20574/B/1
Jan.
L.II Dio
Dy 15315

~~16. E. 7~~
251

29048

Payne 14/7/11

PEDANII DIOSCORIDIS
ANAZARBEI
DE MATERIA MEDICA
LIBRI QUINQUE.

AD FIDEM

CODICUM MANUSCRIPTORUM,

EDITIONIS ALDINAE PRINCIPIS USQUEQUAQUE NEGLECTAE, ET INTERPRETUM PRISCORUM TEXTUM RECENSUIT, VARIAS ADDIDIT LECTIONES, INTERPRETATIONEM EMENDAVIT, COMMENTARIO ILLUSTRAVIT

CURTIUS SPRENGEL,

MED. ET PHILOS. DOCTOR,

ILLIUS ET REI HERBARIAE PROF. IN UNIVERSIT. HALENSI,

REGIORUM ORDINUM AQUILAE RUBRAE,

STELLAE POLARIS ET LEONIS BELGICI EQUES ETC.

TOMUS PRIMUS.

LIPSIAE

PROSTAT IN OFFICINA LIBRARIA CAR. CNOBLOCHII

1829.

MEDICORVM GRAECORVM

O P E R A

QVAE EXSTANT.

EDITIONEM CURAVIT

D. CAROLVS GOTTLOB KÜHN

PROFESSOR PHYSIOLOGIAE ET PATHOLOGIAE IN LITERARUM VNIVERSITATE LIPSIENSI PVBLICVS ORDINARIVS ETC.

VOLVMEN XXV.

CONTINENS

PEDANIVM DIOSCORIDEM ANAZARBEUM.

LIPSIAE

PROSTAT IN OFFICINA LIBRARIA CAR. CNOBLOCHII

1829.

I.

De nomine auctoris.

Nomen primarium quamquam in probatissimis codicibus et auctoribus nostrum excipientibus Διοσκορίδης scribatur: non desunt tamen, qui et Διοσκουρίδην eum appellent. Proximus ab ipso, Erotianus [1], tum et Galenus, haud ubivis, sed saepe tamen, Διοσκουρίδην [2] vocant. Sic et Photius patriarcha [3], cujus tamen auctoritas, cum saec. IX. vixerit, codicibus nostris aetate multo superioribus praestare non potest. Multo minus valet Suidas, lexicographus saec. XII., quippe qui, commutato nostro cum alio ejusdem nominis, vehementer lapsus est.

Praeponitur vulgo primario nomini aliud, quod in editionibus Πεδάκιος scribitur, in codicibus vero probatissimis atque in Photii bibliotheca Πεδάνιος. Quam scripturam eo lubentius praestantiorem judicamus, cum et Lambecius a Romanorum gente Pedania cognomen hoc simili modo adoptatum fuisse censeat [4], ac plures alii Graeci, Galeni exemplo, si Romam venirent, aut stipendia mererent, aut etiam ad togatorum numerum accederent, cognomina Romana sibi asciverint.

---

1) Exposit. voc. Hipp. p. 214.

2) Exposit. voc. Hipp. p. 432. 426. etc. De facult. medic. lib. 6. p. 794.

3) Biblioth. cod. 178.

4) Comm. de bibl. Vindob. lib. 2. p. 591.

II.

De patria Dioscoridis, et de homonymis scriptoribus.

Ἀναζαρβεύς nusquam non dicitur noster. Fuit autem oppidum Anazarbus Ciliciae πεδιάδος [5], a Tarso metropoli circiter quinquaginta lapides distans [6], quod neutiquam nomen id, ut Suidas narrat, Nerva tandem imperante accepit, sed multo antiquius est [7].

Jam negotium facessit, a Galeno citari et Διοσκορίδην Ταρσέα, qui remedium adversus sanguinis eruptiones Areo Asclepiadeo tradiderit [8]. Nusquam tamen ea formula in nostro Dioscoride invenitur, etiamsi gypsi vires ab auctore εὐποριστων [9] contra haemorrhagias laudentur. Itaque persuasum habeo, alium medicum a Galeno, qui homonymos solerter distinguere consuerat, intelligi, Areumque Asclepiadeum, cui id remedium tradiderit, vel lapsu memoriae a Galeno ipso, vel a librario seriori adscriptum fuisse.

Plures autem scriptores medicos ejusdem nominis ipse Galenus nominat: et primum quidem Phacam (Φακᾶς) dictum, quem Herophileum vocat [10]. Hunc vixisse Cleopatrae aetate et XXIV libros de medica arte reliquisse, Suidas testatur.

Alius junior a Galeno dicitur et Alexandrinus [11]. Is paullo prior Galeno (ὁ κατὰ πατέρας ἡμῶν) vocum Hippocraticarum expositionem e pluribus aliis compilavit, transscriptis non paucis ex ipso Anazarbeo: namque medicamentorum etiam censum habuit, ea-

5) Veter. Romanor, itiner. p. 212.

6) Strabo lib. 14. p. 701. Tzsch.

7) Harduin ad Plin. 5, 22. Wesseling ad veter. Romanor. itiner. l. c.

8) Galen. de compos. med. fac. gen. lib. 5. p. 857.

9) Lib. 1. n. 210.

10) Galen. expos. voc. Hippocr. p. 402.

11) Ibid. p. 484.

que non raro confudit. Is est, quem et Galenus γλωττογράφον appellat [12]. Fueritne idem Dioscorides, qui propter novam Hippocratis editionem temeritatis arguitur a Galeno [13], ambigo, cum hic sine cognomine citetur; fueritne idem auctor libri de theriacis et alexipharmacis, nec affirmare ausim, nec negare. Sed de eo postea.

III.

De aetate Dioscoridis.

Cum Erotianus, Neroni tempore aequalis, primus nostrum citet, junior hic illa aetate, seu saeculo primo medio, esse nequit. Accedit, ipsum in praefatione Licanii (Lecanii) Bassi mentionem facere, quem consulem fuisse a. 63. e Tacito [14], obiisse autem circa annum 70. aerae nostrae e Plinio comperimus [15].

Non defuerunt, qui de hac Dioscoridis aetate dubitarent, cum Plinius, qui tantum non omnes citet majores suos, Dioscoridis tamen nullam faciat mentionem. Id mirum esse nunquam desinet, dum ducenta Plinii loca ad literam e Dioscoride sumta videmus. Semel tantum nostrum intelligere videtur, cum, transscriptis quae Dioscorides de schisto dixerat, Plinius addit: hanc esse sententiam eorum, qui nuperrime scripserint [16]. Itaque ambigi fere nequit, Dioscoridem ante Plinium scripsisse, etiamsi aetate forte aequales fuerint.

Nec discrepat computatio eorum, quos ipse, tanquam majores aetate, citat Dioscorides. Sunt autem praeter antiquiores, Cratevam, Erasistratum et Heraclidem Tarentinum, ii propemodum omnes, qui sub

12) Ibid. p. 486.
13) Comment. 1. in libr. de nat. hum. p. 21. in libr. 6. epid. p. 795.
14) Annal. 15, 33.
15) Lib. 26. c. 4.
16) Plin. 36, 37. Diosc. 5, 144. ed. nostr.

initium aerae nostrae vixere, Asclepiadis sectae addicti, Jolas Bithynus, et Galeno [17] dictus, et scholiastae Nicandri [18], Bassus Tylaeus, Niceratus et Petronius, Niger et Diodotus, passim et a Plinio laudati, et Philonides, quem alii Dyrrhachinum, noster Siculum Ennaeum vocat.

Dubius de aetate Dioscoridis aliquis haeserit, dum dacica plantarum nomina frequenter allegata legerit, Daciam autem sub Trajano tandem Romanis innotuisse existimaverit, cum in provinciam imperii redigeretur. At jam Augusto imperante Dacorum incursiones duabus expeditionibus coërcebantur [19]: neque tunc victa est gens bellicosa, neque sub Vitellio, cum iterum summoveretur [20]. Itaque id minime repugnat nostrae computationi.

IV.

De vitae genere.

Medicum fuisse doctum artemque ipsum exercuisse, exploratum habebit, quotus quisque ipsius commentarios legerit. Sed de studiorum ratione nihil innotescit, tametsi probabile sit, cum Tarsus esset ea aetate florentissima bonarum artium sedes et per omnem Asiam celebratissima [21], nostrum in ea schola tirocinium posuisse. Alexandriam frequentasse, vero est simillimum, tum quod per eam et seriorem etiam aetatem medici commendationem scientiae petere inde consuescerent, si Alexandriae studiorum gratia degissent [22], tum quod aegyptiaca plantarum nomina et quibus prophetae, seu sacerdotes aegyptii, eas insignirent, probe nota haberet.

---

17) De antidot. 1. p. 7.
18) Ad theriac. v. 523. 683.
19) Sueton. Octav. 21. Dio Cass. 51, 22.
20) Tacit. hist. 3, 46.
21) Strabo lib. 14. p. 701.
22) Ammian. Marcell. 22, 16.

Medicum militarem fuisse ac stipendia Claudio imperante fecisse, inde potissimum elucet, quod in praefatione militarem vitam semet egisse edisserat. Italiam peragrasse certum est, vel ex eo testimonio, quod (lib. 2. c. 75.) de lactis medicati effectibus in Vestinis montibus a se observatis adducit. Galliam invisisse, Hispanias, et Tarraconensem et ipsam Baeticam, obiisse videtur, neque Africam ipsam neglexit, cum punicas plantarum appellationes adjungat, et patriam earum solerter indicet. Britanniam autem, quam Julius Agricola aperuit, et Germaniam, cujus nationes, ad Taciti usque aetatem, triumphatae magis erant, quam victae, nusquam meminerim a Dioscoride commemoratas esse.

V.

De secta, cui nomen dederit.

Aetate Dioscoridis medicorum scholae in duas potissimum partes abierunt, altera rationalem disciplinam profitente, altera in usu solo atque experimentis artem collocante. Illa honorificam dogmaticae sibi appellationem arrogavit, haec empirica dicta. Dogmaticis adnumerabantur et ii, qui Erasistratum sequuti, corporis viscera rimari, et de naturali ejus indole viribusque et de occultis morborum caussis disputare summi officii ducerent. Nec alieni fuerunt, qui omnem fere aetatem in castigandis exponendisque, ut Alexandriae mos erat, Hippocratis veterumque scriptis consumerent. Accessit Dioscoridis aetate secta, quae, auctore Athenaeo, cive nostri, pneumatica appellabatur, cum a πνεύματος facultatibus functiones, ab ejus vitiis morbos proficisci statueret. Media demum via inter dogmaticam et empiricam sectam incesserunt Asclepiadei, praeeunte Asclepiade, Bithyno, dein etiam methodici vocati.

Si quis vero attente legerit commentaria Dioscoridis, is perspiciat necesse est, nulli privatim earum

sectarum semet devovisse, sed e quavis, quid ipsi videretur rationi respondere, assumsisse. Unde cum Agathino Lacedaemonio et Leonida Alexandrino Episyntheticis aut Eclecticis potius adnumerandus est [23]. Experientiae majorem tribuisse fidem, quam ratiocinio, vel e capite de opio [24] patet, ubi, recensitis Diagorae, Andreae et Mnesidemi opinionibus, has omnes commentitias esse asserit atque experientia deprehendendas. Neque tamen eo minus usum saltem loquendi in Methodicorum scholis recepit, forte et adhaesit eorum commentis. Metasyncriticam enim curationem passim commendat [25], et de poris repletis atque iterum aperiendis ratiocinatur [26]. Rationalem vero fuisse medicum, dubium esse nequit, quamquam dogmaticorum ratiociniis hactenus addictus non fuerit, ut futiles argutias de gradibus virium in medicamentis residentium assumeret aut imitaretur.

A superstitione, quae ea aetate jam per vulgus juxta ac scholas serpere coepit, immunem se atque intactum servavit. Si quando ejusmodi efficacias medicamentorum, aliena testimonia sequuturus, tradit, adjungere solet: ἱστοροῦσι, ἱστορεῖται. Hinc et additamenta pleraque librariorum statim deprehenduntur, dum vel commentis superstitiosis, vel fabulis anilibus similia sunt.

VI.

De dictionis genere.

Si quis Strabonem, aetate paullo majorem, civem tamen Dioscoridis, Amasia saltem Ponti galatici natum, cum nostro comparaverit, dici facile nequit,

---

23) Galen. defin. med. p. 391. ed. Basil. Isagoge p. 684. ed. Lips.

24) Lib. 4. c. 65.

25) Lib. 3. c. 43. lib. 4. c. 157. lib. 5. c. 11. 130. 137.

26) Lib. 4. c. 157.

quantopere alter ab altero distet. Strabo enim insigne opus eo consilio potissimum conscripsit, ut, dum animos legentium delectaret, praeclare ea omnia exponeret, quae utilitatem aliquam ad vitam sapienter instituendam allatura esse viderentur. Quapropter non neglexit loca veterum poëtarum, inprimis Homeri, quibus aliquid illustratum iri rebatur; saepius etiam divertit ab ordine, ut fabulas antiquas et *θεολογούμενα* traderet: quibus et argumenta varia ac quaestiones philosophicas immiscuit, ut pariter dulcia redderet commentaria atque utilia.

E diverso vero Dioscorides, nihili fere aestimata delectatione, ipse in praefatione deprecatur, se non tam facundiae aut venustatum, quam gravitatis et dignitatis rationem habuisse. Igitur solis intentus rebus, negligit fere dictionem aeque atque ordinem. Arbitraria enim totius tractationis dispositio est: in singulis medicamentis solet quidem protinus historiam perstringere naturalem, dein ad efficaciam transire: saepe tamen inversum sequitur ordinem. Neque eum observat in enumerandis viribus aut effectibus: similia enim et natura cohaerentia sejunguntur, plane diversa conjunguntur.

Dicendi genus ipsum negligentiae argui potest: neque tamen, paucis exceptis, tot Soloecismi aut Cilicismi obvii sunt, quot in Paulli Apostoli, tempore aequalis, epistolis invenisse sibi videbantur Origenes et Hieronymus, quos nescio an satis scite Balthas. Stolbergius refellere studuit [27]. Galenus, magnus alioquin laudator Dioscoridis, taxat tamen eum, quod significatus nominum graecorum non intellexerit. Quod quo jure factum sit, ad lib. II. cap. 94. pag. 218. exposui.

---

27) Liber de soloecismis N. T. et cilicismis Paulli. Witteb. 1681. 4.

VII.

De genuinorum a spuriis libris distinctione.

Genuini habendi sunt libri quinque de materia medica.

A. *De alexipharmacis et theriacis.*

Quos vero adjungunt editiones librum sextum, septimum atque octavum, nonum etiam nonnulli, de theriacis et alexipharmacis, auctori adscribendi esse videntur a nostro diverso. Namque

1) Varia medicamenta enumerat, Anazarbeo vel ignota, vel ab eo saltem non memorata. Huc pertinet *ὀποκάρπασον*, cujus primus, ni fallor, meminit Archigenes[28]: dein et *κάκτος* et *στρύχνον μανικὸν ὃ δορύκνιον*, cum tamen Anazarbeus utrumque distinguat.

2) Erasistrati asseclam fuisse, e pluribus patet locis: contra enim methodicos empiricosque ipsius doctrinam defendere studet, eumque testem appellat. Cum vero pneumatici seriores, Athenaeo duce, doctrinam Erasistrati de pneumate etiam suam facerent, auctor noster manifesto (theriac. c. 19.) actionem praesidiorum quorumdam contra venena e spiritus insiti impetu exponit. Accedunt argutiae plures dialecticae, quibus praefatio ad theriaca scatet, et obscura ejusdem praefationis dictio, quae abunde probant, sectae pneumaticorum hunc esse auctorem adnumerandum, quippe qui argutissimis quaestionibus et abstrusa dictione in Galeni vituperationem ceciderint [29].

3) Alexandriae vixisse, probabile est, cum ipse ad Aegyptiorum mores consilium transferat (ther. c. 19.). Proinde nec oppugnare aliquem ausim, qui auctorem eum alexipharmacorum et theriacorum eundem cum Dioscoride Alexandrino juniore habere voluerit.

---

28) Galen. de compos. sec. loc. lib. 1. p. 445.
29) Galen. de differ. puls. lib. 3. p. 638.

4) Commenta de gradibus virium, quibus medicamenta pollent, noster in praefatione ad alexipharmaca laudat, cum tamen Dioscorides alienus ab iis fuerit commentis.

5) Accedunt insolentia verba, nec Dioscoridi dici solita: e. g. *ἱδρωτοποιΐα*, *ἐμφαρυγξάμενος*, *τὸ ἅλας* loco *ἁλῶν*, ut Dioscorides semper loquitur.

B. *De euporistis.*

Majorem fere dubitationem habet quaestio de euporistis seu facile parabilibus, quorum duos libros ad Andromachum scriptos C. Gesnerus et Saracenus ediderunt. Repetuntur auxilia e commentariis de materia medica ipsisque alexipharmacis, saepe vero aliis nominibus plantae vel medicamenta insigniuntur. Cum nec seriores Graeci, nec prisci interpretes opus illud cognoscant, nec alii codices noti sint, praeter Augustanum, quem Moibanus, eoque immortuo, C. Gesnerus typis exprimi curarunt, injecta suspicio dilui facile nequit.

Non possum, quin memorabile aetatis testimonium adducam, qua conscriptus esse videtur hic tractatus. Descripta nimirum planta, quam *χαμαικέρασον* vocat, quaeque C. Gesnero iam Convallaria majalis esse videbatur, florum odorem cum moscho comparat. Moschi autem primam fecisse mentionem tum Mosen Chorenensem, Armenum saec. V.[30], tum Cosmam Indicopleusten saec. VI. [31], persuasum habeo.

His accedit, (lib. II. c. 63.) *ἐξαγίου* ponderis vestigium occurrere, quod, scrupulos quaternos aequans, in numis aureis post Constantini M. tandem aetatem adhibitum, sero ad medicos transiit, ut Io. Actuarius et Nic. Myrepsicus (saec. XII. et XIII.) eo praeprimis utantur.

---

30) Histor. armen. p. 365.

31) Topogr. christ. lib. 11. p. 101.

Nec dictiones φασκίωσον (lib. II. c. 67.), σφέκλη, loco τρυγός (lib. II. c. 137.) qua Alexander Trallianus primus utitur (lib. II. p. 630.), νηστικός loco νῆστις, flexiones σεσέλιδος loco σεσέλεως, πτέρεως loco πτέριδος, nisi ex aetate proficisci possunt, qua lingua graeca jam βαρβαροφωνεῖν coeperat.

C. *De synonymis plantarum barbaris.*

Multum diuque in animo volvi, quid de synonymis plantarum barbaris judicandum sit, quae in omnibus exemplaribus vetustis obvia, editio princeps Aldina sine ulla distinctione in textum recepit, Asulanus vero atque Marcellus Vergilius ad notha amandarunt, posterioribus idem facientibus: assentiente etiam Lambecio [32], qui fuse probare conatur, Pamphilum eum, quem Galenus [33] de herbis scriptorem superstitiosum ac grammaticum potius, quam ipsa plantarum scientia insignem vocat, fuisse auctorem eorum synonymorum. Etenim de eo testatur Galenus, πλῆθος ὀνομάτων ἐφ' ἑκάστῃ βοτάνῃ μάτην προςτιθέντα, fabulas de transformationibus plantarum ex hominum genere, incantationes, libationes et alias ejusmodi praestigias adjunxisse. Neque tamen haec argumenta sufficere mihi ad delendam synonymorum auctoritatem videntur. Siquidem et Plinius, proximus fere a Dioscoride, nonnunquam eadem recepit [34]; Oribasius etiam et Aëtius quandoque repetunt; neque adjunctae sunt nostris synonymis fabulae illae aut praestigiae, quas in Pamphilo taxat Galenus. Neque babylonica sunt ulla nomina, quibus Pamphili scatebant commentaria: sed Romanorum, Dacorum, Gallorum, Poenorum, Aegyptiorum appellationes. His addit prophetarum seu sacerdotum aegyptiorum [35]; Osthanis, illius Magorum

32) Comm. de bibl. Vindob. lib. 2. p. 593.

33) De fac. simpl. lib. 6. p. 792. 793.

34) E. g. lithospermi synonyma lib. 27, 74. e Diosc. 3, 158.

35) De prophetis Aegyptiorum cf. Clem. Alex. strom. 1. p. 305. Porphyr. de abstinent. p. 321. Aristid. orat. vol. 3. p. 553.

principis, qui, dum Xerxem comitaretur, velut semina artis portentosae per Graeciam sparsisse dicitur [36]; Thuscorum s. Etruscorum, quos jam Aeschylus φαρμακοποιὸν ἔθνος appellaverat [37], in quorum disciplinam Romani sex principum filios tradere consuerant [38], ut auguria, haruspicinam, magicas artes ipsamque medicinam addiscerent. Habuit Livius auctores, vulgo olim Romanos pueros, sicut postea graecis, ita etruscis solitos literis erudiri [39]. Superest Dardanorum gens, paucis locis memorata, quae Moesiam superiorem incolens [40], Macedoniam saepe infestabat [41]. Paucis locis nomina plantarum apud eam nationem vernacula occurrunt. Nomina ergo plantarum apud eas gentes vulgata scienter collegit Dioscorides. Magnopere autem dolendum, quod nomina ea valde corrupta ad nos pervenerint, tum quia ab ipso auctore falso pronunciata, tum quia haud intellecta a librariis mendose scripta fuerunt.

VIII.

De codicibus manuscriptis.

Celebratissimi sunt Vindobonenses, e quibus lectiones varias, integra saepe etiam capita, solerter transscripsit, dum Viennae 1798 et 1799 degeret, Weigelius, medicus Dresdensis, eximius vir et literis graecis eruditissimus. Supellectilis ejus a se comparatae copiam mihi, cum hanc molirer editionem, fecit rara, qua pollet, humanitate singularique erga me benevo-

---

Schmidt de sacerdot. et sacrif. Aegypt. p. 106. s. 36. Plin. 30, 2.

36) Plin. 30, 2.

37) Theophr. hist. plant. 9, 15.

38) Cic. de divin. 1, 41.

39) Liv. 9, 36.

40) Plin. 3, 29. Ptolem. 3, 9.

41) Plin. 4, 17.

lentia atque amicitia. De his igitur inprimis codicibus iudicium ferre, est mihi optio atque potestas.

Codex primus (C.) Constantinopolitanus is ipse est, quem et Lambecius [42], fuse magis quam scienter, et post eum Montefalconius [43] descripsit. Busbecii, oratoris austriaci apud Turcarum tyrannum, suasu redemtus ab imperatore Maximiliano II., Vindobonam translatus est. Satis nitidus est codex membranaceus, forma quadrata majore, literis majusculis; accentibus caret et signis diacriticis, tineis minus corrosus, quam atramento forte rodente scriptus, quo membranae ad ductus literarum exesae subinde conspiciuntur. Ipse librarius testatur, se id exemplar conscripsisse Julianae Aniciae iussu, quae filia Olybrii imperatoris († 472.), Valentiniani III. neptis, Areobindo cuidam nupsit [44]. Exploratum itaque habemus, vergente ad finem saeculo quinto scriptum esse hunc codicem.

Alter codex Vindobonensis est (N.) Neapolitanus, quem, dum Neapoli apud Augustinianos servaretur, descripsit Montefalconius [45]; dein, postquam Vindobonam delatus esset, Kollarius [46]. Par aetate ac prior, ni vetustior, omnibus visus est, qui eum inspexerunt; similibus literis scriptus, sed magis mutilus est. Synonyma plantarum Romana plura habet et melius scripta. Quanquam generatim congruit cum Constantinopolitano, multas tamen continet lectiones meliores. Alphabetico ordine est dispositus, qui *αὐτογνώμονι* Dioscoridis consilio adversatur.

Utrique codici adjunctae sunt icones pictae plantarum, laudibus nimiis ornatae. Quanquam exempla earum, a Dodonaeo stirpium historiae inserta, exspectationem satis parvam artis peritis facerent, hortati ta-

42) L. c. p. 519—594.
43) Palaeogr. graec. p. 195.
44) Theophan. chronogr. p. 125. Ducange famil. Byzant. p. 74. 75.
45) L. c. p. 212.
46) Supplem. ad Lambec. p. 343.

men Swietenius et Kollarius sunt imperatricem Mariam Theresiam, ut aeri incidi iuberet. Cum ea precibus inconsultis et praecipitibus annueret, sculptae non paucae eo consilio, ut ederentur. Sed Iacquini, scientissimi judicis, suasu manum artifex deposuit, interdicto mox toto opere perquam supervacuo. Iacent iam tabulae aereae in secunda bibliothecae caesareae contignatione, neutiquam dignae, ut in vulgus edantur. Rudes sunt omnes figurae, multae ad imaginationem aut etiam ad lubitum pictoris fictae, plures monstrosae.

Tertius codex est is, quem Io. Sambucus consuluit, cum novam Dioscoridis editionem moliretur. Vocavi cod. X., Saracenus autem sub litera V. ad marginem editionis multas, sed non omnes, lectiones varias ex hoc codice, a Sambuco mutuo acceptas, ascripsit. Multo solertius eas excerpsit et contulit Weigelius. De aetate ejus codicis nihil constat.

Nec liquet, quinam codices ii sint, quos Matthiolus Cantacuzeni et Dragomani titulo allegat. Busbecius orator alterum ab Antonio Cantacuzeno, patricio Constantinopolitano, alterum ab interprete (Dragoman) palatino mutuo acceptum cum Matthiolo communicavit. Probabile est, Matthiolum eos codices, postquam in suos usus converterat, iterum remisisse; neque ullum eorum vestigium in occidente occurrit.

Codices, quibus usus est Marcellus Vergilius in interpretatione doctissima acutissimaque, duo fuerunt: graecus alter vetustus, in bibliotheca Medicea, quae Florentiae est, servatus, alter antiquissimus, langobardicis literis scriptus, in quo elegantioris quidem ornatus parum, tanto plus vero fidei veritatisque esse asserit.

Eximius fuit et ab omnibus diversus codex, quem in egregiis emendationibus sequutus est Andr. Lacuna, Segoviensis, Iulii III., Pontificis maximi medicus. Copiam ejus fecit Io. Paccius Castrensis; sed ubi jam lateat, plane nescimus. Probabile est, in Vaticana ser-

vari, quae, Weigelio teste, sex codices manuscriptos habet.

Exemplaria manuscripta compararunt etiam Ludov. Anguillara et Io. Manardus, quae e Marci bibliotheca Veneta accepisse videntur. Haec enim plures habet codices, haud magni pretii, quod ex auctoribus illis quoque satis liquet.

Parisinis codicibus duobus usus est Goupylus, e quibus alterum laudat Salmasius [47], describit Montefalconius [48], saeculo nono tributum. Equidem et ex hoc et ex uno Vaticanorum lectiones paucas et non magni pendendas accepi.

IX.

De editionibus.

Editionum princeps, quam Aldus Manutius 1499. Venetiis curavit, a paucis visa, a nemine consulta, quod, ut fere incredibile, profecto tamen verissimum est. Concinnum est, quod ipse possideo, exemplar et nitidum, paucas habet mendas, accentus multo scientius collocatos, quam in posterioribus: lectiones plurimas optimas continet, quas Saracenus tandem divinavit.

Proxima est, quam Aldinam etiam secundam nominare consuescunt, quamque Saracenus, cum ipsi plane ignota esset princeps, Aldinae (quasi unicae) nomine insignivit. Curavit eam Franc. Asulanus, Aldi levir, opem ferente Hieronymo Roscio, medico Patavino, qui castigasse textum et e codicum collatione recognovisse dicitur. Prodiit Venetiis 1518. forma subquadrata. Discessit plane a textu Aldino, quem nusquam citat, neque fontes commemoravit, multa novavit, spuria visa in appendicem amandavit, ubi

47) Plin. exercit. p. 254.

48) L. c. p. 43.

tamen et plura occurrunt, quae incuria aut negligentia in textu imprimendo omissa erant.

Eumdem textum, qualis est, Marcellus Vergilius repetiit, sed eximiam opposuit interpretationem et castigationes lectu dignissimas. Utor autem editione Coloniensi 1529. fol.

Eodem anno Ianus Cornarus edidit Dioscoridem Basileae octava forma, repetito fere Asulani textu, quamvis subinde castigato. At nullum vestigium est, codicibus eum usum fuisse.

Magis commendandum Iacobi Goupyli studium, qui Parisiis 1549, octava pariter forma, nostrum auctorem, cum versione Ruellii, edidit. Adjunctae sunt lectiones variae e codicibus Parisinis.

Ultima tandem editio est Iani Saraceni, medici Lugdunensis, Francofurti 1598, forma majore. Egregia omnino est, cum, quantum in potestate erat, ad castigandum textum contulerit, cum ipse satis acute nonnunquam veras auguratus sit lectiones, studiumque laudabile collocaverit in comparandis et veterum monumentis Dioscoridem excipientibus et interpretibus priscis.

X.

De aliis adminiculis.

E veteribus autem, qui egregie adhibentur ad emendandum et passim restituendum nostri textum, Plinius quidem aetate primus est, sed circumspectissime conferatur oportet, quoniam certum est, Plinium supino multa animo ac nimia properatione legisse, saepe quoque textu corrupto usum fuisse, saepe plane non intellexisse auctores.

Praeter Galenum, tutius adhibendum, Oribasius in censum venit, qui, cum libris undecimo, duodecimo et decimo tertio Dioscoridis materiam medicam ut plurimum ad verbum transscripserit, magnopere utilis ad restituendum textum foret, nisi solam haberemus

latinam eorum librorum interpretationem, quae a Io. Bapt. Rasario ad duos codices, alterum scilicet a patricio Veneto, Matthaeo Dandolo, alterum a Nicolao Sammichelio, medico Novocomensi, oblatum, ita confecta fuit, ut magis consensum cum vulgato Dioscoridis textu spectasse interpres, quam ad verum sensum eruendum collineasse videatur. Forte tamen incidit Oribasius in exemplar Dioscoridis negligenter scriptum, quod, licet plura loca melius dicta habeat, multo plura tamen dubia relinquit. Nec ullam fenerat lucem editio, quam Matthaei 1804. Mosquae curavit, cum, malo consilio, omnia omiserit, quae Oribasius ab aliis mutuatus erat.

Minorem habet Aëtius auctoritatem pariter atque utilitatem, tum quod Dioscoridem non ad literam excerpsit, tum vero quod ex aliis auctoribus plura, non pauca etiam ex sua ipsius observatione, addidit. Accedit, et hujus auctoris latinam Cornarii interpretationem duntaxat praesto esse, textum graecum totius operis etiam nunc in bibliothecis latere: namque Aldi heredes 1534. solum primum librum typis expresserunt.

Eximii usus est Paullus Aegineta, cujus opus absolutum et probe recognitum Hieronymus Gemusaeus Basil. 1538. edidit. Enumerantur in septimo libro medicamenta, succincte quidem, sed ita, ut subinde Dioscoridi haud parum luminis praestent.

Incertae aetatis scriptor Apulejus, quem nec cum Madaurensi, nec cum Celso illo Centuripino commutaveris, congessit ex Dioscoride et Plinio opusculum de herbarum medicaminibus, quod ad exponenda varia Dioscoridis loca, praesertim ad synonyma barbara, facit. Prodiit memoria nostra Ackermanni studio 1788.

Fructus vero uberrime carpendi sunt e comparato Serapione, qui saeculo nono aggregatorem syriace scriptum ita composuit, ut e Dioscoride et Galeno

medicamentorum historiam traderet, adjectis paucis, quae vel ipse, vel Nestoriani eum praegressi observaverant. Nec ad syriacum textum, nec ad arabicam versionem, quam Hodaithus instituerat, aditus patet: sola interpretatione latino-barbara, ab Abrahamo, Iudaeo Tortuosensi, confecta, utor, quae Lugduni 1525. forma quadrata majore prodiit. In qua quanquam plurima loca eximie illustrentur, nomina tamen regionum et urbium adeo corrupta sunt, ut Oedipo conjectore opus sit.

Post renatas demum literas haud pauca ad illustrandum auctorem nostrum contulit Hermolaus Barbarus, orator Venetus et patriarcha Aquilegiensis. Is enim ipse testatur, quantum ingenio perficere, quantum industria elaborare, quantum studio potuerit ac cura consequi, quantum denique iudicii in literis habuerit, id omne semet in hosce libros contulisse. Corollaria scripsit in Dioscoridem, quorum editionem Coloniensem 1530. coram habeo.

Doctissimus fuit et acutissimus interpres Marcellus Vergilius, magister epistolarum reipublicae Florentinae. Dici paucis nequit, quam laudabilis sit opera ab ipso in exponendo et castigando Dioscoridis textu collocata. Conjecturas sagacissimas adjunxit, nonnunquam et doctos excursus, quibus alii passim auctores illustrantur. Editione utor Coloniensi 1529. forma maiore.

Nec spernenda Io. Ruellii Suessionensis opera in castigandis interpretationibus priscis. Novam ejus et satis emendatam versionem habemus integram in Goupyli editione Paris. 1540.

Minoris aestimandum Io. Manardi, Ferrariensis, studium, quod omne in eo posuit, ut Marcellum refelleret, infelice sane consilio, cum codicem fere vulgatum, haud optimae saltem notae, Marcelli acutissimis castigationibus opponat. Epistolae ejus, Lugduni

1549. octava forma editae has annotationes complectuntur.

Leonardi Fuchsii, acerrimi viri, merita versantur inprimis in reprehendendis arabicis interpretibus et in comparandis Dioscoridis descriptionibus, quantum fieri poterat, cum ipsa natura. Paradoxa medicinae inscripsit librum, qui errores Arabum aperiret ac refelleret (Basil. 1535. fol.).

Paucissima adminicula praebet Anton. Musa Brassavolus, Ferrariensis, cujus examen medicamentorum simplicium (Tiguri 1555. 8.) ad hallucinationes tum temporis vulgares novas addit.

Magnopere vero est commendandum studium Ludov. Anguillarae, qui Graeciam omnem, Macedoniam et Illyricum obierat, ut plantarum a Dioscoride descriptarum sibi scientiam compararet. In raro libello (Semplici Vineg. 1561. 8.) textum subinde corrigere studet, praecipue vero Dioscoridis plantas suis observationibus illustrat.

Nec parvi pendendi Barthol. Maranta, cujus Methodus cognoscendorum simplicium, Venetiis 1559. forma quadrata edita, innumeras et ex ipsa observatione haustas comprehendit expositiones: et Valer. Cordus, cujus annotationes in Dioscoridem a C. Gesnero Francofurti 1561. forma majore editae sunt.

Petri Andreae Matthioli commentarii in Dioscoridem longe celebratissimi sunt, nec mea egent laudatione. Neque tamen satis studii in corrigendo textu adhibuit, neque ab hallucinationibus liber fuit, ortis etiam e simultatibus, quas cum aliis tempore aequalibus habuit. Utor autem plerumque editione operum absoluta, quam Io. Casp. Bauhinus Basileae 1674. forma majore curavit.

Eximiis porro et immortalibus operibus Fabii Columnae egere profecto nequimus. Is enim novo plane studio quaestiones de plantis Dioscoridis agitare coepit, et, quae amplissima ejus erat atque accuratis-

sima plantarum, italicarum saltem, cognitio, saepe feliciter eas quaestiones expedivit. Tum Ecphrasin stirpium, Rom. 1616. 4., tum Phytobasanum, ed. Iani Planci, Mediol. 1744. 4., e manibus ponere nequit, qui Dioscoridi lucem allaturus est.

E Claudii denique Salmasii amplissima eruditione profectus plurimos haurimus, cum Graecarum literarum scientiam Arabicorum etiam auctorum cognitione conjungere conatus fuerit. Dolendum autem, saepe eum, dum gravissimas quaestiones exponere molitur, praecipiti modo ad aliena et peregrina properare, alienum quoque a plantarum cognitione esse. Utor autem Plinianis ejus exercitationibus, adjunctis exerc. de homonymis hyles iatricae. Ultrai. 1689. fol.

XI.

De hujus editionis ratione.

Omnibus iis praesidiis adminiculisque suffultus, quid ego praestitisse mihi videar, brevibus exponam. Et protinus quidem textum Dioscoridis sedulo esse castigandum intellexi. Quod cum sine verborum intelligentia, sine observatione formarum, compositionis ipsorumque accentuum fieri non possit, equidem, sensa scientiae grammaticae mediocritate, omnes tamen intendi industriae nervos, ut penitiorem mihi compararem ejus disciplinae cognitionem. At vereor, haud paucas, quas incuria fudit, superesse mendas, quarum maximam partem ad calcem indicavi.

Ut corruptelae erroresque scripturae emendentur, opus est codicum manuscriptorum usu circumspecto, in quibus nulli primatus tribuendus, sed e singulis promendae lectiones congruae sanaeque. Quod si probabiliter fecisse videar, haud mihi plus aequo arrogare audeo, amici Weigelii potius merita in conferendis optimis codicibus laudibus extollo. Doleo duntaxat, desertum me ab iis adminiculis fuisse in ultima parte eorum, quae Dioscoridi tribuuntur.

Et interpretes priscos, a Plinio inde ad Ruellium, provide et, ni fallor, scienter adhibui tum ad textum sanitati restituendum, tum ad interpretandum eum. In editionibus autem princeps Aldina eo pluris aestimanda est, quo minus ab aliis editoribus consulta fuit. Ejus ne lineam quidem superesse obtestor, quam sedulo non cum serioribus comparaverim editionibus.

Persuasissimum habeo, veteres auctores nec intelligere quemquam nec explicare posse, quin temporum rationem doctrinaeque modum ea aetate regnantis rite cognoscat. Quamobrem et historia artis medicae eximie illustrare potest plura auctorum veterum loca, quae alioquin abstrusa, intellectu saltem sunt difficilia.

Ut noster vero auctor probe exponatur, non mediocris exigitur rei herbariae scientia, in qua mihi comparanda a teneris inde annis omnem collocavi operam. Nec tamen satis me ea doctrina instructum esse arbitrarer, nisi nostra memoria Graeciae et orientis regiones apertae fuerint. Ita contigit, me multa clarius videre et intelligentius exponere posse, quam majores, qui destituti fere ab ea essent scientia.

Interpretationem latinam non solum recognovi, sed ut ad verbum graeco textui responderet, curavi, unde et capita plura, plurima loca versione plane nova augere et potui et debui.

Commentarium, quoad ejus fieri poterit, illustrationibus locupletem et ad intelligentiam idoneum volumine secundo, nisi me vel vita vel vires defecerint, absolvam.

Sollicitus de mendis quibusdam, quae in textum irrepserunt, deprecor vel inscitiae opprobrium, vel negligentiae, excusatione tum nimiae forte fidei, quam prioribus habui editionibus, tum erroris, cuius veniam impetraturum me ab humanis esse lectoribus confido.

Protinus vero, Aldina ipsa et omnibus aliis deceptus editionibus, p. 131. 183. 172. *κελύφῳ* et *κελύφοις* scripsi, ubi *κελύφει* et *κελύφεσι* ponendum est. P. 192. *Βουπρήστου* scripsi, quemadmodum omnes editiones, loco *Βουπρήστεως*.

Legendum est:

p. 11. lin. 7. *ὄξει* loco *ὄξῳ*,

p. 138. lin. inf. 4. *αὐτῇ χρῆσθαι*,

p. 226. lin. ult. *πωλοῦσιν*,

p. 313. lin. prim. *ἔχον*.

Dein in accentibus rite collocandis non raro lapsus sum, quanquam et maiores saepe eosdem commiserint errores. Sic cum Goupylo et Saraceno p. 103. et plerisque locis *Ἀφροί* falso scripsi, cum ex Aldina discere potuissem vocem esse *βαρύτονον*. Sero id correxi. P. 10. 12. 20. *γλῶτταν* legendum: p. 120. 203. 204. 205. 110. *λῖπος*: p. 137. *ὀμφακῖτις*: p. 243. *κεραΐτις*: p. 283. *μυΐτις*: p. 327. *νυκτερῖτις*, *ἀερῖτις*, *αἰγῖτις*, *πελαγῖτις*: p. 344. *δακτυλῖτις*: p. 129. *Ἄγνος*: p. 153. *ἰχώρ*: p. 296. *τοίχων*: p. 321. *Ἰβηρίς*.

Denique in interpretatione emendanda sunt, vel addenda:

P. 28. lin. 10. post *difficile* add. *racemosum.*

P. 147. cap. 157. ad fin. add. *Juvat et calculosos cum vino potum.*

P. 148. lin. 3. post *maturescunt* add. *bilem generant et.*

P. 156. lin. 2. inf. post *praesumtae* adde *aut antea comestae.*

P. 157. lin. prima post *autem* adde *sale.*

P. 183. c. 37. loco *dentium* lege *aurium.*

P. 185. c. 47. ad finem add. *Aiunt et comitiales deprehendi esu maxime hircini iocinoris.*

P. 221. post *lacte caprino* add. *aut muliebri.*

P. 232. lin. 1. post *momento* add. *eoque.*

P. 289. lin. 6. l. *longa* loco *longe.*

P. 304. lin. 3. post *palmarem* add. *nudum.*

P. 309. lin. 10. post *cortice* add. *Nascitur in umbrosis sepibus et circa macerias.*

P. 309. lin. 13. *illitus* loco *illita.*

ΠΕΔΑΝΙΟΥ ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ ΑΝΑΖΑΡΒΕΩΣ ΠΕΡΙ ΥΛΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Πολλῶν οὐ μόνον ἀρχαίων ἀλλὰ καὶ νέων συνταξαμένων περὶ τῆς τῶν φαρμάκων σκευασίας τε καὶ δυνάμεως καὶ δοκιμασίας, φίλτατε Ἄρειε, πειράσομαί σοι παραστῆσαι, μὴ

CODD. C. Constantinopolitanus.
N. Neapolitanus.
X. n. XVI. Biblioth. Imperial. Vindob.
P. Parisini, quos Goupylus citat.
Lacun. Cod. Lacun. optimus.

ED. Ald. princeps Venet. 1499 fol. praestans, quam nemo consuluit.
Asulan., quam Aldinae nomine Saracenus citat, est nova omnino, magnopere saltem mutata. Venet. 1518. 8.
Marcell. Vergil. Florent. 1518. fol. et cum Ruellii interpretatione. Basil. 1529. fol.
Cornar. Basil. 1529. 8.
Goupyli, Paris. 1549. 8.
Saraceni, Francof. 1598. fol.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI DE MATERIA MEDICA LIBER I.

PRAEFATIO.

Quoniam, Aree carissime, multi non solum veteres sed et recentiores de medicamentorum praeparatione iuxta ac vi et examine conscripserunt, probare tibi conabor, me

κενὴν μηδὲ ἄλογον ὁρμήν με[1] πρός τήνδε τὴν πραγματείαν ἐσχηκέναι, διὰ τὸ τοὺς μὲν αὐτῶν μὴ τετελειωκέναι, τοὺς δὲ ἐξ ἱστορίας τὰ πλεῖστα ἀναγράψαι. Ἰόλας μὲν γὰρ ὁ Βιθυνὸς καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ταραντῖνος ἐπ᾽ ὀλίγον ἥψαντο τῆς αὐτῆς πραγματείας, τὴν βοτανικὴν παντελῶς ἐάσαντες παράδοσιν, οὐ μὴν οὐδὲ τῶν μεταλλικῶν ἢ ἀρωμάτων πάντων[2] ἐμνήσθησαν. Κρατεύας δὲ ὁ ῥιζοτόμος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἰατρὸς, οὗτοι γὰρ δοκοῦσιν ἀκριβέστερον τῶν λοιπῶν περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἀνεστράφθαι, πολλὰς ῥίζας εὐχρηστοτάτας καί τινας βοτάνας ἀπαρασημειώτους εἴασαν. Πλὴν τοῖς μὲν ἀρχαίοις μαρτυρητέον, μετὰ τῆς ὀλιγότητος τῶν παραδοθέντων καὶ τὴν ἀκρίβειαν προςπαραλαβοῦσι, τοῖς μέντοι νέοις οὐ συγκαταθετέον, ὧν ἐστὶ Βάσσος ὁ Τυλαῖος[3], καὶ Νικήρατος καὶ Πετρώνιος, Νίγερ τε καὶ Διόδοτος, Ἀσκληπιάδαι[4] πάντες. Οἳ τὴν μὲν πᾶσι σύμφυλον καὶ γνώριμον ὕλην ἠξίωσαν ἐπὶ ποσὸν ἀναγραφῆς ἀκριβοῦς, τὰς δὲ τῶν φαρμάκων δυνάμεις καὶ δοκιμασίας ἐξ ἐπιδρομῆς παρέδωσαν, οὐ τῇ πείρᾳ τὴν

1) Cod. C. X. habent με. Deest in editionibus.
2) C. X. ἀρομάτικῶν ἐμν. — Ald. ἀρωματικῶν πάντες.
3) Goupyl. et Sarac. Ἰυλαῖος.
4) C. N. X. Ἀσκληπιάδειοι.

neque frustra neque citra rationem ad hanc commentationem impulsum fuisse, quando alii maiorum nihil perfecerunt, alii e narratione pleraque memoriae mandarunt. Siquidem Iolas Bithynus et Heraclides Tarentinus, re herbaria prorsus omissa, leviter ipsam tractavere doctrinam, quia neque metallicorum neque aromatum omnium meminerunt. Cratevas autem herbarius ac Andreas medicus, qui quidem accuratius ceteris in hac disciplina existimantur esse versati, radices multas utilissimas herbasque quasdam non satis designatas reliquerunt. Verumtamen priscis testimonium impertiendum, pauca, quae tradiderint, studiose elaborasse: at recentioribus, quorum in numero Bassus Tylaeus, Niceratus ac Petronius, Niger et Diodotus, Asclepiadei omnes, haud quaquam assentiendum. Hi enim omnibus familiarem ac cognitam materiem quadantenus accurata descriptione dignati sunt, medicamentorum vero facultates et examina cursim tradiderunt, efficacia eorum minime ad

ἐνέργειαν[5] αὐτῶν κανονίζοντες, τῇ δὲ τῆς αἰτίας κενοφωνίᾳ εἰς ὄγκων διαφορὰς[6] ἕκαστόν αὐτῶν ἀναφέροντες, μετὰ τοῦ καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἀναγράφειν. Ὁ γοῦν διαπρεπὴς δοκῶν εἶναι ἐν αὐτοῖς Νίγερ τὸ εὐφόρβιον φησὶν ὀπὸν εἶναι χαμελαίας γεννωμένης ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ τὸ ἀνδρόσαιμον ταυτὸν ὑπάρχειν ὑπερικῷ, ἀλόην δὲ ὀρυκτὴν ἐν Ἰουδαίᾳ γεννᾶσθαι, καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια πλεῖστα παρὰ τὴν ἀλήθειαν[7] ἐκτίθεται ψευδῶς, ἅπερ ἐστὶ τεκμήρια οὐκ αὐτοψίας, ἀλλὰ τῆς ἐκ παρακουσμάτων ἱστορίας. Ἥμαρτον δὲ καὶ περὶ[8] τὴν τάξιν· οἱ μὲν ἀσυμφύλους δυνάμεις συγκρούσαντες, οἳ δὲ κατὰ στοιχεῖα ἀναγράψαντες διέζευξαν[9] τῆς ὁμογενείας[10] τάτε γένη καὶ τὰς[11] ἐνεργείας αὐτῶν, ὡς διὰ τοῦτο εὐμνημόνευτα[12] γίνεσθαι.

Ἡμεῖς δ' ὡς ἔστιν[13] εἰπεῖν ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄληκτόν

5) Asulan. C. X. add. δυνάμεις καὶ δοκιμασίας.
6) Ald. εἰς ὄγκον ἀναφέροντες. Asul. et Sarac. εἰς ὄγκον διαφορᾶς ἕκαστον αὐτῶν ἀναφ. Cornar. et Goupyl. εἰς ὄγκον διαφορὰς ἑκάστου αὐτῶν ἀναφ. Nostra lectio ab August. Gadaldino in vetusto codice inventa, teste Matthiol. comm. in Diosc.
7) Ald. ἐνέργειαν. Sarac. ἐνάργειαν. Nostram lectionem habent cod. C., Asulan., Cornar., Goupyl. 8) Cod. X. παρά.
9) Ald. κατὰ στοιχεῖον καταγράψαντες, διαζεύξαντες.
10) Cod. Par. τὰς ὁμογενέας. 11) Cod. X. τῆς.
12) Ald., Cornar., Goupyl. sic.. Asul. ἀσυμνημόνευτοι. Sarac. ἀσυμμνημόνευτα. 13) Deest ἐστίν in Ald.

experientiae normam examinata, sed, inania in caussis exponendis verba proferentes, ad molecularum differentias quodvis (medicamentum) evexerunt, alia insuper cum aliis commutantes. Siquidem Niger, qui in iis eximius censetur, euphorbium esse chamelaeae succum in Italia genitae asserit, idem statuens androsaemum ac hypericum, aloën autem fossilem in Judaea nasci. Alia plurima his similia manifesto contra veritatem profert: quae quidem argumento sunt, ea non oculata fide sed narratione falsis auditionibus cognovisse. Ad haec lapsi sunt etiam circa ordinem, aliis nempe consociantibus facultates nullo modo cognatas, aliis, qui ordinem elementorum sequerentur, ut eo facilius memoriae mandarentur, genera efficaciasque eorum ab affinitate seiungentibus.

Nos vero a primis, ut ita dicam, annis iugi quodam

A 2

τινα ἔχοντες[14] ἐπιθυμίαν περὶ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ὕλης καὶ πολλὴν γῆν ἐπελθόντες, οἶσθα γὰρ ἡμῖν[15] στρατιωτικὸν τὸν βίον, συναγηώχαμεν τὴν πραγματείαν ἐν πέντε[16] βιβλίοις, σοῦ προτρεψαμένου, ᾧ καὶ τὴν σύνταξιν ἀνατίθεμεν[17], εὐχάριστον ἐκπληροῦντες πάθος, δι' ἣν ἔχεις[18] πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν, φύσει μὲν πρὸς πάντας τοὺς ἀπὸ παιδείας ἀναγομένους οἰκειούμενος[19], μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ὁμοτέχνους, ἰδιαίτερον δὲ πρὸς ἡμᾶς. Δεῖγμα δὲ οὐ σμικρὸν τῆς ἐν σοὶ καλοκαγαθίας καὶ ἡ τοῦ κρατίστου Λικανίου[20] Βάσσου πρὸς σὲ διάθεσις, ἣν ἔγνωμεν[21] συνδιάγοντες ὑμῖν, ἀξιοζήλωτον τὸ παρ' ἀμφοτέρων ὑμῶν πρὸς ἀλλήλους εὔνουν ὁρῶντες. Παρακαλοῦμεν δέ σε καὶ τοὺς ἐντευξομένους τοῖς ὑπομνήμασι, μὴ τὴν ἐν λόγοις δύναμιν ἡμῶν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὴν ἐν τοῖς πράγμασι μετ' ἐμπειρίας ἐπιμέλειαν. Μετὰ γὰρ πλείστης[22] ἀκριβείας τὰ μὲν λοιπὰ[23] δι' αὐτοψίαν γνόν-

14) Ald. σχόντες.
15) Cod. X. ἡμῶν. 16) Cod. X. Ald., Asul., Cornar., Goupyl. ἕξ. Cod. X. et Sarac. addunt παραδιδομένην.
17) Sic Asulan., Cornar., Sarac... ἀνατιθέαμεν Ald., Goupyl.
18) Ald. ἔσχες. 19) Cod. X. ᾠκειωμένος.
20) Sic Cod. X... Ald. et editiones omnes Λικινίου.
21) Cod. X. ἐπέγνωμεν.
22) Cod. C. N. X. μετὰ γὰρ τῆς λοιπῆς.
23) Sic Ald... πλεῖστα Asulan. et sequentes.

pernoscendae materiae desiderio capti, postquam terras multas obivimus, militarem enim nostram nosti vitam, commentationem quinque libris comprehensam, te hortante, exaravimus, cui et ipsum dedicamus opus, gratum tuaeque erga nos benevolentiae debitum implorantes officium. Etenim, quae tua est natura, cum omnibus doctrina excultis, tum vero maxime iis, qui tecum eamdem factitant artem, ac nobis etiam aliquanto peculiarius teipsum familiarem exhibes. Neque vero exile est tuae morum integritatis testimonium viri optimi, Licanii Bassi, insigne erga te studium, sat nobis perspectum, cum una vobiscum degentes mutuam inter vos benevolentiam aemulatione dignam observaremus. Ceterum te et alios, qui hosce lecturi sunt commentarios, rogatos volumus, ut ne nostrum dicendi genus spectetis, sed industriam potius rerumque experientiam. Cum enim plura accuratissime ipsi vi-

τες, τὰ δὲ ἐξ ἱστορίας συμφώνου τοῖς πᾶσι καὶ ἀνακρίσεως τῶν παρ᾽ ἑκάστοις ἐπιχωρίων ἀκριβώσαντες, πειρασόμεθα καὶ τῇ τάξει διαφόρῳ χρήσασθαι, καὶ τὰ γένη καὶ τὰς δυνάμεις ἑκάστου[24] αὐτῶν ἀναγράψασθαι.

Ὅτι γε μὴν ἀναγκαῖος ὑπάρχει ὁ περὶ φαρμάκων λόγος, παντί που δῆλον, συνεζευγμένος ὅλῃ τῇ τέχνῃ καὶ τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ[25] συμμαχίαν ἀήττητον παντὶ μέρει παρεχόμενος. καὶ διότι δύναται αὔξασθαι κατά τε τὰς σκευασίας καὶ τὰς μίξεις καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν παθῶν πειρασμοὺς, πλεῖστα συμβαλλομένης τῆς περὶ ἕκαστον τῶν φαρμάκων γνώσεως. Προςπαραληψόμεθα δὲ καὶ τὴν συνήθη καὶ σύμφυλον[26] ὕλην, ἵνα ἡ γραφὴ γένηται τελεία.

Πρὸ πάντων οὖν[27] φροντίζειν τῆς ἀποθέσεως καὶ συλλογῆς ἑκάστου κατὰ τοὺς οἰκείους καιροὺς προςήκει[28]. Παρὰ γὰρ δὴ τούτους ἢ ἐνεργεῖ ἢ ἐξίτηλα γίνεται τὰ φάρμακα· αἰθρίου γὰρ ὄντος τοῦ καταστήματος συλλέγειν δεῖ·

24) ἑκάστου deest in Ald. 25) Sarac. ἀφ᾽ ἑαυτοῦ sine auctoritate.
26) Ald., Asul., Cornar. σύμφυλλον. Cod. X. ἔμφυλον.
27) Loco οὖν, quod Asul. primus, δὲ habet Ald.
28) Cod. X. προςῆκεν.

derimus, alia vero partim e concordi apud omnes historia, partim ex eorum indagatione, quae apud singulos essent domestica, perdidicerimus, operam dabimus, ut et diverso ab aliis ordine utamur, et tum genera tum vires uniuscuiusque describamus.

Necessariam quidem esse doctrinam de medicamentis, omnibus est manifestum, ut quae toti sit arti coniuncta omnibusque eius partibus praesentissimum exhibeat auxilium. Quin et ars ipsa e praeparationibus, mixturis experimentisque quae in morbis instituuntur, augmenta capere potest, plurimum ad id conferente singulorum medicamentorum cognitione. Praeterea vero et familiarem vulgatamque complectemur materiem, quo scriptio evadat omnibus numeris absoluta.

Igitur ante omnia studendum est, singula suis quaeque temporibus tum legantur tum etiam reponantur. Nam ad horum rationem medicamenta vel efficacia sunt vel penitus exolescunt. Siquidem serena coeli constitutione legere

μεγάλη γὰρ κἂν τούτῳ[29] ὑπάρχει διαφορὰ[30], τῶν αὐχμῶν ἢ ὄμβρων γενομένων[31] τὴν συλλογὴν ποιεῖσθαι· ὥςπερ τὸ καὶ ὀρεινοὺς καὶ ὑψηλοὺς[32] καὶ διαπνεομένους καὶ ψυχροὺς καὶ ἀνύδρους εἶναι τοὺς τόπους. ἰσχυρότεραι γάρ εἰσιν αἱ δυνάμεις αὐτῶν. αἱ δὲ ἐν πεδινοῖς καὶ καθύγροις καὶ κατασκίοις καὶ μὴ διαπνεομένοις ἀτονώτεραι[33] κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ μᾶλλον αἱ καθ᾽ ὥραν εὐκαίρως συλλεγεῖσαι, ἢ δι᾽ ἀσθένειαν ἐφθικυῖαι[34]. Οὐκ ἀγνοητέον μέντοι, ὅτι τὰ τοιαῦτα πολλάκις[35] παρὰ τὴν ἰδιότητα τῆς χώρας καὶ παρὰ τὴν σύγκρασιν τοῦ ἔτους τάχιον ἢ βράδιον ἀκμάζει. ἔνια δὲ παρὰ τὴν αὐτῶν[36] ἰδιότητα ἐν χειμῶνι ἄνθη τε καὶ φύλλα φέρει, τινὰ δὲ καὶ δὶς τοῦ ἔτους ἀνθοφορεῖ. Τὸν δὲ βουλόμενον ἐν τούτοις ἐμπειρίαν ἔχειν, δεῖ κατά γε[37] τὴν ἀρτιφυῆ βλάστησιν ἐκ τῆς γῆς καὶ[38] ἀκμάζουσι καὶ παρακμάζουσι[39] παρατυγχάνειν· οὔτε γὰρ ὁ τῇ βλαστήσει[40] ἐντετυχηκὼς[41] μόνον δύναται τὸ ἀκμάζον γνωρίσαι, οὔτε ὁ

29) Ald. καὶ τούτων. 30) Ald. interponit παρὰ τὸ.
31) Cod. C. N. X. προγεγενημένων.
32) In Ald. deest καὶ ὑψηλούς. 33) Ald. ἀδυνατώτεραι.
34) Ald. ἐφθινηκυῖαι.
35) Sic Cod. C. N. X. . . Ald. et quae sequuntur πολλάκις ταῦτα.
36) Sic Cod. C. N. X. . . Ald. et edit. ἑαυτῶν.
37) Sic Ald., Asulan., Cornar., Goupyl. κατάτε Saracen.
38) καὶ deest in Ald. 39) Ald. παρηκμακόσι.
40) Ald. βλάστῃ. 41) Cod. X. ἐντετευχώς.

illa oportet, magnique est discriminis, sicca an pluvia tempestate colligantur: sicut et interest, loca esse montosa, edita, ventis pervia, frigida et arida: talium enim medicamentorum fortiores sunt facultates. At quae in campestribus, humidis, umbrosis ventoque minime perviis colliguntur, plerumque imbecilliora, multoque magis, si nec idoneo tempore collecta fuerint aut propter languorem iam marcuerint. Sed nec illud ignorandum est, ea saepenumero pro loci proprietate annique temperie citius tardiusve adolescere. Nonnulla autem peculiari quadam indole per hyemem flores ferunt ac folia: sunt et quaedam bis anno florifera. Si quis vero in his cupiverit peritiam assequi, debet et protinus e terra germinantibus et adolescentibus et decrescentibus adesse. Nec enim, qui pullulanti tantum herbae astiterit, eamdem adultam nosse po-

ἑωρακώς τι ἀκμάζον[42] τὸ ἀρτιφυὲς ἐπιγνῶναι. παρὰ γὰρ τοὺς μετασχηματισμοὺς τῶν φύλλων καὶ τὰ μεγέθη τῶν καυλῶν καὶ ἀνθῶν καὶ καρπῶν καί τινας ἄλλας ἰδιότητας μεγάλη πλάνη γίνεται ἐπ' ἐνίων[43] τοῖς μὴ οὕτω τὴν θέαν ποιησαμένοις. Παρὰ ταύτην γοῦν τὴν αἰτίαν τινὲς τῶν ἀναγραψάντων[44] ἐπλανήθησαν, εἰπόντες, τινὰ μήτε ἄνθη μήτε καυλὸν, μήτε καρπὸν φέρειν, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἀγρώστεως καὶ βηχίου καὶ πενταφύλλου. ὁ δὲ πολλάκις ἐντετευχὼς[45] αὐτοῖς καὶ ἐν πολλοῖς τόποις μάλιστα τὴν ἐπίγνωσιν ποιήσεται. Χρὴ μέντοι εἰδέναι, ὅτι τινὰ[46] τῶν βοτανικῶν φαρμάκων ἐπὶ πολλὰ ἔτη διαμένει, οἷον ἐλλέβορος ὁ λευκὸς καὶ μέλας, τὰ δὲ λοιπὰ ἄχρι τριετίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν[47] ἐστιν εὔχρηστα[48]. τὰ μὲν οὖν ἐρνώδη[49], ὧν ἐστι στοιχὰς, χαμαίδρυς, πόλιον, ἀβρότονον, σέριφον, ἀψίνθιον, ὕσσωπον καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, συλλέγειν δεῖ ἐγκύμονα τῶν

42) Ald., Asulan., Cornar., Goupyl. τὰ ἀκμάζοντα.
43) Ald., Asulan., Cornar., Goupyl. ἐπ' ἐνίοις.
44) Sic Asulan. primus. Ald. ἀναγραψαμένων.
45) Sic Ald. ἐντετυχηκώς Asulan. cum serioribus.
46) Sic coniecit probabiliter Jo. Bauhin.. Codd. et editt. omnes μόνα.
47) ὡς — πλεῖστον deest in Ald. ἐπειτοπλεῖστον Asulan. ἐπιτοπλεῖστον Cornar. 48) Sic Asul. ἄχρηστα Ald.
49) Ald. Ἃ μὲν οὖν ἐρνώδη ἐστὶ στιχάς Cornar. Ἃ μὲν οὖν εὐώδη ἐστὶ. Sic et Goupyl. Cod. Vatican. ἐρινώδι.

terit, nec qui adultam inspexerit, recens erumpentem agnoscere. Quo fit, ut propter mutatam foliorum faciem magnitudinem etiam caulium, florum fructuumque et id genus alias peculiares notas, magno in errore interdum versentur, qui non ita studiose singula contemplati sunt. Hanc nimirum ob caussam lapsi sunt varii scriptores, dum nonnullas nec flores nec caulem nec fructum producere asseverent, velut de gramine, de tussilagine et quinquefolio proditum est. Ergo qui saepius ac multis in locis illa observaverit, eorum etiam cognitionem praeprimis consequetur. Quin et illud scire convenit, sola [quaedam] ex herbarum medicaminibus in plures annos persistere, hellebori albi nigrique exemplo, reliqua vero, donec triennia sunt, plerumque esse utilia. Fruticosa autem, ut stoechas, chamaedrys, polium, abrotonum, seriphium, absinthium, hyssopum et id genus alia, dum

σπερμάτων, ἄνθη δὲ πρὸ τῆς ἀποπτώσεως αὐτῶν. τοὺς δὲ καρποὺς πεπείρους ὄντας[50], καὶ τὰ σπέρματα δὲ ξηραίνεσθαι ἀρχόμενα πρὸ τοῦ ἀποῤῥεῖν. χυλίζειν δὲ τὰς βοτάνας ἄρτι βλαστανόντων τῶν καυλῶν[51], ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φύλλα. ὀποὺς δὲ καὶ[52] δάκρυα λαμβάνειν, τέμνοντα[53] ἐν ἀκμῇ ἔτι[54] τοὺς καυλούς. Τὰς δὲ εἰς ἀπόθεσιν ῥίζας καὶ χυλίσματα καὶ φλοιῶν ἀφαιρέσεις[55], ἀρχομένων φυλλοῤῥοεῖν τῶν βοτανῶν. Καὶ τὰς μὲν καθαρὰς αὐτόθεν[56] ξηραίνειν ἐν τόποις ἀνοτίστοις, τὰς δὲ μετεχούσας γῆς ἢ πηλοῦ, πλύνειν ὕδατι. ἀποτίθεσθαι δὲ καὶ ἄνθη καὶ ὅσα εὐώδη[57] τυγχάνει ἐν κιβωτίοις φιλλυρίνοις ἀνοτίστοις. ἔστι δὲ ἃ καὶ χάρταις[58] ἢ φύλλοις χρησίμως περιδεῖται πρὸς διαμονὴν[59] τῶν σπερμάτων. πρὸς δὲ τὰ ὑγρὰ φάρμακα ἁρμόσει ὕλη πᾶσα[60] πυκνὴ ἐξ ἀργύρου ἢ ὑέλου ἢ κεράτων γεγενημένη,

50) ὄντας primus Asulan. Deest in Ald.
51) Sic codd. C. N. X. ἀρτιβλάστων ὄντων editiones omnes.
52) τά solus Saracen.
53) Sic cod. C. N. τέμνοντας editiones.
54) Ἔτι primus Asul., in Aldina deest.
55) Sic Sarac. Priores φλοιοὺς ἀφαιρεῖν, praeter Asul., qui φλοῖ ἀφαιρές. 56) Sic C. N. X. αὐτόθι editt.
57) Cod. C. N. ἰνώδη.
58) Ald. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐν χάρτῃ. Asul., Cornar. et Goupyl. similiter, mutato χάρτῃ in χάρταις.
59) Ald. συμμονήν.
60) Asul. cum serioribus interponunt ἢ.

semen gestant, colligenda sunt; flores autem antequam sponte decidant. At fructus maturos decerpere decet, et semina, dum siccescere coeperint, antequam defluant. Succi autem herbarum aeque ac foliorum, caulibus recens germinantibus, eliciendi sunt: liquores vero (spissescentes) et lacrimae excipiantur, caulibus iam adultis incisis. Quae dein radices asservandae sunt, aut e quibus succi exprimendi vel cortices auferendi, cum primum folia amittere herbae coeperint et mundae quidem statim siccandae in locis aridis, quibus vero terra lutumve adhaerent, aqua eluendae. Flores autem et quae odorata fuerint, in cistulis tiliaceis minime humectis reponantur. Sunt et quae chartis foliisque ad seminum conservationem utiliter involvantur. Ceterum liquidis medicamentis conveniet materia quaevis densior, qualis est argentea, vitrea seu cor-

καὶ ὀστρακίνη δὲ ἡ μὴ ἀραιὰ εὔθετος, καὶ ξυλίνων δὲ ὅσα ἐκ πύξου κατασκευάζεται. τὰ δὲ χαλκᾶ ἀγγεῖα ἁρμόσει πρὸς τὰ ὀφθαλμικὰ φάρμακα καὶ ὑγρὰ, καὶ ὅσα δι' ὄξους ἢ πίσσης ὑγρᾶς ἢ κεδρίας κατασκευάζεται. στέατα δὲ καὶ μυελοὺς ἐν κασσιτερίνοις ἀγγείοις ἀποτίθεσθαι δεῖ.

Κεφ. ά. [Περὶ Ἴριδος.] Ἶρις [οἱ δὲ ἴρις ἰλλυρικὴ, οἱ δὲ θελπίδη [1], οἱ δὲ οὐρανία, οἱ δὲ καθαίρων, οἱ δὲ θαυμαστὸς, Ῥωμαῖοι ῥάδιξ μάρικα [2], οἱ δὲ γλαδίωλον [3], ὀπερτρίτος [4], οἱ δὲ κονσεκράτριξ, Αἰγύπτιοι νάρ.] ἀπὸ μὲν τῆς κατ' οὐρανὸν ἐμφερείας ὠνόμασται [5]. φύλλα μὲν ἔχει [6] ὅμοια ξιφίῳ, μείζονα δὲ καὶ πλατύτερα καὶ λιπαρώτερα. ἄνθη δὲ ἐπὶ κλωνίων [7] παράλληλα, ἐπικαμπῆ, ποικίλα, ἢ γὰρ λευκὰ ἢ ὠχρὰ ἢ μήλινα [8] ἢ πορφυρᾶ ἢ κυανίζοντα ὁρᾶται, ὅθεν διὰ τὴν ποικιλίαν ἀπεικάσθη ἴριδι τῇ οὐρανίᾳ. Ῥίζαι ὕπεισι γονατώδεις, στερεαὶ, εὐώδεις· τμηθεῖσαι δ' αὐταὶ

1) Cod. C. θαλπίδη. 2) Cod. C. μούρικα.
3) Ald., Asul. γαλδιόλα, Corn., Goupyl. γλαδίολα.
4) Cod. X. ὀπερτρίτις.
5) Et haec verba in notha ablegavit Asulanus cum sequacibus.
6) δὲ φέρει Ald.
7) Sic C. N. ἐπὶ καυλῷ Ald. et seriores. ἐπίκαυλα Matthiol.
8) Asulan. et Sarac. μέλανα.

nea. Quin et fictilis, si modo rara non sit, idonea est, itemque lignea, eaque potissimum, quae e buxo paratur. Apta vero erunt aenea vascula medicamentis ocularis ac liquidis, iisque omnibus, quae ex aceto, pice liquida aut cedria componuntur. Adipes autem ac medullas stanneis vasis condi oportet.

Cap. I. [*De Iride.*] Iris [illyrica, aliis thelpide, aliis coelestis, aliis purgans, aliis mirabilis, Romanis audit radix marica, aliis gladiolum, aliis opertritis, aliis consecratrix, Aegyptiis Nar.] a coelestis arcus similitudine nomen accepit. Folia habet gladiolo similia, sed maiora et latiora et pinguiora, flores vero pedunculatos aequaliter distantes, incurvos, colore varios: conspiciuntur enim vel albi vel pallidi vel lutei, purpurei etiam et coerulescentes, unde propter varios colores iridi coelesti comparati sunt. Radices subsunt geniculatae, solidae, suaveolentes, quae concisae

ξηραίνονται ἐν σκιᾷ καὶ λίνῳ διαπαρεῖσαι ἀποτίθενται[9]. Ἔστι δὲ βελτίων ἡ ἰλλυρικὴ καὶ μακεδονικὴ, καὶ ἐν ταύταις ἀρίστη ἡ πυκνόῤῥιζος καὶ ὑποκόλοβος καὶ δύςθραυστος καὶ τῇ χρόᾳ ὑπόκιῤῥος καὶ σφόδρα εὐώδης καὶ πυρώσας τὴν γλῶτταν[10]. [τήν τε ὀσμὴν εἰλικρινὴς καὶ μὴ νοτίζουσα.][11] πταρμούς τε ἐν τῷ κόπτεσθαι κινοῦσα. Ἡ λιβυκὴ δὲ δευτέρα τῇ δυνάμει[12], λευκὴ κατὰ χρόαν, πικρὰ πρὸς γεῦσιν. Παλαιούμεναι δὲ πᾶσαι τερηδονίζονται, εὐωδέστεραι δὲ γίνονται καὶ θερμαντικὴν ἔχουσαι δύναμιν, ἐφήλεις καθαιρούσαι καὶ φάκους καταπλαττόμεναι μετ᾽ ἐλλεβόρου λευκοῦ διπλασίονος. ἕλκη σαρκοῦσιν, καὶ τὰ δυςανάγωγα τῶν ὑγρῶν λεπτύνουσιν καὶ φθοροποιὸν δύναμιν ἀναλαμβάνουσι[13], ποτιζόμεναι μεθ᾽ ὑδρομέλιτος. Εἰσὶ δὲ καὶ ὑπνοποιοὶ καὶ δακρυοποιοὶ καὶ στρόφους ἰῶνται. Μετ᾽ ὄξους δὲ πινόμεναι θηριοδήκτοις ἀρήγουσι καὶ σπληνικοῖς καὶ σπωμένοις καὶ

9) Sic Cod. N. Vulgo ἃς δεῖ μετὰ τὴν τομὴν ξηράναντα ἐν σκιᾷ καὶ διείραντα λίνῳ ἀποτίθεσθαι.

10) Sic C. N. X. et P. τῇ γεύσει πυρωτέρα, quos sequitur Asulan. .. Ald. et Saracen. πικροτέρα.

11) Deest in C. N.

12) C. N. Sarac. δευτέρα δὲ ἡ Λιβυκὴ, — — δευτερεύουσα τῇ δυνάμει.

13) N. ἀμβλύνουσι. Omnia haec longe aliter in recentioribus codicibus leguntur. Ald. τὰ δυςανάγωγα ὑγρὰ λεπτοποιοῦσαι, καθαίρουσι δὲ πάθη καὶ χολὰς, ποτιζόμεναι.

siccantur in umbra et lino traiectae conduntur. Praestantior est illyrica et macedonica, ac ex his ipsis optima, quae radice gaudet densa, subpraescissa ac fractu difficili, coloris subfulvi, valde odorata ac linguam adurente: [odore sincera ac minime humecta:] dum tunditur, sternutationem ciet. Libyca viribus inferior est, colore albo, sapore acri. Omnes autem veterascentes vermibus obnoxiae tum demum suavius fragrant, vi praeditae calefaciente, maculas a solis ardore ortas lentiginesque purgant, cum dupla hellebori albi portione illitae. Ulcera insuper carne implent, humores, qui aegrius egeruntur, attenuant et proclivitatem ad tabem corrigunt, cum hydromelle potae. Super haec et somnum conciliant, lacrimas eliciunt et torminibus medentur. Ex aceto potae eos iuvant, qui a venenatis animalibus morsi sunt, itemque lienosos et convulsos, atque qui perfrixerunt aut rigore cor-

περιψυχομένοις ἢ ῥιγοῦσι καὶ τοῖς γόνον προϊεμένοις. Σὺν οἴνῳ δὲ ποθεῖσαι ἄγουσιν ἔμμηνα· καὶ τὸ ἀπόζεμα δὲ αὐτῶν πρὸς γυναικείας πυρίας εὔθετον, μαλάσσον τοὺς τόπους καὶ ἀναστομοῦν[14]. προςτεθεῖσαι δὲ ὡς κολλύριον μετὰ μέλιτος, ἔμβρυα κατασπῶσι· μαλάσσουσι δὲ χοιράδας καὶ σκιῤῥώματα παλαιὰ ἑφθαὶ καταπλασθεῖσαι. Ὠφελοῦσι δὲ καὶ κεφαλαλγίας σὺν ὄξῳ καὶ ῥοδίνῳ καταπλασθεῖσαι. μίγνυνται δὲ καὶ πεσσοῖς καὶ μαλάγμασι καὶ ἀκόποις· καὶ καθόλου εἰσὶ πολύχρηστοι.

Κεφ. β΄. [Περὶ Ἀκόρου[15].] Ἄκορον [οἱ δὲ χορὸς ἀφροδισίας, Ῥωμαῖοι βενέρεα, οἱ δὲ ναυτικὰ ῥάδιξ, Γάλλοι πεπεράκιουμ.] τὰ μὲν φύλλα ἔχει ἐμφερῆ ἴριδι[16], στενώτερα δὲ, καὶ τὰς ῥίζας οὐκ ἀνομοίους, διαπεπλεγμένας δὲ καὶ οὐκ εἰς εὐθὺ πεφυκυίας ἀλλὰ πλαγίας καὶ ἐξ ἐπιπολῆς[17], γόνασι διειλημμένας, ὑπολεύκους, δριμείας δὲ τῇ γεύσει καὶ τῇ ὀσμῇ οὐκ ἀηδεῖς. Διαφέρει δὲ τὸ πυκνὸν καὶ λευκὸν, ἄβρωτόν τε καὶ πλῆρες εὐωδίας[18]. Τοιοῦτον δ᾽ ἐστὶ τὸ ἐν

14) Ald. ἰσχιάδος τε εἰς ἔγκλυσμα καὶ συρίγγων καὶ κόλπων σαρκωτικά: quae hic inepte, etiamsi aliae sequantur editiones.
15) Totum hoc caput deest in Cod. N. 16) X. κρίνῳ.
17) Cod. C. ἐπιπλοκῆς.
18) Edit. εὐῶδες.

repti sunt, aut quibus genitura effluit. Ex vino potae menstruum cursum promovent: decoctum ad muliebria fomenta commodum, molliens nimirum loca ac aperiens. Quin et cum melle in massam pultaceam (depstae et) subditae fetus extrahunt. Molliunt etiam strumas scirrhosque inveteratos, dum coctis (partes) foventur. Conferunt et ad capitis dolores, ex aceto et rosaceo appositae: miscentur denique pessis et malagmatis acopisque, ac generatim ad multa sunt utilissimae.

Cap. II. [*De Acoro.*] Acorum [Alii choron aphrodisias, Romani veneream, aut radicem nauticam, Galli peperacium dicunt.] habet folia iridis aemula sed angustiora, radices non dissimiles verum implicitas, neque in rectum natas sed obliquas ac superficiem (legentes), geniculis interceptas, subalbidas, gustu acres et odore non ingratas. Praestat vero (acorum) densum, album, non exe-

Κολχίδι καὶ ἐν Γαλατίᾳ σπληνίον[19] λεγόμενον. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα θερμαντικήν· πινόμενον δὲ ἀφέψημα αὐτοῦ οὖρα κινεῖ, ἁρμόζον πρὸς πλευρᾶς πόνον καὶ θώρακος καὶ ἥπατος, στρόφους, ῥήγματα, σπάσματα· σπλῆνας τήκει. ὠφελεῖ καὶ στραγγουριῶντας καὶ θηριοδήκτους, καὶ εἰς ἐγκάθισμα ὡς ἶρις πρὸς τὰ γυναικεῖα ἁρμόζει. Ὁ δὲ χυλὸς τῆς ῥίζης ἀποκαθαίρει τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις, μίγνυται δὲ τοῖς ἀντιδότοις ἡ ῥίζα χρησίμως.

Κεφ. γ΄. [Περὶ Μήου.] Μῆον[20] τὸ καλούμενον ἀθαμαντικὸν γεννᾶται πλεῖστον ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἱσπανίᾳ, ὅμοιον καυλῷ καὶ τοῖς φύλλοις ἀνήθῳ, παχύτερον [βραχύτερον] δὲ τοῦ ἀνήθου. Δίπηχύ που ἀναβαῖνον, [καὶ πολλάκις[21]] ταῖς ῥίζαις ὑπεσπαρμένον λεπταῖς, πλαγίαις καὶ εὐθείαις, μακραῖς, εὐώδεσι, θερμαινούσαις τὴν γλῶτταν. αἵτινες ἀποζεσθεῖσαι μεθ᾽ ὕδατος, ἢ καὶ λεῖαι δίχα ἑψήσεως ποθεῖσαι, τὰ στεγνὰ περὶ κύστιν καὶ νεφροὺς πάθη παρηγοροῦσι καὶ δυςουρίαις ἁρμόζουσι, στομάχου τε ἐμπνευματώσεσι

19) Sic cod. C... Ald. *καὶ τῇ Γαλατίᾳ ἀσπλέτιον*. Asul., Cornar., Goupyl. *ἀσπλήτιον*. Sarac. *ἀσπλήνιον*. 20) *Μεῖον* Ald. 21) C. N.

sum, suavis odoris plenum. Huiusmodi est, quod in Colchide et in Galatia splenion dicitur.

Vim habet radix calefacientem, potum eius decoctum urinas ciet, lateris, thoracis hepatisque doloribus congruum, torminibus (etiam), ruptis, convulsis. Lienes liquefacit, iuvat et eos qui urinae difficultatem patiuntur et qui animalibus venenatis morsi sunt. Insuper insessu, sicut iris, ad muliebria expedit. Succus radicis discutit, quae caliginem pupillis offundunt. Utiliter etiam radix antidotis miscetur.

Cap. III. [*De Meo.*] Meum quod appellatur athamanticum abunde in Macedonia et Hispania nascitur, caule foliisque anetho simile, sed eo ipso crassius [brevius.] Ad duos aliquando cubitos succrescit, sparsis saepe ima parte radicibus tenuibus, (partim) obliquis, (partim) et rectis, longis, odoratis linguamque calefacientibus. Hae dum ex aqua coctae aut etiam citra cocturam tritae bibuntur, ex obstructis vesicae renumque viis affectus sedant, urinae difficultati conducunt, itemque stomachi inflationibus, tor-

καὶ στρόφοις, ὑστερικαῖς τε διαθέσεσι[22] καὶ ἄρθρων πόνοις. Θώρακι ῥευματιζομένῳ σὺν μέλιτι λεῖαι ἀντὶ ἐκλεκτοῦ βοηθοῦσιν, αἷμα τε ἄγουσι δι' ἐμμήνων, ἀποζεσθεῖσαι εἰς ἐγκάθισμα. Παιδίων δὲ καταπλασθεῖσαι ἐφηβαίοις[23] οὖρα ἄγουσιν. Ἐστὶ δὲ καὶ κεφαλαλγὲς πλεῖον ἢ δεῖ πινόμενον.

Κεφ. δ'. [Περὶ Κυπείρου.] Κύπειρος, οἱ δὲ ἐρυσίσκηπτον ὡς τὴν ἀσπάλαθον καλοῦσι [Ῥωμαῖοι ἰούγκι ῥαδίκεμ, οἱ δὲ ἰούγκουμ.]· Φύλλα δ' ἔχει ὅμοια πράσῳ, μακρότερα δὲ καὶ ἰσχνότερα [καὶ σκληρότερα[24]] καυλὸν δὲ πηχυαῖον ἢ καὶ μείζονα, γωνυώδη, ὅμοιον σχοίνῳ, οὗ κατὰ κορυφὴν φυλλαρίων ἐστὶν ἔκφυσις μικρῶν[25] καὶ σπέρματος. Ῥίζαι δ' ὕπεισιν, ὧν καὶ ἡ χρῆσις, ὥςπερ ἐλαίαι ἐπιμήκεις[26], συναφεῖς ἑαυταῖς, ἢ καὶ στρογγύλαι, μέλαιναι, εὐώδεις, ἔμπικροι. Φύεται δὲ ἐν τόποις ἐργασίμοις καὶ τελματώδεσιν. Ἀρίστη δέ ἐστιν ἡ βαρυτάτη καὶ πυκνὴ καὶ ἁδρὰ, δύςθραυστος, τραχεῖα, εὐώδης μετά τινος δριμύτητος·

22) διαρθρώσεσι Ald.
23) ἐφ' ἡβαίου Ald. 24) C. N.
25) Sambuc. μακρῶν, perperam.
26) Sic C. Ald. ὥςπερ ἐπιμήκεις ἐλαίας. Asulan. ὥςπερ ἐπιμήκεις· ὡς ἐλαίαι συναφεῖς. Saracen. ἐπιμήκεις ὥςπερ ἐλαίας.

minibus, ad hystericas passiones proclivitatibus doloribusque articulorum. Thoraci quoque fluxione laboranti cum melle ad eclegmatis instar tritae auxiliantur: ad insessum coctae sanguinem per menstrua ducunt. Infantium pubi illitae urinas movent. Quod si vero largius iusto bibitur, capitis dolorem ciet.

Cap. IV. [*De Cypero.*] Cyperum nonnulla aeque ac aspalathum erysisceptrum vocant [Romani iunci radicem, alii iuncum]. Folia habet porro similia, sed longiora, angustiora et rigidiora; caulem vero cubitalem et altiorem, angulatum, schoeno similem, ad cuius cacumen foliola excrescunt minuta et semen. Radices subiacent, quae etiam in usu sunt, ad olivarum oblongarum instar secum nexae, aut subrotundae, nigrescentes, odoratae, amaricantes. Nascitur autem in locis cultis iuxta ac in palustribus. Optima radix, quae pondere excellit, solida, plena, aegre fragilis, aspera, odorata cum quadam acri-

τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ κιλίκιος[27] καὶ ἡ συριακὴ καὶ ἡ ἀπὸ τῶν κυκλάδων νήσων. Δύναμις δέ ἐστιν αὐτῇ θερμαντική, ἀναστομωτική, διουρητική· λιθιῶσι καὶ ὑδρωπικοῖς βοηθεῖ καὶ σκορπιοδήκτοις, καὶ ταῖς περὶ μήτρας καταψύξεσι καὶ μύσεσι πυριωμένη ἁρμόζει[28], ἄγουσα ἔμμηνα· ποιεῖ δὲ καὶ τοῖς ἐν στόματι ἕλκεσι καὶ νεμομένοις ξηρὰ λεῖα. Μίγνυται δὲ μαλάγμασι θερμαντικοῖς καὶ εἰς τὰ στύμματα τῶν μύρων εὐθετεῖ[29]. Ἱστορεῖται δὲ καὶ ἕτερον εἶδος κυπείρου ἐν Ἰνδίᾳ γεννώμενον, προςεοικὸς ζιγγιβέρει, ὃ διαμασσηθὲν κροκῶδες καὶ πικρὸν εὑρίσκεται· καταχρισθὲν δὲ παραχρῆμα ψιλοῖ τὰς τρίχας.

Κεφ. ε'. [Περὶ Καρδαμώμου.] Καρδάμωμον ἄριστον τὸ ἐκ τῆς Κομαγηνῆς καὶ Ἀρμενίας καὶ Βοσπόρου κομιζόμενον· γεννᾶται δὲ ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Ἀραβίᾳ. Ἐκλέγου δὲ τὸ δύςθραυστον, πλῆρες, μεμυκὸς, [τὸ γὰρ μὴ τοιοῦτον ἔξωρόν ἐστι][30] καὶ τὸ τῇ ὀσμῇ πληκτικὸν, γεύσει δὲ δριμὺ καὶ ὑπόπικρον. Δύναμιν δ' ἔχει θερμαντικήν· ποιεῖ δὲ μεθ' ὕδατος πινόμενον πρὸς ἐπιληπτικοὺς, βήττοντας, ἰσχιαδικοὺς,

27) Asulan. et Sarac. κιλίκις. 28) Ald. βοηθεῖ.
29) Sambuc. εὐχρηστεῖ.
30) Haec in plerisque codicibus desunt: sed Ald. habet.

monia: talis est cilicia et cyriaca et quae ex insulis cycladibus. Vis ei calefaciens, ostia recludens, urinam ciens, calculosis et hydropicis auxilio est, et a scorpione ictis. Quin et in vulvae perfrigeriis et obstructionibus fotu conducit, menses evocans. Sicca et ad laevorem trita facit ad oris ulcera etiam depascentia. Miscetur et malagmatibus calefacientibus et ad unguentorum spissamenta adaptatur. Memoratur et altera cyperi species, in India proveniens, zingiber referens, quae manducata crocea fit et amara deprehenditur. Illita vero quamprimum depilat.

Cap. V. [*De Cardamomo.*] Cardamomum optimum, quod e Comagene, Armenia et Bosporo importatur, nascitur autem in India et Arabia. Eligito, quod est frangenti contumax, plenum, occlusum [quod enim tale non est, immaturum iudicatur], odore caput tentante, gustu acre et subamarum. Vim habet calefacientem. Ex aqua potum facit ad epilepticos, tussientes, ischiadicos, nervorum reso-

καὶ παράλυσιν, ῥήγματα, σπάσματα, στρόφους, καὶ ἕλμινθα πλατεῖαν ἐκβάλλει· μετ᾽ οἴνου δὲ πινόμενον νεφρικοῖς[31], δυςουροῦσι, σκορπιοπλήκτοις καὶ πᾶσι τοῖς ἰοβόλοις ἁρμόζει· μετὰ δὲ δάφνης ῥίζης φλοιοῦ ποθὲν, ὅσον <, λίθους θρύπτει· φθείρει καὶ ἔμβρυα ὑποθυμιώμενον, καὶ ψώρας ἐξαίρει σὺν ὄξει καταχριόμενον· μίγνυται δὲ καὶ εἰς τὰς τῶν μύρων στύψεις [καὶ ἑτέρας ἀντιδότους.][32]

Κεφ. ς'. [Περὶ Νάρδου.] Νάρδου ἐστὶ δύο γένη· ἡ μὲν γάρ τις καλεῖται ἰνδικὴ, ἡ δὲ συριακή· οὐχ ὅτι ἐν Συρίᾳ εὑρίσκεται, ἀλλ᾽ ὅτι τοῦ ὄρους ἐν ᾧ γεννᾶται τὸ μὲν πρὸς Συρίαν τέτραπται, τὸ δὲ πρὸς Ἰνδούς· καὶ τῆς λεγομένης συριακῆς ἔστι βελτίων ἡ πρόςφατος, κούφη καὶ πολύκομος[33], ξανθὴ τὴν χρόαν, εὐώδης ἄγαν καὶ μετὰ τοῦ κυπειρίζειν ἐν τῇ ὀσμῇ, πυκνὸν[34] ἔχουσα τὸν στάχυν, πικρὰ τὴν γεῦσιν, καὶ γλώσσης ἀναξηραντικὴ, ἐπιμένουσά τε τῇ εὐωδίᾳ ἐφ᾽ ἱκανόν. Τῆς δὲ ἰνδικῆς ἡ μέν τις λέγεται γαγγῖτις, ἀπό τινος ποταμοῦ παραῤῥέοντος τοῦ ὄρους, Γάγγου καλουμένου, παρ᾽ ᾧ φύεται· ἀσθενεστέρα τὴν[35])

31) Solus Sarac. νεφριτικοῖς.
32) Uncinis inclusa solus habet Sarac.
33) Πλατύκομος legisse videtur Ruellius, qui *largam* habeat *comam*.
34) Sic C. N. μικρὸν Edit. 35) Sic C. N. Edit. κατὰ.

lutiones, rupta, convulsa, tormina, ac vermem latum expellit. E vino potum confert renum vitio laborantibus, difficulter mingentibus, et qui a scorpione ac a ceteris omnibus venenatis animalibus icti sunt. Cum lauri vero radicis cortice drachmae pondere bibitum calculos comminuit, nec non fetus suffitum enecat et psoras ex aceto illitum aufert. Quin et ad unguentorum spissamenta [aliasque antidotos] additur.

Cap. VI. [*De Nardo.*] Nardi duo sunt genera, altera nimirum indica, syriaca altera vocatur, non quod in Syria inveniatur, sed quod montis, in quo nascitur, altera pars Syriam altera Indos spectet. Ac e syriaca praestantior est recens, levis et comosa, colore luteo, valde odorata, nisi quod cyperum aemuletur. Densam habet spicam, gustu amaram linguámque siccante, diu suavem servans odorem. Ex indicae genere est, quae Gangitis appellatur, a fluvio quodam, cui Ganges nomen, montem

δύναμιν οὖσα, διὰ τὸ ἐφ᾽ ὑδατωδῶν τόπων εἶναι, καὶ ἐπιμηκεστέρα, πλείονάς[36] τε ἔχουσα τοὺς στάχεις ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης, καὶ πολυκόμους καὶ περιπεπλεγμένους, βρωμώδεις κατὰ τὴν ὀσμήν· ἡ δὲ ὀρεινὴ μελαντέρα[37], εὐωδεστέρα, κολοβόσταχυς, κυπειρίζουσα κατὰ τὴν εὐωδίαν, ἔχουσά τε καὶ τὰ ἄλλα ἐν αὐτῇ, ὅσα περ καὶ ἡ συριακὴ λεγομένη. Καλεῖται δέ τις καὶ σαμφαριτικὴ, σφόδρα κολοβὴ, ἀπὸ χωρίου ὠνομασμένη, μεγαλόσταχυς, λευκότερον καυλὸν ἔσθ᾽ ὅτε μέσον ἔχουσα, ὑπερτραγίζοντα τῇ ὀσμῇ, ἣν δεῖ ἀπεκλέγεσθαι. Πιπράσκεται δὲ καὶ ἀποβεβρεγμένη, ὅπερ γινώσκεται ἐκ τοῦ λευκὸν εἶναι τὸν στάχυν καὶ αὐχμηρὸν καὶ μὴ ἔχειν τὸν χνοῦν. Δολίζουσι δὲ αὐτὴν ἐμφυσῶντες στίμμι μεθ᾽ ὕδατος ἢ οἴνου φοινικίτου[38], πρὸς τὸ συμπιλοῦσθαι αὐτὴν καὶ βαρυτέραν γίνεσθαι. Ἐπὶ δὲ τῆς χρείας ἀφαιρεῖν δεῖ, εἰ προσείη ταῖς ῥίζαις πηλὸς καὶ σήθειν χωρίζοντα τὸν κονιορτὸν, εὐχρηστοῦντα εἰς χειρόνιπτρον. Δύναμιν δὲ

36) Ald. πλήρεις.

37) Sic manifesto e codicum principum fide et comparatis Galen. simpl. lib. 8. p. 85. et Paull. Aegin. lib. 7. p. 248. Ald. ἡ δὲ ὀρεινὴ εὐωδεστέρα. Asulan. ἡ δὲ ὀρεινοτέρα εὐωδεστέρα, quem sequuntur Cornar., Goupyl. et Sarac.

38) Veram esse lectionem, patet e lib. 5. c. 40. Cod. N. φοινικίου. Ald. φοινικίνου.

praetercurrente, in quo nascitur. Debilior efficacia est, quod in aquosis provenit locis; est etiam procerior ac complures habet spicas ex eadem radice tum comosas tum inter se implexas et odore virosas. Montana vero magis nigricans, fragrantior, brevibus spicis, cyperi quicquam redolet, ceterasque habet dotes syriacae appellatae. Est et quaedam sampharitica a loco natali dicta, admodum brevis, sed magnas habens spicas, inter quas medius interdum prorumpit caulis albidior et supra modum hircinus: eam reiicere oportet. Venditur et madefacta, quod vitium ex eo cognoscitur, quod spica sit candida, squalida nullaque obsita lanugine. Adulteratur inflato stibio cum aqua aut vino palmeo, quo videlicet magis compacta appareat et ponderosior. Usus tempore, si quid luti radicibus adhaeserit, id ipsum auferre oportet, ut et pulverem cribro secernere, qui quidem ad manus lavandas commo-

ἔχουσι θερμαντικὴν, ξηραντικὴν, οὐρητικὴν, ὅθεν κοιλίαν τὲ ἱστᾶσι πινόμεναι καὶ τὰς ἐκ μήτρας ῥύσεις προστιθέμεναι καὶ ἰχῶρας στέλλουσι· βοηθοῦσι δὲ καὶ ναυτίαις σὺν ψυχρῷ ὕδατι πινόμεναι καὶ καρδιωγμοῖς καὶ ἐμπνευματικοῖς[39], ἡπατικοῖς τε καὶ ἰκτερικοῖς καὶ νεφριτικοῖς· ἐναφεψηθεῖσαι δὲ ὕδατι καὶ πυριαθεῖσαι εἰς ἐγκάθισμα τὰς ἐν μήτρᾳ φλεγμονὰς[40] ἰῶνται· ποιοῦσι δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς μυδήσεις τῶν βλεφάρων, στύφουσαι καὶ δασύνουσαι τὰς βλεφαρίδας, καθύγροις δὲ σώμασι διάπασμα. Μίγνυνται δὲ καὶ ἀντιδότοις· ἀποτίθενται δὲ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ ἐν ἀγγείῳ καινῷ[41] ἀκωνίστῳ[42], λειοτριβηθεῖσαι σὺν οἴνῳ καὶ ἀναπλασθεῖσαι.

Κεφ. ζ. [Περὶ κελτικῆς Νάρδου.] Ἡ δὲ κελτικὴ νάρδος γεννᾶται μὲν ἐν τοῖς κατὰ Λιγυρίαν ἄλπεσιν, ἐπιχωρίως ὠνομασμένη σαλιούγκα[43]· γεννᾶται δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰστρίᾳ. Ἔστι δὲ θαμνίσκος μικρὸς σὺν ταῖς ῥίζαις εἰς δέσμας ἀναλαμβανόμενος χειροπληθεῖς· ἔχει δὲ φύλλα ἐπιμήκη[44], ὑπό-

39) Sic C. N. ἐμπνευματουμένοις Ald., Asul., Sarac.
40) Sic C. N. Edit. φλεγμονὰς μήτρας. 41) Ald. τινὶ.
42) Vulgata lectio ἀκονίτῳ expungenda.
43) Sic Ald. ἁλιουάσκα cod. Goupyl. ἀλιουγγία Asul., Corn., Sarac.
44) Sic C. N. Ald. ὑπομήκη.

dus est. Vim autem habent calefacientem, siccantem lotiumque cientem: quamobrem alvum epotae sistunt et fluxiones ex utero appositae et saniem compescunt. Ex frigida potae in nausea expediunt et ventriculi doloribus spasticis, in flatibus etiam, iocinoris renumque affectibus, ictero denique. Aquae vero incoctae aut ad fotum insessumque adhibitae, uteri inflammationibus medentur. Conducunt etiam oculis, dum nimio humorum fluxu palpebrae laborant, ipsa cilia astringentes condensantesque. Quin et humidis corporibus conferunt ad pulvillos odoratos, [diapasmata Theophr. de odor. 57. Plin. 13, 3.] Miscentur etiam antidotis. Ad ocularia medicamenta cum vino ad laevorem tritae et in pastillorum formam redactae in vase novo non picato conduntur.

Cap. VII. [*De celtica Nardo.*] Nardus celtica nascitur quidem in Liguriae alpibus, vernacule saliunca dicta: nascitur et in Istria. Est vero fruticulus parvus, qui cum radicibus in fasciculos colligitur manuales. Fo-

ξανθα, ἄνθος μήλινον. Μόνων δὲ τῶν καυλῶν ἐστι καὶ τῶν ῥιζῶν ἡ χρῆσις καὶ ἡ εὐωδία· ὅθεν δεῖ πρὸ μιᾶς ἡμέρας καταῤῥάναντας ὕδατι τὰς δέσμας καὶ χωρίζοντας τὸ γεῶδες τιθέναι ἐπ' ἐδάφους νοτεροῦ, προϋποκειμένου χαρτίου, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καθαίρειν· οὐ γὰρ συναποκαθαίρεται τῷ ἀχυρώδει καὶ ἀλλοτρίῳ τὸ εὔχρηστον, διὰ τὴν ἐκ τῆς ἰκμάδος εὐτονίαν. Δολίζεται δὲ συναποτιλλομένης[45] αὐτῇ πόας ἐμφεροῦς, ἣν διὰ τὸ περὶ τὴν ὀσμὴν βρωμῶδες τράγον καλοῦσιν· εὐχερὴς δὲ ἡ ἐπίγνωσις, ἄκαυλος γάρ ἐστιν ἡ πόα καὶ λευκοτέρα καὶ ἧττον ἐπιμήκη τὰ φύλλα ἔχει, οὐδὲ τὴν ῥίζαν πικρὰν ἢ ἀρωματίζουσαν ὥςπερ ἐπὶ τῆς ἀληθινῆς ἔχει. Ἀποκρίνας οὖν τὰ καυλία καὶ τὰς ῥίζας, τὰ δὲ φύλλα ῥίψας, εἰ βούλει δ' ἀποτίθεσθαι, ἀναλαμβάνων λεῖα οἴνῳ καὶ τροχίσκους ἀναπλάσας[46], φύλαττε ἐν ὀστρακίνῳ ἀγγείῳ καινῷ, πωμάζων ἐπιμελῶς. Ἀρίστη δέ ἐστιν ἡ πρόσφατος καὶ εὐώδης, πολύῤῥιζος[47], οὐκ εὔθρυπτος, πλήρης. Δύναται δὲ ὅσα καὶ ἡ συριακὴ, διουρητικωτέρα τὲ καὶ εὐστομαχωτέρα· ὠφελεῖ δὲ καὶ τὰς περὶ τὸ ἧπαρ φλεγμονὰς, καὶ ἰκτερικοὺς

45) Ald. συναποτιθεμένης.
46) Ald. τροχίσκους ἀναπλάττων.
47) Βαθύῤῥιζος, quod X. habet, minus quadrat.

lia habet oblonga, subflavescentia, flores subluteos. Caulium duntaxat et radicum usus est et fragrantia. Quare pridie aspersos aqua fasciculos, amoto si quid terreni adhaeserit, in humidiore solo, supposita prius charta, insternere oportet, ac postridie repurgare: siquidem cum aceroso et alieno minime simul utile, propter humoris vim, excutitur. Adulteratur autem simul evulsa herba persimilis, quam virosi odoris caussa hirculum appellant. Dignotu vero faciles sunt: haec enim est planta acaulis et albidior, folia etiam minus oblonga sunt, nec radix amara aut aromatica, sicut genuina. Itaque abiectis foliis cauliculos radicesque seponito: quodsi ad usum conditurus es, tritas vino excipito, atque ex iis concinnatos pastillos fictili vase novo ac diligenter operculato servato. Optima vero censetur quae recens est, suave olens, radiculosa, minime fragilis, ac plena. Iisdem quibus et syriaca viribus pollet, sed et valentius urinam ciet, et stomacho magis

καὶ πνευματώσεις στομάχου, μετ᾽ ἀφεψήματος ἀψινθίου πινομένη· ὁμοίως καὶ σπλῆνα καὶ τὰ περὶ τὴν κύστιν καὶ νεφροὺς, καὶ πρὸς τὰ ἰοβόλων δήγματα σὺν οἴνῳ· καὶ εἰς τὰ μαλάγματα μίγνυται καὶ ποτίσματα καὶ χρίσματα θερμαντικά.

Κεφ. ή. [Περὶ ὀρεινῆς Νάρδου.] Ἡ δὲ ὀρεινὴ νάρδος, καλουμένη δ᾽ ὑπό τινων καὶ θυλακῖτις καὶ νῆρις, γεννᾶται ἐν Κιλικίᾳ καὶ Συρίᾳ· φύλλα καὶ καυλοὺς ὅμοια ἠρυγγι[48] ἔχουσα, μαλακώτερα[49] μέν. [οὐ μὴν τραχέα καὶ ἀκανθώδη.] Ῥίζαι δὲ ὕπεισι μέλαιναι, εὐώδεις, δύο ἢ πλείους, ὥςπερ ἀσφοδέλου, ἰσχνότεραι δὲ καὶ μικρότεραι πολλῷ. Οὔτε δὲ καυλὸς οὔτε καρπὸς οὔτε ἄνθος συμφέρει[50]· ποιεῖ δὲ ἡ ῥίζα πρὸς ὅσα καὶ ἡ κελτικὴ νάρδος.

Κεφ. θ́. [Περὶ Ἀσάρου.] Ἄσαρον. οἱ δὲ νάρδον ἀγρίαν καλοῦσι [προφῆται αἷμα Ἄρεως, Ὀσθάνης Θέσαν, Αἰγύπτιοι κερέεραν, Ῥωμαῖοι περιπρέσαμ, οἱ δὲ βάκχαρ, Θοῦσκοι σούκκινουμ, οἱ δὲ νάρδον ῥούστικουμ][51] [πόα

48) Sic C. N. X. Edit. ἠρυγγίῳ. 49) C. N. X. Edit. μικρότερα.
50) Haec e coniectura Alex. Justiniani Chii apud Anguillar. p. 24. et Matthioli p. 29., quanquam codd. consentiant in corrupta lectione: *Οὔτε δὲ καυλὸν οὔτε καρπὸν οὔτε ἄνθος φέρει.*
51) Ald. addit: γάλλοι βάκκαρ.

confert. Iuvat in hepatis inflammationibus et ictero et inflationibus ventriculi, cum absinthii decocto pota: similiter valet et ad splenis vesicaeque et renum vitia, itemque ex vino et ad venenatorum morsus. Ceterum admiscetur quoque malagmatibus, potionibus unguentisque calefacientibus.

Cap. VIII. [*De Nardo montana.*] Nardus montana, a nonnullis et thylacitis et neris vocata, nascitur in Cilicia et Syria. Folia habet eryngi similia, sed molliora [non enim aspera aut spinosa]. Subsunt radices nigrae, odoratae, duae aut plures, asphodeli forma, angustiores tamen et minores. Nec caulis nec fructus nec flos confert, sed radix valet ad ea omnia, ad quae et celtica nardus.

Cap. IX. [*De Asaro.*] Asarum, quod et nardum sylvestrem nonnulli appellant, [prophetae Martis sanguinem, Osthanes thesam, Aegyptii kereeran, Romani perpressam, alii bacchar, Thusci succinum, nonnulli nardum

εὐώδης στεφανωματική][52]. Φύλλα ἔχει κισσῷ ὅμοια, μικρότερα δὲ πολλῷ καὶ στρογγυλώτερα· ἄνθη μεταξὺ τῶν φύλλων πρὸς τῇ ῥίζῃ, πορφυρᾶ[53], ὑοσκυάμῳ ἢ κυτίνῳ ἐμφερῆ, καὶ τὸ σπέρμα ἐοικὸς γιγάρτῳ[54]. Ῥίζαι δ' ὕπεισι πολλαὶ, γονατώδεις, λεπταὶ, πλάγιαι, ὅμοιαι ἀγρώστει, ἰσχνότεραι μέν τοι πολλῷ καὶ εὐώδεις[55], θερμαίνουσαι καὶ δάκνουσαι λίαν τὴν γλῶσσαν. Δύναμις δὲ αὐτῶν διουρητικὴ, θερμαντικὴ καὶ ἐμετικὴ, ἁρμόζουσα ὑδρωπικοῖς, ἰσχιαδικοῖς χρονίοις· ἄγουσι δὲ καὶ ἔμμηνα· μετὰ μελικράτου ποθεῖσαι αἱ ῥίζαι πλῆθος < ϛ' καθαίρουσιν ὡς ἐλλέβορος λευκός· μίγνυνται δὲ καὶ μύροις· φύεται ἐν ὑποσκίοις ὄρεσι, πλεῖστα δὲ ἐν Πόντῳ καὶ Φρυγίᾳ καὶ Ἰλλυρίδι καὶ παρὰ Οὐεστίνοις[56] τῆς Ἰταλίας.

Κεφ. ί. [Περὶ Φοῦ.] Φοῦ, οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἀγρίαν νάρδον καλοῦσι· γεννᾶται μὲν ἐν Πόντῳ, φύλλα δὲ ἐλαφο-

52) Uncinis inclusa habent Ald., Cornar., Cod. C.

53) Ald. addit εὐώδη.

54) Ald. addit: ἔχον καυλία γωνιοειδῆ, ὑποτραχέα, ἀραιά. Quae quidem lectio, etiamsi a posterioribus negligatur, approbatur tamen tum ab Hermolao Barbaro, tum a Marcello Vergilio, tum a codice parisino, quem Goupylus legit.

55) Ald. addit: ἐοικυῖαι τῇ ὀσμῇ κινναμώμῳ.

56) Optime Goupylus e cod. P. Vestinorum gens Aterni accola in Piceno. Plin. 3, 17. Alii legunt Ἰουστίνῃ, cuius nulla mentio apud antiquos. — Omnia haec satis manca in Ald.

rusticum.] Folia habet hederae similia, sed minora multo et rotundiora, florem inter folia iuxta radicem, hyoscyami aut punicae similem, semen acinum referens. Radices subiacent numerosae, geniculatae, tenues, obliquae, gramini similes, longe tamen graciliores ac odoratae, calefacientes valdeque mordentes linguam. Vis earum calefaciens, urinam vomitumque ciens, prosunt iis, quos hydrops et coxendicis dolor diu traxit; menses quoque proliciunt. Senis drachmis ex mulsa bibitae radices hellebori albi modo purgant. Miscentur et unguentis. Provenit autem (asarum) in umbrosis montibus, abundans in Ponto et Phrygia, Illyrico et apud Vestinos Italiae.

Cap. X. [*De Phu.*] Phu, quod et ipsum aliqui sylvestrem nardum nominant, in Ponto nascitur, folia

βόσκῳ ἢ ἱπποσελίνῳ παραπλήσια ἔχει, καυλὸν πηχυαῖον, ἢ μείζω, λεῖον, τρυφερὸν, ἐμπόρφυρον, μεσόκοιλον, διειλημμένον γόνασιν, ἄνθη πρὸς τὰ τῆς νάρδου, μείζονα[57] δὲ καὶ τρυφερώτερα καὶ ἐν τῷ ὑπολεύκῳ διαπόρφυρα. Ῥίζα δὲ ἡ μὲν ἀνωτέρω περὶ δακτύλου μικροῦ τὸ πάχος, πλάγια δὲ ἐπιῤῥίζια ἔχει, καθάπερ σχοῖνος ἢ μέλας ἐλλέβορος, ἀλλήλοις ἐπιπεπλεγμένα, ὑπόξανθα, εὐώδη, ναρδίζοντα τῇ ὀσμῇ, μετά τινος βάρους βρωμώδους. Δύναται δὲ θερμαίνειν, οὖρα κινεῖν ξηρὰ ποτιζομένη· καὶ τὸ ἀπόζεμα δὲ αὐτῆς τὸ αὐτὸ δύναται ποιεῖν καὶ πρὸς πλευρᾶς πόνον· ἔμμηνά τε ἄγει καὶ ἀντιδότοις μίγνυται. Δολοῦται δὲ ὀξυμυρσίνης ῥίζαις παραμιγνυμένη· εὐχερὴς δὲ ἡ ἐπίγνωσις αὐτῆς ἐστι· σκληραὶ γάρ εἰσιν αὗται καὶ δύςθραυστοι, δίχα εὐωδίας.

Κεφ. ιά. [Περὶ Μαλαβάθρου.] Μαλάβαθρον ἔνιοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τῆς ἰνδικῆς νάρδου φύλλον, πλανώμενοι

57) Quanquam codices omnes habent ναρκίσσου, ubi ego cum Fabio Columna νάρδου posui, defendenda tamen audacia, quod nulla profecto similitudo narcissum valerianamque secum iungat. Sequens μείζονα s. μείζω, quod omnes habent editiones, praeferendum τῷ ἥττονα cod. C. N., ut et sequens ἐπιῤῥίζια τῷ ὑποῤῥίζια cod. C. N. Et Ruellius et Anguillara et plures alii haerentes in hoc loco suspicati sunt corruptelam. Dalechampius ad Plin. 12, 12. πρὸς τὰ τοῦ κισσοῦ hariolatus est. Serapion cap. 62. iam *Marciscum* habet, sed pro ἐλαφοβόσκῳ etiam ἐλλεβόρῳ legit.

habet pastinacae aut oleri atro similia, caulem cubitalem vel maiorem, laevem, mollem, purpurascentem, fistulosum, geniculis intereeptum. Flores nardi quodammodo forma, sed maiores et teneriores, ex albido purpurascentes. Radix superiore parte digiti parvi crassitiem aequat, sed subiectas habet ex obliquo radiculas, sicut schoenus aut helleborus niger, inter se implexas, flavescentes, odoratas cum virosa quadam gravitate. Arida potui data vim habet calefaciendi lotiumque ducendi. Decoctum vero ipsius idem praestare potest et ad lateris dolorem. Menses etiam ciet et antidotis additur. Adulteratur rusci radicibus admixta, sed facile est illas dignoscere: durae enim sunt et frangi contumaces, citra gratiam odoris ullam.

Cap. XI. [*De Malabathro.*] Malabathrum nonnulli nardi indicae arbitrantur esse folium, odoris quadam cogna-

ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ὀσμὴν ἐμφερείας· πολλὰ γάρ ἐστιν ὅμοια τῇ ὀσμῇ νάρδῳ, ὥς τὸ φοῦ, ἄσαρον, νῆρις[58]· οὐκ ἔχει δὲ οὕτως· ἴδιον γάρ ἐστι γένος φυόμενον ἐν τοῖς ἰνδικοῖς τέλμασι, φύλλον ὂν ἐπινηχόμενον ὕδατι, καθάπερ οἱ ἐπὶ τῶν τελμάτων φακοὶ[59], ῥίζαν οὐκ ἔχον· ὅπερ συλλέγοντες εὐθέως διαπείρουσι λίνῳ καὶ ξηράναντες ἀποτίθενται. Φασὶ δὲ καὶ τῆς θερείας ἀναξηρανθέντος τοῦ ὕδατος, καίεσθαι φρυγάνοις τὴν γῆν, μὴ γενομένου γὰρ τούτου, μηκέτι φύεσθαι. Ἔστι δὲ καλὸν τὸ πρόςφατον καὶ ὑπόλευκον ἐν τῷ μαλακίζειν[60], ἄθραυστον δὲ καὶ ὁλόκληρον, πληκτικὸν τῇ ὀσμῇ, καὶ ἐπιδιαμένον τῇ εὐωδίᾳ, ναρδίζον δὲ καὶ[61] τῇ γεύσει μὴ ἁλμυρίζον. Τὸ δὲ ἀδρανὲς καὶ τὸ λεπτοκοπημένον, εὐρωτιῶσαν ἔχον τὴν ἀποφορὰν, φαῦλον. Δύναμιν δ' ἔχει τὴν αὐτὴν τῇ νάρδῳ· ἐνεργέστερον δὲ ἐκείνη πάντα ποιεῖ. Διουρητικωτέρα μέντοι καὶ εὐστομαχωτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ μαλαβάθρου δύναμις, καὶ πρὸς τὰς ὀφθαλμικὰς φλεγμονὰς[62] ἁρμόζει ἀναζεσθὲν ἐν οἴνῳ καὶ λεῖον ἐπιχριόμενον· ὑποτίθε-

58) C. N. et Ald. Alii ἶρις.
59) C. N. X. φακῇ Ald., Asul., Sarac.
60) C. N. μελανίζειν Ald., Asul., Sarac.
61) καὶ Lacun. addit.
62) Ald. πρὸς τὰς ὀφθαλμίας καὶ τὰς φλεγμ.

tione decepti. Sunt enim multa odore nardum aemulantia, ut phu, asarum, neris. Secus autem se res habet. Siquidem peculiare est genus, in paludibus indicis nascens. Folium id est, lentium palustrium modo aquae innatans, sine radice. Id collectum statim lino traiicitur siccatumque reconditur. Referunt et aqua per ardores aestivos exsiccata terram virgultis peruri, quod nisi fiat, non amplius nasci. Laudatur recens et dum mollitur albidum, frangi nescium et integrum, odore nares feriens diuque fragrantiam servans, nardum aemulans, sapore vero salsedinis expers. Infirmum vero et minutatim concisum, quodque recepta vetustatis carie situm redolet, vitiosum est. Easdem ac nardus vires habet, sed efficacius illa omnia praestat: attamen malabathri vis maior ad lotium pellendum et stomachum firmandum. Oculorum inflammationibus etiam vino infusum, tritum ac illitum confert.

ται δὲ καὶ γλώσσῃ πρὸς εὐωδίαν στόματος, καὶ σὺν ἱματίοις τίθεται, ἄβρωτα γὰρ καὶ εὐώδη ταῦτα τηρεῖ.

Κεφ. ιβ'. [Περὶ Κασσίας.] Κασσίας δέ ἐστι πλείονα εἴδη, περὶ τὴν ἀρωματοφόρον Ἀραβίαν γεννώμενα. Ἔχει δὲ ῥάβδον παχύφλοιον, φύλλα δὲ ὥςπερ πεπέρεως[63]. Ἐκλέγου δὲ τὴν ἔγκιῤῥον, εὔχρουν, κοραλλίζουσαν, στενὴν λίαν, μακρὰν καὶ παχεῖαν, τοῖς συριγγίοις πλήρη, δηκτικὴν ἐν τῇ γεύσει καὶ στύφουσαν μετὰ ποσῆς[64] πυρώσεως, ἀρωματίζουσαν, οἰνίζουσαν τῇ ὀσμῇ· ἡ δὲ τοιαύτη ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἄχυ καλεῖται· δαφνῖτις δὲ προςαγορεύεται ὑπὸ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐμπόρων. Πρὸ δὲ ταύτης ἐστὶν ἡ μέλαινα καὶ ἐμπόρφυρος, παχεῖα, ζίγιρ[65] καλουμένη, ῥοδίζουσα τῇ ὀσμῇ, μάλιστα πρὸς τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν εὔθετος· δευτερεύει δὲ ἡ προειρημένη· τρίτη δέ ἐστιν ἡ καλουμένη βλαστὸς[66] μοσυλῆτις. Αἱ δὲ λοιπαὶ εὐτελεῖς, ὡς ἡ καλουμένη ἀφυσήμων[67] μέ-

63) Sic Ald., Cornar., Goupyl., Sarac., cui et Oribasius adstipulatur. Asulanus e codice Leoniceni ἴρεως, quem falsum genitivum repetit e suo Dioscoride Serapion c. 301.

64) Sic Ald., cod. C. N., quibuscum Aëtius congruit. Asulan. et posteriores πολλῆς.

65) Sic Oribas. et Ald. Alii γίζιρ.

66) Βλαστὸς legit Oribas. et Ald., βλακτὸς Asulan., Cornar., Goupyl.

67) Ἀφυσήμων maluit Marc. Vergil., quod in melioribus esset ex-

Quin linguae subditur ad emendandum oris halitum. Vestibus denique interponitur, quas odore suavi impraegnans a tineis tuetur.

Cap. XII. [*De Cassia.*] Cassiae sunt plures species, quae in Arabia aromatum feraci gignuntur. Habet virgam crassi corticis, folia sicut piper. Delige fulvescentem, pulcri coloris, corallii aemulam, valde angustam, longam et crassam, fistularum plenam, gustatu mordentem et adstringentem cum quodam fervore, aromaticam, odore vinoso. Talis quidem ab incolis achy appellatur: daphnitis vero cognominatur a mercatoribus Alexandrinis. Hanc autem praecellit nigra ac purpurascens, crassa, sigir vocata, rosam odore referens et ad usum medicum maxime idonea. Secundum locum tenet antedicta. Tertia est quae surculus mosylites appellatur. Viles reliquae, ut quae di-

λαινα καὶ ἀηδὴς καὶ λεπτόφλοιος ἢ καὶ φλοιοῤῥαγὴς, ὥς καὶ ἡ κιττὼ καὶ ἡ δάκαρ[68] καλουμένη[69]. Ἔστι δέ τις καὶ ψευδοκασσία ἀφάτως ἐμφερὴς, ἥτις ἐλέγχεται τῇ γεύσει, οὐκ οὖσα δριμεῖα οὐδὲ ἀρωματώδης, προςεχόμενόν τε τὸν φλοιὸν ἔχει τῇ ἐντεριώνῃ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ πλατεῖα σύριγξ, ἁπαλὴ, κούφη, εὐερνὴς, διαφέρουσα δὲ τῆς ἄλλης. Ἀποδοκίμαζε[70] δὲ τὴν ὑπόλευκον καὶ ψωρώδη, τραγίζουσαν ἐν τῇ ὀσμῇ καὶ τὴν μὴ ἔχουσαν τὴν σύριγγα παχεῖαν, ψωρώδη δὲ καὶ λεπτήν. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, διουρητικὴν, ξηραντικὴν, στύφουσαν πραέως· ἁρμόζει δὲ εἰς τὰ πρὸς ὀξυδορκίαν ὀφθαλμικὰ καὶ μαλάγματα· φακοὺς δὲ αἴρει μετὰ μέλιτος καταχριομένη, καὶ ἔμμηνα ἄγει, καὶ ἐχιοδήκτοις βοηθεῖ πινομένη[71], καὶ πρὸς τὰς ἐντὸς φλεγμονὰς πάσας ποθεῖσα καὶ πρὸς νεφρούς· εἰς ἐγκαθίσματά τε καὶ ὑποθυμιάματα γυναιξὶ, πρὸς ἀνευρυσμὸν μήτρας. Διπλάσιον δὲ αὐτῆς μι-

emplaribus et quod fistularum expers sit. Ceterum ἀφήμων Ald. ἀσυφήμων Asulan., quem sequuntur Cornar., Goupyl. et Saracen.

68) C. δάρκα, quam lectionem iam et Hermolaus et Aldina et Goupylus habent.

69) Hic novum caput in Ald.

70) Ald. ἀποδοκιμάζουσι.

71) C. non habet μετὰ μέλιτος — πινομένη.

citur aphysemon, nigra ea, ingrata tenuique cortice aut etiam rimoso praedita, quemadmodum et ea quae kitto et dacar dicitur. Accedit spuria quaedam cassia mirum in modum similis, quae gustatu deprehenditur, cum nec acris sit nec aromatica, adhaerentemque medullae corticem habeat. Reperitur et lata fistula, tenuis, levis, surculosa, quae quidem illi alteri praestat. Reiice albicantem, lichenosam, odore hircinam, cuiusque fistula non est crassa, sed lichenosa et tenuis. Vim habet calefacientem, urinas moventem, siccantem leniterque astringentem. Convenit ad ea ocularia, quibus oculorum acies firmatur et ad malagmata. Lentigines tollit e melle illita menstruaque ciet. Quin et a vipera demorsis opitulatur: confert et pota ad internas quascunque inflammationes et ad renum affectus. Prodest insuper feminis tum insessu tum suffitu ad vulvae dilatationem. Si defuerit cinnamomum, huius duplum medi-

γνίμενον τοῖς φαρμάκοις, εἰ μὴ παρείη κιννάμωμον, τὸ αὐτὸ[72] δρᾷ· ἄγαν δέ ἐστι πολύχρηστος.

Κεφ. ιγ'. [Περὶ Κινναμώμου.] Κινναμώμου ἐστὶ πλείονα εἴδη, ὀνομαζόμενα ἐπιχωρίως. Διαφέρει δὲ τὸ μόσυλον, διὰ τὸ τηρεῖν[73] ποσὴν ἐμφέρειαν πρὸς τὴν μοσυλῖτιν καλουμένην κασσίαν· καὶ τούτου τὸ πρόσφατον, τῇ χρόᾳ μέλαν, τεφρίζον ἐν τῷ οἰνώδει, λεπτὸν δὲ τοῖς ῥαβδίοις καὶ λεῖον, ὄζοις συνεχέσι κεχρημένον, σφόδρα εὐῶδες· σχεδὸν γὰρ ἡ τοῦ ἀρίστου κρίσις[74] ἐστὶ περὶ τὴν ἐν τῇ εὐωδίᾳ ἰδιότητα· εὑρίσκεται γὰρ μετὰ τοῦ ἀρίστου καὶ ἰδιάζοντος ἡ ὀσμὴ πηγανίζουσα[75] ἢ καρδαμώμῳ ἐμφερής· ἔτι καὶ δριμὺ καὶ δηκτικὸν τῇ γεύσει καὶ ὑφαλμυρίζον μετὰ θερμασίας, ἔντε τῇ παρατρίψει μὴ ταχέως δασυνόμενον καὶ ἐν τῷ θραύεσθαι χνοῶδες καὶ λεῖον ἔχον τὸ μεταξὺ τῶν ὄζων. Δοκίμαζε δὲ ἀπὸ μιᾶς ῥίζης λαμβάνων τὸν θαλλόν, εὐχερὴς γὰρ ἡ τοιαύτη δοκιμασία· τὰ γὰρ θραύσματα μίγματα τυγχάνει καὶ

72) Ald. addit γὰρ, quod repetit Asulan. Habent et cod. C. N. X. Omittunt Cornar., Goupyl., Sarac.

73) Ald. φέρειν.

74) Ald. κράσις: sphalma videtur, sicut antea χρείᾳ loco χροίᾳ.

75) Πηγανίζουσα deest in Ald.

camentis admistum eadem quae illud praestat. Est denique ad multa perquam utilis.

Cap. XIII. [*De Cinnamomo.*] Cinnamomi plures sunt species, gentilitiis nominibus designatae. Excellit vero quod Mosylon dicunt, quod quamdam habet similitudinem cum cassia, quae mosylitis vocatur: ex hoc vero (praestat) recens, colore nigricans, e vinoso cinerascens, tenuibus virgultis et laevibus satisque nodosis, perquam odoratum: quippe optimum fere ex peculiari fragrantiae indole dignoscitur: siquidem invenitur et cum optima ac peculiari indole odor rutam quodammodo aut cardamomum referens. (Praefertur) et gustu acre, submordax ac salsedinis particeps cum vi exaestuante, quodque tritum haud cito in fibrillas asperas abit, et dum frangitur pulvisculum (lanuginem) edit, laeviaque habet internodia. Facturus periculum ab una radice sume surculum: sine negotio enim fit probatio. Namque fragmenta miscellanea quaedam sunt,

κατὰ τὴν πρώτην δοκιμασίαν τὰ κρείττονα περιπνέοντα καὶ πληροῦντα τὴν ὄσφρησιν, ἐμποδίζει τὴν τοῦ ἥττονος ἐπίκρισιν. Ἔστι δὲ καὶ ὀρεινὸν, παχὺ, κολοβὸν, σφόδρα ὑπόκιῤῥον τὴν χρόαν· καὶ τρίτον παρὰ τὸ μόσυλον, μέλαν καὶ λίαν εὐῶδες, εὐερνῶδες δὲ καὶ οὐ πολυγόνατον· τέταρτον λευκὸν, χαῦνον, ὀγκῶδες ἰδέσθαι καὶ εὐτελὲς, εὔθραυστόν τε καὶ μεγάλην ἔχον ῥίζαν, κασσίζουσαν· πέμπτον τῇ ὀσμῇ πληκτικὸν [76], ὑπόκιῤῥόν τε καὶ προσεμφερὲς τὸν φλοιὸν κασσίᾳ πυῤῥᾷ, πρὸς τὴν ἀφὴν δὲ στερεὸν, οὐ πάνυ ἰνῶδες [77], παχύῤῥιζον· τούτων δὲ τὸ πνέον λιβανωτοῦ ἢ μυρσίνης ἢ κασσίας ἢ ἀμώμου εὐωδίας, ἧττόν ἐστιν. Ἀπολέγου δὲ τὸ λευκὸν καὶ τὸ ψωρῶδες καὶ τὸ ῥυσσόκαρφον καὶ τὸ μὴ [78] λεῖον, καὶ τὸ ξυλῶδες δὲ κατὰ τὴν ῥίζαν ὡς ἄχρειον παραιτοῦ [79]. Ἔστι δέ τι καὶ ἄλλο ὅμοιον [80] τὸ καλούμενον ψευδοκιννάμωμον, εὐτελὲς, οὐκ εὔτονον τῇ ὀσμῇ, ἐκλελυμένον

76) Ald. male: πέμπτον τὴν ὀσμὴν ὑπόκιῤῥον.

77) Aldinam secuturo aptior videtur haec lectio, quam codicum C. N. X., qui οἰνῶδες. Liber enim arboris est cinnamomum, verum fibrosus.

78) Μὴ cum Andr. Lacuna, quod deglupto cortice liber laevis solus utilis subest.

79) Ald. ξυλῶδες· τὴν ῥίζαν δὲ ὡς ἀχρείαν παραιτοῦ.

80) Ὅμοιον non habet Ald.

atque adeo, cum primum fit experimentum, quae praestantiora fuerint, dum halitu suo olfactum obruunt, deterioris iudicium impediunt. Est et montanum, crassum id, truncum, colore admodum fulvum: itemque tertium a Mosylo, nigricans ac valde odoratum, attamen fruticosum, nec ita multis interstinctum geniculis. Quartum vero album est, fungosum, aspectu tuberosum ac vile, fragile magnaque radice cassiam redolente praeditum. Quintum odore nares ferit, fulvescit, corticemque habet cassiae rufae similem, tangenti vero solidum, non valde fibrosum, sed crassa radice gaudens. In hoc genere, quod tus, myrtum, cassiam et amomum odoris suavitate aemulatur, deterius est. Reiice album et lichenosum et rugoso cortice praeditum, pariter id quod neutiquam laeve, sed lignosum et radici proximum est, tanquam inutile repudiato. Est et aliud quiddam simile, quod adulterinum vocatur cinnamomum, vile, odoris invalidi viribusque defectum.

δὲ καὶ τῇ δυνάμει· καλεῖται δὲ καὶ ζίγγιβερ ξυλοκιννάμωμον ὂν, ἔχον δέ τινα ἐμφέρειαν κινναμώμῳ. Ἔστι δὲ ξυλῶδες κιννάμωμον, ἔχον ῥάβδους μακρὰς [81] καὶ ῥωμαλέας καὶ τὴν εὐωδίαν πολὺ καταδεεστέραν [82]· λέγεται δὲ ὑπ᾽ ἐνίων καὶ κατὰ γένος διαφέρειν τοῦ κινναμώμου τὸ ξυλοκιννάμωμον, ἑτέρας ὂν φύσεως. Δύναμιν δὲ ἔχει πᾶν κιννάμωμον θερμαντικὴν, οὐρητικὴν, μαλακτικὴν, πεπτικήν· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα πινόμενον, καὶ προςτιθέμενον μετὰ σμύρνης καὶ ἰοβόλοις θηρίοις καὶ θανασίμοις ἁρμόζει· καὶ τὰ ταῖς κόραις ἐπισκοτοῦντα ἀποκαθαίρει· θερμαίνει τε καὶ λεπτύνει [83]· φακούς τε καὶ ἐφήλεις ἀποκαθαίρει μετὰ μέλιτος ἐπιχρισθέν· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς βῆχας καὶ κατάῤῥους, ὕδρωπας, νεφρίτιδας, δυςουρίας· μίγνυται δὲ καὶ τοῖς πολυτελέσι μύροις, καὶ καθόλου ἐστὶ πολύχρηστον. Ἀποτίθεται δὲ εἰς διαμονὴν λεῖον οἴνῳ ἀναλαμβανόμενον καὶ ξηραινόμενον ἐν σκιᾷ [84].

81) Sic Ald., Cornar., Goupyl., Saracen. μικρὰς C. Asulan.

82) Sic Ald. καταδεεστέρας Asulan. et qui sequuntur.

83) Ald. interponit καὶ ἔστι διουρητικόν, quod hic inepte.

84) Addunt Ald. et Asulan.: Ἔστι δέ τι λεγόμενον κιννάμωμον, ὃ ἔνιοι ψευδοκιννάμωμον καλοῦσιν, εὐερνὲς σφόδρα καὶ παχυραβδότερον·

Appellatur et quiddam zingiber, quod habet aliquam cum cinnamomo affinitatem, cum tamen sit xylocinnamomum. Est vero lignosum cinnamomum virgultis longis robustisque praeditum, sed odore longe cinnamomo inferioribus. Sunt et qui xylocinnamomum genere ipso a cinnamomo differre dicant, quasi alterius sit naturae. Omne autem cinnamomum vim habet calefacientem, urinas moventem, mollientem, coctioni faventem: potum menstrua ducit et fetus appositum cum myrrha, expedit etiam contra animalia venenata (morsuque) letifera. Quae pupillis caliginem offundunt, discutit: calefacit simul et attenuat. Illitum ex melle lentigines et maculas e solis ardore contractas exterit. Facit et ad tusses, catarrhos, hydropes, renum vitia urinaeque difficultatem. Quin et unguentis pretiosis admiscetur, ac in universum ad multa est utile. Quo diutius eduret, tritum vino excipitur, in umbra siccatur, ac ita reconditur.

Κεφ. ιδ'. [Περὶ Ἀμώμου.] Ἄμωμόν ἐστι θαμνίσκος οἱονεὶ βότρυς ἐκ ξύλου ἀντεμπεπλεγμένος ἑαυτῷ. Ἔχει δέ τι καὶ ἄνθος μικρὸν ὡς λευκοΐου, φύλλα δὲ βρυωνίᾳ ὅμοια. Κάλλιστον δέ ἐστι τὸ ἀρμένιον, χρυσίζον τῇ χρόᾳ, ἔχον τε τὸ ξύλον ὑπόκιῤῥον, εὐῶδες ἱκανῶς· τὸ δὲ μηδικὸν διὰ τὸ ἐν πεδίοις καὶ ἐν ἐφύδροις τόποις φύεσθαι ἀδυνατώτερον· ἐστὶ δὲ μέγα καὶ ὑπόχλωρον καὶ πρὸς τὴν ἀφὴν ἁπαλὸν καὶ ἰνῶδες τοῖς ξύλοις, ὀριγανίζον [85] τῇ ὀσμῇ· τὸ δὲ ποντικὸν ὑπόκιῤῥον, οὐ μακρὸν οὐδὲ δύςθραυστον, βοτρυῶδες, πλήρες καρποῦ καὶ τῇ ὀσμῇ πληκτικόν. Ἐκλέγου δὲ τὸ πρόςφατον καὶ λευκὸν ἢ ὑπέρυθρον, οὐ πεπιλημένον ἢ συμπεπλεγμένον, λελυμένον δὲ καὶ διακεχυμένον, σπέρματος πλῆρες ὁμοίου βοτρυδίοις, βαρὺ, σφόδρα εὐῶδες, δίχα εὐρῶτος, καὶ δριμὺ, δάκνον τὴν γεῦσιν, ἁπλοῦν τὴν χρόαν καὶ οὐ ποικίλον. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, στυπτικὴν, ξηραντικὴν, ὑπνοποιὸν, ἀνώδυνον τῷ μετώπῳ καταπλασσόμενον· φλεγμονάς τε καὶ μελικηρίδας πεπαίνει καὶ διαφορεῖ· σκορπιοπλήκ-

κατὰ πολλὰ μέντοι γε ἐλαττούμενον κινναμώμου κατά τε ὀσμὴν καὶ γεῦσιν. Omittunt Cornar., Goupyl. et Saracen.

85) Sequor Oribasium et Ald., seriores plerique habent πηγανίζον.

Cap. XIV. [*De Amomo.*] Amomum est fruticulus in uvae modum suopte ligno in se ipsum convolutus. Flores habet parvos forma levcoii, folia vero bryoniae similia. Praestantissimum censetur armenium, aureo colore, ligno fulvescente, apprime odoratum. Medicum, quoniam in campestribus nascitur et aquosis, infirmius est. Est autem grande et subviride, ad tactum molle lignosisque partibus fibrosum, odore origanum referens. Ponticum subfulvum est, nec longum nec fractu difficile, fructibus refertum et odore nares feriens.

Deligito autem recens, album et subrubrum, non compactum aut complexum, sed solutum ac diffusum, semine refertum acinis simili, ponderosum, valde odoratum, situs expers, acre, gustatu mordicans, simplici colore minimeque vario. Vim habet calefacientem, constringentem, siccantem: somnum conciliat doloremque sedat fronti illitum. Inflammationes ac meliceridas maturat ac discutit.

τους τε μετ᾽ ὠκίμου καταπλασθὲν ὠφελεῖ· ποδαγρικοῖς συμβάλλεται, καὶ παρηγορεῖ ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς καὶ τὰς ἐν σπλάγχνοις σὺν σταφίδι· πρὸς δὲ τὰ γυναικεῖα [86] καὶ ἐν ἐγκαθίσμασι χρήσιμον· ποθὲν δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτοῦ ἁρμόζει ἡπατικοῖς, νεφριτικοῖς, ποδαγρικοῖς. Μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις καὶ τοῖς πολυτελεστάτοις τῶν μύρων. Δολίζουσι δέ τινες τὸ ἄμωμον τῇ λεγομένῃ ἀμωμίδι, ἐμφερεῖ οὔσῃ τῷ ἀμώμῳ, ἀνόσμῳ μέντοι καὶ ἀκάρπῳ, γεννωμένῃ δὲ ἐν Ἀρμενίᾳ, ἄνθος ἐχούσῃ ἐμφερὲς ὀριγάνῳ. Δεῖ δὲ ἐν ταῖς τῶν τοιούτων δοκιμασίαις τὰ θραύσματα φεύγειν· ἐκλέγου δὲ τὰ ἀπὸ μιᾶς ῥίζης ἔχοντα κλάδους τελείους.

Κεφ. ιέ. [Περὶ Κόστου.] Κόστος διαφέρει ὁ ἀραβικὸς, λευκὸς ὢν καὶ κοῦφος, πλείστην ἔχων καὶ ἡδεῖαν τὴν ὀσμήν· δευτερεύει δὲ ὁ ἰνδικὸς [87] μέλας ὢν καὶ κοῦφος ὡς νάρθηξ· τρίτος δέ ἐστιν ὁ συριακὸς, βαρὺς, τὴν χρόαν πυξώδης, πληκτικὸς τῇ ὀσμῇ· ἄριστος δέ ἐστιν ὁ πρόσφατος, λευκὸς, πλήρης δι᾽ ὅλου, πυκνὸς, ξηρὸς, ἀτερηδόνιστος, ἄβρωμος, γεύσει δηκτικὸς καὶ πυρώδης. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαν-

86) καὶ ἐν προσθέτοις addit Ald.

87) Ἁδρὸς Ald. deest in codd. C. N. X. Oribas. ὡραῖος.

A scorpione ictos ex ocimo illitum iuvat. Podagricis confert, cum uva passa lenit quoque oculorum viscerumque inflammationes. Ad muliebria etiam insessu utile. Decoctum potum congruum est hepaticis, nephriticis, podagricis. Additur quoque et antidotis et pretiosissimis unguentis. Sunt qui amomum sic dicta amomide adulterant, amomo simillima, sed odoris experte et fructu destituta, nascente in Armenia, cuius flos origano assimilis est. In huiusmodi probationibus fragmenta fugienda sunt, eligenda vero, quae ab una radice integros habeat surculos.

Cap. XV. [*De Costo.*] Costus excellit arabicus, candidus et levis, eximio suavique odore praeditus. Secundum locum obtinet indicus, crassus enim est et levis ad ferulae modum. Tertius est syriacus, gravis, colore buxeus, odore feriens. Optimus est recens, candidus, omnino farctus, densus, aridus, a vermibus non erosus, odoris virosi expers, gustu mordicans et fervidus. Vim habet

τικὴν, διουρητικήν, ἐμμήνων ἀγωγὸν, καὶ τῶν περὶ ὑστέραν παθῶν ἀρωγὸν, ἐν προςθέμασι καὶ καταντλήμασι καὶ πυριάσεσι· πινόμενος δὲ ἐχιοδήκτοις βοηθεῖ[88], καὶ πρὸς θώρακος πόνους καὶ σπάσματα καὶ ἐμπνευματώσεις μετ' οἴνου καὶ ἀψινθίου· καὶ ἀφροδίσια μὲν παρορμᾷ μετ' οἰνομέλιτος· ἄγει δὲ καὶ ἕλμινθα πλατεῖαν μεθ' ὕδατος· σύγχρισμά τε ῥιγοῦσι μετ' ἐλαίου πρὸ τῆς ἐπισημασίας, καὶ παραλυτικοῖς· καθαίρει δὲ καὶ ἔφηλιν καταχρισθεὶς μεθ' ὕδατος ἢ μέλιτος· μίγνυται δὲ καὶ μαλάγμασι καὶ ἀντιδότοις· μιγνύουσι δ' ἔνιοι τὰς ῥωμαλεωτάτας τοῦ κομμαγηνοῦ ἑλενίου ῥίζας, δολοῦντες αὐτόν· εὐχερὴς δὲ ἡ διάγνωσις, οὔτε γὰρ πυροῖ τὴν γεῦσιν τὸ ἑλένιον, οὔτε τὴν εὐωδίαν εὔτονον καὶ πληκτικὴν παρέχει.

Κεφ. ις'. [Περὶ Σχοίνου.] Σχοῖνος, ἡ μέν τις γίνεται ἐν Λιβύῃ, ἡ δὲ ἐν Ἀραβίᾳ, ἑτέρα δὲ ἐν τῇ Ναβαταίᾳ[89] λεγομένῃ, ἥτις ἐστὶ κρατίστη· δευτερεύει δὲ ἡ ἀραβικὴ, ἣν ἔνιοι βαβυλώνιον καλοῦσι, οἱ δὲ τευχῖτιν. Ἡ δὲ λιβυκὴ ἄχρηστος· ἐκλέγου δὲ τὴν πρόςφατον, ἔμπυῤῥον, πολυανθῆ,

88) Pondus οὐγγιῶν β' Ald., aut Cornarii οὐγγίας ἡμίσεως.
89) E Plinio 21, 72. Codices fere ἀβατέλῃ. Ald. ἀβαταίᾳ.

calefacientem, diureticam, menstrua ducentem. Uteri vitiis adminiculo est vel apposita vel affusionibus vel fotibus. Potus vipera demorsis auxiliatur, et in thoracis affectibus, spasticisque ac flatibus, dum cum vino et absinthio sumitur.

Venerem stimulat e mulso: quin et latum vermem ex aqua pellit. Contra rigores accessus febriles praecedentes nec non in paralysibus ex oleo inunctum prodest. Maculas a sole productas cum aqua melleque illitus expurgat. Additur quoque in malagmata et antidota. Nonnulli autem admistis helenii commageni validissimis radicibus ipsum adulterant. Sed facile deprehenditur dolus, siquidem neque gustu fervet helenium, neque fragrantia insignis est potenti sensumque feriente.

Cap. XVI. [*De Schoeno.*] Schoenus alius nascitur in Libya, alius in Arabia, quidam vero e regione Nabataea dicta optimus est. Secundo loco nominandus arabicus, a quibusdam babylonius, ab aliis teuchitis dictus: libycus autem inutilis. Selige recentem, summe rufum,

σχιζομένην δὲ ἐμπόρφυρον καὶ λευκὴν[90], καὶ ῥοδίζουσαν τῇ εὐωδίᾳ, ἐπειδὰν τρίβηται ταῖς χερσὶ, καὶ δάκνουσαν τὴν γλῶσσαν μετὰ πολλῆς πυρώσεως· χρῆσις δὲ τοῦ ἄνθους καὶ τῶν καλάμων καὶ τῆς ῥίζης. Δύναμιν δὲ ἔχει διουρητικὴν, ἐμμήνων ἀγωγὲν, πνευμάτων διαλυτικὴν, κεφαλῆς καρηβαρικὴν, ὑποστύφουσαν[91] μετρίως, ἔτι δὲ θρεπτικὴν[92], πεπτικὴν καὶ ἀναστομωτικήν. Τὸ μὲν οὖν ἄνθος αὐτῆς ποτίσμασι χρήσιμον πρὸς αἵματος ἀναγωγὰς καὶ πόνους στομάχου, πνεύμονος, ἥπατος, νεφρῶν· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις· ἡ δὲ ῥίζα στυπτικωτέρα· διὸ καὶ τοῖς ἀσσώδεσι στομάχοις δίδοται, ὑδρωπιῶσί τε καὶ σπάσμασι <α΄ ὁλκῇ μετ' ἴσου πεπέρεως πρὸς ἡμέρας τινάς. Τὸ δὲ ἀπόζεμα αὐτῆς ταῖς περὶ μήτραν φλεγμοναῖς εἰς ἐγκάθισμα ἁρμόδιον.

Κεφ. ιζ. [Περὶ Καλάμου.] Κάλαμος ἀρωματικὸς φύεται μὲν ἐν Ἰνδίᾳ· ἔστι δὲ αὐτὸς κάλλιστος ὁ κιῤῥὸς, πυκνογόνατος καὶ εἰς πολλοὺς σκινδαλμοὺς θραυόμενος, γέμων ἀραχνίων τὴν σύριγγα, ὑπόλευκος, ἐν δὲ τῇ διαμασσήσει

90) Codices sic legunt; *λεπτήν* Ald. et Sarac.
91) *Ὑπαλλακτικήν* Const. huc non quadrat.
92) Ald. Asulan. *θρυπτικήν*. Goupyl. *τρυπτικήν*.

flore copioso, quique dum scinditur et purpurascit et albescit, manibus tritus odorem rosaceum emittit, multoque cum fervore linguam mordet. Usus est floris, culmorum radicisque. Vim habet urinas mensesque ciendi, flatus discutiendi; caput (tamen) gravat, modice astringit, quin et nutrit, coctioni favet, vasorumque oscula aperit. Flos eius in potiones adhibitus utilis ad sanguinis reiectiones et ad dolores stomachi, pulmonum, hepatis renumque. Additur et antidotis. Radix magis astringit, ideo in fastidiis stomachi exhibetur, hydropicis etiam et convulsis ad drachmam unam cum pari piperis pondere per aliquot dies. Decoctum eius vero confert insessu ad uteri inflammationem.

Cap. XVII. [*De Calamo aromatico.*] Calamus aromaticus nascitur in India. Est vero optimus fulvus, crebro geniculatus, quique confractus in assulas multas dissilit, plenam habens araneorum fistulam, subalbidus, in com-

γλίσχρος, στυπτικὸς, ὑπόδριμυς. Δύναται δὲ οὖρα κινεῖν ποθείς· ὅθεν ἁρμόζει μετ' ἀγρώστεως ἢ σελίνου σπέρματος ἀφεψηθεὶς καὶ ποθεὶς ὑδρωπικοῖς, νεφριτικοῖς, στραγγουριῶσι, ῥήγμασιν. Ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα πινόμενος καὶ προστιθέμενος· βῆχάς τε ἰᾶται ὑποθυμιώμενος καθ' ἑαυτὸν καὶ σὺν ῥητίνῃ τερεβινθίνῃ, τοῦ καπνοῦ διὰ σύριγγος ἑλκομένου τῷ στόματι. Ἀφέψεται δὲ καὶ εἰς ἐγκαθίσματα γυναικεῖα[93]. Μίγνυται δὲ καὶ μαλάγμασι καὶ θυμιάμασι πρὸς εὐωδίαν.

Κεφ. ιη'. [Περὶ Βαλσάμου.] Βάλσαμον· τὸ μὲν δένδρον κατὰ μέγεθος λυκίου[94] ἢ πυρακάνθης βλέπεται, φύλλα ἔχον ὅμοια πηγάνῳ, λευκότερα δὲ πολλῷ καὶ ἀεὶ θαλλέστερα, γεννώμενον ἐν μόνῃ Ἰουδαίᾳ, κατά τινα αὐλῶνα, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· διαφέρον αὐτὸ ἑαυτοῦ τραχύτητι καὶ μήκει καὶ ἰσχνότητι. Λέγεται γοῦν τὸ λεπτὸν καὶ τριχῶδες τοῦ θάμνου θεριστὸν, ἴσως διὰ τὸ εὐχερῶς θερίζεσθαι, ἰσχνὸν ὄν. Τὸ δὲ ὀποβάλσαμον λεγόμενον ὀπίζεται ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα

93) Ald. καὶ ἐγκλύσματα. Hoc additamentum deest in X. et aliis.

94) Vera lectio e cod. C. N. λευκοΐου ineptum. Ald. iam λευκοΐου ἢ λυκίου. Serapion intellexit *granum viride*, quae est species Pistaciae.

manducando viscidus, astringens et subacris. Potus ad urinam ciendam valet. Quare cum gramine aut apii semine decoctus et bibitus convenit hydropicis, renum vitio laborantibus, iis qui urinae difficultate laborant, aut quibus aliquid ruptum est. Menses quoque et potu et apposítu trahit. Tussi suffitu medetur tum per se tum cum resina terebinthina, ore nimirum hausto per fistulam fumo. Decoquitur etiam ad muliebres insessus. Miscetur denique malagmatis et suffitibus ad conciliandam odoris gratiam.

Cap. XVIII. [*De Balsamo.*] Balsamum. Est autem arbuscula lycii aut pyracanthae statura, folia habet rutae similia, sed multo albidiora et magis sempervirentia. Nascitur in sola Iudaea, in convalle quadam, et in Aegypto. Differt a se ipsum asperitate, longitudine et gracilitate. Quod igitur in frutice tenue est et capillaceum, dicitur demessum, probabiliter quia ob gracilitatem facile demetiendum est. Quod vero opobalsamum dicunt, excipitur aestivo sub ortu canis ardore, incisa ferreis ungui-

καύμασιν, ἐντεμνομένου σιδηροῖς ὄνυξι τοῦ δένδρου· ῥεῖ δὲ ὀλίγον, ὡς καθ' ἕκαστον χρόνον[95] μὴ πλεῖον ἢ ἓξ ἢ ἑπτὰ χόας συναθροίζεσθαι· πωλεῖται δὲ ἐν τῷ τόπῳ[96] πρὸς διπλοῦν ἀργύριον. Ἔστι δὲ ὀπὸς καλὸς ὁ πρόσφατος, τῇ ὀσμῇ εὔτονος καὶ εἰλικρινὴς, καὶ[97] παροξίζων, εὐδίετος, λεῖος, στύφων καὶ δάκνων μετρίως τὴν γλῶσσαν. Δολοῦται δὲ ποικίλως· οἱ μὲν γὰρ χρίσματα μίσγουσιν αὐτῷ[98], ὡς τὸ τερεβίνθινον, κύπρινον, σχίνινον, σούσινον, βαλάνινον, μετώπιον, μέλι, κηρωτὴν μυρσίνην ἢ κυπρίνην ὑγρὰν λίαν[99]· ἐλέγχεται δὲ εὐχερῶς ὁ τοιοῦτος· ἐπισταγεὶς γὰρ ὁ ἀκέραιος εἰς ἐριοῦν ὕφος καὶ ἐκπλυνθεὶς κηλίδα οὐ ποιεῖ οὐδὲ σπίλον· ὁ δὲ δεδολωμένος προσμένει· καὶ γάλακτι δὲ ἐπισταγεὶς πήγνυσι τοῦτο, ὅπερ δεδολωμένος οὐ δρᾷ· ἔτι ὁ ἀκέραιος ἐπιχυθεὶς γάλακτι ἢ ὕδατι χεῖται ταχέως καὶ γαλακτοῦται· ὁ δὲ δεδολωμένος ἐπιπλεῖ καθάπερ ἔλαιον, συστρεφόμενος καὶ διαχεόμενος ἀστεροειδῶς· τῷ μέντοι χρόνῳ καὶ ὁ ἀκέραιος πα-

95) Sarac. ἔτος. 96) Additur in Ald. σταθμὸς αὐτοῦ.

97) Μὴ παροξίζων, quod editiones habent, contrarium codicibus, ipsi naturae et iis, quae de coagulo lactis sequuntur.

98) Ald. χρίσματι μίσγουσιν αὐτό.

99) Ald. λείαν.

bus arbore. Sed tam paucum exstillat, ut eodem tempore vix plures quam sex aut septem congii colligantur. Venditur autem in loco natali duplo argento. Est vero bonus succus qui recens est, validi odoris et sincerus, acidulus, dilutu facilis, laevis, astringens, modiceque linguam mordens. Vario modo adulteratur. Alii unguina admiscent, quale est terebinthinum, cyprinum, lentiscinum, liliaceum, balaninum ac metopium, tum et mel et ceratum myrtinum aut cyprinum liquidissimum. Probatio autem facilis. Genuinus enim succus laneae telae instillatus, si dein eluitur, neque maculam facit neque notam ullam linquit: adulteratus vero inhaeret. Lacti dein instillatus id coagulat, quod adulterinus haudquaquam facit. Quin et sincerus lacti aut aquae infusus celeriter diffunditur ac lactescit, adulterinus contra olei ad instar innatat, circumactus aut stellae in modum expansus. Attamen sincerus etiam vetustate spissescens se ipso deterior evadit.

χυνόμενος, ἑαυτοῦ χείρων γίνεται. Πλανῶνται δὲ οἱ νομίζοντες τοῦτον τὸν ἀκέραιον ἐπισταγέντα ὕδατι χωρεῖν εἰς βάθος πρῶτον, εἶτα ἀναπλεῖν εὐδιάχυτον[100].

Τὸ δὲ ξύλον[1], ὃ καλεῖται ξυλοβάλσαμον, δόκιμόν ἐστι τὸ πρόσφατον καὶ λεπτόκαρφον καὶ πυῤῥὸν, εὐῶδες, βραχὺ[2] πνέον ὀποβαλσάμου. Τοῦ δὲ καρποῦ, καὶ γὰρ τούτου ἡ χρῆσις ἀναγκαία, ἐκλέγου τὸν ξανθὸν, πλήρη, μέγαν, βαρὺν, δάκνοντα τῇ γεύσει[3] καὶ πυροῦντα, μετρίως παραπνέοντα τοῦ ὀποβαλσάμου. Φέρεται δέ τι ἀπὸ τῆς Πέτρας, ᾧ δολίζουσι τὸν καρπὸν, σπέρμα ὑπερικῷ ὅμοιον· ὅπερ γνώσῃ ἐκ τοῦ μεῖζόν τε εἶναι καὶ κενὸν καὶ ἀδύναμον, πεπερίζον[4] τῇ γεύσει.

Δύναμιν δ' ἔχει ἐνεργεστάτην ὁ ὀπὸς, θερμαντικώτατος ὢν, σμήχων τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις καὶ τὰς περὶ μήτραν ψύξεις ἰώμενος, προστιθέμενος μετὰ ῥοδίνης κηρωτῆς· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα καὶ δεύτερα καὶ ἔμβρυα, καὶ ῥίγη συγχρισθεὶς λύει·

100) C. διάχυτον.

1) Ald. addit ἑαυτοῦ.

2) Sic Ald., Cornar., Goupyl. et Saracen. Negotium facessit Asul., qui τραχὺ cum lacuna, ita et codd. Vindobonenses.

3) Ald. τὴν γεῦσιν. 4) Ald. πεπερίζειν.

Falluntur autem qui genuinum hunc aquae instillatum existimant protinus fundum petere, post vero, cum facile diffundatur, sursum natare.

Lignum, quod xylobalsamum appellatur, probatur recens, sarmentis tenuibus, rufum, odoratum, per breve tempus opobalsami odore. E fructus genere, nam et huius necessarius est usus, eligito flavum, plenum, grandem, ponderosum, gustu mordacem ferventemque, modice opobalsamum redolentem. Asportatur a Petra oppido semen hyperico simile, quo fructum adulterant: sed ex eo dignosces, quod maius illud sit, inane, ignavum, piperisque sapore.

Vim habet succus efficacissimam, ut qui maxime calefaciat, extergat quae pupillis caliginem offundunt, atque cum cerato rosaceo appositus muliebribus frigore correptis medeatur. Menses quoque, secundas fetusque ducit, rigores illitu solvit, sordidaque ulcera purgat.

καθαίρει δὲ καὶ τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἑλκῶν. Ἔστι δὲ καὶ πεπτικὸς καὶ οὐρητικὸς πινόμενος, δυςπνοοῦσιν ἁρμόζων καὶ τοῖς ἀκόνιτον πεπωκόσι μετὰ γάλακτος, καὶ θηριοδήκτοις· μίγνυται δὲ καὶ ἀκόποις καὶ μαλάγμασι καὶ ἀντιδότοις· καὶ καθόλου δραστικωτάτην ἔχει τὴν δύναμιν ὁ ὀπὸς τοῦ βαλσάμου, δευτέραν ὁ καρπὸς, ἐλαχίστην δὲ τὸ ξύλον. Ὁ δὲ καρπὸς[5] πινόμενος ἁρμόζει πλευριτικοῖς, περιπνευμονικοῖς, βήσσουσιν, ἰσχιαδικοῖς, ἐπιληπτικοῖς, σκοτωματικοῖς, ὀρθοπνοϊκοῖς, στροφουμένοις, δυςουροῦσιν, θηριοδήκτοις, καὶ εἰς τὰ γυναικεῖα δὲ ὑποθυμιάματα εὔθετεῖ· καὶ εἰς ἐγκαθίσματα ἀφεψόμενος ἀναστομοῖ τὴν μήτραν, ἐπισπώμενος[6] ὑγρασίαν. Τὸ δὲ ξύλον τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχει τῷ καρπῷ, ἥσσονα μέντοι· βοηθεῖ δὲ ἀφεψηθὲν ὕδατι καὶ πινόμενον ἀπεψίαις, στρόφοις, θηριοδήκτοις, σπωμένοις, οὖρά τε ἄγει καὶ πρὸς τὰ ἐν κεφαλῇ τραύματα μετὰ ἴριδος ἁρμόζει ξηρᾶς· ἀνάγει δὲ καὶ λεπίδας· μίγνυται[7] δὲ καὶ εἰς τὰ τῶν μύρων στύμματα.

Κεφ. ιθ'. [Περὶ Ἀσπαλάθου.] Ἀσπάλαθος, [οἱ δὲ ἐρυσίσκηπτρον, οἱ δὲ σφάγνον, οἱ δὲ φάσγανον, Σύροι δὲ

5) Καρπὸς deest in Ald. 6) Ald. καὶ ἐπισπᾶται. 7) Ald. πήγνυται.

Quin et potus coctionem iuvat urinasque ciet, aegre spirantibus convenit, nec non cum lacte et iis, qui aconitum hauserunt, nec non a vipera demorsis. Miscetur et acopis, malagmatis et antidotis. Ac in universum efficacissimam habet vim balsami liquor, proximam huic fructus, minimam lignum. Fructus potui datus convenit pleuriticis, peripneumonicis, tussientibus, ischiadicis, comitialibus, vertiginosis, orthopnoicis, torminosis, difficulter mingentibus et a vipera morsis: aptus etiam ad muliebres suffitus, itemque decoctus insessu vulvam aperit, humiditate exhausta. Lignum easdem cum fructu vires habet, sed minores. Ex aqua coctum et potum adminiculo est in mala digestione, torminibus, venenatorum morsibus, convulsionibus. Lotium ducit et capitis vulneribus cum iride sicca confert: squamas etiam ossium extrahit. Denique ad unguentorum spissamenta additur.

Cap. XIX. [*De Aspalatho.*] Aspalathus [quem alii erysisceptron, alii sphagnon aut phasganon, Syri vero dia-

διάξυλον καλοῦσι] θάμνος ἐστὶ ξυλώδης, ἀκάνθαις πολλαῖς κεχρημένος[8], γεννώμενος ἐν Ἴστρῳ, Νισύρῳ τε καὶ Συρίᾳ καὶ Ῥόδῳ, ᾧ χρῶνται οἱ μυρεψοὶ εἰς τὰς τῶν μύρων στύψεις. Ἔστι δὲ καλὸς ὁ βαρὺς καὶ μετὰ τὸ περιφλοισθῆναι ὑπέρυθρος ἢ πορφυρίζων, πυκνὸς, εὐώδης, πικρίζων ἐν τῇ γεύσει. Ἔστι δέ τι καὶ ἕτερον εἶδος αὐτοῦ, λευκὸν, ξυλῶδες, ἄνοσμον, ὃ δὴ καὶ χεῖρον καθέστηκε. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν μετὰ στύψεως, ὅθεν πρός τε τὰς ἄφθας ἑψηθεὶς μετ' οἴνου καὶ διακλυζόμενος ἁρμόζει, καὶ πρὸς τὰς ἐν αἰδοίοις νομὰς καὶ ἀκαθαρσίας ἐγκλυζόμενος[9]· ἔμβρυά τε κατασπᾷ μιγνύμενος πεσσῷ. Τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτοῦ κοιλίαν ἵστησι καὶ αἵματος ἀναγωγὴν ποθὲν, δυσουρίαν τε καὶ ἐμπνευμάτωσιν λύει.

Κεφ. κ'. [Περὶ Βρύου.] Βρύον, ὑπό τινων δὲ σπλάχνον[10] καλεῖται, εὑρισκόμενον ἐπὶ δένδρων κεδρίνων ἢ λευκίνων ἢ δρυίνων. Διαφέρει δὲ τὸ κέδρινον, δεύτερον δὲ τὸ λεύκινον· ἔστι δὲ αὐτοῦ τὸ εὐωδέστερον καὶ λευκὸν καλὸν, τὸ δὲ μελανίζον χεῖρον. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, μέ-

8) Ald. ἀκάνθας πολλὰς κεκτημένος.
9) Goupyli additamento καὶ πρὸς τὰς ὀζαίνας carent codd.
10) Ald. σπλάγχνον.

xylon appellant,] frutex est lignosus, spinis confertis praeditus. Nascitur in Istro, Nisyro, Syria et Rhodo, eoque unguentarii ad spissanda unguenta utuntur. Probatur ponderosus, detracto cortice rubens aut in purpuram vergens, densus, odoratus et gustu amaricans. Est et alterum genus candidum, lignosum, inodorum, quod etiam deterius habetur. Vim habet calefacientem cum astrictione, unde coctus cum vino et collutus ad aphthas expedit, atque ad rodentia et impura genitalium ulcera. Pesso additus fetus detrahit. Decoctum ipsius alvum sistit sanguinisque cursus, urinae quoque difficultates et flatus pellit.

Cap. XX. [*De Bryo.*] Bryum, quod nonnulli splachnon dicunt, invenitur in arboribus cedro aut populo aut quercui affinibus. Praestat autem cedrinum, inferius populeum. Bonum est odoratius et candidum, nigricans vero deterius. Vim habet astringentem, in calido frigi-

σην θερμοῦ καὶ ψυχροῦ[11], ποιοῦν πρὸς τὰ περὶ μήτραν ἐν ἀφεψήμασιν εἰς ἐγκάθισμα· μίγνυται δὲ καὶ μύροις βαλανίνοις καὶ χρίσμασι διὰ τὸ ἐν αὐτῷ στυπτικὸν, καὶ εἰς θυμιαμάτων τε καὶ ἀκόπων σκευασίαν ἐστὶν εὔθετον.

Κεφ. κα'. [Περὶ Ἀγαλλόχου.] Ἀγάλλοχον ξύλον ἐστὶ φερόμενον ἐκ τῆς Ἰνδίας καὶ Ἀραβίας, ἐοικὸς θυΐνῳ ξύλῳ, ἐστιγμένον, εὐῶδες, παραστῦφον ἐν τῇ γεύσει μετὰ ποσῆς πικρίας, φλοιὸν ἔχον δερματώδη καὶ ὑποποίκιλον· ποιεῖ δὲ διαμασσώμενον καὶ διακλυζόμενον τὸ ἀφέψημα πρὸς εὐωδίαν στόματος· καὶ διάπασμά τε ὅλου τοῦ σώματός ἐστι. Θυμιᾶται δὲ ἀντὶ λιβανωτοῦ. Ἡ δὲ ῥίζα αὐτοῦ < ὁλκῇ πινομένη, στομάχου πλάδον καὶ ἀτονίαν καὶ καύσωνα παρηγορεῖ· τοῖς τε ἀλγοῦσι πλευρὸν καὶ ἧπαρ ἢ δυσεντερικοῖς ἢ στροφουμένοις ἀρήγει πινομένη μεθ' ὕδατος.

Κεφ. κβ'. [Περὶ Νασκάφθου.] Νάσκαφθον, οἱ δὲ νάρκαφθον, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Ἰνδικῆς κομίζεται· ἔστι δὲ φλοιῶδες, συκαμίνου λεπίσμασιν ἐοικὸς, θυμιώμενον διὰ τὴν

11) Haec desunt in cod. Par. et in Ald.

doque mediam; facit decoctus insessu ad affectus matricis. Admiscetur etiam unguentis balaninis et illitibus propter inspissandi vim, commodus quoque ad suffituum et acoporum praeparationem.

Cap. XXI. [*De Agallocho.*] Agallochum lignum est ex India et Arabia asportatum, thyino ligno simile, punctatum, odoratum, gustu subastringens cum quadam amaritudine, cortice tunicato et subvariegato. Facit autem commanducatum itemque decocto collutum ad commendandum oris halitum et ad diapasma totius corporis. Ad suffimenta loco turis adhibetur. Radix vero drachmae unius pondere pota stomachi colluviem, imbecillitatem ardoremque mitigat. Iis quoque, quos lateris et hepatis dolor male habet, aut qui intestinorum difficultate torminibusque laborant, ex aqua pota opitulatur.

Cap. XXII. [*De Nascaphtho.*] Nascaphthon, aliis narcaphthon, pariter ex India defertur. Est vero corticosum, ei simile, quod e moro deglubitur, suffitur odoris

εὐωδίαν, καὶ μιγνύμενον τοῖς σκευαστικοῖς[12] θυμιάμασι, ὠφελοῦν καὶ μήτραν ἐστεγνωμένην[13] ὑποθυμιασθέν.

Κεφ. κγ'. [Περὶ Καγκάμου.] Κάγκαμον δάκρυόν ἐστιν ἀραβικοῦ ξύλου, σμύρνῃ ποσῶς ἐοικὸς, βρωμῶδες ἐν τῇ γεύσει, ᾧπερ ὡς θυμιάματι χρῶνται· ὑποκαπνίζουσι δὴ τὰ ἱμάτια μετὰ σμύρνης καὶ στύρακος. Δύναμιν δὲ ἱστορεῖται ἔχειν ἰσχναντικὴν τῶν καταπιμέλων, τριωβόλου πλῆθος πινόμενον σὺν ὕδατι καὶ ὀξυμέλιτι ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας· δίδοται καὶ σπληνικοῖς καὶ ἐπιληπτικοῖς καὶ ἀσθματικοῖς· ἔμμηνά τε ἄγει σὺν μελικράτῳ· καθαίρει δὲ καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλὰς ταχέως, καὶ ἀμβλυωπίας ἰᾶται, διεθὲν οἴνῳ· πρός τε μυδήσεις οὔλων καὶ ὀδονταλγίας ὡς οὐδὲν ἕτερον ποιεῖ.

Κεφ. κδ'. [Περὶ Κύφεως.] Κῦφι θυμιάματός ἐστι σκευασία κεχαρισμένη θεοῖς· χρῶνται δὲ αὐτῷ κατακόρως οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἱερεῖς· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις, καὶ ἀσθματικοῖς δίδοται ἐν ποτίσμασι[14]. σκευασίαι δὲ αὐτοῦ ἐμφέρονται πλείονες, ἐν αἷς ἐστι καὶ αὕτη· κυπείρου ἡμίξεστον, ἀρκευθίδος

12) Sic C. N. X.; σκευαστοῖς Ald.
13) Ald. ἐστενωμένην.
14) X. ποτήμασι.

gratia, additur etiam factitiis suffimentis. Iuvat quoque suffitu matricem obstructam.

Cap. XXIII. [*De Cancamo.*] Cancamon est lacrima arabici ligni, myrrham quadantenus referens, virosi gustus, qua tanquam suffimento utuntur. Suffumigant et vestes, additis myrrha et styrace. Vim ipsi tribuunt nimis obesos emaciandi, si ternûm obolorum pondere ex aceto aut aceto mulso per plusculos dies bibatur. Datur et lienosis, comitialibus et qui spirituum difficultate laborant. Menses ex aqua mulsa prolicit. Oculorum cicatrices confestim exterit, hebetudini visus medetur, vino dilutum. Quin et adversus gingivas humore praegnantes dentiumque dolores est si quid aliud efficax.

Cap. XXIV. [*De Cyphi.*] Cyphi est suffimenti compositio Diis accepta, qua Aegyptii sacerdotes abunde utuntur. Additur et antidotis, et iis, qui spiritus difficultate exercentur, potum exhibetur. Plures circumferuntur praeparationes, in quibus una haec est: Sumito cyperi sexta-

ἁδρᾶς τὸ αὐτό· σταφίδων λιπαρῶν ἐκγεγιγαρτισμένων μνᾶς ιβ'· ῥητίνης ἀποκεκαθαρμένης μνᾶς ε'· καλάμου ἀρωματικοῦ, ἀσπαλάθου, σχοίνου, ἑκάστου μνᾶν α'· σμύρνης < ιβ'· οἴνου παλαιοῦ ξέστας θ'· μέλιτος μνᾶς β'· ἐκγιγαρτίσας τὴν σταφίδα κόψον καὶ λέανον μετ' οἴνου καὶ σμύρνης, καὶ τὰ ἄλλα κόψας καὶ σήσας, μίξον τούτοις, ἔασόν τε συμπιεῖν ἡμέραν α'· εἶτα ἑψήσας τὸ μέλι ἄχρι κολλώδους συστάσεως, μίξον ἐπιμελῶς τὴν ῥητίνην τετηκυῖαν· εἶτα τὰ λοιπὰ συνανατρίψας ἐπιμελῶς ἀποτίθεσο εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον.

Κεφ. κε'. [Περὶ Κρόκου.][15] Κρόκος [οἱ δὲ κάστωρ, οἱ δὲ κυνόμορφος, προφῆται αἷμα Ἡρακλέους]. Ἀμείνων μέν ἐστιν ὁ κωρύκιος ἐν Κιλικίας, ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ Κωρύκου, δεύτερος ὁ λυκιακὸς ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ Ὀλύμπου, τρίτος ὁ ἐξ Αἰγῶν τῆς Αἰολίδος· ὁ δὲ κυρηναϊκὸς καὶ σικελικὸς[16] ἀσθενέστεροι μέν εἰσι τῇ δυνάμει, πολύχυλοι δὲ καὶ εὔθλαστοι, διὸ καὶ τοὺς πολλοὺς πλανῶσιν[17]. Εἰς δὲ τὴν ἰατρικὴν χρῆ-

15) Omne hoc caput, confusum in editionibus, integrum restitui e codd. C. et N.
16) ὁ ἐκ Κεντορίας πάντων τῶν κατὰ Σικελίαν editiones.
17) Ald. sic: λαχανώδεις ὄντες πάντες· διὰ μέντοι τὸ πολύχυλον.

rium dimidium, baccarum iuniperi crassiorum tantumdem; uvarum passarum pinguium acinis expertium minas duodecim; resinae purgatae minas quinque; calami aromatici, aspalathi, schoeni, singulorum minam unam; myrrhae drachmas duodecim; vini vetusti sextarios novem; mellis minas duas. Uvam passam, exemtis acinis, tundito et cum vino ac myrrha subigito, cetera tusa cribrataque his admisceto, sinitoque combibere diem unum. Tum melle cocto ad glutinis molem, resinam eliquatam curiose admisce, ac tum demum etiam reliqua, diligenter simul contrita, tandem vase fictili recondito.

Cap. XXV. [*De Croco.*] Crocus [alii castor, alii cynomorphon, prophetae sanguinem Herculis vocant]. Optimus est corycius e Cilicia, a Coryco; secundum locum obtinet lycius, qui in Olympo Lyciae nascitur; tertius ex Aegis Aeolidis provenit. Cyrenaicus ac siculus vi infirmiores sunt, licet succulenti ac expressu faciles: ideo etiam multos decipiunt. Ad medicum usum optimus est

σιν ἄριστος ὁ πρόσφατός τε καὶ εὔχρους, ὀλίγον ἔχων λευκὸν[18], ὑπομήκης, ὁλόκληρος[19], πλήρης, ἀλέτῳ[20] εὔπνους, ἔν τε τῇ διέσει τὰς χεῖρας βάπτων, οὐκ εὐρωτιῶν, ὑπόδριμυς· ὁ γὰρ μὴ τοιοῦτος ἢ ἄωρος ἢ παλαιός ἐστιν ἢ ἀποβεβρεγμένος. Δολοῦται δὲ μιγνυμένου κροκομάγματος, ἢ δι' ἑψήματος ὑπαλειφόμενος, συντετριμμένης εἰς τὸ βαρυσταθμίσαι λιθαργύρου ἢ μολυβδαίνης. Ἐλέγχεται δὲ τῷ κονιορτῶδες ὑπάρχειν ἢ ἑψήματος ὀδωδὴν, καὶ διαινόμενον μὴ εἰλικρινῆ προσβάλλειν τὴν εὐωδίαν. Θέσσαλος μὲν οὖν φησι μόνον εὐώδη αὐτόν· οἱ δὲ καὶ θανάσιμον εἶπον διδόναι αὐτοῦ ἰὸν τρεῖς < μεθ' ὕδατος. Κατὰ δὲ τὸ ἀληθὲς διουρητικός ἐστι καὶ ἠρέμα παραστύφων· διὸ καὶ πρὸς ἐρυσιπέλατα ποιεῖ περιχριόμενος μεθ' ὕδατος καὶ πρὸς ῥευματισμὸν ὀφθαλμῶν καὶ ὤτων· μετὰ γάλακτος συμπλέκεται κολλυρίοις ὠτικοῖς καὶ στοματικοῖς· ἔστι δὲ καὶ ἀκραίπαλος· ἢ

καὶ εὔχρουν οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τὴν θυίαν βάπτοντες, τούτῳ χρῶνται: in quo sequuntur editiones posteriores.

18) Edit. addunt ἐπὶ τῆς ἕλικος, quod aegerrime intelligitur.

19) Edit. ὁλομελὴς, ἄθραυστος. Marcell. legit in nonnullis codd. εὔθραυστος.

20) Codd. habent ἀλήτης, ἀλίπης, ἀνελλιπής.

recens ac probe coloratus, albedinis nonnihil admixtum gerens, longiusculus, integer, plenus, dum teritur suaviter spirans, humectus manus tingens, situ haud corruptus, subacris. Qui talis non est, vel immaturus habetur, vel vetustate exoletus, vel humore depravatus. Adulteratur vero admixto crocomagmate aut sapa sublita, simul tritis etiam, ut pondus increscat, lithargyro aut molybdaena. Probatur autem eo, quod pulveris quicquam superest aut sapae odor, aut si humectatur, quod sinceram odoris suavitatem non prodit. Thessalus quidem bene olentem eum duntaxat dixit; alii et letale eius venenum exhiberi asseruerunt ad drachmas tres cum aqua. Si res ad verum exigitur, urinam movendi et leniter astringendi vim habet. Hinc facit ex aqua illitus ad erysipelata et ad rheumatismos oculorum auriumque. Cum lacte comprehenditur collyriis ad aurium orisque affectus. Crapu-

ῥίζα δὲ τῆς αὐτὸν φερούσης πόας μετὰ γλυκέος πινομένη οὖρα κινεῖ.

Κεφ. κϛ΄. [Περὶ Κροκομάγματος.] Τὸ δὲ κροκόμαγμα γίνεται ἐκ τοῦ κροκίνου μύρου, τῶν ἀρωμάτων ἐκπιεσθέντων καὶ ἀναπλασθέντων. Ἔστι δὲ αὐτοῦ τὸ εὐῶδες καλὸν, μέσως κατάσμυρνον, βαρὺ, μέλαν, ἄξυλον, ἐν τῷ διεθῆναι ἱκανῶς κροκῶδες τὴν χρόαν, λεῖον, ὑπόπικρον[21], βάπτον ἰσχυρῶς τοὺς ὀδόντας καὶ τὴν γλῶσσαν, ἐπιμένον τε συχνὰς ὥρας· τοιοῦτον δ᾽ ἐστὶ τὸ ἀπὸ Συρίας. Δύναμιν δὲ ἔχει σμηκτικὴν τῶν ἐπισκοτούντων ταῖς κόραις, οὐρητικὴν, μαλακτικὴν, πεπτικὴν, θερμαντικήν· ἀναλογεῖ δὲ κατὰ ποσὸν τῇ τοῦ κρόκου δυνάμει· πλεῖστον γὰρ τούτου μετείληφεν.

Κεφ. κζ΄. [Περὶ Ἑλενίου.] Ἑλένιον [οἱ δὲ σύμφυτον, οἱ δὲ περσικὴν, οἱ δὲ μηδικὴν, οἱ δὲ Ὀρέστειον, οἱ δὲ νεκτάριον, οἱ δὲ κλεωνίαν, οἱ δὲ βάτον ἰδαῖαν[22], οἱ δὲ φλόμον ἰδαῖον[23] καλοῦσι, Ῥωμαῖοι τερμινάλιουμ, οἱ δὲ ἤνουλα καμ-

21) Sic Oribas. Alii ὑπόκιῤῥον, quod hic nullius est, quia κροκῶδες iam praecessit.

22) C. βατονειδέαν.

23) C. ὄλυμον ἰδαῖον.

lam etiam arcet. Radix herbae crocum ferentis e passo pota urinas ciet.

Cap. XXVI. [*De Crocomagmate.*] Crocomagma e crocino fit unguento, expressis aromatis et in pastillos digestis. Praestat, quod odoratum est, modice myrrheum, ponderosum, nigrum, ligni ramentorum expers, quod satis dilutum croci colorem reddit, laeve, subamarum, dentes linguamque vehementer multasque horas persistente colore tingens. Tale est, quod e Syria provenit. Vim habet detergendi, quae pupillis caliginem offundunt, urinam ciendi, molliendi, concoquendi et calefaciendi. Croci vires quodammodo aemulatur, quippe cuius plurimum particeps est.

Cap. XXVII. [*De Helenio.*] Helenium [alii symphyton, alii persicam aut medicam, alii Orestiam, alii nectarium, aut cleoniam, alii rubum idaeum, alii phlomon idaeum vocant, Romani terminalium aut inulam campa-

πάνα, Αἰγύπτιοι λήνης,] φύλλα ἔχει φλόμῳ τῷ στενοφύλλῳ[24] παραπλήσια, τραχύτερα δὲ καὶ ἐπιμήκη· καυλὸν δ᾽ ἀνίησι δασὺν, διπηχυαῖον καὶ μείζονα, γωνιοειδῆ, οὐκ ἐκ μεγάλων διαστημάτων τὰ φύλλα ἔχει, καὶ παρὰ τὰς γωνιὰς ἐξοχάς τινας παρατεταγμένας εἰς φύλλων πρότυπα· ἀφ᾽ ἑκάστης μασχάλης ἄνθη μήλινα καὶ καρπὸς ἐν αὐτοῖς ὡς φλόμου κατὰ τὴν προσαφὴν κνησμονὴν ποιοῦν[25]. Καυλὸν δὲ οὐκ ἀνίησιν ἔν τισι τόποις, ῥίζαν ὑπόκιῤῥον, εὐώδη, μεγάλην, ὑποδριμεῖαν[26], εὐαφῆ, ἀφ᾽ ἧς εἰς τὴν φύτευσιν, καθάπερ ἐπὶ τῶν κρίνων ἢ ἄρων, λιπαραὶ παραφυάδες λαμβάνονται. Γίνεται δὲ ἐν ὀρεινοῖς καὶ συσκίοις καὶ ἐνίκμοις[27] τόποις. Ὀρύσσεται δὲ ἡ ῥίζα θέρους καὶ τεμνομένη ξηραίνεται· κινεῖ δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς πινόμενον οὖρα καὶ ἔμμηνα· αὐτὴ δὲ ἡ ῥίζα λαμβανομένη ἐν λυκίῳ[28] μετὰ μέλιτος, ἁρμόζει βηξὶν, ὀρθοπνοίαις, ῥήγμασι, σπάσμασιν, ἐμπνευματώσεσι, θηρίων δήγμασι, καθόλου θερμαντικὴ ὑπάρχουσα. Τὰ δὲ φύλλα αὐτῆς ἐπιπλάττεται ἀφεψηθέντα μετ᾽ οἴνου ἰσχιαδικοῖς ὠφε-

24) C. N. habet additamentum ἰδαίῳ, quod e synonymo notho φλόμῳ ἰδαίῳ forte irrepsit.

26) Haec omnia e cod. Neapol. 26) Oribas. ὑπόπικρον.

27) X. ἀνίκμοις, sicut et Ald. et Asul.

28) Cod. C. N. sic. Solus Aldinus habet ἐκλικτῷ.

nam, Aegyptii lenes] folia habet phlomo angustifolio similia, sed asperiora et oblonga. Caulem emittit hirsutum, bicubitalem, angulatum, folia e non magnis interstitiis et ad angulos prominentias quasdam in foliorum protypum dispositas. E quavis axilla flores lutei, et fructus in illis, ut phlomi, qui tactu pruritum facit. Caulem autem in quibusdam locis non emittit, radicem subfulvam, odoratam, grandem, subacrem, tactu mollem, ex qua ad consitionem, sicut in liliis arisque fit, opimae propagines decerpuntur. Nascitur in locis montosis, umbrosis et humidis. Foditur autem radix aestate, et concisa siccatur. Decoctum eius bibitum urinas ducit et menses: ipsa vero radix cum lycio et melle sumta prodest in tussibus, spiritus difficultate, ruptis, spasmis, flatibus, bestiarum morsibus, cum in universum calefaciat. Folia eius e vino cocta utiliter ischiadicis illinuntur. Palato grata (radix)

λίμως· ἔστι δὲ εὔστομος[29] ταριχευθεῖσα ἐν γλυκεῖ· ξηράναντες γὰρ αὐτὴν ἐπ᾽ ὀλίγον οἱ ἁλμευταὶ, εἶτα ἀφεψήσαντες ἀποβρέχουσιν ὕδατι ψυχρῷ, εἶτα βάλλοντες εἰς ἕψημα, ἀποτίθενται εἰς χρῆσιν· ποιεῖ δὲ λεία πινομένη αἱμοπτοϊκοῖς.

Κεφ. κη'. [Περὶ Ἑλενίου αἰγυπτίου.] Ἑλένιον ἄλλο ἱστορεῖ Κρατεύας γεννᾶσθαι ἐν Αἰγύπτῳ· πόα δέ ἐστι κλῶνας ἔχουσα πηχυαίους ἐπὶ γῆς ἐῤῥιμένους, ὥςπερ τὸ ἕρπυλλον· φύλλα δὲ τοῖς τοῦ φακοῦ ὅμοια, μακρότερα[30] δὲ καὶ πολλὰ περὶ τοῖς κλωνίοις, ῥίζαν ὠχρὰν, πάχος δακτύλου μικροῦ, κάτωθεν λεπτὴν, ἄνωθεν δὲ παχυτέραν[31], φλοιὸν ἔχουσα μέλανα· φύεται δὲ ἐν παραθαλασσίοις τόποις καὶ γεωλόφοις[32]. Δύναμιν δ᾽ ἔχει μετ᾽ οἴνου πινομένη μία ῥίζα θηριοδήκτοις βοηθεῖν.

Κεφ. κθ'. [Περὶ ἐλαίου ὠμοτριβοῦς.] Ἔλαιον πρὸς τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν ἄριστον τὸ ὠμοτριβὲς, ὃ καὶ ὀμφάκινον καλεῖται. Τούτου διαφέρει τὸ νέον, ἄδηκτον, εὐῶδες· χρήσιμον δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ εἰς τὴν τῶν μύρων κατασκευήν.

29) Ald. εὐστόμαχος.
30) μικρότερα Anguillara p. 177. ex ipso Cratevae textu.
31) πλατυτέραν Anguillara p. 177., sequentibus omissis.
32) Marcell. Vergil. λεία, sed sine fide codicum.

dulci condita. Salgamarii enim paullulum eam siccant, tum decoctum in aquam frigidam demergunt, postea in defrutum coniiciunt, et ad usum reponunt. Trita potaque ad sanguinis sputa confert.

Cap. XXVIII. [*De Helenio aegyptio.*] Aliud Helenium Cratevas refert in Aegypto nasci. Herba est ramis cubitalibus, humi procumbentibus, sicut serpylli. Folia lenti similia, sed longiora et crebra circa ramos, radicem pallidam, digiti minimi crassitie, infra attenuatam, apice vero crassiorem, cortice nigro praeditam. Gignitur in locis maritimis et tumulosis. Vim habet una radix e vino pota contra serpentium ictus opitulantem.

Cap. XXIX. [*De oleo ex immaturis olivis.*] Optimum id oleum est ad usum per sanitatem, quod et omphacium dicitur. Praecellit recens, mordacitatis expers, suaveolens. Tale est et ad praeparationem unguentorum

Ἔστι δὲ καὶ εὐστόμαχον, διὰ τὸ στύφειν, καὶ οὔλων σταλτικὸν καὶ ὀδόντων κρατυντικὸν, κρατούμενον ἐν τῷ στόματι, καὶ ἱδρώτων ἐφεκτικόν.

Κεφ. λ΄. [Περὶ ἐλαίου κοινοῦ.] Τὸ δὲ καὶ παλαιότερον καὶ λιπαρώτερον εἰς τὴν τῶν φαρμάκων χρῆσιν εὔθετον. Κοινῶς δὲ πᾶν ἔλαιον θερμαντικόν ἐστι καὶ μαλακτικὸν τῆς σαρκὸς, δυσπερίψυκτα φυλάσσον τὰ σώματα καὶ ἑτοιμότερα πρὸς τὰς ἐνεργείας ποιοῦν. Ἔστι δὲ καὶ εὐκοίλιον καὶ μαλακτικὸν, ἀμβλῦνόν τε τὰς τῶν ἑλκούντων φαρμάκων δυνάμεις ἐν τῇ μίξει· δίδοται δὲ καὶ πρὸς τὰ θανάσιμα συνεχῶς πινόμενον καὶ ἐξεμούμενον· καθαίρει δὲ ὅσον κοτύλη σὺν πτισάνης ἴσῳ χυλῷ ποθὲν ἢ ὕδατι· στροφουμένοις τε ἐν ποτῷ ὠφελίμως δίδοται μετὰ πηγάνου ἑψηθὲν κυάθων ἓξ πλῆθος, ἕλμινθάς τε ἐκβάλλει· καὶ ἐνίεται δὲ τὸ αὐτὸ μάλιστα πρὸς τὰς εἰλεώδεις. Τὸ δὲ παλαιὸν θερμαντικώτερον καὶ διαφορητικώτερον· πρὸς ὀξυδορκίαν τε ὑπάλειμμα· ποιητέον[33] δὲ, εἰ μὴ παρείη τὸ παλαιὸν ἔλαιον οὕτω, κατεράσας[34] εἰς ἀγγεῖον

33) Sic Cornar. Vulgo *μικτέον*.

34) Sic Ald.; *κατεακράσας* Asulan., *κατακεράσας* Cornar., Goupyl., Sarac.

utile, quin etiam stomacho gratum ob astringentem vim. Ore si contineatur, gingivas contrahit dentesque firmat. Sudores denique cohibet.

Cap. XXX. [*De oleo communi.*] Quod vetustius est ac pinguius, ad medicamentorum parationem idoneum. In universum autem omne oleum calefacit, carnem emollit, corpora ne perfrigescant tuetur, et ad functiones obeundas alacriora reddit. Bonam etiam alvum molliendo facit: ad haec hebetat admistum exulcerantium medicaminum vires. Propinatur insuper ad letifera venena, sic ut iugitur bibatur et evomatur. Purgat heminae mensura cum pari ptisanae succo aut aqua epotum. Iis, qui torminibus vexantur, utiliter porrigitur in potu cum ruta decoctum sex cyathorum mensura: ita et vermes eiicit. Infunditur id ipsum et ad iliosos affectus. At vetus tum magis calefacit, tum fortius discutit: sublinitur quoque ad visum acuendum. Fit autem, si defuerit vetus oleum,

τοῦ παρόντος τὸ κρεῖσσον, ἕψε ἕως οὗ σχῇ μέλιτος πάχος καὶ χρῶ· τὴν γὰρ αὐτὴν τῷ προειρημένῳ εἰςφέρεται δύναμιν.

Κεφ. λα'. [Περὶ ἐλαίου ἐκ τῆς ἀγρίας ἐλαίας.] Τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀγρίας ἐλαίας ἔλαιον στυπτικώτερον, πρὸς μὲν τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν δεύτερον· κεφαλαλγοῦσι δὲ ἀντὶ ῥοδίνου ἁρμόζει, ἐπέχον καὶ ἱδρῶτας καὶ τρίχας ῥεούσας· ἀποσμήχει δὲ καὶ πίτυρα καὶ ἀχῶρας καὶ ψώρας καὶ λέπρας, βράδιόν τε πολιοῖ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπαλειφόμενον.

Κεφ. λβ'. [Ἔλαιον λευκόν.] Λευκαίνεται δὲ ἔλαιον οὕτω· λαβὼν τὸ τῇ χρόᾳ μὲν λευκὸν, τὴν ἡλικίαν δὲ μὴ πλέον ἐνιαυσίου, ἔγχεε εἰς κεραμοῦν ἀγγεῖον πλατύστομον, καινόν· ἔστωσαν δὲ μέτρῳ κοτύλαι ρ'· εἶτα θεὶς ὑφ' ἥλιον ἀνάχει κόγχῳ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κατὰ τὸ μέσον, ὑψόθεν τῇ καταφορᾷ χρώμενος, ἵνα τῇ συνεχεῖ κινήσει[35] καὶ πληγῇ μεταβάλληται καὶ ἀφρίσῃ· τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ βρέξας τήλεως καθαρᾶς <ν' ἐν ὕδατι θερμῷ, ἔμβαλε μαλακὴν γενομένην εἰς τὸ προειρημένον ἔλαιον χωρὶς τοῦ στραγγίσαι τὸ ὕδωρ·

35) Ald. κυλήσει, X. κυήσει, P. κυκήσει.

tali modo. Praesentis olei praestans defundito in vas, ad mellis molem cognito, eoque modo utitor. Eandem enim cum praedicto vim asciscit.

Cap. XXXI. [*De oleo sylvestris olivae.*] Quod e sylvestri oliva (exprimitur) oleum, vehementius astringit, et ad usum sanorum secundum sibi locum vindicat. Caput dolentibus rosacei vice convenit. Sudores sistit et defluos capillos inhibet. Quin etiam furfures et achores, scabiem ac lepras extergit, moraturque canos, si quotidie illinitur.

Cap. XXXII. [*Oleum candidum.*] Candidum redditur oleum sequenti modo. Sumito album colore nec anniculo vetustius et in fictile novum lati oris infundito centum heminarum mensura. Dein soli expositum quotidie circa meridiem concha refundito, ex alto deturbans, ut continua motitatione et concussione agitatum mutetur et spumescat. Octava die foenum graecum purgatum drachmarum quinquaginta pondere aquaque calida maceratum atque adeo remollitum, aqua interim neutiquam ex-

προςαπόδος δὲ καὶ δαλὸν πιτυΐνης ὥς ὅτι[36] λιπαρώτατον καὶ εἰς λεπτὰ κατεσχισμένον τὰς ἴσας ὁλκὰς καὶ οὕτως ἔασον ἄλλας ὀκτὼ ἡμέρας διελθεῖν· μετὰ δὲ ταύτας ἀνάγει τῷ κόγχῳ τὸ ἔλαιον· τό τε λοιπὸν, εἰ μὲν εἴη τοῦ τέλους τετευχὸς εἰς καινὸν ἀγγεῖον προκεκλυσμένον[37] οἴνῳ παλαιῷ κατεράσας[38] ἀποτίθεσο, προϋποστρωμένων μελιλωτίνων στεφανίσκων[39] ὁλκῶν ια´ καὶ ἴριδος τῆς ἴσης· εἰ δὲ μὴ πάλιν ἐν ἡλίῳ θετέον αὐτό· καὶ ἐργαστέον ἄχρις οὗ λευκὸν γένηται.

Κεφ. λγ´. [Περὶ σικυωνίου ἐλαίου.] Ἔνεστι δὲ τῶν προειρημένων καὶ Σικυώνιον οὕτω σκευάζειν· εἰς λέβητα κεκασσιτερωμένον πλατύστομον ἐγχέας νέου ἐλαίου ὠμοτριβοῦς καὶ λευκοῦ χόαν α´, καὶ ὕδατος ἡμίχουν ἕψε κούφῳ πυρὶ, κινῶν πραέως· ὅταν δὲ ἀναζέσῃ δὶς, ὑπόσπασον τὸ πῦρ, καὶ ψύξας ἀποκόγχισον τὸ ἔλαιον· εἶτα ἄλλο ἐπιδοὺς ὕδωρ, συναναζεσον αὐτῷ, καὶ τὰ λοιπὰ ποιήσας καθὼς ὑποδέδεικται,

36) ὡς ὅτι, duplex augmentum superlativi saepius occurrit in Dioscor.; sed hic deest in Ald.

37) προεκλυσμένον Ald., Asul., Cornar., Goupyl.

38) Ald. κεράσας, Asul. κατακεράσας, quem sequuntur Goupyl. et Sarac. Nostra lectio a Cornario proponitur.

39) ἁλίσκων vulgo interponitur ἄτοπον καὶ ἀσημόγραφον. Ald. ἀλύζων.

pressa, in supradictum oleum coniicito. Insuper addito taedam pineam perquam pinguem et in tenues assulas concisam pari pondere, itaque dies alios octo elabi sinito. His transactis conchae oleum denuo confundito. Quod superest, si finem assecutum fuerit, in vas novum prius vino vetere elutum, substratis autea sertulis e meliloto factis drachmas undecim cum iridis pari pondere, defundito ac recondito. Sin autem nondum (candorem contraxerit) oleum rursus insolandum et opus ipsum repetendum, donec candidum evaserit.

Cap. XXXIII. [*De Sicyonio oleo.*] E praedictis licet et Sicyonium sic parare. In lebetem oris ampli stanno obductum olei recentis omphacini candidique congium unum, aquae vero dimidium infundito, tum igne levi coquito, leniter agitando. Cum bis efferbuerit, ignem subtrahito et ubi refrixerit, concha depleto. Dein alia adiecta aqua simul iterum fervefacito, ac reliquis, sicut antea

ἀπόθου. Σκευάζεται δὲ τοῦτο μάλιστα ἐν Σικυωνίᾳ, Σικυώνιον καλούμενον. Δύναμιν δὲ ἔχει ποσῶς θερμαντικὴν, ἁρμόζον ἐν πυρετοῖς καὶ τοῖς περὶ νεῦρα πάθεσι· χρῶνται δὲ αὐτῷ καὶ αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῷ στιλβώτρῳ.

Κεφ. λδ΄. [Ῥύπος βαλανείων.] Ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς βαλανείοις συναιρόμενος δύναται θερμαίνειν, μαλάσσειν, διαφορεῖν, ῥαγάσι τε καὶ κονδυλώμασιν ἐν διαχρίστοις.

Κεφ. λε΄. [Ῥύπος ἐκ τῆς παλαίστρας.] Ὁ δὲ ἐκ τῆς παλαίστρας προςειληφὼς τὴν κόνιν, ἐοικὼς δὲ ῥύπῳ, τὰς περὶ τοὺς κονδύλους συστροφὰς ἐπιτιθέμενος ὠφελεῖ· ὠφελεῖ δὲ καὶ ἰσχιαδικοὺς θερμὸς ἀντὶ μαλάγματος ἢ πυρίας ἐπιτιθέμενος.

Κεφ. λϛ΄. [Ῥύπος γυμνασίων.] Καὶ ὁ ἐν τοῖς τῶν γυμνασίων τοίχοις ῥύπος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν ἀνδριάντων θερμαίνει τὲ καὶ διαχεῖ τὰ δύςπεπτα φύματα καὶ πρὸς ἀποσύρματα καὶ πρὸς ἕλκη πρεσβυτικὰ ἁρμόζει.

Κεφ. λζ΄. [Περὶ Ἐλαιομέλιτος.] Ἐλαιόμελι κατὰ Πάλμυραν[40] τῆς Συρίας ἐκ τοῦ στελέχους ἐλαιῶν[41] μέλιτος πα-

40) Παλμυρᾷ Asulan., Goupyl., Saracen. τὰ παλαιά C. N. Ald. ϑ' ἁλμυρὰ coniecit Cornarus, ut Plinio 15, 7. responderet. Sed ἁλμυρὰ pro παραλίοις dici, insolentissimum.

41) Ἔκ τινος στελέχους ἔλαιον vulgo inepte, cum nec oleum sit, nec ignota arbor, quae id largitur, sed ipsa olea.

monitum, peractis reponito. Conficitur vero hoc praeprimis in Sicyonia, unde nomen accepit. Vim habet quadantenus calefacientem, febribus nervorumque affectibus accomodatam. Utuntur eo et mulieres ad nitorem cuti inducendum.

Cap. XXXIV. [*De sordibus balneorum.*] Sordes in balneis collectae calefaciunt, molliunt, discutiunt, rimis sedis et condylomatis perunctione prosunt.

Cap. XXXV. [*De sordibus palaestrae.*] Sordes, quae e palaestra pulverem sibi adiungunt, prioribus similes, articulorum nodis impositae iuvant, prosunt etiam calidae, ad malagmatis aut fomenti instar admotae ischiadicis.

Cap. XXXVI. [*De sordibus gymnasiorum.*] Sordes e gymnasiorum parietibus simulacrisque (derasae) calefaciunt ac dispergunt tubercula cruda, locis a cute nudis ulceribusque inveteratis conferunt.

Cap. XXXVII. [*De elaeomelite.*] Elaeomeli circa Palmyram Syriae e trunco olearum melle crassius fluit,

χύτερον ῥεῖ, γλυκὺ τῇ γεύσει, ὅπερ πινόμενον πλῆθος κυάθων β′ μετὰ κοτύλης μιᾶς ὕδατος, ἄγει κατὰ κοιλίαν ὠμὸν καὶ χολῶδες· ἔννωθροι δὲ γίνονται καὶ ἔκλυτοι οἱ λαμβάνοντες, ὅπερ οὐ δεῖ εὐλαβεῖσθαι· διεγείρειν δὲ αὐτοὺς μὴ ἐῶντας καταφέρεσθαι.

Σκευάζεται δὲ ἐκ τοῦ λίπους τῶν θαλλῶν ἔλαιον· ἔστι δὲ αὐτοῦ κάλλιστον καὶ παλαιὸν καὶ παχὺ καὶ λιπαρὸν, οὐ τεθολωμένον· θερμαίνει δὲ ἰδίως ποιοῦν πρὸς τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις ἐγχριόμενον, καὶ λέπρας καὶ ἀλγήματα περὶ νεῦρα ἐγχριόμενον ὠφελεῖ.

Κεφ. λη′. [Περὶ κικίνου ἐλαίου.] Κίκινον ἔλαιον σκευάζεται τούτῳ τῷ τρόπῳ· λαβὼν ὡρίμων κροτώνων ὅσον ἂν δόξῃ καὶ ψύξας εἰς ἥλιον, καταστρώσας θειλοπέδου τρόπον, ἕως ἂν ὁ περικείμενος φλοιὸς ἀποῤῥαγεὶς ἐκπέσοι, συναγαγὼν τὴν σάρκα, ἔμβαλλε εἰς ὅλμον καὶ κόψας ἐπιμελῶς εἰς λέβητα κεκασσιτερωμένον ὕδωρ ἔχοντα βάλε καὶ ἀνάβρασον ὑποκαίων· ὅταν δὲ ἀνῶσι τὴν ἐν αὐτοῖς ὑγρότητα πᾶσαν, ἄρας τὸν λέβητα ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ἀπόψα μύακι τὸ ἐπιπλέον ἔλαιον καὶ ἀποτίθεσο. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι διὰ τὸ δαψιλοῦς

dulce gustatu, quod ad cyathos duos cum aquae hemina bibitum crudum biliosumque humorem alvo detrahit. Sed qui assumsere, torpescunt viribusque deficiuntur, attamen eo terreri minime oportet. Quin excitandi sunt, neque permittendum ut gravius consopiantur.

Paratur et ex liquore unguinoso surculorum oleagineorum oleum, cuius optima species est vetus, crassa, adiposa nec tamen turbida. Calefacit, singularique adminiculo est in caligine oculorum illitum, pariterque inunctum iuvat in lepris et nervorum doloribus.

Cap. XXXVIII. [*De oleo ricini.*] Ricini oleum tali modo paratur: Sumito maturorum ricinorum quantum libet, siccato in sole, substrata crate, donec cortex ambiens ruptus deciderit, tum carnem colligens in pilam coniicito ac diligenter tusam in lebetem stanno obductum aqua plenum transferto succensoque igne fervefacito. Cum vero insitum humorem prorsus deposuerint, sublato ab igne lebete, tollito conchula innatans oleum ac recondito. Aegyptii autem, quoniam maiore ipsis copia opus est, aliter

χρήζειν, ἑτέρως αὐτὸ σκευάζουσι· μετὰ γὰρ τὸ καθάραι εἰς μύλην ἀποδιδόντες τοὺς κρότωνας, ἀλήθουσιν ἐπιμελῶς· εἶτα εἰς σπυρίδας ἐμβαλόντες τὸ ἠλεσμένον[42], δι' ὀργάνου ἐκθλίβουσιν. Ὥριμοι δέ εἰσιν οἱ κρότωνες, ὅταν ὑπὸ τῶν περιεχόντων αὐτοὺς σφαιρίων ἀπολύωνται. Ποιεῖ δὲ τὸ κίκινον πρὸς ἀχῶρας καὶ ψώρας καὶ τὰς ἐν ἕδρᾳ φλεγμονὰς, πρός τε ὑστέρας μύσεις καὶ διαστροφὰς, ἔτι δὲ οὐλὰς ἀπρεπεῖς καὶ ὠταλγίας· ἐμπλάστροις τε μιγὲν ἐμπρακτοτέρας αὐτὰς ἐργάζεται· ἄγει δὲ καὶ κατὰ κοιλίαν ὑδατῶδες ποθὲν, ἐκκρίνει δὲ καὶ ἕλμινθας.

Κεφ. λθ'. [Περὶ ἀμυγδαλίνου ἐλαίου.] Ἀμυγδάλινον ἔλαιον, ὅ τινες μετώπιον καλοῦσι, σκευάζεται οὕτως. Ἀμυγδάλων πικρῶν χοίνικας δ' καθάρας καὶ ξηράνας, κόψον ὑπέρῳ ξυλίνῳ ἐν ὅλμῳ κούφως, μέχρις μάζα γένηται, ἐπιχέας τε ζεστοῦ ὕδατος κοτύλας β'· ἔα συμπιεῖν ἡμιώριον, ἀφ' ἧς πάλιν βιαιότερον τρίβε, εἶτα ἀποθλίβων πρὸς πλάκα ἐξίπου, καὶ τὸ ἀπὸ τῶν δακτύλων εἰς μύακα ἀναλάμβανε· εἶτα πάλιν

42) Sic Cod. X. et Asulan. Ald. et Sarac. ἀληλεσμένον.

id conficiunt. Nam repurgatos ricinos molae mandant accurateque molunt, dein quod molitum est in sportulas coniectum torculo exprimunt. Maturi autem sunt ricini, cum folliculis eos cingentibus solvuntur. Facit vero oleum ricini ad achores et scabiem et sedis inflammationes, nec non ad uteri obstructiones conversionesque, itemque ad cicatrices foedas et aurium dolores. Quin et emplastris additum efficaciora ea reddit. Potum denique aquas per alvum ducit, vermesque eiicit.

Cap. XXXIX. [*De oleo amygdalino.*] Oleum amygdalinum, quod aliqui metopium vocant, hoc modo paratur. Amygdalarum amararum purgatarum siccatarumque choenicas quatuor in pila ligneo pistillo leviter contundito, donec offam referant, affusisque aquae ferventis heminis duabus sinito per horam dimidiam humorem imbibere, tumque iterum vehementius terito (massam) et ad tabellam quassatam exprimito, quodque digitis haeserit, concha excipito. Tandem massae pultaceae iterum aspersa

εἰς τὸ ἀποτεθλιμμένον κοτύλην ὕδατος μίαν ἐπιχέας καὶ συμπιεῖν ἐάσας τὸ αὐτὸ ποίει· ἀποδίδωσι δὲ κοτύλην α′ τὸ, τετραχοίνικον. Ποιεῖ δὲ πρὸς τὰς ἐν μήτρᾳ ἀλγηδόνας καὶ πνίγας ὑστερικὰς, διαστροφάς τε καὶ φλεγμονὰς τῶν αὐτῶν τόπων, ἔτι δὲ καὶ κεφαλαλγίας καὶ ὤτων πόνους καὶ ἤχους καὶ συριγμούς· ὠφελεῖ δὲ καὶ νεφριτικοὺς καὶ δυςουριῶντας καὶ λιθιῶντας, καὶ ἀσθματικοὺς καὶ σπληνικούς. Αἴρει δὲ καὶ σπίλους ἐκ προςώπου καὶ ἐφήλεις καὶ ῥυτίδας, μέλιτι μιγνύμενον καὶ κρίνου ῥίζῃ καὶ κυπρίνῃ ἢ ῥοδίνῃ κηρωτῇ· καὶ ἀμβλυωπίας δέ ἐστιν ἀνασκευαστικόν· σὺν οἴνῳ δὲ ἀχῶρας καὶ πίτυρα σμήχει.

Κεφ. μ′. [Περὶ βαλανίνου ἐλαίου.] Ἐοικότως δὲ καὶ τὸ βαλάνινον σκευάζεται. Δύναμιν δ᾽ ἔχει καθαρτικὴν σπίλων, φακῶν, ἰόνθων, οὐλῶν μελανίας, κοιλίας καθαρτικήν. Ἔστι δὲ κακοστόμαχον· ἁρμόζει δὲ καὶ ὠταλγίαις καὶ ἤχοις καὶ συριγμοῖς, μετὰ χηνείου στέατος ἐγχεόμενον.

Κεφ. μα′. [Ἔλαιον σησάμινον καὶ καρύϊνον.] Ὁμοίως δὲ σκευάζεται τοῖς προειρημένοις, τό,τε σησάμινον ἐκ τοῦ

aquae hemina, quam combibere siveris, idem facito. Choenices autem quaterni reddunt heminam unam. Expedit vero ad dolores matricis suffocationesque hystericas, conversiones etiam et inflammationes eorumdem locorum, itemque ad capitis dolores auriumque affectus, susurrus tinnitusque. Utile insuper iis, qui renum vitiis; urinae difficultate et calculis laborant, asthmaticis et lienosis. Quin et maculas tollit e facie, a sole ustis medetur, cutem erugat, admixtum melli, lilii radici ceratoque cyprino aut rosaceo. Hebetem etiam oculorum aciem emendat, achores denique et furfures cum vino abstergit.

Cap. XL. [*De balanino oleo.*] Simili modo et balaninum oleum paratur. Vim habet repurgandi maculas, lentigines, varos et cicatricum nigritias. Purgat idem alvum, sed stomacho adversatur. Contra dolores aurium, susurrus et tinnitus auxilio est, cum anserino adipe instillatum.

Cap. XLI. [*Olea sesaminum et iuglandinum.*] Eodem quoque, quo antedicta, modo sesaminum oleum e se-

σησάμου, καὶ τὸ καρύϊνον ἐκ τῶν βασιλικῶν καρύων συντιθέμενον· δύναμιν δὲ ἔχουσι τὴν αὐτὴν τῷ βαλανίνῳ.

Κεφ. μβ'. [Περὶ ὑοσκυαμίνου ἐλαίου.] Καὶ τὸ ὑοσκυάμινον σκευάζεται οὕτω· λαβὼν τὸν λευκὸν καρπὸν, ξηρὸν, πρόσφατον, καὶ κόψας, ὕδατι θερμῷ φύρα, ὡς προείρηται ἐπὶ τοῦ ἀμυγδαλίνου· ἡλιάζων δὲ τὰ ὑπὸ χεῖρα ξηραινόμενα αὐτοῦ μέρη τῷ ὅλῳ ἀνάμισγε, καὶ τὸ αὐτὸ ποίει, ἄχρις ἂν μελανθῇ καὶ δυσῶδες γένηται· εἶτα διηθήσας καὶ ἐκθλίψας[42 a] ἀποτίθεσο· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ὠταλγίας, καὶ πεσσοῖς μίγνυται, μαλακτικὸν ὄν.

Κεφ. μγ'. [Περὶ Κνιδελαίου.] Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ διὰ τοῦ κνιδείου σκευάζεται κόκκου λεπτισθέντος[43] καὶ κοπέντος· καθαρτικὴν δὲ ἔχει δύναμιν κοιλίας πινόμενον.

Κεφ. μδ'. [Περὶ Κνικελαίου.] Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ κνίκινον σκευάζεται· δύναμις δὲ ἡ αὐτὴ τῷ διὰ τοῦ κνιδείου κόκκου, ἀνειμένη δὲ μᾶλλον.

Κεφ. με'. [Περὶ Ῥαφανελαίου.] Τὸ δὲ ῥαφάνινον σκευάζεται ἐκ τοῦ αὐτῆς σπέρματος, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπά.

42 a) Ald. δι' ἠθμοῦ ἐκθλ. Saracen. δι' ὀθονίου διηθ.
43) C. N. X. . . λεπισθέντος Ald., Asulan., Cornar., Saracen.

samo et iuglandinum e nucibus iuglandis paratur. Easdem vero cum balanino vires habent.

Cap. XLII. [*Oleum hyoscyami.*] Hyoscyaminum sic praeparatur: Semen ipsum album, recens, siccum accipito et contusum aqua calida subigito, velut de amygdalino praeceptum est. Dum vero insolabis, arescentes eius, quae ad manus sunt, partes toti massae permisceto. Id ipsum tamdiu facito, donec nigrescat graveolensque reddatur. Mox per linteolum colatum et expressum reponito. Utile est ad aurium dolores, pessis etiam additur propter vim mollientem.

Cap. XLIII. [*De cnidio oleo.*] Similiter paratur quod e coccis cnidiis purgatis et tusis conficitur. Potum ad alvum solvendam efficax est.

Cap. XLIV. [*De oleo carthami.*] Eodem quoque modo e carthamo oleum conficitur. Vis eadem, quae cnidii, sed remissior.

Cap. XLV. [*De raphanino oleo.*] Id e seminibus raphani, sicut et reliqua, paratur. Iis convenit, qui e mala

Τοῖς τε ἐκ νόσου φθειριῶσιν ἁρμόζει, καὶ τὰς περὶ τὸ πρόσωπον σμήχει τραχύτητας· χρῶνται δὲ αὐτῷ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ τοῖς προσοψήμασι συνέψοντες αὐτό.

Κεφ. μϛ΄. *[Περὶ Μελανθελαίου.] Καὶ τὸ μελάνθινον δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν καὶ σκευασίαν τῷ ῥαφανίνῳ.*

Κεφ. μζ΄. *[Περὶ Σιναπελαίου.] Τὸ δὲ σινάπινον σκευάζεται, λεαινομένου τοῦ σινήπεως καὶ βρεχομένου ὕδατι ψυχρῷ*[44]*, ἔπειτα μιγνυμένου ἐλαίου καὶ συνεκθλιβομένου· ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ χρόνια ἀλγήματα μετασυγκρίνον*[45].

Κεφ. μη΄. *[Περὶ Μυρσινελαίου.] Μυρσίνινον δὲ σκευάζεται οὕτω· λαβὼν τὰ ἁπαλὰ φύλλα τῆς μελαίνης μυρσίνης ἢ ἀγρίας ἢ ἡμέρου, κόπτε πιέζων· ἴσον δὲ τῷ χυλῷ ἐλαίου ὀμφακίνου μίσγων, χλίαινε ἐπ᾽ ἀνθράκων, ἕως ἂν συνεψηθῇ, αἴρων τὸ ἐφιστάμενον· εὐκοπωτέρα δὲ ἡ σκευασία, τὰ ἁπαλὰ τῶν φύλλων κόψαντα ἕψειν μεθ᾽ ὕδατος καὶ ἐλαίου, καὶ τὸ ἐφιστάμενον ἀποψᾶν· ἰδίως δὲ τὰ φύλλα καθέντα εἰς ἥλιον,*

44) Sic cod. C. X., Par., Asulan., Cornar., Goupyl. *θερμῷ* Ald., Ruell., Saracen.

45) Sic Ald. et Saracen. optime. *μετὰ σύγκρισιν* plerique codices, ut et Asulan., Cornar., Goupyl.

valetudine pedicularem morbum contraxerunt, scabrities in facie quoque emendat. Utuntur eo Aegyptii una cum obsoniis coquentes.

Cap. XLVI. [*De oleo melanthii.*] Et melanthii oleum easdem cum raphanino habet vires, eodem modo parandum.

Cap. XLVII. [*De sinapino oleo.*] Sinapinum conficitur ad laevorem trito sinapis semine et aqua frigida macerato, adiecto postea oleo ac simul expresso. Facit ad dolores diuturnos, temperiem omnem omnino mutans.

Cap. XLVIII. [*De oleo myrteo.*] Myrteum oleum sic paratur: Myrti nigrae seu sylvestris seu sativae tenera folia tundito ac exprimito: succo dein omphacii parem mensuram admisceto et super prunis calefacito, donec simul cocta fuerint, sublato eo, quod supernatat. Fuerit vero minus operosa praeparatio, si mollia folia tusa in aqua et oleo coxeris, et quod innatat deterseris; peculiari vero modo, si exposita soli folia in oleo maceraveris.

ἐν ἐλαίῳ ἀποβρέχειν· ἔνιοι δὲ προστύφουσι τὸ ἔλαιον σιδίοις, κυπαρίσσῳ, κυπείρῳ, σχοίνῳ· ἔστι δὲ ἐμπρακτικώτερον τῇ γεύσει πικρίζον, καὶ ἐλαιῶδες, χλωρὸν, διαφανὲς, ὄζον μυρσίνης. Δύναμις δὲ αὐτοῦ στυπτικὴ, σκληρυντική· διὸ καὶ ποιεῖ μιγνύμενον ἀπουλωτικαῖς, καὶ πρὸς πυρίκαυστα, ἀχῶρας, πίτυρα, ἐξανθήματα, παρατρίμματα, ῥαγάδας, κονδυλώματα, ἄρθρα κεχαλασμένα· ἱδρῶτας στέλλει, καὶ ὅσα στύψεως ἢ πυκνώσεως ἔχει χρείαν.

Κεφ. μθ'. [Περὶ Δαφνελαίου.] Τὸ δὲ δάφνινον σκευάζεται διὰ τῶν δαφνίδων, ὅταν ὦσι δρυπετεῖς, ἑψομένων μεθ' ὕδατος· ἐκ γὰρ τοῦ περικειμένου λέπους ἀνίησι λιπαρίαν τινὰ, ἣν διακόψαντες (διακεράσαντες) χερσὶν εἰς μύακας ἀναλαμβάνουσιν· ἔνιοι δὲ ὀμφάκινον ἔλαιον προστύψαντες κυπείρῳ καὶ σχοίνῳ καὶ καλάμῳ, καὶ μετὰ ταῦτα δάφνης φύλλα ἁπαλὰ βαλόντες συνέψουσιν· οἱ δὲ καὶ δαφνίδας, ἕως ἂν ἱκανὸν γένηται τῇ ὀσμῇ· ἔνιοι δὲ καὶ στύρακα μίσγουσι καὶ μυρσίνην. Ἀρίστη δὲ πρὸς σκευασίαν ἡ ὀρεινὴ καὶ πλατύφυλλος δάφνη· διαφέρει δὲ τοῦ δαφνίνου τὸ πρόςφατον, χλω-

Nec desunt, qui oleum prius inspissent malicorio, cupresso, cypero ac schoeno. Efficacius est, quod gustu subamarum deprehenditur, oleosum, viride, pellucidum myrtumque redolens. Vis ipsius astringens et indurans, quare efficaciter medicamentis cicatricem obducentibus admiscetur. Facit quoque ad ambusta, achores, furfures, papulas, attrita, rhagadas, condylomata et laxatos articulos. Sudores compescit, denique ad omnia valet, quae astrictionem densationemve exigunt.

Cap. XLIX. [*De oleo laurino.*] Oleum laurinum conficitur e fructibus lauri omnino maturis aqua coctis. Tum enim ex ambeunte cortice pinguedinem quamdam exsudant, quam manibus dispersam conchula excipiunt. Nonnulli vero, ubi omphacium oleum cypero et schoeno et calamo prius inspissarunt, tenera deinde lauri folia in id coniecta simul decoquunt. Sunt qui lauri fructus addant, dum iustus odor accesserit, alii styracem myrrhamque admiscent. Ad eiusmodi confectionem laurus montana et latifolia est optima. Laurinum vero oleum excellit, quod

ρὸν τῇ χρόᾳ, πικρότατον, δριμύ. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, ἀναστομωτικὴν, κόπων λυτικήν· ἁρμόζει καὶ τοῖς περὶ τὰ νεῦρα πάθεσι πᾶσι καὶ ὠταλγίαις καὶ καταῤῥοϊζομένοις. [νεφριτικοῖς δὲ τοῖς ἀπὸ ψύξεως ἄλειμμά ἐστιν ἄριστον ὡς οὐδὲν ἕτερον ὠφελοῦν][46]. Ἔστι δὲ καὶ ναυτιῶδες ποθέν.

Κεφ. ν΄. [Περὶ Σχινελαίου.] Τὸ δὲ σχίνινον ὁμοίως ἐκ τοῦ καρποῦ πεπείρου σκευασθὲν, ὡς τὸ δάφνινον, προστυφθὲν, ὑγιάζει ψώρας κτηνῶν καὶ κυνῶν· καὶ εἰς πεσσοὺς καὶ εἰς ἄκοπα καὶ λεπρικὰ ἐπιτηδείως μίγνυται· στέλλει δὲ καὶ ἱδρῶτας. Καὶ τὸ τερεβίνθινον ὁμοίως σκευάζεται. ψύχει δὲ καὶ στύφει.

Κεφ. να΄. [Περὶ Μαστιχελαίου.] Τὸ δὲ μαστίχινον ἐκ τῆς μαστίχης λείας σκευάζεται. Ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ ἐν ὑστέρᾳ πάντα, ἠπίως θερμαῖνον, στύφον, μαλάσσον, καὶ πρὸς τὰ περὶ τὸν στόμαχον ἐπιῤῥιπτόμενα σκιῤῥώματα καὶ κοιλιακὰ καὶ δυσεντερικὰ καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου καθαῖρον

46) Abest hoc a cod. X., Paris., ab Asulan., Cornar., qui in nothis collocarunt.

recens est, colore viridi, amarissimum et acre. Vim habet calefacientem, mollientem, spiracula vasorum aperientem, lassitudines fugantem. Quin et malis nervorum omnibus, doloribus aurium et catarrhis confert: [renum vero vitio e frigore contracto laborantibus illitus est praestantissimus et, si quid aliud, utilis.] Sed potum idem nauseosum est.

Cap. L. [*De oleo lentiscino.*] Lentiscinum vero similiter ac laurinum e maturo fructu confectum ac prius inspissatum, scabiem iumentorum canumque sanat. Pessis, acopis et ad lepras tollendas idoneis utiliter immiscetur. Sudores etiam cohibet. Terebinthinae oleum simili modo paratur, quod siccat et astringit.

Cap. LI. [*De mastichino oleo.*] Mastichinum e trita mastiche paratur. Efficax est adversus omnia matricis mala, leniter calefacit, astringit, mollit, utile etiam ad scirrhos ventriculum corripientes, ad fluxum coeliacum et dysenteriam. Vitia, quae sunt in facie, emendat

καὶ εὔχροιαν ποιοῦν· συντίθεται δὲ ἐν Χίῳ τῇ νήσῳ κάλλιστον.

Κεφ. νβ'. [Περὶ συνθέσεως μύρων.] Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ μύρα εὐθετεῖ ἐπ' ἐνίων παθῶν καὶ μιγνύμενα φαρμάκοις καὶ ἐμβρεχόμενα καὶ ὀσφραινόμενα, ἀκόλουθον ἡγούμεθα καὶ τῆς τούτων παραδόσεως μεμνῆσθαι[47]. *Ταῦτα δεῖ δοκιμάζοντας ἐπιβλέπειν, εἰ ἀφ' οὗ ἡ κρᾶσις τοῦ μύρου, ἐκεῖνο ποιεῖ κατὰ τὴν ὄσφρησιν· ἀρίστη δέ ἐστιν ἡ τοιαύτη κρίσις· ἐπ' ἐνίων μέντοι οὐ φυλάττεται τὸ τοιοῦτον δι' ἐπικράτειαν μιγμάτων σφοδροτέρων, ὡς ἐπὶ ἀμαρακίνου καὶ κροκίνου καὶ τηλίνου καὶ ἄλλων τινῶν, ἅπερ ἐκ τῆς περὶ αὐτὰ γυμνασίας δοκιμαστέον.*

Κεφ. νγ'. [Περὶ ῥοδίνου σκευασίας.] Ῥόδινον ἔλαιον γίνεται οὕτω· σχοίνου λίτρας έ οὐγγίας ή, τοῦ ἐλαίου λίτρας κ' οὐγγίας έ κόψας καὶ φυράσας ὕδατι, ἕψε ἀνακινῶν· εἶτα ἀπηθήσας εἰς τὰς κ' λίτρας καὶ οὐγγίας έ ἐλαίου, βάλε

47) Sic C. N. X. . . Ald., Asul. et Sarac. *καὶ τὴν τούτων παράδοσιν ποιήσασθαι.* Ald. praeterea habet inscriptionem huius capituli: *ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΜΥΡΩΝ.*

melioremque colorem praestat. Optimum vero in Chio insula componitur.

Cap. LII. [*De unguentorum compositione.*] Quandoquidem unguenta nonnullis affectibus accommodantur, partim medicamentis admixta, partim instillata, aut etiam odoratu percepta, consequens esse ducimus et huius tractationis memoriam prodere. Horum periculum facientes observare oportet, an illud olfactui repraesentent, e quo mixtio ipsorum constat. Optimum enim est tale iudicium. Attamen id in nonnullis locum non habet, propter vehementiorum, quae miscentur, praevalens dominium, velut in amaracino, crocino, eo quod e foeno graeco fit, nec non in aliis quibusdam: quae quidem e crebra circa ipsa exercitatione probanda sunt.

Cap. LIII. [*De rosacei praeparatione.*] Rosaceum oleum fit hoc modo: Schoeni libras quinque unciasque octo concisi aquaque subacti in olei libris viginti unciisque quinque subinde movendo coquito. Post, ubi percolaveris, in olei libris illis viginti unciisque quinque

ῥόδων ἀβρόχων ἀριθμῷ χίλια πέταλα, [ἢ κυπείρου λίτραν α´, ἑλενίου λίτραν α´, καλάμου λίτραν α´, ἐλαίου ξέστας ϛ´, ῥόδων ξέστας αϛ´][48], καὶ τὰς χεῖρας μέλιτι χρίσας εὐώδει[49], ἀνακίνει πλεονάκις ὑποθλίβων ἡμέραν[50]· εἶτα ἐάσας τὴν νύκτα ἔκθλιβε· ὅταν δὲ τὸ τρυγῶδες ὑποστῇ, ἄλλαξον τὸ ὑποδεχόμενον ἀγγεῖον· ἀποτίθεσο δὲ εἰς κρατῆρα μέλιτι κατακεχρισμένον· βαλὼν δὲ εἰς λουτηρίδιον τὰ ἐξιπωθέντα ῥόδα, ἐπίχει λίτρας η´[51] οὐγγίας γ´ τοῦ ἐστυμμένου ἐλαίου, καὶ πάλιν ἐξίπου· ἔσται δέ σοι τοῦτο δεύτερον· καὶ βουληθεὶς[52] ἄχρι γ´ ἢ δ´ ἀποβροχῆς ἐπιχέων ἐξίπου· γίνεται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον, τὸ δὲ τέταρτον μύρον· ὁσάκις δ᾽ ἂν ποιῇς, τοὺς κρατῆρας προκατάχριε μέλιτι· εἰ δὲ θέλεις δευτέραν ἐπιβολὴν[53] ποιήσασθαι, εἰς τὸ πρῶτον ἐξιπωθὲν ἔλαιον τὸν ἴσον ἀριθμὸν προσφάτων ῥόδων ἀβρόχων ἔμβαλε, καὶ ἀνακινῶν ταῖς χερσὶ προδεδευμέναις μέλιτι

48) Cod. X. et Asulan. 49) Cod. C. N. X. Par.

50) Cod. C. N. X... Ald. ἠρέμα.

51) Cod. X. et Ald... Asulan. κ´.

52) Cod. X... κἂν βουληθῇς Ald., Asul., Sarac.

53) Sic codices omnes. Primus Asulanus habet ἐμβολὴν, quem sequuntur Corn. et Sarac.

rosarum numero mille non madefactarum, [aut cyperi, helenii, calami, singulorum libram unam, olei sextarios sex, rosarum sesquisextarium:] unctisque melle odorato manibus premens identidem moveto per diem; dein, ubi noctem unam siveris, exprimito. Quum vero faeculentum subsederit, mutato recipiente vase, in craterem melle oblitum recondito: dein expressis rosis in labellum coniectis, olei inspissati libras octo cum unciis tribus affundito iterumque exprimito: eritque hoc tibi secundarium oleum. Quodsi volueris ad tertiam usque quartamve macerationem progredi, toties oleum rosis affundito et exprimito. Fit enim et primarium et secundarium et tertiarium et quartarium unguentum. Sed quoties id feceris, crateras melle prius oblinito. Si secundam cupiveris iniectionem instituere, in primo expressum oleum recentium ac minime madidarum rosarum parem numerum immittito et manibus melle prius imbutis agitans expri-

ἐκπίεζε καὶ ποίει τὸ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον ὁμοίως ἐκθλίβων· καὶ ὁσάκις ἂν ποιῇς τοῦτο, νεαρὰ πρόςβαλε ὀνυχίζων ῥόδα· δυναμικώτερον γὰρ γίνεται· ἄχρι δὲ ἑβδόμης ἐμβροχῆς ἐπιδέχεται τὸ ἔλαιον τὴν ἐμβολὴν τῶν ῥόδων, ἔπειτα δὲ οὐκέτι· κεχρίσθω δὲ καὶ ἡ ληνὸς μέλιτι· δεῖ δὲ ἐπιμελῶς τὸ ἔλαιον τοῦ χυλοῦ χωρίζειν· ἀπολειφθὲν γὰρ τοὐλάχιστον τὸ μύρον φθείρει· ἔνιοι δὲ αὐτὰ μόνα τὰ ῥόδα θλάσαντες[54] καὶ ἡλιάσαντες ἐναποβρέχουσι τῷ ἐλαίῳ ἔχοντα σταθμὸν οὐγγίων ς', εἰς ἕνα[55] ξέστην ἐλαίου, καὶ ἀλλάσσοντες[56] ἡμέρας η', καὶ ἡλιάζοντες ἐπὶ ἡμέρας μ' ἄχρι τρίτης ἐμβροχῆς, οὕτως ἀποτίθενται. Ἔνιοι δὲ προστύφουσι τὸ ἔλαιον, κάλαμον καὶ ἀσπάλαθον ἐμβάλλοντες, οἱ δὲ καὶ ἄγχουσαν ἕνεκεν εὐχροίας καὶ ἅλας πρὸς τὸ μὴ φθείρεσθαι. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ψυκτικὴν[57], εὔθετον εἰς ἐμβρέγματα καὶ καταπλασμάτων μίξεις· λύει δὲ καὶ κοιλίαν ποτιζόμενον καὶ καῦσον σβέννυσι στομάχου· ἔστι δὲ καὶ θρεπτικὸν κοίλων ἑλκῶν, καὶ τῶν κακοήθων πραϋντικὸν, ἀχώρων καὶ ἐκζεμάτων

54) Sic cod. C. N. X. ὀνυχίσαντες Ald., Asul., Sarac.
55) Vulgo μίαν. 56) μαλάσσοντες N.
57) Sic Ald.. ψύχουσαν cod. N.

mito: ac secundo, tertio aut quarto simili modo exprimens facito, totiesque recentes rosas unguibus decerptas adiicito. Sic enim oleum multo potentius evadet. Porro ad septimam infusionem oleum iniectionem rosarum admittit, ultra vero haud amplius. Ceterum et prelum melle illinatur, oleumque a succo studiose secernatur. Nam si huius vel tantillum relinquatur, unguentum vitiabit. Sunt qui rosas ipsas contusas insolatasque unciarum sex pondere immergunt in olei sextarium unum ac per dies octo permutantes insolantesque per dies quadraginta ad tertiam usque macerationem tandem recondunt. Nonnulli additis calamo et aspalatho oleum prius inspissant: alii anchusam pulcri coloris gratia et sales, quo minus corrumpatur, adiiciunt. Vim autem habet astringentem et refrigerantem, irrigationibus et cataplasmatum mixtionibus aptum. Potum quoque alvo solvendae par est et stomachi ardorem restinguit. Cava item ulcera nutrit, maligna vero de-

ἐπάλειμμα· καὶ κεφαλαλγίας ἔμβρεγμα ἐν ἀρχῇ, ὀδονταλγίας διάκλυσμα· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς βλέφαρα ἐσκληρυμένα ἐγχριόμενον, πρός τε ἐντέρων ἐρεθισμοὺς καὶ ὑστέρας ἐγκλυζόμενον χρήσιμον.

Κεφ. νδ΄. [Περὶ ἐλατίνου σκευασίας.] Ἐλάτην θλάσας καὶ διακνίσας ἐμβαλὼν εἰς λουτῆρα, ἐπίχει ὀμφάκινον ἔλαιον ἐπὶ ἡμέρας γ΄, ἀνελόμενός τε εἰς σπυρίδα ἔξίπου· ἔστω δὲ ἑκάτερα ἰσόσταθμα· εἶτα ἀποθέμενος ἐν καθαρῷ ἀγγείῳ χρῷ. Δύναμιν δὲ ἔχει ἀναλογοῦσαν τῷ ῥοδίνῳ, κοιλίαν δὲ οὐ μαλάσσει.

Κεφ. νε΄. [Περὶ μηλίνου σκευασίας.] Ἔλαιον μήλινον σκευάζεται τὸν τρόπον τοῦτον· ἐλαίου ξέστας ϛ΄, ὕδατος ξέστας ι΄ μίξας, προςέμβαλε σπάθης[58] τεθλασμένης οὐγγίας γ΄, σχοίνου οὐγγίαν α΄, καὶ ἐάσας ἡμέραν μίαν ἕψησον· εἶτα ἀπηθήσας τὸ ἔλαιον, βάλε εἰς ἀγγεῖον πλατύστομον, ἐπιθεὶς δὲ ῥίπον[59] ἐκ καλάμου, ἢ ψίαθον ἀραιὰν[60], ἄνωθέν τε ἐπιθεὶς κυδώνια μῆλα καὶ περικαλύψας ἱματίοις, ἔασον ἡμέ-

58) Sic emendat probabiliter Sarac. λαπάθης vulgo.
59) Sarac. loco ῥύπον. 60) Ald. παλαιάν.

mulcet. Ad achores et eczemata illinitur. Caput dolens initio eo perfunditur: ad dentium dolores colluitur. Illitum quoque ad palpebras induratas efficax, denique ad intestinorum irritationem aut matricis utiliter infunditur.

Cap. LIV. [*De oleo palmarum parando.*] Palmae fructus immaturos contusos ac discerptos in labrum coniicito oleumque omphacinum affundito, quo stent per triduum. Mox fiscina exceptos exprimito. Sint vero utraque pondere paria. Tandem, ubi vase mundo reposueris, utitor. Vim habet rosaceo assimilem, sed alvum minime mollit.

Cap. LV. [*De oleo cydoniorum.*] Oleum cydoniorum hunc in modum conficitur. Olei sextariis sex, aquae sextariis decem commixtis adiicito spathae (palmarum) contusae uncias tres, schoeni unciam, postquam siveris stare per diem unum, coquito. Tum excolatum oleum in vas oris lati coniicito, ac imposita storea arundinacea aut crate rara mala cotonea desuper insternito, eaque

ρας ἱκανάς, ἕως ἂν ἐπισπάσηται τὴν ἀπὸ τῶν μήλων δύναμιν τὸ ἔλαιον· ἔνιοι δὲ τὰ μῆλα περιβάλλοντες ἱματίοις ἐπὶ ἡμέρας ι´, ἵνα συνέχηται καὶ μὴ διαπνέηται ἡ εὐωδία, μετὰ ταῦτα ἀποβρέχουσι τῷ ἐλαίῳ ἡμέρας β´ καὶ νύκτας· εἶτα ἐξιπώσαντες ἀποτίθενται. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ψυκτικὴν, ποιοῦν πρὸς τὰ ψωρώδη ἕλκη καὶ πίτυρα, χίμετλα, ἕρπητας, καὶ πρὸς τὰς ἐν ὑστέρᾳ ἑλκώσεις ἐγχυματιζόμενον, οὖρά τε ἠρεθισμένα στέλλει ἐγκλυζόμενον καὶ ἱδρῶτας ἐφίστησι. Πίνεται δὲ καὶ πρὸς κανθαρίδας, βουπρήστεις, πιτυοκάμπας· ἔστι δὲ αὐτοῦ δόκιμον τὸ κυδωνίων ὄζον μήλων.

Κεφ. νϛ´. [Περὶ οἰνανθίνου σκευασίας.] Οἰνάνθην τὴν ἐκ σταφυλῆς εὐώδη μαράνας βάλε εἰς ὀμφάκινον ἔλαιον καὶ κίνει μεταστρέφων· ἐάσας δὲ ἡμέρας δύο, ἐξίπου καὶ ἀποτίθεσο. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ἀναλογοῦσαν τῇ τοῦ ῥοδίνου, ἐκτὸς τοῦ τὴν κοιλίαν λύειν καὶ μαλάσσειν· καὶ τούτου δέ ἐστι δοκιμώτατον, τὸ ἐμφαῖνον ἐν τῇ ὀσμῇ τὴν οἰνάνθην.

Κεφ. νζ´. [Περὶ τηλίνου σκευασίας.] Τήλεως λίτρας θ´,

obvelata vestimentis ad dies sufficientes sinito, dum oleum cydoniorum vires asciverit. Alii mala operimentis obvolvunt ad dies decem, ut coërceatur minimeque exhalet odoris suavitas, et postea duorum dierum totidemque noctium spatio in oleo macerant, tandemque oleum expressum recondunt. Vim habet astringentem, refrigerantem, facitque ad ulcera scabiosa, furfures, perniones et herpetes. Ad matricis ulcerationes commode instillatur, quin et urinae concitatum fluxum infusum sistit, sudoresque cohibet. Bibitur et contra cantharidas, buprestes pinuumque erucas. Probatur vero in hoc genere maxime, quod cydonia mala redolet.

Cap. LVI. [*De oleo florum vitis.*] Florem vitis suaveolentem postquam marcescere siveris, coniicito in oleum omphacinum et undequaque versando agitato. Cum ad biduum stare iusseris, exprimito ac reponito. Vim habet astringentem, rosaceo affinem, praeterquam quod nec solvit alvum nec mollit. Huius vero probatissimum est, quod florem vitis redolet.

Cap. LVII. [*De oleo foeni graeci.*] Foeni graeci

ἐλαίου λίτρας ε´, καλάμου λίτραν α´, κυπείρου λίτρας β´, ἀπόβρεχε τῷ ἐλαίῳ ἐπὶ ἡμέρας ζ´, κινῶν ἑκάστης ἡμέρας τρίς· εἶτα ἔξίπου καὶ ἀποτίθεσο· οἱ δὲ ἀντὶ μὲν καλάμου καρδάμωμον, ἀντὶ δὲ τῆς κυπείρου ξυλοβάλσαμον συναποβρέχουσιν· οἱ δὲ προστύφουσι τὸ ἔλαιον τούτοις, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν τῆλιν ἀποβρέχοντες ἐξιποῦσιν. Δύναμιν δὲ ἔχει μαλακτικὴν ἀποστημάτων, πεπτικήν· μάλιστα δὲ ἁρμόζει τοῖς περὶ μήτραν πᾶσι σκιῤῥώμασι[61], δυςτοκούσαις τε ἐγχυματίζεται, ἐπειδὰν κατάξηρα τὰ περὶ τοὺς τόπους γένηται, προεκκριθέντων τῶν ὑγρῶν, πρός τε τὰς ἐν δακτυλίῳ φλεγμονὰς, καὶ ἐγκλύζεται ἐπὶ τῶν τεινεσμῶν ὠφελίμως, πίτυρά τε καὶ ἀχῶρας σμήχει, καὶ πρὸς κατακαύματα καὶ χείμετλα ποιεῖ μετὰ κηροῦ, σμήχει τὲ ἐφηλίδας καὶ εἰς στιλβώματα μίγνυται· ἐκλέγου δὲ τὸ πρόςφατον καὶ μὴ λίαν παρεμφαῖνον τὴν τῆς τήλεως ὀσμὴν, σμῆχον τὰς χεῖρας, γλυκύπικρον ἐν τῇ γεύσει· τὸ γὰρ τοιοῦτον κάλλιστον.

61) Cod. C. N. X... Ald. et qui sequuntur σκληρώμασι.

libras novem, olei libras quinque, calami libram unam, cyperi libras duas macera in oleo ad dies septem, quotidie ter agitando, dein exprimito ac reponito. Sunt qui pro calamo quidem cardamomum, pro cypero vero xylobalsamum simul macerant. Alii oleum prius iis ipsis inspissant, ac dein foenum graecum in ipso macerant tandemque exprimunt. Vim habet apostemata molliendi ac maturandi: maxime autem omnibus circa uterum duritiis scirrhosis accommodatum est. Aegre parientibus instillatur, ubi excretis ante humoribus loca muliebria siccitatem contraxerunt. Quin et ad sedis inflammationes nec non ad tenesmos utiliter infunditur, furfuresque et achores detergit. Facit et ad ambusta pernionesque, addita cera. Maculas etiam a solis ardore ortas exterit, ac medicamentis ad faciei nitorem inducendum admiscetur. Ceterum eligito recens, quodque foeni graeci odorem non admodum referat, manus abstergat ac dulcedinis amarori permixtae saporem habeat. Tale enim est praestantissimum.

Κεφ. νη΄. [*Περὶ σαμψυχίνου σκευασίας.*] Ἑρπύλλου, κασσίας, ἀβροτόνου, σισυμβρίου ἄνθους, μυρσίνης πετάλων, σαμψύχου, ἑκάστου λαμβάνων στοχασμῷ πρὸς τὴν ἑκάστου δύναμιν ἀποβλέπων, κόπτε ἐν τῷ αὐτῷ πάντα, καὶ ἐπίχεε ἐλαίου ὀμφακίνου τοσοῦτον, ὥςτε μὴ κατακρατεῖσθαι τὴν δύναμιν τῶν ἐν αὐτῷ βρεχομένων, καὶ ἔασον ἡμέρας τέτταρας καὶ ἔκθλιβε, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ πλῆθος τῶν αὐτῶν προςφάτων ἀπόβρεχε τὸν ἴσον χρόνον, καὶ ἔξίπου· ἔστι γὰρ εὐτονώτερον· ἐκλέγου δὲ τὸ μελάγχλωρον τῇ χρόᾳ σάμψυχον ἐπιπολὺ ὄζον, μετρίως δριμύ. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, λεπτυντικὴν, δριμεῖαν· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς μύσιν καὶ διαστροφὴν ὑστέρας· ἔμμηνά τε, δεύτερα καὶ ἔμβρυα ἐπισπᾶται, καὶ πνίγας ὑστερικὰς ἀνακτᾶται, ὀσφύων τε καὶ βουβώνων ἀλγήματα πραΰνει· σὺν μέλιτι δὲ αὐτῷ χρῆσθαι βέλτιον, ἐπεὶ τῇ σφοδρᾷ στύψει σκληρύνει τοὺς τόπους, λύει καὶ κόπους συγχριόμενον· εἴς τε τὰ ἐπὶ τῶν ὀπισθοτονικῶν καταπλάσματα ἐπιτηδείως μίγνυται καὶ τῶν ἄλλως σπωμένων.

Cap. LVIII. [*De oleo maioranae componendo.*] Serpylli, cassiae, abrotani, florum menthae myrtique, maioranae, singulorum sume, quantum respectu virium, quibus quodvis pollet, satis esse conieceris, unaque omnia tunde: affunde olei omphacini quantum sufficit, dummodo ne vincatur eorum vis, quae in ipso macerantur, ac post quatriduum exprimito. Rursus vero eorumdem recentium par pondus aequali tempore in eodem oleo macera et excola: sic enim efficacius reddetur. Elige autem maioranam saturrime viridem, odoratissimam modiceque acrem. Vim habet calefacientem, attenuantem acremque. Confert ad uteri occlusionem et reversionem: menstrua, secundas et partus ducit, strangulationes ex utero progenitas restituit. Lumborum inguinumque dolores lenit. Cum melle satius est ipso uti, quandoquidem vehementi astrictione locos indurat. Lassitudines etiam illitum discutit, ac denique apte cataplasmatis inseritur ad opisthotonum aliasve convulsiones adhibendis.

Κεφ. νθʹ. [*Περὶ ὠκιμίνου σκευασίας.*] [62] *Λαβὼν ἐλαίου λίτρας κʹ, ὠκίμου σταθμῷ λίτρας ιαʹ οὐγγίας ηʹ· ἀποφυλλίσας ἀπόβρεχε νύκτα καὶ ἡμέραν ἐν τῷ ἐλαίῳ, εἶτα ἐξίπου καὶ ἀποτίθεσο· ἐκκενώσας δὲ τὰ ἀπὸ τῆς κυρτίδος, ἐπίχει πάλιν τὸ ἴσον πλῆθος τοῦ ἐλαίου καὶ ἐξίπου* [63]. *καλεῖται δὲ τοῦτο δευτερεῖον· τρίτην γὰρ οὐκ ἐπιδέχεται βροχήν· εἶτα πρόσφατον ὤκιμον λαβὼν ἴσον, πάλιν ἀπόβρεχε, ὡς ἐπὶ τοῦ ῥοδίνου εἴρηται· τὸ δὲ ἤδη ἀποβεβρεγμένον ἐπιχέων καὶ ἐῶν τὸν αὐτὸν χρόνον, ἔκθλιβε καὶ ἀποτίθεσο· κἂν τρὶς δὲ ἢ τετράκις θέλῃς, ἀπόβρεχε πρόσφατον ἀεὶ ὤκιμον ἐμβάλλων. Δύναται δὲ καὶ ἐκ τοῦ ὀμφακίνου σκευάζεσθαι· βέλτιον δὲ ἐκείνως· δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῷ σαμψυχίνῳ, ἔλαττον ἐνεργοῦν.*

Κεφ. ξʹ. [*Περὶ ἀβροτονίνου σκευασίας.*] *Ἀβροτόνινον· ἐκ τοῦ εἰς τὸ κύπρινον ἠρωματισμένου ἐλαίου λίτρας θʹ* [64] *ἐμβαλὼν καὶ ἀποβρέξας νύκτα καὶ ἡμέραν, ἐξίπου· πολυχρό-*

62) Cod. X. et P. sic incipiunt: *Τοῦ εἰς τὸ κύπρινον ἠρωματισμένον, ὡς ἀποδειξόμεθα λαβὼν:* alius etiam habet *ἀπεδείξαμεν.* Cod. C. et Ald. *ἔλαιον ὠκίμινον σκευάζεται ὥσπερ τὸ κύπρινον.*

63) Desunt *ἐκκενώσας — ἐξίπου* in cod. X.

64) Cod. X. et Ald. habent *ηʹ.*

Cap. LIX. [*De ocimini praeparatione.*] Olei libras viginti, ocimi pondo libras undecim cum octo unciis sumito. Huius decerpta folia in oleo ipso per diem noctemque macerato, dein exprimito ac reponito. Exemtis autem e quasillo foliis olei rursus parem mensuram affundito et excolato. Vocatur autem hoc secundarium: tertiam enim macerationem minime admittit. Deinde recentis ocimi aequale pondus iterum macera, ut de rosaceo dictum est, ita ut effuso prioris macerationis oleo temporis eodem spatio madere sinas, tumque postea exprimito ac reponito. Quodsi ter quaterve macerare volueris, recens ocimum semper iniicito. Potest et ex omphacino confici, sed illo modo melius. Eadem quae maioranae oleum praestat, sed minus est efficax.

Cap. LX. [*De abrotanini confectione.*] Abrotaninum. In olei ad cyprinum conficiendum aromatibus imbuti libras novem cum unciis quinque, abrotani foliorum libras octo immittito, ac per diem noctemque macerata excola.

νιον δ' εἰ βούλει ποιῆσαι, ἐκβαλὼν τὰ πρῶτα φύλλα, ἔμβαλε ἕτερα καὶ ἐναποβρέχων ἐκπίεζε. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, ποιοῦσαν πρὸς τὰς ἐν ὑστέρᾳ μύσεις καὶ σκληρίας, ἄγον ἔμμηνα καὶ δεύτερα.

Κεφ. ξα'. [Περὶ ἀνηθίνου σκευασίας.] Ἐλαίου[65] λίτρας η' οὐγγίας θ', ἀνήθου ἄνθους λίτρας ια' οὐγγίας η' ἐναπόβρεχε τῷ ἐλαίῳ ἡμέραν α'· εἶτα ἐκπίεζε ταῖς χερσὶ καὶ ἀποτίθεσο· ἐὰν δὲ θέλῃς δίβροχον[66] ποιῆσαι, πρόσφατον ἀνήθου ἄνθος ὡσαύτως ἀπόβρεχε· δύναται δὲ μαλάσσειν τὰ περὶ μήτραν καὶ ἀναστομοῦν, ἁρμόζον πρὸς τὰ περιοδικὰ ῥίγη, θερμαῖνον καὶ κόπους λύον[67] καὶ ἀλγήματα ἄρθρων ὠφελοῦν.

Κεφ. ξβ'. [Περὶ σουσίνου σκευασίας.] Τὸ δὲ σούσινον, ὃ ἔνιοι κρίνινον καλοῦσιν, οὕτω σκευάζεται. Ἐλαίου λίτρας θ' οὐγγίας γ'[68], καλάμου λίτρας ε' οὐγγίας γ'[69], σμύρνης οὐγγίας ε' φυράσας[70] οἴνῳ εὐώδει ἕψε, εἶτα ἀπηθήσας τὸ ἔλαιον, ἀπόχει[71] μετὰ καρδαμώμου κεκομμένου καὶ βεβρεγμένου ὕδατι

65) Oribas. *παλαιοῦ λίτρας ια' ουγγίας η', ἀνήθου ἄνθους τὸ αὐτό.*
66) Coniicit recte Sarac.; vulgo *διάβροχον.*
67) *Κόλπους πλῦνον* Par. 68) C. N. X. ε' Ald.
69) Haec desunt in cod. X.
70) *κεράσας* C. N. 71) *ἀπόχες* X.

Quodsi perennius parare cupiveris, prioribus abiectis foliis alia adiecta macerataque exprimito. Vim habet calefacientem, ad uteri praeclusiones et duritias valentem, menstrua secundasque pellentem.

Cap. LXI. [*De anethini confectione.*] Anethi florum libras undecim uncias octo in olei libris octo unciis novem per diem unum immergito manibusque expressa reponito. Si macerationem iterare cupis, recentem anethi florem similiter madefacito. Mollire loca muliebria potis est et aperire, convenit etiam ad rigores per circuitus redeuntes, cum calefaciat, lassitudines discutit et articulorum doloribus auxiliatur.

Cap. LXII. [*De susini confectione.*] Susinum, quod et liliaceum nonnulli appellant, sic paratur: Olei libras octo cum unciis tribus, calami libras quinque cum unciis tribus, myrrhae uncias quinque vino odorato subactas coquito. Dein colo traiectum oleum una cum cardamomi tusi et aqua pluvia

ὀμβρίῳ λίτρων γ´ οὐγγιῶν ϛ´ [72], καὶ ἐάσας βραχῆναι ἀπόθλιβε· καὶ λαβὼν ἐκ τοῦ ἐστυμμένου ἐλαίου τρεῖς καὶ ἥμισυ λίτρας, κρίνα ἀριθμῷ χίλια ἀποφύλλισας θὲς ἐν λουτῆρι πλατεῖ, μὴ βαθεῖ: ἐπιχέας τε τὸ ἔλαιον, ἀνακίνει ταῖς χερσὶ μέλιτι κεχρισμέναις· ἐάσας δὲ ἡμέραν μίαν καὶ νύκτα πρωῒ ἐνελόμενος εἰς πυξίδα ἐξίπου· τὸ δὲ φερόμενον ἀπήθει εὐθέως ἀπὸ τοῦ συνεκθλιβέντος ὕδατος τῷ ἐλαίῳ· οὐ γὰρ ὑπομένει ὡς τὸ ῥόδινον, συνθερμαινόμενον δὲ ἀναζεῖ καὶ σήπεται· μετάγγιζε δὲ πολλάκις εἰς ἕτερα ἀγγεῖα μέλιτι κατακεχρισμένα προςπάσσων ἅλα λεπτὸν καὶ τὴν συλλεγομένην ἀκαθαρσίαν ἐπιμελῶς ἀφαιρῶν· μετακεράσας δὲ ἐκ τοῦ κυρτιδίου ἐξιπωθὲν ἄρωμα [73] εἰς τὸν λουτῆρα, πάλιν ἐπίχει τοῦ ἠρωματισμένου ἐλαίου τὸ ἴσον πλῆθος τῷ προτέρῳ, καὶ καρδαμώμου κεκομμένου συνέμβαλλε ὁλκὰς ι´, καὶ ἀνακινήσας [74] χρησίμως ταῖς χερσὶ, καὶ ἐπισχὼν μικρὸν ἐξίπου, τὸ ἀποῤῥέον ἀποκαθαίρων. Καὶ τρίτον ἐπιχέας πάλιν τὸ αὐτὸ ποίει, προς-

72) Saraceni coniectura. Vulgo λίτρας γ´ οὐγγίας ϛ´.
73) Sarac. μάγμα coniicit.
74) C. ἀνακνίσας. Ald., Corn. et Goupyl. ἀνακαινίσας.

macerati libris tribus unciis sex refundito, ac cum macerari siveris, exprimito. Tum olei huius inspissati libras tres cum semisse sumito liliorumque numero millium petala decerpta in labello lato, non profundo, collocato, affusoque oleo manibus melle perunctis versato. Postquam per diem noctemque conquiescere siveris, mane in pyxidem translatum exprime. Quod vero superficiem petit oleum ilico ab aqua, quae simul cum eo expressa fuerit, secernito. Neque enim uti rosaceum mistam sibi patitur aquam, cum concalefactum referveat et putrescat. In alia autem atque alia vasa melle oblita saepius transfundito, salem tenuem prius inspergens et collectam immunditiem diligenter auferens. Expressum autem aroma (magma) postquam e fiscella in labrum transtuleris, olei aromatibus imbuti par priori pondus rursum affundito, simulque cardamomi tusi drachmas decem coniicito. Haec ubi probe manibus agitaveris, interiecta brevi mora exprimito et quod defluet repurgato. Tertio demum affuso oleo, idem ite-

ἐπεμβάλλων καὶ τὸ καρδάμωμον καὶ τοὺς ἅλας ὁμοίως καὶ τὰς χεῖρας μέλιτι χρίων[75] καὶ θλίβων· καὶ ἔσται τὸ μὲν πρῶτον ἐκπιεσθὲν ἄριστον· ἐχόμενον δὲ τὸ ἑξῆς, τρίτον δὲ τὸ τελευταῖον· καὶ πάλιν λαβὼν χίλια κρίνα καὶ ἀποφυλλίσας διάθες· καὶ ἐπιχέας τὸ πρῶτον ἐξιπωθὲν μεθόδευε, τὰ αὐτὰ ποιῶν ὥςπερ ἐποίεις ἐπὶ τοῦ πρώτου, καρδάμωμον παραμίσγων, εἶτα ἐξιπῶν· ποίει τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου ὡς εἴρηται, προςεμβάλλων καὶ τὸ καρδάμωμον· [εἶτα ἐξίπου καὶ ποίει τὰ αὐτά][76]. Ὁσάκις δ᾽ ἂν ἀποβρέξῃς νεαρὰ κρίνα, δυναμικώτερον ἕξεις τὸ μύρον· ἐπὶ τέλει δὲ ὅταν αὐτάρκως ἔχειν σοι δοκῇ, μίσγε ἑκάστῃ σκευασίᾳ σμύρνης χρηστῆς < οβ′, κρόκου < ι′, καρδαμώμου[77] < οε′· οἱ δὲ κρόκου καὶ κινναμώμου τὸ ἴσον ἐμβάλλουσι[78] εἰς τὸν λουτῆρα μεθ᾽ ὕδατος· τότε δὲ ἐπίχεε τὸ πρῶτον ἐκπιεσθὲν μύρον· εἶτα ἐάσας μικρὸν ἀναλάμβανε εἰς ἀγγεῖα μικρὰ ξηρὰ προκεχρισμένα κόμ-

75) Sic C. N. X. . . Ald., Asulan., Corn., Sarac. *βρέχων*.
76) Redundantia haec absunt a cod. X.
77) Saracen. e Paull. p. 237. *κινναμώμου* coniicit.
78) Sic C... Ald. et quae sequuntur editt. *κόψας σήσας ἔμβαλε*.

rum facito, cardamomum ac etiamnum salem insuper adiiciens et manibus melle imbutis premens. Primum expressum oleum erit optimum, ab hoc secundum quod sequitur, tertium locum sibi vindicat, quod postremum est. Tum vero denuo lilia mille decerptis foliis sumito ac disponito: et affuso, quod primo expressum est, oleo, eamdem, quam in primo, rationem inito, idemque facito, cardamomum adhuc admiscens ac dein exprimens. Eadem quoque in secundo tertioque, sicut praeceptum est, perficito, cardamomum pariter adiicito: [dein exprime et fac eadem.] Quo autem frequentius lilia recentia maceraveris, eo potentius habebis unguentum. Postremo, cum satis esse tibi visum fuerit, cuilibet praeparationi myrrhae electae drachmas septuaginta duas, croci drachmas decem, cardamomi drachmas septuaginta quinque admisceto. Alii croci cinnamomique aequalia pondera in labrum cum aqua coniiciunt. Tunc vero primo expressum unguentum affundito, ac post aliquod temporis spatium excipito in vascula

μει ἢ σμύρνη, καὶ κρόκῳ καὶ μέλιτι μεθ' ὕδατος διεμένοις. Τὸ δ' αὐτὸ[79] ποίει καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐκπιέσματος καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου· ἔνιοι δὲ τὸ ἁπλοῦν ἐξ ἐλαίου βαλανίνου ἢ ἄλλου καὶ κρίνου[80] σκευάζουσι· δοκεῖ δὲ διαφέρειν τὸ ἐν Φοινίκῃ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ γινόμενον. Ἄριστον δέ ἐστιν αὐτοῦ τὸ ὄζον κρίνων. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, ἀναστομωτικὴν τῶν περὶ μήτραν μύσεων καὶ φλεγμονῶν. [καὶ καθόλου πάντων ἐστὶ χρησιμώτατον πρὸς τὰ γυναικεῖα· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς ἀχῶρας, ἰόνθους, πίτυρα, ἐκζέματα· μώλωπάς τε ταχέως μεταβάλλει τε καὶ ὁμόχρους ποιεῖ.][81] καὶ καθόλου ἐστὶν ἀραιωτικόν· ἄγει δὲ καὶ χολὴν κατὰ κοιλίαν πινόμενον· κινεῖ δὲ καὶ οὔρησιν· ἔστι δὲ καὶ κακοστόμαχον καὶ ναυτίας ποιητικόν.

Κεφ. ξγʹ. [Περὶ ναρκισσίνου σκευασίας.] Ναρκίσσινον στύφεται οὕτως. Ἐλαίου πεπλυμένου[82] λίτρας οʹ οὐγγίας εʹ, ἀσπαλάθου[83] λίτρας ϛʹ οὐγγίας βʹ κόψας καὶ βρέξας ὕδατι,

79) Sic C. N. X... vulgo τὰ δ' αὐτά.
80) Ald. καὶ κρίνου ἢ ἄλλου ἐλαίου.
81) Haec desunt in cod. C., adsunt in cod. X. Habent iam Ald. et Asulan.
82) Addit X. καλάμου.
83) C. N. X. addunt καὶ σμύρνης.

sicca gummi prius aut myrrha illita crocoque ac melle aqua dilutis. Eadem in secunda itemque tertia expressione facito. Nonnulli vero simplex e balanino aliove oleo ac liliis faciunt. Excellere autem videtur, quod in Phoenicia et Aegypto paratur: optimum est, quod lilia redolet. Vim habet calefacientem, mollientem, ad matricis praeclusiones inflammationesque accommodatam: [generatim vero utilissimum est ad omnes muliebres affectus: convenit et ad achores, varos, furfures, eczemata: vibices quoque quamprimum emendat cutique reliquae concolores facit.] In universum autem rarefacit. Potum quoque bilem per alvum ducit urinamque ciet: at stomacho noxium est nauseamque parit.

Cap. LXIII. [*De narcissini paratione.*] Narcissinum spissatur sequenti modo. Olei eluti (sume) libras septuaginta cum unciis quinque, aspalathi libras sex cum unciis duabus. Hunc tusum et aqua maceratum tertiae

τῷ τρίτῳ τοῦ ἐλαίου μίξας ἕψε· εἶτα ἐξελὼν τὸν ἀσπάλαθον καλάμου βάλε λίτρας ε΄ οὐγγίας η΄· καὶ σμύρνης χόνδρον κόψας καὶ σήσας φύρασον οἴνῳ παλαιῷ εὐώδει, καὶ μίξας ἕψε· ὅταν δὲ καὶ μετὰ τούτων ἀναζέσῃ, ἐξελὼν ἀπήθει τὸ ἔλαιον ψυγέν· εἶτα λαβὼν ἐκ τοῦ ἐλαίου εἰς λουτῆρα ἀπόχει, καὶ τοῦ ναρκίσσου ὅτι πλεῖστον ἔμβαλε τὸ ἄνθος, ἐπὶ ἡμέρας β΄ κινῶν, ὡς ἐπὶ τοῦ σουσίνου, ἐξίπου τὲ καὶ μετάγγιζε πυκνῶς· καὶ γὰρ τοῦτο σήπεται· ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ ἐν ὑστέρᾳ, μαλάσσον τὰς περὶ αὐτὴν σκληρίας καὶ μύσεις· ἔστι δὲ κεφαλαλγές.

Κεφ. ξδ΄. [Περὶ κροκίνου σκευασίας.] Κρόκινον δὲ σκευάζων προστύψεις τὸ ἔλαιον, ὡς εἴρηται ἐπὶ τοῦ σουσίνου, πλήθει καὶ συσταθμίᾳ τῇ αὐτῇ· λαβὼν δὲ ἐκ τοῦ ἐστυμμένου ἐλαίου εἰς τὸ σούσινον λίτρας τρεῖς ἥμισυ, βάλε κρόκου < η΄ καὶ ἀνακίνει πολλάκις τῆς ἡμέρας, ποιῶν τοῦτο συνεχῶς ἐπὶ ἡμέρας ε΄· τῇ δὲ ἕκτῃ ἀπόχει τὸ ἔλαιον ἀπὸ τοῦ κρόκου καθαρίως, τῷ δ᾽ αὐτῷ κρόκῳ ἐπίχει τὸ ἴσον πλῆθος τοῦ ἐλαίου καὶ ἀνακίνει ἡμέρας γ΄[84]· εἶτα ἀποχέας πρόσμιξον σμύρνης

84) Vulgo ιγ΄.

olei parti misce ac coque. Dein exemto aspalatho calami libras quinque cum unciis octo adiice: quia et myrrhae grumum ubi contuderis atque cribraveris, vino vetere odorato subige itidemque misce ac decoque. Simulac autem cum iis efferbuerit oleum, ab igne amove, refrigera, tumque cola. Dein eius portionem in labellum refunde narcissique flores quamplurimos immitte, per biduum agita: tum, ut in susino dictum, exprime et frequenter vascula muta, cum et hoc corruptioni obnoxium sit. Facit autem ad uteri mala, molliens circa ipsum duritias et praeclusiones: sed capitis dolores gignit.

Cap. LXIV. [*De crocini praeparatione.*] Ut crocinum conficiatur, prius oleum inspissabis, sicut in susino dictum est, eadem servata mensura ponderisque aequalitate. Sumtis igitur olei ad susinum inspissati libris tribus et semisse, croci drachmas octo immittito ac saepius quotidie versato, opere ad quinque dies continuato. Sexto demum die, oleo pure probeque a croco separato, huic parem olei modum affundito, per triduum agitandum. Dein,

κεκομμένης καὶ σεσησμένης < μ', καὶ κίνει ἐν ὅλμῳ χρησίμως, εἶτα ἀπόθου· ἔνιοι δὲ τὸ ἴσον εἰς[85] κύπρινον ἠρωματισμένῳ ἐλαίῳ καὶ εἰς τὸ κρόκινον χρῶνται· ἔστι δὲ αὐτοῦ κράτιστον τὸ κατακόρως κρόκου πνέον, ὅπερ εἰς τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν ἁρμόζει, δεύτερον δὲ τὸ τῇ σμύρνῃ παρεμφέρον[86]. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, ὑπνωτικὴν, ὅθεν πολλάκις ἐπὶ φρενιτικῶν ἁρμόζει καταβρεχόμενον ἢ ἀποσφραινόμενον, ἢ καὶ κατὰ μυξωτήρων διαχριόμενον· ἔστι δὲ καὶ πυοποιὸν καὶ καθαρτικὸν ἑλκῶν, καὶ πρὸς τὰς ἐν τῇ μήτρᾳ σκληρίας καὶ μύσεις καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κακοήθη, σὺν κηρῷ καὶ κρόκῳ καὶ μυελῷ καὶ ἐλαίῳ διπλασίονι· συμπέπτει γὰρ καὶ μαλάσσει καὶ ὑγραίνει καὶ πραΰνει· ποιεῖ δὲ πρὸς τὰς ἀπογλαυκώσεις μεθ' ὕδατος ὑπαλειφόμενον· ἀναλογεῖ δὲ αὐτῷ καὶ τὸ λεγόμενον βουτύρινον καὶ ὀνύχινον καὶ στυράκινον, τοῖς ὀνόμασι μόνον διαφέροντα, τῇ μέντοι σκευασίᾳ καὶ τῇ δυνάμει ὄντα παρόμοια.

Κεφ. ξε'. [*Περὶ κυπρίνου στύψεως καὶ σκευασίας ἐλαίου.*] Ἐλαίου ὀμφακίνου πεπλυμένου μέρος α', ὕδατος ὀμβρίου μέ-

85) Quam Marcellus Vergilius coniectura consequutus est, praepositio omnino adest in cod. X... Ald. et Asulan. omittunt.

86) Cod. X. *τῆς σμύρνης παρεμφαῖνον.*

ubi refuderis, myrrhae tusae et cribratae drachmas quadraginta admisceto ac in pila exacte moveto tandemque recondito. Nonnulli vero aequalem portionem olei ad cyprinum conficiendum aromatibus imbuti etiam ad crocinum adhibent. Est vero praestantissimum, quod abunde crocum spirat; est id ad usum medicum aptum; secundum autem, quod myrrham redolet. Vim habet calefacientem somnumque conciliantem, quo fit, ut saepenumero phreniticis subveniat, seu perfusum seu olfactum seu denique naribus illitum. Pus quoque movet et ulcera purgat. Valet et ad vulvae duritias praeclusionesque et ad maligna ulcera, cum cera, croco, medulla et oleo duplo. Concoquit etiam, emollit, humectat ac etiamnum lenit. Facit et ad oculorum glaucomata ex aqua sublitum. Ipsi affinia sunt butyrinum, onychinum et styracinum, nominibus tantum differentia, confectione vero et efficacia perquam similia.

Cap. LXV. [*De cyprini olei spissamento et praeparatione.*] (Sumito) olei omphacini eloti partem unam,

ρος α΄ καὶ ἥμισυ· τὸ μὲν ἐπίχει τῷ ἐλαίῳ, τὸ δὲ φύρα σὺν τοῖς ἐμβληθησομένοις ἀρώμασιν· εἶτα λαβὼν ἀσπαλάθου λίτρας ε΄ καὶ ἥμισυ, καλάμου λίτρας ϛ΄ καὶ ἥμισυ, σμύρνης λίτραν α΄, καρδαμώμου λίτρας γ΄ οὐγγίας θ΄ καὶ ἐλαίου[87] λίτρας θ΄ οὐγγίας ε΄· τὸν ἀσπάλαθον κόψας καὶ βρέξας ἐν ὕδατι ἐμβαλὼν, ἕψε μετὰ τοῦ ἐλαίου, ἕως ἂν συναναζέσῃ· τὴν δὲ σμύρναν διεὶς οἴνῳ παλαιῷ εὐώδει, τὸν κάλαμον κεκομμένον συναναφύρα μετὰ τῆς σμύρνης καὶ ἐξελὼν τὴν ἀσπάλαθον, ἔμβαλε τὸ φύραμα τοῦ καλάμου· ὅταν δὲ μετὰ τούτου ζέσῃ, καθελὼν ἀπήθησον τοῦ χαλκοῦ τὸ ἔλαιον, καὶ κατάχει κατὰ τοῦ καρδαμώμου κεκομμένου καὶ πεφυραμένου τῷ λοιπῷ ὕδατι, καὶ κίνει σπάθῃ, ἕως ἂν ψυγῇ μὴ διαλείπων· εἶτα ἀπηθήσας τὸ ἔλαιον, ἔμβαλε εἰς τὰς κη΄ τοῦ ἐλαίου λίτρας ἄνθους κύπρου λίτρας μϛ΄ οὐγγίας η΄· ἐάσας τε ἀποβραχῆναι, ἐξίπωσον διὰ σπυρίδος· ἐὰν δὲ πλείω θέλῃς, τοῦ νεαροῦ ἄνθους τὸ ἴσον ἐμβαλὼν πλῆθος ὁμοίως ἐξίπου, ἐάν τε δίβροχον, ἐάν τε τρίβροχον βούλῃ ποιεῖν· δυναμικώτερον

87) Cornar. coniicit ἐλενίου, quod e Paullo p. 289. 299. probabile; sed nolo temerarius esse.

aquae pluviae partem unam cum semisse: hanc partim oleo affundito, partim cum iniiciendis aromatibus subigito. Tum sumtis aspalathi libris quinque cum semisse, calami libris sex cum semisse, myrrhae libra una, cardamomi libris tribus cum unciis novem et olei libris novem unciis quinque, aspalathum contusum et aqua maceratum cum oleo coquito, donec conferveat. Myrrham autem vino vetere odorifero dilutam cum calamo contuso subigito, exemtoque aspalatho, calami mixturam illam immittito. Ubi vero cum hac efferbuerit, amotum ab igne de aheno oleum excolato et ad cardamomum contusum aquaque reliqua subactum affundito,] et spatha agitato sine intermissione, donec refrixerit. Tum percolato oleo in libras quadraginta octo olei floris cypri libras quadraginta sex cum unciis octo coniicito, atque ubi macerari siveris, per sportulam exprimito. Quodsi copiosius desideraveris, florum recentium par pondus immittito, similiter expressurus. Ad lubitum etiam iterum tertiove macerare poteris,

γὰρ γίνεται· ἐκλέγεσθαι δὲ δεῖ τὸ χρηστὸν καὶ μετ' εὐωδίας πληκτικόν· ἔνιοι δὲ καὶ κιννάμωμον μίσγουσιν. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, ἀναστομωτικὴν, ἁρμόζουσαν τοῖς περὶ μήτραν καὶ νεῦρα πάθεσι, καὶ πλευριτικοῖς καὶ κατάγμασι, καθ' ἑαυτό τε καὶ κηρωτῇ μιγνύμενον· μίγνυται δὲ καὶ μαλάγμασι τοῖς ἁρμόζουσι ὀπισθοτονικοῖς, συναγχικοῖς, βουβώνων φλεγμονῇ, καὶ ἀκόποις.

Κεφ. ξϛ'. [Περὶ στύψεως ἰρίνου.] Σπάθης λίτρας ϛ' οὐγγίας ε', ἐλαίου λίτρας ογ' οὐγγίας ε' κόψας ὡς λεπτότατα, μίξον ὕδατος κοτύλας ι', καὶ βαλὼν εἰς χαλκοῦν, ἕψε μέχρις ἂν οὗ τὴν ὀσμὴν ἀναλάβῃ. εἶτα ἀπήθει[88] εἰς κρατῆρα μέλιτι κατακεχρισμένον. ἐκ τούτου τοῦ ἠρωματισμένου ἐλαίου τὸ πρῶτον ἴρινον σκευάζεται. ἐναποβρεχομένης τῷ ἐστυμμένῳ ἐλαίῳ ἴριδος, ὡς ὑπογέγραπται· ἢ οὕτως· ἐλαίου λίτρας ο' οὐγγίας ε', ξυλοβαλσάμου λίτρας ε' οὐγγίας β' κόψας, ὡς εἴρηται, σύνεψε· εἶτα ἐξελὼν τὸ ξυλοβάλσαμον, προςέμβαλε καλάμου κεκομμένου λίτρας θ' οὐγγίας ι',

88) Cod. X. *ἀπόθου.*

efficacius enim redditur. Eligendum autem est bonum, quodque cum odoris gratia nares feriat. Sunt et qui cinnamomum immisceant. Vim habet calefacientem, mollientem, oscula vasorum aperientem, matricis nervorumque affectibus idoneam: sic et pleuriticis et fracturis tum per se, tum cerato mixtum. Quin et malagmatis additur, quae opisthotonicis, angina laborantibus et inguinum inflammationi conveniunt, itemque in acopa additur.

Cap. LXVI. [*De irini spissamento.*] Spathae (palmarum) quam minutissime concisae libras sex cum unciis octo in olei libris septuaginta tribus cum unciis quinque, admixtis aquae heminis decem, in aereum vas coniicito, cocturus, donec (oleum spathae) odorem adeptum fuerit: post in craterem melle oblitum excolato. Ex hoc ipso aromatis imbuto oleo primum irinum paratur, iride in oleo spissato, ut inferius scriptum est, macerata: vel etiam hoc modo: In olei libris septuaginta cum unciis quinque xylobalsami libras quinque cum unciis duabus concoquito: tum demto xylobalsamo calami contusi libras novem cum

σμύρνης χόνδρον οἴνῳ παλαιῷ ἐμβρέχων εὐώδει, εἶτα λαβὼν ἐκ τοῦ ἐστυμμένου ἐλαίου καὶ ἠρωματισμένου λίτρας ιδ', ἐναπόβρεχε ἴριδος κεκομμένης ἴσον τῷ σταθμῷ, ἐῶν ἡμέρας β' καὶ νύκτας β', εἶτα ἐξίπου βιαίως καὶ νεανικῶς. καὶ εἰ βούλει δυναμικώτερον εἶναι, τὸν ἴσον σταθμὸν καὶ δὶς καὶ τρὶς ὁμοίως ἐναποβρέχων ἐξίπου. κράτιστον δὲ ὑπάρχει τὸ ἐν ὀσφρήσει μηδενὸς ἄλλου, μόνης δὲ τῆς ἴριδος ποιοῦν. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ ἐν Πέργῃ τῆς Παμφυλίας καὶ ἐν Ἤλιδι τῆς Ἀχαΐας γινώμενον[89]. Δύναμιν δὲ ἔχει μαλακτικὴν, θερμαντικὴν, ἐσχάρας τε καὶ σηπεδόνας καὶ ῥυπαρίας ἀνακαθαίρει, καὶ ταῖς περὶ μήτραν διαθέσεσιν ἁρμόζει, φλεγμοναῖς τε καὶ μύσεσιν, ἔμβρυά τε ἐκβάλλει καὶ αἱμοῤῥοΐδας ἀναστομοῖ, πρός τε ἤχους ὤτων σὺν ὄξει καὶ πηγάνῳ καὶ πικροῖς ἀμυγδάλοις καὶ πρὸς κατάῤῥους χρονίζοντας, διαχριομένων τῶν μυξωτήρων, καὶ πρὸς ὀζαίνας. καθαίρει δὲ καὶ κοιλίαν, κυάθου πλῆθος ποθέν. ποιεῖ καὶ πρὸς εἰλεώδη, κινεῖ καὶ οὖρα. καὶ ἐπὶ τῶν δυσχερῶς ἐμούντων, διαχριομένων τῶν δακτύλων, ἢ τῶν ἐμετηρίων· καὶ ἐπὶ συναγχικῶν διαχριό-

89) Sic cod. X. vulgo γεννώμενον.

unciis decem ac myrrhae grumum vino vetere odorato perfusum adiicito. Post assumtis olei spissati aromatibusque imbuti libris quatuordecim, iridis contusae par pondus ad duos dies totidemque noctes in eo macerato, tandem fortiter ac strenue expressurus. Quod si vis efficacius fieri, aequale pondus secunda aut tertia vice similiter maceratum exprimito. Optimum vero est, quod nullius alius quam solius iridis qualitate odoratum afficit. Tale est, quod in Perga Pamphyliae et in Elide Achaiae paratur. Vim habet mollientem, calefacientem, crustas ulcerum, putredines et sordes repurgat, matricis affectibus convenit, inflammationibus nimirum et praeclusionibus, partus eiicit, haemorrhoidas recludit, ad aurium sonitus ex aceto, ruta et amaris amygdalis prodest. Diuturnis etiam catarrhis, si nares eo illinantur, itemque contra ozaenas auxiliatur. Alvum quoque purgat cyathi mensura potum. Facit et ad intestinorum intussusceptiones, urinamque ciet. Difficulter vomentibus opitulatur, perunctis eo digitis aliisque, quae ad vomitum ciendum ori induntur. Angina quoque labo-

μενον ἢ ἀναγαργαριζόμενον σὺν μελικράτῳ, καὶ πρὸς τραχύτητα ἀρτηρίας· δίδοται καὶ τοῖς κώνειον ἢ μύκητας ἢ κόριον πεπωκόσιν.

Κεφ. ξζ΄. [Περὶ γλευκίνου σκευασίας.] Γλεύκινον δὲ σκευάζεται τὸ ἁπλοῦν ἔκ τε ἐλαίου ὀμφακίνου καὶ σχοίνου καὶ καλάμου καὶ νάρδου κελτικῆς καὶ σπάθης καὶ ἀσπαλάθου καὶ μελιλώτου καὶ κόστου καὶ γλεύκους, συμπεριτιθεμένων τῶν στεμφύλλων τῷ ἔχοντι ἀγγείῳ τὰ ἀρώματα καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον. κινεῖται δὲ ἐπὶ ἡμέρας λ΄, δὶς τῆς ἡμέρας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκπιεσθὲν ἀποτίθεται. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, ἀνετικὴν, ποιοῦσαν πρὸς τὰ ῥίγη καὶ τὰ νευρικὰ πάντα καὶ τὰ ἐν ὑστέρᾳ. παντὸς δὲ ἀκόπου μᾶλλον ὠφελεῖ, μαλακτικὸν ὄν.

Κεφ. ξη΄. [Περὶ ἀμαρακίνου.] Ἀμαράκινον δὲ ἐν Κυζίκῳ κάλλιστον γίνεται. σκευάζεται δὲ διά τε ὀμφακίνου ἐλαίου καὶ βαλανίνου, στυφομένων ξυλοβαλσάμῳ, σχοίνῳ καὶ καλάμῳ, ἡδυνομένων δὲ ἀμαράκῳ, κόστῳ, ἀμώμῳ, νάρδῳ, καρποβαλσάμῳ καὶ σμύρνῃ· οἱ δὲ πολυτελέστερον αὐτὸ ποιοῦντες, μίσγουσι καὶ κιννάμωμον. παραλαμβάνεται δὲ

rantibus illinitur, aut ex aqua mulsa gargarizatur, ut et contra fistulae spiritalis raucitatem. Datur et iis, qui conium, fungos aut coriandrum hauserint.

Cap. LXVII. [*De defrutarii compositione.*] Defrutarium simplex conficitur ex oleo omphacino, schoeno, calamo, nardo celtica, spatha, aspalatho, meliloto, costo, defruto, circumdatis interim vinaceis vasi, quod aromata, vinum oleumque continet. Per triginta porro dies, bis quotidie, agitatur: post demum expressum oleum reconditur. Vim habet calefacientem, mollientem, relaxantem: quo fit, ut ad rigores, nervorum matricisque affectus valeat. Omni autem acopo utilius est propter vim mollientem.

Cap. LXVIII. [*De amaracino.*] Amaracinum in Cyzico probatissimum fit. Paratur autem ex oleis omphacino et balanino: quae quidem xylobalsamo, schoeno et calamo spissata fuerint, suaviora vero reddita amaraco, costo, amomo, nardo, carpobalsamo et myrrha. Qui sumptuosius id parant, miscent et cinnamomum. Assumuntur

μέλι καὶ οἶνος εἰς τὴν τῶν ἀγγείων χρίσιν καὶ φύρασιν τῶν κεκομμένων ἀρωμάτων. Ἔστι δὲ θερμαντικὸν, καρωτικὸν, ἀναστομωτικὸν, μαλακτικὸν, πυρωτικὸν, οὐρητικὸν, εὔχρηστοῦν εἴς τε τὰς σῆπας καὶ σύριγγας καὶ ὑδροκήλας μετὰ τὰς χειρουργίας. περιῤῥήσσει τε τὰς ἐσχάρας καὶ τὰ τεθηριωμένα ἕλκη. πρός τε δυςουρίαν ἁρμόζει περιχριόμενον δακτυλίῳ[90], καὶ πρὸς τὰς φλεγμονὰς αὐτοῦ καὶ πρὸς αἱμοῤῥοΐδων ἀναστόμωσιν περιχριόμενον. ἔμμηνά τε κινεῖ προςτιθέμενον τῇ μήτρᾳ, καὶ σκληρίας καὶ οἰδήματα ἐν ὑστέρᾳ διαφορεῖ, καὶ πρὸς τὰ νευρότρωτα καὶ μυότρωτα συμφέρει ἐν πιλήμασιν ἀραιοῖς βρεχόμενον καὶ ἐπιτιθέμενον. [Ἔστι δὲ ἔλαιόν τι ἐκ πέτρας αὐτοφυῶς καὶ αὐτομάτως ῥέον, εὐῶδες μετά τινος βαρύτητος ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, εὖ μάλα πολύχρηστον· δύναμιν ἔχον ξηράναι καὶ ἀποφράξασθαι, νεύρων τε κολλητικήν. ποιεῖ πρὸς ψώραν καὶ ἑλκώδη. ἔστι δὲ πραϋντικὸν καὶ κρατυντικὸν τῶν πνευμάτων.]

Κεφ. ξθʹ. [Περὶ μεγαλείου.] Τὸ δὲ μεγαλεῖον καλούμενον πάλαι μέν ποτε ἐσκευάζετο, ἐκλέλοιπε δὲ νῦν. πρὸς

90) περιχριομένου τοῦ δακτύλου vulgo.

autem et mel et vinum, tum ad vasorum illitionem, tum ad comminuta aromata subigenda. Calefacit autem, soporem inducit, vasorum oscula recludit, mollit, exaestuat, urinam ciet, putridis ulceribus fistulisque conducit, nec non et hydrocelis post curationem ferramentis peractam. Crustas quoque ac efferata ulcera circumquaque rumpit. Urinae difficultati, circumlita sede, succurrit. Quin et huius ipsius inflammationibus et ad recludendas haemorrhoïdas itidem oblitum auxiliatur. Utero appositum menses ciet, matricis duritias et oedemata discutit, sauciatis denique nervis musculisque confert, fomentis rarioribus eo irrigatis ac impositis. [Est et oleum, quod naturaliter ac sponte e rupe stillat, odoratum cum gravitate. In Arabia et Italia nascitur, ad multa perquam utile. Vim habet siccandi et obstructiones aperiendi nervosque glutinandi. Facit ad scabiem et ulcera. Flatus itidem lenit ac evincit.]

Cap. LXIX. [*De Megalio.*] Quod Megalium appellatur, olim quidem conficiebatur: at nunc intercidit. Ve-

ἐκπλήρωσιν δὲ τῆς ἱστορίας οὐκ ἔστιν ἄτοπον καὶ τούτου ἐπιμνησθῆναι. Ἡ δὲ σκευασία ἡ αὐτὴ τῷ ἀμαρακίνῳ, πλεονάζει δὲ τῇ ῥητίνῃ καὶ ταύτῃ διαφέρει. ἔστι δὲ μαλακτικὸν ἠπίως. ἡ μέν τοι ῥητίνη μίγνυται τοῖς μύροις, οὔτε φυλακῆς οὔτε ἡδονῆς χάριν, χρώματος δὲ καὶ πάχους ἕνεκα· μίγνυται δὲ ἡ τερεβινθίνη ἀφεψομένη, ἄχρις ἂν ἄοσμος γένηται. δηλωθήσεται δὲ ἐν τοῖς περὶ ῥητίνης ἡ ἕψησις αὐτοῦ.

Κεφ. ο′. [*Περὶ ἡδύχρου.*] *Καὶ τὸ καλούμενον δὲ ἡδύχρουν, σκευαζόμενον δὲ ἐν Κῷ, τῆς αὐτῆς ἔχεται δυνάμεώς τε καὶ σκευασίας τῷ ἀμαρακίνῳ, εὐωδέστερον δὲ τυγχάνει.*

Κεφ. οα′. [*Περὶ μετωπίου.*] *Σκευάζεται δὲ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ μύρον, ἐπιχωρίως ὑπ᾽ αὐτῶν καλούμενον μετώπιον, διὰ τὴν τῆς χαλβάνης μίξιν· τὸ γὰρ ξύλον, ἐξ οὗ γεννᾶται ἡ χαλβάνη, μετώπιον καλεῖται· δι᾽ ἐλαίου ὀμφακίνου καὶ ἀμυγδάλων πικρῶν*[91]*, καρδαμώμου, σχοίνου τὲ καὶ καλάμου καὶ μέλιτος καὶ οἴνου καὶ σμύρνης καὶ βαλσάμου καρποῦ καὶ*

91) Emend. ex Aëtio et Nicol. Myrepsico. Vulgo enim *δι᾽ ἀμυγδάλων δὲ πικρῶν καὶ ἐλαίου ὀμφακίνου.*

rumtamen ad historiae complementum eius quoque meminisse non abs re fuerit. Huius igitur mistura cum amaracino eadem est, nisi quod resina abundat, eaque sola discrepat. Leniter mollit. Resina porro neque conservationis, neque voluptatis gratia, sed coloris crassamentique caussa unguentis adiicitur. Miscetur autem terebinthina decocta, donec olere desinat. Eius vero coquendae ratio in resinae tractatione declarabitur.

Cap. LXX. [*De Hedychroo.*] Sed et quod hedychroon cognominant, quodque in Co praeparatur, easdem vires eumdemque praeparandi modum cum amaracino obtinet: at odoratius est.

Cap. LXXI. [*De Metopio.*] Paratur et in Aegypto unguentum, vernaculo nomine Metopium dictum, scilicet propter galbani permistionem. Lignum enim, e quo galbanum manat, Metopium vocatur. Ex oleo omphacino et amygdalarum amararum, cardamomo, schoeno, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano et resina compo-

χαλβάνης καὶ ῥητίνης συντίθεται· δόκιμον δέ ἐστι τὸ βαρύοσμον καὶ λιπαρὸν, ἐμφαῖνον μᾶλλον τοῦ καρδαμώμου καὶ τῆς σμύρνης, ἤπερ τῆς χαλβάνης· σφόδρα δὲ θερμαίνει καὶ πυροῖ καὶ ἀναστομοῖ, ἐπισπᾶταί τε καὶ καθαίρει ἕλκη. πρός τε νεῦρα καὶ μύας διακοπέντα ποιεῖ ὑδροκήλας τε σὺν σηπταῖς· μίγνυται δὲ καὶ μαλάγμασι καὶ κηρωταῖς· πρός τε ῥίγη καὶ ὀπισθοτονικῶς σπωμένους χρησιμεύει· κινεῖ δὲ καὶ ἱδρῶτας καὶ ἀναστομοῖ τὰ περὶ ὑστέραν, καὶ σκληρίας τὰς περὶ αὐτὴν χαλᾷ, καὶ καθόλου μαλακτικὴν ἔχει τὴν δύναμιν.

Κεφ. οβ'. [Περὶ Μενδησίου.] Καὶ τὸ Μενδήσιον λεγόμενον ἐκ τοῦ βαλανίνου ἐλαίου καὶ σμύρνης καὶ κασσίας καὶ ῥητίνης σκευάζεται· ἔνιοι δὲ μετὰ τὸν κατασταθμισμὸν, κιννάμωμον μικρὸν προσεπεμβάλλουσιν ἀνωφελῶς. οὐκ ἐκδίδωσι γὰρ τὰ μὴ συνεψηγμένα[92] τὴν δύναμιν· ἐμφερῆ δὲ ἔχει τὴν ἐνέργειαν τῷ μετωπίῳ, ἥττονα μέντοι.

Κεφ. ογ'. [Περὶ στακτῆς.] Στακτὴ δὲ καλεῖται τῆς προσφάτου σμύρνης τὸ λιπαρὸν, κεκομμένης μεθ' ὕδατος

92) Sic Ald... συνεψημένα cod. C. N. X.

nitur. Probatur, quod graviter olet atque pingue est, quodque cardamomum et myrrham potius quam galbanum resipit. Vehementer autem calefacit, ardorem producit, oscula vasorum aperit, vesicas in cute ciet, ulcera repurgat. Ad nervos musculosque praecisos efficax est et ad hydrocelas cum iis, quae putredinem faciunt. Malagmatis etiam ceratisque inseritur. Rigoribus dein ac retrorsum curvato corpore convulsis conducit. Ciet et sudores atque uteri vasorum oscula reserat, eiusdemque duritias laxat. Atque in universum molliendi vi gaudet.

Cap. LXXII. [*De Mendesio.*] Quod Mendesium dicitur, e balanino conflatur oleo, myrrha, cassia et resina. Nonnulli, postquam alia singula certis ponderibus iniecerunt, cinnamomi exiguum insuper addunt, sed usui nulli. Nec enim suas vires conferunt, quae haud simul contrita fuerint. Cetero similem Metopio vim obtinet, attamen inferiorem.

Cap. LXXIII. [*De Stacte.*] Stacte vocatur recentis myrrhae pinguedo cum aqua pauca contusae et or-

ὀλίγου, ἀποτεθλιμμένης[93] δι' ὀργάνου· εὐώδης τε λίαν καὶ πολυτελὴς οὖσα, καὶ καθ' ἑαυτὴν μύρον καλούμενον[94]· δόκιμος δέ ἐστιν ἡ ἀμιγὴς ἐλαίῳ, καὶ ἐν ἐλαχίστῳ πλείστην δύναμιν κεκτημένη, οὖσαν θερμαντικὴν, ἀναλογοῦσαν τῇ σμύρνῃ καὶ τοῖς θερμαίνουσι τῶν μύρων.

Κεφ. οδ'. [Περὶ κινναμωμίνου.] Κινναμώμινον δὲ ἐκ τοῦ ἐλαίου βαλανίνου καὶ στυμμάτων ξυλοβαλσάμου, καλάμου, σχοίνου, ἡδυσμάτων δὲ κινναμώμου, βαλσάμου καρποῦ, σμύρνης τετραπλασίονος παρὰ τὸ κιννάμωμον σκευάζεται· μίγνυται δὲ καὶ μέλι εἰς τὴν φύρασιν· δόκιμον δέ ἐστι τὸ μὴ δριμὺ[95], μαλακὸν δὲ τῇ ὀσμῇ, καὶ παρεμφαῖνον σμύρνης, παχύ τε καὶ εὐῶδες, ἄγαν δὲ τῇ γεύσει πικρόν· τὸ γὰρ τοιοῦτον οὐκ ἐκ ῥητίνης ἀλλ' ἐκ σμύρνης ἔχει τὸ πάχος, ἡ γὰρ ῥητίνη οὐ προσδίδωσι πικρίαν, οὐδὲ εὐωδίαν. Δύναμιν δὲ ἔχει σφόδρα δριμεῖαν καὶ θερμαντικὴν καὶ πικράν· ἀναστομοῖ γοῦν θερμαῖνον[96] καὶ διαφορεῖ καὶ διαχεῖ καὶ

93) Sic emend. Sarac... vulgo ἀποτεθλιμμένου.

94) Sic ex Aëtio emend. Vulgo: πολυτελής ἐστι, καὶ καθ' ἑαυτὴν οὖσαν μύρον τὸ καλούμενον στακτή.

95) Lacuna legit: τὸ δριμὺ μὲν τῇ γεύσει. Sed consentiunt codices.

96) Recte Sarac. loco vulgaris θερμαίνουσα.

gano expressae. Perquam odorata est ac pretiosa et per se unguentum constituit. Probatur autem, quae olei nihil admixtum habet, quaeque vel minima quantitate vim maximam sortita est, nimirum calefacientem, analogam myrrhae unguentisque calefacientibus.

Cap. LXXIV. [*De Cinnamomino.*] Cinnamominum ex oleo constat balanino et xylobalsami, calami ac schoeni spissamentis, cinnamomi vero, balsami seminum quadruplaeque ad cinnamomum myrrhae odoramentis. Quin et ad ea ipsa subigenda mel adiiciunt. Probatur minime acre, molli odore, myrrhae quiddam referens, quippe quod crassum sit et odoratum ac gustu perquam amaro. Tale enim non a resina sed a myrrha crassitudinem obtinet, quin neque resina amaritudinem, neque odoris gratiam addit. Vim habet admodum acrem, calefacientem et amaram. Proinde oscula venarum calefaciendo aperit, humores quoque ac flatus discutit, diffundit et attrahit, sed

ἐπισπᾶται ὑγρὰ καὶ πνεύματα· ἔστι δὲ καρηβαρικόν· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰ περὶ μήτραν σὺν ἐλαίῳ διπλασίονι καὶ κηρῷ καὶ μυελῷ· οὕτω γὰρ ἀποβάλλει τὸ πολὺ τῆς δριμύτητος καὶ γίνεται μαλακτικόν· ἄλλως γὰρ συγκαίει καὶ σκληρύνει βιαιότατα πάντων τῶν παχέων μύρων· ποιεῖ καὶ πρὸς σύριγγας καὶ σῆπας[97] ἐναργῶς καὶ πρὸς ὑδροκήλας καὶ ἄνθρακας καὶ γαγγραίνας σὺν καρδαμώμῳ, πρός τε ῥίγη τὰ περιοδικὰ καὶ πρὸς τρόμους καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἰοβόλων θηρίων δακνομένους ἐν συγχρίσματι, ἐπίθεμά τε σκορπιοπλήκτοις καὶ φαλαγγιοδήκτοις σὺν ὀλύνθοις παρατετριμμένοις[98].

Κεφ. οέ. [Περὶ ναρδίνου μύρου.] Νάρδινον μύρον ποικίλως σκευάζεται διὰ τοῦ μαλαβαθρίνου[99] καὶ δίχα τούτου· ὡς τὸ πολὺ δὲ μίγνυται τῷ βαλανίνῳ ἐλαίῳ ἢ ὀμφακίνῳ, πρὸς μὲν τὴν στύψιν τοῦ ἐλαίου σχοῖνος, πρὸς δὲ τὴν εὐωδίαν κόστος, ἄμωμον, νάρδος, σμύρνα, βάλσαμον. Ἔστι δὲ χρηστὴ ἡ λεπτὴ, μὴ δριμεῖα, ἔχουσα τὴν εὐωδίαν τῆς ξηρᾶς νάρδου ἢ ἀμώμου. Δύναμις δὲ αὐτῇ λεπτυντικὴ,

97) Sarac. pro vulgari σῆπτας, quod ad medicamenta pertinet; σῆπες sunt putredines seu ulcera putrida ipsa.
98) Ultimum abest a cod. X. Par. et Asul.
99) φύλλου Ald., μύρου cod. X.

caput aggravat. Facit et ad matricis vitia cum oleo duplo, cera et medulla: sic enim de acrimonia multum amittit, molliendi vim asciscens. Nam alioqui comburit ac prae ceteris crassis unguentis vehementer indurat. Ad fistulas etiam et putredines evidenter est efficax, itemque et ad hydrocelas, carbunculos et gangraenas cum cardamomo. Quin et ad rigores circuitu redeuntes, tremores et ad virulentarum bestiarum morsus illinitur, scorpionum denique ictibus phalangiorumque morsibus cum tritis grossis imponitur.

Cap. LXXV. [*De nardino unguento.*] Nardinum unguentum vario modo e malabathrino et sine eo paratur. Plerumque autem balanino oleo aut omphacino spissandi quidem gratia schoenus admiscetur, ad odoris vero gratiam conciliandam costus, amomum, nardus, myrrha, balsamum. Laudatur tenue, minime acre, nardi aridae aut amomi odorem retinens. Vis ei extenuans, acris ac

δριμεῖα; σμηκτική; ἀραιωτικὴ ὑγρῶν, θερμαντική· ὑγρὰ δέ ἐστι καὶ οὐ γλοιώδης, ἐὰν μὴ ῥητίνην ἔχῃ· σκευάζεται δὲ καὶ λιτὴ ἐξ ὀμφακίνου ἐλαίου καὶ σχοίνου καὶ καλάμου καὶ κόστου καὶ νάρδου.

Κεφ. ος᾽. [Περὶ Μαλαβαθρίνου.] Τὸ δὲ μαλαβάθρινον ἔχει μὲν στύμματα, ἃ καὶ ἡ νάρδος, σμύρνης δὲ πλέον· διὸ καὶ γίνεται θερμαντικὸν, ἀναλογοῦν τῷ κροκίνῳ καὶ ἀμαρακίνῳ τὴν δύναμιν.

[Περὶ Ἰασμελαίου.[100] Ἡ δὲ καλουμένη Ἰασμὴ παρὰ Πέρσαις σκευάζεται ἐκ τῶν ἀνθῶν τῶν λευκῶν τοῦ ἴου, τούτων οὐγγίων β΄ ἐμβαλλομένων ἰταλικῷ ξέστῃ σησαμίνου ἐλαίου καὶ ἀμειβομένων ἤγουν μαλασσομένων, ὡς ἐπὶ τοῦ κρινίνου εἴρηται· ἡ δὲ τούτου χρῆσις παρὰ τὰς ἑστιάσεις εὐωδίας ἕνεκα παρὰ Πέρσαις προςλαμβάνεται· ἁρμόζει δὲ ὅλῳ τῷ σώματι μετὰ τὰ λουτρὰ ἐπὶ τῶν θερμασίας καὶ χαλάσεως δεομένων· βαρυτέραν δὲ ἔχει τὴν εὐωδίαν, ὡς πολλοὺς αὐτῆς μὴ ἡδέως ἀντιλαμβάνεσθαι.]

Κεφ. οζ΄. [Περὶ Σμύρνης.] Σμύρνα δάκρυόν ἐστι

100) Totum hoc caput ex Aëtio lib. 1. transscriptum, nothis adnumeratur.

detergens, humores rarefacit et exaestuat. Liquidum nec tenax, nisi resinam recipiat. Vilius quoque conficitur ex omphacino oleo, schoeno, calamo, costo nardoque.

Cap. LXXVI. [*De Malabathrino.*] Malabathrinum eadem habet, quae nardinum, spissamenta, myrrhae autem plusculum additur: qua de caussa calefacit, crocino aut amaracino viribus respondens.

[*De Iasmino oleo.* Quod vero Iasme dicitur apud Persas, conficitur ex albis violae floribus, quorum unciae duae in olei sesamini sextarium italicum iniectae vicissim permutantur seu remolliuntur, velut in liliaceo dictum est. Huius usus apud Persas inter convivia odoris gratia receptus est. Toti vero corpori post balnea adhibitum iis convenit, qui calefactionem ac relaxationem desiderant. Ceterum odore graviori praeditum est, quo fit ut a multis minus libenter appetatur.]

Cap. LXXVII. [*De Myrrha.*] Myrrha lacrima est

δένδρου γεννωμένου ἐν Ἀραβίᾳ, ὁμοίου[1] τῇ αἰγυπτιακῇ ἀκάνθῃ· οὗ ἐγκοπτομένου ἀποῤῥεῖ τὸ δάκρυον εἰς ὑπεστρωμένας ψιάθους, τὸ δὲ ἐπὶ τῷ στελέχει[2] περιπήγνυται· καὶ λέγεται αὐτῆς ἡ μέντοι πεδιάσιος[3] λιπαρὰ, ἧς πιεζομένης ἡ στακτὴ λαμβάνεται· ἡ δέ τις γαβιρέα λιπαρωτάτη ἐν εὐγείοις καὶ λιπαροῖς τόποις γεννωμένη, ἣ καὶ πολλὴν ἀνίησι τὴν στακτην· πρωτεύει δὲ ἡ τρογλωδυτικὴ καλουμένη ἀπὸ τῆς γεννώσης αὐτὴν χώρας, ὑπόχλωρος καὶ δηκτικὴ οὖσα, διαυγής· συλλέγεται δέ τις καὶ λεπτὴ μετὰ τὴν τρογλωδυτικὴν ἀριθμουμένη, ἐνάπαλος[4] οὖσα, ὡς τὸ βδέλλιον, ὑπόβρωμος τῇ ὀσμῇ, ἐν εὐηλίοις τόποις γεννωμένη· ἡ δέ τις καυκαλὶς λεγομένη, ὑπέρωρος, μέλαινα, κάτοπτος· ἡ δὲ χειρίστη ἐν ἁπάσαις ἐργασίμη καλεῖται, ψαφαρὰ καὶ ἀλιπὴς, δριμεῖα, κομμίζουσα τῇ ὄψει[5] καὶ τῇ δυνάμει· ἡ δὲ ἀμιναῖα δὲ καλουμένη ἀποδόκιμος· καὶ πιέσματα δὲ ἐξ αὐτῶν γίνεται· ἀπὸ μὲν τῶν λιπαρῶν εὐώδη καὶ λιπαρά· ἀπὸ δὲ τῶν ξηρῶν ἀλιπῆ καὶ οὐκ εὐώδη, ἄτονα

1) Sic cod. X., quod iam recte coniecit Sarac.; vulgo ὅμοιον.
2) Hoc carent codd. X., Par.
3) Sic cod. X.. ἡ μέντοι πεδίσιος C. N. ἡ μέντις πεδιάσιμος Ald., Asul., Sarac.
4) Vulgo ἐνάπαλλος. Nostram lectionem tuentur analoga: ἔνδασυς, ἐνέρυθρος, ἔντραχυς, ἔνωμος.
5) Cod. C. N. ὀσμῇ manifesto falsum.

arboris nascentis in Arabia, spinae aegyptiacae similis, qua quidem incisa lacrima in substratas tegetes destillat, pars vero circa truncum ipsum concrescit. Quaedam eius species vocatur campestris, pinguis ea, qua expressa stacte excipitur. Alia vero gabirea, laeto ac pingui solo proveniens, quae multam quoque stactem sudat. Primas vero tenet, quae troglodytica cognominatur a terra, quae eam gignit, subviridis ea, mordax ac pellucida. Colligitur etiamnum tenuis quaedam, quae a troglodytica secunda est, subtenera, sicut bdellium, odore subviroso, in locis apricis nascens. Alia Caucalis dicitur, exoleta, nigra et retorrida. Omnium deterrima, ergasima dicta, friatu est facilis, pinguedinis expers et acris, aspectu et viribus gummi referens. Improbatur etiam quae Aminaea vocatur. Ex iis expressiones fiunt, e pinguibus quidem odoratae ac pingues, e siccis vero pinguedine odoreque carentes et

δὲ διὰ τὸ[6] προςειληφέναι ἔλαιον εἰς τὴν ἀνάπλασιν· δολίζεται δὲ κόμμει βραχέντι σμύρνης ἀποβρέγματι καὶ μιγνυμένῳ. Ἐκλέγου δὲ τὴν νέαν, ψαθυρὰν, κούφην, ὁμόχρουν πανταχόθεν, καὶ τὴν ἐν τῷ θλασθῆναι ἔνδοθεν λευκὰς, ὀνυχοειδεῖς ἔχουσαν διαφύσεις, λείας, μικρόβωλόν τε, πικρὰν, εὐώδη, δριμεῖαν, θερμαντικήν· ἡ δὲ βαρεῖα καὶ τῇ χρόᾳ πισσώδης ἐστὶν ἄχρηστος. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, [ἐφεκτικὴν ῥευμάτων,][7] καρωτικὴν, κολλητικὴν, ξηραντικὴν, στυπτικήν· μαλάσσει δὲ καὶ μήτραν μεμυκυῖαν καὶ ἀναστομοῖ· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα συντόμως, σὺν ἀψινθίῳ καὶ θέρμων ἀποβρέγματι ἢ πηγάνου χυλῷ προςτεθεῖσα· λαμβάνεται δὲ ἀντὶ καταποτίου μέγεθος κυάμου, πρὸς βῆχα χρόνιον καὶ ὀρθόπνοιαν, καὶ πλευρᾶς πόνον καὶ θώρακος, λύσιν τε κοιλίας, καὶ δυςεντερίας, καὶ νεφριτικὰ, ὡς τὸ βδέλλιον[8]. Λύει δὲ καὶ ῥίγη ἐπιπολὺ τεταρταῖα, πρὸ δύο ὡρῶν τῆς ἐπιβολῆς μετὰ πεπέρεως καὶ ὕδατος τὸ μέγεθος κυάμου ποθεῖσα, ἀρ-

6) Μὴ vulgare expunxit Sarac.
7) Deest in Ald., Asulan., Cornar.
8) Haec ultima habent codd. C. N. X., desunt in aliis.

invalidae, propterea quod oleum, dum conformarentur, asciverint. Adulteratur gummi macerato aqua, in qua myrrha maduerit, ac permisto. Eligito autem recentem, friabilem, levem, undequaque concolorem, quaeque confracta intercurrentes maculas intrinsecus habeat candidas, unguium speciem prae se ferentes ac laeves, quaeque insuper minutis constet glebulis, amara, odorata et acris. Ponderosa autem et quae picei coloris est, inutilis censetur. Vim habet calefacientem [fluxiones sistentem], sopores inducentem, glutinantem, siccantem et astringentem. Emollit etiam praeclusum uterum et aperit. Menses et partus celeriter extrahit, cum absinthii vel lupinorum infuso aut rutae succo admota. Deglutitur vero etiam, ad catapotii instar, fabae magnitudine contra diuturnam tussim, orthopnoeam, lateris thoracisque dolorem, alvi profluvium ac dysenteriam, renum denique affectus, sicut et bdellium. Rigores quoque, maximeque quartanarios, discutit, horis ante accessionem duabus, cum pipere et aqua, fabae ma-

τηρίας τε τραχύτητα καὶ δασυσμοὺς φωνῆς ἀποκαθίστησιν ὑποτιθεμένη τῇ γλώττῃ καὶ ἀποχυλιζομένη· κτείνει δὲ καὶ ἕλμινθας, καὶ πρὸς δυςωδίαν στόματος διαμασσᾶται· πρὸς δὲ μασχαλῶν πόνους μετὰ στυπτηρίας ὑγρᾶς διαχρίεται· σὺν οἴνῳ δὲ καὶ ἐλαίῳ διακλυζομένη ὀδόντας καὶ οὖλα κρατύνει· κολλᾷ δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ τραύματα ἐπιπασσομένη, καὶ τὰ τεθλασμένα ὦτα καὶ ἐψιλωμένα ὀστᾶ ἰᾶται σὺν κοχλίου σαρκὶ ἐπιχριομένη, καὶ τὰ πυοῤῥοοῦντα τῶν ὤτων καὶ φλεγμαίνοντα σὺν μηκωνίῳ καὶ καστορίῳ καὶ γλαυκίῳ· πρὸς δὲ ἰόνθους μετὰ κασσίας καὶ μέλιτος ἐπιχρίεται· λειχῆνάς τε ἀποσμήχει σὺν ὄξει, καὶ τρίχας ῥεούσας μετὰ λαδάνου καὶ οἴνου καὶ μυρσινίνου καταχριομένη ῥώννυσι· πραΰνει δὲ καὶ τοὺς χρονίους κατάῤῥους διαχριομένη πτερῷ τῶν μυξωτήρων· πληροῖ καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς ἕλκη, καὶ καταίρει τὰ λευκώματα καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις, καὶ τραχώματα σμήχει· γίνεται δὲ καὶ λιγνὺς ἐξ αὐτῆς ὁμοίως τῇ ἐκ τοῦ λιβάνου, ὡς ὑποδείξομεν, ἁρμόζουσα πρὸς τὰ αὐτά.

Κεφ. οη΄. [*Περὶ βοιωτικῆς σμύρνης.*] Ἡ δὲ βοιωτικὴ σμύρνα ἐστὶ δένδρου τινὸς ἐν Βοιωτίᾳ γεννωμένου ῥίζα τετμη-

gnitudine vorata. Subdita linguae liquataque fistulae spiritalis asperitatem et raucitatem vocis corrigit. Quin et lumbricos enecat, et ad oris halitum malum commanducatur. Adversus axillarum taedia cum alumine madido illinitur, cum vino vero et oleo colluta dentes gingivasque firmat. Inspersa quoque capitis vulnera glutinat. Fractis auribus nudatisque ossibus cum cochleae carne peruncta medetur: itemque purulentis auribus nec non et inflammatis cum meconio, castoreo et glaucio. Ad varos autem cum cassia ac melle illinitur. Impetigines ex aceto detergit, defluentes capillos cum ladano, vino et myrtino oleo firmat. Diuturnos etiam catarrhos mitigat, narium alis illita. Oculorum ulcera complet, exteritque albugines et ea, quae pupillis caliginem offundunt, quin et scabrities expolit. Fit denique ex ea fuligo, sicut e ture, quod postea ostendemus, ad eadem efficax.

Cap. LXXVIII. [*De boeotica myrrha.*] Boeotica myrrha est plantae cuiusdam in Boeotia nascentis radix

μένη· ἐκλέγου δὲ τὴν ἐμφερῆ σμύρνῃ κατὰ τὴν εὐωδίαν. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, διαλυτικήν· μίγνυται δὲ καὶ θυμιάμασι χρησίμως.

Κεφ. οθ'. [Περὶ Στύρακος.] Στύραξ δάκρυόν ἐστι δένδρου τινὸς ὁμοίου κυδωνίᾳ[9]· διαφέρει δὲ αὐτοῦ ὁ ξανθὸς καὶ λιπαρὸς, ῥητινώδης, θρόμβους ἔχων ὑπολεύκους, ἐπιδιαμένων τῇ εὐωδίᾳ ὡς ὅτι πλεῖστον, καὶ ἐν τῷ μαλάσσεσθαι ἀνεὶς ὑγρασίαν τινὰ μελιτώδη· τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ γαβαλίτης[10] καὶ πισσιδιακὸς καὶ κιλίκιος· φαῦλος δὲ ὁ μέλας καὶ ψαθυρὸς καὶ πιτυρώδης· εὑρίσκεται δὲ καὶ δάκρυον κόμμει ἐοικὸς, διαυγὲς, σμυρνίζον· ὀλίγον δὲ τοῦτο γεννᾶται· δολίζουσι δὲ αὐτὸ τοῖς ἐκ τοῦ δένδρου πρίσμασιν, ἅπερ ὑπὸ τῶν σκωλήκων ἀνατιτρᾶται, μιγνυμένοις[10a] καὶ μέλιτι καὶ ἴριδος ὑποστάθμῃ καὶ ἄλλοις τισίν· ἔνιοι δὲ κηρὸν ἢ στέαρ ἀρωματίσαντες συμμαλάσσουσιν ἐν τοῖς ὀξυτάτοις ἡλίοις τῷ στύρακι καὶ δι' ἠθμοῦ εὐρυτρήτου ἐκθλίβουσιν εἰς ὕδωρ ψυχρὸν, ποιοῦντες σκωλήκια καὶ πωλοῦσι, σκωληκίτην ὀνομάζοντες

9) Vulgo κυδωνίῳ.

10) E Plinio et Oribasio Saracen. sic emendavit; vulgo καταβαλίτης. 10a) Vulg. μιγνυμένῃ.

concisa. Eligito, quae myrrham odoris suavitate refert. Vim habet calefacientem, mollientem, dissolventem. Utiliter quoque suffimentis inseritur.

Cap. LXXIX. [*De Styrace.*] Styrax lacrima est arboris cuiusdam cydoniae similis. Praefertur flavus ac pinguis, resinosus, grumos habens albicantes, quam diutissime in odoris gratia permanens, quique dum mollitur, melleam quamdam humiditatem ex se remittit. Talis est gabalites, pisidius ac cilicius. Deterior niger, friabilis ac furfurosus. Invenitur et lacrima gummi similis, transparens, myrrhae aemula; verum haec raro nascitur. Adulterant autem arboris ipsius scobe, vermiculorum erosione facta, admisto melle et iridis crassamento aliisque nonnullis. Non desunt, qui et ceram aut sebum aromatis imbutum ad solem acerrimum cum styrace subigant et per colum latis foraminibus pervium in aquam frigidam, quasi vermiculos effingentes, exprimant et venumdent, quem

στύρακα[11]. Ἐγκρίνουσι δὲ οἱ ἄπειροι τὸν τοιοῦτον ὡς ἀκέραιον, οὐ προσέχοντες τῇ κατὰ τὴν ὀσμὴν εὐτονίᾳ· δριμὺς γὰρ λίαν ἐστὶν ὁ ἄδολος. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, πεπτικὴν, ποιῶν πρὸς βῆχας καὶ κατάῤῥους, κορύζας, βράγχους, ἀποκοπὴν φωνῆς· ἁρμόζει καὶ πρὸς τὰς ἐν ὑστέρᾳ μύσεις καὶ σκληρίας· ἔμμηνά τε ἄγει πινόμενος καὶ προστιθέμενος, κοιλίαν τε κούφως μαλάττει καταπινόμενος ὀλίγος μετὰ ῥητίνης τερεβινθίνης. μίγνυται δὲ καὶ μαλάγμασι διαφορητικοῖς καὶ ἀκόποις χρησίμως· καίεται δὲ καὶ ὀπτᾶται καὶ φώγνυται καὶ αἰθαλοῦται ὡς λίβανος· ἁρμόζει τε ἡ αἰθάλη πρὸς ἃ καὶ ἡ τοῦ λιβάνου· τὸ δὲ ἐξ αὐτοῦ σκευαζόμενον χρίσμα ἐν τῇ Συρίᾳ στυράκινον θερμαίνει καὶ μαλάττει ἰσχυρῶς· κεφαλαλγὲς μέντοι καὶ βαρὺ καὶ καρωτικὸν καθέστηκεν.

Κεφ. π΄. [Περὶ Βδελλίου.] Βδέλλιον, οἱ δὲ μάδελκον[12], οἱ δὲ βολχὸν[13] καλοῦσι· δάκρυόν ἐστι δένδρου

11) *Στύρακα* addunt C. N.
12) X. *μαδάλεον*.
13) X. *βλόχον*.

styracem ideo vermiculatum appellant. Imperiti eum tanquam sincerum admittunt, non attenti ad odoris insignem vehementiam. Est enim admodum acris, qui fraudis expers est. Vim habet calefacientem, mollientem, concoctricem. Medetur tussi, catarrhis, gravedinibus, raucitatibus vocisque interceptioni; matrici quoque praeclusae aut duritias habenti convenit. Ciet menses potu appposituque, alvum leviter mollit, si parum cum resina terebinthina deglutitur. Utiliter etiam malagmatis discutientibus et acopis admiscetur. Uritur autem, assatur, torreturve, atque ex eo, quemadmodum et e ture, fuligo colligitur, quae quidem ad eadem, ad quae turis fuligo, accommodatur. Styracinum vero unguentum, quod ex eo in Syria concinnatur, calefacit ac potenter emollit, verum capitis dolorem gravitatemque ac soporem conciliat.

Cap. LXXX. [*De Bdellio.*] Bdellium nonnulli madelcum, alii bolchon appellant. Lacrima est arboris ara-

ἀραβικοῦ[14]· δόκιμον δέ ἐστιν αὐτοῦ τὸ τῇ γεύσει 'πικρὸν, διαυγὲς, ταυροκολλῶδες, λιπαρὸν παρὰ βάθους καὶ εὐμάλακτον, ἀμιγὲς ξύλων καὶ ῥυπαρίας, εὐῶδες ἐν τῇ θυμιάσει, ἐοικὸς ὄνυχι· ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ῥυπαρὸν καὶ μέλαν, ἁδρόβωλον, παλαθῶδες, κομιζόμενον ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς· φέρεται δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Πέτρας ξηρὸν, ῥητινῶδες, ὑποπέλιον, δευτερεῦον τῇ δυνάμει· δολοῦται δὲ μιγνύμενον κόμμει· τὸ δὲ τοιοῦτον οὐχ ὁμοίως πικραίνει τὴν γεῦσιν, ἔν τε τῇ ὑποθυμιάσει οὐχ οὕτως εὐῶδές ἐστιν. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, διαλυτικὴν σκληριῶν καὶ βρογχοκηλῶν καὶ ὑδροκηλῶν, ἐνεθὲν πτυέλῳ ἀσίτου· ἀναστομοῖ καὶ τὴν μήτραν προςτιθέμενον καὶ ὑποθυμιώμενον· ἐφέλκεται δὲ καὶ τὰ ἔμβρυα καὶ πᾶσαν ὑγρασίαν· θρύπτει δὲ καὶ λίθους πινόμενον, καὶ οὖρα ἄγει, βηχικοῖς τε καὶ θηριοδήκτοις ὠφελίμως δίδοται· ἀγαθὸν δὲ καὶ πρὸς ῥήγματα, σπάσματα καὶ πλευρᾶς πόνον καὶ διαδρομὰς πνευμάτων· μίσγεται δὲ καὶ μαλάγμασι τοῖς ἁρμόζουσι πρὸς τὰς σκληρίας καὶ δέσεις τῶν

14) E Galeno, Plinio et Oribasio. Vulgo σαρακηνικοῦ, quod expungendum, cum Saracenorum primus Marcianus Heracleota saec. V. meminerit. (Peripl. p. 16.)

bicae. Probatur gustu amarum; translucidum, taurino glutini simile, pingue intima parte facileque mollescens, lignorum ac sordium expers, in suffitu fragrans, unguem (effectu) referens. Est et alterum sordidum ac nigrum, grandioribus glebis, in offas convolutum, quod quidem ex India advehitur. Defertur autem a Petra (Nabataeorum) siccum, resinosum, sublividum, facultate secundum. Adulteratur admixto gummi, verum ita vitiatum haud perinde gustu amaricat, neque in suffitu adeo est odoratum. Vim obtinet calefacientem, mollientem, discutientem duritias, strumas, hydroceles, ieiuni saliva dilutum. Aperit et matricem tum apposita tum suffitu, extrahit partus omnemque humiditatem. Calculos comminuit potum, urinas ducit, tussientibus et iis, qui a virulentis bestiis demorsi sunt, utiliter exhibetur. Valet quoque ad rupta, convulsa, lateris dolorem, vagosque ac discurrentes flatus. Miscetur et malagmatis, quae ad duritias nodosque nervorum

νεύρων· κατεργάζεται δὲ κοπτόμενον, παραχεομένου οἴνου ἢ ὕδατος θερμοῦ.

Κεφ. πα΄. [Περὶ λιβάνου.] Λίβανος γεννᾶται μὲν ἐν Ἀραβίᾳ τῇ λιβανοφόρῳ καλουμένῃ· πρωτεύει δὲ ὁ ἄῤῥην, καλούμενος σταγονίας, στρογγύλος φυσικῶς· ἔστι δὲ ὁ τοιοῦτος ἄτομος, λευκός τε καὶ θλασθεὶς ἔνδοθεν λιπαρὸς, ἐπιθυμιαθείς τε ταχέως ἐκκαιόμενος· ὁ δὲ ἰνδικὸς ὑπόκιῤῥός τε ἐστὶ καὶ πελιὸς τὴν χρόαν· γίνεται δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐπιτήδευσιν στρογγύλος· τέμνοντες γὰρ αὐτὸν εἰς τετράγωνα σχήματα καὶ βάλλοντες εἰς κεράμεια, κυλίουσιν ἕως ἂν ἀπολάβοι τὸ στρογγύλον σχῆμα· χρόνῳ δὲ ὁ τοιοῦτος ξανθοῦται, ἔντομος[15] ἢ σύαγρος καλούμενος· δευτερεύει δὲ ὁ ὀροβίας[16] καὶ ὁ σμιλευτὸς[17], ὃν ἔνιοι κοπίσκον καλοῦσι, μικρότερον καὶ κιῤῥότερον ὄντα· λέγεται δέ τις καὶ ἀμωμίτης, ἄλλως μὲν λευκὸς, ἐν δὲ τῷ μαλάσσεσθαι ἐνδιδοὺς ὡς μαστίχη. Δολοῦται δὲ πᾶς λίβανος τῇ πιτυίνῃ ῥητίνῃ μεθοδευόμενος καὶ

15) Sic Cod. X. et Marcell. Vergil. et Cornar. Vulgo ἄτομος.

16) E Plinio et Oribas. coniecit Marcell. Vergil. Vulgo ἀραβίας.

17) Cod. C. N. ἐν ἀμίλᾳ. Ald. et Cornar. ἐν σμίλῳ. Asul. ἐν ἀμίλῳ. Sarac. ἐν ἀμήλῳ. Marc. Verg. ὁ μηλιωτὸς. Salmas. ἔνσμιλος vel σμιλιωτός.

conveniunt. Contusum autem subigitur affuso vino aut aqua calida.

Cap. LXXXI. [*De ture.*] Tus gignitur in Arabiae parte, quae turifera appellatur. Primas tenet masculum, stagonias dictum, natura teres. Tale minime sectum est, candidum, intusque, dum frangitur, pingue, dumque adoletur, statim ardet. Indicum vero subfulvum est, colore lividum, sed teres etiam industria fit. Secant id enim in quadratas formas, quas in fictilia coniectas tamdiu versant, donec teretem formam contraxerint. Sed tale tempore flavescit, incisum appellatum aut syagrium. Secundum locum tenet orobium et scalptum, quod et nonnulli copiscum dicunt, exilius fulviusque. Est et genus quoddam, cui amomitae cognomen, cetera quidem candidum, et dum mollitur, masticheѕ more digitis cedit. Adulteratur porro tus omne pinea resina et gummi artificiose

κόμμει· εὐχερὴς δέ ἐστιν ἡ διάγνωσις· τὸ μὲν γὰρ κόμμι οὐκ ἐκφλογοῦται θυμιώμενον, ἡ δὲ ῥητίνη εἰς καπνὸν ἐκτυφοῦται, ὁ δὲ λιβανωτὸς ἐξάπτεται· δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ὀσμὴ τὸ τοιοῦτο. Δύναται δὲ θερμαίνειν, στύφειν, ἀποκαθαίρειν τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις, καὶ τὰ κοῖλα τῶν ἑλκῶν πληροῦν καὶ ἀπουλοῦν, κολλᾷν τε ἔναιμα τραύματα, αἱμοῤῥαγίαν τε πᾶσαν καὶ τὴν ἐκ μηνίγγων ἐπέχειν· παρηγορεῖ καὶ τὰ περὶ δακτύλιον καὶ τὰ λοιπὰ μέρη κακοήθη ἔμμοτος λεῖος σὺν γάλακτι· καὶ τὰς ἐν ἀρχῇ μυρμηκίας καὶ λειχῆνας σὺν ὄξει καὶ πίσσῃ καταχριόμενος αἴρει· καὶ τὰ πυρίκαυστα δὲ ἕλκη καὶ χίμετλα ἰᾶται σὺν στέατι χοιρείῳ ἢ χηνείῳ· ἀχῶρας δὲ σὺν νίτρῳ σμώμενος ἰᾶται, παρωνυχίας τε σὺν μέλιτι, ὤτων θλάσεις σὺν πίσσῃ· πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ ἀλγήματα τῶν ὤτων σὺν οἴνῳ γλυκεῖ ἐγχεόμενος, μαστούς τε τοὺς ἀπὸ τοκετῶν φλεγμαίνοντας σὺν κιμωλίᾳ καὶ ῥοδίνῳ καταχριόμενος ὠφελεῖ· μίγνυται δὲ καὶ τοῖς πρὸς ἀρτηρίαν ὠφελίμως καὶ τοῖς σπλαγχνικοῖς φαρμάκοις, αἱμοπτοϊκούς τε ὠφελεῖ πινόμενος· μανιώδης δέ ἐστι πινόμενος ὑπὸ τῶν ὑγιαινόντων[18], πλείων

18) Cod. O. N. ἀγωνιζόντων.

tractatum. Sed maleficium facile deprehenditur. Siquidem incensum gummi flammam non concipit, resina in fumum vanescit, tus vero exardescit: praeterea et odor idem prodit. Vi pollet calefaciendi, astringendi caliginesque pupillarum exterendi. Cava ulcera implet et ad cicatrices perducit. Cruenta vulnera glutinat, omnemque sanguinis profusionem et e meningibus ipsis cohibet. Cum lacte tritum et linamento exceptum sedis ac reliquarum partium maligna ulcera mitigat. Myrmecia sub initium impetiginesque ex aceto et pice illitum tollit. Quin et igne ambusta ulcera pernionesque cum adipe suillo anserinove sanat. Achores etiam cum nitro frictum curat, paronychias cum melle auresque contusas cum pice. Ad reliquos aurium dolores cum vino dulci utiliter infunditur. Peruncto quoque cum cimolia et rosaceo mammis confert a partu inflammatis. Sic et fistulae spiritalis viscerumque medicamentis utiliter admiscetur et sanguinem exspuentes potu iuvat. Verum in secunda valetudine hau-

δὲ μετ᾽ οἴνου ποθεὶς καὶ κτείνει. Καίεται δὲ λίβανος ἐπ᾽ ὀστράκου καθαροῦ τεθεὶς, ὑφαπτόμενός τε χόνδρῳ ἀναφθέντι ὑπὸ λύχνου, ἄχρις ἂν ἐκκαῇ· δεῖ δὲ μετὰ τὴν τελείαν καῦσιν πωμάζειν τινὶ, ἄχρις ἂν σβεσθῇ, οὕτω γὰρ οὐκ ἐκτεφροῦται· ἔνιοι δὲ περιτιθέασι τῷ λοπαδίῳ ἀγγεῖον χαλκοῦν κοῖλον, κατὰ μέσον τετρημένον, πρὸς ἔκληψιν τῆς λιγνύος, ὡς ὑποδείξομεν ἐν τῷ περὶ αἰθάλης λιβάνου λόγῳ· οἱ δὲ, εἰς ὠμὴν χύτραν βάλλοντες καὶ περιπλάσσοντες πηλῷ, καίουσιν ἐν καμίνῳ· φώγνυται δὲ ἐπ᾽ ὀστράκου καινοῦ καὶ ἀνθράκων διαπύρων, ἕως ἂν μηκέτι πομφολυγίζῃ, μηδὲ λιπαρίαν τινὰ ἢ ἀτμίδα ἀνίῃ· θρύπτεται δὲ εὐχερῶς[19] κατακεκαυμένος.

Κεφ. πβ'. [Περὶ φλοιοῦ λιβάνου.] Φλοιὸς δὲ λιβάνου διαφέρει ὁ παχὺς καὶ λιπαρὸς καὶ εὐώδης, πρόσφατος, λεῖος, καὶ μὴ λεπρώδης ἢ ὑμενώδης· δολοῦται δὲ μιγνυμένου αὐτῷ φλοιοῦ στροβιλίνου ἢ πιτυΐνου· ἔλεγχος δὲ καὶ τούτων τὸ πῦρ· οἱ μὲν γὰρ λοιποὶ θυμιαθέντες οὐκ ἀνάπτονται,

19) Cod. P. et X. μή.

stum furorem inducit, et largius cum vino potum etiam interficit. Crematur autem tus in testa munda positum grano succensum de lucerna accenso, donec exuratur. Post perfectam autem ustionem operculo quodam tegere oportet, usque dum restinguatur; sic enim in cineres minime redigitur. Nonnulli autem ollulae vas aeneum cavum medioque foratum ad fuliginem excipiendam superimponunt, quemadmodum mox, ubi de turis fuligine fiet mentio, demonstrabimus. Alii in ollam crudam luto oblitam immittunt uruntque in fornace. Torretur quoque in testa nova candentibus carbonibus, dum non amplius bullet aut pinguedinem vaporemve ullum emittat. Comminuitur vero facile, quod perustum est.

Cap. LXXXII. [*De cortice turis.*] Cortex turis praestat crassus, pinguis, odoratus, recens, laevis ac minime lichenibus obsitus aut membranaceus. Adulteratur cortice pinuum vel piceae vel pineae: sed et horum index est ignis. Siquidem reliqui cortices incensi nequaquam con-

καπνιζόμενοι δὲ δίχα εὐωδίας ἐκτύφονται· ὁ μέντοι τοῦ λιβάνου φλοιὸς ἅπτεται καὶ μετ᾽ εὐωδίας ἐκθυμιᾶται· καίεται δὲ καὶ οὗτος ὡς λίβανος. Δύναμιν δὲ ἔχει, ἣν καὶ ὁ λίβανος, ἐνεργέστερος ὢν καὶ στυπτικώτερος· ὅθεν ποθεὶς, αἱμοπτοϊκοῖς μᾶλλόν καὶ ῥοϊκοῖς ἁρμόζει ἐν προσθέτῳ· ποιεῖ καὶ πρὸς οὐλὰς ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ κοιλώματα καὶ ῥυπαρίας· φωχθεὶς δὲ καὶ πρὸς ψωροφθαλμίας ποιεῖ.

Κεφ. πγ΄. [Περὶ μάννης λιβάνου.] Μάννα δὲ λιβάνου δόκιμός ἐστιν ἡ λευκὴ καὶ καθαρὰ, ἔγχονδρος. Δύναμιν δὲ ἔχει, ἣν καὶ ὁ λιβανωτὸς, ὑπανειμένως δὲ μᾶλλον· μίσγουσι δὲ ἔνιοι δολίζοντες ῥητίνην πιτυΐνην σεσημένην καὶ γύριν, ἢ φλοιὸν λιβανωτοῦ κεκομμένου· ἐλέγχει δὲ καὶ ταῦτα τὸ πῦρ· οὔτε γὰρ κατ᾽ ἴσον καὶ ἰσοτόνως θυμιαθήσεται ἀερίζοντι τῷ ἀτμῷ, ἀσβολώδει δὲ καὶ οὐ καθαρῷ· ἥ τε εὐωδία μικτὴν ἔχει τὴν ἀποφοράν.

Κεφ. πδ΄. [Περὶ αἰθάλης λιβανωτοῦ.] Αἰθάλην δὲ λιβανωτοῦ ποίει οὕτω· λαβιδίῳ καθ᾽ ἕνα χόνδρον τοῦ λιβάνου ἅπτων πρὸς[20] λύχνον, ἐπιτίθει εἰς κοῖλον λοπάδιον

20) C. προστιθεὶς λύχνῳ.

flagrant, sed citra odoris gratiam in fumum evanescunt, turis vero cortex ardet et cum odoris suavitate suffitur. Ceterum et hic ipse turis modo uritur. Vis autem eadem, quae et turi, sed efficacior magisque astringens. Quare potus sanguinem exspuentibus aliosque fluxus patientibus appositus magis idoneus est. Confert etiam ad oculorum cicatrices foveolasque aut sordes. Torrefactus denique ad scabiosas ophthalmias usui est.

Cap. LXXXIII. [*De manna turis.*] Manna turis probatur candida, pura et granosa. Vim habet eamdem, quam tus, sed aliquanto remissiorem. Sunt, qui admixtis resina pini cribrata et polline aut etiam turis contusi cortice ipsam adulterent, arguente et haec igne. Neque enim incensa aeque ac pari vigore aëris modo purum vaporem, sed fuliginosum et impurum emittet. Quin et odori grato permixta graveolentia comperietur.

Cap. LXXXIV. [*De turis fuligine.*] Turis fuliginem vero sic facito. Turis grana forcipicula singulatim prehensa ad lucernam accendito et in novam fictilem ollam

ὀστράκινον καινόν[21]· εἶτα περικάλυψον χάλκωμα ἔγκοιλον, τετρημένον κατὰ μέσον καὶ ἐσμηχμένον ἐπιμελῶς· ὑποτίθει[22] δὲ κατὰ τὸ ἕτερον αὐτοῦ μέρος ἢ ἀμφότερα λιθάρια ὕψει τετραδακτυλιαῖα πρὸς τὸ διαφαίνειν εἰ καίεται· καὶ ἵνα χώρα ᾖ ἐπιτιθέναι ἑτέρους χόνδρους ἀεὶ, πρὸ τοῦ τὸν πρῶτον χόνδρον ἀποσβεσθῆναι παντελῶς, καὶ τοῦτο ποίει, ἕως ἂν αὐτάρκη λιγνὺν δόξῃς συναγηοχέναι· συνεχῶς μέντοι σπόγγῳ ἐξ ὕδατος ψυχροῦ περίμασσε τὰ ἐκτὸς μέρη τοῦ χαλκώματος· οὕτω γὰρ προςκαθίζει πᾶσα λιγνὺς, μὴ ἄγαν αὐτοῦ πυρουμένου· ἐπεὶ ἀποπίπτουσα διὰ τὴν κουφότητα, μίγνυται τῇ τοῦ λιβάνου σποδῷ· ἀποψήσας οὖν τὴν πρώτην λιγνὺν, ποίει τὸ αὐτὸ ἐφ' ὅσον ἂν δοκῇ, ἀναιροῦ δὲ καὶ τὴν ἐκ τοῦ καέντος λιβάνου σποδὸν ἰδίᾳ. Δύναμιν δὲ ἔχει πραϋντικὴν τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς φλεγμονῶν, σταλτικὴν ῥευμάτων, ἀνακαθαρτικὴν ἑλκῶν, πληρωτικὴν κοιλωμάτων, σταλτικὴν καρκινωμάτων.

Κεφ. πε'. [*Περὶ λιγνύος σκευασίας.*] Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σκευάζεται καὶ ἐκ τῆς σμύρνης καὶ ἐκ τῆς ῥητίνης

21) C. εἰς καινὸν λοπάδιον ὀστράκινον κενόν.
22) Ex Aëtio. Vulgo ἐπιτίθει.

cavam imponito. Tum aereo vase cavo ac in medio forato diligenterque deterso obtegito. Quo facto ex altera eius parte aut utrinque lapillos quatuor digitorum altitudine subiicito, quo facilius introspici queat, illane urantur; et locus ut sit, per quem grana alia imponas, priusquam granum primum penitus restinctum fuerit. Hoc vero facies, donec sat fuliginis collegisse autumaveris. Assidue tamen externas aeramenti partes aqua frigida e spongia undique imbuito. Sic enim, ipso haud magnopere calente, fuligo omnis firmius adhaerescit, quae alioqui sua levitate delapsa turis cineri permiscetur. Derasa igitur prima fuligine, idem opus repetito, quoties visum fuerit, ac cinerem quoque e cremato ture seorsim excipito. Ceterum illa oculorum inflammationes leniendi vi pollet, fluxiones cohibet, ulcera expurgat, cava explet, et carcinomata compescit.

Cap. LXXXV. [*De fuliginis confectione.*] Eodem modo e myrrha, resina et styrace fuligo conficitur, quam

καὶ ἐκ τοῦ στύρακος λιγνύς· ἁρμόζουσι δὲ πρὸς τὰ αὐτά· καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ δακρύων ὁμοίως τὴν λιγνὺν λάμβανε.

Κεφ. πϛ'. [Περὶ πίτυος.] Πίτυς γνώριμον δένδρον· ἔστι δὲ τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἡ λεγομένη πεύκη, εἴδει διαφέρουσα· ἀμφοτέρων δὲ ὁ φλοιὸς στυπτικὸς, ἁρμόζων πρός τε παρατρίμματα λεῖος καταπλασσόμενος, καὶ πρὸς τὰ ἐπιπόλαια τῶν ἑλκῶν καὶ κεκαυμένα σὺν λιθαργύρῳ καὶ μάννῃ· ἀναληφθεὶς δὲ κηρωτῇ μυρσίνῃ, ἀπουλοῖ τὰ ἐπὶ τῶν τρυφεροχρώτων ἕλκη· καὶ τὰ ἑρπυστικὰ ἐπέχει μετὰ χαλκάνθους λεῖος· ἔμβρυά τε καὶ δεύτερα ὑστέρᾳ[23] θυμιαθεὶς ἐκβάλλει, κοιλίαν τε ποθεὶς ἐφίστησι καὶ οὖρα κινεῖ. Καὶ τὰ φύλλα δὲ αὐτῶν καταπλασθέντα[24] λεῖα φλεγμονὰς παρηγορεῖ καὶ τραύματα ἀφλέγμαντα διατηρεῖ· λειανθέντα[25] δὲ καὶ ἑψηθέντα ἐν ὄξει ὀδονταλγίας πραΰνει διακλυζόμενα θερμά· ἁρμόζει δὲ καὶ ἡπατικοῖς τῶν φύλλων ὁλκὴ μία σὺν ὕδατι ἢ μελικράτῳ ποθεῖσα. Ποιεῖ δὲ τὰ αὐτὰ καὶ ὁ τῆς στροβίλου φλοιὸς καὶ τὰ φύλλα ποθέντα· καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν δὲ δαδίον

23) Recte Sarac. pro ὑστέρα Ald., Asul., Corn., Goupyl.
24) C. καταπασσόμενα. 25) Sic Ald., Cornar.; λειωθέντα Asulan.

ad eadem accommodant. Ex reliquis quoque lacrimis fuliginem similiter excipito.

Cap. LXXXVI. *De Pinu (Pinea.)* Pinus (Pinea) in vulgus nota est arbor. Eiusdem vero generis est, quae picea dicitur, specie quidem duntaxat differens. Utriusque cortex astringens est: confert ad intertrigines tritus et inspersus, itemque ad superficiaria ulcera et ambusta, cum lithargyro et manna. Cerato myrteo exceptus ulcera partium tenella cute praeditarum ad cicatricem perducit: eadem illa serpentia cum vitriolo aeris tritus cohibet. Suffitu ad uterum adhibito partus secundasque eiicit, potu vero alvum sistit urinasque ducit. Quin et ipsarum folia trita et imposita inflammationes leniunt et vulnera ab inflammatione vindicant. Ad laevorem autem trita et in aceto decocta dentium dolores mitigant, si calida colluantur. Prosunt et hepaticis folia, drachmae unius pondere ex aqua mulsave pota. Eadem praestant strobili cortex foliaque epota. Quin etiam taeda ex ipsis in tenues

σχισθὲν εἰς λεπτὰ καὶ ἑψηθὲν σὺν[26] ὄξει ὀδονταλγίας πραΰνει, κρατουμένου τοῦ ἀφεψήματος κατὰ τοῦ πεπονθότος ὀδόντος· καὶ σπάθη δὲ ἐξ αὐτῶν γίνεται εἰς ἀκόπων σκευασίας καὶ πεσσῶν ἐπιτήδειος. Ἡ δὲ ἐξ αὐτῶν λιγνὺς καιομένων ἐκλαμβάνεται πρὸς μέλανος γραφικοῦ κατασκευὴν, ποιοῦσα καὶ πρὸς καλλιβλέφαρα καὶ κανθοὺς βεβρωμένους, πρός τε πτίλα βλέφαρα καὶ ὀφθαλμοὺς δακρύοντας.

Κεφ. πζ΄. [Περὶ πιτυΐδων.] Πιτυΐδες δὲ καλοῦνται ὁ καρπὸς τῶν πιτύων καὶ τῆς πεύκης ὁ εὑρισκόμενος ἐν τοῖς κώνοις. Δύναμιν δὲ ἔχουσι πεπτικὴν[27], θερμαίνουσαν ποσῶς· βοηθοῦσι δὲ βηξὶ καὶ τοῖς περὶ θώρακα πάθεσι καθ' ἑαυτὰς καὶ μετὰ μέλιτος λαμβανόμεναι.

Κεφ. πη΄. [Περὶ στροβίλων.] Στρόβιλοι δὲ καθαροὶ ἐσθιόμενοι ἢ μετὰ γλυκέος ἢ σικύου σπέρματος πινόμενοι, οὐρητικοὶ, ἀμβλυντικοὶ τῶν περὶ κύστιν καὶ νεφροὺς δριμυτήτων· παρηγοροῦσι δὲ καὶ στομάχων δηγμοὺς μετὰ ἀνδράχνης χυλοῦ λαμβανόμενοι ἐξερείδουσί τε ἀτονίαν σώματος[28]

26) σὺν deest in cod. X.
27) Sic cod. N. Vulgo στυπτικὴν.
28) Cod. C. N. ἐξαίρουσιν ἀτονίαν.

assulas concisa et in aceto cocta dentium doloribus blanditur, si, qua parte dens dolet, decoctum id ore contineatur. Ex ipsis etiam spathula fit, ad acoporum pessorumque parationem idonea. Quin ex iis, dum cremantur, fuligo excipitur, ad atramenti confectionem utilis, itemque ad medicamenta honestandis palpebris dicata. Erosis denique oculorum angulis, lapsui palpebrarum et lippitudini opitulatur.

Cap. LXXXVII. [*De Pityidibus.*] Pityidum nomine Pinearum et Piceae fructus appellantur in conis reperti. Vim habent coctioni faventem et nonnihil calefacientem. Tussi pectorisque vitiis tum per se, tum etiam cum melle sumtae auxiliantur.

Cap. LXXXVIII. [*De strobilis.*] Strobili, si repurgati edantur aut cum passo et cucumeris semine bibantur, urinas cient et humorum acrimoniam hebetant, qui vesicam renesque infestant. Sedant et rosiones stomachi sumtae cum portulacae succo, nec non corporis infirmitatem

καὶ τὰς τῶν ὑγρῶν διαφθορὰς ἐξαμβλύνουσιν· ὅλοι δὲ οἱ στρόβιλοι ἀπὸ δένδρων πρόσφατοι θλασθέντες καὶ ἐν γλυκεῖ ἑψηθέντες ἁρμόζουσι παλαιαῖς βηξὶ καὶ φθίσεσι, τοῦ ἐξ αὐτῶν ὑγροῦ καθ' ἑκάστην[29] λαμβανόμενου κυάθων τὸ πλῆθος τριῶν.

Κεφ. πθ'. [Περὶ Σχίνου.] Σχῖνος, δένδρον γνώριμον, στυπτικὸν ὅλον· καὶ γὰρ ὁ καρπὸς αὐτῆς καὶ τὸ φύλλον καὶ ὁ φλοιὸς τῶν κλάδων καὶ τῆς ῥίζης ἰσοδυναμεῖ[30]· γίνεται δὲ καὶ χύλισμα ἐκ τοῦ φλοιοῦ καὶ τῆς ῥίζης καὶ τῶν φύλλων ἑψημένων σὺν ὕδατι ἐφ' ἱκανόν· εἶτα μετὰ τὸ ἑψηθῆναι τῶν φύλλων ῥιπτομένων, τοῦ ὕδατος δὲ πάλιν ἑψομένου μέχρι μελιτώδους συστάσεως· ποιεῖ δὲ στύφων πρὸς αἵματος ἀναγωγὰς καὶ ῥώσεις κοιλίας καὶ δυςεντερίας πινόμενος καὶ πρὸς τὰς ἐκ μήτρας αἱμοῤῥαγίας καὶ προπτώσεις ὑστέρας καὶ δακτυλίου· καὶ καθόλου ἀντὶ ἀκακίας καὶ ὑποκιστίδος ἔνεστιν αὐτῷ χρῆσθαι· καὶ ὁ χυλὸς δὲ τῶν φύλλων ἐκθλιβέντων τὰ αὐτὰ ποιεῖ· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν καταν-

29) Ἡμέραν, quod Ald. cum editionibus sequentibus habet, omittitur a cod. C. N.

30) Ἰσοδυνάμει Asul.; ἰσοδυναμοῖ Ald., Cornar. et Sarac.

roborant, corruptorumque humorum labem obtundunt. Toti autem strobili ab arboribus decerpti recentesque contusi et in passo decocti ad vetustas tusses et tabes conducunt, si ex eorum liquore quavis vice terni sumantur cyathi.

Cap. LXXXIX. [*De Lentisco.*] Lentiscum est nota arbor, omnibus partibus astringens. Etenim ipsius fructus, folium, ramorum et radicis cortex pares vires sortiuntur. Exprimitur et succus e cortice, radice foliisque sufficienter in aqua coctis, quae deinde, abiectis foliis, iterum coquitur ad mellis spissitudinem. Valet is, qua pollet astringendi vi, ad sanguinis reiectiones, alvi profluvia et dysenterias in potu, itemque contra sanguinis ex utero cursus, atque ipsius uteri iuxta ac ani procidentias. Summatim vero acaciae et hypocistidis vice uti ipso licet. Eadem quoque praestat succus e tritis foliis expressus. Quin et eorum decoctum fotu cava explet ossaque, quae

τλούμενον τὰ ἀσυμπλήρωτα πληροῖ καὶ τὰ ἀπώρωτα πωροῖ[31] ὀστέα, καὶ τὰς ἐκ μήτρας ῥύσεις[32] στέλλει, καὶ τῶν νομῶν ἀποτρεπτικὸν καὶ οὐρητικόν ἐστιν· ἵστησι δὲ καὶ σειομένους ὀδόντας διακλυζόμενον· τὰ δὲ ξυλάρια χλωρὰ ἀντὶ καλαμίδων παρατριβόμενα τοῖς ὀδοῦσι, σμήχει τούτους· γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔλαιον στυπτικὸν, ἁρμόζον πρὸς τὰ στύψεως δεόμενα.

Κεφ. ϛʹ. [*Περὶ ῥητίνης σχινίνης.*] *Γεννᾶται* δὲ καὶ ῥητίνη ἐξ αὐτῆς σχινίνη καλουμένη, ὑπ' ἐνίων δὲ μαστίχη, χρησιμεύουσα πρὸς αἵματος ἀναγωγὰς καὶ πρὸς παλαιὰν βῆχα πινομένη· ἔστι δὲ εὐστόμαχος, ἐρευκτική· μίγνυται δὲ καὶ σμήγμασιν ὀδόντων καὶ ἐπιχρίσμασι προσώπου στιλβοποιοῦσα· ἀνακολλᾷ δὲ καὶ τρίχας ἐν ὀφθαλμοῖς, στόματός τε εὐωδίαν ποιεῖ διαμασσομένη, καὶ οὔλων ἐστὶ σταλτική. Γεννᾶται δὲ καὶ καλλίστη καὶ πλείστη ἐν Χίῳ τῇ νήσῳ· διαφέρει δὲ αὐτῆς ἡ λαμπυρίζουσα καὶ τυρρηνικῷ κηρῷ ὁμοία τῇ λευκότητι, ἁδρὰ καὶ καπυρὰ καὶ εὔθρυβὴς καὶ εὐώδης, ἡ δὲ χλωρὰ ἧττων· δολοῦται δὲ λιβάνου καὶ ῥητίνης στροβιλίνης μιγνυμένων αὐτῇ.

31) Vulgo πωρεῖ. 32) Cod. C. Vulgo ῥεύσεις.

nondum conferbuerunt, obducto callo solidat, ex utero fluxus sistit, ulcera exedentia corrigit, urinas ciet ac dentes concussos collutione firmat. Virentes autem surculi dentiscalprorum arundineorum vice agunt dentibus affricti eosque repurgant. Fit denique ex ipso fructu oleum astringens, aptum ad ea, quae astrictionem poscunt.

Cap. XC. [*De resina lentiscina.*] Nascitur et e lentisco resina, lentiscina dicta, nonnullis mastiche. Utiliter adhibetur ad sanguinis reiectiones potaque ad veterem tussim. Stomacho quoque confert, ructus motura. Additur et dentifriciis et faciei linimentis, cum nitorem cuti conciliet. Quin et pilos oculorum (fluentes) glutinat, commanducata oris halitum suavem reddit gingivasque contrahit. Praestantissima autem et copiosissima nascitur in Chio insula. Optima est splendens, cerae tyrrhenicae colore similis, plena, arida, contritu facilis, fragrans. Viridis vero minus probatur. Adulteratur admixtis ture ac resina strobilina.

Κεφ. ϛα΄. [*Περὶ Τερμίνθου.*] Τέρμινθος γνώριμον δένδρον· ἧς τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπὸς καὶ ὁ φλοιὸς στυπτικὰ ὄντα ἁρμόζει πρὸς ἃ καὶ ἡ σχῖνος, σκευαζόμενα ὁμοίως καὶ λαμβανόμενα· ὁ δὲ καρπὸς αὐτῆς ἐστιν ἐδώδιμος, κακοστόμαχος, οὐρητικὸς, θερμαντικός· ἔστι δὲ ἄριστος πρὸς ἀφροδίσια· σὺν οἴνῳ δὲ ποθεὶς πρὸς φαλαγγίων δήγματα ἁρμόζει· ἡ δὲ ἐξ αὐτῆς ῥητίνη κομίζεται μὲν ἐξ Ἀραβίας τῆς ἐν Πέτρᾳ· γεννᾶται δὲ καὶ ἐν Ἰουδαίᾳ καὶ Συρίᾳ καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν Λιβύῃ καὶ ἐν ταῖς Κυκλάσι νήσοις· ἡ δὴ καὶ διαφέρει διαυγεστέρα οὖσα, λευκὴ, ὑαλίζουσα τῷ χρώματι καὶ κυανίζουσα, εὐώδης, τερμίνθου πνέουσα· προέχει[33] δὲ πασῶν τῶν ῥητινῶν ἡ τερμινθίνη, καὶ μετὰ ταύτην ἡ σχινίνη, εἶτα ἡ πιτυΐνη, καὶ ἡ ἐλατίνη, μεθ᾽ ἃς ἀριθμοῦνται ἡ πευκίνη καὶ ἡ στροβιλίνη. Ἔστι δὲ πᾶσα ῥητίνη μαλακτικὴ, θερμαντικὴ, διαχυτικὴ, ἀνακαθαρτικὴ, βηξὶν ἁρμόζουσα καὶ φθίσεσιν ἐν ἐκλεικτοῖς καθ᾽ ἑαυτὴν ἢ μετὰ μέλιτος, ἀνακαθαίρουσα καὶ τὰ ἐκ θώρακος· ἔστι δὲ καὶ οὐρητικὴ καὶ πεπτικὴ, κοιλίαν τε μαλάσσει· ἔν τε ἀνακολλήσει τριχῶν τῶν

33) Sic cod. C. N. Vulgo προάγει.

Cap. XCI. [*De Terebintho.*] Terebinthus nota est arbor: cuius folia, fructus et cortex, qua pollent astringendi vi, ad eadem, ad quae etiam lentiscus, conferunt, simili parata modo ac sumta. Fructus est esculentus, sed stomacho noxius, urinam vero ciet et calefacit. Est et ad excitandam venerem aptissimus: ex vino potus contra phalangiorum morsus prodest. Resina eius ex Arabia petraea importatur: nascitur et in Iudaea, Syria, Cypro, Libya et Cycladibus insulis. Praefertur autem magis pellucida, candida, vitreo colore et in coeruleum vergente, odorata ac terebinthum olens. Resinas porro omnes antecedit terebinthina: proxima huic lentiscina, dein pinea et abiegna. Post has numerantur picea et strobilina. Est autem omnis resina molliens, calefaciens, diffundens, repurgans: idonea in tussi ac tabe, eclegmate sumta per se aut ex melle: expurgant etiam, quae ex pectore educi oportet. Urinam movent, coctioni favent, ventrem molliunt, ad glutinandos palpebrarum pilos aptae, itemque

ἐν βλεφάροις ἁρμόζει, καὶ πρὸς λέπρας σὺν ἰῷ χαλκοῦ καὶ χαλκάνθῳ καὶ νίτρῳ· πρὸς δὲ τὰ ἰχωῤῥοοῦντα ὦτα σὺν μέλιτι καὶ ἐλαίῳ, καὶ πρὸς κνησμὸν αἰδοίου· μίγνυται δὲ καὶ ἐμπλάστροις καὶ μαλάγμασι καὶ ἀκόποις· καὶ πλευρᾶς ἀλγήμασι βοηθεῖ καθ' ἑαυτὴν ἐπιχρισθεῖσα ἢ ἐπιτιθεμένη.

Κεφ. ϛβ'. [Περὶ ῥητινῶν ἄλλων.] Γίνεται δὲ ῥητίνη ὑγρὰ πιτυΐνη καὶ πευκίνη, κομιζόμεναι ἀπὸ Γαλλίας καὶ Τυῤῥηνίας, καὶ ἀπὸ Κολοφῶνος πάλαι ποτὲ ἐκομίζετο, ἔνθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε Κολοφωνία κληθεῖσα· καὶ ἀπὸ Γαλατίας τῆς πρὸς ταῖς Ἄλπεσιν, ἣν ἐπιχωρίως οἱ τῆςδε ἔποικοι λάρικα[34] *ὀνομάζουσιν, ἐξόχως ποιοῦσα πρὸς τὰς χρονίους βῆχας ἐν ἐκλεικτῷ καὶ καθ' ἑαυτήν· διάφοροι δέ εἰσι τῷ χρώματι καὶ αὐταί· ἡ μὲν γάρ τίς ἐστι λευκὴ, ἡ δὲ ἐλαιώδης, ἡ δὲ μέλιτι ἔοικεν, ὥςπερ ἡ λάριξ. Γίνεται δὲ καὶ κυπαρισσίνη ῥητίνη ὑγρὰ, ἥτις ποιεῖ πρὸς τὰ αὐτά· τῆς μέντοι ξηρᾶς ἡ μέν ἐστι στροβιλίνη καὶ ἐλατίνη, ἡ δὲ πευκίνη, ἡ δὲ πιτυΐνη. Ἐκλέγου δὲ πασῶν τὴν εὐωδεστάτην καὶ διαυγῆ καὶ μὴ καπυρὰν, μηδὲ κάθυγρον, κηροειδῆ τε*

34) Asulanus solus *δάλακα.*

ad lepras cum aerugine, vitriolo aeris et nitro. Ad aures denique saniem fundentes cum melle et oleo itemque ad genitalium pruritum sunt utiles. Emplastris, malagmatis et acopis admiscentur: quin et per se illitae aut impositae laterum dolores levant.

Cap. XCII. [*De resinis aliis.*] Manat et resina liquida tum e pinu tum et e picea: hae ex Gallia et Etruria conveluntur. Quin et olim e Colophone asportabatur, quae inde Colophoniae cognomen adepta est: itemque ex Gallia subalpina, quam incolae nomine vernaculo laricem appellant. Ea in linctu et per se ad veterem tussim egregie confert. Ipsae quoque inter se colore differunt, siquidem candida quaedam est, alia oleosa, alia denique mellis similitudinem habet, uti larigna. Provenit et e cupresso resina liquida, quae quidem ad eadem est efficax. E siccis autem resinis alia est strobilina et abiegna, alia picea, alia pinea. Eligito omnium maxime odoratam, pellucidam, non valde aridam, non humentem, sed cerae

καὶ εὔθρυπτον· διαφέρει δὲ αὐτῶν ἡ πιτυΐνη καὶ ἐλατίνη· εὐώδεις γάρ εἰσι καὶ λιβανίζουσαι· κομίζονται δὲ διάφοροι ἐκ Πιτυούσης τῆς νήσου, ἥτις κεῖται κατὰ τὴν Ἱσπανίαν· ἡ δὲ πευκίνη καὶ στροβιλίνη καὶ κυπαρισσίνη ἐνδεέστεραι εἰσὶ, καὶ οὐχ ὁμοίως κέχρηνται ταῖς δυνάμεσιν, ὡς ἐκεῖναι· παραλαμβάνονται δὲ πρὸς ὅσα καὶ ἐκεῖναι· ἡ μέντοι σχινίνη ἀναλογεῖ τῇ τερμινθίνῃ.

Κεφ. ϛγ΄. [Περὶ τοῦ πῶς δεῖ καίειν τὴν ῥητίνην[35].] Καίεται δὲ πᾶσα ῥητίνη ὑγρὰ ἐν τετραπλασίονι ἀγγείῳ κατὰ τὸ τοῦ ἐγχεομένου ὑγροῦ πλῆθος· δεῖ γὰρ χοῦν μὲν τῆς ῥητίνης, δύο δὲ χόας ὀμβρίου ὕδατος βαλόντας εἰς ἀγγεῖον, ἕψειν ἐπ' ἀνθράκων πρᾳέως, διηνεκῶς κινοῦντας ἄχρις οὗ ἄνοσμος γίνηται καὶ εὔθρυπτος καὶ καπυρὰ, καὶ ὡς μὴ[36] τοῖς δακτύλοις εἴκειν· λοιπὸν δεῖ ψύξαντας εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον ἀκώνιστον, τουτέστιν ἀπίσσωτον, ἀποτίθεσθαι· γίνεται δὲ ἐξόχως λευκή· δεῖ μέντοι προδιυλίζειν πᾶσαν ῥητίνην τήκοντας, ἵνα χωρισθῇ τὸ ῥυπῶδες αὐτῆς· καίονται δὲ καὶ δίχα

35) Ex Aëtio mutavi inscriptionem vulgarem: *περὶ λιγνύος ῥητίνης*, falsam, quod nulla fuliginis mentio fit. Ceterum in bonis codicibus hoc caput cum superiore coniunctum est.

36) *Μὴ* addidi ex Aëtio, vulgo perperam omissum.

similem friabilemque. In eo genere praestant pinea et abiegna, odoratae enim sunt atque tus odore imitantur. Praestantiores e Pityusa insula, quae iuxta Hispaniam sita est, deferuntur. Picea autem et strobilina et cupressina inferiores sunt, neque tantis ac illae viribus pollent. Adhibentur autem ad ea, ad quae et illae. Lentiscina quidem terebinthinae analoga est.

Cap. XCIII. [*De modo, quo urenda est resina.*] Uritur resina omnis liquida in vase quadruplae capacitatis ad liquoris infundendi quantitatem. Congium enim resinae, duos aquae pluviae in ahenum immitti oportet, et super prunis lente coqui, usque dum odor penitus aboleatur, friabilis et arida reddatur, neque digitis cedat. Quod reliquum est, ubi refrixit, in fictile vas pice haud obductum reconditur: fitque hoc modo candoris eximii. Attamen resinam omnem eliquatam prius excolari oportet, quo sordidi quicquid est excernatur. Uruntur quoque sine

ὕδατος ἐπ' ἀνθράκων κούφως τὸ πρῶτον· ὅταν δὲ μέλλωσι συστρέφειν[37], ἀθρόως καὶ πολλοὺς ὑποθετέον τοὺς ἄνθρακας, καὶ ἑψητέον ἀδιαλείπτως ἐφ' ἡμέρας καὶ νύκτας τρεῖς, ἄχρις ἂν τὸ προειρημένον ἰδίωμα ἀπολάβωσιν[38]. ἀποτίθεσο δὲ, ὡς εἴρηται. Τὰς μέντοι ξηρὰς ἀρκέσει δι' ὅλης ἡμέρας ἑψήσαντας ἀποτίθεσθαι. Εὐχρηστοῦσι δὲ αἱ κεκαυμέναι εἴς τε τὰ εὐώδη τῶν μαλαγμάτων καὶ ἄκοπα, καὶ εἰς χρωματισμοὺς μύρων. Ἐκλαμβάνεται δὲ καὶ λιγνὺς ῥητίνης, ὥσπερ ἐπὶ[39] τοῦ λιβάνου, ἥτις χρησιμεύει πρός τε καλλιβλέφαρα καὶ περιβεβρωμένους κανθοὺς καὶ μυδῶντα βλέφαρα καὶ δακρύοντας ὀφθαλμούς· γίνεται δέ ἐξ αὐτῆς καὶ μέλαν, ᾧ γράφομεν.

Κεφ. ϞΔ'. [*Περὶ πίσσης ὑγρᾶς.*] Πίσσα ἡ μὲν ὑγρὰ, ἣν ἔνιοι κῶνον καλοῦσι, συνάγεται μὲν ἐκ τῶν λιπαρωτάτων ξύλων πεύκης καὶ πίτυος· ἔστι δὲ καλὴ ἡ στίλβουσα καὶ λεία καὶ καθαρά· ποιεῖ δὲ πρὸς θανάσιμα φάρμακα, φθισικοὺς, ἐμπυϊκοὺς, βῆχας, ἄσθματα, δυσανάγωγα τῶν ἐν θώ-

37) Sic vulgo. C. N. habent *συντρέχειν*.

38) Coniectura Saraceni, ex Aëtio stabilita, loco vulgari *ἀπολίπωσιν*.

39) C. N. *ἐκ*.

aqua primum leviter super carbonibus, dein ubi in coagulum abire coeperint, vehementius: sicque, multis crebro subiectis carbonibus, ad dies tres totidemque noctes citra intermissionem coqui oportet, donec prius memoratas sibi asciverint notas. Mox, uti dictum est, reponito. Attamen siccas per totum diem coxisse sufficiet atque ita reponere. Ad haec ustae expediunt, ad odorata malagmata et acopa, nec non et ad unguenta coloranda. Fuligo quoque e resina excipitur, sicut de ture (dictum est), quae prodest ad ea, quibus palpebrae pinguntur, ad circumrosos oculorum angulos, humore superfluo madentes palpebras et lippientes oculos. Ex eadem fit etiam atramentum, quo scribimus.

Cap. XCIV. [*De pice liquida.*] Pix liquida, quam nonnulli conum appellant, e pinguissimis piceae pinique lignis colligitur. Probatur splendida, laevis ac sincera. Bona autem est contra letalia pharmaca, in phthisi, ubi purulenta excreantur, ad tusses, anhelationes, ubi hu-

ρακι ὑγρῶν, ἐκλειχομένη κυάθου πλῆθος μετὰ μέλιτος· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν παρισθμίων καὶ σταφυλῆς φλεγμονὰς καὶ συνάγχας διαχριομένη· καὶ πρὸς τὰ πυοῤῥοῦντα ὦτα σὺν ῥοδίνῳ, καὶ πρὸς ἑρπετῶν δήγματα σὺν ἁλσὶ λείοις καταπλασσομένη· κηρῷ δὲ ἴσῳ μιγεῖσα, λεπροὺς ὄνυχας ἀφίστησι, φύματά τε ὑστέρας καὶ σκληρίας δακτυλίου διαφορεῖ· σὺν κριθίνῳ δὲ ἑψηθεῖσα ἀλεύρῳ καὶ παιδὸς οὔρῳ, χοιράδας περιῤῥήσσει· μετὰ δὲ θείου ἢ πίτυος φλοιοῦ ἢ πιτύρων ἕρπητας ἐπέχει καταχριομένη· μάννῃ δὲ καὶ κηρωτῇ μιγεῖσα, τὰς ὑποφορὰς παρακολλᾷ, πρός τε τὰς ἐν ποσὶ καὶ δακτύλοις[40] ῥαγάδας ἁρμόζει καταχριομένη· πληροῖ τε τὰ ἕλκη καὶ ἀποκαθαίρει σὺν μέλιτι, σὺν σταφίδι καὶ μέλιτι ἄνθρακας καὶ σηπεδόνας περιχαράσσει· μίγνυται δὲ καὶ σηπταῖς χρησίμως.

Κεφ. ϛε΄. [Περὶ Πισσελαίου.] Γίνεται δὲ καὶ πισσέλαιον ἐκ τῆς πίσσης, χωριζομένου τοῦ ὑδατώδους αὐτῆς· ἐφίσταται δὲ τοῦτο καθάπερ ὀῤῥὸς γάλακτι καὶ ἐκλαμβάνεται δὲ ἐν τῇ ἑψήσει τῆς πίσσης, ὑπεραιωρουμένου ἐρίου καθα-

40) Sic C. N. Vulgo δακτυλίῳ.

mores e thorace aegre eiiciuntur, cyathi mensura cum melle delincta. Peruncta valet ad tonsillarum uvulaeque inflammationes et anginas, itemque ad aures pure scatentes cum rosaceo, nec non et ad serpentium morsus cum trito sale adhibita. Pari vero cera admixta scabros ungues detrahit, uteri tubercula anique duritias discutit. Cum farina hordeacea puerique urina decocta scrofulas circumquaque rumpit. Cum sulfure, cortice pineo aut furfuribus illita herpetas cohibet. Mannae (turis) ac cerato permista sinuosa ulcera agglutinat: pedum digitorumque fissuris commode illinitur: ulcera replet et cum melle repurgat. Quin et cum uva passa et melle carbunculos et putrida ulcera marginibus circumdat. Septicis quoque utiliter admiscetur.

Cap. XCV. [*De oleo picino.*] Fit autem et oleum picinum e pice, separato, quod in ea aquosum est, quodque eidem, velut serum lacti, supernatat. Excipitur autem, dum pix coquitur, expansis supra eam mundis vel-

ροῦ, ὅπερ ὅταν ἐκ τοῦ ἀναφερομένου ἀτμοῦ γένηται διάβροχον, ἐκθλίβεται εἰς ἀγγεῖον· καὶ τοῦτο γίνεται ἐφ᾽ ὅσον ἂν χρόνον ἡ πίσσα ἕψηται· ποιεῖ δὲ πρὸς ὅσα καὶ ἡ ὑγρὰ πίσσα· δασύνει δὲ καὶ ἀλωπεκίας καταπλασσόμενον μετὰ κριθίνου ἀλεύρου· θεραπεύει δὲ τοῦτο καὶ ἡ ὑγρὰ πίσσα καὶ τὰ ἐπὶ τῶν κτηνῶν ἕλκη καὶ ψώρας ἐπιχριομένη.

Κεφ. ϛϛ΄. [*Περὶ λιγνύος τῆς ἐξ ὑγρᾶς πίσσης.*] Γίνεται καὶ λιγνὺς ἐκ[41] τῆς ὑγρᾶς πίσσης οὕτως· εἰς λύχνον καινὸν ἐλλυχνιασμένον δούς τι τῆς πίσσης, ἅψον καὶ πωμάσας τὸν λύχνον καινῷ ἀγγείῳ κεραμέῳ κλιβανοειδεῖ, ἄνωθεν μὲν περιφερεῖ καὶ στενῷ, κάτωθεν δὲ τρῆμα ἔχοντι, καθάπερ οἱ κλίβανοι, ἔα καίεσθαι· ὅταν δὲ ἀναλωθῇ τὸ πρῶτον ὑγρὸν, ἄλλο ἐπίχει, ἕως ἂν αἰθαλώσῃς λιγνὺν αὐτάρκη, καὶ χρῶ. Δύναμιν δὲ ἔχει δριμεῖαν καὶ στυπτικήν· χρηστέον δὲ αὐτῇ εἰς τὰ καλλιβλέφαρα καὶ περίχριστα, καὶ ὅπου μεμυδηκότα βλέφαρα τριχοφυῆσαι δεῖ· καὶ πρὸς ἀσθενέστερα καὶ δακρυοῤῥοῦντα, ἔτι δὲ εἰς ἑλκώδη ὄμματα χρήσιμος.

41) Sic C. N. Vulgo omittitur ἐκ.

leribus, quae, postquam halitu ex ea sublato permaduerint, in vas exprimuntur. Iteratur illud tantisper dum pix ea coquitur. Facit vero ad eadem, ad quae pix liquida. Cum hordeacea etiamnum farina calvitiei adhibitum pilos restituit. Id ipsum quoque pix liquida praestat, quae insuper iumentorum ulcera scabiemque illita emendat.

Cap. XCVI. [*De fuligine picis liquidae.*] Fit et fuligo e liquida pice hunc in modum. In lucernam novam ellychnio instructam picis nonnihil indito, illud accendito, ac fictili vase novo in clibani speciem conformato, superne quidem rotundo angustoque, inferne vero, uti clibani esse solent, forato, lucernam operito et ardere sinito. Consumto priori liquore novum infundito, donec sat fuliginis collegeris, ac tum utitor. Vim habet acrem et astringentem. Ea vero utendum est ad pigmenta, quibus palpebrae honestantur, et ad circumlitiones. Item, ubi superfluo humore madentibus palpebris pilos restitui decet. Denique ad imbecilles, lippientes et ulceratos oculos est utilis.

Κεφ. ϛζ'. [*Περὶ ξηρᾶς πίσσης.*] Ἡ δὲ ξηρὰ πίσσα ἔτι [42] ἑψομένης τῆς ὑγρᾶς γίνεται· καλεῖται δὲ αὐτὴ ὑπ' ἐνίων παλίμπισσα [43]. γίνεται δὲ αὐτῆς ἡ μέν τις ἰξώδης, βοσκὰς καλουμένη, ἡ δὲ ξηρά· ἔστι δὲ καλὴ ἡ καθαρὰ καὶ λιπαρὰ, εὐώδης τὲ καὶ ὑπόκιῤῥος καὶ ῥητινώδης· τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ λυκιακὴ καὶ ἡ βρυττία, δύο φύσεων ἐχόμεναι, πίσσης ἅμα καὶ ῥητίνης. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, πυοποιὸν, διαφορητικὴν φυμάτων καὶ φυγέθλων, καὶ πληρωτικὴν ἑλκῶν· μίγνυται δὲ καὶ τραυματικοῖς χρησίμως.

Κεφ. ϛη'. [*Περὶ ζωπίσσης.*] Ζώπισσαν δὲ εἶπον οἱ μὲν εἶναι τὴν ἐκ τῶν πλοίων ξυομένην ῥητίνην μετὰ τοῦ κηροῦ, καλουμένην ὑπ' ἐνίων ἀπόχυμα, οὖσαν διαχυτικὴν διὰ τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ βρέχεσθαι· οἱ δὲ τὴν πιτυΐνην ῥητίνην οὕτως ὠνόμασαν.

Κεφ. ϛθ'. [*Περὶ ἀσφάλτου.*] Ἄσφαλτος διαφέρει ἡ ἰουδαϊκὴ τῆς λοιπῆς· ἔστι δὲ καλὴ ἡ πορφυροειδῶς στίλβουσα, εὔτονος τῇ ὀσμῇ καὶ βαρεῖα· ἡ δὲ μέλαινα καὶ ῥυπώδης φαύλη· δολοῦται γὰρ πίσσης μιγνυμένης. Γεννᾶται καὶ ἐν

42) Additur in C. N.

43) C. *κακίμπισσα.*

Cap. XCVII. [*De pice sicca.*] Pix sicca etiamnum e liquida fit cocta, vocatur autem a nonnullis palimpissa. Est quaedam eius species viscosa, boscas cognominata, altera sicca. Probatur pura, pinguis, odorata, subrutila et resinosa. Talis est lycia et bruttia, quae quidem utramque picis iuxta ac resinae indolem habent. Vim possidet calefacientem, mollientem, pus moventem, tubercula, glandularum tumores discutientem, ulcera replentem: utiliter etiam vulnerariis medicamentis admiscetur.

Cap. XCVIII. [*De zopissa.*] Zopissam alii dicunt esse resinam cum cera navibus derasam, a nonnullis apochyma vocatam, quae dissipandi vim habet, quia aqua marina est macerata, alii pineam resinam sic appellant.

Cap. XCIX. [*De bitumine.*] Bitumen iudaicum ceteris praestat. Probatur purpureo splendore insigne, odoris intensi ac ponderosum. Nigrum autem ac sordidum damnatur, pice enim admixta adulteratur. Nascitur in

Φοινίκῃ καὶ ἐν Σιδόνι καὶ ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἐν Ζακύνθῳ· γίνεται δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀκραγαντίνων χώραν τῆς Σικελίας ὑγρὸν ἐπινηχόμενον ταῖς κρήναις, ᾧ χρῶνται εἰς τοὺς λύχνους ἀντὶ ἐλαίου, καλοῦντες αὐτὸ σικελὸν ἔλαιον πλανώμενοι· ἔστι γὰρ ἀσφάλτου ὑγρᾶς εἶδος.

Κεφ. ρ΄. [Περὶ Πιττασφάλτου.] Καλεῖται δέ τις καὶ πιττάσφαλτος, γεννωμένη ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ πρὸς Ἐπιδάμνῳ, ἥ τις ἐκ τῶν κεραυνίων ὀρῶν συγκαταφέρεται τῇ τοῦ ποταμοῦ ῥύμῃ καὶ ἐκβράσσεται κατὰ τὰς ἠϊόνας, βωλοειδῶς συμπεπηγυῖα, ὄζουσα πίσσης μεμιγμένης ἀσφάλτῳ. Ἡ δὲ πιττάσφαλτος δύναται ὅσα πίσσα καὶ ἄσφαλτος μιγέντα[44].

Κεφ. ρα΄. [Περὶ νάφθας.] Καλεῖται δέ τις καὶ νάφθα, ὅπερ ἐστὶ τῆς βαβυλωνίου ἀσφάλτου περιήθημα, τῷ χρώματι λευκὸν, εὑρίσκεται δὲ καὶ μέλαν, δύναμιν ἔχον ἁρπακτικὴν τοῦ πυρὸς, ὥςτε καὶ ἐκ διαστήματος ἁρπάζειν τοῦτο, ὅπερ πρὸς ὑποχύσεις χρησιμεύει καὶ λευκώματα. Δύναμιν δὲ ἔχει πᾶσα ἄσφαλτος ἀφλέγμαντον, κολλητικὴν, διαφορητικὴν, μα-

44) Haec transposui e fine sequentis capitis, ubi librariorum incuria ea reliquerat.

Phoenice, Sidone, Babylone et Zacyntho. Gignitur et in Agrigentino Siciliae agro, liquidum fontibus supernatans, quo ad lucernarum lumina olei vice utuntur, quodque siculum oleum falso appellant, namque liquidi bituminis species est.

Cap. C. [*De pissasphalto.*] Gignitur in Apollonia Epidamno vicina, quae pittasphaltos appellatur. Ea e montibus cerauniis aestuantis fluminis impetu devolvitur et in litus exspuitur. Illic in glebas coacta mixtam bitumini picem redolet. Pissasphaltus ad eadem valet, ad quae pix et bitumen mixta.

Cap. CI. [*De naphtha.*] Naphtha quoque vocatur bituminis babylonii colamen, colore candidum: invenitur etiam nigrum. Vim obtinet ignis rapacem, adeo ut etiam e longinquo illum concipiat. Ad suffusiones oculorum et albugines est efficax. Bitumen vero omne vim habet inflammationes arcendi, glutinandi, discutiendi atque etiam

λακτικὴν, ποιοῦσα πρὸς πνίγας ὑστερικὰς καὶ προπτώσεις, προστιθεμένη καὶ ὀσφραινομένη καὶ ὑποθυμιωμένη· ἐλέγχει δὲ καὶ ἐπιληπτικοὺς ὑποθυμιαθεῖσα, καθάπερ καὶ ὁ γαγάτης λίθος· πινομένη δὲ μετ' οἴνου καὶ καστορίου ἔμμηνα κινεῖ, καὶ βηξὶ χρονίαις καὶ ἀσθματικοῖς καὶ δυσπνοίαις βοηθεῖ, καὶ ἑρπετῶν δήγμασι καὶ ἰσχίων πόνοις καὶ πλευρᾶς. Δίδοται δὲ καὶ κοιλιακοῖς καταπότιον, καὶ θρόμβους αἵματος διαλύει σὺν ὄξει ποθεῖσα· ἐγκλύζεται καὶ ἐπὶ δυσεντερικῶν σὺν πτισάνῃ τακεῖσα, καὶ κατάῤῥους ὑποθυμιωμένη θεραπεύει, καὶ ὀδόντων ἀλγήματα περιπλασθεῖσα πραΰνει· ἀνακολλᾷ δὲ καὶ τρίχας ἡ ξηρὰ διὰ μηλωτίδος θερμανθεῖσα· ἀρήγει δὲ καὶ ποδαγρικοῖς καὶ ἀρθριτικοῖς καὶ ληθαργικοῖς σὺν ὠμῇ λύσει καὶ κηρῷ καὶ νίτρῳ καταπλασθεῖσα.

Κεφ. ρβ'. [*Περὶ Κυπαρίσσου.*] Κυπάρισσος στύφει καὶ ψύχει· ἧς τὰ φύλλα ποθέντα μετὰ γλυκέος καὶ σμύρνης ὀλίγης κύστει ῥευματιζομένῃ καὶ δυσουρίαις βοηθεῖ· τὰ δὲ σφαιρία κοπέντα καὶ σὺν οἴνῳ πινόμενα ἁρμόζει πρὸς αἵματος ἀναγωγὴν καὶ δυσεντερίαν καὶ κοιλίας ῥευματισμὸν, ὀρθό-

molliendi, ad uteri strangulationes et procidentias efficacem, seu appositum, seu olfactum, seu etiam suffumigatum. Quin et comitiali morbo laborantes, velut gagates lapis, suffitu prodit. Cum vino et castoreo potum menses elicit. Tussi veteri, anhelationi spirandique difficultati auxilio est: serpentium quoque morsibus atque coxendicum laterisque doloribus medetur. Coeliacis etiam catapotii instar deglutiendum exhibetur et coagula sanguinis solvit, cum aceto potum. Dysentericis itidem cum ptisana liquatum infunditur, catarrhos suffitu levat, dentium dolores circumlitum mitigat. Cetero, quod siccum est, per cochlear (auriscalpium) calefactum pilos agglutinat. Cum farina denique cruda, cera ac nitro adhibitum podagricos, arthriticos ac lethargicos iuvat.

Cap. CII. [*De Cupresso.*] Cupressus astringit et refrigerat. Eius folia ex passo et myrrha pauca epota vesicae rheumatismo affectae urinaeque difficultati auxiliantur. Fructus vero contusi et e vino bibiti ad sanguinis reiectionem, dysenteriam, alvi rheumatismum, ortho-

πνοιαν, βῆχα· καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν τὸ αὐτὸ ποιεῖ· μαλάττει δὲ καὶ σκληρίας κοπέντα μετὰ σύκου, καὶ πολύποδας τοὺς ἐν μυκτῆρσιν ἰᾶται· ἐκβάλλει δὲ καὶ λεπριῶντας ὄνυχας, σὺν ὄξει καθεψηθέντα καὶ λειανθέντα μετὰ θέρμων· στέλλει δὲ καὶ ἐντεροκήλας καταπλασθέντα, καὶ τὰ φύλλα τὰ αὐτὰ ποιεῖ. Δοκεῖ δὲ καὶ κώνωπας διώκειν τὰ σφαιρία μετὰ τῆς κόμης θυμιαθέντα· τὰ δὲ φύλλα λεῖα καταπλαττόμενα τραύματα κολλᾷ· ἔστι δὲ καὶ ἴσχαιμα· σὺν ὄξει δὲ λειωθέντα, τρίχας βάπτει· καταπλάσσεται δὲ καθ᾽ αὑτὰ καὶ σὺν ἀλφίτῳ πρὸς ἐρυσιπέλατα καὶ ἕρπητας, ἄνθρακας καὶ πρὸς ὀφθαλμῶν φλεγμονάς· κηρωτῇ δὲ μιγέντα στόμαχον κρατύνει ἐπιτιθέμενα.

Κεφ. ργ΄. [Περὶ Ἀρκεύθου.] Ἄρκευθος ἡ μέν τίς ἐστι μεγάλη, ἡ δὲ μικρά· [οἱ δὲ ἀρκευθίδα, οἱ δὲ μνησίθεον, οἱ δὲ ἀκαταλίδα, Ἀφροὶ ζουορινσίπετ, Αἰγύπτιοι λιβιοὺμ, Ῥωμαῖοι ἰουνίπερουμ, Γάλλοι ἰουπικέλλουσον. Γνώριμος δὲ ἡ μεγάλη τοῖς πλείστοις, ἐμφερὴς κυπαρίσσῳ, γεννωμένη ἐν τραχέσι καὶ παραθαλασσίοις τόποις.] Δριμεῖαι δὲ ἀμφότεραι, διουρητικαὶ καὶ θερμαντικαὶ, θυμιώμεναί τε θηρία διώκουσιν.

pnoeam ac tussim conducunt. Quin et decoctum eorum idem praestat. Cum fico tusae duritias quoque emolliunt nariumque polypis medentur. Ex aceto etiam decoctae cumque lupinis trita lepra affectos ungues detrahunt. Fotu quoque hernias intestinales coërcent: folia iisdem pollent viribus. Culices etiam fugare existimantur fructus cum coma arboris suffiti. Folia vero trita et imposita vulnera glutinant, sanguinemque cohibent. Cum aceto ad laevorem trita capillos tingunt. Tum per se tum etiam cum polenta illinuntur ad erysipelata, herpetes, carbunculos et ad oculorum inflammationes. Cerato denique mista et admota ventriculum roborant.

Cap. CIII. [*De Iunipero.*] Iuniperus quaedam maior est, minor altera. [Hanc nonnulli arceuthida, alii mnesitheum, alii acatalida, Afri zuorinsipet, Aegyptii libium, Romani iuniperum, Galli iupicelluson vocant. Maior est in vulgus nota, cupresso similis, proveniens in asperis et submarinis locis.] Utraque est acris, urinam movet, calefacit, accensaque animalia noxia fugat. Fructus vero

Ὁ δὲ καρπὸς αὐτῶν ὁ μέν τις καρύου μέγεθος εὑρίσκεται, ὁ δὲ καρύου ποντικοῦ ἴσος[45], στρογγύλος τε καὶ εὐώδης καὶ γλυκὺς ἐν τῷ διαμασσᾶσθαι καὶ ὑπόπικρος, ἀρκευθὶς καλούμενος, θερμαντικὸς μετρίως καὶ στυπτικὸς, εὐστόμαχος· ποιῶν πρὸς τὰ ἐν θώρακι καὶ βῆχας καὶ πνευματώσεις καὶ στρόφους καὶ θηρία πινόμενος· ἔστι δὲ καὶ οὐρητικὸς, ὅθεν καὶ σπάσμασι καὶ ῥήγμασι καὶ ὑστερικαῖς πνιγομέναις ἁρμόζει.

Κεφ. ρδ΄. [Περὶ Βράθυος.] Βράθυ[46], ἔνιοι βάραθρον καλοῦσι, [οἱ δὲ βάρυτον, οἱ δὲ βάρον, Ῥωμαῖοι ἕρβα σαβίνα]. Ἔστι δὲ τούτου εἴδη δύο· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐστὶ τοῖς φύλλοις ὅμοιον κυπαρίσσῳ[47], ἀκανθωδέστερον δὲ καὶ βαρύοσμον, δριμὺ, πυρωτικόν· κολοβὸν δὲ τὸ δένδρον καὶ εἰς πλάτος μᾶλλον χεόμενον· χρῶνται δέ τινες τοῖς φύλλοις ἀντὶ θυμιάματος. Τὸ δὲ ἕτερον μυρίκῃ τοῖς φύλλοις ὅμοιον. Ἀμφοτέρων δὲ τὰ φύλλα ἵστησι νομὰς καὶ φλεγμονὰς καταπλαττόμενα πραΰνει, ἀποκαθαίρει τε μελανίας σὺν μέλιτι καταπλασσόμενα καὶ τὰς ῥυπαρίας, καὶ ἄνθρακας περιῤῥήσ-

45) Restituo lectionem Aldinae, quando Saracenus, oxycedri fructum non cognoscens, e Serapione ausus est κνάμου interponere.

46) Sic cod. C. N. Ald. Vulgo βράθυς.

47) βοστρυχωδέστερον cod. C. N. Κόμην ἔχει ὡς μυρίκη idem cod. C. apponit.

earum, alterius nucem (euboïcam), alterius nucem avellanam mole aequat, rotundus est, odoratus, dulcis dum manducatur, ac subamarus, arceuthis vocatus. Moderate calefacit et astringit, stomacho utilis. Potus ad pectoris vitia, tusses, inflationes, tormina morsusque bestiarum noxiarum inservit. Urinas quoque ciet, unde et convulsis et ruptis et quae utero strangulantur, subvenit.

Cap. CIV. [*De Sabina.*] Sabinam nonnulli barathron [alii baryton aut baron, Romani herbam sabinam] vocant. Huius sunt duo genera. Alterum foliis est cupresso similis, sed spinosius, graveolens, acre ac ferventis naturae. Depressa est arbor ac magis in latitudinem diffusa. Foliis autem nonnulli ad suffitus utuntur. Alterum genus folia habet tamarici similia. Utriusque folia ulcera rodentia compescunt et phlegmonis imposita mitigant, cum melle illita nigritias expurgant sordesque et

σει· σὺν οἴνῳ ποθέντα καὶ αἷμα δι᾽ οὔρων ἄγει, ἔμβρυά τε κατασπᾷ[48], προςτεθέντα δὲ καὶ ὑποθυμιαθέντα τὸ αὐτὸ ποιεῖ· μίγνυται δὲ καὶ τοῖς θερμαντικοῖς χρίσμασιν, ἰδίως δὲ τῷ γλευκίνῳ.

Κεφ. ρέ. [Περὶ Κέδρου.] Κέδρος δένδρον ἐστὶ μέγα, ἐξ οὗ ἡ λεγομένη κεδρία συνάγεται· καρπὸν δὲ ἔχει ὥςπερ κυπαρίσσου, μακρότερον μὲν παρὰ πολύ· λέγεται δὲ καὶ ἄλλη κέδρος μικρὰ, ἀκανθώδης ὥςπερ ἄρκευθος, καρπὸν φέρουσα μύρτου μέγεθος, περιφερῆ. Τῆς δὲ κεδρίας ἀρίστη ἡ παχεῖα καὶ διαυγὴς, βαρεῖα τῇ ὀσμῇ· ἀποχεομένη δὲ κατὰ σταλαγμοὺς ἐπιδιαμένουσα καὶ μὴ διαχεομένη. Δύναμιν δὲ ἔχει σηπτικὴν μὲν τῶν ἐμψύχων, φυλακτικὴν δὲ τῶν νεκρῶν σωμάτων· ὅθεν καὶ νεκροῦ ζωήν τινες αὐτὴν ἐκάλεσαν· καὶ ἱμάτια δὲ καὶ δέρματα φθείρει, διὰ τὸ θερμαίνειν ἐπιτεταμένως καὶ ξηραίνειν· εὐθετεῖ δὲ εἴς τε ὀφθαλμικὰ, ὀξυδερκὴς οὖσα ἐγχριομένη, καὶ λευκώματα καὶ οὐλὰς σμήχει· σὺν ὄξει διακλυζομένη, σκώληκας τοὺς ἐν ὠσὶ κτείνει, ἤχους τε καὶ συριγμοὺς παύει σὺν ὑσσώπου ἀφεψήματι ἐγχεομένη· εἴς τε ἐμβρώματα

48) Sic cod. C. et Ald.; ἐκτεινάσσει Asulan., Cornar., Goupyl.; ἐκτινάσσει Sarac.

carbunculos circumquaque rumpunt. Cum vino pota sanguinem per lotium educunt, fetusque detrahunt, quod tum appositu tum suffitu praestant. Unguentis denique calefacientibus, speciatim gleucino, immiscentur.

Cap. CV. [*De Cedro.*] Cedrus arbor magna est, e qua cedria dicta colligitur. Fructum profert uti cupressus, sed multo grandiorem. Dicitur et altera cedrus, parva ea, spinosa iuniperi more, fructum ferens myrti baccarum mole, rotundum. Cedria vero laudatissima est crassa, pellucida, graveolens, quae effusa in guttas coit, nec diffunditur. Vim habet animata corpora corrumpendi, defuncta vero conservandi, unde et quidam mortuorum vitam eam nuncuparunt. Vestes quoque et pelles corrumpit, quando vehementius calefacit et exsiccat. Accommodatur etiam ocularibus medicamentis, inuncta enim oculorum aciem firmat, eorumque albugines detergit et cicatrices. Cum aceto instillata aurium vermes necat, et cum hyssopi decocto infusa sonitus tinnitusque sedat. Erosorum dentium cavis

ὀδόντων ἐνσταλαγεῖσα, θραύει μὲν τὸν ὀδόντα, παύει δὲ τὴν ἀλγηδόνα, σὺν ὄξει δὲ διακλυζομένη τὸ αὐτὸ ποιεῖ· περιχρισθεῖσα δὲ αἰδοίῳ πρὸ τῆς συνουσίας ἀτόκιόν ἐστι· συναγχικῶν τε περίχριστός ἐστι καὶ παρισθμίων φλεγμοναῖς βοηθεῖ· φθεῖράς τε καὶ κόνιδας φθείρει περιχρισθεῖσα· κεράστου δὲ δήγμασι σὺν ἅλσὶ καταπλασσομένη ἀρήγει· πρός τε λαγωοῦ θαλασσίου πόσιν, σὺν γλυκεῖ λαβομένη βοηθεῖ, ὠφελεῖ καὶ ἐλεφαντιῶντας· ἐκλειχομένη ἢ περιχριομένη καθαίρει καὶ τὰ ἐν πνεύμονι ἕλκη, καὶ ἰᾶται ὅσον κύαθος ῥοφουμένη· σκώληκάς τε καὶ ἀσκαρίδας ἐγκλυζομένη φθείρει καὶ ἔμβρυα κατασπᾷ. Γίνεται δὲ καὶ ἔλαιον ἐξ αὐτῆς, χωριζόμενον ἀπὸ τῆς κεδρίας δι' ἐρίου ὑπεραιωρουμένου ἐν τῇ ἑψήσει, ὡς ἐπὶ τῆς πίσσης, ποιοῦν πρὸς ὅσα καὶ ἡ κεδρία. Θεραπεύει δὲ τὸ ἔλαιον ἰδίως καὶ τὰς ἐπὶ τῶν τετραπόδων ψώρας καὶ κυνῶν καὶ βοῶν ἀνδρικῶς καταχριόμενον, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν[49] κρότωνας φθείρει, καὶ τὰς[50] ἐπὶ τῇ κουρᾷ γινομένας ἑλκώσεις αὐτῶν ἐπουλοῖ[51]. Τὴν δὲ λιγνὺν αὐτῆς συνακτέον, ὥςπερ

49) Ald. ἐπ' αὐτῷ.
50) Ald. τοὺς.
51) C. ὑπουλοῖ.

indita eos quidem frangit, dolores tamen levat; idem quoque facit, si ex aceto colluitur. Verendae parti ante coitum circumlita conceptionem impedit. Anginosis circumlinitur, et tonsillarum inflammationibus opitulatur. Pediculos lendesque illitu enecat: cerastae morsibus cum salibus imposita subvenit. Contra hausta leporis marini venena in passo sumta auxiliatur: iuvat et elephantiacos. Linctu aut perunctione pulmonis ulcera purgat, et, si cyathi mensura sorbeatur, persanat. Et vermes alios et ascaridas, si alvus ea eluitur, necat et fetus extrahit. Fit ex ea oleum, quod a cedria separatur, velleribus, dum coquitur, supra eam expansis, ut de pice dictum est; ad eadem omnia, ad quae cedria, utile. Praecipue vero oleum, strenue perunctum, scabiem quadrupedum, canum boumque persanat, iis inhaerentes acaros admotum interimit, et ulcera e tonsura oborta ad cicatricem perducit. Fuligo ipsius eodem, quo et e pice, modo colligitur, iis-

τὴν τῆς πίσσης, δύναμιν ἔχουσαν τὴν αὐτὴν ἐκείνῃ[52]. Κεδρίδες δὲ καλοῦνται οἱ ἐξ αὐτῆς καρποί. Δύναμιν δὲ ἔχουσι θερμαντικὴν, κακοστόμαχον· βοηθοῦσι δὲ βηξὶ, σπάσμασι, ῥήγμασι, στραγγουρίαις, καὶ ἔμμηνα ἄγουσι μετὰ πεπέρεως λείου πινόμενοι, καὶ πρὸς λαγωοῦ θαλασσίου πόσιν σὺν οἴνῳ λαμβάνονται· διώκουσι καὶ θηρία, χριομένου τοῦ σώματος σὺν ἐλαφείῳ στέατι ἢ μυελῷ· μίγνυνται δὲ καὶ ἀντιδότοις.

Κεφ. ϛ'. [Περὶ Δάφνης.] Δάφνη[53], ἡ μέν τίς ἐστι λεπτόφυλλος, ἡ δὲ πλατυτέρα[54]· θερμαντικαὶ δὲ ἀμφότεραι καὶ μαλακτικαί· ὅθεν τὸ ἀφέψημα αὐτῶν εἰς ἐγκαθίσματα τὰ περὶ μήτραν καὶ κύστιν ἁρμόζει· τὰ δὲ χλωρὰ τῶν φύλλων ἠρέμα ὑποστύφει· ὠφελεῖ δὲ λεῖα καταπλασθέντα σφηκῶν καὶ μελιττῶν πληγάς. Δύναται δὲ καὶ πᾶσαν φλεγμονὴν πραΰνειν σὺν ἀλφίτῳ καὶ ἄρτῳ καταπλασθέντα· ποθέντα δὲ βαρύνει[55] τὸν στόμαχον καὶ ἐμέτους κινεῖ· αἱ δὲ δαφνίδες θερμαντικώτεραι τῶν φύλλων εἰσί· ποιοῦσιν οὖν

52) Haec ultima in Ald. et X., desunt in C. N.

53) Quae hic habent notha, pertinent ad *δάφνην ἀλεξανδρείαν*, 4, 147., ubi in cod. N. repetuntur.

54) C. *ὡς ἀκτῆς φύλλα.*

55) Cornar. coniecit. Vulgo *πραΰνει*. Oribas. et Matthioli codex congruunt. In Matthiolo enim pro *effundunt* manifesto *offendunt* legendum.

dem, quibus illa, viribus praedita. Cedrides vocantur fructus ipsius. Vim habent calefacientem, stomacho adversam: tussim vero, convulsa ruptaque et urinae difficultatem iuvant. E trito pipere poti menstrua cient, et contra haustum leporem marinum in vino sumuntur. Fugant et animalia noxia, peruncto corpore cum cervino adipe aut medulla. Antidotis denique adduntur.

Cap. CVI. [*De Lauro.*] Laurus quaedam est tenui folio, alia latiori: utraque calefaciens et molliens. Itaque decoctum ex his insessu matricis ac vesicae vitiis convenit. Virentia folia aliquantulum astringunt: trita et illita vesparum apumque ictibus opitulantur. Omnem autem inflammationem potis est cum polenta et pane imposita mitigare. Pota vero stomachum gravant et vomitus cient. Lauri baccae magis quam folia calefaciunt. Proinde in

ἐκλειχόμεναι λεῖαι σὺν μέλιτι ἢ γλυκεῖ πρὸς φθίσιν καὶ ὀρθόπνοιαν καὶ τοὺς περὶ θώρακα ῥευματισμούς· πίνονται δὲ σὺν οἴνῳ πρὸς σκορπιοπλήκτους· καὶ ἀλφοὺς δὲ σμήχουσι· τὸ δὲ πίεσμα αὐτῶν ὠταλγίαις καὶ δυσηκοίαις βοηθεῖ, σὺν οἴνῳ παλαιῷ καὶ ῥοδίνῳ ἐγχεόμενον· μίγνυται καὶ ἀκόποις καὶ συγχρίσμασι θερμαντικοῖς καὶ διαφορητικοῖς. Ὁ δὲ φλοιὸς τῆς ῥίζης αὐτῶν λίθους θρύπτει καὶ ἔμβρυα κτείνει καὶ ἡπατικοὺς ὠφελεῖ, τριωβόλου πλῆθος σὺν οἴνῳ εὐώδει πινόμενος.

Κεφ. ρζ′. [Περὶ Πλατάνου.] Πλατάνου τὰ τρυφερὰ τῶν φύλλων ἑψηθέντα ἐν οἴνῳ καὶ καταπλασθέντα στέλλει ῥεύματα ὀφθαλμῶν· κουφίζει δὲ καὶ τὰ οἰδήματα καὶ φλεγμονάς· ὁ δὲ φλοιὸς ἑψηθεὶς ἐν ὄξει, ὀδονταλγίας ἐστὶ διάκλυσμα· τὰ δὲ σφαιρία χλωρὰ σὺν οἴνῳ ποθέντα, ἑρπετοδήκτοις βοηθεῖ, ἀναληφθέντα δὲ στέατι πυρίκαυστα θεραπεύει· ὁ δὲ χνοῦς τῶν φύλλων καὶ τῶν σφαιρίων ἀκοὴν καὶ ὄψιν ἐμπεσὼν λυμαίνεται.

Κεφ. ρη′. [Περὶ Μελίας.] Μελία δένδρον ἐστὶ γνώριμον, οὗ τῶν φύλλων ὁ χυλὸς καὶ αὐτὰ σὺν οἴνῳ πινόμενα

eclegmate tritae cum melle aut passo prosunt tabi, orthopnoeae ac thoracis rheumatismis. Contra scorpionum ictus ex vino bibuntur, et vitiligines detergunt. Expressus ex iis succus aurium doloribus auditusque gravitati auxiliatur, cum vino vetere et rosaceo instillatus. Inseritur et acopis et unguentis tum calefacientibus tum discutientibus. Cortex denique radicis calculos comminuit, fetus interimit, hepaticis prodest, tribus obolis in vino odorato potus.

Cap. CVII. [*De Platano.*] Tenerrima platani folia vino cocta et imposita oculorum fluxiones compescunt: leniunt etiam oedemata et inflammationes. Cortex in aceto coctus ad dentium dolores colluitur. Fructus globosi virides cum vino poti serpentium morsibus adminiculo sunt: exceptae autem adipe ambusta sanant. Lanugo autem foliorum fructuumque (in aures oculosque) illapsa visum auditumque laedit.

Cap. CVIII. [*De Fraxino.*] Fraxinus est arbor nota, cuius foliorum succus et ea ipsa tum in vino pota

καὶ καταπλασσόμενα ἐχιοδήκτοις βοηθεῖ· ὁ δὲ φλοιὸς καεὶς καὶ καταχρισθεὶς μεθ' ὕδατος λέπρας ἀφίστησι· τὰ δὲ τορνεύματα τοῦ ξύλου ποθέντα φασὶν ἀναιρετικὰ εἶναι.

Κεφ. ρθ'. [Περὶ Λεύκης.] Λεύκης τοῦ δένδρου ὁ φλοιὸς ποθεὶς ὅσον οὐγγίας μιᾶς πλῆθος ἰσχιάδας ὠφελεῖ καὶ στραγγουρίας· ἱστορεῖται δὲ καὶ ἀτόκιος εἶναι, ποθεὶς μετὰ ἡμιόνου νεφροῦ· καὶ τὰ φύλλα δὲ πινόμενα μετὰ κάθαρσιν σὺν οἴνῳ τὸ αὐτὸ δρᾷν λέγεται· ὠφελεῖ καὶ ὠταλγίας ὁ χυλὸς τῶν φύλλων χλιαρὸς ἐνσταζόμενος· τὰ δὲ κατὰ τὴν ἐκβλάστησιν τῶν φύλλων σφαιρία λεῖα μετὰ μέλιτος ἐγχριόμενα ἀμβλυωπίας[56] θεραπεύει· ἔνιοι δὲ ἱστοροῦσι τὸν φλοιὸν τῆς λεύκης καὶ τῆς αἰγείρου τμηθέντα εἰς λεπτὰ μεγέθη καὶ σπαρέντα πρασιαῖς κεκροπρισμέναις ἐν παντὶ καιρῷ μύκητας ἐδωδίμους φύειν.

Κεφ. ρι' (ριγ'). [Περὶ Αἰγείρου.][57] Αἰγείρου τὰ φύλλα μετ' ὄξους καταπλαττόμενα ποδαγρικὰς ὀδύνας ὠφελεῖ· ἡ δὲ ἐξ αὐτῆς ῥητίνη μίγνυται μαλάγμασιν· ὁ δὲ καρ-

56) Sambuc. αἰγίλωπας.

57) Naturaliter nexum hoc caput in cod. C. N. sequitur, vulgo post duo capita interposita.

tum imposita viperarum morsibus opitulantur. Cortex ustus et ex aqua illitus lepras removet. Ligni tornati scobes potae letales perhibentur.

Cap. CIX. [*De Populo alba.*] Populi albae cortex unciae unius pondere potus ischiadicis et stranguriae prodest. Traditur et conceptum prohibere, si cum mulino rene propinatur. Sed et folia post purgationes pota idem praestare dicuntur. Tepidus quoque foliorum succus auribus dolentibus utiliter instillatur. Amenta vero, quae, dum folia germinant, erumpunt, trita et cum melle illita oculorum habetudini medentur. Nec desunt, qui memoriae tradiderint, et albae et nigrae populi corticem in tenuia frusta concisum ac stercoratis areolis inspersum, quavis anni tempestate fungos proferre edules.

Cap. CX. (CXIII.) [*De Populo nigra.*] Populi nigrae folia ex aceto imposita in podagricis doloribus expediunt: quae vero ex ea manat resina, malagmatis admi-

πὸς μετ᾽ ὄξους πινόμενος ἐπιληπτικοὺς ὠφελεῖ· ἱστορεῖται δὲ ὅτι τὸ ἐξ αὐτῶν δάκρυον κατὰ τὸν Ἠριδανὸν ποταμὸν καταχεόμενον πήγνυται καὶ γίνεται τὸ καλούμενον ἤλεκτρον, ὑπ᾽ ἐνίων δὲ χρυσοφόρον· εὐῶδες ἐν τῇ παρατρίψει καὶ χρυσοειδὲς τῷ χρώματι, ὅπερ πινόμενον λεῖον, στομάχου καὶ κοιλίας ῥεῦμα ἵστησι.

Κεφ. ρια' (ρι'). [Περὶ Μάκερος.] Μάκερ φλοιός ἐστι κομιζόμενος ἐκ τῆς βαρβάρου, ὑπόξανθος, παχὺς, στύφων ἱκανῶς κατὰ τὴν γεῦσιν· πίνεται δὲ πρὸς αἵματος πτύσιν καὶ δυσεντερίας καὶ κοιλίας ῥευματισμόν.

Κεφ. ριβ' (ρια'). [Περὶ Πτελέας.][58] Πτελέας τὰ φύλλα καὶ οἱ ἀκρέμονες καὶ ὁ φλοιὸς στυπτικά· ποιεῖ δὲ τὰ φύλλα πρὸς λέπραν λεῖα σὺν ὄξει ἐπιπλαττόμενα, καὶ τραύματα κολλᾷ, μᾶλλον δὲ ὁ φλοιὸς ἀντὶ ἐπιδέσμου περιειλούμενος· ἔστι γὰρ ἱμαντώδης· ὁ δὲ παχύτερος φλοιὸς σὺν οἴνῳ ἢ ὕδατι ψυχρῷ ποθεὶς, ὅσον οὐγγίας α' πλῆθος, ἄγει φλέγμα· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ τῶν φύλλων ἢ τοῦ φλοιοῦ τῶν ῥιζῶν κατ-

58) Hoc et sequens caput desiderantur in nonnullis codicibus. In cod. X. et Ald. tamen adsunt, adscripto illic *Κρατεύου τοῦ ῥιζοτόμου.*

scetur. Fructus cum aceto potus epilepticos iuvat. Fertur eius lacrima, quae secundum Padum amnem destillat, concrescere, fierique succinum, quod nonnullis et chrysophorum dicitur. Attritu id iucundum spirat odorem et colore aurum aemulatur. Tritum potumque stomachi alvique fluxiones sistit.

Cap. CXI. (CX.) [*De Macere.*] Macer cortex est e barbarica (regione) advectus, subflavus, crassus gustuque perquam astringens. Bibitur is adversus sanguinis sputa, dysenterias et alvi fluxiones.

Cap. CXII. (CXI.) [*De Ulmo.*] Ulmi et folia et rami ipseque cortex vim habent astringentem. Folia trita ex aceto ad lepram efficaciter illinuntur, et vulnera glutinant; magis etiam cortex, si fasciae loco circumvolvatur: est enim lori in modum flexilis. Crassior autem cortex in vino aut aqua frigida unciae pondere potus pituitam educit. Quin et decoctum foliorum et radicum

αντλούμενον, κάταγμα πωροῖ τάχιον· τὸ δὲ ἐν ταῖς φύσκαις[59] κατὰ τὴν πρώτην ἐκβλάστησιν εὑρισκόμενον ὑγρὸν στίλβει πρόςωπον ἐπιχριόμενον· ξηραινόμενον δὲ τὸ ὑγρὸν τοῦτο, ἀναλύεται εἰς θηρία κωνοποειδῆ. Λαχανεύεται δὲ τὰ πρόςφατα τῶν φύλλων ἑψόμενα εἰς προςοψήματα.

Κεφ. ριγ′ (ριβ′). [Περὶ σαπρότητος ξύλων.] Ἡ δὲ ἀπὸ τῶν παλαιῶν ξύλων καὶ πρέμνων σαπρία συνισταμένη ὥςπερ ἄλευρον, καταπλασσομένη ἀνακαθαίρει καὶ ἀπουλοῖ ἕλκη· τὰ δὲ ἑρπυστικὰ ἐπέχει σὺν ἴσῳ ἀνίσῳ φυραθεῖσα καὶ οἴνῳ, ἐν ὀθόναις τε καθεῖσα καὶ λεῖα καταπλασσομένη

Κεφ. ριδ′. [Περὶ Καλάμων.] Καλάμων ὁ μέν τις καλεῖται ναστὸς, ἐξ οὗ τὰ βέλη γίνεται· ὁ δέ τις θῆλυς, ἐξ οὗ αἱ γλῶτται τοῖς αὐλοῖς κατασκευάζονται· ἄλλος δὲ συριγγίας, πολύσαρκος[60], πυκνογόνατος, εἰς βιβλιογραφίαν ἐπιτήδειος· ὁ δέ τις παχὺς καὶ κοῖλος, παρὰ ποταμοῖς φυόμενος, ὃς καὶ δόναξ καλεῖται, ὑπό τινων δὲ κύπριος· καὶ ἕτερος φραγμίτης, λεπτὸς, ὑπόλευκος, πᾶσι γνώριμος, οὗ ἡ ῥίζα καταπλασθεῖ-

59) Vulgo φύσαις.
60) C. παχύσαρκος.

corticis, si fotus gratia perfunditur, ossa fracta celerius callo obducit. Latex autem, qui in folliculis sub prima germinatione invenitur, faciei illitus nitorem inducit. Qui dum siccescit, in animalcula culicibus similia resolvitur. Ceterum recentia folia ad opsonia olerum more adhibentur.

Cap. CXIII. (CXII.) [*De carie lignorum.*] Quae vero caries e veteribus lignis truncisque velut farina colligitur, illita ulceribus ea repurgat et ad cicatrices perducit. Serpentia cohibet cum pari aniso et vino subacta itidemque trita, linteis indita et imposita.

Cap. CXIV. [*De arundinibus.*] Arundinum species quaedam farcta vocatur, e qua sagittae conficiuntur: altera femina, e qua lingulae tibiarum parantur. Alia fistulatoria, carnosa, geniculis crebris, ad scriptionem accommodata. Alia porro crassa et cava, ad fluvios nascens, quae etiam donax et a nonnullis cypria dicitur. Est et alia phragmites, gracilior, candicans, vulgo nota; cuius radix

σα λεία καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν καὶ σὺν βολβοῖς, ἐπισπᾶται σκόλοπας καὶ ἀκίδας· σὺν ὄξει δὲ στρέμματα καὶ ὀσφύος ἀλγήματα παρηγορεῖ· τὰ δὲ φύλλα χλωρὰ κοπέντα καὶ ἐπιτεθέντα ἐρυσιπέλατά τε καὶ τὰς ἄλλας φλεγμονὰς ἰᾶται· ὁ δὲ φλεὼς[61] ἀλωπεκίας θεραπεύει καεὶς καὶ μετ᾽ ὄξους καταπλασθείς· ἡ δὲ ἀνθήλη τῶν καλάμων ἐμπεσοῦσα εἰς τὰς ἀκοάς, κώφωσιν ἐργάζεται· δύναται δὲ τὰ αὐτὰ καὶ ὁ κύπριος λεγόμενος κάλαμος ποιεῖν.

Κεφ. ριέ. [Περὶ Παπύρου.] Πάπυρος γνώριμός ἐστι πᾶσιν, ἀφ᾽ ἧς ὁ χάρτης κατασκευάζεται· εὐχρηστεῖ δὲ πρὸς τὴν ἐν ἰατρικῇ χρῆσιν, πρὸς ἀναστόμωσιν συρίγγων σκευασθεῖσα διάβροχος[62], περιειλουμένου λίνου[63] ἄχρι ξηρασίας· στεγνουμένη[64] γὰρ καὶ καθιεμένη ἐμπίπλαται ὑγρασίας καὶ ἐξοιδοῦσα διανοίγει τὰς σύριγγας· ἔχει δέ τι ἡ ῥίζα αὐτῆς καὶ τρόφιμον[65]· διαμασσώμενοι γοῦν αὐτὴν οἱ ἐν Αἰγύπτῳ, ἀποχυλίζουσιν ἐκπτύοντες τὸ διαμάσσημα· χρῶνται δὲ καὶ ἀντὶ

61) Vulgo φλοιὸς, qui nullus in arundinibus, sed φλεὼς dicebatur Theophr. hist. 4, 10.

62) Marcell. et Cornar. σκελετευθεῖσα. Sambuc. δίβροχος.

63) C. ὑαλίνου.

64) Sic C. N. Vulgo στενουμένη.

65) P. γλυκυτρόφιμον.

contrita ac tum per se tum cum bulbis imposita, spicula aculeosque e corpore extrahit. Ex aceto vero luxatis lumborumque doloribus blanditur. Folia vero virentia tusa et imposita tum erysipelatis tum aliis medentur inflammationibus. Arundo, phleos dicta, usta et ex aceto illita calvities sanat. Panicula denique arundinum si aures intraverit, surditatem producit. Eadem autem praestare valet, quae cypria arundo appellatur.

Cap. CXV. [*De Papyro.*] Papyrus nulli non cognita, e qua charta paratur. Praecipuae vero est in medicina utilitatis ad laxanda fistularum orificia, si praeparata fuerit, hoc est, liquore quopiam macerata lino fuerit obvoluta, donec inaruerit. Ita enim compacta atque immissa humore completur, et intumescens fistulas aperit. Habet porro radix alimenti aliquid, quo fit, ut commanducantes eam Aegyptii succum exsugant, exsputo eo, quod commansum est. Ipsis quoque radicibus iidem pro ligno utuntur.

ξύλων αὐταῖς· ἡ δὲ κεκαυμένη πάπυρος ἄχρι τεφρώσεως δύναται νομὰς ἐπέχειν τὰς ἐν στόματι καὶ παντὶ μέρει· βέλτιον δὲ ὁ χάρτης καεὶς δρᾷ τὸ τοιοῦτον.

Κεφ. ρις΄. [Περὶ Μυρίκης.] Μυρίκη δένδρον ἐστὶ γνώριμον, παρὰ λίμναις καὶ τοῖς στασίμοις ὕδασι[66] φυόμενον, καρπὸν ὥσπερ ἄνθος φέρουσα βρυῶδες κατὰ τὴν σύστασιν. Γεννᾶται δέ τις ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Συρίᾳ ἥμερος, μετὰ τὰ ἄλλα ὁμοία τῇ ἀγρίᾳ· καρπὸν φέρουσα ἐμφερῆ κηκίδι, ἀνωμάλως στύφοντα κατὰ τὴν γεῦσιν, ἁρμόζοντά τε ἀντὶ κηκίδος εἰς τὰ στοματικὰ καὶ ὀφθαλμικὰ καὶ πρὸς αἵματος πτύσεις ἐν ποτῷ, καὶ κοιλιακαῖς καὶ ῥοϊκαῖς γυναιξὶν, ἰκτέρῳ τε καὶ φαλαγγιοδήκτοις· οἰδήματά τε στέλλει καταπλασθείς· καὶ ὁ φλοιὸς δὲ τὰ αὐτὰ ποιεῖ τῷ καρπῷ. Τῶν δὲ ῥιζῶν[67] τὸ ἀφέψημα σὺν οἴνῳ ποθὲν σπλῆνα τήκει, καὶ ὀδονταλγίαις βοηθεῖ διακλυζόμενον, ἐγκάθισμά τε ῥοϊκαῖς, καὶ περίχυμα τοῖς φθεῖρας καὶ κόνιδας γεννῶσιν ἐπιτήδειον· καὶ ἡ ἀπὸ τᾶν ξύλων τέφρα προστεθεῖσα ῥεῦσιν ἐκ μήτρας στέλλει· κατασκευάζουσι

66) C. ἐν ἐνύδροις τόποις.
67) Sic C. N. X. Vulgo φύλλων.

Ad usta papyrus dum in cinerem redacta fuerit, depascentia ulcera, cum omnium partium, tum oris maxime cohibet. Verum melius id combusta charta praestat.

Cap. CXVI. [*De Tamarice.*] Tamarix nota est arbor, ad paludes stagnantesque aquas nascens, fructum sicut florem ferens amentaceum in compositione. Gignitur et in Aegypto Syriaque sativa quaedam, cetera sylvestri similis, at fructum ferens gallae proximum, gustu inaequaliter astringentem, quique vice gallae ad oris oculorumque medicamenta accommodatur. Datur et ad sanguinis exscreationes in potu, coeliacis quoque et feminis profluvio laborantibus, nec non et contra morbum regium phalangiorumque morsus. Impositus etiam oedemata cohibet. Cortex eadem, quae fructus, praestat. At radicum decoctum in vino potum lienem liquat, et ore collutum ad dentium dolores salutare est. Quin et insessu mulieribus et circumfusum iis, qui pedunculos lendesque gignunt, prodest. Sed et ligni cinis appositus profluvia ex utero

δὲ ἔνιοι καὶ κύλικας ἐκ τοῦ πρέμνου, αἷς ἐπὶ τῶν σπληνικῶν χρῶνται ἀντὶ ποτηρίων, ὡς τοῦ δι᾽ αὐτῶν πόματος ὠφελοῦντος.

Κεφ. ριζʹ. [*Περὶ Ἐρείκης.*] *Ἐρείκη δένδρον ἐστὶ θαμνῶδες, ὅμοιον μυρίκῃ, μικρότερον δὲ πολλῷ, οὗ τῷ ἄνθει μέλιτται χρώμεναι μέλι ἐργάζονται οὐ σπουδαῖον*[68]*· ταύτης ἡ κόμη καὶ τὸ ἄνθος καταπλασσόμενα ἑρπετῶν δήγματα ἰᾶται.*

Κεφ. ριηʹ. [*Περὶ Ἀκακαλίδος.*] *Ἀκακαλὶς θάμνου καρπός ἐστι γεννωμένου ἐν Αἰγύπτῳ, ἐοικὼς κατά τι τῷ μυρίκης καρπῷ· οὗ τὸ ἀπόβρεγμα μίγνυται κολλυρίοις τοῖς πρὸς ὀξυδορκίαν*[69] *ἁρμόζουσιν.*

Κεφ. ριθʹ. [*Περὶ Ῥάμνου.*] *Ῥάμνος [οἱ δὲ περσεφόνιον, οἱ δὲ λευκάκανθα, Ῥωμαῖοι σπίνα ἄλβα, οἱ δὲ σπίνα κερβάλις, Ἀφροὶ ἀταδὶν] θάμνος ἐστὶ*[70] *περὶ φραγμοὺς φυόμενος, ῥάβδους ἔχων ὀρθὰς καὶ ὀξείας ἀκάνθας, ὥσπερ ἡ ὀξυάκανθα, φύλλα δὲ μικρὰ*[71]*, ὑπομήκη, ὑπολίπαρα, μαλακά. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα*[72] *λευκοτέρα· καὶ τρίτη μελάντερα*

68) Vulgarem lectionem tuetur Oribas. Ceterum cod. C. N. habent *ἐν σπουδῇ*.

69) Cod. C. N. addunt *καὶ ἀμβλυωπίαν*.

70) *Ὀρθὸς* cod. N.; *ὀξὺς* interpositum habet cod. C., neque tamen Oribas. neque Paullus, ut Sarac. affirmat.

71) Marc. *μακρά*.

72) *Παρὰ ταύτην* habet Sarac., sed carent hoc additamento et codd. C. N. et editt. Aldin., Asulan., Cornar.

sistit. Nonnulli et calyces e trunco fabricantur, quibus poculorum vice splenetici utantur, ceu datus in eiusmodi vasis potus lieni prosit.

Cap. CXVII. [*De Erica.*] Erica est arbor fruticosa, tamarici similis, at longe minor, cuius flore dum utuntur apes, mel minime probatum efficiunt. Huius coma et flos illita serpentium morsibus medentur.

Cap. CXVIII. [*De Acacalide.*] Acacalis fructus est nascentis in Aegypto fruticis, tamaricis fructui quadantenus similis, cuius infusum miscetur collyriis, quae visus claritati conveniunt.

Cap. CXIX. [*De Rhamno.*] Rhamnus [alii persephonion aut leucacanthan, Romani spinam albam sive cerbalin, Afri atadin] est frutex circa sepes nascens, virgas gerens rectas spinasque acutas, sicut oxyacantha, folia autem parva, oblonga, pinguiuscula ac mollia. Est et altera albidior,

ἔχουσα τὰ φύλλα καὶ πλατύτερα σὺν τῷ ἠρέμα ἐρυθραίνεσθαι, ῥάβδους μακρὰς πηχέων ὡς πέντε καὶ μᾶλλον ἀκανθώδεις, ἧττον δὲ στερεὰς καὶ ἐπάκμους ἔχει τὰς ἀκάνθας· καρπὸς δὲ πλατὺς, λευκὸς, λεπτὸς, ὡς θυλακώθης, ἐοικὼς σφονδύλῳ[73]. Ποιεῖ δὲ πασῶν τὰ φύλλα πρὸς ἐρυσιπέλατα καὶ ἕρπητας καταπλασσόμενα. Λέγεται δὲ καὶ κλῶνας αὐτῆς θύραις ἢ θυράσι προστεθέντας ἀποκρούειν τὰς τῶν φαρμάκων κακουργίας.

Κεφ. ρκ'. [Περὶ Ἁλίμου.] Ἅλιμος, [οἱ δὲ ἔρυμον[74], οἱ δὲ βρεττανική, οἱ δὲ ῥαβδίον, οἱ δὲ βασίλειον, προφῆται Ἑρμοῦ βάσις, ὁμοίως σάψις[75], οἱ δὲ Ὀσίριδος διάδημα, οἱ δὲ ἡλίου στέφανος[76], οἱ δὲ ἱερὸς καυλὸς, Πυθαγόρας ἀνθήνορος, Αἰγύπτιοι ἀσοντιρὶ, οἱ δὲ ἄσφη, οἱ δὲ ἀσελλοήρη[77], οἱ δὲ ἀσαριφὴ, Ῥωμαῖοι ἀλβούκιουμ, οἱ δὲ ἀμπουλλάκιαμ[78]] θάμνος ἐστὶ φραγμίτης, ὅμοιος ῥάμνῳ, ὑπόλευκος, οὐκ ἔχων ἀκάνθας· φύλλα δὲ ἐλαίᾳ παραπλήσια,

73) Σφονδυλίῳ Goup., ἀσφοδέλῳ Ald.

74) Quod interponunt δαμασσώνιον, manifesto pertinet ad ἄλισμα lib. 3, 169. propter sonum similem cum ἀλίμῳ commutatum.

75) Sic C. N.; σαψοῖς Ald., Asulan.

76) Sic C.; ἡλιστέφανος vulgo.

77) Sic N.; ἀσεαλουρὶ vulgo.

78) Sic C. N.; ἀμπελούκιαμ vulgo.

itemque tertia nigrioribus, latioribus et subrubescentibus foliis, virgis quinos ferecubitos longis, spinosioribus quidem, sed minus firmas habens et validas spinas. Fructus est latus, candidus, tenuis, folliculi prope figura, vertebrae similis. Omnium folia erysipelatis herpetibusque efficaciter illinuntur. Feruntur et huius rami ianuis fenestrisve appositi veneficorum maleficia depellere.

Cap. CXX. [*De Halimo.*] Halimus [quem alii erymon, alii britannicam, alii rhabdion aut basilion, prophetae Mercurii basin aut sapsis, alii Osiridis diadema vel solis coronam, nonnulli caulem sanctum, Pythagorei anthenoros, Aegyptii asontiri, asphi, aselloiri, asariphi, Romani albucum aut ampullaceam vocant] frutex est sepibus inserviens, rhamno similis, albidus, inermis. Folia habet oleae similia, latiora tamen et molliora. Nascitur

πλατύτερα μέντοι καὶ ἁπαλώτερα· φύεται ἐν παραθαλασσίοις καὶ φραγμοῖς· λαχανεύεται δὲ αὐτῆς τὰ φύλλα, ἑψόμενα εἰς βρῶσιν· τῆς δὲ ῥίζης < α′ ὁλκὴ ποθεῖσα σὺν μελικράτῳ σπάσματα, ῥήγματα καὶ στρόφους πραΰνει, καὶ γάλα κατασπᾷ[79].

Κεφ. ρκα′. [Περὶ Παλιούρου.] Παλίουρος γνώριμός ἐστι θάμνος, ἀκανθώδης, στερεὸς, οὗ τὸ σπέρμα λιπαρὸν καὶ λινοειδὲς[80] εὑρίσκεται· ὅπερ πινόμενον βῆξιν ἀρήγει καὶ τοὺς ἐν κύστει λίθους θρύπτει καὶ πρὸς ἑρπετῶν δήγματα ποιεῖ· τὰ δὲ φύλλα καὶ ἡ ῥίζα στυπτικὰ, ὧν τὸ ἀφέψημα ποθὲν κοιλίαν ἵστησιν, οὖρά τε ἄγει, καὶ θανασίμοις καὶ θηριοδήκτοις βοηθεῖ· διαφορεῖ δὲ πάντα τὰ πρόςφατα φύματα καὶ οἰδήματα ἡ ῥίζα λεία ἐπιπλασθεῖσα.

Κεφ. ρκβ′. [Περὶ Ὀξυακάνθης.] Ὀξυάκανθα· οἱ δὲ πυρίναν, οἱ δὲ πυρακάνθην[81] καλοῦσι· δένδρον ἐστὶ παραπλήσιον ἀχράδι, μικρότερον δὲ καὶ ἀκανθῶδες ἄγαν· καρπὸν δὲ φέρει μύρτῳ ἐμφερῆ, ἁδρὸν, ἐρυθρὸν, εὔθρυπτον, ἔνδο-

79) Omisso hoc ultimo cod. C. habet eadem, sed paullo mutatis verbis.

80) Coniectura Saraceni, pro λιγνυῶδες vulgari. Cf. Theophr. hist. 6, 18. Agathocles apud Athen. 14. p. 363. Schw.

81) Bene sic Salmas. loco Ald. πιτυάκνθην; alii πυτυάνθην. Posset et legi πυξακάνθην.

in maritimis ac sepibus. Eius folia ciborum gratia olerum modo coquuntur. Radix vero drachmae pondere in aqua mulsa pota convulsa, rupta et tormina mitigat ac lac attrahit.

Cap. CXXI. [*De Paliuro.*] Paliurus est frutex vulgo notus, aculeatus, solidus, cuius semen pingue et lini (seminis) aemulum reperitur: quod quidem potum tussi opitulatur, vesicae calculos comminuit et serpentium morsibus adversatur. Folia et radix astringunt, quorum decoctum potum alvum sistit, urinas ducit et contra venena venenatorumque morsus auxiliatur. Radix vero trita et imposita recentia quaevis tubercula et oedemata discutit.

Cap. CXXII. [*De Oxyacantha.*] Oxyacantha, quam alii pyrinam, alii pyracanthem vocant, arbor est pyro sylvestri similis, sed minor et valda spinosa. Fructum profert myrti baccas referentem, plenum, rubrum, tritu fa-

θεν πυρῆνα ἔχοντα, ῥίζαν πολυσχιδῆ καὶ βαθεῖαν· τούτου ὁ καρπὸς διάῤῥοιαν ἵστησι καὶ ῥοῦν γυναικεῖον πινόμενος καὶ ἐσθιόμενος. Ἡ δὲ ῥίζα καταπλασθεῖσα λεία, σκόλοπας καὶ ἀκίδας ἐπισπᾶται· ἱστορεῖται δὲ δύνασθαι τὴν ῥίζαν καὶ ἐκτρωσμοὺς ἐργάζεσθαι, τῆς κοιλίας ἡσυχῆ τρὶς πληχθείσης ἢ χρισθείσης.

Κεφ. ρκγ'. [Περὶ Κυνοςβάτου.] Κυνόςβατον, οἱ δὲ ὀξυάκανθαν καλοῦσι· θάμνος ἐστὶ βάτου πολλῷ μείζων, δενδρώδης· φύλλα φέρει πολλῷ πλατύτερα μυρσίνης[82], ἀκάνθας δὲ περὶ ταῖς ῥάβδοις ἰσχυρὰς, ἄνθος λευκὸν, καρπὸν ἐπιμήκη, πυρῆνι ἐλαίας ἐοικότα, ἐν τῷ πεπαίνεσθαι πυῤῥὸν, τὰ δὲ ἐντὸς ἐριώδη· ἵστησι δὲ κοιλίαν ὁ καρπὸς ξηρὸς, δίχα τοῦ ἐν αὐτῷ ἐριώδους, κακωτικὸν γὰρ τῆς ἀρτηρίας ταῦτο, ἀποζεννύμενος ἐν οἴνῳ καὶ πινόμενος[83].

Κεφ. ρκδ'. [Περὶ Κύπρου.] Κύπρος δένδρον ἐστὶ περὶ ταῖς ῥαβδοις φύλλα ἔχον ἐλαίᾳ[84] παραπλήσια, πλατύτερα[85] δὲ καὶ μαλακώτερα καὶ χλωρότερα, ἄνθη λευκὰ, βο-

82) C. ἐσχισμένα addit.
83) Aldinae lectionem, quam et Asulanus et Cornarius repetunt, ἀποζεννύμενον — πινόμενον e codice suo sic corrigit Andr. Lacuna.
84) C. ἐλαίας.
85) C. N. στενώτερα. Sed nostram lectionem Ald. tuetur Oribasius, etiamsi cum natura non satis congruat.

cilem, intus nucleo praeditum, radicem multifidam et profundam. Huius fructus tum potus tum comestus alvum sistit fluxumque muliebrem. Radix trita et illita aculeos spiculasque extrahit. Dicitur et radix abortus facere posse, si venter ea ter leniter feriatur aut perungatur.

Cap. CXXIII. [*De Cynosbato.*] Cynosbaton alii oxyacantham appellant. Frutex est rubo longe maior, arborescens. Folia fert multo latiora, quam myrtus, robustos, circa virgas aculeos, florem candidum, fructum oblongum, olivae nucleo similem, qui, dum maturescit, fulvus, intus vero lanuginosus conspicitur. Fructus arefactus, exemta interiore lanugine, quippe quae fistulam spiritalem offendit, in vino fervefactus potusque alvum sistit.

Cap. CXXIV. [*De Cypro.*] Cyprus est arbor foliis circa virgas oleae similibus, sed latioribus, mollioribus et viridioribus, floribus candidis, racemosis, odoratis,

τρυώδη[86], εὐώδη, σπέρμα μέλαν, ὅμοιον τῷ τῆς ἀκτῆς· γεννᾶται δὲ ἀρίστη ἐν τῇ Ἀσκάλωνι καὶ Κανώπῃ. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα στυπτικὴν, ὅθεν διαμασσηθέντα ἄφθας ἰᾶται, καὶ τὰς ἄλλας πυρώδεις φλεγμονὰς καταπλασθέντα ὠφελεῖ, καὶ ἄνθρακας· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῶν πυρικαύστων κατάντλημα· ξανθίζει δὲ καὶ τρίχας[87] στρουθίου χυλῷ τὰ φύλλα λεῖα βραχέντα καὶ ἐγχρισθέντα· τὸ δὲ ἄνθος ἐπιπλασθὲν τῷ μετώπῳ λεῖον μετ᾽ ὄξους, κεφαλαλγίας παύει[88]. Τὸ δὲ σκευαζόμενον ἐξ αὐτοῦ χρίσμα κύπρινον θερμαντικὸν γίνεται καὶ μαλακτικὸν νεύρων, εὐῶδες, ἐν τῷ προςλαμβάνειν πυρωτικὰ μίγματα.

Κεφ. ρκέ. [Περὶ Φιλλυρέας.] Φιλλυρέα δένδρον ἐστὶν ὅμοιον κύπρῳ κατὰ μέγεθος, φύλλα δὲ ἐλαίας ὅμοια, πλατύτερα δὲ καὶ μελάντερα· καρπὸν δὲ ἔχει σχίνῳ ἐμφερῆ, μέλανα, ὑπόγλυκυν; ὡς ἐν βότρυσι κείμενον· ἐν τραχέσι δὲ τόποις γεννᾶται· ταύτης τὰ φύλλα στύφει ὡς ἀγριελαία, ποιοῦντα πρὸς τὰ στύψεως δεόμενα· μάλιστα τοῖς ἐνστομίοις

86) Ex Oribas. et natura. Vulgo βρυώδη.
87) C. ὁ φλοιὸς ἔνδοθεν.
88) C. καὶ πυρετούς.

semine nigro, sicut sambuci. Optima nascitur in Ascalone et Canopo. Folia vim habent astringentem, quare manducata aphthis medentur, et tum aliis fervidis inflammationibus, tum carbunculis opitulantur. Decoctum ambustis affunditur. Luteos reddunt capillos trita et illita folia, quae in struthii succo maduerint. Flos ex aceto tritus frontique impositus capitis dolores sedat. Ceterum, quod ex eo paratur cyprinum unguentum, odoratum est, vimque asciscit calefaciendi nervosque molliendi, siquidem mixturis exaestuantibus additur.

Cap. CXXV. [*De Phillyrea.*] Phillyrea arbor est cyprum statura aequans, foliis oleaceis, sed latioribus et nigrioribus, fructu lentisci, nigro, subdulci, in racemis fere disposito. Locis asperis nascitur. Huius folia perinde ac oleastri astringunt, ad ea ergo faciunt, quae astrictionem poposcerint, maxime ad oris ulcera, tum com-

ἕλκεσι διαμάσσημα καὶ διάκλυσμα τὸ ἀφέψημα, καὶ πινόμενον δὲ οὖρα καὶ ἔμμηνα ἄγει.

Κεφ. ρκϛ΄. [Περὶ Κίστου.] Κίστος, ὃν ἔνιοι κίσθαρον ἢ κίσσαρον καλοῦσι, θάμνος ἐστὶν ἐν πετρώδεσι τόποις φυόμενος, πολύκλαδος, φυλλώδης, οὐχ ὑψηλὸς, φύλλα ἔχων περιφερῆ, στρυφνὰ[89], δασέα· ἄνθη ἄῤῥενος ὥςπερ ῥοιᾶς, ἐπὶ δὲ τοῦ θήλεος λευκά. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικήν· ὅθεν τὰ ἄνθη λεῖα πινόμενα δὶς τῆς ἡμέρας ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ δυςεντερίαις ἁρμόζει· καθ᾽ αὑτὰ δὲ καταπλασθέντα νομὰς ἐφίστησι· σὺν κηρωτῇ δὲ πυρίκαυστα καὶ παλαιὰ ἕλκη ἰᾶται.

Κεφ. ρκζ΄. [Περὶ Ὑποκιστίδος.] Φύεται δὲ παρὰ τὰς ῥίζας[90] τοῦ κίστου ἡ λεγομένη ὑποκιστὶς, ὑπ᾽ ἐνίων δὲ θρύβηθρον[91], [θυρσίον][92] [Ἄφροις φυλλεσάδε] ἢ κύτινος καλουμένη, ὅμοιόν τι κυτίνῳ ῥοιᾶς. Πόα ἐστὶν ἄφυλλος[93], τὸ μὲν αὐτῆς κιῤῥὸν, [τὸ δὲ χλωρὸν][94], τὸ δὲ λευκὸν, ὅπερ χυλί-

89) Omnium codicum, Galenii et Oribasii consensu. Temere Saracen. μέλανα.

90) C. ταῖς ῥίζαις.

91) Sic C. N., ῥόβιθρον Asulan., ὀρόβηθρον X., ῥόβηθρον Ald., Cornar., Sarac.

92) Cod. C.

93) Codd. C. N.

94) Deest in Oribas. et codd. C. N.

manducata, tum etiam, si decocto colluitur. Quin et potum decoctum urinas mensesque ciet.

Cap. CXXVI. [*De Cisto.*] Cistus, quem nonnulli cistharon aut cissaron vocant, frutex est in rupestribus locis nascens, ramosus, foliosus, haud procerus, foliis rotundis, austeris, hirsutis. Flores masculi punicae [similes], feminae albi. Vim habet astringentem, ideoque flores triti et ex vino austero bis die poti dysenteriis conferunt: ipsi vero per se illiti ulcera rodentia cohibent et cum cerato ambustis et ulceribus inveteratis medentur.

Cap. CXXVII. [*De Hypocistide.*] Nascitur ad radices cisti hypocistis dicta, a nonnullis vero thrybithron [thyrsion] [Afris phyllesade] cytinus appellata, quod similis est (flos) cytino punicae. Herba est foliis destituta, cuius pars fulva [alia viridis] pars albida est: e qua suc-

ζεται ὥςπερ ἡ ἀκακία. Ἔνιοι δὲ ξηράναντες αὐτὴν καὶ θλάσαντες, βρέχουσί τε καὶ ἕψουσι, καὶ τὰ ἄλλα ποιοῦσιν, ὥςπερ ἐπὶ τοῦ λυκίου. Δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν τῇ ἀκακίᾳ, στυπτικωτέραν δὲ καὶ ξηραντικωτέραν, ποιοῦσαν πρὸς κοιλιακοὺς, δυςεντερικοὺς, αἱμοπτοϊκοὺς, ῥοῦν γυναικεῖον, πινομένη καὶ ἐνιεμένη.

Κεφ. ρκη'. [*Περὶ Λαδάνου.*] Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος κίστου, καλούμενον ὑπ᾽ ἐνίων λῆδον, θάμνος κατὰ τὰ αὐτὰ φυόμενος τῷ κίστῳ· μακρότερα δὲ τὰ φύλλα ἔχει καὶ μελάντερα, λιπαρίας τινὰς κατὰ τὸ ἔαρ ἐπισπώμενα[95]· οὗ τῶν φύλλων ἡ δύναμις στυπτικὴ καθέστηκε, ποιοῦσα πρὸς ὅσα καὶ ὁ κίστος. Γίνεται δὲ ἐξ αὐτοῦ τὸ λεγόμενον λάδανον· τὰ φύλλα γὰρ αὐτοῦ νεμόμεναι αἱ αἶγες καὶ οἱ τράγοι τὴν λιπαρίαν ἀναλαμβάνουσι τῷ πώγωνι γνωρίμως, καὶ τοῖς μηροῖς προςπλαττομένην διὰ τὸ τυγχάνειν ἰξώδη, ἣν ἀφαιροῦντες ὑλίζουσι[96], καὶ ἀποτίθενται ἀναπλάσσοντες μαγίδας· ἔνιοι δὲ καὶ σχοινία ἐπισύρουσι τοῖς θάμνοις, καὶ τὸ προςπλασθὲν αὐτοῖς λίπος ἀποξύσαντες ἀναπλάσσουσιν· κρά-

95) C. ἐπισπώμενον.
96) Marc. ὡς μέλι διϋλίζουσι.

cus exprimitur, sicut acaciae. Sunt, qui eam arefactam contusamque macerent ac decoquant, reliquaque, ut in lycio, faciant. Vim habet eamdem, quam acacia, sed magis astringentem et exsiccantem. Prodest coeliacis, dysentericis et sanguinem exscreantibus, imo et fluxui muliebri tum pota, tum etiam infusa.

Cap. CXXVIII. [*De Ladano.*] Est et alterum cisti genus, ledum a nonnullis appellatum, frutex eodem quo cistus modo nascens, sed longioribus foliis ac nigrioribus, quae verno tempore quicquam pingue contrahunt. Huius foliorum vis astringens eosdem, quos cistus, effectus praebet. Fit autem ex eo, quod ladanum appellatur. Siquidem, cum folia depascuntur caprae hircique, pinguedinem, ut notum est, barbis femoribusque, viscosam nimirum, adhaerentem excipiunt: haec depexa colatur et in offas formata reponitur. Alii, attractis per frutices funiculis, inhaerentem iis pinguedinem deradunt et efformant.

τιστον δέ ἐστιν αὐτοῦ τὸ εὐῶδες, ὑπόχλωρον, εὐμάλακτον, λιπαρὸν, ἀμέτοχον ψάμμου ἢ ψαφαρίας, ῥητινῶδες· τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ ἐν Κύπρῳ γεννώμενον· τὸ μέντοι ἀραβικὸν καὶ λιβυκὸν εὐτελέστερον. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, ἀναστομωτικήν· ἵστησι δὲ τὰς ῥεούσας τρίχας, μιγὲν οἴνῳ καὶ σμύρνῃ καὶ μυρσίνῳ ἐλαίῳ, οὐλάς τε εὐπρεπεστέρας ποιεῖ μετ᾽ οἴνου καταχριόμενον, καὶ ὠταλγίας μεθ᾽ ὑδρομέλιτος ἢ ῥοδίνου ἐγχεόμενον θεραπεύει· ὑποθυμιᾶται δὲ καὶ πρὸς δευτέρων ἐκβολὰς, καὶ σκληρίας θεραπεύει τὰς ἐν μήτρᾳ ἐν πεσσῷ μιγὲν, καὶ ταῖς ἀνωδύνοις καὶ βηχικαῖς καὶ μαλάγμασι χρησίμως μίγνυται· κοιλίαν τε ἵστησι σὺν οἴνῳ παλαιῷ ποθέν· ἔστι δὲ καὶ οὐρητικόν.

Κεφ. ρκθ΄. [Περὶ Ἐβένου.] Ἔβενος κρατίστη ἡ αἰθιοπικὴ καὶ μέλαινα καὶ μὴ ἔχουσα κτηδόνας, ἐμφερὴς κέρατι εἰργασμένῳ τῇ λειότητι, θλασθεῖσα δὲ πυκνὴ, δηκτικὴ ἐν τῇ γεύσει καὶ ὑποστύφουσα· τεθεῖσά τε ἐπ᾽ ἀνθράκων μετ᾽ εὐωδίας καὶ δίχα καπνοῦ ἐκθυμιωμένη· ἡ δὲ πρόσφατος διὰ τὴν λιπαρίαν ἀνάπτεται, πυρὶ προσαφθεῖσα· τριφθεῖσα

Maxime vero probatur odoratum, subviride, facile mollescens, pingue, arenae squalorisque expers ac resinosum. Tale autem est, quod in Cypro gignitur. Arabicum vero libycumque vilius est. Vim habet astringentem, calefacientem, mollientem, oscula vasorum reserantem. Vino, myrrhae et oleo myrteo admixtum fluentes capillos cohibet, cicatricibus decorem facit, cum vino illitum: aurium doloribus cum hydromelite aut rosaceo infusum medetur. Suffumigatur et ad secundas eiiciendas: pessis immixtum matricis duritias sanat: idem in medicamenta sedandis doloribus ac tussi dicata itemque malagmata utiliter inseritur. Alvum quoque sistit cum vino vetere potum, urinae denique ciendae accommodatur.

Cap. CXXIX. [*De Ebeno.*] Ebenus optima censetur aethiopica, nigra, venarum expers, cornu elaboratum laevore aequans, quaeque fracta densa apparet; mordet autem gustu ac leniter astringit. Prunis imposita cum odore iucundo et citra fumum uritur. Recens vero igni admota ob pinguedinem accenditur et ad cotem trita subfulva redditur.

δὲ ἐπ' ἀκόνης, ὑπόκιῤῥος γίνεται. Ἔστι δέ τις καὶ ἰνδική, ἔχουσα διαφύσεις λευκὰς καὶ κιῤῥὰς καὶ σπίλους ὁμοίως πυκνούς, πλὴν βελτίων ἡ πρώτη. Ἔνιοι δὲ τὰ συκάμινα[97] ἢ ἀκάνθινα ξύλα, ἐμφερῆ ὄντα, ἀντὶ ἐβένου πωλοῦσι· διαγινώσκεται δὲ ἐκ τοῦ χαῦνά τε εἶναι, καὶ κατὰ σχίδακας μικρὰς ἀπολύεσθαι ἐμπορφύρους τῷ χρώματι, μηδὲν δὲ δηκτικὸν ἐχούσας ἐν τῇ γεύσει, ἢ ἐν τῇ θυμιάσει εὐῶδες. Δύναμιν δὲ ἔχει σμηκτικὴν τῶν ἐπισκοτούντων ταῖς κόραις· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰ παλαιὰ ῥεύματα καὶ φλυκτίδας· εἰ δέ τις ποιήσας ἐξ αὐτῆς ἀκόνιον χρῶτο εἰς τὰ κολλύρια, βέλτιον ἐνεργήσει· κατεργάζεται δὲ καὶ εἰς τὰ ὀφθαλμικά, τῶν τορνευμάτων ἢ ῥινημάτων βρεχομένων ἐν οἴνῳ χίῳ ἡμέραν καὶ νύκτα· εἶτα λελειωμένων ἐπιμελῶς καὶ εἰς κολλύρια ἀναπλασσομένων· ἔνιοι δὲ προτρίψαντες διηθοῦσιν αὐτά, εἶθ' οὕτω τὰ λοιπὰ ποιοῦσιν· τινὲς δὲ ἀντὶ τοῦ οἴνου ὕδατι χρῶνται· καίεται δὲ ἐν ὠμῇ χύτρᾳ, ἕως ἂν ἀνθρακωθῇ, καὶ πλύνεται ὡς ὁ κεκαυμένος μόλιβδος· ἁρμόζει δὲ τὸ τοιοῦτον πρὸς ψωροφθαλμίας καὶ ξηροφθαλμίας.

97) Sic cod. Lacun. Vulgo σησάμινα.

Est et altera indica, intercurrentibus lineis praedita candidis fulvisque itemque maculis frequentibus, sed melior prior. Nonnulli mori aut acanthae ligna, quod consimilia sunt, pro ebeno vendunt. Ex eo autem dignoscuntur, quod rara sint et in assulas ad purpuram vergentes resolvantur, nihil mordacitatis in gustu, nec suavis odoris in suffitu prae se ferentia. Vim habet ebenus ea exterendi, quae pupillis caliginem offundunt, pollet et ad veteres fluxiones ac pustulas. Si quis ex ea (ad cotem trita) pulverem subtilissimum ad collyria adhibuerit, melius aget. Ad ocularia medicamenta efficax quoque redditur, si scobes ramentave in vino chio per diem noctemque macerata diligenterque ad laevorem trita in collyria digerantur. Nonnulli ipsa prius trita cribro cernunt, ac dein reliqua eo modo peragunt. Quidam vini loco aqua utuntur. Uritur etiam in fictili novo, donec in carbones redigatur, lavaturque plumbi usti modo, itaque praeparatum scabiosis aridisque oculorum inflammationibus conducit.

Κεφ. ρλ'. [Περὶ ῥόδων.] Ῥόδα [Ῥωμαῖοι ῥόσα] ψύχει καὶ στύφει, τὰ δὲ ξηρὰ μᾶλλον στύφει· χυλίζειν δὲ δεῖ τὰ ἁπαλὰ ἀποψαλίσαντας τὸν ὄνυχα καλούμενον, ὅπερ ἐστὶ τὸ λευκὸν τὸ ἐν τῷ φύλλῳ, τὸ δὲ λοιπὸν ἐκθλίβειν καὶ τρίβειν ἐν σκιᾷ, ἐν θυΐᾳ, ἄχρις οὗ συστραφῇ· οὕτω τε ἀποτίθεσθαι εἰς τὰς ὀφθαλμικὰς περιχρίσεις· ξηραίνεται δὲ τὰ φύλλα ἐν σκιᾷ συνεχῶς στρεφόμενα, ἵνα μὴ εὐρωτιάσῃ· ποιεῖ δὲ τῶν ξηρῶν ἑψηθέντων ἐν οἴνῳ τὸ ἀπόθλιμμα πρὸς ἄλγημα κεφαλῆς, ὀφθαλμῶν, ὤτων, οὔλων, δακτυλίου [ἀπευθυσμένου ἐντέρου[98]], μήτρας, πτερῷ ἐγχριόμενον[99] καὶ προςκλυζόμενον· αὐτὰ δὲ δίχα[100] τοῦ ἐκθλιβῆναι κοπέντα καὶ ἐπιπλασσόμενα ποιεῖ πρὸς ὑποχονδρίων φλεγμονὰς καὶ στομάχου πλάδον καὶ ἐρυσιπέλατα· ξηρὰ δὲ λεία παραμηρίοις[1] προςπάσσεται, καὶ [ἀνθηραῖς καὶ τραυματικαῖς][2] ἀντιδότοις μίγνυται· καίεται δὲ καὶ εἰς τὰ καλλιβλέφαρα· τὸ δὲ ἐν μέσοις τοῖς ῥόδοις εὑρισκόμενον ἄνθος πρὸς οὔλων ῥευματισμοὺς

98) His carent codd. C. N.

99) C. πρωΐ ἐγχεόμενον.

100) C. addit πυρός.

1) Sic C. N. Vulgo παρὰ μηροῖς.

2) His carent C. N.

Cap. CXXX. [*De Rosis.*] Rosae refrigerant et astringunt. Succum autem e rosis recentibus exprimi oportet, forfice prius abscissis unguibus, sic nimirum vocatur intima petalorum pars, ita ut reliquum in pila prematur teraturque in umbra, donec coëat, quo facto reconditur ad oculorum circumlitiones. Siccantur et folia in umbra, continuo tamen versata, ne situm contrahant. Siccarum vero rosarum in vino coctarum expressus liquor facit ad dolorem capitis, oculorum, aurium, gingivarum, sedis [recti intestini], matricis, dum penna illinitur aut colluitur. Eaedem citra expressionem contusae et impositae expediunt ad hypochondriorum inflammationes, stomachi colluviem et erysipelata. Sicca ac trita internis femoribus asperguntur, admiscentur etiam [floridis dictis et vulnerariis] antidotis: uruntur et ad ea, quibus palpebrae honestantur. Flos autem in mediis rosis repertus,

προςπασθὲν ποιεῖ· αἱ κεφαλαὶ δὲ ποθεῖσαι κοιλίαν ῥέουσαν καὶ αἵματος ἀναγωγὴν ἐπέχουσι. [Τὰ δὲ χρυσᾶ καὶ μονόφυλλα εἰς ἅπαντα ἀχρηστότερα. Ἔστι καὶ ἐπίγειά τινα, μικρότερα, ἁπλᾶ, ἄγρια, εἰς πολλὰ τοῖς κηπευτοῖς εὐλαβέστερα.][3]

Κεφ. ρλα'. [Περὶ Ῥοδίδων.] Αἱ λεγόμεναι δὲ ῥοδίδες σκευάζονται τὸν τρόπον τοῦτον· ῥόδων χλωρῶν ἀβρόχων[4] μεμαρασμένων < μ', νάρδου ἰνδικῆς < ι', σμύρνης < ς' λεῖα ἀναπλάσσεται εἰς τροχίσκους τριωβολιαίους καὶ ἐν σκιᾷ ξηραίνεται καὶ ἀποτίθεται εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον ἀκώνιστον περιεσφηκωμένον[5]· ἔνιοι δὲ προςτιθέασι καὶ κόστου < β', καὶ ἴριδος ἰλλυρικῆς τὸ αὐτό, μίσγοντες καὶ οἶνον χῖον μετὰ μέλιτος· χρῆσις δὲ αὐτῶν ἐστιν ἐπὶ γυναικῶν περιτιθεμένων τῷ τραχήλῳ ἀντὶ ὁρμῶν, ἀμβλυνυοσῶν τὴν τῶν ἱδρώτων δυςωδίαν· χρῶνται δὲ καὶ λείοις ἐν διαπάσμασι καὶ συγχρίσμασι

3) Haec ultima vel desiderantur in codd. vel margini adscripta sunt.

4) C. ἐμβρόχων.

5) Vulgare περιεσφηνωμένον ineptum.

aridus gingivarum fluxionibus utiliter inspergitur. Capita vero pota alvum fluidam et sanguinis sputa coërcent. [Aureae rosae et simplici flore ad omnia minus utilia. Sunt denique simplices agrestes, minores in arvis, quae ad multa hortensibus efficaciores sunt.]

Cap. CXXXI. [*De roseis pastillis.*] Pastilli, quos rhodidas vocant, tali modo parantur. Rosarum viridium nec madidarum marcidarum drachmae quadraginta, nardi indicae drachmae decem, myrrhae drachmae sex. Trita haec digeruntur in pastillos ponderis trium obolorum, qui quidem in umbra siccati vase fictili non picato ac undique probe obturato reponuntur. Sunt, qui costi drachmas duas adiiciant et iridis illyricae tantumdem, vinum etiam chium cum melle admiscentes. Usus est, ut mulierum collo circumdentur monilium vice ad infringendam sudorum graveolentiam. Iisdem tritis utuntur ad diapasmata et in-

μετὰ τὸ λουτρὸν, καὶ μετὰ τὸ ξηρανθῆναι ἀπεκλούονται ψυχρῷ.

Κεφ. ρλβ'. [Περὶ Λυκίου.] Λύκιον, ὃ ἔνιοι πυξάκανθαν καλοῦσι, δένδρον ἐστὶν ἀκανθῶδες, ῥάβδους ἔχον τριπήχεις ἢ καὶ μείζονας. περὶ ἃς τὰ φύλλα πύξῳ ὅμοια, πυκνά· καρπὸν δὲ ἔχει, ὡς πέπερι, μέλανα, πικρὸν, πυκνὸν, λεῖον· καὶ τὸν φλοιὸν δὲ ὠχρὸν, ὅμοιον τῷ διεθέντι λυκίῳ· ῥίζας δὲ πολλὰς, πλατείας[6], ξυλώδεις. Φύεται δὲ πλεῖστον ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ Λυκίᾳ καὶ ἐν ἄλλοις τόποις πολλοῖς· τραχέα δὲ φιλεῖ χωρία. Χυλίζεται δὲ, τῶν ῥιζῶν[7] σὺν τοῖς θάμνοις θλασθέντων καὶ βραχέντων ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας, εἶθ' ἑψηθέντων, καὶ τῶν μὲν ξύλων ῥιπτομένων, τοῦ δὲ ὑγροῦ πάλιν ἑψομένου μέχρι μελιτώδους συστάσεως. Δολοῦται δὲ ἀμόργης ἅμα τῇ ἑψήσει μιγνυμένης, ἢ ἀψινθίου χυλίσματι, ἢ βοείᾳ χολῇ· καὶ τὸ μὲν ἐπινηχόμενον ἀφρῶδες ἐν τῇ ἑψήσει ἀφελὼν, ἀπόθου εἰς τὰ ὀφθαλμικά· τῷ δὲ λοιπῷ εἰς τὰ ἄλλα χρῶ· γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ ὁμοίως χύλισμα

6) E cod. X. et Oribas., Sambuc. et Saracen. emendant. Vulgo πλαγίας.

7) E Plin. et Oribas. emendant Samb. et Saracen. Vulgo φύλλων.

unctiones post balneum: hae cum inaruerint corpori, frigida abluuntur.

Cap. CXXXII. [*De Lycio.*] Lycium, quod aliqui pyxacantham vocant, arbor est spinosa, virgas habens trium cubitorum et maiores, circa quas folia sunt buxo similia, crebra. Fructum habet piperis instar, nigrum, amarum, densum, laevem, corticem vero pallidum, lycio diluto similem, et radices numerosas, latas, lignosas. Copiose provenit in Cappadocia et Lycia, pluribusque aliis regionibus. Aspera loca amat. Succus elicitur, radicibus cum frutice ipso tusis et per dies multos maceratis ac dein coctis: tum vero lignis reiectis liquor iterum coquitur, donec mellis molem asciverit. Adulteratur amurca inter coquendum admixta, aut absinthii succo aut felle bovino. Quod spumosum innatat per coctionem, exemtum reponito ad oculorum medicamenta, reliquo ad alia utitor. Simili modo et e fructu expresso et insolato succus

ἐκπιεζομένου καὶ ἡλιαζομένου· ἔστι δὲ κάλλιστον τὸ καιόμενον λύκιον, καὶ κατὰ τὴν σβέσιν τὸν ἀφρὸν ἐνερευθῆ ἔχον, ἔξωθεν μέλαν, διαιρεθὲν δὲ κιῤῥὸν, ἄβρωμον, στύφον μετὰ πικρίας, χρώματι κροκῶδες, οἷόν ἐστι τὸ ἰνδικὸν, διαφέρον τοῦ λοιποῦ καὶ δυναμικώτερον. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις καθαίρει· ψωριάσεις δὲ τὰς ἐπὶ τῶν βλεφάρων, καὶ κνησμοὺς, καὶ τὰ παλαιὰ ῥεύματα θεραπεύει· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ὦτα πυοῤῥοῦντα, παρίσθμια, οὖλα εἱλκωμένα καὶ διεῤῥωγότα χείλη, ῥαγάδας ἐν δακτυλίῳ καὶ παρατρίμματα ἐπιχριόμενον· ἁρμόζει καὶ κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς, πινόμενον καὶ ἐγκλυζόμενον· δίδοται δὲ καὶ αἱμοπτοϊκοῖς καὶ βήττουσι σὺν ὕδατι, καὶ τοῖς ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς δηχθεῖσιν ἐν καταποτίῳ, ἢ σὺν ὕδατι ποτόν· ξανθίζει δὲ καὶ τρίχας; παρωνυχίας τε καὶ ἕρπητας καὶ σηπεδόνας ἰᾶται· ἵστησι καὶ ῥοῦν γυναικεῖον προστιθέμενον· βοηθεῖ δὲ καὶ λυσσοδήκτοις ποθὲν μετὰ γάλακτος, ἢ ἀντὶ καταποτίου λαμβανόμενον.

Λέγεται δὲ τὸ ἰνδικὸν λύκιον γίνεσθαι ἐκ θάμνου, τῆς λεγομένης λογχίτιδος· ἔστι δὲ εἶδος ἀκάνθης, ῥάβδους ἔχουσα

elicitur. Optimum est lycium, quod igne accenditur, quodque post restinctionem spumam edit rubentem, extrinsecus nigrum, intus vero, cum dissecueris, fulvum, minime virosi odoris, cum amaritudine astringens, colore croceo; quale est indicum, reliquo praestantius ac efficacius. Vim habet astringentem, quae pupillarum caliginem repurgat, palpebrarum scabiem, pruritus et veteres fluxiones sanat. Facit et illitum ad aures purulentas, tonsillas, gingivas exulceratas, fissuras labiorum, sedis rimas et attritus. Coeliacis et dysentericis tum potum, tum etiam infusum convenit. Datur et sanguinem exscreantibus tussientibusque ex aqua, itemque a rabioso cane morsis, catapotii instar vorandum aut ex aqua bibendum. Flavos facit capillos: paronychiis, herpetibus putridisque ulceribus medetur: fluxum muliebrem appositum sistit, et auxiliatur, sive in lacte bibatur sive catapotii instar sumatur, iis, quos rabiosi canes momorderint.

Fertur et lycium indicum fieri e frutice, qui lonchitis appellatur. Est is e spinosorum genere, virgas habens

ὀρθὰς, τριπήχεις ἢ καὶ μείζους, πολλὰς ἀπὸ τοῦ πυθμένος, παχυτέρας βάτου· φλοιὸς ῥαγεὶς ἐνερευθής· τὰ δὲ φύλλα ὅμοια ἐλαίᾳ, ἧς ἡ πόα ἐν ὄξει ἑψηθεῖσα καὶ ποτιζομένη ἱστορεῖται φλεγμονὰς σπληνὸς καὶ ἴκτερον ἰᾶσθαι, καὶ καθάρσεις γυναικείας ἄγειν· καὶ ὠμὴ δὲ λεία ποθεῖσα τὰ αὐτὰ ποιεῖν παραδίδοται· τοῦ δὲ σπέρματος μύστρα δύο ποθέντα, ὑδατώδη καθαίρει καὶ θανασίμοις βοηθεῖ.

Κεφ. ρλγ'. [Περὶ Ἀκακίας.] Ἀκακία φύεται ἐν Αἰγύπτῳ· ἄκανθα δέ ἐστι δενδρώδης, θαμνοειδὴς, οὐκ ὀρθοφυὴς, ἄνθος ἔχουσα λευκὸν, τὸν δὲ καρπὸν ὥσπερ θέρμον ἐν λοβοῖς κείμενον, ἐξ οὗ καὶ ἐκθλίβεται τὸ ἐγχύλισμα[8] ξηραινόμενον ἐν σκιᾷ, μέλαν μὲν ἐκ τοῦ πεπείρου καρποῦ, ὑπόκιῤῥον δὲ ἐκ τοῦ ὠμοῦ. Ἐκλέγου δὲ τὸ ἠρέμα ἔγκιῤῥον, εὐῶδες, ὡς ἐν ἀκακίᾳ· χυλίζουσι δέ τινες καὶ τὰ φύλλα σὺν τῷ καρπῷ· καὶ κόμμι δὲ ἐκ τῆς ἀκάνθης γεννᾶται. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ψυκτικήν· ἁρμόζει δὲ ὁ χυλὸς πρὸς τὰ ὀφθαλμικὰ καὶ ἐρυσιπέλατα, ἕρπητας, χίμεθλα, πτερύγια, τὰ ἐν τῷ στόματι ἕλκη· καὶ προπτώσεις δὲ ὀφθαλμῶν καθίστη-

8) C. χύλισμα.

rectas, tricubitales aut maiores, numerosas e basi et rubo crassiores. Cortex ruptus rubescit, folia vero oleae similia. Herbaceae eius partes in aceto coctae propinataeque dicuntur lienis inflammationibus morboque regio mederi et feminarum purgationes elicere. Crudae quoque tritae in potu eadem praestare feruntur. Seminis cochlearia duo epota aquosa expurgant, et auxilium ferunt adversus letalia (venena).

Cap. CXXXIII. [*De Acacia.*] Acacia in Aegypto nascitur. Est arbuscula fruticosa, spinosa, haud recta ascendens, flore candido, fructum vero lupini in modum, leguminibus inclusum. Ex eo succus exprimitur, in umbra siccatur, niger quidem e maturo, ex immaturo autem fructu subfulvus. Eligito modice fulvum et odoratum, ut in acácia. Sunt, qui e foliis una cum ipso fructu succum exprimant. Manat et gummi ex eadem arbore spinosa. Vim habet astringentem, refrigerantem. Idoneus est succus ad oculorum affectus, erysipelata, herpetas, perniones, pterygia et oris ulcera. Quin et procidentias oculo-

σιν· ἐπέχει δὲ καὶ ῥοῦν γυναικεῖον, καὶ τὰς προπτώσεις δὲ τῆς ὑστέρας στέλλει, κοιλίαν δὲ ῥέουσαν ἐπέχει πινόμενος καὶ ἐγκλυζόμενος· μελαίνει δὲ καὶ τρίχας· πλύνεται δὲ καὶ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ τριβόμενος[9] μεθ' ὕδατος, ἀποχεομένου τοῦ ἐπιπάγου, ἄχρις ἂν καθαρὸν ἐφιστῆται τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτως ἀναλαμβάνεται εἰς τροχίσκους· καίεται δὲ ἐν ὠμῇ χύτρᾳ [μετὰ κεράμου] ἐν καμίνῳ· ὀπτᾶται δὲ ἐπ' ἀνθράκων ἐμφυσωμένη[10]· τὸ δὲ τῆς ἀκάνθης ἕψημα καταντλούμενον ἄρθρα λελυμένα ἵστησιν. Τὸ δὲ κόμμι τῆς ἀκάνθης διαφέρει τὸ σκωληκοειδὲς, ὑελίζον, διαυγὲς, ἄξυλον, εἶτα τὸ λευκόν· τὸ δὲ ῥητινῶδες καὶ ῥυπαρὸν ἄχρηστον. Δύναμιν δὲ ἔχει παρεμπλαστικὴν, ἀμβλυντικὴν δριμέων φαρμάκων, οἷς μίγνυται· πυρίκαυστα δὲ οὐκ ἐᾷ φλυκταινοῦσθαι καταχριόμενον μετ' ὠοῦ.

Φύεται δὲ ἑτέρα ἀκακία ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ Πόντῳ, παρεμφέρουσα τῇ Αἰγυπτίᾳ· ἐλάττων μέντοι παραπολὺ καὶ χαμαίζηλος καὶ τρυφερωτέρα, περίπλεος[11] δὲ ἀκάνθης σκολοποειδοῦς, φύλλα ἔχουσα πηγάνῳ ὅμοια· τῷ δὲ φθινοπώρῳ

9) Coniicit Sarac. Vulgo τριβομένου. 10) Vulgo ἐκφυσσομένη.
11) Sarac. περίπλεως. Ald., Asulan. περιπλέξεως.

rum (palpebrarum) coërcet: sistit fluxum muliebrem uterique prolapsus cohibet. Alvi quoque profluvia compescit vel potus, vel dum alvus eo eluitur. Capillos itidem denigrat. Lavatur et ad oculorum medicamenta cum aqua tritus, effuso, quod in summo concreverit, donec pura superstet aqua, atque ita in pastillos cogitur. Uritur et in olla cruda [cum vase fictili] in fornace. Torretur et super carbonibus, igne follibus ventilato. Decoctum vero arboris spinosae solutos artus fota committit. Gummi eius praefertur vermiculatum, vitrum referens, pellucidum, ligni expers: proximum est candidum: resinosum vero ac sordidum inutile. Vim habet spiracula occludentem; hebetat etiam vires medicaminum acrium, quibus admiscetur: nec non ex ovo illitum ambusta minime sinit pustulis obsideri.

Nascitur et altera acacia in Cappadocia et Ponto, aegyptiae similis, sed longe minor, humilis ac tenerior, plena spinis rigidis, foliis rutaceis. Autumno semen pro-

φέρει σπέρμα ἐν θυλάκοις συνεζευγμένοις, τριχώροις ἢ τετραχώροις, ἔλαττον φακοῦ· στύφει δὲ καὶ αὐτὴ χυλιζομένη σύμπασα, πλὴν ἥττων τῇ δυνάμει καθέστηκεν, εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ ἀνεπιτήδειος οὖσα.

Κεφ. ρλδ΄ (ρλε΄). [Περὶ Ἄγνου.] Ἀγνὸς ἢ Λύγος [οἱ δὲ ἄγονον, οἱ δὲ ἀμικτομίαινον, οἱ δὲ τριδάκτυλον, προφῆται σεμνὸν, οἱ δὲ αἷμα ἴβεως[12], Αἰγύπτιοι σοὺμ, Ῥωμαῖοι σάλιξ μαρίνα, οἱ δὲ πίπερ ἀγρέστε, οἱ δὲ λεκρίστικουμ.] Θάμνός ἐστι δενδρώδης, παρὰ ποταμοῖς καὶ πεδίοις ἐνύδροις τραχέσι τε τόποις καὶ χαράδραις φυόμενος, ῥάβδους ἔχων δυςθραύστους, μακράς· φύλλα δὲ ὥςπερ ἐλαίας, ἁπαλώτερα δὲ καὶ μείζονα· τὸ δ᾽ ἄνθος ἡ μέν τις λευκὸν σὺν τῷ ὑποπορφυρίζοντι, ἡ δὲ πορφυροῦν φέρει· σπέρμα δὲ ὡς πέπερι. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, στυπτικήν· ὁ δὲ καρπὸς αὐτῆς πινόμενος βοηθεῖ[13] θηριοδήκτοις, σπληνικοῖς, ὑδρωπικοῖς, καὶ χρονίως ἐπεχομέναις τὰ ἔμμηνα[14]· κατασπᾷ δὲ καὶ γάλα πινόμενος ὅσον < α΄ πλῆθος σὺν οἴνῳ· ἐκλύει δὲ καὶ γο-

12) Sic C. Vulgo ἴδεως.
13) C. μεμαρτύρηται βοηθεῖν.
14) Haec e cod. C. et Par.

fert lenticula minus in folliculis connexis, ternum quaternumve capacibus. E tota planta succus expressus etiam astringit, sed viribus inferior, et oculorum medicamentis haudquaquam idoneus.

Cap. CXXXIV. (CXXXV.) [*De Vitice.*] Vitex, sive lygos [alii sterilem, alii concubitum frustrantem, vel tridactylon, prophetae sacrum, aut Ibis sanguinem, Aegyptii sum, Romani salicem marinam (amerinam) aut piper agreste et lecristicum vocant] est frutex arborescens, qui in fluminum ripis campisque palustribus nascitur, nec non in locis asperis et salebrosis. Virgulta gerit fractu contumacia, longa: folia vero olivae, sed maiora et teneriora. Florem alia fert album subpurpurascentem, alia species purpureum: semen est piperis instar. Vim habet calefacientem, astringentem. Fructus eius epotus a serpente demorsis, lienosis et hydropicis auxiliatur, ut et iis, quas menstruus sanguis per longum tempus defecit. Lac etiam prolicit drachmae pondere in vino potus, genituram ex-

νήν· ἅπτεται δὲ καὶ κεφαλῆς [κάρον ἐπιφέρων]. τὸ δὲ ἀφέψημα τῆς πόας καὶ τοῦ σπέρματος εἰς ἐγκαθίσματα ταῖς περὶ ὑστέραν διαθέσεσι καὶ φλεγμοναῖς ἀρήγει· ποθὲν δὲ μετὰ γλήχωνος καὶ ὑποθυμιαθὲν τὸ σπέρμα καὶ προστεθὲν κάθαρσιν κινεῖ· λύει δὲ καὶ κεφαλαλγίας καταπλασσόμενον, καὶ ἐπὶ ληθαργικῶν τε καὶ φρενιτικῶν ἐμβρέχεται σὺν ὄξει καὶ ἐλαίῳ. Καὶ τὰ φύλλα ὑποθυμιώμενά τε καὶ ὑποστρωννύμενα θηρία διώκει, καὶ καταπλασσόμενα ἐπὶ τῶν θηριοδήκτων βοηθεῖ, σκληρίας τε διδύμων μετὰ βουτύρου καὶ φύλλων ἀμπέλου μαλάττει, ῥαγάδας τε τὰς ἐν δακτυλίῳ σὺν ὕδατι ἐπιπλασθὲν τὸ σπέρμα πραΰνει· σὺν δὲ τοῖς φύλλοις στρέμματά τε καὶ τραύματα ἰᾶται· δοκεῖ δὲ καὶ κωλυτήριον εἶναι ἐν ὁδοιπορίαις παρατριμμάτων, εἴ τις ῥάβδον αὐτῆς παρὰ χεῖρα κρατοίη. Ὠνόμασται δὲ ἄγνος διὰ τὸ τὰς ἐν τοῖς θεσμοφορίοις ἁγνευούσας γυναῖκας εἰς ὑπόστρωμα χρῆσθαι αὐτῇ· λύγος δὲ διὰ τὸ περὶ τὰς ῥάβδους αὐτῆς εὔτονον [ἢ διὰ τὸ πινομένην ἐπὶ συνουσίας ὁρμὰς ἐκλύειν.][15]

Κεφ. ρλέ (ρλς́). [Περὶ Ἰτέας.] Ἰτέα δένδρον ἐστὶ

15) Haec e cod. C.

solvit. Caput vero tentat [soporem illaturus.] Herbae ac seminis decoctum ad insessus matricis affectibus et inflammationibus opitulatur. Semen cum pulegio potum, suffitu etiam et apposita, purgationes movet: dolorem quoque capitis illitum dissolvit. Cum aceto et oleo lethargicorum phreniticorumque capitibus instillatur. Quin et folia tum suffitu, tum substratu animalia noxia fugant, contra venenatorum morsus imposita auxiliantur. Testium duritias cum butyro vitisque foliis emolliunt. Rimas sedis semen cum aqua illitum mitigat, cum foliis vero luxatis vulneribusque medetur. Creditur et viticis virga intertrigines arcere, si eam viator, dum iter facit, manu teneat. Ceterum frutex hic Graecis agnos nominatus est, quod in thesmophoriis feminae castitatem custodientes eo ad strata uterentur: lygos vero propter virgarum ipsius tenacitatem, [vel quia epota impetum ad coitum resolvat.]

Cap. CXXXV. (CXXXVI.) [*De Salice.*] Salix est

πᾶσι γνώριμον, οὗ ὁ καρπὸς καὶ τὰ φύλλα καὶ ὁ φλοιὸς καὶ ὁ χυλὸς στυπτικὴν ἔχει δύναμιν· ἁρμόζει δὲ τὰ φύλλα λεῖα μετ' ὀλίγου πεπέρεως καὶ οἴνου ποθέντα εἰλεώδεσι· καθ' ἑαυτὰ δὲ σὺν ὕδατι ληφθέντα, ἀσυλληψίαν κατεργάζεται· ὁ δὲ καρπὸς ποθεὶς αἱμοπτοϊκοὺς ὠφελεῖ· καὶ ὁ φλοιὸς δὲ τὰ αὐτὰ δρᾷ· καεὶς δὲ καὶ φυραθεὶς ὄξει, τύλους καὶ ἥλους αἴρει καταπλασθείς· ὁ δὲ ἐκ τῶν φύλλων καὶ τοῦ φλοιοῦ χυλὸς ἐν κελύφῳ ῥόας θερμανθεὶς μετὰ ῥοδίνου ὠταλγίας ἀρήγει· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν κατάντλημα ποδάγρας ἄριστον· σμήχει δὲ καὶ πίτυρα· λαμβάνεται δὲ καὶ ὀπὸς ἐξ αὐτῆς ἐντεμνομένου τοῦ φλοιοῦ κατὰ τὴν ἄνθησιν· ἔσω γὰρ εὑρίσκεται συνεστώς. Δύναμιν δὲ ἔχει σμηκτικὴν τῶν ἐπισκοτούντων ταῖς κόραις.

Κεφ. ρλϛ' (ρλζ'). [Περὶ Ἀγριελαίας.] Ἀγριελαία, ἣν ἔνιοι κότινον καλοῦσιν, οἱ δὲ αἰθιοπικὴν ἐλαίαν, ἔχει τὰ φύλλα στυπτικά· λεῖα δὲ καταπλασθέντα ἐφεκτικά ἐστιν ἐρυσιπελάτων, ἑρπήτων, ἐπινυκτίδων, ἀνθράκων, νομῶν, παρωνυχιῶν, περιχαρακτικά τε ἐσχαρῶν, σὺν μέλιτι καταπλασσό-

arbor vulgo nota, cuius fructus, folia, cortex et succus astringendi vim habent. Trita folia cum exiguo pipere et vino pota, volvulis intestinorum subveniunt. Sumta vero per se cum aqua, conceptum impediunt. Fructus epotus sanguinem reiicientibus prodest, quin et cortex eadem praestat. Ustus vero et aceto subactus callos clavosque illitu tollit. Ex foliis et cortice succus cum rosaceo in calyce punicae calefactus aurium dolores arcet. Sed et eorum decocto foveri podagram optimum est: id furfures quoque detergit. Excipitur et ex ipsa succus, inciso, dum floret, cortice; intus enim concretus invenitur. Vim denique habet ea expurgandi, quae pupillis caliginem offundunt.

Cap. CXXXVI. (CXXXVII.) [*De Oleastro.*] Oleaster, quem nonnulli cotinum, alii oleam aethiopicam vocant, folia habet astringentia; quae quidem trita et imposita erysipelata, herpetas, epinyctidas, carbunculos, ulcera serpentia et paronychias cohibent. Escharas eadem emarginant cum melle illita. Quin et ulcera sordida repur-

μενα· ἀνακαθαίρει δὲ καὶ τὰ ῥυπαρὰ ἕλκη, διαφορεῖ καὶ φύγεθλα καὶ φλεγμονὰς, σὺν μέλιτι καταπλασθέντα, καὶ δέρμα κεφαλῆς ἀποσπασθὲν παρακολλᾷ· ἰᾶται δὲ καὶ τὰ ἐν στόματι ἕλκη καὶ ἄφθας διαμασσηθέντα· καὶ ὁ χυλὸς δὲ αὐτῶν καὶ τὸ ἀφέψημα τὸ αὐτὸ ποιεῖ· ἐπέχει δὲ καὶ αἱμοῤῥαγίαν καὶ ῥοῦν γυναικεῖον προςτιθέμενος ὁ χυλὸς, καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς σταφυλώματα καὶ φλυκταίνας· ἔτι δὲ ἕλκη καὶ παλαιὰ ῥεύματα στέλλει· διὸ καὶ μιγέντα κολλυρίοις πρὸς τὰς τῶν βλεφάρων διαβρώσεις[16] εὐθετεῖ· χυλίζοντας δὲ δεῖ κόπτειν τὰ φύλλα, καὶ περιχέοντας οἶνον ἢ ὕδωρ ἐκθλίβειν, καὶ ξηράναντας ἐν ἡλίῳ ἀναπλάσσειν· ἔστι δὲ εὐτονώτερος ὁ διὰ τοῦ οἴνου ἐκθλιβόμενος καὶ εἰς ἀπόθεσιν μᾶλλον τοῦ δι' ὕδατος ἁρμόζει· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ὦτα πυοῤῥοῦντα καὶ εἱλκωμένα· τὰ δὲ φύλλα καὶ ἐπὶ κοιλιακοῖς εὐθετεῖ καταπλασσόμενα σὺν ὠμῇ λύσει· καίεται δὲ τὰ φύλλα μετὰ τῶν ἀνθῶν, καὶ ἀντὶ σποδίου[17] λαμβάνεται ἐν χύτρᾳ ὠμῇ περιπλασσομένῃ πηλῷ τὸ στόμα μέχρις ὀπτήσεως τοῦ κεράμου· ἔπειτα κατασβέννυται οἴνῳ[18] καὶ φυραθέντα πάλιν οἴνῳ, ὁμοίως

16) Optime sic Aldina.. Asulan., Cornar., Goupyl. διαθέσεις.
17) C. ἐν σποδιᾷ. 18) C. ὕδατι.

gant, tumores inflammatos inflammationesque cum melle imposita discutiunt, et cutem a capite avulsam agglutinant. Oris etiam ulceribus aphthisque commanducata medentur. Sed et eorum succus iuxta ac decoctum eosdem habent effectus. Admotus succus sanguinis cursum, fluxum muliebrem, oculorum staphylomata pustulasque inhibet, insuper ulcera veteresque fluxiones sistit. Quapropter etiam in collyria si addantur, palpebrarum erosionibus conferunt. Ad exprimendum vero succum folia concidere oportet et affuso vino aut aqua exprimere, illumque sole siccatum (in pastillos) digerere. Est autem, qui vino exprimitur, tum valentior, tum ad recondendum aptior eo, qui aqua expressus est. Facit et ad aures pure scatentes et ulceratas: folia cum farina cruda illita coeliacis conducunt. Uruntur autem cum floribus folia, ut spodii vicem praestent, in olla cruda, cuius os luto sit oblitum usque dum fictile percoquatur: dein vino restincta iterum-

καίεται· εἶτα πλύνεται ὡς τὸ ψιμύθιον[19] καὶ ἀναπλάσσεται· δοκεῖ δὲ ἡ τοιαύτη καῦσις μὴ λείπεσθαι τοῦ σποδίου εἰς τὰ ὀφθαλμικά· ὅθεν καὶ τὴν δύναμιν ὁμοίως ἡγητέον.

Κεφ. ρλζ΄ (ρλη΄). [Περὶ Ἐλαίας.] Δύναται δὲ τὰ αὐτὰ καὶ τὰ τῆς ἡμέρου ἐλαίας φύλλα, λείπεται δὲ τῇ δυνάμει· ὅθεν πρὸς τὰ ὀφθαλμικὰ μᾶλλον ἁρμόζει διὰ τὸ ἐπιεικέστερον· τὸ δὲ ἐκ χλωροῦ τοῦ ξύλου καιομένου ἐκκρινόμενον ὑγρὸν πίτυρα καὶ ψώρας καὶ λειχῆνας καταχριόμενον ἰᾶται· καὶ ὁ καρπὸς δὲ αὐτῶν καταπλασθεὶς πίτυρα καὶ νομὰς θεραπεύει· τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ πυρῆνος μετὰ στέατος καὶ ἀλεύρου λεπροὺς ὄνυχας ἐκτινάσσει.

Κεφ. ρλη΄ (ρλθ΄). [Περὶ κολυμβάδων ἐλαιῶν.] Ἐλαῖαι κολυμβάδες λεῖαι καταπλασθεῖσαι πυρίκαυστα οὐκ ἐῶσι φλυκταινοῦσθαι καὶ ῥυπαρὰ δὲ ἕλκη καθαίρουσιν· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἅλμης χυλὸς αὐτῶν διακλυζόμενος οὖλα στέλλει καὶ ὀδόντας σειομένους κρατύνει· ἔστι δὲ ἡ μὲν ὑπόκιῤῥος καὶ πρόςφατος ἐλαία δυςκοίλιος, εὐστόμαχος· ἡ δὲ μέλαινα καὶ πέπειρος,

19) Sarac. ψιμμίθιον.

que vino subacta eodem modo cremantur: postremo cerussae modo lavantur et coguntur (in pastillos). Ceterum videtur ustio neutiquam spodio cedere ad conficienda medicamina ocularia, quare et iisdem viribus pollere censendum est.

Cap. CXXXVII. (CXXXVIII.) [*De Olea.*] Iisdem praedita sunt viribus et oleae sativae folia, sed viribus inferiora, quare oculorum medicamentis ob mitiorem vim aptiora. Qui vero humor ex accenso virente ligno manat, furfures, scabiem et lichenes illitu sanat. Quin et fructus earum furfuribus ulceribusque depascentibus medetur. Quod autem intra nucleum est, cum adipe et farina leprosos ungues excutit.

Cap. CXXXVIII. (CXXXIX.) [*De olivis muria conditis.*] Olivae muria conditae, tritae et ambustis illitae pustulas gigni prohibent ac sordida ulcera repurgant. Succus autem ipsarum e muria collutione gingivas contrahit emotosque dentes stabilit. Oliva vero subfulva ac recens alvo incommoda est, sed stomacho utilis. Nigra et matura in

εὐδιάφθορος καὶ κακοστόμαχος, ὀφθαλμοῖς τε ἀνεπιτήδειος, καὶ κεφαλαλγής· φρυγεῖσα δὲ καὶ καταπλασθεῖσα νομὰς ἵστησι καὶ ἄνθρακας περιῤῥήττει.

Κεφ. ρλθ′ (ρμ′). [Περὶ ἐλαίου ἀγρίας ἐλαίας.] Τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀγρίας ἐλαίας ἔλαιον διάκλυσμα οὔλοις μυδῶσι[20], καὶ σταλτικὸν ὑποσάλων ὀδόντων ἐστὶ, πυρία τε δι' αὐτοῦ θερμαινομένου καὶ διϋλιζομένου[21] ἐπιτήδειον οὔλοις ῥευματιζομένοις· δεῖ δὲ ἔριον μηλωτῇ περιτιθέντας ἀποβάπτειν εἰς τὸ ἔλαιον καὶ προσάπτεσθαι τοῖς οὔλοις, ἄχρις ἂν λευκὰ φανῇ.

Κεφ. ρμ′ (ρλδ′). [Περὶ ἀμόργης.][22] Ἀμόργη ὑποστάθμη ἐστὶν ἐλαίας τῆς ἐκθλιβομένης, ἥτις ἑψηθεῖσα ἐν χαλκῷ κυπρίῳ μέχρι μελιτώδους συστάσεως στύφει, ποιοῦσα πρὸς ἃ καὶ τὸ λύκιον, ἐκ περισσοῦ δὲ καὶ πρὸς ὀδονταλγίας καὶ τραύματα, περιχριομένη[23] μετ' ὄξους ἢ οἴνου ἢ οἰνομέλιτος· μίγνυται δὲ καὶ ὀφθαλμικαῖς δυνάμεσι καὶ ἐμπλαστι-

20) Ald. πλαδῶσι.

21) Sic Cornar. Vulgo διακλυζομένου.

22) Manifesto hoc caput, quod vulgo Acaciam sequitur, huc transponendum, ut iam Sarac. iudicavit.

23) C. N. Vulgo ἐπιχριομένη.

corruptionem prona stomachoque est adversa, ac tum oculis minime convenit, tum dolores capitis ciet. Torrefacta autem ac illita ulcera depascentia sistit et carbunculos incidit.

Cap. CXXXIX. (CXL.) [*De oleo sylvestris oleae.*] Oleum sylvestris olivae ad gingivas flaccidas madidasque colluitur dentesque labantes firmat. Eiusdem calefacti defoecatique fotus gingivis fluxione tentatis est accommodatus. Lanam porro specillo circumdatam in oleum demergere oportet ac gingivis tantisper applicare, donec alba conspiciantur.

Cap. CXL. (CXXXIV.) [*De amurca.*] Amurca est sedimentum olivae expressae. Ea in aheno cyprio ad crassitudinem mellis astringit, ad eadem, ad quae lycium adhibetur, efficax. Excellit autem adversus dentium dolores et vulnera, circumlita cum aceto, vino, aut mulso. Additur et in oculorum medicamenta eaque, quibus cutis

καῖς· παλαιουμένη τε βελτίων γίνεται· ἔγκλυσμά τε ἕδρᾳ καὶ αἰδοίῳ καὶ μήτραις εἱλκωμέναις ἐστὶ χρήσιμον[24], ἐκβάλλει δὲ καὶ τοὺς ἐφθαρμένους ὀδόντας σὺν ὀμφακίῳ[25] ἑψηθεῖσα ἄχρι μελιτώδους συστάσεως καὶ περιπλασθεῖσα· ψώρας τε κτηνῶν σὺν θέρμων ἀφεψήματι καὶ χαμαιλέοντος καταχριομένη θεραπεύει· ἡ δὲ ἀνέψητος καὶ πρόσφατος ποδαγρικοὺς καὶ ἀρθριτικοὺς ὠφελεῖ θερμὴ καταντληθεῖσα· ἐγχριομένη δὲ εἰς κώδιον καὶ ἐπιτιθεμένη ἐπὶ τῶν ὑδρωπικῶν στέλλει τὸν ὄγκον.

Κεφ. ρμα΄. [*Περὶ δακρύου ἐλαίας αἰθιοπικῆς.*] Τὸ δὲ δάκρυον τῆς αἰθιοπικῆς ἐλαίας ἔοικέ πως σκαμμωνίᾳ, ἔγκιῤῥον, ἐκ μικρῶν σταγόνων συγκείμενον, δηκτικόν· τὸ δὲ ὅμοιον κόμμει καὶ ἀμμωνιακῷ, μελανίζον καὶ οὐ δηκτικὸν, ἀχρεῖον· φέρει δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ ἡ παρ᾽ ἡμῖν ἐλαία καὶ ἡ ἀγριελαία· ποιεῖ δὲ πρὸς ἀμβλυωπίαν, καὶ οὐλὰς καὶ λευκώματα ἐγχριόμενον σμήχει, οὖρά τε καὶ ἔμμηνα κινεῖ, καὶ πρὸς ὀδόντων πόνους ἐνεργεῖ, ἐντιθέμενον εἰς τὸ βρῶμα· ἀναγράφεται δὲ καὶ ἐν τοῖς φθαρτικοῖς· ἄγει γὰρ καὶ ἔμβρυα, καὶ

24) Vulgo χρήσιμος.
25) E Plinio, Serapione et Cornario. Vulgo ὀμφακίνῳ.

spiracula obducuntur. Veterascens melior evadit. Utiliter partes ea eluuntur in sedis, genitalium matricisque ulceribus. Dentes quoque corruptos extrahit cum omphacio ad mellis spissitiem cocta et oblita. Scabiem iumentorum cum lupinorum et chamaeleontis decocto peruncta sanat. Cruda vero recensque podagricos et arthriticos calente fotu iuvat. Velleri inducta et hydropicis imposita tumorem reprimit.

Cap. CXLI. [*De lacrima oleae aethiopicae.*] Lacrima oleae aethiopicae similis quodammodo est scammonio, subfulva, stillis constans exilibus, atque mordax. Quae vero gummi et ammoniacum refert, colore nigricans, nec gustu mordens, inutilis est. Talem lacrimam et nostrates ferunt oleae oleastrique. Facit ea ad visus hebetudinem, et oculorum cicatrices albuginesque emendat illita, urinas mensesque prolicit: erosorum etiam dentium cavis indita ad eorum dolores expedit. Quin et iis adnumeratur, quae abortum faciunt, fetus enim expellit:

λειχῆνας θεραπεύει καὶ λέπραν· καλεῖται δὲ αἰθιοπικὴ ἐλαία καὶ ἀγριελαία.

Κεφ. ρμβ'. [Περὶ Δρυός.] Δρῦς πᾶσα στυπτικὴν ἔχει δύναμιν καὶ ξηραντικήν[26]· μάλιστα δὲ αὐτῆς στύφει τὸ μεταξὺ τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ πρέμνου ὑμενοειδὲς, ὁμοίως καὶ τὸ περὶ τῇ βαλάνῳ ὑπὸ τὸ κέλυφος· δίδοται δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν κοιλιακοῖς καὶ δυςεντερικοῖς καὶ αἱμοπτοϊκοῖς, καὶ ἐν πεσσοῖς λεῖον προςτίθεται ῥοϊκαῖς γυναιξίν· [τὰ δὲ φύλλα νεότρητα κολλᾷ τραύματα.][27]

Κεφ. ρμγ'. [Περὶ βαλάνων.] Καὶ αἱ βάλανοι δὲ αὐτὰ ποιοῦσιν· εἰσὶ δὲ καὶ οὐρητικαὶ καὶ κεφαλαλγεῖς βιβρωσκόμεναι καὶ πνευματοῦσαι· ἁρμόζουσι δὲ πρὸς τὰ ἰοβόλα ἐσθιόμεναι· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν καὶ τοῦ φλοιοῦ βοηθεῖ τοξικῷ μετὰ γάλακτος βοείου πινόμενον· ὠμαὶ δὲ καταπλασθεῖσαι λεῖαι φλεγμονὰς παρηγοροῦσι σὺν στέατι δὲ χοιρείῳ ταριχηρῷ, πρὸς κακοήθεις σκληρίας καὶ πρὸς πονηρευόμενα ἕλκη ἁρμόζουσιν· ἰσχυρότεραι δὲ τῶν δρυΐνων αἱ πρίνιναι τῇ δυνάμει εἰσίν.

26) Ultimum addunt C. N. X.; omissum vulgo.
27) Haec in C. N. Desunt in X. et in editt.

lichenes quoque sanat et lepram. Appellatur autem olea aethiopica etiam olea sylvestris.

Cap. CXLII. [*De Quercu.*] Quercus omnis astringentem habet vim et siccantem: maxime vero astringit membranacea tunica, quae corticem ipsum et truncum interiacet, similiter id, quod circa glandem sub calyce est. Datur autem decoctum eorum coeliacis, dysentericis et sanguinem exspuentibus. Trita ea tunica in pesso subditur feminis fluxu laborantibus. [Folia vulnera recens puncta glutinant.]

Cap. CXLIII. [*De Glandibus.*] Glandes eadem praestant. Urinam quoque cient in cibum sumtae, capitisque dolores et flatus gignunt: comestae vero resistunt ictibus venenatorum. Earum quoque et corticis decoctum contra toxica prodest ex lacte vaccino potum. Crudae autem tritaeque inflammationes illitu leniunt: cum axungia suilla salsa ad malignas duritias et malefica ulcera idoneae. Sunt denique iligneae glandes quernis efficaciores.

Κεφ. ρμδ'. [Περὶ Φηγοῦ καὶ Πρίνου.] Καὶ ἡ φηγὸς δὲ καὶ ἡ πρῖνος εἴδη ὄντα δρυὸς, ἐοικότα ἐνεργεῖ· τῆς δὲ ῥίζης τῆς πρίνου ὁ φλοιὸς ἑψηθεὶς σὺν ὕδατι ἄχρις οὗ τακηρὸς γένηται, καὶ ἐπιπλασθεὶς νύκτα ὅλην, τρίχας μελαίνει προαποσμηχθείσας κιμωλίᾳ γῇ· ἁρμόζει δὲ τὰ φύλλα πάντων κοπέντα λεῖα οἰδήμασι, καὶ τὰ ἄτονα δὲ μέρη κρατύνει.

Κεφ. ρμε. [Περὶ Καστάνων.] Αἱ δὲ σαρδιαναὶ βάλανοι, ἅς τινες λόπιμα ἢ κάστανα καλοῦσιν, ἢ μότα[28], ἢ Διὸς βαλάνους, στύφουσαι καὶ αὐταὶ, τῶν ὁμοίων εἰσὶ δραστικαὶ καὶ μάλιστα οἱ μεταξὺ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ λέπους φλοιοί· ἡ δὲ σὰρξ καὶ τοῖς ἐφήμερον πεπωκόσιν ἁρμόζει.

Κεφ. ρμϛ'. [Περὶ Κηκίδων.] Κηκὶς καρπός ἐστι δρυός· ἡ μέν τις ὀμφακίτις καλεῖται, μικρὰ καὶ κονδυλώδης, στιβαρὰ, ἀτρύπητος, ἡ δέ τις λεία καὶ κούφη καὶ τετρημένη· ἐκλέγεσθαι δὲ δεῖ τὴν ὀμφακίτιν, ἐνεργεστέραν οὖσαν· ἀμφότεραι δὲ στύφουσιν ἱκανῶς καὶ στέλλουσι λεῖαι τὰς ὑπερσαρκώσεις, ῥευματισμούς τε οὔλων καὶ κιονίδος καὶ τὰς ἐν

28) ἄμωτα Agilochus, ignotus scriptor apud Athen. 2, 40.

Cap. CXLIV. [*De Esculo et Ilice.*] Esculus et ilex cum quercus species sint, similia quoque efficiunt. Ilicis vero radicis cortex cum aqua coctus, dum liquescat, et per totam noctem impositus, capillos denigrat prius cimolia terra detersos. Omnium folia concisa et trita in oedematibus apta, imbecilla etiam membra corroborant.

Cap. CXLV. [*De Castaneis.*] Sardianae glandes, quas alii lopima aut castana appellant, alii mota aut Iovis glandes, cum et ipsae astringant, similes quoque effectus praebent: maxime vero tunicae, quae carnem et putamen discriminant. Ceterum caro iis, qui ephemerum biberint, convenit.

Cap. CXLVI. [*De Gallis.*] Galla est fructus quercus. Quaedam omphacitis appellata parva est et tuberosa, compacta, nullisque foraminibus obnoxia: altera vero laevis, levis et perforata. Eligi debet omphacitis, quippe quae efficacior. Utraque vehementer astringit. Tritae cohibent carnis luxuriem, gingivarum et columellae fluxio-

στόματι ἄφθας· τὸ δὲ μέσον αὐτῶν, βρώματι ὀδόντων ἐντεθὲν, παύει τὰς ὀδύνας· γίνονταί τε καὶ ἴσχαιμοι καεῖσαι ἐπ' ἀνθράκων ἄχρι πυρώσεως, καὶ κατασβεσθεῖσαι ἢ οἴνῳ ἢ ὄξει ἢ ὀξάλμῃ· τὸ δὲ ἀπόζεμα αὐτῶν ποιεῖ καὶ πρὸς ἐγκαθίσματα, προπτώσεις ὑστέρας καὶ ῥευματισμούς· μελαίνουσι δὲ καὶ τρίχας ἀποβραχεῖσαι ἐν ὄξει ἢ ὕδατι· ἁρμόζουσι δὲ καὶ κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς ἐπιπλαττόμεναι οἴνῳ ἢ ὕδατι λεῖαι καὶ πινόμεναι· τοῖς τε προσοψήμασι μιγνύμεναι ἢ προαφεψόμεναι ὅλαι ἐν τῷ ὕδατι, εἰς ὃ μέλλει τι ἕψεσθαι τῶν ἁρμοζόντων πρὸς αὐτούς· καὶ καθόλου, ὅπου δεῖ στύψαι ἢ στῆσαι ἢ ἀναξηράναι, παραλαμβάνεσθαι δεῖ τὴν χρῆσιν αὐτῶν.

Κεφ. ρμζ'. [Περὶ Ῥοός.] Ῥοῦς ὁ ἐπὶ τὰ ὄψα, ὃν ἔνιοι ἐρυθρὸν καλοῦσι, καρπός ἐστι τῆς καλουμένης βυρσοδεψικῆς ῥοὸς, ἥ τις ὠνομάσθη ἐκ τοῦ τοὺς βυρσοδέψας αὐτῆς χρῆσθαι εἰς τὴν στύψιν τῶν δερμάτων· ἔστι δὲ δενδρύφιον φυόμενον ἐν πέτραις ὡς δίπηχυ· ἐφ' οὗ φύλλα ἐπιμήκη, ὑπέρυθρα, τὴν περιφέρειαν ἐντετμημένα πριονοειδῶς· καρπὸς δὲ βοτρυδίοις ἐοικὼς, πυκνὸς, κατὰ τὸ μέγεθος τερμίνθου,

nes et in ore aphthas. Quod vero in ipsarum medio est, dentibus erosis inditum dolores sedat. Crematae carbonibus, donec igne candeant, et vino, aceto aut etiam aceto salso exstinctae, vim acquirunt sanguinem sistendi. Decoctum earum ad insessus efficax est contra matricis procidentias et fluxiones. Capillos quoque denigrant aceto aut aqua maceratae. Coeliacis et dysentericis in aqua aut vino tritae seu illitae seu bibitae conveniunt: nec non et obsoniis additae, aut totae in aqua prius coctae, in qua nonnihil excoquendum sit eorum, quae iis affectibus conferant. Generatim vero in usum vocandae sunt, si quid astringendum, sistendum aut siccandum est.

Cap. CXLVII. [*De Rhoë.*] Rhus, quae obsoniis aspergitur, quamque nonnulli rubram vocant, fructus est Rhoës coriariae, sic vocatae, quod coriarii ea utuntur ad coria densanda. Est autem arbuscula in rupibus nascens, fere bicubitalis, in qua folia sunt oblonga, subrubentia et in ambitu serrata: fructus racemulis similis, densus, terebinthinum mole aequans, latiusculus, cuius tunica externa

ὑπόπλατυς, οὗ τὸ περικείμενον φλοιῶδές ἐστιν εὔχρηστον. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα στυπτικὴν, ποιοῦσαν πρὸς ἃ καὶ ἡ ἀκακία· μελαίνει δὲ τρίχας τὸ ἀφέψημα. δυσεντερίας τέ ἐστιν ἔγκλυσμα, καὶ πόμα, καὶ ἐγκάθισμα καὶ ὤτων πυῤῥοούντων ἔγκλυσμα, πτερύγιά τε καὶ γαγγραίνας ἐπέχει καταπλασσόμενα τὰ φύλλα μετ᾽ ὄξους ἢ μέλιτος· καὶ τὸ χύλισμα δὲ τῶν φύλλων ξηρῶν ἑψομένων σὺν ὕδατι ὥςπερ τὸ λύκιον ἄχρι συστάσεως μελιτώδους, ἁρμόζει πρὸς ὅσα καὶ τὸ λύκιον, καὶ ὁ καρπὸς δὲ τὰ αὐτὰ ποιεῖ, ἁρμόζων ἐν προςοψήμασι κοιλιακοῖς, δυςεντερικοῖς· ἀφλέγμαντά τε τηρεῖ, σὺν ὕδατι καταπλασθεὶς, θλάσματα, ἀποσύρματα, πελιώματα· γλώσσης τε τραχύτητα σμήχει σὺν μέλιτι, καὶ λευκὸν ῥοῦν ἵστησιν· αἱμοῤῥοΐδας τε θεραπεύει μετὰ δρυΐνου ἄνθρακος λείου ἐπιτιθέμενος· καὶ τούτου δὲ τὸ ἀπόβρεγμα ἑψόμενον συνίσταται, βέλτιόν πως τοῦ καρποῦ ποιοῦν· φέρει δὲ καὶ κόμμι, ὅπερ ἐντίθεται τοῖς βρώμασι τῶν ὀδόντων πρὸς ἀπονίαν.

Κεφ. ρμη΄. [Περὶ Φοίνικος.] Φοῖνιξ ἐν Αἰγύπτῳ γίνεται· τρυγᾶται δὲ μεσοπωρούσης τῆς κατὰ τὴν ὀπώραν

corticosa utilis est. Folia habent vim astringentem similemque acaciae. Decoctum capillos denigrat, dysentericis infunditur, ab iisdem bibitur et ad insessum usurpatur, nec non et auribus pure scatentibus instillatur. Pterygia gangraenasque cohibent folia ex aceto aut melle illita. Succus elicitur lycii in modum, aridis foliis ad mellis spissitudinem in aqua decoctis, et is quidem ad eadem, ad quae lycium, convenit. Quin et fructus eosdem producit effectus, ac coeliacorum dysentericorumque obsoniis commode inspergitur. Contusas, cuticula privatas ac lividas [partes] ab inflammatione tuetur, si cum aqua illinitur: linguae asperitatem cum melle abstergit, alba feminarum profluvia sistit: haemorrhoïdes sanat cum carbone querno trito impositus. Huius quoque infusum si coquitur donec coagulum sistat, ipso etiam fructu efficacius. Gummi denique profert, quod in erosos dentes immittitur ad dolores sedandos.

Cap. CXLIII. [*De Palma.*] Palma in Aegypto nascitur. Ex ea colligitur in medio autumni vigore (fru-

ἀκμῆς, παρεμφέρων τῇ ἀραβικῇ μυροβαλάνῳ, πόμα[29] δὲ λέγεται· χλωρὸς τὸ χρῶμα, ἐμφερὴς κυδωνίῳ κατὰ τὴν ὀσμήν· εἰ δὲ ἀφεθῇ[30] πεπαινόμενος, γίνεται φοινικοβάλανος· ἔστι δὲ στρυφνὸς, στυπτικὸς, πινόμενος σὺν οἴνῳ αὐστηρῷ πρὸς διάῤῥοιαν καὶ ῥοῦν γυναικεῖον· ἵστησι δὲ καὶ αἱμοῤῥοΐδας καὶ τραύματα κολλᾷ καταπλασθείς· αἱ δὲ φοινικοβάλανοι[31] στυπτικώτεραι τυγχάνουσι τῶν ξηρῶν· κεφαλαλγεῖς δέ εἰσι καὶ πλείονες βρωθεῖσαι μεθύσκουσιν· αἱ δὲ ξηραὶ ὠφελοῦσι βιβρωσκόμεναι αἱμοπτοϊκοὺς, στομαχικοὺς, δυσεντερικοὺς, καὶ τὰ περὶ κύστιν, καταπλασσώμεναι λεῖαι μετὰ κυδωνίου καὶ κηρωτῆς οἰνανθίνης· μάλιστα δὲ αἱ καρυώτιδες ἐσθιόμεναι, ἀρτηριῶν τραχύτητας ἰῶνται.

Κεφ. ρμθ'. [Περὶ φοινίκων θηβαϊκῶν.] Τῶν δὲ θηβαϊκῶν τὸ ἀφέψημα ποθὲν παύει καύσωνα καὶ τὰς δυνάμεις ἀνακτᾶται, μετὰ ὑδρομέλιτος παλαιοῦ λαμβανόμενον· καὶ αὗται βρωθεῖσαι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι· γίνεται δὲ καὶ οἶνος ἐξ αὐ-

29) Sic Salmas. Vulgo πῶμα.

30) Sic Marc. Vergil. loco vulgaris ἀφεψηθῇ.

31) πρόσφατοι aut ἁπαλαί intelligendum.

ctus) glandi unguentariae arabicae similis; qui poma dicitur, colore viridi est et cydonium malum odore refert. Quodsi omnino maturescere sinatur, phoenicobalani nomine venit. Est is acerbus ac astringens, et contra alvi profluvia fluxumque muliebrem in vino austero bibitur. Haemorrhoïdes quoque sistit et vulnera illitu conglutinat. Phoenicobalani vero (recentes) siccis plus astringunt, sed capitis dolorem afferunt et copiosiores in cibo sumtae inebriant. Siccae autem sanguinem exscreantes, stomachicos, dysentericos iuvant comestae: tritae cum cydonio et cerato oenanthino vesicae affectibus utiliter illinuntur. Maxime vero caryotae si comedantur, fistulae spiritalis asperitati medentur.

Cap. CXLIX. [*De Palmis thebaïcis.*] Thebaicarum decoctum potui datum febrem ardentem sedat et cum hydromeliti vetusto sumtum vires reficit. Quin et ipsae cibo sumtae idem praestant. Fit etiam ex iis vinum eius-

τῶν, τὸ αὐτὸ δυνάμενος τῷ καρπῷ· καὶ καθ' ἑαυτὸ πόθεν τὸ ἀφέψημα αὐτῶν καὶ ἀναγαργαριζόμενον ἱκανῶς στύφει καὶ στέλλει· οἱ δὲ πυρῆνες τῶν φοινίκων καίονται ἐν ὠμῇ χύτρᾳ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα πάντα· εἶτα σβεσθέντες οἴνῳ πλύνονται καὶ ὡς ἀντίσποδα εἰς τὰ καλλιβλέφαρα χρησιμεύουσιν· κἂν μὴ αὐτάρκως καῶσι, πάλιν τὸ αὐτὸ γίνεται. Δύναμιν δὲ ἔχουσι στυπτικὴν, παρεμπλαστικὴν, ποιοῦσαν πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς φλυκτίδας, σταφυλώματα, μίλφας σὺν νάρδῳ· σὺν οἴνῳ δὲ στέλλουσι καὶ ὑπερσαρκώματα καὶ ἐπουλοῦσιν[32] ἕλκη· εὐθετοῦσι δὲ μάλιστα οἱ ἀπ' Αἰγύπτου καὶ οἱ ἐκ τῶν χαμαιζήλων φοινίκων.

Κεφ. ρν'. [Περὶ φοίνικος ἐλάτης.] Φοῖνιξ, ἣν ἔνιοι ἐλάτην ἢ σπάθην καλοῦσι, περικάλυμμά ἐστι τοῦ καρποῦ τῶν φοινίκων ἀκμὴν ἀνθούντων· χρῶνται δὲ αὐτῷ οἱ μυρεψοὶ εἰς τὰς τῶν μύρων στύψεις· ἔστι δὲ αὐτῆς κρατίστη ἡ εὐώδης, στύφουσα, βαρεῖα, μεμυκυῖα, λιπαρὸν ἔχουσα τὸ ἐντός. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ἐφιστᾶσαν τὰ νεμόμενα τῶν ἑλ-

32) Sic C. N. Vulgo ἀπουλοῦσιν.

dem cum fructu efficaciae. Decoctum earum per se potum et gargarizatum vehementer astringit et cohibet. Palmarum vero nuclei, ceterorum omnium more, in olla nova cremantur, dein restincti vino lavantur, et tanquam spodii vicem supplentes ad decorandas palpebras conducunt. Quod si non sufficienter usti fuerint, illud idem iteratur. Vim habent astringentem et spiracula cutis obstruentem, ad oculorum pustulas, staphylomata ciliorumque defluvia, addita nardo, efficacem. Cum vino autem reprimunt carnem luxuriantem et ulcera cicatrice obducunt. Omnium vero aptissimi sunt aegyptii nuclei, quique ex humilibus palmis decerpuntur.

Cap. CL. [*De Palma elate.*] Palma, quam nonnulli elaten aut spatham appellant, involucrum est fructus palmarum etiamnum florentium. Eo unguentarii ad unguentorum spissamenta utuntur. Optima habetur odorata, astringens, ponderosa, praeclusa, quae pinguedinem intus habet. Vi gaudet astringente, qua ulcera depascen-

κῶν, χαλασμούς τε ἄρθρων συνάγει· λεία μαλάγμασι μιγεῖσα καὶ καταπλάσμασιν· ὠφελεῖ δὲ καὶ ὑποχόνδρια καὶ στόμαχον ἀτονοῦντα, καὶ ἡπατικὰς διαθέσεις, μιγνυμένη τοῖς ἁρμόζουσι τῶν καταπλασμάτων· μελαίνει δὲ καὶ τρίχας τὸ ἀφέψημα αὐτῆς, σμηχόμενον συνεχῶς, ποτιζόμενον δὲ[33] καὶ νεφριτικοῖς καὶ τοῖς περὶ κύστιν σπλάγχνοις[34] ἁρμόζει, κοιλίαν τε καὶ ὑστέραν ῥευματιζομένην ἵστησιν· ἁπαλὴ δὲ σὺν ῥητίνῃ καὶ κηρῷ ἐπιτεθεῖσα καὶ ἐαθεῖσα ἡμέρας εἴκοσι, ψώρας ἰᾶται· καὶ ὁ περιεχόμενος δὲ ὑπ' αὐτῆς καρπὸς ἐλάτη καλεῖται, ὑπ' ἐνίων δὲ βόρασσος· καὶ αὐτὸς στυπτικὸς ὢν τὰ αὐτὰ δρᾷ τῇ σπάθῃ, χωρὶς τῆς ἐν τοῖς μύροις εὐχρηστίας· καὶ τὸ ἐγκάρδιον δὲ τοῦ πρέμνου λευκὸν καὶ αὐτὸ πρόσφατον βιβρωσκόμενον καὶ ἀφεψόμενον ποιεῖ πρὸς ὅσα καὶ ὁ βόρασσος.

Κεφ. ρνα'. [Περὶ Ῥόας.] Ῥόα πᾶσα εὔχυμος, εὐστόμαχος, ἄτροφος· τούτων μέντοι ἡ γλυκεῖα (εὐστομαχωτέρα)[35] θερμασίαν ποσὴν γεννῶσα περὶ στόμαχον καὶ πνευματοῦσα·

33) C. N. νευρικοῖς interponunt.

34) Sic C. N. Vulgo περὶ κύστιν καὶ σπλάγχνα.

35) Vel expungendum, vel cum Cornario ἧττον εὐστόμαχος legendum. Sed potest etiam suppleri δοξάζεται, ἡγεῖται et post θερμασίαν δέ. Sic enim intellexerunt Matthiolus et Sarac.

tia sistit laxatosque articulos committit, si trita malagmatis et cataplasmatis admiscetur. Prodest et praecordiis stomachoque imbecilli, nec non et iocinoris affectibus, convenientibus mixta cataplasmatis. Eius decoctum continuo affrictum capillos denigrat. Potui vero datum renibus et visceribus circa vesicam confert: alvi uterique fluxiones sistit. Tenera etiam cum resina et cera imposita scabies sanat, si id per viginti dies continuatur. Qui sub ea continetur fructus, vocatur etiam elate, et a nonnullis borassus. Cum ipse astringens sit, eadem, quae spatha, efficit, excepta ad unguenta utilitate. Ceterum alba quoque trunci medulla tum recens comesta, tum decocta, ad eadem facit, ad quae et borassus.

Cap. CLI. [*De malo punico.*] Malum punicum omne grati est saporis stomachoque utile, sed vix ullius alimenti. Ex his, quae dulcia sunt, stomacho utiliora cen-

ὅθεν ἐπὶ μὲν τῶν πυρεσσόντων ἐστὶν ἄθετος· ἡ δὲ ὀξεῖα καυσουμένῳ στομάχῳ βοηθεῖ καὶ ἐστὶ σταλτικωτέρα καὶ οὐρητικωτέρα, ἄστομος δὲ καὶ στυπτική· ἡ δὲ οἰνώδης μέσην ἔχει δύναμιν· τῆς δὲ ὀξείας ὁ πυρὴν ξηρανθεὶς ἐν ἡλίῳ καὶ ἐπιπασσόμενος προσοψήμασι καὶ συνεψόμενος, κοιλίαν καὶ στομάχου ῥεῦμα ἵστησιν· ἀποβραχεὶς δὲ ἐν ὀμβρίῳ ὕδατι αἱμοπτοϊκοὺς ὠφελεῖ πινόμενος καὶ εἰς ἐγκαθίσματα δυσεντερικῶν καὶ ῥοϊκῶν ἁρμόζει· εὔχρηστον δὲ τὸ ἀπόθλιμμα τῶν πυρήνων ἑψηθὲν καὶ μιγὲν μέλιτι, πρός τε τὰ ἐν στόματι καὶ αἰδοίῳ καὶ ἕδρᾳ ἕλκη, καὶ πτερύγια τὰ ἐν δακτύλοις, νομάς τε καὶ ὑπεροχὰς καὶ ὠταλγίας καὶ τὰ ἐν μυκτῆρσι, καὶ μάλιστα τῆς ὀξείας.

Κεφ. ρνβ'. [Περὶ κυτίνων.] Τὰ δὲ ἄνθη αὐτῆς, ἃ καὶ κύτινοι καλοῦνται, καὶ αὐτὰ στυπτικὰ καὶ ξηραντικὰ καὶ κατασταλτικά εἰσι καὶ ἐναίμων κολλητικὰ, ἁρμόζοντα πρὸς ἃ καὶ ἡ ῥόα· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῶν οὔλων πλαδώντων καὶ ὀδόντων σειομένων διάκλυσμα, ἀνακόλλημά τε ἐντεροκηλικοῖς

sentur, sed circa eum caloris aliquantum gignunt et flatus, unde et febricitantibus non conferunt. Acida vero aestuanti stomacho auxiliantur, magisque contrahunt ac melius urinam cient, sed ori ingrata sunt et astringunt. Vinosa medias obtinent vires. Acidorum nucleus in sole siccatus et obsoniis inspersus ac cum iis etiam decoctus alvum stomachique fluxionem sistit. Pluvia vero aqua maceratus, sanguinem exscreantes potu iuvat, et ad insessus dysentericorum profluvioque laborantium accommodatur. Quod e nucleis exprimitur, coctum mellique admixtum ad ulcera facit et oris et genitalium et sedis, nec non ad digitorum pterygia, ulcera depascentia et quae in carnibus luxuriantur, itemque ad aurium dolores et narium vitia, maxime vero ex acido punico sumtum.

Cap. CLII. [*De cytinis.*] Huius flores, qui et cytini vocantur, et ipsi quoque astringunt, siccant et cohibent, cruenta vulnera glutinant, et, quas punicum malum, praestant utilitates. Eorum decoctum ad gingivas humore flaccidas dentesque mobiles colluitur et in cataplasmatis hernias intestinales glutinat. Memoriae tradunt,

ἐν καταπλάσμασιν· ἱστοροῦσι δέ τινες, μὴ ὀφθαλμιᾷν παρ᾽ ὅλον τὸ ἔτος τοὺς καταπιόντας τρεῖς κυτίνους, ὥς ὅτι[36] ἐλαχίστους· χυλίζονται δὲ ὡς ἡ ὑποκιστίς.

Κεφ. ρνγ΄. [Περὶ σιδίων.] Καὶ τὰ λέπη δὲ τῆς ῥόας, ἅ τινες σίδια καλοῦσι, στυπτικὴν ἔχοντα καὶ αὐτὰ δύναμιν πρὸς ὅσα καὶ οἱ κύτινοι ἁρμόζουσι· τὸ δὲ ἀφέψημα τῶν ῥιζῶν ἕλμινθας πλατείας ποθὲν ἐκτινάσσει καὶ ἀποκτείνει.

Κεφ. ρνδ. [Περὶ βαλαυστίων.] Βαλαύστιόν ἐστιν ἄνθος ἀγρίας ῥοιᾶς· εἴδη δέ ἐστιν αὐτοῦ πλείονα· εὑρίσκεται γὰρ καὶ λευκὸν καὶ πυῤῥὸν[37] καὶ ῥοδόχρουν· ἔοικε δὲ κυτίνῳ ῥοιᾶς· χυλίζεται δὲ ὡς ἡ ὑποκιστίς. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ποιοῦσαν πρὸς ἃ καὶ ἡ ὑποκιστὶς καὶ ὁ κύτινος.

Κεφ. ρνε΄. [Περὶ Μυρσίνης.] Μυρσίνη ἡ ἥμερος πρὸς μὲν τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν ἡ μέλαινα τῆς λευκῆς ἁρμοδιωτέρα, καὶ ταύτης μᾶλλον ἡ ὀρεινὴ, τὸν μέντοι καρπὸν ἀτονώτερον ἔχει. Δύναμις δὲ αὐτῆς καὶ τοῦ καρποῦ στυπτική· δίδοται

36) ἔτι Reines. var. lect. p. 186.

37) Oribas. πορφυροῦν.

38) Inscriptio a librariis commutata cum lib. 4. c. 146. μυρσίνη ἀγρία.

qui tres quantumvis exiguos cytinos voraverint, eos per totum annum ab oculorum inflammatione liberos futuros. Succus elicitur ex iis, sicut ex hypocistide.

Cap. CLIII. [*De Malicorio.*] Et ipsa quoque putamina, sidia nonnullis dicta, astringendi vim habent, ad eadem apta, ad quae et cytini. Radicum autem decoctum latos vermes potum expellit et necat.

Cap. CLIV. [*De Balaustiis.*] Balaustium est sylvestris punicae flos, cuius plures sunt species, scilicet reperitur candidum, rutilum et roseum. Simile est cytino punicae domesticae: succus elicitur hypocistidis modo. Vim habet astringentem, eadem efficientem, quae hypocistis et cytinus.

Cap. CLV. [*De Myrto.*] Myrtus sativa nigra medicinae utilior, quam candida, et in illa maxime montana, etiamsi fructum habeat debiliorem. Vis tum ipsi myrto, tum fructui astringens. Ac fructus quidem seu vi-

δὲ ὁ καρπὸς χλωρός τε καὶ ξηρὸς ἐσθιόμενος αἱμοπτοϊκοῖς καὶ τοῖς δακνομένοις τὴν κύστιν· καὶ ὁ ἐκ τῶν χλωρῶν δὲ μύρτων ἐκθλιβέντων χυλὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ, εὐστόμαχος ὢν καὶ οὐρητικός· ἁρμόζων δὲ φαλαγγιοδήκτοις καὶ σκορπιοπλήκτοις σὺν οἴνῳ· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ τοῦ καρποῦ βάπτει τρίχας· ἑψηθεὶς δὲ σὺν οἴνῳ καὶ καταπλασθεὶς τὰ ἐν ἀκρωτηρίοις ἕλκη θεραπεύει· μετὰ πάλης δὲ ἀλφίτου καταπλασθεὶς φλεγμονὰς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς παρηγορεῖ καὶ πρὸς αἰγίλωπα δὲ ἐπιπλάττεται· καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς δὲ γινόμενος οἶνος, ἐκθλιβέντος τοῦ καρποῦ καὶ ἐπὶ ποσὸν ἀφεψηθέντος, ὀξίζει γὰρ ὁ μὴ οὕτω σκευασθεὶς, ἀκραίπαλός ἐστι προπινόμενος, ποιῶν πρὸς ὅσα καὶ ὁ καρπός· εἰς[39] ἐγκαθίσματά τε μήτρας προπτώσει καὶ δακτυλίου[40] καὶ ῥοϊκαῖς ἁρμόζει· σμήχει δὲ καὶ πίτυρα καὶ ἀχῶρας καὶ ἐξανθήματα, τρίχας δὲ ῥεούσας ἐπέχει· μίγνυται δὲ καὶ λιπαραῖς, ὥςπερ καὶ τὸ ἐκ τῶν φύλλων αὐτῆς σκευαζόμενον ἔλαιον· καὶ τὸ τῶν φύλλων δὲ ἀφέψημα εἴς τε τὰ ἐγκαθίσματα ἁρμόζει καὶ πρὸς τὰ χαλαρὰ[41]

39) Sarac. εἰς esse apponendum, quod vulgo deest, recte iudicat.
40) Vulgo δακτυλίῳ.
41) Et hic ἀσυμπώρωτα addunt Ald., Asulan., Corn., Sarac.; C. N. ἀσυμπτώματα. Neutrum aptum.

ridis seu aridus in cibo datur sanguinem exscreantibus vesicaeque erosione laborantibus. Succus e virentibus baccis expressus eosdem effectus exhibet, stomacho utilis est, et urinam ciet. Prodest cum vino a phalangio morsis et a scorpione ictis. Fructus quoque decoctum capillum tingit. Cum vino coctus et impositus ulcera in extremitatibus corporis sanat. Cum tenuissimo vero polentae polline impositus oculorum inflammationes mitigat, quin et ad aegilopas illinitur. Vinum deinde fit, expresso et aliquantum bullire iusso fructu (aliter enim paratum acescit), praesumtum crapulam arcet et ad eadem, ad quae fructus ipse, valet. Insessibus quoque idoneum est in matricis prolapsu et ani, et in fluxibus. Detergit etiam furfures et achores et exanthemata, fluentes insuper capillos continet. Adiicitur et pinguibus (emplastris), sicut et oleum e foliis confectum. Quin et foliorum decoctum ad insessus convenit, eoque laxati articuli et fracta, quae

ἄρθρα καὶ πρὸς ἀσυμπώρωτα κατεαγότα ὠφελίμως καταντλεῖται· σμήχει δὲ καὶ ἀλφοὺς καὶ πρὸς ὦτα πυῤῥοοῦντα ἐγχυματίζεται καὶ μελασμοὺς τριχῶν, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν δὲ χυλὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ· αὐτὰ δὲ τὰ φύλλα λεῖα καταπλασσόμενα ἐν ὕδατι ἁρμόζει τοῖς καθύγροις τῶν ἑλκῶν καὶ ῥευματιζομένοις τόποις πᾶσι καὶ κοιλιακοῖς· ἐλαίου ὀμφακίνου γὰρ ἢ ῥοδίνου ὀλίγου καὶ οἴνου μεμιγμένου καὶ ἕρπησι καὶ ἐρυσιπέλασι, [διδύμων τε φλεγμοναῖς καὶ ἐπινυκτίσι καὶ κονδυλώμασι· ξηρὰ δὲ λεῖα παρωνυχίαις καὶ πτερυγίοις χρησίμως καταπάσσεται[42] καὶ καθύγραις μασχάλαις καὶ μηροῖς, καὶ ἐπὶ καρδιακῶν στέλλει τοὺς ἱδρῶτας· κεκαυμένα δὲ καὶ ὠμὰ μετὰ κηρωτῆς πυρίκαυστα καὶ πτερύγια καὶ παρωνυχίας ἰᾶται· χυλίζεται δὲ τὰ φύλλα παραχεομένου οἴνου παλαιοῦ ἢ ὕδατος ὀμβρίου, καὶ ἐκθλίβεται· ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ προσφάτου ὄντος· ξηρανθεὶς γὰρ εὐρωτιᾷ καὶ ἀδυνατεῖ.

Κεφ. ρνϛ΄. [Περὶ Μυρτιδάνου.] Τὸ δὲ μυρτίδανον λεγόμενον ἐπίφυσίς ἐστιν ἀνώμαλος καὶ ὀχθώδης καὶ ὁμόχρους· οἱονεὶ χεῖρες περὶ τὸ τῆς μυρσίνης πρέμνον· στύφει δὲ μᾶλ-

42) Sarac. sic emendat; vulgo καταπλάττεται.

aegre conferbuerint, utiliter foventur. Abstergit quoque vitiligines, et infunditur ad colluviem aurium purulentam: adhibetur etiam ad capillorum denigrationem. Sed et eorum succus eadem efficit. Ipsa vero folia trita et ex aqua illita humidis ulceribus et partibus omnibus fluxione laborantibus coeliacisque prosunt. Siquidem admisto oleo omphacino aut exiguo rosaceo cum vino valent ad herpetes, erysipelata, testium inflammationes, epinyctidas et condylomata. Arentia vero folia trita paronychiis et pterygiis, itemque alis feminibusque madentibus utiliter insperguntur et cardiacorum sudores cohibent. Ceterum cremata aut etiam cruda cum cerato ambustis, pterygiis et paronychiis medentur. Exprimitur et foliis succus affuso vino vetere aut pluvia aqua. Eius autem recentis usus est. Nam exsiccatus situm contrahit viresque amittit.

Cap. CLVI. [*De Myrtidano.*] Quod myrtidanum dicitur est accretum aliquid inaequabile, verrucosum et concolor, quod manuum specie truncum myrti amplecti-

λον τῆς μυρσίνης· ἀποτίθεται δὲ κοπὲν καὶ μιγὲν οἴνῳ αὐστηρῷ ἀναπλασθέν τε εἰς τροχίσκους ἐν σκιᾷ ξηραίνεται· δραστικώτερον δέ ἐστι τοῦ καρποῦ καὶ τοῦ φύλλου, μιγνύμενον κηρωτῇ καὶ πεσσοῖς, ἐγκαθίσμασί τε καὶ καταπλάσμασι τοῖς στύψεως δεομένοις.

Κεφ. ρνζ'. [Περὶ Κερασίων.] Κεράσια καὶ[43] αὐτὰ μὲν χλωρὰ λαμβανόμενα εὐκοίλια τυγχάνει[44]· ξηρὰ δὲ ἵστησι κοιλίαν[45]. Τὸ δὲ κόμμι τῶν κεράσων[46] βῆχα χρονίαν ἰᾶται λαμβανόμενον μετὰ κράματος, εὔχροιάν τε καὶ ὀξυδορκίαν καὶ ὄρεξιν ποιεῖ· ὠφελεῖ δὲ καὶ λιθιῶντας μετ' οἴνου πινόμενον.

Κεφ. ρνη'. [Περὶ Κερατίων.] Κεράτια χλωρὰ μὲν λαμβανόμενα κακοστόμαχα τυγχάνει καὶ κοιλίας λυτικά· ξηρανθέντα δὲ ἵστησι κοιλίαν, εὐστομαχώτερα ὄντα καὶ διουρητικὰ, μάλιστα δὲ τὰ ἐκτὸς τῶν στεμφύλων ἐσθιόμενα[47].

Κεφ. ρνθ'. [Περὶ Μηλέας.] Μηλέας πάσης τὰ φύλλα

43) C. addit καὶ μάλιστα τὰ χαμαικεράσια.

44) C. κοιλίαν ἄγει.

45) C. καὶ στύφει.

46) Vulgo κερασίων.

47) Coniecturam Lacunae aptissimam in textum recipere audeo. Vulgo ἐκ τῶν στεμφύλων συντιθέμενα. C. συνεσθιόμενα.

tur. Astringit autem fortius myrto. Concisum et vino austero mixtum, in pastillos coactum et in umbra siccatum reponitur. Efficacius est cum fructu tum folio, si cerato et pessis additur, ad insessus et cataplasmata astrictionem exigentia.

Cap. CLVII. [*De Cerasis.*] Cerasa et ipsa recentia sumta alvum bonam faciunt, siccata vero eamdem sistunt. Gummi cerasorum medetur tussi diuturnae, si cum vino diluto sumitur, colorem cutis commendat, visus aciem et appetentiam ciborum auget.

Cap. CLVIII. [*De siliquis*] (*Ceratoniae*). Siliquae recentes quidem sumtae stomachum offendunt alvo soluta. Hanc vero siccatae cohibent, stomacho utiliores, ac urinam cient, praecipue tamen, quae sine recrementis et acinis eduntur.

Cap. CLIX. [*De Malo.*] Tum omnis mali, tum

καὶ τὰ ἄνθη καὶ οἱ βλαστοὶ στύφουσι, μάλιστα δὲ τῆς κυδωνίας· καὶ ὁ καρπὸς ἔνωμος μὲν στυπτικὸς καθέστηκε. πεπανθεὶς δὲ οὐχ ὁμοίως· τὰ δὲ τοῦ ἔαρος ἀκμάζοντα μῆλα χολοποιά, ἄθετα τῷ νευρώδει παντὶ, ἐμπνευματοῦντα.

Κεφ. ρξ'. [Περὶ Κυδωνίων μήλων.] Τὰ δὲ κυδώνια εὐστόμαχα, οὐρητικὰ, ὀπτηθέντα δὲ προσηνέστερα γίνεται, χρήσιμα κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς καὶ αἱμοπτοϊκοῖς[48] καὶ χολεριῶσι, μάλιστα ὠμά· καὶ τὸ ἀπόβρεγμα δὲ αὐτῶν ἁρμόζει τοῖς στόμαχον ἢ κοιλίαν ῥευματιζομένοις ἐν ποτῷ· ὁ δὲ χυλὸς ὠμῶν[49] αὐτῶν λαμβανόμενος ὀρθοπνοϊκοὺς ὠφελεῖ· τὸ δὲ ἀφέψημα πρόσκλυσμα δακτυλίου καὶ ὑστέρας προπτώσει· τὰ δὲ ἐκ τοῦ μέλιτος καὶ αὐτὰ μὲν οὐρητικά· τὸ δὲ μέλι τὴν αὐτὴν ἀναλαμβάνεται δύναμιν· στεγνωτικὸν γὰρ καὶ στυπτικὸν γίνεται· τὰ δὲ σὺν τῷ μέλιτι ἑψόμενα εὐστόμαχα μὲν καὶ εὔστομα, ἧττον δὲ στεγνωτικά· τὰ δὲ ὠμὰ καταπλάσμασι μίγνυται πρὸς στέγνωσιν κοιλίας, στομάχου ἀνατροπὴν καὶ πύρωσιν, μαστοὺς φλεγμαίνοντας, σπλῆνας ἐσκιῤ-

48) Sic Plin., Serap., Marcell.; vulgo ἐμπυϊκοῖς.
49) C. ὠμός.

maxime cydoniae et folia et flores et surculi astringunt. Fructui immaturo vis eadem inest, maturo vero haud item. Quae vero mala verno tempore maturescunt, toti nervoso generi infesta sunt flatusque pariunt.

Cap. CLX. [*De Cydoniis malis.*] Cydonia mala stomacho conducunt et urinas pellunt: sed tosta mitiora evadunt, profutura coeliacis, dysentericis, sanguinem reiicientibus et cholera laborantibus, praesertim vero cruda. Quin et aqua, in qua macerata fuerint, potui data iuvat eos, quos stomachi alvique fluxiones male habent. Crudorum succus sumtus orthopnoïcis opitulatur: decocto sedes et matrix provolutae foventur. Melle condita et ipsa lotium movent: mel etiam ipsum vim sibi constipantem et astringentem asciscit. Quae cum melle decoquuntur, stomacho quidem utilia pariter sunt ac ori grata, sed minus constringunt. Cruda eadem cataplasmatis adiiciuntur ad cohibendam alvum, itemque contra stomachi eversionem et aestum, mammarum inflammationes ac lienum in

ῥωμένους, κονδυλώματα. Γίνεται δὲ καὶ οἶνος ἐξ αὐτῶν κοπτομένων καὶ ἐκθλιβομένων, πρὸς διαμονὴν μιγνυμένου τοῖς ις′ ξέσταις τοῦ χυλοῦ μέλιτος ξέστου ἑνὸς, ἐπεὶ ὀξίζει· ἁρμόζει δὲ πρὸς τὰ εἰρημένα πάντα· καὶ χρίσμα δὲ ἐξ αὐτῶν σκευάζεται τὸ καλούμενον μήλινον, ᾧ χρώμεθα, ὁπόταν στυπτικοῦ ἐλαίου δεηθῶμεν· ἐκλέγεσθαι δὲ δεῖ τὰ ἀληθινὰ[50]· μικρὰ δέ ἐστι καὶ περιφερῆ καὶ εὐώδη ταῦτα· τὰ δὲ λεγόμενα στρουθία καὶ μεγάλα ἧττόν ἐστιν εὔχρηστα· τὰ δὲ ἄνθη αὐτῶν ξηρά τε καὶ χλωρὰ καταπλάσμασιν εὔθετα, πρὸς τὰ στύψεως χρείαν ἔχοντα καὶ πρὸς ὀφθαλμῶν φλεγμονάς· πρὸς αἵματος ἀναγωγὰς, κοιλίας τε ῥύσιν[51] καὶ ἐμμήνων φορὰν ἁρμόζει μετ᾽ οἴνου πινόμενα.

Κεφ. ρξα′. [Περὶ Μελιμήλων.] Τὰ δὲ μελίμηλα κοιλίαν μαλάσσει καὶ θηρία ἐκτινάσσει· κακοστόμαχα δὲ καὶ καύσου ποιητικὰ[52]· καλεῖται δὲ ὑπό τινων γλυκύμηλα.

Κεφ. ρξβ. [Περὶ Ἠπειρωτικῶν μήλων.] Τὰ δὲ ἠπει-

50) Sambuc. coniicit ἀῤῥενικά.

51) Codicum et priorum editionum consensui adversatur Sarac. ῥεῦσιν scribens.

52) C. ὄντα.

scirrhos indurationes et condylomata. Ex iis concisis expressisque fit etiam vinum, addito, quo diutius perennet, ad succi sextarios sedecim mellis sextario uno, alioquin acorem contraheret. Prodest autem ad eadem omnia, quae memorata sunt. Fit et unguentum ex his, quod melinum vocatur, quo quidem utimur, quoties oleo astringente opus habemus. Ceterum cydonia vera oportet germanaque eligi, qualia parva, rotunda sunt et odorata. Quae vero struthia dicuntur, grandia ea, minus utilia censentur. Eorum flores sicci aeque ac virides cataplasmatis accommodantur, quae astrictionem desiderant, praesertim ad oculorum inflammationes. Contra sanguinis reiectiones, alvi profluvium mensiumque impetus utiliter in vino bibuntur.

Cap. CLXI. [*De Melimelis.*] Melimela ventrem molliunt et ab eo animalia expellunt, stomacho negotium facessunt aestumque gignunt. A nonnullis dulcia mala nuncupantur.

Cap. CLXII. [*De epiroticis malis.*] Epirotica mala,

ρωτικὰ λεγόμενα, ῥωμαϊστὶ δὲ ὀρβικουλάτα, εὐστόμαχα, κοιλίας σταλτικά, οὔρων προκλητικὰ, ἀτονώτερα μέντοι τῶν κυδωνίων ἐστίν.

Κεφ. ρξγ΄. [Περὶ Ἀγριομήλων.] Τὰ δὲ ἄγρια ἔοικε τοῖς ἐαρινοῖς, στύφοντα· δεῖ δὲ πρὸς τὰ στύψεως χρήζοντα ἀωροτέροις ἅπασι χρῆσθαι.

Κεφ. ρξδ΄. [Περὶ Περσικῶν μήλων.] Τὰ δὲ περσικὰ μῆλα εὐστόμαχα, εὐκοίλια τὰ πέπειρα· τὰ δὲ ἔνωμα στεγνωτικὰ κοιλίας, ξηρανθέντα δὲ καὶ στεγνωτικώτερα γίνονται· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν ξηρῶν λαμβανόμενον στόμαχον καὶ κοιλίαν ῥευματιζομένην ἵστησιν.

Κεφ. ρξε΄. [Περὶ Ἀρμενιακῶν.] Τὰ δὲ μικρότερα, καλούμενα δὲ ἀρμενιακά, ῥωμαϊστὶ δὲ πραικόκια[53], εὐστομαχώτερα τῶν προειρημένων εἰσίν.

Κεφ. ρξς΄. [Περὶ Μηδικῶν.] Τὰ δὲ μηδικὰ λεγόμενα ἢ περσικά, ἢ κεδρόμηλα, ῥωμαϊστὶ δὲ κίτρια, πᾶσι γνώριμα· φυτὸν γάρ ἐστι καρποφοροῦν δι᾽ ὅλου τοῦ ἔτους ἐπαλλήλως· αὐτὸ δὲ τὸ μῆλον ἐπίμηκες, ἐῤῥυτιδωμένον, χρυσίζον τῇ χρόᾳ,

53) Galen. fac. alim. 2, 20. πρεκόκκια.

quae latine orbiculata vocantur, stomacho utilia sunt, sed alvum sistunt urinasque evocant, sed debiliora cydoniis sunt.

Cap. CLXIII. [*De sylvestribus malis.*] Sylvestria mala, vernis similia, astringunt. Ad ea, quae astrictione egent, iis omnibus utendum, quae minus matura fuerint.

Cap. CLXIV. [*De persicis malis.*] Persica mala stomacho utilia sunt et alvum quoque bonam praestant, si matura fuerint. Immatura vero eamdem cohibent, sed siccata vehementius. Sumtum eorumdem siccorum decoctum fluxiones sistit in stomachum ventremque decumbentes.

Cap. CLXV. [*De Armeniacis.*] Minora, quae armeniaca, latine praecoqua dicuntur, stomacho, quam ante dicta, sunt utiliora.

Cap. CLXVI. [*De Medicis.*] Medica seu persica aut cedromela, quae latine citria vocantur, etiam vulgo cognita sunt. Est enim arbor omnibus anni temporibus fructuum crebro subnascentium ferax. Malum vero ipsum

εὐῶδες μετὰ βάρους, σπέρμα ἔχον ἀπίῳ ἐοικός. Δύναμιν δὲ ἔχει ποθὲν ἐν οἴνῳ, ἀντενεργεῖν θανασίμοις, κοιλίαν τε ὑπάγειν· διάκλυσμά τέ ἐστι πρὸς εὐωδίαν στόματος τὸ ἀφέψημα· καὶ ὁ χυλὸς αὐτῶν βιβρώσκεται δὲ μάλιστα ὑπὸ γυναικῶν πρὸς τὴν κίσσαν· φυλάττειν δὲ καὶ ἱμάτια δοκεῖ ἄβρωτα ἐπιτιθέμενον κιβωτίοις.

Κεφ. ρξζ'. [Περὶ Ἀπίου.] Ἀπίου δὲ πολλὰ εἴδη· πᾶσαι δὲ στύφουσιν· ὅθεν εἰς τὰ ἀποκρουστικὰ καταπλάσματα ἁρμόζουσιν[54]· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῶν ξηρανθεισῶν καὶ αὐταὶ λαμβανόμεναι ὠμαὶ κοιλίαν ἱστᾶσι· βλάπτουσι δὲ ἐσθιόμεναι τοὺς νήστεις.

Κεφ. ρξη'. [Περὶ Ἀχράδος.] Ἡ δὲ ἀχρὰς εἶδός ἐστιν ἀγρίας[55] ἀπίου, βραδέως πεπαινομένη. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικωτέραν ἀπίου, ὅθεν πρὸς τὰ αὐτὰ ἁρμόζει· στύφει δὲ καὶ τὰ φύλλα αὐτῆς· ἡ δὲ ἐκ τοῦ ξύλου αὐτῶν τέφρα βοηθεῖ ἐναργῶς τοῖς ὑπὸ μυκήτων πνιγομένοις. Φασὶ δέ τινες, ὅτι κἂν συνεψήσῃ τις ἀχράδας μύκησιν, ἀβλαβεῖς αὐτοὺς γίνεσθαι[56].

54) C. μάλιστα αἱ Θηβαϊκαί. 55) Sic C.; vulgo ἀγρίου.
56) Veritus est Saracenus, ne grammatica detrimenti aliquid expe-

oblongum est, rugosum, aureo colore, cum gravitate odoratum: semina pyri nucleis similia. Vim habet in vino bibitum venenis resistendi, alvum subducendi. Decocto os colluitur ad gratum halitum. Succus eorum sumitur praecipue a mulieribus contra malaciam. Arcis quoque vestiariis impositum, vestes ab erosione vindicare creditur.

Cap. CLXVII. [*De Pyro.*] Pyrorum multa sunt genera, quae quidem omnia astringunt, proindeque convenienter adduntur ad repellentia cataplasmata. Siccatorum decoctum, et ipsa quoque cruda si sumantur, alvum sistunt. Ceterum ieiunos comesta laedunt.

Cap. CLXVIII. [*De Pyro sylvestri.*] Achras dicitur pyri sylvestris genus, tarde maturescens. Vim habet magis, quam pyrum, astringentem, quo fit, ut ad eadem conveniat: astringunt et ipsius folia. Lignorum autem cinis manifestum adminiculum iis praebet, qui fungis strangulantur. Sunt et qui dicant, innoxios reddi fungos, si cum iis sylvestria pyra coquantur.

Κεφ. ρξθ'. [*Περὶ Μεσπίλων.*] Μέσπιλον τὸ δένδρον, ὃ παρ' ἐνίοις ἀρωνία καλεῖται, ἀκανθῶδές ἐστιν, ὅμοιον τοῖς φύλλοις ὀξυακάνθῃ[57]· καρπὸν φέρον μικρῷ μήλῳ ὅμοιον, ἡδὺν, ἔχοντα τρία ὀστάρια ἔνδοθεν, ἀφ' ὧν καὶ τρίκοκκόν τινες αὐτὸν ὀνομάζουσι, βραδέως πεπαινόμενον· στύφει δὲ βιβρωσκόμενον, εὐστόμαχόν τέ ἐστι καὶ κοιλίας στεγνωτικόν.

Κεφ. ρο'. [*Περὶ ἑτέρου Μεσπίλου.*] Μεσπίλου δὲ καὶ ἕτερόν ἐστιν εἶδος ἐν Ἰταλίᾳ γεννώμενον, ὃ ἔνιοι ἐπιμηλίδα καλοῦσιν, οἱ δὲ σητάνιον ὀνομάζουσιν· δένδρον ἐστὶ μήλῳ ἐμφερὲς καὶ τοῖς φύλλοις, ὅτι μὴ μικρότερον· ἔχει δὲ καρπὸν καὶ τοῦτο στρογγύλον, βρώσιμον, πλατὺν ἔχοντα τὸν πυθμένα, ὑποστύφοντα, πεπαινόμενον βραδέως.

Κεφ. ροα'. [*Περὶ Λωτοῦ.*] Λωτὸς τὸ δένδρον φυτόν ἐστιν εὐμέγεθες· καρπὸν δὲ φέρει μείζονα πεπέρεως, γλυκὺν, βρώσιμον[58], εὐστόμαχον, κοιλίας στεγνωτικόν· τῶν δὲ πρισμάτων τοῦ ξύλου τὸ ἀφέψημα πινόμενον καὶ ἐγκλυζόμε-

riatur in hac lectione, quod ὅτι praecedat accusativum cum infin. Sed salva et integra est dictio. Cf. Matthiae ausführl. griechische Grammat. p. 774.

57) Sic Lacun. e codice. Ald. et C. πυρακάνθῃ. Cornar. et Sarac. πυξακάνθῃ. Cf. cap. 122.

58) Marcell. et Sambuc. βαρύοσμον.

Cap. CLXIX. [*De Mespilis.*] Mespilus arbor, quae a nonnullis aronia vocatur, spinosa est, foliis oxyacanthae: fructum fert pomo exiguo similem, suavem, qui tria intus habet ossicula, unde et tricoccum nonnulli vocarunt, tarde autem maturescit. Comestus astringit, stomacho gratus est, alvumque cohibet.

Cap. CLXX. [*De altera Mespilo.*] Mespili genus alterum in Italia nascitur, quod epimelida nonnulli, alii setanion appellant. Arbor est malo similis, etiam foliis, nisi quod minor. Habet et hoc fructum rotundum, edulem, umbilico lato, subastringentem, tarde maturescentem.

Cap. CLXXI. [*De Loto.*] Lotus arbor stirps est satis grandis, quae fructum fert pipere maiorem, dulcem, edulem, stomacho gratum, quique alvum coarctat. Ligni scobis decocta ac vel pota vel infusa et intestinorum dif-

νον βοηθεῖ δυςεντερικοῖς καὶ γυναιξὶ ῥοϊκαῖς· ξανθίζει δὲ καὶ τρίχας, καὶ ἐπέχει ῥεούσας[59].

Κεφ. ροβ΄. [Περὶ Κρανίας.] Κρανία δένδρον ἐστὶν ἁδρὸν, καρπὸν φέρον ὡς ἐλαίας, ἐπιμήκη, χλωρὸν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ κηροειδῆ, καὶ τελευταίως πεπαινόμενον ἐρυθρὸν[60], ἐδώδιμον, στύφοντα, ἁρμόζοντα πρὸς κοιλίας ῥύσιν καὶ δυςεντερίαν. συντιθέμενον καὶ εἰς ἕψημα καὶ εἰς βρῶσιν· καὶ ἁλμεύεται ὡς ἐλαία. Ὁ δὲ τῶν χλωρῶν ξύλων[61] ἴχωρ καιομένων ἁρμόζει πρὸς λειχῆνας καταχριόμενος.

Κεφ. ρογ΄. [Περὶ Οὔων.] Οὔα τὰ μηλίζοντα καὶ μήπω πέπειρα τμηθέντα καὶ ξηρανθέντα ἐν ἡλίῳ σταλτικὰ γίνεται κοιλίας ἐσθιόμενα· καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν δὲ ἄλευρον ἀλεσθέντων ἀντὶ ἀλφίτων λαμβανόμενον καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν πινόμενον τὸ αὐτὸ ποιεῖ.

Κεφ. ροδ΄. [Περὶ Κοκκυμηλέας.] Κοκκυμηλέα δένδρον ἐστὶ γνώριμον, οὗ ὁ καρπὸς ἐδώδιμος, κακοστόμαχος, κοιλίας

59) E Galeno, Paullo Aeginet. et Serapione Cornarus sic emendavit vulgarem lectionem: ἐπέχει γαστέρα ῥεοῦσαν.

60) Lacun. sic ex optimo codice; vulgo: πεπαινόμενον δὲ ξανθὸν ἢ κηροειδῆ.

61) Sic Cornar. loco vulg. φύλλων.

ficultati auxiliatur et fluxui muliebri. Flavos reddit capillos, fluxosque continet.

Cap. CLXXII. [*De Corno.*] Cornus est arbor firma, fructum ferens olivae modo oblongum, primo quidem viridem, dein cereum, postremo, ut maturescit, rubrum, esculentum, astringentem, qui in profluvio alvi et intestinorum difficultate salubris est. Exhibetur vel in specie defruti, vel per se ad cibum. In muria etiam, ut oliva, servatur. Sanies vero, quam ligna recentia, dum uruntur, exsudant, lichenibus convenienter illinitur.

Cap. CLXXIII. [*De Sorbis.*] Sorba malorum aemula si nondum matura dissecta soleque siccata fuerint, alvum sistendi vim in cibo sumta acquirunt. Ex iisdem molitis farina polentae loco sumta ac ipsorum etiam decoctum potum idem praestant.

Cap. CLXXIV. [*De Pruno.*] Prunus est nota arbor, cuius fructus esculentus est, sed stomachum offendit

μαλακτικός. Τῶν δὲ συριακῶν καὶ μάλιστα τῶν ἐν Δαμασκῷ γεννωμένων ὁ καρπὸς ξηρανθεὶς, εὐστόμαχος καὶ κοιλίας σταλτικός. Τὸ δὲ ἀφέψημα τῶν φύλλων ἐν οἴνῳ σκευαζόμενον καὶ ἀναγαργαριζόμενον, κιονίδα καὶ οὖλα καὶ παρίσθμια ῥευματιζόμενα στέλλει. Τὰ αὐτὰ δὲ παρέχει καὶ ὁ τῶν ἀγριοκοκκυμήλων καρπὸς πέπειρος ξηρανθείς· ἑψηθεὶς γὰρ μετὰ ἑψήματος εὐστομαχώτερος καὶ σταλτικώτερος κοιλίας γίνεται. Τὸ δὲ κόμμι τῆς κοκκυμηλέας ἐστὶ κολλητικὸν, λίθων θρυπτικὸν πινόμενον σὺν οἴνῳ· σὺν ὄξει δὲ ἐπιχριόμενον λειχῆνας τοὺς ἐπὶ παιδίων θεραπεύει.

Κεφ. ροε'. [Περὶ Κομάρου.] Κόμαρος δένδρον ἐστὶ παρόμοιον κυδωνίᾳ, λεπτόφυλλον[62], καρπὸν ἔχον ὡς κοκκομήλου μέγεθος, ἀπύρηνον, μιμαίκυλα καλούμενον, πεπανθέντα δὲ ὑπόκιῤῥον ἢ ἐρυθρὸν, ἐσθιόμενον ἀχυρώδη, κακοστόμαχον δὲ καὶ κεφαλαλγῆ.

Κεφ. ρος'. [Περὶ Ἀμυγδαλῆς.] Ἀμυγδαλέας πικρᾶς ἡ

62) Matthiol. (in editt. posterioribus) se legisse in Oribas. λεπτόφλοιος testatur, quod Sarac. ad fructum trahit. Nos in Oribasio nostro λεπτόφυλλον. Nec alia coniectura λειόφυλλον etc. valet. Equidem intelligo, πλὴν λεπτοφυλλότερον.

alvumque solvit. At syriacarum, earum maxime, quae Damasci nascuntur, fructus siccatus stomacho utilis est alvumque astringit. Decoctum foliorum ex vino paratum uvulam, gingivas tonsillasque fluxione laborantes, ore colluto, reprimit. Praestat idem sylvestrium prunorum fructus post maturitatem siccatus. Cum defruto vero decoctus stomacho utilior et ad cohibendam alvum aptior evadit. Ceterum gummi prunorum glutinandi vim habet, et in vino potum calculos comminuit. Ex aceto vero illitum lichenas infantium sanat.

Cap. CLXXV. [*De Arbuto.*] Arbutus est arbor cydoniae malo similis, praeter folia angustiora, fructum fert prunorum ad instar, nuclei expertem, mimaecyli nomine, qui, ubi maturuit, subfulvum aut rubicundum adipiscitur colorem. In esu acerosus est, stomacho adversatur, et capitis dolores gignit.

Cap. CLXXVI. [*De Amygdalo.*] Amygdali amarae

ῥίζα ἀφεψηθεῖσα λεία ἐφήλεις τὰς ἐν προσώπῳ ἀποκαθαίρει· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἀμύγδαλα καταπλασθέντα τὰ αὐτὰ ποιεῖ· προστιθέμενα δὲ ἄγει καταμήνια καὶ κεφαλαλγίαις βοηθεῖ καταπλασθέντα μετώπῳ ἢ κροτάφοις μετ' ὄξους ἢ ῥοδίνου, καὶ πρὸς ἐπινυκτίδας σὺν οἴνῳ· πρὸς δὲ σηπεδόνας καὶ ἕρπητας καὶ κυνόδηκτα σὺν μέλιτι. Ἐσθιόμενα δέ ἐστιν ἀνώδυνα, κοιλίας μαλακτικὰ, ὑπνωτικὰ, οὐρητικὰ, καὶ πρὸς αἵματος ἀναγωγὴν μετὰ ἀμύλου[63] λαμβανόμενα· πρὸς δὲ νεφριτικοὺς καὶ περιπνευμονικοὺς σὺν ὕδατι πινόμενα ἢ ἐκλειχόμενα σὺν ῥητίνῃ τερεβινθίνῃ· δυσουριῶσι δὲ καὶ λιθιῶσι σὺν γλυκεῖ βοηθεῖ, καὶ ἡπατικοῖς καὶ βηξὶ καὶ κώλου ἐμπνευματώσεσι[64], σὺν μέλιτι καὶ γάλακτι ἐκλειχόμενα καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος. Ἔστι δὲ ἀμέθυσα προλαμβανόμενα[65] ὅσον ε′ ἢ ζ′. Κτείνει δὲ καὶ ἀλώπεκας, βρωθέντα σύν τινι. Τὸ δὲ κόμμι αὐτῆς στύφει καὶ θερμαίνει καὶ βοηθεῖ πρὸς αἵματος ἀναγωγὴν πινόμενον· σὺν ὄξει δὲ ἐπιχριόμενον λειχῆνας ἐπιπολαίους

63) Goupyl. e Plin. et Serap. addit καὶ ἡδυόσμου. Cod. Michaelis Cantacuzeni apud Saracen. habebat λευκοτάτου.
64) Ald. ἐμπνευματώδεσι.
65) Ald. προςλαμβανόμενα.

radix si trita decoquatur, maculas in facie a solis ardore contractas tollit. Ipsa quoque amygdala illita eadem praestant: apposita menses cient; capitis doloribus auxiliantur, fronti temporibusve inducta cum aceto et rosaceo. Valent et ad epinyctidas ex vino, itemque ad putrescentia ulcera, ad herpetas canumque morsus, cum melle. Porro comesta dolores adimunt, alvum molliunt, somnum conciliant, urinamque cient. Prosunt etiamnum ad sanguinis reiectionem, si cum amylo sumantur. Ex renibus vero et pulmonum inflammatione laborantibus conferunt cum aqua pota aut in eclegmate cum resina terebinthina. Urinae difficultate affectis calculosisque in passo opitulantur: itemque eclegmate cum melle et lacte hepaticis, tussi et coli inflationibus, nucis avellanae magnitudine. Quinae senaeve si praesumantur, ebrietatem arcent. Enecant et vulpes cum quadam esca voratae. At gummi ipsius arboris astringit, calefacit, et contra sanguinis reiectionem potum auxilio est; cum aceto vero illitum impetigines in

αἴρει· ἰᾶται καὶ βῆχα χρονίαν μετ' ἀκράτου[66] ποθέν· λιθιῶντας δὲ ὠφελεῖ σὺν γλυκεῖ πινόμενον. Ἡ δὲ γλυκεῖα καὶ ἐδώδιμος ἀμυγδαλὴ καταπολὺ ἥσσων ἐστὶν ὡς πρὸς ἐνεργείαν τῆς πικρᾶς· καὶ αὐτὴ δὲ λεπτυντικὴ, οὐρητική· βρωθέντα δὲ σὺν τῷ λέπει τὰ ἀμύγδαλα χλωρὰ στομάχου πλάδον ἀποκαθίστησι.

Κεφ. ροζ΄. [Περὶ Πιστακίων.] Πιστάκια τὰ μὴν γεννώμενα ἐν Συρίᾳ, ὅμοια στροβίλοις, εὐστόμαχα· ἐσθιόμενα δὲ καὶ πινόμενα ἐν οἴνῳ λεῖα ἑρπετοδήκτοις βοηθεῖ.

Κεφ. ροη΄. [Περὶ Καρύων βασιλικῶν.] Κάρυα βασιλικὰ, ἅ ἔνιοι περσικὰ καλοῦσιν, ἐσθιόμενα δύςπεπτα, κακοστόμαχα, χολοποιὰ, κεφαλαλγῆ, βήσσουσιν ἐναντία· χρήσιμα δὲ βιβρωσκόμενα πρὸς ἐμέτους νήστει, καὶ θανασίμων φαρμάκων ἐστὶν ἀντιφάρμακα, προβρωθέντα καὶ ἐπιβρωθέντα σὺν ἰσχάσι καὶ πηγάνῳ· πλείονα δὲ βρωθέντα πλατεῖαν ἕλμινθα ἐκτινάσσει· ἐπιπλάσσεται δὲ καὶ μαστοῖς φλεγμαίνουσι καὶ ἀποστήμασι καὶ στρέμμασι σὺν ὀλίγῳ μέλιτι καὶ πηγάνῳ·

66) Sic C. N. X.; *μετὰ κράματος* Ald., Asul., Sarac.

summa cute tollit. Tussi diuturnae cum mero potum medetur: calculosis vero cum passo bibitum prodest. Ceterum dulcis et cibo idonea amygdala, quantum ad efficaciam spectat, multo quam amara est inferior: attamen et ipsa extenuandi urinasque ciendi vi pollet. Amygdalae vero, quae virides cum putamine deglutiuntur, humida stomachi vitia emendant.

Cap. CLXXVII. [*De Pistaciis.*] Pistacia, quae certe quidem in Syria gignuntur, nucibus pineis similia, stomacho amica sunt. Sive edantur, sive trita ex vino bibantur, contra serpentium morsus expediunt.

Cap. CLXXVIII. [*De Nucibus Iuglandis.*] Nuces regiae, quas persicas nonnulli appellant, in cibo sumtae concoctu sunt difficiles, stomacho nocent, bilem gignunt, capitis dolorem inferunt, tussientibus inprimis inimicae. Utiles vero in cibo ieiunis ad vomitiones concitandas. Venenis quoque resistunt, cum ficubus et ruta praesumtae. Largius vero esitatae vermes latos expellunt. Imponuntur et mammarum inflammationibus, abscessibus contor-

μετὰ δὲ κρομμύου καὶ ἁλὸς καὶ μέλιτος πρὸς κυνόδηκτα καὶ ἀνθρωπόδηκτα ποιεῖ· πυρωθέντα δὲ σὺν τῷ κελύφει καὶ ἐπιτεθέντα τῷ ὀμφαλῷ, στρόφους παύει· τὸ δὲ λέπυρον καὲν καὶ τριφθὲν ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, παιδίοις ἐπιχρισθὲν, καλλίτριχόν ἐστι καὶ ἀλωπεκίας δασύνει· καὶ ἔμμηνα ἵστησι τὸ ἐντὸς αὐτοῦ καὲν λεῖον καὶ σὺν οἴνῳ προςτιθέμενον· τῶν δὲ παλαιῶν καρύων τὰ ἐντὸς γαγγραίνας καὶ ἄνθρακας καὶ αἰγίλωπας καὶ ἀλωπεκίας μασσηθέντα καὶ ἀντὶ καταπλασμάτων ἐπιτεθέντα ἰᾶται συντόμως[67]. Γίνεται δὲ καὶ ἔλαιον ἐξ αὐτῶν κοπτομένων καὶ ἐκθλιβομένων. Τὰ δὲ χλωρὰ ἧττον κακοστόμαχα, γλυκύτερα ὄντα· διὸ καὶ τοῖς σκορόδοις μίγνυται πρὸς τὸ τὴν δριμύτητα περιαιρεῖν· αἴρει δὲ καὶ πελιώματα καταπλασθέντα.

Κεφ. ροθ΄. [Περὶ Καρύων ποντικῶν.] Τὰ δὲ ποντικὰ, ἃ ἔνιοι λεπτοκάρυα καλοῦσιν, ἔστι κακοστόμαχα· καὶ αὐτὰ δὲ λεῖα σὺν μελικράτῳ πινόμενα βῆχα παλαιὰν ἰᾶται· φρυκτὰ δὲ ἐσθιόμενα σὺν πεπέρει ὀλίγῳ, κατάῤῥουν πεπαί-

67) *συντόμως* deest in cod. C. N.

sionibusque cum mellis exiguo et ruta. Cum cepa autem et melle contra canis hominisque morsus prosunt. Eaedem cum calyce perustae et umbilico admotae tormina sedant. Putamen vero combustum et tritum in vino et oleo, puerorum capite peruncto, capillos decorat calvitiemque iterum hirsutam reddit. At qui intra ipsum est nucleus ustus, tritus et cum vino appositus menstruum fluxum sistit. Veterum nucum autem nuclei manducati et cataplasmatum ad instar impositi gangraenis, carbunculis, aegilopibus et calvitiei expeditum praebent adminiculum. Fit et oleum ex iisdem concisis et expressis. Recentes, utpote dulciores, minus stomacho adversantur, quapropter et aliis miscentur ad acrimoniam ipsorum eximendam. Cataplasmatum vice impositae lividas partes emendant.

Cap. CLXXIX. [*De Nucibus avellanis.*] Nuces vero ponticae, quas nonnulli nuces tenues appellant, stomacho infestae sunt: ipsae tamen tritae et in aqua mulsa potae veteri tussi medentur. Tosta vero si cum piperis exiguo comeduntur, catarrhum ad coctionem perducunt.

νει· ὅλα δὲ καέντα λεῖα μετ' ἀξιουγγίου ἢ στέατος ἀρκτείου ἀλωπεκίας ἐπιχρισθέντα δασύνει· φασὶ δ' ἔνιοι, ὅτι μετὰ ἐλαίου τὰ κελύφη κεκαυμένα καὶ λειοτριβηθέντα γλαυκοφθάλμων παιδίων μελαίνει τὰς κόρας, ἐπιβρεχομένου τοῦ βρέγματος.

Κεφ. ρπ'. [Περὶ Μορέας.] Μορέα ἢ συκαμινέα δένδρον ἐστὶ γνώριμον, ἧς ὁ καρπὸς λυτικὸς κοιλίας, εὔφθαρτος, κακοστόμαχος· καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ δὲ χυλὸς τὰ αὐτὰ δρᾷ· ἑψηθεὶς δὲ ἐν χαλκώματι ἢ ἡλιασθεὶς, στυπτικώτερος γίνεται· μιγέντος δὲ αὐτοῦ ὀλίγου μέλιτος ποιεῖ πρὸς ῥεύματα καὶ νομὰς καὶ παρίσθμια φλεγμαίνοντα· ἐπιτείνεται δε καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ, παραμιγείσης στυπτηρίας σχιστῆς, καὶ κηκίδος, καὶ σμύρνης, καὶ κρόκου, ἔτι δὲ καὶ μυρίκης καρποῦ, καὶ ἴριδος καὶ λιβανωτοῦ. Τὰ δὲ ἄωρα μόρα ξηρὰ κοπέντα, ἀντὶ ῥοὸς τοῖς ὄψοις μίγνυται καὶ κοιλιακοὺς ὀνίνησιν. Ὁ δὲ τῆς ῥίζης φλοιὸς συνεψηθεὶς ὕδατι καὶ ποθεὶς κοιλίαν λύει καὶ πλατεῖαν ἕλμινθα ἐκτινάσσει, καὶ τοῖς ἀκόνιτον πεπωκόσι βοηθεῖ. Τὰ δὲ φύλλα λεῖα σὺν ἐλαίῳ καταπλασθέντα, πυρίκαυστα ἰᾶται· ἑψηθέντα δὲ ἐν ὀμβρίῳ ὕδατι σὺν

Totae autem crematae et cum axungia aut adipe ursino tritae illitu calvis partibus capillos reddunt. Sunt, qui perhibeant, usta putamina et cum oleo ad laevorem contrita caesias infantilium oculorum pupillas, perfuso syncipite, denigrare.

Cap. CLXXX. [*De Moro.*] Morus, sive sycaminus, nota est arbor, cuius fructus alvum solvit, corruptioni satis obnoxius est, et stomacho inimicus. Eadem ipsius succus praestat. Decoctus autem aereo vase, aut sole siccatus, magis astringit. Admisto vero mellis exiguo, facit ad fluxiones, ulcera depascentia et tonsillarum inflammationes. Sed intenditur eius efficacia, adiectis alumine scissili, galla, myrrha et croco; insuper tamaricis fructu, iride ac ture. Immatura autem mora siccata ac contusa rhois vice obsoniis admiscentur, coeliacosque iuvant. Radicis vero cortex decoctus in aqua et potus alvum solvit, latum vermem expellit, et iis auxiliatur, qui aconitum hauserint. Folia trita cum oleo imposita ambustis medentur. Cocta vero in aqua pluvia cum vitis fici-

ἀμπέλου καὶ συκῆς μελαίνης φύλλοις, βάπτει τρίχας· ὁ δὲ χυλὸς τῶν φύλλων φαλαγγιοδήκτοις ἀρήγει ποθεὶς κυάθου πλῆθος. Τοῦ φλοιοῦ δὲ καὶ τῶν φύλλων τὸ ἀπόζεμα, διάκλυσμα εὔθετόν ἐστιν ὀδονταλγίαις. Ὀπίζεται δὲ περὶ τὸν πυραμητὸν[68] τῆς ῥίζης περιορυχθείσης καὶ ἐκκοπείσης· εὑρίσκεται γὰρ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπίπαγός τις, ὃς πρός τε ὀδονταλγίας ποιεῖ, καὶ φύματα διαφορεῖ, καὶ κοιλίαν καθαίρει.

[Δοκεῖ δὲ εἶναι καί τινα μόρα ἄγρια παραπλήσια τῷ χαμαιβάτῳ, στυπτικώτερα δέ· ὧν ὁ ὀπὸς ἧττον τερηδονίζεται, κατάντλημα φλεγμονῶν, καὶ ἐπουλωτικὸν τοῦ φάρυγγος, πληγῶν σαρκωτικόν· φύεται ἐν πολυσκίοις καὶ ψυχροῖς τόποις.][69]

Κεφ. ρπα'. [Περὶ Συκομόρου.] Συκόμορον, ἔνιοι δὲ καὶ τοῦτο συκάμινον λέγουσι, καλεῖται δὲ καὶ ὁ ἀπ' αὐτῆς καρπὸς συκόμορον, διὰ τὸ ἄτονον τὴν γεύσεως· δένδρον δέ ἐστι μέγα, ὅμοιον τῇ συκῇ, πολύχυλον[70] σφόδρα, τοῖς φύλ-

68) Sarac. sic emendavit vulg. περὶ τῶν πυραμιτῶν.

69) Difficilis hic locus adscriptus huic capiti in codice vetusto a solo Sambuco repertus est.

70) Ald., Asul., Cornar., Goupyl. πολύκομον. Ex Oribasio, qui verbotenus totum hoc caput habet, et Serapione bene Saracenus correxit.

que nigrae foliis capillos tingunt. Succus foliorum cyathi mensura potus a phalangio demorsis opitulatur. Corticis autem et foliorum infuso dentes dolentes apte colluuntur. Ceterum radix circa messem circumfossa incisaque succum largitur, qui postridie quodammodo concretus reperitur. Is ad dentium dolores efficax est, tubercula discutit, alvumque purgat.

[Esse quoque videntur mora quaedam sylvestria, rubi humilis fructibus similia, sed magis astringentia. Eorum succus minus vermibus obnoxius est: foventur eo inflammationes; faucibus (ulceratis) cicatricem, vulneribus carnem inducit. Nascitur in locis umbrosis frigidisque.]

Cap. CLXXX. [*De Sycomoro.*] Sycomorum sunt qui etiam sycaminum appellent: cuius fructus sycomorum quoque propter debiliorem saporem vocatur. Est autem arbor magna, fico similis, succo abundans, foliis mori:

λοις ἐοικὸς μορέᾳ· φέρει δὲ καρπὸν τρὶς καὶ τετράκις τοῦ ἔτους, οὐκ ἀπὸ τῶν ἀκρεμόνων, ὡς ἐπὶ τῆς συκῆς ἀπὸ δὲ τοῦ στελέχους ὅμοιον ἐρινεῷ, γλυκύτερον ὀλύνθων, οὐκ ἔχοντα δὲ κεγχραμίδας, μηδὲ πεπαινόμενον δίχα τοῦ ἐπικνισθῆναι ὄνυχι ἢ σιδήρῳ. Φύεται δὲ πλεῖστον ἐν Καρίᾳ καὶ Ῥόδῳ καὶ ἐν τοῖς οὐ πολυπύροις τόποις. Βοηθεῖ δὲ ἐν ταῖς σιτοδείαις, διὰ τὸ διηνεκὲς τοῦ καρποῦ· ἔστι δὲ εὐκοίλιος ὁ καρπὸς, ἄτροφος, κακοστόμαχος. Ὀπίζεται δὲ τὸ δένδρον πρὶν καρποφορεῖν ἔαρος[71] πρώτου, τοῦ φλοιοῦ ἐξ ἐπιπολῆς λίθῳ θλωμένου· βαθύτερον δὲ θλασθεὶς οὐδὲν ἀνίησιν· συλλέγεται δὲ σπόγγῳ ἢ ἐρίῳ τὸ δάκρυον, καὶ ξηρανθὲν καὶ ἀναπλασθὲν ἐν ἀγγείῳ ὀστρακίνῳ ἀποτίθεται. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ ὀπὸς μαλακτικὴν, κολλητικὴν τραυμάτων, διαφορητικὴν τῶν δυςπέπτων· πίνεται δὲ καὶ συγχρίεται πρὸς ἑρπετῶν δήγματα καὶ ἐσκιῤῥωμένους σπλῆνας, στομάχου τε ἀλγήματα καὶ φρικίας· ταχέως δὲ τερηδονίζεται ὁ ὀπός.

Κεφ. ρπβ΄. [Περὶ σύκου ἐν Κύπρῳ.] Γίνεται δὲ καὶ

71) Ald., Asul., Cornar. πρὶν καρποφορήσει νεαρόν. Ex Oribasio et Serapione iterum vera lectio a Sarac. restituta.

fructum ea ter quaterve per annum profert, non e summis ramis, ut ficus, sed e trunco ipso, caprifico similem, grossis dulciorem, sine granis interioribus, quique non maturescit, nisi unguibus aut ferramento scalpatur. Nascitur plurima in Caria, Rhodo aliisque locis non multi tritici feracibus, ubi, propter fructus perennitatem, in annonae caritate iuvamentum affert. Est autem fructus alvo utilis, alimenti fere nihil subministrat, stomachoque adversatur. Liquorem vero fundit arbor primo vere, priusquam fructum proferat, summo cortice ope lapidis percusso, quodsi enim profundius feritur, nihil destillat. Colligitur lacrima spongia aut vellere, quae siccata et in pastillos coacta in vase fictili reponitur. Vim habet is liquor emolliendi, vulnera conglutinandi, eaque discutiendi, quae aegre maturantur. Bibitur etiam nec non illinitur contra serpentium morsus, lienes in scirrhum induratos, stomachi dolores horroresque febriles. Cito vero vermibus depascitur.

Cap. CLXXXII. [*De ficu cypria.*] Gignitur et in

ἐν Κύπρῳ, εἴδει διαφέρον· πτελέᾳ γὰρ, οὐ συκαμίνῳ[72] τὰ φύλλα ἔοικε· τὸν δὲ καρπὸν κατὰ τὸ μέγεθος κοκκυμήλων, καὶ γλυκύτερον· τὰ δὲ ἄλλα πάντα ὅμοια τοῖς προειρημένοις.

Κεφ. ρπγ΄. [Περὶ σύκων.] Σῦκα πέπειρα τὰ ἁπαλὰ κακοστόμαχα, κοιλίας λυτικά· ῥᾳδίως δὲ ἐξ αὐτῶν ῥευματισμὸς ἵσταται· ἐξανθημάτων καὶ ἱδρώτων προκλητικὰ, ἄδιψα δὲ καὶ σβεστικὰ θερμασίας· τὰ δὲ ξηρὰ τρόφιμα, θερμαντικὰ, διψητικώτερα, εὐκοίλια, ἄθετα δὲ ῥευματισμοῖς στομάχου καὶ κοιλίας· βρόγχῳ δὲ καὶ ἀρτηρίᾳ καὶ κύστει καὶ νεφροῖς εὔθετα, καὶ τοῖς ἐκ μακρονοσίας κακοχροοῦσι καὶ ἀσθματικοῖς καὶ ἐπιληπτικοῖς καὶ ὑδρωπικοῖς· ἀνακαθαίρει δὲ καὶ τὰ ἐν θώρακι, ἀποζεσθέντα σὺν ὑσσώπῳ καὶ ποθέντα· ἁρμόζει δὲ καὶ παλαιοῖς βηξὶ καὶ τοῖς περὶ πνεύμονα χρονίοις πάθεσι· κοιλίαν τε μαλάσσει μετὰ νίτρου καὶ κρόκου[73] καὶ ἐσθιόμενα· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῶν ταῖς περὶ ἀρ-

72) Vulgo: *πτελέα γὰρ οὖσα, συκαμίνῳ τὰ φύλλα ἔοικε.* Theophr. hist. 4, 2.: *φύλλον πτελέᾳ παρόμοιον.* Oribas. longe aliter: *φύλλα οὐ συκαμίνου ἀλλὰ πλατάνου.*

73) Temere magis, quam solebat, Saracenus in textum *κνίκου* recepit, quia in Serapione legitur *cum nitro* et *carthamo*. At Arabicus textus صعفرن (*Safran*) habere videtur, quod cum عصفر (*Asfor*) scriptura saltem facile confunditur. Posterius sunt *Carthami flores.* Itaque *κνῆκος* aut *κνίκος* haud tolerandum.

Cypro arbor specie differens, cuius folia ulmi, non mori similia sunt. Fructum habet pruna mole aequantem, dulciorem tamen. Cetera omnia antedictis similia sunt.

Cap. CLXXXIII. [*De Ficubus.*] Fici maturae recentes stomachum laedunt alvumque solvunt; sed contracta ab iis alvi fluxio facile cohibetur. Papulas evocant sudoresque movent: sitim sedant caloremque restinguunt. Siccae vero sunt alibiles, calefaciunt, sitim magis afferunt alvoque sunt utiles, sed ad fluxiones stomachi alvique haud idoneae. Gutturi autem, fistulae spiritali, vesicae ac renibus utiles, iis etiam, qui ex longa valetudine malum colorem adepti sunt, anhelantibus, comitialibus ac hydropicis. Repurgant et quae in thorace continentur, cum hyssopo infusae potaeque. Veteri tussi ac diuturnis pulmonum vitiis conveniunt alvumque molliunt cum nitro ac croco tusae, dein manducatae. Ipsarum decoctum fistu-

τηρίαν καὶ παρίσθμια φλεγμοναῖς ἁρμόζει εἰς ἀναγαργάρισμα, καὶ εἰς τὰς ὠμηλύσεις δὲ μίγνυται καὶ εἰς γυναικείας πυρίας μετὰ τήλεως ἢ πτισάνης· σὺν πηγάνῳ δὲ ἀφεψημένα, στρόφων ἐστὶν ἔγκλυσμα· καταπλαττόμενα δὲ ἑφθὰ λεῖα διαφορεῖ σκληρίας, παρωτίδας, δοθιῆνας μαλάσσει, φύγεθλα πεπαίνει, καὶ μᾶλλον σὺν ἴριδι ἢ νίτρῳ ἢ ἀσβέστῳ· καὶ ὠμὰ δὲ κοπέντα, σὺν οἷς εἴρηται, τὰ αὐτὰ δρᾷ· σὺν σιδίῳ δὲ ῥοιᾶς πτερύγια ἀνακαθαίρει· μετὰ χαλκάνθου[74] τὰ ἐν κνήμαις ῥευματικὰ[75] δυςαλθῆ καὶ κακοήθη ἰᾶται· ἑψηθέντα δὲ ἐν οἴνῳ καὶ μιγέντα ἀψινθίῳ καὶ κριθίνῳ ἀλεύρῳ, ὑδρωπικοὺς ὠφελεῖ καταπλασθέντα· κεκαυμένα δὲ μιγέντα κηρωτῇ χειμέτλας ἰᾶται· λεῖα δὲ ὠμὰ σὺν νάπυϊ[76] ὑγρῷ ἀναληφθέντα καὶ ἐντεθέντα ἐν ὠσὶν, ἤχους καὶ κνησμοὺς[77] θεραπεύει. Ὁ δὲ ὀπὸς τῆς ἀγρίας καὶ τῆς ἡμέρου συκῆς πηκτικός ἐστι γάλακτος, ὥςπερ ἡ πιτύα· λύει δὲ καὶ τὸ πεπηγὸς, ὥςπερ

74) Plinius χαλκοῦ ἄνθους, Serapion καλαμίνθης legit.

75) Serapion legit ῥήγματα.

76) Marcell. et Sambuc. νίτρῳ.

77) Marcell. et Sarac. συρισμούς, quod contra codicum fidem et priscas versiones.

lae spiritalis et tonsillarum inflammationibus gargarizatu prodest. Quin et cataplasmatis e cruda farina miscetur, itemque in muliebres fotus cum foeno graeco aut ptisana. Ceterum cum ruta coctae ad tormina in alvi collutionibus adhibentur. Tritae, tum coctae ac impositae duritias discutiunt, parotidas ac furunculos emolliunt, abscessus maturant, efficacius autem, additis iride, nitro aut calce viva. Crudae quoque si cum ante dictis tundantur, eadem efficiunt. Cum malicorio pterygia repurgant. Cum vitriolo aeris medentur fluxionibus tibiarum aegre sanabilibus malignisque. Quin et in vino cocta, additis absinthio et farina hordeacea, utiliter hydropicis illinuntur. Crematae ceratoque admixtae perniones sanant. Quodsi crudae terantur et liquido sinapis exceptae auribus indantur, sonitus pruritusque aurium tollunt. Porro tam sylvestris quam sativae fici succus coaguli modo lac coire iubet, coagulatumque iterum, aceti ad instar, solvit. Idem

τὸ ὄξος· ἑλκωτικός[78] τε σωμάτων καὶ ἀναστομωτικὸς, κοιλίας τε λυτικὸς, καὶ ὑστέρας ἀναχαλαστικὸς, μετὰ ἀμυγδάλου[79] λείου πινόμενος· καὶ ἐμμήνων ἀγωγὸς, προςτεθεὶς σὺν ᾠοῦ λεκύθῳ ἢ κηρῷ τυῤῥηνικῷ· ποδαγρικοῖς τε καταπλάσμασι χρήσιμος μετὰ τηλίνου ἀλεύρου καὶ ὄξους· σμήχει δὲ λέπρας καὶ λειχῆνας, ἐφήλεις, ἀλφοὺς, ψώρας, ἀχῶρας σὺν ἀλφίτῳ· καὶ σκορπιοπλήκτοις κατὰ τῆς πληγῆς ἐπισταζόμενος, καὶ ἰοβόλοις καὶ κυνοδήκτοις βοηθεῖ· καὶ ὀδονταλγίας ὠφελεῖ ἐρίῳ ἀναληφθεὶς καὶ εἰς τὸ βρῶμα ἐντιθέμενος· καὶ μυρμηκίαν αἴρει, στέατι περιπλασθείσης τῆς ἐν κύκλῳ σαρκός.

Κεφ. ρπδ'. [Περὶ ἀγρίας συκῆς.] Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ὁ χυλὸς ποιεῖ τῶν ἀπὸ τῆς ἀγρίας συκῆς ἁπαλῶν κλάδων, ἡνίκα ἂν ἔγκυοι ὦσι, μήπω τοῦ ὀφθαλμοῦ βεβλαστηκότος· κοπτόμενοι δὲ ἐκθλίβονται, καὶ ὁ χυλὸς ξηραινόμενος ἐν σκιᾷ ἀποτίθεται· λαμβάνεται δὲ καὶ εἰς ἑλκωτικὰς δυνάμεις ὅ,τε καὶ ὁ χυλός· αἱ δὲ κράδαι[80] βοείοις κρέασι καθεψόμεναι εὐέψητα

78) Ald., Asulan., Cornar., Goupyl. ἑλκτικός. Matthiolus primus legit ἑλκωτικός.

79) Plin., Cod. Cantacuzen. et Samb. μετ' ἀμύλου.

80) Κράδοι Ald., C. N... Goupylus primus κράδαι.

corpora exulcerat, oscula vasorum aperit, alvum solvit et uterum laxat cum trito amygdalo potus: menses quoque ciet, appositus cum ovi vitello aut cera etrusca: podagricorum cataplasmatis cum farina foeni graeci et aceto aptus: lepras vero, lichenas, maculas a sole contractas, vitiligines, scabiem, achores cum polenta expurgat. Instillatur plagae, a scorpione percussis, venenatorum ictibus et canis morsibus auxiliatur: dentium dolori prodest lana exceptus et in eorum cavum immissus. Verrucam, quae formica dicitur, tollit, dum adipe carnem in ambitu circumliveris.

Cap. CXXXIV. [*De Ficu sylvestri.*] Haec eadem praestat succus e teneris sylvestris ficus ramusculis, quamdiu (lacteo liquore) praegnant, necdum oculus propullulavit. Tum enim hi tusi exprimuntur et succus siccatus in umbra reponitur. Et liquor et succus ad ea, quae exulcerant, adhibentur. Decocti vero surculi ficulnei cum

ταῦτα ποιοῦσι· καὶ τὸ γάλα δὲ λυτικώτερον ἐν τῇ ἑψήσει κινούμενον ἀντὶ σπάθης αὐταῖς παρασκευάζουσιν.

Κεφ. ρπέ. [Περὶ Ὀλύνθων.] Οἱ δὲ ὄλυνθοι, ὑπό τινων ἐρινεοὶ καλούμενοι, ἑφθοὶ καταπλασθέντες, πᾶσαν συστροφὴν καὶ χοιράδας ἐκμαλάσσουσιν· ὠμοὶ δὲ μυρμηκίας καὶ θύμους, σὺν νίτρῳ καταπλασθέντες καὶ ἀλεύρῳ, αἴρουσι· καὶ τὰ φύλλα τὰ αὐτὰ δύναται· σὺν ὄξει δὲ καὶ ἁλσὶ καταπλασθέντα[81] ἀχῶρας, πίτυρα καὶ ἐπινυκτίδας ἰῶνται· παρατρίβεται δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ συκώδη καὶ τραχέα τῶν βλεφάρων· καὶ λεῦκαι δὲ καταπλάσσονται τοῖς τῆς μελαίνης συκῆς φύλλοις ἢ τοῖς κλάδοις· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰ κυνόδηκτα σὺν μέλιτι καὶ πρὸς τὰ κηρία· ἀνάγουσι δὲ οἱ ὄλυνθοι καὶ ὀστᾶ σὺν μήκωνος ἀγρίας φύλλοις· δοθιῆνάς τε σὺν κηρῷ διαλύουσι· σὺν ὀρόβῳ δὲ καὶ οἴνῳ καταπλασθέντες πρὸς μυγαλῆς δήγματα καὶ σκολοπένδρας ἁρμόζουσι.

Κεφ. ρπς'. [Περὶ κονίας τῆς συκῆς.] Γίνεται δὲ καὶ κονία ἀγρίας συκῆς καὶ ἡμέρου, καέντων τῶν κλάδων, ἐκ

81) Ald. — Goupyl. καταπλασθέντες. Sed interpretes veteres et ipse nexus veram docent lectionem.

bubulis carnibus efficiunt, ut hae facilius concoquantur. Lac quoque maiorem solvendi vim acquirit, si per coctionem ficulneo surculo, loco spathae, agitatur.

Cap. CLXXXV. [*De Grossis.*] Grossi, qui a nonnullis erinei nominantur, cocti et illiti tumorem omnem strumasque emolliunt. Crudi vero cum nitro et farina inpositi verrucas, quae formica et thymia appellantur, tollunt. Quin et haec eadem ipsa folia possunt. Cum aceto autem et salibus illita achores, furfures et epinyctidas sanant. Iis quoque palpebrae asperae et verruculis obsessae perfricantur. Et vitiligines albae perunguntur foliis ramisque ficus nigrae. Faciunt quoque adversus canum morsus et favos cum melle. Grossi cum papaveris sylvestris foliis ossicula (cariosa) extrahunt furunculosque cum cera discutiunt. Ceterum cum ervo ac vino impositi contra muris aranei morsus et scolopendrae venena prosunt.

Cap. CLXXXVI. [*De Lixivio ficus.*] Fit et lixivium e cinere crematorum et sylvestris et sativae ficus

τῆς τέφρας· πολύβροχον δὲ αὐτὴν δεῖ ποιεῖν καὶ παλαιοῦν· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς τὰ καυστικὰ καὶ γαγγραινούμενα· ἀνακαθαίρει γὰρ καὶ ἀναλίσκει τὰ περισσά· χρῆσθαι δὲ αὐτῇ δεῖ, σπόγγον βρέχοντας συνεχῶς καὶ ἐπιτιθέντας· ἐφ᾽ ὧν δὲ καὶ ἐγκλύζοντας, ὡς ἐπὶ δυςεντερικῶν καὶ παλαιῶν ῥευμάτων καὶ κόλπων ὑπονόμων καὶ μεγάλων· καθαίρει γὰρ καὶ κολλᾷ καὶ σαρκοῖ καὶ συμφύει ἐοικότως τοῖς ἐναίμοις. Καὶ ποτίζεται δὲ πρὸς αἵματος ἐκθρόμβωσιν καὶ πτώματα, ῥήγματα, σπάσματα, σὺν ὕδατος κυάθῳ προςφάτως διϋλισμένη, καὶ ἐλαίου μιγέντος ὀλίγου· κοιλιακοῖς δὲ καὶ δυςεντερικοῖς καθ᾽ ἑαυτὴν κυάθου πλῆθος βοηθεῖ διδομένη, καὶ τοῖς νευρικοῖς δὲ καὶ σπάσμασι σύγχρισμα ἁρμόδιον σὺν ἐλαίῳ, ἱδρῶτας κινοῦσα· καὶ πρὸς γύψου πόσιν καὶ φαλαγγίων δήγματα πίνεται· παρέχουσι δὲ τὰ αὐτὰ καὶ αἱ λοιπαὶ κονίαι, μάλιστα δὲ ἡ δρυΐνη· στυπτικαὶ δέ εἰσι πᾶσαι.

Κεφ. ρπζ΄. [Περὶ Περσέας.] Περσέα δένδρον ἐστὶν ἐν Αἰγύπτῳ, καρπὸν φέρον ἐδώδιμον, εὐστόμαχον· ἐφ᾽ οὗ καὶ

ramusculis. Sed cinerem plurimum diutissimeque macerari oportet. Idoneum quoque est ad medicamenta caustica et partibus prodest gangraena vastatis. Nam vel expurgat vel consumit, quae abundaverint. Usus vero hic est, ut spongia eo imbuta continuo imponatur. Interdum et infunditur, ut in intestinorum difficultatibus et veteribus fluxionibus, nec non in ulceribus sinuosis depascentibus et amplis. Etenim purgat, glutinat, carnes generat et oras vulnerum committit, sicut ea, quae sanguinem sistunt. Propinatur et ad sanguinem in grumos concretum et ad laesiones e casu obortas, ad rupta et convulsa cum aquae cyatho recens excolatum, admixto olei exiguo. Coeliacis ac dysentericis per se cyathi mensura datum auxiliatur. Nervorum vitiis et convulsis ex oleo convenienter illinitur, quippe quod sudores moveat. Bibitur et adversus gypsi potum phalangiorumque morsus. Eosdem denique effectus praestant alia lixivia, praesertim quernum: omnia vero astringente vi pollent.

Cap. CLXXXVII. [*De Persea.*] Persea arbor est in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, stomacho uti-

τὰ λεγόμενα κρανοκόλαπτα φαλάγγια εὑρίσκεται, μάλιστα δὲ ἐν Θηβαΐδι. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα λεῖα ἐπιπαττόμενα[82] ξηρὰ αἱμοῤῥαγίαν ἱστᾶν. Τοῦτο δὲ ἱστόρησάν τινες ἐν Περσίδι ἀναιρετικὸν εἶναι, μετατεθὲν δὲ εἰς Αἴγυπτον ἀλλοιωθῆναι καὶ ἐδώδιμον γενέσθαι[83].

82) Pro vulgari lectione ἐπιπλαττόμενα apte Sarac.

83) Caput ultimum περὶ ἰβερίδος, nec Dioscoridis, nec huius loci, manifesto spurium, relegavi ad lib. 2. c. 205. Aliud caput περὶ ἁλικακάβου, quod sequitur in Aldina, repetitur fere iisdem verbis in libro 4., ubi στρυχνοῦ ὑπνωτικοῦ nomine ab Asulano primo recte ponitur.

lem. In ea phalangia reperiuntur, quae cranocolapta dicuntur, praesertim in Thebaide. Arida folia trita et inspersa sanguinis cursus sistunt. Hanc arborem prodidere nonnulli in Perside quidem exitiosam esse, translatam vero in Aegyptum, natura mutata, in cibos receptam fuisse.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

Ἐν μὲν τῷ πρώτῳ βίβλίῳ, φίλτατε Ἄρειε, ὄντι πρώτῳ τῶν περὶ ὕλης ἡμῖν συντεταγμένων, παρεδώκαμεν τὸν περὶ ἀρωμάτων καὶ ἐλαίων καὶ μύρων καὶ δένδρων, καὶ τῶν γεννωμένων ἐξ αὐτῶν ὀπῶν τε καὶ δακρύων καὶ καρπῶν λόγον· ἐν δὲ τούτῳ δευτέρῳ ὄντι ἐπελευσόμεθα περί τε ζώων καὶ μέλιτος καὶ γάλακτος καὶ στέατος καὶ τῶν λεγομένων σιτηρίων, ἔτι δὲ λαχάνων· ὑποτάξαντες αὐτοῖς, ὅσα δριμέα[84] τῶν βοτανικῶν κέχρηται δυνάμει, διὰ τὸ συγγένειαν ἔχειν αὐτὰ, ὥςπερ τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα καὶ νάπυ, ἵνα μὴ διαζευχθῇ τῶν ὁμογενῶν ἡ δύναμις.

Κεφ. α΄. [Περὶ Ἐχίνου θαλασσίου.] Ἐχῖνος θαλάττιος εὐστόμαχος, εὐκοίλιος, οὐρητικός· οὗ τὸ ὄστρακον ὠμὸν μίγνυται χρησίμως ὀπτηθὲν τοῖς πρὸς τὰς ψώρας ἁρμόζουσι

84) Sarac. coniicit δριμεία, ut respondeat δυνάμει, sed ὀξὺς, δριμὺς, γλυκὺς τῇ δυνάμει recte dicitur.

LIBER II.

In priore quidem, amantissime Aree, libro, qui primus est eorum, quos de materia (medica) composuimus, de aromatibus, oleis, unguentis, arboribus et ex his generatis liquoribus, lacrimis ac fructibus disseruimus. In hoc autem secundo agemus de animalibus, melle, lacte, adipe ac quae frumenta dicuntur, insuperque de oleribus; hisque subnectemus, quae inter herbaceas vi acres sunt, propterea quod cum illis cognationem habent, scilicet allia, cepae, sinapi; idque ne congenerum vires disiungantur.

Cap. I. [*De Echino marino.*] Echinus marinus stomacho et alvo conducit, urinam ciet. Huius testa si cruda torreatur, utiliter smegmatis (s. detergentibus medicamentis) ad scabiem idoneis admiscetur. Cremata vero eadem

σμήγμασι· κεκαυμένον δὲ καθαίρει τὰ ῥυπαρὰ ἕλκη καὶ καταστέλλει τὰ ὑπερσαρκοῦντα.

Κεφ. β΄. [Περὶ τοῦ χερσαίου Ἐχίνου.] Καὶ τοῦ χερσαίου δὲ ἐχίνου τὸ δέρμα καὲν, πρὸς ἀλωπεκίας μετὰ πίσσης ὑγρᾶς καταχριόμενον ἁρμόζει· ἡ δὲ σὰρξ σκελετευθεῖσα καὶ πινομένη μετὰ μέλιτος ἢ ὀξυμέλιτος βοηθεῖ νεφριτικοῖς καὶ τοῖς ὑπὸ σάρκα ὕδρωψι, καὶ σπασμώδεσιν, ἐλεφαντιῶσι, καχέκταις· ξηραίνει δὲ καὶ τοὺς περὶ τὰ σπλάγχνα ῥευματισμούς· καὶ τὸ ἧπαρ δὲ αὐτοῦ ξηρανθὲν ἐπ᾽ ὀστράκου ἡλιοκαοῦς[85] καὶ ἀποτεθὲν πρὸς τὰ αὐτὰ ὁμοίως ἁρμόζει διδόμενον.

Κεφ. γ΄. [Περὶ Ἱπποκάμπου.] Ἱππόκαμπος θαλάσσιόν ἐστι ζῶον μικρὸν, οὗ καέντος ἀναληφθεῖσα ἡ τέφρα πίσσῃ ὑγρᾷ ἢ ὀξυγγίῳ ἢ ἀμαρακίνῳ μύρῳ, καὶ καταχρισθεῖσα ἀλωπεκίας δασύνει.

Κεφ. δ΄. [Περὶ Πορφύρας.] Πορφύρα καεῖσα δύναμιν ἔχει ξηραντικὴν, σμηκτικὴν ὀδόντων, [ὑπερσαρκωμάτων δὲ κατασταλτικὴν], ἀνακαθαρτικὴν ἑλκῶν, ἀπουλωτικήν. [Πορφύρας πώματα σὺν ἐλαίῳ ἑψηθέντα καὶ ἐπαλειφόμενα τρίχας

85) Ald. sic recte. Asulan. et C. N. ἡλωκαύστου, ἡλιοκύστου.

ulcera sordida expurgat, eaque reprimit, quae in ulceribus ipsis excrescunt.

Cap. II. [*De Erinaceo.*] Echini terrestris (s. erinacei) corium ustum calvitiei cum pice liquida commode illinitur. Siccata caro et cum melle aut aceto mulso epota renum vitiis auxilio est, itemque aquae inter cutem, convulsionibus, elephantia laborantibus et malo corporis habitu praeditis: viscerum quoque fluxiones exsiccat. Quin et eiusdem iecur fictili solibus perusto arefactum atque reconditum ad eosdem usus pari modo utiliter exhibetur.

Cap. III. [*De Hippocampo.*] Hippocampus est animalculum marinum, cuius cremati cinis pice liquida vel axungia vel unguento amaracino exceptus et illitus calvities pilis decorat.

Cap. IV. [*De Purpura.*] Purpura usta vim habet exsiccandi, dentes abstergendi, [luxuriem carnis cohibendi], ulcera repurgandi et ad cicatrices perducendi. [Purpurae opercula cum oleo decocta et illita fluentes ca-

ῥεούσας τηρεῖ· ποθέντα δὲ σὺν ὄξει σπλῆνα οἰδοῦντα στέλλει· ὑποθυμιαθέντα δὲ ἐγείρει τὰς ὑστερικὰς πνιγομένας καὶ τὰ δεύτερα ἐκβάλλει.][86]

Κεφ. ε΄. [Περὶ Κηρύκων.] Τὰ αὐτὰ δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ κήρυκες καέντες, εἰσὶ δὲ μᾶλλον καυστικοί[87]. Ἐὰν δέ τις ἁλῶν αὐτοὺς πληρώσας ἐν ὠμῇ χύτρᾳ καύσῃ, ἁρμόζουσι πρὸς σμῆξιν ὀδόντων καὶ κατακαύματα ἐπιπλασθέντες· ἐᾷν δὲ δεῖ ἀποστρακοῦσθαι τὸ φάρμακον· μετὰ δὲ τὴν ἀπούλωσιν τοῦ κατακαύματος αὐτόματον ἀποπίπτει· γίνεται δὲ ἄσβεστος ἐξ αὐτῶν, ὡς ὑποδείξομεν ἐν τῷ περὶ ἀσβέστου λόγῳ.

Κεφ. ς΄. [Περὶ Κιονίων.][88] Κιόνια δὲ καλεῖται τὰ ἐπὶ τῶν κηρύκων καὶ πορφύρων μέσα, περὶ οἷς ἡ ἕλιξ ἐστὶ τοῦ ὀστράκου· καίεται δὲ ὁμοίως δύναμιν ἔχον καυστικωτέραν τῶν κηρύκων καὶ τῆς πορφύρας, διὰ τὸ πιέζειν αὐτῶν τὴν φύσιν· αἱ δὲ σάρκες τῶν κηρύκων εὔστομοι καὶ εὐστόμαχοι· κοιλίαν δὲ οὐ μαλάσσουσι.

86) Sambucus inventum hoc additamentum huc traxit. Ipsius *αὐτόγραφον* coram est. Aptius ad c. 10. pertinet.
87) *Καυστικώτεροι ὄντες* C. N.
88) Hermol. Barb. sic coniecit. Vulgo *ἰονίων*.

pillos retinent. Pota vero cum aceto lienem tumentem reprimunt. Suffita ex utero suffocatas excitant secundasque pellunt.]

Cap. V. [*De Buccinis.*] Eadem praestant buccina concremata, sed maiorem adurendi vim habent. Si quis ea sale expleta in olla cruda cremaverit, dentifriciis conveniunt, ambustisque utiliter illinuntur. Sinendum vero medicamentum, ut in testae modum induretur, quando post obductam ambusto loco cicatricem sponte sua decidet. Fit etiam ex ipsis viva calx, quemadmodum in capite de calce praecipiemus.

Cap. VI. [*De Columellis.*] Columellae (modioli) vocantur buccinorum purpurarumque mediae partes, circa quas anfractus testae (firmantur.) Simili autem modo crematae buccinis purpuraque magis adurentem vim habent, quia naturaliter semet apprimunt (fortiusque adhaerent). Ac buccinorum carnes et ori gratae sunt et stomacho utiles: sed alvum nequaquam molliunt.

Κεφ. ζ'. [*Περὶ Μυάκων.*] Μύακες διαφέρουσιν οἱ ποντικοί· καέντες δὲ τὸ αὐτὸ δρῶσι τοῖς κήρυξιν· ἰδιαίτερον δὲ πλυθέντες[89] ὡς μόλιβδος χρησιμεύουσιν εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ σὺν μέλιτι· ἐκτήκοντες παχύτητας[90] βλεφάρων καὶ σμήχοντες λευκώματα καὶ τὰ ἄλλως ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις· ἡ δὲ σὰρξ αὐτῶν κυνοδήκτοις ἐπιτίθεται ὠφελίμως.

Κεφ. η'. [*Περὶ Τελλινῶν.*] Τελλῖναι δὲ νεαραὶ εὐκοίλιοι[91], μάλιστα δὲ ὁ ἐξ αὐτῶν ζωμός· ταριχηραὶ δὲ καεῖσαι καὶ τριβεῖσαι λεῖαι καὶ μετὰ κεδρίας ἐπισταζόμεναι τὰς ἐκτιλθείσας τῶν βλεφάρων τρίχας οὐκ ἐῶσιν αὖθις φυῆναι.

Κεφ. θ'. [*Περὶ Χημῶν.*] Καὶ ὁ ἐκ τῶν χημῶν τε καὶ τῶν ἄλλων κογχαρίων ζωμὸς κοιλίαν κινεῖ ἑψόμενος μετὰ ὀλίγου ὕδατος· μετ' οἴνου δὲ λαμβάνεται.

Κεφ. ι'. [*Περὶ Ὄνυχος.*] Ὄνυξ ἐστὶ πῶμα κογχυλίου ὅμοιον τῷ τῆς πορφύρας, εὑρισκόμενον ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ἐν ταῖς ναρδοφόραις λίμναις· διὸ καὶ ἀρωματίζει νεμομένων τῶν κογχυλίων τὴν νάρδον· συλλέγεται δὲ, ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν αὐχ-

89) Sic Ald.... λυθέντες C. N. 90) Paull. Aegin. τραχύτητας.
91) Sic Coray ad Xenocr. p. 154. Vulgo εὐκοίλιαι.

Cap. VII. [*De Mytulis.*] E mytulis pontici praeferuntur. Cremati eundem ac buccina effectum praebent. Privatim vero plumbi ad instar eloti oculorum medicamentis cum melle utiles censentur, quippe qui palpebrarum crassities absumunt, oculorum albugines exterunt et quae alio modo caliginem pupillis offundunt. Caro autem eorum ad canum morsus utiliter imponitur.

Cap. VIII. [*De Tellinis.*] Tellinae recentes alvo utiles, praesertim iusculum ex iis paratum. Sale conditae ustaeque et ad laevorem tritae atque cum cedria instillatae evulsos palpebrarum pilos renasci non patiuntur.

Cap. IX. [*De Chamis.*] Quin et chamarum aliarumque conchularum in exigua aqua decoctarum iusculum alvum ciet: id vero cum vino assumitur.

Cap. X. [*De Ungue.*] Unguis est operculum conchylii ii simile, quo purpura (tegitur). In lacubus Indiae nardiferis reperitur, quapropter, cum nardum depascantur conchylia, aromatici aliquid spirat. Colligitur post-

μῶν ἀναξηρανθῶσιν αἱ λίμναι· διαφέρει δὲ ὁ ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς κομιζόμενος, ὑπόλευκος ὢν καὶ λιπαρός· μέλας δὲ ὁ βαβυλώνιος καὶ μικρότερος· ἀμφότεροι δὲ εὐώδεις θυμιώμενοι, καστορίζοντες πωσῶς τῇ ὀσμῇ· ἐγείρουσι δὲ καὶ οὗτοι ὑποθυμιαθέντες τὰς ὑστερικῶς πνιγομένας καὶ ἐπιληπτικούς· ποθέντες δὲ κοιλίαν μαλάσσουσιν[92]· αὐτὸ δὲ τὸ κογχύλιον καὲν ποιεῖ, ὅσα καὶ ἡ πορφύρα καὶ ὁ κήρυξ.

Κεφ. ια΄. [Περὶ Κοχλίων.] Κοχλίας χερσαῖος εὐστόμαχος, δύςφθαρτος· ἄριστος δὲ ὅ,τε ἐν Σαρδῶνι καὶ Λιβύῃ καὶ Ἀστυπαλαίᾳ καὶ Σικελίᾳ καὶ Χίῳ γεννώμενος, καὶ ὁ ἐν ταῖς κατὰ Λιγυρίαν ἄλπεσι πωματίας καλούμενος. Καὶ ὁ θαλάσσιος δὲ εὐστόμαχος καὶ εὐέκκριτος, ὁ δὲ ποτάμιος βρομώδης· καὶ ὁ ταῖς ἀκάνθαις καὶ τοῖς θαμνίσκοις προςκεκολλημένος ἄγριος, ὃν τινες σέσιλον ἢ σεσέλιτα καλοῦσι, ταρακτικός ἐστι κοιλίας καὶ στομάχου, ἐμετοποιός.

Δύναται δὲ πάντων τὰ ὄστρακα κεκαυμένα θερμαίνειν καὶ καίειν, σμήχειν λέπρας, ἀλφοὺς, ὀδόντας· οὐλὰς δὲ τὰς

92) Paull. Aegin. ταράσσουσιν.

quam aestivis squaloribus lacus inaruerint. Praestat ceteris, qui e mari rubro defertur, subalbidus ac pinguis. Babylonicus nigrescit ac minor est. Ambo vero si suffiantur, fragrantes, nisi quod castoreum nonnihil redoleant. Et hi suffitu feminas ex utero strangulatas et comitiales excitant. Poti vero alvum perturbant. Ipsum denique conchylium ustum eadem, quae purpura et buccinum, efficit.

Cap. XI. [*De Cochleis.*] Cochlea terrestris stomacho confert aegreque corrumpitur. Optima est, quae in Sardinia, Libya, Astypalaea, Sicilia et Chio gignitur, nec non et quae in Liguriae alpibus pomatias, quasi opercularis, cognominatur. Marina quoque stomacho utilis facileque excernitur. Fluviatilis autem virosa est. Sylvestris denique, quae vepribus frutetisque agglutinata invenitur, quam nonnulli sesilon aut seselita vocant, alvum stomachumque turbat, vomitus excitatura.

Omnium vero testae crematae calefaciendi urendique, lepras, vitiligines ac dentes extergendi vi pollent. Ocu-

ἐν ὀφθαλμοῖς, καὶ λευκώματα καὶ ἐφήλεις καὶ ἀμβλυωπίας μετὰ τῆς σαρκὸς ὅλοι καέντες καὶ λειανθέντες καὶ ἐγχριόμενοι σὺν μέλιτι ἀποκαθαίρουσιν· ὠμοὶ δὲ σὺν τοῖς κελύφοις καταπλασθέντες ἐξικμάζουσι τὰ ὑδρωπικὰ οἰδήματα, καὶ οὐκ ἀφίστανται πρὶν ἢ πᾶν ἀνικμασθῆναι τὸ ὑγρόν· καὶ ποδαγρικὰς δὲ φλεγμονὰς πραΰνουσι, καὶ σκόλοπας ἕλκουσιν ὁμοίως καταπλασθέντες, καὶ ἔμμηνα ἄγουσι λεῖοι προστιθέμενοι· αἱ δὲ σάρκες αὐτῶν λεῖαι σὺν σμύρνῃ καὶ λιβανωτῷ καταπλασθεῖσαι τραύματα καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τὰ νεῦρα κολλῶσι, καὶ τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμοῤῥαγίας σὺν ὄξει λειανθέντες ἐπέχουσι· ζῶσα δὲ ἡ σὰρξ καταποθεῖσα, τοῦ λιβυκοῦ μάλιστα, ἀλγηδόνας στομάχου παύει· μετὰ δὲ τοῦ ὀστράκου ὅλος τριβεὶς καὶ μετ᾽ οἴνου καὶ σμύρνης ὀλίγης ποθεὶς κοιλιακοὺς[93] θεραπεύει καὶ κύστεως ἀλγήματα· ἀνακολλᾷ δὲ τρίχας ὁ χερσαῖος, ἐάν τις βελόνην κατὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ φέρων τῷ προϊσταμένῳ γλοιώδει προσάπτηται τῆς τριχός.

Κεφ. ιβ'. [Περὶ Καρκίνων.] Καρκίνων ποταμίων καέντων ἡ τέφρα κοχλιαρίων δυοῖν πλῆθος σὺν γεντιανῆς ῥίζης

93) Sic C. N. Vulgo: *καὶ μετ᾽ οἴνου καὶ σμύρνης ποθεὶς ὀλίγος, κωλικοὺς θερ.*

lorum vero cicatrices et albugines, maculas a sole contractas ac visus hebetudines emendant, si totae cum sua carne ustae et contritae illinantur. At crudae cum integumentis impositae hydropicorum tumores discutiunt, neque prius amoventur, quam omnis exhaustus sit humor. Sed et podagricas inflammationes leniunt, ac impactas etiam corpori spinas similiter impositae evocant: menses quoque tritae et appositae cient. Carnes earum tritae ac cum myrrha et ture illitae tum vulnera, tum maxime, quae nervis inflicta sunt, conglutinant: tritae in aceto sanguinis e naribus eruptiones cohibent. Vivae caro, praecipue africanae, vorata stomachi dolores mitigat. Tota vero cum testa sua trita et cum vino ac myrrhae exiguo bibita coeliacos sanat ac vesicae dolores. Terrestris fluentes pilos glutinat, si quis traiectae per carnem ipsius acus mucroni haerentem viscidum lentorem pilo admoverit.

Cap. XII. [*De Cancris.*] Cancrorum fluviatilium exustorum cinis duum cochlearium mensura cum gentia-

κοχλιαρίῳ ἑνὶ καὶ οἴνῳ ποθεῖσα ἐπὶ ἡμέρας γʹ βοηθεῖ λυσσοδήκτοις ἐναργῶς· σὺν δὲ μέλιτι ἑφθῷ ῥαγάδας τὰς ἐν ποσὶ καὶ τὰς ἐν δακτυλίῳ καὶ χιμέθλας καὶ καρκινώματα παρηγορεῖ· λεῖοι δὲ ὠμοὶ σὺν γάλακτι ὀνείῳ ποθέντες βοηθοῦσι δήγμασιν ἑρπετῶν, φαλαγγίων, σκορπίων πληγαῖς· ἑφθοὶ δὲ σὺν ζωμῷ ἐσθιόμενοι φθισικοὺς ὠφελοῦσι καὶ τοὺς λαγωὸν θαλάσσιον πεπωκότας· τριφθέντες δὲ μετ' ὠκίμου καὶ προστεθέντες[94], σκορπίους κτείνουσι· δύνανται δὲ τὰ αὐτὰ καὶ οἱ θαλάσσιοι, πλὴν ἧττον τούτων ἐνεργοῦσι.

Κεφ. ιγʹ. [Περὶ Σκορπίου χερσαίου.] Σκόρπιος χερσαῖος ὠμὸς λεῖος ἐπιτεθεὶς, βοήθημα τῆς ἰδίας πληγῆς γίνεται· βιβρώσκεται[95] δὲ καὶ ὀπτηθεὶς πρὸς τὸ αὐτό.

Κεφ. ιδʹ. [Περὶ Σκορπίου θαλασσίου.] Τοῦ δὲ θαλασσίου σκορπίου ἡ χολὴ ἁρμόζει πρὸς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς ὑποχύσεις καὶ λευκώματα καὶ ἀμβλυωπίας.

Κεφ. ιεʹ. [Περὶ Δράκοντος θαλασσίου.] Δράκων θαλάσσιος ἀναπτυχθεὶς καὶ ἐπιτεθεὶς ἴαμά ἐστι πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἀκάνθης αὐτοῦ πληγήν.

94) Sambuc. προςαχθέντες.

95) Marcell. Vergil. consensu Galeni, Paulli Aeginetae et Serapionis sic correxit; vulgo εὑρίσκεται.

nae radicis cochleari uno ac vino per triduum potus, a cane rabioso demorsis evidenter opitulatur. Ex melle vero cocto rimas pedum anique, perniones et carcinomata lenit. Triti crudi potique ex asinino lacte contra serpentium phalangiorumque morsus et scorpionum ictus auxiliantur. Cocti autem cum iusculo sumti phthisicis prosunt iisque, qui leporem marinum hauserint. Triti cum ocimo et admoti scorpiones necant. Possunt eadem marini, sed minore, quam illi, efficacia.

Cap. XIII. [*De Scorpione terrestri.*] Terrestris scorpio crudus tritus et impositus suae plagae remedium est. Comeditur quoque tostus in eumdem usum.

Cap. XIV. [*De Scorpione marino.*] Marini scorpionis fel convenit ad oculorum suffusiones, albugines et hebetudines.

Cap. XV. [*De Dracone marino.*] Draco marinus explicatus et impositus ictus spinae suae, qua ferit, medela est.

Κεφ. ις'. [Περὶ Σκολοπένδρας.] Σκολοπένδρα θαλασσία ἑψηθεῖσα ἐν ἐλαίῳ καὶ καταχρισθεῖσα ψιλοῖ τρίχας, ψαυσθεῖσα δὲ κνησμοὺς ἐργάζεται.

Κεφ. ιζ'. [Περὶ Νάρκης.] Νάρκη θαλασσία ἐπιτεθεῖσα ἐπὶ χρονίων ἀλγημάτων τῶν περὶ κεφαλὴν, πραΰνει τὸ σφοδρὸν τοῦ ἀλγήματος· καὶ ἕδραν δὲ ἐκτρεπομένην ἢ προςπίπτουσαν στέλλει προςτεθεῖσα.

Κεφ. ιη'. [Περὶ Ἐχίδνης.] Ἐχίδνης σὰρξ ἑψηθεῖσα καὶ ἐσθιομένη ὀξυδερκεῖς ποιεῖ τὰς ὄψεις, καὶ πρὸς τὰ νευρικὰ ἁρμόζει, καὶ τὰς αὐξομένας χοιράδας ἵστησι· δεῖ δὲ ἐκδείραντας αὐτὴν, ἀποκόπτειν κεφαλὴν καὶ οὐρὰν, διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ἄσαρκον· μυθώδης γὰρ ἡ πρὸς τὸ μέτρον ἀποκοπὴ τῶν ἄκρων· τὸ δὲ λοιπὸν [ἀφαιρεθέντων τῶν ἐντὸς][96] πλύναντας[97] καὶ τεμαχίσαντας ἑψεῖν μετὰ ἐλαίου καὶ οἴνου καὶ ἁλῶν ὀλίγων καὶ ἀνήθου· φασὶ δὲ τοὺς προςφερομένους φθεῖρας [μὴ] γεννᾷν[98], ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος· προςιστοροῦσι δὲ ἔνιοι, καὶ μακρογήρους γίνεσθαι τοὺς ἐσθίοντας αὐτάς· κατασκευά-

96) Ex Paullo probabiliter adiiciendum.

97) Marc. Verg. πλατύναντας.

98) Marc. Verg. in cod. Flor. μὴ legit, quod cum Plinio et Galeno congruit.

Cap. XVI. [*De Scolopendra.*] Scolopendra marina in oleo decocta et peruncta pilos detrahit, contactu vero pruritus excitat.

Cap. XVI. [*De Torpedine.*] Torpedo marina in diutinis capitis doloribus imposita doloris vehementiam mulcet. Eadem sedem eversam aut provolutam coërcet.

Cap. XVIII. [*De Vipera.*] Viperae caro cocta et in cibo sumta clarum visum reddit, ad nervorum affectus prodest, ac increscentes strumas reprimit. Detracta autem cute, caput et caudam, quoniam carne carent, amputari oportet. Fabulosum enim est, quod praecipitur, ut extremarum partium certa utrinque mensura praecidatur. Reliquum vero [exemtis interaneis] corpus elotum et in frusta sectum ex oleo et vino cum salis exiguo et anetho coquitur. Aiunt insuper iis, (qui carnes viperinas esitaverint,) pediculos [non] generare, quod falsum est. Addunt nonnulli, qui iis vescantur, longam adipisci senectu-

ζονται δὲ καὶ ἅλες ἐξ αὐτῶν πρὸς τὰ αὐτά, πλὴν οὐχ ὁμοίως ἐνεργοῦσι· καθίεται δὲ ἔχιδνα ζῶσα εἰς καινὴν χύτραν καὶ μετ᾽ αὐτῆς ἁλῶν, ἰσχάδων τετριμμένων ἀνὰ ξέστην α´ [99], μετὰ μέλιτος κυάθων ς´· περιχρίεται πηλῷ τὸ πῶμα τῆς χύτρας καὶ ὀπτᾶται ἐν καμίνῳ, ἄχρις οὗ ἀνθρακωθῶσιν οἱ ἅλες· μετὰ δὲ τοῦτο λειοτριβηθέντες ἀποτίθενται, ἐνίοτε μιγνυμένου πρὸς εὐστομίαν [100] αὐτοῖς ναρδοστάχυος ἢ φύλλου ἢ μαλαβάθρου βραχέος.

Κεφ. ιθ´. [Περὶ Ὄφεως γήρως.] Γῆρας ὄφεως ἑψηθὲν ἐν οἴνῳ βοήθημά ἐστιν ὠταλγίας ἐγχεόμενον καὶ ὀδονταλγίας διακλυζόμενον· μίσγουσι δὲ αὐτὸ καὶ εἰς ὀφθαλμικὰς δυνάμεις, μάλιστα δὲ τὸ τῆς ἔχεως.

Κεφ. κ´. [Περὶ Λαγωοῦ θαλαττίου.] Λαγωὸς θαλάσσιος ἔοικε μὲν μικρᾷ τευθίδι· δύναται δὲ λεῖος καταπλασθεὶς καθ᾽ ἑαυτὸν καὶ μετ᾽ ἀκαλήφης τρίχας ψιλοῦν.

Κεφ. κα´. [Περὶ Λαγωοῦ χερσαίου.] Τοῦ δὲ χερσαίου λαγωοῦ ὁ ἐγκέφαλος ὀπτὸς βιβρωσκόμενος ὠφελεῖ τρόμους

99) Marc. Vergil., Ruellius, Matthiolus legerunt ξέστας ε´.

100) Marcelli codices nonnulli εὐστομίαν, cum quibus Galenus congruit. Et Matthiolus sic legit. Alii vero εὐστομαχίαν. Utra praeferatur, optio est.

tem. Sal ex iis ipsis ad eadem conficitur, sed non est pariter efficax. Viva siquidem vipera in ollam novam demissa, adiiciuntur salis triti caricarumque tritarum utriusque sextarius, mellis cyathi sex; tum ollae operculum luto circumlinitur. Sic ea in fornace torrentur, donec sales in carbonem redacti fuerint. Triti postea ad laevorem reconduntur, ac interdum ad gratum saporem spica nardi aut folii vel malabathri momentum immiscetur.

Cap. XIX. [*De anguium senecta.*] Anguium vernatio cocta in vino dolori aurium infusa, collutione vero dentium doloribus adminiculo est. Miscetur et ipsa in oculorum medicamenta, sed praecipue quae colubri est.

Cap. XX. [*De lepore marino.*] Lepus marinus loligini parvae assimilis est. Is tritus tum per se, tum cum urtica (marina) adhibitus depilandi vim obtinet.

Cap. XXI. [*De lepore terrestri.*] Terrestris leporis cerebrum inassatum si mandatur, tremoribus prodest ex

τοὺς κατὰ πάθος γινομένους, καὶ ὀδοντιάσεις ἐπὶ παίδων παρατριβόμενος καὶ ἐσθιόμενος· ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καεῖσα καὶ καταχρισθεῖσα μετὰ στέατος ἀρκείου ἢ ὄξους ἀλωπεκίας θεραπεύει· ἡ δὲ πιτύα ποθεῖσα μετὰ[1] ἡμέρας τρεῖς μετὰ τὴν ἄφεδρον, ἀτόκιος εἶναι ἱστορεῖται· ἐπέχει δὲ καὶ τὴν ἐκ μήτρας ῥεῦσιν καὶ κοιλίας· ὠφελεῖ δὲ καὶ ἐπιληπτικοὺς καὶ πρὸς τὰ θανάσιμα μετ᾽ ὄξους πινομένη· μάλιστα δὲ πρὸς γάλακτος θρόμβωσιν καὶ ἐχιδνῶν δήγματα· τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ θερμὸν καταχριόμενον ἐφήλιδας καὶ ἀλφοὺς καὶ φακοὺς θεραπεύει.

Κεφ. κβ΄. [Περὶ Τρυγόνος θαλασσίας.] Τρυγόνος θαλασσίας τὸ κέντρον, ὃ δὴ ἀπὸ τῆς οὐρᾶς αὐτῆς πέφυκεν, ἀνεστραμμένον ταῖς φολίσιν, ὀδόντα πονοῦντα πραΰνει· θρύπτει γὰρ καὶ ἀποβάλλει.

Κεφ. κγ΄. [Περὶ Σηπίας.] Σηπίας ἑψηθείσης τὸ μέλαν βιβρωσκόμενον δύσπεπτον, κοιλίας μαλακτικόν· τὸ δὲ ἀπ᾽ αὐτῆς ὄστρακον σχηματισθὲν εἰς κολλύρια ἁρμόζει πρὸς παράτριψιν τραχέων βλεφάρων· καὲν δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ὀστράκῳ, ἄχρις

1) C. Gesn. ἐφ᾽.

animi perturbatione existentibus, infantium quoque dentitiones tum affrictu, tum cibo adiuvat. Exustum ipsius caput et cum adipe ursino aut aceto perunctum calvities sanat. Dein coagulum post triduum a menstrua purgatione potum sterilitatem facere traditur. Sistit etiam uteri fluxus alvique. Comitiales quoque iuvat, et contra venena ex aceto bibitum prodest: praesertim vero adversus lac in grumos concretum viperarumque morsus. Sanguis eius si calidus illinatur, maculas a sole contractas, vitiligines lentiginesque sanat.

Cap. XXII. [*De Pastinaca marina.*] Pastinacae marinae radius, qui ex eius cauda enatus adversis squamis reflectitur, dentis dolorem mitigat, siquidem illum et comminuit et eiicit.

Cap. XXIII. [*De Sepia.*] Sepiae coctae atramentum in cibo sumtum aegre concoquitur, alvum emollit. Ipsius vero testa in collyria efformata scabris palpebris perfricandis accommodatur. Ustum vero intra propriam

οὗ τὸ πλακῶδες αὐτοῦ ἀποστῇ, σμήχει λεῖον ἀλφοὺς, πίτυρα, ὀδόντας, ἐφήλεις· μίγνυται δὲ καὶ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ πλυθέν· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς λευκώματα κτηνῶν ἐμφυσώμενον· καὶ πτερύγια τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς τήκει, σὺν ἁλσὶ λεῖον προςαγόμενον.

Κεφ. κδ΄. [Περὶ Τρίγλης.] Τρίγλα συνεχῶς ἐσθιομένη ἀμβλυωπίας δοκεῖ κατασκευαστικὴ ὑπάρχειν· ὠμὴ δὲ ἀνασχισθεῖσα καὶ ἐπιτεθεῖσα, θαλασσίου δράκοντος καὶ σκορπίου καὶ ἀράχνης δήγματα ἰᾶται.

Κεφ. κε΄. [Περὶ Ὄρχεως ἱπποποτάμου.] Ὄρχις ἱπποποτάμου ξηρανθεὶς καὶ λειανθεὶς πίνεται μετ᾽ οἴνου πρὸς ἑρπετῶν δήγματα.

Κεφ. κς΄. [Περὶ τῶν τοῦ κάστορος ὄρχεων.] Κάστωρ ζῶόν ἐστιν ἀμφίβιον, τὸ πλεῖστον ἐν ὕδασι σὺν ἰχθύσι καὶ καρκίνοις τρεφόμενον, οὗ ὁ ὄρχις ποιεῖ μὲν καὶ πρὸς ἑρπετά[2]· ἔστι δὲ καὶ πταρμικὸς καὶ καθόλου ποικίλην ἔχει τὴν χρῆσιν· ποθεὶς γὰρ μετὰ γλήχωνος < πλῆθος δυοῖν, ἔμμηνα κι-

2) E Marcello Verg. et Aldina sic melius legitur initium, quam vulgo *Κάστορος ὄρχις* (*ζῶόν ἐστιν ἀμφίβιον — τρεφόμενον*) *ποιεῖ μὲν καὶ* etc.

testam, quod ea concluditur, donec id, quod crustosum est, abscedat, posteaque tritum vitiligines, furfures, dentesque et maculas a sole contractas exterget. Elotum etiam in oculorum medicamenta additur. Confert insuper iumentis ad albugines oculorum, si insuffletur. Pterygia quoque oculorum absumit, cum sale tritum adhibitumque.

Cap. XXIV. [*De Mullo.*] Mullus continuo in cibo sumtus visus hebetudinem facere creditur. Quodsi crudus dissectusque imponatur, marini draconis ac scorpionis et aranei ictibus medetur.

Cap. XXV. [*De testiculo Hippopotami.*] Hippopotami testiculus exsiccatus et ad laevorem tritus contra serpentium morsus ex vino bibitur.

Cap. XXVI. [*De testibus Fibri.*] Fiber animal est ancipitis vitae, quod plerumque cum piscibus et cancris in aquis degit. Ipsius testes auxiliantur quoque contra serpentia. Sed sternutationem quoque movent, ac in universum multiplicem usum obtinent. Siquidem duabus

νεῖ, καὶ ἔμβρυα καὶ δεύτερα ἐκβάλλει· πίνεται δὲ σὺν ὄξει καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις, στρόφους, λυγμοὺς, θανάσιμα φάρμακα, ἰξίαν· ἀνακαλεῖται δὲ καὶ τοὺς ληθαργικοὺς καὶ τοὺς ὅπως δήποτε καταφερομένους, ἐμβρεχόμενος σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ καὶ ὀσφραινόμενος· καὶ ὑποθυμιώμενος δὲ τὰ αὐτὰ ποιεῖ· ἁρμόζει δὲ καὶ τρόμοις καὶ σπασμοῖς καὶ παντὶ τῷ νευρώδει, πινόμενός τε καὶ συγχριόμενος· καὶ καθόλου θερμαντικὴν ἔχει τὴν δύναμιν. Ἐκλέγου δὲ ἀεὶ τοὺς συνεζευγμένους ὄρχεις ἐκ μιᾶς ἀρχῆς· ἀδύνατον γὰρ δύο φύσσας ἐζευγμένας ἐν ἑνὶ ὑμένι εὑρεῖν· καὶ τὸ ἐντὸς ἔχον κηροειδὲς, βαρύοσμον, βρομῶδες, δριμὺ, δηκτικὸν, εὔτριπτον, διαφρασσόμενόν τε συνεχῶς φυσικοῖς ὑμέσι· δολοῦσι δέ τινες αὐτὸ, ἀμμωνιακὸν ἢ κόμμι συμπεφυγμένον αἵματι καὶ καστορίῳ ἐγχέοντες εἰς φύσσαν καὶ ξηραίνοντες· μάτην δὲ ἱστορεῖται, ὅτι διωκόμενον τὸ ζῶον ἀποσπᾷ τοὺς διδύμους καὶ ῥίπτει· ἀδύνατον γάρ ἐστιν ἅψασθαι αὐτῶν, προστύπων[3] ὄντων, ὥςπερ ὑός· δεῖ δὲ διελόντας τὸ δέρμα κομίσασθαι σὺν τῷ περιέχοντι

3) C. N. προςφυῶν.

drachmis cum pulegio poti menses cient fetusque et secundas eiiciunt. Ex aceto vero contra inflationes, tormina, singultus, exitialia venena, ixiam denique. Lethargicos et alio quocunque veterni genere correptos cum aceto et rosaceo irrigati excitant. Sed et olfactu et suffitu eadem praestant. Prosunt et tum potu tum illitu ad tumores, convulsiones omniaque nervorum mala, ac in summa calefactoriam vim habent. Eligito autem semper testes ex uno ortu coniugatos; fieri enim nequit, ut gemini folliculi in una membrana coniuncti reperiantur; quod intus est, ceream habeat molem, gravem odorem virosumque, acrem saporem et mordacem, friabile sit: omnis moles naturalibus tunicis usque quaque interstinguatur. Ipsum fraude corrumpunt nonnulli, ammoniacum aut gummi (aliud) cum sanguine et castorio subactum in folliculum infundentes ac ita exsiccantes. Vanum autem est, quod narratur, animal ipsum, dum (a venatoribus) urgetur, testes sibi avellere ac abiicere: fieri enim nequit, ut eos attingat, quippe qui parum prominuli sunt, velut in sue. Ceterum divisa pelle liquorem melleum una cum ipsum

ὑμένι τὸ ὑγρὸν, ὃν μελιτῶδες καὶ οὕτω ξηράναντας ἀποτίθεσθαι[4].

Κεφ. κζ΄. [Περὶ Γαλῆς κατοικιδίου.] Γαλὴ κατοικίδιος περιφλεχθεῖσα καὶ δίχα τῶν ἐντὸς σκελετευθεῖσα δι' ἁλὸς καὶ ξηρανθεῖσα ἐν σκιᾷ παντὸς ἑρπετοῦ ἐνεργέστερόν ἐστι βοήθημα, ποθεῖσα μετὰ οἴνου < β΄ πλῆθος, καὶ τοξικοῦ ἀντιφάρμακον ὁμοίως ληφθεῖσα· ἡ δὲ κοιλία αὐτῆς κορίῳ πλησθεῖσα καὶ σκελετευθεῖσα θηριοδήκτοις καὶ ἐπιληπτικοῖς βοηθεῖ πινομένη· ὅλη δὲ καεῖσα ἐν χύτρᾳ ποδαγρικοὺς[5] ὠφελεῖ, τῆς τέφρας καταχριομένης μετ' ὄξους· τὸ δὲ αἷμα αὐτῆς καταχριόμενον χοιράσι βοηθεῖ· ὠφελεῖ δὲ καὶ ἐπιληπτικούς.

Κεφ. κη΄. [Περὶ Βατράχων.] Βάτραχοι ἀντιφάρμακόν εἰσιν ἑρπετῶν πάντων, ζωμευθέντες σὺν[6] ἁλσὶ καὶ ἐλαίῳ, τοῦ ζωμοῦ λαμβανομένου· ὁμοίως καὶ πρὸς χρονίους τῶν τενόντων ἀποστάσεις· καέντες δὲ καὶ ἐπιπασθέντες αἱμοῤῥαγίαν στέλλουσι· καὶ ἀλωπεκίας θεραπεύουσι σὺν πίσσῃ ὑγρᾷ κατα-

4) Ald. et quae sequuntur editiones, habent *ποτίζειν*. Sed Oribasius legit *ἀποτίθεσθαι*, quod et habet cod. C. Bene animadvertit iam Matthiolus, Sarac. primus in textum recepit.

5) C. *καθάπερ καὶ λαγωός*. 6) Sic C. N.; vulgo *ἐν*.

continente tunica excipere oportet atque ita siccatum reponere.

Cap. XXVII. [*De Mustela domestica.*] Mustela domestica flammis ambusta et, exemtis interaneis, sale inveterata, tandemque in umbra siccata, binis drachmis in vino pota, contra omne serpentium genus expeditum est adminiculum: venenis aliis pariter resistit, antipharmaci modo sumta. Eiusdem venter coriandro farctus inveteratusque iis, qui a venenatis bestiis demorsi fuerint, et comitialibus potu auxiliatur. Tota vero in olla concremata podagricis confert, cinere ex aceto illito. Sanguis denique ipsius perunctus strumis opitulatur, iuvat etiam epilepticos.

Cap. XXVIII. [*De Ranis.*] Contra omnium serpentium venena pro antidoto sunt ranae, cum sale et oleo in iure decoctae, si ius itidem sorbeatur. Ad diuturnos et tendinum abscessus valet. Ustae vero et inspersae sanguinis cursum sistunt, quin et sanant calvities, cum pice

χριόμενοι· τῶν δὲ χλωρῶν βατράχων τὸ αἷμα ἐπισταζόμενον κωλύει τὰς ἐκτιλθείσας ἀπὸ τῶν βλεφάρων τρίχας φύεσθαι· ὠφελοῦσι καὶ ὀδονταλγίας συνεψόμενοι ὕδατι καὶ ὄξει καὶ διακλυζόμενοι.

Κεφ. κθ'. [Περὶ Σιλούρου.] [7] Σίλουρος νεαρὸς βιβρωσκόμενος τρόφιμός ἐστι καὶ εὐκοίλιος, ταριχηρὸς δὲ ἄτροφος· ἀρτηρίας δὲ καθαίρει καὶ εὐήχας παρασκευάζει· καταπλασθεῖσα δὲ ἡ σὰρξ τοῦ ταριχηροῦ σκόλοπας ἀνάγει· καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ δὲ ἅλμη ἁρμόζει ἐν ἀρχῇ δυσεντερικοῖς εἰς [8] ἐγκάθισμα, κατάγουσα τοὺς ῥευματισμοὺς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐγκλυζομένη δὲ ἰσχιαδικοὺς θεραπεύει.

Κεφ. λ'. [Περὶ Σμαρίδος.] Σμαρίδος ταριχηρᾶς ἡ κεφαλὴ καεῖσα καὶ λεία [9] ἕλκη στέλλει ὑπερσαρκοῦντα καὶ νομὰς ἵστησι καὶ ἥλους καὶ θύμους ἀναλίσκει· σκορπιοπλήκτοις δὲ καὶ κυνοδήκτοις ἡ σὰρξ ἁρμόζει, καθάπερ πᾶς τάριχος.

Κεφ. λα'. [Περὶ Μαινίδος.] Καὶ τῆς μαινίδος [10] δὲ

7) Vulgo Αἰλούρου.
8) C. N. ὡς.
9) Καὶ λεία addidit Lacuna ex veteri cod.
10) ταριχηρᾶς Lacun.

liquida illitae. At viridium ranarum sanguis instillatus evulsos palpebris pilos renasci prohibet. Decoctae denique in aqua et aceto dentium dolores collutione leniunt.

Cap. XXIX. [*De Siluro.*] Silurus recens in cibo sumtus probe nutrit et bonam facit alvum, sale vero conditus alimenti vix quicquam praebet. Fistulas tamen spiritales expurgat, vocique claritatem reddit. Imposita saliti caro spicula extrahit. Ipsius quoque muria dysentericis circa principia convenit ad insessus: fluxiones nimirum ad summa cutis prolicit. Quin et ischiadicis infusa medetur.

Cap. XXX. [*De Smaride.*] Smaridis salitae caput exustum tritumque excrescentes in ulceribus carnes cohibet, ulcera depascentia sistit, clavos thymosque absumit. Caro, quemadmodum salsamentum omne, prodest a scorpione ictis et a cane demorsis.

Cap. XXXI [*De Maena.*] Maenae quoque caput

κεφαλὴ καεῖσα λεία τὰς ἐν δακτυλίῳ[11] τετυλωμένας ῥαγάδας καταπασθεῖσα[12] ἀφίστησι. Τὸ δὲ γάρον αὐτῆς τὰς ἐν στόματι σηπεδόνας διακλυζόμενον παύει.

Κεφ. λβ'. [Περὶ Κωβιοῦ.] Κωβιὸν πρόσφατον ἐὰν ἐμβαλὼν εἰς ὑείαν κοιλίαν καταῤῥάψῃς, καθεψήσῃς δὲ μεθ' ὕδατος ξεστῶν ιβ', ἄχρι δυοῖν ξεστῶν, καὶ διηθήσας καὶ ἐξαιθριάσας ποτίσῃς, κοιλίαν ἀταράχως κάτω ὑπάξεις· καταπλασθεὶς δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ κυνῶν δηχθέντας ἢ ἑρπετῶν ὠφελεῖ.

Κεφ. λγ'. [Περὶ Ὠμοταρίχου.] Ὁ δὲ ὠμοτάριχος λεγόμενος σάρξ ἐστι θύννου τεταριχευμένου· βοηθεῖ δὲ λαμβανόμενος τοῖς ὑπὸ ἐχίδνης, τῆς καλουμένης πρηστῆρος, δηχθεῖσι· δεῖ δὲ ὡς ὅτι πλεῖστον προσφέροντας οἶνον ἀναγκάζειν πίνειν πολὺν, καὶ ἐμεῖν· εἴς τε τὰς δριμυφαγίας μάλιστα ἁρμόζει· καταπλάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ κυνοδήκτων ὠφελίμως.

Κεφ. λδ'. [Περὶ Γάρου.] Γάρον[13] δὲ πᾶν τὸ ἐκ ταριχηρῶν ἰχθύων καὶ κρεῶν, καταπλαττόμενον νομὰς ἐφιστᾷ καὶ

11) Saracen. sic emend. Vulg. δακτύλῳ.
12) Sarac. pro vulg. καταπλασθεῖσα. 13) Γάῤῥον vulgo.

ustum tritumque si inspergatur, callosas sedis rhagadas emendat. Ipsius vero garum in ore putrescentia ulcera collutione sedat.

Cap. XXXII. [*De Gobio.*] Gobium recentem si in suillum ventriculum immiseris et, consuta rima, in duodecim aquae sextariis, donec duo supersint, decoxeris, excolatumque ius et sub divo refrigeratum potui dederis, alvum citra perturbationem subduces. Impositus quoque iis, qui a canibus serpentibusque morsi fuerint, opitulatur.

Cap. XXXIII. [*De Salsamento crudo.*] Quod salsamentum crudum dicitur, est caro thunni sale conditi. Assumtum iis praesidio est, quos vipera, prester dicta, momorderit. Sed oportet quamplurimum vini haurire cogantur ac dein evomere. Magnopere idoneum est etiam ad curationem, quae acrium esu instituitur; canum quoque morsibus utiliter imponitur.

Cap. XXXIV. [*De Garo.*] Garum omne, e piscibus carnibusque sale conditis cataplasmatis vice adhibitum,

κυνοδήκτους ἴᾶται; ἐνίεται[14] δὲ καὶ ἐπὶ δυσεντερικοῖς καὶ ἰσχιαδικοῖς· ἐφ' ὧν μὲν ἵνα τὰ εἱλκωμένα ἐπιπαύσῃ[15], ἐφ' ὧν δὲ ἵνα τὰ ἀνέλκωτα ἐρεθίσῃ.

Κεφ. λε'. [Περὶ Ζωμοῦ τῶν νεαρῶν ἰχθύων.] Ζωμὸς δὲ ὁ ἐκ τῶν νεαρῶν ἰχθύων κοιλίας ὑπαγωγὸς, ποτὲ μὲν καθ' ἑαυτὸν πινόμενος, ποτὲ δὲ μετ' οἴνου· ἰδίως δὲ σκευάζεται πρὸς ταῦτα ὁ ἀπὸ τῶν φυκίδων[16] καὶ σκορπίων καὶ ἰουλίδων καὶ περκίδων καὶ τῶν ἄλλων πετραίων ἁπαλῶν καὶ ἀβρώμων, λιτῶς μεθ' ὕδατος [καὶ ἁλῶν][17] καὶ ἐλαίου καὶ ἀνήθου.

Κεφ. λς'. [Περὶ Κόρεων.] Κόρεις οἱ ἀπὸ κλίνης ἐντιθέμενοι βρώμασι μετὰ κυάμων τὸν ἀριθμὸν ζ', καὶ καταπινόμενοι πρὸ τῆς ἐπισημασίας, ὠφελοῦσι τοὺς τεταρταΐζοντας, καὶ ἀσπιδοδήκτους δὲ δίχα τῶν κυάμων καταποθέντες· ὑστερικῶς δὲ πνιγομένας ἀνακαλοῦνται ὀσφραινόμενοι· σὺν

14) Lacun. e codice sic correxit; vulgo ἐνίοτε.

15) Sic Marcell.., Ald., Asulan., Goupyl. ἐπικαύσῃ. Cod. C. ἐπισπάσῃ. Cornar. ἐπικλύσῃ.

16) Sic e Paullo Aegin. lib. 7. p. 237. Vulgo φωκίων. Lacuna legit: πρὸς τὰς ἀπὸ σκορπίων καὶ φυκίδων πληγὰς ἐκ ἰουλίδων. Quam lectionem nec probat nec respuit.

17) E Paullo necessarium videtur additamentum.

ulcera depascentia cohibet et cane morsis medetur. Infunditur quoque dysentericis et ischiadicis, illis quidem, ut intestinorum ulcera compescat, his, ut, quae ulceribus carent, irritet.

Cap. XXXV. [*De recentium piscium iusculo.*] Iusculum e recentibus piscibus, modo per se, modo ex vino potum, alvum subducit. Peculiariter autem ad hunc usum praeparatur e phycidibus, scorpionibus, iulidibus, percis et aliis teneris et non virosis, quae iuxta scopulos inveniuntur. Coquantur simpliciter aqua, additis (sale), oleo et anetho.

Cap. XXXVI. [*De Cimicibus.*] Cimices e cubilibus numero septeni cum fabis in cibos additi et ante accessiones devorati quartana laborantibus praesidium exhibent. Quin et citra fabas deglutiti ab aspide morsis prosunt. E matrice strangulatas reficiunt potu: cum vino

οἴνῳ δὲ ἢ ὄξει ποθέντες βδέλλας ἐξάγουσι· δυσουρίαν τε παύουσιν ἐντιθέμενοι τῷ οὐρητικῷ πόρῳ λεῖοι.

Κεφ. λζ'. [Περὶ Κουβαρίδων.] Ὄνοι, οἱ ὑπὸ τὰς ὑδρίας, ζῶά εἰσι πολύποδα, σφαιρούμενοι κατὰ τὰς ἐπαφὰς τῶν χειρῶν· οὗτοι ποθέντες σὺν οἴνῳ βοηθοῦσι δυσουρίᾳ τε καὶ ἰκτέρῳ· διαχρισθέντες δὲ μετὰ μέλιτος συναγχικοὺς ὠφελοῦσι· καὶ πρὸς ὠταλγίαν δὲ λεῖοι σὺν ῥοδίνῳ θερμανθέντες ἐν κελύφῳ ῥόας καὶ ἐνσταγέντες ἁρμόζουσιν.

Κεφ. λη'. [Περὶ Σίλφης.] Σίλφης τῆς ἐν ἀρτοκοπείοις εὑρισκομένης τὰ ἐντὸς τριβόμενα σὺν ἐλαίῳ ἢ ἑψόμενα καὶ ἐνσταζόμενα ὠταλγίας παύει.

Κεφ. λθ'. [Περὶ Πνεύμονος θαλασσίου.] Πνεύμων θαλάσσιος πρόσφατος λεανθεὶς ποδαγριῶντας καὶ χιμετλιῶντας ὠφελεῖ καταπλασσόμενος.

Κεφ. μ'. [Περὶ Χοιρίου πνεύμονος.] Ὁ δὲ χοίριος καὶ ἄρνειος καὶ ἄρκειος πνεύμων τὰ ἐκ ὑποδημάτων παρατρίμματα ἐπιτιθέμενοι ἀφλέγμαντα τηροῦσιν.

aut aceto sumti hirudines pellunt. Triti denique et meatui urinario impositi urinae difficultatem sedant.

Cap. XXXVII. [*De Millepedis.*] Millepedae, quae sub vasis aquariis reperiuntur, animalcula sunt multorum pedum, quae quidem ad manuum contactum in globulos semet contrahunt. Hae ex vino potae urinae difficultati ac regio morbo auxiliantur. Illitae vero cum melle angina correptis prosunt. Tritae et in cortice mali punici, addito rosaceo, calefactae ad dentium dolores apte instillantur.

Cap. XXXVIII. [*De Blatta.*] Blattae eius, quae in pistrinis occurrit, interanea trita cum oleo dolores aurium instillatu mitigant.

Cap. XXXIX. [*De Pulmone marino.*] Pulmo marinus recens tritus pernionibus podagraque laborantibus opitulatur.

Cap. XL. [*De Pulmone suillo.*] Suillus, agninus ursinusque pulmo impositu attritus a calceamentis contractos ab inflammatione tuentur.

Κεφ. μα΄. [Περὶ Πνεύμονος ἀλώπεκος.] Καὶ ὁ τῆς ἀλώπεκος πνεύμων ξηρανθεὶς καὶ ποθεὶς ἀσθματικοὺς ὀνίνησι· καὶ τὸ στέαρ δὲ αὐτῆς τακὲν καὶ ἐγχυθὲν ὠτὸς πόνον παύει.

Κεφ. μβ΄. [Περὶ Ἥπατος ὀνείου.] Ἧπαρ ὄνειον ἐσθιόμενον ὀπτὸν ἐπιληπτικοὺς ὠφελεῖ, νήστεις δὲ λαμβανέτωσαν.

Κεφ. μγ΄. [Περὶ Αἰδοίου ἄῤῥενος ἐλάφου.] Αἰδοῖον ἄῤῥενος ἐλάφου σὺν οἴνῳ ποθὲν λεῖον τοῖς ὑπὸ ἐχιδνῶν δηχθεῖσι βοηθεῖ.

Κεφ. μδ΄. [Περὶ Ὀνύχων ὄνων.] Ὄνυχες ὄνων καέντες καὶ[18] ποθέντες ἐπὶ ἡμέρας ἱκανὰς πλῆθος κοχλιαρίων δυοῖν, ἱστοροῦνται ἐπιληπτικοὺς ὠφελεῖν· ἐλαίῳ δὲ φυραθέντες χοιράδας διαφοροῦσιν, ἐπιπλασθέντες[19] δὲ χιμέτλας θεραπεύουσιν.

Κεφ. με΄. [Περὶ Λειχήνων ἵππων.] Λειχῆνες ἵππων· εἰσὶ δὲ τύλοι κατ᾽ ἐπιγραφὴν[20] ἐντετυλωμένοι παρὰ[21]

18) Sic Cornar. primus. Ald. et Asulan. ἢ.

19) Galen. simpl. fac. lib. 11. p. 341. Kühn. ἐπιπαττομένην τὴν αὐτὴν τέφραν ξηρὰν ἰᾶσθαι τὰ χίμεθλα. Ex hoc loco coniicit Sarac. esse et hic ἐπιπασθέντες legendum. Lacuna invenit in codice: ἐπιχρισθέντες δὲ μετ᾽ ὄξους.

20) Κατ᾽ ἐπιγραφὴν, consensu omnium codicum certum, mutare haud ausim, etiam si nihil significet. Κατ᾽ ἐπιγναφὴν suasit Marc. Vergil., ut flexas partes intelligamus: sed tum κατ᾽ ἐπίγναμπτα legendum.

Cap. XLI. [*De Pulmone vulpino.*] Quin et vulpis pulmo, si arefactus bibatur, asthmaticos iuvat. Eiusdem vero adeps liquefactus ac infusus auris dolorem sedat.

Cap. XLII. [*De Hepate asinino.*] Asini iecur assatum esu comitialibus prodest: sed ieiunos id sumere oportet.

Cap. XLIII. [*De genitali Cervi.*] Genitale cervi tritum et ex vino potum a vipera demorsis auxiliatur.

Cap. XLIV. [*De Ungulis asinorum.*] Ungulae asinorum ustae ad dies multos cochlearibus binis potae comitialibus prodesse traduntur. Oleo vero subactae strumas discutiunt: cataplasmatis vice impositae pernionibus medentur.

Cap. XLV. [*De Lichenibus equorum.*] Lichenes equorum sunt calli indurati ad genua et ungulas.

τοῖς γονάσι καὶ παρὰ[21] ταῖς ὁπλαῖς· ποθέντες λεῖοι μετ᾽ ὄξους ἐπιληψίας ἱστοροῦνται[22] θεραπεύειν.

Κεφ. μϛʹ. [Περὶ Αἰγῶν ὀνύχων.] Οἱ δὲ τῶν αἰγῶν ὄνυχες καέντες ἀλωπεκίας καταχριόμενοι σὺν ὄξει θεραπεύουσι.

Κεφ. μζʹ. [Περὶ Ἥπατος αἰγός.] Τοῦ δὲ ἥπατος τῆς αἰγὸς ὀπτωμένου ὁ ἀποῤῥέων ἰχὼρ ἐγχριόμενος νυκτάλωψιν ἁρμόζει· κἂν τὴν ἀτμίδα δέ τις ἑψομένου αὐτοῦ δέχηται ἀνεωγόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὠφελεῖται· ἁρμόζει δὲ καὶ ἐσθιόμενον ὀπτὸν πρὸς τὰ αὐτά· φασὶ δὲ καὶ ἐπιληπτικοὺς ἐλέγχεσθαι φαγόντας μάλιστα τὸ τράγειον ἧπαρ.

Κεφ. μηʹ. [Περὶ Ἥπατος κάπρου.] Τὸ δὲ τοῦ κάπρου ἧπαρ νεαρὸν καὶ ξηρὸν λεῖον σὺν οἴνῳ πινόμενον ἑρπετῶν [καὶ κυνῶν][23] δήγματα ὠφελεῖ.

Κεφ. μθʹ. [Περὶ Ἥπατος κυνὸς λυσσῶντος.] Κυνὸς λυσσῶντος ἧπαρ βιβρωσκόμενον ὀπτὸν ὑπὸ τῶν δηχθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἀπεριπτώτους ὑδροφοβίας τηρεῖν πιστεύεται· χρῶν-

21) Utroque loco Asulan., non Ald., ut scribit Sarac., habet περί.

22) C. addit ὡς ὀνάγρων.

23) In Paullo p. 238. haec uncinis inclusa desunt. Ald. et Asul. πτηνῶν. Cornar. κτηνῶν, quod habent et Goupyl. et Saracen. Sed Cornar. coniecit κυνῶν.

Triti hi et cum aceto poti epilepticos insultus curare dicuntur.

Cap. XLVI. [*De Ungulis caprarum.*] Ungulae caprarum ustae perunctae ex aceto calvitiei medentur.

Cap. XLVII. [*De Iecinore caprae.*] Quae e caprino iecinore, dum assatur, destillat sanies, inuncta lusciosis confert. Quin et si quis vaporem eius, dum coquitur, oculis apertis accipiat, utilitatem percipit. Sed et tostum in cibo ad eadem prodest.

Cap. XLVIII. [*De Hepate apri.*] Hepar apri recens si arefactum teratur, ex vino potum contra serpentium [et canum] morsus praesidium est.

Cap. XLIX. [*De Iecore canis rabidi.*] Iecor canis rabidi tostum et ab iis, quos momorderit, cibo sumtum, aquae pavoris periculo liberare creditur. Utuntur autem

ται δὲ εἰς προφυλακὴν καὶ τῷ κυνόδοντι τοῦ δακόντος, ἐπιδοῦντες εἰς κυστίδα καὶ περιάπτοντες τῷ βραχίονι.

Κεφ. ν'. [Περὶ Ἥπατος αἰθυίας.] Αἰθυίας ἧπαρ σκελετευθὲν καὶ ποθὲν μεθ' ὑδρομέλιτος κοχλιαρίων δυοῖν πλῆθος, ἐκβάλλει δεύτερα.

Κεφ. να'. [Περὶ Καττυμάτων.] Τὰ δὲ ἀπὸ τῶν καττυμάτων παλαιὰ δέρματα κεκαυμένα καὶ λεῖα καταπλασσόμενα πυρίκαυστα[24] καὶ παρατρίμματα καὶ τὰ ἐξ ὑποδημάτων θλίμματα θεραπεύει.

Κεφ. νβ'. [Περὶ Ἀλεκτορίδων.] Ἀλεκτορίδες ἀνασχισθεῖσαι καὶ ἐπιτεθεῖσαι ἔνθερμοι τοῖς ἑρπετῶν δήγμασι[25] βοηθοῦσι· δεῖ δὲ συνεχῶς ἀλλάσσειν.

Κεφ. νγ'. [Περὶ Ἐγκεφάλου ἀλεκτορίδος.] Ὁ δὲ ἐγκέφαλος αὐτῶν ἐν πόματι θηριοδήκτοις σὺν οἴνῳ δίδοται καὶ τὰς ἐκ μήνιγγος αἱμοῤῥαγίας ἐπέχει. Τοῦ δὲ ἄῤῥενος τὸ κατὰ τὰ ἐντὸς ὑποκείμενον τῇ κοιλίᾳ κερατοειδὲς, ἀποδερόμενον δὲ ἐν

24) Ald., Asulan., Cornar., Goupyl. πυρίκαυτα. Ceterum in prioribus editionibus hoc caput praecedit illud περὶ ἥπατος αἰθυίας.

25) C. ὥσπερ καὶ ἀνθρακώδεσιν ἀποστήμασιν.

ad praecautionem etiam canino dente eius, qui momorderit; hunc scilicet vesica inditum [pro amuleto] brachio alligant.

Cap. L. [*De Iecore mergi.*] Mergi iecur siccatum et potum ex hydromelite binis cochlearibus secundas pellit.

Cap. LI. [*De veteribus Soleis.*] Ex veteribus calceamentis coria combusta ac trita, cataplasmatum vice imposita, ambusta, intertrigines et attritus calceamentorum sanant.

Cap. LII. [*De Gallinis.*] Gallinae dissectae et adhuc calentes appositae serpentium morsibus auxiliantur; sed continuo debent mutari.

Cap. LIII. [*De Gallinarum cerebro.*] Earum cerebrum in vino bibendum datur contra venenatarum bestiarum morsus: sanguinis etiamnum eruptiones e meninge inhibet. Quae vero in gallinaceo interna ventriculi parte substernitur membrana cornea, quae inter coquendum ex-

ταῖς ἑψήσεσι, ἁρμόζει στομαχικοῖς, λεῖον μετ' οἴνου πινόμενον. Ὁ δὲ ζωμὸς τοῦ νόσσακος μάλιστα δίδοται ἐπικράσεως χάριν φαυλοτήτων καὶ ἐπὶ τῶν στόμαχον πυρουμένων, λιτῶς σκευασθείς[26]. Ὁ δὲ τῶν παλαιῶν ἀλεκτρυόνων δίδοται πρὸς κάθαρσιν κοιλίας· ἐξελόντας δὲ τὰ ἐντὸς, δεῖ ἀντεμβάλλειν ἅλας, καὶ καταῤῥάψαντας ἑψεῖν μετὰ ὕδατος ξεστῶν κ', κατάγοντας εἰς κοτύλας γ'· δίδοται δὲ πᾶν ἐξαιθριασθέν· ἔνιοι δὲ συνέψουσι κράμβην θαλασσίαν ἢ λινόζωστιν, ἢ κνίκον, ἢ πολυπόδιον· ἄγει δὲ πάχος ὠμὸν, γλοιῶδες, μέλαν· ἁρμόζει δὲ πυρετοῖς χρονίοις[27], ἄσθμασιν, ἀρθριτικοῖς, ἐμπνευματουμένοις στομάχοις. [Ἡ δὲ κοιλία τούτων ταριχευθεῖσα καὶ ξηρανθεῖσα ἐν σκιᾷ, ἐπὶ ταῖς ὑπερκαθάρσεσι ταῖς ἀπὸ φαρμάκων κενωτικῶν, ὅσον < γ', λαμβανομένη, βοήθημά ἐστιν ἄριστον· ἵστησι γὰρ παραχρῆμα τὴν κένωσιν. Δεῖ δὲ τρίμμα ποιεῖν καὶ ἑνοῦν μετὰ ὕδατος καὶ διδόναι.][28]

26) Ὁ δὲ ζωμὸς — σκευασθεὶς deest in Ald.; primus Asulanus habet, qui vero scribit ἐπὶ κράσεως χάριν.

27) Καὶ περιοδικοῖς τρόμοις legit Lacuna.

28) Quod uncinis includitur, Aldino textui integrum insertum ab Asulano primo ad notha amandatum, a posteris ibi linquitur.

coriari solet, arefacta tritaque et in vino pota iis confert, qui stomachi affectibus laborant. Ius autem pulli simpliciter paratum potissimum datur ad temperandos pravos humores et iis, quibus os ventriculi aestuat. At ius e vetere gallinaceo exhibetur ad alvum ducendam. Exemtis vero interaneis in eorum locum sal immittendus est, demumque consuto ventre (gallinaceus) in aquae sextariis viginti discoquendus, dum tres heminae supersint. Totum vero id sub diu refrigeratum exhibetur. Sunt, qui cramben marinam, mercurialem, carthamum aut polypodium simul coquant. Ceterum crudos crassosque, lentos viscososque ac atros humores educit. Prodest, quos diuturnae febres, asthmata, articulorum dolores stomachique inflationes male habent. [Horum ventriculus sale conditus et in umbra siccatus contra immodicas purgationes ex medicamentis vacuantibus existentes drachm. trium pondere sumtus expeditissimum est remedium: protinus enim deiectiones cohibet. Teri autem debet et aqua subactus exhiberi.]

Κεφ. νδ'. [Περὶ Ὠοῦ.] Ὠὸν τὸ ἁπαλὸν τροφιμώτερον τοῦ ῥοφητοῦ, καὶ τοῦ ἁπαλοῦ τὸ σκληρόν· ἡ λέκυθος αὐτοῦ χρησίμη πρὸς ὀφθαλμῶν περιωδυνίας, ὀπτηθεῖσα σὺν κρόκῳ καὶ ῥοδίνῳ· πρός τε τὰς περὶ δακτύλιον φλεγμονὰς καὶ κονδυλώματα σὺν μελιλώτῳ· μετὰ ῥοὸς δὲ ἢ κηκίδος τηγανισθεῖσα καὶ βρωθεῖσα ἵστησι κοιλίαν καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν δὲ προςενεχθεῖσα[29].

Κεφ. νε'. [Περὶ Λευκοῦ τοῦ ᾠοῦ.] Τὸ δὲ λευκὸν αὐτοῦ ὠμὸν ὂν ψύχει, ἐμπλάττει, παρηγορεῖ ἐγχυματισθὲν ἐπ᾽ ὀφθαλμῶν φλεγμαινόντων· κατακαύματά τε οὐκ ἐᾷ φλυκταινοῦσθαι παραχρῆμα ἐπιχρισθέν· πρόςωπά τε ἀνεπίκαυστα τηρεῖ· ἀνακόλλημα δέ ἐστι ῥευματιζομένων σὺν λιβανωτῷ κατὰ τοῦ μετώπου τιθέμενον[30], φλεγμονάς τε ὀφθαλμῶν πραΰνει, ἐρίῳ ἀναληφθὲν[31], μιγέντος αὐτῷ ῥοδίνου καὶ οἴνου καὶ μέλιτος[32]· ὠμὸν δὲ ῥοφηθὲν αἱμοῤῥοΐδος δήγμασι βοηθεῖ· ἀκροχλιαρὸν δὲ πρὸς κύστεως δηγμοὺς καὶ ἕλκωσιν νεφρῶν καὶ τραχυσμοὺς τραχείας ἀρτηρίας, καὶ αἵματος ἀναγωγὰς καὶ κατάῤῥους καὶ θώρακος ῥευματισμοὺς ἁρμόζει.

29) Προσενεχθεῖσα vulgo.
30) Sic Asulan. primus. Ald. κείμενον. C. N. ἐπιτιθέμενον.
31) C. καὶ ἐπιτιθέν. 32) C. οἰνομέλιτος.

Cap. LIV. [*De Ovo.*] Ovum molliculum plus alit, quam sorbile, itemque durum plus, quam molle. Vitellus contra oculorum dolores utilis, tostus cum rosaceo et croco. Inflammationibus circa anum et condylomatis prodest, cum meliloto. Cum rhoïs semine aut galla frixum in sartagine et in cibo sumtum, aut etiam per se exhibitum, alvum sistit.

Cap. LV. [*De Albumine ovi.*] Crudum ovi albumen refrigerat, obducit oscula cutis, oculis infusum inflammationes eorum lenit: in ambustis non sinit pustulas erumpere, si statim illinitur. Faciem a solis adustione tuetur, cum ture frontem glutinis ad instar obducens, fluxiones compescit. Oculorum inflammationes lana exceptum, additis rosaceo, vino ac melle, mitigat. Quodsi crudum sorbetur, contra haemorrhoïdis serpentis morsus auxiliatur. Subtepens prodest ad vesicae rosiones, renum ulcerationem et fistulae spiritalis aspritudinem, sanguinis reiectiones, catarrhos et thoracis rheumatismos.

Κεφ. νϛ'. [Περὶ Τεττίγων.] Τέττιγες ὀπτοὶ ἐσθιόμενοι τοῖς περὶ τὴν κύστιν ἀλγήμασι βοηθοῦσιν.

Κεφ. νζ'. [Περὶ Ἀκρίδων.] Ἀκρίδες ὑποθυμιώμεναι δυςουρίας, μάλιστα τὰς ἐπὶ γυναικῶν, ὠφελοῦσι· τὴν δὲ σάρκα ἀχρείαν ἔχουσι[33]. Ἡ δὲ λεγομένη ἀκρὶς ἀσίρακος[34] ἢ ὄνος, ἄπτερός ἐστι καὶ μεγαλόκωλος, πρόςφατος· ξηρανθεῖσα δὲ σφόδρα σκορπιοδήκτους ὠφελεῖ πινομένη σὺν οἴνῳ· χρῶνται δὲ αὐτῇ κατακόρως οἱ κατὰ Λέπτιν Λίβυες.

Κεφ. νη'. [Περὶ Φίνιδος.] Φίνις τὸ ὄρνεον, ὃ ῥωμαϊστὶ καλοῦσιν ὀσσίφραγον[35]. Τούτου ἡ κοιλία κατ' ὀλίγον ποτιζομένη λίθους ἐξουρεῖσθαι ποιεῖν ἱστορεῖται.

Κεφ. νθ'. [Περὶ Κορυδαλλοῦ.] Κορυδαλλὸς ὀρνίθιόν ἐστι μικρὸν, ἔχον κατὰ τῆς κορυφῆς ὑπεροχὴν, ὥςπερ ταῶνος· οὗτος βρωθεὶς ὀπτὸς κοιλιακοὺς[36] ὠφελεῖ.

Κεφ. ξ'. [Περὶ Χελιδόνος.] Χελιδόνος νεοσσοὺς, τοὺς

33) Τὴν — ἔχουσι Ald. utique habet. Reiicit primus Asulanus, cum eo Cornarus et Goupylus; recepit iterum Saracen.

34) Asulan. ῥιξαχόσκη. Sambuc. ῥιζαλόσχη.

35) Sic Asulan. primus. Ald. ἀσούφραστον. Goupyl. in cod. ἀσουφράσον.

36) Codicum et editionum consensu. Κωλικοὺς emendavit Saracenus, fretus Paullo potissimum, qui vero κολικοὺς habet. C. addit καὶ ἐπιληπτικούς.

Cap. LVI. [*De Cicadis.*] Cicadae si assatae edantur, doloribus vesicae succurrunt.

Cap. LVII. [*De Locustis.*] Locustae suffitu difficultates urinae adiuvant, praesertim in mulieribus. Carnem vero inutilem habent. At quae locusta asiracos aut asinus dicitur, alis caret et grandiora habet, dum iuvenis est, membra. Haec siccata si e vino bibatur, contra scorpionis ictus magnopere confert. Eadem abundanter vescuntur Afri circa Leptin.

Cap. LVIII. [*De Phinide.*] Phinidis avis, quam Romani ossifragum appellant, ventriculus paullatim potui datus, calculos fertur per urinam expellere.

Cap. LIX. [*Galerita.*] Galerita avicula est parva, galerum in vertice pavonis modo gestans. Haec assa et in cibo sumta coeliacis praesidio est.

Cap. LX. [*De Hirundine.*] Hirundinis pullos, qui

ἐκ τῆς πρώτης νεοσσοποιΐας, αὐξομένης τῆς σελήνης, ἀνατεμὼν, εὑρήσεις ἐν τῇ γαστρὶ λίθους, ἐξ ὧν δύο λαβὼν, ἕνα ποικίλον καὶ τὸν ἕτερον καθαρὸν, πρὸ τοῦ ἐπιψαῦσαι τῆς γῆς ἐνδύσας εἰς δέρμα δαμάλεως ἢ ἐλάφου, καὶ περιάψας βραχίονι ἢ τραχήλῳ, ἐπιληπτικοὺς ὠφελήσεις· πολλάκις δὲ καὶ παντελῶς ἀποκαταστήσεις· βιβρωσκόμεναι δὲ ὥςπερ αἱ συκαλίδες, ὀξυωπίας εἰσὶ φάρμακον· καὶ ἡ ἀπ᾽ αὐτῶν δὲ τέφρα, καὶ ἡ τῶν μητέρων καεισῶν ἐν χύτρᾳ μετὰ μέλιτος χρισθεῖσα ὀξυδορκίαν ποιεῖ· ἁρμόζει δὲ καὶ συναγχικοῖς[37] διαχριομένη, καὶ πρὸς σταφυλῆς καὶ παρισθμίων φλεγμονάς· σκελετευθεῖσαι δὲ αὗται καὶ οἱ νεοσσοὶ συναγχικοὺς ὠφελοῦσι πινόμεναι μεθ᾽ ὕδατος πλῆθος < α΄[38].

Κεφ. ξα΄. [Περὶ Ἐλέφαντος.] Ἐλέφαντος ὀδόντος ῥίνισμα παρωνυχίας καταπλασθὲν θεραπεύει. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν [σὺν τῷ μαλακῶς ξηραίνειν.][39]

Κεφ. ξβ΄. [Περὶ Ἀστραγάλου ὑός.] Ἀστράγαλος ὑὸς

37) C. ἐπὶ συναγχικῶν.

38) Μεθ᾽ — α΄ deest in cod. C.

39) Uncinis inclusa habent C. N.

primo partu exclusi fuerint, si crescente luna dissecueris, in eorum ventre lapillos invenies, e quibus duos, alterum colore varium, alterum unicolorem, accipies. His, priusquam terram attigerint, iuvencae corio aut cervina pelle inclusis et brachio aut collo alligatis comitiales iuvabis: saepius quoque penitus ad sanitatem perduces. Ipsae vero (hirundines) in cibo sumtae, velut et ficedulae, aciem oculorum promovent. Tam pullorum quam matrum in olla combustarum cinis cum melle oblitus oculis claritatem affert: idoneus etiam unctu ad anginas et ad uvulae inflammationes tonsillarumque. Siccatae ipsae et pulli, et drachmae unius pondere ex aqua bibitae iis succurrunt, qui angina vexantur.

Cap. LXI. [*De Ebore.*] Elephantini dentis ramentum paronychias curat, cataplasmatis loco impositum. Vim autem astringentem habet.

Cap. LXII. [*De Talo suillo.*] Suis talus combu-

καεὶς, μέχρις ἂν ἐκ μέλανος γένηται λευκὸς, καὶ λεῖος ποθεὶς, ἐμπνευματώσεις κώλου καὶ στρόφους χρονίους ἰᾶται.

Κεφ. ξγ΄. [Περὶ Ἐλάφου κέρατος.] Ἐλάφου κέρας κεκαυμένον καὶ πεπλυμένον [40] ἁρμόζει πινόμενον πλῆθος δυοῖν κοχλιαρίων αἱμοπτοϊκοῖς, δυσεντερικοῖς, κοιλιακοῖς [41], κύστεως ἀλγήμασι, μετὰ τραγακάνθης, ῥοϊκαῖς δὲ γυναιξὶ μετὰ ὑγροῦ τοῦ πρὸς τὸ πάθος ἁρμόζοντος· καίεται δὲ ἐν καμίνῳ καταβληθὲν καὶ κοπὲν εἰς ὠμὴν χύτραν περιπεπλασμένην πηλῷ, ἄχρις ἂν λευκὸν γένηται· πλύνεται δὲ, ὡς καδμία· τὸ δὲ τοιοῦτον ἁρμόζει πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς ἕλκη καὶ ῥεύματα· καὶ ὀδόντας παρατριβόμενον σμήχει· ὠμὸν δὲ θυμιαθὲν ἑρπετὰ διώκει· ἀποζεσθὲν δὲ μετ᾽ ὄξους καὶ διακλυζόμενον παρηγορεῖ γομφιάσεις.

Κεφ. ξδ΄. [Περὶ Καμπῶν.] Κάμπαι αἱ ἐπὶ τῶν λαχάνων γεννώμεναι περιχριόμεναι σὺν ἐλαίῳ ἀδήκτους ἀπὸ τῶν ἰοβόλων φυλάττειν λέγονται.

Κεφ. ξε΄. [Περὶ Κανθαρίδων.] Κανθαρίδες εἰς ἀπόθεσιν εὔθετοι αἱ ἀπὸ τοῦ σίτου· ἃς βαλὼν εἰς ἀκώνιστον ἀγ-

40) C. ἕλμινθας ἀναιρεῖ καὶ ὑδρωπικόν ἐστι.
41) C. καὶ ὑστερικαῖς.

stus, donec e nigro albescat, tumque tritus ac potus inflationibus coli ac torminibus diuturnis medetur.

Cap. LXIII. [*De Cornu cervino.*] Cornu cervi ustum ac lotum si duorum cochlearium mensura bibatur, confert sanguinem exscreantibus, dysentericis, coeliacis, regio morbo et vesicae doloribus cum tragacantha: feminis item fluxu laborantibus cum liquore ei affectui accommodato. Porro tusum et fictili crudo luto circumlito inditum uritur in fornace, donec albescat, ac dein cadmiae modo eluitur. Tale vero oculorum ulceribus ac fluxionibus salutare est: affrictum quoque dentes expurgat. Ceterum crudi accensi fumus serpentes fugat. Aceto vero infusum si ore colluatur, molarium dentium vitia mitigat.

Cap. LXIV. [*De Erucis.*] Erucae, quae in oleribus gignuntur, a venenatarum bestiarum morsibus eos feruntur tutos praestare, qui ipsis ex oleo peruncti fuerint.

Cap. LXV. [*De Cantharidibus.*] Cantharides, quae in frumentis leguntur, ad recondendum idoneae sunt. Eas

γεῖον, καὶ τὸ στόμα περιδήσας ὀθονίῳ ἀραιῷ, καθαρῷ, περικατάστρεψον ἀτμῷ ζέοντος ὄξους δριμυτάτου καὶ ἕως ἂν πνιγῶσι, κράτει· εἶτα διαπείρας λίνῳ ἀποτίθεσο· ἐνεργέσταται[42] δέ εἰσιν αἱ ποικίλαι καὶ μηλίνας ἐπικαρσίους ζώνας ἔχουσαι ἐν τοῖς πτεροῖς[43], ἐπιμήκεις τὸ σῶμα, ἁδραὶ, ἐμπίμελοι, ὡς αἱ σίλφαι· ἄτονοι δέ εἰσιν αἱ μονόχρωμοι.

Κεφ. ξϛ'. [Περὶ Βουπρήστου.] Ὡσαύτως δὲ ἀποτίθενται καὶ αἱ βουπρήστεις, εἶδος οὖσαι κανθαρίδων καὶ αἱ πιτυοκάμπαι· καὶ αὗται δὲ ἐπὶ κοσκίνου ἐπαιωρουμένου θερμοσποδιᾷ φωγνύμεναι ἐπὶ βραχὺ, ἀποτίθενται· δύναμις δὲ αὐτῶν κοινὴ, σηπτικὴ, ἑλκωτικὴ, θερμαντική· ὅθεν μίγνυται φαρμάκοις τοῖς[44] τὰ καρκινώδη καὶ λέπρας καὶ λειχῆνας ἀγρίους θεραπεύουσιν· ἄγουσι δὲ καὶ ἔμμηνα, πεσσοῖς μαλακτικοῖς μιγεῖσαι· ἔνιοι δὲ ἱστόρησαν τὰς κανθαρίδας καὶ ὑδρωπικοῖς βοηθεῖν, μιγνυμένας ἀντιδότοις, ὡς οὔρησιν κινούσας· οἱ δὲ τὰ πτερὰ αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας τοῖς πιοῦσιν αὐτὰς ἀντιφάρμακον ἀνέγραψαν.

42) C. ἐνεργέστεραι. 43) ἐν τοῖς πτεροῖς desunt in C.
44) Asulan. πρὸς. C. σηπτικοῖς χρησίμως καὶ πρὸς.

in vas non picatum immittito, ac ipsius os linteo raro puroque obligatum circumvertito ad vaporem ferventis aceti quam acerrimi, tamdiuque (inversum fictile) contineto, donec illae suffocentur, tandem lino transfixas reponito. Efficacissimae sunt variegatae, cingulis luteis transversis alarum notatae, corpore oblongae, crassae, blattarum modo pinguiusculae. Sed imbecillae, quae unius coloris.

Cap. LXVI. [*De Bupresti.*] Simili modo reponuntur et buprestes, quae sunt e cantharidum genere, et pinuum erucae. Et hae supra cribrum suspensum ferventi cinere intostae reconduntur. Vis ipsarum communis septica, exulcerans, calefaciens: qua de caussa admiscentur medicamentis, quibus carcinomata, leprae et impetigines ferae curantur. Menses quoque cient, pessis mollientibus addita. Nonnulli cantharidas antidotis admixtas etiam hydropicis auxiliari prodiderunt, utpote quae urinas moveant. Alii ipsarum alas pedesque iis, qui illas hauserint, pro antidoto esse tradiderunt.

Κεφ. ξζ΄. [Περὶ Σαλαμάνδρας.] Σαλαμάνδρα εἶδός ἐστι σαύρας· ἔστι δὲ νωχελὲς, ποικίλον, μάτην πιστευθὲν μὴ καίεσθαι. Δύναμιν δὲ ἔχει σηπτικήν, ἑλκωτικὴν, θερμαντικὴν, μίγνυται δὲ σηπταῖς καὶ λεπρικαῖς, ὡς ἡ κανθαρὶς, καὶ ἀποτίθεται ὁμοίως· ψιλοῖ δὲ καὶ τρίχας καεῖσα[45] μετ᾽ ἐλαίου· φυλάσσεται δὲ καὶ ἐν μέλιτι ἐξεντερισθεῖσα, τῶν ποδῶν καὶ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεθέντων, εἰς τὴν αὐτὴν χρῆσιν.

Κεφ. ξη΄. [Περὶ Ἀράχνης.] Ἀράχνη τὸ ζῶον, ὃ ὁλκὸν ἔνιοι ἢ λύκον[46] καλοῦσι, συμμαλαχθεῖσα σπληνίῳ καὶ ἐμπλασθεῖσα εἰς ὀθόνην, προςτεθεῖσα μετώπῳ ἢ κροτάφοις, τριταϊκὰς περιόδους ὑγιάζει· τὸ δὲ ὕφος αὐτῆς ἐπιτιθέμενον αἷμα ἵστησι καὶ ἀφλέγμαντα τηρεῖ τὰ ἐπιπόλαια τῶν ἑλκῶν· ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος ἀράχνης, κατασκευάζον τὸν ὑμένα λευκὸν, λεπτὸν καὶ πυκνὸν, ὃ ἱστορεῖται ἐνδεόμενον εἰς κυτίδα καὶ περιαπτόμενον βραχίονι, τεταρταϊκὰς περιόδους θεραπεύειν· συνεψηθὲν δὲ ῥοδίνῳ, ὠταλγίαις βοηθεῖ ἐγχεόμενον.

45) E Plinio, Galeno, Paullo Aegineta et vetusto codice Marcellus Vergilius pro vulgari τακεῖσα.

46) Ex Aristotele, Plinio et Hesychio pro vulg. λύκειον.

Cap. LXVII. [*De Salamandra.*] Salamandra lacertae genus est pigrum, variegatum: quod perperam creditum est igne haud uri. Vim habet septicam, exulcerantem, denique calefacientem. Additur in medicamenta septica, lepras abolentia, quemadmodum et cantharis, simili quoque modo reponenda. Usta vero pilos cum oleo abolet. Ceterum visceribus exemtis, detractis pedibus et capite, in melle servatur ad eumdem usum.

Cap. LXVIII. [*De Araneo.*] Araneus, animal, quod alii holcum aut lupum nominant, cum emplastro subactus et linteo inductus ac fronti aut temporibus impositus, tertianos circuitus persanat. Tela eius apposita sanguinem sistit et ulcera summae cutis ab inflammatione vindicat. Est et alterum aranei genus, quod candidam, tenuem densamque telam orditur. Hoc aluta involutum et de brachio suspensum quartanis circuitibus mederi fertur. Decoctum denique e rosaceo et infusum aurium doloribus auxiliatur.

Κεφ. ξθʹ. [Περὶ Σαύρας.] Σαύρας ἡ κεφαλὴ ἐπιτεθεῖσα σκόλοπας ἐξάγει[47] καὶ πάντα τὰ ἐμπεπηγότα· αἴρει δὲ καὶ μυρμηκίας καὶ ἀκροχορδόνας καὶ ἥλους[48]. Τὸ δὲ ἧπαρ αὐτῆς, ἐντεθὲν τοῖς τῶν ὀδόντων βρώμασιν, ἀπονίαν ποιεῖ. Ὅλη δὲ ἀνασχισθεῖσα καὶ ἐπιτεθεῖσα σκορπιοπλήκτους κουφίζει.

Κεφ. οʹ. [Περὶ Σηπός.] Σὴψ, ἣν ἔνιοι σαύραν ἐκάλεσαν χαλκιδικὴν[49], ἐν οἴνῳ ποθεῖσα τοὺς ὑπ' αὐτῆς δηχθέντας ἰᾶται.

Κεφ. οαʹ. [Περὶ Σκίγκου.] Σκίγκος, ὁ μὲν τίς ἐστιν αἰγύπτιος, ὁ δὲ ἰνδικὸς, ἄλλος ἐν τῇ ἐρυθρᾷ γεννώμενος· ἕτερος δὲ ἐν τῇ Λιβύᾳ[50] τῆς Μαυρουσιάδος εὑρίσκεται· ἔστι δὲ κροκόδειλος χερσαῖος, ἰδιογενὴς, ταριχευόμενος ἐν καρδάμῳ· φασὶ δὲ δύναμιν ἔχειν ποθὲν τὸ περὶ τοὺς νεφροὺς αὐτοῦ μέρος, ὅσον < πλῆθος μετ' οἴνου, ὁρμητικὴν πρὸς τὰ ἀφροδίσια· ἀποπαύεσθαι δὲ τὴν ἐπίτασιν τῆς προθυμίας, φακοῦ

47) C. ἀνάγει. 48) Ald. ἰόνθους.

49) Lacuna legit: ταύτης ἡ κεφαλὴ λεία.

50) Codices ad unum omnes, ut et Ald., Asul., Cornar., Goupyl. Λυδίᾳ. Lacun. ἐν Ἀπουλίᾳ ἢ Λυδίᾳ. Sambuc. in codice Λιβύᾳ, quae probata est lectio. Γίλβη enim, quod suasit Wesseling. ad Veter. itinerar. p. 13. est colonia, Plinii temporibus iunior. Oribas. ἐν Ἀπολλωνίᾳ.

Cap. LXIX. [*De Lacerta.*] Lacertae caput tritum et impositum aculeos et omnia corpori infixa extrahit. Sed et verrucas, quae formicae dicuntur, et pensiles clavosque tollit. Iecur ipsius dentium cavernis inditum dolores sedat. Tota vero dissecta et imposita ictos a scorpione levat.

Cap. LXX. [*De Sepe.*] Seps, quam nonnulli lacertam vocant chalcidicam, ex vino pota, quos momorderit, iis medetur.

Cap. LXXI. [*De Scinco.*] Scincus quidam in Aegypto, alius in India, alius ad mare rubrum gignitur. Est et quidam, qui in Libya mauritanica invenitur. Crocodilus est terrestris, sui generis, qui, addito lepidio, sale conditur. Aiunt insuper, partem eam, quae renes amplectatur, drachmae pondere in vino potam, impetus venereos producere, inhiberi autem intensam eam veneris cupidi-

ἀφεψήματι μετὰ μέλιτος πινομένῳ, ἢ θρίδακος σπέρματι μεθ' ὕδατος· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις.

Κεφ. οβ'. [Περὶ τῆς γῆς ἐντέρων.] Γῆς ἔντερα λεῖα ἐπιτεθέντα νεύρων ἀποκοπὰς κολλᾷ, λύει καὶ τριταίους· ἑψηθέντα δὲ σὺν[51] χηνείῳ στέατι διαθέσεις ὤτων ἐγχυματιζόμενα θεραπεύει· συνεψηθέντα δὲ ἐλαίῳ καὶ ἐγχεόμενα εἰς τὸ ἀντικείμενον οὖς, ὀδονταλγίαις βοηθεῖ· ἄγει δὲ καὶ οὖρα λεῖα πινόμενα σὺν γλυκεῖ.

Κεφ. ογ'. [Περὶ Μυογάλης.] Μυογάλη ἀνασχισθεῖσα καὶ ἐπιτεθεῖσα ἄκος ἐστὶ τοῦ ἰδίου δήγματος.

Κεφ. οδ'. [Περὶ Μυῶν.] Μύας τοὺς κατοικιδίους ἀνασχισθέντας σκορπιοπλήκτοις ὠφελίμως ἐπιτίθεσθαι ὁμολογεῖται· βρωθέντας δὲ ὀπτοὺς ὑπὸ παίδων ἀναξηραίνειν τὸ ἐν τοῖς στόμασιν αὐτῶν σίελον.

Κεφ. οε'. [Περὶ Γάλακτος.] Γάλα κοινῶς μὲν πᾶν εὔχυμον, τρόφιμον, μαλακτικὸν κοιλίας, φυσσητικὸν[52] στο-

51) Interposita ὕδατι καὶ legit Lacuna.

52) Matthiolus φύσικον legisse testatur, necessario igitur sequeretur στομάχῳ. Quin et Scrapio sic legisse videtur, cum stomacho conferre lac dicat. Sed Dioscoridis dictio ab hoc more loquendi aliena est.

tatem lentis decocto cum melle aut semine lactucae cum aqua poto. In antidota quoque additur.

Cap. LXXII. [*De Vermibus terrenis.*] Terreni vermes triti et impositi praecisos nervos glutinant, ac tertianas quoque solvunt. Decocti vero cum anserino adipe et instillati affectis auribus medentur. In oleo autem decocti si oppositae auri infundantur, dentium doloribus praestant auxilium. Triti quoque et cum passo epoti urinas ciunt.

Cap. LXXIII. [*De Mure araneo.*] Mus araneus dissectus et impositus contra suos ipsius morsus adminiculo est.

Cap. LXXIV. [*De Muribus.*] Mures domesticos dissectos scorpionum ictibus utiliter imponi, est in confesso; si vero assati a pueris in cibo sumantur, ipsorum oris salivam exsiccare.

Cap. LXXV. [*De Lacte.*] Lac generatim omne boni est succi, corpus alit, ventrem mollit, stomachum

μάχου καὶ ἐντέρων· ὑδαρέστερον μέντοι τὸ ἐαρινὸν τοῦ θερινοῦ καὶ τὸ ἀπὸ χλωρᾶς νομῆς μᾶλλόν ἐστι μαλακτικὸν κοιλίας· ἔστι δὲ καλὸν γάλα, τὸ λευκὸν καὶ ὁμαλὸν τῇ παχύτητι καὶ συστρεφόμενον, ἐπειδὰν ἐπισταγῇ ὄνυχι· τὸ δὲ αἴγειον ἧττον κοιλίας ἅπτεται, διὰ τὸ πλέον στυφούσῃ νομῇ χρῆσθαι, δρυῒ καὶ σχίνῳ καὶ θαλίᾳ καὶ τερμίνθῳ, ὅθεν καὶ εὐστόμαχον τυγχάνει· τὸ δὲ προβάτειόν ἐστι παχύ τε[53] καὶ γλυκὺ καὶ πάνυ λιπαρὸν, οὐχ οὕτω δὲ εὐστόμαχον· τὸ μέντοι βόειον καὶ ὄνειον καὶ ἵππειον εὐκοιλιώτερα[54] καὶ ταρακτικά. Πᾶν δὲ γάλα κοιλίας καὶ στομάχου ἀνατρεπτικὸν, ὅπου ἐστὶ νομὴ σκαμμωνία, ἢ ἐλλέβορος, ἢ λινόζωστις, ἢ κληματίς· ὥςπερ καὶ ἐν τοῖς Οὐεστίνοις[55] ὄρεσιν ὑφ' ἡμῶν ἱστόρηται· αἱ γὰρ αἶγες νεμόμεναι τοῦ λευκοῦ ἐλλεβόρου τὰ φύλλα κατὰ τὴν πρώτην ἐκβλάστησιν αὐτῶν αὗται ἐμοῦσι, καὶ τὸ γάλα ἀνατρεπτικὸν στομάχου καὶ ναυτίας ποιητικὸν κατασκευάζουσιν[56]· ἑψηθὲν δὲ πᾶν γάλα στεγνωτικὸν γίνεται κοιλίας· καὶ μάλι-

53) Ald. τραχύ.

54) Asul. γίνεται, omisso καὶ ταρακτικά.

55) Vulgo Ἰουστίνοις, ut Goupyl. lib. 1. c. 9.

56) Lacuna ultima verba invenit, ubi vulgo ναυτιας γίνεται est. Sed et antea pro ἐκβλάστησιν idem legit ἀπόλαυσιν — καὶ τὸ γάλα ἀναλυτικόν τοῦ στομάχου καὶ ὑπάκτικον.

et intestina flatibus vexat. Vernum tamen aquatius aestivo, et quod e viridi pascuo est, alvum magis mollit. Bonum est lac, si candidum est et aequaliter spissum, quodque ungui instillatum conglobatur. Caprinum alvum minus tentat, quoniam caprae pabulo potius astringente utuntur, quercu, lentisco, fronde oleagina et terebintho, quam ob caussam stomacho etiam conducit. Ovillum autem crassum est, dulce ac praepingue, stomacho vero non pariter utile. At bubulum, asininum et equinum alvum magis solvunt ipsamque turbant. Quibus vero in locis scammonia, helleborus, mercurialis et clematis pabulum sistunt, lac omne ventrem stomachumque subvertit, quale in Vestinis montibus a nobis observatum est. Siquidem caprae hellebori albi folia, cum primum erumpunt, depascentes et ipsae evomunt et lac reddunt evertendo stomacho aptum atque nauseosum. Decoctum lac omne et id quidem ma-

στα τὸ διαπύροις κόχλαξιν ἐξικμασθέν· κοινῶς δὲ καὶ ταῖς ἐντὸς ἑλκώσεσι βοηθεῖ, μάλιστα δὲ βρόγχου, πνεύμονος, ἐντέρων, νεφρῶν, κύστεως, καὶ πρὸς τοὺς τῆς ἐπιφανείας κνησμοὺς, ἐξανθήματα καὶ κακοχυμίας, δίδοται νεαρὸν μετὰ μέλιτος ὠμοῦ καὶ ὕδατος συνανακραθέντος ὀλίγου, μιγνυμένων καὶ ἁλῶν· ἀφυσσότερον δὲ γίνεται ἀποζεσθὲν ἅπαξ· τὰ δὲ τῆς κοιλίας μεθ' ἑλκώσεως ῥεύματα ἄχρις ἡμίσεως τοῖς κόχλαξιν ἑψηθὲν ὠφελεῖ.

Κεφ. οϛ'. [Περὶ ὀῤῥοῦ γάλακτος.] Ἔχει δὲ πᾶν γάλα παραπεπλεγμένον τὸν ὀῤῥὸν, ὅς σχιζόμενος πρὸς κάθαρσιν εὐτονώτερος γίνεται, διδόμενος ἐφ' ὧν δίχα δριμύτητος ἔκκρισιν βουλόμεθα ποιῆσαι, ὡς ἐπὶ μελαγχολικῶν, ἐπιληπτικῶν, λέπρας, ἐλεφαντιάσεως καὶ ἐξανθημάτων τῶν περὶ ὅλον τὸ σῶμα.

Κεφ. οζ'. [Περὶ σχιστοῦ γάλακτος.] Σχίζεται δὲ πᾶν γάλα ζεννύμενον ἐν καινῇ χύτρᾳ κεραμίᾳ καὶ κινούμενον κλάδῳ συκίνῳ νεοτμήτῳ, καὶ μετὰ τὸ ζέσαι δὶς ἢ τρὶς ἐπιῤῥαί-

xime, a quo silicum ignitorum vi portio tenuior exhausta est, ventrem astringit ac in universum internis ulcerationibus auxiliatur, praesertim vero gutturis, pulmonis, intestinorum, renum ac vesicae. Quin et contra summae cutis pruritus, exanthemata et vitiosos corporis humores recens exhibetur cum melle crudo, addito sale et exiguo aquae dilutum. Minus vero inflat, quod semel fervefactum est. Ceterum decoctum cum lapillis ad dimidiam partem alvi fluxiones, quae cum ulceratione iunguntur, adiuvat.

Cap. LXXVI. [*De Sero lactis.*] Lac quodque implicitum sibi habet serum, quod quidem a lacte divisum redditur ad purgationem efficacius. Exhibetur, quibus citra acrimoniam deiectionem moliri volumus, ut melancholicis, comitialibus, atque in lepra, elephantiasi, et exanthematibus per totum corpus.

Cap. LXXVII. [*De lacte schisto.*] Dividitur autem lac omne, si in fictili novo ferveat et ficulneo ramo resecto moveatur, ac postea quam bis terve efferbuerit, af-

γεται ὀξυμέλιτος κύαθος, πρὸς ἑκάστην κοτύλην τοῦ γάλακτος, οὕτω γὰρ διορίζεται ὁ ὀῤῥὸς τοῦ τυρώδους· δεήσει δὲ πρὸς τὸ μὴ ὑπερζεῖν τὸ γάλα ἐν τῇ ἑψήσει, σπόγγῳ ἐκ ψυχροῦ συνεχῶς ἀποψᾷν τὸ χεῖλος τῆς χύτρας, καὶ ξέστην ἀργυροῦν πλήρη ὕδατος ψυχροῦ καθιέναι· ποτίζεται δὲ ὁ ὀῤῥὸς ἐκ διαστήματος κατὰ κοτύλην ἄχρι πέντε κοτυλῶν, ἐν δὲ τοῖς μεταξὺ διαστήμασι περιπατείτωσαν οἱ πίνοντες[57]. Ποιεῖ δὲ τὸ πρόσφατον γάλα καὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν θανασίμων φαρμάκων δηγμοὺς καὶ πυρώσεις, ὡς κανθαρίδος, ἢ πιτυοκάμπης, ἢ σαλαμάνδρας, ἢ βουπρήστεως, ἢ ἀρσενικοῦ[58], ἢ δορυκνίου, ἢ ἀκονίτου, ἢ ἐφημέρου· πρὸς δὲ τοῦτο μάλιστα τὸ βόειον συμφέρει, ἰδίως ἁρμόζον· διακλύζεται δὲ καὶ πρὸς ἑλκώσεις στομάτων καὶ παρισθμίων εἰς ἀναγαργάρισμα· ἰδίως δὲ τὸ ὄνειον διακλυζόμενον οὖλα καὶ ὀδόντας κρατύνει· τοὺς δὲ τῆς κοιλίας μεθ' ἑλκώσεως ῥευματισμοὺς καὶ τεινεσμοὺς προβάτειον, ἢ βόειον, ἢ αἴγειον ἵστησιν, ἑψηθὲν διὰ κοχλάκων· ἐγκλύζεται δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ καὶ μετὰ πτισάνης ἢ χόνδρου

57) Goupylus in antiquo codice se legisse testatur πιόντες.

58) Sic Lacuna legit. Vulgo ὑοςκυάμου, quod minus aptum, cum acre non sit venenum, nec rodat ventriculum.

fundantur aceti mulsi totidem cyathi, quot sunt heminae lactis: ita enim discedit serum ab eo, quod caseosum est. Sed oportebit, ut ne lac fervendo circumfundatur, inter coquendum assiduo spongia ex frigida fictilis labrum detergere, sextariumque argenteum frigidae aquae plenum demittere. Bibitur porro serum heminis per intervalla singulis usque ad quinas, ita ut intercedentibus spatiis potantes deambulent. Lac autem recens etiam efficax est contra rosiones et inflammationes a medicamentis exitialibus factas, uti a cantharide, pityocampe, salamandra, bupreste, auripigmento, dorycnio, aconito, aut ephemero. Ad hoc bubulum maxime confert, peculiariter idoneum. Colluitur eo etiam aut gargarizatur, si os tonsillaeque ulceribus obsidentur. Asininum vero ore collutum peculiariter gingivas dentesque firmat. Fluxiones autem alvi ulcerationibus comitatas ac tenesmos sistit ovillum, bubulum, aut caprinum, silicum candentium ope coctum. Quin etiam per se aut cum ptisana vel alicae liquore infusum

χυλοῦ, ἱκανῶς πραΰνον τὴν τῶν ἐντέρων δῆξιν· ἐγκλύζεται δὲ καὶ μήτρᾳ εἱλκωμένῃ.

Κεφ. οή. [Περὶ γυναικείου γάλακτος.] Τὸ δὲ τῆς γυναικὸς γάλα γλυκύτατόν ἐστι καὶ τροφιμώτατον· ὠφελεῖ δὲ θηλαζόμενον στομάχου δῆξιν καὶ φθίσιν· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς λαγωοῦ θαλασσίου πόσιν· μιγὲν δὲ λιβανωτῷ λείῳ ἐνστάζεται τοῖς ἐκ πληγῆς αἱμαχθεῖσιν ὀφθαλμοῖς· καὶ ποδαγρικοὺς ὠφελεῖ σὺν μηκωνείῳ καὶ κηρωτῇ καταχριόμενον. Ἄθετον δὲ πᾶν γάλα σπληνικοῖς, ἡπατικοῖς, σκοτωματικοῖς, ἐπιληπτικοῖς, τοῖς τὸ νευρῶδες πάσχουσι[59], πυρέσσουσι, κεφαλαλγοῦσιν, εἰ μήποτε καθάρσεως ἕνεκά τις προσφέρει τὸ σχιστὸν, ὡς ὑποδέδεικται· ἱστοροῦσι δέ τινες τὸ τῆς πρωτοτόκου κυνὸς γάλα ψιλοῦν τρίχας καταχρισθὲν, καὶ θανασίμων φαρμάκων ἀντιφάρμακον ποθὲν, καὶ τεθνηκότων ἐμβρύων ἐκβόλιον.

Κεφ. οθ'. [Περὶ τύρου νεαροῦ.] Τυρὸς νεαρὸς δίχα ἁλῶν ἐσθιόμενος τρόφιμος, εὐστόμαχος, εὐανάδοτος, σαρκῶν ποιητικὸς, κοιλίας μετρίως μαλακτικός· διαφέρων αὐτοῦ αὐ-

59) C. πεπονθῶσι.

rosiones intestinorum magnopere mitigat; infunditur et matrici ulceratae.

Cap. LXXVIII. [*De lacte muliebri.*] Lac muliebre dulcissimum est et plurimum alit. Mammis exsuctum prodest ad stomachi rosionem et tabem: valet et contra haustum leporem marinum. Turi trito admixtum oculis ab ictu cruore suffusis instillatur. Podagricis quoque utile est, cum meconio et cerato illitum. Ceterum lac omne contrarium lienosis, hepaticis, vertiginosis, comitialibus, nervorum vitio laborantibus, febricitantibus, capite dolentibus: nisi si quis, purgationis gratia, uti monitum est, lac schistum exhibuerit. Nonnulli tradunt, lac primiparae canis peruntum pilos abolere, ac potum contra venena antidoti vicem obtinere, nec non et mortuos fetus eiicere.

Cap. LXXIX. [*De caseo recenti.*] Caseus recens ac minime salsus in cibo sumtus probe alit, stomacho utilis est, ac facile in membra distribuitur: carnes succrescere iubet, alvumque moderate mollit. Alius tamen alio

τὸς παρὰ τὴν τοῦ γάλακτος φύσιν, ἀφ' οὗ σκευάζεται· ἑψηθεὶς δὲ καὶ ἐκθλιβεὶς, εἶτα ὀπτηθεὶς, σταλτικὸς γίνεται κοιλίας· ὠφελεῖ δὲ καταπλασσόμενος ὀφθαλμῶν[60] φλεγμονὰς καὶ ὑπώπια· ὁ δὲ νεαλὴς ἀτροφώτερος[61] ἐσθιόμενος, καὶ πρὸς καθαίρεσιν σαρκὸς ἐπιτήδειος, κακοστόμαχος, λυπῶν κοιλίαν καὶ ἔντερα· ὁ δὲ παλαιότερος κοιλίας σταλτικός· καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ ὀῤῥὸς κυνῶν τροφιμώτατος.

Κεφ. π'. [Περὶ Ἱππάκης.] Ἡ δὲ καλουμένη ἱππάκη τυρός ἐστιν ἵππιος, βρωμώδης[62] καὶ πολύτροφος, ἀναλογῶν τῷ βοείῳ· ἔνιοι δὲ ἱππάκην ἐκάλεσαν τὴν ἵππειον πιτύαν.

Κεφ. πα'. [Περὶ Βουτύρου καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ λιγνύος.] Βούτυρον σκευάζεται καλὸν ἐκ τοῦ λιπαρωτάτου γάλακτος· τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ προβάτειον· γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ αἰγείου, ἐν ἀγγείοις κινουμένου τοῦ γάλακτος καὶ χωριζομένου τοῦ λίπους· ἔχεται δὲ δυνάμεως μαλακτικῆς[63], ἐλαιώδους· ὅθεν κοιλίας τε ἐκλύει πλέον ποθὲν, καὶ πρὸς τὰ θανάσιμα,

60) ὀφθαλμῶν deest in cod. C. N.
61) Sic Serap. et Sarac. εὐτροφώτερος vulgo ineptum.
62) Sic bene Ald.; βρομώδης Asul. et ceteri.
63) Marc. voluit γαλακτινῆς, sed refragatur Serap.

praestantior est, pro natura lactis, e quo conficitur. Coctus autem et expressus, dein assatus, alvum sistendi vim acquirit: prodest vero cataplasmatis vice impositus oculorum inflammationibus et sugillationibus. At qui recens salitus est, si comedatur, minori alimento est, ad corpus minuendum idoneus, stomacho adversatur et intestinis. Vetustior alvum sistit. Serum denique ex ipso canes optime alit.

Cap. LXXX. [*De Hippace.*] Quod hippacen vocant, caseus est equinus, ingrati odoris, sed magnopere alens bubuloque respondens. Sunt tamen, qui et coagulum equinum hippacen appellaverint.

Cap. LXXXI. [*De Butyro et eius fuligine.*] Laudabile paratur butyrum e lacte pinguissimo, quale ovillum est: fit et ex caprino, dum lac in vase agitatur, donec pingue separetur. Mollientis vis particeps est et unctuosae. Unde largius voratum alvum solvit et contra

μὴ παρόντος ἐλαίου, χρησιμεύει· μιχθὲν δὲ μέλιτι καὶ παρατριφθὲν, ὀδοντιάσεις ὠφελεῖ, καὶ τοὺς τῶν οὔλων ὀδαξισμοὺς ἐπὶ παίδων καὶ ἄφθας· ἔξωθεν δὲ καταπλασσόμενον εὔτροφον καὶ ἀψυδρακίωτον τηρεῖ τὸ σῶμα· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς φλεγμονὰς καὶ σκληρίας ὑστέρας τὸ μὴ δυςῶδες μηδὲ παλαιόν· πρός τε δυςεντερίας καὶ πρὸς κώλου[64] ἕλκωσιν ἐγκλυζόμενον· πυοποιοῖς τε μίγνυται χρησίμως· καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ νεῦρα καὶ μηνίγγας καὶ κύστιν καὶ τράχηλον[65] τραυμάτων· τὸ δὲ αὐτὸ πληροῖ καὶ καθαίρει καὶ σαρκοῖ, καὶ τοὺς ἀπὸ ἀσπίδος δηχθέντας ἐπιτιθέμενον ὠφελεῖ· μίγνυται δὲ καὶ προςοψήμασιν ἀντὶ ἐλαίου τὸ νεαρὸν, καὶ ἐν τοῖς πέμμασιν ἀντὶ[66] στέατος.

Συνάγεται δὲ καὶ λιγνὺς ἐκ τοῦ βουτύρου τὸν τρόπον τοῦτον· εἰς λύχνον καινὸν ἐγχέας τὸ βούτυρον ἅψον, καὶ πωμάσας ἀγγείῳ κεραμεῷ σωληνοειδεῖ στενῷ[67] κατὰ τὰ ἄνωθεν, τρήματα δὲ ἐκ τῶν ὑπὸ ποδὸς ἔχοντι, ὥςπερ οἱ κλίβανοι,

64) Lacun. καυλοῦ.
65) Matthiol. (non Marc. Vergil., ut Sarac.) κύστεως τράχηλον.
66) ἀντὶ deest in Ald.
67) στενῷ deest in Ald.

letalia venena, si defuerit oleum, adhibetur. Cum melle mistum et affrictum dentitiones adiuvat, gingivarum pruritus in infantibus et aphthas emendat. Ad summam vero cutem illitum nutritioni favet et a psydraciis corpus tuetur. Est et efficax contra inflammationes et duritias uteri id, quod neque putidum, neque vetustum est. Ad intestinorum difficultates et ulcerationes coli alvus eo eluitur. Iis remediis, quae pus genitura sunt, utiliter additur: maxime vero in nervorum, meningum, vesicae ac cervicis vulneribus. Id ipsum replet, purgat, et carnem creat; nec non et ab aspide morsis impositum prodest. Recens etiam opsoniis olei et placentis adipis vice admiscetur.

Colligitur vero fuligo ex butyro hunc in modum: In lucernam novam infusum butyrum accendito, ac operculo indito et fictili in modum siphunculi facto, superne quidem angusto, ima vero parte foramina ad clibani instar habente, cremari sinito: ac ubi primum absumtum fuerit

ἔα καίεσθαι· ὅταν δὲ ἀναλωθῇ τὸ πρῶτον βούτυρον, ἄλλο ἐπίχει καὶ ποίει τὸ αὐτὸ, ἕως ἄν, ὅσον πλῆθος βούλει, αἰθαλώσῃς, εἶτα ἀπόσυρον πτερῷ καὶ χρῶ. Δύναμιν δὲ ἔχει εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ ξηραίνειν καὶ ἀποστύφειν· ἐφίστησι δὲ τὰ ῥεύματα, καὶ τὰ ἕλκη ἀπουλοῖ[68] ταχέως.

Κεφ. πβ΄. [Περὶ Ἐρίων.] Ἔρια ῥυπαρὰ[69] ἄριστα τὰ ἁπαλὰ, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ τραχήλου καὶ τῶν μηρῶν· ἁρμόζοντα ἐν ἀρχῇ πρὸς τραύματα, θλάσματα, ἀποσύρματα, πελιώματα, ὀστῶν κατάγματα, βρεχόμενα ὄξει καὶ ἐλαίῳ ἢ οἴνῳ· δεκτικὰ γάρ ἐστι τῶν ἐμβρεγμάτων καὶ μαλακτικὰ διὰ τὸν οἴσυπον· ποιεῖ καὶ πρὸς κεφαλαλγίαν καὶ στομάχου πόνους καὶ παντὸς ἄλλου τόπου, σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ ἐπιτιθέμενον[70].

Κεφ. πγ΄. [Περὶ Ἐρίων κεκαυμένων.] Τὰ δὲ κεκαυμένα ἔρια δύναμιν ἔχει ἐσχαρωτικήν[71], ὑπερσαρκωμάτων

68) C. N. ἀναπληροῖ.

69) Sic Ald., cui respondet Paull. Aegin. et Galen. fac. simpl. 11, 29. Ἔρια τὰ μὲν ἔτι ῥυπαρὰ καὶ διὰ τοῦτο καλούμενα πρός τινων οἰσύπηρα. Asul., Cornar, Goupyl. et Saracen. οἰσύπηρα.

70) Singularis loco pluralis. Cf. Buttmann griech. Gramm. §. 129. N. 4. ἐπιτιθέμενον omittit cod. C.

71) Lacuna in veteri exempl. legit addita καθαρτικὴν, θερμαντικήν.

butyrum, aliud eadem facturus affundito, donec fuliginis quantum desideras coacervaveris; tandem penna deradito ac utitor. In ocularіis medicamentis vim habet exsiccandi et astringendi: fluxiones vero cohibet, et ulcera celeriter ad cicatricem perducit.

Cap. LXXXII. [*De Lanis.*] Lanae optimae sordidae molles et quae e collo feminibusque. Subveniunt inter initia vulneribus, contusis, desquamatis, lividis et ossium fracturis, aceto aut oleo ac vino imbutae. Siquidem liquores facile combibunt, quibus immerguntur, et propter adhaerentes sordes, oesypum vocant, emolliendi vim habent. Efficaces quoque sunt ad capitis, stomachi et alius cuiusvis partis dolores, si cum aceto et rosaceo imponantur.

Cap. LXXXIII. [*De Lanis ustis.*] Crematae vero lanae crustas inducendi, carnis luxuriem cohibendi, ulce-

σταλτικὴν, ἀπουλωτικὴν ἑλκῶν· καίεται δὲ καθαρὰ διαξανθέντα ἐν ὠμῇ χύτρᾳ, ὥσπερ τὰ λοιπά· τὸν δ᾽ αὐτὸν τρόπον καὶ κροκύδες καίονται θαλασσίας πορφύρας. Τινὲς δὲ σὺν τῷ ῥύπῳ διαξάναντες τὰ ἔρια καὶ μέλιτι δεύσαντες, καίουσιν ὡσαύτως· ἄλλοι δὲ διαθέντες ὀβελίσκους ἐπὶ πλατυστόμου κεραμεοῦ ἀγγείου διεστῶτας ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ ἐπιτιθέντες σχίδακας δᾳδίων ἰσχνὰς καὶ ἐπάνω θέντες τὰ ἔρια διεξασμένα καὶ βεβρεγμένα ἐλαίῳ οὕτως, ὥστε μὴ ἀποστάζειν, καὶ πάλιν σχίδακας καὶ ἔρια ἐναλλὰξ ἐπιτιθέντες[72], ἐκ τῶν δᾳδίων κούφως ὑφάπτουσι, καέντα[73] δὲ αἴρουσι, καὶ εἴτι λίπος ἢ πίττα ἐκ τῶν δᾳδίων ὑποῤῥεῖ, συναναιροῦνται καὶ ἀποτίθενται· πλύνεται δὲ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ ἐν κεραμέῳ κρατῆρι, ὕδατος ἐπιχεομένου καὶ καταρασσομένου εὐτόνως ταῖς χερσὶ, καὶ μετὰ τὸ ἀποκαταστῆναι ἀποχεομένου τοῦ ὑγροῦ καὶ ἄλλου ἐπιχεομένου καὶ πάλιν ἀναταρασσομένου, καὶ τοῦτο γίνεται[74], ἄχρις ἂν προσαγόμενον[75] τῇ γλώττῃ μὴ δάκνῃ, ποσῶς δὲ στύφῃ.

72) Ald. τιθέντες. 73) C. N. καέντες.
74) C. N. καὶ τούτου γενομένου.
75) Cf. not. 70.

raque ad cicatricem perducendi vim habent. Mundae et carptae in olla cruda ceterorum more uruntur. Quin et ad eumdem modum tomenta purpurae marinae cremantur. Nonnulli vero cum sordibus lanas carminant, quas, posteaquam melle irrigarunt, similiter urunt. Alii in fictili oris patuli verucula inter se distantia disponunt, ac tenues taedularum assulas insternunt: super his vero lanas ipsas componunt carptas et oleo ita imbutas, ut hoc ne destillet, rursumque assulas et lanas vicissim intersternunt: tandem leviter taedulas succendunt, ustumque cinerem tollunt. Quod si qua pinguedo aut pix e taedula defluxit, simul collecta reconditur. Ceterum lavatur ad oculorum medicamenta in fictili labello, addita aqua et manibus vehementer conturbata: cumque subsederit cinis, aqua effunditur, ac rursum affunditur alia pariterque conturbatur. Quod tamdiu fit, donec is admotus linguae minime mordeat, sed quodammodo astringat.

Κεφ. πδ'. [Περὶ Οἰσύπου.] Οἴσυπος δὲ λέγεται τὸ ἐκ τῶν οἰσυπηρῶν ἐρίων λίπος· ὃ κατασκευάσεις οὕτως· λαβὼν ἔρια μαλακὰ οἰσυπηρὰ ἔκπλυνον μὴ[76] ἐστρουθισμένα θερμῷ ὕδατι, ἅμα ἐκθλίβων πᾶσαν τὴν ῥυπαρίαν, ἣν βαλὼν εἰς κρατῆρα πλατύστομον καὶ ἐπιχέας ὕδωρ ἀνάχει ἀρυτῆρι ταράσσων ῥαγδαίως[77], ἕως ἂν ἀφρίσῃ· ἢ ξύλῳ ἀνατάρασσε εὐτόνως, μέχρις ἂν ὁ πολὺς ἀφρὸς καὶ ῥυπαρὸς συλλεγῇ, εἶτα κατάῤῥαινε θαλάσσῃ, καὶ ὅτε καταστῇ τὸ ἐπινηχόμενον λίπος, ἀναλάμβανε εἰς ἕτερον κεραμεοῦν ἀγγεῖον, ἐπιχέας τε ὕδωρ εἰς τὸν κρατῆρα, πάλιν τάρασσε καὶ κατάῤῥαινε τῇ θαλάσσῃ τὸν ἀφρὸν, καὶ ἀναλάμβανε· καὶ τὸ αὐτὸ ποίει, ἄχρις ἂν μηκέτι ἀφρὸς ἐφίστηται, δαπανηθέντος τοῦ λίπους. Τὸν μέντοι ἀνῃρημένον οἴσυπον τῇ χειρὶ μαλάξας, παραχρῆμα ἀναιροῦ, εἴ τινα ἔχει ἀκαθαρσίαν, στραγγίζων τὸ πρῶτον ὕδωρ καὶ ἄλλο ἐπιχέων καὶ κινῶν τῇ χειρὶ, ἄχρις ἂν προσαγόμενος[78] τῇ γλώττῃ μὴ δάκνῃ, ποσῶς δὲ στύφῃ, λιπαρὸς

76) *Μὴ* sine dubio adiiciendum, propter sequens *ἀστρούθιστα*: dein quia et Plin. lib. 29. s. 10. et Aët. lib. 2. c. 118. et auctor libri de simpl. medic. ad Paternian. in Galen. opp. ed. Charter. vol. 13. p. 1003. sine struthio parare oesypum docent.

77) C. et Asulan. *ῥυπτῆρι ῥαγδαίῳ*, *purgatore vehementi*, sed verbum deest. Nostram lectionem Aldina habet et Sarac.

78) C. N. *ἄχρις ἂν καθαρὸς γινόμενος καὶ τῇ γλώττῃ μὴ δάκνῃ.*

Cap. LXXXIV. [*De Oesypo.*] Oesypum dicitur e succidis lanis collecta pinguitudo. Eam sic praeparabis: Lanas sumito molles, succidas, struthio non tractatas, aqua calida eluito. Hanc in labellum oris ampli coniicito, ac, ubi aquam affuderis, refunde ex haustro, vehementer conturbans, aut ligno valide agitato, dum spuma multa sordidaque colligatur, dein marina respergito. Ac ubi consederit, quod supernatabat, pingue, in alterum vas fictile recipito, et affusa in labellum aqua, hanc denuo agita, tumque marina spumam perfundito, ac demum excipito. Atque hoc tantisper facito, dum, consumta pinguitudine, non amplius spuma supersit. Collectum porro oesypum ubi manu subegeris, confestim, si qua insedit spurcitia, hanc tollito; guttatimque exclusa priore aqua, aliam affundito et manu misceto, donec admotum linguae oesypum

καὶ καθαρὸς[79] καὶ λευκὸς φανῇ· οὕτω δὲ ἀποτίθεσο εἰς ἀγγεῖον κεραμεοῦν· ἐν ἡλίῳ δὲ θερμῷ[80] γινέσθω πάντα· ἔνιοι δὲ διηθήσαντες τὸ λίπος πλύνουσιν ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ταῖς χερσὶν ἀνατρίβοντες, ὡς τὴν κηρωτὴν αἱ γυναῖκες· γίνεται δὲ ὁ τοιοῦτος λευκότερος· οἱ δὲ πλύναντες τὰ ἔρια καὶ ἐκθλίψαντες τὸν ῥύπον, ἕψουσι μεθ᾽ ὕδατος ἐν λέβητι πυρὶ κούφῳ, καὶ τὸ ἐφιστάμενον λίπος ἀφαιροῦντες πλύνουσιν ὕδατι, ὥςπερ εἴρηται· καὶ διϋλίσαντες εἰς λοπάδιον κεραμεοῦν, ἔχον ὕδωρ θερμὸν, λινῷ τε ῥάκει περιπωμάσαντες, τιθέασιν ἐν ἡλίῳ, μέχρις ἂν αὐτάρκως παχὺς καὶ λευκὸς γίνηται· ἔνιοι δὲ διὰ δύο ἡμερῶν ἀποχέοντες τὸ πρῶτον ὕδωρ, ἄλλο ἐπιχέουσιν· ἔστι δὲ βελτίων ὁ ἀστρούθιστος καὶ λεῖος, ὄζων ἐρίων οἰσυπηρῶν, ἀνατριβόμενός τε μεθ᾽ ὕδατος ψυχροῦ ἐν μυάκι, καὶ λευκαινόμενος, καὶ οὐδὲν ἔχων ἐν ἑαυτῷ σκληρὸν ἢ συνεστηκὸς, ὥςπερ ὁ δολιζόμενος κηρωτῇ ἢ στέατι. Δύναμιν δ᾽ ἔχει θερμαντικὴν, πληρωτικὴν ἑλκῶν, μαλακτικὴν, μάλιστα τῶν περὶ δακτύλιον καὶ ὑστέραν σὺν μελιλώτῳ

79) *Καὶ καθαρὸς* deest in Ald.
80) *Θερινῷ* maluit Sarac. ex Aëtio, ubi tamen *θερμῷ*.

minime mordeat, sed quodammodo astringat, ac pingue, purum candidumque appareat: tandem in fictili vase ita condito. Haec vero omnia in sole aestuoso fieri debent. Nonnulli excolatum pingue frigida aqua eluunt, et manibus, non secus atque ceratum mulieres, confricant: ita enim candidius redditur. Alii, postquam lanas lavarunt sordesque expresserunt, coquunt cum aqua in lebete levi igne, et supernatans pingue tollentes, aqua, ut dictum est, eluunt, excolatumque in fictilem patellam, quae calidam aquam continet, lineo panno operiunt, et soli exponunt, donec sat crassum et candidum evaserit. Nonnulli post biduum effusa priore aqua, aliam affundunt. Praestantius est, quod struthium non passum est, laeve, succidas lanas olens, quodque, dum in concha cum aqua frigida manu fricatur, albescit, nihilque in se durum et compactum habet, velut quod cerato aut adipe adulteratur. Vim habet calefaciendi, ulcera explendi emolliendique, maxime circa anum et vulvam, si cum meliloto et butyro misce-

καὶ βουτύρῳ· καὶ ἔμβρυα καὶ ἔμμηνα ἐν ἐρίῳ προστιθέμενος ἄγει, πρός τε τὰ ἐν ὠσὶ καὶ ἐν αἰδοίῳ σὺν χηνείῳ στέατι· ποιεῖ δὲ καὶ εἰς περιβεβρωμένους κανθοὺς καὶ ψωρώδεις καὶ βλέφαρα τετυλωμένα καὶ τριχοῤῥοοῦντα· καίεται δὲ ἐπ᾽ ὀστράκου καινοῦ, μέχρις ἂν τεφρωθὲν[81] ἀποβάλῃ τὸ λίπος· συνάγεται δὲ καὶ λιγνὺς ἐξ αὐτοῦ, ὡς ὑπεδείξαμεν, ἁρμόζουσα πρὸς τὰ ὀφθαλμικά.

Κεφ. πέ. [Περὶ Πιτύας.] Πιτύα λαγωοῦ ἁρμόζει σὺν[82] οἴνῳ ὁλκῇ τριωβόλου πρὸς θηριοθήκτους καὶ κοιλιακοὺς καὶ δυσεντερικούς, καὶ πρὸς ῥοϊκὰς γυναῖκας, πρός τε αἵματος θρόμβωσιν καὶ ἀναγωγὰς τὰς ἐκ θώρακος· προστιθεμένη τε μετὰ κάθαρσιν[83] τῇ μήτρᾳ μετὰ βουτύρου σύλληψιν ποιεῖ[84]· ποθεῖσα δὲ φθείρει ἔμβρυα, μετὰ δὲ τὴν ἄφεδρον ἀτόκιός ἐστιν· ἡ δὲ τοῦ ἵππου ὑπ᾽ ἐνίων ἱππάκη καλουμένη, ἰδίως ἁρμόζει ἐπὶ κοιλιακῶν καὶ δυσεντερικῶν[85]·

81) Aët. et Lacun. legerunt πυρωθέν.
82) Lacun. e vet. cod. addit σὺν ὄξει ἤ.
83) Lacun. addit: καὶ μικρόν τι πρὸ τῆς συνουσίας.
84) Lacun. συλλήψει βοηθεῖ. Cod. C. N. συλλήψει συνεργεῖ.
85) C. κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς.

tur. In vellere appositum partus mensesque evocat: valet et ad ulcera aurium ac pudendarum partium cum anserino adipe. Conducit et ad arrosos scabiososque oculorum angulos itemque palpebras callosas ac ciliorum defluvio laborantes. Ceterum in testa nova torretur oesypum, usque dum in cineres redactum pinguedinem amiserit. Ex ipso denique fuligo colligitur, quomodo praecepimus, quae ad ocularia medicamenta idonea est.

Cap. LXXXV. [*De coagulo.*] Leporis coagulum trium obolorum pondere ex vino confert ad venenatorum animalium morsus, item coeliacis, dysentericis ac mulieribus fluxu uterino laborantibus, praeterea ad grumos sanguinis et reiectiones e pectore. Post menstruam purgationem vulvae cum butyro appositum conceptionem adiuvat: potum vero idem fetus interimit, et post menstruum fluxum impedit conceptionem. At equi coagulum, nonnullis hippace dictum, privatim coeliacis dysentericisque

ἐρίφου δὲ καὶ ἀρνὸς καὶ νεβροῦ καὶ δορκάδος καὶ πλατυκέρωτος καὶ δόρκου καὶ ἐλάφου καὶ μόσχου καὶ βουβάλου ὁμοίαν ἔχουσι δύναμιν, ἁρμόζουσαι πρὸς ἀκονίτου πόσιν σὺν οἴνῳ λαμβανόμεναι, καὶ πρὸς γάλακτος θρόμβωσιν μετ' ὄξους. ἡ δὲ τοῦ νεβροῦ ἰδίως μετὰ τὰς καθάρσεις προςτεθεῖσα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀτόκιόν ἐστιν· ἡ δὲ τῆς φώκης ἔοικε κατὰ τὴν δύναμιν καστορίῳ· δοκεῖ δὲ ἁρμόζειν μάλιστα ἐπιληπτικοῖς καὶ ὑστερικαῖς πνιξὶ πινομένη· δοκιμάζεται δὲ, εἰ ἔστι φώκης, τὸν τρόπον τοῦτον· λαβὼν πιτύαν ζώου τινὸς, μάλιστα δὲ ἀρνὸς, καὶ ἐπιχέας ὕδωρ, ἔασον βραχὺν χρόνον, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπίχει τὸ ἀπόβρεγμα κατὰ τῆς πιτύας τῆς φώκης· ἡ γὰρ ἀληθινὴ ἐξυδατοῦται ταχέως, ἡ δὲ μὴ τοιαύτη, διαμένει ὁμοία, λαμβάνεται δὲ ἐκ τῆς φώκης πιτύα μήπω δυναμένων συννήχεσθαι τῶν σκύμνων· κοινῶς δὲ πᾶσα πιτύα πήσσει μὲν τὰ διαλελυμένα, λύει δὲ τὰ συνεστῶτα.

Κεφ. πς'. [Περὶ Στέατος.] Στέαρ πρὸς μὲν τὰ περὶ μήτραν ἁρμόζει τὸ νεαρὸν, χήνειον ἢ ὀρνίθειον, καὶ δίχα ἁλῶν τεταριχευμένον· πολέμιον δὲ ὑστέρᾳ τὸ ἡλισμένον καὶ τὸ τῷ

convenit. Hoedi vero, agni et hinnuli, dorcadisque et damae, capreae etiam et cervi, itemque vituli ac bubali coagula similem habent efficaciam: siquidem contra haustum aconitum ex vino, et ad concretum lac ex aceto commode assumuntur. Peculiariter autem hinnuli coagulum, subditum a purgationibus ad triduum, conceptum impedit. Phocae vero coagulum pares castoreo vires obtinet, maxime vero comitialibus et ex utero strangulationibus in potu conferre creditur. Examini subiicitur, an sit phocae coagulum, hac ratione: Sumito alicuius alius animantis, praecipue vero agni coagulum, et affusa aqua paullisper linquito, postea aquam, in qua illud maduerit, phocae coagulo superinfundito. Genuinum illico in aquam liquescet: quod tale non est, simile sibi permanebit. Promitur autem coagulum e phoca, catulis nondum una cum matre natare valentibus. Omne omnino coagulum dissoluta cogit, ac coacta solvit.

Cap. LXXXVI. [*De Adipe.*] Adeps anserinus aut gallinaceus recens et sine sale conditus ad uteri vitia prod-

χρόνῳ μεταβεβληκὸς εἰς δριμύτητα· πρόσφατον δὲ λαβών τι τούτων καὶ ἐξυμενίσας, ἔμβαλε εἰς λοπάδα καινὴν κεραμέαν, δὶς τοσοῦτον χωροῦσαν ἢ ὅσον ἐστὶ τὸ μέλλον θεραπεύεσθαι, εἶτα θεὶς εἰς ὀξύτατον ἥλιον τὸ ἀγγεῖον κεκαλυμμένον ἐπιμελῶς[86], τὸ ἀποτηκόμενον ἀπήθει εἰς ἕτερον ἀγγεῖον ὀστράκινον, ἕως ἂν πᾶν δαπανήσῃ· τοῦτο δὲ εἰς κατάψυχρον ἀποτίθεσο τόπον καὶ χρῶ· τινὲς δὲ ἀντὶ ἡλίου ὑπὲρ[87] ὕδατος θερμοῦ ἐπερείδονται τὴν λοπάδα, ἢ ἐπὶ λεπτῆς καὶ μαλακῆς ἀνθρακιᾶς[88]· ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τρόπος θεραπείας τοιοῦτος· μετὰ τὸ ἐξυμενισθῆναι τὸ στέαρ λεαίνεται καὶ εἰς λοπάδα ἐμβληθὲν τήκεται ἁλὸς ὀλίγου καὶ λεπτοῦ προσεμπασθέντος[89], εἶτα διὰ ῥάκους λινοῦ διϋλισθὲν ἀποτίθεται· ἁρμόζει δὲ τὸ τοιοῦτον εἰς τὰ ἄκοπα.

Κεφ. πζ. [Περὶ στέατος ὑείου καὶ ἀρκείου.][90] Ὕειον δὲ καὶ ἄρκειον θεραπεύεται οὕτως· λαβὼν τὸ πρόσφατον καὶ

86) C. N. ὑπὸ χεῖρα addunt.   87) C. N. ἐπὶ.

88) C. N. πυρκαΐας.

89) Sarac. recte sic; προσεμπλασθέντος vulgo.

90) Marcell. Vergil. iam ἄρκειον pro ἄρνειον esse ponendum censuit, probarunt etiam Sarac. et Matthiolus. Veram esse lectionem patet et e Serapione, qui c. 461. ipsa verba Diosc. transscribens ursinum habet adipem.

est. At sale conditus, quique acrimoniam vetustate contraxit, matrici inimicus est. Horum quempiam recentem membranulis exemtis in patinam novam fictilem coniicito, quae duplo tantumdem capiat, quantum est eius adipis, quem curari oportet. Dein ubi acerrimo soli vas diligenter opertum exposueris, eliquescentem inde humorem in alterum fictile vas excolato, donec omne absumtum sit. Eum liquorem loco valde frigido ad usum seponito. Sunt, qui insolationis vice patinam super calida aqua aut super tenui et elanguida pruna collocent. Est et alia curandi ratio sequens: Exemtis membranis teritur adeps et in patinam coniectus eliquatur, insuper asperso minuti salis momento, dein lineo colo transfusus reponitur. Talis apte additur ad ea medicamenta, quae fatigationem solvunt.

Cap. LXXXVII. [*De suillo et ursino adipe.*] Adeps autem suillus et ursinus tali modo curantur: Sumito re-

καταπίμελον, οἷόν ἐστι τὸ νεφριαῖον, εἰς ὕδωρ δαψιλὲς ὄμβριον ὡς ὅτι ψυχρότατον ἐξυμένισον, καὶ τρίβε ταῖς χερσὶν ἐπιμελῶς ἀνατρίβων αὐτὸ καὶ οἱονεὶ ἀναψήχων[91]· εἶτα ἑτέρῳ ὕδατι πολλάκις ἀποκλύσας, δὸς εἰς χύτραν κεραμέαν τὸ διπλάσιον χωροῦσαν· ἐπιχέας τὲ ὕδωρ, ὡς ὑπερέχειν τοῦ στέατος, θὲς ἐπὶ κούφης ἀνθρακιᾶς καὶ κίνει σπάθῃ· ὅταν δὲ τακῇ, διηθήσας αὐτὸ δι' ἠθμοῦ εἰς ὕδωρ καὶ ἐάσας ψυγῆναι, πάλιν ἐστραγγισμένον ἐπιμελῶς ἀπόδος εἰς τὴν χύτραν προπεπλυμένην, ἐπιχέας τὲ ὕδωρ τῆξον πράως, καὶ καθελὼν μικρόν τε ἐάσας τὴν τρύγα ὑποστῆναι, κατάχεε εἰς θυΐαν νενοτισμένην σπόγγῳ· ὅταν δὲ παγῇ, ἀνελόμενος, καὶ τὴν ἐν τῷ πυθμένι[92] ἀκαθαρσίαν ἀφελὼν, τῆξον ἐκ τρίτου χωρὶς ὕδατος καὶ κατεράσας εἰς θυΐαν, καθαρίσας τε ἔμβαλε εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον καὶ πωμάσας ἀπόθου εἰς κατάψυχρον τόπον.

Κεφ. πη'. [*Περὶ στέατος τραγείου καὶ προβατείου καὶ ἐλαφείου.*] Τράγειον δὲ καὶ προβάτειον, ἔτι δὲ καὶ ἐλάφειον,

91) Coniectura Saraceni pro vulg. *ἀναψύχων*. Lacuna invenit *ἀνατήκων*; cod. C. *ἀποψύχων*.

92) Omnes codd. et editt. habent *πρὸς* interpositum, quod cum Sambuco et Saraceno delendum esse censeo.

centem ac praepinguem, qualis est, qui iuxta renes est, et in largiorem aquam pluviam quam frigidissimam, exemtis pelliculis, immittito manibusque terito, ipsum diligenter fricans et quasi distringens. Dein, ubi nova aqua saepius ablueris, in ollam fictilem duplae capacitatis indito, atque affusa aqua, quae adipem superet, supra leves prunas ponito et spatha misceto. Postquam vero eliquatus fuerit, ipsum colo in aquam transfudito sinitoque refrigescere, tum sedulo et guttatim expressum in ollam aliam prius elotam rursum demittito infusaque aqua sensim eliquato. Inde detractum, ubi faecem paullisper subsidere permiseris, in pilam spongia madefactam coniicito. Ac ubi concreverit, sublatis, quae in fundo haeserint, sordibus, tertio tandem citra aquam eliquato et translatum postea in pilam, repurgatumque in fictile vas immittito, et operculo clausum loco perquam frigido reponito.

Cap. LXXXVIII. [*De sebo hircino, ovillo et cervino.*] Hircinum, ovinum insuperque cervinum sebum

θεραπευτέον οὕτω· λαβὼν, οἷον προείρηται, στέαρ οἱουτινοςοῦν αὐτῶν καὶ πλύνας, ἐξυμενίσας τε, ὡς προείρηται ἐπὶ τοῦ ὑείου, δὸς εἰς θυΐαν μαλάττειν, καὶ τρίβε, κατ' ὀλίγον ὕδωρ ἐπιχέων, ἄχρις ἂν μήτε αἱμάλωψ ἐκκρίνηται, μήτε λίπος ἐπιπλέῃ, λαμπρόν τε γένηται· λοιπὸν ἐμβαλὼν αὐτὸ εἰς κεραμέαν χύτραν, καὶ προςεπιδοὺς ὕδωρ ὥςτε ὑπερέχειν, θὲς ἐπὶ κούφης ἀνθρακιᾶς καὶ κίνει· ὅταν δὲ τακῇ ἅπαν, κατεράσας αὐτὸ εἰς ὕδωρ καὶ ψύξας, πλύνας τε τὴν χύτραν, ἐκ δευτέρου τῆκε καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς προειρημένοις ποίει· τὸ δὲ τρίτον χωρὶς ὕδατος τήξας, εἰς νενοτισμένην θυΐαν ἀπήθησον καὶ ψυγὲν ἀποτίθεσο, ὡς ἐλέγετο ἐπὶ τοῦ ὑείου.

Κεφ. πθ'. [Περὶ στέατος βοείου.] Καὶ τοῦ βοείου δὲ στέατος ἐξυμενιστέον τὸ νεφριαῖον καὶ θαλάττῃ πελαγίᾳ[93] πλυτέον· εἶτα εἰς ὅλμον ἐμβλητέον καὶ κοπτέον ἐπιμελῶς, ἐπιῤῥαινομένης τῆς θαλάττης· ὅταν δὲ διαλυθῇ ἅπαν, ἐμβλητέον αὐτὸ εἰς χύτραν κεραμέαν καὶ θάλασσαν ἐπιχυτέον, ὅσον ὑπερέχειν μὴ ἧττον[94] σπιθαμῆς, ἑψητέον τε ἄχρις ἂν

93) Serapion πλείονι aut πλείστῃ legisse videtur, cum aquam marinam *copiosam* interpretetur. 94) G. καὶ ἧττον.

ita curare oportet. Ex his quodcunque volueris sumito, quale ante dictum est, et lotum, pelliculis, ut in suillo praeceptum est, exemtis, indito pilae, ut subigatur et mollescat. Affusa paullatim aqua fricato, donec nec sanguinolenti quidpiam excernatur, nec pinguetudo supernatet, sed illa nitida spectetur. Quod superest, ubi in fictilem ollam conieceris, ac insuper aquam addideris, ut superemineat, super levi pruna collocato et agitato. Ubi vero totum liquatum fuerit, ac translatum in aquam refrixerit, iterum in olla elota eliquato et, quae ante dicta sunt, facito. Postquam tertio citra aquam liquefecisti, in pilam madidam excolato, refrigeratumque, ut de suillo dictum est, reponito.

Cap. LXXXIX. [*De sebo bubulo.*] Bubulo quoque sebo, renibus maxime detracto, eximendae pelliculae, ipsumque aqua marina ex alto petita eluendum: mox in pilam coniectum diligenter tundendum, aspersa marina. Cum vero totum dissolutum fuerit, in ollam fictilem immittitor, et affusa aqua marina, quae non infra spithamam

τὴν ἰδίαν ὀσμὴν ἀποβάλῃ· εἶτα πρὸς μνᾶν ἀττικὴν τοῦ στέατος κηροῦ τυῤῥηνικοῦ ὁλκὰς τέτταρας ἐμβλητέον καὶ διηθητέον· ἀφαιρετέον δὲ τὴν προςκαθημένην ἐν τῷ πυθμένι ἀκαθαρσίαν, καὶ εἰς λοπάδα καινὴν ἀποθετέον· εἶτα εἰς ἥλιον καθ᾽ ἡμέραν κομιστέον περιεσκεπασμένον, ὅπως ἀπολευκανθῇ καὶ δυςωδίαν ἀποβάλῃ.

Κεφ. ϛ΄. [Περὶ στέατος ταυρείου, παρδαλείου καὶ λεοντείου.] Τὸ δὲ ταύρειον θεραπευτέον οὕτω· λαβὼν καὶ τοῦδε τὸ πρόσφατον καὶ νεφριαῖον, ἔκπλυνον ποταμίῳ ῥεύματι, ἐξυμενίσας τε δὸς[95] εἰς χύτραν κεραμέαν καινὴν, ἁλὸς ὀλίγον προςεμπάσας, καὶ τῆκε· εἶτα εἰς ὕδωρ διαυγὲς ἀπηθήσας, ὅταν ἀρχὴν λαμβάνῃ πήξεως, ταῖς χερσὶ πάλιν ἐκτρίβων σφοδρῶς πλῦνον, τοῦ μὲν ἀποχεομένου ὕδατος, τοῦ[96] δ᾽ ἐπιχεομένου, ἄχρις ἂν πλυθῇ καλῶς· καὶ πάλιν εἰς χύτραν ἐμβάλλων ἕψε μετ᾽ οἴνου ἴσου εὐώδους· ὡς δ᾽ ἂν ζέσῃ δὶς, ἄρας ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὴν χύτραν, ἔασον νυκτερεῦσαι τὸ στέαρ ἐνθάδε· τῇ δ᾽ ἐχομένῃ, ἐάν τι τῆς δυςωδίας ὑπολίπηται, ἀνε-

95) Δὸς l. δὶς est coniectura Saraceni, firmata a Serapione.
96) C. interponit: τοῦ δ᾽ ἐκπλυνομένου.

emineat, coquitor, donec proprium odorem amiserit. Dein ad singulas sebi minas atticas cerae etruscae quaternae drachmae iniiciuntor. Excolatum, demta, quae in fundo residet, immunditia, in patinam novam reponitor: tandem opertum soli quotidie exponendum, ut, putido odore abolito, ad candorem reducatur.

Cap. XC. [*De adipe taurino, pantherino et leonino.*] Taurinum vero sebum sic curari oportet: Hoc quoque recens ac renibus evulsum aqua fluviali abluito, detractisque pelliculis in ollam fictilem novam indito et insperso exiguo sale liquefacito, dein in aquam limpidam excolato. Ac ubi concrescere coeperit, iterum manibus valide confricando eluito, aqua subinde effusa refusaque, dum probe lotum fuerit. Rursum in ollam coniectum cum pari copia vini odorati coquito. Et cum secundo efferbuerit, sublata ab igne olla, sinito pernoctare ibidem sebum. Postridie, si qua graveolentia supersit, in alte-

λόμενος τὸ προειρημένον εἰς ἑτέραν χύτραν καινὴν, προςεπίχεε οἶνον εὐώδη, καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς προειρημένοις ποίει, ἕως ἂν ἅπασαν τὴν δυςωδίαν ἀποβάλῃ· τήκεται δὲ καὶ χωρὶς ἁλῶν ἐπ᾽ ἐνίαις διαθέσεσιν, ἐν αἷς οὗτοι ἐναντιοῦνται· γίνεται μέντοι τὸ οὕτω σκευασθὲν οὐκ ἄγαν λευκόν. Ὡςαύτως δὲ καὶ παρδάλειον σκευαστέον καὶ λεόντειον, συάγρειόν τε καὶ καμήλεον καὶ ἵππειον καὶ τὰ ὅμοια[97].

Κεφ. ϛα΄. [Πῶς τὸ στέαρ ἀρωματιστέον.] Ἀρωματιστέον δὲ στέαρ μόσχειον καὶ ταύρειον, ἔτι δὲ ἐλάφειον καὶ μυελὸν τοῦδε τοῦ ζώου τὸν τρόπον τοῦτον· ἐξυμενίσας τὸ μέλλον εὐωδιάζεσθαι καὶ πλύνας, ὡς προείπομεν, καὶ ζέσας οἴνῳ ἀθαλάσσῳ τὲ καὶ εὐώδει, εἶτα ἀνελόμενος καὶ ἐννυκτερεῦσαι ἀφεὶς, ἕτερον οἶνον ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους[98] ἐπιχέων, τοσοῦτον τῷ πλήθει, ὅσος ἦν ὁ ἔμπροσθεν δοθεὶς, καὶ τήξας ἀφυλίσας τε ἐπιμελῶς, πρὸς κοτύλας ἐννέα τοῦ στέατος ἔμβαλε σχοίνου ἀραβικῆς ὁλκὰς ζ΄· ἐὰν δὲ εὐωδέστερον ποιῆσαι ἐθέλῃς, τοῦ ἄνθους ὁλκὰς μ΄, προςαπόδος δὲ καὶ φοίνι-

97) Verba συάγρειον — ὅμοια desunt in Ald. Sed habent Serapion, Asulan., Marcell. Vergil. et reliqui.

98) C. N. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ γεννώμενον.

ram ollam novam translatum vino odorato perfundito, ac eadem, quae prius, facito, donec omnis foetor evanuerit. Liquatur et sine sale, ad certos praeprimis affectus, quibus sal contrarius est; sed ita paratum non magnopere albescit. Eodem quoque modo et pantherinus et leoninus, aprinus etiam et camelinus et equinus aliorumque adipes praeparantur.

Cap. XCI. [*Quomodo adeps aromatis sit imbuendus.*] Sebum vitulinum ac taurinum, nec non cervinum, ac huius animalis etiam medulla aromatibus imbuenda sunt sequenti modo: Quod odoratum reddi debet, demtis pelliculis, quo diximus modo eluatur, vinoque odorato, cum marina haud mixto, ebulliat: tum ab igne tollatur ac ibi pernoctet. Dein altero eiusdem generis vino ac eadem, qua prius, mensura affuso ipsum colliquato et sedulo defaecato: mox novem eius heminis schoeni arabici drachmas septem adiicito. Quodsi fragrantius reddere cupiveris, eiusdem floris quadraginta drachmas superaddito, cum pal-

κος καὶ κασσίας καὶ καλάμου τὰς ἴσας ὁλκάς· ἀσπαλάθου τὲ καὶ ξυλοβαλσάμου ἀνὰ ὁλκὴν μίαν· μίξον δὲ καὶ κινναμώμου καὶ καρδαμώμου καὶ νάρδου ἀνὰ οὐγγίαν μίαν· πάντα δὲ ἔστω ὁλοσχερέστερα κεκομμένα· εἶτα ἐπίχει οἶνον εὐώδη καὶ ὑπέρειδε ἐπ' ἀνθράκων πεπωματισμένον τὸ ἀγγεῖον, καὶ σύζεσον τρὶς, ἄρας τὲ ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἔασον ἐννυκτερεῦσαι αὐτό· τῇ δ' ἐχομένῃ ἀπόχεε τὸν οἶνον καὶ ἄλλον ἐπιδοὺς τοῦ αὐτοῦ γένους σύζεσον[99] ἕως τρὶς ὁμοίως, καὶ ἄφες· πρωῒ δὲ ἀνελόμενος τὸ στέαρ, ἀπόχει τὸν οἶνον· ἐκπλύνας τὲ τὸ ἀγγεῖον καὶ καθάρας τὸ πρὸς τῷ πυθμένι καὶ τήξας διϋλίσας τὲ αὐτὸ, ἀπόθου καὶ χρῶ. Ἀρωματίζεται δὲ καὶ τὸ τεθεραπευμένον τὸν αὐτὸν τρόπον· προστύφεται δὲ τὰ προειρημένα στέατα πρὸς τὸ ῥᾳδίως δέξασθαι τὴν τῶν ἀρωμάτων δύναμιν οὕτω· λαβὼν αὐτῶν ὅ, τι ἂν βούλοιο[100], ζέσον ἅμα οἴνῳ, συγκαθεὶς μυρσίνης κλάδον, ἕρπυλλόν τε καὶ κύπειρον, ἔτι δὲ ἀσπάλαθον ὁλοσχερέστερον κοπέντα· τινὲς δὲ ἑνὶ τούτων ἀρκοῦνται τῇ χρήσει· ὅταν δὲ εἰς τρίτον ἀναζέσῃ, ἀνε-

99) Quanquam codices editionesque omnes σύζευξον habeant, cum Serapione et Saraceno, etiamsi in textum non receperit, ponimus σύζεσον. 100) C. ἤρεσκεν.

mae, cassiae et calami totidem singulorum drachmis, aspalathi et xylobalsami ana drachma una: adde et cinnamomi, cardamomi, nardi ana unciam unam. Omnia vero sint integre tusa. Dein affuso vino odorato vas operculo praeditum supra carbones firmiter collocato, ac ter omnia confervefacito, tumque vas ab igne remotum per noctem stare sinito. Postridie vino effuso, novoque eiusdem generis addito, ter simili modo confervefacito ac dimittito. Mane vero exemto adipe vinum effundito et, abluto vase purgatoque, quod imo subsidens haeserat, ipsum eliquato, novissime excolatum ad usum recondito. Quod ante praeparatum est, eodem modo aromatibus conditur. Prius inspissantur autem adipes antedicti, ut facilius aromatum vim sibi asciscant, sequenti modo: Sumens eorum quodcunque volueris, cum vino fervefacito, simul immisso myrti ramulo, serpyllo ac cypero, insuperque aspalatho integre tuso. Nonnulli tamen ad hunc usum uno duntaxat horum contenti sunt. Cum autem tertio ebulliverit,

λόμενος πράως καὶ δι' ὀθόνης ὑλίσας, ἀρωμάτιζε, ὡς δεδήλωται· ἔτι δὲ καὶ οὕτω πρόστυφε τὰ στέατα· κόψας ὅ,τι ἂν αὐτῶν ἐθέλῃς, πρόσφατον δὲ καὶ ἀμιγὲς αἵματος, τά τε ἄλλα ἔχον, ἃ πολλάκις εἴρηται, ἔμβαλε εἰς λόπαδα καινήν· ἐπιχέας τε οἶνον λευκὸν εὐώδη παλαιὸν, ὡς ὑπερέχειν δακτύλους ὀκτὼ, σύζεσον, ἐλαφρῷ χρώμενος πυρὶ, ἕως τὴν σύμφυτον ὀσμὴν ἀποβάλῃ καὶ μᾶλλον οἰνίζῃ· εἶτα καθελὼν τὸ ἀγγεῖον καὶ ψύξας, ἀνελοῦ στέατος μνᾶς β', καὶ βαλὼν εἰς λοπάδα, προσεπιδούς τε τοῦ αὐτοῦ οἴνου κοτύλας δ', καὶ λωτίνου καρποῦ, οὗ τοῖς ξύλοις οἱ αὐλοποιοὶ χρῶνται, κεκομμένου μνᾶς δ', ἕψε πυρὶ κούφῳ, διηνεκῶς κινῶν· ὅταν δὲ τὴν στεατώδη ἀποφορὰν ἀποβάλῃ πᾶσαν, διϋλίσας αὐτὸ ψύχε· καὶ λαβὼν ἀσπαλάθου κεκομμένου μνᾶν μίαν καὶ ἀμαρακίνου ἄνθους μνᾶς τέτταρας, οἴνῳ φύρασον παλαιῷ, καὶ ἔασον μίαν νύκτα πιεῖν· τῇ δ' ἐχομένῃ εἰς χύτραν κεραμέαν τριχουνιαίαν καινὴν κάθες αὐτὰ καὶ τὸ στέαρ· προσαπόδος δὲ καὶ χοὸς ἥμισυ οἴνου καὶ σύζεσον ἅπαντα ὁμοῦ· ὅταν δὲ πάντων τῶν στυμμάτων τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὀσμὴν[1] ἀπολάβῃ τὸ στέαρ, καθ-

1) Ald. ἕως ἂν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὀσμὴν τῶν στυμμάτων ἀναλάβῃ.

leniter exemtum et linteo transfusum aromatibus, sicut praeceptum est, imbuito. Sed et adipes ita prius inspissantur. Adipem quemlibet recentem, sanguinis expertem aliasque habentem notas, quas saepe tradidimus, ubi contuderis, in patinam novam coniicito, et infuso vino albo veteri odorato, quod digitorum octo altitudinem superet, igne lento cenfervefacito, donec, deposito odore nativo, vinum potius redoleat. At ubi deposito vase refrixerit, duas adipis minas eximito ac in ollam mittito, adiectis eiusdem vini heminis quatuor, fructus loti, eius nimirum, cuius ligno tibiarum artifices utuntur, tusi minis quatuor, ac lento igne assiduo agitando coquito. Postquam autem omnem adipis nidorem abiecit, excolatum frigescere sinito. Tum sumtas aspalathi tusi minam unam, florum maioranae minas quatuor, ac veteri subactas vino, sinito noctem unam combibere. Postridie in ollam fictilem novam tricongialem ea simulque adipem demittito et addito vini dimidio congio simul omnia fervefacito. Post ubi spissamentorum omnium et vim et odorem adeps asciverit,

ελὼν αὐτὸ καὶ διϋλίσας πῆξον[2] καὶ ἀπόθου· ἐὰν δὲ εὐωδέστερον ποιῆσαι θέλῃς, μίσγε σμύρνης λιπαρωτάτης ὁλκὰς η', οἴνῳ διειμένας πολυετεῖ.

Τὸ δὲ ὀρνίθειον καὶ χήνειον στέαρ οὕτως ἂν εὐωδιασθῇ· λαβὼν οἵου τινὸς αὐτῶν τεθεραπευμένου κοτύλας δ', καὶ καθεὶς εἰς ὀστρακίνην χύτραν, πρόσμιξον ἐρυσισκήπτρου καὶ ξυλοβαλσάμου, ἔτι δὲ φοίνικος ἐλάτης καὶ καλάμου ὁλοσχερῶς κεκομμένου ἀνὰ < ιβ', ἐπιδούς τε οἴνου λεσβίου παλαιοῦ κύαθον α', θὲς ἐπ' ἀνθρακιᾶς, καὶ σύζεσον τρίς· εἶτα ἀνελόμενος ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ ἀγγεῖον καὶ ἐάσας ψυγῆναι τὰ ἐν αὐτῷ ἡμέραν μίαν καὶ νύκτα· τῇ ἐχομένῃ τῆξον αὐτὰ καὶ διὰ ῥάκους λινοῦ καθαροῦ ὕλισον[3] εἰς καθαρὸν ἀγγεῖον· ὅταν δὲ παγῇ, ἀνελόμενος κόγχῳ τὸ προειρημένον εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον βάλε καινὸν, καὶ πωμάσας στεγανῶς ἀπόθου ἐν καταψύχρῳ τόπῳ· χειμῶνος δὲ ταῦτα δραστέον, ἐν γὰρ θέρει οὐ πήγνυται· τινὲς δὲ πρὸς τὴν σύστασιν αὐτῶν καὶ τὴν πῆξιν,

2) Sic Lacuna. Sarac. maluit ψύξον. Vulgo τῆξον.

3) Cum Saraceno loco χύλισον, quod hic minus aptum.

igne detractum excolatumque concrescere sinito et reponito. Quodsi odoratiorem reddere volueris, myrrhae pinguissimae drachmas octo vino multorum annorum dilutas misceto.

Gallinaceum vero et anserinum adipem ita poteris fragrantem facere. Cuiusvis eorum curati heminas quatuor sumito et olla testacea excipito: ac aspalathi (erysisceptri), xylobalsami, insuperque palmae elates et calami integre tusi ana drachmas duodecim admisceto, adiectoque vini lesbii veteris cyatho uno super prunis collocato ac ter confervefacito. Mox vase sublato ab igne, quae in eo sunt, diem unam noctemque refrigescere sinito. Postridie liquata per pannum lineum mundum in vas purum excolato. Ubi vero coïerit adeps, concha exemtum in fictile vas novum coniicito, quod operculo arcte clausum loco perfrigido reposueris. Ceterum haec hyberno tempore peragenda sunt, neque enim aestate adeps concrescit. Sunt, qui, quo facilius omnia coëant concrescant-

βραχὺ κηροῦ τυῤῥηνικοῦ μίσγουσιν· τῷ δὲ αὐτῷ τρόπῳ ἀρωματιστέον καὶ τὸ ὕειον, ἄρκειόν τε καὶ τὰ ὅμοια.

Κεφ. ϛβ'. [Πῶς σαμψυχίζεται τὸ στέαρ.] Σαμψυχίζεται δὲ στέαρ οὕτω· λαβὼν τοῦ καλῶς τεθεραπευμένου ὅσον μνᾶν μίαν, ἔστω δὲ μᾶλλον ταύρειον, καὶ σαμψύχου ὡρίμου τεθλασμένου ἐπιμελῶς μνᾶν μίαν ἥμισυ μίξον, καὶ μαγίδας ἀνάπλασον, ἐπιῤῥαίνων[4] δαψιλέστερον οἶνον, εἶτα ἀποθέμενος αὐτὰς εἰς ἀγγεῖον καὶ σκεπάσας, ἔασον νυκτερεῦσαι· πρωῒ δὲ εἰς κεραμέαν χύτραν ἐμβαλὼν καὶ ὕδωρ ἐπιχέας, ἕψε κούφως· ὅταν δὲ τὴν ἰδίαν ὀσμὴν ἀποβάλῃ τὸ στέαρ, διϋλίσας αὐτὸ καὶ ἐάσας μεῖναι ὅλην τὴν νύκτα πεπωμασμένον καλῶς τῇ ἐπιούσῃ ἀνελόμενος τὸν τροχίσκον, καὶ προςαποψήξας[5] τὴν ἐν τῷ πυθμένι ῥυπαρίαν, μίξον πάλιν σαμψύχου κεκομμένου, ὡς εἴρηται, ἄλλην μνᾶν μίαν ἥμισυ, καὶ ὡςαύτως ἀνάπλασσε μαγίδας, ποιῶν καὶ τὰ ἄλλα, ἃ προείρηται· ἐπὶ πᾶσι δὲ ἑψήσας καὶ διϋλίσας, ἀφελών τε, εἴ τις ἐν τῷ πυθμένι ῥυπαρία ὑπάρχει, ἀπόθου ἐν καταψύχρῳ τόπῳ.

4) C. ἐπιχέας.
5) Cum Saraceno loco προςαποψύξας.

que, cerae tyrrhenicae momentum admiscent. Eadem vero arte suillus adeps et ursinus ceterique id genus aromatis imbuuntur.

Cap. XCII. [*Quomodo adeps maioranae odore imbuatur.*] Maioranae odore adeps tali modo imbuitur: Bene curati adipis, praeprimis taurini, minam unam sumito et maioranae maturae diligenter contusae sesquiminam misceto, atque insperso largiori vino offas conformato, quas in vase operto repositas pernoctare sinito. Postero mane in fictilem ollam immissas affusa aqua leniter coquito, cumque suum exuerit odorem adeps, ipsum excolatum ac operculo probe clausum totam noctem quiescere sinito. Postero die pastillo exemto, abstergito sordes, quae fundum petierant, iterumque maioranae contusae, uti dictum est, sesquiminam aliam adiicito, similiterque in offas cogito. Aliis quoque, quae ante diximus, peractis, decoctum colo traiicito, ac detracta, si qua fundo adhaeserit, spurcitie, loco perfrigido reponito.

Κεφ. ϛγ'. [*Περὶ στέατος χηνείου καὶ ὀρνιθείου.*] Εἰ δὲ ἀθεράπευτον στέαρ ἢ χήνειον ἢ ὀρνίθειον ἢ μόσχειον[6] θέλῃ τις ἄσηπτον διατηρῆσαι, οὕτω ποιητέον αὐτό· λαβὼν πρόσφατον, ὁποῖον ἂν βούλοιο[7], ἔκπλυνον ἐπιμελῶς, καὶ διαψύξας[8] ἐπὶ κοσκίνου ἐν σκιᾷ, μετὰ τὸ ξηρανθῆναι ἔμβαλε εἰς ὀθόνην καθαρὰν, καὶ ταῖς χερσὶν ἐκπίεσον βιαίως[9], εἶτα λίνῳ διείρας κρέμασον ἐν τόπῳ σκιερῷ· μετὰ δὲ ἡμέρας πολλὰς καινῷ ἀποδήσας χάρτῃ, ἀποτίθεσο ἐν καταψύχρῳ τόπῳ· ἄσηπτα διαμένει καὶ ἐν μέλιτι ἀποτεθέντα.

Κεφ. ϛδ'. [*Στεάτων δύναμις.*] Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ στέατα πάντα θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, ἀραιωτικήν[10]. Τὸ μέντοι ταύρειον στύφει ποσῶς, καὶ τὸ βόειον καὶ τὸ μόσχειον· καὶ τὸ λεόντειον δὲ ἀναλογεῖ τούτοις· φασὶ δὲ αὐτὸ καὶ ἀντιφάρμακον τοῖς ἐπιβουλεύουσιν εἶναι· τὸ δὲ ἐλεφάντειον καὶ ἐλάφειον ἑρπετὰ διώκει καταχριόμενον· τὸ δὲ αἴγειον στυπτι-

6) Lacun. legit ἐχίδνιον. 7) C. N. αἱρῇ.
8) Lacun. legit διασείσας.
9) C. N. et cod. Par. apud Goupyl. ἐῤῥωμένως.
10) Ald. et Asul. ἀρωματικὴν. Marcell. Vergil. primus, dein Cornarus nostram suaserunt lectionem esse praeferendam. Paull. lib. 7. p. 254. τὸ τῶν λεόντων στέαρ dicit esse διαφορητικώτατον.

Cap. XCIII. [*De adipe anserino et gallinaceo.*] Si quis vero haud ante curatum adipem anserinum, gallinaceum, aut vitulinum a putredine tueri velit, id ita instituendum est. Recentem quemcunque volueris adipem assumtum diligenter eluito, et supra cribrum in umbra perflandum aëri exponito: postquam siccatus fuerit, in linteum mundum iniicito et manibus vehementer exprimito: dein lino traiectum umbroso in loco suspendito, et post multos dies nova charta involutum loco perfrigido recondito. In melle quoque asservata pinguia inputria permanent.

Cap. XCIV. [*Adipum vis.*] Vim habent adipes omnes calefacientem, mollientem, rarefacientem. Taurinus autem adeps, ut et bubulus et vitulinus, quodammodo condensant. His affinis est leoninus, quem aiunt etiam insidiantibus resistere. Elephantinus vero ac cervinus peruncti serpentes fugant. At caprinus magis condensat, unde

κώτερον[11], ὅθεν δυςεντερικοῖς δίδοται σὺν ἀλφίτῳ καὶ ῥοϊ καὶ τυρῷ καθεψόμενον, ἐγκλύζεταί τε μετὰ πτισάνης χυλοῦ· εὐθετεῖ δὲ καὶ φθισικοῖς ἐν ῥοφήμασιν ὁ ἐξ αὐτῶν ζωμὸς, καὶ τοῖς κανθαρίδας πεπωκόσιν ὠφελίμως δίδοται· τὸ δὲ τράγειον, διαλυτικώτατον ὂν, βοηθεῖ ποδαγρικοῖς, φυραθὲν σὺν αἰγὸς σπυράθοις καὶ κρόκῳ, καὶ ἐπιτιθέμενον· καὶ τὸ προβάτειον ἀναλογεῖ τούτῳ· ὕειον δὲ ἀναλογεῖ[12] τοῖς περὶ ὑστέραν καὶ ἕδραν, ὃ καὶ πυρικαύστοις ἁρμόζει· τὸ δὲ ταριχηρὸν ὕειον ὡς ὅτι παλαιότατον θερμαίνει καὶ μαλάσσει· οἴνῳ δὲ πλυνθὲν ἁρμόζει πλευριτικοῖς, σὺν τέφρᾳ ἢ ἀσβέστῳ ἀναληφθὲν, καὶ πρὸς οἰδήματα καὶ φλεγμονὰς καὶ σύριγγας· τὸ δὲ ὄνειόν φασιν οὐλὰς ὁμόχρους ποιεῖν· χήνειον δὲ καὶ ὀρνίθειον πρὸς τὰ γυναικεῖα καὶ ἐπὶ ῥήξεις χειλῶν καὶ προσώπων[13] ἐπιμέλειαν καὶ ὠταλγίας ἁρμόζει· τὸ δὲ ἄρκειον δοκεῖ τριχοφυὲς εἶναι ἀλωπεκιῶν, καὶ χιμετλιῶσιν ἁρμόζει· τὸ

11) Hic est ille locus, qui Galeno (fac. simpl. 11. p. 330.) ansam praebuit, Dioscoridem taxare, quod *τὰ σημαινόμενα τῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων* ignorarit. *Στυπτικωτέραν* enim *δύναμιν* sebo caprino tribui non posse, sed noluisse Diosc. *δριμυτέραν ποιότητα* exprimere. Mihi vero secus videtur. *Στυπτικὸν* cum *στύφειν*, *στύμμασι* comparans Diosc. idem voluit dicere, quod ipse Galenus et Paullus, cum *ταχέως πηγνύμενον* edisserant *τὸ στέαρ αἴγειον*.

12) Forte sphalma loco *εὐθετεῖ*.

13) Goupyl. legit in cod. *πρὸς ὤτων*.

et in intestinorum difficultatibus cum polenta, rhoë et caseo exhibetur, et cum ptisanae etiam liquore infunditur. Iusculum ex iis etiam in sorbitione phthisicis prodest, ac iis, qui cantharidas hauserunt, utiliter propinatur. Hircinus dein, quippe qui validissime discutit, podagricis auxiliatur cum stercore caprino et croco subactus impositusque. Sed et huic ovillus cognatus est. Suillus autem ad matricis sedisque vitia commodus, qui et ambustis confert. Idem sale conditus et quam vetustissimus calefacit et mollit: vino vero lotus pleuriticis prodest. At cinere aut calce exceptus et oedematibus et inflammationibus fistulisque convenit. Asininum autem tradunt cicatrices corpori concolores reddere. Anserinus dein et gallinaceus muliebribus malis congruunt, nec non ad labiorum rimas, ad curandam faciei cutem et contra aurium dolores. Ursinus calvitiei capillos restituere creditur ac pernionibus

δὲ τῆς ἀλώπεκος στέαρ πρὸς ὠταλγίας· τὸ δὲ τῶν ποταμίων ἰχθύων ὀξυδερκὲς ἐγχριόμενον, ἀποτακὲν ἐν ἡλίῳ καὶ μέλιτι μιγέν· τὸ δὲ τῆς ἐχίδνης πρὸς ἀμβλυωπίας[14], ἔτι δὲ ὑποχύσεις ἐνεργεῖ, μιγὲν κεδρίᾳ καὶ μέλιτι ἀττικῷ καὶ ἐλαίῳ παλαιῷ ἴσον· ἐκτιλθείσας δὲ τὰς ἐν μασχάλῃ τρίχας, πρὸς τὰς ῥίζας καταχρισθὲν καθ᾽ ἑαυτὸ, πρόςφατον, ἐξιτήλους ποιεῖ.

Κεφ. ϛέ. [Περὶ Μυελῶν.] Μυελῶν δὲ κράτιστός ἐστιν ἐλάφειος, εἶτα μόσχειος, καὶ μετὰ τοῦτον ταύρειος, εἶτα αἴγειος καὶ προβάτειος· συνίσταται δὲ θέρους τοῦ συνεγγίζοντος τῷ φθινοπώρῳ· ἐν γὰρ τοῖς ἄλλοις καιροῖς αἱμαλωπὶς καὶ οἱονεὶ σὰρξ εὔθρυπτος ἐν τοῖς ὀστέοις εὑρίσκεται· ἔστι δὲ δύςγνωστος[15], ἐὰν μήτις ἐξοστεΐσας ἴδῃ καὶ ἀπόθηται. Ἅπαντες δέ εἰσι μαλακτικοὶ, ἀραιωτικοὶ, θεραπευτικοὶ[16], πληρωτικοὶ ἑλκῶν· ὁ δὲ ἐλάφειος περιχρισθεὶς καὶ θηρία διώκει. Θεραπεύεται ὁ πρόςφατος μαλαχθεὶς ὡς στέαρ, παραχεόμενος[17] ὕδατι, ἐκλεγομένων τῶν ὀστέων, εἶτα δι᾽ ὀθό-

14) C. N. ἀλωπεκίας.
15) Omnes editiones δύγνωστος. Lacuna legit interpositum ὁποίον ἂν ῇ.
16) Cum Plinio interpretes omnes θερμαντικοὶ intellexerunt, sed nusquam id in codicibus: ἀποθεραπευτικοὶ maluit Sarac. Equidem praeferrem ὀλισθητικοὶ, sed temeritatis arguerer.
17) Bene Sarac. loco vulg. παραχεόμενον.

subvenit. Vulpinus medetur aurium doloribus. Fluviatilium piscium adeps inunctis oculis claritatem affert, siquidem in sole liquatus mellique admistus fuerit. Viperinus contra oculorum hebetudines ac suffusiones etiam efficax est, additis cedriae, mellis attici et olei veteris aequis partibus. Pilos alis evulsos abolet, si recens ac per se ad radicum vestigia illinatur.

Cap. XCV. [*De Medullis.*] E medullis optima est cervina, tum vitulina, post hanc taurina, dein caprina et ovilla. Colliguntur vero aestatis ea parte, quae autumno proxima est: aliis enim anni temporibus sanguinis concrementum et quasi caro friabilis in ossibus reperitur. Neque facile dignoscitur, nisi ab eo, qui ipsam ossibus extraxerit ac reposuerit. Omnes autem medullae molliunt, rarefaciunt, curant ulcera et explent. Cervina peruncta et venenatas arcet bestias. Curatur vero recens, adipis ad instar, selectis ossibus: nam et affusa aqua primum sub-

νης ὑλισθεὶς καὶ ὡςαύτως πλυνθεὶς, ἄχρις ἂν τὸ ὕδωρ καθαρὸν γένηται· ἔπειτα ἐν διπλώματι τακεὶς, ἐπαναληφθείσης πτερῷ τῆς ἐπινηχομένης ῥυπαρίας καὶ διϋλισθεὶς εἰς θυΐαν, μετὰ τὸ παγῆναι ἀποτίθεται ἐν ὀστρακίνῳ ἀγγείῳ καινῷ, ἀπεξυσμένης ἐπιμελῶς τῆς ὑποστάθμης· εἰ δ' ἀθεράπευτον ἀποτίθεσθαι βούλει, ποίει πάντα, ὡς ἐπὶ τοῦ ὀρνιθείου καὶ χηνείου στέατος ὑπεδείξαμεν.

Κεφ. ϛϛ'. [*Περὶ χολῆς πάσης.*] Χολὴ πᾶσα ἀποτίθεται τούτῳ τῷ τρόπῳ· λαβὼν τὴν πρόςφατον καὶ ἀποδήσας τὸ στόμα αὐτῆς λίνῳ, κάθεσο εἰς ὕδωρ ζέον, διαλιπὼν χρόνον τοσοῦτον, ὅσον ἂν τις τριῶν σταδίων δρόμον ἀνύσειεν[18]· εἶτα ἐξελὼν ξήραινε ἐν τόπῳ σκιερῷ καὶ ἀνοτίστῳ· τὰς δὲ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ λίνῳ ἀποθήσας, βάλε εἰς βικίον ὑελοῦν, ἔχον μέλι· καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ λίνου περιδήσας τῷ στόματι τοῦ βικίου, πωμάσας ἀπόθου· εἰσὶ δὲ πᾶσαι αἱ χολαὶ δριμεῖαι, θερμαντικαὶ, τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον κατὰ δύναμιν ἀλλήλων διαφέρουσαι· δοκοῦσι δὲ ἐπιτετάσθαι ἥ, τε

18) C. N. ἀναλώσειεν.

igitur, dein per linteum excolatur ac similiter eluitur, donec aqua pura conspiciatur. Super haec in duplici vase liquatur, exceptis penna sordibus innatantibus et in pilam transcolatur: postquam vero coïerit, faece, quae subsidet, sedulo derasa, in fictili vase novo reponitur. Quod si libet haud prius praeparatam reponere, eadem omnia facito, quae de gallinacco anserinoque adipe praecepimus.

Cap. XCVI. [*De omni fellis genere.*] Fel omne reconditur hoc modo: Acceptum recens, ubi os vesicae lino praeligaveris, in aquam fervidam deponito ac tamdiu demittito, dum quis trium stadiorum spatium conficeret: dein exemtum siccato loco umbroso ac minime humecto. Sed quod ad ocularia adhibiturus es, lineo filo deligatum in lagenulam vitream, quae mel habeat, demittito et circa lagenulae ostium obligato fili principio, operculum addito ac recondito. Omnia autem fellis genera acria sunt et calefaciunt: maioris tamen minorisve efficaciae ratione inter se differunt. Siquidem praestan-

τοῦ θαλασσίου σκορπίου καὶ ἰχθύος τοῦ λεγομένου καλλιωνύμου[19], χελώνης τε θαλασσίας καὶ ὑαίνης· ἔτι δὲ πέρδικος καὶ ἀετοῦ καὶ ἀλεκτορίδος λευκῆς καὶ αἰγὸς ἀγρίας· ἰδίως ἁρμόζουσα πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις καὶ ἀχλῦς, ἄργεμά τε καὶ τραχέα βλέφαρα· τῆς δὲ τοῦ προβάτου καὶ τοῦ τράγου καὶ τοῦ συὸς ἔτι δὲ ἄρκτου ἐμπρακτικωτάτη ἐστὶν ἡ ταυρεία· πᾶσαι δὲ προθυμίαν πρὸς διαχώρησιν ἐργάζονται, καὶ μᾶλλον παιδίων, εἴ τις κροκίδα βάψας προσθείη τῷ δακτυλίῳ[20]· ἡ δὲ ταυρεία ἰδίως ἐπὶ συναγχικῶν διαχρίεται σὺν μέλιτι· ἀποθεραπεύει τε τὰ ἐν δακτυλίῳ[20] μέχρις οὐλῆς· πυοῤῥοοῦντά τε ὦτα καὶ τὰς ἐπ᾽ αὐτῶν ῥήξεις σὺν γάλακτι αἰγείῳ ἢ γυναικείῳ ἐνσταζομένη· πρὸς δὲ συριγμοὺς, σὺν πράσου χυλῷ· εἴς τε τὰς τραυματικὰς ἐμπλάστρους[21] μιγνυμένη καὶ θηριακὰς περιχρίστους· καὶ πρὸς φαγεδαινικὰ ἕλκη καὶ ὀδύνας αἰδοίου καὶ ὀσχέου σὺν μέλιτι· πρὸς δὲ λέπρας καὶ πίτυρα σὺν νίτρῳ ἢ γῇ κιμωλίᾳ σμῆγμα κράτιστον· καὶ ἡ προβατεία δὲ

19) Ald., Asul., Cornar., Marc. *καλλιονίου.* Goupyl. et cod. C. *καλλιωνύμου.* Serapion iam *calonomos.*

20) Vulgo *δακτύλῳ.*

21) Lacuna addit *ἀφλεγμάντους.*

tioris effectus esse videntur fella scorpii marini, piscis, qui callionymus dicitur, testudinis marinae et hyaenae; itemque perdicis, aquilae, gallinae candidae et caprae sylvestris; quod quidem speciatim confert ad incipientes suffusiones, caligines, albugines et palpebrarum scabrities. Taurinum vero ovillo, hircino, suillo atque etiam ursino efficacius. Omnia vero proclivitatem ad alvi deiectionem producunt, praesertim infantibus, si quis eo delibutum lanae floccum ano admoverit. Taurino speciatim anginosi cum melle perunguntur, ac sedis ulcera ad cicatricem usque persanantur. Medetur et aurium fluxibus purulentis earumque rimis cum lacte caprino, tinnitui etiam cum porri succo instillatum. Miscetur insuper vulnerariis emplastris et circumlitionibus, quae contra venenata parantur. Phagedaenicis ulceribus ac pudendi scrotique doloribus ex melle prodest. Lepras etiamnum et furfures cum nitro aut terra cimolia exterit expeditissime. Ovillum et ursi-

πρὸς αὐτὰ καὶ ἡ ἀρκεία, ἐνδεέστεραι δὲ τυγχάνουσιν· ἐκλειχομένη δὲ ἡ ἀρκεία ἐπιληπτικοὺς ὠφελεῖ· ἡ δὲ τῆς χελώνης πρὸς συνάγχας καὶ τὰς ἐπὶ τῶν παίδων νομὰς ἐν στόματι, καὶ ἐπιληπτικοῖς ἐντεθεῖσα ταῖς ῥισίν· αἰγὸς δὲ ἀγρίας ἰδίως νυκτάλωπας θεραπεύει ἐγχρισθεῖσα, καὶ ἡ τοῦ τράγου τὸ αὐτὸ ποιεῖ, θύμιά τε αἴρει καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἐλεφαντιώντων ὑπεροχὰς καταχριομένη καταστέλλει· ἡ δὲ ὑεία πρὸς τὰ ἐν ὠσὶν ἕλκη καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα ὠφελίμως παραλαμβάνεται.

Κεφ. ϛζ΄. [Περὶ Αἱμάτων.] Αἷμα χηνὸς καὶ ἐρίφου καὶ νήσσης ἀντιδότοις χρησίμως μίγνυται· φάσσης δὲ καὶ τρυγόνος καὶ περιστερᾶς καὶ πέρδικος εἰς προσφάτους ὀφθαλμῶν τρώσεις καὶ ὑποδρομὰς αἵματος καὶ νυκτάλωπας ἐγχρίεται· ἰδίως δὲ τὸ τῆς περιστερᾶς αἱμοῤῥαγίας τὰς ἐκ μηνίγγων ἐπέχει· τὸ δὲ τοῦ τράγου καὶ αἰγὸς καὶ ἐλάφου καὶ λαγωοῦ ὀπτὸν ἀπὸ τηγάνου λαμβανόμενον δυσεντερίας καὶ κοιλιακὰς ῥύσεις ἐφίστησι· μετ᾽ οἴνου δὲ ποθὲν πρὸς τοξικὰ ποιεῖ· τὸ δὲ τῶν λαγωῶν θερμὸν καταχριόμενον ἐφήλιδας καὶ φακοὺς θεραπεύει, καὶ τὸ ἀπὸ τῶν κυνῶν δὲ ποθὲν λυσσοδήκτοις

num contra eadem pollent, sed minore efficacia praedita, ac ursinum quidem linctu comitiales adiuvat. Fel testudinis valet ad anginam et depascentia in infantium ore ulcera, idem naribus inditum cōmitialibus prodest. Sylvestris caprae felle perunctο peculiariter lusciosi sanantur. Hircinum idem praestat, thymia quoque abolet et luxuriantes elephantiacorum protuberantias reprimit. Suillum denique contra aurium ulcera ceteraque omnia utiliter assumitur.

Cap. XCVII. [*De sanguinis variis generibus.*] Sanguis anseris, hoedi et anatis utiliter antidotis miscetur. Palumbi autem, turturis, columbae ac perdicis recentibus oculorum vulneribus, iisdem sugillatis ac lusciosis illinitur. Peculiariter vero columbae sanguis haemorrhagias e meningibus sistit. Hirci autem, caprae, cervi et leporis sanguis inassatus sartagine et assumtus dysenterias et coeliacorum profluvia inhibet. In vino potus contra venena efficax est. Leporinus calens adhuc illitus faciei maculas a solis ardore contractas et lentigines emendat. Caninus

καὶ τοξικὸν πεπωκόσιν ἁρμόζει· τὸ δὲ τῆς χερσαίας χελώνης ποθὲν ἐπιληπτικοῖς ἱστορεῖται ἁρμόζειν· θαλασσίας δὲ χελώνης σὺν οἴνῳ καὶ πιτύᾳ λαγωοῦ καὶ κυμίνῳ πινόμενον ἁρμόζει πρὸς θηριοδήγματα καὶ φρύνου πόσιν· ταύρου δὲ αἷμα διαφορεῖ καὶ μαλάσσει σκληρίας καταπλασσόμενον μετὰ ἀλφίτων· τὸ δὲ τῶν ὀχευτῶν ἵππων σηπταῖς μίγνυται· τὸ δὲ τοῦ χαμαιλέοντος τρίχας ψιλοῦν ἐπὶ τῶν βλεφάρων πεπίστευται, καὶ τὸ τῶν χλωρῶν βατράχων ὁμοίως· γυναικὸς δὲ τὸ ἐπιμήνιον περιαλειφόμενον καὶ ὑπερβαινόμενον ἀσυλλήπτους δοκεῖ ποιεῖν γυναῖκας· ποδαγρικὰς δὲ ὀδύνας[22] καὶ ἐρυσιπέλατα κουφίζει καταχριόμενον.

Κεφ. ϛη΄. [Περὶ Ἀποπάτου.] Ἀπόπατος βοὸς νομάδος πρόσφατος ἐπιτεθεὶς φλεγμονὰς τὰς ἐκ τραυμάτων πραΰνει· ἐνειλεῖται δὲ φύλλοις καὶ θερμαίνεται ἐπὶ θερμοσποδιᾷ, καὶ οὕτως ἐπιτίθεται· καὶ ἰσχιάδος δὲ πυρίᾳ[23] πραϋντικὴ ἡ τοιαύτη ἐπίθεσις· σὺν ὄξει δὲ καταπλασθεῖσα σκληρίας[24] καὶ

22) Ald. sphalmate γυναῖκας.
23) Ald. πυρίας. Asulan. — Saracen. πυρία.
24) C. σκληρώματα.

commode propinatur a cane rabido demorsis iisque, qui toxicum hauserint. Testudinis terrestris epotum sanguinem comitialibus prodesse tradunt. Marinae autem testudinis cum vino, coagulo leporis et cumino potus contra venenatarum bestiarum morsus et haustum rubetae venenum convenit. Taurinus cum polenta impositus duritias discutit emollitque. At equorum admissariorum sanguis septicis medicamentis additur. Chamaeleonis similiterque viridium ranarum sanguine palpebrarum pilos aboleri creditum est. Menstruus vero feminae sanguis existimatur circumlitu, aut si super eo ingrediantur, mulierum conceptum impedire. Podagricos denique dolores ac erysipelata illitus iuvat.

Cap. XCVIII. [*De Stercore.*] Stercus bovis armentalis recens impositum inflammationes ex vulneribus lenit: foliis autem involutum in cinere calente calefit, atque ita imponitur. Simili modo fotu applicitum coxendicis cruciatus mitigat. Ex aceto vero cataplasmatis vice imposi-

χοιράδας διαλύει καὶ φύγεθλα· ἰδίως δὲ ἄῤῥενος βοὸς βόλβιτον ὑστέραν προπεπτωκυῖαν ὑποθυμιώμενον ἀποκαθίστησι· διώκει δὲ καὶ κώνωπας θυμιαθέν· αἰγῶν δὲ σπύραθοι, μάλιστα ὀρεινῶν, πινόμεναι σὺν οἴνῳ, ἴκτερον ἀποκαθαίρουσιν· σὺν ἀρώματι δὲ ποθεῖσαι ἔμμηνα κινοῦσι καὶ ἔμβρυα ἐκβάλλουσι[25]· ξηραὶ δὲ λεῖαι σὺν λιβανωτῷ προςτεθεῖσαι ἐν ἐρίῳ, γυναικεῖον ῥοῦν ἐπέχουσι, καὶ τὰς ἄλλας αἱμοῤῥαγίας σὺν ὄξει στέλλουσι· καεῖσαι δὲ ἀλωπεκίας θεραπεύουσι, μετ' ὄξους ἢ ὀξυμέλιτος καταχριόμεναι· σὺν ὀξυγγίῳ δὲ καταπλασσόμεναι ποδαγρικοὺς ὠφελοῦσιν· ἑψηθεῖσαι δὲ μετ' ὄξους ἢ οἴνου ἐπιτίθενται πρὸς ἑρπετῶν δήγματα καὶ ἕρπητας καὶ ἐρυσιπέλατα καὶ παρωτίδας· καὶ ἐπὶ ἰσχιαδικῶν ἡ δι' αὐτῶν καῦσις ὠφελίμως παραλαμβάνεται τοῦτον τὸν τρόπον· ἐπὶ τὸ μεταξὺ μέρος τοῦ ἀντίχειρος, συνεγγίζον δὲ τῷ καρπῷ κοῖλον, προϋποθεὶς ἔριον ἐλαίῳ βεβρεγμένον, ἐπιτίθει κατὰ μίαν σπύραθον πυριῶν, ἄχρις ἂν ἡ αἴσθησις διὰ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὸ ἰσχίον ἔλθῃ καὶ παύῃ· καλεῖται δὲ ἡ τοιαύτη καῦσις ἀραβική. Ἡ προβάτων δὲ ἄφοδος σὺν ὄξει κατα-

25) Lacun. κτείνουσι.

tum duritias, strumas et glandularum tumores discutit. Speciatim vero bovis masculi fimus prolapsum uterum suffitu restituit, accensi quoque nidore culices abiguntur. Caprarum, praesertim in montibus degentium, stercus ex vino bibitum regium morbum emendat, cum aromatibus vero potum menses ciet et fetus eiicit. Siccum tritumque et cum ture in vellere appositum fluxum muliebrem cohibet aliasque sanguinis eruptiones ex aceto compescit. Ustum ac cum aceto aut oxymelite illitum calvitiei medetur. Cum axungia vero cataplasmate adhibitum podagricis opitulatur. Decoctum in aceto aut vino imponitur ad serpentium morsus, herpetas, erysipelata, parotides. Quin et ischiadicis ustio eorum ope administratur utiliter hunc in modum: In eo cavo, quod est inter pollicem et indicem, qua parte pollex carpo committitur, lana oleo imbuta prius substernitur, ac dein singulatim imponuntur fimi caprini ferventes pilulae, donec sensus per brachium ad coxendicem perveniat doloremque mitiget, atque adustio talis arabica appellatur. At vero stercus ovillum ex

πλασθεῖσα ἐπινυκτίδας, ἥλους, θύμους, ἀκροχορδόνας ἰᾶται· πυρίκαυστα δὲ κηρωτῇ ῥοδίνῃ ληφθεῖσα· ὑὸς δὲ ἀγρίου ξηρὰ μεθ' ὕδατος ἢ οἴνου ποθεῖσα αἵματος ἀναγωγὴν ἴσχει καὶ χρόνιον ἄλγημα πλευρᾶς πραΰνει, ῥήγματα δὲ καὶ σπάσματα μετ' ὄξους πινομένη· στρέμματα δὲ θεραπεύει ἀναληφθεῖσα κηρωτῇ ῥοδίνῃ· ὄνων δὲ καὶ ἡ τῶν ἵππων αἱμοῤῥαγίας ἵστησιν, ὠμή τε καὶ κεκαυμένη ὄξει μιγεῖσα· ἡ δὲ τοῦ ἐξ ἀγέλης ὄντος ποηφάγου ξηρὰ χυλισθεῖσα ἐν οἴνῳ καὶ ποθεῖσα σκορπιοπλήκτοις σφόδρα βοηθεῖ· περιστερᾶς δὲ θερμαντικωτέρα καὶ καυστικωτέρα χρησίμως ὠμηλύσει μιγνυμένη· σὺν ὄξει δὲ χοιράδας διαφορεῖ· ἄνθρακάς τε περιῤῥήττει σὺν μέλιτι καὶ λινοσπέρμῳ καὶ ἐλαίῳ λεανθεῖσα· πυρίκαυστά τε θεραπεύει· καὶ ἡ τῶν ἀλεκτορίδων δὲ ταυτὰ ποιεῖ, ἐνδεέστερον μέντοι· πλὴν ἰδίως πρὸς μύκητας θανασίμους καὶ κώλου ἀλγήματα ἁρμόζει, μετ' ὄξους ἢ οἴνου πινομένη· πελαργοῦ δὲ σὺν ὕδατι ποθεῖσα ἐπιληπτικοῖς ἁρμόζειν πιστεύεται· γυπὸς ὑποθυμιαθεῖσα ἔμβρυα ἐκτινάσσειν παραδέδοται· μυῶν λεία σὺν ὄξει ἀλωπεκίας καταχριομένη θεραπεύει· σὺν λιβα-

aceto impositum sanat epinyctidas, clavos, verrucas, quae thymi vocantur, et quae pensiles sunt; itemque ambusta cerato rosaceo exceptum. Aprinum autem aridum in aqua aut vino potum sanguinis reiectionem sistit, ac diuturnum sedat lateris dolorem. Sed et ad rupta convulsaque ex aceto bibitur: luxatis vero exceptum cerato rosaceo medetur. Porro tam asinorum quam equorum fimum, sive crudum sive crematum, addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentinorum vero, qui herba pascuntur, siccum stercus vino imbutum et bibitum a scorpione ictis magnopere auxiliatur. Columbinum, quoniam vehementius calefacit ac urit, farinae crudae utiliter admiscetur, et ex aceto quidem strumas discutit, carbunculos vero emarginat cum melle, lini semine et oleo tritum: nec non ambustis quoque medetur. Gallinaceum eadem, sed malignius, praestat. Speciatim tamen contra letales fungos et colicos dolores confert, si ex aceto aut vino bibatur. Ciconiae vero fimum ex aqua potum comitialibus prodesse creditur. Vulturis suffumigatum fetum excutere traditur. Murinum cum aceto tritum illitumque calvitiei medetur:

νωτῷ δὲ καὶ οἰνομέλιτι πινομένη λίθους ἐκκρίνει· προστιθέμενα δὲ παιδίοις τὰ μυόχοδα κοιλίαν πρὸς ἔκκρισιν ἐρεθίζει· κυνὸς δὲ ἡ ἐν τοῖς κυνοκαύμασι ληφθεῖσα, ξηρὰ πινομένη μεθ' ὕδατος ἢ οἴνου, κοιλίαν ἐφίστησιν· ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων πρόσφατος καταπλασθεῖσα, ἀφλέγμαντα μετὰ τοῦ παρακολλᾶν φυλάττει τὰ τραύματα· ξηρὰ δὲ μετὰ μέλιτος διαχριομένη, ἐπὶ συναγχικῶν βοηθεῖν παραδίδοται· ἡ δὲ τοῦ χερσαίου κροκοδείλου ἁρμόζει ἐπὶ τῶν γυναικῶν πρὸς εὔχροιαν καὶ στίλβωσιν τοῦ προσώπου[26]. *Καλλίστη δὲ ἡ λευκοτάτη*[27] *καὶ εὔθρυβὴς, κούφη τε ὥσπερ ἄμυλον, ταχέως τε χυλουμένη ὑπὸ ὑγροῦ· διατριβεῖσά τε ὕποξυς καὶ ζυμίζουσα τὴν ὀσμήν· δολίζουσι δὲ αὐτὴν, ψᾶρας ὀρύζῃ τρέφοντες καὶ τὴν ἄφοδον ὁμοίαν οὖσαν πωλοῦντες· οἱ δὲ, ἄμυλον ἢ κιμωλίαν φυρῶντες καὶ χροΐζοντες [ἀγχούσῃ]*[28] *δι' ἀραιοῦ κοσκίνου, εἰς ὀλίγον ἀπηθοῦσι, καὶ ξηράναντες ὡς σκωλήκια πολοῦσιν ἀντὶ ταύτης. [ἀνθρώπων δὲ ξηρὰν σὺν μέλιτι φυ-*

26) Ald. *τῶν προσώπων.*

27) E Plinio iam Marc. Vergil. sic loco vulg. *λεπτοτάτη.*

28) Asulan. *ἀγχούσῃ,* ubi Ald. *ἐπ' ὀλίγον.*

cum ture vero et mulso potum calculos expellit. Sed et subditae infantibus muscerdae alvum ad deiectionem lacessunt. Caninum stercus, quod per caniculae ardores exceptum fuerit, aridum cum vino aut aqua potum, alvum cohibet. At humanum recens cataplasmatis vice impositum vulnera ab inflammatione vindicat, simul vero glutinat. Siccum autem cum melle perunctum anginosis auxiliari traditur. Stercus crocodili terrestris mulieribus confert ad colorem faciei nitoremque producendum. Optimum vero, quod candidissimum et friabile, amyli modo leve, in humore statim eliquescit, atque, dum teritur, subacidum est et fermentum redolet. Sunt, qui id vendant adulteratum fimo non dissimili sturnorum, quos oryza paverunt. Alii amylum aut cimoliam subigunt, et adscito colore [anchusae] per rarum cribrum paullatim percolant et siccant, ut vermiculorum specie loco genuini vendant. [Ceterum humanum stercus siccum melle subactum

ραθεῖσαν καὶ ἐπιτεθεῖσαν τῷ λάρυγγι, ὡς καὶ ἡ τοῦ κυνὸς, συναγχικοῖς βοηθεῖν ἐν ἀῤῥήτοις[29] εὕρομεν.][30]

Κεφ. ϟθ'. [Περὶ Οὔρων.] Οὖρον ἀνθρώπου τὸ ἴδιον ποθὲν πρὸς ἐχίδνης δήγματα ἁρμόζει, καὶ πρὸς θανάσιμα καὶ ἀρχομένους ὕδρωπας, καὶ πρὸς δῆξιν τῶν θαλασσίων ἐχίνων[31] καὶ σκορπίου θαλασσίου καὶ δράκοντος ἐπαντλούμενον· τὸ δὲ κυνῶν ἐπάντλημα κυνοδήκτοις· καὶ πρὸς λέπρας καὶ κνησμοὺς σμῆγμα σὺν νίτρῳ· τὸ παλαιὸν σμηκτικώτερον ἀχώρων, πιτύρων, ψωρῶν, ἐκζεσμάτων· νομάς τε ἐπέχει καὶ τὰς ἐν αἰδοίοις· ἐγκλυζόμενον καὶ ὦτα πυοῤῥοοῦντα στεγνοῖ· ἐμβάλλει δὲ καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς σκώληκας, ἑψόμενον ἐν σιδίοις ῥόας· τὸ δὲ τοῦ ἀφθόρου παιδὸς καταῤῥοφούμενον ὀρθοπνοίαις ἁρμόζει· ἑψηθὲν δὲ ἐν χαλκῷ σὺν μέλιτι οὐλὰς καὶ ἄργεμα καὶ ἀχλῦς ἀποσμήχει· κατασκευάζεται δὲ δι' αὐτοῦ καὶ τοῦ κυπρίου χαλκοῦ ἁρμόζουσα ἐπὶ τοῦ χρυσίου κόλλα· ἡ δὲ ὑποστάθμη τοῦ οὔρου καταχρι-

29) Sic cod. Par. apud Goupyl. ἀναντιῤῥήτως. Ald.

30) Uncinis inclusa in Ald. et Goupyli cod.; similia quoque Hermolaus Barbar. iam in versione.

31) Marc. Vergil. et Cornar. e Plinio loco vulg. ἐχιδνῶν.

et gutturi impositum, sicut et caninum, anginosis opitulari in arcanis, aut turpibus etiam invenimus.]

Cap. XCIX. [*De Urinis*] Humanam urinam suam cuique bibere prodest contra viperae morsus et letalia pharmaca, hydropemque incipientem: prodest etiam ea fovere echinorum marinorum, scorpionis itidem marini draconisque ictus. Canina rabidi canis morsibus perfundendis idonea est: lepras quoque et pruritus, nitro addito, exterit. Vetus etiam achoras, furfures, scabiem fervidasque eruptiones potentius extergit, quin et ulcera depascentia, etiam genitalium, coërcet. Purulentis quoque auribus infusa pus condensat, et in malicorio cocta animalcula (quae forte in aures irrepserint) eiicit. Pueri innocentis absorbta urina anhelantibus confert, cocta vero in aereo vase cum melle cicatrices, albugines et caligines emendat. Quinetiam ex ea et aere cyprio idoneum auro ferruminando gluten paratur. Sedimentum urinae erysi-

σθεῖσα ἐρυσιπέλατα παύει· ἀναζεσθεῖσα δὲ σὺν κυπρίνῳ καὶ προστεθεῖσα ὀδύνην ὑστέρας παρηγορεῖ, ὑστερικῶς πνιγομένας κουφίζει, βλέφαρά τε ἀποσμήχει, καὶ οὐλὰς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς ἀποκαθαίρει· τὸ δὲ ταύρειον σὺν σμύρνῃ λειανθὲν καὶ ἐνσταγὲν, ὠταλγίας παρηγορεῖ, καὶ τὸ συάγριον δὲ τῆς αὐτῆς ἔχεται δυνάμεως· ἰδιαίτερον δὲ τοὺς ἐν κύστει λίθους θρύπτει καὶ ἐκκρίνει πινόμενον· αἰγὸς δὲ ὕδρωπα τὸν ὑπὸ[32] σάρκα πινόμενον μετὰ νάρδου στάχυος καθ' ἑκάστην ἡμέραν σὺν ὕδατι κυάθων πλῆθος β' ἄγειν οὖρα καὶ [33] κοιλίαν, ἰᾶσθαι δὲ καὶ ὠταλγίας ἐνσταζόμενον, ὄνου δὲ παραδέδοται νεφριτικοὺς ὑγιάζειν.

Κεφ. ρ'. [Περὶ Λυγγουρίου.] Τὸ δὲ τῆς λυγγὸς, ὃ δὴ λυγγούριον καλεῖται, ἅμα τῷ ἐξουρηθῆναι λιθοῦσθαι (μάτην)[34] πεπίστευται· διὸ καὶ ματαίαν ἔχει τὴν ἱστορίαν· ἔστι γὰρ τὸ καλούμενον ὑπ' ἐνίων ἤλεκτρον πτερυγοφόρον· ὅπερ ποθὲν σὺν ὕδατι στομάχῳ καὶ ῥευματιζομένῃ κοιλίᾳ ἁρμόζει.

32) Mallem ἀνὰ σάρκα legere, cum etiam Marcellus asterisco notaverit: sed dicitur etiam Hippocraticis ὕδρωψ ὑποσαρκίδιος (de morb. 1. p. 447. *Foës.*)

33) Vulgari κατὰ substituit Saracenus e Serap.

34) Inserendum credidit Sarac.

pelata illitu mitigat. Fervefactum cum cyprino appositumque uteri dolorem demulcet, ex utero strangulatas levat, palpebras deterget, et oculorum cicatrices expurgat. Taurinum lotium cum myrrha tritum et instillatum dolores aurium lenit. Aprinum iisdem viribus praeditum est, sed peculiariter vesicae calculos potu comminuit et expellit. Caprinum traditur ad hydropem inter cutem cum spica nardi binisque aquae cyathis quotidie bibitum urinas ducere et alvum, instillatum vero aurium doloribus mederi. Asinino denique ferunt nephriticos sanari.

Cap. C. [*De Lyncurio.*] Lyncis urinam, quam lyncurium appellant, simul ac meiitu rlapidescere, frustra creditum est: ideo et vana, quae de eo fertur, historia. Est enim succinum, quod a nonnullis appellatur pterygophorum, quod potum cum aqua stomacho alvoque fluxione laboranti convenit.

Κεφ. ρα΄. [Περὶ Μέλιτος.] Μέλι πρωτεύει τὸ ἀττικὸν καὶ τούτου τὸ ὑμήττιον καλούμενον, εἶτα τὸ ἀπὸ τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ τὸ ἀπὸ τῆς Σικελίας, ὑβλαῖον[35] καλούμενον. Ἔστι δὲ δοκιμώτερον τὸ γλυκύτερον καὶ δριμὺ, εὐωδέστερον, ὑπόξανθον, οὐχ ὑγρὸν, ὅλκιμον δὲ καὶ εὔτονον, καὶ ἐν τῷ ἑλκυσθῆναι ἀνατρέχον ὡς ἐπὶ τὸν δάκτυλον. Δύναμιν δὲ ἔχει σμηκτικὴν, ἀναστομωτικὴν, ὑγρῶν προκλητικήν· ὅθεν ἁρμόζει ἕλκεσι ῥυπαροῖς καὶ κόλποις ἐγκλυζόμενον· ἑψηθὲν δὲ καὶ ἐπιτεθὲν παρακολλᾷ τὰ ἀφεστῶτα σώματα, λειχῆνάς τε θεραπεύει ἑψόμενον μετὰ στυπτηρίας ὑγρᾶς καὶ καταχριόμενον· ἤχους δὲ τοὺς ἐν ὠσὶ[36] καὶ ἀλγήματα σὺν ἁλσὶν ὀρυκτοῖς[37] λείοις ἐνσταζόμενον χλιαρόν· καὶ φθεῖρας καὶ κόνιδας φθείρει καταχριόμενον· λειποδέρμους τε τοὺς μὴ ἐκ περιτομῆς ἀποκαθίστησι, μαλασσομένης τῆς πόσθης τῷ μέλιτι, μάλιστα ἀπὸ βαλανείου, ἐφ᾽ ἡμέρας λ΄· ἀποκαθαίρει δὲ καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις, καὶ τὰ περὶ βρόγχον καὶ παρίσθμια καὶ συνάγχας, διακλυζόμενον[38] καὶ ἀναγαργαριζό-

35) Vulg. σίμβλιον. Marc. Vergil. multus est, ut probet, aliter legi hic non posse.
36) Marcell. legit in cod. ἥλους ἐν ποσί.
37) Marcell. legit φρυκτοῖς.
38) Marc. Vergil. loco vulg. διαχριόμενον.

Cap. CI. [*De Melle.*] Principem locum obtinet mel atticum, inque eo hymettium dictum, tum quod e Cycladibus insulis petitur, itemque quod e Sicilia, hyblaeum cognomine. Magis probatur dulcius et acre, odoratius, subflavum, minime liquidum, sed ductile firmumque, quodque, dum trahitur, in digitos fere resilit. Vim autem habet abstergentem, oscula vasorum aperientem, humores evocantem, unde in sordida ulcera sinusque commode infunditur. Decoctum ac impositum disiunctas partes agglutinat, lichenibus quoque medetur, coctum cum alumine liquido et illitum. Itemque aurium sonitui et dolori cum sale fossili trito tepidum instillatur. Pediculos ac lendes illitum enecat. Verpis seu curtis glandem, quae citra circumcisionem nudata sit, in integrum restituit, si melle praeputium, a balneo potissimum, ad dies triginta emolliatur: depurgat, quae pupillis caliginem offundunt: gutturis etiamnum et tonsillarum inflammationibus et anginis me-

μενον θεραπεύει· κινεῖ δὲ καὶ οὖρα, καὶ βῆξιν ἁρμόζει, καὶ τοῖς ὑπὸ ἑρπετῶν δηχθεῖσι· καὶ πρὸς μήκωνος πόσιν μετὰ ῥοδίνου θερμὸν λαμβανόμενον, καὶ πρὸς μύκητας καὶ λυσσοδήκτους ἐκλειχόμενον ἢ πινόμενον. Ἔστι μέντοι τὸ ὠμὸν φυσσῶδες κοιλίας καὶ βηχὸς ἐρεθιστικὸν, ὅθεν ἐξηφρισμένῳ δεῖ χρῆσθαι· πρωτεύει δὲ τὸ ἐαρινὸν, εἶτα τὸ θερινόν· τὸ δὲ χειμερινὸν παχύτερον ὂν χεῖρον, [καὶ ἐξανθισμοὺς ποιοῦν][39].

Κεφ. ρβ'. [*Περὶ Μέλιτος ἐν Σαρδωνίᾳ.*] *Τὸ δὲ ἐν Σαρδωνίᾳ γεννώμενον μέλι πικρὸν διὰ τὴν τοῦ ἀψινθίου νομήν· ἁρμόζει δὲ πρὸς ἐφήλιδας καὶ σπίλους τοὺς ἐν προσώπῳ καταχρισθέν.*

Κεφ. ργ'. [*Περὶ Μέλιτος ποντικοῦ.*] *Γεννᾶται δὲ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ποντικῇ κατά τινας καιροὺς διά τινων ἀνθῶν ἰδιότητα μέλι, ὃ τοὺς φαγόντας ἐξίστησι μετὰ ἐφιδρώσεως· βοηθοῦνται δὲ πήγανον ἐσθίοντες καὶ τάριχος, καὶ οἰνόμελι πίνοντες, ὁσάκις ἂν ἐμέσωσι τὰ αὐτὰ προσφερόμενοι·*

39) Sic Asulan., Cornar., Goupyl. et Sarac.; *ξηρανθέσμους ποιοῦν* cod. C. et Ald.; *ἐριθάκην ὄζον* Hermol. Barb. et Marcell; *ἐρείκην ὄζον* Plinius legisse videtur.

detur, collutu vel gargarismate. Urinas quoque ciet et tussi convenit, ut et iis, quos serpentes momorderint: itemque contra haustum meconium, si cum rosaceo calidum assumatur. Quin et contra fungos (venenatos) et rabidi canis morsus delinctum potumque proficit. Attamen crudum alvum inflat et tussim irritat, qua de causa despumato utendum est. Ceterum primas tenet vernum, dein aestivum: hybernum vero crassius est et deterius [et exanthemata prolicit.]

Cap. CII. [*De melle sardoo.*] Quod in Sardinia gignitur mel, amarum est propter absinthii pastum. Expedit autem adversus maculas solis ardore contractas et alias, quae in facie apparent, illitum.

Cap. CIII. [*De melle pontico.*] Gignitur Heracleae in Ponto quibusdam anni temporibus, ob peculiarem florum nonnullorum indolem, mel, quod, qui comederint, mente alienat cum sudore profuso. His vero succurritur, si rutam ac salsamenta ingesserint, mulsumque biberint, eademque toties resumserint, quoties vomuerint. Acre au-

ἔστι δὲ δριμύ, καὶ πταρμοὺς κατὰ τὴν ὄσφρησιν κινοῦν· θεραπεῦον ἔφηλιν καταχρισθὲν μετὰ κόστου, μετὰ δὲ ἁλὸς, πελιώματα αἶρον.

Κεφ. ρδʹ. [Περὶ Σακχάρου μέλιτος.] Καλεῖται δέ τι καὶ σάκχαρον, εἶδος ὂν μέλιτος ἐν Ἰνδίᾳ καὶ τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ πεπηγότος, εὑρισκόμενον ἐπὶ τῶν καλάμων, ὅμοιον τῇ συστάσει ἁλσὶ, καὶ θραυόμενον ὑπὲρ τοῖς ὀδοῦσι, καθάπερ οἱ ἅλες· ἔστι δὲ εὐκοίλιον, εὐστόμαχον, διεθὲν ὕδατι καὶ ποθὲν· ὠφελοῦν κύστιν κεκακωμένην καὶ νεφρούς· καθαίρει δὲ καὶ τὰ τὰς κόρας ἐπισκοτοῦντα ἐπιχριόμενον.

Κεφ. ρεʹ. [Περὶ Κηροῦ.] Κηρὸς ἄριστος ἐστὶν ὁ ὑπόκιῤῥος καὶ ὑπολίπαρος, εὐώδης τε καὶ ποσὴν μελιτώδη ἀποφορὰν ἔχων, ἔτι δὲ καθαρὸς καὶ γένει ποντικὸς ἢ κρητικός· ὁ δὲ ἔκλευκος, τῇ φύσει δὲ λιπαρὸς, δευτερεύει. Λευκαντέον δὲ κηρὸν οὕτω· κατακνίσας αὐτοῦ τὸ λευκὸν καὶ καθαρὸν[40], ἔμβαλε εἰς χύτραν καινὴν, καὶ ἐπιχέας θαλάσσης πελαγίας τὸ αὔταρκες, ἕψε βραχὺ νίτρον προσεμπάσας· ὅτε δὲ

40) C. λιπαρόν.

tem est et olfactum sternutationem producit. Cum costo illitum maculas a sole contractas emendat, at cum sale sugillata tollit.

Cap. CIV. [*De Saccharo mellis.*] Vocatur et quiddam saccharum, genus nimirum mellis in India et Arabia felici concreti, quod in arundinibus reperitur, quoad molem salem aemulans, ac dentibus etiam salis modo fragile. Facilem id alvum reddit stomachoque utile est, aqua dilutum potumque. Vexatae vesicae renibusque auxiliatur. Quin et illitum ea discutit, quae pupillis tenebras offundunt.

Cap. CV. [*De Cera.*] Cera optima est subfulva, pinguiuscula, odorata et halitum submelleum spirans, insuper pura et genere pontica aut cretica. Secundum locum obtinet exalbida suaque natura pinguis. Candida vero redditur cera hoc modo: Albida eius et pura frusta concisa in ollam novam immitte, infusurus aquae marinae ex alto petitae quantum sufficit, insperso etiam nitri mo-

ἀναζέσει δὶς ἢ τρὶς, καθελὼν τὴν χύτραν καὶ ἐάσας ψυχθῆναι, ἀνελοῦ τὸν τροχίσκον, καὶ ἀποξύσας εἴ τις περὶ αὐτὸν ὑπάρχει ῥυπαρία, ἕψε ἐκ δευτέρου, ἄλλο θαλάσσιον ὕδωρ ἐπιδοὺς, ἀναζέσαντος δὲ πάλιν τοῦ κηροῦ, ὡς δεδήλωται, ἀνελοῦ τὸ ἀγγεῖον ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ λαβὼν καινοῦ χυτριδίου τὸν πυθμένα, προνενοτισμένον ὕδατι ψυχρῷ, κάθες πρᾴως εἰς τὸν κηρὸν, ἀκροθιγῶς ἐμβάπτων[41] πρὸς τὸ ἐλάχιστόν τι αὐτοῦ ἀφέλκεσθαι καὶ καθ' ἑαυτοῦ πήγνυσθαι· ἀνελόμενος δὲ τὸν πρῶτον κυκλίσκον ἀφαιροῦ, καὶ ἐκ δευτέρου κάθες τὸν πυθμένα ψύχων ὕδατι· καὶ τὸ αὐτὸ ποίει, ἕως ἂν ἅπαντα ἀναλάβῃς· λοιπὸν λίνῳ διᾴρας τὰ κυκλίσκια διεστῶτα ἀπ' ἀλλήλων κρέμασον· ἡμέραν μὲν εἰς ἥλιον συνεχῶς ἐπινοτίζων αὐτά· νυκτὸς δὲ ὑπὸ τὴν σελήνην τίθει, ἕως ἂν λευκὰ γένηται· εἰ δὲ ἄγαν τὶς θέλει λευκὸν ποιῆσαι, τὰ μὲν λοιπὰ ὡσαύτως ἐνεργείτω, ἑψέτω δὲ πλεονάκις· τινὲς δὲ ἀντὶ πελαγίας θαλάσσης, ἐν ἅλμῃ δριμυτάτῃ ἕψουσι τὸν προειρημένον τρόπον ἅπαξ ἢ δίς· εἶτα ἀναιροῦνται λαγηνίῳ λεπτῷ καὶ περιφερεῖ, λαβὴν ἐν ἑαυτῷ ἔχοντι· εἶτα κυκλίσκια ἐπὶ πόας πυκνῆς ἡλιάζουσιν[42], ἕως ἂν λευκότατος

41) C. *θίξει δὲ ὅμοιον ποιῶν.* 42) C. *πιέζουσιν.*

mento. Cumque iterum tertiove efferbuerit, remota olla refrigescere sinito. Tum vero cerae pastillum eximito, derasaque sorde, si quae adhaeserit, alia addita marina iterum coquito: cumque cera denuo, uti praeceptum est, inferbuerit, vas ab igne summoveto, ac novae ollulae fundum prius frigida madefactum leniter in ceram demittito, idemque tantisper facito, dum ceram totam exceperis. Tandem orbiculos filo lineo sublatos ita suspendito, ut a se invicem distent: ac interdiu ipsos assiduo ad solem irrorato, noctu vero lunae exponito, donec omnino albescant. Quodsi ceram candidissimam fieri cupiveris, cetera omnia eodem modo peragito, saepe vero recoquito. Nec desunt, qui vice marinae ex alto petitae in muria acerrima semel aut iterum antedicto modo coquunt: dein laguncula tenui ac tereti, ansam habente, eximunt, postea orbiculos super densa herba dispositos insolant, donec candidissima evaserit. Suadent vero, verno tempore id opus

γένηται· παραινοῦσι δὲ ἔαρος ἐπὶ τοῦτο ἔρχεσθαι, ὅτε καὶ ὁ ἥλιος τῇ σφοδρότητι ἀνεῖται καὶ νοτίδα παρέχει, πρὸς τὸ μὴ τήκεσθαι. Δύναμιν δὲ ἔχει πᾶς κηρὸς θερμαντικὴν, μαλακτικὴν, πληρωτικήν τε μετρίως· μίγνυται δὲ καὶ ἐν ῥοφήμασιν ἐπὶ τῶν δυσεντερικῶν, καταπινόμενος δὲ μεγέθη κεγχριαῖα δέκα, οὐκ ἐᾷ τυροῦσθαι ἐπὶ τῶν τιθηνουσῶν τὸ γάλα.

Κεφ. ρς΄. [Περὶ Προπόλεως.] Πρόπολιν παραληπτέον τὴν ξανθὴν καὶ εὐώδη καὶ στυρακίζουσαν, μαλακήν τε ἐν τῷ ὑπερξήρῳ καὶ μαστίχης τρόπον ἐφελκομένην· ἔστι δὲ θερμαντικὴ ἄγαν καὶ ἐπισπαστικὴ καὶ σκολόπων ἑλκυστική· ἀρήγει δὲ καὶ βηξὶ παλαιαῖς ὑποθυμιωμένη, αἴρει δὲ καὶ λειχῆνας ἐπιτιθεμένη· εὑρίσκεται δὲ περὶ τοῖς στόμασι τῶν σμηνίων, φύσει κηροειδής.

Κεφ. ρζ΄. [Περὶ Πυρῶν.] Πυροὶ πρὸς ὑγείας χρῆσιν ἄριστοι, οἱ πρόσφατοι καὶ τελείως ἡδρηκότες τῇ χρόᾳ μηλίζουσιν· εἶτα μετὰ τούτους οἱ τριμηνιαῖοι, λεγόμενοι δὲ ὑπό τινων σιτάνιοι· ὠμοὶ οὖν βρωθέντες, ἕλμινθας στρογγύλας γεννῶσι· μασσηθέντες δὲ καὶ καταπλασθέντες ὠφελοῦσι κυνοδήκτους· ὁ δὲ ἐκ τῆς σεμιδάλεως αὐτῶν γινόμενος ἄρτος

aggredi, quando sol remissa vehementia rorem humidum subministrat, ne videlicet cera liquescat. Vim autem omnis cera habet calefacientem, mollientem ac (deperditas partes) mediocriter explentem. Additur etiam in sorbitiones dysentericis, ac eius deglutita milii mole grana decem lac in nutricibus in caseum cogi prohibent.

Cap CVI. [*De Propoli.*] Propolis adhibenda flava, odorata ac styracem referens, in summa ariditate mollis et masticbes modo ductilis. Vim vero obtinet vehementer calefacientem, versus cutem trahentem, aculeos quoque corpori infixos excutientem. Sed et in veteri tussi suffita auxiliatur et lichenas imposita tollit. Ceterum circa alvearium ostia reperitur, cerae natura similis.

Cap. CVII. [*De Tritico.*]. Optima e tritici generibus ad secundae valetudinis usum habentur, quae recentia et perfecte adulta colorem luteum referunt: haec sequuntur trimestria, quae nonnullis sitania dicuntur. Cruda illa in cibo sumta lumbricos teretes gignunt, manducata vero et imposita a rabido cane morsis opitulantur. Con-

εὐτροφώτερός ἐστι τοῦ συγκομιστοῦ· ὁ δὲ ἐκ τῶν σιτανίων ἀλεύρων κουφότερος καὶ εὐανάδοτος· τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἄλευρον σὺν ὑοςκυάμου χυλῷ καταπλάσσεται πρὸς νεύρων ῥευματισμοὺς καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις ἐντέρων· σὺν ὀξυμέλιτι δὲ φακοὺς αἴρει. Τὸ δὲ πίτυρον σὺν ὄξει δριμεῖ ἑψηθὲν[43] λέπρας ἀφίστησι καταπλασσόμενον θερμὸν, καὶ πάσης φλεγμονῆς ἐν ἀρχῇ κατάπλασμα σύμφορον· μετὰ δὲ πηγάνου ἀφεψήματος μαστοὺς σπαργῶντας[44] παύει καὶ ἐχιοδήκτοις ἁρμόζει καὶ στροφουμένοις. Ἡ δὲ ἐκ τῶν ἀλεύρων ζύμη, θερμαντικὴ οὖσα καὶ ἐπισπαστικὴ, ἰδίως τὰ ἐν πέλμασι λεπτύνει, καὶ τὰ ἄλλα φύματα καὶ δοθιῆνας σὺν ἁλσὶν ἐκπέσσει καὶ ἀναστομοῖ· τὸ δὲ τῶν σιτανίων πυρῶν ἄλευρον ἰοβόλοις ἁρμόζει καταπλαττόμενον ἐν ὄξει ἢ οἴνῳ· ἑψηθὲν δὲ τρόπον κόλλης καὶ ἐκλειχόμενον αἱμοπτοϊκοὺς[45] ὠφελεῖ, καὶ πρὸς βῆχας καὶ ἀρτηρίας τραχυσμοὺς σὺν ἡδυόσμῳ καὶ βουτύρῳ ἑψηθὲν ποιεῖ. Καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν πυρῶν γῦρις ἑψηθεῖσα

43) In Aldina desunt quae sequuntur ad ἀφεψήματος.
44) Lacuna legit in cod. vetusto χονδριῶντας, sicut infra cap. 127.
45) C. N. αἱμοῤῥαγίας.

fertus eorum similagine panis plenius alit, quam vulgaris cibarius. Qui vero fit e trimestrium farina, levius praebet alimentum, facileque in membra distribuitur. Farina eorum cum hyoscyami succo cataplasmatis instar componitur adversus nervorum fluxiones et intestinorum inflationes; lentigines autem ex aceto mulso delet. Furfures in aceto acri cocti et calentes impositi lichenes removent, expeditumque praebent cataplasma in omni incipiente inflammatione. Cum rutae decocto turgentes mammas compescunt, et morsis a vipera torminosisque conducunt. Farinaceum fermentum, cum calefaciat et versus cutem attrahat, speciatim plantas pedum attenuat, tum alia tubercula, tum etiam furunculos e sale maturat atque aperit. Farina tritici sitanii contra venenatorum ictus ex aceto aut vino commode imponitur. In glutinis modum decocta si delingatur, sanguinem reiicientes adiuvat. Contra tussim et fistulae spiritalis aspritudinem cum mentha et butyro decocta efficax est. Ipsius autem tritici pollen si

σὺν μελικράτῳ ἢ ὑδρελαίῳ πᾶσαν διαφορεῖ φλεγμονήν· καὶ ὁ ἄρτος σὺν μελικράτῳ ἑφθὸς καὶ ὠμὸς καταπλασσόμενος πᾶσαν φλεγμονὴν παραμυθεῖται, μαλακτικώτατος ὑπάρχων καὶ παρυποψύχων, μιγεὶς πόαις ἢ χυλοῖς τισίν· ὁ δὲ παλαιὸς καὶ ξηρὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ[46] μιγείς τισιν, ἵστησι κοιλίαν ῥέουσαν· ἅλμη δὲ βραχεὶς ὁ πρόςφατος καὶ καταπλασθεὶς παλαιοὺς λειχῆνας ἰᾶται· κόλλα δὲ ἡ γινομένη ἐκ τῆς σεμιδάλεως ἢ γύρεως πρὸς τὴν τῶν βιβλίων κόλλησιν, ἁρμόζει ἐπὶ αἱμοπτοϊκῶν, ὑγροτέρα καὶ χλιαρὰ καταῤῥοφουμένη, κοχλιαρίου πλῆθος.

Κεφ. ρη'. [Περὶ Κριθῆς.] Κριθὴ δὲ ἀρίστη καὶ λευκὴ[47] καὶ καθαρὰ, ἀτροφωτέρα δὲ πυροῦ· τοῦ μέντοι γινομένου ἐξ αὐτῆς ἀλφίτου ἡ πτισάνη τροφιμωτέρα, διὰ τὴν ἐν τῇ ἑψήσει χύλωσιν· ποιοῦσα δὲ πρὸς τὰς δριμύτητας καὶ τὰς περὶ ἀρτηρίαν τραχύτητας καὶ ἑλκώσεις, πρὸς ἃς καὶ ἡ πυρίνη πτισάνη ἁρμόζει, τροφιμωτέρα καὶ οὐρητικωτέρα

46) Lacuna καὶ addit in vulg. exempl. omissum.
47) C. N. add. στυφή.

ex aqua mulsa aut hydrelaeo decoquatur, omnem discutit inflammationem. Sed et panis tum crudus, tum etiam coctus, ex aqua mulsa impositus, inflammationem omnem eblanditur, quippe qui plurimum emolliat et quadantenus refrigeret, maxime si herbis succisque quibusdam miscetur. Vetus autem panis aridusque tum per se tum quibusdam admixtus alvi profluvia sistit. Recens muria maceratus ac impositus lichenes inveteratos sanat. Gluten denique, quod e similagine aut polline conficitur ad glutinandos libros, sanguinem reiicientibus prodest, si liquidius ac tepidum cochlearis mensura ad sorbendum exhibetur.

Cap. CVIII. [*De Hordeo.*] Hordeum optimum candidum est et purum. Minus autem, quam triticum, alit. Quae ex polenta eius conficitur ptisana plus alimenti praebet, propter succi proprii in coctione extractionem. Facit autem ea adversus acrimonias, fistulae spiritalis asperitates et ulcerationes: ad quas itidem convenit triticea ptisana, quae quidem et plus alit et potentius lotium ducit.

οὖσα· κατασπᾷ δὲ καὶ γάλα συνεψηθεῖσα μαράθρου σπέρματι καὶ ῥοφουμένη· ἔστι δὲ οὐρητικὴ, σμηκτικὴ, φυσσώδης, κακοστόμαχος, συμπεπτικὴ[48] οἰδημάτων. [Ποιήσεις δὲ πτισάνην οὕτως· τὴν κριθὴν πτίσσας ξήρανον ἐν ἡλίῳ καὶ αὖθις πτίσσας ξήρανον· ἀποτιθέμενος δὲ αὐτὴν παρέμπαττε αὐτῇ τὸ γεννώμενον ἐξ αὐτῆς λεπτὸν ἐν ταῖς πτίσσεσι, διατηρήσει γὰρ αὐτήν· ὅτι ἡ πτισάνη ὑγροτέρα λαμβανομένη τροφιμωτάτη ἐστίν· ἔστι δὲ τὸ ὕδωρ δέκατον τοῦ τῶν κριθῶν μέρους. ἔμπαττε δὲ καὶ ἁλῶν ἀτρίπτων][49]. Διαφορεῖ δὲ τὸ ἄλευρον αὐτῆς μετὰ σύκων καὶ μελικράτου ἑψηθὲν ἀποστήματα[50] καὶ φλεγμονάς· συμπέσσει δὲ καὶ τὰς σκληρίας μετὰ πίσσης καὶ ῥητίνης καὶ περιστερᾶς κόπρου· σὺν μελιλώτῳ δὲ καὶ κωδίαις ἀνωδυνίαν παρέχει τοῖς πλευρὰν ἀλγοῦσι· καταπλάσσεται δὲ καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις ἐντέρων μετὰ λινοσπέρμου καὶ τήλεως καὶ πηγάνου· μετὰ δὲ πίσσης ὑγρᾶς καὶ κηροῦ καὶ οὔρου παιδὸς ἀφθόρου καὶ ἐλαίου, χοιράδας ἐκπέπτει· σὺν μυρσίνῃ δὲ ἢ οἴνῳ, ἢ ἀχράσιν ἢ βάτῳ

48) C. N. add. καὶ ξηραντική.
49) In nothis ad Asulan. et Cornar. Cf. Galen. de facult. alim. lib. 1. p. 310. ed. Basil. Geopon. 3, 9.
50) Sic C. N.; οἰδήματα vulgo.

Lactis vero ubertatem praestat, si cum foeniculi semine cocta sorbeatur. Urinam porro ciet hordeum, abstergit, flatus producit, stomacho adversatur, et oedemata concoquit. [Ptisanam autem tali modo parabis. Postquam pinsueris hordeum, sicca ad solem, iterumque pinsens denuo sicca. Repositurus eam insperge tenue recrementum ex ea, dum pinseretur, genitum: tum enim diutius servabitur. Ptisana humidior sumta plus alimenti praebet. Sit autem aquae decies tantum, quantum hordei. Inspergere etiam licet salium crudorum aliquid.] Ipsius farina cum ficubus et aqua mulsa decocta abscessus et inflammationes discutit. Quin et duritias concoquit cum pice, resina et stercore columbino. Cum meliloto vero et papaveris capitibus dolorem lateris sedat: adversus intestinorum inflationes cum lini semine, foeno graeco et ruta imponitur. Strumas cum pice liquida, cera, urina pueri innocentis et oleo ad coctionem perducit: cum myrto aut vino aut

ἢ σιδίοις κοιλίας ῥεύματα ἵστησι· σὺν κυδωνίῳ δὲ ἢ ὄξει ποδαγρικὰς φλεγμονὰς ὠφελεῖ· ἑψηθὲν δὲ μετὰ ὄξους δριμέως, ὃν τρόπον ὠμήλυσις, καὶ θερμὸν ἐπιτιθέμενον, λέπρας ὑγιάζει· χυλωθὲν δὲ τὸ ἄλευρον σὺν ὕδατι καὶ ἑψηθὲν σὺν πίσσῃ καὶ ἐλαίῳ πυοποιόν ἐστι· σὺν ὄξει δὲ χυλωθὲν καὶ ἑψηθὲν μετὰ πίσσης, πρὸς τὰ τῶν ἄρθρων ῥεύματα ἁρμόζει. Τὸ ἐξ αὐτῶν ἄλφιτον[51a] κοιλίας σταλτικὸν καὶ φλεγμονῶν πραΰντικόν.

Κεφ. ρθ΄. [Περὶ Ζύθου.] Ζύθος σκευάζεται ἐκ τῆς κριθῆς· ἔστι δὲ διουρητικὸς, καὶ νεφρῶν καὶ νεύρων ἁπτικὸς, καὶ μάλιστα μηνίγγων κακωτικός· πνευματωτικός τε καὶ γεννητικὸς κακοχυμιῶν, καὶ ἐλεφαντιάσεως ποιητικός· εὐεργὴς δὲ καὶ ὁ ἔλεφας[51b] γίνεται βρεχόμενος αὐτῷ.

Κεφ. ρι΄. [Περὶ Κούρμιθος.] Καὶ τὸ καλούμενον δὲ κοῦρμι, σκευαζόμενον ἐκ τῆς κριθῆς, ᾧ καὶ ἀντὶ οἴνου πόματι πολλάκις χρῶνται, κεφαλαλγές ἐστι καὶ κακόχυμον καὶ

51 a) Ἄλφιτον loco vulgaris ἄλευρον ponendum esse, e Plinio suadet Sarac. Congruit Galen. Quid Serapion legerit, non liquet: ἄλφιτον enim iuxta ac ἄλευρον *farinam hordei* vertunt.

51 b) Ald. et Asul. ἔλαφος.

pyris sylvestribus, aut rubo aut malicorio alvi profluvia sistit: podagricis inflammationibus cum cydonio malo aut aceto prodest. Decocta in acri aceto eodem modo, quo et farina cruda, et calens apposita, lepris medetur. Farinae vero cremor cum pice et oleo decoctus puri movendo commodus est. Ille idem ex aceto elicitus si cum pice coquatur, contra articulorum fluxiones prodest. Polenta denique hordeacea cohibet alvum mitigatque inflammationes.

Cap. CIX. [*De Zytho.*] Zythum ex hordeo paratur. Ea quidem urinas ciet, renes ac nervos aggreditur, sed meninges potissimum laedit, flatus copiosos parit vitiososque humores, et elephantiasin ipsam producit. Tractabile ebur redditur eo maceratum.

Cap. CX. [*De Curmi.*] Fit et ex hordeo potus, quem curmi nominant, eoque saepenumero pro vino utuntur. Sed dolori capitis favet et humorum vitiis, nervos

τοῦ νεύρου βλαπτικόν· σκευάζεται δε καὶ ἐκ πυρῶν τοιαῦτα πόματα, ὡς ἐν τῇ πρὸς ἑσπέραν Ἰβηρίᾳ καὶ Βρεττανίᾳ.

Κεφ. ρια΄. [Περὶ Ζειᾶς.] Ζειὰ διττή· ἡ μὲν γὰρ ἁπλῆ, ἡ δὲ δίκοκκος καλεῖται, ἐν δυσὶν ἐλύτροις ἔχουσα συνεζευγμένον τὸ σπέρμα· ἔστι δὲ τροφιμωτέρα μὲν κριθῆς, εὔστομος[52]· ἀτροφωτέρα δὲ πυρῶν ἀρτοποιουμένη.

Κεφ. ριβ΄. [Περὶ Κρίμνου.] Κρίμνον ἁδρότερόν ἐστι τῇ κατεργασίᾳ τοῦ ἀλεύρου, γινόμενον ἔκ τε ζειᾶς καὶ πυροῦ, ἐξ οὗ ὁ πόλτος γίνεται· ἔστι δὲ ἱκανῶς τρόφιμον καὶ εὐκατέργαστον· σταλτικώτερον δὲ κοιλίας τὸ ἀπὸ τῆς ζειᾶς, μάλιστα προφωχθείσης.

Κεφ. ριγ΄. [Περὶ Ὀλύρας.] Καὶ ἡ ὄλυρα δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστὶ τῆς ζειᾶς, ἀτροφωτέρα δὲ κατὰ ποσὸν ἐκείνης· ἀρτοποιεῖται δὲ καὶ αὐτή· καὶ κρίμνον ἐξ αὐτῆς ὡσαύτως γίνεται.

Κεφ. ριδ΄. [Περὶ Ἀθήρας.] Ἀθήρα δὲ ἐκ τῆς ἀληλεσμένης εἰς λεπτὸν ζειᾶς σκευάζεται· ἔστι δὲ ῥόφημα ὡς

52) Sic codices plerique, Oribasius et Serapion; *εὐστόμαχος* ex Galeno praeferunt Lacuna et Cornarus.

quoque offendit. Parantur et similia potus genera e tritico, quemadmodum in Iberia occidentali et Britannia.

Cap. CXI. [*De Zea.*] Zea duplex est, altera simplex, altera bina ferens grana, quae semen in duplici tegmine coniunctum gerit. Plus quam hordeum alit, sapori grata, in panificia vero digesta minus, quam triticum, alit.

Cap. CXII. [*De Farina crassiore.*] Crassior farina dicitur *crimnon*, e zea et tritico parata, e qua puls vulgaris fit. Abunde alit et facile conficitur, sed alvum fortius astringit, si zea praeprimis ante frixa fuerit.

Cap. CXIII. [*De Olyra.*] Eiusdem cum zea generis est et olyra, sed aliquanto minus, quam illa, nutrit. Attamen et in panes cogitur, et farina crassior ex ea similiter conficitur.

Cap. CXIV. [*De Athera.*] Athera (puls fritilla, *Plin.*) e zea tenuissime molita paratur. Est autem sorbi-

πολτάριον ὑγρὸν, παιδίοις ἁρμόδιον. ποιεῖ δὲ καὶ εἰς τὰ καταπλάσματα [πραΰντικά τε καὶ πυοποιά.][53]

Κεφ. ριε΄. [Περὶ Τράγου.] Τράγος τὸ σχῆμα μὲν παραπλησίως τῷ χόνδρῳ ἔοικεν· ἀτροφώτερος δὲ παρὰ πολὺ ζειᾶς διὰ τὸ πολὺ ἔχειν τὸ ἀχυρῶδες· διὸ καὶ δυςκατέργαστός ἐστι καὶ κοιλίας μαλακτικός.

Κεφ. ρις΄. [Περὶ Βρώμου.] Βρῶμος πυροῖς ὅμοιός ἐστι καλάμῳ καὶ φύλλοις[54], γόνασι δὲ διειλημμένος· καρπὸν δὲ ἔχει ἐπ᾽ ἄκρῳ, ὥςπερ ἀκρίδια[55] δίκωλα, ἐν οἷς τὸ σπέρμα χρήσιμον εἰς καταπλάσματα, ὡς ἡ κριθή· καὶ πόλτος δὲ ἐξ αὐτοῦ γίνεται σταλτικὸς κοιλίας· ὁ δὲ ἐξ αὐτοῦ χυλὸς ῥοφούμενος βήσσουσιν ἁρμόζει.

Κεφ. ριζ΄. [Περὶ Ὀρύζης.] Ὄρυζα τῶν σιτηρῶν ἐστιν εἶδος, φυομένη ἐν ἑλώδεσι τόποις καὶ ὑγροῖς[56]· τρόφιμος δὲ μετρίως καὶ κοιλίας σταλτική.

Κεφ. ριη΄. [Περὶ Χόνδρου.] Ὁ δὲ χόνδρος γίνεται μὲν ἐκ τῆς καλουμένης δικόκκου ζειᾶς, τροφιμώτερος δὲ ὀρύζης,

53) Unciriis inclusa satis apta habet cod. C.

54) Solito audacior, e Serapionis auctoritate (c. 126.), textum sic mutavi. Vulgo: Βρῶμος κάλαμός ἐστι πυροῖς ὅμοιος καὶ τοῖς φύλλοις. Haec enim lectio avenam fecerit arundinis speciem.

55) Pessime Salmas. (proleg. ad hyl. iatr. p. 23.) suasit ἄκρεα.

56) C. Αἰγύπτου.

tio liquidae pulticulae instar, infantibus conveniens. Idonea quoque est ad cataplasmata [lenientia et pus moventia.]

Cap. CXV. [*De Trago.*] Tragus formam quidem habet alicae similem, sed minus, quam zea, nutrit, quia acerosus est, quare aegre quoque conficitur, sed alvum mollit.

Cap. CXVI. [*De Avena.*] Avena tritico similis quoad culmum et folia, illo etiam geniculis distincto. Fructum vero in cacumine gerit quasi locustas parvas bimembres, in quibus semen pariter ut hordeum ad cataplasmata utile. Quin et ex ipso puls paratur, alvi sistendae vi praedita. Eius vero cremor tussientibus sorbitione prodest.

Cap. CXVII. [*De Oryza.*] Oryza frumentorum genus est, quae palustribus et udis locis nascitur. Mediocriter alit, alvumqne sistit.

Cap. CXVIII. [*De Alica.*] Alica fit e zea dicocco dicta: potentius, quam oryza, et alit, et alvum cohibet, sed

στεγνωτικώτερος[57] κοιλίας, εὐστομαχώτερος δὲ μᾶλλον· αἴρει δὲ καὶ λέπρας σὺν ὄξει ἑψηθεὶς καὶ καταχρισθεὶς, καὶ λεπροὺς ὄνυχας ἀφίστησι καὶ αἰγιλώπια ἀρχόμενα θεραπεύει· ἔγκλυσμά τε τὸ ἀφέψημα αὐτοῦ τοῖς μετὰ ἀλγήματος δυσεντερικοῖς εὔθετον. [Γίνεται δὲ χόνδρος οὕτως· ζειᾶς πτιστέον καὶ βρακτέον καὶ ἐμβλητέον θερμῷ ὕδατι καὶ συνεκπιεστέον· ἔπειτα κοπτέον γύψον λευκὸν καὶ εἰς λεπτὸν σηστέον· εἶτα ἄμμου τῆς λευκοτάτης καὶ λεπτοτάτης τὸ τέταρτον σὺν γύψου μέρει κατ' ὀλίγον μίξας, αὖθις ἐπίπασσε τῇ ζειᾷ· σκευαστέον δὲ ἐν ταῖς ὑπὸ κύνα ἡμέραις, ἵνα μὴ ὀξύσῃ· ἐπὰν δὲ ἅπας ἐπιπασθῇ κοσκινισθήτω ἁδρότερον. Κάλλιστος δὲ ὁ πρότερον σηθεὶς γίγνεται χόνδρος, δεύτερος δὲ ὁ ἐπὶ τούτῳ, καὶ τρίτος ἐλάττων.][58]

Κεφ. ριθ'. [Περὶ Κέγχρου.] Κέγχρος [Ῥωμαῖοι μίλιουμ] ἀτροφωτέρα τῶν λοιπῶν σιτηρῶν ἀρτοποιηθεῖσα· ὥσπερ πόλτος δὲ σκευασθεῖσα κοιλίαν ἵστησιν, οὖρα δὲ κινεῖ· φωχθεῖσα δὲ καὶ βληθεῖσα εἰς σάκκους πυριωμένη, στρόφων καὶ τῶν ἄλλων ἀλγημάτων ἐστὶ βοήθημα.

57) Oribas. στεγνωτικός. Paull. Aeg. 1, 78. ὁ δὲ ἄλιξ, τὰ μὲν ἄλλα χόνδρῳ παρέοικεν, μᾶλλον δὲ γαστρός ἐστιν ἐφεκτικός.

58) Uncinis inclusa e nothis Asulan. et Cornar., desunt in reliquis. Cf. Geopon. 3, 7.

stomacho longe utilior. Decocta in aceto illitaque lepras tollit et ungues scabros abigit et aegilopiis incipientibus medetur. Eius decoctum dysentericis dolore vexatis infusum idoneum est. [Conficitur autem alica sequenti modo: Pistam zeam et agitatam aqua calida iniicito et exprimito. Tum tusum gypsum album tenaciter cribrato. Dein arenae candidissimae et subtilissimae quartam partem cum una gypsi sensim misceas, quae inspergito. Diebus vero canicularibus parator, ne acescat. Quando autem omnis inspersa fuerit arena, crassius cribro traiicito. Optima vero est alica, quae primo cribrum transierit, secunda, quee sequitur, tertia vilior.]

Cap. CXIX. [*De Milio.*] Milium ceteris frugibus minus alit ad panificia sumtum. Sed si pultis instar praeparatur, alvum sistit, urinas autem movet. Tostum vero et in sacculos inditum, fotu torminibus aliisque doloribus opitulatur.

Κεφ. ρκ'. [Περὶ Ἐλύμου.] Ἔλυμος [Ῥωμαῖοι πάνικουμ], οἱ δὲ μελίνην, τῶν σιτηρῶν ἐστι σπερμάτων, κέγχρῳ ὁμοία· ὡςαύτως σιτοποιουμένη καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ ἁρμόζουσα, ἀτροφωτέρα μέντοι τῆς κέγχρου καὶ ἧττον στυπτική.

Κεφ. ρκα'. [Περὶ Σησάμου.] Σήσαμον κακοστόμαχον καὶ δυςωδίας στόματος ποιητικὸν, ὁπόταν βιβρωσκόμενον ἐμμείνῃ μεταξὺ τῶν ὀδόντων· καταπλασθὲν δὲ διαφορεῖ τὰς ἐν νεύροις παχύτητας καὶ τὰ ἐν ὠσὶ θλάσματα καὶ φλεγμονὰς καὶ πυρίκαυστα καὶ κώλων ἀλγήματα, καὶ κεράστου[59] δῆγμα θεραπεύει· σὺν ῥοδίνῳ δὲ κεφαλῆς ἀλγήματα ἐξ ἐγκαύσεως γινόμενα παραμυθεῖται· ἡ δὲ πόα καθεψηθεῖσα ἐν οἴνῳ τὰ αὐτὰ ποιεῖ· μάλιστα δὲ φλεγμοναῖς ὀφθαλμῶν καὶ περιωδυνίαις ἁρμόζει· γίνεται δὲ καὶ ἔλαιον ἐξ αὐτοῦ, ᾧ οἱ Αἰγύπτιοι χρῶνται.

Κεφ. ρκβ'. [Περὶ Αἴρας.] Αἶρα, οἱ δὲ θύαρος [Ῥωμαῖοι λόλιουμ], ἡ γινομένη ἐν τοῖς πυροῖς[60], ἀλεσθεῖσα δύναμιν ἔχει περιχαρακτικὴν νομῶν καὶ σηπεδόνων καὶ γαγγραί-

59) Marcell. et Lacun. legerunt in codd. *ἀσκαλαβότου*, sed Serapion, ut vulgo. Lacuna addit, se legisse etiam *κωνώπων*.
60) C. *γεννωμένη ἐν τῷ σίτῳ*.

Cap. CXX. [*De Panico.*] Panicum, quod alii melinen appellant, e cerealibus est seminibus, milio simile, eodemque modo ad cibum paratur, eidem usui idoneum. Attamen milio et minus nutrit, et minus astringit.

Cap. CXXI. [*De Sesamo.*] Sesamum stomacho nocet, et gravem halitui odorem contrahit, si quando commanducatum dentium interstitiis adhaeserit. Cataplasmatis vice impositum discutit crassitiem in nervis; aurium contusionibus et inflammationibus, ambustis item et coli doloribus cerastisque morsui medetur. Capitis dolores ex ardore contractos cum rosaceo lenit. Sed et herba in vino cocta eadem praestat, maxime autem oculorum inflammationibus doloribusque prodest. Fit denique ex ipso oleum, quo Aegyptii utuntur.

Cap. CXXII. [*De Lolio.*] Lolium, quod nonnulli thyaron dicunt, quodque inter triticeas nascitur segetes, molitum ulcera depascentia, putrescentia et gangraenam

νης, μετὰ ῥαφάνων καὶ ἁλῶν καταπλασσομένη, καὶ λειχῆνας ἀγρίους καὶ λέπρας σὺν θείῳ ἀπύρῳ καὶ ὄξει θεραπεύει· σὺν κόπρῳ δὲ περιστερᾶς καὶ λινοσπέρμῳ ἑψομένη ἐν οἴνῳ, χοιράδας διαλύει, καὶ τὰ δύςπεπτα ῥήσσει· ἰσχιαδικούς τε σὺν μελικράτῳ ἑψηθεῖσα καὶ καταπλασσομένη ὠφελεῖ· σὺν ἀλφίτῳ δὲ ἢ σμύρνῃ ἢ κρόκῳ ἢ λιβανωτῷ ὑποθυμιωμένη, συνεργεῖ ταῖς συλλήψεσιν.

Κεφ. ρκγ΄. [Περὶ Ἀμύλου.] Ἄμυλον ὠνόμασται διὰ τὸ χωρὶς μύλου κατασκευάζεσθαι· ἄριστον δέ ἐστι τὸ σκευαζόμενον ἐκ πυροῦ σιτανίου, κρητικὸν δὲ ἢ αἰγύπτιον· σκευάζεται δὲ ἐκ πυροῦ σιτανίου καθαροῦ, βρεχομένου πεντάκις τῆς ἡμέρας, εἰ δυνατὸν δὲ, καὶ τῆς νυκτός· ὅταν δὲ μαλακὸς γένηται, δεῖ πραέως τὸ ὕδωρ ἐκχεῖν, χωρὶς τοῦ κινεῖν, ἵνα μὴ συνεκκλύζηται τὸ νόστιμον· ἐπὰν δὲ παραστῇ μαλακώτατος γενόμενος, ἀποχέας τὸ ὕδωρ τρίβειν τοῖς ποσὶν, εἶτα ὕδωρ ἐπιχέοντας τρίβειν· εἶτα ἀναιρεῖσθαι τὸ ἐφιστάμενον[61] πίτυρον ἠθμῷ[62], καὶ τὸ λοιπὸν διηθήσαντας ἐμβαλεῖν εἰς

61) Sarac. recte, loco vulg. ὑφιστάμενον. Galen. comm. 2. in libr. de artic. p. 606. ed. Basil. ὅταν ἀφαιρεθῇ τὸ πιτυρῶδες ἐπάνω. Serap. c. 29. *quod nataverit super aquam ex furfure.*

62) Marc. ἰσθμῷ sphalma.

emarginandi vim habet, si cum raphanis et sale imponitur. Feros quoque lichenes et lepram cum sulfure vivo et aceto sanat. At cum fimo columbino et lini semine decoctum in vino, strumas resolvit, et quae aegre maturantur, rumpit. Ischiadicis cum aqua mulsa coctum et cataplasmatis vice adhibitum prodest. Quodsi cum polenta, myrrha, croco aut ture suffiatur, conceptiones adiuvat.

Cap. CXXIII. [*De Amylo.*] Amylum appellatum ab eo est, quod sine mola fiat. Optimum, quod e trimestri paratur tritico, creticum aut aegyptiacum. Conficitur vero e tritico trimestri mundo, quinquies per diem ac, si fieri potest, etiam per noctem aqua perfuso: atque, ubi emollitum fuerit, sensim aquam citra agitationem effundi oportet, ne simul utilior succus excludatur. At, quando mollissimum evasisse constiterit, effusa aqua pedibus calcari oportet, dein infusa alia teri. Quo facto

υλιστῆρα διϋλίσαντάς τε εὐθέως ψύχειν ἐπὶ κεραμίδων καινῶν ἐν ἡλίῳ ὀξυτάτῳ· ἔνικμον γὰρ κἂν ἐπ' ὀλίγον μείνῃ, ὀξίζει· ποιεῖ δὲ πρὸς ὀφθαλμῶν ῥεύματα καὶ κοιλότητας καὶ φλυκταίνας· στέλλει δὲ καὶ αἵματος ἀναγωγὰς πινόμενον, καὶ τὰς[63] περὶ ἀρτηρίαν πραΰνει· μίγνυται δὲ καὶ γάλακτι καὶ προσοψήμασι· σκευάζεται δὲ καὶ ἐκ ζειᾶς βραχείσης καὶ πλυθείσης πρὸς μίαν ἢ δευτέραν ἡμέραν καὶ σταιτὸς[64] τρόπον ἀποθλιβείσης διὰ τῶν χειρῶν καὶ ξηρανθείσης ἐν ὀξυτάτῳ ἡλίῳ, ὡς προείρηται· τὸ δὲ τοιοῦτον ἄθετον μὲν πρὸς ἰατρικὴν χρῆσιν, πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ εὔθετον.

Κεφ. ρκδ΄. [Περὶ Τήλεως ἀλεύρου.] Τῆλις [οἱ δὲ τήλεως καρπὸς[65], οἱ δὲ βούκερως, οἱ δὲ αἰγόκερως, οἱ δὲ κεραΐτις, οἱ δὲ λωτὸν, Ῥωμαῖοι φαίνουμ γραίκουμ, Αἰγύπτιοι ἴτασιν] καὶ τὸ ἐκ τῆς τήλεως ἄλευρον, μαλακτικὴν καὶ διαχυτικὴν ἔχει δύναμιν· καταπλασσόμενον δὲ λεῖον σὺν μελικράτῳ ἑφθὸν[66] ποιεῖ πρὸς φλεγμονὰς τὰς ἐντὸς καὶ ἐκτός·

63) τραχύτητας legit Serap... πρὸς l. τὰς apud Asulan. et Marcell. est sphalma. 64) Hermol. legit στέατος, perperam.
65) Marc. Vergil. legit etiam κάρφος.
66) Sic Lacun., ἑφθῷ vulgo.

innatantes furfures cribro excipiendi, quod vero superest, percolaturi in colum coniicitor, mox autem, ut excolatum est, super tegulis novis, ardentissimo sub sole siccari oportet. Namque si subudum manserit, acescit. Facit autem contra oculorum fluxiones, cava ulcera et pustulas. Sanguinis insuper reiectiones potu cohibet et fistulae spiritalis (affectus) mitigat: lacti quoque et obsoniis admiscetur. Paratur et amylum e zea macerata elotaque ad unum alterumve diem, et massae triticeae in modum manibus subacta, tandemque ferventissimo in sole, uti dictum est, exsiccata. Sed huiusmodi haud aptum est ad medicum usum, ad reliqua vero idoneum.

Cap. CXXIV. [*De Foeni graeci farina.*] Foenum graecum [alii eius fructum, alii buceros aut aegoceros, alii ceraïtin, lotum etiam, Aegyptii denique itasin vocant] ipsiusque farina molliendi ac dissipandi vim habent. Hac tenuiter contrita ac cum aqua mulsa cocta cataplasmatis modo adversus inflammationes et internas et externas

σὺν νίτρῳ δὲ καὶ ὄξει λεῖον καταπλασθὲν, σπλῆνα μειοῖ· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς ἐγκάθισμα εἰς τὰ γυναικεῖα, ὅσα κατὰ φλεγμονὰς ἢ μύσιν συνίσταται· σμήχει δὲ καὶ τρίχας καὶ πίτυρα καὶ ἀχῶρας τὸ ἀπόθλιμμα αὐτῆς ἐν ὕδατι ἑψηθείσης· σὺν στέατι δὲ χηνείῳ προςτίθεται ἀντὶ πεσσοῦ, μαλάσσον καὶ ἀνευρῦνον τοὺς περὶ τὴν ὑστέραν τόπους· χλωρὰ δὲ μετ' ὄξους ἀτονοῦσι τόποις καὶ εἱλκομένοις ἁρμόζει· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς πρὸς τεινεσμοὺς καὶ δυςώδη ὑποχωρήματα δυςεντερικά· τὸ δὲ ἀπ' αὐτῆς ἔλαιον μετὰ μυρσίνης σμήχει τρίχας οὐλάς τε τὰς ἐν αἰδοίοις.

Κεφ. ρκέ. [*Περὶ Λίνου.*] *Λίνον [οἱ δὲ λινοκαλαμὶς, οἱ δὲ ἄννον*[67]*, οἱ δὲ λίνον ἄγριον, Ῥωμαῖοι λινόμυρουμ, οἱ δὲ λίνουμ ἀγρέστεμ, Ἀφροὶ ζεραφοῖς] γνώριμον· δύναμιν δὲ ἔχει τὸ σπέρμα τὴν αὐτὴν τῇ τήλει, διαφοροῦν καὶ μαλάσσον πᾶσαν φλεγμονὴν ἐντός τε καὶ ἐκτὸς, σὺν μέλιτι καὶ ἐλαίῳ καὶ ὕδατι ὀλίγῳ ἑψηθὲν, ἢ ἑφθῷ μέλιτι ἀναληφθέν· αἴρει δὲ καὶ ἐφήλεις ὠμὸν καὶ ἰόνθους σὺν νίτρῳ καταπλα-*

67) Marcell. *ἅμμα* coniecit.

utiliter imponitur. Cum nitro vero et aceto trita et imposita lienem extenuat. Decoctum foeni graeci feminarum malis ex inflammatione matricis ac praeclusione natis insessu subvenit. Abstergit et capillos et furfures at achores cremor eius expressus in aqua cocti. Cum adipe vero anserino pessi vice subditur ad emolliendos dilatandosque locos muliebres. Viride cum aceto imbecillibus ulceratisque locis est accommodatum. Ipsius decoctum prodest adversus tenesmos et foetidas in dysenteria deiectiones. Quod denique ex eo exprimitur oleum, cum myrto capillos abstergit et genitalium cicatrices exterit.

Cap. CXXV. [*De Lino.*] Linum [quod alii linocalamin, alii annon, aut agreste linum, Romani linomyrum, Aegyptii zeraphois appellant] vulgo notum est, cuius semen easdem habet, quas foenum graecum, vires. Discutit enim et emollit omnem et externam et internam inflammationem, cum melle, oleo et aqua exigua coctum, aut melle cocto exceptum. Tollit et ephelides et varos, si crudum cum nitro et ficubus imponitur. Cum lixivio

σθὲν καὶ σύκοις· σὺν κονίᾳ[68] δὲ παρωτίδας καὶ σκληρίας διαφορεῖ· ἕρπητάς τε σὺν οἴνῳ ἑψηθὲν καὶ κηρία ἐκκαθαίρει· ὄνυχάς τε λεπροὺς ἀφίστησι σὺν καρδάμῳ ἴσῳ καὶ μέλιτι· ἀνάγει δὲ καὶ τὰ ἐκ θώρακος, σὺν μέλιτι ἀντὶ ἐκλεικτοῦ ληφθὲν, καὶ βῆχας παρηγορεῖ· παρορμᾷ δὲ καὶ πρὸς ἀφροδίσια, μιγὲν μέλιτι καὶ πεπέρει ἀντὶ κοπτῆς πολὺ λαμβανόμενον· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτοῦ ἐνίεται πρὸς ἐντέρων καὶ ὑστέρας δηγμοὺς καὶ ἐκκομιδὴν περιττωμάτων· καὶ φλεγμονὰς τὰς ἐν μήτρᾳ εἰς ἐγκάθισμα, ὥςπερ τὸ τῆς τήλεως εὐχρηστεῖ.

Κεφ. ρκϛ΄. [Περὶ Ἐρεβίνθου.] Ἐρέβινθος[69] ὁ ἥμερος εὐκοίλιος, οὐρητικὸς, πνευμάτων γεννητικὸς, εὐχροίας περιποιητικὸς, καταμηνίων ἀγωγὸς καὶ ἐμβρύων καὶ γάλακτος γεννητικός· καταπλάσσεται δὲ μάλιστα σὺν ὀρόβοις ἑφθὸς πρὸς ὄρχεων φλεγμονὰς καὶ μυρμηκίας, πρός τε ψώρας καὶ ἀχῶρας καὶ λειχῆνας καὶ τὰ καρκινώδη ἕλκη καὶ κακοήθη σὺν κριθῇ καὶ μέλιτι. Καλεῖται δὲ τὸ ἕτερον αὐτῶν εἶδος

68) Ald. συκίνῃ κονίᾳ.
69) C. Ῥωμαῖοι κίκερ.

vero parotidas duritiasque discutit, herpetas et favos cum vino coctum expurgat. Ungues scabros removet cum tantodem lepidii mellisque. Educit quoque quae intra pectus haerent, cum melle eclegmatis vice sumtum, ac tussim etiam lenit. Stimulat et venerem, si melli et piperi placentae ad modum mixtum largius sumatur. Quin et eius decoctum adversus intestinorum matricisque erosiones, itemque ad evocanda alvi excrementa infunditur. Uteri denique inflammationibus, aeque ac foeni graeci semen, insessu perquam est utile.

Cap. CXXVI. [*De Cicere.*] Cicer sativum alvum facit bonam, urinam ciet, flatus gignit, colorem bonum cuti conciliat, menses fetusque expellit, et lactis secretioni favet. Maxime cum ervis coctum cataplasmatis vice imponitur ad testium inflammationes et verrucas, quae formicae dicuntur, itemque ad scabiem, achores, lichenes, nec non ad ulcera cancrosa et maligna cum hordeo et melle. Alterum ciceris genus vocatur arietinum. Utrum-

κριός[70]· ἀμφότεροι δέ εἰσι διουρητικοὶ, διδομένου πρὸς ἴκτερον καὶ ὕδρωπα τοῦ ἀφεψήματος αὐτῶν σὺν λιβανωτίδι, βλάπτουσι δὲ καὶ κύστιν ἑλκωμένην καὶ νεφρούς· πρὸς δὲ μυρμηκίας καὶ ἀκροχορδόνας, νεομηνίας οὔσης, ἔνιοι ἑκάστης ἐξοχῆς ἐρεβίνθῳ ψαύοντες ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ, εἴς τε ὀθόνην ἀποδήσαντες αὐτοὺς, ῥίπτειν[71] εἰς τοὐπίσω κελεύουσιν, ὡς ἀποπιπτουσῶν τῶν ἀκροχορδόνων. Γίνεται δὲ καὶ ἄγριος ἐρέβινθος, ὅμοιος τοῖς φύλλοις τῷ ἡμέρῳ, ὀσμῇ δριμὺς, τῷ καρπῷ διαφέρων, ποιῶν πρὸς ὅσα καὶ ὁ ἥμερος.

Κεφ. ρκζ'. [*Περὶ Κυάμου ἑλληνικοῦ.*] *Κύαμος ἑλληνικὸς* πνευματώδης, φυσσώδης, δύςπεπτος, δυςόνειρος· βηχὶ δὲ σύμφορος καὶ σαρκῶν γεννητικός· [μέσος θερμοῦ καὶ ψυχροῦ[72]·] ἑψηθεὶς δὲ σὺν ὀξυκράτῳ καὶ σὺν τῷ λέπει ἐσθιόμενος δυςεντερίας καὶ κοιλιακὰς ῥύσεις ἐπέχει, καὶ πρὸς ἐμέτους δὲ εὔθετος βρωθείς· γίνεται δὲ ἀφυσσότερος, τοῦ πρώτου ὕδατος κατὰ τὴν ἕψησιν ἀποχεομένου· ὁ δὲ χλωρὸς καὶ

70) X. στενόφυλλον, ὑπόλεπτον, δολίχοις μακροτέροις καὶ πολυκάρποις.

71) Cod. Flor. πίπτειν.

72) Nec Serapion, nec Hermolaus habent hoc additamentum, quod librarius quidam e Galen. fac. simpl. 7, 59. haud satis recte sumsit. Sic enim Gal. *Κύαμ. καθ' ἑκάτερα τῆς μέσης κράσεώς ἐστιν, ἐγγυτάτω κατὰ τὸ ξηραίνειν καὶ κατὰ τὸ ψύχειν.*

que ciet urinas, dato cum rore marino decocto adversus morbum regium et hydropem. Laedit autem exulceratam vesicam et renes. Sunt, qui verrucarum, quae formicae nomen gerunt, et pensilium protuberantias singulas prima luna grano ciceris alio alioque tangant, eaque grana in linteo deligata abiici post se praecipiant, quasi verrucae hac arte decidant. Est et sylvestre cicer, foliis sativo simile, odore acri, sed fructu discrepans, quod quidem eadem, quae, sativum praestat.

Cap. CXXVII. [*De Faba graeca.*] Faba graeca anhelationes gignit et flatus, aegre concoquitur, ac somniorum turbas parit; sed tussi confert, carnemque generat; [media calidi frigidique natura.] Cocta in posca et cum suo cortice comesta, dysenteriae et coeliacorum profluvia sistit, et contra vomitiones in cibo idonea est. Minus autem flatulenta evadit, si prior aqua inter coquendum

κακοστομαχώτερος καὶ φυσσωδέστερος· τὸ δὲ ἄλευρον τοῦ κυάμου καταπλασθὲν καθ' ἑαυτό τε καὶ σὺν ἀλφίτῳ τὰς ἐκ πληγῆς φλεγμονὰς πραΰνει· καὶ οὐλὰς ὁμοχρόους ποιεῖ, καὶ μαστοὺς χονδριῶντας καὶ φλεγμαίνοντας ὠφελεῖ· γάλα τε σβέννυσι· σὺν μέλιτι δὲ καὶ τηλίνῳ ἀλεύρῳ δοθιῆνας καὶ παρωτίδας καὶ ὑπώπια διαφορεῖ· σὺν ῥόδῳ τε καὶ λιβάνῳ καὶ τῷ τοῦ ᾠοῦ λευκῷ, ὀφθαλμῶν προπτώσεις καὶ σταφυλώματα καὶ οἰδήματα στέλλει· φυραθὲν δὲ σὺν οἴνῳ συγχύσεις καὶ πληγὰς ὀφθαλμῶν καθίστησιν· εἴς τε ἀνακόλλημα ῥεύματος χωρὶς τοῦ λέπους μασσηθεὶς, ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ μετώπου· καὶ διδύμων φλεγμονὰς ἑψηθεὶς ἐν οἴνῳ θεραπεύει· καὶ τοῖς ἐφηβαίοις δὲ τῶν παίδων καταπλασσόμενος ἀνήβους ἐπὶ πολὺ τηρεῖ· σμήχει δὲ καὶ ἀλφούς· τὰ δὲ λέπη καταπλασσόμενα τὰς ἐκτιλθεῖσας τρίχας ἀτρόφους καὶ ἰσχνὰς κατασκευάζει· μετὰ δὲ ἀλφίτου καὶ σχιστῆς καὶ ἐλαίου καταπλασθέντα παλαιοῦ χοιράδας διαφορεῖ, καὶ ἔρια βάπτει τὸ ἀφέψημα αὐτῶν· ἐπιτίθεται δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν βδελλῶν αἱμοῤῥαγίας λελεπισμένος, εἰς δύο διαιρεθεὶς, καθ' ὃ [73]

73) Sic Cornar. primus loco καθὰ Ald., Asul., Marcell.

abiiciatur. At viridis et plus negotii stomacho facessit, flatuumque plus gignit. Farina vero fabae, vel per se, vel cum polenta imposita, inflammationes ab ictu mitigat, et cicatrices concolores reddit: mammas etiam induratas inflammatasque adiuvat, et lac exstinguit. Cum melle et foeni graeci farina furunculos, parotidas et sub oculis livores discutit. Cum rosa vero, ture ovique albumine oculorum prolapsus, staphylomata et oedemata reprimit. Subactum vino suffusiones et ictus oculorum recreat. Commanducatur sine cortice in massam glutinosam, in fluxione fronti imponendam. Testium inflammationes in vino decocta sanat. Pueris vero ad pubis regionem cataplasmatis vice adhibita, ipsos diu impuberes servat. Vitiligines quoque abstergit. Corticibus illiti, qui post evulsionem renascuntur, pili marcidi gracilesque redduntur. Iidem cum polenta, alumine scissili et vetere oleo impositi strumas discutiunt. Quin et eorum decocto lanae inficiuntur. Ceterum faba, demto cortice, qua naturaliter coalita est,

προςπέφυκεν· ἐπέχει γὰρ[74] προςτυπούμενος κατὰ τὸ ἡμιτόμιον.

Κεφ. ρκη΄. [Περὶ Κυάμου αἰγυπτίου.] Ὁ δὲ αἰγύπτιος κύαμος, ὅν ἔνιοι ποντικὸν καλοῦσι, πλεῖστος μὲν γίνεται ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν Ἀσίᾳ δὲ καὶ ἐν Κιλικίᾳ ἐν ταῖς λίμναις εὑρίσκεται· ἔχει δὲ φύλλον μέγα, ὡς πέτασον[75], καυλὸν δὲ πηχυαῖον, περὶ δάκτυλον τό πάχος· ἄνθος δὲ ῥοδόχρουν, διπλάσιον μήκωνος· ὅπερ ἀπανθήσαν φέρει σφηκία[76] παραπλήσια θυλακίσκοις, ἐν οἷς κύαμος μικρὸν[77] ὑπεραίρων τὸ πῶμα, ὡς πομφόλυξ· καλεῖται δὲ κιβώριον ἢ κιβώτιον, διὰ τὸ τὴν φυτείαν τοῦ κυάμου γίνεσθαι αὐτοῦ ἐντιθεμένου ἐν ἰκμοβώλῳ, οὕτω εἰς τὸ ὕδωρ ἀφιεμένου[78]· ῥίζα δὲ ὕπεστι παχυτέρα καλάμου, βιβρωσκομένη ἑφθή τε καὶ ὠμὴ, κολλοκασία καλουμένη· ὁ δὲ κύαμος βιβρώσκεται μὲν καὶ χλωρός· ξηρανθεὶς δὲ γίνεται μέλας καὶ μείζων τοῦ ἑλληνικοῦ, ἔχων δύναμιν στυπτικὴν καὶ εὐστόμαχον· ἁρμόζει δὲ δυςεντερικοῖς

74) γὰρ subintelligit Sarac., deest vero in plerisque.
75) πέταλον perperam Ruell. et Sambuc.
76) Sambuc. et Sarac. iam ex Herod. 2, 92. et Theophr. hist. 4, 8. coniecerunt, loco vulg. φυσκία.
77) Recte Sarac. e Theophr. l. c. loco vulg. μικρός.
78) C. ἐνδιδομένου.

bipartita ad sanguinis cursus ex hirudine imponitur: eos enim dimidiata supprimit, si qua parte alteri cohaerebat, apprimitur.

Cap. CXXVIII. [*De Faba aegyptia.*] Aegyptia faba, quam nonnulli ponticam vocant, in Aegypto quidem magna copia provenit, sed et in Asia quoque et in Cilicia in lacubus invenitur. Folium habet amplum, instar galeri, caulem cubitalem, digiti crassitudine, florem roseum, papaveris florem duplo superantem. Postquam defloruit, gerit favos vesparum perulis similes, in quibus faba, bullae ad modum paullulum excedens operculum. Ciborium vel cibotium ideo dicitur, quod seratur eiusmodi faba ipsa glebae humenti indita atque ita in aquam demissa. Radix autem subiacet arundine crassior, quae colocasiae nomine cocta crudaque comeditur. Faba ipsa et virens manditur: exsiccata nigrescit et graecam magnitudine superat. Vi pollet astringenti stomachoque amica. Quamobrem farina

καὶ κοιλιακοῖς τὸ ἐξ αὐτοῦ ἄλευρον ἐπιπασσόμενον ἀντὶ ἀλφίτου· καὶ πολτοποιούμενον δὲ δίδοται· τὰ δὲ λέπη μᾶλλον ποιεῖ ἑψόμενα ἐν οἰνομέλιτι καὶ ποτιζόμενα πλῆθος κυάθων τριῶν· καὶ πρὸς ὠταλγίαν δὲ ποιεῖ τὸ ἐν μέσῳ χλωρὸν αὐτῶν, πικρὸν δὲ κατὰ τὴν γεῦσιν, λεῖον σὺν ῥοδίνῳ συνεψόμενόν τε καὶ ἐνσταζόμενον.

Κεφ. ρκθ΄. [Περὶ Φακοῦ.] Φακὸς [ὁ ἐσθιόμενος· Ῥωμαῖοι λέντεμ, οἱ δὲ λεντίκουλαμ [79]] βιβρωσκόμενος μὲν συνεχῶς ἀμβλυωπὸς, δύσπεπτος, κακοστόμαχος, πνευματικὸς [80] στομάχου καὶ ἐντέρων, κοιλίας δὲ σταλτικὸς [81], σὺν τῷ λέπει ἐσθιόμενος· διαφέρει δὲ αὐτοῦ ὁ εὐψανὸς καὶ μηδὲν ἀνιεὶς ἐν τῇ διαβροχῇ μέλαν. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ὅθεν κοιλίαν ἵστησι, προαπολεπισθεὶς καὶ ἑψηθεὶς ἐπιμελῶς, τοῦ πρώτου ἐν τῷ ἀφέψεσθαι ὕδατος ἀποχεομένου· λυτικὸν γὰρ κοιλίας τὸ πρῶτον ἀφέψημα αὐτοῦ· ἔστι δὲ δυςόνειρος, ἄθετος πρὸς τὰ νευρώδη καὶ πνεύμονα καὶ κεφαλήν· βέλτιον δὲ τὸ ἴδιον ἔργον ἀποτελεῖ πρὸς τὰ ῥεύματα

79) Sic Ald.

80) Sic codd. omnes et edd. praeter Saracen. qui, nulla suffultus auctoritate, πνευματωτικός.

81) C. μαλακτικός.

earum polentae vice inspersa convenit dysentericis coeliacisve, sed et in pultem redacta exhibetur. Efficaciores sunt cortices, si in vino mulso decocti ternûm cyathorum mensura propinantur. Ad aurium denique dolores facit viride in medio seminis, gustu amarum, si cum rosaceo coctum instillatur.

Cap. CXXIX. [*De Lente.*] Lens [edulis: Romani lentem aut lenticulam] assiduo comesta aciem oculorum obtundit, aegre concoquitur, stomachum laedit, eumque et intestina inflat, alvumque cum cortice mansa sistit. Praestat in eo genere, quae facilis coctu, quaeque nihil nigri macerata reddit. Vi autem gaudet astringente, qua ex caussa alvum cohibet, si, detracto ante cortice, sedulo coquitur, prima aqua inter coquendum effusa, quippe primum ipsius decoctum alvum solvit. Somnia turbat, contraria nervosis partibus, pulmoni capitique. Melius autem contra alvi fluxus suo fungetur munere, addito

τῆς κοιλίας, μιγείσης αὐτῷ μετ᾽ ὄξους, σέρεως, ἢ ἀνδράχνης, ἢ σεύτλου μέλανος, ἢ μύρτων, ἢ σιδίων, ἢ ῥόδων ξηρῶν, ἢ μεσπίλων, ἢ οὔων, ἢ ἀπίων[82] θηβαϊκῶν, ἢ κυδωνίων μήλων, ἢ κιχωρίου, ἢ ἀρνογλώσσου, ἢ κηκίδων ὁλοκλήρων, αἵτινες μετὰ τὴν ἕψησιν ῥίπτονται, ἢ ῥοὸς τοῦ ἐπὶ τὰ ὄψα· δεῖ δὲ τὸ ὄξος ἐπιμελῶς συγκαθεψεῖν αὐτῷ, εἰ δὲ μή, ταράττει τὴν κοιλίαν· καὶ ἀνατροπὴν στομάχου περιλεπισθέντες τριάκοντα φακοὶ καὶ καταποθέντες ὠφελοῦσι· παρηγορεῖ δὲ καὶ ποδάγρας σὺν ἀλφίτῳ ἑφθὸς[83] καὶ καταπλασθείς· μετὰ δὲ μέλιτος κόλπους κολλᾷ, ἐσχάρας περιῤῥήττει καὶ ἕλκη ἀνακαθαίρει· σὺν ὄξει δὲ ἑψηθεὶς σκληρώματα καὶ χοιράδας διαφορεῖ· σὺν μελιλώτῳ δὲ ἢ κυδωνίῳ ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς καὶ δακτυλίου θεραπεύει, ῥοδίνου μιγνυμένου· ἐπὶ δὲ τῶν μειζόνων ἐν δακτυλίῳ φλεγμονῶν καὶ κόλπων μεγάλων, σὺν σιδίοις ἢ ῥόδοις ξηροῖς ἀφεψόμενος, μιγνυμένου καὶ μέλιτος· πρὸς νομὰς δὲ γαγγραινικὰς ὁμοίως, ἢ καὶ θαλάσσης μιγνυμένης·

82) Sarac. hic interponendum hortatur ἢ φοινίκων, quod nulla pyra thebaica nota sint.

83) Vulgo κατεψηθεὶς omisi, quia nec καταψάω, nec καθεψέω huius loci est. Nec quispiam interpretum eam vocem expressit.

cum aceto, intubo, aut portulaca, aut beta nigra, aut myrti baccis, aut punici tegmine, aut rosis siccis, aut mespilis sorbisve, aut pyris thebaicis, aut melis cydoniis, aut cichorio, aut plantagine, aut gallis integris, quae quidem post coctionem reiiciuntur, aut denique rhoë, quae obsoniis inspergitur. Percoquendum vero cum ea diligenter est acetum, alioqui alvum conturbat. Contra subversionem stomachi triginta lentis grana decorticata et vorata prosunt. Blanditur vero etiam podagrae cum polenta cocta ac imposita. Sinus cum melle glutinat, ulcerum crustas circumquaque rumpit et ulcera ipsa purgat. Ex aceto cocta duritias strumasque discutit. Cum meliloto vel cydonio malo oculorum sedisque inflammationibus medetur, si rosaceum additur. Sed in maioribus circa anum inflammationibus grandibusque sinibus cum putamine punici aut rosis siccis, adiecto melle, decoquitur. Similiter valet et ad ulcera depascentia gangraenosa, si etiam aqua marina admiscetur: ad pustulas etiam et her-

πρὸς δὲ φλυκταίνας καὶ ἕρπητας καὶ ἐρυσιπέλατα καὶ χείμετλα, ὡς προείρηται· πρὸς δὲ χονδριῶντας μαστοὺς καὶ σπαργώσεις[84], ἑψόμενος ἐν θαλάττῃ, ἁρμόζει καταπλασθείς.

Κεφ. ρλ΄. [Περὶ Φασιόλου.] Φασίολος φυσσώδης, πνευμάτων γεννητικὸς[85], δύςπεπτος· ἑψηθεὶς δὲ χλωρὸς καὶ ἐσθιόμενος κοιλίας μαλακτικός· πρὸς δὲ ἐμέτους εὔθετος.

Κεφ. ρλα΄. [Περὶ Ὀρόβου.] Ὄροβος [Ῥωμαῖοι ὄροβουμ] γνώριμος θαμνίσκος, στενόφυλλος, λεπτὸς, ἔχων σπερμάτια ἐν λοβοῖς, ἐξ ὧν γίνεται τὸ καλούμενον ὀρόβινον ἄλευρον, ὃ πρὸς τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν ἁρμόζει· ἔστι δὲ καρηβαρικὸς, κοιλίας ταρακτικὸς[86], αἷμα δὲ δι' οὔρων ἄγει, ἑφθὸς παρατιθέμενος. Βοῦς δὲ λιπαίνει[87], εἰ βρωθείη. Σκευάζεται δὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ ὀρόβινον οὕτω· ἐκλέξας τοὺς εὐτρόφους καὶ λευκοὺς, ῥαῖνε ὕδατι ἀναφυρῶν, ἐάσας τε ἐφ' ἱκανὸν συμπιεῖν, φρύγε ἄχρις ἂν περιῤῥαγῇ ὁ φλοιός· εἶτα ἀλέσας[88] καὶ

84) Vulgo σπαργανώσεις. C. N. σπαργήσεις.

85) Sic C. N.; κινητικὸς vulgo. 86) C. στατικός.

87) Haud vereor, me iusto audentius verba e Serapione transposuisse. Vulgo ταρακτικὸς εἰ βρωθείη — λιπαίνει ἑφθὸς παρατιθέμενος, quod absurdum.

88) C. ἀναζέσας.

petas, ad erysipelata ac perniones, modo supra indicato adhibita. Contra mammarum dura tubercula et turgorem in aqua marina cocta et cataplasmatis vice imposita adminiculum praestat.

Cap. CXXX. [*De Phaseolo.*] Phaseolus flatulentus est, anhelationes gignit, ac aegre concoquitur. Quodsi viridis coquatur, in cibo alvum emollit et vomitibus ciendis favet.

Cap. CXXXI. [*De Ervo.*] Ervum exiguus est frutex notus, foliis angustis, gracilis, parva gerens semina in leguminibus, e quibus farina conficitur ervina, ad medicum usum accommodata. Ervum autem caput gravat, alvum turbat, sanguinem per urinam ducit, si coctum apponitur. Boves saginat, si eo pabulentur. Paratur vero ervina farina tali modo: Selige erva bene nutrita et alba, quae aqua conspersa et subacta sufficienter eam combibere sine, tum vero torre, donec cortex rumpatur: postea mo-

διασείσας κοσκίνῳ λεπτῷ ἀπόθει· ἔστι δὲ εὐκοίλιον, οὐρητικὸν, εὐχροίας ποιητικόν· πλεονασθὲν δὲ ἐν βρωτῷ ἢ ἐν ποτῷ, μετὰ στρόφων αἷμα ἄγει διὰ κοιλίας καὶ κύστεως· καθαίρει δὲ ἕλκη σὺν μέλιτι, καὶ φακοὺς καὶ ἐφήλεις καὶ σπίλους καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα· νομάς τε ἵστησι καὶ καρκινώματα[89] καὶ γαγγραίνας· καὶ σκληρίας μαλάσσει τὰς ἐν μαστοῖς, καὶ θηριώδη καὶ ἄνθρακας καὶ κηρία περιῤῥήττει· φυραθὲν[90] δὲ σὺν οἴνῳ κυνόδηκτα καὶ ἀνθρωπόδηκτα καὶ ἐχιόδηκτα θεραπεύει καταπλασσόμενον· σὺν ὄξει δὲ δυσουρίας καὶ στρόφους καὶ τεινεσμοὺς παύει· ἁρμόζει δὲ καὶ τοῖς ἀτροφοῦσι, καρύου μέγεθος φρυκτὸν ληφθὲν σὺν μέλιτι· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτοῦ καταντλούμενον χείμετλα καὶ κνησμοὺς τοὺς ἐν σώματι θεραπεύει.

Κεφ. ρλβʹ. [Περὶ Θέρμου.] Θέρμος ἥμερος [Ῥωμαῖοι λουπίνουμ, Αἰγύπτιοι βρεχού] γνώριμος· οὗ τὸ ἄλευρον σὺν μέλιτι ἐκλειχόμενον, ἢ μετ᾽ ὄξους πινόμενον[91], ἕλμινθας ἐκτι-

89) Sic Lacun.; vulgo σκληρώματα, quae ἵστασθαι non dicuntur.
90) Sic Sarac. loco vulg. φυραθείς.
91) Hoc ἢ — πινόμενον habent cod. C. N. et Ald.

lita et tenui cribro traiecta reponito. Bonam ea alvum facit, urinam ciet ac meliorem cuti colorem conciliat. Quodsi in cibo potuve largius assumta fuerit, sanguinem cum torminibus per alvum et vesicam educit. Ulcera cum melle purgat: lentigines, maculas solares, naevos et totum corpus emendat. Ulcera depascentia, carcinomata et gangraenas proserpere non patitur. Quin et mammarum duritias emollit, ac ferina ulcera, carbunculos favosque emarginat. Cum vino subacta et imposita canum, hominum viperarumque morsibus medetur. Urinae quoque difficultates, tormina et tenesmos ex aceto mitigat. Convenit et marcescentibus tosta et ad nucis molem sumta cum melle. Decoctum denique ipsius fomentis perniones et prurigines in universo corpore sanat.

Cap. CXXXII. [*De Lupino.*] Lupinus sativus [quem Aegyptii brechu vocant] notus est. Eius farina cum melle delincta vel cum aceto bibita, vermes excutit.

νάσσει[92]· καὶ αὐτοὶ δὲ ἀποβραχέντες καὶ ἔμπικροι ἐσθιόμενοι τὰ αὐτὰ δρῶσι· καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῶν τὰ αὐτὰ ποιεῖ· μετὰ δὲ πηγάνου καὶ πεπέρεως ποθὲν καὶ σπληνικοὺς ὠφελεῖ[93]· ἐπάντλημά τε γαγγραίνης ἐστὶ χρήσιμον[94], καὶ θηριωμάτων, ψώρας ἀρχομένης, ἀλφῶν, σπίλων[95], ἐξανθημάτων τε καὶ ἀχώρων· τὸ δ' αὐτὸ καὶ καταμηνίων καὶ ἐμβρύων ἐπισπαστικὸν μετὰ σμύρνης καὶ μέλιτος ἐν προςθέτῳ· καθαίρει δὲ τὸ ἄλευρον χρῶτα καὶ πελιώματα, καὶ φλεγμονὰς πραΰνει σὺν ἀλφίτῳ καὶ ὕδατι· σὺν ὄξει δὲ ἰσχιάδας παρηγορεῖ· φύματα δὲ καὶ χοιράδας μεταβάλλει ἐν ὄξει ἑψηθεὶς καὶ καταπλασθεὶς, καὶ ἄνθρακας περιῤῥήσσει· μεθ' ὕδατος δὲ ὀμβρίου ἑψηθέντες οἱ θέρμοι ἄχρι χυλώσεως[96], σμήχουσι πρόςωπον· μετὰ δὲ χαμαιλέοντος ῥίζης τοῦ μέλανος ἑψηθέντες, προβάτων ψώρας ἰῶνται, ἐκλελουμένων[97] τῷ ἀφεψήματι χλιαρῷ· ἡ δὲ ῥίζα ἑψηθεῖσα σὺν ὕδατι καὶ ποθεῖσα

92) C. καὶ φθείρει, N. καὶ κτείνει.

93) Sic credo esse ponenda verba vulgo disiuncta, consensu Galeni et Serapionis. Vulgo ποιεῖ μετὰ πηγάνου καὶ πεπέρεως ποθὲν, (quod deest in cod. N.) ὅθεν καὶ σπληνικοὺς ὠφελεῖ.

94) Hoc deest in cod. N.

95) σπληνὸς C. N. inepte.

96) C. μεθύσεως, N. χυμώσεως.

97) C. ἐκλυομένων.

Ipsi quoque lupini macerati, ut partem amaritudinis retineant, comesti eadem efficiunt: sed et decoctum eorum eadem praestat. Id cum ruta et pipere potum et splenicis adminiculum exhibet. Utile est fomentum in gangraena, feris ulceribus, scabie incipiente, vitiliginibus, maculis, exanthematibus et achoribus. Quin et id ipsum menses detrahit fetusque, cum myrrha et melle subditum. Purgat insuper farina cutem, livoresque emendat, et inflammationes sedat cum polenta et aqua. Ex aceto vero coxendicum cruciatus lenit. Panos vero ac strumas in aceto cocta et imposita loco movet, atque carbunculos circumquaque rumpit. Lupini insuper aqua pluvia cocti, donec cremorem edant, faciem abstergunt, et cum chamaeleonis nigri radice cocti ovium scabiem sanant, si modo illae tepido decocto abluantur. Radix in aqua cocta et epota urinam

οὔρησιν κινεῖ· οἱ δὲ ἀπογλυκανθέντες λεῖοι σὺν ὄξει ποθέντες στομάχου ἄσην πραΰνουσι καὶ ἀνορεξίαν ἰῶνται.

Κεφ. ρλγ'. [Περὶ Θέρμου ἀγρίου.] Γίνεται δὲ καὶ θέρμος ἄγριος, [οἱ Ῥωμαῖοι λουπίνουμ ἀγρέστεμ καλοῦσιν] ἐμφερὴς τῷ ἡμέρῳ, κατὰ πάντα δὲ μικρότερος[98]*, ποιῶν ὅσα καὶ ὁ ἥμερος.*

Κεφ. ρλδ'. [Περὶ Γογγύλης.] [Γογγύλη ἥμερος· οἱ δὲ γογγυλίδα, οἱ δὲ γολγόσιον, Ῥωμαῖοι ῥάπα.] Γογγύλης ἡ ῥίζα ἑφθὴ τρόφιμος, πνευματωτική[99]*, σαρκὸς πλαδαρᾶς γεννητική, ἀφροδισίων παρορμητική· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς ποδάγρας καὶ χιμέτλων ἐστὶ κατάντλημα· καὶ αὐτὴ δὲ λεία καταπλασσομένη ὠφελεῖ*[100]*· εἰ δέ τις ἐγγλύψας*[1] *τὴν ῥίζαν, κηρωτὴν ῥοδίνην*[2] *ἐν αὐτῇ ἐπὶ θερμοσποδιᾶ τήξει, ποιεῖ πρὸς τὰ εἱλκωμένα χίμετλα*[3]*· ὁ δὲ ἐξ αὐτῆς ἀσπάραγος βιβρώσκεται ἑφθὸς, ἔστι δὲ διουρητικός· τὸ δὲ σπέρμα εἰς ἀντιδότους καὶ θηριακὰς ἀνωδύνους εὔθετον· βοηθεῖ δὲ καὶ τοῖς θανα-*

98) C. *πικρότερος καὶ ἰσχυρώτερος.*
99) Sic Ald.; *πνευματική* cod. C. et Asulan.
100) C. N. *αὐτὴ δὲ πρὸς πέλια καλ. ὠφ.*
1) C. *γλύψας.* 2) Ald. *κηρωτῇ ῥοδίνῃ.*
3) C) *εἱλκωμένας χειμέθλας.*

movet. Lupini vero ipsi edulcati, si triti ex aceto bibantur, stomachi fastidium mitigant et appetentiae defectum tollunt.

Cap. CXXXIII. [*De Lupino sylvestri.*] Est et lupinus sylvestris [quem Romani et agrestem dicunt] sativo similis, sed omni modo minor. Eadem vero praestat, quae sativus.

Cap. CXXXIV. [*De Rapo.*] [Rapum sativum, quod alii gongylida, alii golgosium vocant.] Rapi radix elixa nutrit, inflationes parit, laxam carnem ac praehumidam gignit, veneremque stimulat. Ipsius decocto podagrae pernionesque foventur. Sed et ipsa trita et cataplasmatis vice imposita prodest. Quodsi excavatae radici ceratum rosaceum indideris, ac in ferventi cinere liquefeceris, expedit ad perniones ulceratos. Cymae ipsius manduntur elixae et urinam cient. Semen theriacis antidotisque, quae dolorem levant, idoneum est. Potum idem contra letalia

σίμοις ποθέν· παρορμᾷ καὶ πρὸς ἀφροδίσια[4]· ἁλμευθεῖσα δὲ ἀτροφωτέρα γίνεται βιβρωσκομένη· τὰς μέντοι ὀρέξεις ἀναλαμβάνει.

Κεφ. ρλέ. [Περὶ Γογγύλης ἀγρίας.] Ἡ μέντοι ἀγρία γογγύλη φύεται ἐν ἀρούραις, θάμνος πηχυαῖος τὸ ὕψος[5], πολύκλαδος, ἐξ ἄκρου [λεῖος][6], φύλλα ἔχουσα λεῖα, δακτύλου τὸ πλάτος[7], ἢ καὶ μείζονα· καρπὸν δὲ ἐν λοβοῖς καλυκώδεσιν· ἀνοιχθέντων δὲ τῶν περικαρπίων, ἔσωθεν ἄλλος κεφαλοειδής ἐστι λοβὸς[8], ἐν ᾧ σπερμάτια μέλανα, θραυσθέντα δὲ λευκὰ ἔνδοθεν· μίγνυται δὲ σμήγμασι προσώπου καὶ τοῦ ἄλλου χρωτὸς, ὅσα δι᾽ ἀλεύρων γίνεται θερμίνων, ἢ πυρίνων, ἢ ὀροβίνων.

Κεφ. ρλϛ'. [Περὶ Βουνιάδος.] Βουνιὰς, καὶ ταύτης ἡ ῥίζα ἑφθὴ φυσώδης ἐστίν· ἧττον δὲ τρόφιμος· ποιεῖ δὲ[9] τὸ σπέρμα αὐτῆς ἀνενεργῆ τὰ θανάσιμα προπινόμενον· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις· ἁλμεύεται καὶ ταύτης ἡ ῥίζα.

4) παρορμᾷ — ἀφροδίσια deest in Cod. N. 5) C. μῆκος.
6) Hoc deest in cod. N. et superfluum videtur.
7) E Serapione emend; vulgo πάχος.
8) Goupyl. legit in cod. Paris. βολβός.
9) Vulg. γὰρ hic ineptum commutavi, interpretum consensu, cum δὲ.

expedit, concitat quoque ad venerem. Muria denique conditum rapum in cibo sumtum minus quidem alimenti praebet: appetentiam tamen restituit.

Cap. CXXXV. [*De Rapo sylvestri.*] Sylvestre rapum in arvis nascitur, frutex cubitali altitudine, ramosus, in cacumine (glaber) folia gerens glabra, digitum lata, aut etiam maiora: fructum in siliquis involucratis, quibus apertis intus est alia silicula capituliformis, quae semina continet nigrescentia, fracta autem intrinsecus alba. Admiscetur vero in smegmata, quibus ad detergendam cutem in facie reliquoque corpore utuntur, quae quidem ex lupinorum, tritici, lolii, aut ervi farina fiunt.

Cap. CXXXVI. [*De Buniade.*] (Caulorapo.) Buniadis quoque radix elixa flatus gignit, minus vero nutrit. Semen ipsius praebibitum venena reddit inefficacia: ob id etiam in antidota additur. Et huius radix muria conditur.

Κεφ. ρλζ΄. [Περὶ Ῥαφανίδος[10].] Ῥαφανὶς[11] [οἱ δὲ πολύειδος ἠρυγγίου, Ῥωμαῖοι ῥάδιξ νόστρας, Ἄφροι θορπάθ]· καὶ αὕτη πνευμάτων γεννητικὴ καὶ θερμαντική· εὔστομος, οὐκ εὐστόμαχος· ἐρευκτικὴ δέ ἐστι καὶ οὐρητική· εὐκοίλιος, εἴ τις αὐτὴν ἐπιλαμβάνει μᾶλλον συνεργοῦσαν τῇ ἀναδόσει· προεσθιομένη δὲ[12] μετεωρίζει τὴν τροφήν· ἁρμόζει δὲ καὶ τοῖς ἐμεῖν μέλλουσι προεσθιομένη· ἀκριβοῖ δὲ καὶ τὰς αἰσθήσεις· ἑφθὴ δὲ ποιεῖ λαμβανομένη βήσσουσι χρονίως καὶ τοῖς πάχος γεννῶσι ἐν θώρακι· ὁ δὲ φλοιὸς αὐτῆς μετ᾽ ὀξυμέλιτος λαμβανόμενος ἐμετικώτερος, ἁρμόζων ὑδρωπικοῖς· καταπλασθεὶς δὲ εὐθετεῖ καὶ σπληνικοῖς· σὺν μέλιτι δὲ νομὰς ἐφίστησι, καὶ ὑπώπια αἴρει[13]· βοηθεῖ καὶ ἐχιοδήκτοις καὶ ἀλωπεκίας δασύνει· φακοὺς ἀποσμήχει σὺν αἰρίνῳ ἀλεύρῳ· βοηθεῖ δὲ τοῖς ὑπὸ μυκήτων πνιγομένοις βιβρωσκόμενος ἢ πινόμενος, καὶ ἔμμηνα ἄγει. Τὸ δὲ σπέρμα αὐτῆς ἐμετικὸν, οὐρητικὸν, σπληνὸς καθαιρετικὸν, πινόμενον μετ᾽ ὄξους[14]: συναγχικοῖς

10) Ald. ῥαφάνου. 11) Sic C. N.; Ald. ῥάφανος.
12) N. γάρ. 13) C. ποιεῖ δέ καὶ πρὸς ὀξυδερκίαν.
14) C. καὶ γαγγραίνας εὐτόνως περιχαράσσει.

Cap. CXXXVII. [*De Raphano.*] (Radicula.) Raphanus [alii polyïdos eryngii, Romani radicem nostratem, Afri thorpath vocant] seu radicula: et haec flatus gignit et calefacit. Ori grata est, sed stomacho minime commoda: ructus praeterea movet, ac urinas ciet. Alvo conducit, si quis eam post pastum sumserit, ubi distributionem adiuvat. Praesumta vero cibum suspendit: convenit etiam praesumta vomituris: quin et sensus acuit. Elixa vero si sumatur, valet in tussibus diuturnis, ubi et crassi latices in pectore gignuntur. Cortex ipsius ex aceto mulso sumtus vomitiones potentius movet, hydropicis accommodatus; impositus etiam lienosis est utilis. Cum melle vero ulcera depascentia sistit, et sub oculis livores tollit. Auxiliatur et a vipera commorsis, et calva loca hirsutie ditat, atque lentigines cum lolii farina exterit. Est et auxilio tam cibo quam potu iis, qui a fungis strangulantur, menstrua insuper pellit. Semen vomitiones excitat, urinam ciet, et lienem ex aceto potum purgat. Deco-

τε βοηθεῖ, ἀφεψηθὲν σὺν ὀξυμέλιτι θερμῷ εἰς ἀναγαργάρισμα, καὶ πρὸς κεράστου δῆγμα σὺν οἴνῳ πινόμενον βοηθεῖ, ἐπιπλασθὲν δὲ μετ᾽ ὄξους καὶ γαγγραίνας εὐτόνως περιχαράσσει.

Κεφ. ρλη΄. [Περὶ Ῥαφανίδος ἀγρίας.] Ῥαφανὶς ἀγρία, ἣν Ῥωμαῖοι ἀρμορακίαν καλοῦσι[15], φύλλα ἔχει ὅμοια τῇ ἡμέρῳ, πρὸς τὰ τῆς λαμψάνης μᾶλλον· ῥίζα δὲ ἰσχνὴ, μακρὰ[16], ὑπόδριμυς· λαχανεύεται δὲ τὰ φύλλα καὶ η ῥίζα ἑφθὰ[17]· ἔστι δὲ θερμαντικὴ, οὐρητικὴ, καυματώδης.

Κεφ. ρλθ΄. [Περὶ Σισάρου.] Σίσαρον γνώριμον, οὗ ἡ ῥίζα ἑφθὴ[18] εὔστομος, εὐστόμαχος, οὐρητικὴ, ὀρέξεως προκλητική.

Κεφ. ρμ΄. [Περὶ Λαπάθου.] Λάπαθον[19], τὸ μὲν αὐτοῦ ὀξυλάπαθον λέγεται, φυόμενον ἐν ἕλεσι, σκληρὸν κατ᾽ ἄκρα[20], ὕποξυ· τὸ δέ τι κηπευτὸν οὐχ ὅμοιον[21] τῷ πρώτῳ[22],

15) Ald. hic totum caput περὶ ἀπίου lib. 4. c. 177. insertum habet, quod merito taxatur iam a Marcello.

16) Sic Lacuna loco vulg. μαλακή. Serapion utrumque legit *radicem* nimirum *longam* et *mollem*.

17) Lacuna add. εἰς βρῶσιν.

18) Lacuna add. καὶ ὠμὴ.

19) C. οἱ δὲ σύμφυτον, σατύριον, Ῥωμαῖοι ῥουμίκουλα, ῥούμεξ ἀκούτους, ῥούμεξ κανθερινὸς, Αἰγύπτιοι σεμὶθ, Ἄφροὶ ἀμουτίμ. N. οἱ δὲ ὀξαλίδα, Ῥωμαῖοι ῥουμιγάστρουμ, Ἀφροὶ ἀμουζεγαράφ.

20) Sic Lacuna; κατὰ ἄκρα vulgo.

21) Oribas. οὐ κατὰ πᾶν ὅμοιον.

22) Asulan. et Marcell. τρόπῳ.

ctum anginosis cum aceto mulso calente gargarismate prodest, et contra cerastae morsum ex vino potum opitulatur. Cetero ex aceto illitum gangraenas potenter emarginat.

Cap. CXXXVIII. [*De Radicula sylvestri.*] Radicula sylvestris, quam Romani armoraciam vocant, folia habet sativae similia, sed ad lampsanae propius accedunt. Radix est gracilis, longa, subacris. Tam folia, quam radix, olerum vice coquuntur. Calefacit autem, urinam ciet, et aestuosa est.

Cap. CXXXIX. [*De Sisere.*] Siser vulgo cognitum: cuius radix elixa ori grata est et stomacho utilis: urinam ciet, et appetentiam auget.

Cap. CXL. [*De Lapatho*] (Rumice.) Est e lapathi speciebus quaedam, quam oxylapathum vocant, in paludibus nascens, superne dura atque acutiuscula. Alterum

τρίτον δ' ἐστὶν ἄγριον, μικρὸν, παρόμοιον ἀρνογλώσσῳ, μαλακὸν, ταπεινόν· ἔστι δὲ καὶ τέταρτον εἶδος αὐτοῦ, ὃ ἔνιοι ὀξαλίδα, ἢ ἀναξυρίδα, ἢ λάπαθον καλοῦσιν[23], οὗ φύλλα ὅμοια τῷ ἀγρίῳ καὶ μικρῷ λαπάθῳ, καυλὸς οὐ μέγας, καρπὸς ὕποξυς[24], ἐρυθρὸς, δριμὺς, ἐπὶ τοῦ καυλοῦ καὶ ἐπὶ τῶν παραφυάδων[25]· πάντων δὲ τὸ λάχανον μαλάσσει κοιλίαν ἑψηθέν· ὠμὸν δὲ καταπλασσόμενον μελικηρίδας σὺν ῥοδίνῳ ἢ κρόκῳ[26] διαφορεῖ· τὸ δὲ σπέρμα τοῦ ἀγρίου καὶ τοῦ λαπάθου καὶ τῆς ὀξαλίδος πίνεται ὠφελίμως μεθ' ὕδατος ἢ οἴνου πρὸς δυσεντερίας καὶ κοιλιακὰς διαθέσεις καὶ ἄσην στομάχου, καὶ πρὸς σκορπίου πληγήν· καὶ εἰ προπίοι δέ τις, οὐδὲν πείσεται πληγείς[27]· αἱ δὲ ῥίζαι αὐτῶν ἑφθαὶ σὺν ὄξει καὶ ὠμαὶ καταπλασθεῖσαι, θεραπεύουσι λέπρας, λειχῆνας, ὄνυχας λεπρούς· δεῖ δὲ προανατρίβειν τὸν τόπον ἐν ἡλίῳ νίτρῳ καὶ ὄξει[28]· πραΰνει δὲ καὶ κνησμοὺς τὸ ἀφέψημα αὐτῶν ἐπαν-

23) C. et Lacuna ἄγριον.
24) Asulan. ἀποξὶς, καρπὸς. C. καυλὸς οὐ μέγας, καρπὸς ἄποξυς.
25) Asulan. εἰσὶ παραφυάδες.
26) C. σὺν χρόνῳ.
27) C. οὐδὲν βλαβήσεται πληγείς.
28) ἐν ἡλ. νίτρ. καὶ ὄξ. desunt in C.

lapathum hortense, priori dissimile. Tertium sylvestre, parvum, plantaginem referens, molle, humile. Est et quartum, quod nonnulli oxalida, aut anaxyrida, aut lapathum etiam (sylvestre) appellant: cuius folia sylvestri aut minori lapatho similia, caulis haud grandis, fructus acutiusculus, ruber, acris, in summitate caulis et stolonum nascens. Omnium vero olus coctum alvum mollit. Crudum illitum meliceridas, addito rosaceo aut croco, discutit. At sylvestris lapathi, acuti et oxalidos semen ex aqua aut vino utiliter bibitur contra intestinorum difficultates, coeliacorum affectus, stomachi fastidium et scorpionum ictus. Si quis in potu praesumserit, nihil incommodi ex illius ictu percipiet. Radices autem ex aceto coctae, aut etiamnum crudae impositae lepras, impetigines et scabrosos ungues curant: sed loca ante nitro aut aceto in sole perfricanda sunt. Quin et earum decoctum pruritus cor-

τλούμενον[29], ἢ λούτρῳ μιγνύμενον[30]· παρηγοροῦσι δὲ ὠταλγίαν καὶ ὀδονταλγίαν ἑψηθεῖσαι ἐν οἴνῳ καὶ διακλυζόμεναι, διαφοροῦσι καὶ χοιράδας καὶ παρωτίδας ἑφθαὶ σὺν οἴνῳ καταπλασθεῖσαι, σπλῆνα δὲ σὺν ὄξει· καὶ ἐνδέσματι δέ τινες χρῶνται ταῖς ῥίζαις πρὸς χοιράδας, περιάπτοντες τῷ τραχήλῳ· ἱστᾶσι καὶ ῥοῦν γυναικεῖον προςτεθεῖσαι λεῖαι· ἀφεψηθεῖσαι δὲ σὺν οἴνῳ καὶ πινόμεναι ἰκτερικοὺς ἀποθεραπεύουσι[31], καὶ λίθους τοὺς ἐν κύστει[32] θρύπτουσιν, ἔμμηνά τε ἄγουσι, καὶ σκορπιοπλήκτοις βοηθοῦσιν.

Κεφ. ρμα΄. [Περὶ Ἱππολαπάθου.] Ἱππολάπαθον λάπαθόν ἐστι[33] μέγα, ἐν ἕλεσι γεννώμενον. Δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν τοῖς προειρημένοις[34].

Κεφ. ρμβ΄. [Περὶ Λαμψάνης.] Λαμψάνη [Ῥωμαῖοι νάπιουμ, Αἰγύπτιοι εὔθμοι] λάχανόν ἐστιν ἄγριον, τροφιμώ-

29) Sic Lacuna; περιαντλούμενον C., Ald., Asulan.

30) Ald. ἢ λούτρῳ ἀνατριβόμενον. Asulan., Cornar., Goupyl. omittunt. Marcell. uncinis inclusit. Lacunam sequens Sarac. nostram lectionem accepit.

31) C. ἀποκαθαίρουσι.

32) C. ἐν νεφροῖς.

33) Sic cod. C.; λάχανον vulgo.

34) Loco Δύναμιν — προειρημένοις cod. C. ἀσθενεστέρας ἔχει δυνάμεις τῷ μικρῷ λαπάθῳ. Tunc vero e superiori capite omnia huc transfert ab: αἱ δὲ ῥίζαι αὐτῶν — inde usque ad finem. Cod. N. γεννώμενον, κατὰ πάντα ὅμοιον καὶ τῇ δυνάμει τῷ μικρῷ λαπάθῳ.

poris sedat, fotus vice affusum, aut balneis admistum. Aurium dentiumque dolores leniunt, si in vino coctae colluantur. Strumas etiam parotidasque in vino pariter coctae et impositae discutiunt, aceto vero decoctae lienem extenuant. Insuper et ad strumas nonnulli radicibus vinculo e cervice suspensis amuleti ad instar utuntur. Sistunt et fluxum muliebrem tritae appositaeque. Cum vino autem decoctae ac bibitae regio morbo laborantes persanant, calculos vesicae comminuunt, menstrua cient, et a scorpione ictis auxiliantur.

Cap. CXLI. [*De Hippolapatho.*] Hippolapathum est lapathum grande, in paludibus crescens. Vim habet eamdem ac praedicta.

Cap. CXLII. [*De Lampsana.*] Lampsana [Romani napium, Aegyptii euthmoi appellant] olus est sylvestre,

τερον καὶ εὐστομαχώτερον τοῦ λαπάθου, οὗ τὰ φύλλα καὶ ὁ καυλὸς ἐσθίεται ἑφθά.

Κεφ. ρμγ'. [Περὶ Βλήτου.] Βλῆτον [Αἰγύπτιοι ἐχλωτοριπὰν[35], οἱ δὲ ῥιπλὰμ, Ῥωμαῖοι βλίτουμ, Δακοὶ βλής.] λαχανεύεται καὶ τοῦτο· ἔστι δὲ εὐκοίλιον, οὐδεμίαν ἔχον φαρμακώδη δύναμιν.

Κεφ. ρμδ'. [Περὶ Μαλάχης.] Μαλάχη κηπευτή, [Ῥωμαῖοι μάλβα ὁρτένσις, Πυθαγόρας ἄνθεμα, Ζωροάστρης διάδεσμα, Αἰγύπτιοι χωκορτὴν, προφῆται αἰγὸς σπλὴν, οἱ δὲ οὐρὰ μυός.] ἐδωδιμωτέρα μᾶλλον τῆς χερσαίας· κακοστόμαχος δὲ καὶ εὐκοίλιος, καὶ μᾶλλον οἱ καυλοί· ἐντέροις δὲ καὶ κύστει ὠφέλιμος[36]. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα ὠμὰ μασσηθέντα καὶ μετ' ὀλίγων ἁλῶν καταπλασθέντα[37] αἰγιλώπια ἀνασκευάζειν σὺν μέλιτι· πρὸς μέντοι τῇ ἀπουλώσει δίχα τῶν ἁλῶν χρηστέον αὐτῇ· ποιεῖ καὶ πρὸς μελισσῶν καὶ σφηκῶν πληγὰς καταπλασσομένη· κἂν περιχρίσηται δέ τις αὐτὴν ὠμὴν

35) C. ἐχλοτοριπλὰμ.

36) Sic Ald.; ὠφέλιμοι Asulan. et sequaces. Cod. C. hic addit: τὰ ἀνθήματα ἐν οἴνῳ ἑφθὰ τὸν ῥοῦν γυναικεῖον ἵστησι, τὰ φύλλα δὲ καὶ ὑστερίαις ἀρήγει.

37) Sic legit Serap., et Aldus praeponit μασσηθέντα, quod Asulan. cum posterioribus malo ordine post ἁλῶν collocant.

quod quidem plus quam lapathum alit, stomachoque est utilius. Huius folia caulesque in cibo coquuntur.

Cap. CXLIII. [*De Blito.*] Blitum quoque [quod Aegyptii echlotoripan, vel riplam, Romani blitum, Daci bles vocant] oleris modo estur. Est autem alvo utile, nullius medicamentosae facultatis particeps.

Cap. CXLIV. [*De Malva.*] Malva hortensis [Pythagorae anthema, Zoroastri diadesma, Aegyptiis chocorten, Prophetis caprae lien aut muris cauda dicta] cibo magis est apta, quam agrestis. Stomacho autem adversatur, bonamque facit alvum, sed multo magis caules: utilis quoque est intestinis ac vesicae. Vim autem habent folia cruda mansa et cum salis pauxillo cataplasmatis vice imposita aegilopia curandi. Verum cum cicatrix est inducenda, citra sales iis utendum est. Illita quoque contra apum vesparumque ictus efficax est. Si quis ipsa cruda

λεῖαν σὺν ἐλαίῳ[38], ἄπληκτος διαμένει· μετὰ δὲ ἐλαίου παλαιοῦ[39] καταπλασθεῖσα ἀχῶρας καὶ πίτυρα ἰᾶται· ἑφθὰ δὲ λεῖα τὰ φύλλα καὶ σὺν ἐλαίῳ ἐπιτιθέμενα πυρίκαυστα καὶ ἐρυσιπέλατα ὠφελεῖ· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς μαλακτικὸν ἐγκάθισμα ὑστέρας, εἴς τε ἐνέματα[40] πρὸς δηγμοὺς ἐντέρων καὶ μήτρας καὶ δακτυλίου ἁρμόδιον· ὁ δὲ ζωμὸς σὺν ταῖς ῥίζαις βοηθεῖ ἑψόμενος πᾶσι τοῖς θανασίμοις· ἐξερᾶν δὲ δεῖ συνεχῶς πίνοντας· ὠφελεῖ δὲ καὶ φαλαγγιοδήκτοις καὶ γάλα κατασπᾷ· ὁ δὲ καρπὸς, μιγέντος αὐτῷ λώτου ἀγρίου σπέρματος, πινόμενος μετ' οἴνου, τὰ περὶ κύστιν ἀλγήματα παύει[41].

Κεφ. ρμέ. [Περὶ Ἀτραφάξιος.] Ἀτράφαξις, οἱ δὲ χρυσολάχανον [Ῥωμαῖοι ἀτρίπλικεμ, Αἰγύπτιοι ὠχεῖ] λάχανον γνώριμον· διττὸν, τὸ μὲν ἄγριον, τὸ δὲ κηπευτόν· λαχανεύεται δὲ ἑφθόν· ἔστι δὲ κοιλίας μαλακτικόν· καταπλασσόμενον δὲ ὠμόν τε καὶ ἑφθὸν φύγεθλα διαφορεῖ· ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ πινόμενος μετὰ μελικράτου ἴκτερον θεραπεύει.

38) Serap. σὺν βουτύρῳ.
39) Sic Serap. et Dodon.; μετ' οὔρου vulgo.
40) Ald. ἐναίματα, Asulan. et rel. ἐνείματα.
41) Sic Serap., cod. C. et Lacuna; πραΰνει editt.

trita cum oleo ante perungatur, ab iis minime ferietur. Cum oleo vetere imposita achores furfuresque sanat. Cocta folia trita et ex oleo imposita ambustis et erysipelatis prosunt. Decoctum eius insessu matrices emollit, quin et eo alvus commode eluitur ad intestinorum, matricis sedisque rosiones. Ius autem cum radice coctum contra letalia omnia valet, si a sorbentibus continuo evomatur. Est et praesidio contra phalangiorum morsus, atque lac evocat. Fructus vero, addito loti sylvestris semine, potum e vino, dolores vesicae sedat.

Cap. CXLV. [*De Atriplice.*] Atriplex, quod nonnulli aureum olus [Aegyptii ochei appellant] olus est notum et duarum specierum, alterum sylvestre, hortense alterum. Coctum id oleris modo manditur, alvumque mollit: panos vero discutit, sive crudum, sive coctum illinatur. Fructus autem ex aqua mulsa potus regio morbo medetur.

Κεφ. ρμς'. [Περὶ Κράμβης.] Κράμβη ἡ ἥμερος [οἱ δὲ κράμβη κηπαία, Ῥωμαῖοι βράσσικα] εὐκοίλιος[42] ἀκρόζεσθος ἐσθιομένη· καθεψηθεῖσα δὲ κοιλίαν ἵστησι, καὶ μᾶλλον ἡ δίςεφθος καὶ ἐν κονίᾳ ἑψηθεῖσα· κακοστόμαχος δὲ καὶ δριμυτέρα ἡ θερινή· ἡ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ διὰ πικρίαν ἄβρωτος· ἀμβλυωποῦσι δὲ βοηθεῖ καὶ τρομώδεσιν ἐσθιομένη, καὶ τὰς ἐκ κραιπάλης καὶ οἴνου κακίας σβέννυσιν ἐπιλαμβανομένη· τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς κύημα[43] εὐστομαχώτερον μὲν, δριμύτερον δὲ καὶ οὐρητικώτερον, ταριχευθὲν δὲ κακοστόμαχον καὶ κοιλίας ταρακτικόν· ὁ δὲ χυλὸς αὐτῆς ὠμὸς[44] μετ' ἴριδος καὶ νίτρου καταπινόμενος κοιλίαν μαλάττει· μετ' οἴνου δὲ ποθεὶς ἐχιοδήκτοις βοηθεῖ· σὺν τηλίνῳ δὲ ἀλεύρῳ καὶ ὄξει ποδαγρικοῖς καὶ ἀρθριτικοῖς· ἕλκεσί τε ῥυπαροῖς ἐπιπλαττόμενος καὶ παλαιοῖς ἁρμόζει· ἐγχεόμενός τε καθ' ἑαυτὸν ταῖς ῥισὶ, κεφαλὴν καθαίρει· μετὰ δὲ αἰρίνου ἀλεύρου προςτεθεὶς, καταμήνια ἄγει· τὰ δὲ φύλλα καταπλασσόμενα καθ' ἑαυτὰ ἢ μετ' ἀλφίτων

42) C. εὐστόμαχος.

43) C. κλῆμα.

44) Lacuna ὠμῆς, receptum a Sarac.

Cap. CXLVI. [*De Brassica.*] Brassica sativa [aut hortensis] bonam facit alvum, si modo leviter fervefacta editur. Nam percocta alvum sistit, multo magis bis cocta, ac quae in lixivio cocta fuit. Aestiva autem stomacho adversatur et acrior est. Quae in Aegypto nascitur, propter amaritudinem esui haud est. Quibus obtusior est oculorum acies, quique tremoribus vexantur, iis in cibo auxiliatur. Noxas etiam e crapula et vino natas restinguit, si insuper sumatur. Cyma eius stomacho quidem utilior, sed acrior, et urinam potentius provocat. Eadem sale condita stomacho inimica est alvumque conturbat. Succus vero brassicae crudus cum iride ac nitro ingestus alvum emollit, potus autem e vino a vipera morsis opitulatur. At cum foeni graeci farina et aceto prodest podagricis et arthriticis. Confert quoque illitus ulceribus sordidis vetustisque. Per se vero naribus infusus caput expurgat: cum lolii farina snbditus menses movet. Folia per se cataplasmatis loco imposita, aut cum polenta trita

λεῖα ποιεῖ πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν καὶ οἰδήματα· καὶ ἐρυσιπέλατα δὲ καὶ ἐπινυκτίδας καὶ λέπρας ἴαται· μεθ' ἁλῶν δὲ ἄνθρακας περιῤῥήττει· ἴσχει δὲ καὶ ῥύσιν τῶν ἐν κεφαλῇ τριχῶν· ἑψόμενα δὲ καὶ μιγνύμενα μέλιτι, πρὸς νομὰς γαγγραινῶν ποιοῦσι· ὠμὰ ἐσθιόμενα μετ' ὄξους σπληνικοὺς ὠφελεῖ· διαμασσώμενα δὲ φωνῆς ἀποκοπὴν καθίστησι, τοῦ χυλοῦ καταπινομένου· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῆς κοιλίαν καὶ ἔμμηνα κινεῖ πινόμενον· τὸ δὲ ἄνθος ἀτόκιον μετὰ τὴν ἀποκύησιν προστεθὲν ἐν πεσσῷ· τὸ δὲ σπέρμα, μάλιστα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ γινομένης, πινόμενον ἕλμινθας ἐκτινάσσει· μίσγεται δὲ καὶ εἰς ἀντιδότους θηριακάς[45]· πρόσωπόν τε ἀποκαθαίρει καὶ φακούς· οἱ δὲ καυλοὶ χλωροὶ καέντες σὺν ταῖς ῥίζαις καὶ ἀναληφθέντες στέατι χοιρείῳ παλαιῷ πλευρᾶς χρόνια ἀλγήματα ἐπιτεθέντες παύουσιν.

Κεφ. ρμζ'. [Περὶ Κράμβης ἀγρίας.] Κράμβη ἀγρία [ἣν Ῥωμαῖοι βράσσικα ῥούστικα] φύεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν παραθαλασσίοις καὶ κρημνώδεσι τόποις, ἐοικυῖα τῇ ἡμέρῳ,

45) Sic Serap. et ex eo Marcell. Vergil., Ruellius et Saracen., *κοιλιακάς* vero Ald., Asulan., Cornar. et Goupyl.

valent ad omnem inflammationem et oedemata; quin et erysipelata, epinyctidas leprasque sanant. Cum sale vero carbunculos rumpunt, retinent et fluentes capillos. Eadem cocta, melle addito, valent adversus depascentes gangraenas: cruda vero si ex aceto comedantur, lienosis prosunt. Commanducata ita, ut succus deglutiatur, vocem interceptam restituunt. Ipsius brassicae decoctum potu alvum mensesque ciet. Flos autem post puerperium in pesso subditus, conceptionem impedit. Semen, eius praesertim, quae in Aegypto nascitur, potum vermes expellit, ac in antidota quoque theriaca additur: sed et faciei cutem lentiginesque expurgat. Caules virentes cum radicibus cremati, ac adipe suillo vetusto excepti, diuturnos laterum dolores impositi sedant.

Cap. CXLVII. [*De Brassica sylvestri.*] Brassica sylvestris [Romanis quoque rustica dicta] nascitur plerumque in locis maritimis praeruptisque; sativae similis, sed

λευκοτέρα δέ ἐστι καὶ δασυτέρα καὶ πικρά· τὸ δὲ κύημα[46] αὐτῆς ἐν κονίᾳ ἑψηθὲν οὐκ ἄστομον. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα καταπλασσόμενα κολλητικὴν τραυμάτων καὶ διαφορητικὴν οἰδημάτων καὶ φλεγμονῶν.

Κεφ. ρμη΄. [Περὶ Κράμβης θαλασσίας.] Ἡ δὲ θαλασσία λεγομένη κράμβη[47] ἐξήλλακται τῷ παντὶ τῆς ἡμέρου, ἔχουσα φύλλα πολλὰ λεπτὰ, τῇ στρογγύλῃ ἀριστολοχίᾳ ὅμοια[48]· ἐκπέφυκε δὲ ἕκαστον αὐτῶν ἐπὶ[49] κλωνίων ὑπερύθρων ἐξ ἑνὸς μοσχου, ὥςπερ κισσός· ἔχει δὲ καὶ ὀπὸν[50] λευκὸν, οὐ πολύν· ἔστι δὲ τῇ γεύσει ὑφάλμυρος καὶ ποσῶς ἔμπικρος, λιπαρὰ τὴν σύστασιν· ὅλη δὲ ἡ πόα κακοστόμαχος, δριμεῖα, κοιλίας λυτικωτάτη, ἑφθὴ βρωθεῖσα· συνέψουσι δὲ αὐτῇ ἔνιοι διὰ τὴν δριμύτητα[52] τὰ λιπαρὰ τῶν κρεῶν[53].

46) C. et Ald. *κλῆμα.*

47) C. *θαλασσοκράμβη.*

48) Aegerrime recedo a codicum, Serapionis et Aldi auctoritate, quippe qui in φ. *εὐμήκη* consentiunt. Sed Marcell. iam, Asulanus et Cornar., omisso *εὐμήκη*, habent *μακρὰ*, quod Matthiolus in *μικρὰ* mutandum esse censuit. Cum vero nullum supersit dubium, Convolvulum Soldanellam intelligi, malui Saracenum sequi, Sambuci codice fretum.

49) Sic C.; vulgo *ἀπὸ.*

50) C. *καρπόν.*

51) C. N. *ἐν τῇ αὐτῇ ἐστι συστάσει.*

52) C. *διὰ τὴν δρ.* non habet.

53) Sic C. N. et Serap., quem et Marcell. sequitur; vulgo *κριῶν.*

albidior, hirsutior et amara. Huius cyma lixivio cocta ori haud ingrata est. Vim autem habent folia cataplasmatis vice imposita vulnera glutinandi ac oedemata, inflammationesque discutiendi.

Cap. CXLVIII. [*De Brassica marina.*] Quae brassica marina dicitur, prorsus dissidet a sativa; folia enim fert multa, tenuia, aristolochiae rotundae similia, quorum singula in ramulis rubentibus singulari surculo, ad hederae morem, exeunt. Succo etiam praedita est albo, haud copioso. Gustu est subsalso et quadantenus amaro, pingui vero substantia. Tota herba stomacho inimica est et acris, alvumque vehementer solvit, si cocta edatur. Sed propter acrimoniam nonnulli pingues carnes una cum ipsa concoquunt.

Κεφ. ρμθʹ. [Περὶ Τεύτλου.] Τεῦτλον [μέγα[54], Ῥωμαῖοι βέτα σιλβάτικα] δισσόν ἐστιν, ὧν τὸ μὲν μέλαν σταλτικώτερον κοιλίας, σὺν φακῇ ἑψηθὲν[55], καὶ μᾶλλον ἡ ῥίζα· τὸ δὲ λευκὸν εὐκοίλιον· ἀμφότερα δὲ κακόχυμα διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς νιτρῶδες· ὅθεν ὁ χυλὸς αὐτῶν καθαίρει κεφαλὴν, ῥινὶ[56] ἐγχεόμενος μετὰ μέλιτος, καὶ ὠταλγίας ὠφελεῖ· τὸ δὲ τῶν ῥιζῶν καὶ τῶν φύλλων ἀφέψημα πιτύρων καὶ κονίδων σμηκτικὸν, καὶ χιμέτλης πραϋντικὸν καταντλούμενον· ὠμοῖς δὲ τοῖς φύλλοις καταπλάσσειν δεῖ ἀλφοὺς προεκνιτρωθέντας, καὶ ἀλωπεκίας κατακνησθείσας καὶ τὰ νεμόμενα ἕλκη· ἑφθὴ δὲ ἐξανθήματα καὶ πυρίκαυστα καὶ ἐρυσιπέλατα ἰᾶται.

Κεφ. ρνʹ. [Περὶ Ἀνδράχνης[57].] Ἀνδράχνη δύναμιν ἔχει ψυκτικήν τε καὶ στυπτικήν[58]· καταπλασσομένη δὲ μετ' ἀλφίτων κεφαλῆς ἀλγήμασι καὶ ὀφθαλμῶν φλεγμοναῖς καὶ ταῖς

54) Marcell. legit μέλαν καὶ ἄγριον.

55) C. ἐσθιόμενον.

56) C. κεφαλῆς ῥοῦν.

57) In Aldina praemittitur caput περὶ ἀνδράχνης ἀγρίας, quod Asulanus et qui sequuntur, postponunt. Sed Plinius, Paullus Aegineta et Serapion inter ἀείζωα id recipiunt, ubi et, libro nimirum quarto, aptissimum habet locum. Marcellum Vergilium ergo sequor et Matthiolum, quanquam vulgaris ordo mutetur.

58) Vulgo ψυκτικὴν omittitur, sed et Galeni Serapionisque fide et ipsa natura duce audacter id addidi.

Cap. CXLIX. [*De Beta.*] Beta [maior, quam et sylvaticam Romani appellant.] Nigra enim valentius alvum cohibet cum lente cocta, maxime radix: alba vero alvo est idonea. Utraque propter nitrosum, quod inest, pravi est succi. Inde fit, ut earum succus, cum melle naribus inditus, caput purget, et aurium doloribus opituletur. Decoctum vero radicum foliorumque furfures lendesque detergit, et perniones fotu mitigat. At crudis foliis vitiligines, nitro ante perfrictas, illini oportet, item calvitiem prius concisam ac depascentia quoque ulcera. Cocta denique exanthematis, ambustis et erysipelatis medetur.

Cap. CL. [*De Portulaca.*] Portulaca vim habet refrigerantem et subastringentem. Imposita cum polenta capitis doloribus ac tum oculorum, tum ceteris etiam in-

ἄλλαις, καὶ στομάχου πυρώσεσι καὶ ἐρυσιπέλασι καὶ κύστεως ἀλγήμασι βοηθεῖ· βρωθεῖσα δὲ[59] αἱμωδίαν καὶ στομάχου καὶ ἐντέρων πύρωσιν καὶ ῥευματισμὸν πραΰνει· νεφρούς τε δακνομένους καὶ κύστιν εὖ διατίθησι, καὶ τὰς πρὸς συνουσίας ὁρμὰς ἐκλύει· παραπλησίως δὲ καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς ἐνεργεῖ πινόμενος καὶ ἐν πυρετοῖς ποιῶν· καὶ πρὸς ἕλμινθας στρογγύλας, αἵματός τε πτύσιν καὶ δυςεντερίας καὶ πρὸς αἱμοῤῥοΐδας καὶ αἱμοῤῥαγίας, πολύεφθος γινομένη, καὶ πρὸς σηπὸς δήγματα· καὶ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ χρησίμως μίγνυται· ἔγκλυσμά τε ἐστιν ἐντέρων ῥευματιζομένων, ἢ ὀδαξουμένης[60] μήτρας· καὶ πρὸς τὰς ἐξ ἐγκαύσεως κεφαλαλγίας σὺν ῥοδίνῳ ἢ ἐλαίῳ ἔμβρεγμα· πρός τε τὰ ἐν κεφαλῇ ἐξανθήματα, σὺν οἴνῳ σμῆγμα· πρὸς τραύματα δὲ σφακελίζοντα, σὺν ἀλφίτῳ καταπλασσομένη.

Κεφ. ρνα΄ (ρνβ΄). [Περὶ Ἀσπαράγου.] Ἀσπάραγος πετραῖος[61], ἣν μυακάνθαν [οἱ δὲ μῦον][62] καλοῦσι, γνώριμος·

59) C. add. σὺν γάλακτι.
60) Sic aptius e cod. antiquo Goupyli; vulgo δαξομένης.
61) Marc. in quibusdam codd. ἄγριος.
62) Marc. ὁρμίνιον e Plin., quod melius ὄρμενον. Pollux 6, 9. Phrynich. ecl. ed. Lobeck, p. 111.

flammationibus, itemque stomachi ardoribus, erysipelatis et vesicae doloribus subvenit. Pro cibo sumta dentium stuporem et stomachi ac intestinorum ardorem fluxionemque demulcet. Erosione tentatos renes et vesicam adiuvat, venerisque impetus exsolvit. Simili effectu prodest succus eius epotus, etiam in febribus efficax. Valet et diu multumque cocta contra lumbricos teretes, sanguinis exscreationem, dysenteriam, haemorrhoïdas, sanguinis cursus et adversus sepis morsus. Sed et oculorum medicamentis utiliter admiscetur; colluitur etiam, dum intestina fluxione laborant, ac ubi vulva cum pruritu mordetur. Quin et ad capitis dolores ex aestu ortos cum rosaceo aut simplici oleo irrigatur. Capitis exanthemata cum vino exterit. Vulneribus denique, quae sphacelo tentantur, cum polenta imponitur.

Cap. CLI. (CLII.) [*De Asparago.*] Asparagus rupestris, quem et myacantham [alii myon] vocant, vulgo

οὗ τὸ καυλίον ἐπ' ὀλίγον[63] ἑψηθὲν καὶ βρωθὲν κοιλίαν μαλάσσει καὶ οὖρα κινεῖ· τῶν δὲ ῥιζῶν τὸ ἀφέψημα πινόμενον βοηθεῖ δυςουροῦσιν, ἰκτερικοῖς, νεφριτικοῖς, ἰσχιαδικοῖς, φαλαγγιοδήκτοις δὲ μετ' οἴνου ἀφεψόμενον· καὶ ὀδονταλγοῦσι δὲ, κρατουμένου τοῦ ἀφεψήματος ἐπὶ τῷ πονοῦντι ὀδόντι· ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ αὐτὰ καὶ τὸ σπέρμα πινόμενον. Φασὶ δὲ καὶ τοὺς κύνας πιόντας τὸ ἀφέψημα αὐτῶν ἀποθνήσκειν· ἔνιοι δὲ ἱστόρησαν, ὅτι, ἐάν τις κριοῦ κέρατα συγκόψας κατορύξῃ, φύεται ἀσπάραγος· ἐμοὶ δὲ ἀπίθανον[64]. Ὁ μέντοι ἀσπάραγος οὗτος θάμνος ἐστὶ πολύκλαδος, φύλλα ἔχων πολλὰ, μακρὰ, ὅμοια μαράθρῳ, ῥίζα στρογγύλη, μεγάλη, ἔχουσα κόνδυλον· οὗ τινος τὸ καυλίον λειούμενον μετὰ οἴνου λευκοῦ παύει νεφρίτιδας[65]· ἑφθὸς δὲ ἢ ὀπτὸς λαμβανόμενος παύει στραγγουρίας καὶ δυςουρίας καὶ δυςεντερίας· ἡ δὲ ῥίζα αὐτοῦ ἑψηθεῖσα ἐν ὄξει ἢ οἴνῳ παύει στρέμματα· ἑφθὴ δὲ μετὰ σύκων καὶ ἐρεβίνθων λαμβανομένη ἰᾶται ἴκτερον· καὶ

63) Serap., Marcell. et Lacuna sic optime.

64) Quae sequuntur, Serapion non habet. Redundare videntur Marcello, valere de sativo asparago credit Sarac. Ἀσφάραγον dici sylvestrem, ἀσπάραγον hortensem, Athen. lib. 2. p. 240. Phrynich. l. c.

65) Ex veterum interpretum fide; vulgo φρενίτιδας.

notus est. Huius cauliculus leviter coctus et pro cibo sumtus ventrem mollit urinamque ciet. Radicum autem decoctum epotum in difficultate urinae, morbo regio, renum coxendicisque affectibus praesidio est: itemque a phalangio morsis, si e vino coquatur. Et dentium doloribus prodest, si modo decoctum super affecto dente contineatur. Semen quoque potum ad eadem valet. Aiunt et canes, si asparagorum decoctum hauserint, emori. Quin et nonnulli prodidere, si quis arietis cornua concisa defoderit, asparagum inde nasci: quod tamen fide caret.

Hic autem (altilis) asparagus frutex est ramosus, foliis numerosis, longis, foeniculo proximis, radice tereti, grandi, tuber habente. Huius cauliculus ex vino albo tritus renum dolores sedat. Coctus autem assusve asparagus in cibo sumtus urinae stillicidium ac difficultatem et dysenteriam tollit. Eiusdem radix in aceto aut vino cocta luxata mulcet. Cum ficubus autem ciceribusve cocta sum-

παύει ἰσχιάδα καὶ στραγγουρίαν· περιαπτομένη δὲ καὶ τὸ ἀπόζεμα αὐτῆς πινόμενον ποιεῖ ἄτοκον[66] καὶ ἄγονον.

Κεφ. ρνβ΄ (ρνγ΄). [Περὶ Ἀρνογλώσσου.] Ἀρνόγλωσσον [οἱ δὲ ἄρνειον, οἱ δὲ προβάτειον, οἱ δὲ κυνόγλωσσον, οἱ δὲ ἑπτάπλευρον, οἱ δὲ πολύνευρον, Προφῆται οὐρὰν ἰχνεύμονος[67], Αἰγύπτιοι ἀσὸνθ[68], Ῥωμαῖοι πλαντάγω μίνορ, Γάλλοι[69] ταρβηλοδάθιον, Ἱσπανοὶ θησαρικὰμ, Ἀφροὶ ἀτιειρκὸν] διττόν ἐστι, τὸ μὲν μικρὸν, τὸ δὲ μεῖζον· ἔχει τὸ μὲν μίκρὸν[70] φύλλα στενώτερα καὶ μακρότερα[71] καὶ μαλακώτερα καὶ λειότερα καὶ λεπτότερα· καυλία δὲ γωνιοειδῆ[72], κεκλιμένα ὡς ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνθη ὠχρὰ, τὸ δὲ σπέρμα ἐπ᾽ ἄκρων τῶν καυλῶν. Τὸ δὲ μεῖζον εὐερνέστερον, πλατύφυλλον, λαχανῶδες· καυλὸς δ᾽ ἐπὶ τούτου γωνιώδης, ὑπέρυθρος· ὕψος πήχεως, ἐκ μέσου μέχρι κορυφῆς σπέρματι περιεχόμενος λεπτῷ·

66) Sarac. coniectura; vulgo ἀτόκιον.

67) Sarac. coniectura; vulgo εὐρέχμονος, C. ὀρεχνεύμονος.

68) C. ἀσοῆθ.

69) Sic C.; cum Ald. et editt. sequ. barbaram eam vocem Romanis tribuant.

70) Haec male desunt in codd. C. N.

71) Sic Oribas., Serapion vero et editt. pleraeque μικρότερα.

72) Sic C. et Serap.; καυλίῳ γωνιοειδεῖ vulgo. Insulsa, quae Matthaei ad Oribas. p. 360. edidit, scholia γωνιοειδῆ per μέγαν καὶ στερεὸν reddunt.

itaque regium morbum sanat et coxendicum dolores urinaeque stillicidium levat. Ceterum radix amuleti ratione alligata, itemque haustum ipsius decoctum partum impediunt sterilitatemque inducunt.

Cap. CLII. (CLIII.) [*De Plantagine.*] Plantago [quam et arnion et probation, cynoglossum etiam et heptapleuron, aut polyneuron, Prophetae ichneumonis caudam, Aegyptii asonth, Galli tarbelodathion, Hispani themasaricam, Afri atieircon vocant] duplex est, minor et maior. Minor quidem folia habet angustiora, longiora, molliora, laeviora et tenuiora, cauliculos angulosos, ad terram inclinatos, flores pallidos, semen autem in summis caulibus. Maior vero vegetior, latioribus foliis, oleracea: caulis huic angulosus, subruber, cubiti altitudine, a medio ad verticem tenui semine cinctus. Subsunt radices

ῥίζαι δὲ ὕπεισιν ἁπαλαὶ, δασεῖαι, λευκαὶ, πάχος δακτύλου[73]· γεννᾶται δὲ πρὸς τοῖς τέλμασι καὶ φραγμοῖς καὶ ἐνίκμοις τόποις· εὐχρηστότερον δὲ τὸ μεῖζον. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα ξηραντικὴν, στυπτικήν· ὅθεν καὶ καταπλασσόμενα πρὸς πάντα τὰ κακοήθη καὶ ἐλεφαντιῶντα, ῥευματικὰ καὶ ἀκάθαρτα ἕλκη ἁρμόζει· ἴσχει δὲ καὶ αἱμοῤῥαγίαν, νομὰς, ἄνθρακας, ἕρπητας, ἐπινυκτίδας· ἀπουλοῖ καὶ ἕλκη χρόνια καὶ ἀνώμαλα, καὶ τὰ χειρώνια ἰᾶται, καὶ κόλπους παρακολλᾷ· καὶ τὰ κυνόδηκτα καὶ πυρίκαυστα, φλεγμονὰς, παρωτίδας, φύγεθλα, χοιράδας δὲ καὶ αἰγίλωπα σὺν ἁλσὶν ἐπιπλασσόμενα ὠφελεῖ· ἑφθὸν δὲ τὸ λάχανον μεθ' ἁλῶν καὶ ὄξους λαμβανόμενον δυςεντερικοῖς καὶ κοιλιακοῖς ἁρμόζει· δίδοται δὲ καὶ μετὰ φακῆς ἀντὶ σεύτλων συνεψόμενον· καὶ πρὸς λευκοφλεγματίαν μετὰ τὸ ξηροφαγῆσαι[74] δίδοται ἡ πόα ἑφθή· ποιεῖ δὲ καὶ ἐπιληπτικοῖς καὶ ἀσθματικοῖς διδομένη· ὁ δὲ χυλὸς τῶν φύλλων τὰ ἐν στόματι ἕλκη ἀνακαθαίρει, συνεχῶς διακλυζόμενος· σὺν δὲ κιμωλίᾳ ἢ ψιμυθίῳ ἰᾶται ἐρυσιπέλατα· σύριγγάς τε ἐγκλυ-

73) *Τὸ δὲ μεῖζον — δακτύλου* deest in C.

74) Vulgo *μέση* interponitur, quod Marcello iam suspectum, exulat e Serapione, ubi hic locus integer est. Omnis autem a codd. C. N. omittitur.

tenerae, hirsutae, albidae, digitum crassae. Nascitur in paludibus, sepibus et locis humidis. Maior est utilior. Vim habent folia siccantem, astringentem: quare idonea sunt ulceribus omnibus malignis, elephantiasin comitantibus, rheumaticis sordidisque. Sistunt et sanguinis cursum, ulcera depascentia, carbunculos, herpetas et epinyctidas. Ulcera quoque vetera et anomala cicatrice obducunt, chironia sanant, et sinus agglutinant. Morsibus canis, ambustis, inflammationibus, parotidibus, panis, ac strumis quoque et aegilopiis cum sale imposita prosunt. Coctum vero olus cum sale et aceto sumtum dysentericis et coeliacis confert. Datur et in locum betae cum lenticula coctum. Exhibetur et herba cocta in leucophlegmatia, postquam sicciores cibi sumti fuerint. Comitialibus quoque et anhelatoribus prodest. Foliorum succus ulceris ora purgat, si continuo colluatur. Cum cimolia aut cerussa erysipelatis medetur: fistulis infusus auxilio est. Prodest

ζόμενος ὠφελεῖ, καὶ πρὸς ὠταλγίας καὶ ὀφθαλμίας ἐνσταζόμενος ὁ χυλὸς, καὶ κολλυρίοις μισγόμενος· καὶ πρὸς οὖλα αἱμασσόμενα καὶ πρὸς αἵματος ἀναγωγὰς[75] πινόμενος, καὶ πρὸς δυσεντερίας[76] ἐγκλυζόμενος· πίνεται δὲ καὶ πρὸς φθίσιν, καὶ πρὸς ὑστερικὰς πνίγας προστίθεται ἐν ἐρίῳ, καὶ ὑστέρᾳ ῥευματιζομένῃ· καὶ ὁ καρπὸς δὲ πινόμενος μετ' οἴνου τοὺς τῆς κοιλίας ῥευματισμοὺς καὶ πτύσεις αἵματος ἐπέχει. Ἡ δὲ ῥίζα ἀφεψηθεῖσα καὶ διακλυζομένη καὶ διαμασσωμένη ὀδονταλγίας παύει· πρὸς δὲ τὰ ἐν κύστει ἕλκη καὶ νεφροῖς δίδοται ἡ ῥίζα καὶ τὰ φύλλα μετὰ γλυκέος· φασὶ δὲ ῥίζας τρεῖς ποθείσας μετ' οἴνου κυάθων τριῶν καὶ ὕδατος ἴσου τριταίῳ βοηθεῖν, τεταρταίῳ δὲ τέσσαρας ῥίζας· ἔνιοι δὲ καὶ ἐνδέσματι χρῶνται τῇ ῥίζῃ πρὸς χοιράδας καὶ διαφοροῦσιν[77]. [Οἱ δὲ Σύροι τὸν τούτου ζωμὸν καὶ τῆς καλαμίνθης σὺν μέλιτι τοὺς παρέτους[78] θεραπεύειν, διδόμενον δευτέρᾳ, τετάρτῃ καὶ πα-

75) E Serap. Vulgo ἀνάγοντας.

76) E Serap. Vulgo δυςεντερικούς.

77) His adiungit C., quae manifesto e Galen. fac. simpl. lib. 6. c. 60. excerpta sunt. — Quae sequuntur, uncinis inclusa, Aldina habet, nec tamen vel in Scrap., Marcell., aut codicibus leguntur. Nemo non videt, praesertim e παρασκευῇ, nugas esse Alexandrini cuiusdam Christiani, Iudaei vel gnosticae sectae addicti.

78) Forte πυρετοὺς. Goupyl. saltem πυρέτους habet.

et ad aurium dolores ophthalmiasque, seu instillatus, seu in collyria additus. Ad gingivas quoque sanguinem fundentibus et ad sanguinis exscreationem potu confert, et ad intestinorum difficultatem, si alvus eluitur. Contra tabem datur in potu, adversus strangulationes matricis subditur in vellere, ut et in fluxionibus uteri. Semen ex vino potum alvi profluvia et sanguinis exscreationem coërcet. Decocta radix, seu colluta, seu commanducata, dentium dolores sedat. Eadem cum foliis ad vesicae renumque ulcera in passo datur. Ferunt etiam, ternas radices cum ternis vini cyathis et aquae pari modo tertianis febribus, itemque quaternas quartanis auxiliari. Sunt et qui radice vinculo e collo suspensa amuleti ad instar utantur, ad strumas discutiendas. [Syri huius et calaminthae iusculum cum melle produnt mederi debilitatis, si secunda et quarta (hebdomadis die) aut parasceve exhibeatur. Hoc

ρασκευῇ· τοῦτο ὡς μυστήριον δέχου· ἔστι γὰρ ἀληθέστατον καὶ διὰ πείρας.]

Κεφ. ρνγ′ (ρνδ′). [Περὶ Σίου.] Σίον τὸ ἐν ὕδασιν [οἱ δὲ ἀναγαλλὶς ἔνυδρος, οἱ δὲ σχῖνος ἀρωματικὴ, οἱ δὲ δάρην ἴον[79], οἱ δὲ λαουβέρδε] εὑρίσκεται ἐν τοῖς ὕδασι, θαμνίον ὀρθὸν, λιπαρὸν, φύλλα ἔχον πλατέα, ἱπποσελίνῳ ἐοικότα, μικρότερα δὲ καὶ ἀρωματίζοντα· ἅπερ ἐσθιόμενα ἑφθά τε καὶ ὠμὰ λίθους θρύπτει καὶ ἐκκρίνει, οὖρά τε κινεῖ, καὶ ἔμβρυα καὶ ἔμμηνα ἄγει, δυσεντερικοῖς τε χρήσιμα βρωθέντα. Κρατεύας δὲ ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ οὕτω· πόα θαμνοειδὴς, ὀλίγα φύλλα ἔχουσα[80], περιφερῆ, μείζονα ἡδυόσμου, μέλανα, λιπαρὰ[81], παρεγγύζοντα εὐζώμῳ.

Κεφ. ρνδ′ (ρνε′). [Περὶ Σισυμβρίου.] Σισύμβριον [οἱ δὲ ἕρπυλλον ἄγριον[82], οἱ δὲ Ἀφροδίτης στέφανον, Ῥωμαῖοι οὐστεράλις[83], οἱ δὲ ἕρβα βενέρεα καλοῦσι] ἐν χέρσοις φύε-

79) N. δωρώνιον.

80) Sic Oribas., Serap., cod. C. N. et Ald.; ὀλίγη, φύλλα ἔχουσα πολλὰ male Asulan. et Cornar.

81) λιπαρὰ habent Oribas., cod. C. N., sed deest in Serap., Ald. et rell.

82) Oribas. μέγα.

83) Sic cod. N.; εὐστεράλις alii.

autem velut arcanum accipito: est enim verissimum et experientia comprobatum.]

Cap. CLIII. (CLIV.) [*De Sio.*] Sium aquaticum [quod alii anagallida aquaticam, alii schinum aromaticam, alii daren ion (doronion) appellant, alii laüberde] invenitur in aquis, fruticulus rectus, nitidus, folia gerens lata, oleri atro similia, sed minora et aromatici quidquam habentia: quae quidem cocta seu cruda esu calculos comminuunt et eiiciunt: urinas quoque cient, fetus et menses extrahunt, dysentericis in cibo utilia. De eodem Cratevas sequentia tradit: Herba fruticulosa, foliis paucis, subrotundis, menthae maioribus, nigrescentibus, nitidis, ad erucam accedentibus.

Cap. CLIV. (CLV.) [*De Sisymbrio.*] Sisymbrium [alii serpyllum agreste, alii Veneris coronam, Romani usteralem aut herbam veneream vocant] in locis incultis

ται, ἔοικε δὲ ἡδυόσμῳ κηπαίῳ, πλατυφυλλότερον δὲ καὶ εὐωδέστερον, στεφανωματικόν. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικήν· ἁρμόζει δὲ πρὸς στραγγουρίας καὶ λιθιάσεις τὸ σπέρμα σὺν οἴνῳ πινόμενον· καὶ στρόφους καὶ λυγμοὺς παύει· τὰ δὲ φύλλα ἐπιπλάσσεται πρὸς κεφαλαλγίαν κατὰ τῶν κροτάφων καὶ τοῦ μετώπου, πρός τε σφηκῶν πληγὰς καὶ μελιττῶν· ἵστησι δὲ καὶ ἐμέτους ποθέν.

Κεφ. ρνέ (ρνς'). [Περὶ ἑτέρου Σισυμβρίου.] Σισύμβριον ἕτερον, οἱ δὲ καρδαμίνην, οἱ δὲ καὶ τοῦτο σίον καλοῦσιν· ἔνυδρός ἐστι πόα, κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ σίῳ γεννωμένη· καρδαμίνην δ' ἔνιοι λέγουσι, διὰ τὸ ἐοικέναι καρδάμῳ τὴν γεῦσιν· φύλλα ἔχει τὸ μὲν πρῶτον περιφερῆ[85], αὐξόμενα[86] δὲ σχίζεται, ὡς τὸ τοῦ εὐζώμου· ἔστι δὲ θερμαντικὸν, οὐρητικόν· βιβρώσκεται δὲ καὶ ὠμόν· ἀποκαθαίρει δὲ καὶ φακοὺς καὶ ἔφηλιν, καταπλασθὲν[87] δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, ἕωθεν δὲ ἀποκλυσθέν[88].

84) C. omittit σὺν οἴνῳ.
85) Sic Oribas. et vulgo; περιφερὲς Ald., περιφυὲς cod. C. N.
86) αὐξόμενον cod. C. N., Ald.
87) Sic C. N.; καταπλασθέντα vulgo. 88) ἀποκαυσθέν C. N.

nascitur, menthae hortensi simile, sed foliis latioribus et suaviori odore, quod quidem ad serta adhibetur. Vim habet calefacientem. Idoneum est semen cum vino potum ad urinae stillicidia et calculosos affectus: tormina quoque et singultus sedat. Folia contra capitis dolores temporibus frontique cataplasmatis vice imponuntur, prosunt etiam ad vesparum apumque morsus. Quin et potu vomitiones cohibet.

Cap. CLV. (CLVI.) [*De altero Sisymbrio.*] Sisymbrium alterum, quod nonnulli cardaminen, alii et hoc sium vocant, est herba aquatica, iisdem, quibus sium, locis nascens. Cardaminen autem nonnulli appellant, quod gustu cardamon (lepidium) referat. Folia primum rotunda prodeunt, augescentia vero erucae in modum finduntur. Est autem calefaciens, diureticum: crudum quoque manditur. Purgat etiam lentigines et maculas a sole contractas, per totam noctem cataplasmatis vice impositum et mane altero ablutum.

Κεφ. ρνς'. (ρνζ'.) [Περὶ Κρίθμου.] Κρίθμον, οἱ δὲ κρίταμον[89], θαμνῶδές ἐστι βοτάνιον, ἀμφιλαφὲς, περὶ πῆχυν τὸ ὕψος, φυόμενον ἐν πετρώδεσι καὶ παραθαλασσίοις τόποις· φύλλοις περίπλεον λιπαροῖς καὶ ὑπολεύκοις, τοῖς τῆς ἀνδράχνης παρεοικόσι, πλατυτέροις[90] μέντοι καὶ ἐπιμηκεστέροις, ἁλμυρίζουσι δὲ πρὸς τὴν γεῦσιν· ἄνθη[91] λευκὰ, τὸν δὲ καρπὸν, ὥςπερ λιβανωτίδος, μαλακὸν, εὐώδη, στρογγύλον, ὃς ξηρανθεὶς διΐσταται, καὶ ἔνδον ὡς πυρὸν[92] ἔχει τὸ σπέρμα· ῥίζας δὲ δακτύλου τὸ πάχος τρεῖς ἢ τέσσαρας, εὐώδεις, ἡδείας. Δύναται δὲ ὁ καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα καὶ τὰ φύλλα ἑναφεψηθέντα οἴνῳ καὶ πινόμενα βοηθεῖν δυςουροῦσι καὶ ἰκτερικοῖς· κινεῖ καὶ καταμήνια[93]· λαχανεύεται ἑφθόν τε καὶ ὠμὸν ἐσθιόμενον, καὶ ταριχεύεται ἐν ἅλμῃ.

Κεφ. ρνζ' (ρνη'). [Περὶ Κορωνόποδος.] Κορωνόπους [οἱ δὲ Ἄμμωνος, οἱ δὲ ἄστριον, Ἀφροὶ ἀτιρσίπτη, Ῥωμαῖοι κακιάτρικεμ, οἱ δὲ στιλάγω, οἱ δὲ σαγγουινάριαμ] πρόμηκες

89) Oribas. habet, sed omittitur in C. N.

90) Lacuna legit παχυτέροις, quod recepit Sarac. contra Oribas.

91) Oribas. ἄνθη μήλινα καὶ λευκά.

92) Sic Marcell., Lacuna, Matthiol., Saracen.; πυῤῥόν Oribas., Ald. et vulgo.

93) Hoc caret C.

Cap. CLVI. (CLVII.) [*De Crithmo.*] Crithmum, quod alii critamon vocant, herba est fruticulosa, foliosa, cubitalis fere staturae, nascens in rupestribus et maritimis locis, foliis referta nitidis et albicantibus, quae quidem portulacae similia sunt, sed latiora et longiora, salsoque gustu. Flores gerit albos, fructum vero ceu libanotidis, mollem, odoratum, teretem, qui, ut siccescit, dehiscit, intusque semen, velut tritici granum, habet. Radices autem digiti crassitie, ternas, vel quaternas, grati odoris saporisque. Fructus, radix et folia vino decocta et bibita valent pro praesidio in urinae difficultate et arcuato morbo. Menses etiam cient. Oleris denique in modum coctum crudumque comeditur, atque muria etiam conditur.

Cap. CLVII. (CLVIII.) [*De Coronopode.*] Coronopus [quem et ammonos et astrion, Afri atirsipte, Romani caciatricem, aut stilaginem, sanguinariam etiam vo-

βοτάνιον, κατὰ τοῦ ἐδάφους ἐστρωμένον, κατεσχισμένον[94] τὰ φύλλα· λαχανεύεται δὲ καὶ τοῦτο ἑφθόν· ῥίζαν λεπτὴν ἔχον, στυπτικὴν, ἐσθιομένην πρὸς κοιλιακοὺς ποιοῦσαν[95]· γίνεται δὲ ἐν χέρσοις τόποις καὶ ἐν χώμασι[96] καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς.

Κεφ. ρνη'. (ρνθ'.) [Περὶ Σόγχου.] Σόγχος [τραχὺς, οἱ δὲ κιχώριον, Ῥωμαῖοι κικέρβιτα[97] ἄσπερα, Ἀφροὶ γαθουονήμ.] τούτου δύο εἴδη· τὸ μὲν γάρ ἐστιν ἀγριωδέστερον καὶ ἀκανθωδέστερον, τὸ δὲ τροφερώτερον καὶ ἐδώδιμον. Καυλὸς δὲ γωνιοειδὴς, ὑπόκενος[98], ἐνίοτε καὶ ὑπέρυθρος, φύλλα ἔχει ἐκ διαστημάτων ἐσχισμένα τὴν περιφέρειαν. Δύναμις δὲ αὐτῶν ἐστι ψυκτικὴ, μετρίως ὑποστύφουσα, ὅθεν στομάχῳ καυσουμένῳ καὶ φλεγμοναῖς καταπλασσόμενα ἁρμόζουσιν· ὁ δὲ χυλὸς καταῤῥοφούμενος δηγμὸν στομάχου καταπραΰνει, καὶ γάλα κατασπᾷ· προστεθεὶς δὲ ἐν ἐρίῳ δακτυλίου[99] καὶ μήτρας φλεγμοναῖς βοηθεῖ· ἡ δὲ πόα καὶ ἡ ῥίζα καταπλασθεῖσα

94) Sic C.; κατεσχηματισμένον vulgo.

95) Lacun. οὗ ἡ ῥίζα ἑψομένη καὶ ἐσθιομένη ποιεῖ πρὸς κοιλιακούς. Paull. πρὸς κωλικούς.

96) Marcell. primus e cod. Florent.; δώμασι vulgo.

97) Vulgo κικούρβιτα. Nostra lectio e Plin. et cod. N.

98) Sic Oribas., cod. C. N., Marcell. Vulgo omissum.

99) Sic C.; δακτύλῳ Ald., δακτύλων Asulan., Marcell., Cornar., Goupyl., Sarac.

cant] est herbula diffusa, humi strata, foliis incisis. Oleris modo et haec coquitur. Radicem habet tenuem, astringentem, in cibo contra coeliacos affectus valentem. Nascitur in incultis locis et in aggeribus secusque vias.

Cap. CLVIII. (CLIX.) [*De Soncho.*] Sonchus [asper, quem alii cichorium, Romani cicerbitam asperam, Afri gathuonem vocant:] huius duae sunt species, altera magis sylvatica ac spinosior, tenerior altera et esculenta. Caulis vero angulosus, subfistulosus et subinde rubescens: folia in ambitu per intervalla incisa. Vis eorum refrigerans et mediocriter subastringens, unde aestuanti stomacho et inflammationibus imposita prosunt. Succus stomachi rosionem sorbitione eblanditur, et lac attrahit. In vellere autem appositus, sedis matricisque inflammationibus opitulatur. Tam herba, quam radix, cataplasmatis

σκορπιοπλήκτοις ἀρήγει. Ὁ δὲ ἕτερος σόγχος, ὁ καὶ τρυφερὸς[100], δενδρώδης ἐστὶ καὶ πλατύφυλλος, τὰ δὲ φύλλα διεῖλε τὸν καυλὸν, κλάδους (οὐκ) ἔχοντα[1]· καὶ οὗτος δὲ τὰ αὐτὰ ποιεῖ.

Κεφ. ρνθ'. (ρξ'.) [Περὶ Σέρεως.] Σέρις [ἥμερος, οἱ δὲ πικρίδα, Αἰγύπτιοι ἄγον, Ῥωμαῖοι ἴντυβουμ ἀγρέστεμ] δισσή[2]· ὧν μὲν ἀγρία πικρὶς, ἡ καὶ κιχώριον καλουμένη· ἡ δὲ ἥμερός[3] ἐστι πλατυφυλλοτέρα καὶ εὐστομωτέρα[4]· καὶ ταύτης τῆς κηπευτῆς διττὸν εἶδος· ἡ μὲν γάρ τίς ἐστι θριδακωδεστέρα καὶ πλατύφυλλος, ἡ δὲ στενόφυλλος καὶ ἔμπικρος· πᾶσαι δὲ στυπτικαὶ, ψυκτικαὶ καὶ εὐστόμαχοι· ἱστᾶσι δὲ καὶ κοιλίαν ἑφθαὶ, μετ' ὄξους λαμβανόμεναι, καὶ μάλιστα αἱ ἄγριαι εὐστομαχώτεραι· βρωθεῖσαι γὰρ ἀτονοῦντα στόμαχον παρηγοροῦσι καὶ καυσούμενον· καταπλασσόμεναι δὲ σὺν ἀλφίτῳ καὶ καθ' ἑαυτὰς καρδιακοῖς εἰσι χρήσιμοι· ποδά-

100) Cod. N. οἱ δὲ κιχώριον θῆλυ, Ῥωμαῖοι κικέρβιτα μόλλε.

1) Sic C. N., Ald. Alii κλ. ἔχ. non habent. Equidem coniicio: τὰ δὲ φύλλα διαλαμβάνει τὸν καυλὸν κλάδους οὐκ ἔχοντα.

2) Asul. interponit ἀγρία καὶ ἥμερος.

3) Matthiol. ἥμερος apte inseruit.

4) Sic Oribas., cod. C. N., Marcell.; εὐστομαχωτέρα Ald. et quae sequuntur editt. Quod addunt vulgo τῆς κηπευτῆς, melius postponitur ταύτης.

vice imposita, ictis a scorpione succurrunt. Alius sonchus, etiam tener, arborescit, folia gerens lata, quae quidem caulem amplectuntur in ramos non abeuntem: hic denique ad eadem pollet.

Cap. CLIX. (CLX.) [*De Seride.*] Seris [sativa, quam alii picrida, Aegyptii agon, Romani intybum agrestem appellant] duplex est: sylvestris nimirum, picris dicta, aut et cichorium, sativa dein, latioribus foliis et saporis gratioris. Et huius hortensis binae occurrunt species: altera est lactucae propior et latifolia, angustifolia altera et subamara. Omnes astringunt, refrigerant, et stomacho gratae sunt. Coctae alvum sistunt, si cum aceto sumuntur. Inprimis vero sylvestres stomacho magis conferunt. In cibo enim sumtae ventriculum infirmum et aestuantem demulcent. Per se et cum polenta cataplasmatis vice impositae cardiacis utiles sunt: podagris itidem et oculorum in-

γραις καὶ ὀφθαλμῶν φλεγμοναῖς βοηθοῦσιν· ἡ δὲ πόα καὶ ἡ ῥίζα καταπλασθεῖσα σκορπιοπλήκτοις ἀρήγει, καὶ ἐρυσιπέλατα σὺν ἀλφίτῳ ἰᾶται, σὺν ψιμυθίῳ δὲ καὶ ὄξει ἐστὶν ὁ χυλὸς αὐτῶν ἐπίχριστος [5] τῶν ψύξεως [6] δεομένων.

Κεφ. ρξ΄. (ρξα΄.) [*Περὶ Κονδρίλλης.*] Κονδρίλλη· οἱ δὲ καὶ τοῦτο κιχώριον καλοῦσιν, ἢ σέριδα· τὰ μὲν φύλλα καὶ τὸν καυλὸν [7] καὶ τὰ ἄνθη ἔχει κιχωρίῳ ὅμοια· ὅθεν καὶ εἶδος αὐτό τινες εἶπον σέριδος ἀγρίας· λεπτότερον δὲ τὸ ὅλον· περὶ δὲ τοῖς κλωναρίοις αὐτοῖς εὑρίσκεται κόμμι ὅμοια [8] μαστίχῃ, μεγέθει κυαμιαῖα, ἅ τινα προστεθέντα μετὰ σμύρνης λεῖα ἐν ὀθονίῳ μέγεθος ἐλαίας, ἔμμηνα ἄγει· ἡ δὲ πόα σὺν τῇ ῥίζῃ κοπεῖσα εἰς τροχίσκους ἀναπλάσσεται, μιγνυμένου μέλιτος, οἵ τινες διεθέντες [9] καὶ νίτρῳ μιγέντες ἀλφοὺς ἀποσμήχουσιν· ἀνακολλᾷ δὲ καὶ τρίχας τὸ κόμμι· καὶ ἡ ῥίζα δὲ πρόσφατος ποιεῖ εἰς τὰ αὐτὰ, βαπτομένης εἰς αὐτὴν βελόνης καὶ προσαγομένης ταῖς θριξίν· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς ἔχεις,

5) Sic Ald., ceterae ἐπίχρηστος. Saracenus veram lectionem divinat, testimonio, ipsum Aldinam neutiquam consuluisse.

6) Sic iterum Ald., sed et alii praeter Sarac., qui ψύχεως.

7) C. καρπόν.

8) Sic Ald.; ὅμοιον Asulan., Marcell. etc. Saracenus veram lectionem coniicit. 9) Ald. ἀναθέντες.

flammationibus opitulantur. At herba cum radice illita et scorpione ictos adiuvat, et erysipelatis cum polenta medetur. Succus denique earum cum cerussa et aceto locis iis commode illinitur, quae refrigerationis opus habent.

Cap. CLX. (CLXI.) [*De Condrilla.*] Condrilla, quam etiam cichorium aut serida vocant, folia, caulem floresque cichorii similia habet. Quapropter nonnulli seridis sylvestris speciem declararunt. Sed tenuior tota est. Circa ipsos vero ramulos (frustula) gummi mastichem referentis fabae mole reperiuntur, quae, cum myrrha trita, et in linteo olivae magnitudine apposita, menses ducunt. Herba vero cum radice tusa, melle adiecto, formatur in pastillos, qui quidem diluti, admixto nitro, vitiligines detergunt. Sed et pilos gummi glutinat: ac ipsa quoque radix recens eadem praestat, si intincta eius succo acus pilis admovetur. Contra viperas etiam e vino

σὺν οἴνῳ πινομένη· καὶ κοιλίαν ἵστησιν ὁ χυλὸς αὐτῆς ἑψηθεὶς σὺν οἴνῳ καὶ ποθεὶς, καὶ καθ' αὑτόν· ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος κονδρίλλης, φύλλον δὲ ἔχει περιβεβρωμένον, πρόμηκες, ἐπὶ γῆς ἐστρωμένον, καυλὸν δὲ ὀποῦ μεστὸν, ῥίζαν δὲ λεπτὴν, ἔπακμον, κούφην, στρογγύλην, ὑπόξανθον, ὀποῦ μεστήν. Δύναμιν δ' ἔχει ὁ καυλὸς καὶ τὰ φύλλα πεπτικήν. ὁ δὲ ὀπὸς τριχῶν τῶν ἐν βλεφάροις ἀνακολλητικός· φύεται δὲ ἐν γεώδεσι καὶ ἐργασίμοις χωρίοις.

Κεφ. ρξα'. (ρξβ'.) [Περὶ Κολοκύνθας.] Κολόκυνθα ἐδώδιμος[10]· ὠμὴ καταπλασθεῖσα λεία οἰδήματα καὶ ἀποστήματα πραΰνει· τὸ δὲ ξέσμα[11] αὐτῆς παιδίοις σιριῶσιν[12] ὠφελίμως κατὰ τοῦ βρέγματος καταπλάσσεται, καὶ πρὸς ὀφθαλμοῦ φλεγμονὰς καὶ ποδαγρικὰς ὁμοίως. ὁ δὲ χυλὸς τῶν ξυσμάτων θλιβέντων[13] πρὸς ὠταλγίας καθ' ἑαυτὸν καὶ μετὰ ῥοδίνου ἐγχυματιζόμενος ὠφελεῖ· καὶ πρὸς καυσουμένην ἐπιφάνειαν ἐγχριόμενος· ὅλης δὲ αὐτῆς ἀποζεσθείσης καὶ ἐκθλιβείσης ὁ χυλὸς πινόμενος μετὰ μέλιτος βραχέος καὶ νίτρου

10) C. N. ἐδώδιμος male ponunt post πραΰνει.
11) Goupyl. in cod. Paris. ξύσμα.
12) Marc. συριῶσιν.
13) C. N. θλιβέντων non habent.

pota proficit. Quin et ipsius succus per se, aut cum vino coctus ac potus, alvum sistit. Est et aliud genus condrillae, folio circumroso, oblongo et humi strato, caule vero succi pleno, radice tenui, vegeta, levi, tereti, flavescente, succosa. Vim habent caulis et folia coctioni faventem. Succus reglutinandis palpebrarum pilis utilis est. Nascitur autem in laetis cultisque agris.

Cap. CLXI. (CLXII.) [*De Cucumere.*] Cucumis edulis; crudus tritus et impositus oedemata et abscessus mitigat. Ramentum ipsius infantum capitis inflammatione laborantium syncipiti utiliter adhibetur. Similiter et podagricis et oculorum inflammationibus imponitur. Succus e strigmentis tusis auxilio est aurium doloribus, per se infusus, vel cum rosaceo. Idem valet illitus ad ardentem corporis superficiem. Totius autem cocti expressique succus cum melle exiguo et nitro potus leviter alvum solvit.

κοιλίαν λύει κούφως. καὶ εἴ τις κοιλάνας αὐτὴν ὠμὴν, ἐγχέας τε οἶνον καὶ ἐξαιθριάσας, κεράσας τε δοίη πιεῖν [14], *μαλαττει κοιλίαν κούφως.*

Κεφ. ρξβ΄. (ρξγ΄.) [Περὶ ἡμέρου σίκυος.] Σίκυς [15] *ἥμερος εὐκοίλιος, εὐστόμαχος, ψυκτικὸς, οὐ φθειρόμενος, κύστει ἁρμόδιος, ἀνακτητικὸς λειποθυμιῶν ὀσφραινόμενος· καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ μετρίως οὐρητικὸν, ἁρμόζον σὺν γάλακτι ἢ γλυκεῖ πρὸς τὰς ἐν κύστει ἑλκώσεις· τὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ σὺν οἴνῳ καταπλασθέντα κυνόδηκτα ἰᾶται, σὺν μέλιτι δὲ ἐπινυκτίδας.*

Κεφ. ρξγ΄. (ρξδ΄.) [Περὶ Πέπονος.] Ἡ δὲ τοῦ πέπονος σὰρξ καὶ αὐτὴ οὐρητικὴ ἐσθιομένη· καταπλασθεῖσα δὲ ὀφθαλμοῦ φλεγμονὰς πραΰνει· τὸ δὲ ξέσμα [16] *αὐτοῦ σιριῶσι παιδίοις κατὰ τοῦ βρέγματος ἐπιτίθεται καὶ ῥευματιζομένοις ὀφθαλμοῖς ἀντὶ ἀνακολλήματος κατὰ τοῦ μετώπου. ὁ δὲ χυλὸς σὺν τῷ σπέρματι μιγεὶς ἀλεύρῳ, καὶ ξηρανθεὶς ἐν ἡλίῳ,*

14) Sic Ald.; *δώη πιεῖν* Lacuna, *πίῃ νῆστις* Marcell., Asulan. et rel. 15) Ald. *Κίκυς* sphalmate.

16) Quanquam codd. omnes *βρέγμα* habeant, quod Marcell. corticis verticem interpretatur, annuente Serapione, qui et corticem vertit, est tamen sine dubio sphalma. Quid Serapion in textu graeco legerit, nescimus.

Quin et si quis in eum crudum excavatumque vinum infusum ac dio expositum posteaque dilutum propinaverit, leviter alvum emolliet.

Cap. CLXII. (CLXIII.) [*De Melone.*] Melo sativus alvo stomachoque utilis, refrigerandi vim habet, non facile corrumpitur, vesicae prodest, olfactu revocat, quos animus liquerit. Et ipsius semen modice urinas ciet, et cum lacte aut passo vesicae exulcerationibus subvenit. Ceterum eiusdem folia cum vino imposita canum morsibus medentur, ex melle vero epinyctidibus.

Cap. CLXIII. (CLXIV.) [*De Pepone.*] Peponis etiam caro in cibis urinas movet: oculi inflammationes imposita lenit. Eius vero ramentum infantium capitis inflammatione laborantium syncipiti imponitur, ac fronti quoque glutinis ad instar illinitur ad inhibendas oculorum fluxiones. Succus cum semine, adiecta farina, siccatus in

σμῆγμα γίνεται ῥυπτικὸν καὶ λαμπρυντικὸν προσώπου· ἡ δὲ ῥίζα ξηρὰ ποθεῖσα σὺν ὑδρομέλιτι < ὁλκῇ, ἐμέτους κινεῖ· εἰ δέ τις πραέως ἀπὸ δείπνου ἐμέσαι θελήσειεν, ἀρκέσουσιν ὀβολοὶ β'· ὑγιάζει δὲ καὶ κηρία καταπλασθεῖσα μετὰ τοῦ μέλιτος.

Κεφ. ρξδ'. (ρξε'.) [*Περὶ Θρίδακος ἡμέρου.*] Θρίδαξ ἥμερος [*Ῥωμαῖοι λακτοῦκα, Αἰγύπτιοι ἐμβροσὶ*] εὐστόμαχος, ὑποψύχουσα[17], ὑπνωτική, κοιλίας μαλακτική, γάλακτος κατασπαστική[18]· ἑψηθεῖσα δὲ γίνεται τροφιμωτέρα· ἄπλυτος δὲ ἐσθιομένη στομαχικοῖς ἁρμόζει· τὸ δὲ σπέρμα αὐτῆς πινόμενον τοῖς συνεχῶς ὀνειρώττουσι βοηθεῖ, καὶ συνουσίαν ἀποστρέφει[19]· αὐταὶ δὲ συνεχῶς ἐσθιόμεναι ἀμβλυωπίας εἰσὶ ποιητικαί[20]· ταριχεύονται δὲ ἐν ἅλμῃ· ἐκκαυλίσασαι[21] δὲ ἔχουσί τε παρεμφέρον τῇ τοῦ χυλοῦ καὶ ὀποῦ δυνάμει τῆς ἀγρίας θρίδακος.

17) C. *ὑποστύφουσα.* 18) C. *προκλητική.*

19) C. *καὶ συντρέφει.* Sequens pluralis insolentiae aliquid habet: unde lacunam suspicabatur Marcellus: sed haud videtur.

20) Addit Serapion: *et quando fit emplastrum cum ea confert apostematibus calidis et erisipile, dummodo non sint vehementis inflammationis.*

21) C. *ταριχεύονται δὲ εἰς ἁλμέας ἐκκαυλισθεῖσαι· αἱ δ' ἔχουσαι* etc.

sole faciem smegmatis vice purgat, illique nitorem conciliat. Sicca radix ex mulsa drachmae pondere pota vomitiones movet. Si quis vero placide a coena vomere voluerit, oboli bini suffecerint. Sanat quoque cum melle imposita favos.

Cap. CLXIV. (CLXV.) [*De Lactuca sativa.*] Lactuca sativa, [Aegyptii embrosi vocant] stomacho est utilis, modice refrigerat, somnum conciliat, alvum emollit, et lac provocat. Cocta alimenti plus praebet. Illota vero comesta iis idonea est, quorum ventriculus affectus est. Semen epotum opitulatur iis, qui assiduo venerem somniant, arcet etiam concubitum. Ipsae (lactucae) in cibo frequentiores oculorum hebetudinem afferunt. Muria etiam condiuntur. Ceterum cum in caulem exierunt, vim adipiscuntur succo expresso laticique lactucae sylvestris aemulam.

Κεφ. ρξέ. (ρξς'.) [Περὶ ἀγρίας θρίδακος.] Ἡ δὲ ἀγρία θρίδαξ [ἣν Προφῆται αἷμα Τιτάνου, Ζωροάστρης φέρουμβρος, Ῥωμαῖοι λακτούκα συλβέστρις καλοῦσιν] ἔοικε τῇ ἡμέρῳ, καυλωδεστέρα δὲ καὶ τοῖς φύλλοις λευκοτέρα καὶ ἰσχνοτέρα καὶ τραχυτέρα ὑπάρχουσα, πικρὰ δὲ πρὸς τὴν γεῦσιν [22]· ὡμοίωται δὲ κατὰ ποσὸν τῇ δυνάμει μήκωνι, ὅθεν καὶ τὸν ὀπὸν αὐτῆς ἔνιοι μίσγουσι τῷ μηκωνίῳ· καθαίρει δὲ μετ' ὀξυκράτου [23] ποθεὶς ὁ ὀπὸς δυοῖν ὀβολῶν ὁλκῇ ὑδατώδη κατὰ κοιλίαν· ἀποκαθαίρει δὲ καὶ ἄργεμα καὶ ἀχλύν· ποιεῖ καὶ πρὸς ἐπικαύσεις ἐγχριομένη σὺν γυναικείῳ γάλακτι· ἔστι δὲ καθόλου ὑπνωτικὴ καὶ ἀνώδυνος· ἄγει δὲ ἔμμηνα· ποτίζεται δὲ καὶ πρὸς σκορπιοπλήκτους καὶ φαλαγγιοδήκτους· τὸ δὲ σπέρμα, ὥςπερ τὸ τῆς ἡμέρου ποθέν, ὀνειρωγμοὺς [24] καὶ συνουσίαν ἀποστρέφει· δύναται δὲ καὶ ὁ χυλὸς πρὸς τὰ αὐτά, ἀσθενέστερος μέντοι· ἀποτίθεται δὲ ὁ ὀπὸς ἐν κεραμίοις [25] ἀγγείοις προηλιαζόμενος, ὥςπερ καὶ τὰ λοιπὰ χυλίσματα.

22) Sic cod. Paris. apud Goupyl., πρὸς γεῦσιν C., πρὸς τῇ γεύσει Ald., Asulan., Marcell., Cornar.

23) Sic Serap., Marc., Asulan., Cornar., Sarac.; ὀξυμέλιτος Ald., cod. Paris., C. et N.

24) C. ὀνειρασμούς. 25) C. ὀστρακίνοις.

Cap. CLXV. (CLXVI.) [*De Lactuca sylvestri.*] Lactuca sylvestris [quam Prophetae sanguinem Titani, Zoroastres pherumbros vocarunt] sativae similis est, sed caule ampliore praedita, foliisque albidioribus, grandioribus et asperioribus, gustu vero amara. Viribus quodammodo ad papaver accedit, unde et non desunt, qui laticem cum meconio misceant. Latex duorum obolorum pondere cum posca epotus aquosa per alvum expurgat. Quin et oculorum albuginem et caliginem exterit. Efficaciter quoque cum lacte muliebri adversus ambustiones inungitur. Generatim vero somnum facit doloresque sedat. Menses quoque ducit, et contra scorpionum ictus phalangiorumque morsus bibitur. Semen aeque ac sativae potum libidines in somno compescit veneremque inhibet. Succus expressus ad eadem valet, sed minus efficax est. Latex denique, haud secus ac alii succi expressi, in fictilibus, antea soli expositus, reponitur.

Κεφ. ρξς'. (ρξζ'.) [*Περὶ Γιγγιδίου.*] *Γιγγίδιον, οἱ δὲ λεπίδιον* [*Ρωμαῖοι βιςακούτουμ, Αἰγύπτιοι δορυσάστρου, Σύροι ἀδοριοῦ, Ἀφροὶ τιρικτά*[26]] *φύεται πλεῖστον ἐν Κιλικίᾳ τε καὶ Συρίᾳ βοτάνιον, σταφυλίνῳ μὲν ἐοικὸς ἀγρίῳ, λεπτότερον δὲ καὶ πυκνότερον*[27]· *ῥιζίον ὑπόλευκον, πικρίζον· λαχανεύεται δὲ ὠμὸν καὶ ἑφθὸν, καὶ ταριχευθὲν ἐσθίεται· ἔστι δὲ εὐστόμαχον, οὐρητικὸν, καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτοῦ πινόμενον μετὰ οἴνου κύστει χρήσιμον.*

Κεφ. ρξζ'. (ρξη'.) [*Περὶ Σκάνδυκος.*] *Σκάνδυξ* [*Ῥωμαῖοι ἕρβα σκανάρια*[28], *οἱ δὲ ἀκίκουλαμ*]· *καὶ τοῦτο ἄγριον λάχανον, ὑπόδριμυ καὶ ἔμπικρον, ἐδώδιμον· ἑφθὸν καὶ ὠμὸν ἐσθιόμενον εὐκοίλιόν, εὐστόμαχον καὶ οὐρητικόν*[29]· *τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτοῦ κύστει χρήσιμον καὶ νεφροῖς πινόμενον καὶ ἥπατι.*

Κεφ. ρξη'. (ρξθ'.) [*Περὶ Καυκαλίδος.*] *Καυκαλὶς, οἱ δὲ καῦκον ἢ δαῦκον ἄγριον*[30] [*οἱ δὲ μυίτις, Δημόκριτος βρίον,*

26) C. *τιρινταεί.*

27) Matthiol. in serioribus editt. antiquum codicem, nescio quem, citat, ubi *μικρότερον* legatur, quod in *πικρότερον* mutare audet.

28) N. *κανάριαμ, οἱ δὲ βελονίδα;* C. ad marg. *κοινῶς χάλβανον.*

29) *Οὐρητικὸν* habent cod. C. et Lacuna.

30) Sic cod. N. et Ald.

Cap. CLXVI. (CLXVII.) [*De Gingidio.*] Gingidium, quibusdam lepidium [Romanis bis acutum, Aegyptiis dorysastru, Syris adoriu, Afris tiricta dictum] copiosum in Cilicia ac Syria, herba est dauco similis, sed tenuior et magis foliosa. Radix albescens est et subamara. Oleris instar crudum, coctum conditumque comeditur. Stomachum autem iuvat, et urinam movet. Quin et decoctum eius cum vino bibitum vesicae prodest.

Cap. CLXVII. (CLXVIII.) [*De Scandice.*] Scandix [quam Romani herbam scanariam (canariam) aut aciculam vocant] olus quoque est sylvestre, subacre, amaricans atque esculentum. Siquidem cruda coctave estur, alvo stomachoque utilis. Eius vero decoctum potum et vesicae et renibus et hepati prodest.

Cap. CLXVIII. (CLXIX.) [*De Caucalide.*] Caucalis, quam et caucum sive daucum sylvestrem vocant,

Ῥωμαῖοι πέδεμ γαλλινάκεουμ, οἱ δὲ πέδεμ πούλλι, Αἰγύπτιοι σέσελις] καυλίον ἐστὶ σπιθιαμιαῖον ἢ καὶ μεῖζον, ὑπόδασυ· φύλλα ἔχον σελίνῳ ἐμφερῆ, ἐπ' ἄκρου δὲ μαραθροειδῶς λεπτοσχιδῆ[31], δασέα· καὶ ἐπ' ἄκρου σκιάδιον λευκὸν, εὐῶδες· λαχανεύεται δὲ καὶ τοῦτο ὠμόν τε καὶ ἑφθὸν ἐσθιόμενον· ἔστι δὲ διουρητικόν.

Κεφ. ρξθ'. (ρο'.) [Περὶ Εὐζώμου.] Εὔζωμον [Ῥωμαῖοι δὲ ἐροῦκαμ, Αἰγύπτιοι ἐθρεκικὴν, Ἀφροὶ ἀσουρὶκ.] τοῦτο ὠμὸν πλεῖον βρωθὲν συνουσίαν παρορμᾷ[32]· καὶ τὸ σπέρμα δὲ αὐτοῦ τὸ αὐτὸ ποιεῖ, οὐρητικὸν ὑπάρχον καὶ πεπτικὸν καὶ εὐκοίλιον· χρῶνται δὲ τῷ σπέρματι αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς ἀρτύσεις τῶν προσοψημάτων[33]· ἀποτίθενται δὲ αὐτὸ πρὸς τὸ πλείονα διαμένειν χρόνον, ὄξει φυρῶντες ἢ γάλακτι, καὶ ἀναπλάσσοντες τροχίσκους. Γίνεται δὲ καὶ ἄγριον εὔζωμον, μάλιστα ἐν τῇ κατὰ τὴν ἑσπέραν Ἰβηρίᾳ· οὗ τῷ σπέρ-

31) Ita cod. C. N. et ipse Ald., nisi quod πολυσχιδῆ habeat; Asulan. et Marcell. φύλλα μαράθρῳ ὅμοια πολυσχιδῆ. Sic et Goupyl. et Saracen.

32) C. ἐπὶ πλεῖον ἐσθιόμενον συνουσίαν συνορμᾷ.

33) Sic C. N. Alii omittunt τῶν προσοψ.

[alii myitis, Democritus brion, Romani pedem gallinaceum, seu pulli pedem, Aegyptii seselis] cauliculus est dodrantalis, aut etiam maior, subhirsutus, cuius folia selino similia, superiora vero in modum foeniculi tenuiter fissa sunt et hirsuta. Umbella in cacumine alba et odorata. Et haec quoque planta cruda coctave oleris modo estur, urinam ciens.

Cap. CLXIX. (CLXX.) [*De Eruca.*] Eruca [quam Aegyptii ethrecicen, Afri asuric vocant] cruda largius mansa ad venereos complexus stimulat, semine idem efficiente. Urinam movet, coctionem adiuvat, alvoque est accommodata. Semine in condiendis obsoniis utuntur, quod, uti diutius perennet, aceto seu lacte subactum in pastillos digerunt, atque ita reponunt. Nascitur et sylvestris eruca, maxime in Iberia, quae occidentem spectat, cuius semine incolae eius regionis sinapis vice utuntur.

ματι καὶ ἀντὶ σινήπεως χρῶνται οἱ τῆδε ἄνθρωποι· ἔστι δὲ διουρητικώτερον καὶ δριμύτερον πολλῷ τοῦ ἡμέρου.

Κεφ. ρο΄. (ροα΄.) [Περὶ Ὠκίμου.] Ὤκιμον γνώριμον, βιβρωσκόμενον πολὺ ἀμβλυωπές ἐστιν· ἔστι δὲ κοιλίας μαλακτικὸν, πνευμάτων κινητικὸν, οὐρητικὸν, γάλακτος προκλητικὸν, δυσμετάβλητον· καταπλασσόμενον δὲ σὺν ἀλφίτου πάλη[34] καὶ ῥοδίνῳ καὶ ὄξει, φλεγμοναῖς βοηθεῖ πνεύμονος[35], καὶ δράκοντος θαλασσίου καὶ σκορπίου πληγῇ· καθ᾽ ἑαυτὸ δὲ σὺν οἴνῳ χίῳ πρὸς ὀφθαλμῶν ὀδύνας· ὁ δὲ χυλὸς αὐτοῦ ἀποκαθαίρει ἀχλῦς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς, καὶ τὰ ῥεύματα ξηραίνει· τὸ δὲ σπέρμα πινόμενον ἁρμόζει τοῖς μελαγχολῶσι[36] καὶ δυσουροῦσι καὶ πνευματουμένοις· ποιεῖ[37] δὲ καὶ πταρμοὺς πλείονας, ἐπισπώμενον δι᾽ ὀσφρήσεως[38]· καὶ ἡ πόα δὲ τὸ αὐτὸ ποιεῖ· συμπιέζειν δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς δεῖ, ἐπιόντος τοῦ πταρμοῦ· φυλάσσονται δέ τινες αὐτὸ, καὶ οὐκ ἐσθίουσι, διὰ τὸ μασσηθὲν καὶ τεθὲν ἐν ἡλίῳ σκωλήκια γεννᾶν. Λίβυες[39]

34) Sic C. Ald.; *παιπάλῃ* Asul. et rell.

35) *Πνεύμονος* habent C. et Ald. et Marcell. uncinis inclusum. Omittunt alii.

36) Sic C. et Ald.; *μέλαιναν χολὴν γεννῶσι* Asulan. et rell.

37) C. *παύει.*

38) C. *πλεῖον ἀνασπωμένη.*

39) C. *Δίφυες* sphalmate.

Efficacior est et multo acrior, quam sativa, ad urinam ciendam.

Cap. CLXX. (CLXXI.) [*De Ocimo.*] Ocimum vulgo notum est. Copioso cibo sumtum oculorum aciem hebetat. Alvum mollit, flatus movet, urinas ciet, lac evocat, aegre tamen digeritur. Impositum cum polentae polline, rosaceo et aceto, pulmonum inflammationibus auxiliatur, ut et draconis marini et scorpionis ictibus. Per se vero cum vino chio prodest oculorum doloribus. Succus oculorum caligines discutit, fluxionesque resiccat. Semen vero potum convenit atrabilariis, et qui urinae stillicidio flatibusque vexantur. Olfactu attractum ad sternutationes plures lacessit, quod et herba efficit: oculos vero comprimi oportet, urgente sternutamento. Ab ea cavent sibi nonnulli eaque propter haud mandunt, quod commanducata et soli exposita vermiculos gignat. His Afri addunt, si

δὲ προςειλήφασιν, ὅτι οἱ φαγόντες αὐτὸ καὶ πληγέντες ὑπὸ σκορπίου, ἄσωστοι διατίθενται[40].

Κεφ. ροα΄. (ροβ΄.) [Περὶ Ὀροβάγχης.] Ὀροβάγχη [οἱ δὲ κυνομόριον, οἱ δὲ λέοντα, Κύπριοι δὲ θυρσίνην καλοῦσιν, ὃ κοινῶς λύκος ὀνομάζεται] καυλίον ἐστὶν ὑπέρυθρον, ὡς δισπιθαμιαῖον, ἐνίοτε δὲ καὶ μεῖζον, ἄφυλλον[41], ὑπολίπαρον, ἔνδασυ, τρυφερὸν, ἄνθεσιν ὑπολεύκοις ἢ μηλίζουσι κεχρημένον· ῥίζα δὲ ὕπεστι δακτύλου τὸ πάχος, κατατετρημένη[42] πρὸς τὴν καυλοῦ ξηρασίαν· δοκεῖ δὲ φυόμενον ἐν ὀσπρίοις τισὶ πνίγειν αὐτά· ὅθεν καὶ τὴν προςωνυμίαν ἔσχηκε· λαχανεύεται δὲ καὶ ὠμὸν καὶ ἐφθὸν, ἐκ λοπάδος, ὡς ἀσπάραγος, ἐσθιόμενον· καὶ ὀσπρίοις συνεψηθὲν τάχιον αὐτὰ δοκεῖ ἕψειν.

Κεφ. ροβ΄. (ρογ΄.) [Περι Τραγοπώγωνος.] Τραγοπώγων ἢ τετραπώγων, οἱ δὲ κόμην καλοῦσι· καυλὸς βραχὺς, φύλλ~ κρόκῳ[43] ὅμοια, ῥίζα μακρὰ, γλυκεῖα· ἐπὶ δὲ τοῦ καυ-

40) Sic C., quam veram lectionem tuentur Plin. 20, 48. et Serap. c. 157. Ald. et editt. omnes habent: ἄπονοι διαμένουσιν.

41) Coniectura mea. Vulgo φύλλοις. Stapel. ad Theophr. p. 951. coniecit ἄνευ φύλλοις, sed opus esset ἄνευ φύλλων. Plin. 22, 80. *sine foliis, rubens.*

42) Sic Ald. et Sarac.; κατατιτραμένη Asul. et Marcell.

43) C. σκορόδῳ.

quis comesta herba a scorpione feriatur, exitium eluctari non posse.

Cap. CLXXI. (CLXXII.) [*De Orobanche.*] Orobanche [aliis cynomorium, aliis leo, Cypriis thyrsine, vulgo lupus dicta] cauliculus est rubescens, fere sesquipedalis, interdum maior, foliis destitutus, nitidiusculus, subhirsutus, tener. Floribus gaudet subalbidis, aut in luteum vergentibus. Radix subest digiti crassitie, perforata cum caulis siccescit. Dicitur autem ad leguminosas plantas quasdam nascens eas suffocare, unde et nomen accepit. Manditur autem oleris instar cruda vel cocta e patinis, asparagi modo. Leguminibus vero incocta accelerare fertur eorum coctionem.

Cap. CLXXII. (CLXXIII.) [*De Tragopogone.*] Tragopogon, vel tetrapogon, quem alii comen vocant, brevi est caule, foliis croci similibus, radice longa, dulci, ca-

λοῦ κάλυξ μέγας [44], καὶ ἐξ ἄκρου πάππος μέγας [45], ἀφ' οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔσχεν· ἔστι δὲ ἡ πόα ἐδώδιμος.

Κεφ. ρογ'. (ροδ'.) [Περὶ Ὀρνιθογάλου.] Ὀρνιθόγαλον καυλίον ἐστὶ τρυφερὸν, λεπτὸν, ὑπόλευκον, ὡς δισπιθαμιαῖον, ἄνω παραφυάδας ἔχον τρεῖς ἢ τέσσαρας, ἀφ' ὧν ἄνθη ἔξωθεν μὲν βοτανώδη, διανοιχθέντα δὲ γαλακτίζοντα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν κεφάλιον ὡς κάγχρυ ἐντετμημένον, μετὰ ἄρτου συνοπτώμενον, ὡς μελάνθιον· ῥίζα δὲ βολβώδης, ἐσθιομένη ὠμή τε καὶ ἑφθή.

Κεφ. ροδ'. (ροε'.) [Περὶ Ὕδνου.] Ὕδνον ῥίζα ἐστὶ περιφερὴς, ἄφυλλος, ἄκαυλος, ὑπόξανθος, ἔαρος [46] ὀρυττομένη· ἐδώδιμος δέ ἐστιν ὠμή τε καὶ ἑφθὴ ἐσθιομένη.

Κεφ. ροε'. (ρος'.) [Περὶ Σμίλακος.] Σμίλαξ κηπαῖα, ἧς ὁ καρπὸς λόβια, ὑπ' ἐνίων δὲ ἀσπάραγος καλεῖται· φύλλα ἔχει κισσῷ ὅμοια, μαλακώτερα μέντοι, καυλοὺς δὲ λεπτοὺς καθ' ἕλικας [47] περιπεπλεγμένους τοῖς παρακειμένοις θαμνίοις,

44) Plin. legit μέλας.

45) Sic e Theophr. hist. 7, 7. et natura ipse emend. καρπὸς μέλας vulgo.

46) Lacuna e cod. καὶ θέρους.

47) Vulgo καὶ ἕλικας.

lyce in summo caule grandi, e cuius summitate pappus prolixus, a quo et nomen sortitus est. Herba autem est esculenta.

Cap. CLXXIII. (CLXXIV.) [*De Ornithogalo.*] Ornithogalum cauliculus est tener, tenuis, albicans, circiter sesquipedalis, superne soboles gerens ternas quaternasve molles, e quibus flores prodeunt, extus quidem herbacei, expansi vero lactei, ac inter eos capitulum gemmae ad instar incisum, quod cum pane assatur, velut melanthium. Radix est bulbosa, quae cruda coctave comeditur.

Cap. CLXXIV. (CLXXV.) [*De Tubere.*] Tuber est radix subglobosa, foliis cauleque carens, subflava. Vere effoditur, seu cruda, seu cocta esui apta.

Cap. CLXXV. (CLXXVI.) [*De Smilace, Phaseolo.*] Smilax hortensis, cuius fructus lobia dicuntur, a nonnullis vero asparagus, folia habet ad hederae accedentia, sed molliora, spirae ad instar vicinis fruticibus

αὐξανομένους [48] δὲ ἐφ᾽ ἱκανὸν, ὥςτε καὶ σκηνοποιεῖσθαι· καρπὸν δὲ φέρει ὅμοιον τήλει, μακρότερον δὲ καὶ ἐπισωμότερον [49], ἐν ᾧ [50] σπέρματα ὅμοια νεφροῖς, οὐκ ἰσόχροα, ἐκ μέρους δὲ ὑποπυῤῥίζοντα [51]· λαχανεύεται δὲ εἰς βρῶσιν ὁ καρπὸς, ἑψόμενος σὺν τῷ σπέρματι, ὡς ἀσπάραγος, οὐρητικὸς ὢν [καὶ δυςόνειρος.] [52]

Κεφ. ροϛ'. (ροζ'.) [Περὶ Μηδικῆς.] Μηδικὴ ἔοικε μὲν ἄρτι φυομένῃ τριφύλλῳ τῇ ἐν χορτοκοπείοις, προάγουσα δὲ στενοφυλλοτέρα γίνεται, καυλοὺς ἀνιεῖσα τριφύλλῳ ὁμοίους, ἐφ᾽ οἷς τὸ σπέρμα προςπέφυκε φακοῦ τὸ μέγεθος, ἐπεστραμμένον ὡς κεράτιον [53]· ὅπερ ξηρανθὲν μίγνυται ἡδύσματος χάριν τοῖς ἀρτυτοῖς ἁλσί. Χλωρὸν δὲ καταπλασθὲν ὠφελεῖ τὰ ψύξεως δεόμενα· ὅλῃ δὲ τῇ πόᾳ χρῶνται οἱ κτηνοτρόφοι ἀντὶ ἀγρώστεως.

48) Vulgo *αὐξανομένας*. Sarac. emendatio.

49) Sic optime Ald.; *ἐπισημότερον* vulgo.

50) Vulgo *οἷς*.

51) Oribas. *ὑποπόρφυρα*.

52) Dodonaeus stirp. p. 520. uncinis inclusa ab imperito librario e libr. 4. c. 148. de smilace laevi huc transposita esse auguratur.

53) Marcellus e *σπέρματος* cum *καρπῷ* commutatione difficultatem elicuit, quae apud veteres nulla esse potest. Saracenus satis egit, ut *κεράτιον* vel in *κερατίοις*, vel in *κερατίῳ* mutaret. Sed integer locus est.

sese implicantes, qui quidem in tantum adolescunt, ut et tentoria inumbrent. Fructum fert foeni graeci similem, sed longiorem et carnosiorem, intra quem semina reniformia, non aequali colore, sed ex parte rufescentia. Is fructus cum semine, asparagi in modum elixus, oleris instar comeditur. Urinam vero ciet [et somnos perturbat.]

Cap. CLXXVI. (CLXXVII.) [*De Medicagine.*] Medicago, dum recens erumpit, trifolio in pratis nascenti similis est, adulta vero folia habet angustiora, caules trifolio similes emittit, quibus fructus innascitur lentis mole, corniculi more contortus, qui siccatus ad gratum saporem salibus condimento inservientibus admiscetur. Idem viridis cataplasmatis vice impositus iis prodest, qui refrigerationis indigent. Ceterum, qui pecora pascunt, omni hac herba pro gramine utuntur.

Κεφ. ροζ. (ροη'.) [Περὶ Ἀφάκης.] Ἀφάκη θαμνίον ἐστὶ φυόμενον ἐν ἀρούραις, φακοῦ ὑψηλότερον, λεπτόφυλλον· τὰ δὲ ἐπ' αὐτοῦ φυόμενα μείζονα θυλάκια τοῦ φακοῦ, περιεκτικὰ τῶν σπερματίων τριῶν ἢ τεσσάρων μελάνων [54] καὶ μικροτέρων φακοῦ. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ σπερμάτια στυπτικὴν, ὅθεν ἵστησι καὶ ῥεῦμα κοιλίας καὶ στομάχου, φρυττόμενα καὶ ἐρεικόμενα καὶ ἑψόμενα, ὥσπερ φακός.

Κεφ. ροη'. (ροθ'.) [Περὶ Πράσου.] Πράσον κηπαῖον [55], οἱ δὲ κεφαλωτὸν [Ῥωμαῖοι πόῤῥουμ] φυσσῶδες, κακόχυμον, δυςόνειρον, οὐρητικὸν, εὐκοίλιον, λεπτυντικὸν, ἀμβλυωπίας ποιητικὸν, καταμηνίων ἀγωγὸν, βλαπτικὸν κύστεως εἱλκομένης καὶ νεφρῶν· συνεψηθὲν δὲ πτισάνῃ καὶ βρωθὲν ἄλλως, ἀνάγει τὰ ἐκ θώρακος· ἡ δὲ κόμη αὐτοῦ ἑψηθεῖσα ἐν θαλάσσῃ καὶ ὄξει, εἰς ἐγκάθισμα χρησιμεύει πρὸς μύσιν καὶ σκληρίαν ὑστέρας· ἀπογλυκαίνεται δὲ καὶ ἀφυσσότερον γίνεται δυσὶν ὕδασιν ἑψηθὲν καὶ ἀποβραχὲν ἐν ὕδατι ψυχρῷ· τὸ δὲ καρτὸν [56] δριμύτερον, ἔχον τι καὶ στύψεως· ὅθεν αἷμα

54) Sic cod. C. et N. Plinius etiam lib. 27, 21.; vulgo *μεγάλων*.
55) Sic cod. N.
56) Sic cod. C.; *ὁ δὲ καρπὸς* vulgo. Quod Saracenus iam auguratus est, ita firmatur. Nec Serapion quicquam de fructu, sed *porrum nabati* (nabataeum) *ultramarino* opponit.

Cap. CLXXVII. (CLXXVIII.) [*De Aphaca.*] Aphaca fruticulus est in arvis nascens, lente altior, foliis tenuibus. Folliculos fert quam lentis maiores, quibus terna vel quaterna semina nigra, lente minora continentur. Haec astringendi vim habent, quare frixa aut fresa et elixa lentis more fluxiones alvi stomachique cohibent.

Cap. CLXXVIII. (CLXXIX.) [*De Porro.*] Porrum hortense, quod et capitatum dicitur, flatus parit pravosque humores, somnos turbat, urinam ciet, bonam facit alvum, extenuat, oculorum aciem hebetat, menses provocat, sed ulceratam vesicam renesque offendit. Cum ptisana coctum aliterve in cibo sumtum, eorum, quae in pectore sunt, exscreationem iuvat. At coma ipsius in aqua marina aut aceto cocta ad insidendum in matricis praeclusione et duritia utilis habetur. Bis aqua mutata porrum coctum frigidaque maceratum dulcescit, multoque

ὁ χυλὸς αὐτοῦ ἵστησι σὺν ὄξει, καὶ μάλιστα τὸ ἐκ μυκτήρων φερόμενον, μάννης ἢ λιβανωτοῦ μιγέντος, ἀφροδίσιά τε παρορμᾷ· καὶ πρὸς τὰ ἐν θώρακι πάντα σὺν μέλιτι ἀντὶ ἐκλεικτοῦ ποιεῖ, καὶ πρὸς φθίσεις[57]· καθαίρει δὲ καὶ τὴν ἀρτηρίαν· ἐσθιόμενον δὲ συνεχῶς ἀμαυρωτικὸν ὄψεως γίνεται, καὶ κακοστόμαχον[58]· ἀρήγει καὶ θηριοδήκτοις σὺν μέλιτι[59] πινόμενος ὁ χυλός· καὶ αὐτὸ δὲ καταπλασσόμενον ὠφελεῖ· βοηθεῖ καὶ ὠταλγίαις ὁ χυλὸς καὶ ἤχοις, σὺν ὄξει καὶ λιβανωτῷ, ἢ γάλακτι, ἢ ῥοδίνῳ ἐνσταγείς· αἴρει δὲ καὶ ἰόνθους τὰ φύλλα μετὰ ῥοῦ[60] τοῦ ἐπὶ τὰ ὄψα καταπλασθέντα, καὶ ἐπινυκτίδας ἰᾶται, ἐσχάρας τε περιῤῥήττει σὺν ἁλσὶν ἐπιπλαττόμενα[61]· τοῦ μέντοι σπέρματος < β′ μετὰ μύρτων ἴσων ποθεῖσαι τὰς χρονίους ἀναγωγὰς τοῦ αἵματος ἐπέχουσιν.

57) Quod cum Asulano reliquae editiones habent *βρωθὲν*, nec in Ald., nec in cod. C., nec huius loci est.

58) Sic C.; *κακοστόμαχον δέ ἐστιν* vulgo.

59) Sic codd. omnes et editt., praeter Sarac., qui e Serap. *μελικράτῳ*.

60) C. *ῥύπου*.

61) Sarac. emend.; vulgo *ἐπιπλαττόμενον*.

minus inflat. At sectivum et acrius est, et astrictionis nonnihil obtinet: quare expressus eius succus cum aceto, addito ture aut manna, sanguinis profluvium sistit, maxime e naribus motum. Venerem idem stimulat, et ad omnia thoracis vitia et ad tabem cum melle pro eclegmate usurpatur, purgat quoque fistulam spiritalem. Sed si frequentius comedatur, visus obscuritatem inducit, et ventriculum laedit. Succus ex melle potus contra venenatarum bestiarum morsus auxilio est. Sed et ipsum porrum cataplasmatis vice impositum prodest. Quin et succus aurium doloribus et sonitui succurrit, cum aceto et ture, aut lacte et rosaceo instillatus. Tollunt et varos folia, cum rhoë obsoniorum imposita, epinyctidasque sanant, ulcerum quoque crustas e sale illita emarginant. Seminis ceterum binae drachmae cum pari myrti baccarum pondere potae diuturnas sanguinis reiectiones e superioribus partibus cohibent.

Κεφ. ρο϶'. (ρπ'.) [Περὶ Ἀμπελοπράσου.] Ἀμπελόπρασον[62] κακοστομαχώτερον μὲν τοῦ πράσου, θερμαντικώτερον δὲ καὶ οὐρητικώτερον, καταμηνίων ἀγωγόν· θηριοδήκτοις δὲ βιβρωσκόμενον ἁρμόζει.

Κεφ. ρπ'. (ρπα'.) [Περὶ Κρομμύων.] Κρόμμυον [οἱ δὲ πολύειδος, προφῆται καλαβωτὶς, Ῥωμαῖοι κέπαμ] δριμύτερον τὸ μακρὸν τοῦ στρογγύλου, καὶ τὸ ξανθὸν τοῦ λευκοῦ, καὶ τὸ ξηρὸν τοῦ χλωροῦ, καὶ τὸ ὠμὸν τοῦ ὀπτοῦ καὶ ταριχηροῦ· ἔστι δὲ ἅπαντα δηκτικὰ καὶ πνευματωτικὰ, ὀρέξεως ἐκκλητικὰ, λεπτυντικὰ, διψώδη, ἀσώδη[63], ἀποκαθαρτικὰ, εὐκοίλια, ἀναστομώτικα ἐκκρίσεων τῶν τε ἄλλων καὶ αἱμοῤῥοΐδων· ἀντὶ βαλάνου δὲ προστίθεται λεπισθέντα καὶ εἰς ἔλαιον ἐμβληθέντα[64]. ὁ δὲ χυλὸς ἐγχριόμενος σὺν μέλιτι βοηθεῖ ἀμβλυωποῦσι, ἀργέμοις, νεφελίοις[65] καὶ ἀρχομένοις ὑποχεῖσθαι καὶ συναγχικοῖς διαχρισθείς· κινεῖ τε κατα-

62) N. Λυκοσκόροδον, οἱ δὲ ἀμπελόπρασον, οἱ δὲ ἀρήτιας, οἱ δὲ ἀμακρῶτις, Ῥωμαῖοι ἀριτίλλουμ, οἱ δὲ ὅπουμ ῥούστικουμ.

63) Ἀσώδη non satis congruit cum ὀρέξεως ἐκκλητικά: neutrum est apud Serap.

64) C. καὶ ἔλαιον βαπτιζόμενα.

65) C. βλεφαροῖς ἀρχομένοις ὑπουλοῦσθαι.

Cap. CLXXIX. (CLXXX.) [*De Ampelopraso.*] Ampeloprasum stomacho quam porrum magis adversatur, sed plus quoque calefacit et urinas ciet, menses etiam pellit. Quin et contra bestiarum morsus in cibo convenit.

Cap. CLXXX. (CLXXXI.) [*De Cepis.*] Cepa [quam alii polyidos, prophetae calabotin vocant] longe acrior est quam rotunda, lutea magis quam alba, siccaque quam recens, cruda denique magis quam assa aut sale condita. Sunt tamen omnes mordaces, flatulentae, appetentiam augent, attenuant, sitim gignunt, nauseam e repletione pariunt, expurgant denique, alvoque sunt utiles. Tum excrementis aliis viam aperiunt, tum et haemorrhoïdas reserant. Subduntur vero pro balanis, squamis nudatae et oleo immissae. At succus ex melle inunctus oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis et incipientibus suffusionibus auxiliatur. Anginosi itidem eo perunguntur. Sed

μήνια καὶ ἄγει· ἔγχυτός τε καθαρτικὸς διὰ ῥινὸς κεφαλῆς· κυνοδήκτοις δὲ κατάπλασμα μεθ' ἁλὸς καὶ πηγάνου καὶ μέλιτος· σὺν ὄξει δὲ ἐν ἡλίῳ καταχρισθεὶς ἀλφοὺς ἴαται· μετ' ἴσου δὲ σποδίου ψωροφθαλμίας παύει, καὶ ἰόνθους σὺν ἁλσὶ στέλλει· σὺν ὀρνιθείῳ δὲ στέατι πρὸς ἐκτρίμματα ὑποδημάτων χρήσιμος, καὶ πρὸς ῥεῦσιν κοιλίας καὶ δυσηκοΐαν καὶ συριγμοὺς καὶ πυοῤῥοοῦντα ὦτα· καὶ πρὸς τὰς ἀπολήψεις τῶν ὑδάτων τῶν ἐν τοῖς ὠσὶν ἁρμόζει, καὶ πρὸς ἀλωπεκίας παρατριβόμενος· τάχιον γὰρ ἀλκυονίου προςκαλεῖται τρίχας· ἔστι δὲ τὸ κρόμμυον κεφαλαλγὲς πλεῖον βρωθὲν, ἑψηθὲν δὲ οὐρητικώτερον γίνεται· πλέον δὲ ἐσθιόμενον ἐν νόσοις ληθάργους ποιεῖ· τοῦτο τοίνυν ἑψηθὲν[66] καὶ καταπλασθὲν σὺν σταφίδι ἢ σύκῳ, φύματα πέττει καὶ διαῤῥήσσει.

Κεφ. ρπα'. (ρπβ'.) [Περὶ Σκορόδου.] Σκόροδον [οἱ δὲ γήβοσκον, οἱ δὲ ἐλαφόβοσκον, Ῥωμαῖοι ἄλλιουμ] τὸ μέν ἐστιν ἥμερον καὶ κηπευτὸν, καὶ τοῦτο ἐν Αἰγύπτῳ μονοκέφαλον [ἔστιν, ὥςπερ τὸ πρασον, γλυκὺ, ἐμπόρφυρον, μικρὸν· τὸ δὲ λοιπὸν μέγα,

66) Ald., Asulan., Marcell. interponunt *ἑφθὸν*, sed Cornar., Goupyl. et Saracen. omittunt.

et menses ciet ac pellit, infususque per nares caput purgat. Canum morsibus cum sale, ruta et melle imponitur. Cum aceto autem in sole perunctus vitiligines sanat, et cum pari spodio ophthalmias scabiosas sedat. Varos quoque cum sale reprimit. Contra calceamentorum attritus cum adipe gallinaceo utilis est. Valet etiamnum ad alvi profluvium, et auditus gravitatem auriumque sonitus emendat. Ad purulentas aures iisdemque interceptam aquam eliciendam prodest. Quin et calvitiei affrictus, celerius quam alcyonium, pilos evocat. Cepa autem copiosius sumta capitis dolores parit, cocta potentius urinas pellit. Largius vero per adversam valetudinem esitata lethargum accersit. Ceterum cocta et cum uva passa aut fico imposita tubercula maturat et rumpit.

Cap. CLXXXI. (CLXXXII.) [*De Allio.*] Allium [quod geboscon alii, alii elaphoboscon appellant] est sativa planta ac hortensis. Id in Aegypto singulari capitulo [est, sicut porrum, dulce, purpurascens, parvum, reli-

πολυκέφαλον] [67] λευκόν [68]· καλοῦσι δὲ τὰς ἐν αὐτῷ ῥᾶγας ἄγλιθας· ἔστι δὲ καὶ ἄλλο ἄγριον, ὀφιοσκόροδον καλούμενον. Δύναμιν δὲ ἔχει δριμεῖαν, θερμαντικὴν, δηκτικὴν, ἐκκριτικὴν φυσῶν [69] καὶ κοιλίας ταρακτικὴν, ξηραντικὴν στομάχου, δίψης ποιητικὴν [70], ἑλκωτικὴν τῶν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ σωμάτων [71]· [τὰ αὐτὰ δὲ ποιεῖ καὶ τὸ ὀφιοσκόροδον, ὃ καὶ ἐλαφοσκόροδον λέγεται·] [72] βιβρωσκόμενον ἕλμινθας πλατείας ἐξάγει, καὶ οὖρα κατάγει [73]· ἐχιοδήκτοις τε καὶ αἱμοῤῥοοῦσιν [74] ἁρμόζει, ὡς οὐδὲν ἕτερον, λαμβανομένου οἴνου συνεχῶς, ἢ σὺν οἴνῳ λεανθὲν καὶ ποθέν· καταπλάσσεται δὲ πρός τε ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν λυσσοδήκτων ὠφελίμως· βιβρωσκόμενον δὲ [75] καὶ πρὸς

67) Sic Ald.; τὸ δὲ λοιπὸν πολύκρανον solus Sarac. At vero, cum nec Oribas. nec Serap. habeant, Marcellus uncinis coërcuit, Asul., Cornar. et Goupyl. ad notha relegarunt.

68) Hoc Oribas. habet.

69) Ald. ἐκκριτικὴν, φυσσώδη.

70) Ald. et Lacun. interponunt ἐμπνευματώσεως ἀλλοιωτικὴν, quod et Marcell., Cornar. et Goupyl. inserunt. Saracen. contra ἐμπνευματώσεως ad ποιητικὴν refert, omisso ἀλλοιωτικήν. Sed utrumque delendum, cum nec Serap. nec C. N. habeant.

71) Hanc veram lectionem e cod. C. et Serap. habeo. Ald. et Asul. καὶ ἐπιφανείας ὀμμάτων ἀμβλυωτικήν. Goupyl. in cod. καὶ ἐπιφανείας σωμάτων. Sarac. ἑλκωτικὴν ἐπιφανείας, ὀμμάτων ἀμβλυωτικήν.

72) Sic Ald.; Goupyl. et Sarac. interponunt βιβρωσκόμενον. Omne id inclusum merito exulat: multo magis reiicienda, quae solus codex Cantacuz. apud Matthiol. et Saracen. addit: ὃ καὶ ἀγριοσκόροδον, Ῥωμαῖοι ἄλλιουμ κερβίνουμ, φύεται ἐν ὀρεινοῖς καὶ τραχέσι χωρίοις ἐμφερὲς τῷ ὀφιοσκοροδῳ· δύναμιν δ' ἔχει etc., ubi repetuntur, quae initio huius capitis sunt.

73) C. ἄγει.

74) Sarac. auguratur αἱμοῤῥοοδήκτοις: sed cf. Marcell. Vergil. ad h. l. Plin. 20, 18.

75) Cod. Neap. et Ald. interponunt ὀνίνησι.

quum magnum, multiceps] album. Eiusdem nucleos aut fibras aglithas appellant. Est et aliud sylvestre, quod ophioscorodon dicitur. Vim habet allium acrem, calefacientem, mordentem, flatus pellentem, alvum perturbantem; stomachum siccat, sitim gignit, et corporis superficiem exulcerat. [Eadem praestat ophioscorodon, quod et elaphoscorodon nominatur.] Vermes latos esu educit, urinas detrahit, idoneum, si quid aliud, morsis a vipera et haemorrhoo serpente, dummodo continuo vinum superbibatur, aut si e vino teratur, ac in potione sumatur. Quin et in eosdem usus et contra canis rabiosi morsum utiliter

τοὺς ξενισμοὺς τῶν ὑδάτων ἁρμόζει, ἀρτηρίας λαμπρύνει, καὶ βῆχας χρονίας πραΰνει, ὠμόν τε καὶ ἑφθὸν ἐσθιόμενον· φθεῖρας δὲ καὶ κόνιδας φθείρει σὺν ἀφεψήματι ὀριγάνου πινόμενον[76]*· καὲν δὲ καὶ μέλιτι φυραθὲν, ὑπώπια καὶ ἀλωπεκίας ἰᾶται καταχριόμενον· ἐπὶ δὲ τῶν ἀλωπεκιῶν σὺν ναρδίνῳ μύρῳ· σὺν ἁλσὶ δὲ καὶ ἐλαίῳ*[77] *ἐξανθήματα θεραπεύει· ἀφίστησι δὲ καὶ ἀλφοὺς καὶ λειχῆνας καὶ φακοὺς, ἀχῶράς τε καὶ πίτυρα καὶ λέπρας σὺν μέλιτι· μετὰ δᾳδίου δὲ καὶ λιβανωτοῦ ἑψηθὲν ὀδονταλγίαν διακρατούμενον ἐν τῷ στόματι κουφίζει· μυγαλῆς τέ ἐστι κατάπλασμα σὺν συκῆς φύλλοις καὶ κυμίνῳ· τῆς δὲ κόμης τὸ ἀπόζεμα ἐγκάθισμα ἐμμήνων καὶ δευτέρων ἀγωγόν· πρὸς τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ὑποθυμιᾶται· τὸ δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ τῆς μελαίνης ἐλαίας γινόμενον τρίμμα, καλούμενον δὲ μυττωτὸν*[78]*, βιβρωσκόμενον*[79] *οὔρησιν κινεῖ καὶ ἀναστομοῖ· χρήσιμον δὲ καὶ ὑδρωπικοῖς ἐστίν.*

76) C. in margine *καὶ ἕλμινθας σὺν γάλακτι.*

77) Optime sic e Serap. Saracenus. Vulgo enim *σὺν ναρδίνῳ μύρῳ καὶ ἁλσὶ καὶ ἐλαίῳ.*

78) C. N. *μυρτωτὸν.* Ald. et editt. *μύρτον.* Galen. explan. voc. Hippocr. p. 528. manifesto hunc locum innuit: *Μυττωτὸν ὑπότριμμα Διοσκορίδης εἶναί φησι σκορόδων ἢ κρομμύου.*

79) Ald., quod aliae omittunt.

imponitur. In cibo vero sumtum contra aquarum mutationes proficit, fistulam spiritalem clarefacit, diuturnam tussim mitigat, si crudum coctumque manditur. Cum origani decocto potum pediculos lendesque enecat. Combustum ac melle subactum illitumque oculorum sugillationes et calvitiem sanat: calvitiei vero illinitur cum unguento nardino. Cum salibus autem oleoque exanthematis medetur. Vitiligines quoque, lichenas, lentigines, achoras, furfures leprasque cum melle eximit. Cum taeda ac ture decoctum et in ore detentum dentium dolores levat. Contra muris aranei morsus cataplasmatis vice cum foliis ficus et cumino imponitur. Comae decoctum feminarum desessionibus additum menses secundasque partus extrahit. In eumdem quoque usum suffumigatur. Ceterum factum ex eo et nigra oliva intritum, quod myttoton vocant, esu urinam ciet, oscula aperit: hydropicis denique utile.

Κεφ. ρπβ′. (ρπγ′.) [Περὶ Σκοροδοπράσου.] Σκοροδόπρασον φύεται ὡς πράσον μέγα, μετέχον τῆς τοῦ σκορόδου καὶ τοῦ πράσου ποιότητος, ὅθεν καὶ τὴν δύναμιν μικτὴν ἔχει, ποιοῦν ὅσα καὶ τὸ σκόροδον καὶ τὸ πράσον, ἀνειμένως μέντοι· λαχανεύεται δὲ εἰς βρῶσιν, ὡς τὸ πράσον ἑψόμενον καὶ ἀπογλυκαινόμενον.

Κεφ. ρπγ′. (ρπδ′.) [Περὶ Σινήπεως.] Σίνηπι[80] ἢ νάπυ [Ῥωμαῖοι σινάπε] ἐκλέγου τὸ μὴ κατάξηρον [καὶ κατάπυῤῥον][81], ἁδρὸν, ἀλλ' ὃ δὴ θλασθὲν, ἔνδοθεν χλωρὰν καὶ οἱονεὶ ἔγχυλον, [γλαυκόν][82]· πρόσφατον γὰρ καὶ ἀκμαῖον τὸ τοιοῦτον. Δύναται δὲ θερμαίνειν, λεπτύνειν, ἐπισπᾶσθαι, ἀποφλεγματίζειν διαμασσηθέν· μιγεὶς δὲ ὁ χυλὸς αὐτοῦ ὑδρομέλιτι[83] πρὸς ἀντιάδας καὶ τὰς χρονίους τραχύτητας τῆς ἀρτηρίας καὶ τυλώδεις, ἀναγαργαριζόμενος ἁρμόζει· προσαχθὲν δὲ τοῖς μυκτῆρσι λεῖον πταρμοὺς κινεῖ· ἐπιληπτικοῖς τε βοηθεῖ καὶ ὑστερικῶς πνιγομένας διεγείρει, καὶ ἐπὶ ληθαργικῶν καταπλάττεται, ξυρηθείσης τῆς κεφαλῆς· μιγὲν δὲ σύκοις καὶ

80) Ald. interponit κηπαῖον.
81) Nec Oribas., nec Serapion agnoscunt, ergo suspectum.
82) Nec interpretes prisci, nec codd. C. N. hoc habent.
83) C. N. μετὰ μέλιτος.

Cap. CLXXXII. (CLXXXIII.) [*De Scorodopaso.*] Scorodoprasum nascitur porri magnitudine, allii porrique qualitatum particeps: quapropter mixtas quoque vires obtinet, eadem praestans, quae allium pariter ac porrum, sed efficacia minore. Coctum id porri modo dulcescit et in olerum vicem transit.

Cap. CLXXXIII. (CLXXXIV.) [*De Sinapi.*] Sinapi seu napy eligito non magnopere aridum, [et valde rufum], plenum, quodque fractum intus viride ac velut succosum, [glaucum]. Tale siquidem recens ac vegetum habetur. Calefacere autem potis est, attenuare ac attrahere: mansum pituitam elicit. Succus ex aqua mulsa contra tonsillarum tumores veteresque et callosas fistulae spiritalis scabrities gargarizatu prodest. Ipsum vero sinapi tritum et naribus admotum sternutamenta ciet. Comitialibus quoque auxiliatur, et matricis strangulatu oppressas excitat. Quin et lethargicorum capiti deraso illinitur.

ἐπιτεθὲν ἄχρι φοινίξεως, ἁρμόζει πρὸς ἰσχιάδας καὶ σπλῆνας, καὶ καθόλου εἰς πᾶν χρόνιον ἄλγημα, ὅπου μετάγειν τι ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν βουλόμεθα τῷ τῆς ἑτεροπαθείας λόγῳ· θεραπεύει καὶ ἀλωπεκίας καταπλασθὲν· πρόσωπον δὲ καθαίρει, καὶ ὑπώπια αἴρει σὺν μέλιτι ἢ στέατι ἢ κηρωτῇ· σὺν ὄξει δὲ πρὸς λέπρας καὶ λειχῆνας ἀγρίους περιχρίεται· πίνεται δὲ καὶ πρὸς περιόδους ξηρὸν, ὡς ἄλφιτα ἐπιπασσόμενον τῷ ποτῷ· ἐπισπαστικαῖς τε ἐμπλάστροις καὶ ψωρικαῖς μίγνυται χρησίμως· δυσηκοΐαις τε καὶ ἤχοις λεῖον ἐπιτιθέμενον τῇ ἀκοῇ μετὰ σύκου ὠφελεῖ· ὁ δὲ χυλὸς αὐτοῦ σὺν μέλιτι ἁρμόζει πρός τε ἀμβλυωπίας καὶ τραχέα βλέφαρα ἐγχριόμενος· χυλίζεται δὲ ἔτι χλωρὸν τὸ σπέρμα καὶ τὸ ἀποθλιβὲν ξηραίνεται ἐν ἡλίῳ.

Κεφ. ρπδ'. (ρπε'.) [Περὶ Καρδάμου.] Κάρδαμον [οἱ δὲ κυνοκάρδαμον, οἱ δὲ ἴβηρις, οἱ δὲ καρδαμίνακαμ, Αἰγύπτιοι σέμεθ, Ῥωμαῖοι ναστούρκιουμ] κάλλιστον μὲν εἶναι δοκεῖ τὸ ἐν τῇ Βαβυλῶνι κάρδαμον· παντὸς[84] δὲ τὸ σπέρμα

84) C. et Ald. ἀμφοτέρων. Antiquissimi codices videntur duplex

Ficis admixtum et impositum, donec locus rubescat, valet ad coxendicis dolores, lienes, ac universum ad quemvis diuturnum dolorem, cum ex alto in summam cutim quippiar extracturi sumus, translato scilicet in alteram parter affectu. Calvitiei insuper illitum medetur, faciem purgat, et oculorum sugillata tollit cum melle, adipe, aut cerato. Cum aceto vero leprae et ferae impetigines eo perunguntur. Sed et contra febriles circuitus aridum bibitur, polentae modo potui inspersum. Emplastris quoque epispasticis et scabiem excitantibus (?) utiliter admiscetur. Succurrit et auditus gravitati et susurrui cum fico tritum auribusque inditum. Ipsius vero succus cum melle ad oculorum hebetudines et palpebrarum scabritiem inungitur. Denique exprimitur recenti adhuc semine succus, atque ita in sole siccatur.

Cap. CLXXXIV. (CLXXXV.) [*De Nasturtio.*] (*Lepidio.*) Nasturtium [quod alii cynocardamon, alii iberida aut cardaminacam, Aegyptii semeth vocant] optimum videtur esse babylonicum. Omnis autem nasturtii semen ca-

θερμαντικὸν, δριμὺ, κακοστόμαχον, κοιλίαν ταράσσον καὶ ἕλμινθας ἐκτινάσσον, σπλῆνα μειοῦν, ἔμβρυα φθεῖρον, ἔμμηνα κινοῦν, συνουσίαν παρορμῶν, ἔοικε δὲ σινήπει καὶ εὐζώμῳ· ἀποσμήχει λέπρας, λειχῆνας· σὺν μέλιτι δὲ σπλῆνα ταπεινοῖ[85] καταπλασσόμενον καὶ κηρία ἀποκαθαίρει, καὶ τὰ ἐκ θώρακος ἀνάγει ἐγκαθεψόμενον ῥοφήμασιν· ἑρπετῶν τέ ἐστιν ἀντιφάρμακον πινόμενον· θυμιαθὲν δὲ ἑρπετὰ διώκει· τρίχας τε ῥεούσας ἐπέχει, καὶ ἄνθρακας περιῤῥήττει πυοποιοῦν[86]· σὺν ὄξει δὲ καὶ ἀλφίτοις καταπλασθὲν, ἰσχιαδικοὺς ὠφελεῖ, καὶ οἰδήματα καὶ φλεγμονὰς διαφορεῖ, δοθιῆνάς τε ἐκπυοῖ[87] σὺν ἅλμῃ καταπλασθέν· καὶ ἡ πόα δὲ τὰ αὐτὰ ποιεῖ, ἔλασσον μέντοι δύναται.

Κεφ. ρπέ. (ρπϛ΄.) [Περὶ Θλάσπεως.] Θλάσπι [οἱ δὲ θλασπίδιον, οἱ δὲ σίνηπι περσικὸν, οἱ δὲ σίνηπι ἄγριον, οἱ δὲ μυΐτην, οἱ δὲ μυόπτερον, οἱ δὲ δασμοφῶν, οἱ δὲ βίτρον, Αἰγύπτιοι σουιτέμψον, Ῥωμαῖοι σκανδουλάκιουμ, οἱ δὲ κα-

καρδάμου genus distinxisse, cum id in Plinio lib. 20, 50. et in Serap. c. 359. legamus, fuisse puto sylvestre et hortense.

85) C. τήκει.

86) Sic Asulan.; καὶ πυοποιεῖ C., πυοῦν Ald.

87) C. ἐκτήκει.

lefacit, acre est ac stomacho inimicum, alvum turbat, lumbricos pellit, lienem imminuit, fetus interimit, menses ciet, ac ad complexus venereos invitat: sinapi aut erucae simile. Lepras et impetigines exterit: ex melle vero illitum lienem deprimit, favos expurgat, et e pectore sputa educit, sorbitionibus incoctum. Serpentium venenis potum resistit, eosque suffitu fugat. Capillos fluentes cohibet, ac carbunculos rumpit, dum eos ad suppurationem perducit. Cum aceto et polenta illitum ischiadicis confert, oedemata itidem inflammationesque discutit, ac furunculos suppurat cum muria illitum. Ceterum eadem herba praestat, efficacia tamen minore.

Cap. CLXXXV. (CLXXXVI.) [*De Thlaspi.*] Thlaspi [alii thlaspidium, alii sinapi persicum aut sylvestre, alii myitam, alii myopteron, alii dasmophon, alii bitrum, Aegyptii suitempsum, Romani scandulacium, alii capsel-

ψέλλαμ, οἱ δὲ πέδεμ γαλλινάκεουμ] βοτάνιόν ἐστι στενὸν τοῖς φύλλοις, ὡς δακτύλου μῆκος, πεπτωκόσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀκροσχιδέσιν, ὑπολιπάροις, καυλὸν δὲ λεπτὸν ἀνίησι δισπιθαμιαῖον[88], ἀποφυάδας ὀλίγας ἔχοντα, καὶ περὶ ὅλον αὐτὸν καρπὸς ὑπόπλατυς ἐξ ἄκρου, ἐν ᾧ σπερμάτιον ἐμφερὲς καρδάμῳ, δισκοειδὲς[89], οἱονεὶ ἐντεθλασμένον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔσχηκεν· ἄνθος δὲ ὑπόλευκον· ἐν ὁδοῖς καὶ ἐπὶ τοιχῶν καὶ ἐπὶ θριγκῶν[90] φυόμενον· σπέρμα δριμὺ, θερμαντικὸν, χολὴν ἄνω τε καὶ κάτω καθαῖρον, ποθὲν πλῆθος ὀξυβάφου· ἐγκλύζεται δὲ καὶ πρὸς ἰσχιαδικοὺς· ἄγει δὲ καὶ αἷμα ποθὲν, καὶ τὰς ἐντὸς ἀποστάσεις ῥήγνυσι· κινεῖ δὲ καὶ καταμήνια, καὶ ἔμβρυα φθείρει. Ἱστορεῖ δὲ Κρατεύας καὶ ἕτερον θλάσπι, ὅ τινες περσικὸν σίνηπι καλοῦσι, πλατύφυλλον καὶ μεγαλόῤῥιζον, καὶ τοῦτο δὲ μίγνυται τοῖς πρὸς ἰσχιάδα διακλυσμοῖς.

Κεφ. ρπϛ'. (ρπζ'.) [Περὶ Δράβης.] Δράβη[91] ἡ πόα

88) C. σπιθαμιαῖον.

89) Ruell. φακοειδὲς. Sed nostram lectionem tuentur Oribas. et Serap. et codd.

90) C. N. Ald. ἐν ὁδοῖς καὶ τάφροις. Sed Oribas. et Serap. cum nostra lectione congruunt.

91) Ἀραβὶς constituit peculiare caput post Isatidem sylvestrem,

lam aut pedem gallinaceum vocant] herbula est, angustis foliis, digitali longitudine, humi procumbentibus, extrema parte fissis ac subnitidis. Cauliculum emittit tenuem bispithameum, cui pauci adnascuntur ramuli: circa ipsum vero totum fructus est superne modice latus, in quo semen exiguum, nasturtio simile, disciforme, velut infractum, unde et nomen thlaspeos sortitum est. Flos albidus est. Provenit in semitis, muris et sepibus. Semen est acre, calefaciens, bilem sursum deorsumque expurgat, acetabuli mensura potum. Alvus eo eluitur in coxendicis doloribus. Potu sanguinem pellit, internosque abscessus rumpit. Menses quoque ciet, et partus necat. Memorat autem Cratevas alterum etiam thlaspi, quod nonnulli persicum vocant sinapi, latis foliis et grandi radice: et ipsum collutionibus ischiadicorum admiscetur.

Cap. CLXXXVI. (CLXXXVII.) [De Draba.] Draba

πήχεως ἔχουσα ὕψος, ῥάβδους λεπτάς· παρ᾽ ἑκάτερα δὲ τὰ φύλλα, ὥςπερ λεπιδίου, ἁπαλώτερα δὲ καὶ λευκότερα· ἐπ᾽ ἄκρου δὲ σκιάδιον, καθάπερ ἀκτῆς[92], ἔχον ἄνθη λευκά[93]· ταύτης ἡ πόα συνέψεται πτισάνῃ, μάλιστα ἐν Καππαδοκίᾳ· ὁ δὲ καρπὸς αὐτῆς ξηρὸς ἀντὶ πεπέρεως μίγνυται τοῖς προςοψήμασιν.

Κεφ. ρπζ΄. (ρπη΄.) [Περὶ Ἐρυσίμου.] Ἐρύσιμον [οἱ δὲ χαμαίπλιον, προφῆται Ἡρακλέους ἄλφιτα, Αἰγύπτιοι ἐρεθμοῦ, Ῥωμαῖοι ἐριόνεμ] φύεται περὶ τὰς πόλεις καὶ οἰκόπεδα καὶ ἐν κήποις[94]· φύλλα δὲ ὅμοια εὐζώμῳ ἀγρίῳ ἔχει, καυλία[95] ἱμαντώδη, ἄνθη μηλίζοντα· ἐπ᾽ ἄκρων δὲ λοβοὶ κερατοειδεῖς, ἰσχνοί, ὡς τήλιδος, ἐν οἷς σπερμάτια μικρά, καρδάμῳ παραπλήσια, πυρώδη κατὰ τὴν γεῦσιν, ποιοῦντα πρὸς θώρακος ῥευματισμὸν, ἐμπύους, βῆχας, ἴκτερον, ἰσχιάδα ἐκλειχόμενα σὺν μέλιτι[96]· πίνεται καὶ πρὸς τὰ θανάσιμα φάρμακα· κα-

quo totidem verbis repetuntur, quae hic de draba. Reiecerunt id ad notha Asulan. et Cornar. Penitus omiserunt Goupyl. et Saracen.

92) Sic Sambuc. ac Sarac. coniiciunt; ἀκτὶς vulgo.

93) E Serap., Marcell. et Matthiol.; λεπτὰ vulgo.

94) Sic C. et Serap.; κήπους vulgo.

95) C. καὶ λεῖα. N. καὶ λίαν.

96) Ald. et Asul. ἐκλειχόμενον δὲ σὺν μέλιτι πίνεται. Marcell. primus sic divisit, ut in textu: ἐκλειχόμενα suasit Sarac., ut σπερματίοις responderet.

herba ad cubiti altitudinem assurgit, tenuibus virgultis, et foliis ex utroque latere, ceu lepidii, sed mollioribus et albidioribus. In cacumine umbellam gerit, velut sambuci, floribus albis. Huius herba cum ptisana coquitur, maxime in Cappadocia. At vero semen ipsius aridum piperis vice obsoniis admiscetur.

Cap. CLXXXVII. (CLXXXVIII.) [*De Erysimo.*] Erysimon [nonnulli chamaeplion, prophetae Herculis polentam, Aegyptii erethmu, Romani erionem appellant] nascitur circa urbes, domuum areas et in hortis. Folia habet erucae sylvestris, cauliculos loriformes, flores luteos, siliquas in cacumine corniculatas, graciles, ut foeni graeci, in quibus semina parva, nasturtii similia, gustu fervida, quae faciunt cum melle delincta ad pectoris fluxiones, colluviem purulentam, tusses, morbum regium et

ταπλασσόμενον δὲ μεθ' ὕδατος ἢ μέλιτος, ὠφελεῖ καρκινώματα κρυπτὰ, σκληρώματα παρωτίδων καὶ μαστῶν[97] καὶ διδύμων φλεγμονάς· λεπτύνει τε καὶ καθόλου θερμαίνει· ἐπιεικέστερον δὲ γίνεται εἰς τὰ ἐκλείγματα[98], ἀποβραχὲν ὕδατι καὶ φωχθὲν, ἢ ἐνδεθὲν εἰς ὀθόνιον καὶ ὀπτηθὲν στέατος περιπλασθέντος.

Κεφ. ρπη'. (ρπθ'.) [Περὶ Πεπέρεως.] Πέπερι δένδρον ἱστορεῖται φυόμενον ἐν Ἰνδίᾳ, βραχύ· καρπὸν δὲ ἀνίησι κατ' ἀρχὰς μὲν προμήκη καθάπερ λοβοὺς, ὅπερ ἐστὶ μακρὸν πέπερι, ἔχον τὸ ἐντὸς κέγχρῳ λεπτῇ[99] παραπλήσιον, τὸ μέλλον ἔσεσθαι τέλειον πέπερι, ὅπερ κατὰ τοὺς οἰκείους καιροὺς ἀναπλούμενον, βότρυς ἀνίησι, κόκκους φέροντας, οἵους ἴσμεν[100]· τοὺς δὲ καὶ ὀμφακώδεις, οἵτινές εἰσι τὸ λευκὸν πέπερι, εὔθετοῦν μάλιστα εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ καὶ ἀντιδότους

97) Sic C. N.; σκληρίας, παρωτίδας, διδύμων καὶ μαστῶν φλεγμονὰς vulgo.

98) Sic C. N. et Lacuna; ἐγκλύσματα Ald., Asulan., Cornar. et Goupyl.

99) Oribas., Ald., Lacuna et cod. C. habent λεπτῇ, quod deest in aliis editt.

100) Hic lacunam suspicatur Marcell., ubi piper maturum nigrum descriptum fuerit. Et vero Serapion legit: τὸ τέλειον εἶναι μέλαν, τὸ δὲ ἄωρον λευκὸν, καὶ οὐ μελανίζειν, ἄχρις ἂν τελειωθῇ, sed Oribas. et codd. omnes nostram lectionem tuentur.

coxendicis dolorem. Bibitur et semen contra venena. Ex aqua vero aut melle illitum prodest carcinomatis occultis ac duritiis parotidum mammarumque et testium inflammationibus. Attenuat generatim et calefacit. Ad linctus redditur accommodatius, si aqua maceratum torreatur, aut linteo illigatum et farinae massa circumlitum assetur.

Cap. CLXXXVIII. (CLXXXIX.) [*De Pipere.*] Piper arbor esse traditur in India nascens, statura brevis, quae fructum promit initio oblongum, siliquarum instar, quod longum est piper. Habet intus milio tenui simile, quod tandem in perfectum piper abit. Et fructus quidem suis temporibus dehiscens ac semet pandens, racemos emittit, grana ferentes, quales novimus. Acerba autem grana, quae album piper constituunt, apta sunt remediis ocularis, antidotis et theriacis facultatibus. [Longum pi-

καὶ θηριακὰς δυνάμεις· [ἔστι δὲ τὸ μὲν μακρὸν ἐπιτεταμένον τῇ δήξει καὶ ὑπόπικρον διὰ τὸ ἄωρον, καὶ ἐπιτήδειον εἰς τὰς ἀντιδότους καὶ θηριακὰς δυνάμεις·][1] τὸ δὲ μέλαν ἥδιον καὶ δριμύτερον τοῦ λευκοῦ, καὶ εὐστομαχώτερον[2], καὶ μᾶλλον, διὰ τὸ εἶναι ὥριμον, ἀρωματίζον, εὐχρηστότερόν τε εἰς τὰς ἀρτύσεις· τὸ δὲ λευκὸν καὶ ὀμφακίζον, ἀσθενέστερον τῶν προειρημένων[3]. Ἐκλέγου δὲ τὸ βαρύτατον καὶ πλῆρες, μέλαν, μὴ σφόδρα ῥυσσὸν, πρόσφατον δὲ καὶ μὴ πιτυρῶδες· εὑρίσκεται δέ τι ἐν τῷ μέλανι ἄτροφον, κενὸν καὶ κοῦφον, ὃ καλεῖται βράσμα. Δύναμιν δὲ ἔχει κοινῶς θερμαντικὴν, οὐρητικὴν, πεπτικὴν, ἐπισπαστικὴν, διαφορητικὴν, σμηκτικὴν τῶν ταῖς κόραις ἐπισκοτούντων· ἁρμόζει καὶ ῥίγεσι περιοδικοῖς, πινόμενόν τε καὶ συγχριόμενον· καὶ θηριοδήκτοις ἀρήγει· ἄγει καὶ ἔμβρυα· δοκεῖ δὲ καὶ ἀτόκιον εἶναι, μετὰ συνουσίαν προστιθέμενον· βηξί τε καὶ πᾶσι τοῖς περὶ θώρακα πάθεσιν ἁρμόζει, ἔν τε ἐκλεικτοῖς καὶ ποτήμασι λαμβανόμενον· καὶ συνάγχαις ἁρμόζει, διαχριόμενον σὺν μέλιτι· καὶ στρόφους

1) Uncinis inclusa manifesto spuria sunt, nec Oribas. nec Serapion ea habent.

2) Vulgo εὐστομώτερον.

3) C. addit διὰ τὴν ὑγρότητα.

per est intensa mordacitate praeditum et subamarum, quoniam immaturum, antidotis itidem et theriacis medicaminibus accommodatum.] At nigrum albo suavius est, acrius licet, stomacho magis conducit, et aromatis plus continet, quia maturum est, hinc ad condimenta utilius. Album piper et acerbum antedictis infirmius est. Eligito gravissimum, plenum, nigrum, non valde rugosum, sed recens ac minime furfurosum. Reperitur etiamnum in nigro quoddam nutrimenti defectu cassum ac leve, quod brasma vocant. Vim habet omne piper calefacientem, diureticam, concoctricem, epispasticam, discutientem, detergentem ea, quae pupillis caliginem offundunt. Idoneum quoque est, seu potum seu illitum, rigoribus periodicis ac noxiarum bestiarum morsibus. Fetus etiam extrahit. Fertur quoque statim a concubitu subditum spem partus adimere. Tussi omnibusque pectoris vitiis linctu potuve succurrit. Anginis item convenit cum melle perunctum, ac tormina dis-

λύει πινόμενον μετὰ δάφνης φύλλων ἁπαλῶν· ἀποφλεγματίζει δὲ σὺν σταφίδι διαμασσηθέν· ἀνώδυνόν τέ ἐστι καὶ ὕπνον ποιεῖ καὶ ὄρεξιν[4]· πέψει τε συνεργεῖ, μιγνύμενον ἐν βάμμασιν· ἀναληφθὲν δὲ πίσσῃ, χοιράδας διαφορεῖ, σμήχει δὲ ἀλφοὺς σὺν νίτρῳ· φώγνυται δὲ ἐν ὀστράκῳ καινῷ ἐπ' ἀνθράκων, κινούμενον, ὡς φακή[5]. Ἡ δὲ ῥίζα αὐτοῦ οὐκ ἔστι ζιγγίβερ, καθάπερ ἔνιοι ὑπέλαβον, ὡς αὐτίκα δηλώσομεν· ἔοικε μέντοι κόστῳ ἡ τοῦ πεπέρεως ῥίζα, θερμαίνουσα τὴν γεῦσιν καὶ ὑγρὰ προςκαλουμένη· ταπεινοῖ δὲ σπλῆνα σὺν ὄξει καταπλασσομένη καὶ πινομένη· ἀποφλεγματίζει δὲ μετὰ σταφίδος ἀγρίας μασσηθεῖσα.

Κεφ. ρπθ'. (ρϛ'.) [Περὶ Ζιγγιβέρεως.] Ζιγγίβερις ἴδιον ἐστὶ φυτὸν, γεννώμενον ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ Ἀραβίᾳ[6] πλεῖστον, οὗ χρῶνται τῇ χλόῃ εἰς πολλὰ, καθάπερ ἡμεῖς τῷ πηγάνῳ, ἕψοντες εἰς προποτισμοὺς καὶ ἑψήματα μιγνῦντες·

4) Sic Marcell. legit in antiquo cod. et Serap.; ἐστὶ καὶ ὑγιεινὸν καὶ ὄρεξιν κινεῖ vulgo.

5) Sic in Serap. et Cornar.; ἐπ' ὀστράκου καινοῦ κινούμενον, ὡς φασὶ Ald. Asulan. interponit post καινοῦ, ἐπ' ἀνθράκων. Sed in ipsa φακῇ magnopere haereo, ubi enim φώγνυται? Nonne potius κέγχρος c. 119.?

6) Ex Oribasio patet, hanc esse veram lectionem. Sarac. auguratur, καὶ interponendum esse.

cutit potum cum lauri foliis tenellis. Manducatum cum uva passa pituitam prolicit. Dolores quoque sedat, somnum iuxta ac appetentiam conciliat. Sed et concoctionem adiuvat, ad intincta additum. Exceptum vero pice, strumas discutit, ac vitiligines etiam cum nitro abstergit. Torretur autem in fictili novo super prunis, agitatum sicut legumen. Ceterum huius radix non est, ut aliqui rati sunt, zingiber, quemadmodum statim ostendemus. Piperis radix costo similis est, fervida gustu, humores attrahit. Eadem cum aceto imposita, pota quoque, lienem imminuit. Pituitam denique elicit cum staphide agria mansa.

Cap. CLXXXIX. (CLXXXX.) [*De Zingibere.*] Zingiberis sui generis est planta, quae plurima in Troglodytica Arabia nascitur. Huius herba virente cocta ad multa, perinde ac nos ruta, utuntur, propotismatis ac pul-

ἔστι δὲ ῥιζία μικρά, ὥςπερ κυπείρου[7], ὑπόλευκα, πεπερίζοντα τῇ γεύσει καὶ εὐώδη· ἐκλέγου δὲ τὰ ἀτερηδόνιστα· ὑπ' ἐνίων μέντοι ταριχεύεται διὰ τὸ εὔσηπτον καὶ διακομίζεται ἐν κεραμίοις εἰς Ἰταλίαν, εὐχρηστοῦντα εἰς βρῶσιν· λαμβάνεται δὲ μετὰ ταρίχου. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικήν, πεπτικήν, μαλακτικὴν[8] κοιλίας ἐπιεικῶς, εὐστόμαχον· ποιεῖ καὶ πρὸς τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις, μίγνυται καὶ ἀντιδότοις καὶ καθόλου παρέοικέ πως τῇ τοῦ πεπέρεως δυνάμει.

Κεφ. ρϛ'. (ρϛα'.) [Περὶ Ὑδροπεπέρεως.] Ὑδροπέπερι φύεται μὲν μάλιστα παρὰ στασίμοις ὕδασιν ἢ ἐπιεικέσι ῥείθροις· καυλὸν δὲ ἀνίησι γονατώδη, στερεόν, περὶ ὃν μασχάλαι· καὶ φύλλα ἐοικότα ἡδυόσμῳ, μείζονα δὲ καὶ τρυφερώτερα καὶ λευκότερα, δριμέα ἐν τῇ γεύσει, ὥςπερ τὸ πέπερι, οὐ μὴν ἀρωματίζοντα· καρπὸν δ' ἔχει ἐπὶ κλωναρίων μικρῶν, ἐκφυόμενον παρὰ τὰ φύλλα, συνεχῆ καὶ βοτρυώδη, δριμὺν καὶ αὐτόν. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα σὺν τῷ καρπῷ κατα-

7) Sine *μικρὰ* sic codd. C. N., sed *μικρὰ* habent Oribas.; Serapion et ipse Plin. *parvae herbae* saltem meminerunt.

8) Sic et Serapion; *συστατικὴν* codd. C. N.

mentis eam admiscentes. Radices sunt cyperi modo parvae, subalbidae, sapore piper aemulantes ac odoratae. Eligito, quae a vermibus corrosae non sunt. A quibusdam quidem condiuntur, quod cariem facilius sentiant, ac fictilibus in Italiam asportantur, in cibum idoneae, si modo cum suo condimento sumantur. Vim habet zingiber calefacientem, concoquentem, alvum leniter mollientem, stomacho utilem. Est et efficax adversus caliginem oculorum. In antidota additur, ac in universum piperis vires quodammodo refert.

Cap. CXC. (CXCI.) [*De Hydropipere.*] Hydropiper nascitur potissimum ad aquas stagnantes et ad flumina lenta. Caulem edit geniculatum, solidum, axillis cavis cinctum: folia menthae similia, sed maiora, teneriora et albidiora, gustu acria, piperis modo, citra tamen aromatis vestigium. Fructum gerit in ramulis parvis prope folia erumpentem et racematim cohaerentem, qui et ipse acris est. Vim habent folia cum fructu imposita oede-

πλασσόμενα, οἰδήματα καὶ χρονίους σκληρίας διαφορεῖν, ὑπώπιά τε ἀποκαθαίρειν· ξηρανθέντα δὲ καὶ κοπέντα μίγνυται ἀντὶ πεπέρεως ἁλσὶ καὶ προσοψήμασι· ῥίζαν δὲ ἔχει μικρὰν, ἄχρηστον.

Κεφ. ρϛα´. (ρϛβ´.) [Περὶ Πταρμικῆς.] Πταρμικὴ θαμνίον ἐστὶ, κλῶνας ἔχον μικροὺς[9], πολλοὺς, περιφερεῖς, ὁμοίους ἀβροτόνῳ· περὶ οὓς φύλλα ἐπιμήκη, ἐοικότα τοῖς τῆς ἐλαίας, πολλά· ἐπ' ἄκρῳ δὲ ὥσπερ ἀνθεμίδος κεφάλιον μικρὸν, περιφερὲς, δριμὺ κατὰ τὴν ὀσμὴν, ἐρεθιστικὸν πταρμοῦ· ὅθεν καὶ ὠνόμασται. Δύναται δὲ καταπλασσόμενα τὰ φύλλα μετὰ τῶν ἀνθῶν ὑπώπια αἴρειν· τὰ δὲ ἄνθη πταρμοὺς ἐνεργέστατα κινεῖ· φύεται δὲ ἐν ὀρεινοῖς καὶ πετρώδεσι τόποις.

Κεφ. ρϛβ´. (ρϛγ´.) [Περὶ Στρουθίου.] Στρούθιον· [οἱ δὲ κέρδον, οἱ δὲ κάθαρσις, οἱ δὲ στρουθιοκάμηλος, οἱ δὲ χαμαίῤῥυτον, προφῆται χαλίρυτον, Ῥωμαῖοι ῥάδιξ ἀναρία[10], οἱ δὲ ἔρβα λάρια[11], Αἰγύπτιοι οἰνὼ, Ἀφροὶ συρὶς] γνώριμόν ἐστι[12] ᾧ οἱ ἐριοπλύται χρῶνται πρὸς κάθαρσιν

9) Oribas. et Lacuna λεπτούς.
10) N. σάναρα. 11) N. λανάρα.
12) C. interponit: φύλλα ἔχον στενώτερα ἀρνογλώσσου μικροῦ.

mata veteresque duritias discutiendi et sub oculis sugillata emendandi. Siccata vero et tusa sali et obsoniis pro pipere admiscentur. Ceterum radicem habet parvam, nullius usus.

Cap. CXCI. (CXCII.) [*De Ptarmica.*] Ptarmica est fruticulus, ramis tenuibus, multis, teretibus, abrotani similibus, circa quos sunt folia oblonga, copiosa, oleaginis proxima, ac in cacumine capitulum, ut anthemidis, parvum, rotundum, acri odore, sternutamenta ciens, unde etiam nomen accepit. Valent folia cum floribus illita ad delenda sub oculis sugillata: flores autem sternutamenta efficacissime cient. Nascitur in montosis locis rupestribusque.

Cap. CXCII. (CXCIII.) [*De Struthio.*] Struthium [quod alii cerdon, alii purgationem, alii struthiocamelum, alii chamaerrhyton, prophetae chaliryton, Romani radicem herbamve lanariam, Aegyptii oeno, Afri denique syris vocant] vulgo notum est, quo fullones purgandis la-

τῶν ἐρίων, οὗ ἡ ῥίζα δριμεῖα καὶ οὐρητική· βοηθεῖ δὲ ἡπατικοῖς, βηξὶν, ὀρθοπνοίαις, ἰκτέρῳ[13], σὺν μέλιτι κοχλιαρίου πλῆθος λαμβανομένη· κοιλίαν τε ὑπάγει· σὺν δὲ πάνακι καὶ καππάρεως ῥίζῃ ληφθὲν, λίθους θρύπτει καὶ ἐξουρεῖν ποιεῖ· καὶ σπλῆνα ἐσκιῤῥωμένον τήκει· προςτεθὲν δὲ ἔμμηνα ἄγει, καὶ ἔμβρυα φθείρει ἐναργῶς[14]· σὺν ἀλφίτῳ δὲ καὶ ὄξει καταπλασθὲν, λέπραν αἴρει· διαφορεῖ καὶ τὰ φύματα σὺν ἀλεύρῳ κριθίνῳ καὶ οἴνῳ ἑψηθέν· μίγνυται δὲ καὶ κολλυρίοις ὀξυδερκικοῖς[15] καὶ μαλάγμασι· κινεῖ δὲ καὶ πταρμούς· καὶ εἰς τὰς ῥῖνας ἐγχεόμενον λεῖον μετὰ μέλιτος, καθαίρει διὰ στόματος.

Κεφ. ρϛγ΄. (ρϛδ΄.) [Περὶ Κυκλαμίνου.] Κυκλάμινος [οἱ δὲ κισσάνθεμον, οἱ δὲ κισσόφυλλον, οἱ δὲ χελώνειον, οἱ δὲ ἰχθυόθηρον[16], οἱ δὲ χυλίνην[17], οἱ δὲ Ζωροάστρις ἢ τριμφαλίτης, Ὀσθάνης ἀσφώ, προφῆται μιασφὼ, Αἰγύπτιοι θέσκε, Ῥωμαῖοι ῥάπουμ τέῤῥαι, οἱ δὲ οὐμβιλίκουμ τέῤῥαι, οἱ δὲ ἀρκαρὰ[18]]

13) Addo e Serap. et codd. C. N.
14) Sic cum Ald. omnes praeter Sarac., qui ἐνεργῶς. C. N. ἐν ἐρίῳ.
15) Sic C.; ὀξυδερκέσι cum Ald. rell.
16) Sic Marcell.; ἰχθιώθηρον Ald. et rell.
17) Sic Ald. et rell.; κυλίνην Marcell.
18) Sic Ald.; ἀρκάρ alii.

nis utuntur. Eius radix acris est urinamque ciet. Auxiliatur hepatis affectibus, tussi, anhelationi, morbo arcuato cum melle, cochlearis mensura; alvum quoque subducit. Eadem cum panace et capparis radice calculos frangit et cum urina expellit, lienem etiam scirrho induratum liquat. Subdita menses trahit, et fetus manifesto necat. Cum polenta autem et aceto illita lepram emendat. Discutit et pannos, cum farina hordeacea et vino decocta. Miscetur praeterea collyriis acuendo visui idoneis itemque malagmatis. Sternutamenta etiam facit: atque per os purgat, trita cum melle naribusque infusa.

Cap. CXCIII. (CXCIV.) [*De Cyclamine.*] Cyclamen [quod et cissanthemon, alii cissophyllon, chelonion etiam et piscium escam, aut chylinen vocant, alii Zoroastridem vel trimphaliten, Osthanes aspho, prophetae miaspho, Aegyptii thesce, Romani rapum sive umbilicum

φύλλα ἔχει ὅμοια κισσῷ[19], ποικίλα κάτωθεν καὶ ἄνωθεν κηλίσιν ὑπολεύκοις, καυλὸν τετραδάκτυλον, γυμνὸν, ἐν ᾧ ἄνθη ῥοδοειδῆ πορφυρίζοντα[20], ῥίζαν μέλαιναν, γογγυλίδι παραπλησίαν, ὑπόπλατυν· ἥ τις ποθεῖσα μετὰ ὑδρομέλιτος, ἄγει φλέγμα καὶ ὕδωρ κάτω, καὶ ἔμμηνα δὲ κινεῖ πινομένη καὶ προστιθεμένη· φασὶ δὲ, ὅτι ἂν ὑπερβῇ τὴν ῥίζαν ἐγκύμων γυνὴ, ἐξαμβλώττειν αὐτήν· ἔστι δὲ καὶ ὠκυτόκιον[21] περιαπτομένη· πίνεται δὲ πρὸς τὰ θανάσιμα μετ' οἴνου, καὶ μάλιστα πρὸς λαγωὸν θαλάσσιον· καὶ ἑρπετῶν ἐστιν ἀντιφάρμακον καταπλασσομένη· μεθύσκει τε οἴνῳ μιχθεῖσα, καθίστησι δὲ καὶ ἴκτερον τριῶν δραχμῶν πλῆθος, ποθεῖσα μετὰ γλυκέος ἢ μελικράτου ὑδαροῦς· κατακλίνειν δὲ δεῖ ἐν οἴκῳ[22] θερμῷ [οὐ προσηνέμῳ[23]] τὸν πίνοντα, καὶ πλείοσιν ἱματίοις περιβάλλειν, ὅπως ἱδρώσῃ· ὁ δὲ ἀποκρινόμενος[24] ἱδρὼς χο-

19) Quod hic interponunt cum Ald. πορφυρᾶ, deest in Oribas., Serap. et codd. C. N.

20) Sic Oribas., Serap. et Ald.; ἐν τῷ λευκῷ πορφυροειδῆ C. N.

21) Ὀξυτόκιον vulgo, sed et ἀτόκιον habet C., et Serap. legisse videtur: τῷ τραχήλῳ περιαπτομένη ἀτόκιον, τῷ δὲ μηρῷ τῆς ὠδινούσης, ὠκυτόκιον.

22) Ald. et Marcell. οἴνῳ, quos et sequitur Asulanus. Cornarus primus habet οἴκῳ, quae lectio et cum sequentibus, et cum Serapione congruit. Sed uncinis inclusa in Serap. et plerisque vetustis exemplaribus desunt. 23) C. ἀμηνέμῳ.

24) Ald., Asul., Marcell., Cornar., Goupyl. ἀποκριόμενος. Exemplum negligentiae editorum!

terrae, nonnulli denique arcara] folia habet hederae similia, utrinque maculis albidis variegata, pedunculum palmarem, qui flores gerit rosaceos, purpurascentes. Radix nigra, rapo proxima et latiuscula. Haec pota cum hydromelite pituitam aquosaque detrahit, ac menses ciet pota aut subdita. Tradunt, si praegnans mulier radicem eam transgrediatur, abortum facere. Sed et alligata partum accelerat. Contra venena, praesertim leporis marini, ex vino bibitur. Imposita quoque contra serpentium ictus expedit, et vino mixta inebriat. Regium vero morbum compescit, tribus drachmis pota cum passo aut mulsa dilutiore. Sed bibentem oportet in cubiculo calido [minimeque ventis pervio] decumbere, pluribus contectum stragulis, ut in sudorem coniiciatur. Qui vero excernitur

λώδης εὑρίσκεται τῇ χροιᾷ· ἐγχυματίζεταί τε ὁ χυλὸς αὐτῆς μετὰ μέλιτος εἰς τὰς ῥῖνας πρὸς κάθαρσιν κεφαλῆς· καὶ τῷ δακτυλίῳ ἐν ἐρίῳ προςτίθεται πρὸς κομιδὴν περιττωμάτων· καταχρισθέντος δὲ αὐτοῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ καὶ ὑπογαστρίου καὶ ἰσχίου, κοιλίαν μαλάσσει[25], καὶ ἐκτρωσμοὺς ἐργάζεται· καὶ πρὸς τοὺς ὑποκεχυμένους καὶ ἀμβλυωποῦντας ὀφθαλμοὺς ἐγχριόμενος ὁ χυλὸς σὺν μέλιτι ἁρμόζει· μίγνυται δὲ καὶ εἰς τὰ φθόρια· ἕδραν δὲ προπεσοῦσαν σὺν ὄξει καταχριόμενος ὁ χυλὸς καθίστησι· χυλίζεται δὲ ἡ ῥίζα κοπτομένη καὶ ἐκθλιβομένη, ἑψομένου τοῦ χυλοῦ ἄχρι μελιτώδους συστάσεως· ῥύπτει δὲ καὶ χρῶτα ἡ ῥίζα καὶ ἐξανθήματα στέλλει, καὶ τραύματα μετ' ὄξους [καθ' ἑαυτήν τε καὶ μετὰ μέλιτος] ἰᾶται[26]· καταπλασσομένη δὲ καὶ σπλῆνα τήκει· ἀποκαθαίρει δὲ καὶ ἔφηλιν καὶ ἀλωπεκίας· εὐθετεῖ δὲ καὶ πρὸς στρέμματα καὶ ποδάγραν, καὶ τὰ ἐν κνήμαις[27] ἑλκύδρια καὶ χίμετλα τὸ ἀφέψημα αὐτῆς καταντλούμενον· αὐτή τε δι' ἐλαίου παλαιοῦ ἀναζεσθεῖσα ἀπουλοῖ, καταχριομένου τοῦ ἐλαίου· ἐγκοιλανθεῖσα δὲ πληροῦται τοῦ ἐλαίου, καὶ τίθεται ἐπὶ θερμοσπο-

25) Lacuna in cod. ταράττει, aptius. Sed Serap. et codd. plerique in nostra lect, consentiunt.
26) Uncinis inclusa desunt in Serap.; μετ' ὄξους deest in codd. C. et N. Alterutrum redundat.
27) Sic e Serap.; κεφαλῇ vulgo.

sudor, felleus invenitur colore. Eius etiam succus cum melle naribus infunditur ad purgandum caput, et sedi in vellere subditur ad deiicienda excrementa. Idem illitus umbilico, imo ventri et iliis, alvum solvit et abortum facit. Quin et suffusis hebetioribusque oculis oblitus cum melle succus prodest. Miscetur et medicamentis fetum evocantibus. Anum provolutum cum aceto illitus restituit. Exprimitur vero tusa radice succus, et ad mellis crassitudinem decoquitur. Radix autem ipsa cutem abstergit, exanthemata reprimit, ac vulneribus ex aceto [tum per se, tum cum melle] medetur. Lienem quoque imposita liquat. Contractas a sole maculas et calvitiem emendat. Sed et ipsius decoctum fotu luxatis, podagrae, ulcusculis tibiarum et pernionibus idoneum est. In oleo vetere fervefacta, illito oleo, cicatrix inducitur. Ipsa quoque radix excavata oleo impletur et cineri ferventi imponitur,

διᾶς· προςεμβάλλεται δὲ ἐνίοτε καὶ κηροῦ τυῤῥηνικοῦ ὀλίγον, ὡς γλοιῶδες γενέσθαι, κατάχρισμα ἄριστον χιμετλιῶσιν· ἀποτίθεται δὲ ἡ ῥίζα τμηθεῖσα, ὥςπερ σκίλλα· ἱστορεῖται δὲ καὶ πρὸς φίλτρα αὐτὴν λαμβάνεσθαι κοπεῖσαν[28], ἀναπλασθεῖσάν τε εἰς τροχίσκους· φύεται δὲ ἐν συσκίοις τόποις, μάλιστα δὲ ὑπὸ τὰ δένδρα.

Κεφ. ρϛδ'. (ρϛε'.) [*Περὶ ἑτέρας Κυκλαμίνου.*] Κυκλάμινος ἑτέρα, ἣν ἔνιοι κισσάνθεμον ἢ κισσόφυλλον καλοῦσι, φύλλα ἔχει κισσῷ ἐοικότα, ἐλάσσονα δέ· καυλοὺς παχεῖς, γονατώδεις, περιειλισσομένους τοῖς παρακειμένοις δένδρεσιν ἑλικοειδῶς· ἄνθη λευκὰ, εὐώδη[29]· καρπὸς δὲ ὡς ῥάγες σταφυλῆς, ὅμοιος κισσῷ, μαλακὸς, δριμὺς ἐν τῇ γεύσει ἠρέμα καὶ γλισχρός· ῥίζα ἄχρηστος· φύεται δὲ ἐν τραχέσι χωρίοις· ταύτης ὁ καρπὸς ὅσον < μία τὸ πλῆθος πινόμενος μετ᾽ οἴνου λευκοῦ κυάθων β', ἐπὶ ἡμέρας μ', σπλῆνα τήκει δι᾽ οὔρων καὶ κοιλίας δαπανώμενον· πίνεται δὲ καὶ πρὸς ὀρθόπνοιαν, καὶ τὰς ἐκ τοκετῶν καθαίρει ποθείς[30].

28) Lacuna καεῖσαν.
29) C. λευκοειδῆ.
30) Sic Sarac. emendat; ποθεῖσα vulgo.

addito interdum cerae tuscae momento, ut viscosus fiat illitus, perquam utilis pernione laborantibus. Ceterum radix scillae modo concisa reponitur. Traditur et ad amatoria assumi tusa ac in pastillos formata. Nascitur planta locis umbrosis, praecipue sub arboribus.

Cap. CXCIV. (CXCV.) [*De Cyclamine altero.*] Cyclamen alterum, quod nonnulli cissanthemon aut cissophyllon vocant, folia fert hederae, sed minora, caules crassos, geniculatos, vicinis arboribus cirri in modum circumvolutos. Flores albidi, odorati. Fructus vero uvarum racemi instar, hederae (fructui) similis, mollis, subacris sapore ac glutinosus. Radix nullius usus. Provenit locis asperis. Huius fructus drachmae unius pondere potus cum vini albi cyathis duobus ad quadraginta dies, lienem liquat ac per urinas alvumque absumit. Bibitur et adversus anhelationes, potumque reliquias a partu expurgat.

Κεφ. ρϛέ. [Περὶ Δρακοντίας μεγάλης[31].] Δρακοντία μεγάλη· [οἱ δὲ ἄρον, οἱ δὲ ἴσαρον[32], οἱ δὲ ἴαρον, οἱ δὲ ἱεράκικος, οἱ δὲ βίαρον, οἱ δὲ ἀρμιάγριον, οἱ δὲ κύπερις, Ῥωμαῖοι λούρουμαμ[33], οἱ δὲ μαυριάριαμ, οἱ δὲ σιγιγγιάλιος[34]] φύεται ἐν συσκίοις περιφραγμοῖς[35]· καυλὸν δὲ ἔχει λεῖον, ὀρθὸν, ὡς διπηχυαῖον, καὶ πάχυν, ὡς βακτηρίαν, ποικίλον κατὰ χρόαν[36], ὡς ἐοικέναι δράκοντι, καὶ πλεονάζει μὲν ἐν τοῖς διαπορφύροις σπίλοις· φύλλα δὲ ὡς λαπαθοειδῆ, ἀντεμπλεκόμενα· καρπὸν δὲ ποιεῖ ἐπ' ἄκρου τοῦ καυλοῦ βοτρυοειδῆ, σποδοειδῆ τῷ χρώματι τὸ πρῶτον, ἐν δὲ τῷ πεπανθῆναι κροκίζοντα καὶ φοινικοῦν· ῥίζαν εὐμεγέθη, στρογγύλην, λευκὴν, φλοιὸν ἔχουσαν λεπτόν· συλλέγεται δὲ καὶ χυλίζεται, ὅταν περκάζῃ, καὶ ξηραίνεται ἐν σκιᾷ. Ἡ δὲ ῥίζα ὀρύσσεται πυ-

31) Hoc caput cum Asulano et Marcello omnes editiones ad notha ablegant, Marcello docente, aliis verbis eamdem plantam, ac in sequenti capite, describi: neque reperiri hanc nostram plantam vel in Galeno, vel in Paullo, vel etiam in Serapione. Quod licet verum sit, adest tamen id caput in Oribasio et in omnibus codicibus, sumtam autem esse descriptionem e Crateva, Anguillara perhibet p. 125. Ut confirmetur, magnam esse Dracontii Arique litem, Matthiolus fictitiam iconem promsit, Dodonaeus autem primus optime hanc plantam illustravit.

32) Forte ἀρίσαρον. 33) Forte κολουβρίναμ.

34) C. σετεγιάλιος, οἱ δὲ στρουμάριαμ.

35) Sic Ald., Asul., Marc., Corn., Goupyl. Solus Sarac. περὶ φραγμοῖς. C. καὶ φραγμοῖς.

36) Sic C. N.; χρόνον vulgo.

Cap. CXCV. [*De Dracontia grandi.*] Dracontia grandis [quam et arum et (?) arisarum, iaron, ieracicos, biaron, armiagrion etiam et cyperis, Romani (?) colubrinam, mauriariam, sigingialion vocant] nascitur in umbrosis sepium circuitibus. Caulem habet glabrum, rectum, prope bicubitalem et baculi crassitudine, draconis instar versicolorem, ut tamen purpureae maculae abundent. Folia ad lapathi formam accedunt, mutuo secum nexa (implicita). Fructum in summo caule producit racemosum, protinus colore cinerascentem, ut vero maturuit, croceum aut puniceum: radicem praegrandem, rotundam, candidam, tenui vestitam cortice. Colligitur autem, et succus ex ea exprimitur, dum fructus maturescit, siccaturque in umbra. Radix messe tritici effoditur, lotaque frustatim

ῥαμητῷ καὶ πλυθεῖσα κατατέμνεται καὶ ἐνείρεται[37] μὲν ἱμαντι, ξηραίνεται δὲ ἐν σκιᾷ· θερμαντικὴ δέ ἐστι μετὰ συγκράματος[38]· ποιεῖ δὲ ὀπτὴ καὶ ἑφθὴ, μετὰ μέλιτος ἐκλειχομένη, πρὸς ὀρθοπνοϊκοὺς, ῥήγματα, σπάσματα, βῆχας, κατάῤῥουν· ποθεῖσα δὲ μετ᾽ οἴνου τὰς ἐπὶ συνουσίαν ὁρμὰς κινεῖ· καθαίρει δὲ σὺν μέλιτι λειανθεῖσα[39] ἢ ἐπιπλασθεῖσα τὰ κακοήθη τῶν ἑλκῶν καὶ φαγεδαινικὰ, καὶ μάλιστα μετὰ λευκῆς ἀμπέλου· καὶ κολλύρια δὲ ἐξ αὐτῆς σὺν μέλιτι πρὸς σύριγγας ἀναπλάττεται καὶ ἐμβρύων κομιδήν· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ἀλφοὺς σὺν μέλιτι καταχρισθεῖσα· πολύποδας δὲ καὶ καρκινώματα δαπανᾷ· ποιεῖ δὲ καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς πρὸς ὀφθαλμικὰ, πρὸς νεφέλια, λευκώματα, ἀχλύν. Ἡ δὲ ὀσμὴ τῆς ῥίζης καὶ τῆς πόας τῶν ἄρτι συνειλημμένων φθόριόν ἐστι, καὶ τοῦ καρποῦ λ' κόκκοι ποθέντες μετ᾽ ὀξυκράτου· ἔνιοι δὲ τῷ χυλῷ τῷ τούτου καὶ τοὺς ὠταλγοῦντας ἐνεχυμάτισαν μετὰ ἐλαίου· τὰ φύλλα δὲ ὡς στύφοντα τοῖς νεοτρώτοις ὑπέθεσαν, ἑψημένα δὲ ἐν οἴνῳ καὶ τοῖς χίμετλα ἔχουσι· φασὶ δὲ

37) N. ἐναιείρεται; forte ἐναείρεται.
38) C. μετασυγκριτικῶς.
39) Cornar., Goupyl. et Sarac. λεανθεῖσα.

conciditur, et loro illigata in umbra siccatur. Vim habet calefacientem cum diluta vini potione. Succurrit, seu tosta, seu etiam elixa, cum melle delincta, anhelantibus, ruptis, convulsis atque destillationi. Pota vero ex vino impetus ad venerem concitat: ulcera maligna et phagedaenica cum melle trita et imposita purgat, maximeque cum vite alba (bryonia). Ex ea quoque cum melle collyria efformantur ad fistulas eliciendosque fetus. Facit et ad vitiligines cum melle illita. Polypos vero et carcinomata absumit. Utilis et ipsius succus oculorum medicamentis, contra nubeculas, albugines et caliginem. Radicis insuper aut herbae odor recens conceptos fetus enecat pariter ac triginta seminis grana, si in posca bibantur. Sunt et qui ex eodem semine expressum succum cum oleo dolore aurium vexatis infuderint, quin et folia, astringentia nimirum, recentibus vulneribus imposuerint, eademque cocta in vino perniombus adhibuerint. Sed et aiunt, qui folia manibus

καὶ τοὺς διατρίψαντας αὐτὰ ταῖς χερσὶν, ἢ τὴν ῥίζαν ἀναιροῦντας, ὑπὸ ἔχεως μὴ δάκνεσθαι.

Κεφ. ρϛϛ'. [Περὶ Δρακοντίας μικρᾶς[40].] Δρακοντία ἑτέρα[41] ἔχει φύλλα κισσοειδῆ, μεγάλα, σπίλους ἔχοντα λευκοὺς, καυλὸν δὲ ὀρθὸν, δίπηχυν, ποικίλον, ὀφιοειδῆ, διαπόρφυρον τοῖς σπίλοις, βακτηρίας τὸ πάχος· καρπὸς δὲ ἐπ' ἄκρου βοτρυώδης, χρώματι τὸ μὲν πρῶτον χλοώδης, πεπανθεὶς δὲ κροκίζων, ἐπιδάκνων τὴν γεῦσιν· ῥίζα ποσῶς στρογγύλη, βολβοειδὴς, ὁμοία ἄρῳ, φλοιὸν ἔχουσα λεπτόν· φύεται ἐν συσκίοις περιφραγμοῖς καὶ αἱμασιαῖς[42]. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ καρπὸς χυλισθεὶς, καὶ ἐγχυματισθεὶς μετ' ἐλαίου εἰς τὸ οὖς, ὠταλγίαν παύειν· εἰς δὲ τὰς ῥῖνας προστιθέμενος ἐν ἐρίῳ, πολύπουν δαπανᾷν· καταχριόμενος δὲ στέλλειν καρκινώματα· ποθέντες δὲ ὅσον λ' κόκκοι μετὰ ὀξυκράτου ἐξαμβλώσκουσι· καὶ τὴν ὀσμὴν δέ φασι μετὰ τὸν μαρασμὸν τῆς ἀνθήσεως τῶν ἄρτι συνειλημμένων ἐμβρύων φθαρτικὸν εἶναι· ἡ δὲ ῥίζα

40) Sic inscribitur in Ald., Oribas. et Serap. *Δρακοντίου* apud Asulan., Marcell. et sequ.

41) *Δρακόντιον* Asul., Marc. et sequ.

42) Sic Oribas., Ald., Marcell., Asulan.; *περὶ φραγμοὺς καὶ αἱμασίας* Cornar., Goupyl., Sarac.

confricuerint, aut radicem ipsam gestent, neutiquam a vipera morderi.

Cap. CXCVI. [*De Dracontia minore.*] Dracontia altera habet folia hederacea, magna, albis notata maculis, caulem vero rectum, bicubitalem, anguium more variegatum, maculis sparsum purpureis, baculi crassitudine. Fructus est in summo racemosus, colore primum quidem herbaceo, sed cum ematuruit, in croceum vergente, sapore mordax. Radix quadantenus rotunda, bulbosa, aro similis, tenui vestita cortice. Expressus e semine succus cum oleo in aurem infusus aurium dolores tollit. Naribus etiam ex vellere inditus polypum absumit. Sed et carcinomata illita sistit. Eius autem grana triginta si in posca bibuntur, abortum inferunt. Quin et odorem aiunt, postquam marcuerint flores, recens conceptos fetus enecare. Radix vero calefaciens humores in pectore haerentes ex-

θερμαντικὴ οὖσα[43] τὰ ἐν θώρακι ὑγρὰ εὐανάγωγα[44] ποιεῖ, ἑφθή τε καὶ ὀπτὴ μετὰ μέλιτος βιβρωσκομένη[45]. Τυρός τε ἐνειλούμενος τοῖς φύλλοις, ἄσηπτος διαμένει. Λαχανεύεται δὲ ἡ ῥίζα καὶ πρὸς τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν, ἑφθή τε καὶ ὠμὴ ἐσθιομένη· οἱ δὲ ἐν ταῖς Γυμνήτισι νήσοις, καλουμέναις δὲ Βαλεαρίσιν[46], ἑφθὴν τὴν ῥίζαν μιγνύντες μέλιτι πολλῷ ἐν τοῖς συνδείπνοις ἀντὶ πλακούντων παρατιθέασιν[47].

Κεφ. ρϛζ΄. [Περὶ Ἄρου.] Ἄρον, τὸ καλούμενον παρὰ Σύροις λούφα, [οἱ μὲν ἄλιμον, οἱ δὲ θύμον, οἱ δὲ δρακοντίαν[48], ὃ οἱ Κύπριοι καὶ κολοκάσσιον καλοῦσι·] φύλλα ἀνίησιν ὅμοια τοῖς τοῦ δρακοντίου, μικρότερα[49] δὲ καὶ ἀσπιλότερα[50], καυλὸν σπιθαμιαῖον, ὑποπόρφυρον[51], ὑπεροειδῆ·

43) Vulgo hic repetuntur de usu δρακοντίας μεγάλης πρὸς ὀρθοπνοϊκοὺς κ. τ. λ.

44) Sic Ald.; ἀνάγωγα Asulan., Marcell.

45) Iterum repetuntur e priori capite: ποθεῖσα — χίμετλα ἔχουσα.

46) Vulgo Καλλαρίσιν, facili commutatione cum Καλάρει s. Καράλει τῆς Σάρδονος. Strabo lib. 5, p. 137. Serap. *Insulae, quae dicitur Amenidas.* Legit enim عمنتى loco غمنتى.

47) Hic denique paullo mutatis repetuntur, quae de radicis effossione et praeparatione in cap. priori tradebantur. Serapion ordine prioris capitis interpretatur.

48) Δρακοντίας μικρᾶς nomine descripsisse id Cratevam, Anguillara testatur, et iisdem fere verbis, quibus Dioscorides.

49) Sic Oribas., Serap., Sarac.; μακρότερα Ald., Asul., Cornar., Marcell., Goupyl.

50) C. ἀσπίλωτα.

51) Oribas. et C. ὑπόπυῤῥον.

screatu faciles reddit, si cocta aut assa cum melle comeditur. Ceterum caseus foliis involutus a putredine servatur immunis. Oleris vice et radix recipitur cruda vel cocta ad usum in secunda valetudine. Incolae Gymnasiarum insularum, quas et Baleares vocant, coctam radicem cum multo melle placentarum loco in conviviis apponunt.

Cap. CXCVII. [*De Aro.*] Arum, apud Syros Lufa dictum [alii alimon, alii thymon vocant aut dracontiam, Cyprii etiam colocassium] folia emittit dracunculi, sed minora et minus maculosa: caulem spithameum, subpurpureum ac pistilli forma, in cuius summo fructus est in

ἐφ' οὗ ὁ καρπὸς κροκίζων[52]· ῥίζα λευκὴ πρὸς τὴν τοῦ δρακοντίου[53], ἥτις καὶ ἐσθίεται ἑψομένη, ἧττον οὖσα δριμεῖα· ταριχεύεται δὲ τὰ φύλλα εἰς βρῶσιν, καὶ καθ' ἑαυτὰ[54] ξηρανθέντα ἑψόμενα ἐσθίεται. Δύναμιν δ' ἔχει ἡ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὰ φύλλα τὴν αὐτὴν τῷ δρακοντίῳ· ποιεῖ δὲ ἡ ῥίζα καταπλασσομένη σὺν βολβίτῳ ἐπὶ ποδαγρικῶν· ἀποτίθεται δὲ ὡς ἡ τοῦ δρακοντίου· καὶ καθόλου ἐστὶ διὰ τὸ μὴ λίαν δριμὺ, ἐδώδιμος.

Κεφ. ρϟη'. [Περὶ Ἀρισάρου.] Ἀρίσαρον ἐστὶ μικρὸν βοτάνιον, ῥίζαν ἔχον ὡς ἐλαίας· ἐστι δὲ δριμυτέρα[55] τοῦ ἄρου, ὅθεν νομὰς ἵστησι καταπλασσομένη· κολλύριά τε πρὸς σύριγγας ἐνεργῆ[56] ἐξ αὐτῆς γίνεται· φθείρει δὲ καὶ αἰδοῖον παντὸς ζώου ἐντεθεῖσα[57].

Κεφ. ρϟθ'. [Περὶ Ἀσφοδέλου.] Ἀσφόδελος [οἱ δὲ ναρθήκιον, Ῥωμαῖοι ἀλβούκιουμ[58]] φυτὸν τοῖς πλείστοις[59]

52) In marg. cod. C. ὡς ἐλαίας καρπὸς τὸ μέγεθος.

53) C. ἢ κρομμύου λευκοῦ.

54) Sic Oribas., Serap., Ald. C. et N. καθ' ἑαυτὰ omittunt.

55) Sic Cornar., Goupyl. et Sarac.; δριμύτερον Ald., Asulan. et Marcell.

56) Sic Cornar., Goupyl. et Sarac.; ἐναργῆ Ald., Asulan. et Marcell.

57) Sic Asulan. et qui sequuntur; καταπλασθεῖσα ἡ ῥίζα Ald.

58) C. Ἀφροὶ κῦρα addit.

59) C. πλείοσιν.

croceum colorem inclinans. Radix alba, ad dracunculi radicem accedens, quae itidem cocta estur, cum minus acris sit. Folia vero ad esum condiuntur, et arida per se decocta manduntur. Vim habent radix, semina ac folia eamdem, quam dracontia. Radix cum fimo bubulo cataplasmatis vice imposita podagricis prodest. Ceterum eodem, quo dracontiae radix, modo reconditur, ac in summa ob mitiorem, qua praedita est, acrimoniam, esui aptior est.

Cap. CXCVIII. [*De Arisaro.*] Arisarum plantula exilis est, cuius radix olivam refert. Est autem aro acrior, unde illita ulcera depascentia sistit. Ex eadem collyria concinnantur ad fistulas efficacia. Ceterum indita cuiusvis animalis genitale corrumpit.

Cap. CXCIX. [*De Asphodelo.*] Asphodelus, [quam alii narthecium, Romani albucum vocant] planta est ple-

γνώριμον, φύλλα ἔχων πράσῳ μεγάλῳ ὅμοια, καυλὸν δὲ λεῖον, ἔχοντα ἐπ' ἄκρου ἄνθος, καλούμενον ἀνθερικόν· ῥίζαι δὲ ὕπεισιν ἐπιμήκεις, στρογγύλαι[60], βαλάνοις ὅμοιαι, δριμεῖαι κατὰ τὴν γεῦσιν, καὶ τὴν δύναμιν θερμαντικαί· κινοῦσι δὲ καὶ οὔρησιν, καὶ ἔμμηνα ποθεῖσαι· ἰῶνται[61] καὶ πλευρᾶς ἀλγήματα καὶ βῆχας καὶ σπάσματα καὶ ῥήγματα < α' πλῆθος τῆς ῥίζης ἐν οἴνῳ πινομένης· ποιεῖ δὲ καὶ εὐεμεστέρους ὅσον ἀστράγαλος βρωθεῖσα[62], καὶ ἑρπετοδήκτοις δίδοται ὠφελίμως, ὅσον < γ' τὸ πλῆθος· καταπλάττειν δὲ δεῖ τὰ δήγματα τοῖς τε φύλλοις καὶ τῇ ῥίζῃ καὶ τοῖς ἄνθεσι σὺν οἴνῳ· καὶ τὰ ῥυπαρὰ καὶ νεμόμενα ἕλκη, καὶ μαστῶν καὶ διδύμων φλεγμονὰς, καὶ φύματα καὶ δοθιῆνας, συγκαθεψομένης τρυγὸς οἴνου τῇ ῥίζῃ· πρὸς δὲ τὰς προςφάτους φλεγμονὰς μετ' ἀλφίτου· ὁ δὲ χυλὸς τῆς ῥίζης προςλαβὼν οἴνου παλαιοῦ γλυκέος καὶ σμύρνης καὶ κρόκου, συνεψηθέντων[63] ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἔγχριστον[64] γίνεται ὀφθαλμοῖς φάρμακον· καὶ

60) C. ὑπομήκεις, ὑποστρογγύλαι.

61) Sic Ald., Asulan., Marc.; ἰᾶται Cornar., Goupyl., Sarac. Deest in C.

62) Sic Ald., Asulan., Marcell.; βρωθεὶς Cornar., Goupyl., Sarac.

63) Sic Cornar., Goupyl. et Sarac.; συνεψηθέντα Ald., Asulan., Marcell.

64) C. ἐνάρετον.

risque nota, foliis porri maiori similibus; caule vero laevi, qui in summo florem gerit, antherici nomine. Radices subsunt oblongae, teretes, glandibus similes, gustu acres et vi calefaciente praeditae. Epotae menstrua urinasque pellunt. Medentur et lateris doloribus, tussibus, convulsis ac ruptis, drachmae pondere in vino potae. Vomitiones asphodelus adiuvat, tali lusorii mole in cibo sumtus. Utiliter etiam tribus drachmis datur a serpente demorsis: sed vulneribus ex morsu folia, radicem floresque ex vino illini oportet. Item sordidis ac depascentibus ulceribus, mammarum testiumque inflammationibus, tuberculis furunculisque una cum vini faece decocta, recentibus autem inflammationibus ex polenta auxiliatur. At ex radicis succo, additis vetere vino dulci, myrrha et croco, ita ut simul omnia decoquantur, illinendis oculis fit medicamen-

πρὸς ὦτα πυοῤῥοοῦντα καθ' ἑαυτὸν καὶ σὺν λιβανωτῷ καὶ μέλιτι καὶ οἴνῳ καὶ σμύρνῃ χλιανθεὶς[65] ἁρμόζει· ὀδονταλγίας τε καθ' ἑαυτὸν ἐγχυθεὶς ὁ χυλὸς τῷ ἀντικειμένῳ ὠτίῳ, πραΰνει· καεῖσα δὲ ἡ ῥίζα, τῆς τέφρας ἐπιπλασσομένης, ἀλωπεκίας δασύνει· ἑψηθὲν δ' ἔλαιον ἐν κεκοιλωμέναις[66] ταῖς ῥίζαις ἐπὶ πυρὸς, εἱλκωμένας χιμέτλας καὶ πυρίκαυστα ἐπαλειφόμενον ὠφελεῖ, καὶ ὠταλγιῶσι[67] βοηθεῖ, ἐγχεόμενον εἰς τὸ οὖς· ἀλφόν τε λευκὸν[68] προανατριφέντα ὀθονίῳ ἐν ἡλίῳ, καταχρισθεῖσα ἡ ῥίζα σμήχει· ὁ δὲ καρπὸς καὶ τὰ ἄνθη κατ' ἐξοχὴν σκολοπένδρων καὶ σκορπίων ἀντιφάρμακόν ἐστιν, ἐν οἴνῳ ποθέντα· ταράττει[69] δὲ καὶ τὴν κοιλίαν.

[Ἐν ἄλλῳ[70]. Ἀνθεῖ δὲ ἐν πυραμητῷ· χρὴ δὲ τὸν λευκὸν ἀσφόδελον τέμνεσθαι κατὰ τὴν ἰσημερίαν ἐν ἔαρι, πρὸ τοῦ τὸν καρπὸν αὐξηθῆναι· τὴν δὲ ῥίζαν πινομένην, ἀνορέκτους φασὶ ποιεῖν πρὸς ἀφροδίσια· καὶ Κρατεύας δὲ ὁ ῥι-

65) Sic Serap., Asul. et rell.; λεανθεὶς Ald. et C.

66) Ald. et C. συνεψηθὲν δ' ἔλαιον ἐκτιλλομέναις ταῖς ῥίζαις. Nobiscum Serapion legit.

67) Asulan. et posteriores ὠταλγιώσει. Congruit Serap. Κωφώσει Ald. et C.

68) C. addit πυκνῶς.

69) Sic Lacuna, qui cum Plinio et Serap. congruit; καταῤῥήττει vulgo.

70) Sic Ald.

tum. Idem ad puris effluvia ex auribus per se et cum ture, melle, vino ac myrrha tepefactus prodest: dentium vero dolores mitigat, oppositae auri per se instillatus. Cinis e cremata radice calvitiem illitu hirsutam facit. Oleum in excavatis radicibus super igne coctum ulceratis pernionibus et ambustis delibatum confert, et aurium dolori infusum auri opitulatur. Vitiliginem albam, ad solem linteolo ante perfrictam, illita radix emaculat. Ceterum semen et flores, si in vino bibantur, prae ceteris egregie scolopendrae et scorpionum ictibus adversantur. Sed et alvum perturbant.

[Ex alio codice. Floret messis tempore. Oportet autem asphodelus albus post aequinoctium vernum demetiatur, priusquam fructus augescat. Radicem potam rerum venerearum cupidini resistere dicunt. Idi psum Crate-

ζοτομικὸς τὰ αὐτὰ εἶπε [71], καὶ ὅτι θεραπεύει ἡ ῥίζα πινομένη μετ᾽ οἴνου δραχμῇ μιᾷ ποδάγρας ἀλγήματα.]

Κεφ. σ΄. [Περὶ Βολβοῦ ἐδωδίμου.] Βολβὸς ἐδώδιμος, γνώριμος πᾶσιν, ὃν ἐσθίομεν, εὐστόμαχος, εὐκοίλιος πυῤῥὸς καὶ ἀπὸ Λιβύης [72] κομιζόμενος· ὁ δὲ πικρὸς καὶ σκιλλώδης εὐστομαχώτερος, πεπτικός [73]· πάντες δὲ δριμεῖς καὶ θερμαντικοί· καὶ πρὸς συνουσίαν παρορμῶντες, τραχύνοντες γλῶσσαν καὶ παρίσθμια, πολύτροφοι, σαρκῶν γεννητικοὶ, ἐμπνευματοῦντες· ποιοῦσι δὲ καταπλασσόμενοι πρὸς στρέμματα [74], θλάσματα, σκόλοπας, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἄρθρων ὀδύνας, γαγγραίνας τε καὶ ποδάγρας σὺν μέλιτι καὶ καθ᾽ ἑαυτούς· καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ὑδρωπικῶν οἰδήματα καὶ κυνόδηκτα· ὁμοίως σὺν μέλιτι καὶ πεπέρει λείῳ καταπλασθέντες στομάχου ὀδύνας παύουσι [75]· καὶ πίτυρα καὶ ἀχῶρας ἀποσμήχουσι σὺν ὀπτῷ νίτρῳ· καθαίρουσι δὲ καὶ ὑπώπια καὶ ἰόνθους,

71) C. e Crateva pleraque repetit, quae supra legimus, praeterea capitulum e Galeno de asphodelo.

72) C. γῆς.

73) Suspicor, plura esse inserta spuria. Sic enim Serapion legisse videtur: Ὁ δὲ πυῤῥός ἐστιν εὐστόμαχος καὶ πικρὸς, κρείττων γλυκέος, ὅτι πεπτικός.

74) C. πάλματα.

75) Sic Serap.; Ald. interponit: καταπλ. ἐπέχουσιν ὀδύνας καὶ στομάχων. Asulan. cum rell. ἐπέχουσιν ὑδρώτας; Sarac. ἱδρώτας.

vas herbarius asseverat, praetereaque sanare podagrae dolores, si drachmae pondere cum vino bibatur.]

Cap. CC. [*De Bulbo esculento.*] Bulbus esculentus, quo vescimur, vulgo cognitus est. Stomacho et alvo utilis rufus, quique ex Africa defertur. Amarus et scillae similis stomacho aptior est, et concoctionem adiuvat. Bulbi autem omnes acres sunt et calefaciunt. Venerem stimulant, linguam et tonsillas exasperant, plus alimenti subministrant, et carnem generant et flatus. Illiti vero efficaces sunt ad contorta, contusa, infixa spicula et articulorum dolores, itemque ad gangraenas et podagras cum melle ac per se. Valent et ad hydropicorum oedemata et canum morsus; cum melle ac pipere trito similiter impositi stomachi dolores compescunt. Quin et furfures et achores cum nitro tosto abstergunt. Sub oculis sugillata varosque

καθ' ἑαυτοὺς ἢ σὺν ὠοῦ λεκύθῳ καὶ φακοὺς σὺν μέλιτι ἢ ὄξει· πρὸς δὲ ὤτων θλάσματα σὺν ἀλφίτῳ, καὶ πρὸς θλάσεις ὀνύχων· ἀφαιροῦσι δὲ καὶ συκὰς ὀπτηθέντες ἐν θερμοσποδιᾷ, καὶ μετὰ μαινάδων κεφαλῶν κεκαυμένων ἐπιτεθέντες· καέντες δὲ καὶ μιγέντες ἁλκυονίῳ ἔφηλιν καὶ οὐλὰς μελαίνας ἀποκαθαίρουσιν, ἐν ἡλίῳ καταχριόμενοι· σὺν ὄξει δὲ ἑφθοὶ βιβρωσκόμενοι ποιοῦσι πρὸς ῥήγματα· φυλάσσεσθαι δὲ αὐτῶν τὸ πλῆθος ἐν τῇ βρώσει δεῖ διὰ τὸ ἅπτεσθαι τοῦ νευρώδους· [ἑφθὸς δὲ σὺν ἀλφίτῳ καὶ στέατι χοιρείῳ προστεθεὶς οἰδήματα καὶ φύματα συντόμως ἐκπυΐσκει καὶ διαῤῥήσσει.]

Κεφ. σα'. [*Περὶ Βολβοῦ ἐμετικοῦ.*] *Βολβὸς ὁ καλούμενος ἐμετικὸς ἔχει τὰ φύλλα ἱμαντωδέστερα καὶ πολλῷ μακρότερα τοῦ ἐδωδίμου, ῥίζαν ἐοικυῖαν βολβῷ, περὶ ὃν φλοιὸς μέλας*[76]· *αὕτη ἐσθιομένη καθ' αὑτὴν καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς πινόμενον τὰ περὶ κύστιν ἴαται*[77] *καὶ ἔμετον κινεῖ.*

Κεφ. σβ'. [*Περὶ Σκίλλης.*] *Σκίλλα δύναμιν ἔχει δριμεῖαν καὶ πυρωτικήν· πολύχρηστος δὲ γίνεται ὀπτηθεῖσα·*

76) Sic Oribas., Scrap., Asulan., Marcell. et rell.; *μέγας* C. et Ald.
77) Haec *τὰ — ἴαται* desunt in Serap. et C.

per se aut ex ovi vitello, itemque lentigines cum melle et aceto emendant. Auribus unguibusque contusis ex polenta medentur. Ficos iidem tollunt in calidis cineribus torrefacti et cum ustis maenarum capitibus impositi. Cremati vero et cum alcyonia permixti contractas a sole maculas et cicatrices nigras in sole illiti emaculant. Faciunt et ad rupta, si cum aceto elixi edantur. Ceterum ab eorum usu largiore cavendum, quoniam nervosas partes tentant. [Coctus cum polenta bulbus et cum adipe suillo appositus tumores ac tubercula expeditius ad suppurationem perducit ac rumpit.]

Cap. CCI. [*De Bulbo vomitorio.*] Bulbus, quem vomitorium vocant, folia habet magis lora referentia et longiora vesco, radicem bulbo similem, cortice nigro cinctam. Ea per se comesta, itemque ipsius decoctum potum vesicae vitiis medentur, ac vomitiones movent.

Cap. CCII. [*De Scilla.*] Scilla vim habet acrem et urentem. Assata vero ad plurimos usus accommodata

σταιτὶ[78] δὲ ἢ πηλῷ περιπλάσσεται καὶ δίδοται εἰς κλίβανον, ἢ ἄνθραξιν[79] μέχρις ἂν ὀπτηθῇ ἱκανῶς τὸ περικείμενον σταῖς. οὗ περιαιρεθέντος, εἰ μὴ τακερὰ[80] γέγονεν, ἕτερον σταῖς ἢ πηλὸν περιπλάσαντες τὰ αὐτὰ ποιήσομεν· ἡ γὰρ μὴ οὕτως ὀπτηθεῖσα, βλαβερὰ τὴν δόσιν, πρὸς τὰ ἐντόσθια μάλιστα προςφερομένη· ὀπτᾶται δὲ καὶ ἐν χύτρᾳ πεπωμασμένῃ καὶ καθιεμένη εἰς κλίβανον· λαμβάνεται δὲ αὐτῆς τὸ μεσαίτατον τῶν ἔξωθεν περιαιρουμένων. Καὶ ἕψεται δὲ ἐντμηθεῖσα, ἀποχεομένου τοῦ πρώτου ὕδατος, ἑτέρου τε ἐπιχεομένου, ἄχρις ἂν μὴ πικρὸν ἢ δριμὺ γένηται τὸ ὕδωρ· καὶ[81] ξηραίνεται δὲ ἐν σκιᾷ τμηθεῖσα καὶ διαιρεθεῖσα λιναρίῳ[82], ὡς μὴ ἅπτεσθαι ἀλλήλων τοὺς τόμους· τῇ μὲν οὖν τμητῇ εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ ὄξος σκιλλητικὸν χρώμεθα· πρὸς δὲ ῥαγάδας τὰς ἐν ποσὶ τὸ ἔνδον τῆς ὠμῆς σὺν ἐλαίῳ ζεσθὲν ἢ σὺν τῇ ῥητίνῃ τηχθὲν ἐπιτίθεται· ἐχιοδήκτοις δὲ κατάπλασμα, ἑψηθεῖσα σὺν ὄξει· τῆς δὲ ὀπτῆς πρὸς ἓν μέρος τῆς σκίλλης, συνεκ-

78) C. σταλτική· στέατι δὲ περιπλάσσεται.
79) C. εἰς κάμινον καὶ εἰς ἀνθρακιὰν ἐγκρ.
80) Sic cod. N.; τακηρά rell.
81) C. N. πρῶτον loco καί.
82) C. διαβληθεῖσα λίνῳ.

est. Farina subacta lutove oblinitur et in clibanum coniicitur, aut prunis obruitur, donec ambiens crusta satis tosta fuerit. Hac detracta, nisi scilla prorsus tenera evaserit, iterum nova farina subacta aut luto obducitur, et eadem, quae prius, fiunt. Quae enim non sic assata fuerit, noxia fit, si intus sumatur. Torretur et in olla operculata et in furnum demissa. Ex ea vero recipitur, quod intimum est, direptis exterioribus tunicis. Sed et concisa elixatur, mutata saepius aqua, tantisper, dum in ipsa aqua neque amaritudo ulla, neque acrimonia percipiatur. Denique et in umbra siccatur frustatim consecta linoque traiecta, (provisis tamen interstitiis) ne semet taleolae contingant. Et his quidem segmentis ad oleum, vinum et acetum scilliticum utimur. At vero ad pedum rimas interna pars crudae scillae in oleo fervefacta cum resina liquata imponitur. A vipera demorsis in aceto decocta cataplasmatis vice adhibetur. Ad singulas tostae scillae

λεάναντες[83] ἁλῶν ὀπτῶν μέρη ὀκτὼ, δίδομεν κοχλιάριον ἓν ἢ δύο νήστεσι πρὸς μάλαξιν κοιλίας· εἰς ποτήματά τε καὶ ἀρωματικὰς[84] δυνάμεις, καὶ ἐφ᾽ ὧν οὔρησιν κινῆσαι θέλομεν, καὶ ἐπὶ ὑδρωπικῶν καὶ στομαχικῶν, οἷς ἐπιπολάζει τὰ σιτία, καὶ ἐπὶ ἰκτέρου, στροφουμένων, βηττόντων χρονίως, ἀσθματικῶν, ἀναφορικῶν· αὐτάρκης δὲ ὁλκὴ τριωβόλου σὺν μέλιτι ἐκλειχθεῖσα[85]· καὶ συγκαθέψεται δὲ τῷ μέλιτι, καὶ βιβρώσκεται πρὸς τὰ αὐτὰ, μάλιστα πέψει συνεργοῦσα· ἄγει δὲ γλοιῶδες κατὰ κοιλίαν· ἑφθὴ δὲ πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ, ὁμοίως λαμβανομένη· φυλάττεσθαι δὲ καὶ αὐτῆς τὴν δόσιν δεῖ, ἐφ᾽ ὧν ἑλκωσίς τίς ἐστιν ἐντός· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ἀκροχορδόνας καὶ χίμετλα ἐγχρισθεῖσα ὀπτή· τὸ δὲ σπέρμα αὐτῆς λεῖον ἀναληφθὲν ἐν ἰσχάδι ἢ μέλιτι καὶ βρωθὲν, μαλάσσει κοιλίαν. Ἔστι δὲ καὶ ἀλεξιφάρμακον ὅλη πρὸ τῶν θυρῶν[86] κρεμαμένη.

83) C. προςεκλεάναντες.

84) Marcellus coniecit ἀραιωτικάς: sed et Serap. et codd. omnes in nostra lect. congruunt.

85) C. ἐκθλιβεῖσα.

86) C. πυλῶν.

partes, adiectis octonis triti tostique salis, cochlear unum aut alterum ieiunis exhibemus, emolliendae alvi gratia. In potiones quoque et aromaticas compositiones addita iis prodest, quibus urinam ciere cupimus, itemque hydropicis et ventriculo (ita) laborantibus, ut cibus (citra digestionem) innatet, regio etiam morbo vexatis et torminosis, tussi vetere infestatis, anhelantibus et sanguinem exscreantibus. Pondus vero ternum obolorum ex melle delingi sat est. Coquitur et in melle esturve in eosdem usus, concoctionem plurimum adiuvans. Viscida excrementa per alvum ducit. Sed et elixa simili modo sumta eosdem praebet effectus. Verum tamen cavendus est ipsius usus, si quae interna ulcerata sunt. Quin et tosta ad pensiles verrucas et perniones efficaciter illinitur. Ipsius vero semen tritum, carica aut melle exceptum ac devoratum, alvum emollit. Est et tota pro foribus suspensa alexipharmacon.

Κεφ. σγ΄. [Περὶ Παγκρατίου.] [87] Παγκράτιον, οἱ δὲ καὶ τοῦτο σκίλλαν ὀνομάζουσι, ῥίζα ἐστὶ βολβῷ μεγάλῳ [88] ὅμοια, ὑπόπυῤῥος [89] ἢ ὑποπόρφυρος, πικρὰ καὶ πυρώδης τὴν γεῦσιν, φύλλα κρίνῳ ὅμοια, μακρότερα δέ· ἔχει δὲ δύναμιν τὴν αὐτὴν ἡ ῥίζα [90] τῇ σκίλλῃ καὶ σκευασίαν καὶ δόσιν, ποιοῦσαν ἐπὶ τῶν αὐτῶν παθῶν· ἐπιεικεστέρα μέντοι τῆς σκίλλης ἡ ταύτης δύναμις· ὅθεν καὶ χυλιζομένη ἡ ῥίζα ταύτης, μιγνυμένη τε ὀροβίνῳ ἀλεύρῳ καὶ ἀναπλασσομένη εἰς ἀρτίσκους δίδοται σὺν ὑδρομέλιτι σπληνικοῖς καὶ ὑδρωπικοῖς ὠφελίμως.

Κεφ. σδ΄. [Περὶ Καππάρεως.] Κάππαρις [οἱ δὲ κυνόςβατος, οἱ δὲ καπρία, οἱ δὲ κόρακος μῆλον, οἱ δὲ ὀφιόσκορδον, οἱ δὲ φυλλοστάφυλον, οἱ δὲ θαλλίαν, οἱ δὲ πετραίαν, οἱ δὲ ὁλόφυτον, οἱ δὲ ἰωνίτην, οἱ δὲ ὀλιγόχλωρον, οἱ δὲ ἀκόνιτον [91], οἱ δὲ ἱππομανὲς, οἱ δὲ τριχομανὲς, προφῆται πότερα, οἱ δὲ πεύτερον, οἱ δὲ καρδία λύκου, οἱ δὲ ἁλοσκόροδον [92], οἱ δὲ κρίνον, οἱ δὲ θλάσπιν, Ῥωμαῖοι

87) C. anteponit Ἡράκλιον ἤ.
88) C. N. μεγάλῳ carent.
89) ὑποπύῤῥῳ carent codd. C. N. Oribas. non habet ὑποπόρφυρος.
90) Sic C. N.; alii omittunt ἡ ῥίζα.
91) Sic cod. N. et Cornar.; ἀκόντων Ald., Asul., Marcell.
92) Sic Sarac.; ἀλλόσκορδον Ald. et Marcell.; ἀλόσκορδον Asulan., Cornar., Goupyl.

Cap. CCIII. [*De Pancratio.*] Pancratium, quod nonnulli etiam scillam appellant, radice est magno bulbo simili, subrufa aut subpurpurea, amaro fervidoque gustu, foliis lilii, sed longioribus. Scillae vires et praeparationem eamdem habet, ac adversus eosdem valet affectus. Mitior tamen huic, quam scillae, facultas inest: quo fit, ut et huius radicis succus expressus ad ervi farinam admixtus in pastillos digeratur, qui quidem utiliter ex hydromelite spleneticis hydropicisque exhibentur.

Cap. CCIV. [*De Cappari.*] Capparis [quam nonnulli cynosbaton, vel capriam, vel corvi malum, ophioscorodon etiam et phyllostaphylon, thallian, petraeam, holophyton, ionitem, aut oligochloron, aconitum, hippomanes ac trichomanes, prophetae poteram aut peuteron, nonnulli cor lupi, vel haloscorodon, crinon, aut thlaspin,

σίναπι πέρσικουμ, οἱ δὲ ἰντοῦρις, Ἀφροὶ ἑρβιαιάθουμ] θάμνος ἐστὶν ἀκανθώδης, ἐπὶ γῆς γυροειδῶς ἐστρωμένος, ἀκάνθας ἀγκιστροειδεῖς ἔχων, ὡς βάτος· φύλλα στρογγύλα, μηλέᾳ κυδωνίᾳ ὅμοια, καρπὸν δὲ οἷον ἐλαίας, ὃς ἀνοιχθεὶς λευκὸν προΐεται ἄνθος· οὗ πεσόντος, εὑρίσκεταί τι οἷον βάλανος ἐπιμήκης, ὅπερ ἀνοιχθὲν ἔχει κόκκους, ὥσπερ ῥοιᾶς, μικροὺς, ἐρυθρούς· ῥίζας ξυλώδεις καὶ μεγάλας, πλείστας· φύεται τοὐπίπαν ἐν τραχέσι καὶ λεπτογείοις τόποις καὶ νήσοις καὶ οἰκοπέδοις· ταριχεύεται δὲ ὁ καυλὸς αὐτῆς καὶ ὁ καρπὸς εἰς βρῶσιν· ταράττει δὲ κοιλίαν, κακοστόμαχός τέ ἐστι καὶ διψώδης· βρωθεῖσα δὲ ἑφθὴ εὐστομαχωτέρα τῆς ὠμῆς· ὁ μὲν οὖν καρπὸς αὐτῆς σπλῆνα τήκει, ὁλκῇ δυοῖν < μετ᾽ οἴνου πινόμενος ἐπὶ ἡμέρας μ´· ἄγει δὲ οὖρον καὶ διαχώρημα αἱματῶδες· ἰσχιάδι τε καὶ παραλύσει βοηθεῖ πινόμενος ὁ καρπὸς, καὶ πρὸς ῥήγματα καὶ σπάσματα· ἔμμηνά τε ἄγει καὶ ἀποφλεγματίζει· καὶ ὀδόντων πόνον παύει ὁ καρπὸς σὺν ὄξει ἑψόμενος καὶ διακλυζόμενος· τῆς δὲ ῥίζης ὁ φλοιὸς ξηρὸς

Romani sinapi persicum, alii inturis, Afri herbiaeathum appellant] est fruticulus aculeatus, per terram in orbem stratus. Spinas ut rubus habet in hami modum aduncas, folia subrotunda, mali cydoniae similia, fructum vero olivae instar, qui, dum dehiscens panditur, florem promit candidum. Hoc vero dilapso nonnihil glandis oblongae figura invenitur, quod apertum grana tanquam punici mali, exigua ac rubentia intra se ostendit. Radices lignosae sunt, grandes ac numerosae. Asperis plerumque locis tenuique solo, in insulis domuumque areis nascitur. Caulis ipsius ac fructus cibi gratia sale condiuntur. Alvum autem turbat, stomacho adversatur, sitimque gignit. Cocta tamen si edatur, stomacho, quam cruda, utilior. Fructus drachmarum duarum pondere ex vino per quadraginta dies potus lienem liquat, cum urinam ducat, cruentumque alvi excrementum egerat. Epotus itidem coxendicis malo et nervorum resolutioni succurrit, itemque ruptis ac convulsis, menses quoque ciet, ac pituitam deducit. Quin et dentium dolorem sedat ex aceto decoctus, colluto inde ore.

πρός τε τὰ προειρημένα ἁρμόζει, καὶ ἀνακαθαίρει πᾶν χρόνιον καὶ ῥυπαρὸν καὶ τετυλωμένον ἕλκος· καταπλάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σπληνικῶν σὺν ὠμῇ λύσει· δακνομένη τε τῷ πονοῦντι ὀδόντι βοηθεῖ· ἀλφούς τε λευκοὺς ἀποσμήχει σὺν ὄξει λεία· τὰ δὲ φύλλα καὶ ἡ ῥίζα λεανθέντα σκληρίας καὶ χοιράδας διαφορεῖ· σκώληκάς τε τοὺς ἐν ὠσὶν ὁ χυλὸς ἐγχυματισθεὶς κτείνει. Ἡ μέντοι λιβυκὴ κάππαρις, γεννωμένη δὲ κατὰ τοὺς Μαρμαρίδας[95] λεγομένους, ἐμπνευματοῖ ἰσχυρῶς· ἐμετικὴ δὲ τυγχάνει ἡ ἐν Ἀπουλίᾳ· ἡ δὲ ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ Λιβύης[94] δριμυτάτη, φλυκταίνουσα τὸ στόμα, καὶ κατεσθίουσα τὰ οὖλα ἄχρι γυμνώσεως, ὅθεν πρὸς βρῶσίν ἐστιν ἀνεπιτήδειος.

Κεφ. σε΄. [Περὶ Λεπιδίου.] Λεπίδιον, ὃ ἔνιοι γιγγίδιον καλοῦσι, γνώριμον βοτάνιον, ταριχευόμενον εἰς ἁλμαίας μετὰ γάλακτος. Δύναμις δέ ἐστι τῶν φύλλων δριμεῖα, ἑλκωτική· ὅθεν ἰσχιαδικόν ἐστιν ἐπίπλασμα ἀμυντικώτατον, λεῖον

93) Sic coniecerunt e Plinio (5, 5.) et Strabone (lib. 17. p. 699.) Marcellus et Ruellius. *Μαργαρίτας* vulgo. Serapion idem legisse videtur, sed interpres latino-barbarus, commutato مرمريت cum بربريت. *gentes* habet, *quae dicuntur barbari.*

94) Sic codd. omnes et Serap.; *Ἀραβίας* legisse videtur Plinius.

Radicis autem cortex aridus, tum ad ante dicta idoneus, tum etiam quodvis vetus, sordidum callosumque ulcus expurgat. Lienosis quoque cum farina cruda imponitur. Sed et mordaciter mansa radix dentium doloribus auxilio est: et cum aceto trita vitiligines albas exterit. Radix etiam foliaque trita duritias strumasque discutiunt: aurium denique vermiculos infusus succus enecat. Capparis quidem afra, quae nascitur apud Marmaridas dictos, vehementer inflat. Apula vomitum facit: quae autem e rubro mari et Africa defertur, acerrima, siquidem in ore pustulas excitat et gingivas ad nuda usque (ossa) exest: quapropter est cibis inepta.

Cap. CCV. [*De Lepidio.*] Lepidium, quod aliqui gingidium vocant, herbula est vulgo nota, quae muria cum lacte conditur. Vis foliorum acris et exulcerans, quapropter expeditissimum est remedium externe appli-

σὺν ἑλενίου ῥίζῃ, ἐπιτιθέμενον πρὸς τέταρτον ὥρας[95]. Καὶ ἐπὶ σπληνικῶν ὁμοίως· ἀφίστησι δὲ καὶ λέπρας· ἡ δὲ ῥίζα δοκεῖ ὀδόντων ἀλγήματα παραιτεῖσθαι, περιαπτομένη τῷ τραχήλῳ.

[Περὶ Ἰβηρίδος[96].] Ἴβηρις, ἤτοι καρδαμαντικὴ[97], ἔχει τὰ φύλλα παρόμοια καρδάμῳ, ἐν ἔαρι εὐθαλέστερα· μῆκος δὲ καυλοῦ, ὅσον πηχυαῖον, πλέον ἢ ἔλαττον[98]· φύεται δὲ ἐν ἀγεωργήτοις τόποις[99]. Θέρους δὲ γαλακτινὸν ἄνθος προβάλλει, καὶ τότε ἐστὶ δραστικώτερον· ἔχει δὲ δύο ῥίζας παρομοίας καρδάμῳ, θερμαντικὰς καὶ καυστικάς· αὗται γὰρ αἱ ῥίζαι ἀγαθαὶ πρὸς ἰσχιαδικοὺς, σὺν λίπους ὑείου ταριχευμένου, ὡς ἐμπλαστρῶδες γενέσθαι κατάπλασμα μέχρις

95) Πρὸς μίαν ὥραν legit Serap., πρὸς τέτταρας ὥρας Cornar. coniecit.

96) Caput hoc, a Dioscoride alienum, e Servilii Damocratis versibus apud Galen. de comp. medic. sec. loca, lib. 10. p. 350. ed. Kühn. concinnavit librarius quidam serior. Deest in codd. vetustis Vindob. In Aldina ad calcem libri 1. ponitur, ubi et sequentes collocant. Marcellus, Cornarus et Salmas. (proleg. ad hyl. iatr. p. 7.) spurium esse perspexerunt.

97) Καρδαμίνη Cornar. ex Aët. libr. 3. serm. 4. c. 2. Ceterum et ἀγριοκάρδαμον et λεπίδιον dici ex Archigene refert Galenus l. c. p. 353. Unde factum est, ut et Marcellus et Matthiolus (praesertim epist. ad Marant. lib. 4. p. 170.) et alii eamdem esse herbam, Lepidii nomine a Diosc. et Iberidis a Damocrate descriptam, statuerent. Sed diversas esse plantas docuerunt et Anguillara p. 120. et Dodonaeus p. 715. 716.

98) Sic Cornar. emend.; vulgo μῆκος δὲ ὅσον πηχυαῖον ἢ ἔλαττον.

99) Damocr. παρὰ ταῖς ὁδοῖσι, παρὰ αἷς γεωργὸς τὰ λήϊ' οὔποτ' ἤροσεν.

candum, si trita cum helenii radice per quadrantem horae imponatur. Lienosis simili modo prodest, et lepras etiam tollit. Radix autem collo alligata dentium dolores compescere creditur.

[*De Iberide.*] Iberis, sive cardamantica, folia habet nasturtii similia, vere virentiora. Caulis longitudo plus minusve cubitalis: locis incultis crescit. Aestate lacteum florem promit, ac tum quoque efficacior est. Radices binas habet nasturtio similes, calefaciendi et adurendi vi praeditas. Ipsae enim ischiadicis utiles, si cum axungia suilla salsa emplastri modo quaternis horis imponantur,

ὡρῶν τεττάρων· ἔπειτα ἐν βαλανείῳ ἐμβιβαζέσθω καὶ ἐλαίῳ μετ' οἴνου[100] τοῖς τόποις ἐπιχριέσθω.]

Κεφ. σϛ'. [Περὶ Βατραχίου.] Βατράχιον, οἱ δὲ σέλινον ἄγριον καλοῦσι· τούτου πλείονα μέν ἐστιν εἴδη, δύναμις δὲ μία, δριμεῖα καὶ ἄγαν ἑλκωτική· ἔχει δὲ τὸ μὲν αὐτῶν φύλλα ὅμοια κορίῳ, πλατύτερα δὲ καὶ ὑπόλευκα καὶ λιπαρά· ἄνθος μήλινον, ἐνίοτε πορφυροῦν, καυλὸν δὲ οὐ παχὺν, ὕψος δὲ ὅσον πήχεως, ῥίζαν μικρὰν, λευκὴν, πικρὰν, ἔχουσαν ἀποφύσεις ὡς ἐλλεβόρου· φύεται δὲ παρὰ ῥείθροις. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος χνοωδέστερον[1], μακροκαυλότερον, ἐντομὰς ἔχον πλείους τῶν φύλλων, πλεῖστον ἐν Σαρδωνίᾳ γεννώμενον, δριμύτατον, ὃ δὴ καὶ σέλινον ἄγριον καλοῦσι· καὶ τρίτον σφόδρα μικρὸν καὶ δύσοσμον[2], τὸ ἄνθος[3] χρυσῷ ὅμοιον· καὶ τέταρτον ἐοικὸς τούτῳ, ἄνθος γαλακτίζον[4]. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη[5] καὶ οἱ καυλοὶ

100) Sic Sarac. loco ἐρίου. Damocrat. Μίξας δ' ἐλαίῳ δαψιλεῖ βραχὺν πάνυ οἶνον.
1) Oribas. γονατωδέστερον. Plin. foliosius.
2) Sic et Oribas.; εὔοσμον legebat Dodon. p. 429.
3) Asulan. inepte interponit τὸ εἶδος, quod ab Aldina alienum.
4) Cod. Cantacuz. apud Matthiol. χλοωδέστερον.
5) καὶ τὰ ἄνθη in Ald. Ad notha ablegat Asulan., sequentibus rell.

dein vero in balneum descendatur, denique oleo et vino locus affectus perungatur.]

Cap. CCVI. [*De Ranunculo.*] Ranunculi, quem aliqui apium agreste vocant, plures sunt species: at vis omnibus una, acris scilicet ac vehementer exulcerans. Prima species folia coriandro similia habet, latiora tamen, subalbida et nitida, florem luteum, interdum purpureum. Caulis haud ita crassus, cubitum altus: radix exigua, alba, amara, habens propagines (s. fibras), ut helleborus: nascitur autem iuxta fluenta. Altera species est magis hirsuta, cauleque longiori, pluribus foliorum incisuris, copiosa per Sardiniam: acerrima est, quam quoque apium sylvestre vocant. Tertia species est valde parva, et odore gravi, flore vero aureo. Quarta, huic similis, flore lacteo gaudet. Folia, flores caulesque tenelli, si illinantur, ex-

ἁπαλοὶ καταπλασσόμενοι ἑλκωτικὴν καὶ ἐσχαρωτικὴν μετὰ πόνου· ὅθεν ὄνυχας λεπροὺς καὶ ψώρας ἀφίστησι καὶ στίγματα ἐξαίρει, καὶ μυρμηκίας καὶ ἀκροχορδόνας καὶ ἀλωπεκίας πρὸς ὀλίγον [6] καταπλασθέντα· ἑψόμενα δὲ κατάντλημα χιμετλιώντων ἐστὶ χλιαρόν· ἡ δὲ ῥίζα πταρμὸν κινεῖ, ξηρὰ λεία προσφερομένη τοῖς μυκτῆρσι, καὶ ὀδονταλγίας κουφίζει προςαπτομένη, θρύπτει μέντοι αὐτούς.

Κεφ. σζ. [Περὶ Ἀνεμώνης.] Ἀνεμώνη [οἱ δὲ ἀγρίαν, οἱ δὲ μέλαιναν καλοῦσι, καὶ ἀνεμώνην φοινικὴν [7], οἱ δὲ ἠνέμιον, οἱ δὲ μηκώνιον, οἱ δὲ τραγόκερως, οἱ δὲ γῆς παρίνη, οἱ δὲ βαρβύλη, Ὀσθάνης βηρύλιος, ὁμοίως ὄρνιος κεράνιος, Πυθαγόρας ἀτρακτυλὶς, προφῆται κνίκος ἀγρία, Ῥωμαῖοι ὄρκι τούνικαμ, Ἀφροὶ χούφφοις·] δισσὴ, ἡ μὲν ἀγρία, ἡ δὲ ἥμερος· καὶ τῆς ἡμέρου ἡ μέν τις φοινικᾶ φέρει τὰ ἄνθη, ἡ δὲ ὑπόλευκα, ἢ γαλακτίζοντα, ἢ πορφυρᾶ· φύλλα δὲ κοριοειδῆ [8], λεπτοσχιδέστερα πρὸς τῇ γῇ· καυλία χνοώδη [9], λεπτὰ,

6) C. addit χλωρά.
7) ἀνεμώνη ἡ φοινικὴ vulgo, ἀνεμώνην φοινικίδα coniecit Marcell.
8) Ald. κηριοειδῆ sphalma.
9) Oribas. ἰνώδη. Serapion videtur χλοώδη legisse.

ulcerant et cum dolore crustas producunt. Quare scabros ungues auferunt, psoras removent, stigmata delent: itemque verrucas formicarum nomine et pensiles et calvitiem, ad breve tempus imposita, tollunt. Quin et tepente eorum decocto perniones foventur. Radix vero sicca tritaque sternutamenta ciet, naribus admota: dentium quoque dolores appensa levat, ipsos vero rumpit.

Cap. CCVII. [*De Anemone.*] Anemone [alii sylvestrem, alii nigram vocant: nonnulli puniceam, aut enemion, alii meconium aut tragocerota, vel ges parinem, alii barbylen, Osthanes berylium pariter ac ornion ceranion appellat, Pythagoras atractylida, prophetae cnicum agrestem, Romani orci tunicam, Afri chuffis] duplex est, altera sylvestris, sativa altera. In huius vero genere est, quae puniceos flores, altera quae candicantes aut lacteos fert, aut purpureos. Folia coriandro similia, sed prope a terra tenuius scissa. Cauliculi lanuginosi, tenues, in

ὑπὲρ ὧν τὰ ἄνθη, ὥςπερ μήκωνος, καὶ μέσα κεφάλια μέλανα ἢ κυανίζοντα· ῥίζα κατὰ μέγεθος ἐλαίας ἢ μείζων, οἱονεὶ γόνασι διειλημμένη. Ἡ δὲ ἀγρία κατὰ πάντα μείζων τῆς ἡμέρου, καὶ τοῖς φύλλοις πλατυτέρα καὶ σκληροτέρα· τήν τε κεφαλὴν ἐπιμηκεστέραν ἔχει· ἄνθος φοινικοῦν, ῥιζία λεπτὰ καὶ πλείω· ἡ δέ τις φύλλα ἔχει μέλανα, δριμυτέρα οὖσα. Δύναμιν δὲ ἔχουσι δριμεῖαν ἀμφότεραι. ὅθεν ὁ χυλὸς τῆς ῥίζης αὐτῆς ῥινὶ ἐγχυθεὶς πρὸς κεφαλῆς κάθαρσιν ἁρμόζει· μασσηθεῖσα δὲ ἡ ῥίζα φλέγμα ἄγει· ἑψηθεῖσα δὲ ἐν γλυκεῖ καὶ καταπλασσομένη ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς ἰᾶται· καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλὰς καὶ ἀμβλυωπίας ἀποσμήχει, ἀνακαθαίρει δὲ τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἑλκῶν· τὰ δὲ φύλλα καὶ οἱ καυλοὶ συνεψηθέντα[10] πτισάνῃ καὶ ἐσθιομένα, γάλα κατασπᾷ· ἐν προςθέτῳ δὲ ἔμμηνα ἄγει· καταπλασθέντα δὲ λέπρας ἀφίστησιν. Ἔνιοι δὲ, μὴ δυνάμενοι διορίζειν ἀπὸ τῆς ἀγρίας ἀνεμώνης τὴν λεγομένην ἀργεμώνην καὶ τὴν ῥοιάδα μήκωνα, περὶ ἧς ἐν ταῖς μήκωσιν ἱστορήσομεν, διὰ τὸ τῶν

10) Sic propter sequentia emendat Saracenus; vulgo *συνεψηθέντες.*

quibus flores, velut papaveris, et in medio capitula nigra aut coerulea. Radix olivae magnitudine, aut etiam maior, velut geniculis distincta. At sylvestris generatim maior est, quam sativa, foliisque latioribus et durioribus: capite magis oblongo, flore puniceo, radiculis tenuibus et pluribus. Est et quaedam foliis nigris, quae acrior est. Vis utriusque acris, qua de caussa ipsius radicis succus naribus infusus valet ad caput purgandum. Manducata vero radix pituitam trahit. Decocta in passo et imposita medetur oculorum inflammationibus, sed et cicatrices eorum et hebetudines emendat, sordida quoque ulcera expurgat. Folia et caules, si cum ptisana coquantur ac in cibo sumantur, lac detrahunt: subdita autem in pesso, menstrua cient. Illita lepras eximunt. Nonnulli, nescientes ab anemone sylvestri distinguere argemonen dictam et papaver rhoeas, de quo inter papavera praecipiemus, propter florum in puniceo colore convenientiam, falluntur, cum argemonem et eupatorium vocant. Etenim et argemones

ἀνθῶν ὁμόχρουν, φοινικοῦν ὑπάρχον, πλανῶνται, τὴν ἀργεμώνην εὐπατώριον ὀνομάζοντες· πλὴν τῆς ἀργεμώνης ἧττον βαθὺ τὸ φοινικοῦν ἐστι καὶ τῆς ῥοιάδος· ὀψιαίτερον δὲ αὕτη καὶ ἡ ἀργεμώνη ἀνθοῦσι· καὶ ἡ μὲν ἀργεμώνη ὀπὸν ἀνίησι κροκίζοντα καὶ δριμὺν πρὸς τὴν γεῦσιν ἰσχυρῶς· ἡ δὲ ῥοιὰς λευκότερον καὶ δριμύν· ἀμφότεραι δὲ μεταξὺ κεφάλια μήκωνι ἀγρίᾳ παραπλήσια ἔχουσι, πλὴν τὸ μὲν τῆς ἀργεμώνης [11] ἄνωθεν ὑπόπλατυ [12], τὸ δὲ τῆς ῥοιάδος ὑπόστενον· αἱ δὲ ἀνεμῶναι οὔτε ὀπὸν ἀνιᾶσιν, οὔτε κωδίαν ἔχουσιν, ἀλλ' οἱονεὶ ἀσπαράγου ἄκρον· ἐν ἀρούραις τε τὸ πλεῖον ἐκεῖναι φύονται.

Κεφ. σή. [Περὶ Ἀργεμώνης.] Ἀργεμώνη [οἱ δὲ οἰνώνη, οἱ δὲ ἄνθεμις, οἱ δὲ ὁμόνοια, οἱ δὲ ἄνθος πεδινὸν, Ῥωμαῖοι λιβορνία, οἱ δὲ κογκορδιάλις, οἱ δὲ περγαλία, Γάλλοι κόρνα] ὅλον μέν ἐστιν [13] ὅμοιον ἀγρίᾳ μήκωνι· τὸ δὲ φύλλον ἔχει ἀνεμώνῃ ὅμοιον [14], ἐσχισμένον, ἄνθος φοινικοῦν [15],

11) Ald., Asul., Cornar., Matthiol., Marcell., Goupyl. ἀνεμώνης. Sed iam Goupyl. legit, quod et Oribas. et Serap. habent, ἀργεμώνης.

12) Sic ex Oribas. et Serap. Saracenus; ὑπόπαχυ vulgo.

13) Ald. et C. παρέοικεν ἀγρίᾳ μήκωνι.

14) Ald. male interponit ἄνθος.

15) Ald. καυλὸν ἐν ἄνθει φοινικ. Nostra lectio ex Oribas. recepta iam a Marcello. In cod. C. repetuntur autem, quae in cap. sup. de discrimine Argemones legebantur.

et rhoeados colore puniceo non tam saturo gaudent: utraque etiam serius floret. Quin argemone liquorem croceum gustuque admodum acrem fundit, rhoeas vero candidiorem, utique acrem. Insuper utrique intermedia sunt capitula papaveris sylvestris similia, nisi quod argemones capitulum superne latiusculum est, rhoeados autem aliquanto angustius. At anemones neque liquorem reddunt peculiarem, neque capitula habent, sed velut cacumen asparagi. Denique et in arvis plerumque illae nascuntur.

Cap. CCVIII. [*De Argemone.*] Argemone [quam alii oenonen aut anthemida, alii homonoeam aut florem campestrem, Romani liburniam aut concordialem et pergaliam, Galli cornam nominant] tota quidem sylvestri papaveri similis est, sed folium habet, quale anemone, multifidum, florem puniceum, caput, quale papaver rhoeas,

κεφαλὴν δὲ ἐοικυῖαν μήκωνι ῥοιάδι, ἐπιμηκεστέραν δὲ καὶ πλατεῖαν κατὰ τὰ ἄνωθεν μέρη, ῥίζαν στρογγύλην· ὀπὸν δὲ ἀνίησι κροκίζοντα, δριμύν· καθαίρει δὲ ἄργεμα καὶ νεφέλια· καὶ φλεγμονὰς παρηγορεῖ τὰ φύλλα καταπλασσόμενα.

[[16] Κρατεύας ὁ ῥιζοτομικὸς εἰς τὸ αὐτό· αὕτη ἡ βοτάνη κοπεῖσα μετ' ἀξογγίας [17] χοιράδας διαλύει· ποιεῖ καὶ πρὸς ἀλφοὺς [18], μετὰ νίτρου καὶ θείου ἀπύρου ξηρὰ κοπεῖσα καὶ σησθεῖσα· ἐν βαλανείῳ δὲ τοὺς χρωμένους θεραπεύει προξηροτριβηθέντας· ποιεῖ καὶ πρὸς ψώραν.]

[[19] Περὶ ἑτέρας Ἀργεμώνης.] Ἀργεμώνη ἑτέρα, οἱ δὲ ἀρτεμώνη, οἱ δὲ ἄρσελαν, οἱ δὲ σαρκοκόλλα, Ῥωμαῖοι ἀρτεμώνιαμ· καὶ αὕτη παρέοικε μὲν ἀγρίᾳ μήκωνι τοῖς φύλλοις. Δύναμιν δὲ ἔχει αὕτη χλωρὰ τριβομένη λεία καὶ ἐπιτιθεμένη διακοπὰς θεραπεύειν καὶ ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς παύειν· ἁρμόζει καὶ δυσεντερικοῖς σὺν ὕδατι πινομένη· κολλητικὴ δὲ τραυμάτων καὶ φλεγμονῶν ἐστιν εὔθετος· ὡσαύτως

16) Quae sequuntur, in Ald. et in cod. C., paucis tamen voculis mutatis, leguntur.

17) Sic C.; ὀξυγγίου Ald.

18) C. addit μέλανας.

19) Quae sequuntur, nec in Ald., nec in codd. Vindob. adsunt. Primi Asulanus et Marcellus, nothis tamen adnumerata, addiderunt.

sed magis oblongum et superne latum, radicem teretem; liquorem vero reddit croceum, acrem. Illita folia albugines et nubeculas expurgant, inflammationesque compescunt.

[Cratevas herbarius de eadem. Haec herba contusa cum axungia strumas discutit. Facit et ad vitiligines cum nitro et sulfure ignis experte, sicca, tusa et cribrata. Sed iis, qui ea utuntur, prius in balneo siccam frictionem administrari oportet. Est et contra scabiem efficax.]

[*De altera Argemone.*] Alteram argemonen quidam artemonen, alii arselam aut sarcocollam, Romani artemoniam vocant. Et ea quidem foliis sylvestri papaveri similis est. Vim habet haec viridis ad laevorem trita et imposita, quae scissa sunt, sanandi, et oculorum inflammationes mitigandi: dysentericis quoque pota cum aqua auxiliatur. Sed et vulnera conglutinat, et inflammationibus est utilis. Similiter imposita convulsionibus et vellicationibus

ἐπιτιθεμένη σπασμάτων καὶ τιλμάτων ἐστὶ θέραπευτική· ἁρμόζει καὶ θηριοδήκτοις σὺν οἴνῳ πινομένη.]

Κεφ. ρθ'. [Περὶ Ἀναγαλλίδος.] Τῆς ἀναγαλλίδος διττὸν εἶδός ἐστι, διαφέρον ἄνθει· ἡ μὲν γὰρ κυάνεον ἔχουσα τὸ ἄνθος, θήλεια λέγεται· [οἱ δὲ κόρχορον, οἱ δὲ ἁλικάκαβον[20], οἱ δὲ ζηλίαυρος, προφῆται νυκτερίτις[21], Αἰγύπτιοι μικιεῖ, Ῥωμαῖοι μεκίατο[22], Ἀφροὶ ἀσιῤῥισοί] ἡ δὲ τὸ φοινικοῦν, ἄῤῥην· [οἱ δὲ ἀερίτις, οἱ δὲ αἰγίτις, οἱ δὲ σαυρῖτις[23], προφῆται αἷμα ὀφθαλμοῦ, οἱ δὲ χελιδόνιον, Ῥωμαῖοι μακία[24], Θοῦσκοι μασιτίπως[25], Γάλλοι σαπάνα, Δακοὶ κερκεραφρών[26]]. Θαμνία δέ ἐστι κεχυμένα ἐπὶ γῆς, φύλλα ἔχοντα ἐπὶ τετραγώνων καυλίων μικρὰ, ὑποστρόγγυλα, πρὸς τὰ τῆς ἑλξίνης, καρπὸν περιφερῆ. Εἰσὶ δὲ ἀμφότεραι πραϋντικαὶ, ἀφλέγμαντοι, σκολόπων ἐπισπαστικαὶ[27], νομᾶν ἐφεκτικαί· ὁ δὲ χυλὸς αὐτῶν ἀναγαργαριζόμενος ἀποφλεγματί-

20) C, interponit ἁλίουρον καὶ ἁλιουρόφθαλμον.

21) C. addit οἱ δὲ πελαγίτις, Ὀσθάνης χελιδώνιον κάλι.

22) C. μεκιάτουρα καὶ ἄντουρα, Θοῦσκοι τάντουμ.

23) Sic codd. C. N. et Ald., Asul., Cornar., Marcell.; σπυρῖτις Goupyl. et Sarac.

24) C. N. οἱ δὲ τοῦρα, οἱ δὲ τοῦρα δουπάτω.

25) C. μασύτυπος, N. μασύτειπος.

26) C. Γάλλοι κέρκερ, Δακοὶ τοῦρα.

27) C. N. ῥινεγχυτικαί.

medetur. Idonea denique est ex vino pota ad virulentarum bestiarum morsus.]

Cap. CCIX. [*De Anagallide.*] Anagallis duplex est species, flore discrepans. Altera enim coeruleo flore femina dicitur: [aliis corchorus, halicacabus, aliis zeliavros, prophetis nycteritis, Aegyptiis mikii, Romanis meciatum, Afris asirrisoi.] altera punicea mas vocatur: [aliis aëritis, aliis aegitis, aliis savritis, prophetis oculi sanguis, aliis chelidonium, Romanis macia, Hetruscis masitipos, Gallis sapana, Dacis kerkeraphron.] Fruticuli sunt humi diffusi, quorum folia in cauliculis quadrangulis exigua, subrotunda, ad folia helxines accedentia, fructus rotundus. Utraque vim habet mitigantem, inflammationi resistentem, aculeos extrahentem et ulcera depascentia cohibentem. Succus earum capitis pituitam gargarizatu de-

ζει κεφαλήν· καὶ ῥισὶν ἐγχεόμενος ὀδόντων πόνον παύει, ἐὰν εἰς τὸν ἀντικείμενον μυξωτῆρα τῷ ἀλγοῦντι ἐμβληθῇ· καθαίρει καὶ ἄργεμα μετὰ μέλιτος ἀττικοῦ, καὶ ἀμβλυωπίαις βοηθεῖ· ὠφελεῖ καὶ ἐχιοδήκτους μετ' οἴνου πινόμενος καὶ νεφριτικοὺς καὶ ἡπατικούς[28]· φασὶ δ' ἔνιοι, τὴν μὲν ἔχουσαν τὸ κυάνεον ἄνθος προπτώσεις δακτυλίου στέλλειν, τὴν δὲ τὸ φοινικοῦν ἐρεθίζειν καταπλασθεῖσαν.

Κεφ. σι'. [*Περὶ Κισσοῦ.*] Κισσὸς [οἱ δὲ κίθαρον, οἱ δὲ κίσσαρον, οἱ δὲ χρυσόκαρπος, οἱ δὲ ποιητική, οἱ δὲ κορυμβήθρα, ἰδιῶται νύσιον[29], οἱ δὲ Διονύσιον, οἱ δὲ ἰθυθήριον, οἱ δὲ περσὶς, οἱ δὲ κῆμος, οἱ δὲ ἄσπληνος, Ῥωμαῖοι σίλβα μάτερ, οἱ δὲ ἕδερα, Γάλλοι σουβίτης] πολλὰς ἔχει διαφορὰς τὰς κατ' εἶδος, τὰς δὲ γενικωτάτας τρεῖς· λέγεται γὰρ ὁ μέν τις λευκὸς, ὁ δὲ μέλας, ὁ δὲ ἕλιξ· ὁ μὲν οὖν λευκὸς φέρει τὸν καρπὸν λευκὸν, ὁ δὲ μέλας μέλανα ἢ κροκίζοντα, ὃν δὴ καὶ ἰδιῶται Διονύσιον καλοῦσιν· ὁ δὲ ἕλιξ ἄκαρπός τέ ἐστι, καὶ λεπτὰ[30] ἔχει τὰ κλήματα, καὶ τὰ φύλλα

28) Lacuna e vet. cod. καὶ ὑδρωπικούς.

29) Sic cod. N.; οἱ δὲ κύσσιον vulgo; κίσσιον vult Marcell.

30) Sic Oribas., Ald., cod. C. et Serap.; λευκὰ Asul. et rell.

trahit, et naribus infusus dentium dolores lenit, si in narem dolenti denti oppositam immissus fuerit. Emendat et albugines cum melle attico, et oculorum hebetudini opitulatur. Et morsis vipera prodest, ex vino potus, itemque nephriticis ac hepaticis. Eam, quae coeruleum habet florem, sedis procidentiam coërcere nonnulli ferunt, quae vero puniceum, si illinatur, irritare.

Cap. CCX. [*De Hedera.*] Hedera [quam alii citharon, alii cissaron, chrysocarpon, poëticam, corymbethram, vulgus Nysium aut Dionysium, nonnulli ithytherion, persis, cemos, asplenos, Romani sylvam matrem, Galli subitem vocant] multa habet formae discrimina, summa autem genere tria: quippe candida quaedam est, altera nigra, tertia helix. Prima fructum fert candidum, nigra, quam vulgus etiam Dionysiam vocat, nigrum aut subcroceum. Helix autem sterilis est, tenues habet viticulas, folia par-

μικρὰ[31], γωνιώδη καὶ ἐρυθρά[32]. Πᾶς δὲ κισσὸς δριμύς ἐστι, στυπτικὸς, τοῦ νευρώδους ἁπτικός· ποιεῖ δὲ αὐτοῦ τὰ μὲν ἄνθη τοῖς τρισὶ δακτύλοις ληφθέντα καὶ ποθέντα ἐν οἴνῳ πρὸς δυσεντερικούς· δὶς δὲ τῆς ἡμέρας δεῖ πίνειν· καὶ πρὸς πυρίκαυστα δὲ ἁρμόζει σὺν κηρωτῇ λεανθέντα· τὰ δὲ ἁπαλὰ τῶν φύλλων σὺν ὄξει ἑψόμενα ἢ ὠμὰ ἄρτῳ συνεκλειαινόμενα[33], σπλῆνα ἰῶνται· ῥινεγχυτοῦται δὲ ὁ χυλὸς τῶν φύλλων καὶ τῶν κορύμβων σὺν ἰρίνῳ καὶ μύρῳ[34], ἢ μέλιτι, ἢ νίτρῳ· καὶ πρὸς τὰ χρόνια τῆς κεφαλῆς ἀλγήματα ἁρμόζει καὶ ἐπιβρέχεται σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ· ὠταλγίας δὲ καὶ πυοῤῥοοῦντα ὦτα σὺν ἐλαίῳ ἰᾶται· τοῦ δὲ μέλανος[35] ὁ χυλὸς καὶ οἱ κόρυμβοι ποθέντες ἀτονίαν[36] ποιοῦσι καὶ ταράσσουσι[37] τὴν διάνοιαν πλεονασθέντες· λεῖα δὲ σφαιρία πέντε τῶν κορύμβων θερμανθέντα σὺν ῥοδίνῳ ἐν σιδίῳ, καὶ ἐνσταχθέντα εἰς τὸ ἀντικείμενον οὖς ἐπὶ ὀδονταλγίας τὸ ἄλγημα πραΰνει· μελαίνουσι δὲ καὶ τὰς

31) Sic C. et Ald.; *λεπτὰ* Asul. et rell.

32) Sic Oribas. et omnes codd.; *amara et grossa* Serap., *εὐθυμότερα* Marcell., *εὔρυθμα* Scaliger.

33) Sic Ald. et cod. C.; *συνλειαινόμενα* Asulan., Cornar., Marcell., Goupyl. et Sarac.

34) Sic Ald. Alii *καὶ μύρῳ* non habent.

35) C. interponit *κορύμβου*. Lacuna legit *μελανοκάρπου*.

36) C. et N. *ἀγωνίαν*, sine dubio *ἀγονίαν*.

37) Cod. X. *ἀγονίαν καὶ ταράττεσθαι ποιοῦσι*.

va, angulosa et rubra. Omnis vero hedera est acris, astringens, nervosumque genus tentat. Flores, ternis digitis capti et in vino poti, prosunt in intestinorum difficultate; sed bis die potari oportet. Iidem cum cerato triti ambustis idonei sunt. Tenera autem folia ex aceto decocta, aut cruda cum pane detrita lienem sanant. Succus etiam foliorum et corymborum cum irino et balsamo, aut melle et nitro, contra veteres capitis dolores utiliter per nares infunditur. Perfunditur et eo caput cum aceto et rosaceo. Dolentibus vero et pure scatentibus auribus cum oleo medetur. Nigrae autem hederae succus et corymbi epoti infirmitatem producunt mentemque perturbant largius sumti. Globuli corymborum quini triti calefactique cum rosaceo in punici cortice, et in dolore dentium adversae auri instillati, dolorem mitigant. Denigrant et capillos corymbi

τρίχας οἱ κόρυμβοι καταπλασσόμενοι [38]. Τὰ δὲ φύλλα πρὸς πᾶν ἕλκος ποιεῖ ἑψηθέντα σὺν οἴνῳ καὶ καταπλασσόμενα· κατακαύματα δὲ κακοήθη καὶ ἐφηλίδας θεραπεύει, ὡς προείρηται, ἑφθά· κινοῦσι δὲ καὶ καταμήνια ὑποτεθέντες οἱ κόρυμβοι λεῖοι, καὶ ποθέντες μετὰ τὴν κάθαρσιν < πλῆθος, ἀτόκιόν ἐστι· καὶ ὁ μόσχος δὲ τῶν φύλλων [39] μέλιτι δευθεὶς καὶ προςτεθεὶς τῇ μήτρᾳ, ἔμμηνα ἄγει καὶ ἔμβρυα· ὁ δὲ χυλὸς ἐνσταζόμενος [40] τὰς ἐν τοῖς ῥώθωσι δυςωδίας καὶ σηπεδόνας ἐκκαθαίρει· τὸ δὲ δάκρυον αὐτοῦ ψιλοῖ τρίχας, καὶ κτείνει φθεῖρας ἐναλειφόμενον· ὁ δὲ τῶν ῥιζῶν χυλὸς σὺν ὄξει [41] ποθεὶς φαλαγγιοδήκτοις βοηθεῖ.

Κεφ. σιά. [Περὶ Χελιδονίου τοῦ μεγάλου.] Χελιδόνιον μέγα [οἱ δὲ παιωνία, οἱ δὲ κραταιὰ, οἱ δὲ ἀούβιος, οἱ δὲ γλαύκιος, οἱ δὲ Πάνδιος ῥίζα, οἱ δὲ φιλομήδειον, οἱ δὲ ὀθόνιον, Ῥωμαῖοι φάβιουμ, Γάλλοι θῶνα, Αἰγύπτιοι μοθὸθ, Δακοὶ κρουστάνη] καυλὸν ἀνίησι πηχυαῖον, ἢ καὶ μεί-

38) Sic C. N. et Ald.; καταπλάσσεται δὲ τὰ φύλλα Asulan. et qui sequuntur.

39) Et cod. C. et N. habent; negante licet Saraceno: sed deest in cod. X.

40) C. ἐγκλυζόμενος, N. ἐπαλειφόμενος.

41) Lacuna addit e cod. ἑψηθεὶς καὶ.

illiti. Folia in vino cocta et illita faciunt ad omne ulcus. Ambusta quoque maligna et maculas a sole contractas sanant, ut ante dictum est, decocta. Movent et menses corymbi triti ac subditi. Iidem post purgationes (feminarum) drachmae pondere poti, spem conceptionis adimunt. Sed et petioli foliorum melle irrigati et vulvae inditi menses et partus promovent. Succus instillatus narium foetorem earumque putrida ulcera expurgat. Hederae lacrima pilos deterit ac pediculos necat illita. Radicum denique succus in aceto potus morsis a phalangio succurrit.

Cap. CCXI. [*De Chelidonio maiori.*] Chelidonium maius [quod quidam poeoniam, alii crataeam (potentem) aut aubion et glaucium, vel Pandios radicem, philomedion etiam et othonion, Romani fabium, Galli thona, Aegyptii mothoth, Daci crustanen vocant] caulem profert cu-

ζονα, ἰσχνὸν, ἔχοντα παραφυάδας φύλλων μεστάς· φύλλα ὅμοια βατραχίῳ, τρυφερώτερα μέντοι τὰ τοῦ χελιδονίου [42] καὶ ὑπόγλαυκα τὴν χρόαν, καὶ παρ' ἕκαστον φύλλον ἄνθος ὥσπερ τὸ λευκόϊον [43]· χυλὸς δὲ κροκώδης, δριμὺς, δηκτικὸς, ποσῶς ὑπόπικρος καὶ δυσώδης· ῥίζα ἄνωθεν μέν ἐστι μία, κάτωθεν δὲ πλείονες [44]· καρπὸς δὲ ὥσπερ τῆς κερατίτιδος μήκωνος, λεπτὸς, μακρὸς ὡς κῶνος, ἐν ᾧ σπερμάτια μείζονα μήκωνος· ταύτης ὁ χυλὸς μιγεὶς μέλιτι καὶ ἑψηθεὶς ἐν χαλκῷ ἐπ' ἀνθράκων, ἁρμόζει πρὸς ὀξυδορκίαν [45]· χυλίζεται δὲ τὰ φύλλα καὶ ἡ ῥίζα καὶ ὁ καυλὸς καὶ ὁ καρπὸς [46], ἀρχομένου θέρους, καὶ ξηραίνεται ἐν σκιᾷ καὶ ἀναπλάσσεται· ἡ δὲ ῥίζα πινομένη σὺν ἀνίσῳ καὶ οἴνῳ λευκῷ ἰκτερικοὺς θεραπεύει, καὶ ἕρπητας [47] καταπλασσομένη σὺν οἴνῳ· ὀδονταλγίας τε παύει διαμασσωμένη. Δοκεῖ δὲ ὠνόμασθαι χελιδόνιον, ἐπειδὴ ἅμα ταῖς χελιδόσι φαινομέναις ἀναφύεται, ληγούσαις δὲ συμπαρα-

42) τ. τ. χ. redundant et absunt a C.

43) C. τοῦ λευκοῦ λίνου.

44) Ald. κροκοειδεῖς, Sarac. κροκοειδεῖς τὴν χρόαν, nulla auctoritate. Nec enim Oribas. aut Serap., vel codd. Vindob. quicquam habent.

45) C. ὀξυωπίαν.

46) Sic Serap. Oribas. omittit καυλὸν, quem solum cum ῥίζα habet cod. N. Cod. C. ῥίζαν καὶ χυλὸν inepte.

47) Sic e Serap. Sarac. emend. Nam vulgo hic καὶ interponitur, κ. ἕ. tractis ad antecedentia.

bitalem aut altiorem, gracilem, qui adnatos habet ramulos foliis plenos. Sunt ea ranunculi foliis similia, at molliora et colore glaucescentia: ad singula folia flores prodeunt levcoii similes. Succus croceus est, acris, mordax, aliquantum subamarus et graveolens. Radix superne quidem una, inferne plures. Fructus ceu corniculati papaveris, tenuis, longus, metae ad instar, in quo exigua semina, papaveris maiora. Succus melli admixtus et coctus in aeneo vase super prunis, oculorum aciem adiuvat. E foliis vero, radice, caule et fructu ineunte aestate succus exprimitur, qui quidem siccatus in umbra digeritur in pastillos. Radix cum aniso ex vino albo pota regio morbo medetur: herpetibus imponitur cataplasmatis vice cum vino: dentium dolores manducata sedat. Creditur chelidonii nomen adeptum esse, quod primo statim hirun-

κμάζει· τινὲς δὲ ἱστόρησαν, ὡς ἐάν τις τυφλωθῇ τῶν τῆς χελιδόνος νεοσσῶν[48], αἱ μητέρες, προςφέρουσαι τὴν πόαν, ἰῶνται τὴν πήρωσιν αὐτοῦ.

Κεφ. σιβ'. [Περὶ Χελιδονίου τοῦ μικροῦ.] Χελιδόνιον τὸ μικρὸν, οἱ δὲ πυρὸν[49] ἄγριον ἐκάλεσαν, βοτάνιον ἐστὶν ἐκ μόσχων ἀνηρτημένον[50], ἄκαυλον, φύλλοις κισσοειδέσι, περιφερεστέροις δὲ μᾶλλον καὶ μικροτέροις καὶ τρυφερωτέροις[51] καὶ ὑπολιπάροις περιεχόμενον· ῥίζας δὲ ἔχει ἐκ τοῦ αὐτοῦ μικρὰς, πολλὰς, ὥςπερ πυροὺς σεσωρευμένας· τρεῖς δέ εἰσιν ἢ τέσσαρες αὐτῶν μακραὶ πεφυκυῖαι· φύεται δὲ παρ' ὕδασι καὶ τέλμασιν· ἔχει δὲ τὴν δύναμιν δριμεῖαν, παραπλησίαν ἀνεμώνῃ[52a], ἑλκοῦσαν[52b] τὴν ἐπιφάνειαν· ψώρας τε καὶ ὄνυχας λεπροὺς ἀφίστησιν· αἱ δὲ ῥίζαι χυλωθεῖσαι χρήσιμοι εἰς ῥινεγχυσίαν μετὰ μέλιτος πρὸς κάθαρσιν κεφαλῆς· [ὁμοίως καὶ τὸ ταύτης ἀφέψημα σὺν μέλιτι ἀναγαργαριζόμενον κεφαλὴν καθαίρει γενναίως καὶ πάντα τὰ ἐκ θώρακος.]

48) Cod. C. et Lacuna ὅτι ἐὰν τυφλώσῃ τις τοὺς τῆς χελιδόνος νεοσσούς. Insulse profecto!

49) C. πύριον. Ald. et Asul. τύρινον.

50) Sic Oribas., cod. C. et Marcell.; ἀπηρτισμένον Ald. et rell., quae lectio defendi etiam potest.

51) Sic C. N.; τρυφεροῖς vulgo.

52a) C. N. λειμωνίῳ. 52b) C. N. ἔχουσαν.

dinum adventu erumpat, discessuque earum marcescat. Nonnulli tradiderunt, si quis ex hirundinum pullis excoecatus fuerit, matres admota herba eam coecitatem sanare.

Cap. CCXII. [*De Chelidonio minori.*] Chelidonium minus, quod triticum sylvestre nonnulli vocant, herbula est ex petiolis pendula (s. distributa) sine caule, foliis hederaceis, sed potius rotundioribus, minoribus, mollioribus et nitidis circumdata. Radices habet ex eodem puncto plures, parvas et granorum tritici instar acervatas, quarum tres aut quatuor in longitudinem protenduntur. Crescit iuxta aquas et paludes. Vim acrem habet, anemones similem, quae exulcerat summam cutem, psoras item et scabros eximit ungues. Succus vero radicibus expressus, addito melle, ad purgandum caput naribus utiliter infunditur. [Similiter et huius decoctum cum melle gargarizatum strenue caput cunctaque pectoris vitia purgat.]

Κεφ. σιγ'. [Περὶ Ὀθόννης.] Ὀθόννα· [οἱ μέν φασι τοῦ μεγάλου χελιδονίου χυλὸν εἶναι, οἱ δὲ γλαυκίου, οἱ δὲ τῆς κερατίτιδος μήκωνος τῶν ἀνθέων χυλόν· ἔνιοι δὲ μίγμα ἀναγαλλίδος τῆς κυανέας καὶ ὑοσκυάμου καὶ μήκωνος χυλῶν, οἱ δὲ βοτάνης τρωγλοδυτικῆς τινος, ἣ τις ὀθόννα καλεῖται, εἶναι χυλόν·] γεννᾶται ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον Ἀραβίᾳ[53a]· ἔχει δὲ τὰ φύλλα εὐζώμῳ ἐμφερῆ, πολύτρητα, ὥσπερ σητόκοπα, ψαφαρὰ[53b]· ἄνθος δὲ φέρει κρόκινον, πλατύφυλλον, ὅθεν ἔδοξαν ἀνεμώνης αὐτό τινες εἶδος εἶναι[54]· χυλίζεται δε καὶ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ, ὅπου δεῖ ἀποκαθαίρειν, δάκνουσα, καὶ πάντα τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις ἀποσμήχουσα· φασὶ δέ τινα ὑγρασίαν ἀποῤῥεῖν τῆς βοτάνης, ἣν πλύναντες καὶ χωρίσαντες τῶν λίθων, ἀναπλάσσουσι τροχίσκους πρὸς τὰ αὐτά· ἔνιοι δέ φασιν αὐτὴν λίθον εἶναι αἰγύπτιον[55] ἐν τῇ Θη-

53 a) Cum uncinis inclusa manifesto spuria sint, quorum ἀντιβαλλομένων ne vestigium quidem vel in Plinio, vel in Paullo, vel in codd. Vindob. adest, hoc vulgo cum prioribus infinitivo, γεννᾶσθαι, nexum ita posui, Paullo confisus.

53 b) Ὀλιγόφυλλα, quod interponunt, nec huius loci, nec ὀλιγόχυλα Cantac. melius.

54) Cf. Plin. 27, 85.

55) Cf. Paull. Aegin. lib. 7. p. 249.

Cap. CCXIII. [*De Othonna.*] Othonna. [Nonnulli dicunt chelidonii maioris esse succum, quidam glaucii: alii floribus papaveris corniculati expressum succum, alii mixturam succorum anagallidis coeruleae, hyoscyami et papaveris: alii denique succum troglodyticae cuiusdam herbae, quae othonna vocetur.] Nascitur autem in Arabia, quae Aegyptum spectat. Habet folia erucae proxima, crebro perforata et tanquam a tineis rosa, arida. Florem fert croceum, latiusculis foliis, unde anemones speciem quidam asseverarunt. Ex ea succus expressus oculorum medicamentis convenit, ubi expurgare opus est. Mordet enim, et quaecunque oculis caliginem offundunt, absterget. Tradunt et humorem quemdam ex herba manare, qui elotus, semotis lapillis, in pastillos ad eadem digeratur. Aliqui tamen affirmant, lapidem esse aegyptium, in

βαΐδι γεννώμενον, λευκόχρουν[56], μικρὸν τῷ μεγέθει, δάκνοντα τὴν γεῦσιν μετὰ πυρώσεως καὶ στύψεως.

Κεφ. σιδ΄. [Περὶ Μυὸς ὤτων.] Μυὸς ὦτα[57] [οἱ δὲ μύωτον, οἱ δὲ ἀνθύλλιον, οἱ δὲ ἀλσίνην, οἱ δὲ μυόρτοχον, οἱ δὲ μυρτόσπληνον, Ῥωμαῖοι μοῦρις αουρίκουλα, Ἄφροὶ λαβοθολαβάθ] ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ ἔχειν μυὸς ὠτίοις ὅμοια τὰ φύλλα[58]· ἀλσίνη δὲ διὰ τὸ σκιεροὺς φιλεῖν καὶ ἀλσώδεις[59] τόπους· πόα ἐστὶν ὁμοία ἑλξίνῃ, ταπεινοτέρα δὲ καὶ μικροφυλλοτέρα[60], καὶ οὐ δασεῖα[61]. Δύναμιν δὲ ἔχει ψυκτικὴν[62], ἁρμόζουσαν πρὸς φλεγμονὰς ὀφθαλμῶν, μετ᾽ ἀλφίτων καταπλασσομένη, καὶ πρὸς ὤτων πόνον ὁ χυλὸς αὐτῆς ἐνσταζόμενος· [καὶ καθ᾽ ὅλου δύναται τὰ αὐτὰ τῇ ἑλξίνῃ.]

Μυὸς ὦτα ἕτερα, οἱ δὲ μυὸς ὠτίδα καλοῦσιν, ἀνίησι

56) Sic Ald.; χαλκόχρουν Hermol., quem sequuti Asulan., Cornar. et Goupyl. καλκόχρουν habent.

57) Ad codd. Vindob., Ald. et Marcell. hic posui caput, quod περὶ ἀλσίνης inscriptum c. 87. in libr. 4. constituit. Asulan., Cornar. et Goupyl. ad spuria ablegant, nescio qua ratione.

58) Sic Ald., Asulan., Marcell., Cornar., Goupyl. et codd. Vindob.; ἀπὸ τοῦ ἔχειν φύλλα ὅμοια μυὸς ὠτίοις solus Sarac.

59) Quanquam codd. et editiones omnes habent ἀμμώδεις, ex Oribas. tamen Saracen. et e nomine ipso sic emendavit.

60) Sic codd. C. N. et Ald., Asul., Cornar. et Goupyl. Solus Sarac. μακροφυλλοτέρα. Oribas. μακροτέρα.

61) Nec οὐ δασεῖα, nec quod Saracenus habet: διατριφθεῖσά τε σικύων ὄζει in editt. aut in codd. adest.

62) Στυπτικήν Sarac., non est in Ald. nec in codd.

Thebaide natum, albido colore, parvum mole, qui gustu mordeat cum fervore quodam et astrictione.

Cap. CCXIV. [*De Myosotidis speciebus.*] Myosota [alii myoton, alii anthyllion aut alsinen, alii myortochon aut myrtosplenon, Romani muris auriculam, Afri labotholabath vocant] nomen accepit, quod folia gerit auriculas muris referentia: alsine vero, quod umbrosa loca et lucos amat. Herba est helxini similis, nisi quod humilior est, minoribus foliis, et neutiquam hirsuta. Vim habet refrigerantem, idoneam ad oculorum inflammationes, dum cum polenta illinitur, et ad aurium dolores, si succus infunditur. [Generatim autem eadem valet, ac helxine.]

Myosota altera, myosotis a quibusdam vocata, caules

καυλοὺς ἀπὸ μιᾶς ῥίζης πλείονας ὑπερύθρους τὰ κάτωθεν καὶ κοίλους· φύλλα δὲ ἐπιμήκη καὶ στενὰ, ῥάχιν ἐπαιρομένην[63] ἔχοντα, μελανίζοντα, ἀνὰ δύο πεφυκότα ἐκ διαστημάτων, εἰς ὀξὺ ἀπολήγοντα· ἐκφύεταί τε λεπτὰ καυλία ἐκ τῶν μασχαλῶν, ἐφ' ὧν ἀνθήλια κυανίζοντα μικρὰ, ὡς τὰ τῆς ἀναγαλλίδος· ῥίζα δὲ δακτύλου τὸ πάχος, ἔχουσα πολλὰς ἀποβλαστήσεις· καθόλου δέ ἐστιν ὁμοία ἡ πόα τῷ σκολοπενδρίῳ, λεπτοτέρα[64] δὲ καὶ ἐλάσσων· ταύτης ἡ ῥίζα καταπλασθεῖσα αἰγιλώπια ἰᾶται· τινὲς δὲ καὶ τὴν ἑλξίνην[65] μυὸς ὠτίδα καλοῦσιν.

Κεφ. σιέ. [Περὶ Ἰσάτιδος[66].] Ἰσάτις [ἥμερος, οἱ δὲ αὔγιον, οἱ δὲ ἔγνη, προφῆται ἀρούσιον, Ῥωμαῖοι ῥοῦταμ] ᾗ οἱ βαφεῖς χρῶνται, φύλλον ἔχει ἀρνογλώσσῳ ἐμφερὲς, λιπαρώτερον δὲ καὶ μελάντερον, καυλὸν δὲ ὑπὲρ πῆχυν[67]. Δύναται δὲ τὰ φύλλα καταπλασσόμενα πᾶν οἴδημα διαφορεῖν καὶ φύματα, καὶ ἔναιμα τραύματα κολλᾶν, αἱμοῤῥαγίας δὲ

63) Sic Oribas.; ἐπηρτημένην vulgo.

64) Sic Oribas.; λειοτέρα vulgo.

65) Sic Oribas. et Ald., Asulan., Cornar., Marcell. et Goupyl.; ἀλσίνην solus Saracen.

66) Distinguunt quidem Oribas., Serap. et vetusti codices, sed haud peculiaribus capitibus. Ergo utramque etiam uno capite complector.

67) Sic Oribas; ὑπερδίπηχυν vulgo. Serap. ὑπόπηχυν.

promit ab una radice plures, inferne subrubentes et fistulosos. Folia sunt oblonga, angusta, dorso prominulo nigricante, quorum gemina ex intervallis enascuntur, in acumen terminata. Ex axillis prodeunt tenues cauliculi, in quibus flosculi coerulei parvi, ut anagallidis. Radix digitum crassa est, multis propaginibus praedita. Est in universum herba scolopendris similis, sed gracilior ac minor. Huius radix cataplasmatis vice imposita aegilopas sanat. Sunt et qui helxinen myosotida nuncupent.

Cap. CCXV. [*De Isatide.*] Isatis [domestica, quam et augion et egne, prophetae arusion, Romani rutam appellant], qua tinctores utuntur, folium habet plantagini simile, pinguius tamen et magis nigricans, caulem vero cubito altiorem. Folia autem imposita oedema quodvis et tubercula discutere valent, cruentaque vulnera glutinare,

στέλλειν καὶ φαγεδαινικὰ καὶ ἕρπητας, ἐρυσιπέλατά τε καὶ σηπεδόνας θεραπεύειν[68].

Κεφ. σιϛ΄. [Περὶ Ἰσάτιδος ἀγρίας.] Ἰσάτις ἀγρία [οἱ δὲ ἔγνη μικρά, Ῥωμαῖοι ῥοῦταμ μινόρεμ], παραπλήσια οὖσα τῇ πρὸ αὐτῆς, φύλλα ἔχει μείζονα πρὸς τὰ τῆς θρίδακος, καυλοὺς δὲ λεπτοτέρους, πολυσχιδεῖς, ὑπερύθρους, ἔχοντας ἐξ ἄκρου ὥσπερ θυλάκια γλωσσοειδῆ πολλὰ ἀποκρεμάμενα, ἐν οἷς τὸ σπέρμα· ἄνθος μήλινον, λεπτόν. Δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῇ πρὸ αὐτῆς, ὠφελοῦσα καὶ σπληνικοὺς πινομένη καὶ καταπλασσομένη.

[Ἐπιστατέον τὰ περὶ ἰσάτεων, ὅτι αἱ ἐκδόσεις αὗται τὸ ἐσφαλμένον ἔχουσι· τό,τε γὰρ μήλινον ἄνθος καὶ τοὺς λεπτοτέρους καὶ πολυσχιδεῖς κλάδους, καὶ τὰ ἐξ ἄκρου γλωσσοειδῆ θυλάκια, ἐν οἷς τὸ σπέρμα, ἡ ἥμερος φέρει· ἐμπεριέχεται δὲ τούτοις σπέρμα μέλαν ἐοικὸς μελανθίῳ, καὶ τὸν καυλὸν δὲ ὑπερδίπηχυν, ἀλλ᾽ οὐχ ὑπὲρ πῆχυν μόνον φέρει· ἡ δὲ ἀγρία μελάντερα ταύτης τὰ φύλλα φέρει, καὶ καυλὸν ἐλάττω καὶ παχύτερον· ἄνθος τε ἐμπόρφυρον ἢ κυανοῦν, καὶ

68) C. N. addit: καὶ πρὸς πάντα τὰ κακοήθη δραστικῶς ἀνθίσταται.

sanguinis quoque cursum sistere et phagedaenica ulcera, herpetas, erysipelata ac putria ulcera sanare.

Cap. CCXXVI. [*De Isatide sylvestri.*] Isatis sylvestris [quam alii parvam egnen, Romani rutam minorem vocant] ante dictae similis est, sed folia fert maiora, quae ad lactucae folia accedunt, caules tenuiores, ramosissimos, rubescentes, e quorum cacumine folliculi multi linguarum forma dependent, in quibus semen. Florem habet luteum, tenuem. Eadem, quae et supra dicta, praestat, sed praeterea lienosis tam pota, quam imposita auxiliatur.

[Sciendum, Isatidum descriptiones erroneas esse. Siquidem et luteum fert sativa et tenuiores ac multifidos ramulos, folliculos etiam in cacumine linguarum figura, in quibus semen. In his enim continetur semen nigrum, instar melanthii. Et caulis non unum modo sed duos etiam cubitos superat. Sylvestris nigriora, quam haec, folia profert, caulem minorem crassioremque, florem purpurascentem aut caeruleum, fructum crociformem asperum, in

καρπὸν σταυροειδῆ, τραχὺν, ἐν ᾧ τὸ σπέρμα φυλλαρίοις μικροῖς ἀνὰ πέντε ἴσοις οἱονεὶ διειλημμένον.]

Κεφ. σιζ'. [Περὶ Τηλεφίου.] Τηλέφιον [οἱ δὲ ἀείζωον ἄγριον, οἱ δὲ καὶ ταύτην ἀνδράχνην ἀγρίαν [69] καλοῦσι, Ῥωμαῖοι ἰλλέκεβραμ Αἰγύπτιοι ἀνὼθ, Ἀφροὶ ἀτιρτόπουρις·] τοῦτο καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τῷ καυλῷ ἔοικεν ἀνδράχνῃ [70]· μασχάλας ἔχον δύο [71] παρ' ἕκαστον γόνυ τῶν φύλλων ἐμφυομένας, ἀφ' ὧν κλωνία ς' ἢ ζ' [72], ἀπὸ τῆς ῥίζης πλήρη φύλλων [73] παχέων τε καὶ σαρκωδῶν καὶ γλισχρῶν· ἄνθη [74] λευκά· φύεται δὲ ἐν ἀμπελῶσι καὶ τόποις ἐργασίμοις ἔαρος· θεραπεύει δὲ καταπλασσόμενα τὰ φύλλα ἐπὶ ὥρας ἓξ λεύκην· δεῖ δὲ μετὰ ταῦτα ὠμῇ λύσει χρῆσθαι· αἴρει δὲ καὶ ἀλφοὺς ἐπιχρισθέντα σὺν ὄξει ἐν ἡλίῳ· δεῖ μέντοι μετὰ τὸ ἀποξηρανθῆναι αὐτὰ ἀποψᾶν.

69) C. οἱ δὲ σίλφυτον. 70) C. add. ἀγρίᾳ.

71) C. add. ἔνδον.

72) Matthiol. interpositum legit στενὰ, λεπτά.

73) Solus cod. Ald. addit κυανοειδῶν, quod nec Vindobonenses, nec Oribas., nec Plinius habent.

74) Μήλινα, quod cum Ald. editt. omnes, nec apud Oribas. nec in codd. C. N. X.

quo semen foliolis quinis exiguis aequalibus quasi discretum percipitur.]

Cap. CCXVII. [*De Telephio.*] Telephium: [quibusdam sempervivum sylvestre, aliis et haec portulaca sylvestris dicitur, Romanis illecebra, Aegyptiis anoth, Afris atirtopuris.] Hoc et foliis et caule portulacam refert: axillas vero binas habet, singulis foliorum geniculis adnatas, e quibus cauliculi seni aut septeni. Qui vero e radice proveniunt, foliis obtecti sunt crassis, carnosis viscosisque: flores sunt albi. Nascitur in vineis locisque cultis. Folia ad senas horas imposita vitiliginem albam sanant: oportet autem postea farinam crudam adhibere. Tollunt et alphos, ex aceto in sole illita: sed ubi inaruerint, abstergi ea oportet.

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

Ἐν μὲν τοῖς πρὸ τούτου βιβλίοις, φίλτατε Ἄρειε, παρεδώκαμεν περὶ ἀρωμάτων καὶ μύρων καὶ ἐλαίων καὶ δένδρων καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν καρπῶν τε καὶ δακρύων, ἔτι τε ζώων καὶ σιτηρῶν καὶ λαχάνων καὶ τῶν δριμύτητα κεκτημένων βοτανῶν· ἐν δὲ τούτῳ, τρίτῳ ὑπάρχοντι, περὶ ῥιζῶν καὶ χυλισμάτων καὶ βοτανῶν καὶ σπερμάτων συμφύλων τε καὶ φαρμακωδῶν ἐπελευσόμεθα.

Κεφ. α'. [Περὶ Ἀγαρικοῦ.] Ἀγαρικὸν ῥίζα φέρεται σιλφίῳ ἐμφερὴς, οὐ πυκνὴ τὴν ἐπιφάνειαν, ὥσπερ τὸ σίλφιον, ἀραιὰ δέ ἐστιν ὅλη· ἔστι δὲ τὸ μὲν αὐτοῦ ἄῤῥεν, τὸ δὲ θῆλυ· ὧν διαφέρει τὸ θῆλυ ἔχον κτηδόνας εὐθείας ἐντός· τὸ δὲ ἄῤῥεν περιφερές ἐστι καὶ πανταχόθεν συμφυές· γεύσει δ' ἀμφότερα ὅμοια· καταρχὰς μὲν γλυκάζοντα, εἶτα ἐξ ἀναδόσεως ἔμπικρα· γεννᾶται δὲ ἐν τῇ Ἀγαρίᾳ[1] τῆς Σαρματι-

1) ἀγρίᾳ vulgo. Goupylus primus Ἀγαρίαν posuit propter Ἄγαρον ποταμὸν καὶ ἄκραν in finibus Sarmatiae ad paludem Maeoticam.

LIBER III.

In prioribus quidem libris, amicissime Aree, praecepimus de aromatibus, unguentis, oleis, arboribus, earum fructibus lacrimisque: dein de animalibus, cerealibus, oleribus et acrimonia praeditis herbis. Iam in hoc tertio de radicibus, succis, herbis et seminibus, tum nostrae naturae familiaribus, tum etiam medicamentosis pergemus.

Cap. I. [*De Agarico.*] Agaricum radix dicitur silphii similis, non tamen densa summa facie, ut silphium, sed tota rarior. Alterum est mas, femina alterum. Differt vero femina lamellis rectis, quae intus habet. Mas subrotunda forma et concreta compage distinguitur. Similis tamen utrique gustus, scilicet initio dulcis, mox, ubi per os diffundi coeperit, amaricans. Gignitur in Agaria

κῆς· λέγουσι δὲ οἱ μὲν, φυτοῦ ῥίζαν εἶναι; τινὲς δὲ, ἐν τοῖς στελεχέσι τῶν δένδρων κατὰ σῆψιν γίνεσθαι, ὥσπερ οἱ μύκητες· γεννᾶται δὲ καὶ ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν Γαλατίᾳ καὶ Κιλικίᾳ ἐπὶ τῶν κέδρων [2], εὔθρυπτον μέντοι καὶ ἀσθενές. Τὴν μέντοι δύναμίν ἐστι στυπτικὸν, θερμαντικὸν, ποιοῦν πρός τε στρόφους καὶ ὠμότητας, ῥήγματά τε καὶ πτώματα [3]· ὀβολῶν δὲ δυοῖν πλῆθος διδόμενον μετ' οἰνομέλιτος ἀπυρέτοις· πυρέσσουσι δὲ ἐν μελικράτῳ· καὶ ἡπατικοῖς δὲ καὶ ἀσθματικοῖς καὶ ἰκτεριῶσι [4] καὶ δυςεντερικοῖς καὶ νεφριτικοῖς καὶ δυςουροῦσι καὶ ὑστερικαῖς πνιξὶ καὶ κακοχροίαις < α' διδόμενον· φθισικοῖς δὲ μετὰ γλυκέος, σπληνικοῖς δὲ μετ' ὀξυμέλιτος· καὶ στομαχικοῖς, ὡς ἔστι διαμασσώμενον καὶ καταπινόμενον, μηδενὸς ὑγροῦ ἐπιῤῥοφουμένου, ὁμοίως δὲ καὶ ὀξυρεγμιῶσιν· ἵστησι δὲ καὶ αἵματος ἀναγωγὰς, ὁλκῇ τριωβόλου μεθ' ὕδατος λαμβανόμενον· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ἰσχίων καὶ ἄρθρων ἀλγήματα καὶ ἐπιληψίας, μετ' ὀξυμέλιτος λαμβανόμενον τὸ ἴσον πλῆθος· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα καὶ ταῖς ἐμ-

2) δένδρων legit Oribas.
3) σπάσματα legit Marcellus.
4) λειεντεριῶσι legit Marcellus.

Sarmaticae terrae. Sunt vero, qui plantae radicem habeant, alii, uti fungos, e truncis arborum putrescentibus nasci. Provenit et in Galatia Asiae et Cilicia in cedris, sed friabile et infirmum. Gaudet quidem vi astringente et calefaciente: efficax est contra tormina, cruditates, rupta et casus ab alto. Datur binis obolis ex vino mulso iis, qui febrim non habent: febricitantibus vero in aqua mulsa: itemque hepaticis, anhelantibus, ictericis, dysentericis, nephriticis, urinae difficultate vexatis, utero strangulatis et foede decoloratis drachmae pondere exhibetur; phthisicis autem ex passo et lienosis in aceto mulso. A stomachicis vero per se manditur et devoratur, citra liquoris cuiusdam sorbitionem: simili quoque modo datur acidum eructantibus. Sistit et sanguinis reiectiones, ternis obolis ex aqua sumtum. Facit et ad coxendicum articulorumque dolores et comitialem morbum, si cum aceto mulso pari pondere sumatur. Menses quoque ciet, ac inflatione uteri

πνευματουμέναις ὑστέραν γυναιξὶν ὠφελίμως τὸ ἴσον δίδοται· λύει δὲ καὶ ῥίγος πρὸ τῆς ἐπισημασίας διδόμενον· καθαίρει δὲ καὶ κοιλίαν < α΄ ἢ β΄, μετὰ μελικράτου πινόμενον· ἔστι τε καὶ θανασίμων ἀντίδοτον μετὰ κράματος, < μιᾶς ὁλκῇ λαμβανόμενον· καὶ πρὸς ἑρπετῶν δὲ πληγὰς καὶ δήγματα, ὁλκῇ τριωβόλου μετ᾽ οἴνου πινόμενον βοηθεῖ· καὶ καθόλου πρὸς τὰ ἐντὸς πάντα πάθη ἁρμόζει, πρὸς δύναμιν καὶ ἡλικίαν διδόμενον, οἷς μὲν μεθ᾽ ὕδατος, οἷς δὲ μετ᾽ οἴνου, οἷς δὲ μετ᾽ ὀξυμέλιτος ἢ μελικράτου.

Κεφ. β΄. [Περὶ Ῥᾶ.] Ῥᾶ, οἱ δὲ ῥῆον καλοῦσι [οἱ δὲ ῥίαν, Ῥωμαῖοι ῥαπόντικουμ] γεννᾶται ἐν τοῖς ὑπὲρ Βόσπορον τόποις, ὅθεν καὶ κομίζεται· ῥίζα ἔξωθεν μέλαινα, κενταυρίῳ τῷ μεγάλῳ ἐοικυῖα, μικροτέρα μέντοι καὶ ἐνερευθεστέρα, ἄοσμος, χαύνη, ὑπόκουφος· ἔστι δὲ αὐτοῦ κράτιστον τὸ ἀτερηδόνιστον, ἔγγλισχρόν τε κατὰ τὴν γεῦσιν μετὰ ἀνειμένης στύψεως, διαμασσηθέν τε ἔνωχρον καὶ κροκίζον ποσῶς τῷ χρώματι. Ποιεῖ δὲ πινόμενον πρὸς ἐμπνευματώσεις στομάχου, ἀτονίαν, ἄλγημα παντοῖον, σπάσματα [5], σπληνικούς,

5) Lacuna addit καὶ ῥήγματα.

vexatis mulieribus utiliter pari pondere exhibetur. Solvit et rigorem febrilem, ante accessum datum. Sed et alvum purgat drachma una aut altera, si cum aqua mulsa bibatur. Est et venenis pro antidoto, drachmae unius pondere cum diluta vini potione sumtum. Quin et serpentium ictibus ac morsibus tribus obolis ex vino potum auxiliatur. Generatim vero ad omnes internos affectus accommodatum est, pro virium et aetatis ratione exhibitum, his ex aqua, illis ex vino, aliis ex aceto mulso, nonnullis denique ex aqua mulsa.

Cap. II. [*De Rha.*] Rha, quod nonnulli rheum [alii riam, Romani rhaponticum dicunt] provenit in regionibus supra Bosporum, unde et affertur. Radix foris nigra, centaurio magno similis, sed minor ac intus rubicundior, sine odore, laxa et aliquantum levis. Optimum habetur, quod vermes non tentarunt, subglutinosum gustu cum remissa astrictione, si manditur vero, pallidum et subcroceum. Id epotum facit ad inflationes, stomachi imbecillitatem et omne genus doloris, ad convulsiones, sple-

ἡπατικοὺς, νεφριτικοὺς, στροφουμένους καὶ τὰ περὶ κύστιν καὶ θώρακα, καὶ ὑποχονδρίων ἐντάσεις καὶ τὰ περὶ ὑστέραν πάθη, ἰσχιάδας, αἵματος πτύσεις, ἄσθματα, λυγμοὺς, δυσεντερίας, κοιλιακὰς διαθέσεις, καὶ περιόδους, καὶ θηρίων δήγματα· δώσεις δὲ ὁμοίως τῷ ἀγαρικῷ πρὸς ἕκαστον πάθος, τῇ αὐτῇ ὁλκῇ, καὶ ὑγροῖς χρώμενος, μετ᾽ οἰνομέλιτος μὲν ἀπυρέτοις, πυρέσσουσι δὲ μετὰ μελικράτου, φθισικοῖς μετὰ γλυκέος, σπληνικοῖς μετ᾽ ὀξυμέλιτος[6]· αἴρει δὲ καὶ πελιώματα καὶ λειχῆνας, μετ᾽ ὄξους καταχρισθέν· καὶ φλεγμονὰς πάσας διαχεῖ χρονίας, σὺν ὕδατι καταπλασσόμενον· ἡ δὲ ἀνωτάτω αὐτοῦ δύναμις στυπτικὴ μετὰ ποσῆς θερμασίας.

Κεφ. γ'. [Περὶ Γεντιανῆς.] Γεντιανὴ [οἱ δὲ κενταύρειος ῥίζα, οἱ δὲ ἀλόη γαλλικὴ, οἱ δὲ νάρκη, οἱ δὲ χειρώνειον, Δάρδανοι ἀλοΐτις, Ῥωμαῖοι γενοὺς, οἱ δὲ κικένδια, οἱ δὲ κυμιναλίς] δοκεῖ μὲν ὑπὸ πρώτου εὑρῆσθαι Γέντιδος, Ἰλλυριῶν βασιλῆος, ἀφ᾽ οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχηκεν· ἧς τὰ

6) In Aldina et sequentibus editionibus interponuntur e priori capite: στομαχικοῖς — ἐπιῤῥοφουμένου, quae omnino desunt in Serap. et in codd. C. N. X.

neticos, hepaticos, nephriticos, torminosos, itemque adversus vesicae et pectoris vitia, distentiones hypochondriorum, ad uteri affectus, coxendicis dolores, sanguinis reiectiones, anhelationes, singultus, intestinorum difficultates, coeliacos affectus, febrium circuitus, et venenatorum morsus. Dabis vero ad singulos affectus eodem, quo agaricum, pondere et cum iisdem liquoribus: scilicet febre carentibus in vino mulso, febrientibus ex aqua mulsa, tabidis ex passo, lienosis ex aceto mulso. Tollit quoque livida sugillata et lichenes cum aceto illitum: ac inflammationes omnes veteres ex aqua impositum dissipat. Ceterum summa ipsius vis astringens est cum aliquanto calore.

Cap. III. [*De Gentiana.*] Gentiana [quam nonnulli radicem centauriam, alii aloën gallicam aut narcen, chironium etiam, Dardani aloïtem, Romani genum, aut cicendiam et cyminalem vocant] primum inventa creditur a Gentio, Illyriorum rege, a quo etiam cognomen tulit.

φύλλα τὰ μὲν πρὸς τῇ ῥίζῃ καρύᾳ[7] ἢ ἀρνογλώσσῳ ὅμοια, ὑπέρυθρα· τὰ δὲ ἐν μέσῳ τῷ καυλῷ, καὶ μάλιστα τὰ κατ' ἄκρον ἐσχισμένα μικρῶς[8]· καυλὸς δὲ κενὸς, λεῖος, τὸ πάχος δακτύλου, τὸ δὲ ὕψος δίπηχυς, γόνασι διειλημμένος, ἐκ διαστημάτων μειζόνων περικείμενος τὰ φύλλα· καρπὸν δὲ ἔχων ἐν κάλυξι πλατὺν, κοῦφον, ἀχυρώδη, πρὸς τὸν τοῦ σφονδυλίου· ῥίζαν μακρὰν, ὁμοίαν ἀριστολοχίᾳ τῇ μακρᾷ, παχεῖαν, πικράν[9]· γεννᾶται δὲ ἐν ὑψηλοτάταις ἀκρωρείαις[10] καὶ συσκίοις τόποις καὶ ἐνύδροις. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα θερμαντικὴν, στυπτικήν[11]· βοηθεῖ δὲ θηριοδήκτοις ποτιζομένη <β' τὸ πλῆθος, μετὰ πεπέρεως καὶ πηγάνου καὶ οἴνου· τοῦ δὲ χυλίσματος ὅσον <α'· καὶ πρὸς ὀδύνας πλευρῶν, καὶ πτώματα, ῥήγματά τε καὶ σπάσματα[12]· εὐθετεῖ καὶ ἡπατικοῖς καὶ στομαχικοῖς, πινομένη μεθ' ὕδατος· ἐκβάλλει

7) C. κεραίᾳ.

8) N. μακρῶς. Unde facile mihi persuaderem, esse potius legendum: ἐσχισμένα. μακρὸς δὲ ὁ καυλὸς, κενὸς etc. Sed obstant Oribas. et Serap., qui ita legerunt. Folia cum calycibus commutasse videtur auctor.

9) C. et N. non habent παχεῖαν, πικράν.

10) C. ἀκρωτηρίοις.

11) Dodon. mavult ξυπτικήν, sed sine fide codd. Utrumque retinendum esse vult C. Hofm. var. lect. 4, 25.

12) Goupyl. legit στρέμματα.

Huius folia, quae quidem proxime radicem sunt, iuglandi plantaginive similia, subrubentia, quae vero in medio sunt caule, maximeque in apice, minute fissa sunt. Caulis inanis, laevis, digitum crassus, bicubitalis, geniculis distinctus et maioribus ex intervallis foliis circumdatus. Semen vero habet in calycibus (capsulis) latum, leve, paleaceum, quod ad sphondylii semen accedit. Radix longa, qualis aristolochiae longae, crassa et amara. Nascitur in celsissimis montium iugis, locis umbrosis aquosisque. Vis radicis calefaciens et astringens. Iuvat autem contra venenatorum morsus duabus drachmis ex pipere et ruta in vino pota. Succi expressi drachma ad laterum dolores, lapsus e sublimi, rupta et convulsa prodest. Idonea etiam est ad hepatis stomachique affectus, dum cum aqua bibitur.

δὲ ἔμβρυα ἡ ῥίζα, ὡς κολλύριον προςτιθεμένη· ἔστι δὲ καὶ τραυματική, ἐπιτιθεμένη ὡς τὸ λύκιον[13], ὑπονόμων τε ἑλκῶν ἴαμα, καὶ μάλιστα τὸ χύλισμα, καὶ ὀφθαλμῶν ἐπίχρισμα φλεγμαινόντων· μίγνυται δὲ καὶ εἰς τὰ δριμέα τῶν κολλυρίων τὸ χύλισμα ἀντὶ μηκωνίου[14]· ἔστι δὲ καὶ ἀλφῶν σμηκτικὴ ἡ ῥίζα· χυλίζεται δὲ θλασθεῖσα καὶ βραχεῖσα ἐν ὕδατι ἐπὶ ἡμέρας έ· εἶτα ἑψηθεῖσα ἐν τῷ ὕδατι, ἄχρις ἂν ὑπερέχωσιν αἱ ῥίζαι, καὶ μετὰ τὸ ψυγῆναι[15] τὸ ὕδωρ διηθεῖται δι' ὀθονίου· καὶ ἕψεται ἄχρις ἂν γένηται μελιτῶδες τῇ συστάσει, καὶ ἀποτίθεται ἐν ὀστρακίνῳ ἀγγείῳ.

Κεφ. δ'. [Περὶ Ἀριστολοχίας.] Ἀριστολοχία ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ δοκεῖν ἄριστα βοηθεῖν ταῖς λοχοῖς[16]· ἔστι δὲ ἡ μὲν στρογγύλη, θήλεια καλουμένη, φύλλα δὲ ἔχει κισσοειδῆ, εὐώδη μετὰ δριμύτητος, ὑποστόγγυλα, ἁπαλὰ, παρὰ[17] πολλοῖς βλαστοῖς ἐν μιᾷ ῥίζῃ[18]· τὰ δὲ κλήματα ἐπιμήκη[19],

13) Serap. legit σὺν λυκίῳ. Cf. C. Hofm. var. lect. 4, 27.
14) C. κωνείου.
15) C. ψυγέν.
16) Cornar. et Goupyl. λοχείαις.
17) C. περὶ.
18) C. ἐκ μιᾶς ῥίζης.
19) C. ὑπομήκη.

Radix collyrii modo subdita fetus eiicit: vulneraria quoque est, sicut lycium (cum lycio) imposita, et ulcerum cuniculatim depascentium praesidium est, maxime succus, qui et oculis inflammatis illinitur. Miscetur et succus acrioribus collyriis pro meconio. Radix et alphos absterget. Extrahendi autem succi ratio haec est: Contusa radix per dies quinque aqua maceratur, post in eadem coquitur, donec emineant radices: ac ubi refrixit aqua, linteo excolatur, dein coquitur ad mellis spissitudinem fictilique vase reconditur.

Cap. IV: [*De Aristolochia.*] Aristolochia nomen inde accepit, quod optimum praebere auxilium puerperis creditur. Est autem quaedam rotunda, femina dicta. Haec habet folia hederacea, odorata cum acrimonia, subrotunda, mollia, cum multis ab una radice germinibus. Sunt

ἄνθη λευκὰ, οἱονεὶ πιλίσκους· τὸ δὲ ἐν αὐτοῖς ἐρυθρὸν, δυςῶδες.

(Κεφ. ε΄.) Ἡ δὲ μακρὰ ἀριστολοχία ἄῤῥην καλεῖται καὶ δακτυλίτις, [οἱ δὲ μηλόκαρπον, οἱ δὲ τεύξινον, Ῥωμαῖοι ἕρβα ἀριστολόχια] φύλλα ἔχουσα ἐπιμηκέστερα τῆς στρογγύλης· κλωνία λεπτὰ, ὡς σπιθαμῆς τὸ μέγεθος, ἄνθος πορφυροῦν, δυςῶδες, ὅπερ ἐξανθῆσαν ἀπίῳ παραπλήσιον γίνεται. Ῥίζα δὲ τῆς μὲν στρογγύλης περιφερὴς, γογγυλίδι ὁμοία· ἡ δὲ τῆς μακρᾶς δακτύλου ἔχει τὸ πάχος, σπιθαμιαῖα ἢ καὶ μείζων· ἀμφότεραι δὲ τὰ πολλὰ πυξοειδεῖς ἔνδοθεν, πικραί τε τὴν γεῦσιν καὶ βρωμώδεις.

(Κεφ. ς΄.) Ἔστι δέ τις καὶ τρίτη μακρὰ, ἥτις καὶ κληματῖτις καλεῖται, κλωνία ἔχουσα λεπτὰ, φύλλοις ὑποστρογγύλοις, ἀειζώου μικροῦ[20] ἐοικόσι περίπλεα, ἄνθη ἐοικότα πηγάνῳ[21], ῥίζας μακροτέρας, λεπτὰς, φλοιὸν ἐχούσας παχὺν καὶ ἀρωματίζοντα, ἰδίως χρησιμευούσας μυρεψοῖς εἰς τὰς τῶν μύρων στύψεις· ποιεῖ μὲν πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα

20) Et Oribas. et Serap. et omnes codd. sic exhibent; ἀσάρου coniecerunt Anguill. et Dodon.

21) Pari consensu manifestus hic error stabilitur: ni forte color intelligatur.

vero sarmenta elongata, flores albidi, pileolorum ad instar, in quibus quod rubicundum est, graviter olet.

(Cap. V.) Longa aristolochia mascula appellatur et dactylitis [melocarpon etiam et teuxinon] foliis gaudet, quam rotunda, oblongioribus, ramulis tenuibus, fere dodrantalibus, flore purpureo, graveolente, qui, ubi defloruit, pyro similis evadit. Rotundae radix orbiculata, velut rapum. Longae vero digitum crassa, dodrantem aequat longitudine vel superat. Utraque colore intus buxeo, gustu amarae sunt ac virosae.

(Cap. VI.) Est et tertia longa, quae et clematitis nominatur, ramulos habet tenues, foliis refertos subrotundis, sempervivo minori similibus, flores rutae (colorem?) referentes, radices longiores, tenues, cortice crasso aromaque reddente vestitas, quae speciatim unguentariis ad spissamenta unguentorum conducunt. Ceteris quidem

ἡ στρογγύλη; πρὸς δὲ τὰ ἑρπετὰ καὶ θανάσιμα ἡ μακρὰ, ∠ α' ὁλκὴ πινομένη μετ' οἴνου καταπλαττομένη· καὶ τὰ ἐν μήτρᾳ συνιστάμενα πάντα λόχια καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα ἐκβάλλει, ποθεῖσα μετὰ πεπέρεως καὶ σμύρνης· καὶ ἐν πεσσῷ δὲ προστεθεῖσα τὰ αὐτὰ δρᾷ· ἡ δὲ στρογγύλη ποιεῖ μὲν πρὸς ἃ καὶ ἡ προειρημένη· ἐκ περισσοῦ δὲ βοηθεῖ ἄσθματι, λυγμῷ, ῥίγει, σπληνὶ, ῥήγμασι, σπάσμασιν, ἀλγήμασι πλευρᾶς, ποθεῖσα μεθ' ὕδατος· ἀνάγει δὲ καὶ σκόλοπας, ἀκίδας· λεπίδας ὀστῶν καταπλασσομένη ἀφίστησι· καὶ σηπεδόνας περιχαράσσει καὶ τὰ ῥυπαρὰ περικαθαίρει ἕλκη· καὶ τὰ κοῖλα πληροῖ[22] σὺν ἴριδι καὶ μέλιτι· σμήχει δὲ καὶ οὖλα καὶ ὀδόντας· δοκεῖ δὲ καὶ ἡ κληματῖτις πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖν· ἐλαττοῦται μέντοι τῇ δυνάμει τῶν προειρημένων.

[[23] Καλεῖται δὲ αὕτη καὶ ἀράριζα, καὶ μελεκάπρουμ, καὶ ἐφέστιος[24], καὶ λεστῖτις, καὶ πυξιόνυξ, καὶ δάρδανος, καὶ ἰοντῖτις[25]. Γάλλοι δὲ καλοῦσιν αὐτὴν θέξιμον, Αἰγύ-

22) C. et Lacuna σαρκοῖ.

23) Sequentia Aldinae inserta in pluribus codd. desiderantur.

24) Sic editt. omnes, praeter Sarac., qui Ἐφέσιος.

25) His addit C. οἱ δὲ φευσίκτερος, οἱ δὲ ἐρεχθίτης, Δάρδανος σωπῖτις.

venenis resistit rotunda: sed longa contra serpentes et letifera drachmae pondere ex vino bibitur ac etiam imponitur. Pota, pipere et myrrha additis, purgamenta omnia post partum in utero relicta, menses et fetus eiicit. Eadem quoque efficit subdita in pesso. Sed et rotunda ad eadem, ad quae antedicta, est efficax. Eximium vero adminiculum praebet anhelationibus, singultibus, rigori (febrili), lieni, ruptis, convulsis, lateris doloribus, pota cum aqua. Extrahit et imposita spinas et aculeos, ossiumque squamas removet. Ulcera quoque putrida emarginat, sordidaque expurgat, et cava cum iride ac melle explet. Gingivas denique ac dentes extergit. Creditur et clematitis ad eadem pollere, sed efficacia tamen cedit antedictis.

[Vocatur et haec arariza, et melecaprum, et domestica, et lestitis, et pyxionyx, et dardanos, et iontitis; Galli dicunt eam theximon, Aegyptii sophoëph, Siculi

πτιοι δὲ σοφοὲφ[26], Σικελοὶ δὲ χαμαίμηλον, Ἰταλοὶ τέρραι μάλα, Δακοὶ ἀψίνθιον χωρικόν· γίνεται εἰς τόπους ὀρεινοὺς καὶ θερμοὺς καὶ ὁμαλοὺς, ἢ τραχεῖς καὶ πετρώδεις· ποιεῖ δὲ πρὸς πυρετὸν βαρὺν οὕτως· ἀριστολοχίᾳ ἐπ' ἀνθράκων κάπνισον τὸν πυρέσσοντα καὶ παυθήσεται ὁ πυρετός· τραύματα ἐπιπλασσομένη ἴᾶται· μετὰ δὲ κυπείρου καὶ δρακοντίου σπέρματος καὶ μέλιτος τοῖς ἐν ῥινὶ καρκινώμασι βοηθεῖ, μετ' ἐλαίου δὲ ἢ ὑείου στέατος ἑψηθεῖσα ῥίγη συγχριομένη θεραπεύει[27]. Καὶ Κρατεύας ὁ ῥιζοτομικὸς καὶ Γάλλος τὰ αὐτὰ περὶ αὐτῆς εἰρήκασι, καὶ ὅτι τοῖς ποδαγρικοῖς ὠφελεῖ.]

Κεφ. ε΄. (ζ΄.) [Περὶ Γλυκυῤῥίζης.] Γλυκυῤῥίζη [οἱ δὲ ποντικὴ, οἱ δὲ γλυκήρατον, οἱ δὲ σύμφυτον, οἱ δὲ λεόντικα, οἱ δὲ γλυκύφυτον, οἱ δὲ σκύθιον, οἱ δὲ ἄδιψον, οἱ δὲ συλίθρα, οἱ δὲ λιβυεστασὼ, οἱ δὲ ὁμοινόμοιος, οἱ δὲ πεενθαόμοιος, Ῥωμαῖοι δούλκις ῥάδιξ·] ἔστι δὲ θαμνίσκος[28], ῥάβδους ἔχων διπήχεις, περὶ οὓς τὰ φύλλα πυκνὰ, ἐοικότα

26) C. σοβόν.

27) Quae sequuntur, Asulanus addidit. In cod. C. Cratevae ipsius verba citantur, sed sunt fere eadem, quae supra in textu.

28) C. θαμνός.

chamaemelum, Itali terrae malum, Daci absinthium rusticum. Nascitur locis montosis et calidis, iisque planis, aut etiam asperis et rupestribus. Ad febrem gravem ita efficax est, ut si ipsa carbonibus iniecta febriens suffiatur, febris desinat. Vulnera impositu sanat. Cum cypero, dracunculi semine ac melle narium carcinomatis auxiliatur: rigoribus medetur cocta in oleo aut adipe suillo ac illita. Eadem Cratevas herbarius et Gallus de ipsa prodiderunt, et praeterea eam podagricis auxiliari.]

Cap. V. (VII.) [*De Glycyrrhiza.*] Glycyrrhiza [quam et ponticam et glyceraton et symphyton et leonticam, glycyphyton etiam et scythion, tum siti resistentem ac sylithram, alii libyestaso, alii homoenomoeos aut peenthaomoeos, Romani denique dulcem radicem appellant] nascitur plurima in Cappadocia et Ponto. Est vero fruticulus, ramis bicubitalibus, circa quos folia conferta, len-

σχίνῳ, λιπαρὰ καὶ κολλώδη ἁψαμένῳ· τὸ δὲ ἄνθος ὑακίνθῳ ὅμοιον· καρπὸς δὲ πλατάνου σφαιρίων μέγεθος, τραχύτερον, λοβοὺς ἔχων ὡς φακοῦ [29], πυῤῥούς, μικρούς· ῥίζαι μακραὶ, πυξοειδεῖς ὡς γεντιανῆς, ὑπόστρυφνοι, γλυκεῖαι, χυλιζόμεναι, ὥςπερ τὸ λύκιον· ποιεῖ δὲ τὸ χύλισμα πρὸς τραχύτητας ἀρτηρίας· δεῖ δὲ ὑποτιθέντας τῇ γλώττῃ ἀποχυλίζειν· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς καῦσον στομάχου, καὶ πρὸς τὰ ἐν θώρακι καὶ ἥπατι [30]· ψωριάσεις τε κύστεως καὶ νεφρίτιδας πινόμενον μετὰ γλυκέος· ἄδιψόν τέ ἐστιν χυλιζόμενον καὶ τραυματικὸν [31] περιχριόμενον, καὶ στοματικὸν [32] διαμασσώμενον· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ τῶν ῥιζῶν προςφάτων [33] πρὸς τὰ αὐτὰ ἁρμόζει· ἡ δὲ ῥίζα ξηρὰ λειοτριβηθεῖσα [34] πτερυγίοις κατάπαστός [35] ἐστιν ἐπιτήδειος.

Κεφ. ϛ'. (η'.) [Περὶ Κενταυρίου τοῦ μεγάλου.] Κενταύριον μέγα, οἱ δὲ νάρκην καλοῦσι, [οἱ δὲ λιμνήσιον, οἱ

29) Sic Oribas., Asulan. et sequ.; φακοὺς vero Serap., Ald. et cod. C.
30) C. N. καὶ ἡπατικούς.
31) N. τραυματικοῖς.
32) Marcell. sic ex Plin. 22, 11. Vulgo στομαχικὸν, quod habet et Serap.
33) Sic Serap. et Sarac.; προςφάτως Ald., Asulan., Marcell., Cornar. et Goupyl.
34) C. λεῖα.
35) Sarac. e Serap. loco vulg. κατάπλαστος.

tisci similia, nitida tactuque glutinosa. Flos hyacinthi (colorem) habet: fructus in glomera, platani globulorum magnitudine (congestas), asperior tamen, legumina sistit, ut lenticula, rufa, parva. Radices sunt longae, buxei coloris, uti gentiana, subausterae ac dulces, e quibus succus lycii modo elicitur. Facit is ad asperitates fistulae spiritalis, sed opus est, linguae subditus eliquescat. Aestuanti stomacho ac thoracis iecinorisque vitiis subvenit: nec non ad vesicae scabiem renumque vitia utiliter ex passo bibitur. Idem eliquatus sitim sedat, illitus vulneribus accommodatur, ac commanducatus prodest oris affectibus. Quin et recentium radicum decoctum ad eadem convenit. Arida vero radix, ad laevorem trita, pterygiis commode inspergitur.

Cap. VI. (VIII.) [*De Centaurio magno.*] Centaurium magnum, quod aliqui narcen appellant [non-

δὲ μαρώνην, οἱ δὲ πελεθρόνιον [36], οἱ δὲ χειρωνιὰς, οἱ δὲ λίμνηστις, προφῆται αἷμα Ἡρακλέους, Ῥωμαῖοι φιεῤῥεὶ, οἱ δὲ οὐνεφέρα, οἱ δὲ φελλεραί·] φύλλα ἔχει καρύᾳ βασιλικῇ ὅμοια, προμήκη, χρώματι χλωρὰ ὡς κράμβης· τὸ δὲ περιφερὲς αὐτῶν ἐντέτμηται, ὥσπερ πρίων· καυλὸν δὲ ἔχει ὡς λαπάθου, δίπηχυν ἢ καὶ τρίπηχυν, παραφυάδας ἀπὸ τῆς ῥίζης ἔχοντα πολλὰς, ἐφ᾽ ὧν κεφαλαὶ ὅμοιαι μήκωνι, ὑπομήκεις ἐν τῷ περιφερεῖ· ἄνθος κυανίζον· καρπὸς δὲ ὅμοιος κνίκῳ, ἐγκείμενος ὥςπερ ἐν ἐριώδεσι τοῖς ἄνθεσι· ῥίζα παχεῖα, στεῤῥὰ, βαρεῖα, περὶ πήχεις δύο, μεστὴ χυλοῦ, δριμεῖα μετὰ ποσῆς στύψεως καὶ γλυκύτητος, ὑπέρυθρος· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ χυλὸς ἐρυθρός [37]· Φιλεῖ δὲ λιπαρὰν γῆν, εὐήλιον, καὶ δρυμοὺς καὶ γεώλοφα· πλεονάζει δὲ ἐν Λυκίᾳ καὶ Πελοποννήσῳ, ἐν Ἤλιδι καὶ Ἀρκαδίᾳ καὶ Μεσσηνίᾳ [38], καὶ περὶ Φολόην καὶ Λύκαιον [39] καὶ Σμύρνην· ἁρμόζει δὲ ἡ ῥίζα ῥήγμασι, σπάσμασι, πλευριτικοῖς, δυσπνοίᾳ, βηχὶ παλαιᾷ, αἱμοπτοϊκοῖς·

36) Sic. Marcell. loco vulg. πληκτρονιάς. Cf. Plin. 7, 56. Virg. Georg. 3, 115.

37) Haec ultima habent codd. C. et N. et Serap., omissa in editt.

38) Μεσσήνῃ Oribas. et Ald.

39) Λύκαιον ὄρος ἐν Ἀρκαδίᾳ, cum Φολόῃ iunctum. Strab. lib. 8. p. 320. Tzsch. Vulgo Λυκίαν, quod brevi ante iam dicebatur.

nulli limnesion aut maronen, pelethronium etiam, chironicem, limnestin, prophetae sanguinem Herculis, Romani fierri, uvifera aut fel terrae vocant] folia habet iuglandi similia, elongata, viridi brassicae colore, in ambitu serrata; caulem vero rumicis ad instar, bi-aut tricubitalem, propaginibus multis a radice, in quibus capita ceu papaveris, rotundo-oblonga: flos coeruleus: fructus cnico similis, velut laneis flosculis involutus. Radix est crassa, solida, ponderosa, ad binos cubitos, succi plena, acris cum quadam astrictione ac dulcedine, rubescens, sicut et succus ipse ruber est. Amat solum pingue et apricum ac sylvas et colles. Copiose nascitur in Lycia, Peloponneso, Helide, Arcadia et Messenia, in montibus Pholoë et Lycaeo, ac circa Smyrnam. Apta est radix ad rupta, convulsa, pleuritides, spiritus difficultatem, tusses

ἀπυρέτοις μετ᾽ οἴνου, πυρέσσουσι δὲ μεθ᾽ ὕδατος < β′ πλῆθος τῆς ῥίζης λείας διδομένης· πρὸς στρόφους ὁμοίως καὶ ὑστέρας ἀλγήματα· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα εἰς σχῆμα κολλυρίου ξυσθεῖσα καὶ προστεθεῖσα τῇ ὑστέρᾳ· ὅ τε χυλὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ· ἔστι δὲ καὶ τραυματική, ὑγρὰ μὲν κοπεῖσα, ξηρὰ δὲ προβραχεῖσα καὶ οὕτω κοπεῖσα· συνάγει γὰρ καὶ κολλᾷ, καὶ τὰ ἑψόμενα δὲ κρέα συνάγει, ἐάν τις αὐτὴν κόψας συνεψήσῃ· οἱ δὲ ἐν Λυκίᾳ αὐτὴν χυλίζοντες, χρῶνται αὐτῇ ἀντὶ λυκίου. [Ἐκλήθη δὲ πανάκεια, ἐπειδὴ πάντα τὰ φλεγμαίνοντα πάθη παύει, πολυφάρμακος οὖσα [40], καὶ κρούσματα πληγῶν, στραγγουρίας τε παύει ἐν ἐνέμασι [41], καὶ λιθιῶντας· συνάγεται δὲ τοῦτο ἡλίου μέλλοντος ἀνατέλλειν, ὥρᾳ ἁγνῇ, ὅτε πληροῦνται ἅπαντα.]

Κεφ. ζ′. (θ′.) [Περὶ Κενταυρίου τοῦ μικροῦ.] Κενταύριον τὸ μικρὸν καὶ λεπτὸν [42], ὅ τινες λιμνήσιον [43] (λιμναῖον [44],

40) Ald. πολ. οὖσα habet, ceterae omittunt.
41) Ald. ἐνέγμασι sphalmate.
42) Λεπτὸν e Plinio 25, 31. et Lacunae codice addidi.
43) Sic Ald.
44) Sic Asulan., Marcell. etc.

inveteratas et sanguinis reiectiones. Febre carentibus in vino, febrientibus drachmis duabus ex aqua trita propinatur: similiter quoque ad tormina et vulvae dolores. Sed et derasa et in collyrii formam matrici subdita, menses ac fetus extrahit. Eadem succus praestat. Est et illa vulneraria, siquidem recens tusa, aut, si arida fuerit, prius macerata deindeque tusa vulnera colligat ac conglutinat. Quin et tusa, si quis eam simul cum carnibus coquat, carnes ipsas coniungit. Ceterum Lyciae incolae succum ipsius exprimunt, quo loco lycii utuntur. [Vocata autem fuit panacea, quoniam affectus omnes inflammatorios sedat ictuumque impetus lenit: iniecta etiam difficultatem urinae et calculosos affectus mitigat. Legitur paullo ante solis exortum, hora sacra, quod tum complentur omnia.]

Cap. VII. (IX.) [*De Centaurio minore.*] Centaurium minus ac tenue, quod nonnulli limnesium (limaeum

λιβάδιον)[45] καλοῦσιν, ἐπειδὴ ἐνίκμους φιλεῖ τόπους, [οἱ δὲ ἐλλεβορίτην, οἱ δὲ ἀμάραντον, οἱ δὲ αἷμα Ἡρακλέους, Ῥωμαῖοι φευριφούγιαμ, οἱ δὲ αὖρα μούλτι ῥάδιξ, Δακοὶ τουλβηλά] πόα, ὑπερικῷ ἢ ὀριγάνῳ παραπλήσιός ἐστι, καυλὸν ἔχουσα ὑπὲρ σπιθαμὴν, γεγωνιωμένον· ἄνθη ἐν τῷ φοινικῷ ὑποπόρφυρα πρὸς τὰ τῆς λυχνίδος· φύλλα μικρὰ, ὑπομήκη[46] ὥσπερ πηγάνου· καρπὸς ὅμοιος πυρῷ· ῥίζα μικρὰ, ἄχρηστος, λεία· γευομένῳ δὲ ἐμποιεῖ πικρίαν[47]· αὕτη κοπτομένη χλωρὰ καὶ καταπλασσομένη τραυμάτων ἐστὶ κολλητικὴ, ἀνακαθαρτικὴ παλαιῶν ἑλκῶν καὶ ἀπουλωτική· ἀφεψηθεῖσα δὲ καὶ καταπινομένη ἄγει κατὰ κοιλίαν χολώδη καὶ παχέα· ἔγκλυσμά τε τὸ ἀφέψημα αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἰσχιαδικῶν ἁρμόδιον[48]· ἄγον αἷμα καὶ κουφίζον, ὁ δὲ χυλὸς πρός τε τὰ ὀφθαλμικὰ εὔχρηστος, ἀποκαθαίρων τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις σὺν μέλιτι· καὶ ἐν προσθέτῳ ἐμμήνων ἀγωγὸς καὶ ἐμβρύων· ποθεὶς δὲ ἁρμόζει τοῖς περὶ τὰ νεῦρα πάθεσιν ἰδίως. Χυλίζε-

45) Sic Plin. l. c.

46) Sic C. N.; ὑπερμήκη Ald. et rell.

47) γευομένῳ — πικρίαν habent Serap. et Ald.; Marcell. et Asulan. ad notha immerito ablegant, alii penitus omittunt.

48) C. interponit ὠφελεῖ μελαγχολίαν.

aut libadium) vocant, quia humecta amat loca, [nonnulli helleboriten, alii amarantum, aut sanguinem Herculis, Romani febrifugam aut herbam multiradicem, Daci tulbela] herba est hyperico aut origano affinis, caulem fert spithama altiorem, angulatum, flores ex puniceo purpurascentes, folia parva, oblonga, rutae forma, semen tritico simile, radicem exilem, nullius usus et glabram, gustu autem amaritudinem infert. Virens contusa et imposita vulnera glutinat, vetera ulcera purgat et ad cicatricem perducit. Biliosos et crassos humores per alvum eiicit, si decocta devoretur. Decoctum etiam (alvo) iniectum in coxendicis doloribus aptum est: trahit enim sanguinem (doloremque) lenit. Succus oculorum medicamentis perquam utilis, expurgat enim, quae pupillis caliginem offundunt, una cum melle adhibitus. Appositus (genitalibus) menses et fetus educit: potus vero peculiariter nervorum vitiis prodest. Succus autem sequenti modo

ται δὲ ἡ πόα συλλεγομένη ἐγκύμων οὖσα σπέρματος καὶ ἀποβρεχομένη ἡμέρας ε΄· εἶτα ἕψεται, ἄχρις ἂν ὑπερέχοι τὸ ὕδωρ· ἔπειτα τούτου ψυχθέντος, ὑλίζεται δι' ὀθονίου, θλιβείσης[49] τῆς πόας, καὶ πάλιν ἕψεται μέχρι μελιτώδους συστάσεως· ἔνιοι δὲ χλωρὰν ἐγκύμονα αὐτὴν κόψαντες, ἐκθλίβουσι τὸν χυλὸν, καὶ βαλόντες εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον ἀκώνιστον[50], ἐν ἡλίῳ συστρέφουσι, ἀεὶ κινοῦντες ξύλῳ· καὶ τὸ περιπεπηγμένον ἀεὶ ξύοντες καὶ τῷ ὑγρῷ μίσγοντες, σκεπάζοντές τε νυκτὸς ἐπιμελῶς· ἡ γὰρ δρόσος κωλυτικὴ τῆς τῶν ὑγρῶν χυλῶν συστάσεως καθέστηκεν· ὅσα μὲν οὖν ἐκ ξηρῶν τῶν ῥιζῶν ἢ τῶν βοτανῶν ἐγχυλίζεται, ἑψόμενα σκευάζεται, ὡς ἡ γεντιανή· ὅσα δὲ ἐκ φλοιῶν ὑγρῶν ἢ ῥιζῶν ἢ βοτανῶν ἐκθλιβομένων, ἐν ἡλίῳ συστρέφονται, ὡς προείρηται· οὕτω καὶ ἡ θαψία καὶ μανδραγόρα καὶ ὄμφαξ[51]· λύκιον μέντοι καὶ ἀψίνθιον καὶ ὑποκιστὶς καὶ τὰ ὅμοια τούτοις ἑψόμενα συστρέφονται, ὃν τρόπον προείρηται.

49) Ald. ῥιφείσης.

50) Vulgo ἀκόνιτον.

51) Sic Ald.; ὀμφάκη Asulan. et Marcell.

extrahitur: Legitur herba semine praegnans; et per dies quinque macerata coquitur, donec aquae superemineat. Ubi dein refrixit, exprimitur et per linteolum excolatur: iterumque coquitur ad mellis spissitudinem. Nonnulli eamdem virentem semineque praegnantem contundunt, ex eaque succum exprimunt, quem fictili non picato inditum in sole, virgula lignea assidue agitantes inspissant. Si quid concretum vasi adhaeret, identidem deradunt reliquoque liquori admiscent. Noctu vero diligenter operiunt: ros enim liquidos succos coïre prohibet. Quicunque igitur succi a siccis radicibus aut herbis eliciuntur, coctione parantur, velut gentianae succus. Qui vero e recentibus corticibus, radicibus herbisve expressis, ad solem, ut antedictum est, inspissantur. Hoc modo e thapsia, mandragora, uvis acerbis succus elicitur. At lycium, absinthium et hypocistis et his similia cocta coguntur, sicut ante dictum est.

Κεφ. η'. (ι'.) [*Περὶ Χαμαιλέοντος λευκοῦ.*] *Χαμαιλέων λευκὸς [οἱ δὲ χρυσίσκηπτρον, οἱ δὲ ἰξίαν, Ῥωμαῖοι κάρδους οὐαρίνους, Αἰγύπτιοι ἐφὴρ, οἱ δὲ ἐφθόσεφιν] ἰξίαν τοῦτον ἐκάλεσαν, διὰ τὸ ἔν τισι τόποις ἰξὸν εὑρίσκεσθαι πρὸς τὰς ῥίζας αὐτοῦ, ᾧ καὶ ἀντὶ μαστίχης χρῶνται αἱ γυναῖκες· ἔχει φύλλα ὅμοια σιλύβῳ ἢ σκολύμῳ, τραχύτερα* [52] *δὲ καὶ ὀξύτερα καὶ ἰσχυρότερα τοῦ μέλανος· καυλὸν δὲ οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἀφίησιν ἐκ τοῦ μέσου ἄκανθαν, ὁμοίαν ἐχίνῳ θαλασσίῳ ἢ κινάρᾳ· ἄνθη δὲ πορφυροειδῆ, ὥσπερ τρίχας ἐκπαππούμενα* [53]· *καρπὸν δὲ κνίκῳ παραπλήσιον· ῥίζαν ἐν μὲν τοῖς εὐγείοις γεωλόφοις παχεῖαν, ἐν δὲ τοῖς ὀρεινοῖς ἰσχνοτέραν, λευκὴν διὰ βάθους, ὑπαρωματίζουσαν, βαρύοσμον, γλυκεῖαν, ἥτις ποθεῖσα* [54] *ὀξυβάφου πλῆθος, ἄγει ἕλμινθα πλατεῖαν· λαμβάνεται δὲ σὺν οἴνῳ αὐστηρῷ μετὰ ὀριγάνου ἀποζέματος, καὶ ὑδρωπικοῖς δὲ ἐπιτηδείως δίδοται ὁλκὴ σὺν οἴνῳ, ἰσχναίνει γὰρ αὐτούς· καὶ πρὸς δυσουρίαν τὸ ἀφέψημα αὐτῆς πίνεται· ἔστι δὲ καὶ θηριακὴ σὺν οἴνῳ ποθεῖσα· ἀποκτείνει*

52) Ald. *παχύτερα.*
53) Vulgo *τρίχας ἐκπαππουμένας.*
54) C. P. interponunt *ὅσον.*

Cap. VIII. (X.) [*De Chamaeleone albo.*] Chamaeleon albus [aliis chrysisceptrum, aliis ixia, Romanis carduus varius, Aegyptiis epher, aut ephthosephin dictus] ideo ixia appellatur, quod in quibusdam locis viscum ad ipsius radices invenitur, quo et pro mastiche mulieres utuntur. Folia habet silybo aut scolymo similia, sed chamaeleonis nigri foliis asperiora, acutiora ac validiora. Caulem non habet, sed promit ex medio spinam, echino marino aut cinarae similem: flores vero purpurascentes, qui in pappos pilorum forma abeunt: semen cnici simile: radicem in laetis collibus crassam, in montosis vero graciliorem, in profundo albam, subaromaticam, graveolentem, dulcem. Haec pota acetabuli mensura, taeniam eiicit. Sumitur vero in vino austero cum origani decocto. Hydropicis quoque commode drachma in vino datur: graciliora enim (corpora) reddit. Ipsius quoque decoctum contra difficultatem urinae bibitur. Adversatur et in vino

καὶ κύνας καὶ ὗς καὶ μύας, σὺν ἀλφίτῳ πεφυραμένη καὶ ὑδρελαίῳ διεθεῖσα.

Κεφ. θ'. (ια'.) [Περὶ Χαμαιλέοντος μέλανος.] Χαμαιλέων μέλας, [οἱ δὲ πάγκαρπον, οἱ δὲ οὐλόφονον[55], οἱ δὲ ἰξίαν, οἱ δὲ κυνόμαχον[56], οἱ δὲ ὠκιμοειδὲς, οἱ δὲ κνίδιον κόκκον, οἱ δὲ κυνόξυλον, Ῥωμαῖοι κάρδους νίγρα, οἱ δὲ οὐερνιλάγω, Αἰγύπτιοι σοβέλ] καὶ αὐτὸς τοῖς φύλλοις σκολύμῳ ἔοικεν, ἐλάττονα μέντοι καὶ λεπτότερα[57] καὶ διέρυθρα ἔχει ταῦτα· καυλὸν δὲ ἀνίησι δακτύλου τὸ πάχος, σπιθαμιαῖον, ὑπέρυθρον, ἔχοντα[58] σκιάδιον καὶ ἄνθη ἀκανθώδη, λεπτὰ, ὑακινθίζοντα, ποικίλα· ῥίζα δὲ παχεῖα, μέλαινα, πυκνὴ, ἐνίοτε δὲ βεβρωμένη, σχισθεῖσα δὲ ὑπόξανθος, διαμασσηθεῖσα δηκτική· φύεται δὲ ἐν πεδίοις ξηροῖς καὶ βουνώδεσι τόποις καὶ παραθαλασσίοις. Δύναται δὲ ἡ ῥίζα λεία, μιγέντος αὐτῇ χαλκάνθου ὀλίγου καὶ κεδρίνου ἐλαίου καὶ ὀξυγγίου, ψώρας ἐξάγειν· σμήχει δὲ καὶ λειχῆνας, θεῖον καὶ

55) Hoc et sequentia tria Oribas. habet.

56) Sic Oribas.; κυνόμαζον vulgo. Paullo post cod. N. οὐεστιλάγω l. οὐερνιλάγω.

57) Theophr. hist. 9, 12. λειότερα.

58) Vulgo ἔχον.

pota virulentarum bestiarum venenis. Canes autem, sues muresque occidit, subacta cum polenta, aqua oleoque diluta.

Cap. IX. (XI.) [*De Chamaeleone nigro.*] Chamaeleon niger [quem alii pancarpon, alii ulophonon aut ixian, cynomachon etiam et ocimoides, nonnulli cnidium coccum, vel cynoxylon, Romani carduum nigrum vel vernilaginem, Aegyptii sobel vocant] et ipse foliis scolymo est similis, sunt tamen minora, tenuiora ac rubro distincta. Caulem vero emittit digiti crassitudine, spithamaeum ac subrubrum, qui umbellam fert et flores spinosos, tenues, hyacinthi (colorem) referentes, variegatos. Radix est crassa, nigra, densa, interdum et exesa, quae dissecta flavescit et manducata est mordax. Provenit in campis aridis clivosisque et maritimis locis. Radix trita, additis vitrioli aeris exiguo, cedrino oleo et axungia, scabiem tollendi vi pollet. Eadem cum sulfure ac bitumine in

ἄσφαλτον προςλαβοῦσα καὶ συνεψηθεῖσα, ὄξει καὶ καταχρισθεῖσα· διακλυζόμενον δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς ὀδονταλγίας παύει· μετ᾽ ἴσου δὲ πεπέρεως καὶ κηροῦ περιπλασσομένη, τοῖς ἀλγοῦσιν ὀδοῦσι βοηθεῖ· καὶ πυριῶνται δὲ δι᾽ αὐτῆς οἱ ὀδόντες, καθεψηθείσης σὺν ὄξει καὶ καταντληθείσης[59] · προςαγομένη τε διὰ γραφείου θερμὴ ἀλγοῦντι ὀδόντι, θρύπτει αὐτόν· ἔφηλιν δὲ ἀποκαθαίρει καὶ ἀλφοὺς μετὰ θείου· μίγνυται δὲ ταῖς δυνάμεσι ταῖς σηπταῖς· καὶ τὰ φαγεδαινικὰ ἕλκη καὶ τὰ τεθηριωμένα καταπλασθεῖσα, ἀνασκευάζουσα θεραπεύει· ὠνόμασται δὲ χαμαιλέων, διὰ τὸ ποικίλον τῶν φύλλων· εὑρίσκεται γὰρ ἢ λίαν χλωρὰ τὰ τοιαῦτα, ἢ ὑπόλευκα, ἢ κυανοειδῆ, ἢ ἐρυθρὰ, παρὰ τὰς τῶν τόπων διαφοράς.

Κεφ. ι΄. (ιβ΄.) [*Περὶ Κροκοδειλίου*[60].] Κροκοδείλιον, ὅμοιόν ἐστι τῷ μέλανι χαμαιλέοντι· φύεται δὲ ἐν τόποις δρυμώδεσι, ῥίζαν ἔχον μακρὰν, [ἐλαφρὰν, ὑπόπλατυν,][61] δριμεῖαν, ὀσμὴν δὲ ὁμοίαν καρδάμῳ[62]. Ἰσχύει δὲ ἡ ῥίζα ζεσθεῖσα

59) Sic Asulan., Marcell. et rell., quibuscum Serap. congruit; κατατμηθείσης Ald.

60) Summam huius capitis e Crateva sumtam habet Anguillar. p. 141.

61) Nec in Oribas., nec in Crateva, nec in codd. C. N.

62) Sic Cratevas et codd. C. N.; ὀσμὴν δριμεῖαν ὁμοίως καρδ. vulgo.

aceto cocta ac inuncta lichenas absterget. Decoctum collutione dentium dolores mitigat. Sed et cum pari pipere et cera oblita radix dentium doloribus auxiliatur. Foventur et ea dentes in aceto decocta et affusa. Si calida per stylum denti dolenti applicatur, eum comminuit. Maculas quoque depurgat a sole contractas et vitiligines cum sulfure: septicis medicamentis admiscetur, imposita denique phagedaenica ulcera et efferata sanat. Vocatur autem chamaeleon propter variegata folia. Nam pro locorum differentiis vel intense viridia, vel albicantia, vel cyanea, aut rubra reperiuntur.

Cap. X. (XII.) [*De Crocodilio.*] Crocodilium chamaeleoni nigro simile est. Nascitur in sylvosis locis, radice longa [levi, aliquantum lata,] acri, odore nasturtii aemulo. Valet autem fervefacta radix et pota ad copio-

ἐν ὕδατι καὶ πινομένη[63] ἄγειν πολὺ αἷμα διὰ ῥωθώνων· δίδοται δὲ καὶ σπληνικοῖς ἐναργῶς ὠφελοῦσα[64].

Κεφ. ια'. (ιγ'.) [Περὶ Διψάκου.] Δίψακος [οἱ δὲ κροκοδείλιον, οἱ δὲ χαμαιλέων, οἱ δὲ ὀνοκάρδιον, οἱ δὲ Ἀφροδίτης λουτρὸν, Ῥωμαῖοι λάβρουμ Βένερις, οἱ δὲ κάρδουμ Βένερις[65], Αἰγύπτιοι σεσενεὸρ, οἱ δὲ χεὶρ, οἱ δὲ μελῆτα, Δακοὶ σκιαρή[66]] τῶν ἀκανθωδῶν ἐστι καὶ αὕτη. Καυλὸν δὲ ἔχει ὑψηλὸν, ἀκανθώδη, καὶ φύλλα περιειληφότα τὸν καυλὸν, ἐμφερῆ θρίδακι, δύο καθ' ἕκαστον γόνυ, προμήκη, ἀκανθώδη καὶ αὐτὰ[67], ὥςπερ τινὰς πομφόλυγας ἐπὶ μέσης τῆς ῥάχεως, ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν ἔχοντα ἀκανθώδεις, κοῖλα δὲ[68] περὶ τὸ γόνυ[69] τῶν φύλλων, ὥςτε ὕδατα ἀπὸ τῶν δρόσων καὶ ὄμβρων φυλάττειν[70], ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα εἵλκυσεν· ἐπ' ἄκρου δὲ τοῦ καυλοῦ καθ' ἑκάστην ἀπόφυσιν κε-

63) πλυνομένη legit Matthiol.

64) Ex Ald. omnes repetunt: Καὶ τὸ σπέρμα αὐτῆς διουρητικῆς ὑπάρχει δυνάμεως, περιφερὲς ὂν καὶ διπλοῦν, ὡς ἀσπίς. Quae manifesto ex cap. 61. de Tordylio inepte huc translata sunt. Nec Cratevas, nec Oribas., nec codd. C. N. habent.

65) Cod. C. addit: κόγχα βένερις, κίκερ ῥούστικουμ, ἐπικίκιουμ, μουῤῥαπανάλε, οἴτισκα.

66) Cod. C, addit: Ὀσθάνης χαρβάθε.

67) C. καὶ ἔξωθεν ἐπὶ μέσης τῆς ῥάχεως ἔχοντα ἀκανθώδη τὰ φύλλα, sed confusa reliqua. Ut nos, legerunt Oribas. et Serap.

68) Sic Ald.; κοιλίας Lacuna, κοιλίδας Asulan. et rell.

69) Sic Oribas. et cod. C.; περὶ τὰ δύο μέρη Ald. et sequ.

70) Sic Oribas., Ald. et cod. C.; συλλέγειν Asulan., Marcell. et rell.

sum sanguinem per nares eiiciendum. Datur et lienosis, quos evidenter adiuvat.

Cap. XI. (XIII.) [*De Dipsaco.*] Dipsacus [quem et crocodilium et chamaeleonem et onocardium et Veneris lavacrum, Romani labrum Veneris, aut carduum Veneris, Aegyptii seseneor, alii chir, aut meleta, Daci sciare vocant] est et e spinosarum genere. Caulem habet altum, aculeatum, folia caulem amplectentia, lactucae foliis similia, bina in singulis geniculis, praelonga, et ipsa aculeata, quae bullas quasdam in dorsi medio intus extusque spinosas habent et concavos sinus ad genicula foliorum, quibus aqua e rore et imbribus servatur, unde et nomen traxit. At in cacumine caulis singulis ramis insident ca-

φαλὴ μία ἐοικυῖα ἐχίνῳ, ὑπομήκης, ἀκανθώδης· ξηρανθεῖσα δὲ λευκὴ φαίνεται· ἔχει δὲ σκωλήκια κατὰ μέσην τὴν ἐντεριώνην διαιρεθεῖσα ἡ κεφαλή. Ἡ ῥίζα δὲ ταύτης σὺν οἴνῳ ἀφεψηθεῖσα καὶ κοπεῖσα, κηρωτῆς λαβοῦσα[71] πάχος, τὰς ἐν δακτυλίῳ ῥαγάδας καὶ σύριγγας ἐντιθεμένη θεραπεύει· ἀποτίθεσθαι δὲ δεῖ τὸ φάρμακον εἰς χαλκὴν πυξίδα· φασὶ δὲ καὶ μυρμηκιῶν[72] αὐτὸ καὶ ἀκροχορδόνων ἴαμα[73] εἶναι· οἱ δὲ τῆς κεφαλῆς σκώληκες εἰς κυστίδα ἐνδεόμενοι καὶ περιαπτόμενοι τραχήλῳ ἢ βραχίονι, ἱστοροῦνται τεταρταϊκοὺς[74] θεραπεύειν.

Κεφ. ιβʹ. (ιδʹ.) [Περὶ Ἀκάνθας λευκῆς.] Ἄκανθα λευκὴ [οἱ δὲ ἀγριοκινάραν, οἱ δὲ δονακῖτις, οἱ δὲ ἐρυσίσκηπτρον, Ῥωμαῖοι σπίνα ἄλβα ἢ ῥήγια, οἱ δὲ κάρδους ῥαμπτάρια] φύεται ἐν ὄρεσι καὶ ὑλώδεσι τόποις, φύλλα ἔχουσα χαμαιλέοντι λευκῷ ἐμφερῆ, στενώτερα δὲ καὶ λευκότερα, ὑποδασέα[75], ἀκανθώδη, καυλὸν ὑπὲρ δύο πήχεις, δακτύλου τοῦ

71) N. λαχοῦσα.

72) Sic Goupyl. et cod. C.; μυρμηκίας Ald., Asulan., Marcell., Cornar.

73) Sic Ald., Marcell., Asulan. et sequ.; θρέμμα cod. C., θερμὸν N., τρίμμα Sarac., e nescio quo Ald. citat, quod nusquam invenio.

74) τεταρταίους C.

75) C. δασέα.

pitula singula, echino similia, oblonga et spinosa, quae quidem arefacta albida sunt, divisa vero in media medulla vermiculos habent. Huius radix vino decocta et tusa, donec cerati crassitiem adepta sit, sedis rimas fistulasque immissa sanat. Sed hoc medicamentum aenea pyxide reconditor. Aiunt et ipsum verrucis, quae formicae dicuntur, ac pensilibus remedio esse. Quin et ipsi vermiculi capitulorum folliculo illigati et collo brachiove appensi quartanas febres sanare feruntur.

Cap. XII. (XIV.) [*De Spina alba.*] Spina alba [alii cinaram sylvestrem, aut donacitem et erysisceptrum vocant, Romani spinam albam aut regiam, aut carduum ramptarium] nascitur in montibus et nemorosis locis. Folia habet chamaeleoni albo similia, angustiora tamen ac albidiora, subhirsuta, spinosa, caulem duos cubitos exce-

μεγάλου πάχος ἢ καὶ μείζονα[76], ὑπόλευκον, κενὸν ἔνδοθεν· ἐπ' ἄκρου δὲ αὐτοῦ κεφαλὴ πρόσεστιν ἀκανθώδης, ἐχίνῳ θαλασσίῳ ἐμφερὴς, πλὴν ἐλάσσων καὶ ὑπομήκης· ἄνθη πορφυρᾶ, ἐν οἷς τὸ σπέρμα ὡς κνίκος, στρογγυλώτερον δέ. Ταύτης ἡ ῥίζα πινομένη ποιεῖ πρὸς αἱμοπτοϊκοὺς, στομαχικοὺς, κοιλιακούς· οὖρά τε κινεῖ, καταπλάσσεταί τε πρὸς οἰδήματα· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῆς πρὸς ὀδονταλγίαν ποιεῖ διακλυζόμενον[77], τὸ δὲ σπέρμα πινόμενον παιδίοις σπωμένοις βοηθεῖ καὶ ἑρπετοδήκτοις· φασὶ δὲ, ὅτι περίαπτον ἐξ αὐτοῦ θηρία διώκει[78].

Κεφ. ιγ'. (ιε'.) [Περὶ Ἀκάνθης ἀραβικῆς.] Ἄκανθα ἀραβικὴ [οἱ δὲ ἀκανθὶν, Ῥωμαῖοι σπίνα] ἐοικυῖα τὴν φύσιν εἶναι δοκεῖ τῇ λευκῇ ἀκάνθῃ, στύφουσα, καὶ πρὸς ῥοῦν γυναικεῖον καὶ πρὸς ἀναγωγὴν αἵματος καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ῥευματισμοὺς ἡ ῥίζα παραπλησίως εὐθετεῖ· φύεται δὲ ἐν τραχώδεσι τόποις[79].

76) Sic C.; ἢ καὶ μείζονος πάχος vulgo.
77) C. ἁρμόδιον εἰς διάκλυσμα.
78) Nec finem, nec παιδίοις reiici debere puto, quia utrumque habet Serap.
79) Ultimum hoc Ald., Marcell. et Asulan. nothis adiecerunt, cuius ratio non liquet.

dentem, magni digiti crassitie aut etiam maiorem, albidum, intus cavum. In eius summitate extat capitulum spinosum, echino marino simile, at minus et magis oblongum. Flores purpurei, in quibus semen cnici speciem prae se ferens, sed rotundius. Huius radix pota sanguinem reiicientibus, stomachicis coeliacisque confert, urinam ciet, ac oedematis imponitur. Eiusdem decoctum ad dolorem dentium collutione efficax est. At epotum semen infantibus convulsis et a serpente demorsis auxiliatur. Sed et venenata animalia pro amuleto gestatum abigere traditur.

Cap. XIII. (XV.) [*De Spina arabica.*] Spina arabica [aliis acanthis, Romanis spina dicta] natura spinae albae similis esse creditur. Siquidem astringit et ad fluxum muliebrem sanguinisque reiectionem ceterasque fluxiones radix simili modo valet. Crescit autem in asperis locis.

Κεφ. ιδ'. (ις'.) [Περὶ Σκολύμου.] Σκόλυμος [οἱ δὲ φέρουσα, οἱ δὲ πυράκανθα, Ῥωμαῖοι στούβουλουμ, Αἰγύπτιοι χνοῦς] φύλλα ἔχει χαμαιλέοντος καὶ τῆς λευκῆς ἀκάνθης λεγομένης, μελάντερα δὲ καὶ παχύτερα· καυλὸν ἀνίησι μακρὸν, περίπλεων φύλλων, ἐφ' οὗ κεφαλὴ ἀκανθώδης· ῥίζα δὲ ὕπεστι μέλαινα[80], παχεῖα, ἧς δύναμις ποιεῖ πρὸς τοὺς ἔχοντας τὰς μασχάλας καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα δυσῶδες καταπλασσομένη[81] καὶ ἀφεψηθεῖσα ἐν οἴνῳ καὶ πινομένη· ἄγει δὲ καὶ οὖρα πολλὰ καὶ δυσώδη· ἡ δὲ πόα, ἀρτιφυὴς οὖσα, λαχανεύεται ἑφθὴ, ὥςπερ ἀσπάραγος.

Κεφ. ιε'. (ιζ'.) [Περὶ Ποτηρίου.] Ποτήριον, Ἴωνες δὲ νευράδα, οἱ δὲ φρύνιον, οἱ δὲ ἀκιδωτὸν καλοῦσι[82], θάμνος ἐστὶ μέγας, κλῶνας ἔχων μακροὺς, μαλακοὺς, ἱμαντώδεις, λεπτοὺς, ἐμφερεῖς τραγακάνθῃ· φύλλα μικρὰ[83], περιφερῆ, ὅλος δὲ ὁ θάμνος περίκειται φλοιὸν λεπτὸν καὶ χνοῦν ἐριώδη[84]· καὶ ἔστιν ἀκανθώδης· ἄνθη μικρὰ, χλωρὰ[85], καρ-

80) Sic Oribas., Serap. et Ald.; ὑπόλευκα C. N.
81) Sarac. coniicit καταπασσομένη. Neutrum habent Galen. et Serap.
82) Cum haec Oribas. habeat, nothis ascribenda esse non videntur.
83) Ald. λεπτά.
84) Ald. φλοιὸν καὶ λεπτὸν καὶ πολὺν χνοῦν, Asul. περικ. λεπτὸν χνοῦν ἐριώδη.
85) Sic e Plin., Oribas. et natura ipsa; λευκὰ vulgo, quod de fructu potius valet.

Cap. XIV. (XVI.) [*De Scolymo.*] Scolymus [quem alii pherusa, alii pyracantha, Romani strobelum, Aegyptii chnus vocant] folia habet chamaeleonis et spinae albae, sed nigriora et crassiora. Caulem edit longum, foliis obsitum, in quo capitulum est spinosum. Radix autem subest nigricans, crassa, quae vi pollet foetorem axillarum reliquique corporis emendandi, seu impositu, seu decocta in vino et bibita. Copiosam enim urinam foetidamque expellit. Herba vero recens, si elixetur, oleris vicem subit, asparagi modo.

Cap. XV. (XVII.) [*De Poterio.*] Poterium, quod Iones nevrada, alii phrynion aut acidoton vocant, est frutex grandis, ramis longis, mollibus, lori instar flexilibus, tenuibus, tragacanthae speciem prae se ferentibus. Folia parva, subrotunda. Omnibus frutex cingitur cortice tenui (soluto) et tomento lanuginoso, estque spinosus. Flores

πὸν δὲ γευομένῳ εὐώδη καὶ δριμὺν, ἄχρηστον· φύεται ἐν ἀμμώδεσι[86] καὶ γεωλόφοις χωρίοις· ῥίζαι δὲ ὕπεισι πήχεων δύο ἢ τριῶν ἰσχυραὶ, νευρώδεις· αἵτινες πρὸς τῇ γῇ ἀποτμηθεῖσαι, ἀνιᾶσι δάκρυον κόμμει ὅμοιον· κοπεῖσαι δὲ καὶ ἐπιπλασθεῖσαι νεύρων διακοπὰς καὶ τραύματα κολλῶσι· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῆς πινόμενον, ταῖς περὶ νεῦρα διαθέσεσιν ἁρμόζει.

Κεφ. ιϛ΄. (ιη΄.) [Περὶ Ἀκανθίου.] Ἀκάνθιον ἐμφερῆ τὰ φύλλα ἔχει τῇ λευκῇ ἀκάνθῃ, ἐπ᾽ ἄκρῳ δὲ ἀκανθώδεις ἐξοχὰς, καθ᾽ ἃς ἀραχνοειδής ἐστι χνοῦς[87], ὃς συλλεγόμενος καὶ ὑφ᾽ ἓν τιθέμενος[88] βαμβακοειδὴς γίνεται· ταύτης ἡ ῥίζα καὶ τὰ φύλλα ὀπισθοτονικοῖς βοηθεῖ πινόμενα.

Κεφ. ιζ΄. (ιθ΄.) [Περὶ Ἀκάνθης.] Ἄκανθα, ἢ ἑρπάκανθα[89], οἱ δὲ μελάμφυλλον, οἱ δὲ παιδέρωτα, [οἱ δὲ ἀκανθῆς τόπια[90], οἱ δὲ μαμολάρια, οἱ δὲ κραίπουλα] φύεται ἐν παραδείσοις καὶ ἐν πετρώδεσι καὶ ἐν παρύγροις χωρίοις· ἔχει

86) Sic Oribas., cod. C. et Lacuna, unde a Sarac., Ald., Asul. et rell. ἑλώδεσι.

87) καθ᾽ — χνοῦς deest in vulg. exempl. E Plinio tamen et Oribasio lacunam hanc et Matthiolus et Goupylus codicum fide explerunt.

88) Vulgo οὗ — συλλεγομένου.

89) C. ἑρβάκανθα.

90) Sic C.; ἀκανθηστόπια Ald. et rell.

sunt parvi, herbacei: semen vero gustu odoratum et acre, sed nullius usus. Nascitur in sabulosis locis ac collibus. Radices subsunt bi-vel tricubitales, firmae ac nervosae, quae prope terram recisae lacrimam fundunt gummi similem. Tusae autem ac illitae praecisos nervos vulneraque glutinant. Decoctum radicis epotum vitiis nervorum prodest.

Cap. XVI. (XVIII.) [*De Acanthio.*] Acanthium folia habet spinae albae similia, ad apicem vero eminentias spinosas, araneoso tomento obductas, quod collectum et coadunatum bombycinum fit. Huius radix et folia potu opisthotono laborantibus opitulantur.

Cap. XVII. (XIX.) [*De Acantho.*] Acanthus, seu herpacantha, vel melamphyllon aut paederos, [aliis acanthis topia, aut mamolaria et craepula dicta] nascitur in hortis, rupestribus et humidis locis. Habet autem folia

δὲ πλατύτερα φύλλα πολλῷ καὶ μακρότερα θρίδακος, ἐσχισμένα ὡς τὰ τοῦ εὐζώμου, ὑπομέλανα, λιπαρὰ, λεῖα· καυλὸν λεῖον, δίπηχυν, πάχος δακτύλου, ἐκ διαστημάτων πρὸς τῇ κορυφῇ περιειλημμένον φυλλαρίοις τισὶν, οἱονεὶ κυτταρίοις[91] ὑπομήκεσιν, ἀκανθώδεσιν[92], ἐξ ὧν τὸ ἄνθος προΐεται λευκόν· σπέρμα ὑπόμηκες, μήλινον[93]· θυρσοειδὴς δὲ ἡ κεφαλή· ῥίζαι δὲ ὕπεισι γλισχραὶ, μυξώδεις, ἔμπυῤῥοι, μακραί· αἵτινες πυρικαύστοις καὶ στρέμμασιν ἁρμόζουσι καταπλασσόμεναι· πινόμεναι δὲ οὖρα ἄγουσι καὶ κοιλίαν ἱστᾶσι· φθισικοῖς δὲ καὶ ῥήγμασι καὶ σπάσμασιν εὐθετοῦσιν. (Κεφ. κ'.) Γίνεται δὲ καὶ ἀγρία ἄκανθα, [ἣν Ῥωμαῖοι σπίνα ἀγρέστις] ὁμοία σκολύμῳ, ἀκανθώδης, βραχυτέρα τῆς ἐν παραδείσῳ καὶ ἡμέρου· δύναται δὲ καὶ ταύτης ῥίζα, ὅσα καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς.

Κεφ. ιη'. (κα'.) [Περὶ Ἀνωνίδος.] Ἀνωνὶς, οἱ δὲ ὀνωνίδα[94] καλοῦσι· κλῶνες σπιθαμιαῖοι καὶ μείζονες, θαμνοειδεῖς, πολυγόνατοι, μασχάλας ἔχοντες πολλὰς, κεφάλια περι-

91) *κιτταρίοις* vulgo.

92) Sic Goupyl. solus; *ὑακινθώδεσιν* codd., Oribas., Ald., quod, cum naturae contrarium sit, tolerandum non est.

93) Sic Oribas., Ald.; *λεῖον* cod. C.

94) Ald. *ὠνότιδα*, Asul. et Marc. *ὠνονίδαν*.

multo latiora longioraque, quam lactucae, incisa velut erucae, nigricantia, nitida, glabra, caulem laevem, bicubitalem, digiti crassitie, prope verticem ex intervallis circumdatum foliolis quibusdam, velut alveolis oblongis, spinosis, e quibus flos prodit albus. Semen oblongum, luteum. Caput thyrsi specie. Radices subiacent viscosae, mucosae, rufae, ac longae, quae quidem ambustis ac contortis ad cataplasma idoneae sunt: potae vero urinam cient, alvumque cohibent. Phthisicis quoque, ruptis et convulsis subveniunt. (Cap. XX.) Est et sylvestris acanthus, [quem Romani spinam agrestem vocant] scolymo similis, spinosus, brevior hortensi et sativo. Valet autem et huius radix ad ea, ab quae et superior.

Cap. XVIII. (XXI.) [*De Anonide.*] Anonis, alii ononida vocant: ramos habet spithamaeos aut maiores, fruticosos, geniculatos, multis axillarum cavis praeditos, item-

φερῆ, φυλλάρια μικρὰ, λεπτὰ, πρὸς τὰ τοῦ πηγάνου ἢ λωτοῦ τοῦ ἐν χορτοκοπείοις, ὑποδασέα, (ἄνθη) οὐκ ἀηδὲς ὄζοντα, (λόβια) ὥςπερ φακοῦ[95]· ἁλμεύεται δὲ πρὸ τοῦ ἀκανθοφυῆσαι, καὶ ἔστιν ἡδίστη· ἔχουσι δὲ οἱ κλάδοι ἀκάνθας ὀξείας, σκολοποειδεῖς, στερεάς· ῥίζαν δὲ λευκὴν, θερμαντικὴν, λεπτυντικὴν, ἧς ὁ φλοιὸς πινόμενος σὺν οἴνῳ οὖρα ἄγει καὶ λίθους θρύπτει, ἐσχάρας περιῤῥήττει· ἀφεψηθεῖσα δὲ ἐν ὀξυκράτῳ καὶ διακλυζομένη πόνον ὀδόντων πραΰνει· [τὸ δὲ ταύτης ἀφέψημα πινόμενον αἱμοῤῥοΐδας θεραπεύειν πεπίστευται][96].

Κεφ. ιθ'. (κβ'.) [Περὶ Λευκακάνθης.] Λευκάκανθα [οἱ δὲ πολυγόνατον, οἱ δὲ φύλλον, οἱ δὲ ἰσχιάδα καλοῦσι, Ῥωμαῖοι γνιακάρδους, Θοῦσκοι σπίνα ἄλβα·] ταύτης ἡ ῥίζα ὅμοια κυπείρῳ, πικρὰ, ἰσχυρά[97]· ἥτις μασσηθεῖσα ὀδονταλγίας παραμυθεῖται[98]· τὸ δὲ ἀπόζεμα αὐτῆς σὺν οἴνῳ

95) Audentior forte iusto videbor, qui textum magnopere confusum sic redintegrare studeam. Aldinae textus hic est: φυλλ. μικρὰ λεπτὰ, ὥςπερ φακοῦ, πρὸς τὰ — ὑποδασέα, εὐώδη, οὐκ ἀηδ. ὄζ. In Oribas. omittitur ὥςπερ φακοῦ. In codd. Vindob. desunt οὐκ ἀηδ. ὄζ.

96) Uncinis inclusa Ald. habet, spuria esse existimant Marcell. et rell.

97) Matthiol. legebat ἰσχυρῶς.

98) C. πραΰνει.

que capitulis rotundis; foliolis vero parvis, tenuibus, quae ad rutae aut loti pratensis (folia accedunt), subhirsuta; (flores) non male olentes, (legumina) sicut lenticulae. Muria conditur, antequam spinas producat, estque (cibis) gratissima. Habent autem rami spinas acutas, spiculorum instar solidas. Radix est candida: haec calefacit et extenuat. Eius cortex ex vino potus urinam ciet, et calculos comminuit, et ulcerum crustas emarginat. Radix decocta in posca dentium dolorem collutu mitigat. [Decoctum quoque potum haemorrhoïdibus mederi creditur.]

Cap. XIX. (XXII.) [*De Leucacantha.*] Leucacantha [quam alii polygonaton, alii phyllon aut ischiada, Romani gniacardum, Etrusci spinam albam appellant] radice est cyperi, amara et valida, quae mansa dentium dolores eblanditur. Decoctum eius cyathis tribus ex vino

κυάθων τριῶν ποθὲν, βοηθεῖ πλευριτικοῖς χρονίοις καὶ ἰσχιαδικοῖς, ῥήγμασι, σπωμένοις· καὶ τὸ χυλῶδες[99] δὲ τῆς ῥίζης τὰ αὐτὰ ποιεῖ πινόμενον.

Κεφ. κ΄. (κγ΄.) [Περὶ Τραγακάνθης.] Τραγάκανθα ῥίζα ἐστὶ πλατεῖα καὶ ξυλώδης, φαινομένη δὲ καὶ ὑπὲρ γῆς· ἀφ᾽ ἧς κλάδοι ταπεινοὶ, ἰσχυροὶ, χεόμενοι δὲ ἐπιπολύ· καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν φυλλάρια πολλὰ, λεπτὰ, μεταξὺ[100] ἀκάνθας ἔχοντα ἐγκρυπτομένας τοῖς φύλλοις, λευκὰς, ἰσχυρὰς, ὀρθάς· ἔστι δὲ ἡ τραγάκανθα δάκρυον τῆς ῥίζης ἀποτμηθείσης ἐπισυνιστάμενον· ἧς διαφέρει ἡ διαυγὴς καὶ λεία καὶ ἰσχνὴ καὶ καθαρὰ καὶ ὑπόγλυκυς. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁμοίαν κόμμει παρεμπλαστικήν. Χρῆσις δ᾽ αὐτῆς εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ, καὶ πρὸς βῆχας καὶ πρὸς τὰς περὶ ἀρτηρίαν τραχύτητας καὶ φωνῆς ἀποκοπὰς καὶ ἐπισταγμοὺς, ἐν ἐκλεικτῷ σὺν μέλιτι· ἀποχυλίζεταί τε ὑποτεθεῖσα τῇ γλώσσῃ, καὶ πίνεται δὲ ἀποβραχεῖσα ἐν γλυκεῖ < α΄ πλῆθος, πρὸς νεφρῶν ὀδύνην καὶ κύστεως δῆξιν, μιγέντος αὐτῇ κέρατος ἐλαφείου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου, ἢ στυπτηρίας σχιστῆς ὀλίγης.

99) Sarac. mutavit in *χύλισμα.*
100) Vulgo *μεταξὺ* ante *λεπτὰ* positum.

potum, veteri laterum coxendicisque dolore vexatis, ruptis etiam et convulsis auxiliatur. Sed et succus radicis epotus eosdem praebet effectus.

Cap. XX. (XXIII.) [*De Tragacantha.*] Tragacanthae radix est lata et lignosa, ac supra terram etiam eminet, a qua surculi humiles, robusti, latissime fusi, et in ipsis foliola numerosa, tenuia, inter quae spinae, a foliis occultae, candidae, firmae et rectae prodeunt. Est et tragacantha lacrima, quae super resecta radice concrescit: praestat autem pellucida, laevis, gracilis, pura ac subdulcis. Vim habet aeque ac gummi cutem obducendi. Utuntur ea praeprimis ad oculorum medicamenta, itemque ad tusses, fistulae spiritalis aspredines, ad vocem interceptam et ad stillicidia sanguinis e naribus, cum melle in delinctu. Sed et linguae subdita liquescere sinitur. Bibitur quoque drachmae pondere in passo macerata contra renum dolorem et vesicae rosionem, mixto cornu cervi usto ac eloto, aut scissi aluminis momento.

Κεφ. κα'. (κδ'.) [Περὶ Ἠρυγγίου.] Ἠρύγγιον [οἱ δὲ ἠρύγγην[1], οἱ δὲ ἐρυνῆρις, οἱ δὲ κάρυον, οἱ δὲ γοργίνιον, οἱ δὲ ἕρμιον, οἱ δὲ ὀρίγανον χλούνιον, οἱ δὲ μυράκανθον, οἱ δὲ μῶλυ, Αἰγύπτιοι κρόβυσος, προφῆται σίσερτος[2], Ῥωμαῖοι καπίτουλουμ κάρδους[3], οἱ δὲ καρτεραὶ[4], Δακοὶ σικουπνοὲξ, Ἱσπανοὶ κιοτουκαπετὰ[5], Ἄφροὶ χερδὰν, ὀρείαν χλόην, οἱ δὲ χιδά] τῶν ἀκανθωδῶν ἐστιν· ἧς ἐν ἀρχῇ τὰ φύλλα λαχανεύεται εἰς ἅλμαίας συντιθέμενα· ἔστι δὲ πλατέα, τραχέα τοῖς πέριξ, ἀρωματίζοντα τῇ γεύσει· αὐξανόμενα δὲ ἀκανθοῦνται κατὰ πλείονας ἐξοχὰς καυλῶν· ἐφ᾽ ὧν κατὰ τὰ ἄκρα κεφάλιά ἐστι σφαιροειδῆ, ἀκάνθας περικείμενα κύκλῳ, ὥςπερ ἀστὴρ, ὀξυτάτας, σκληράς· ὧν τὸ χρῶμα χλωρὸν, ἢ ὠχρὸν, ἢ λευκὸν, ἐνίοτε δὲ καὶ κυανοῦν εὑρίσκεται· ῥίζα δὲ ἐπιμήκης, πλατεῖα, μέλαινα κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἔνδοθεν λευκὴ, δακτύλου μεγάλου τὸ πάχος, καὶ αὐτὴ εὐώδης καὶ ἀρωματίζουσα· φύεται δὲ ἐν πεδίοις καὶ τραχέσι τόποις.

1) C. interponit *ὀρύγγιον*. 2) C. interponit *τραψλίζων*.
3) Sic C.; *μάρδους* Ald. et rell.
4) C. et N. addunt *μοῦσαι ἐπικαρδίους ἱρουνδίνια κάρδους, κάρδους ἄλβους*.
5) C. addit: *σκοῖαρ, λεβέννατα*.

Cap. XXI. (XXIV.) [*De Eryngio.*] Eryngium [aliis erynge, eryneris aut caryon et gorginion et hermion, origanon chlunion etiam et myracanthon, moly denique, Aegyptiis crobysos, prophetis sisertos, Romanis capitulum cardui, aliis carterae, Dacis sicupnoïx, Hispanis ciotucapeta, Afris cherdan (herbam montanam) aut chida dictum] est e spinosis. Folia quidem protinus germinantia muria condita in cibos oleris vice recipiuntur. Laxa autem sunt et extremo ambitu aspera, gustu aromatica. Sed ubi augescunt, circa complures caulium eminentias in spinas aculeantur: in apice caulium capitula sunt globosa, quae circumcirca stellatim ambeunt spinae acutissimae, duraeque. Capitulorum color viridis vel pallidus aut albidus, interdum et coerulescens invenitur. Radix longa est et lata, superficie nigra, intus alba, pollicis crassitie, quae et ipsa odorata est et aromatis aliquid spirat. Nascitur autem in campestribus et asperis locis. Vim habet cale-

Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικήν· πινομένη ἄγει καὶ οὖρα καὶ ἔμμηνα, στρόφους τε καὶ ἐμπνευματώσεις λύει· ἡπατικοῖς δὲ καὶ θηριοδήκτοις καὶ θανάσιμον εἰληφόσιν[6] *ἁρμόζει σὺν οἴνῳ· πίνεται δὲ τὰ πλεῖστα*[7] *σὺν σταφυλίνου σπέρματι, ∠ α΄ τὸ πλῆθος· ἱστορεῖται δὲ, ὅτι περιαπτομένη καὶ καταπλασσομένη φύματα διαφορεῖ· ῥίζα δὲ αὐτῆς πινομένη μετὰ ὑδρομέλιτος ὀπισθοτονικοὺς ἰᾶται καὶ ἐπιληπτικούς.*

Κεφ. κβ΄. (κε΄.) [Περὶ Ἀλόης.] Ἀλόη [οἱ δὲ ἀμφίβιον, οἱ δὲ ἠρύγγιον, οἱ δὲ ἕρμινον, οἱ δὲ τραγόκερως, Ῥωμαῖοι ἀλόαμ, παρὰ βαρβάροις ἀλοέ]· φύλλον ἔχει σκίλλῃ παραπλήσιον, παχὺ, λιπαρὸν, ὑπόπλατυ ἐν τῷ περιφερεῖ[8]*, εἰς τοὐπίσω κλώμενον· παρ᾽ ἑκάτερα δὲ τὰ μέρη ἔχει τὰ φύλλα ἐκ πλαγίων ἀκάνθια*[9] *ἀραιῶς ἐξέχοντα, κολοβά· καυλὸν δὲ ἀνίησιν ἀνθερικῷ ὅμοιον, ἄνθος δὲ λευκόν· καὶ καρπὸν ἀσφοδέλῳ ἐοικότα· βαρύοσμος δὲ ὅλη καὶ ἀπογευομένῳ πικροτάτη· ἔστι δὲ μονόῤῥιζος, ὥσπερ πάσσαλον ἔχουσα τὴν ῥίζαν· γεννᾶται δὲ ἐν τῇ Ἰνδίᾳ πλείστη*[10]*, ἐξ ἧς*

6) C. *θανασίμοις*. 7) In Serap. et C. *σὺν οἴνῳ* omittitur.
8) Sic Oribas., Serap. et cod. C.; *περιφερὲς* Ald. et rell.
9) Sic Oribas., Serap. et cod. C.; *ἀκανθώδη* Ald. et rell.
10) Ald. et rell. addunt *λιπαρά*, quod redundat, nec in Oribas., Serap. aut codd. Vindob. reperitur.

facientem: pota menses urinasque pellit ac tormina inflationesque solvit. Hepaticis quoque, venenatorum morsibus et iis, qui venenum hauserunt, cum vino succurrit. Bibitur vero ut plurimum cum dauci semine drachmae pondere. Traditur insuper, amuleti instar alligata aut illita, tubercula discutere. Radix denique cum hydromelite bibita opisthotonicis medetur et comitialibus.

Cap. XXII. (XXV.) [*De Aloë.*] Aloë [quam alii amphibion, eryngion alii aut herminon, alii denique tragoceros vocant] folium habet scillae simile, crassum, pingue, tereti-latiusculum, retrorsum pandum. Utrinque habent folia ex obliquo spinulas raris intervallis prominentes, abbreviatis. Caulem emittit antherico similem, florem album, fructumque asphodeli aemulum. Est autem tota graveolens et gustu amarissima. Unica radice, ceu palo in terram demisso, nititur. Plurima nascitur in

καὶ τὸ ὄπισμα κομίζεται· φύεται δὲ καὶ ἐν Ἀραβίᾳ[11] καὶ Ἀσίᾳ καὶ ἔν τισι παραθαλασσίοις τόποις καὶ νήσοις, ὡς ἐν Ἄνδρῳ, οὐκ εὔχρηστος εἰς ὀπισμὸν, πρὸς δὲ κόλλησιν τραυμάτων ἐπιτήδειος, λεία[12] καταπλασσομένη. Διττὸν δέ ἐστι τὸ εἶδος τοῦ χυλίσματος· τὸ μέντοι ψαμμῶδες, ὅπερ ὑποστάθμη τῆς καθαρωτέρας[13] ἔοικεν εἶναι· τὸ δὲ ἡπατίζον· ἐκλέγου δὲ τὴν καθαρὰν καὶ ἄδολον, λιπαρὰν καὶ ἄλιθον[14], στίλβουσαν, ὑπόξανθον[15], εὔθρυπτον, ἡπατίζουσαν, ῥᾳδίως ὑγραινομένην, ἐπιτεταμένην τῇ πικρίᾳ· τὴν μέντοι μέλαιναν καὶ δυςκάτακτον ἀπεκλέγου. Δολίζουσι δὲ αὐτὴν κόμμει, ὅπερ ἐλέγχεται γεύσει καὶ πικρίᾳ καὶ ὀσμῆς ἐπιτάσει, καὶ τῷ μὴ διαλύεσθαι μέχρις ἐλαχίστου ψήγματος[16] θλιβόμενον[17] ὑπὸ τῶν δακτύλων· ἔνιοι δὲ καὶ ἀκακίαν μίσγουσι. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, [ὑκνωτικὴν,][18] ξηραντικὴν, πυκνωτικὴν τῶν σωμάτων, κοιλίας τε λυτικὴν, καὶ στομάχου ἀποκαθαρτι-

11) Hoc deest in Oribas. et cod. C., sed habet Serap.

12) C. λίαν.

13) Sic Oribas. et cod. C.; καταρωτάτης Ald. et rell.

14) Sic legendum ex Oribas., Serap. et cod. C.; τὴν καθαρὰν καὶ ἄδολον καὶ ἄλιθον Ald. et rell.

15) C. ὑπόξυστον.

16) C. ἐψήματος.

17) Sic C.; θλιβομένη Ald. et rell.

18) Hoc non habet cod. C., est tamen in Serap.

India, unde et succus concretus asportatur. Crescit et in Arabia et Asia, ac maritimis quibusdam locis insulisque, velut in Andro, non satis idonea ad succum eliciendum, sed ad glutinanda vulnera, si trita illinatur, utilis. Duplex est succi genus, alterum arenosum, quod purioris videtur sedimentum esse, alterum hepatico colore. Ut puram et genuinam eligito pinguem et calculorum expertem, lucidam, fervidam, friabilem, hepatici coloris, facile humectam et admodum amaram. Nigram vero fractuque contumacem reprobato. Adulterant eam gummi, quod gustu, amarore et odoris vehementia deprehenditur, eoque indicio, quod attrita digitis non ad minima usque ramenta resolvatur. Neque desunt, qui acaciam immisceant. Vim habet astringendi, [somnum conciliandi], exsiccandi, corpora densandi, alvum solvendi, stomachum repurgandi,

κὴν, κοχλιαρίων β΄ πλῆθος, μεθ᾽ ὕδατος ψυχροῦ ἢ γαλακτώδους πινομένη· αἵματός τε ἀναγωγὰς ἐπέχει, καὶ ἴκτερον ἀποκαθαίρει μεθ᾽ ὕδατος τριωβόλου ἢ < α΄ ὁλκῆς ἐν ποτῷ, καὶ μετὰ ῥητίνης δὲ καταπινομένη, ἢ ὕδατος ἢ μέλιτος ἑφθοῦ ἀναληφθεῖσα, κοιλίαν λύει· δραχμῶν δὲ τριῶν πλῆθος τελείως καθαίρει, μιγὲν δὲ τοῖς ἄλλοις καθαρτικοῖς, ἧσσον αὐτὰ κακοστόμαχα ποιεῖ· ξηρὸν δὲ ἐπιπασθὲν[19] τραύματα κολλᾷ καὶ ἐπουλοῖ ἕλκη καὶ καταστέλλει· αἰδοῖα δὲ ἑλκωθέντα[20] ἰδίως θεραπεύει, καὶ ἐπαγώγια παίδων ῥηχθέντα παρακολλᾷ· θεραπεύει δὲ καὶ κονδυλώματα καὶ ῥαγάδας κιρναμένη σὺν γλυκεῖ οἴνῳ· αἱμοῤῥαγίας τε ἵστησι τὰς ἐξ αἱμοῤῥοΐδων, καὶ πτερύγια ἀπουλοῖ, αἴρει τὰ πελιώματα καὶ τὰ ὑπώπια σὺν μέλιτι· ψωροφθαλμίας τε καὶ κανθῶν[21] κνησμοὺς παρηγορεῖ· καὶ κεφαλαλγίαν μετ᾽ ὄξους καὶ ῥοδίνου, μετώπῳ καὶ κροτάφοις ἐπιχριομένη· ἐπέχει καὶ ῥεούσας τρίχας σὺν οἴνῳ· καὶ πρὸς παρίσθμια δὲ καὶ οὖλα, καὶ

19) Sic legit Serap.: *„pulverizatur super vulnera"* coniicit Sarac.; *ἐπιπλασθὲν* Ald. et rell., *καταπλασθὲν* cod. C.
20) Sic cod. C.; *εἱλκωμένα* Ald. et rell.
21) Sic Serap. et cod. C.; *ἀκανθῶν* vulgo.

si binûm cochlearium mensura ex aqua frigida aut lactis instar tepida bibatur. Sanguinis insuper reiectiones sistit, et morbum regium purgando curat, ex aqua tribus obolis aut drachmae pondere in potu. Cum resina vero devorata, aut aqua vel melle cocto excepta, alvum solvit; ternûm autem drachmarum pondere perfecte purgat. Sed et aliis purgantibus medicamentis admixta efficit, ut minus stomachum offendant. Sicca inspersa vulnera glutinat, ulcera ad cicatricem perducit et cohibet. Eadem peculiariter exulceratis genitalibus medetur, et disrupta puerorum praeputia agglutinat. Quin et condylomata rimasque sedis dulci vino mixta sanat. Sanguinis ex haemorrhoïdibus eruptiones sistit, pterygia ad cicatricem ducit, livida et sub oculis sugillata ex melle tollit. Scabras quoque lippitudines et pruritus in oculorum angulis tollit. Dolorem capitis sedat, ex aceto et rosaceo fronti temporibusque illita. Et fluentem capillum continet cum vino, itidemque tonsillarum, gingivarum, ceterarumque oris par-

πάντα τὰ ἐν τῷ στόματι ἁρμόζει σὺν μέλιτι καὶ οἴνῳ[22]· φώγνυται δὲ καὶ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ ἐπὶ καθαροῦ καὶ διαπύρου ὀστράκου, μεταβαλλόμενον μύστρῳ, μέχρις ἂν ὁμαλῶς πυρωθῇ· πλύνεται δὲ, χωριζομένου τοῦ ψαμμώδους ὡς ἀχρήστου, λαμβανομένου δὲ τοῦ λιπαρωτάτου καὶ λείου.

Κεφ. κγ΄. (κϛ΄.) [Περὶ Ἀψινθίου.] Ἀψίνθιον, βαθύπικρον [Αἰγύπτιοι σόμι, Ῥωμαῖοι ἀψίνθιουμ ῥούστικουμ] γνώριμος ἡ πόα· ἔστι δὲ αὐτῆς βελτίων τὸ ἐν Πόντῳ καὶ Καππαδοκίᾳ ἐν ὄρει τῷ καλουμένῳ Ταύρῳ γεννώμενον. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, στυπτικὴν, πεπτικὴν καὶ ἀποκαθαρτικὴν τῶν ἐνηρεικότων στομάχῳ καὶ κοιλίᾳ χολωδῶν· ἔστι δὲ καὶ οὐρητικὸν καὶ ἀκραίπαλον προπινόμενον· καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις δὲ ἁρμόζει καὶ κοιλίας καὶ στομάχου ἀλγήματα πινόμενον μετὰ σεσέλεως ἢ νάρδου κελτικῆς, καὶ ἀνορεξίας καὶ ἰκτερικοὺς θεραπεύει τὸ ἀπόβρεγμα αὐτοῦ ἢ τὸ ἀφέψημα, καθ' ἑκάστην ἡμέραν λαμβανόμενον εἰς πλῆθος κυάθων τριῶν· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα πινόμενόν τε καὶ προςτιθέμενον

22) Genuina haec esse, quanquam codd. Vindob. non habeant, patet ex Oribas., ubi, quae sequuntur, et e Serap., ubi omnia inde a ψωροφθαλμ.

tium vitiis cum melle vinoque proficit. Torretur ad oculorum medicamenta in munda candenteque testa, ligulaque subinde versatur, donec aequaliter tosta fuerit. Lavanda vero est aloë, ut id, quod arenosum subsidit, tanquam inutile secernatur, pinguissimum aut laeve recipiatur.

Cap. XXIII. (XXVI.) [*De Absinthio.*] Absinthium amarissimum [quod Aegyptii somi, rusticum absinthium Romani vocant] herba est vulgo cognita. Praestantius in eo genere, quod in Ponto et Cappadocia in monte Tauro appellato nascitur. Vim habet calefacientem, astringentem, concoctioni faventem biliosaque detrahentem, quae stomacho alvoque inhaerescunt. Urinam etiam ciet, et crapulam in potu praesumtum arcet. Valet et adversus inflationes itemque ad discutiendos ventris stomachique dolores, cum seseli aut nardo celtica potum. Appetentiae defectum et morbum regium sanat infusum aut decoctum, quotidie ternis cyathis haustum. Sed et menses

μετὰ μέλιτος. Πρός τε τοὺς ἀπὸ μυκήτων πνιγμοὺς ἁρμόζει, σὺν ὄξει πινόμενον· σὺν οἴνῳ δὲ, πρὸς ἰξίαν καὶ κώνειον καὶ μυγαλῆς δήγματα καὶ δράκοντα θαλάσσιον· συναγχικοῖς τε διάχρισμα σὺν μέλιτι καὶ νίτρῳ, καὶ πρὸς ἐπινυκτίδας σὺν ὕδατι· πρὸς δὲ ὑπώπια σὺν μέλιτι· καὶ πρὸς ἀμβλυωπίας καὶ πρὸς ἰχωῤῥοοῦντα[23] ὦτα ὁμοίως· καὶ ὁ ὑπατμισμὸς δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ἀφεψήματος πρὸς ὠταλγίαν καὶ ὀδονταλγίαν· ἀφεψόμενόν τε σὺν γλυκεῖ, κατάπλασμα ὀφθαλμῶν περιοδυνώντων ἐστί· καταπλάσσεται δὲ καὶ πρὸς ὑποχόνδρια καὶ ἧπαρ καὶ στόμαχον ἐπαλγῆ καὶ χρονίως πάσχοντα, συνεκλεαινόμενον[24] κηρωτῇ κυπρίνῃ, πρὸς δὲ στόμαχον, ῥοδίνῃ· ἁρμόζει καὶ ὑδρωπικοῖς καὶ σπληνικοῖς, μιγέντων αὐτῷ σύκων καὶ νίτρου καὶ αἰρίνου ἀλεύρου. Σκευάζεται δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ οἶνος ὁ λεγόμενος ἀψινθίτης, μάλιστα περὶ τὴν Προποντίδα καὶ Θρᾴκην, ᾧ πρὸς τὰ προειρημένα χρῶνται ἐν ἀπυρεξίᾳ· καὶ ἄλλως δὲ προπίνουσιν ἐξ αὐτοῦ θέρους, ὑγείας ποιητικὸν εἶναι νομίζοντες· δοκεῖ δὲ καὶ πε-

23) Ald. ἰχωροῦντα, sicut in chir. vet. p. 114.

24) C. συγκλυζόμενον.

trahit cum melle vel bibitum vel appositum. Contra strangulationes e fungorum esu convenienter ex aceto bibitur. E vino autem ixiae et cicutae venenis araneique muris morsibus et draconi marino adversatur. Anginae eo cum melle nitroque perunguntur, ut epinyctides ex aqua. Ad sugillata oculorum et visus hebetudinem ex melle illinitur, similiterque auribus saniem profundentibus. Quin et aurium dentiumque dolores vapores e decocto compescunt. Decoctum una cum passo oculis vehementer dolentibus adhibetur. Imponitur et hypochondriis iecorique et stomacho diuturno dolore vexatis, illis cum cerato cyprino, stomacho autem cum rosaceo. Admixtis ficubus, nitro et loliacea farina, hydropicis apta est et lienosis. Paratur et ex eo vinum, quod absinthinum vocatur, praesertim in Propontide et Thracia, quo ad antedicta utuntur, si febris abest. Adde, quod de ipso aestate propinant, bonam valetudinem praestare rati. Creditur et

ῥιπαττόμενον[25] εἰς τὰς κιβωτοὺς ἄβρωτα τηρεῖν τὰ ἱμάτια, ἀλειφόμενόν τε μετὰ ἐλαίου κώνωπας κωλύειν ἅπτεσθαι τοῦ σώματος. Τὸ δὲ μέλαν, ᾧ γράφομεν, τῷ ἀποβρέγματι αὐτοῦ βραχὲν[26], ἄβρωτα μυσὶ τηρεῖ τὰ γράμματα[27]· ἔοικε δὲ τὸ τοῦ ἀψινθίου χύλισμα[28] ἔργα ποιεῖν τὰ αὐτά· πλὴν εἰς τὰς πόσεις οὐ δοκιμάζομεν αὐτὸ, κακοστόμαχον καὶ κεφαλαλγὲς ὄν· τὸ δὲ χύλισμα ἀμόργῃ ἑψηθείσῃ καὶ μιγνυμένῃ δολοῦσί τινες.

Κεφ. κδ΄. (κζ΄.) [Περὶ Ἀψινθίου θαλασσίου.] Ἀψίνθιον θαλάσσιον, τινὲς δὲ καὶ σέριφον[29] καλοῦσι, ὅπερ πλεῖστον ἐν τῷ περὶ[30] Καππαδοκίαν Ταύρῳ ὄρει γεννᾶται καὶ ἐν Ταφοσίρει τῆς Αἰγύπτου, ᾧ ἀντὶ θαλλοῦ οἱ Ἰσιακοὶ[31] χρῶνται· ἔστι δὲ ἡ πόα λεπτόκαρφος, ἐοικυῖα ἀβρο-

25) E Serap. bene coniecit Sarac.; περιπλαττόμενον vulgo, περιπλεκόμενον cod. C.

26) Sic Goupyl. e vet. cod.; γραφὲν vulgo.

27) Lacuna legit βιβλία.

28) Sic Sarac. emend.; τὸ τοῦ χυλίσματος vulgo.

29) Sic Galen., Oribas. et Ald.; σερίφιον Cornar. et seq. Καλοῦσι δέ τινες καὶ σέριφον ἀψίνθιον θαλάσσιον Ald. et codd. C. N., οἱ δὲ καὶ σανδόνικον C., σανδονίκην Ald. Ῥωμαῖοι σανδόνικουμ. Hae ad tertium genus pertinent.

30) C. κατὰ. Hunc vero locum natalem mediterraneum ad praecedens caput pertinere credidit Saracen., quia maritima planta in Tauro monte crescere nequeat. Sed vel commutavit D. Artemisiam maritimam cum simillimis A. orientali W. et austriaca Jacqu., vel ipsa maritima ad lacus salsos in Tauro pariter provenit ac in media Germania. Namque et Plin. et Oribas. hunc locum habent.

31) Ald., Asul., Cornar., Marcell. ἀσιακοί.

vestiariis arcis inspersum absinthium, vestes a tinearum iniuria vindicare, itemque ex oleo perunctum, culices abigere, ne corpus tangant. Ceterum atramentum librarium infuso eius maceratum libros a murium rosione tuetur. Existimatur et expressi succus eosdem praestare effectus. Attamen potionibus improbatur, quod ventriculo sit inimicus doloresque capitis producat. Succum amurcae decoctae permixtione adulterant.

Cap. XXIV. (XXVII.) *De Absinthio marino.*] Absinthium marinum, quod nonnulli et seriphon vocant, copiosissimum in Tauro monte per Cappadociam gignitur et in Taphosiri Aegypti, quo Isiaci loco rami oleae utuntur. Est autem herba gracilibus ramulis, abrotano parvo

τόνῳ μικρῷ, περιπληθὴς[32] σπερματίων, ὑπόπικρος, κακόστόμαχος, βαρύοσμος, στύφουσα μετὰ ποσῆς θερμασίας· ἥτις ἑψηθεῖσα καθ' ἑαυτὴν, ἢ μετὰ ὀρύζης, καὶ ληφθεῖσα μετὰ μέλιτος, ἀσκαρίδας καὶ ἕλμινθας στρογγύλας κτείνει, ὑπεξάγουσα κούφως[33]· δύναται δὲ σὺν ἑψήματι[34] ἢ φακῇ καθεψηθεῖσα τὰ αὐτὰ ποιεῖν· λιπαίνεται[35] δὲ μάλιστα τὰ πρόβατα νεμόμενα ἐν Καππαδοκίᾳ[36].

Κεφ. κέ. (κη'.) [Περὶ Ἀψινθίου Σαντονίου.] Ἔστι δὲ καὶ τρίτον εἶδος ἀψινθίου, γεννώμενον ἐν τῇ κατὰ[37] τὰς Ἄλπεις Γαλατίᾳ πλεῖστον, ὃ ἐπιχωρίως Σαντόνιον[38], ἐπωνύμως τῇ γεννώσῃ αὐτὸ Σαντονίδι[39] χώρᾳ· ἐοικὸς ἀψινθίῳ, οὐ μὴν οὕτω γε ἔνσπερμον, ὑπόπικρον δὲ, καὶ δυνάμενον τὰ αὐτὰ τῷ σερίφῳ.

Κεφ. κϛ'. (κθ.) [Περὶ Ἀβροτόνου.] Ἀβρότονον [οἱ

32) C. περιπλήρης.

33) Sic optime C.; ὑπάγουσα κοιλίαν κούφως Ald. et rell.

34) C. ῥοφήματι.

35) C. παραινεῖ.

36) Ultimum ἐν Καπ. deest in editt., sed habet Serap., licet in *chirachia* deformatum, et cod. C.

37) C. μετὰ.

38) Sic Goupyl. e Plin.; Σαρδώνιον Ald. et rell.

39) Sic e Plin. et Serap. Marcell. et Sarac. coniecerunt. Σαρδονίδι vulgo.

similis, seminibus referta exilibus, amaricans, stomacho inimica, graveolens et cum quadam calefactione astringens. Haec per se aut cum oryza cocta, assumtaque cum melle, ascaridas teretesque lumbricos enecat, leviter expellens eos. Sed et cum sapa aut lenticula cocta eadem valet efficere. Ceterum pecora hoc maxime pabulo in Cappadocia pinguescunt.

Cap. XXV. (XXVIII.) [*De Absinthio Santonico.*] Est et tertium absinthii genus, quod uberrimum in Gallia iuxta Alpes provenit. Id patrio nomine Santonicum dicitur, tracto nomine a Santonum regione id generante. Absinthio est simile, neque tamen seminibus adeo fecundum, subamarum tamen, et eiusdem cum seripho efficaciae.

Cap. XXVI. (XXIX.) [*De Abrotano.*] Abrotanum

δὲ ἀβούτονον, οἱ δὲ ἀψίνθιον, οἱ δὲ ἡράκλειον, οἱ δὲ χολοποιὸν, οἱ δὲ θηλυφθόριον, οἱ δὲ ἀψινθιόμηνον, οἱ δὲ προκάμπυλον, προφῆται νεῦρα φοίνικος, οἱ δὲ κυναγχίτην, Ῥωμαῖοι ἀψίνθιουμ πόντικουμ, τινὲς δὲ αὐτὸ θηλύθαμνον, οἱ δὲ γλυκὺν ἀγκῶνα καλοῦσιν] ἔστι δὲ αὐτοῦ τὸ μὲν θῆλυ, θάμνος δενδροειδὴς, ὑπόλευκος, φύλλοις λεπτοσχιδέσιν ὥσπερ σερίφου[40] περὶ τὰ κλώνια, πλῆρες ἄνθους ἐπ' ἄκρου ἔχον κορυμβῶδες χρυσοειδές· θερείας[41] γεννώμενον, εὐῶδες μετὰ ποσοῦ βάρους, πικρὸν τῇ γεύσει· δοκεῖ δὲ τὸ σικελιωτικὸν[42] εἶναι τοῦτο. Τὸ δὲ ἕτερον ἄῤῥεν καλεῖται, κληματῶδες, λεπτόκαρφον[43], ὡς ἀψίνθιον· πλεῖστον[44] δὲ ἐν Καππαδοκίᾳ γεννᾶται καὶ Γαλατίᾳ τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐν Ἱεραπόλει τῇ κατὰ τὴν Συρίαν. Τούτων ὁ καρπὸς ἀποζεννύμενος καὶ ὠμοτριβὴς μεθ' ὕδατος πινόμενος, βοηθεῖ ὀρθοπνοίᾳ, ῥήγμασι, σπάσμασιν, ἰσχιάσι, δυσουρίαις, ἐμμήνων ἐπισχέσει, καὶ θανασίμων φαρμάκων ἐστὶν ἀντίδοτος, ποθὲν σὺν οἴνῳ· σύγ-

40) Sic cod. C., Ald., Asulan., Marcell.; *σεριφίου* Cornar., Goupyl., Sarac.

41) C. *τῆς θεραπείας γινόμενον.* 42) C. *σικελικὸν.*

43) Sic cod. N.; *λεπτόκαρπον* vulgo, *λεπτόφυλλον* Oribas., *parva planta eius* Serap.

44) *λισχρὸν* (*γλισχρὸν*) cod. N., *λιχρὸν* C.

[alii abutonon, alii absinthium, aut Heracleum, cholopoeum, thelyphthorion, absinthiomenon etiam et procampylon, Prophetae nervos phoenicis, alii cynanchitem, Romani absinthium ponticum, alii etiam femineum fruticem vocant, aut dulcem cubitum]. Femina quidem frutex est arborescens, albidus, foliis circa ramulos seriphi modo minutim incisis, floribus refertos habens in apice quasi corymbos aureos, aestate provenientes, fragrantes cum quadam gravitate, gustu amaros. Siculum tale esse creditur. Alterum mas vocatur, sarmentosum, gracilibus ramulis, sicut absinthium. Copiose in Cappadocia nascitur et in Galatia asiatica et ad Hierapolin Syriae. Utriusque semen, postquam aut ebullivit, aut crudum tritum fuit, bibitum ex aqua succurrit erectae cervicis spirationi, ruptis, convulsis, coxendicis doloribus, urinae difficultati et menstrui fluxus suppressioni. Est et in vino potum

χρισμά τε ῥιγούντων μετ' ἐλαίου ἐστί· διώκει δὲ καὶ ἑρπετὰ στιβαδευόμενον[45] καὶ θυμιώμενον· καὶ πινόμενον δὲ σὺν οἴνῳ ὠφελεῖ τοὺς δηχθέντας, ἰδίως δὲ ἁρμόζει ἐπὶ φαλαγγίων καὶ σκορπίων, βοηθεῖ δὲ καὶ ὀφθαλμῶν φλεγμοναῖς σὺν ἑφθῷ κυδωνίῳ ἢ μετὰ ἄρτου καταπλασθέν· διαφορεῖ καὶ φύματα, μετὰ ὠμῆς λύσεως[46] λεῖον ἑψηθέν· μίγνυται δὲ καὶ εἰς τὴν τοῦ ἰρίνου ἐλαίου[47] σκευασίαν.

Κεφ. κζ. (λ.) [Περὶ Ὑσσώπου.] Ὕσσωπος [Ῥωμαῖοι ὑσσώπουμ, οἱ δὲ λάτερ, οἱ δὲ κασσίαλα, Αἰγύπτιοι πεσαλέμ] πόα γνώριμος, δισσή, ἡ μὲν γάρ τίς ἐστιν ὀρεινή, ἡ δὲ κηπευτή· ἀρίστη δέ ἐστιν ἡ ἐν Κιλικίᾳ γεννωμένη. Δύναμιν δὲ ἔχει λεπτυντικήν, θερμαντικήν· ἀφεψηθεῖσα δὲ μετὰ σύκων καὶ ὕδατος, μέλιτός τε καὶ πηγάνου καὶ πινομένη, ἀρήγει περιπνευμονικοῖς, ἀσθματικοῖς, βηχὶ χρονίᾳ, κατάῤῥῳ, ὀρθοπνοίᾳ· κτείνει δὲ καὶ ἕλμινθας· σὺν μέλιτι δὲ ἐκλειχομένη[48] τὸ αὐτὸ ποιεῖ· ἄγει δὲ καὶ πάχος κατὰ κοιλίαν τὸ

45) N. ἐμβατευόμενον, C. ἐμβαλευόμενον.
46) In cod. N. recentior manus: σεσέλεως.
47) Serap. iam sic; cod. C. ἀλεύρου.
48) N. ἐκθλιβεῖσα, C. ἐκθλιφθεῖσα.

exitialium venenorum antidotum. Rigore prehensis ex oleo utiliter illinitur. Serpentes quoque tum substratu, tum nidore fugat. Sed et contra morsus eorum cum vino bibitum prodest: peculiariter vero pollet contra phalangiorum scorpionumque ictus. Subvenit et oculorum inflammationibus cum cydonio cocto et pane impositum. Discutit quoque tubercula, cum farina cruda tritum decoctumque. Miscetur denique et olei irini compositioni.

Cap. XXVII. (XXX.) [*De Hyssopo.*] Hyssopum [quod alii later, alii cassialam, Aegyptii pesalem vocant] herba est nota, duplicis speciei: altera montana, hortensis altera. Optimum est, quod in Cilicia nascitur. Vim habet attenuantem, calefacientem. Decoctum cum ficis, aqua, melle et ruta, pulmonum inflammationibus, anhelationibus, diuturnae tussi, destillationi et erectae cervicis spirationi adminiculum est. Vermes interimit: itemque praestat, si cum melle delingatur. Humores crassos per

ἀφέψημα αὐτῆς, σὺν ὀξυμέλιτι πινόμενον· βιβρώσκεται δὲ καὶ μετὰ χλωρῶν σύκων λείων πρὸς ὑπαγωγὴν κοιλίας· σφοδρότερον δὲ καθαίρει, μιγέντος αὐτῷ καρδάμου[49], ἢ ἴριδος, ἢ ἐρυσίμου· περιποιεῖ δὲ καὶ εὔχροιαν· καταπλάσσεται δὲ μετὰ σύκου καὶ νίτρου πρὸς σπλῆνα καὶ ὕδρωπα, σὺν οἴνῳ δὲ πρὸς φλεγμονάς· διαφορεῖ δὲ καὶ ὑπώπια σὺν ὕδατι ζεστῷ καταπλασθεῖσα· συνάγχοις[50] δὲ ἀναγαργάρισμα μετὰ σύκων ἀφεψήματος ἄριστον· ὀδόντων τε πόνον πραΰνει, σὺν ὄξει ἑψηθεῖσα καὶ διακλυζομένη[51]· λύει δὲ καὶ τὰς περὶ τὰ ὦτα ἐμπνευματώσεις ὑπατμισθεῖσα[52].

Κεφ. κη΄. (λα΄.) [Περὶ Στοιχάδος.] Στοιχὰς [οἱ δὲ συγκλίοπα, οἱ δὲ Ἀλκιβιάδης, οἱ δὲ παγκράτιον, οἱ δὲ στυφωνία, Αἰγύπτιοι σουφλὼ, προφῆται ὀφθαλμὸς Πύθωνος, Ῥωμαῖοι σκιολεβίνα] γεννᾶται μὲν ἐν ταῖς κατὰ Γαλατίαν[53] νήσοις, ἀντικρὺ Μασσαλίας, καλουμέναις Στοιχάσιν, ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν[54] ἔσχηκε· πόα λεπτόκαρφός[55] ἐστιν,

49) Sic C.; καρδαμώμου Ald. et rell. *Cardomeni* Serap.
50) C. συναγχικῶν.
51) Ald. διαχλιζομένη.
52) C. συνατμισθεῖσα.
53) C. Γαλλίαν.
54) C. προςωνυμίαν.
55) Sic cod. N.; λεπτόκαρπος vulgo. Oribas. et Serap. nostram habuerunt lectionem.

alvum educit eius decoctum cum oxymelite potum. Comeditur et cum ficubus viridibus tritis ad subducendam alvum, valentius acturum, admistis nasturtio, vel iride, vel erysimo: meliorem quoque colorem cuti conciliat. Lieni vero ac hydropi cum ficis nitroque illinitur, ex vino autem inflammationibus. Discutit et sugillata sub oculis cum fervida aqua impositum. In anginis cum decocto ficuum efficacissime gargarizatur. Cum aceto decoctum ac collutum dentium solvit dolores, et aurium inflationes vaporibus.

Cap. XXVIII. (XXXI.) [*De Stoechade.*] Stoechas, [quam alii syncliopa, aut Alcibiadem, alii pancratium et styphoniam, Aegyptii suphlo, prophetae Pythonis oculum, Romani sciolebinam appellant] in insulis prope Galliam nascitur, quae e regione Massiliae sitae Stoechades vocantur, et ab iis quoque nomen accepit. Herba est gra-

ὁμοίαν ἔχουσα κόμην θύμῳ, μακροφυλλοτέρα μέντοι γε καὶ δριμεῖα ἐν τῇ γεύσει καὶ ὑπόπικρος ποσῶς· ποιεῖ δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς, καθὼς ὁ ὕσσωπος, πρὸς τὰ ἐν θώρακι· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις χρησίμως· [ἐκφράττει καὶ λεπτύνει[56] τὰ σπλάγχνα πάντα καὶ ὅλην τοῦ ζώου τὴν ἕξιν][57].

Κεφ. κθ'. (λβ'.) [Περὶ Ὀριγάνου.] Ὀρίγανος ἡρακλεωτική, οἱ δὲ κονίλην[58] καλοῦσι, φύλλον ἔχει ἐμφερὲς ὑσσώπῳ, σκιάδιον δὲ οὐ τροχοειδὲς[59], ἀλλ' ὥσπερ διῃρημένον, καὶ ἐπ' ἄκρων τῶν ῥάβδων τὸ σπέρμα οὐ πυκνόν[60]. Ἔστι δὲ θερμαντική, ὅθεν τὸ ἀφέψημα αὐτῆς σὺν οἴνῳ ποθὲν ἁρμόζει θηριοδήκτοις, σὺν γλυκεῖ δὲ τοῖς κώνειον[61] ἢ μηκώνειον πεπωκόσι, σὺν ὀξυμέλιτι δὲ τοῖς πεπωκόσι γύψον ἢ ἐφήμερον· πρὸς δὲ τὰ σπάσματα καὶ ῥήγματα καὶ ὕδρωπας μετὰ σύκου βιβρωσκομένη· ξηρὰ δὲ ποθεῖσα ὀξυβάφου πλῆθος σὺν μελικράτῳ, μέλανα κατὰ κοιλίαν ἄγει· ἔμμηνά

56) Asulan. codd. e Paullo καὶ ῥύπτει καὶ ῥωννύει.

57) Uncinis inclusa in Ald., absunt a codd. Vindob. et a Serap. Marcell. et rell. reiecerunt ad notha, quia e Galen. fac. simpl. lib. 8. p. 150. et Paullo lib. 7. p. 254. sumta videbantur.

58) Ald. κορνήλιον.

59) Ald. τριχοειδές.

60) C. addit ἐμπόρφυρον.

61) C. N. κονιατοῖς an κωνιαζομένοις? Serap. legit ἀκόνιτον.

cilibus ramis, coma thymi, sed folio longiori, gustu acris et aliquantum subamara. Decoctum huius, sicut hyssopi, ad pectoris vitia est efficax. Antidotis quoque utiliter immiscetur. [Obstructione liberat et extenuat viscera omnia et totum corporis habitum.]

Cap. XXIX. (XXXII.) [*De Origano.*] Origanum heracleoticum, quod nonnulli cunilam appellant, folium habet hyssopo simile, umbellam autem haud rotatam, sed veluti divisam, et semen in summis virgis haud quaquam densum. Vim habet calefacientem, ac proinde ipsius decoctum ex vino potui datum venenatorum morsibus convenit. Ex passo vero iis prodest, qui cicutam aut meconium, ex aceto iis, qui gypsum aut ephemerum hauserunt. Convulsis autem, ruptis et hydropi medetur, cum fico esui datum. At aridum, acetabuli mensura cum aqua mulsa epotum, atros humores

τε κινεῖ καὶ βῆχας θεραπεύει, σὺν μέλιτι ἐκλειχομένη· κνησμοὺς δὲ καὶ ψώρας καὶ ἴκτερον τὸ ἀφέψημα αὐτῆς ἐν λουτρῷ ὠφελεῖ· ὁ δὲ χυλὸς αὐτῆς χλωρᾶς οὔσης, καὶ παρίσθμια καὶ κιονίδας καὶ ἄφθας θεραπεύει· καὶ διὰ ῥινὸς ἄγει, σὺν ἐλαίῳ ἰρίνῳ ἐγχυματιζόμενος· σὺν γάλακτι δὲ καὶ ὠταλγίας παρηγορεῖ· ἐμέτικόν τε φάρμακον σκευάζεται δι' αὐτῆς καὶ κρομμύων καὶ ῥοὸς τοῦ ἐπὶ τὰ ὄψα, πάντων ἐν χαλκῷ κυπρίῳ ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασιν ἡλιασθέντων, ἐπὶ ἡμέρας μ'· ὑποστρωννυμένη δὲ ἡ πόα ἑρπετὰ διώκει.

Κεφ. λ'. (λγ'.) [Περὶ Ὀνήτιδος.] Ἡ δὲ ὀνῆτις καλουμένη λευκοτέρα τοῖς φύλλοις ἐστὶ, καὶ μᾶλλον ἐοικυῖα ὑσσώπῳ, καὶ τὸ σπέρμα ὥςπερ κορύμβους συνεχεῖς ἐπικειμένους ἔχει. Δύναται μέντοι τὰ αὐτὰ τῇ ἡρακλεωτικῇ, οὐχ οὕτω μέντοι δραστικὴ καθέστηκεν.

Κεφ. λα'. (λδ'.) [Περὶ Ἀγριοριγάνου.] Ἡ δὲ ἀγριορίγανος, ἣν πάνακες ἡράκλειον, οἱ δὲ κονίλην καλοῦσιν, ὧν ἐστι καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος, ἔχει τὰ μὲν φύλλα ὅμοια ὀριγάνῳ, ῥαβδία δὲ σπιθαμιαῖα, λεπτὰ, ἐφ' ὧν σκιάδια ὅμοια ἀνήθῳ, ἄνθη δὲ λευκά· ῥίζα λεπτὴ, ἄχρηστος· ἰδίως

per alvum extrahit, menses ciet, ac tussi cum melle delinctum medetur. Prurigini autem, psorae ac morbo regio decoctum ipsius in balneo prodest. Succus virentis tonsillis, uvulis et aphthis medetur, et in nares ex oleo irinoque infusus caput purgat, aurium quoque dolores ex lacte mitigat. Conficitur denique ex eo, cepis ac rhoë, qua ad obsonia utuntur, vomitorium medicamentum, his omnibus in cupreo vase per caniculae ardores ad dies quadraginta insolatis. Substrata denique herba serpentes fugat.

Cap. XXX. (XXXIII.) [*De Onitide.*] Quod onitis appellatur, foliis est albidioribus, hyssopoque similius, ac semen habet velut corymbos cohaerentes ac sibi incumbentes. Vis tamen eadem, quae heracleotici, sed minus efficax.

Cap. XXXI. (XXXIV.) [*De Origano sylvestri.*] Origanum sylvestre aliqui panaces herculeum vocant, alii cunilam: quo in numero Nicander est Colophonius. Folia habet origani, virgulas dodrantales, tenues, in quibus umbellae anethi insunt, flores albi: radix tenuis ac inutilis.

δὲ βοηθεῖ θηριοδήκτοις τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη, σὺν οἴνῳ πινόμενα.

Κεφ. λβ'. (λε'.) [Περὶ Τραγοριγάνου.] Τραγορίγανος θαμνίσκος ἐστὶν, ὀριγάνῳ ἢ ἑρπύλλῳ ἀγρίῳ ὅμοιος τὰ φύλλα καὶ τὰ κλωνία· ἡ μέν τις εὑρίσκεται κατὰ τόπους εὐεργεστέρα καὶ πλατύφυλλος, κολλώδης[62] ἱκανῶς· ἡ δέ τις λεπτόκαρφος καὶ λεπτόφυλλος, ἣν καὶ πράσιον ἔνιοι καλοῦσι· ἀρίστη δὲ ἡ κιλίκιος, καὶ ἡ ἐν Κῷ, καὶ Χίῳ, καὶ Σμύρνῃ, καὶ Κρήτῃ. Θερμαντικαὶ δὲ πᾶσαι καὶ οὐρητικαὶ καὶ εὐκοίλιοι, πινομένου τοῦ ἀφεψήματος· ὑπερβιβάζουσι γὰρ τὰ χολώδη· εὔθετοι καὶ σπληνικοῖς πινόμεναι μετ' ὄξους, καὶ τοῖς ἰξίαν πεπωκόσι μετ' οἴνῳ καὶ ἔμμηνα δὲ ἄγουσι; βηξί τε καὶ περιπνευμονίαις σὺν μέλιτι ἐν ἐκλεικτῷ δίδοται· ἔστι δὲ καὶ τὸ πότημα ἐπιεικές· ὅθεν τοῖς ἀσώδεσι καὶ κακοστομάχοις καὶ ὀξυρεγμιῶσι δίδοται, καὶ ἐφ' ὧν ἀλυσμὸς καὶ ναυτία καὶ θέρμη ὑποχονδρίων παρακολουθεῖ; διαφορεῖ δὲ καὶ οἰδήματα καταπλασθεῖσα μετὰ ἀλφίτων.

62) Sic Ald., Cornar. et rell.; κομμώδης Asulan. et Marcell.

Speciatim venenatorum morsibus folia floresque ex vino poti auxiliantur.

Cap. XXXII. (XXXV.) [*De Tragorigano.*] Tragoriganum fruticulus est, folio et ramulis ad origanum aut serpyllum sylvestre accedens. Quoddam pro locorum ratione vegetius est et folia habet latiora, satis glutinosum. Alterum gracilibus est ramulis, tenuibusque foliis, quod etiam prasion nonnullis audit. Optimum est cilicium, quod in Co, Chio, ad Smyrnam et in Creta provenit. Omnia calefaciunt, urinas cient, bonamque faciunt alvum, ebibito decocto, siquidem biliosa deiiciunt. Prosunt et lienosis ex aceto pota, itemque iis, qui ixiam hausere, ex vino. Quin et menses trahunt, et in tussi ac peripneumonia ex melle in eclegmate dantur. Est idonea eorum potio, unde et fastidiosis et stomacho affectis et acida ructantibus exhibetur, iisque, quos anxietas et nausea et praecordiorum aestus male habent. Discutiunt et oedemata, si cum polenta illinuntur.

Κεφ. λγ'. (λϛ'.) [Περὶ Γλήχωνος.] Γλήχων [οἱ δὲ βλῆχρον, οἱ δὲ ἀρσενίκανθον, Ῥωμαῖοι πολεΐουμ, Ἀφροὶ ἀπολεΐουμ, Γάλλοι ἄλβολον, οἱ δὲ γάλλις ὄψις·] πόα γνώριμος, λεπτυντική, θερμαντική, πεπτική· ποθεῖσα δὲ ἔμμηνα καὶ δεύτερα καὶ ἔμβρυα ἄγει· ἀνάγει δὲ καὶ τὰ ἐκ πνεύμονος μετ' ἀλόης[63] καὶ μέλιτος ποθεῖσα καὶ σπωμένοις βοηθεῖ· ναυτίας τε καὶ δηγμοὺς στομάχου μετὰ ὀξυκράτου ποθεῖσα παραμυθεῖται· ἄγει δὲ καὶ κατὰ κοιλίαν μέλανα· βοηθεῖ δὲ καὶ θηριοδήκτοις πινομένη μετ' οἴνου· λειποθυμοῦντάς τε ἀνακτᾶται σὺν ὄξει, ταῖς ῥισὶ προσφερομένη· κρατύνει δὲ καὶ οὖλα[64], ξηρὰ λεία κεκαυμένη[65]· ἐπιπλασθεῖσα δὲ πραΰνει πᾶσαν φλεγμονὴν σὺν ἀλφίτῳ· καθ' ἑαυτὴν δὲ ποδαγρικοῖς ἁρμόζει, ἄχρι φοινίξεως τῆς ἐπιφανείας· σὺν κηρωτῇ δὲ ἰόνθους σβέννυσιν· ὠφελεῖ δὲ καὶ σπληνικοὺς μεθ' ἁλὸς καταπλασσομένη· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς κνησμοὺς λουόμενον παύει, καὶ εἰς ἐγκάθισμα καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις καὶ σκληρίας καὶ ἀποστροφὰς[66] ὑστέρας ἁρμόζει· καλοῦσι δέ τινες

63) Sic Oribas., Ald., Asul., Cornar., Goupyl.; μεθ' ἁλὸς Plin., Serap., cod. C., Sarac. 64) C. pessime οὖρα.
65) Sic Oribas., Serap. et codd. plerique; κατακεκλυσμένη Sambuc.
66) Sic codd. C. N., Ald., Asulan., Marcell., Cornar.; ὑποστροφὰς Goupyl. et Sarac.; ἀναστροφὰς videtur legisse Serap.

Cap. XXXIII. (XXXVI.) [*De Pulegio.*] Pulegium [quod nonnulli blechron, aut arsenicanthon, Romani poleïum, Afri apoleïum, Galli albolon aut gallis opsin vocant] est herba vulgaris notitiae. Extenuat, calefacit, concoctionem adiuvat. Bibitum menstrua, secundas et partus eiicit. E pulmonibus educit vitia, cum aloë et melle potum, ac convulsis etiam auxiliatur. Nauseas et stomachi rosiones ex posca bibitum permulcet: nigros etiamnum humores per alvum exigit. Venenatorum morsibus in vino potum succurrit. Defectos animo recreat, cum aceto naribus admotum. Corroborat gingivas siccum, tritum et crematum. Illitum cum polenta inflammationem omnem lenit, et podagricis per se prodest, impositum, donec rubescat superficies. Cum cerato autem varos exstinguit: iuvat et lienosos, cum sale adhibitum. Ceterum decoctum ipsius prurigines lotione mitigat et matricis inflationibus ac duritiei, inversionibus quoque uteri insessu

αὐτὴν βλήχωνα[67], *ἐπειδὴ τὰ γευσάμενα κατὰ τὴν ἄνθησιν τῶν ποιμνίων, βληχῆς ἐμπίμπλανται.*

[[68] *Χλωρὰ δὲ τριβομένη πόα καὶ μετ' ὄξους καταπλαττομένη θερμαίνει καὶ ἐρυθραίνει καὶ τὰ ἕλκη ῥυπαρὰ ἀνακαθαίρει ἢ μὴν πέπτει· ἡ αὐτὴ τὰ ὑπώπια ἐξαλείφει, ὅτι αἷμα ἀνακαλεῖται. Ὀσφραίνεται ἀντὶ τὰς ἐκλύσεις καὶ λειποθυμίας, τὴν ἐφηλίδα αἴρει κοπτομένη καὶ ἐντετριμμένη· πραΰνει ὀδόντων ἄλγημα μετ' οἴνου καὶ μέλιτος καὶ ἁλῶν πεφρυγμένη, ἢ μετ' οἴνου καὶ μέλιτος μόνου, ἢ μετ' οἴνου καὶ ἁλῶν ἴσων ἐν κεραμείῳ ἀγγείῳ θερμαινομένη· πίνεται δὲ καὶ πρὸς τὸν λαγωὸν θαλάσσιον καὶ τὰ ἄλλα δηλητήρια· ψώραν ἀποσμήχει πινομένη καὶ προστριβομένη. Κονιορτὸς τῆς ξηρῆς ἐπιπάσσεται μετὰ τὸ βαλανεῖον πρὸς ψυχρὰ τῶν ἄρθρων ἄλγεα· χρὴ δὲ στενῷ σπαργάνῳ συστέλλειν, ἐφ' ᾧ τῷ δέρματι συμφύηται, ὅτι οὐ μόνον τὰ ἄλγεα πραΰνει, ἀλλὰ καὶ ψυχρὸν μέρος θερμαίνει.*]

Κεφ. λδ'. (λζ'.) [*Περὶ Δικτάμνου.*] *Δίκταμνος, ἣν*

67) Cod. C. *βλῆχρον.* Melius *βληχώ.*
68) Haec e Cantacuz. cod. Matthiol.

opitulatur. Blechona nonnulli vocant, quod, dum floret, a pecoribus gustatum, balatum concitat.

[Viridis autem herba, trita et cum aceto imposita, exaestuat et rubefacit, et immunda ulcera purgat, et vero etiam coquit. Eadem sugillata emaculat, quod sanguinem revocat. Ad olfaciendum datur contra resolutiones (nervorum) et deliquia: maculam a sole contractam tollit contusa et affricta: mitigat et dentium dolores cum vino, melle et salibus frixum, aut cum vino melleque solis, aut cum vini et salium aequa portione in vase fictili fervefactum. Bibitur et adversus leporem marinum et alia letifera. Scabiem absterget bibitum et affrictum. Pulvis siccatae herbae inspergitur post balneum adversus frigidos artuum dolores: oportet autem membrum arctis stringere fasciis, ut firmiter cuti adhaereat, quando non tantum dolores mulcet, sed frigore correptam partem etiam calefacit.

Cap. XXXIV. (XXXVI.) [*De Dictamno.*] Dicta-

καλοῦσί τινες γλήχωνα ἀγρίαν [οἱ δέ ἔμβακτρον[69], οἱ δὲ βελουάκος, οἱ δὲ ἀρτεμίδιον, οἱ δὲ κρητική, οἱ δὲ ἐφήμερον, οἱ δὲ ἐλδίαν, οἱ δὲ βελοτόκος, οἱ δὲ δορκίδιον, οἱ δὲ ἐλβούνιον, Ῥωμαῖοι οὐστιλάγω ῥούστικα·] πόα ἐστὶ κρητική, δριμεῖα λίαν[70], ὁμοία γλήχωνι, μείζω δὲ καὶ γναφαλώδη τὰ φύλλα ἔχει, καὶ ἐριώδη τινὰ ἐπίφυσιν· οὔτε δὲ ἄνθος οὔτε καρπὸν φέρει[71]· ποιεῖ δὲ πάντα, ὅσα καὶ ἡ ἥμερος γλήχων, ἐνεργέστερον δὲ πολλῷ· οὐ μόνον γὰρ πινομένη, ἀλλὰ καὶ προστιθεμένη καὶ ὑποθυμιωμένη τὰ τεθνηκότα ἔμβρυα ἐκτινάσσει. Φασὶ δὲ καὶ τὰς αἶγας ἐν Κρήτῃ τοξευθείσας καὶ νεμηθείσας τὴν πόαν, ἐκβάλλειν τὰ τοξεύματα. Ἔχει δὲ καὶ καθαρτικὴν δύναμιν ὁ χυλὸς αὐτῆς, καταχριόμενος ἢ τριβόμενος[72] μετὰ ἀλφίτων· καταπλασσομένη δὲ ἡ βοτάνη τοὺς ὑποκάτω τῶν ποδῶν ἢ τοῦ λοιποῦ σώματος θεραπεύει σκόλοπας· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς πόνον σπληνὸς, μειοῖ

69) Sic Ald., Asulan., Marcell., Cornar.; ἔλβατρον Goupyl., Sarac.

70) Sic cod. C. et Serap. Ceteri λεία, quod servari nequit, quia contrarium est τοῖς φύλλοις γναφαλώδεσι καὶ ἐριώδεσι. Est quidem aliquid λείου in Dictamno, nempe bracteae calycesque florum. Nec hoc accipiendum est, cum flores Dictamni fructusque, Theophrasto (hist. 9, 18.), Virgilio (Aen. 1, 412.) et Damocrati (Galen. compos. medic. sec. gen. lib. 5. p. 822.) noti, Dioscoridem latuisse videantur.

71) Saepe vexatus locus. Plinius, Oribas., Serap. et codd. consentiunt in hac lectione. Matthiolus suasit καρπὸς συμφέρει. Sed insolens Diosc. verbum nolo contra tot testimonia recipere.

72) Ald. et Asulan. interponunt ὥςπερ.

mnus, quam pulegium sylvestre nonnulli dicunt [alii embactron, aut beluacos, artemidion etiam et creticum, et ephemeron, eldian, belotocos, dorcidion denique et elbunion, Romani ustilaginem rusticam] herba est cretica, valde acris, pulegio similis, sed maiora habens folia et lanuginosa, aut tomento quodam lanato adnato praedita. Nec florem, nec fructum fert. Praestat vero omnia, quae sativum pulegium, sed efficacius. Non pota solum, sed et apposita et suffita fetus emortuos eiicit. Aiunt et in Creta capras tela, quibus ictae sunt, huius herbae pastu excutere. Purgandi vim habet succus ipsius illitus aut cum polenta affrictus. Imposita vero herba plantae pedum reliquove corpori impactos aculeos curat. Est et efficax ad

γὰρ αὐτόν· καρπίζουσι δὲ αὐτὴν ἐν θέρει καὶ φθινοπώρῳ· ἡ δὲ ῥίζα αὐτῆς γευομένους[73] θερμαίνει· ἔστι δὲ καὶ ὀξυτόκιον· βοηθεῖ δὲ καὶ θηριοδήκτοις ὁ χυλὸς αὐτῆς, μετ' οἴνου πινόμενος· τοιαύτη δὲ τῆς βοτάνης ἡ δύναμις, ὡς καὶ ὀσφραινομένη διώκειν καὶ προσαπτομένη ἀναιρεῖν τὰ ἰοβόλα θηρία· τὸ δὲ αὐτῆς χύλισμα ἐπιχεόμενον πληγῇ σιδήρου ἢ ἰοβόλου δήγματι, καὶ πρὸς τῷ ἐπιχυθῆναι καὶ λαμβανόμενον πόσει, εὐθέως ὑγιάζει.

(Κεφ. λη'.) Τὸ δὲ ψευδοδίκταμνον καλούμενον φύεται ἐν πολλοῖς τόποις, ἐμφερὲς μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ, ἔλαττον δὲ δριμύ· ποιεῖ δὲ τὰ αὐτὰ τῷ δικτάμνῳ, οὐχ ὁμοίως ἐνεργοῦν.

(Κεφ. λθ'.) Φέρεται δὲ ἀπὸ Κρήτης[74] ἕτερον εἶδος δικτάμνου, φύλλοις ἐοικὸς σισυμβρίου, κλωσὶ δὲ μεῖζον, ἐφ' ὧν ἄνθος ὀριγάνῳ[75] ἀγρίῳ ἐοικὸς, μέλαν, μαλακόν· ὀσμὴ δὲ τῶν φύλλων μεταξὺ σισυμβρίου καὶ ἐλελισφάκου, ἡδίστη· ποιεῖ

73) Sic Ald., Cornar., Goupyl.; γευομένῳ Asulan., Marcell.

74) C. Φύεται δὲ ἐν Κρήτῃ. Ceterum utrumque hoc capitulum genuinum est, cum et ab Oribas. et a Serap. agnoscatur, licet supposititia habeat Anguillar. p. 201.

75) C. ὁρμίνῳ.

lienis dolorem, siquidem id viscus imminuit. Legitur autem aestate et autumno. Radix gustu calefacit et partum accelerat. Sed et succus cum vino potus contra venenatorum morsus auxilio est. Herbae vero tanta vis est, ut et olfactu abigat bestias venenatas, et contactu interimat. Cetero expressus ex ea succus vulneribus ferro illatis aut venenatis morsibus instillatus expedite ad sanitatem perducit, si praeterea in potu sumatur.

(Cap. XXXVIII.) Quod pseudodictamnum vocant, multis in terris nascitur, antedicto simile, sed minus, quam illud, acre. Eosdem praebet effectus, at haud simili efficacia.

(Cap. XXXIX.) Defertur et e Creta alterum dictamni genus, foliis sisymbrium referentibus, sed ramis maioribus, in quibus flos emicat origani sylvestris, nigricans ac mollis. Odor foliorum inter sisymbrium et salviam medius, iucundissimus. Ad eadem, ad quae et antedictum,

δὲ πρὸς ὅσα καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς, ἧσσον πληκτικὴ ὑπάρχουσα· μίγνυται δὲ καὶ ἐμπλάστροις καὶ θηριακαῖς.

Κεφ. λε'. (μ'.) [Περὶ Ἐλελισφάκου.] Ἐλελίσφακον, οἱ δὲ ἐλαφόβοσκον[76], οἱ δὲ κίοσμιν, οἱ δὲ φαγνὸν, οἱ δὲ βήκιον, Αἰγύπτιοι ἀπουσὶ, Ῥωμαῖοι σάλβια, οἱ δὲ κόσαλον· θάμνος ἐστὶν ἐπιμήκης, πολύκλωνος, ῥάβδους τετραγωνους καὶ ὑπολεύκους ἔχων· φύλλα δὲ μηλέᾳ κυδωνίᾳ[77] ἐοικότα, ἐπιμηκέστερα μέντοι καὶ τραχύτερα καὶ παχύτερα, λεληθότως, ὥςπερ τὰ ἀνάτριπτα τῶν ἱματίων, δασέα, ὑπόλευκα, σφοδρῶς εὐώδη, βρωμώδη[78]· καρπὸν δὲ ἐπ' ἄκρων τῶν καυλῶν ὥςπερ ὁρμίνου ἀγρίου ἔχει· φύεται δὲ ἐν τραχέσι χωρίοις. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ ἀφέψημα τῶν φύλλων καὶ τῶν κλάδων οὖρα ἄγειν πινόμενον, καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα κατασπᾷν, καὶ τρυγόνος πληγαῖς ἀρήγειν· μελαίνει δὲ καὶ τρίχας· καὶ τραυματικὴ καὶ ἴσχαιμος, καὶ ἀποκαθαρτικὴ τῶν θηριωδῶν ἐστιν ἑλκῶν· παύει δὲ σὺν οἴνῳ τὸ ἀφέψημα τῶν φύλλων καὶ τῶν κλάδων αὐτῶν προςκλυζόμενον τοὺς περὶ τὰ αἰδοῖα κνησμούς.

76) Ald. interponit οἱ δὲ φακόν.
77) Anguillar. p. 202. e Crateva ἡδυόσμῳ.
78) C. ἔμβρωμον τῇ γεύσει.

efficax, sed minus nares ferit. Miscetur et emplastris ac theriacis compositionibus.

Cap. XXXV. (XL.) [*De Salvia.*] Salvia, quam alii elaphoboscon, alii ciosmin, phagnon etiam et becion aut cosalon, Aegyptii apusi vocant, est frutex subprocerus, ramosus, virgis quadrangulis et albicantibus. Folia habet ad mali cydoniae accedentia, sed longiora, asperiora crassioraque, obscure hirsuta, velut attritae vestes, subalbida, vehementer odorata, sed virosa: fructum gerit in summis caulibus, hormino sylvestri similem. Nascitur in asperis locis. Vim habet decoctum foliorum ramorumque epotum urinas mensesque ciendi, fetus extrahendi et pastinacae marinae ictibus auxiliandi. Capillos quoque denigrat: vulneraria eadem et sanguinem cohibendi vi praedita. Fera etiam repurgat ulcera. Sedat decoctum foliorum et ramorum ipsorum fotu pruritus genitalium.

Κεφ. λϛ΄. (μα΄.) [Περὶ Ἡδυόσμου ἡμέρου.] Ἡδύοσμος, οἱ δὲ μίνθην ἢ καλαμίνθην[79] [Ῥωμαῖοι μένθα, οἱ δὲ νεπέταμ, Αἰγύπτιοι τὶς, οἱ δὲ φερθρουμόνθου[80], οἱ δὲ περξὼ, οἱ δὲ μακιθὼ] γνώριμον βοτάνιον· δύναμιν ἔχον θερμαντικὴν, στυπτικὴν, ξηραντικὴν· ὅθεν αἷμα ἵστησι πινόμενος[81] ὁ χυλὸς αὐτοῦ μετ' ὄξους· καὶ ἕλμινθας κτείνει στρογγύλας, ἀφροδίσιά τε ἐρεθίζει, καὶ λυγμοὺς καὶ ἐμέτους καὶ χολέραν παύει, δύο ἢ τρία κλωνάρια σὺν ῥοᾶς ὀξείας χυλῷ ποθέντα· διαφορεῖ δὲ καὶ ἀποστήματα μετ' ἀλφίτου καταπλασθέν· καὶ κεφαλαλγίας παρηγορεῖ ἐπιτεθὲν τῷ μετώπῳ, μαστῶν τε περίτασιν καὶ σπάργωσιν[82] πραΰνει· σὺν ἁλσὶ δὲ τοῖς κυνοδήκτοις κατάπλασμα[83]· ὠταλγίαις δὲ ὁ χυλὸς σὺν μελικράτῳ ἀρήγει[84], γυναιξὶ δὲ πρὸ τοῦ πλησιάζειν προστιθέμενον ἀσυλληψίαν ἐργάζεται· γλῶσσάν τε τραχεῖαν παρατριβόμενον λεαίνει· καὶ γάλα ἀτύρωτον φυλάσσει, ἐναποκλυσθέντων αὐτῷ τῶν φύλλων[85]· καὶ καθόλου ἐστὶν εὐστόμα-

79) Sic Ald.; καλάμινθον cod. C. Seriores omiserunt.

80) Sic cod. C.; φερθουμερθρουμονθου Ald. et sequ.

81) C. λαμβανόμενος.

82) C. ἄλγησιν.

83) C. συνεργεῖ δὲ καὶ τοῖς κυνοδήκτοις καταπλασσόμενον.

84) C. ἁρμόζει.

85) Matthioli cod. κλωναρίων.

Cap. XXXVI. (XLI.) [*De Mentha sativa.*] Mentha, quae et calamintha dicitur [Romanis et nepeta, Aegyptiis tis, aut ferthrumonthu, aut perxo et macitho vocata] vulgo nota est herbula. Vim habet calefacientem, astringentem et exsiccantem: quamobrem sanguinem sistit ipsius succus ex aceto potus, teretesque lumbricos enecat et venerem stimulat: singultus, vomitiones choleramque sedant bini ternive ramuli cum acidi granati succo epoti. Discutit et abscessus, si cum polenta adhibetur, et imposita fronti dolores capitis levat: mammas distentas et nimio lacte turgentes compescit. Cum sale vero canum morsibus imponitur. Succus aurium doloribus cum aqua mulsa subvenit. Mulieribus ante coitum subdita conceptioni resistit et asperam linguam affricta laevigat. Lac in caseum densari non patitur, si illi folia immerguntur. Et generatim

χον[86] καὶ ἀρτυματῶδες. (Κεφ. μβ'.) Τὸ δὲ ἄγριον ἡδύοσμον, ὃ Ῥωμαῖοι μενθάστρουμ καλοῦσι, γίνεται δασύτερον τοῖς φύλλοις καὶ πάντη μεῖζον σισυμβρίου, ἐν ὀσμῇ δὲ βρωμωδέστερον, καὶ ἧττον εἰς τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν εὔθετον.

Κεφ. λζ'. (μγ'.) [Περὶ Καλαμίνθης.] Καλαμίνθη, ἡ μέν τις ὀρεινοτέρα[87] ἐστίν[88]· ἔχει δὲ φύλλα ὅμοια ὠκίμῳ[89], ὑπόλευκα, κλωνία δὲ καὶ κάρφη γεγωνιωμένα[90], ἄνθος πορφυροῦν[91]. Ἡ δέ τις γλήχωνι ἔοικε, μείζων δέ· ὅθεν τινὲς ἀγρίαν αὐτὴν γλήχωνα ἐκάλεσαν, διότι καὶ τῇ ὀσμῇ παρέοικε· ταύτην Ῥωμαῖοι νεπέταν. Ἡ δὲ τρίτη ἔοικεν ἡδυόσμῳ ἀγρίῳ, ἐπιμηκεστέρα τοῖς φύλλοις, καυλῷ καὶ κλάδῳ μείζων τῶν προειρημένων καὶ ἧττον ἐνεργής. Πασῶν δὲ τὰ φύλλα γευομένῳ πυρωτικὰ ἰσχυρῶς καὶ δριμέα, ῥίζα ἄχρηστος· φύεται δὲ ἐν πεδίοις καὶ ἐν τραχέσι τόποις καὶ καθύγροις· πινομένη δὲ καὶ καταπλασσομένη ἀρήγει ἑρπετοδήκτοις· ἄγει δὲ καὶ οὖρα τὸ ἀφέψημα πινόμενον· βοηθεῖ δὲ καὶ ῥήγμασι,

86) C. εὔπομον. 87) C. ὀριγανωτέρα.

88) Cod. C. addit: οἱ δὲ ὀριγάνης, οἱ δὲ μίνθην, Ῥωμαῖοι νεπέταμ, οἱ δὲ μένθαμ μοντάναμ.

89) C. addit: μικρότερα δὲ καὶ λευκότερα.

90) C. γωνιοειδῆ.

91) C. καὶ μήλινον.

stomacho utilis est et condimentis idonea. (Cap. XLII.) Mentha sylvestris, quam menthastrum Romani vocant, hirsutioribus est foliis et prorsus maior sisymbrio: at odore magis viroso, quare minus ad sanorum usum apta est.

Cap. XXXVII. (XLIII.) [*De Calamintha.*] E calaminthae speciebus quaedam magis montana est, folia habet ocimi, subalbida, ramulos surculosque angulatos et florem purpurascentem. Altera pulegio similis est, sed maior, quam ideo sylvestre pulegium vocarunt, quod et odore ipsum aemuletur: hanc Romani nepetam nominant. Tertia ad menthastrum accedit, foliis magis oblongis, caule ramisque, quam praedicta, maioribus, sed minus efficax. Omnium folia gustu impense ferventia et acria: radix inutilis. Nascitur in campestribus locis, asperis ac praehumidis. Sive pota, sive imposita, demorsis a serpente opitulatur. Decoctum potu urinas pellit: ruptis quoque, con-

σπάσμασιν, ὀρθοπνοίαις, στρόφοις, χολέρᾳ, καὶ ῥίγει· καὶ πρὸς τὰ θανάσιμα προπινομένη ποιεῖ σὺν οἴνῳ, καὶ ἴκτερον ἀποκαθαίρει· ἕλμινθάς τε κτείνει καὶ ἀσκαρίδας σὺν ἁλσὶ καὶ μέλιτι πινομένη, ἑφθή τε καὶ ὠμὴ τετριμμένη· ὠφελεῖ καὶ ἐλεφαντιῶντας βρωθεῖσα, ἐπιπινομένου ὀῤῥοῦ γάλακτος· φθείρει δὲ καὶ ἔμβρυα, καὶ ἔμμηνα ἄγει τὰ φύλλα λεῖα ἐν προςθέτῳ· θυμιαθέντα δὲ ἑρπετὰ διώκει καὶ ὑποστρωννύμενα· λευκαίνει τε καὶ τὰς μελαίνας οὐλὰς ἑψηθεῖσα ἐν οἴνῳ καὶ καταπλασθεῖσα, καθαίρει καὶ ὑπώπια· ἰσχιαδικοῖς τε ἐπιτίθεται εἰς μετασύγκρισιν, ἐπικαίουσα τὴν ἐπιφάνειαν· καὶ σκώληκας τοὺς ἐν ὠσὶ κτείνει ὁ χυλὸς ἐνσταζόμενος.

Κεφ. λη'. (μδ'.) [Περὶ Θύμου.] Θύμος [οἱ δὲ λευκὸς, οἱ δὲ κεφαλωτὸς, οἱ δὲ ἐπιθυμὶς, οἱ δὲ θύρσιον, Ῥωμαῖοι θούμουμ, Αἰγύπτιοι στεφάνη, Δακοὶ μόζουλα][92] γινώσκεται ὑπὸ πάντων· θαμνίσκιον φρυγανοειδὲς, φυλλαρίοις πολλοῖς καὶ στενοῖς περιειλημμένον, ἔχον ἐπ' ἄκρου κεφάλια ἄνθους πορφυρίζοντα· μάλιστα δὲ φύεται ἐν πετρώδεσι καὶ

92) Serapion multo plura legit, quam nostra exemplaria habent. φρυγανώδης vertit hic et alibi: *lignosi*, ita ut licinia (ellychnia) pro luminibus accendendis, cotoneo involuto, inde confici possint.

vulsis, anhelationibus, torminibus, cholerae ac rigori auxiliatur. Praesumta in vino venenis resistit, et regium morbum expurgat. Lumbricos necat et ascaridas, cum sale et melle pota, seu cocta, seu etiam cruda contrita fuerit. Elephantiacos etiam esitata iuvat, si serum lactis superbiberint. Detrita folia in pesso subdita fetus enecant et menses extrahunt. Eadem suffita, ut et substrata, serpentes fugant. Dein cicatricibus nigris album reddit colorem in vino cocta et imposita, ac sugillata sub oculis quoque emendat. In coxendicum doloribus ad metasyncrisin imponitur, dum summam adurit cutem. Vermes denique aurium succus instillatus necat.

Cap. XXXVIII. (XLIV.) [*De Thymo.*] Thymum [quod album et capitatum nonnulli vocant, alii epithymis et thyrsion, Aegyptii coronam, Daci mozula] omnibus notum est. Frutex exiguus, surculosus, foliis exiguis, numerosis et angustis cinctus, in cacumine gerens floris capitula purpurascentia. Maxime vero nascitur in rupe-

λεπτογείοις τόποις. Δύναμιν δὲ ἔχει, πινόμενον μετὰ ἁλῶν καὶ ὄξους, ἄγειν φλεγματῶδες κατὰ κοιλίαν· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτοῦ μετὰ μέλιτος ὀρθοπνοϊκοῖς καὶ ἀσθματικοῖς βοηθεῖ, ἕλμινθάς τε ἐξάγει καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα καὶ δεύτερα· ἔστι δὲ καὶ οὐρητικόν· μιγὲν δὲ μέλιτι καὶ ἐκλειχθὲν εὐανάγωγα τὰ ἐκ θώρακος ποιεῖ· διαφορεῖ δὲ οἰδήματα πρόσφατα, καταπλασθὲν μετ' ὄξους· αἵματος θρόμβους διαλύει, καὶ θύμους καὶ ἀκροχορδόνας αἴρει· καὶ ἰσχιαδικοῖς μετ' οἴνου καὶ ἀλφίτων ἐπιτεθὲν ἁρμόζει· ἀμβλυωποῦντας ἐσθιόμενον σὺν τροφῇ ὠφελεῖ· εὔχρηστον δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν ἀντὶ ἀρτύματος.

Κεφ. λθ'. (με'.) [Περὶ Θύμβρας.] Θύμβρα, καὶ αὐτὴ γνώριμος· γεννωμένη ἐν λεπτογείοις καὶ τραχέσι τόποις, ὁμοία θύμῳ, ἐλάσσων μέντοι καὶ ἁπαλωτέρα, φέρουσα στάχυν ἄνθους μεστὸν, ἔγχλωρον[93]· δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῷ θύμῳ, ὁμοίως λαμβανομένη· καὶ πρὸς τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν εὐθετεῖ· γίνεται δὲ καὶ σπαρτὴ θύμβρα, κατὰ πάντα

93) Sic Oribas., Serap.; ἔγχρονον Ald.

stribus tenuibusque locis. Potum cum sale et aceto vim habet pituitam per alvum trahendi. At eius decoctum cum melle erecta cervice spirantibus et anhelatoribus praesidio est. Vermes etiam pellit et menses et fetus et secundas. Urinam quoque ciet. Cum melle in eclegmate sumtum, screatui facilia reddit, quae in pectore haerent. Ex aceto impositum oedemata recentia discutit, sanguinis grumos dissolvit, ac thymos pensilesque verrucas tollit. Quin et ischiadicis cum vino et polenta impositum subvenit: hebetiores oculos iuvat in cibo sumtum. Est denique pro condimento ad sanorum usus utile.

Cap. XXXIX. (XLV.) [*De Thymbra.*] Thymbra quoque nota est. Gignitur in tenui solo asperisque locis: thymo similis est, sed minor ac tenerior, spicam ferens florum plenam, sed virescentem. Eadem potest, quae thymum, simili modo assumtum, atque itidem sanorum usui apta est. Est et sativa quaedam thymbra, sylvestris pror-

τῆς ἀγρίας ἐλάσσων, εὐχρηστοτέρα δὲ πρὸς βρῶσιν, διὰ τὸ μὴ ἐπιτετάσθαι τὴν δριμύτητα.

Κεφ. μ΄. (μς΄.) [Περὶ Ἑρπύλλου.] Ἕρπυλλος [οἱ δὲ ζυγὶς ἀγρία, οἱ δὲ πόλιον, Αἰγύπτιοι μερουόπυος, Ῥωμαῖοι σερπύλλουμ, οἱ δὲ κερηλάτικουμ[94]] ὁ μέν τίς ἐστι κηπευτὸς, σαμψυχίζων τῇ ὀσμῇ, καὶ στεφανωματικός· ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ ἕρπειν τε καὶ ὅ,τι ἂν αὐτοῦ μέρος θίγῃ τῆς γῆς, ῥιζοβολεῖν· ἔχει δὲ φύλλα καὶ κλωνία ὀριγάνῳ ἐμφερῆ, πλὴν λευκότερα· ἀπὸ δὲ αἱμασιῶν καθιέμενος, εὐαυξέστερος γίνεται. Ὁ δέ τίς ἐστιν ἄγριος, ὃς καὶ ζυγὶς[95] καλεῖται, οὐχ ἕρπων, ἀλλ' ὀρθὸς κλωνία ἀνιεὶς λεπτὰ, φρυγανώδη, φύλλων περίπλεα ὁμοίων πηγάνῳ[96], ὑπόστενα δέ ἐστι καὶ ἐπιμηκέστερα καὶ σκληρότερα[97]· ἄνθη γευομένῳ δριμέα[98]· ὀσμὴ ἡδεῖα[99]· ῥίζα ἄχρηστος· φύεται ἐν πέτραις ἐνεργέστερος καὶ θερμαντικώτερος τοῦ κηπευτοῦ ὑπάρχων, καὶ πρὸς τὴν ἰα-

94) C. *κερκλάτικουμ.*
95) Serap. *ragis*, ob commutatum رغيس cum زغيس.
96) C. *φύλλα περίπλεα.*
97) C. *μικρότερα.*
98) C. *γευσαμένῳ δάκνει.*
99) C. *ἀρίστη.*

sus inferior, quae tamen propter mitiorem acrimoniam commodius in cibos recipitur.

Cap. XL. (XLVI.) [*De Serpyllo.*] Serpyllum [quod nonnulli zygin sylvestrem, alii polion vocant, Aegyptii meruopyos, Romani etiam cerelaticum (cicer erraticum, *Marcell.*)] est quoddam hortense, quod odore sampsuchum imitatur et in coronas addi solet: ita dictum a serpendo, quod, quacunque sui parte terram attingat, radicetur. Habet autem folia ramulosque origani, sed albidioris coloris, et e maceriis demissum multo laetius crescit. Alterum sylvestre, quod etiam zygis appellatur, minime serpit, sed in altum assurgens, ramulos edit tenues, fruticulosos, foliis refertos rutae similibus, sed angustis, longioribus ac durioribus. Flores gustanti acres, odoris suavis, radix nullius usus. Nascitur in rupibus efficacius, magisque calefacit et ad medicum usum aptius, quam hor-

τρικὴν χρῆσιν ἐπιτηδειότερος· ἔμμηνα γὰρ ἄγει[100] καὶ οὖρα κινεῖ πινόμενος· ὠφελεῖ στρόφους, ῥήγματα, σπάσματα, ἥπατος φλεγμονάς· καὶ πρὸς ἑρπετὰ πινόμενός τε καὶ καταπλασσόμενος· κεφαλῆς τε ὀδύνην παραμυθεῖται ἑψηθεὶς σὺν ὄξει καὶ καταβραχεὶς, μιγέντος αὐτῷ ῥοδίνου[1]· μάλιστα δὲ ἐπὶ ληθάργου καὶ φρενίτιδος ἁρμόζει· παύει δὲ καὶ ἔμετον αἵματος < δ' πλῆθος μετ' ὄξους ποθεὶς ὁ χυλὸς αὐτοῦ.

Κεφ. μα'. (μζ'.) [Περὶ Σαμψύχου.] Σάμψυχον [οἱ δὲ τρίφυλλον, οἱ δὲ ἀμάρακον, οἱ δὲ ἀγαθίδες, οἱ δὲ κνήκιον, οἱ δὲ ἄκαπνον, Πυθαγόρας θραμβὴς, Αἰγύπτιοι σοφὸ, Ἀρμένιοι μύουρον, προφῆται ὄνος ἱερέως[2], οἱ δὲ ἠκίγονος Ἴσεως, Ῥωμαῖοι μαιζουράνα] κράτιστον τὸ κυζικηνὸν καὶ κύπριον· δευτερεύει δὲ τούτου τὸ αἰγύπτιον· καλεῖται δὲ ὑπὸ Κυζικηνῶν καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ἀμάρακον[3]· πόα δέ ἐστι πολύκλωνος, ἕρπουσα ἐπὶ τῆς γῆς, φύλλα δασέα καὶ περιφερῆ ἔχουσα, ὅμοια τῆς λεπτοφύλλου καλαμίνθης, σφόδρα εὐώδης καὶ θερμαντικὴ, πλεκομένη καὶ εἰς στεφάνους.

100) C. καὶ ἔμμηνα δὲ ταράττει.

1) Ex Aëtio et Serap. et ipso cod. C. In Ald. et sequ. transposita sic: ἑψ. ῥοδ. μιγέντος αὐτ. σὺν ὄξει καὶ καταβρ.

2) Ald. ἴχρεως.

3) Ald. ἀμάραντον.

tense. Potum enim menses ducit et urinam ciet. Torminibus, ruptis, convulsis et iecinoris inflammationibus (desideriis, *Plin.*) auxiliatur. Est et efficax adversus serpentes, tum potum, tum et impositum. Decoctum in aceto capitis dolorem, adiecto rosaceo, lenit, si modo in caput irrigatur, maxime vero in lethargo ac phrenitide convenit. Sanguinis denique vomitum sedat succus drachmis quatuor ex aceto potus.

Cap. XLI. (XLVII.) [*De Maiorana.*] Maiorana [quam alii trifolium, alii amaracum, agathides etiam, cnecion, acapnon, Pythagoras thrambes, Aegyptii sopho, Armenii myuron, prophetae asinum sacerdotis, alii Isidis genituram vocant] optima est cyzicena et cypria: secundum locum obtinet aegyptia. Herba est ramosa, per terram repens, foliis hirsutis rotundisque, similis calaminthae augustifoliae, odoratissima et calefaciens, necti-

Ἁρμόζει δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς πινόμενον ἐπὶ ἀρχομένων ὑδρωπικῶν καὶ δυσουρούντων καὶ στροφουμένων· ξηρὰ δὲ τὰ φύλλα ἐπιπλασθέντα μετὰ μέλιτος, αἴρει ὑπώπια· καὶ ἔμμηνα ἄγει ἐν προσθέτῳ. Πρὸς δὲ σκορπίου πληγὴν μετὰ ἁλῶν καὶ ὄξους καταπλάσσεται· πρὸς δὲ στρέμματα μετὰ κηρωτῆς ἀναληφθέντα ἐπιτίθεται· καὶ πρὸς οἰδήματα ὁμοίως ἀναληφθέντα κηρωτῇ· καὶ πρὸς ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς καταπλάσσεται μετὰ παιπάλης ἀλφίτου[4]· μίγνυται δὲ καὶ ἀκόποις καὶ μαλάγμασι πρὸς τὸ θερμαίνειν.

Κεφ. μα΄. (μη΄.) [Περὶ Μελιλώτου.] Μελίλωτος [οἱ δὲ ζωοδότιον, οἱ δὲ ὄρτανον, προφῆται θέρμουθις, Αἰγύπτιοι αἱμείθ, Ῥωμαῖοι σέρτουλαμ, οἱ δὲ τρυπάτιουμ[5]] κράτιστος ὁ ἀττικὸς καὶ ὁ ἐν Κυζίκῳ καὶ ὁ ἐν Καρχηδόνι[6] γεννώμενος, κροκίζων καὶ εὐώδης· φύεται δὲ καὶ ἐν Καμπανίᾳ περὶ Νώλαν[7] τηλίζων[8] καὶ ἄτονος[9] κατὰ τὴν εὐω-

4) Ald. iterum interponit: *ὁμοίως καὶ πρὸς οἰδήματα.* Ad notha ablegant Asul. et Cornar. Marcellus paullo ante itidem includit. Goupyl. et Sarac. omittunt.

6) Haec in cod. N., nec alibi usquam, nisi vestigia quaedam apud Marcell.

6) Sic Oribas.; codd. C. N. et Ald.; *Καλχηδόνι* Asulan. et Marcell., *Χαλκηδόνι* Cornar., Goupyl. et Sarac.

7) Cod. N. *Νώμαν.*

8) Sic Serap. et cod. N.; *μηλίζων* vulgo.

9) Cod. N. *ἄγονος.*

tur et in serta. Decoctum ipsius potu incipientibus hydropicis utile, ut et iis, quos urinae difficultas et tormina vexant. Folia arida ex melle illita sugillata sub oculis tollunt, mensesque subdita in pesso trahunt. Contra scorpionis ictum ex aceto et sale illinuntur. Luxatis cerato excepta imponuntur, itemque oedematis cerato similiter excepta. Sed et ad oculorum inflammationes cum polline polentae illinuntur. Acopis denique et malagmatis calefaciendi gratia immiscentur.

Cap. XLI. (XLVIII.) [*De Meliloto.*] Melilotus [quem et zoodotion et ortanon, prophetae thermuthin, Aegyptii haemith, Romani sertulam, aut trypatium appellant]. Ex eo optimus est atticus, et qui in Cyzico et ad Carthaginem nascitur, croceus colore et odoratus. Gignitur et in Campania, ad Nolam, foeni graeci aemulus et

δίαν. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, μαλακτικὴν πάσης φλεγμονῆς, μάλιστα δὲ τῆς περὶ ὀφθαλμοὺς καὶ μήτραν καὶ δακτύλιον καὶ διδύμους, μετὰ γλυκέος ἑψηθεὶς καὶ καταπλασθείς· ἐνίοτε δὲ καὶ ὠοῦ λεκύθου ὀπτῆς παραμιγείσης, ἢ τηλίνου ἀλεύρου, ἢ λινοσπέρμου, ἢ γύρεως, ἢ κωδιῶν, ἢ σέρεως· θεραπεύει καὶ μελικηρίδας προσφάτους καθ' ἑαυτὸν ἐν ὕδατι, καὶ ἀχῶρας σὺν γῇ χίᾳ καὶ οἴνῳ ἢ κηκίδι καταχριόμενος· ἄλγημά τε στομάχου μετ' οἴνου ἑφθὸς καὶ ὠμὸς σύν τινι τῶν προειρημένων· καὶ ὠταλγίας παύει σὺν γλυκεῖ ὠμὸς χυλισθεὶς καὶ ἐνσταζόμενος, καὶ κεφαλαλγίαν πραΰνει ἐμβρεχόμενος μετ' ὄξους καὶ ῥοδίνου.

Κεφ. μβ'. (μθ'.) [Περὶ Μάρου.] Μάρον, ἢ ἰσόβρυον[10], οἱ δὲ ὀριγανίδα καλοῦσι, πόα γνώριμος, φρυγανώδης, ὁμοία τῷ ἄνθει ὀριγάνῳ· τὰ μέντοι φύλλα τούτου λευκότερα πολλῷ καὶ τὸ ἄνθος εὐῶδες[11]. Ἔχει δὲ δύναμιν ὁμοίαν σισυμβρίῳ, ὑποστύφον καὶ θερμαῖνον ἠρέμα· ὅθεν νομάς τε ἵστησι καταπλασσόμενον, καὶ εἰς τὰ θερμὰ τῶν

10) Vulgo ὑσόβριον.

11) Sic Oribas. et codd. C. N.; εὐωδέστερον Ald. et sequ.

odore infirmo. Vim habet astringendi, inflammationem omnem molliendi, praesertim oculorum, matricis, ani et testium, si ex passo decocta imponatur: addito interdum ovi vitello assato, aut foeni graeci farina, lini semine, aut tritici polline, papaveris etiam capitibus, aut intybo. Sanat et recentes meliceridas per se cum aqua et achoras cum terra chia et vino aut galla inunctus. Stomachi dolorem in vino decoctum itemque crudum cum aliquo ex antedictis levat. Dolores etiam aurium cum passo mitigat succus ex ipsa cruda expressus et instillatus. Denique capitis dolorem ex aceto et rosaceo irrigatus lenit.

Cap. XLII. (XLIX.) [*De Maro.*] Marum, quod nonnulli isobryon, alii origanida vocant, herba vulgo cognita, surculosa, flore ad origanum accedente, sed odorato et foliis multo albidioribus. Vim habet sisymbrio consimilem: subastringit enim et modice calefacit. Qua de causa ulcera depascentia sistit impositum et in calidas per-

συγχρισμάτων μίγνυται· γεννᾶται δὲ καὶ κατὰ Μαγνησίαν καὶ Τράλλεις πλεῖστον.

Κεφ. μγ΄. (ν΄.) [Περὶ Ἀκίνου.] Ἄκινος, ἢ ἄκονος, [οἳ δὲ ἄγριον βασιλικὸν, Ῥωμαῖοι ὠκιμάστρουμ·] πόα ἐστὶ λεπτόκαρφος, στεφανωματικὴ, παραπλησία ὠκίμῳ, δασυτέρα δὲ καὶ εὐώδης· παρ᾽ ἐνίοις δὲ καὶ κηπεύεται· ἵστησι δὲ κοιλίαν καὶ ἔμμηνα πινομένη· φύγεθλά τε καὶ ἐρυσιπέλατα καταπλασσομένη ἰᾶται.

Κεφ. μδ΄. (να΄.) [Περὶ Βακχάρεως.] Βάκχαρις βοτάνη ἐστὶν εὐώδης[12] στεφανωματική· ἧς τὰ φύλλα τραχέα, μέγεθος ἔχοντα μεταξὺ ἴου καὶ φλόμου[13]· καυλὸς δὲ γωνιώδης, πήχεως τὸ ὕψος, ὑπότραχυς, ἔχων παραφυάδας· ἄνθη δὲ ἐμπόρφυρα, ὑπόλευκα, εὐώδη[14]· ῥίζαι δὲ ὅμοιαι ταῖς τοῦ μέλανος ἐλλεβόρου, ἐοικυῖαι τῇ ὀσμῇ κινναμώμῳ· φιλεῖ δὲ τραχέα χωρία καὶ ἄνικμα[15]. Ταύτης ἡ ῥίζα ἑψηθεῖσα ἐν ὕδατι, βοηθεῖ σπάσμασι, ῥήγμασι, πτώμασι, δυςπνοίαις,

12) Sic Oribas., Asulan., Marcell., Cornar., Goupyl.; θαμνώδης Ald.; utrumque Sarac.

13) C. X. ἀμπέλου.

14) In Matthioli cod. λιπαρά.

15) Sic Oribas., Plin. et Marcell. e Plin. Vulgo ἔνικμα.

unctiones additur. Iuxta Magnesiam et Tralles copiosissime gignitur.

Cap. XLIII. (L.) [*De Acino.*] Acinus, vel aconos [quem et basilicum sylvestre aut ocimastrum vocant] herba est gracilibus ramulis, coronaria, ocimo similis, sed hirsutior ac odorata. Apud nonnullos etiam in hortis seritur. Alvum mensesque pota sistit: tumores glandularum et erysipelata imposita sanat.

Cap. XLIV. (LI.) [*De Bacchare.*] Baccharis est herba odorata, coronaria: cuius folia aspera, magnitudine inter violam et verbascum media: caulis angulatus, cubitalis, subasper, ramosus: flores purpurei, subalbicantes et odorati: radices hellebori nigri similes, quibus odor cinnamomo proximus. Solum amat asperum minimeque humidum. Radix in aqua decocta convulsis, ruptis, qui ex alto lapsi sunt, anhelantibus, tussi diuturna ac urinae

βηχὶ χρονίᾳ, δυςουρίᾳ· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα, καὶ θηριοδήκτοις χρησίμως σὺν οἴνῳ δίδοται· προςτεθεῖσα δὲ μία τῶν ἁπαλῶν ῥιζῶν, ἕλκει ἔμβρυα· ταῖς τε λεχοῖς εἰς ἐγκάθισμα τὸ ἀφέψημα αὐτῆς ἁρμόζει, καὶ εἰς διαπάσματα χρησιμεύει, ἱκανὴν ἔχουσα τὴν εὐωδίαν· τὰ δὲ φύλλα στυπτικὰ ὄντα, καταπλασσόμενα ὠφελεῖ κεφαλαλγίας, ὀφθαλμῶν φλεγμονὴν, καὶ αἰγίλωπα ἀρχόμενον καὶ μαστοὺς ἐκ τόκων φλεγμαίνοντας καὶ ἐρυσιπέλατα. ἔστι δὲ καὶ ὑπνοποιὸς ἡ ὀσμή.

Κεφ. μέ. (νβ'.) [*Περὶ Πηγάνου.*] Πήγανον ὀρεινὸν, οἱ δὲ ῥυτὴν ὀρεινὴν, Ῥωμαῖοι ῥοῦτα μοντάνα. πήγανον κηπευτὸν, Ῥωμαῖοι ῥοῦτα ὁρτένσις. Τὸ ὀρεινὸν δὲ καὶ ἄγριον τοῦ ἡμέρου καὶ κηπευτοῦ δριμύτερον καὶ ἄθετον πρὸς βρῶσιν. τοῦ δὲ κηπευτοῦ ἐδωδιμώτερον τὸ παρὰ ταῖς συκαῖς φυόμενον. Ἀμφότερα καὶ καυστικὰ, θερμαντικὰ, ἑλκωτικὰ [16], οὐρητικὰ, ἐμμήνων ἀγωγὰ, ἐσθιόμενά τε καὶ πινόμενα κοιλίαν ἱστῶσι· καὶ τῶν φθαρτικῶν φαρμάκων ἐστὶν ἀντίδοτος, ὅσον ὀξυβάφου τοῦ σπέρματος ποθέντος ἐν οἴνῳ· καὶ προβρωθέντα δὲ τὰ φύλλα καθ' ἑαυτὰ, καὶ μετὰ κα-

16) N. ἐνωτικά.

difficultate vexatis opitulatur. Menses quoque pellit, et contra serpentium morsus utiliter ex vino propinatur. Subdita unica e tenellis radicibus partus extrahit. Decoctum vero puerperis insidentibus utile. Confert quoque ad diapasmata, quippe quae magnam habeat odoris gratiam. Folia astringentia ad capitis dolorem cataplasmatis vice adhibita prosunt, itemque oculorum inflammationi, aegilopis incipientibus et mammis a partu inflammatis atque etiam erysipelatis. Ceterum et ipse odor somnum conciliat.

Cap. XLV. (LII.) [*De Ruta.*] Ruta montana et hortensis. Montana et sylvestris acrior est sativa et hortensi et ad cibum haud apta. Ex hortensi autem esui magis idonea, quae iuxta ficos provenit. Utrumque genus urendi vim habet, calefacit, exulcerat, urinam ciet, menses ducit, ac tum cibo, tum etiam potu alvum sistit. Semen acetabuli mensura e vino bibitum contra letalia medicamenta est pro antidoto. Quin et folia per se prae-

ρύων βασιλικῶν καὶ σύκων ξηρῶν, ἄπρακτα καθίστησι τὰ θανάσιμα· καὶ πρὸς ἑρπετὰ ἁρμόζει ὁμοίως λαμβανόμενα· γονήν τε σβέννυσιν ἐσθιόμενον καὶ πινόμενον· ἑψηθὲν δὲ σὺν ἀνήθῳ ξηρῷ καὶ ποθὲν στρόφους παύει· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς πλευρῶν πόνον καὶ θώρακος, δύςπνοιαν, βῆχας, περιπνευμονίαν [17], ἀλγήματα ἰσχίων, ἄρθρων, ῥίγη περιοδικὰ πινόμενον, ὡς προείρηται· καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις δὲ κώλου καὶ ὑστέρας καὶ ἀπευθυσμένου σὺν ἐλαίῳ [18] ἑψηθὲν καὶ ἐνεθὲν [19], πνίγας τε ὑστερικὰς λεῖον μετὰ μέλιτος κατὰ τοῦ αἰδοίου ἄχρι δακτυλίου ἐπιτεθὲν παραιτεῖται· ἀναζεσθὲν δὲ σὺν ἐλαίῳ καὶ ποθὲν ἕλμινθας ἐκτινάσσει· καταπλάσσεται δὲ καὶ πρὸς ἄρθρων ἀλγήματα σὺν μέλιτι· σὺν δὲ σύκῳ πρὸς ὕδρωπας ὑποσαρκίους· καὶ πινόμενον δὲ βοηθεῖ τούτοις καὶ καθεψηθὲν ἐν οἴνῳ ἄχρις ἡμίσους, καὶ περισμηχόμενον· ἔστι δὲ καὶ ὀξυωπὲς ἐσθιόμενον ὠμὸν καὶ ταριχευτόν· καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς περιωδυνίας σὺν ἀλφίτῳ καταπλασθὲν

17) C. N. περὶ πνεύμονος ἀλγήματα καὶ ἰσχίων.
18) In Ald. deest σὺν ἐλαίῳ.
19) C. ἐντεθέν.

sumta aut cum nucibus iuglandibus aridisve ficis irrita reddunt letifera. Sed et contra serpentes idonea sunt simili modo sumta. Genituram exstinguit ruta seu esitata, seu bibita: cocta autem cum anetho sicco tormina potu sedat. Facit et ad pectoris laterumque dolores, spirandi difficultatem, tusses, pulmonis inflammationem, coxendicum articulorumque dolores et rigores periodicos pota, ut ante dictum est. Item ad inflationes coli, vulvae rectique intestini cum oleo decocta et infusa. Strangulationibus etiam ex utero medetur, si trita cum melle a verenda parte ad anum usque imponitur. Fervefacta ex oleo et pota vermes excutit./ Cataplasmatis vice etiam adhibetur ad articulorum dolores cum melle; cum fico vero ad hydropem, qui anasarca dicitur. His iisdem in potu auxiliatur, itemque decocta in vino ad dimidium et affricta. Cruda quoque conditaque in cibo aciem oculorum auget, quin et oculorum dolores imposita cum polenta lenit. Caput dolentibus cum rosaceo et aceto

πραΰνει· σὺν ῥοδίνῳ δὲ καὶ ὄξει κεφαλαλγοῦσι βοηθεῖ, καὶ αἱμοῤῥαγίας τὰς ἐκ τῶν μυκτήρων λεῖον ἐπιτεθὲν ἵστησι[20]· τὰς δὲ τῶν διδύμων φλεγμονὰς σὺν δάφνης φύλλοις καταπλασθὲν ὠφελεῖ, καὶ τὰ ἐξανθήματα σὺν μυρσινίνῃ κηρωτῇ[21]· σὺν οἴνῳ δὲ καὶ πεπέρει καὶ νίτρῳ περισμώμενον, λευκὸν ἀλφὸν ἰᾶται· καὶ καταπλασθὲν δὲ μετὰ τῶν αὐτῶν, θύμους καὶ μυρμηκίας αἴρει· ὠφελεῖ καὶ λειχῆνας σὺν μέλιτι καὶ στυπτηρίᾳ ἐπιτιθέμενον· ὁ δὲ χυλὸς ποιεῖ πρὸς ὠταλγίας ἐν σιδίῳ θερμαινόμενος καὶ ἐγχεόμενος· καὶ ἀμβλυωπίαις βοηθεῖ μετὰ μαράθρου χυλοῦ καὶ μέλιτος ἐγχριόμενος· ἐρυσιπέλατά τε καὶ ἕρπητας καὶ ἀχῶρας σὺν ὄξει καὶ ψιμυθίῳ καὶ ῥοδίνῳ καταχριόμενος ἰᾶται· τάς τε ἀπὸ σκορόδων καὶ κρομμύων ὀσμὰς[22] καὶ δριμύτητας παύει[23] ἐπιμασσηθέν. Τὸ δὲ ὀρεινὸν πολὺ βρωθὲν κτείνει· ὑπὸ δὲ τὴν ἄνθησιν εἰς τὰς ἁλμεύσεις συλλεγόμενον φοινίσσει καὶ φυσᾷ τὴν χρῶτα σὺν κνησμῷ καὶ φλεγμονῇ σφοδρᾷ· δεῖ δὲ προαλειψαμένους τὸ πρόςωπον καὶ τὰς χεῖρας οὕτω συλλέγειν· φασὶ δὲ τὸν

20) C. ἐπέχει.
21) Sic Matthioli cod. et Serap., quos sequitur Sarac.; σὺν μυρσίνῃ καὶ κηρωτῇ vulgo.
22) Sic cod. C. et Serapion. 23) C. παραιτεῖται.

succurrit, ac profluentem naribus sanguinem sistit trita et indita. Testium inflammationibus cum lauri foliis imposita et exanthematibus cum cerato myrteo prodest. Cum vino autem, pipere ac nitro affricta albae vitiligini medetur, et cum iisdem illita thymos myrmeciasque tollit. Contra impetigines cum melle et alumine utiliter imponitur. Succus vero in mali punici calyce calefactus aurium doloribus efficaciter infunditur. Praesidio etiam est in hebetudine oculorum, si delibuuntur eo, admisto foeniculi succo et melle. Erysipelata, herpetas achoresque cum aceto et cerussa et rosaceo inunctione sanat. Alliorum ceparumque odorem ac acrimoniam emendat, sed postea commanducatur. Montana vero copiosius ingesta occidit. Atque si sub id tempus, quo florere incipit, ad muriae condituram colligitur, cutem rubefacit ac inflat cum pruritu ac vehementi inflammatione. Eam igitur perunctis antea facie manibusque colligere oportet. Tra-

χυλὸν ἐπιῤῥαθέντα ὀρνιθίοις ἀπερύκειν τοὺς αἰλούρους [24]· τὸ δὲ ἐν Μακεδονίᾳ φυόμενον παρὰ τὸν Ἁλιάκμονα [25] ποταμὸν ἀναιρεῖν φασὶ βρωθέν· ὀρεινὸς δὲ ὁ τόπος ὑπάρχει καὶ ἐχιδνῶν πλήρης· τὸ δὲ σπέρμα αὐτοῦ πινόμενον πρὸς τὰ ἐντὸς ποιεῖ, καὶ ἀντιδότοις μίγνυται χρησίμως· καὶ φρύξας δὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ δὸς πίνειν ἐπὶ ἡμέρας ζ' τῷ ἐνουροῦντι καὶ παύσεται· ἡ δὲ ῥίζα αὐτοῦ λέγεται μῶλυ ὀρεινόν· τὸ οὖν ἄγριον πήγανον ὁμοιοῖ τῷ ἡμέρῳ· πινόμενον δὲ ὠφελεῖ ἐπιληπτικοῖς καὶ ἰσχιαδικοῖς, κινεῖ δὲ καὶ καταμήνια, τὰ δὲ ἔμβρυα φθείρει· δριμύτερον δέ ἐστι τοῦ ἡμέρου καὶ τῇ ἐνεργείᾳ δυνατώτερον· οὐ δεῖ δὲ τὴν ἀγρίαν (ῥυτὴν) ἐσθίειν, διότι ἐπιβλαβής ἐστι.

Κεφ. μς'. (νγ'.) [Περὶ Πηγάνου ἀγρίου.] Καλοῦσι δέ τινες πήγανον ἄγριον καὶ τὸ ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ, καὶ τὸ ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν Γαλατίᾳ λεγόμενον μῶλυ· ἔστι δὲ θάμνος ἀπὸ μιᾶς ῥίζης πλείονας ῥάβδους ἀναφέρων, ἔχων

24) Serapion legit τοὺς ἰκτῖνας. Forte fuit in codice ἰκτίδας, facile confundendum.

25) E codice Goupyli restituit Sarac. Sed diserte Plin. 20, 51. nomen fluvii sic scribit, dum hunc locum interpretatur; ὄλκιμον vulgo; ἄλυμον cod. C. *Achimon* Serap. Amnis Haliacmon apud Herod. 7, 127. Strab. excerpt. e libr. 7. p. 482. Plin. 4, 17.

dunt et succum gallinaceis pullis inspersum feles arcere. Adiiciunt, eam, quae iuxta amnem Haliacmonem in Macedonia gignitur, comedentes interficere. Montosus autem is est locus, ac viperis abundat. Illius semen epotum contra interaneorum vitia est efficax, et antidotis utiliter miscetur. Tostum et per septem dies iis propinatum, qui urinam cohibere nequeunt, iuvabit. Ceterum radix huius dicitur moly montanum. Sylvestris igitur ruta sativae similis est. Pota prodest comitialibus et ischiadicis: menstrua quoque movet ac partus enecat. Acrior vero est, quam sativa, et maioris efficaciae. Attamen sylvestrem comedere vetat noxia eius indoles.

Cap. XLVI. (LIII.) [*De ruta sylvestri.*] Vocant nonnulli et rutam sylvestrem eam plantam, quae in Cappadocia et Galatia asiatica moly dicitur. Frutex est ab una radice complures virgas proferens, foliis multo, quam

φύλλα μακρότερα πολλῷ τοῦ ἄλλου πηγάνου καὶ τρυφερώτερα, βαρύοσμα, ἄνθος λευκὸν, ἐπ᾽ ἄκρου τε κεφάλια ὀλίγῳ μείζονα τοῦ ἡμέρου πηγάνου, ἐκ τριῶν μάλιστα μερῶν συγκείμενα, ἐν οἷς σπέρμα τρίγωνον ὑπόκιῤῥον [26], πικρὸν ἱκανῶς [27] πρὸς τὴν γεῦσιν, οὗ καὶ ἡ χρῆσις· φθινοπώρου δ᾽ ἐκπεπαίνεται τὸ σπέρμα ἁρμόζον πρὸς ἀμβλυωπίας, μετὰ μέλιτος λειαινόμενον καὶ οἴνου καὶ χολῆς ἀλεκτορίδων, κρόκου τε καὶ μαράθρου χυλοῦ. Καλοῦσι δέ τινες αὐτὸ Ἅρμαλα, Σύροι βησασᾶ [28a] [Αἰγύπτιοι ἐπνουβοὺ, Ἀφροὶ χουρμᾶ] Καππαδόκαι δὲ μῶλυ, ἐπεὶ καταποσὸν σώζει τὴν πρὸς τὸ μῶλυ ἐμφέρειαν, τῇ ῥίζῃ μέλαν καὶ τῷ ἄνθει λευκὸν ὑπάρχον· φύεται δὲ ἐν γεωλόφοις καὶ εὐγείοις χωρίοις.

Κεφ. μζ'. (νδ'.) [Περὶ Μώλυος.] Μῶλυ [οἱ δὲ λευκόϊον ἄγριον καλοῦσι] τὰ μὲν φύλλα ἔχει ἀγρώστει ὅμοια, ἐπὶ γῆν ὄντα· ἄνθη λευκοΐοις [28b] ὅμοια, γαλακτόχροα [29], ἥσσονα δὲ πρὸς τὰ τοῦ ἴου· καυλὸν δὲ λεπτὸν [30], πή-

26) Serap. habuit ὑπόπυῤῥον.
27) Sic Oribas. et cod. Cantacuz. apud Matthiol.; μάλιστα vulgo.
28 a) Cf. Galen. fac. simpl. 7. p. 82.
28 b) Ald. λευκά.
29) C. γαλακτώδη ἢ πίονα δέ.
30) Sic Oribas. et cod. C.; λευκὸν vulgo.

alterius rutae, longioribus tenerioribusque ac graveolentibus, flore albo, capitulis in apice, quam sativae rutae, paullo maioribus: quae quidem tribus maxime partibus constant: in quibus triangulare semen subfulvum gustuque perquam amarum recluditur, cuius etiam est usus. Id autumno maturescit, tumque convenit ad visus hebetudines, si cum melle, vino, felle gallinaceo, croco ac foeniculi succo teratur. Sunt, qui eam Harmala vocent, Syri besasa [Aegyptii epnubu, Afri churma], Cappadoces vero moly, quod quamdam cum hoc servat similitudinem, siquidem radice nigra est, flore vero candido. In collibus ac laeto solo provenit.

Cap. XLVII. (LIV.) [*De Moly.*] Moly [quod nonnulli levcoium sylvestre vocant] folia habet graminis, sed latiora et humi sparsa, florem levcoiis similem, lactei coloris, sed minorem; caulem tenuem quatuor cubitorum

χεων [31] τεσσάρων· ἐπ' ἄκρου δὲ ἔπεστιν, ὡς σκοροδοειδές· ἡ ῥίζα δὲ μικρὰ, βολβοειδής· αὕτη σφόδρα ἀγαθὴ πρὸς ὑστέρας ἀναστομώσεις τετριμμένη μετὰ ἰρίνου μύρου [32a] καὶ προςτιθεμένη ἐν πεσσῷ.

Κεφ. μη'. (νε'.) [Περὶ Πάνακος.] Πάνακες Ἡράκλειον, ἐξ οὗ ὁ ὀποπάναξ συλλέγεται, πλεῖστον γεννᾶται ἐν Βοιωτίᾳ καὶ ἐν Ψωφίδι [32b] τῆς Ἀρκαδίας, ὥςτε καὶ ἐπίτηδες κηπεύεσθαι διὰ τὴν ἐκ τοῦ ὀποῦ πρόςοδον· φύλλα δὲ ἔχει τραχέα, χαμαιπετῆ, χλωρὰ, σφόδρα πρὸς τὰ τῆς συκῆς, ἐν τῷ περιφερεῖ ἐπεσχισμένα πενταμερῶς [33]· καυλὸν δὲ ὥςπερ νάρθηκος [34] ὑψηλότατον [35], ἔχοντα χνοῦν [36] λευκὸν, καὶ φύλλα περὶ αὐτὸν μικρότερα· σκιάδιον δὲ ἐπ' ἄκρου ὡς ἀνήθου [37], ἄνθος δὲ μήλινον· σπέρμα εὐῶδες καὶ πυρωτικὸν, ῥίζας πλείονας ἐκ μιᾶς ἀρχῆς, λευκὰς [38], βαρυόσμους, παχὺν

31) Mallem παλαιστῶν, quia talis proceritas fide caret. Attamen codd. et interpretes consentiunt.

32 a) Codices omnes et interpretes sic legunt. Galenus solus (facult. simpl. 7. p. 80.) de μύλῃ loquens, eam a Dioscoride commendari cum αἰρίνῳ ἀλεύρῳ perhibet, quod cum huc et Lacuna traxerit, Saracenus μετὰ ἰρίνου ἀλεύρου temere in textum recepit.

32 b) Sic Asul., Marcell. et rell.; Φωκίδι Ald., Σωφίδι cod. C. N.

33) C. addit ἢ καὶ πριονοειδῶς. 34) Ald. νάρθηκα.

35) C. ὑψηλὸν, ὑπερυθρόν. 36) C. addit ἐκτός.

37) Asulan. et Marcell. add. μακρόν, quod deest in Oribas., Serap. et Ald.

38) C. add. ἢ καὶ ὑπερύθρας.

(palmorum?), cuius apicem occupat, quod allio simile est. Radix parva, bulbosa, quae valde utilis est ad laxata uteri ostia, si trita cum irino unguento apponitur.

Cap. XLVIII. (LV.) [*De Panace Heracleo.*] Panaces Heracleum, ex quo opopanax colligitur, plurimum in Boeotia et Psophide Arcadiae nascitur. Sed et quaestus gratia, qui ex eo liquore capitur, in hortis studiose colitur. Folia habet aspera, humi prostata, virentia, multum ad ficulnea accedentia, in ambitu quinquepartito divisa: caulem vero tanquam ferula procerum, alba lanugine obductum, foliisque stipatum minutioribus, umbellam terminalem anetho similem, flores luteos, semen odoratum urendique vi praeditum: radices denique ab una

ἐχούσας τὸν φλοιὸν, ὑπόπικρον τῇ γεύσει· φύεται δὲ ἐν Κυρήνῃ τῆς Λιβύης καὶ ἐν Μακεδονίᾳ. Ὀπίζεται δὲ ἡ ῥίζα, ἐπιτεμνομένη ἀρτιβλάστων ὄντων τῶν καυλῶν· ἀνίησι δὲ λευκὸν ὀπὸν, ὃς ξηρανθεὶς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν κροκίζει· δέχονται δὲ τὸ ῥέον εἰς φύλλα προϋποτιθέντες εἰς κεκοιλωμένον ἔδαφος [39], ἀναιροῦνται δὲ ξηρανθέντα· ὀπίζουσι δὲ καὶ τὸν καυλὸν, ἐπιτέμνοντες εἰς τὸν πυραμητὸν, ὁμοίως δεχόμενοι τὸ ἀποῤῥέον· εἰσὶ δὲ τῶν ῥιζῶν βελτίους αἱ τεταναὶ καὶ λευκαὶ καὶ ξηραὶ, ἄβρωτοί τε καὶ πυρώδεις ἐν τῇ γεύσει, καὶ ἀρωματίζουσαι· καρπὸς δὲ εὔθετος ὁ ἐκ μέσου τοῦ νάρθηκος· ὁ γὰρ ἐκ τῶν παραφυάδων ἐστὶν ἀτροφώτερος· τοῦ δὲ ὀποῦ διαφέρει ὁ πικρότατος τῇ γεύσει, ἔνδοθεν μὲν λευκὸς καὶ ὑπόκιῤῥος [40], ἔξωθεν δὲ κροκίζων, λεῖος, λιπαρὸς, εὔθρυπτος [41], ταχέως δὲ διϊεμένος, βαρύοσμος· ὁ δὲ μέλας φαῦλος καὶ μαλακός· δολοῦται γὰρ ἀμμωνιακῷ ἢ κηρῷ· δοκιμάζεται δὲ ὕδατι διατριβόμενος τοῖς δακτύλοις· ὁ

39) Lacuna *φυλλάρια ὑποτιθέντες εἰς κεκοιλωμένον ἐδάφους τόπον.*

40) Interpositum ὁ Ald. et rell., non habet cod. C.

41) Ald. et seq. addunt *εὔθετος*, cod. C. *εὔθλαστος*. Utrumque hic redundat, nec vestigium adest vel in Oribas., nec in Serap.

origine plures, albas, graveolentes, cortice crasso et subamaro praeditas. Nascitur et in Cyrene Libyae et in Macedonia. Excipitur liquor incisa radice, dum caules recens germinant: radix emittit eum liquorem album, qui exsiccatus in superficie croceus est: effluentem substratis in excavato solo foliis excipiunt, et arefactum eximunt. Simili quoque modo caule messibus inciso profluentem legunt liquorem. Radicum meliores sunt, quae distentae, albae, aridae, haud arrosae, gustu vero ferventes et aromaticae. Semen e media ferula idoneum, quod vero e ramis sumitur, minus altile est. Praestat in liquoris genere, qui gustu amarissimus est, intus candidus aut subfulvus, foris vero subcroceus, laevis, pinguis, friabilis, quique statim diluitur et est graveolens. At niger et mollis improbatur: ammoniaco enim aut cera adulteratur. Probatur autem digitis in aqua tritus; genuinus enim resol-

γὰρ ἄδολος ἀνίεται καὶ γαλακτοῦται. Δύναμις δὲ αὐτοῦ ἐστι θερμαντικὴ, μαλακτικὴ, λεπτυντικὴ, ὅθεν ἁρμόζει πρὸς περιόδους καὶ ῥίγη, σπάσματα, ῥήγματα, πλευρᾶς ἀλγήματα, βῆχας, στρόφους, στραγγουρίας, ψώρας τὰς ἐν κύστει, σὺν μελικράτῳ ἢ οἴνῳ ποτιζόμενος· ἔμμηνά τε ἄγει καὶ ἔμβρυα φθείρει, καὶ ἐμπνευματώσεις τὰς ἐν ὑστέρᾳ καὶ σκληρίας διαφορεῖ, σὺν μέλιτι ἀνεθείς· ἔστι δὲ καὶ σύγχρισμα ἰσχιάδος· μίγνυται δὲ καὶ ἀκόποις καὶ κεφαλικαῖς δυνάμεσι· περιῤῥήττει δὲ καὶ ἄνθρακας, ἁρμόζει καὶ ποδαγρικοῖς, μετὰ σταφίδος ἡμέρου καταπλασσόμενος· παραιτεῖται δὲ καὶ τὰ τῶν ὀδόντων ἀλγήματα, ἐντιθέμενος τοῖς βρώμασιν· ὀφθαλμῶν τέ ἐστι ὀξυδερκὲς ἔγχρισμα [42]· μιγεὶς δὲ πίσσῃ ἔμπλαστρός ἐστι πρὸς τοὺς λυσσοδήκτους ἀρίστη· καὶ ἡ ῥίζα δὲ ξυσθεῖσα καὶ προστεθεῖσα μήτρᾳ ἄγει ἔμβρυα· πρός τε ἕλκη ποιεῖ παλαιὰ, καὶ τὰ ἐψιλωμένα [43] τῶν ὀστέων σαρκοῖ, λεία καταπασσομένη [44] καὶ σὺν μέλιτι ἐγχριομένη· ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ σὺν ἀψινθίῳ ληφθεὶς ἄγει ἔμμηνα· σὺν ἀριστολοχίᾳ δὲ πρὸς τὰ

42) Sic cod. C., congruus cum Serap.; εὔχρηστον vulgo.

43) C. ψιλώματα.

44) Sarac. coniecit, loco vulg. καταπλασσομένη.

vitur et lactescit. Vis eius calefaciens est, emolliens, attenuans, unde convenit febrium circuitibus rigoribusque, convulsis, ruptis, lateris doloribus, tussi, torminibus, urinae difficultati ac vesicae scabici, ex aqua mulsa aut vino bibitus. Menses trahit, fetus enecat, matricis inflationes duritiasque ex melle dilutus discutit. Ischiadi quoque illinitur, acopis etiam et cephalicis medicamentis admiscetur. Carbunculos insuper circumquaque rumpit: podagricis cum uva passa illitus subvenit: dolores dentium demulcet, ipsorum cavis inditus, et oculorum aciem inunctus excitat. Cum pici miscetur, emplastrum parabitur contra canis rabidi morsum praestantissimum. Radix rasa et vulvae subdita partus extrahit, ad ulcera vetusta efficax est, ossa nudata carne operit, si trita inspergitur, aut cum melle illinitur. Semen cum absinthio sumtum menses ciet. Cum aristolochia denique prodest adversus be-

ἰοβόλα ἁρμόζει, καὶ πρὸς τὰς ὑστερικὰς πνίγας, σὺν οἴνῳ ποτιζόμενος.

Κεφ. μθ'. (νϛ'.) [Περὶ Πάνακος Ἀσκληπιοῦ.] Πάνακες Ἀσκληπιὸν[45] ἀνίησιν ἀπὸ γῆς καυλὸν λεπτὸν, πηχυαῖον, γόνασι διειλημμένον, περὶ ὃν τὰ φύλλα ὅμοια μαράθρῳ, μείζονα δὲ καὶ δασύτερα, εὐώδη[46]· καὶ ἐπ' ἄκρου σκιάδιον, ἐφ' οὗ τὰ ἄνθη χρυσοειδῆ[47], δριμέα, εὐώδη· ῥίζα δὲ μικρὰ καὶ λεπτή[48]. Δύναμιν δὲ ἔχει εὔθετον τὸ ἄνθος καὶ ὁ καρπὸς πρὸς ἕλκη καὶ φύματα καὶ φαγέδαιναν, λεῖος σὺν μέλιτι ἐπιτιθέμενος· καὶ πρὸς ἑρπετὰ πινόμενος σὺν οἴνῳ, καὶ συναλειφόμενος σὺν ἐλαίῳ· καλοῦσι δέ τινες πάνακες καὶ τὴν ἀγρίαν ὀρίγανον, οἱ δὲ κονίλην, περὶ ἧς εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ὀριγάνου.

Κεφ. ν'. (νζ'.) [Περὶ Πάνακος Χειρωνίου.] Πάνακες Χειρώνιον φύεται μάλιστα ἐν τῷ Πηλείῳ ὄρει· φύλλα δὲ ἔχει ἀμαράκῳ[49] ἐμφερῆ, ἄνθη χρυσοειδῆ, ῥίζαν λεπτὴν καὶ

45) Sic Oribas.; Ἀσκληπιοῦ vulgo.
46) Sic Serap. et codd.; δυςώδη Oribas.
47) Serap. legisse videtur τὰ δὲ σπέρματα ὀξέα, δριμέα, εὐώδη.
48) Sic Oribas., Serap. et Ald.; λεπτή ab Asulan. primum in notha amandatum fuit. πικρά Serap. addit ante μικρά. Anguillara vero sine auctoritate μικρά in μακρά permutare ausus est.
49) Sic Oribas. et pleraque exemplaria; ὀριγάνῳ cod. C. N., quod et addit cod. Lacun. *Maratrum*, quod Serap. habet, facillime ex *amaraco*, mutatis literis ܐ et ܘ, ortum est.

stias, quae venenum eiaculantur, et contra uteri strangulatus e vino bibitum.

Cap. XLIX. (LVI.) [*De Panace Asclepio.*] Panaces Asclepium emittit e terra caulem tenuem, cubitalem, geniculatum, circa quem folia foeniculi similia, maiora tamen, hirsutiora et odorata. Umbella est terminalis, in qua flores aurei, acres et odorati. Radix est parva et tenuis. Vim habent idoneam et flores et fructus contra ulcera et panos et phagedaenas, si trita cum melle imponuntur. Adversus serpentes e vino bibuntur, et cum oleo illinuntur. Nonnulli et panaces sylvestre origanum vocant, alii cunilam, de qua capite de origano dictum est.

Cap. L. (LVII.) [*De Panace Chironio.*] Panaces Chironium in Pelio monte maxime provenit. Folia habet amaraco similia, flores aureos, radicem tenuem neque

οἰ βαθεῖαν, γευομένῳ δὲ δριμεῖαν. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα πρὸς ἑρπετὰ πινομένη, καὶ ἡ κόμη δὲ ἐπιπλαττομένη πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ.

Κεφ. να΄. (νη΄.) [Περὶ Λιγυστικοῦ.] Λιγυστικὸν [οἱ δὲ πανάκειαν καλοῦσιν, οἱ δὲ πάνακες] φύεται μὲν πλεῖστον ἐν Λιγυρίᾳ, ὅθεν καὶ τὴν προσωνυμίαν ἔσχηκεν, ἐν τῷ καλουμένῳ Ἀπεννίνῳ· ὄρος δέ ἐστιν ὁμοροῦν ταῖς Ἄλπεσι. Πάνακες δὲ αὐτὸ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι οὐκ ἀλόγως [50], ἐπεὶ ἡ ῥίζα καὶ ὁ καυλὸς ἔοικε τῇ τοῦ Ἡρακλεωτικοῦ πάνακος, καὶ ἡ δύναμις ὁμοία [51] καθέστηκε· φύεται δὲ ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις καὶ τραχυτέροις [52] καὶ συσκίοις ὄρεσι, μάλιστα δὲ παρὰ τοῖς ῥύαξι [53]· καυλίον δὲ φέρει λεπτὸν, ὅμοιον ἀνήθῳ, γεγονατωμένον, περὶ ὃ φύλλα ἐοικότα τοῖς τοῦ μελιλώτου, τρυφερώτερα δὲ καὶ εὐώδη, ἰσχνότερα δὲ τὰ πρὸς ἄκρῳ τῷ καυλῷ καὶ μᾶλλον ἐπεσχισμένα· ἐπ᾽ ἄκρου δὲ σκιάδιον, ἐφ᾽ οὗ καὶ τὸ σπέρμα μέλαν, ναστὸν, ὑπόμηκες, πρὸς τὸ τοῦ μαράθρου, γευσαμένῳ δὲ δριμὺ καὶ ἀρωματίζον· ῥίζα λευκὴ, ὁμοία τῇ τοῦ Ἡρακλεωτικοῦ πάνακος, εὐώδης. Δύ-

50) N. οὐ καλῶς, perperam.
51) N. καθ᾽ ἑαυτήν.
52) N. τραχυτάτοις.
53) Sic N. et Ald.; διώρυξι Asulan., Marcell. et Matthiol.

altam, gustu acrem. Pota radix serpentium veneno resistit, ac imposita quoque coma contra id ipsum efficax.

Cap. LI. (LVIII.) [*De Ligustico.*] Ligusticum [quod panaceam aut panaces alii vocant] plurimum in Liguria nascitur, unde et nomen traxit, in monte scilicet Apennino, qui conterminus est Alpibus. Incolae ipsum panaces haud abs re vocant, quoniam et radice et caule panaci Heracleotico simile est, paribusque viribus praeditum. Gignitur in altissimis asperisque montibus et in umbrosis locis iuxta fluenta. Cauliculum profert tenuem, ceu anethi, geniculatum, circa quem folia sunt meliloti, sed teneriora et odorata, superne graciliora, pluribusque divisa incisuris. In cacumine est umbella, in qua semen nigricans, solidum, oblongum, ad foeniculum accedens, gustanti acre et aroma redolens. Radix est alba, panacis

ναμις δὲ τοῦ σπέρματος καὶ τῆς ῥίζης θερμαντική, πεπτική, ἁρμόζουσα πρὸς τὰ ἐντὸς ἀλγήματα καὶ πέψεις καὶ οἰδήματα καὶ ἐμπνευματώσεις, καὶ μάλιστα τὰς περὶ στόμαχον[54], καὶ πρὸς θηρίων πληγάς· ἄγει δὲ καὶ οὖρα καὶ ἔμμηνα πινομένη· καὶ ἡ ῥίζα δὲ προςτιθεμένη[55] τὸ αὐτὸ ποιεῖ· μίγνυται δὲ ἡ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα χρησίμως καὶ τοῖς ὀξυπόροις καὶ ταῖς πεπτικαῖς δυνάμεσιν· ἱκανῶς δὲ εὐστόμαχόν[56] ἐστι· ὅθεν καὶ ἀντὶ πεπέρεως αὐτῷ χρῶνται οἱ ἐπιχώριοι, μίσγοντες τοῖς προςοψήμασι· δολοῦται δὲ σπέρματί τινι παρομοίῳ, ὃ διακρινεῖς τῇ γεύσει· πικρὸν[57] γάρ ἐστιν· ἔνιοι δὲ καὶ σπέρμα μαράθρου ἢ σεσέλεως συμμίσγοντες, δολοῦσιν αὐτό.

Κεφ. νβ΄. (νθ΄.) [*Περὶ Σταφυλίνου.*] Σταφυλῖνος ἄγριος [οἱ δὲ κερασκόμην, Ῥωμαῖοι καρόταμ, οἱ δὲ παστινάκα[58], Αἰγύπτιοι βαβιβυρού, Ἀφροὶ σιχάμ] φύλλα ἔχει ὅμοια γιγγιδίῳ, πλατύτερα δὲ καὶ ὑπόπικρα· καυλὸν δὲ ὄρθιον,

54) C. καὶ μάλιστα τῶν ἐν στομάχῳ ἐπιπολαζόντων χυμῶν ἐξεμετική.

55) N. προαποτιθεμένη.

56) Oribas. et C. εὔστομον.

57) Oribas. πικρότατον.

58) Sic Cornarus et seriores; φαστινάκα Ald., Asulan., Marcell.

Heracleotici similis, odorata. Seminis et radicis vis calefaciens et concoquens; siquidem prosunt ad viscerum dolores, coctionem promovent, iuvant adversus oedemata et inflationes, maxime ventriculi, nec non contra venenatarum bestiarum ictus. Urinas quoque et menses pota trahunt. Sed et apposita radix idem praestat. Ipsa aeque ac semen utiliter iis medicamentis admiscetur, quae celeriter transeunt et digestioni favent. Hoc vero stomacho admodum gratum est, quare piperis loco id indigenae obsoniis immiscent. Adulteratur vero semine quodam simili, quod tamen gustu facile discernes: amarum enim est. Alii quoque seminibus foeniculi aut seselis simul admixtis fraudem faciunt.

Cap. LII. (LIX.) [*De Dauco sylvestri.*] Daucus sylvestris [quem alii cerascomen, Romani carotam aut pastinacam rusticam, Aegyptii babibyru, Afri sicham vocant] folia habet gingidii, at latiora et subamara, caulem rectum

τραχὺν, σκιάδιον ἔχοντα ἀνήθῳ παραπλήσιον, ἐφ᾽ οὗ ἄνθη λευκὰ, ἐν μέσῳ δὲ πορφυροειδὲς μύκητι ἐοικὸς[59] [καὶ οἱονεὶ κροκίζον], ῥίζα δὲ δακτύλου τὸ πάχος, σπιθαμιαῖα, εὐώδης, ἐδωδίμη ἑφθή. Τούτου ὁ καρπὸς ποθεὶς ἢ προστεθεὶς[60] ἔμμηνα κινεῖ· ἁρμόζει καὶ δυσουροῦσι καὶ ὑδρωπικοῖς καὶ πλευριτικοῖς ἐν πόμασι[61], καὶ πρὸς θηρίων δὲ δήγματα καὶ πληγάς· τοὺς δὲ προλαβόντας φασὶ μὴ ἀδικεῖσθαι ὑπὸ θηρίων· συνεργεῖ δὲ καὶ συλλήψει· ἡ δὲ ῥίζα καὶ αὐτὴ οὐρητικὴ οὖσα, συνουσίαν τε παρορμᾷ καὶ ἔμβρυα ἐκβάλλει προστιθεμένη· τὰ δὲ φύλλα λεῖα μετὰ μέλιτος ἐπιτιθέμενα τὰ φαγεδαινικὰ ἕλκη ἀνακαθαίρει. Ὁ δὲ κηπευτὸς σταφυλῖνος, ἐδωδιμώτερος ὢν, ἁρμόζει πρὸς τὰ αὐτὰ, ἐνδεέστερον[62] ἐνεργῶν.

Κεφ. νγ΄. (ξ΄.) [Περὶ Σεσέλεως μασσαλεωτικοῦ.] Σέσελι τὸ μασσαλεωτικὸν [οἱ δὲ σφάγνον[63]] φύλλα ἔχει ἐοικότα μαράθρῳ, παχύτερα δὲ καὶ τὸν καυλὸν εὐερνέστερον

59) Haec e Serap. apta. τὶ μικρόν vulgo et Oribas. Neutrum habent codd. Vindob. Uncinis inclusa, naturae adversa, desunt in Serap.

60) ἢ προστ. deest in cod. C., sed adest in Serap.

61) C. ποτήμασι.

62) C. ὑποδεέστερον.

63) Marcell. e codic. πλατυκύμινον addit.

asperum, umbellam similem anethi, in qua flores albi, ac in eorum medio purpurascens aliquid fungo simile [ac velut crocum aemulans]. Radix digitum crassa est, dodrantalis, odorata, et dum coquitur esculenta. Huius semen potum subditumve menses ciet. Convenit et in urinae difficultate, hydrope ac pleuritide, dum bibitur: prodest etiam venenatarum bestiarum morsibus ictibusque. Qui id forte praesumserint, a bestiis illis minime laedi traduntur. Conceptum quoque adiuvat. Radix autem, quae et ipsa urinas pellit, venerem praeterea stimulat, et apposita partus eiicit. Folia trita et cum melle imposita ulcera phagedaenica repurgant. Hortensis vero daucus, esui aptior, ad eadem valet, sed infirmius agit.

Cap. LIII. (LX.) [*De Seseli massiliensi.*] Seseli massiliense [quod nonnulli sphagnon dicunt] folia habet foeniculi, sed crassiora, caulemque vegetiorem: umbellam

ἔχει· ἔχει δὲ σκιάδιον ἀνήθῳ ὅμοιον, ἐφ' οὗ ὁ καρπὸς ἐπιμήκης, γεγωνιωμένος[64], δριμὺς, βιβρωσκόμενος ταχέως· ῥίζα μακρὰ, εὐώδης. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα θερμαντικήν· πινόμενα δὲ στραγγουρίαν ἴαται καὶ ὀρθόπνοιαν· ὠφελεῖ δὲ καὶ ὑστερικὰς πνίγας καὶ ἐπιληπτικοὺς, ἔμμηνά τε ἄγει καὶ ἔμβρυα, καὶ πρὸς τὰ ἐντὸς πάντα ποιεῖ, καὶ βῆχας ἴαται παλαιάς· πινόμενός τε μετὰ οἴνου ὁ καρπὸς, πεπτικός ἐστι καὶ στρόφων λυτικός· ἠπιάλοις τε χρήσιμος, καὶ πρὸς τοὺς ἐν ὁδοῖς[65] κρυμοὺς σὺν πεπέρει καὶ οἴνῳ πίνεται· δίδοται δὲ καὶ αἰξὶ καὶ τοῖς λοιποῖς κτήνεσι πρὸς εὐτοκίαν ποτόν.

Κεφ. νδ'. (ξα'.) [Περὶ Σεσέλεως αἰθιοπικοῦ.] Τὸ δὲ αἰθιοπικὸν λεγόμενον σέσελι [ὃ Αἰγύπτιοι κύονον φρίκην καλοῦσι] φύλλα μὲν ἔχει ὅμοια κισσῷ, ἐλάσσονα δὲ καὶ ἐπιμήκη, πρὸς τὰ τοῦ περικλυμένου· θάμνος δὲ μέγας[66], κλήματα ὡς διπήχη ἔχων[67], ἐφ' οὗ κλάδοι[68] σπιθαμιαῖοι[69], κε-

64) Lacuna addit e cod. τραχύς.

65) Marcellus auguratur, περιόδοις legendum esse: at Serapion, ut nos, legit.

66) Sic Oribas., cod. C. et Paris., quem Goupyl. citat. μέλας Ald. et rell.

67) C. ὡς δίπηχυς — (θάμνος).

68) C. καυλοί.

69) Sic Oribas. et C.; δισπιθαμιαῖοι vulgo.

anetho similem, in qua semen oblongum, angulosum, gustanti statim acre. Radix longa est et iucundi odoris. Semen et radix calefaciendi vim habent: potu urinae difficultatem et cervicis erectae spirationem tollunt. Uteri suffocationibus prosunt et comitialibus, menses partusque trahunt, ad omnia interna vitia pollent, ac tussim denique veterem sanant. Semen cum vino potum coctionem adiuvat, tormina discutit: utile est ad febres lentas algidasve, et ad arcenda in itineribus frigora, si cum pipere vinoque bibitur. Ceterum ad partum adiuvandum capris ceterisque pecudibus datur in potu.

Cap. LIV. (LXI) [*De Seseli aethiopico.*] Seseli aethiopicum [quod Aegyptii cyonon phricen dicunt] folia habet hederae similia, sed minora et oblonga, ceu periclymeni. Frutex grandis est, palmitibus fere bicubitalibus, ramis dodrantalibus, et capitulis velut anethi. Semen

φάλια δὲ ὡς ἀνήθου· σπέρμα δὲ πυκνὸν ὡς πυρὸς, μέλαν, πικρὸν[70], δριμύτερον δὲ καὶ εὐωδέστερον τοῦ μασσαλεωτικοῦ, ἡδὺ ἰσχυρῶς. Δύναται δὲ τὰ αὐτά.

Κεφ. νέ. (ξβ΄.) [Περὶ Σεσέλεως πελοποννησιακοῦ.] Τὸ δὲ ἐν Πελοποννήσῳ γεννώμενον φύλλα ἔχει κωνείῳ παραπλήσια, πλατύτερα δὲ καὶ παχύτερα[71], καυλὸν μείζονα τοῦ μασσαλεωτικοῦ, ναρθηκοειδῆ, ἐπ' ἄκρῳ δὲ τούτου σκιάδιον πλατύ· ἐν δὲ τούτῳ καρπὸς πλατύτερος[72] καὶ εὐώδης καὶ σαρκωδέστερος. Δύναμιν δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει· φύεται ἐν τόποις τραχέσι καὶ ἐφύγροις καὶ γεωλόφοις· φύεται δὲ καὶ ἐν Ἴδῃ.

Κεφ. νϛ΄. (ξγ΄.) [Περὶ Τορδυλίου.] Τορδύλιον, οἱ δὲ τόρδυλον, ἔνιοι δὲ σέσελι κρητικὸν καλοῦσι, φύεται ἐν τῷ κατὰ Κιλικίαν Ἀμανῷ· ἔστι δὲ βοτάνιον φρυγανῶδες, ἔχον σπερμάτιον περιφερὲς, διπλοῦν, ὅμοιον ἀσπιδίσκοις, ὑπόδριμυ καὶ ἀρωματίζον· πινόμενον πρὸς δυσουρίαν καὶ ἐμμήνων ἀγωγήν· ὁ δὲ χυλὸς τοῦ καυλοῦ καὶ τοῦ σπέρματος ἔτι χλωροῦ

70) Sic Oribas., C. et Ald. Alii id omittunt.
71) Lacuna legit τραχύτερα.
72) Lacuna legit πυκνότερος.

densum, sicut tritici, nigrum, amarum, sed acrius et odoratius, quam massiliense, valdeque suave. Eadem vero praestat.

Cap. LV. (LXII.) [*De Seseli peloponnesiaco.*] Quod autem in Peloponneso nascitur, folia habet conii, sed latiora et crassiora, caulem supra massiliensis magnitudinem, ferulaceum, in cuius apice umbella est lata, in qua semen latius, odoratum et magis carnosum. Iisdem praeditum est viribus. Nascitur in asperis et udis et collibus. Nascitur et in Ida.

Cap. LVI. (LXIII.) [*De Tordylio.*] Tordylium, quod alii tordylon, alii seseli creticum appellant, nascitur in Amano (monte) Ciliciae. Est autem herbula surculosa, gerens semen subrotundum, duplex, scutula referens, subacre et aroma redolens. Bibitur id contra urinae difficultatem et ad ciendum menstruum cursum. Suc-

ὄντος, ὅσον τριώβολον ποθεὶς σὺν γλυκεῖ ἐν ἡμέραις δέκα, νεφριτικοὺς ὑγιάζει· ἡ δὲ ῥίζα πρακτική, ἀνάγουσα καὶ τὰ ἐκ θώρακος, ἐκλειχομένη μετὰ μέλιτος. [[73] Ἔχει δὲ κλώνια πολλὰ πρασίζοντα[74], μηλίζοντα, πορφυρίζοντα, καὶ ἐπ' ἄκρῳ ὅμοια, στρογγυλοειδῆ ἔχοντα ἔσωθεν ὡς σπέρματα τὰ ἄνθη.]

Κεφ. νζ. (ξδ'.) [Περὶ Σίσωνος.] Σίσων σπερμάτιόν ἐστι ἐν Συρίᾳ γεννώμενον, παρεοικὸς σελίνῳ, ἐπίμηκες, μέλαν, πυρωτικόν· πινόμενον πρὸς σπλῆνα καὶ δυςουρίαν καὶ ἐμμήνων ἐποχήν· χρῶνται δὲ αὐτῷ οἱ ἐπιχώριοι ἀρτύματι μετὰ κολοκύνθης ἑφθῆς σὺν ὄξει λαμβάνοντες· ἔχει δὲ ὡς κοκκία πολλὰ ἐπ' ἄκρων.

Κεφ. νη'· (ξε'.) [Περὶ Ἀνίσου.] Ἄνισον [οἱ δὲ καὶ σῖον, Ῥωμαῖοι ἄνισουμ][75] τὴν μὲν καθόλου δύναμιν ἔχει θερμαντικήν, ξηραντικήν, εὔπνουν, ἀνώδυνον, διαφορητικήν, οὐρητικήν, διαχυτικήν, ὑδρωπικοῖς ἄδιψον πινόμενον· ἁρμόζει δὲ πρός τε τὰ ἰοβόλα τῶν ζώων καὶ πρὸς

73) Quae sequuntur, leguntur in Ald., a Marcello penitus omissa, ab Asulano et Cornaro in notha translata.

74) Ald. πρασινίζοντα.

75) Ald. et codd. Vindob. repetunt Sisonis descriptionem. Serapion alia addit, quae hic in fine.

cus caulis seminisque adhuc virentis ternis obolis ex passo per dies decem bibitus nephriticos persanat. Efficax quoque radix est, educens ea, quae in pectore haeserint, si cum melle delingatur. [Habet autem ramulos multos, ad prasinum, luteum purpureumque colorem vergentes, et in cacumine similes, qui rotundae figurae intrinsecus flores velut semina habent.]

Cap. LVII. (LXIV.) [*De Sisone.*] Sison exiguum est semen, quod in Syria nascitur, apio simile, oblongum, nigrum fervensque gustu. Bibitur contra lienis vitia et urinae difficultatem et menstruorum suppressionem. Indigenae eo, cum cucumere in aceto cocto, condimenti vice utuntur. In apice gerit ceu granula multa.

Cap. LVIII. (LXV.) [*De Aniso.*] Anisum, [quod et sium vocant] in universum habet vim calefacientem, siccantem, suavi oris halitui faventem, dolores lenientem, discutientem, urinas cientem, (humores) diffundentem. Potum hydropicis sitim minuit, aptum contra venenato-

ἐμπνευματώσεις· κοιλίαν τε ἵστησι καὶ λευκὸν ῥοῦν, καὶ γάλα κατασπᾷ, καὶ συνουσίας παρορμᾷ· ὑποθυμιώμενον ταῖς ῥισὶ κεφαλαλγίαν παύει· καὶ τὰς ῥήξεις τῶν ὤτων λεῖον σὺν ῥοδίνῳ ἐνσταζόμενον ἰᾶται· ἔστι δὲ αὐτοῦ κρεῖσσον τὸ νέον καὶ ἁδρὸν καὶ μὴ πιτυρῶδες, εὔτονον τῇ ὀσμῇ· πρωτεύει δὲ τὸ κρητικὸν, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ αἰγύπτιον.

Κεφ. νθ'. (ξς'.) [*Περὶ Κάρου.*] Κάρος[76] σπερμάτιόν ἐστι γνώριμον, οὐρητικὸν, θερμαντικὸν, εὐστόμαχον, εὔστομον, πεπτικὸν, μιγνύμενον ἐν τοῖς ἀντιδότοις καὶ ὀξυπόροις χρησίμως, ἀναλογοῦν ἀνίσῳ· ἡ δὲ ῥίζα ἑφθὴ ἐδώδιμος, ὥςπερ σταφυλῖνος.

Κεφ. ξ'. (ξζ'.) [*Περὶ Ἀνήθου.*] Ἄνηθον τὸ ἐσθιόμενον [οἱ δὲ πολγίδος, οἱ δὲ ἀνίκητον, προφῆται γόνος κυνοκεφάλου, ὁμοίως τρίχες κυνοκεφάλου, οἱ δὲ γόνος Ἑρμοῦ, Αἰγύπτιοι ἀραχοῦ, Ῥωμαῖοι ἀνήθουμ, Ἀφροὶ σικκίρια, Δακοὶ πόλπουμ]· τούτου ξηροῦ τῆς κόμης καὶ τοῦ καρποῦ τὸ ἀφέψημα πινόμενον

76) In cod. antiquo legerat Goupyl. ὃ καὶ καρναβάδιον λέγεται, librarii serioris additamentum, cum καρναβάδιον in Geoponicis (9, 28.) primum occurrat.

rum animalium morsus et adversus inflationes. Sistit alvum et alba feminarum profluvia, lac provocat, et ad coitum lacessit. Dolorem capitis levat, naribus suffitum, et cum rosaceo tritum instillatumque ruptis auribus medetur. Efficacius est recens, plenum, minime furfurosum, odore intenso. Praestantissimum dicitur creticum, proximum aegyptium.

Cap. LIX. (LXVI.) [*De Caro.*] Carum semen est exiguum, vulgaris notitiae. Urinas ciet, calefacit, stomacho confert orique est gratum, coctionem adiuvat, ac utiliter antidotis admiscetur et iis, quae celeriter transeunt. Aniso affine radicem praebet edulem, ut dauci, si coquatur.

Cap. LX. (LXVII.) [*De Anetho.*] Anethum vescum [quod alii polgidos, alii anicetum, prophetae cynocephali genituram aut pilos, alii Mercurii genituram, Aegyptii arachu; Afri sicciria, Daci polpum dicunt]: huius aridi comae seminisque decoctum potu lac evocat, tor-

γάλα κατασπᾷ, στρόφους τε καὶ ἐμπνευματώσεις παύει, κοιλίαν τε καθαίρει[77], καὶ τοὺς ἐπιπολαίους[78] ἐμέτους ἵστησι, οὖρά τε κινεῖ, λυγμοὺς παρηγορεῖ, ἀμβλύνει τε τὰς ὄψεις καὶ γονὴν σβέννυσι συνεχῶς πινόμενον· χρήσιμον δὲ τὸ ἀφέψημα αὐτοῦ καὶ γυναιξὶν ὑστερικαῖς εἰς ἐγκάθισμα· τὸ δὲ σπέρμα καὲν καὶ καταπλασθὲν κονδυλώματα αἴρει.

Κεφ. ξα΄. (ξη΄.) [*Περὶ Κυμίνου ἡμέρου.*] Κύμινον τὸ ἥμερον, εὔστομον[79], καὶ τούτου μᾶλλον τὸ αἰθιοπικὸν, ὅπερ Ἱπποκράτης βασιλικὸν ἐκάλεσε· δεύτερον τὸ αἰγύπτιον· εἶτα τὸ λοιπόν· φύεται ἐν Γαλατίᾳ τῆς Ἀσίας[80] καὶ Κιλικίᾳ καὶ Ταραντίνῃ[81], καὶ ἐν ἄλλοις πλείοσι τόποις. Ἔστι δὲ θερμαντικὸν, στυπτικὸν, ξηραντικὸν, ἁρμόζον πρὸς στρόφους καὶ ἐμπνευματώσεις· ἐγκλυζόμενον ἑφθὸν σὺν ἐλαίῳ καὶ καταπλασσόμενον σὺν ὠμῇ λύσει· δίδοται δὲ καὶ ὀρθοπνοϊκοῖς σὺν ὀξυκράτῳ, θηριοδήκτοις δὲ σὺν οἴνῳ· διδύμων

77) Sic cod. C. et Lacuna.

78) Sic codd. C. N. et Marcellus videtur ita legisse; ἐπιπολαίως vulgo.

79) Sic praeter Serap. codd.; εὐστόμαχον Lacuna ex Hipp.

80) Veram hanc lectionem iam Sarac. indicavit; Γαλατίᾳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ vulgo.

81) Τερεντίᾳ vulgo.

mina inflationesque sedat, alvum purgat, et leves vomitiones cohibet, urinas ciet, singultus lenit, frequentius potum oculos hebetat et genituram restinguit. Est et eius decoctum feminis hystericis ad insessus utile. Denique ustum semen impositumque condylomata tollit.

Cap. LXI. (LXVIII.) [*De Cymino sativo.*] Cyminum sativum ori gratum est, maxime vero aethiopicum, quod Hippocrates regii nomine insignivit: secundo venit loco aegyptium, mox reliqua sequuntur. Provenit in Galatia Asiae, Cilicia et Tarentina regione, aliisque locis compluribus. Calefaciendi, astringendi, siccandi vi praeditum, ad tormina inflationesque idoneum, seu coctum et cum oleo infusum, seu etiam cum farina cruda impositum. Datur et cervice erecta anhelantibus in posca, iisque, qui ab animalibus demorsi sunt, in vino. Testium in-

τε φλεγμοναῖς ἀρήγει σὺν σταφίδι καὶ ἐρεγμίνῳ[82] ἀλεύρῳ ἢ κηρωτῇ ἐπιτεθέν· ἐπέχει δὲ καὶ ῥοῦν γυναικεῖον, καὶ τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμοῤῥαγίας, σὺν ὄξει λεῖον προσενεχθέν· τρέπει δὲ καὶ χρῶτα ἐπὶ τὸ ὠχρότερον πινόμενόν τε καὶ συγχριόμενον.

Κεφ. ξβ'. (ξθ'.) [Περὶ Κυμίνου ἀγρίου.] Κύμινον ἄγριον [Ῥωμαῖοι κύμινουμ ἀγρέστεμ, σιλβάτικουμ] φύεται μὲν πλεῖστον ἐν Λυκίᾳ καὶ Γαλατίᾳ τῆς Ἀσίας καὶ ἐν Καρχηδόνι τῆς Ἱσπανίας· ἔστι δὲ θαμνίον ἔχον καυλὸν σπιθαμιαῖον, λεπτὸν, ἐφ' οὗ φυλλάρια δ' ἢ ε' λεπτὰ, οἱονεὶ πεπρισμένα, τὴν κατάσχισιν[83], ὡς γιγγίδιον· κεφάλια δὲ ἔχει ἐπ' ἄκρου ε' ἢ ς' στρογγύλα, μαλακά· ἐν οἷς ὁ καρπὸς ἀχυρώδης, γευομένῳ δὲ δριμύτερος τοῦ ἡμέρου· φύεται δὲ ἐν γεωλόφοις· πίνεται δὲ τὸ σπέρμα πρὸς στρόφους καὶ ἐμπνευματώσεις σὺν ὕδατι· σὺν ὄξει δὲ λυγμοὺς παύει· πρὸς δὲ τὰ ἰοβόλα καὶ πλάδον στομάχου σὺν οἴνῳ· αἴρει δὲ καὶ ὑπώπια μασσηθὲν καὶ καταπλασθὲν σὺν μέλιτι καὶ σταφίδι·

82) Sic Marcell. in cod. et Serap., quos sequitur Sarac.; *αἰρίνῳ* vulgo.
83) C. *κατάκλισιν*.

flammationibus auxiliatur cum uva passa et fabarum farina aut cerato impositum. Compescit et fluxum muliebrem et sanguinis e naribus profluvia, in aceto contritum et admotum. Denique cutis colorem bibitum illitumve mutat in pallorem.

Cap. LXII. (LXIX.) [*De Cymino sylvatico.*] Cyminum sylvaticum seu agreste plurimum efficaciusque in Lycia crescit et Galatia Asiae et circa Carthaginem Hispaniae. Est vero fruticulus, caule spithameo, tenui, in quo folia exigua quaterna aut quina, tenuia, subserrata et gingidii divisura. Gerit autem in apice capitula quina aut sena, rotunda ac mollia, in quibus fructus acerosus et gustu acrior, quam sativum. Nascitur in collibus. Bibitur autem semen contra tormina et inflationes cum aqua: singultus ex aceto sedat: contra virulentas bestias et stomachi nimiam flacciditatem cum vino bibitur. Sugillata sub oculis tollit, si commanducatum cum melle et uva

φλεγμονάς τε διδύμων ἰᾶται, μετὰ τῶν αὐτῶν καταπλασσόμενον.

Ἔστι καὶ ἕτερον γένος ἀγρίου κυμίνου, ἐμφερὲς τῷ ἡμέρῳ· ἐξ ἑκάστου δ' ἄνθους ἀφίησι κεράτια μετέωρα, ἐν οἷς ἐστι σπέρμα ὅμοιον μελανθίῳ· τοῦτο πινόμενον πρὸς ἑρπετοδήκτους ἄριστον ἀλέξημα· βοηθεῖ καὶ στραγγουριῶσι καὶ λιθιῶσι καὶ αἵματος θρόμβους οὐροῦσιν· ἐπιπινέτωσαν δὲ σελίνου σπέρμα ἀποζεσθέν.

Κεφ. ξγ'. (ο'.) [Περὶ Ἄμμιος.] Ἄμμι [Ῥωμαῖοι ἄμμιουμ ἀλεξανδρίνουμ], ἔνιοι καὶ τοῦτο αἰθιοπικὸν, οἱ δὲ βασιλικὸν κύμινον καλοῦσιν· ἔνιοι δὲ ἑτέρας φύσεως τὸ αἰθιοπικὸν κύμινον ἔφασαν εἶναι, καὶ ἑτέρας τὸ ἄμμι· γνώριμον δὲ τὸ σπερμάτιον, μικρότερον πολλῷ τοῦ κυμίνου καὶ ὀριγανίζον τῇ γεύσει, ἐκλέγου δὲ τὸ καθαρὸν καὶ μὴ πιτυρῶδες. Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ τοῦτο θερμαντικὴν, πυρωτικὴν καὶ ξηραντικὴν, ποιοῦν πρὸς στρόφους, δυσουρίας καὶ θηριοδήκτους, πινόμενον σὺν οἴνῳ· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα· μίγνυται καὶ τοῖς διὰ κανθαρίδος ἐκδορίοις, πρὸς τὸ ἀντιπάσχειν ταῖς

passa imponatur. Quin et testium inflammationibus, adiectis iisdem, impositum medetur.

Est et alterum cuminum sylvestre, sativo simile, quod e singulis floribus erecta sursumque spectantia cornicula promit, in quibus semen est nigellae simile: potum id contra serpentium morsus singulari est praesidio. Qui urinae difficultate calculisque affliguntur et sanguinis grumos cum urina edunt, eo adlevantur: sed seminis apii decoctum superbibendum est.

Cap. LXIII. (LXX.) [*De Ammi.*] Ammi, [quod et Romani alexandrinum vocant]: nonnulli habent et hoc aethiopicum, et regium cyminum id appellant. Alii diversae naturae esse aethiopicum cyminum et ammi perhibent. Vulgo notum est semen minutum, multo exilius cymino, et origani sapore. Eligito autem purum minimeque furfurosum. Vim habet hoc quoque calefacientem, urentem et exsiccantem: valet ad tormina, urinae difficultatem ac venenatorum morsus, ex vino bibitum. Ciet quoque menstrua. Admiscetur et cutim erodentibus e cantharide para-

ἐπιγινομέναις δυςουρίαις· καὶ ὑπώπια καταπλασθὲν σὺν μέλιτι αἴρει· τρέπει δὲ καὶ χρόαν πινόμενον καὶ συγχριόμενον ἐπὶ τὸ χλωρότερον· καὶ μετὰ σταφίδος ἢ ῥητίνης ὑποθυμιώμενον, ὑστέραν ἀποκαθαίρει.

Κεφ. ξδ′ (οα′.) [Περὶ Κορίου.] Κόριον, ἢ κορίαννον, [Αἰγύπτιοι ὄχιον, Ἀφροὶ γοΐδ,] γνώριμον, δύναμιν ἔχον ψυκτικήν· ὅθεν καταπλασσόμενον μετὰ ἄρτων καὶ ἀλφίτων, ἐρυσιπέλατα καὶ ἕρπητας ἰᾶται· σὺν μέλιτι δὲ καὶ σταφίδι ἐπινυκτίδας καὶ διδύμων φλεγμονὰς καὶ ἄνθρακας θεραπεύει, μετὰ ἐρεγμοῦ δὲ χοιράδας καὶ φύματα διαλύει· τὸ δὲ σπέρμα ὀλίγον μὲν ποθὲν μετὰ γλυκέος, ἕλμινθας ἐκβάλλει καὶ σπέρματός ἐστι γεννητικόν· πλεῖον δὲ ληφθὲν κινεῖ τὴν διάνοιαν ἐπικινδύνως· ὅθεν δεῖ φυλάττεσθαι τὴν πλείονα καὶ συνεχῆ χρῆσιν αὐτοῦ· ὁ δὲ χυλὸς σὺν ψιμυθίῳ ἢ λιθαργύρῳ καὶ ὄξει καὶ ῥοδίνῳ καταχριόμενος, ὠφελεῖ τὰς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν φλεγμονὰς τὰς πυρώδεις.

Κεφ. ξέ. (οβ′.) [Περὶ Ἱερακίου τοῦ μεγάλου.] Ἱεράκιον τὸ μέγα, [οἱ δὲ σογχίτην, Ῥωμαῖοι λαμποῦκα, Ἀφροὶ

tis: quia resistit urinae difficultatibus facile supervenientibus. Sugillata sub oculis cum melle impositum tollit. Sed et potu ac illitu cuti pallorem conciliat. Suffitum cum uva passa aut resina matricem repurgat.

Cap. LXIV. (LXXI.) [*De Coriandro.*] Coriandrum [quod Aegyptii ochion, Afri goïd vocant] in vulgus notum, vim habet refrigerantem. Quare cum pane aut polenta impositum erysipelata et herpetes sanat: cum melle vero et uva passa epinyctidibus, testium inflammationibus carbunculisque medetur, et cum faba fresa strumas panosque discutit. Semen exigua quantitate cum passo bibitum lumbricos pellit, et spermatis secretioni favet. At si largius sumtum fuerit, mentem non sine periculo alienat, quamobrem ab ipsius usu et copiosiore et frequentiore cavendum. Succus autem cum cerussa aut lithargyro, nec non cum aceto et rosaceo perunctus, ardentes in summa cute inflammationes emendat.

Cap. LXV. (LXXII.) [*De Hieracio magno.*] Hieracium magnum, [quod alii sonchiten, Romani lampu-

σιθιλέας] καυλὸν ἀνίησι τραχὺν, ὑπέρυθρον, ἀκανθώδη, ὑπόκενον, φύλλα ἔχει ἐκ διαστημάτων ἐπεσχισμένα ἀραιῶς, σόγχῳ[84] ἐμφερῆ τὴν περιφέρειαν· ἄνθη μήλινα ἐν κεφαλίοις ὑπομήκεσιν. Δύναμιν ἔχει ψυκτικὴν, μετρίως ὑποστύφουσαν· ὅθεν στομάχῳ καυσουμένῳ καὶ φλεγμοναῖς καταπλασσόμενον ἁρμόζει· ὁ δὲ χυλὸς καταῤῥοφούμενος δηγμὸν στομάχου[85] πραΰνει· ἡ δὲ πόα σὺν τῇ ῥίζῃ καταπλασθεῖσα, σκορπιοπλήκτοις ἀρήγει.

Κεφ. ξς'. (ογ'.) [Περὶ Ἱερακίου τοῦ μικροῦ.[86]] Ἱεράκιον τὸ μικρὸν, οἱ δὲ καὶ τοῦτο σογχίτην καλοῦσι [Ῥωμαῖοι ἴντυβουμ ἀγρέστεμ, Ἄφροὶ σιθιλεσαδέ·] φύλλα ἔχει καὶ αὐτὸ ἐκ διαστημάτων ἐπεσχισμένα τὴν περιφέρειαν· καυλία δὲ ἀνίησι τρυφερὰ καὶ χλωρὰ, ἐν οἷς ἄνθη μήλινα, κύκλον περιγράφοντα. Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ αὐτὸ τὴν αὐτὴν τῷ προειρημένῳ.

Κεφ. ξζ'. (οδ'.) [Περὶ Σελίνου.] Σέλινον κηπαῖον[87]·

84) σόκχῳ vulgo; τεύτλῳ Marcellus legit in exempl. vetusto.

85) Hoc cod. C. recte adiicit; δηγμὸν πραΰνει vulgo.

86) Reiicit Marcellus hoc capitulum, quod a nemine veterum repetatur: habet tamen totidem verbis Oribasius.

87) Quae in versione synonyma habet Marcellus, equidem nusquam legi.

cam, Afri sithileam appellant] caulem profert asperum, subrubrum, aculeatum, subfistulosum: folia habet alterna laciniis rarioribus divisa, ambitu soncho similia, flores luteos in oblongis capitulis. Vim habet refrigerantem, modice ac leviter astringentem. Quamobrem aestuanti stomacho inflammationibusque utiliter imponitur. Succus autem stomachi rosionem sorbitione mitigat. Ceterum herba cum radice imposita ictis a scorpione auxiliatur.

Cap. LXVI. (LXXIII.) [*De Hieracio minori.*] Hieracium minus, quod nonnulli et sonchiten vocant [Romani intybum agrestem, Afri sithilesade] folia et hoc habet alterna, ambitu incisa: cauliculos autem promit teneros ac virentes, in quibus flores lutei in orbem circinati. Vires habet et hoc easdem cum antedicto.

Cap. LXVII. (LXXIV.) [*De Apio.*] Apium hor-

ἁρμόζει ἡ πόα [88] πρὸς ἃ καὶ τὸ κόριον [89]· καὶ πρὸς ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς μετὰ ἄρτου ἢ παιπάλης ἀλφίτου καταπλασσόμενον· καὶ καῦσον στομάχου παρηγορεῖ· μαστούς τε χονδριῶντας ἀνίησι, κινεῖ τε οὖρα ἑφθόν τε καὶ ὠμὸν ἐσθιόμενον [90]· καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτοῦ τε καὶ τῶν ῥιζῶν πινόμενον [91], ἀντιπάσχει θανασίμοις φαρμάκοις, ἐμέτους κινοῦν [92], κοιλίαν δὲ ἐπέχει· τὸ δὲ σπέρμα ἐστὶν οὐρητικώτερον, βοηθοῦν καὶ θηριοδήκτοις καὶ τοῖς λιθάργυρον πεπωκόσι, πνευμάτων τέ ἐστι διαλυτικόν· μίγνυται δὲ καὶ ἀνωδύνοις καὶ θηριακαῖς καὶ βηχικαῖς χρησίμως.

Κεφ. ξη΄. (οε΄.) [Περὶ Ἑλειοσελίνου.] Ἑλειοσέλινον [οἱ δὲ πεδινὸν, οἱ δὲ ὑδροσέλινον ἄγριον, Ῥωμαῖοι ἄπιουμ ῥούστικουμ] γεννώμενον ἐν τοῖς ἐφύδροις τόποις [93], μεῖζον τοῦ ἡμέρου σελίνου· ποιεῖ δὲ ὅσα καὶ τὸ κηπευτόν.

Κεφ. ξθ΄. (ος΄.) [Περὶ Ὀρεοσελίνου.] Ὀρεοσέλινον

88) Deesse ἡ πόα in cod. testatur Lacuna.

89) C. ὡς ἱεράκιον; sed Serap. habet κόριον.

90) N. ὠμὸν καὶ ἑφθόν. βρωθέν τε καὶ ποθὲν τὸ ἀφεψ.

91) Sic Ald., Asul., Marcell., Cornar.; πινόμενα Goupyl. et Saracenus.

92) C. Lacuna καὶ ἐμέτους κινεῖ.

93) Oribas. addit ὀλίγῳ.

tense. Convenit planta ad eadem, ad quae et coriandrum: praeterea ad oculorum inflammationes cum pane aut polentae polline imposita. Aestuantem quoque stomachum demulcet, et mammas tuberculis turgentes reprimit: ciet et urinas, sive cocta, sive cruda edatur. Decoctum eius radicumque potum venenorum noxae resistit, dum vomitiones excitat: alvum autem cohibet. At semen potentius urinas pellit, et a venenata bestia demorsis iisque, qui lithargyron hauserint, opitulatur, ac denique flatus discutit. Sed et utiliter admiscetur medicamentis, quae dolores sedant, theriacis etiam et tussim mitigantibus.

Cap. LXVIII. (LXXV.) [*De Apio palustri.*] Apium palustre [quod et campestre et aquaticum et rusticum dicitur] in aquosis locis nascens, sativo maius, ad eadem valet, ad quae hortense.

Cap. LXIX. (LXXVI.) [*De Apio montano.*] Apium

[οἱ δὲ πετροσέλινον ἄγριον, Ῥωμαῖοι ἄπιουμ, Αἰγύπτιοι ἀνώνιμ] καυλός ἐστι σπιθαμιαῖος εἷς ἐκ ῥίζης λεπτῆς· περὶ δὲ αὐτὸν κλωνάρια καὶ κεφάλια [94] κωνείῳ [95] παρεμφερῆ, λεπτότερα μέντοι ἱκανῶς· ἐφ᾽ ὧν ὁ καρπὸς ὑπομήκης [96], δριμὺς, λεπτὸς, εὐώδης, ἐοικὼς κυμίνῳ· φύεται δὲ ἐν τόποις πετρώδεσι καὶ ὀρεινοῖς. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα οὐρητικὴν, ποθέντες ἐν οἴνῳ· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις καὶ ταῖς διουρητικαῖς καὶ θερμαντικαῖς δυνάμεσιν. Οὐ δεῖ δὲ πλανᾶσθαι νομίζοντας τὸ ὀρεοσέλινον εἶναι τὸ ἐν πέτραις φυόμενον· ἄλλο γάρ ἐστι τὸ πετροσέλινον.

Κεφ. ο΄. (οζ΄.) [Περὶ Πετροσελίνου.] Σέλινον, τὸ καὶ πετροσέλινον· τοῦτο φύεται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν ἀποκρήμνοις τόποις, σπέρμα ἔχον ἐοικὸς ἄμμει, εὐωδέστερον δὲ καὶ δριμὺ [97], καὶ ἀρωματίζον, οὐρητικὸν, ἐμμήνων ἀγωγόν· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς στομάχου καὶ κώλου ἐμπνευματώσεις καὶ στρόφους· πρός τε πλευρᾶς πόνους καὶ νεφρῶν καὶ κύστεως ἐν

94) *φύλλα* coniecit Lacuna, sed codd. omnes, Oribas. et Serap. *κεφάλια* habent.

95) Sic Oribas., unde Hermol. Barbarus primus sumsit. Sed vulgo *μηκωνίῳ*. Serap. *come*.

96) Sic C.; *ἐπιμήκης* vulgo.

97) Lacuna legit *δριμύτερον*.

montanum [quod alii petroselinum sylvestre, Aegyptii anonim vocant] caule est dodrantali, qui quidem singularis e gracili exsurgit radice: ambeunt ipsum ramuli et capitula cicutae similia, sed multo tenuiora: in quibus semen oblongum, acre, tenue, odoratum, cumino simile. In rupestribus et montosis locis nascitur. Vim habent fructus et radix urinas cientem, si in vino bibantur, ac menses etiam trahunt. Antidotis quoque et medicinis diureticis et calefacientibus admiscetur. Neque vero falli oportet existimantes, id esse oreoselinum, quod in rupibus provenit: aliud enim est petroselinum.

Cap. LXX. (LXXVII.) [*De Petroselino.*] Apium, quod petroselinum dicit, crescit in Macedonia praeruptis in locis. Semen habet ammeos simile, sed odoratius, acre et aroma redolens. Urinas id et menstrua pellit; contra stomachi et coli inflationes ac tormina prodest. Succurrit

ποτῷ λαμβανόμενον· μίγνυται δὲ καὶ ταῖς οὐρητικαῖς ἀντιδότοις.

Κεφ. οα'. (οη'.) [Περὶ Ἱπποσελίνου.] Ἱπποσέλινον, οἱ μὲν γρίηλον, οἱ δὲ ἀγριοσέλινον[98], οἱ δὲ σμύρνιον καλοῦσι, [Ῥωμαῖοι ὄλους ἄτρουμ] ἑτέρου τοῦ κυρίως λεγομένου σμυρνίου ὑπάρχοντος, ὡς αὐτίκα ἱστορήσομεν· ἔστι δὲ μεῖζον καὶ λευκότερον τοῦ κηπευτοῦ τοῦ σελίνου· καυλὸς κοῖλος, ὑψηλὸς, τρυφερὸς, οἱονεὶ γραμμὰς ἔχων· φύλλα πλατύτερα, ὑποφοινισσόμενα, ἐν οἷς ἐστιν ὡς λιβανωτίδος κόμη[99] μεστὴ ἄνθους, κατὰ κορύμβους πρὶν ἐξανθῆσαι συνεστῶσα· σπέρμα δὲ μέλαν, ἐπίμηκες, ναστὸν, δριμὺ, ἀρωματίζον· ῥίζα εὐώδης, λευκὴ[100], εὔστομος[1], οὐ παχεῖα· φύεται ἐν συσκίοις καὶ παρ' ἕλεσι[2]· λαχανεύεται δὲ ὥσπερ τὸ σέλινον· καὶ ἡ ῥίζα δὲ ἑφθὴ καὶ ὠμὴ ἐσθίεται· τά τε φύλλα καὶ οἱ καυλοὶ ἐσθίονται ἑφθὰ, καθ' ἑαυτά τε καὶ μετὰ ἰχθύων

98) C. addit ἢ πολυπίθιον.

99) C. ὑποφ. — κόμη μέση ἄνθους, omissis ἐν — λιβανωτίδος. Sic et N., sed κόμη μέση ἀνθοῦσα, quod satis placet, nisi Oribas. et Serap. nobiscum legissent.

100) C. λεπτή.

1) Lacuna et Cantacuz. εὐστόμαχος.

2) Sic Oribas., Serap. et codd.; praeter C., qui ἐν παραδείσοις.

et lateris, renum ac vesicae doloribus in potu sumtum. Inseritur et antidotis urinam prolicientibus.

Cap. LXXI. (LXXVIII.) [*De Hipposelino.*] Hipposelinum, quod nonnulli grielum, alii agrioselinum, smyrnium alii, Romani olus atrum appellant: quamquam aliud est smyrnium proprie dictum, de quo statim acturi sumus. Est autem maius albidiusque apio hortensi: caulis est concavus, procerus, tener ac velut lineis distinctus: folia latiora, in puniceum vergentia, super quibus est coma, ceu libanotidis, florum plena, quae in corymbos cogitur, antequam deflorescat. Semen vero nigrum, oblongum, solidum, acre ac aromaticum: radix itidem odorata, alba, ori grata, neque adeo crassa. Nascitur in umbrosis et iuxta paludes. Oleris modo editur, velut apium. Nam et radix cruda vel cocta estur, et folia cum ipsis caulibus decocta manduntur, ac tum per se, tum etiam

σκευάζεται· καὶ ὠμὰ δὲ ταριχεύεται εἰς ἁλμαίας. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ καρπὸς, πινόμενος ἐν οἰνομέλιτι, ἐμμήνων ἀγωγός[3]· θερμαίνει δὲ τοὺς ῥιγοῦντας πινόμενος καὶ συγχριόμενος· στραγγουρίαις τε βοηθεῖ· καὶ ἡ ῥίζα τὰ αὐτὰ ποιεῖ[4].

Κεφ. οβ'. (οθ'.) [Περὶ Σμυρνίου.] Σμύρνιον, ὅπερ ἐν Κιλικίᾳ πετροσέλινον καλοῦσι, γεννώμενον πλεῖστον ἐν τῷ λεγομένῳ Ἀμανῷ ὄρει· καὶ τοῦτο καυλὸν μὲν ἔχει ὅμοιον σελίνῳ, παραφυάδας ἔχοντα πολλὰς, φύλλα δὲ πλατύτερα, ἃ πρὸς τὴν γῆν ὑποπερικλᾶται, ὑπολίπαρα, ῥωμαλέα, καὶ εὐώδη σὺν δριμύτητι, φαρμακώδη τε καὶ ὑπομηλίζοντα τῇ χρόᾳ· σκιάδιον δὲ ἐπὶ τῷ καυλῷ ἀνηθοειδές· σπέρμα στρογγύλον, ὅμοιον τῷ τῆς κράμβης, μέλαν, δριμὺ, γευομένῳ, ὡς σμύρνη, ἓν ἀνθ' ἑνὸς ποιοῦν· ἡ δὲ ῥίζα δριμεῖα, εὐώδης, ἁπαλὴ, πολύχυλος, δάκνουσα τὴν φάρυγγα, φλοιὸν ἔχουσα, ἔξωθεν μὲν μέλανα, ἔνδοθεν δὲ χλωρὸν ἢ ὑπόλευκον· φύεται δὲ ἐν πετρώδεσι τόποις καὶ γεωλόφοις ἀνίκμοις[5] καὶ γωνίαις χερσευούσαις. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα καὶ

3) Sic C.; ἀγωγὸν vulgo.

4) C. ποιεῖν εἴωθεν.

5) X. ἐνίκμοις.

cum piscibus parantur. Sed et cruda muria condiuntur. Semen ex vino mulso potum menses ciendi vim habet, ac rigore prehensos potum illitumve calefacit et urinae stillicidio auxiliatur. Radix eosdem praestat effectus.

Cap. LXXII. (LXXIX.) [*De Smyrnio.*] Smyrnium, quod in Cilicia petroselinum vocant, plurimum in Amano monte gignitur. Caulem habet apii, ramis multis: folia vero latiora, quae ad terram refranguntur, nitidiuscula, robusta, odore grato cum quadam acrimonia et medicata indole, flavescentia: umbellam in apice gerit anetho similem: semen rotundum, brassicae simile, nigrum, acre, myrrhae sapore, ita ut alterum alterius vicem explere possit. Radix est acris, odorata, mollis, succosa, fauces mordicans, cortice praedita extus nigro, intus vero pallido aut subalbido. Nascitur in rupestribus locis, collibus aridis et angulis incultis. Vim habent radix, herba

ἡ πόα καὶ ὁ καρπὸς θερμαντικήν· λαχανεύεται δὲ καὶ εἰς τὰς ἁλμαίας τὰ φύλλα, κοιλίαν τε ἵστησιν· ἡ δὲ ῥίζα πινομένη ἑρπετοδήκτοις ἁρμόζει· πραΰνει δὲ καὶ βῆχας καὶ ὀρθοπνοίας· καὶ δυσουρίας ἰᾶται· καταπλασσομένη δὲ τὰ πρόσφατα οἰδήματα καὶ φλεγμονὰς καὶ σκληρίας διαφορεῖ, τραύματά τε ἄχρις ἐπουλώσεως ἄγει· ζεσθεῖσα δὲ καὶ προστεθεῖσα ἐξαμβλώσκει· καὶ τὸ σπέρμα δὲ αὐτῆς πρὸς νεφροὺς καὶ σπλῆνα καὶ κύστιν ἁρμόζει· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα καὶ δεύτερα· πρός τε ἰσχιάδας μετ᾽ οἴνου πινόμενον ἁρμόζει, καὶ στομάχου ἐμπνευματώσεις πραΰνει· ἔστι δὲ καὶ ἱδρωτοποιὸν[6], ἐρευκτικόν· ἰδίως πινόμενον πρὸς ὕδρωπας καὶ περιόδους.

Κεφ. ογ΄. (π΄.) [Περὶ Ἐλαφοβόσκου.] Ἐλαφόβοσκον [οἱ δὲ ἐλαφικὸν, οἱ δὲ νέφριον, οἱ δὲ ὀφιγένιον, οἱ δὲ ὀφιοκτόνον, οἱ δὲ ἑρπυξὴ, οἱ δὲ λύμη, Ῥωμαῖοι κέρβι ὀκέλλουμ ἢ κερβίνα[7], Αἰγύπτιοι χημὶς, Ἀφροὶ ἀσκαουκαύ] καυλός ἐστι λιβανωτίδι ἢ μαράθρῳ ἐμφερὴς, γεγωνιωμένος· φύλλα διδάκτυλα τὸ πλάτος[8], ἱκανῶς ἐπιμήκη ὡς τερεβίνθου, περι-

6) Ald., Asulan., Cornar. ὑδροποιόν, Goupyl. et Sarac. ἱδροποιόν.
7) Sic cod. C.; κερδιοκέλλουμ Ald. et rell.
8) X. add. κεχαλασμένα ποσῶς.

ac ipsum quoque semen calefacientem. Folia muria condita olerum instar in cibos veniunt, alvumque sistunt: radix vero pota prodest contra serpentium morsus. Tusses et spirandi difficultates mitigat et urinae difficultatibus medetur. Imposita vero oedemata recentia, inflammationes duritiasque discutit, et vulnera ad cicatricem perducit: fervefacta vero ac subdita abortum infert. Semen eius confert renum, lienis vesicaeque vitiis, menses et secundas pellit. Ad coxendicum dolores cum vino commode propinatur et inflationes stomachi lenit: sudores etiam ciet et ructus eiicit. Peculiariter vero potui datur adversus hydropes et febrium circuitus.

Cap. LXXIII. (LXXX.) [*De Pastinaca.*] Pastinaca [quam alii elaphicon, aut nebrion, ophigenion etiam vel ophioctonon, alii herpyxe aut lyme, Romani cervi ocellum aut cervinam, Aegyptii chemis, Afri ascaucau vocant,] caule est libanotidem aut foeniculum referente, geniculato; foliis duos digitos latis, praelongis ut terebin-

κεκλασμένα, τραχέα ποσῶς· ἔχει δὲ παραφυάδας ἱκανὰς ὁ καυλὸς, σκιάδια ἐχούσας ὅμοια ἀνήθῳ· ἄνθη ὑπομήλινα, καὶ τὸ σπέρμα ἀνήθῳ ἐμφερές· ῥίζα ὡς τριδάκτυλος τὸ μῆκος, πάχος δακτύλου, λευκὴ, γλυκεῖα, ἐδώδιμος· καὶ ὁ καυλὸς δὲ λαχανεύεται ἀρτιφυὴς ὤν· ταύτην φασὶ τὴν πόαν τὰς ἐλάφους νεμηθείσας ἀντέχειν τοῖς τῶν ἑρπετῶν δήγμασι· ὅθεν καὶ τὸ σπέρμα δίδοται τοῖς ἑρπετοδήκτοις σὺν οἴνῳ.

Κεφ. οδ'. (πα'.) [*Περὶ Μαράθρου.*] *Μάραθρον*· αὕτη ἐσθιομένη ἡ πόα δύναται γάλα κατασπᾷν, καὶ τὸ σπέρμα δὲ πινόμενον ἢ συνεψόμενον πτισάνῃ· τὸ δὲ ἀφέψημα τῆς κόμης ποθὲν[9], νεφριτικοῖς καὶ τοῖς περὶ κύστιν χρήσιμον, διουρητικὸν ὑπάρχον· ἁρμόζει δὲ ἑρπετοδήκτοις σὺν οἴνῳ πινόμενον, καὶ καταμήνια ἄγει· ἐν πυρετοῖς τε ναυτίαν καὶ καῦσον στομάχου[10] παραιτεῖται, μετὰ ψυχροῦ ὕδατος πινόμενον· αἱ δὲ ῥίζαι λεῖαι σὺν μέλιτι καταπλασθεῖσαι κυνόδηκτα θεραπεύουσιν· ὁ δὲ χυλὸς ἐκθλιβέντων τῶν καυλῶν καὶ τῶν φύλλων ἐν ἡλίῳ ξηρανθεὶς εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ, ὅσα

9) Sic Cornar. emendavit vulgare ὑποτεθὲν ex auctoritate Plinii et Serapionis.

10) Lacun. et cod. C. add. καὶ ἀνάλυσιν.

thi, reflexis ac quodammodo asperis. Habet vero caulis ipse ramos complures, qui quidem umbellas anethi similes gerunt, flores subluteos et semen itidem anethi. Radix fere trium digitorum longitudine, unum crassa est, alba, dulcis et esculenta. Sed et caulis recens ac tenellus olerum modo in cibos recipitur. Ceterum huius herbae pabulo cervas aiunt serpentium morsibus resistere, unde semen et contra serpentium morsus in vino datur.

Cap. LXXIV. (LXXX.) [*De Foeniculo.*] Foeniculi herba si edatur, vim habet lac attrahendi: idem vero potest semen epotum, aut cum ptisana decoctum. Comae autem decoctum bibitum renum ac vesicae vitiis est utile, quippe urinam ducit. Convenit et a serpente demorsis in vino bibitum, ac menses quoque ciet. In febribus nauseam et stomachi ardorem sedat, ex aqua frigida potum. Contritae radices et cum melle impositae canum morsibus medentur. Succus caulibus et foliis expressus et in sole siccatus oculorum medicamentis utiliter additur, quae ad

πρὸς ὀξυδορκίαν, σκευάζεται χρησίμως· χυλίζεται δὲ καὶ τὸ σπέρμα πρὸς τὰ αὐτὰ χλωρὸν ἔτι, σὺν τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς ἀκρέμοσι, καὶ ἡ ῥίζα κατὰ τὴν πρώτην ἐκβλάστησιν. Ἐν δὲ τῇ πρὸς ἑσπέραν Ἰβηρίᾳ καὶ ὀπὸν ἀνίησιν ὅμοιον κόμμει, ἀποθεριζόντων ἐν τῇ ἀνθήσει μέσον τὸν καυλὸν τῶν ἐπιχωρίων καὶ πυρὶ παρατιθέντων, ἵνα ὑπὸ τῆς θερμασίας οἱονεὶ ἀφιδρῶσαν ἐκβάλῃ[11] τὸ κόμμι· ἔστι δὲ ἐνεργέστερον τοῦ χυλοῦ πρὸς τὰ ὀφθαλμικὰ τοῦτο.

Κεφ. οε΄. (πβ΄.) [Περὶ Ἱππομαράθρου.] Ἱππομάραθρον [οἱ δὲ μαραθὶς, οἱ δὲ μάραθρον ἄγριον, Αἰγύπτιοι σαμψὼς[12], προφῆται θυμαρνόλιον, Ῥωμαῖοι φαινίκουλουμ ἐρράτικουμ, οἱ δὲ φαινίκουλουμ ἐκουίνουμ, οἱ δὲ μέουμ, Γάλλοι σιστράμεορ] μάραθρόν ἐστιν ἄγριον, μέγα· φέρει δὲ σπέρμα κάχρυϊ ὅμοιον, ῥίζα δὲ ὕπεστιν εὐώδης, ἥτις πινομένη στραγγουρίας ἰᾶται· ἔμμηνά τε ἄγει προστιθεμένη· τὸ δὲ σπέρμα καὶ ἡ ῥίζα κοιλίαν ἵστησι πινόμενα, θηριοδήκτοις τε βοηθεῖ, καὶ λίθους θρύπτει, καὶ ἴκτερον ἀποκαθαίρει· τῶν

11) Codd. C. N. add. ἴσως.
12) Cod. N. add. Ἀφροὶ βουτνούμ.

aciem visus augendam apta sunt. Extrahitur et ad eadem valens e recenti semine succus una cum foliis ac ramulis. Radicibus praeterea sub prima germinatione succus eodem modo exprimitur. In Iberia, quae ad occidentem spectat, liquorem etiam reddit foeniculum gummi similem. Caulem vero medium, dum floret herba, demetunt indigenae ignique admovent, quo facilius vi caloris velut exsudans gummi remittat. Id autem est succo ipso efficacius ad oculorum medicamenta.

Cap. LXXV. (LXXXII.) [*De Hippomarathro.*] Hippomarathron [aliis marathis, foeniculum sylvestre, Aegyptiis sampsos, prophetis thymarnolion, Romanis foeniculum erraticum, aut equinum, aut meum, Gallis denique sistrameor dictum] est foeniculum sylvestre, grande, quod semen profert cachryi simile. Radix autem subest odorata, quae quidem bibita stranguriae medetur, subditaque menses ciet. Semen et ipsa radix potu ventrem sistunt, contra venenatorum morsus auxiliantur, calculos commi-

δὲ φύλλων τὸ ἀφέψημα πινόμενον γάλα ἄγει καὶ τὰς ἐκ τοκετῶν γυναῖκας ἀποκαθαίρει.

Καλεῖται καὶ ἕτερον ἱππομάραθρον, φύλλα ἔχον στενὰ, μικρὰ, προμήκη· καρπὸν δὲ στρογγύλον, πρὸς τὸν τοῦ κορίου, δριμὺν, εὐώδη, θερμαντικόν· ἀναλογεῖ δὲ αὐτοῦ ἡ δύναμις τῷ προειρημένῳ, ἀσθενέστερον ἐνεργοῦσα.

Κεφ. ος΄. (πγ΄.) [Περὶ Δαύκου.] Δαῦκος, οἱ δὲ δαύκειον[13] καλοῦσιν· ὁ μέν τίς ἐστι κρητικὸς, μαράθρῳ ἔχων τὰ φύλλα ὅμοια, μικρότερά τε καὶ λεπτότερα[14], καυλὸν σπιθαμιαῖον, σκιάδιον ὅμοιον κοριάννῳ, ἄνθη λευκά· ἐν δὲ τούτοις ὁ καρπὸς λευκὸς, δασὺς, δριμὺς ἐν τῷ διαμασσᾶσθαι καὶ εὐώδης[15]· ῥίζα δακτύλου τὸ πάχος, τὸ δὲ μῆκος σπιθαμῆς· γεννᾶται δὲ ἐν πετρώδεσι τόποις καὶ εὐηλίοις. Ὁ δέ τις αὐτῶν ἐστι σελίνῳ ἀγρίῳ παραπλήσιος, ἀρωματώδης, δριμὺς καὶ εὐώδης γευομένῳ καὶ πυρώδης· διαφέρει δὲ ὁ κρητικός. Τὸ δὲ τρίτον εἶδος κορίῳ φύλλα ἔοικε, καὶ τὰ ἄνθη λευκά·

13) Marcell. e Nicandri ther. v. 858. 939. sic emendavit vulgare δίρκαιον.

14) Plin. et Hermolaus Barbar. λευκότερα, sed perperam.

15) Sic cod. Cantacuz. et ipse Neap. Reliqui δριμὺς inter καρπὸς et λευκὸς collocant.

nuunt et regium morbum expurgant. At haustum foliorum decoctum et lactis abundantiam facit, et feminas a partu purgat.

Vocatur et altera hippomarathri species, foliis angustis, exilibus et oblongis, semine rotundo, ceu coriandri, acri, odorato et calefaciente. Viribus id antedicto respondet, nisi quod agit imbecillius.

Cap. LXXVI. (LXXXIII.) [*De Dauco triplici.*] Daucus, quem alii daucion appellant, primus est creticus, foliis foeniculi aemulus, sed minoribus ac tenuioribus, caule spithamaeo, umbellam gerit coriandri, flores albos: inter hos fructum albidum, hirsutum, acrem in mandendo et odoratum. Radix est digitum crassa, dodrantis longitudine. Nascitur in rupestribus locis et apricis. Altera species est apio sylvestri similis, aroma olens, acris, odorata et gustus ferventis. Probatior autem creticus. Tertia species coriandri folia refert, et flores albos, ca-

κεφαλὴν δὲ ἔχει καὶ καρπὸν ὅμοια ἀνήθῳ· ἐφ᾽ ᾗ σκιάδιον ἐμφερὲς σταφυλίνῳ, σπέρματος ἐπιμήκους πλῆρες, ὡς κυμίνου, δριμέως. Τὸ δὲ σπέρμα πάντων δύναμιν ἔχει θερμαντικήν· πινόμενον ἐμμήνων, ἐμβρύων καὶ οὔρων ἀγωγὸν, καὶ στρόφων ἀπαλλακτικὸν, βηχῶν χρονίων πραϋντικόν· ἀρήγει δὲ καὶ φαλαγγιοδήκτοις ποθὲν σὺν οἴνῳ, διαφορεῖ δὲ καὶ οἰδήματα καταπλασθέν. Ἡ δὲ χρῆσις τῶν μὲν ἄλλων τοῦ σπέρματος μόνον· τοῦ δὲ κρητικοῦ καὶ τῆς ῥίζης, ἥτις μάλιστα πρὸς τὰ θήρια πίνεται μετ᾽ οἴνου.

Κεφ. οζ΄. (πδ΄.) [Περὶ Δελφινίου[16].] Δελφίνιον [οἱ δὲ διάχυσις, οἱ δὲ διάχυτος, οἱ δὲ παράλυσις, οἱ δὲ κάμαρος, οἱ δὲ ὑάκινθος, οἱ δὲ δελφινίας, οἱ δὲ νήριον, οἱ δὲ νηριάδιον, οἱ δὲ σώσανδρον, οἱ δὲ κρόνιον, Ῥωμαῖοι βουκίνος μίνορ] κλῶνας ἀνίησι δισπιθάμους ἢ καὶ μείζονας, ἀπὸ μιᾶς ῥίζης, περὶ οὓς[17] φυλλάρια ἐπεσχισμένα, λεπτὰ, ἐπιμήκη· ἄνθος δὲ ὅμοιον λευκοΐῳ, ἐμπόρφυρον, δελφινοειδὲς[18],

16) Totum hoc caput spurium esse suspicatus est Matthiolus, quod praeter Oribasium nemo veterum id habeat, omissum etiam in codice vetusto latino longobardicis literis scripto, quem legerat Marcellus. 17) N. περιπλέους φυλλαρίων.

18) Sic ordinem recte coniecit Dodon. stirp. p. 253. In plerisque codicibus δελφινοειδῆ, post ἐπιμήκη collocatum, ad φυλλάρια trahitur. Sed cod. C. omnino omittit, cod. N. ad ramos reduxisse videtur, habet enim δελφινοειδεῖς (κλῶνας).

pitula et fructum anethi, umbellam dauco vulgari similem, plenam seminis oblongi, sicut cymini, acris. Omnium semen calefaciendi vim habet. Potum menses, partus et urinas pellit, torminibus liberat, veteremque tussim mitigat. Subvenit et a phalangio demorsis cum vino potum, et oedemata discutit impositum. Ex aliis semine tantum utuntur: at e cretico et radice, quae maxime contra venenatas bestias cum vino bibitur.

Cap. LXXVII. (LXXXIV.) [*De Delphinio.*] Delphinium [quod alii diachysin, alii diachyton et paralysin, camaron etiam et hyacinthum, alii delphiniada aut nerion aut neriadion, aut sosandron, aut cronion, Romani bucinus (vaccinium) minor vocant] ramos emittit ab una radice bispithamaeos aut longiores, circa quos folia divisa, minuta, oblonga: flos albae violae similis, purpurascens,

ὅθεν καὶ ὠνόμασται· σπέρμα ἐν λοβοῖς κέγχρῳ ἐμφερές, ὃ βοηθεῖ ποθὲν σὺν[19a] οἴνῳ σκορπιοπλήκτοις, ὡς οὐδὲν ἕτερον· φασὶ δὲ καὶ τοὺς σκορπίους, παρατεθείσης τῆς πόας παραλύεσθαι, ἀπράκτους τε καὶ ναρκώδεις γίνεσθαι, ὑφαιρουμένης δὲ εἰς τὸ αὐτὸ καθεστάναι· φύεται δὲ ἐν τραχέσι καὶ εὐηλίοις τόποις.

(Κεφ. πε΄.) Δελφίνιον ἕτερον καὶ αὐτὸ ἐμφερὲς τῷ πρὸ αὐτοῦ, τοῖς δὲ φύλλοις καὶ τοῖς κλωνίοις ἰσχνότερον πολλῷ· δύναμιν ἔχον καὶ αὐτὸ τὴν αὐτὴν τῷ προειρημένῳ, οὐχ οὕτω δὲ ἐνεργές.

Κεφ. οη΄. (πς΄.) [Περὶ Πυρέθρου.] Πύρεθρον [οἱ δὲ δορύκνιον, οἱ δὲ πύρινον, οἱ δὲ πύρωτον, οἱ δὲ πύρωθρον, οἱ δὲ ἀρνὸς πυρίτης, προφῆται πυρίτης, Ῥωμαῖοι σαλιβάρις] πόα ἐστὶ καυλὸν ἀνιεῖσα καὶ φύλλα, ὥςπερ δαῦκος ἄγριος ἢ[19b] μάραθρον· σκιάδιον δὲ ὡς ἀνήθου[20] τροχοειδές[21]· ῥίζα δακτύλου μεγάλου τὸ πάχος, μακρά, γευσαμένῳ πυρωτικωτάτη, φλέγματός ἐστιν ἐπισπαστική· διὸ καὶ ταῖς ὀδονταλ-

19a) Sic cod. C.; ἐπὶ vulgo.

19b) Ex Oribas. et Serap. loco vulg. καὶ.

20) Sic Oribas., Serap. et codd. omnes. Dodon. perperam coniecit ἀνθέμου.

21) Sic Oribas., Serap. et codd. C. N.; τριχοειδές editt.

delphinorum effigie, unde et nomen adepta est planta. Semen in siliquis milio proximum, quo non aliud utilius in vino bibitur a scorpione percussis. Aiunt et admota herba scorpiones resolvi ac ignavos torpescere: remota vero eadem semet recolligere. Nascitur in asperis et apricis locis.

(Cap. LXXXV.) Delphinium alterum superiori quidem est simile, at foliis et ramulis longe gracilioribus. Viribus iisdem cum andedicto pollet, at non est perinde efficax.

Cap. LXXVIII. (LXXXVI.) [*De Pyrethro.*] Pyrethrum, [quod nonnulli dorycnion, alii pyrinon, pyroton aut pyrothron, alii arnos pyriten, prophetae pyriten, Romani salivarem vocant] herba est, quae caulem foliaque profert, uti daucus sylvestris aut foeniculum, umbellam vero ceu anethi, circinatam. Radix pollicis crassitie, longa est gustuque fervidissima. Pituitam elicit, ac ideo in den-

γίαις βοηθεῖ μετ' ὄξους ἑψηθεῖσα καὶ διακλυζομένη· ἄγει δὲ καὶ φλέγμα διαμασσηθεῖσα, συγχριομένη δὲ μετ' ἐλαίου, ἱδρῶτας κινεῖ, ποιοῦσα πρὸς τὰ χρόνια ῥίγη, καὶ πρὸς ἐψυγμένα δὲ ἢ παρειμένα μέρη τοῦ σώματος ἄκρως ἁρμόζει.

Κεφ. οϑ'. (πζ'.) [Περὶ Λιβανωτίδος.] Λιβανωτὶς δισσή, ἡ μέν τις κάρπιμος, ὑπ' ἐνίων δὲ ζέα ἢ καμψάνεμα καλουμένη, ἧς ὁ καρπὸς κάχρυς καλεῖται· φύλλα δ' ἔχει μαράθρῳ ὅμοια, παχύτερα δὲ καὶ πλατύτερα, τροχοειδῶς ἐπὶ τῆς γῆς ἐστρωμένα, εὐώδη, καυλὸν δὲ, ὅσον πήχεως ἢ μείζονα, μασχάλας ἔχοντα πολλὰς, καὶ ἐπ' ἄκρου σκιάδιον, ἐφ' οὗ καρπὸς πολὺς, λευκὸς, ἐοικὼς σφονδύλῳ, περιφερὴς, γωνίας ἔχων, δριμὺς, ῥητινίζων, ἐν δὲ τῷ διαμασσᾶσθαι ἐπικαίων τὴν γεῦσιν· ῥίζα δὲ λευκὴ, εὐμεγέθης, ὄζουσα λιβάνου. Ἡ δὲ ἑτέρα κατὰ πάντα ἐοικυῖα τῇ πρὸ αὐτῆς, σπέρμα φέρει πλατὺ, μέλαν, ὡς σφονδύλιον, εὐῶδες, οὐ πυρωτικὸν, ῥίζαν ἐκ μὲν τῶν ἐκτὸς μέλαιναν, θλασθεῖσαν δὲ λευκήν. Ἡ δὲ λεγομένη ἄκαρπος κατὰ πάντα ὁμοία οὖσα ταῖς

tium doloribus decocta in aceto collutione auxiliatur. Pituitam etiam eadem commanducata extrahit, et ex oleo inuncta sudores ciet, contra diuturnos rigores efficax: quin et perfrigeratis resolutisque corporis partibus eximie conducit.

Cap. LXXIX. (LXXXVII.) [*De Libanotide.*] Libanotis duplex: alia quidem frugifera, a nonnullis zea aut campsanema dicta, cuius semen cachrys vocatur. Folia habet foeniculi similia, sed crassiora latioraque, quae circinatim humi procumbunt et odorata sunt: caulem autem subcubitalem, aut altiorem, axillis multis: in cacumine gerit umbellam, in qua semen copiosum, candidum, vertebrae simile, cum teres sit et angulos habeat, acre, resinosum, ac in mandendo linguam exurens. Radix alba et praegrandis, turis odorem habens. Est et altera, priori similis, quae semen gerit latum, nigrum, sicut sphondylium, odoratum, minime fervens, ac radice nititur foris quidem nigra, intus vero, si contundatur, alba. Quae vero sterilis (libanotis) dicitur, antedictis penitus

προειρημέναις, οὔτε καυλὸν ἀνίησιν, οὔτε ἄνθος, οὔτε σπέρμα[22]· φύεται δὲ ἐν πετρώδεσι καὶ τραχέσι τόποις. Πασῶν δὲ κοινῶς ἡ πόα καταπλασθεῖσα λεία αἱμοῤῥοΐδας στέλλει, φλεγμονάς τε τὰς κατὰ δακτύλιον πραΰνει, καὶ κονδυλώματα καὶ χοιράδας καὶ τὰ δύσπεπτα τῶν ἀποστημάτων συμπέπτει. Αἱ δὲ ῥίζαι ξηραὶ σὺν μέλιτι ἕλκη ἀνακαθαίρουσι καὶ στρόφους ἰῶνται, καὶ θηριοδήκτοις ἁρμόζουσι σὺν οἴνῳ πινόμεναι· ἔμμηνά τε ἄγουσι καὶ οὖρα, διαφοροῦσι δὲ καὶ οἰδήματα παλαιὰ καταπλασσόμενα. Ὁ δὲ χυλὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πόας ὀξυδερκὴς, μιγνύμενος μέλιτι καὶ ἐγχριόμενος· ὁ δὲ καρπὸς πινόμενος τὰ αὐτὰ ποιεῖ· βοηθεῖ καὶ ἐπιληψίαις καὶ ταῖς ἐν θώρακι παλαιαῖς διαθέσεσιν· ἰκτερικοῖς τε μετὰ πεπέρεως καὶ οἴνου διδόμενος· ἔστι δὲ καὶ ἱδρωτικὸς, σὺν ἐλαίῳ ἀλειφόμενος· ἁρμόζει καὶ ῥήγμασι καὶ σπάσμασι, ποδάγραις τε, καταπλασσόμενος λεῖος σὺν αἰρίνῳ ἀλεύρῳ καὶ ὄξει· ἀλφούς τε σμήχει, μιγνύμενος ὄξει δριμυτάτῳ. Τῷ σπέρματι δὲ εἰς τὰ ποτήματα[23] χρῆσθαι δεῖ τῆς μὴ τὸ κά-

22) *Ἡ δὲ ἑτέρα — σπέρμα* desunt in cod. C.

23) Sic Ald. et interpretes. Asulan. — Sarac. *ἀποστήματα.* Serap. *in potionibus, quae sunt ad cancrum.* Codices Vindobonenses *τῷ σπέρματι* ad finem non habent.

similis, at neque caulem, neque florem, neque semen profert. Nascitur autem in rupestribus et asperis locis. Omnium in genere herba trita et imposita haemorrhoïdum profluvia sistit ac sedis inflammationes et condylomata lenit. Concoquit et strumas et abscessus, qui aegre ad maturationem perducuntur. Siccae vero radices cum melle ulcera repurgant. Torminibus conveniunt in vino bibitae: menses itidem urinasque pellunt, et impositae oedemata vetusta discutiunt. Tam radicis quam herbae succus, adiecto melle inunctus, oculorum aciem firmat. Semen vero potum ad eadem pollet. Sed et comitialibus malis ac veteribus pectoris vitiis auxilio est, itemque regio morbo laborantibus cum pipere ac vino exhibitum. Sudores quoque movet cum oleo perunctum. Prodest et ruptis ac convulsis, itemque podagris, si cum loliacea farina et aceto tritum illinatur. Vitiligines etiam purgat, addito aceto quam acerrimo. Ac semine quidem in potionibus uten-

χρυ φερούσης λιβανωτίδος· δριμὺ γὰρ ἐκεῖνο καὶ τραχυντικὸν τῆς ἀρτηρίας. Θεόφραστος δὲ ἱστορεῖ, μετὰ τῆς ἐρείκης λιβανωτίδα θρίδακι ἀγρίᾳ τῇ πικρᾷ ὅμοια φύλλα ἔχουσαν φύεσθαι, ῥίζαν δὲ βραχεῖαν, καθαίρειν δὲ ἄνω καὶ κάτω ταύτην ποθεῖσαν, λευκότερα μέντοι καὶ τραχύτερα τὰ φύλλα τῶν τῆς θρίδακος.

(Κεφ. πη΄.) Τὸ μὲν κάχρυ δύναμιν ἔχει θερμαντικὴν, ἀναξηραντικὴν σφόδρα· ὅθεν ἁρμόζει σμήγμασι μιγνύμενον· πρὸς ῥευματιζομένους ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐμπασσόμενον[24] καὶ ἀποσμώμενον μετὰ ἡμέρας τρεῖς.

(Κεφ. πθ΄.) Λιβανωτὶς, ἣν Ῥωμαῖοι καλοῦσι ῥοσμαρίνουμ[25], καὶ οἱ στεφανοπλόκοι χρῶνται, ῥάβδοι εἰσὶ λεπταὶ, περὶ ἃς τὰ φύλλα λεπτὰ, πυκνὰ, ἐπιμήκη καὶ ἰσχνὰ, ἔνδοθεν λευκὰ, ἐκ δὲ τῶν ἐκτὸς χλωρὰ, βαρύοσμα. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, ἰκτέρου ἰατικὴν, ἐάν τις αὐτὴν ἑψήσας ἐν ὕδατι δῷ πρὸ τῶν γυμνασίων πιεῖν, εἶτα γυμνάζων[26] λούῃ

24) E Serapione et Interpretibus; ἐμπλασσόμενον vulgo.

25) Ald. καλοῦσιν οὐσμαρίνα.

26) C. ἀκμάζων. Saracen. vult γυμνασάμενος s. γεγυμνασμένος.

dum eius libanotidis, quae cachryn non ferat, quippe illud acre est, et fistulam spiritalem exasperat. Theophrastus vero tradit, libanotida (quamdam sterilem) cum erica nasci, foliis lactucae sylvestris, amarae, sed candidioribus et asperioribus, radice vero brevi, quae pota superne inferneque purget.

(Cap. LXXXVIII.) Cachry habet vim calefacientem vehementerque exsiccantem: quare commode smegmatis inseritur. Contra oculorum fluxiones capiti ita inspergitur, ut post tres dies abstergatur.

(Cap. LXXXIX.) Libanotis, quam Romani rorem marinum vocant, quaque coronarii utuntur, virgultis est tenuibus, circa quae folia exeunt minuta, densa, oblonga et angusta, subtus incana, supra virentia, gravi odore. Vim habet calefacientem, regiumque morbum sanat, si quis ipsam in aqua decoctam ante exercitationes potui dederit, dein exercitationes et lavationes praeceperit, et vi-

καὶ οἴνῳ ποτίζῃ, μίγνυται δὲ καὶ ἀκόποις καὶ τῷ γλευκίνῳ[27] χρίσματι.

Κεφ. π΄. (ς΄.) [Περὶ Σφονδυλίου.] Σφονδύλιον [οἱ δὲ ἀράγγην, οἱ δὲ φαλάγγιον, οἱ δὲ ἀστέριον, οἱ δὲ νίσυρις, οἱ δὲ σφονδυλὶς, οἱ δὲ χορόδανον, οἱ δὲ οἰνάνθη, Ῥωμαῖοι ἕρβα ῥουτινάλις, Αἰγύπτιοι ἀψαφὲρ, προφῆται ὄσιρις] φύλλα μὲν ἔχει κατὰ ποσὸν ἐοικότα πλατάνῳ πρὸς τὰ τοῦ πάνακος[28], καυλοὺς δὲ πηχυαίους ἢ καὶ μείζονας, ἐοικότας μαράθρῳ· σκιάδια δὲ ἐπ' ἄκρῳ[29], ἐν οἷς τὸ σπέρμα ὅμοιον σεσέλει, διπλοῦν, πλατύτερον δὲ καὶ λευκότερον καὶ ἀχυρωδέστερον, βαρύοσμον· ἄνθη ὠχρὰ[30] ἢ λευκὰ, ῥίζαν λευκὴν, ῥαφάνῳ ἐμφερῆ· φύεται δὲ ἐν ἑλώδεσι καὶ ἐνύδροις[31] χωρίοις. Ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ ποθεὶς ἐκκρίνει τὰ κατὰ κοιλίαν φλεγματώδη[32]· ἰᾶται δὲ πινόμενος[33] ἡπατικοὺς, ἰκτερικοὺς, ὀρθοπνοϊκοὺς, ἐπιληπτικοὺς καὶ ὑστερικὴν πνίγα· ὑποθυμιώμενος δὲ ἀνακαλεῖται τοὺς καταφερομένους· σὺν ἐλαίῳ δὲ ἐμ-

27) Ald. λευκίνῳ.
28) C. κατὰ ποσὸν πρὸς τὰ τοῦ ὀποπάνακος, πλατανοειδῆ.
29) Sic C. et N. Vulgo σκιάδια omittitur.
30) Sic C. et Ald. Alii omittunt ὠχρά.
31) C. καθύγροις.
32) Sic C.; ἐκκρίνει κατὰ κοιλίαν φλεγματῶδες vulgo.
33) Sic C. manifesto, quod recte coniicit Sarac.; πινομένη vulgo.

num propinaverit. Acopis denique gleucinoque unguento admiscetur.

Cap. LXXX. (XC.) [*De Sphondylio.*] Sphondylium [nonnulli arangen nominant, alii phalangium aut asterion, nisyrin etiam aut sphondylin, alii chorodanon aut oenanthen, Romani herbam rotularem, Aegyptii apsapher, prophetae osirin vocant] folia habet platano quadantenus similia, ad panacis folia accedentia, caules autem cubitales vel altiores, quales foeniculum. Umbellae terminales, in quibus semen seseli simile, geminum, latius tamen et albidius et magis acerosum ac graveolens. Flores pallidi aut albi. Radix alba, raphano similis. Nascitur in palustribus et aquosis locis. Potum ipsius semen excernit pituitosa ex alvo, medetur idem potum hepaticis, ictericis, orthopnoïcis, comitialibus et uteri strangulatui. Suffitu revocat sopore sepelitos. Ex oleo commode irri-

βρεχόμενος τῇ κεφαλῇ[34], ἁρμόζει φρενητικοῖς, ληθαργικοῖς, κεφαλαλγοῦσι· ἐπέχει δὲ καὶ ἕρπητας σὺν πηγάνῳ καταπλασθείς· ἡ δὲ ῥίζα δίδοται ἰκτεριῶσι καὶ ἡπατικοῖς· περιξυσθεῖσα δὲ καὶ ἐντεθεῖσα[35] περιτήκει τύλους τοὺς ἐν σύριγξι· τοῦ δὲ ἄνθους χλωροῦ ὁ χυλὸς πρὸς εἱλκωμένα ὦτα καὶ πυοῤῥοοῦντα ἁρμόζει· ἀποτίθεται δὲ σκευαζόμενος[36], ὡς τὰ λοιπὰ χυλίσματα.

Κεφ. πα΄. (ϛα΄.) [Περὶ Νάρθηκος.] Νάρθηξ [Ῥωμαῖοι φέρουλαμ]· τούτου χλωροῦ ὄντος ἡ ἐντεριώνη πινομένη αἱμοπτοϊκοὺς καὶ κοιλιακοὺς ὠφελεῖ, καὶ ἐχιοδήκτοις δίδοται σὺν οἴνῳ, καὶ τὰς ἐκ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίας ἐπέχει ἐντεθεῖσα, ὡς ἐλλύχνιον[37], τὸ δὲ σπέρμα στροφουμένους πινόμενον ὠφελεῖ καὶ ἱδρῶτας κινεῖ χριόμενον μετ᾽ ἐλαίου· οἱ δὲ καυλοὶ βρωθέντες κεφαλαλγεῖς εἰσι· ταριχεύονται δὲ καὶ εἰς τὰς ἁλμεύσεις[38]. Ὁ γοῦν νάρθηξ καυλὸν ἀναφέρει τρίπηχυν πολλάκις· φύλλα δὲ ἔχει μαράθρῳ ἐμφερῆ, παχύτερα δὲ πολὺ καὶ

34) Sic C. N. et Ald. Alii cum Asulan. ἐμβρεχομένης τῆς κεφαλῆς.

35) Καὶ ἐντεθεῖσα deest in Ald.

36) Sic C. N., Ald.; ἡλιαζόμενος Asulan. et rell., ὑλιαζόμενος Goupyl.

37) Sic C. N. et Lacuna. Alii omnes omittunt ὡς ἐλλύχνιον.

38) C. ἁλμέας, X. ἁλμαίας. Quae sequuntur, spuria censet Marcellus.

gatur capiti phreniticorum, lethargicorum et caput dolentium. Cohibet et herpetas cum ruta cataplasmatis vice impositum. Radix exhibetur regio morbo laborantibus et hepaticis. Circumrasa autem eadem et indita callos liquat in fistulis. Recentis floris succus exulceratis auribus, quaeque puris fluxu laborant, accommodatur. Reconditur denique praeparatus, sicut alii succi.

Cap. LXXXI. (XCI.) [*De Ferula.*] Ferula: ex ea viridi medulla epota utilis est sanguinem exspuentibus et coeliacis, itemque a vipera morsis in vino datur, erumpentemque naribus sanguinem linamenti instar indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur, et perunctum ex oleo sudores ciet. Caules in cibo sumti capitis dolores faciunt: iidem muria quoque condiuntur. Ferula igitur caulem profert saepe tricubitalem. Folia vero habet foeniculi si-

μείζονα· ἐξ οὗ καὶ τὸ σαγάπηνον γίνεται, κολαπτομένου πρὸς τῇ ῥίζῃ.

Κεφ. πβ΄. (ϛβ΄.) [Περὶ Πευκεδάνου.] Πευκέδανος [οἱ δὲ ἄγριον[39], οἱ δὲ ἀγριόφυλλον, προφῆται ἀγαθὸς δαίμων, οἱ δὲ πιναστελοὺμ, Ῥωμαῖοι σατάριαμ[40]] καυλὸν ἀνίησιν ἰσχνὸν[41], μαράθρῳ ὅμοιον· κόμην δὲ ἔχει περὶ τὴν ῥίζαν ἱκανὴν καὶ πυκνὴν, ἄνθος μήλινον, ῥίζαν μέλαιναν, βαρύοσμον, ἁδρὰν, μεστὴν ὀποῦ· φύεται ἐν ὄρεσι συσκίοις. Ὀπίζεται δὲ τῆς ῥίζης ἁπαλῆς ἀποτεμνομένης μαχαίρᾳ, καὶ τὸ ἀποῤῥέον εὐθὺς ἐν σκιᾷ τίθεται· ὑπὸ γὰρ τοῦ ἡλίου[42] ἀνίεται, ἐν δὲ τῷ συλλέγεσθαι κεφαλαλγίαν ποιεῖ καὶ σκοτώματα, ἐάν μή τις προδιαχρίσῃ αὐτοῦ τὰς ῥῖνας ῥοδίνῳ καὶ τὴν κεφαλὴν προκαταβρέξῃ· ἄχρηστος δὲ γίνεται ὀπισθεῖσα[43] ἡ ῥίζα· ὀπίζονται δὲ οἱ καυλοὶ καὶ χυλίζονται, καὶ ἡ ῥίζα, ὡς μανδραγόρας, ἧττον δὲ ἐνεργεῖ τοῦ ὀποῦ ὁ χυλὸς[44], καὶ τάχιον

39) Manifesto omissum μάραθρον aut σίσωνα, ut Apuleius.

40) Sic Ald.; σατάριον Cornar.

41) Ald. et sequ. λεπτὸν, ἰσχνόν: sed λεπτὸν omittunt Oribas. Serap. et codd. Vindob.

42) Cod. X. εὐθέως.

43) Ald. εὔχρηστος δὲ γίν. ὀπτηθεῖσα. Hoc ultimum verbum retinent Asulan., Marcell., Cornar. et Goupyl. Sed nostram lectionem sanciunt Oribas., Serap., cod. C. et is, quem Lacuna legit.

44) Sic Ald. et cod. Lacun., quem sequitur Saracen., cum et Ori-

milia, sed multo crassiora ac maiora. Ex eadem manet sagapenum, si iuxta radicem inciditur.

Cap. LXXXII. (XCII.) [*De Peucedano.*] Peucedanum [quod alii (?) foeniculum sylvestre, alii agriophyllum, prophetae bonum daemonem, nonnulli pinastellum, Romani statariam vocant] caule gaudet gracili, qualem foeniculum habet. Comam profert circa radicem copiosam, densam, florem luteum, radicem nigram, graveolentem, solidam, liquoris plenam. Nascitur in montibus umbrosis. Excipiendi liquoris ratio haec est: Tenera radix cultro conciditur, et, quod effluit, statim in umbra reponitur. Namque a sole extractus evanescit. Verum inter colligendum capitis dolorem vertiginemque inducit, nisi quis prius nares rosaceo perunxerit eodemque caput irrigaverit. Quae vero radix liquorem fuderit, dein inutilis evadit. Sed et e caulibus, ut et e radice, succus elicitur,

ἐκπνεῖ[45]· ἐνίοτε δὲ εὑρίσκεται προπεπηγὸς δάκρυον, ὅμοιον λιβανωτῷ τοῖς καυλοῖς καὶ ταῖς ῥίζαις προςπεπλασμένον. Τοῦ δὲ ὀποῦ διαφέρει ὁ ἐν Σαρδονίᾳ καὶ Σαμοθράκῃ γεννώμενος, βαρύοσμος, ἔγκιῤῥος, θερμαίνων τὴν γεῦσιν· ἁρμόζει δὲ σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ καταχριόμενος ληθαργικοῖς, φρενιτικοῖς, σκοτωματικοῖς, ἐπιληπτικοῖς, κεφαλαλγοῦσι χρονίως, παραλυτικοῖς, ἰσχιαδικοῖς, σπωμένοις· καὶ καθόλου τοῖς περὶ νεῦρα πάθεσι συγχριόμενος μετ᾽ ἐλαίου καὶ ὄξους· ἔστι δὲ ὀσφραντικὸς πνιγὸς ὑστερικῆς, καὶ τῶν καταφερομένων ἀνακλητικός· διώκει δὲ θηρία θυμιώμενος· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς ὠταλγίαν, ἐνσταζόμενος σὺν ῥοδίνῳ· καὶ πρὸς ὀδονταλγίαν[46], ἐντιθέμενος βρώμασι· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς βῆχας μετ᾽ ὠοῦ λαμβανόμενος, δυςπνοίαις τε καὶ στρόφοις καὶ πνευματικαῖς διαθέσεσιν[47] ἁρμόζει. κοιλίαν τε ἠπίως μαλάσσει, καὶ σπλῆνα τήκει, καὶ δυςτοκίαις ἐξόχως ἀρήγει· πρός τε πόνους καὶ διατάσεις κύστεως καὶ νεφρῶν πινόμενος ποιεῖ· ἀναστομοῖ δὲ

bas. et Serap. sio legunt. Asulan. contra, Marcellus et rell. τοῦ χυλοῦ ὁ ὀπός. 45) C. ἐκτείνει, N. κτείνει.

46) C. μυαλγίας.

47) C. πολιτικαῖς διαδρομαῖς. Bidicule!

ut e mandragora. At succus liquore debilior est; ociusque expirat. Interdum etiam prius concreta reperitur lacrima, turis ad instar caulibus radicibusque adhaerens. Praefertur liquor, qui e Sardinia et Samothrace petitur, odore gravi, fulvus, gustuque fervens. Ex aceto et rosaceo illitus lethargicis prodest, phreniticis, vertiginosis, comitialibus et qui diuturno capitis dolore vexantur, paralyticis, ischiadicis et convulsis. Ac in universum omnibus nervorum vitiis ex oleo et aceto convenienter illinitur. Datur et olfactum in strangulatu hysterico, atque excitat profundo sopore sepelitos. Suffitu quoque serpentes fugat. Quin et aurium dolori cum rosaceo utiliter instillatur, et ad mitigandum dentium dolorem earum cavernis inditur. Sed et contra tussim efficaciter ex ovo assumitur, itemque spirandi difficultatibus, torminibus inflationibusque subvenit, ventrem leniter mollit, lienem liquat, ac difficiles partus egregie adiuvat. Facit et potus ad vesicae renumque dolores ac distensiones, matri-

καὶ ὑστέραν· χρησίμη δὲ καὶ ἡ ῥίζα πρὸς τὰ αὐτὰ, ἔλαττον ἐνεργοῦσα· πίνεται δὲ αὐτῆς τὸ ἀφέψημα· καθαίρει δὲ λεία ξηρὰ τὰ ῥυπαρὰ ἕλκη, καὶ λεπίδας ἀπὸ ὀστέων ἀφίστησι, καὶ ἐπουλοῖ [48] τὰ παλαιά· μίγνυται δὲ καὶ κηρωταῖς καὶ μαλάγμασι θερμαντικοῖς· ἐκλέγου δὲ τὴν πρόςφατον, ἄβρωτον, στερεὰν, πλήρη ὀσμῆς· λύεται [49] δὲ ὁ ὀπὸς εἰς τὰ ποτήματα ἀμυγδάλοις πικροῖς, ἢ πηγάνῳ, ἢ ἄρτῳ θερμῷ, ἢ ἀνήθῳ.

Κεφ. πγ'. (ϛγ'.) [Περὶ Μελανθίου.] Μελάνθιον, [οἱ δὲ καὶ τοῦτο μήκωνα ἄγριον καλοῦσι μέλανα, Ῥωμαῖοι παπάβερ νίγρουμ] θαμνίσκος ἐστὶ λεπτόκαρφος, δισπίθαμος ἢ καὶ μείζων, φύλλα ἔχων μικρὰ [50], ὥςπερ ἠριγέροντος, λεπτότερα δὲ πολλῷ, καὶ κεφάλιον ἐπ' ἄκρου λεπτὸν [51], ὡς μήκωνος, ἐπίμηκες, ἔχον κατὰ τὰ ἐντὸς διαφράγματα, ἐν οἷς καὶ τὸ σπέρμα μέλαν, δριμὺ, εὐῶδες, καταπλασσόμενον [52] εἰς ἄρτους. Ἁρμόζει δὲ καὶ κεφαλαλγοῦσι καταπλασσόμενον

48) C. N. ἀπουλοῖ.
49) Cod. X. διαλύεται, C. N. μίγνυται.
50) C. λεπτά.
51) Sic Ald. et cod. C.; Asulan. et rell. ἐπ' ἄκρου ἔχων μικρόν.
52) N. καταπασσόμενον, quam lectionem auguratur Sarac. Serap. „*Admiscent cum massa pastae, et faciunt inde panes.*"

cemque aperit. Radix ad eadem utilis est, minus tamen efficax: bibitur vero eius decoctum. Cruda quoque trita sordida ulcera purgat, ossium squamas extrahit, veteraque ulcera cicatrice obducit. In cerata et malagmata calefacientia additur. Eligito autem radicem recentem, haud exesam, solidam et odoris plenam. Solvitur succus ad potiones amygdalis amaris, aut ruta, aut pane calido, aut anetho.

Cap. LXXXIII. (XCIII.) [*De Nigella.*] Nigella, [quam et papaver nigrum vocant] fruticulus est surculis tenuibus, duas spithamas altus, aut etiam maior. Folia habet parva, sicut erigeron, sed tenuiora multo, capitulum in cacumine parvum, ceu papaveris, oblongum, intus dissepimentis praeditum, intra quae semen nigrum, acre et odoratum, quod in panes miscetur. Caput dolentibus subvenit fronti illitum, itemque incipientibus ocu-

τῷ μετώπῳ [53] καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὑποχεῖσθαι ἐγχεόμενον εἰς τὰς ῥῖνας μετὰ ἰρίνου λεῖον· αἴρει δὲ καὶ φακὸν καὶ λέπρας, καὶ οἰδήματα παλαιὰ καὶ σκληρίας, σὺν ὄξει καταπλασθέν· καὶ ἥλους περιχαραχθέντας ἐκτινάσσει σὺν οὔρῳ [54] παλαιῷ ἐπιτεθέν· ὠφελεῖ δὲ καὶ ὀδονταλγίαν μετὰ ὄξους καὶ δᾳδίου ἑψηθὲν καὶ διακλυζόμενον· ἐκτινάσσει δὲ καὶ ἕλμινθας στρογγύλας, καταπλασσομένου τοῦ ὀμφαλοῦ μεθ' ὕδατος· λεανθὲν δὲ καὶ ἐν ἀποδέσμῳ δεθὲν καὶ ὀσφραινόμενον τοὺς καταῤῥοϊζομένους ὠφελεῖ, πινόμενον δὲ πλείους ἡμέρας, ἔμμηνα καὶ οὖρα καὶ γάλα ἄγει· παύει καὶ δύσπνοιαν μετὰ οἴνου [55] ποθέν· βοηθεῖ δὲ καὶ φαλαγγιοδήκτοις ὅσον < α', μεθ' ὕδατος ποθέν· διώκει δὲ καὶ ἑρπετὰ θυμιώμενον· φασὶ δὲ καὶ ἀναιρεῖν αὐτὸ πλεῖον ποθέν.

Κεφ. πδ'. (ϛδ'.) [Περὶ Σιλφίου.] Σίλφιον γεννᾶται ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν καὶ Ἀρμενίαν καὶ Μήδειαν τόποις καὶ Λιβύην· οὗ ὁ καυλὸς μάσπετον καλεῖται, ἐμφερὴς νάρθηκι· φύλλα δὲ ἔχει σελίνῳ ὅμοια, σπέρμα πλατύ [56]· ῥίζα δὲ θερ-

53) Ald. προςώπῳ. 54) Sic Serap., cod. C. et Plin.; οἴνῳ vulgo.
55) Serap. legit νίτρου.
56) Oribas. φυλλῶδες, ὃ καλεῖται μαγύδαρις. Hoc nomen corruptum legit et Serap.

lorum suffusionibus tritum cum irino et naribus infusum. Tollit et lentigines, lepras, veteresque tumores ac duritias, ex aceto illitum: circumcisos clavos excutit, cum urina vetere impositum. Iuvat et in dentium dolore cum aceto et taeda coctum collutumque. Teretes itidem lumbricos expellit, illito ex aqua umbilico. Tritum vero, linteolo illigatum et olfactum, destillatione laborantes adiuvat. Pluribus diebus continuis sumtum menses urinasque ciet et lac auget. Levat et spirandi difficultatem, addito vino potum: auxiliatur phalangiorum morsibus ex aqua drachmae pondere bibitum. Suffitum quoque serpentes fugat. Sed et ipsum tradunt largius epotum interimere.

Cap. LXXXIV. (XCIV.) [*De Silphio.*] Silphium nascitur circa Syriam, Armeniam, Mediam et Libyam. Huius caulis, ferulam referens, maspeton dicitur. Folia habet apio similia: semen latum. Radix calefacit, aegro

μαντική, δύςπεπτος[57], κύστεως κακωτική· ἴαται δὲ χοιράδας καὶ φύματα, ἀναληφθεῖσα κηρωτῇ, ἢ καὶ ὑπώπια, σὺν ἐλαίῳ καταπλασθεῖσα· σὺν ἰρίνῃ δὲ κηρωτῇ ἢ κυπρίνῃ ἰσχιαδικοῖς ἁρμόζει· τὰς περὶ δακτύλιόν τε ἐξοχὰς αἴρει, σιδίῳ σὺν ὄξει ἑψηθεῖσα καὶ καταπλασθεῖσα· θανασίμων τέ ἐστιν ἀντιφάρμακον πινομένη· εὔστομός τέ ἐστι καὶ εἰς βρώματα[58] καὶ ἅλας· συλλέγεται δὲ ὁ ὀπὸς ἐγχαρασσομένων τῆς ῥίζης καὶ τοῦ καυλοῦ· διαφέρει δὲ αὐτοῦ ὁ ὑπέρυθρος καὶ διαυγὴς, σμυρνίζων, καὶ ἐν τῇ ὀσμῇ εὔτονος, μὴ πρασίζων, μηδὲ ἀπηνὴς πρὸς τὴν γεῦσιν[59], εὐχερῶς τε διειμένος ἐπὶ τὸ λευκὸν χρῶμα. Ὁ μέντοι κυρηναϊκὸς κἂν ἐπ' ὀλίγον τὶς αὐτοῦ γεύσηται, ἰκμάδα κινεῖ καθ' ὅλον τὸ σῶμα· τῇ τε ὀσμῇ προσηνέστατος, ὥςτε γευσαμένῳ τὸ στόμα μηδὲ πνεῖν, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγον. Ὁ δὲ μηδικὸς καὶ συριακὸς τῇ δυνάμει εἰσὶν ἀσθενέστεροι καὶ βρωμωδεστέραν ἔχουσι τὴν ὀσμήν· δολοῦται δὲ πᾶς ὀπὸς πρὸ τοῦ ξηρανθῆναι, σαγαπηνοῦ μιγνυμένου ἢ ἀλεύρου ἐρεγμίνου, ὅπερ διακρινεῖς τῇ γεύσει καὶ τῇ ὀσμῇ καὶ τῇ ὄψει καὶ τῇ διέσει· ἔνιοι δὲ τὸν μὲν καυλὸν σίλφιον ἐκά-

57) Goupyl. interpositum legit φυσώδης.
58) Sic Serap. et Ald.; βάμματα Asulan. et rell.
59) τῇ γεύσει vulgo additum redundat.

concoquitur, vesicae infesta: strumis ac tuberculis cerato excepta et sugillatis cum oleo illata medetur. Ischiadicis cum irino aut cyprino cerato convenit: excrescentia circa sedem tollit, cortici mali punici incocta cum aceto et imposita: venenis eadem pota resistit: ori grata est, mixta cum cibis salibusque. Colligitur et liquor e radice et caulibus incisis. Praefertur, qui modice ruber est et pellucidus, myrrhae aemulus ac odore valens, minime porraceus, neque saporis immitis ac asperi, qui denique, dum liquescit ac diluitur, facile albescit. At cyrenaicus, etiamsi tantillum ipsius aliquis degustaverit, madorem toto corpore ciet, estque odore blandissimo, adeo ut ne os quidem gustantis nisi paullulum spiret. Medicus vero et syriacus viribus minus valent, et virosum magis reddunt odorem. Liquor vero omnis, antequam siccescat, addito sagapeno aut fabae farina adulteratur, quod maleficium gustu, odore, visu ac diluendo quoque deprehendes. Sunt

λεσαν, τὴν δὲ ῥίζαν μαγύδαριν, τὰ δὲ φύλλα μάσπετα· πρακτικώτατος δέ ἐστιν ὁ ὀπὸς, εἶτα τὰ φύλλα, εἶτα ὁ καυλός· ἔστι δὲ φυσώδης καὶ δριμὺς, ἀλωπεκίας θεραπεύων, σὺν οἴνῳ καὶ πεπέρει καὶ ὄξει καταχριόμενος· ὀξυδερκίας τε ποιητικὸς, καὶ ἀρχομένης ὑποχύσεως διασκεδαστικὸς, σὺν μέλιτι ἐγχριόμενος· πρὸς ὀδονταλγίας τε ἐντίθεται εἰς τὰ βρώματα, καὶ περιτίθεται σὺν λιβανωτῷ ἐγχρισθεὶς [60] εἰς ὀθόνην, καὶ διακλύζεται σὺν ὑσσώπῳ καὶ σύκοις ἀφεψημένοις σὺν ὀξυκράτῳ· καὶ ἐπὶ λυσσοδήκτων δὲ ὠφελεῖ ἐπιτιθέμενος τοῖς τραύμασι, καὶ ἐπὶ τῶν ἰοβόλων ζώων πάντων καὶ τῶν φαρμακωδῶν τοξευμάτων, ἐγχριόμενος καὶ πινόμενος· ἐπὶ δὲ σκορπιοπλήκτων ἐλαίῳ διεθεὶς περιαλείφεται· καὶ ἐπὶ γαγγραινουμένων προκατασχασθέντων [61] ἐνίεται· πρός τε ἄνθρακας μετὰ πηγάνου καὶ νίτρου καὶ μέλιτος, ἢ καθ' ἑαυτόν· ἥλους τε καὶ τύλους αἴρει προπεριχαραχθέντας, προμαλαχθεὶς κηρωτῇ ἢ σύκων ξηρῶν τῷ ἐντός· θεραπεύει καὶ λειχῆνας προσφάτους σὺν ὄξει, σαρκώματα δὲ καὶ πολύποδας μετὰ χαλκάνθης [62]

60) Sarac. credit ἐνδεθεὶς potius legendum esse.
61) Ald. προκατασχεθέντων. Vulgaris lectio προκατασχεσθέντων typi α fallacia in Asulan. producta fuisse videtur.
62) Lacuna legit χαλκοῦ ἄνθους.

vero, qui caulem silphium, radicem magydarin et folia maspeta vocaverint. Efficacissimus est liquor, mox folia, postremo caulis. Flatus is ciet, acris est, alopecias cum vino, pipere et aceto perunctas sanat: cum melle illitus oculorum aciem auget, ac incipientem suffusionem dissipat. In dentium doloribus cavernis ipsorum inditur, aut cum ture in linteolo delibutus circumponitur, aut cum hyssopo et ficis in posca decoctis colluitur. A rabioso cane demorsis prodest, vulneribus impositus, itidemque valet ad omnium, quae virus eiaculantur, animantium venenatorumque telorum ictus, seu potus, seu etiam illitus. Scorpionum plagis oleo dilutus circumlinitur, gangraena obsessis partibus prius scarificatis infunditur: nec non et carbunculis cum ruta, nitro et melle, aut etiam per se: clavos callosque prius circumcisos extrahit, siquidem cerato siccarumque ficuum carne subactus antea fuerit. Sanat et lichenas recentes ex aceto, itidemque sarcomata et

ἢ ἰοῦ διαχριόμενος ἐπὶ ἡμέρας τινάς· ἐπισπᾶται τὰς ἐξοχὰς σὺν σαρκολαβίδι· ἀρήγει δὲ καὶ βρόγχων χρονίαις τραχύτησι, φωνήν τε αἰφνιδίως δασυνθεῖσαν ὕδατι διεθεὶς καὶ ἐπιῤῥοφηθεὶς αὐτίκα ἀποκαθαίρει· κιονίδας[63] τε στέλλει σὺν μέλιτι διαχριόμενος· συναγχικοῖς τε ἀναγαργάρισμα μετὰ μελικράτου ὠφέλιμον· εὐχρουστέρους ποιεῖ λαμβανόμενος ἐν διαίτῃ· βηχί τε ἁρμόζει ἐν ᾠῷ ῥοφητῷ διδόμενος, πλευριτικοῖς τε ἐν ῥοφήμασιν· ἰκτερικοῖς τε καὶ ὑδρωπικοῖς ὠφελίμως δίδοται μετὰ σύκων ξηρῶν· λύει καὶ ῥίγη σὺν πεπέρει καὶ λιβάνῳ[64] ποθεὶς καὶ οἴνῳ· τετανικοῖς τε καὶ ὀπισθοτονικοῖς ὀβολοῦ ὁλκὴν περιπλάσας, δίδου καταπίνειν· βδέλλας δὲ τὰς προσισχομένας τῇ καταπόσει ἀναγαργαριζόμενος μετ' ὄξους ἀποβάλλει· καὶ τοῖς γάλα τεθρομβωμένον ἔνδον ποιοῦσι[65], καὶ ἐπιληπτικοῖς μετ' ὀξυμέλιτος ληφθεὶς βοηθεῖ· ποθεὶς δὲ σὺν πεπέρει καὶ σμύρνῃ καταμήνια ἄγει· κοιλιακούς τε ἐν ῥαγὶ λαμβανόμενος σταφυλῆς ὠφελεῖ· μετὰ δὲ κονίας ποθείς, ὠφελεῖ τὰ αἰφνίδια σπάσματα καὶ ῥήγματα· διαλύεται δὲ εἰς τὰ ποτήματα

63) κονίδας vulgo.
64) Lacuna legit πηγάνῳ.
65) Ald. ποθεὶς. Saracen. auguratur πιοῦσι. Reisigius collega loco ἔνδον ποιοῦσι, ἐμπιοῦσι coniicit.

polypos, si cum vitriolo aeris aut aerugine per dies aliquot illinatur: sed extuberantia forfice extrahi oportet. Faucium diuturnae raucitati est adminiculo, ac vocem, quae repente irrauserit, aqua dilutus sorbitione confestim expedit. Quin et uvulam reprimit, cum melle illitus, ac in anginis ex aqua mulsa utiliter gargarizatur. Vescentibus laetiorem colorem conciliat: ad tussim commode in ovo sorbili datur, itemque pleuriticis in sorbitionibus. Ictericis et hydropicis cum aridis ficis utiliter exhibetur. Rigores etiam cum pipere ac ture in vino potus discutit. Tetano opisthotonoque distentis oboli pondere vorandus datur: haerentes gulae hirudines gargarizatus cum aceto decutit. Quibus lac haustum intus concreverit et comitialibus sumtus ex aceto mulso succurrit. Potus vero cum pipere ac myrrha menses ciet: coeliacos in acino uvae sumtus adiuvat: denique cum lixivio potui datus repente convulsis ruptisque prodest. Ad potiones autem

ἀμυγδάλοις πικροῖς, ἢ πηγάνῳ, ἢ ἄρτῳ θερμῷ· ὁ δὲ ὀπὸς τῶν φύλλων τὰ αὐτὰ μὲν ποιεῖ, παραπολὺ δὲ ἔλασσον· ἐσθίεται δὲ μετ' ὀξυμέλιτος ἁρμόζων τοῖς περὶ ἀρτηρίαν[66], μάλιστα δὲ ἀποκοπεῖσιν ἤχοις· χρῶνται δὲ αὐτῷ καὶ μετὰ θριδάκων ἐσθίοντες ἀντὶ εὐζώμου.

Λέγεται δὲ καὶ ἑτέρα μαγύδαρις γεννωμένη ἐν Λιβύῃ[67], ῥίζα παρομοία σιλφίῳ, ἧττον δὲ παχεῖα, δριμεῖα καὶ χαύνη, καὶ ὀπὸν μὴ ἔχουσα· ποιεῖ δὲ τὰ αὐτὰ τῷ σιλφίῳ.

Κεφ. πέ. (ϛέ.) [Περὶ Σαγαπηνοῦ.] Σαγαπηνὸν ὀπός ἐστι πόας ναρθηκοειδοῦς, γεννωμένης ἐν Μηδείᾳ· διαφέρει δὲ αὐτοῦ τὸ διαυγὲς, ἔξωθεν μὲν κιῤῥὸν, ἐκ δὲ τῶν ἐντὸς λευκὸν, ὄζον μεταξὺ ὀποῦ σιλφίου καὶ χαλβάνης, δριμὺ ἐν τῇ γεύσει· ποιεῖ δὲ πρὸς θώρακος καὶ πλευρᾶς πόνον, ῥήγματα, σπάσματα, βῆχας χρονίους· πάχη τὰ ἐν πνεύμονι ἀνακαθαίρει· δίδοται δὲ καὶ ἐπιληπτικοῖς, ὀπισθοτονικοῖς, σπληνικοῖς, παραλυτικοῖς, κατεψυγμένοις, περιοδικοῖς πυρετοῖς ἐν ποτήμασι· καὶ ἐν συγχρίσμασι δὲ ὠφελίμως προσάγεται· ἄγει

66) Sic X.; πρὸς ἀρτηρίαν vulgo.
67) Συρίᾳ vult Reines. var. lect. p. 115. ex Theophr. hist. 6, 3.

amygdalis amaris, ruta aut pane calido dissolvitur. Foliorum succus eadem praestat, illo vero liquore multo minus efficax. Estur cum aceto mulso commode ad fistulae spiritalis vitia, maxime cum intercepta est vox. Vescuntur et ipso cum lactucis erucae loco.

Sed et altera fertur magydaris in Libya nasci, cuius radix silphio similis, sed minus crassa, acris ac fungosa, nulloque succo scatet. Efficit vero eadem, ac laser.

Cap. LXXXV. (XCV.) [*De Sagapeno.*] Sagapenum est succus ferulaceae plantae, quae in Media nascitur. Praefertur id, quod translucet, extus quidem fulvum intus vero album est, medio odore inter laser ac galbanum, acrique gustu. Prodest pectoris laterisque dolori, ruptis, convulsis, tussibus diuturnis, humoresque crassos in pulmone stagnantes expurgat. Datur et comitialibus, opisthotonicis, lienosis, paralyticis, perfrigeratis et contra febres per circuitum repetentes in potu, et ad unguenta quoque utiliter adhibetur. Sed et menses trahit,

καὶ ἔμμηνα· καὶ ἔμβρυα φθείρει, πινόμενον μεθ' ὑδρομέλιτος· ἀρήγει καὶ θηριοδήκτοις μετ' οἴνου λαμβανόμενον· διεγείρει καὶ ὑστερικῶς πνιγομένας μετ' ὄξους ὀσφραινόμενον· οὐλάς τε ἀποσμήχει[68] τὰς ἐν ὀφθαλμῷ καὶ ἀμβλυωπίας καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις καὶ ὑποχύματα· διαλύεται δὲ, ὥςπερ ὀπὸς, πηγάνῳ καὶ ὕδατι καὶ πικροῖς ἀμυγδάλοις, ἢ μέλιτι, ἢ ἄρτῳ θερμῷ.

Κεφ. πς'. (ϞϚ'.) [Περὶ Εὐφορβίου.] Εὐφόρβιον δένδρον ἐστὶ ναρθηκοειδὲς[69] λιβυκὸν, γεννώμενον ἐν τῷ κατὰ Μαυρουσιάδα Ἄτλαντι[70], ὀποῦ μεστὸν δριμυτάτου, ὃν δεδοικότες οἱ τῇδε ἄνθρωποι συλλέγουσι διὰ τὸ ἐπιτεταμένον τῆς πυρώσεως· κοιλίας γοῦν προβατείας πεπλυμένας περιδήσαντες τὸ δένδρον, μακρόθεν ἀκοντίοις διαιροῦσιν αὐτοῦ τὸν καυλόν· εὐθέως δὲ, ὡς ἔκ τινος ἀγγείου, πολὺς ἀποχεῖται ὀπὸς εἰς τὰς κοιλίας· καὶ ἀποῤῥαίνεται δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν ἐξακοντιζόμενος. Ἔστι δὲ δύο γένη τοῦ ὀποῦ, τὸ μὲν διαυ-

68) Serap. legit μετ' ὄξους ἐπιχρισθέν.

69) Mallem, quod natura docet, cum I. Bauhino ἀκανθῶδες scribere, sed prohibent codices priscique interpretes.

70) Sic Oribas. *Tabesch* Serap., quod fuerit Tipasa in Mauritania caesariensi. Plin. 5, 2. Quod vulgo legitur Τμώλῳ, expungendum, quia Lydiae mons huc non pertinet. Veteres etiam interpretes nobiscum legunt.

ac fetus enecat cum aqua mulsa potum. Medetur et venenatorum morsibus ex vino sumtum, olfactum etiam ex aceto eas, quae ab utero strangulantur, excitat. Oculorum cicatrices, hebetudines, offusamque pupillis caliginem suffusionesque detergit. Resolvitur autem, laseris more, in ruta, aqua et amaris amygdalis, aut melle paneve calente.

Cap. LXXXVI. (XCVI.) [*De Euphorbio.*] Euphorbium arbor est ferulacea libyca, nascens in Atlante Mauritaniae. Acerrimo est referta liquore, quem propter eximium fervorem non citra metum incolae ita colligunt. Ventres ovillos lotos arbori circumligant, et eminus ipsius caudicem hastilibus vulnerant, confestimque e plaga, ceu e vase quodam, copiosus liquor in subditos ventriculos effluit: post etiam humi, vi erumpens, spargitur. Sunt autem succi duae species, altera sarcocollae modo pellu-

γὲς, ὥς σαρκοκόλλα, κατὰ μέγεθος ὀρόβου· τὸ δέ τι ἐν ταῖς κοιλίαις ὑελῶδες καὶ συνεστώς. Δολοῦται δὲ καὶ τῇ σαρκοκόλλῃ καὶ κολλῇ [71] μιγνυμέναις. Ἐκλέγου δὲ τὴν διαυγῆ καὶ δριμύν· δυςδοκίμαστος δέ ἐστιν ὁ τῇ γεύσει λαμβανόμενος, διὰ τὸ ἅπαξ δηχθείσης τῆς γλώττης ἐπιμένειν τὴν πύρωσιν ἐφ᾽ ἱκανὸν χρόνον, ὥςτε πᾶν τὸ προςαγόμενον εὐφόρβιον δοκεῖν εἶναι. Ἡ μέντοι εὕρεσις αὐτοῦ κατὰ Ἰόβαν, τὸν βασιλέα τῆς Λιβύης ἐπεγνώσθη. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ ὀπὸς διαφορητικὴν ὑποχυμάτων ἐγχριόμενος· πυροῖ μέντοι δι᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας [72]· ὅθεν μέλιτι μίγνυται καὶ κολλυρίοις κατ᾽ ἀναλογίαν τῆς δριμύτητος· ἁρμόζει καὶ ἰσχίων ἀλγήμασι, μιγεὶς ἀρωματικῷ ποτήματι καὶ πινόμενος· ἀφίστησι δὲ καὶ λεπίδας αὐθημερόν· δεῖ μέντοι χρωμένους ἀσφαλίζεσθαι τὴν περικειμένην τοῖς ὀστοῖς σάρκα μοτοῖς ἢ κηρωταῖς. Ἱστοροῦσι δέ τινες, μηδὲν παρακολουθεῖν δυςχερὲς τοῖς ἑρπετοδήκτοις, ἐάν τις, ἐκκόψας ἄχρις ὀστέου τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς, ἐγχέῃ τὸν ὀπὸν λεῖον καὶ ῥάψῃ τὸ τραῦμα.

71) Sic cum Oribas. omnes. *Κόμμει* vero legit Serap., quod et praefert Lacuna.

72) *Ποθεὶς* vulgo, quod omittendum esse cum Saraceno censeo, maxime cum et in Serap. desit.

cida, ervi mole, alterum in ventriculis, quibus excipitur, coit, vitri effigie. Adulteratur vero sarcocollae glutinisque admixtione, sed eligendum translucens et acre. Difficile autem est, quod e gustu petitur, saporis experimentum, quippe cum semel linguam attigerit, os fervorem diu servat, ut, quicquid offeratur, euphorbium esse videatur. Ceterum id, Iuba in Libya regnante, primo inventum fuisse in confesso est. Vim habet liquor inunctus snffusiones discutiendi, urit vero per totam diem: quare melle collyriisque pro acrimoniae ratione admiscetur. Prodest et coxendicum doloribus, in aromatica potione haustus: ossium vero squamas eadem die removet. Verum, qui eo utuntur, oportet ossibus circumiacentem carnem inditis linamentis aut ceratis probe communiant. Denique tradunt nonnulli, nihil incommodi sensuros, qui a serpente demorsi fuerint, siquidem incisa osse tenus capitis cute intritus liquor infundatur vulnusque postea consuatur.

Κεφ. πζ'. (ϛζ.) [Περὶ Χαλβάνης.] Χαλβάνη ὀπός ἐστι νάρθηκος ἐν Συρίᾳ γεννωμένου, ὃν[73] ἔνιοι μετώπιον καλοῦσι. Ἔστι δὲ αὐτῆς ἀρίστη λιβανοειδὴς[74], χονδρώδης, καθαρὰ, λιπαρὰ, ἄξυλος, ἔχουσα δέ τι τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ νάρθηκος μιγνυμένου· ὀσμὴ βαρεῖα, οὔτ' ἄγαν ὑγρὰ, οὔτε πάλιν κατάξηρος. Δολοῦσι δὲ αὐτὴν, μιγνύντες ῥητίνην καὶ ἐρεγμὸν καὶ ἀμμωνιακόν. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, πυρωτικὴν[75], ἐπισπαστικὴν, διαφορητικήν· προστιθεμένη δὲ καὶ ὑποθυμιωμένη ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα ἄγει· φακούς τε αἴρει μετ' ὄξους καὶ νίτρου ἐπιπλασθεῖσα· καταπίνεται[76] δὲ πρὸς παλαιὰν βῆχα, δύσπνοιαν, ἄσθματα, ῥήγματα, σπάσματα· ἀντιπάσχει δὲ καὶ τοξικῷ καὶ οἴνῳ[77] καὶ σμύρνῃ ποθεῖσα· ἐκβάλλει καὶ τεθνηκότα ἔμβρυα, ὁμοίως ληφθεῖσα· ἐπιτίθεται δὲ καὶ πρὸς ὀδύνην πλευρᾶς καὶ πρὸς δοθιῆνας· ἐπιληπτικούς τε καὶ ὑστερικὰς πνίγας καὶ σκοτωματικοὺς ὀσφραινομένη

73) Vulgo ἣν: sed μετώπιον plantae ipsius, haud succi nomen. Vid. lib. 1. c. 71.

74) Serap. legit ἢ ἀμμωνιακοῦ ἐμφερής.

75) Serap. legit πνευματικήν.

76) C. N. καὶ πίνεται.

77) Sic Plin., codd. C. I. et Serap.; ὄξει vulgo.

Cap. LXXXVII. (XCVII.) [*De Galbano.*] Galbanum liquor est nascentis in Syria ferulae, quam nonnulli metopion vocant. Est vero probatissimum, quod tus aemulatur, grumosum, purum, pinguiusculum, minime lignosum, at nonnihil retinens admixti seminis aut ferulae: odore gravi, nec valde humidum, nec etiam penitus aridum. Adulterant vero id, dum resinam, fabas fresas et ammoniacum admiscent. Vim habet calefacientem, urentem, attrahentem ac discutientem. Menses ac fetus profiicit apposit u vel suffitu: lentigines cum aceto ac nitro illitum tollit. Devoratur autem ad tussim veterem, spirandi difficultatem, anhelitus, ad rupta ac convulsa. Cum vino quoque et myrrha potum toxico adversatur. Sed et simili modo sumtum partus mortuos extrahit. Imponitur et adversus lateris dolorem et furunculos. Comitiales, a matrice strangulatus et vertiginosos olfactu suscitat. Suf-

διεγείρει, θηρία τε θυμιωμένη διώκει, τούς τε συγχριομένους ἀδήκτους τηρεῖ· σὺν σφονδυλίῳ[78] δὲ καὶ ἐλαίῳ περιτεθεῖσα ἑρπετὰ κτείνει[79]· ὀδόντος τε πόνον περιπλασθεῖσα ἢ ἐντεθεῖσα εἰς τὸ βρῶμα παύει· δοκεῖ δὲ καὶ δυςουρίαν[80] ποιεῖν· λύεται δὲ καὶ εἰς μὲν τὰ ποτήματα πικροῖς ἀμυγδάλοις καὶ ὕδατι, ἢ πηγάνῳ, ἢ μελικράτῳ, ἢ ἄρτῳ θερμῷ· ἄλλως δὲ μηκωνείῳ, ἢ χαλκῷ κεκαυμένῳ, ἢ[81] χολῇ ὑγρᾷ. Καθαίρειν δὲ αὐτὴν βουλόμενος, κάθες εἰς ζεστὸν ὕδωρ· τηκείσης γὰρ αὐτῆς, ἐπιπλεύσει τὸ ῥυπαρὸν[82], ὅπερ χωρίσεις οὕτως[83]· εἰς ὀθόνιον καθαρὸν ἀραιὸν ἐνδήσας ἀποκρέμασον εἰς χαλκὴν πυξίδα ἢ ὀστράκινον ἀγγεῖον, ὡς μὴ ἅπτεσθαι τοῦ πυθμένος τοῦ ἄγγους τὸν ἔνδεσμον, καὶ πωμάσας εἰς ἀναβραστὸν ὕδωρ κάθες· οὕτω γὰρ τὸ μὲν χρήσιμον ἀποτακήσεται[84] ὡς δι' ἠθμοῦ, τὸ δὲ ξυλῶδες ἐν τῷ ὀθονίῳ μενεῖ.

78) Vulgo *σφονδύλῳ*. Hinc et Marcell. vertit *verticillum.*

79) Goupyl. legit *διώκει*.

80) Sic Plin., codd. C. N., Lacuna, Marcellus et Cornar. Vulgo *δυςουροῦσι*, quod et Serap.

81) Marcell. suspicabatur *ἐν* legendum esse, sed perperam: nam et Serap. nobiscum.

82) Marcell. et Lacuna voluerunt *λιπρόν*, sed absque auctoritate vel codd., vel priscorum interpretum.

83) Hic Lacuna interposuit *ἤ*, consentiente Serap.

84) Lacuna legit *ἀποσταγήσεται*. Sed Oribas., ut nos.

fitu fugat animalia noxia, peruncos a morsu eorum tuetur. Cum sphondylio et oleo almotum serpentes necat. Dentium dolorem circumlitum ve cavernis inditum sedat. Dicitur autem et urinae difficultatem gignere. Ad potiones solvitur in amygdalis amaris, aqua, aut ruta mulsave, aut calido pane: alias vero in meconio, aut cum aere usto, aut felle humido. Si autem (a sordibus) id purgare volueris, in ferventem aquam demittito: nam ubi liquatum fuerit, sordes supernatabunt, quas ita separabis: Mundo raroque linteo illigatum (galbanum) in aerea pyxide aut fictili vase hactenus suspendito, ut ne fasciculus vasis imum contingat, opertumque vas in aquam bullantem demittito. Sic enim, quod utile est, velut per colum eliquescet, lignosum vero intra linteum remanebit.

Κεφ. πη΄. (ϛη΄.) [*Περὶ Ἀμμωνιακοῦ.*] *Ἀμμωνιακόν* [πόα ἐστὶν, ὅθεν τὸ ἀμμωνιακὸν θυμίαμα· οἱ δὲ ἀγάσυλλον, οἱ δὲ κριόθεος, οἱ δὲ ἡλίουστρος, Ῥωμαῖοι γούττα[85]]· καὶ τοῦτο ὀπός ἐστι νάρθηκος, γεννωμένου ἐν τῇ κατὰ Κυρήνην Λιβύῃ· καλεῖται δὲ αὐτοῦ ὅλος ὁ θάμνος σὺν τῇ ῥίζῃ ἀγασυλλίς[86]. Ἐγκριτέον δὲ αὐτοῦ τὸ εὔχρουν καὶ ἄξυλον καὶ ἄλιθες, λιβανωτίζον τοῖς χόνδροις, καθαρὸν καὶ πυκνὸν, μηδεμίαν ἔχον ῥυπαρίαν, καστορίζον τῇ ὀσμῇ[87], πικρὸν δὲ τῇ γεύσει· καλεῖται δὲ τὸ τοιοῦτον θραῦσμα[88], τὸ δὲ γεῶδες ἢ λιθῶδες, φύραμα· γεννᾶται[89] δὲ ἐν Λιβύῃ κατὰ Ἄμμωνα[90], χυλὸς ὢν δένδρου[91] ναρθηκοειδοῦς. Δύναμιν δὲ ἔχει μαλακτικὴν, ἐπισπαστικὴν, θερμαντικὴν[92], διαφορητικὴν σκληρωμάτων τε καὶ φυμάτων· κοιλίαν τε ὑπάγει ποθέν· καὶ ἔμβρυα κατασπᾷ· σπλῆνα τήκει μετ᾽ ὄξους < α΄ πο-

85) Primus Goupyl. *γούττα*, sic et Sarac.; *γούττα ἀμμωνίακα* cod. C.

86) Interposita quaedam habet Serapion de proventu e radice, quae nusquam alias occurrunt.

87) Cod. C. *καὶ τὸ ῥιζίον τῇ ὀσμῇ σφοδρόν.*

88) Oribas. *θραῦμα.* Cod. C. *ἕρυμα.*

89) Cod. C. *μίγνυται.*

90) Saracen. solus *Ἅμμωνα.*

91) Cod. C. *δένδρου χλωροῦ, νάρθηκος εἶδος.*

92) Cod. C. *θερμ.* omittit, sequentibus: *διαλυτικὴν σκληρωμάτων, κοιλίαν δὲ ἐκτινάσσει.* Lacuna *ταράσσει καὶ ὑπάγει.*

Cap. LXXXVIII. (XCVIII.) [*De Ammoniaco.*] Ammoniacum [herba est, e qua ammoniacum suffimentum colligitur, aliqui agasyllon, nonnulli criotheon, aut heliustrum, Romani guttam nominant]: et hoc est ferulae liquor, quae in Africa cyrenaica nascitur. Totus cum radice frutex agasyllis appellatur. Probatur autem in eo, quod coloris bonitate nitet, ligni et calculorum expers, grumis tus refert, purum ac densum, nulla sorde inquinatum, castoreum odore imitans et gustu amarum. Hoc genus fragmenti nomine venit, alterum, quod terrae calculorumve est particeps, mixtura dicitur. Gignitur vero in Africa ad Ammonis (oraculum), succus ferulaceae arboris. Vim habet molliendi, attrahendi, calefaciendi ac duritias panosque discutiendi. Potum alvum subducit partusque extrahit: lienem quoque liquat cum aceto drach-

θέν[93]*· καὶ ἄρθρων καὶ ἰσχίων ἀλγήματα παραιτεῖται· βοηθεῖ δὲ καὶ ἀσθματικοῖς, ὀρθοπνοϊκοῖς, ἐπιληπτικοῖς, καὶ τοῖς ὑγρασίαν ἐν θώρακι ἔχουσιν, ἐκλειχόμενον μετὰ μέλιτος ἢ πτισάνης ῥοφούμενον χυλῷ*[94]*· ἄγει δὲ καὶ οὖρα αἱματώδη· σμήχει δὲ καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς λευκώματα, καὶ τραχύτητας βλεφάρων τήκει· λυθὲν δὲ ὄξει*[95] *καὶ ἐπιτεθὲν*[96] *παύει τὰς περὶ σπλῆνα καὶ ἧπαρ σκληρίας· λύει καὶ τοὺς περὶ τὰ ἄρθρα πώρους*[97]*, μετὰ μέλιτος καταπλασσόμενον, ἢ καὶ πίσσῃ μιγέν· ποιεῖ καὶ πρὸς κόπους καὶ ἰσχιάδας συγχριόμενον, μιγὲν ὄξει καὶ νίτρῳ καὶ κυπρίνῳ ἐλαίῳ ἀντὶ ἀκόπου.*

Κεφ. πθ΄. (ϛθ΄.) [Περὶ Σαρκοκόλλας.] Ἡ δὲ σαρκοκόλλα ἐστὶ δάκρυον δένδρου γεννωμένου[98] *ἐν Περσίδι, ἐοικὸς λιβανωτῷ λεπτῷ, ὑπόκιῤῥον, ἔμπικρον τῇ γεύσει. Δύναμιν δὲ ἔχει κολλητικὴν τραυμάτων καὶ ἐφεκτικὴν τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ῥευμάτων· μίγνυται δὲ καὶ ἐμπλάστροις*[99]*· δολοῦται δὲ, κόμμεως αὐτῇ μιγνυμένου.*

93) Haec *καὶ ἔμβρ. — ποθέν* desunt in cod. C. Serap. legit < *β΄*.
94) Cod. C. *ἢ πτισάνης· ῥοφούμενος ἄγει οὖρα.*
95) Sic cod. C. et Serap.; *λειωθὲν σὺν ὄξει* vulgo.
96) Marcellus legit *ποτισθέν.*
97) Sic primus Goupyl. Priores et codd. C. N. *πόρους.*
98) Solus Sarac. post Oribas. sic. Alii omnes cum Serap. *γεννώμενον.*
99) Cornar., Goupyl. et Sarac. *ἐμπλαστροῖς.*

mae pondere haustum, et articulorum coxendicumque doloribus blanditur. Auxilio quoque est anhelantibus, orthopnoïcis et comitialibus; item, quibus humor intra pectus haeret, si ex melle delingatur, aut cum ptisanae succo sorbeatur. Cruentas vero et urinas pellit, nec non et oculorum albugines abstergit, et palpebrarum scabritias absumit. Solutum in aceto et impositum lienis hepatisque duritias emollit. Sed et tophos articulorum solvit cum melle impositum, aut pici admixtum. Facit et ad lassitudines et ischiadas, si additis aceto, nitro et cyprino oleo, acopi vice, perungantur.

Cap. LXXXIX. (XCIX.) [*De Sarcocolla.*] Sarcocolla est lacrima arboris in Perside nascentis, turi tenui similis, subfulva, gustu amariuscula. Vim habet vulnera glutinandi et oculorum fluxiones inhibendi. Inseritur et emplastris. Ceterum admixto gummi adulteratur.

Κεφ. ϛ΄. (ρ΄.) [Περὶ Γλαυκίου.] Γλαύκιον χυλός ἐστι βοτάνης κατὰ Ἱεράπολιν τῆς Συρίας γεννωμένης· ἔοικε δὲ αὐτῆς τὰ φύλλα τῆς κερατίτιδος μήκωνος, λιπαρώτερα δὲ καὶ χαμαίζηλα, καὶ βαρύοσμα καὶ πικρότερα ἐν τῇ γεύσει· χυλὸν δὲ ἔχει πολὺν κροκίζοντα· ταύτης τὰ φύλλα βάλλοντες οἱ ἐπιχώριοι εἰς χύτραν, θερμαίνουσιν ἐν κλιβάνοις ἡμιψυγέσιν ἄχρι μαρασμοῦ, εἶτα ἐκκόψαντες ἐκθλίβουσι τὸν χυλόν[100]· ἔστι δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ πρὸς τὰ ὀφθαλμικὰ ἐν ἀρχῇ, ψυκτικοῦ ὄντος.

Κεφ. ϛα΄. (ρα΄.) [Περὶ Κόλλης.] Κόλλα, ἣν ἔνιοι ξυλοκόλλαν καλοῦσι, ἢ ταυροκόλλαν, καλλίστη ἐστὶν ἡ ῥοδιανὴ, ἐκ τῶν βοείων βυρσῶν σκευαζομένη· ἔστι δὲ λευκὴ καὶ διαυγὴς ἡ τοιαύτη, ἡ δὲ μέλαινα ἥττων. Δύναμιν δὲ ἔχει, λυθεῖσα ὄξει, λειχῆνας καὶ λέπρας τὰς ἐπιπολαίους ἀφιστάνειν· πυρίκαυστά τε οὐκ ἐᾷ φλυκταινοῦσθαι, μεθ᾽ ὕδατος θερμοῦ ἐνεθεῖσα καὶ καταχριομένη· ἔστι δὲ καὶ τραυματικὴ, διεθεῖσα μέλιτι καὶ ὄξει.

Κεφ. ϛβ΄. (ρβ΄.) [Περὶ Ἰχθυοκόλλης.] Ἡ δὲ ἰχθυο-

100) Cod. C. ὄντως δὲ ἐκθλίβοντες ἐκλαμβάνουσι τὸν χυλὸν πρὸς τὰ —.

Cap. XC. (C.) [*De Glaucio.*] Glaucium succus est herbae, quae ad Hierapolin Syriae nascitur. Folia ipsius similia sunt papaveri cornuto, nitidiora tamen et in terram sparsa, graveolentia et gustanti amariora: liquorem habent copiosum, croceum. Haec folia indigenae in ollam coniecta semifrigidis clibanis calefaciunt, donec tabescant, dein contusis succum exprimunt. Est autem eius usus ad oculorum affectus in initio, cum refrigerandi vim habeat.

Cap. XCI. (CI.) [*De Glutine.*] Gluten, quod nonnulli xylocollam vocant, vel taurocollam, praestantissimum est rhodiacum, quod e coriis bubulis conficitur. Candidum vero id est ac translucens, nigrum vero minus probatur. Vim habet in aceto solutum impetigines leprasque summae cutis delendi. Ambusta non patitur in pustulas attolli, ex aqua calida dilutum et illitum. Vulnerarium quoque est, si melle et aceto diluatur.

Cap. XCII. (CII.) [*De Ichthyocolla.*] Ichthyocolla

κόλλα λεγομένη κοιλία ἐστὶν ἰχθύος κητώου· διαφέρει δὲ ἡ ἐν Πόντῳ γεννομένη, οὖσα λευκὴ, ὑπόπαχυς[1], οὐ ψωρώδης, τάχιστα τηκομένη· ὠφελεῖ δὲ εἰς τὰς κεφαλικὰς ἐμπλάστρους καὶ λεπρικὰς δυνάμεις καὶ εἰς τετάνωθρα τῶν προσώπων.

Κεφ. ϛγ'. (ργ'.) [Περὶ Ἰξοῦ.] Ἰξὸς καλός ἐστιν ὁ νέος[2] καὶ πρασίζων τῷ χρώματι κατὰ τὰ ἐντὸς, ἐκτὸς δὲ ὑπόξανθος, μηδὲν ἔχων τραχὺ ἢ πιτυρῶδες· γίνεται δὲ ἔκ τινος καρποῦ περιφεροῦς[3], (τοῦ θάμνου) γεννομένου ἐν δρυΐ, ἔχοντος[4] τὰ φύλλα ὅμοια πύξῳ· κόπτεται δὲ ὁ καρπὸς, εἶτα πλύνεται, εἶτα ἐν ὕδατι ἕψεται· ἔνιοι δὲ μασσώμενον αὐτὸν ἐργάζονται· γίνεται δὲ καὶ ἐκ μηλέας καὶ ἀπίου καὶ ἐξ ἄλλων δένδρων· εὑρίσκεται δὲ καὶ πρὸς ῥίζαις θάμνων τινῶν[5]. Δύναται δὲ διαφορεῖν, μαλάσσειν, ἐπισπᾶσθαι, συμπέπτειν φύματα, παρωτίδας καὶ τὰς ἄλλας ἀποστάσεις, μιγεὶς ῥητίνῃ καὶ κηρῷ ἴσῳ· ἐπινυκτίδας τε ἐν σπληνίῳ ἶᾶται·

1) Sic Marcell. in cod.; vulgo ὑπότραχυς.

2) Marcell. legit λεῖος.

3) Marcell. legit περὶ θέρος, congruente Plinio.

4) Sic Sarac. emendavit. Vulgo: καρπ. περιφ. γεννωμ. ἐν δρυΐ, τῇ ἐχούσῃ. Prisci interpretes ἔχοντος legerunt, sed retulisse ad καρπὸν videntur.

5) Interposita plura de proventu habet Serap., quae nusquam leguntur.

dicta venter est piscis cetacei. Praestat, quae e Ponto provenit, candicans, crassiuscula, minime scabra et quae celerrime liquescit. Utilis est in emplastris cephalicis leprarumque medicaminibus et iis, quae faciei cutem erugant.

Cap. XCIII. (CIII.) [*De Visco.*] Viscum optimum est recens, colore intus prasino, extus vero subflavo, quodque nihil habet asperi aut furfuracei. Confit e fructu quodam rotundo, fruticis in robore nascentis, foliis buxo similibus. Contunditur fructus, dein lavatur, post in aqua decoquitur. Sunt, qui commanducando ipsum parent. Nascitur quoque in malo, pyro aliisque arboribus, invenitur etiam ad fruticum quorumdam radices. Vim habet discutiendi, molliendi, attrahendi, maturandi tubercula, parotidas aliosque abscessus, resinae parique cerae admixtum: epinyctidas quoque in splenio sanat. Ve-

σὺν λιβανωτῷ δὲ ἕλκη παλαιὰ καὶ κακοήθεις ἀποστάσεις μαλάσσει· καὶ σπλῆνας τήκει σὺν ἀσβέστῳ, ἢ γαγάτῃ λίθῳ, ἢ ἀσίῳ ἑψηθεὶς καὶ ἐπιτεθείς· ἕλκει δὲ καὶ ὄνυχας σὺν ἀρσενικῷ ἢ σανδαράχῃ ἐπιπλασθείς· μιγεὶς δὲ ἀσβέστῳ καὶ τρυγὶ ἐπιτείνει τὴν δύναμιν αὐτοῦ[6].

Κεφ. ϞΔʹ. (ϼΔʹ.) [Περὶ Ἀπαρίνης.] Ἀπαρίνη, οἱ δὲ ἀμπελόκαρπον, οἱ δὲ ὀμφαλόκαρπον, οἱ δὲ φιλάνθρωπον καλοῦσιν, οἱ δὲ ἰξόν· κλῶνες πολλοὶ, μακροὶ[7], τετράγωνοι, τραχεῖς· φύλλα δὲ ἐκ διαστήματος κυκλωτερῶς περικείμενα, ὥςπερ τὰ τοῦ ἐρυθροδάνου· ἄνθη λευκά· σπέρμα σκληρὸν, λευκὸν, στρογγύλον, ὑπόκοιλον[8] ἐκ μέσου ὡς ὀμφαλός· προςέχεται[9] δὲ καὶ ἱματίοις ἡ πόα· χρῶνται δὲ αὐτῇ καὶ οἱ ποιμένες ἀντὶ ἠθμοῦ ἐπὶ τοῦ γάλακτος πρὸς ἔκληψιν[10] τῶν ἐν αὐτῷ τριχῶν. Ταύτης τὸ σπέρμα καὶ οἱ καυλοὶ καὶ τὰ φύλλα χυλισθέντα φαλαγγιοδήκτοις καὶ ἐχιοδήκτοις βοηθεῖ[11], πινόμενα[12] μετὰ οἴνου· καὶ ὠταλγίας ἰᾶται ὁ χυλὸς ἐγχυμα-

6) Matthiol. legit αὐτῶν.
7) Sic cod. C.; μικροί vulgo.
8) Cod. C. ὑποποίκιλον.
9) Sic cod. N.; πρόςέρχεται vulgo.
10) C. ἔκλειψιν.
11) C. θεραπεύει, N. παύει φαλαγγιοδήκτους.
12) Sic cod. C., quod auguratus est Sarac.; πινόμενον vulgo.

tera vero ulcera malignosque abscessus cum ture mollit et lienem liquat cum calce viva aut gagate alioque lapide coctum et impositum. Ungues quoque extrahit cum arsenico aut sandaracha illitum. Cum calce viva et vini faece mixtum vim suam intendit.

Cap. XCIV. (CIV.) [*De Aparine.*] Aparine, quam alii ampelocarpon aut omphalocarpon, alii philanthropon dicunt, alii denique viscum, ramos habet multos, longos, quadrangulos, asperos, folia per intervalla circinatim circumposita, velut rubiae. Flores candidi: semen durum, album, rotundum, in medio quodammodo concavum, instar umbilici. Herba ipsa vestibus adhaeret. Ea vero pastores coli vice utuntur ad eximendos e lacte pilos. Seminis, caulium ac foliorum expressus succus e vino potus contra phalangiorum viperarumque morsus praebet auxilium.

τιζόμενος· ἡ δὲ ἀναληφθεῖσα ὀξυγγίῳ λείῳ, διαφορεῖ χοιράδας.

Κεφ. ϟέ. (ρέ.) [Περὶ Ἀλύσσου.] Ἄλυσσον[13] [οἱ δὲ ἀσπίδιον, οἱ δὲ ἁπλόφυλλον, οἱ δὲ ἀκκύσητον, οἱ δὲ ἀδέσετον] φρυγάνιόν ἐστι μονόκαυλον[14], ὑπότραχυ, φύλλα ἔχον στρογγύλα· παρ' οἷς ὁ καρπὸς, ὡς ἀσπιδίσκια διάδιπλα, ἐν οἷς τὸ σπέρμα ὑπόπλατυ· φύεται ἐν ὀρεινοῖς καὶ τραχέσι τόποις. Ταύτης τὸ ἀφέψημα ποθὲν λυγμοὺς τοὺς δίχα πυρετοῦ λύει· καὶ κρατηθὲν δὲ ἢ ὀσφρανθὲν[15] τὸ αὐτὸ δρᾷ· σὺν μέλιτι δὲ λεῖον φακοὺς καὶ ἔφηλιν ἀποκαθαίρει· δοκεῖ δὲ καὶ λύσσαν κυνὸς[16] ἰᾶσθαι, συγκοπὲν ἐδέσματι καὶ δοθέν· καὶ κρεμάμενον δὲ ἐν οἰκίᾳ ὑγιεινὸν λέγεται εἶναι καὶ ἀνθρώποις ἀβάσκαντον· περιαφθὲν δὲ φοινικῷ ῥάκει, θρεμμάτων νόσους ἀπελαύνει.

Κεφ. ϛϛ'. (ρϛ'.) [Περὶ Ἀσκληπιάδος.] Ἀσκληπιὰς[17] [οἱ δὲ κισσίον, οἱ δὲ κισσόφυλλον καλοῦσι] κλωνία ἀνίησι

13) Cum Sarac. sic scribendum, quanquam et codd. et priores edd. ἄλυσον habeant. 14) Oribas. et Ald. hoc habent, quod omiserunt cum Asulano et Marc. ceteri.
15) Salmasius (proleg. ad hyl. p. 8.) in optimis codicibus ὀφθέν legisse testatur. 16) Lacuna λυσσοδήκτους.
17) Goupyl. et Sarac. ἀσκληπίας, perperam.

Idem auribus infusus earum doloribus medetur. Herba ipsa, si axungia trita excipiatur, strumas discutit.

Cap. XCV. (CV.) [*De Alysso.*] Alyssum [alii aspidium, alii haplophyllon, alii accyseton aut adeseton vocant] fruticulus est singulari caule, subasper, foliis rotundis: iuxta quae fructus est duplicium scutulorum effigie, in quo semen quadantenus latum. Nascitur in montosis asperisque locis. Huius decoctum potum solvit singultus, qui sunt citra febrim. Idem praestat, si teneatur aut olfiat. At cum melle tritum lentigines et maculas a sole natas emendat. Existimatur et rabiei caninae mederi, contusum in eduliis et exhibitum. Quin et in domo suspensum salutare, ac tum hominibus, tum aliis animalibus fascini praesidium esse fertur. Panno vero puniceo circumligatum pecorum morbos abigit.

Cap. XCVI. (CVI.) [*De Asclepiade.*] Asclepias [quam alii hederulam, alii hederae folium vocant] ramos

μακρά· ἐφ' ὧν φύλλα[18] κισσῷ ὅμοια, ῥίζας πολλὰς καὶ λεπτὰς[19], εὐώδεις· ἄνθος βαρύοσμον, σπέρμα δὲ ὡς πελεκίνου[20]· φύεται ἐν ὄρεσι· βοηθοῦσι δὲ αἱ ῥίζαι ἐν οἴνῳ πινόμεναι στροφουμένοις καὶ θηριοδήκτοις· καὶ τὰ φύλλα καταπλαττόμενα ἁρμόζει πρὸς τὰς ἐν μαστοῖς καὶ μήτρᾳ[21] κακοηθείας.

Κεφ. ς'. (ρζ'.) [Περὶ Ἀτρακτυλίδος.] Ἀτρακτυλὶς [οἱ δὲ ἄμυρον, οἱ δὲ κνίκος ἀγρία, οἱ δὲ ἀσπίδιον, προφῆται ἄφεδρος, Αἰγύπτιοι χηνὼ, Ῥωμαῖοι πρεσέπιουμ, οἱ δὲ φουσούγρεττις, οἱ δὲ κλόνουκα ῥούστικα] ἄκανθά ἐστιν ἐοικυῖα κνίκῳ, μικροτέρα[22] δὲ πολλῷ, φύλλα ἔχουσα ἐπ' ἄκρου τῶν ῥαβδίων· τὸ δὲ πλεῖον γυμνὸν, τραχὺ, ᾧ καὶ αἱ γυναῖκες χρῶνται ἀντὶ ἀτράκτου· ἔχει δὲ καὶ κεφάλια[23] ἐπ' ἄκρου ἀκανθώδη· ἄνθος ὠχρὸν, ἐν ἐνίοις δὲ τόποις πορφυροῦν[24]·

18) Primus Asulanus interposuit μακρά, quod seriores repetunt: sed nec Oribas., nec cod. C., nec Ald.

19) Cod. C. ῥίζας μακρὰς, εὐώδεις. 20) Cod. C. πελεκισκοί.

21) Sic manifesto cod. C., quod iam odoratus est Sarac. Edd. omnes μήτρας.

22) Sic Oribas.; Ald. μακρότερα δὲ πολλῷ φύλλα, ut longiora folia notet, sicut et interpretes priores.

23) Goupyl. legit κόμην.

24) Hoc ἐν ἐνίοις — πορφυροῦν codices C. N. X. et Ald. habent. Asulanus primus ad notha ablegavit: nec ratio constat.

emittit longos, in quibus folia hederae similia, radices numerosas, tenues, odoratas, florem graveolentem, fructum ceu securidacae. Nascitur in montibus. Radices in vino potae torminibus et contra venenatorum animalium morsus opitulantur. Folia vero imposita mammarum et matricis malignis vitiis conferunt.

Cap. XCVII. (CVII.) [*De Atractylide.*] Atractylis: [sunt, qui amyron, aut cnicum sylvestrem, aut aspidion vocant, Prophetae aphedron, Aegyptii cheno, Romani praesepium, aliqui fusum agrestem aut colum rusticam appellant.] Spina est cnico similis, sed multo minor, folia in summis gerit virgultis: maior autem pars nuda est et aspera, qua etiam feminae pro colu utuntur. Capitula fert in cacumine spinosa, florem pallidum, in non-

ῥίζα δὲ λεπτὴ, ἄχρηστος· ταύτης τὰ φύλλα καὶ ἡ κόμη καὶ ὁ καρπὸς λεῖα ποθέντα σὺν πεπέρει καὶ οἴνῳ, σκορπιοπλήκτους ὠφελεῖ. Ἔνιοι δ' ἱστοροῦσι, τοὺς πληγέντας[25], ἄχριπερ ἂν κρατῶσι τὴν πόαν, ἀνωδύνους εἶναι[26], ἀποθεμένους δὲ ἀλγεῖν.

Κεφ. ϛη'. (ρη'.) [Περὶ Πολυκνήμου.] Πολύκνημον [οἱ δὲ κλινοπήδιον, οἱ δὲ πολυγόνατον, οἱ δὲ Διὸς ἠλακάτη, οἱ δὲ ἐχεώνυμον, Ῥωμαῖοι πουτιαλογονθρία]· θάμνος ἐστὶ φρυγανώδης, ἔχων φύλλα ὀριγάνῳ ἐμφερῆ, τὸν δὲ καυλὸν πολυγόνατον, ὥςπερ γλήχωνος, οὐκ ἔχει μέντοι τὸ σκιάδιον, μικρὰ δ' ἐπ' ἄκρῳ κορύμβια μετ' εὐωδίας τινὸς δριμείας. Ποιεῖ δὲ, καταπλασσόμενον χλωρὸν ἢ ξηρὸν μεθ' ὕδατος, πρὸς τραύματα, κολλῶσα· δεῖ δὲ πεμπταῖον λύειν· πίνεται καὶ πρὸς στραγγουρίαν καὶ ῥήγματα σὺν οἴνῳ. [Ἐδίδαξεν ἡ πεῖρα, ὡς ἀποτριβομένων τῶν κλωναρίων αὐτοῦ οἴνῳ λευκῷ τοὺς ἐχομένους τοῖς λεγομένοις βιασμοῖς μέγα (λαγχάνειν) βοήθημα][27].

Κεφ. ϛθ'. (ρθ'.) [Περὶ Κλινοποδίου.] Κλινοπόδιον

25) Cod. C. ἀλγοῦντας. 26) Cod. C. μένειν.

27) Ultima, ἐδίδαξεν — βοήθημα, recepta in textum ab Ald. et Asulano, a Marcello suspecta existimata, a reliquis ad notha ablegantur.

nullis locis purpurascentem. Radix tenuis est et nulli usui. Huius folia, coma et semen trita potaque cum pipere et vino a scorpione percussis succurrunt. Tradunt et nonnulli, percussos, quamdiu herbam eam tenuerint, doloris expertes esse, sed illa deposita statim dolere.

Cap. XCVIII. (CVIII.) [*De Polycnemo.*] Polycnemum [quod alii clinopedion, alii polygonaton, nonnulli Iovis colum aut echeonymon, alii putei loriculum (?) vocant] frutex est surculosus, folia habens origano similia, caule geniculato, uti pulegium. Neque vero umbellum habet, sed parvos in cacumine corymbos, cum ari quadam odoris iucunditate. Seu recens, seu aridum, ex aqua impositum efficaciter vulnera glutinat; sed quinto die solvi debet. Ad stranguriam itidem et rupta ex vino bibitur. [Experientia docuit, ramulos in vino albo tritos magno esse praesidio iis, quos affectus, violentiae dicti, male habent].

Cap. XCIX. (CIX.) [*De Clinopodio.*] Clinopodium

[οἱ δὲ κλεώνικον, οἱ δὲ ὠκιμοειδὲς, οἱ δὲ ζώπυρον καλοῦσι] θαμνίον ἐστὶ καὶ τοῦτο φρυγανῶδες, δισπίθαμον, φυόμενον ἐν πέτραις, ἔχον φύλλα ἑρπύλλῳ παραπλήσια· καὶ τὰ ἄνθη ὅμοια ὡς[28] κλίνης ποσὶν, ἐκ διαστημάτων ἐμφερῆ πρασίῳ· Πίνεται δὲ ἡ πόα καὶ τὸ ἀφέψημα αὐτῆς πρὸς θηρίων δήγματα καὶ σπάσματα καὶ ῥήγματα καὶ στραγγουρίαν· ἄγει καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα, καὶ ἀκροχορδόνας ἀποβάλλει ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας πινόμενον· [κοιλίαν τε ἵστησιν ἐπὶ τρίτον ἑψόμενον καὶ πινόμενον, ἀπυρέτοις ἐν οἴνῳ, πυρέττουσι δὲ δι' ὕδατος][29].

Κεφ. ρ'. (ρι'.) [*Περὶ Λεοντοπετάλου*·] *Λεοντοπέταλον* [οἱ δὲ λεοντοπόδιον, οἱ δὲ λεύκηθρον[30], οἱ δὲ λεόντιον, οἱ δὲ δωρὶς, οἱ δὲ δωρικτερὶς, οἱ δὲ λυχνὶς ἀγρία, οἱ δὲ παρδάλη, οἱ δὲ θορύβηθρον, οἱ δὲ ῥαπήϊον, οἱ δὲ μήκων κερατῖτις, οἱ δὲ ἀνεμώνη, Ῥωμαῖοι κουβίλια μαρίνα[31], οἱ δὲ σῆμεν λεονίνουμ, οἱ δὲ παπαβέρκουλουμ[32]]. Καυλὸν ἀνίησι σπιθαμιαῖον ἢ

28) Sarac. auguratur, πῶς esse legendum.

29) Uncinis inclusa merito suspecta videbantur Marcello, quia in codd. bonis deerant.

30) Sic cod. C.; λευκήορον vulgo.

31) Hoc e cod. C.

32) Sic iterum cod. C., cum in Ald. et ceteris καταβέλκλουμ.

[aliis cleonicon, aliis ocimoides aut zopyron dictum] fruticulus est etiam surculosus, duum dodrantum altitudine, nascens in rupibus. Folia serpyllo similia et flores lecti pedes quodammodo referentia, ex intervallis marrubii modo disposita. Bibitur herba ipsiusque decoctum ad venenatorum animalium morsus, ad convulsa ruptaque et ad stranguriam. Pellit et menses partusque. Verrucas pensiles avellit, aliquot diebus epotum. [Alvum sistit ad tertias decoctum et potum, siquidem febris absit, in vino, a febrientibus ex aqua.]

Cap. C. (CX.) [*De Leontopetalo.*] Leontopetalon [quod et leontopodion et leucethron, et leontion, et dorida et doricterida, alii lychnidem sylvestrem, alii pardalen aut thorybethron, nonnulli rapeïon, alii papaver corniculatum vel anemonen, Romani cubilia marina, semen leoninum aut papaverculum vocant.] Caulem pro-

καὶ μείζονα, ἔχοντα μασχάλας πλείστας, ἐφ᾽ ὧν ἄκρων λοβοὶ ὅμοιοι ἐρεβίνθοις[33]· ἐν δὲ τούτοις δύο ἢ τρία σπερμάτια· ἄνθη φοινικᾶ, ἐοικότα ἀνεμώνῃ· φύλλα δὲ ὅμοια κράμβῃ, ἐντετμημένα ὡς τὰ τῆς μήκωνος· ῥίζαι μέλαιναι[34], ὥσπερ γογγύλη, ἐξοχὰς ἔχουσαι, καθάπερ κονδύλους τινάς· φύεται δ᾽ ἐν ἀρούραις καὶ ἐν τῷ σίτῳ. Ταύτης ἡ ῥίζα σὺν οἴνῳ πινομένη, βοηθεῖ ἑρπετοδήκτοις, ταχέως ἀπόνους ποιοῦσα· μίσγεται δὲ καὶ εἰς τοὺς ἰσχιαδικοὺς κλυσμούς.

Κεφ. ρα΄. (ρια΄) [Περὶ Τευκρίου.] Τεύκριον, οἱ δὲ καὶ τοῦτο χαμαίδρυν καλοῦσιν, οἱ δὲ τευκρίδα[35], πόα ῥαβδοειδής, ἐοικυῖα χαμαίδρυϊ, λεπτόφυλλος, ἔχουσα ἐρεβίνθῳ πέταλον ὅμοιον. Φύεται δὲ πλεῖστον ἐν Κιλικίᾳ, τῇ κατὰ Γεντιάδα καὶ Κητίδα[36]. Δύναμιν δὲ ἔχει χλωρὰ μετ᾽ ὀξυκράτου ποθεῖσα ἢ ξηρὰ ἀποζεσθεῖσα καὶ πινομένη, σπλῆνα τήκειν ἰσχυρῶς· καταπλάσσεται δὲ μετὰ σύκων καὶ ὄξους ἐπὶ σπληνικῶν· ἐπὶ θηριοδήκτων δὲ μετ᾽ ὄξους μόνου χωρὶς σύκων.

33) Cod. C. N. ἐφ᾽ ὧν ἀκροὶ λοβοὶ (omiss. ὁμ. ἐρ.)

34) Sic cod. C., Ald., Asulan., Marc., Cornar.; Goupyl. contra et Sarac. ῥίζα μέλαινα.

35) Hoc ultimum Asul. et Marc. spuriis accensent. Quo iure, latet.

36) Sic conieci e Ptolem. et collatis lectionibus Asulani et Marcelli, qui Κηπίδα legunt. Ald. et rell. Κισσάδα.

fert dodrantalem vel altiorem, plurimas habens axillas, in quarum cacuminibus siliquae sunt cicerum forma, ac in his duo vel tria minuta semina. Flores punicei, anemones similes; folia brassicae, incisa sicut papaveris. Radices nigrae, rapo similes, tuberculis, velut nodis, obsitae. Nascitur in arvis ac inter segetes. Huius radix ex vino pota commorsis a serpente auxiliatur, dolorem statim eximens. Miscetur et ischiadicorum clysmatibus.

Cap. CI. (CXI.) [*De Teucrio.*] Teucrium, sunt qui etiam chamaedryn aut teucrida appellent. Herba est, virgae speciem prae se ferens, chamaedryi similis, tenui folio ac ciceris figura. In Ciliciae regionibus, Gentiade ac Cetide dictis, copiose provenit. Recens cum posca, vel etiam aridae fervefactae ius potu potenter lienem liquandi vim habet. Sed et lienosis imponitur cum ficis et aceto, venenatorum autem animalium morsibus ex aceto solo sine ficis.

Κεφ. ϱβ΄. (ϱιβ΄.) [Περὶ Χαμαίδρυος.] Χαμαίδρυς· οἱ δὲ χαμαίδρωψ, ἢ λινόδρυς, Ῥωμαῖοι τριψάγο μίνορ· διὰ δὲ τὸ σώζειν τινὰ ἐμφέρειαν τῷ τευκρίῳ, καὶ ταύτην τινὲς τεύκριον ἐκάλεσαν. Φύεται ἐν τραχέσι καὶ πετρώδεσι τόποις. Ἔστι δὲ θαμνίσκος σπιθαμιαῖος, φύλλα ἔχων μικρὰ, τῷ σχήματι καὶ τῇ σχέσει[37] δρυῒ ὅμοια, πικρά· ἄνθος ὑποπόρφυρον, μικρόν· συλλέγειν δὲ αὐτὴν δεῖ ἐγκύμονα τοῦ καρποῦ. Δύναμιν δὲ ἔχει χλωρὰ ἀφεψηθεῖσα σὺν ὕδατι καὶ ποτιζομένη, βοηθεῖν σπάσμασι, βηχὶ, σπληνὶ ἐσκιῤῥωμένῳ, δυςουροῦσιν, ὑδρωπικοῖς ἐν ἀρχαῖς· ἄγει καὶ ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα, σπλῆνα τήκει, σὺν ὄξει ποθεῖσα· πρὸς δὲ τὰ θηρία[38] σὺν οἴνῳ πινομένη καὶ καταπλασσομένη ποιεῖ· λεία δὲ δύναται καὶ εἰς καταπότια ἀναπλάσσεσθαι πρὸς τὰ εἰρημένα, καὶ ἀνακαθαίρειν ἕλκη παλαιὰ σὺν μέλιτι· αἴρει δὲ ἀχλῦς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς σὺν ἐλαίῳ λεία ἐγχριομένη· ἀλειφομένη δέ ἐστι θερμαντική[39].

37) Sic cod. C., *θέσει* cod. X., *σχέσει* Ald. et editt. omnes, *ortu* Serap.

38) Cod. C. *καὶ τ᾽ ἄλλα θανάσιμα.*

39) Sic legendum esse coniicit Sarac. e Plinio et Serap. Vulgo *ἐγχρ. καὶ ἀλειφ. ἔστι δὲ θερμ.*

Cap. CII. (CXII.) [*De Chamaedrye.*] Chamaedrys dicitur nonnullis chamaedrops, aliis linodrys, Romanis trixago minor. Sunt et qui eam teucrium appellaverint, propter similitudinem quamdam cum hac planta. Nascitur in asperis et rupestribus locis. Est vero fruticulus dodrantalis, foliis minutis, quae figura habituque quercina referunt et amara sunt: flos est purpurascens, exilis. Carpenda est planta, dum semine praegnans est. Recens in aqua decocta et propinata, convulsis, tussi, lieni indurato, urinae difficultate laborantibus, et incipientibus hydropicis auxiliatur. Ciet etiam menses, partusque provocat, lienemque ex aceto pota liquat. Est et adversus animantia venenata cum vino pota aut illita efficax. Sed et trita in catapotia redigi potest ad supradicta et ad repurganda vetera ulcera cum melle. Trita vero cum oleo et illita caligines oculorum discutit. Perunctione autem excalefacit.

Κεφ. ργ. (ριγ΄.) [Περὶ Λευκάδος[40].] Λευκὰς ὀρεινὴ πλατυφυλλοτέρα τῆς ἡμέρου ἐστὶ, δριμύτερόν τε καὶ πικρότερον ἔχουσα τὸν καρπὸν καὶ ἀστομώτερον· δραστικωτέρα μέντοι τυγχάνει τῆς ἡμέρου· ἐπιπλασσόμεναι δὲ ἀμφότεραι καὶ πινόμεναι, ἁρμόζουσι μετ᾽ οἴνου ἐπὶ τῶν ἰοβόλων καὶ μάλιστα τῶν θαλασσίων.

Κεφ. ρδ΄. (ριδ΄.) [Περὶ Λυχνίδος στεφανωματικῆς.] Λυχνὶς στεφανωματική· [οἱ δὲ ἀθάνατος, οἱ δὲ ἀκυλώνιον, οἱ δὲ βαλλάριον, οἱ δὲ γερανοπόδιον, οἱ δὲ κορύμβιον, οἱ δὲ ταύριον, οἱ δὲ σκῆπτρον, οἱ δὲ μαλόϊον, Αἰγύπτιοι σεμεὸν, προφῆται αἷμα ἀποκαθημένης, Ῥωμαῖοι γενικουλάρις, οἱ δὲ βαλλάρια·] ἄνθος ἐστὶν ὅμοιον λευκοΐῳ, ἐμπόρφυρον δὲ, πλεκόμενον εἰς τὰ στεφάνια· ἧς τὸ σπέρμα βοηθεῖ σὺν οἴνῳ ποθὲν σκορπιοπλήκτοις.

Κεφ. ρε΄. (ριε΄.) [Περὶ Λυχνίδος ἀγρίας.] Λυχνὶς ἀγρία [οἱ δὲ τραγόνωτον[41], οἱ δὲ ἀτόκιον, οἱ δὲ ἱερακοπόδιον, οἱ δὲ λαμπὰς, Αἰγύπτιοι σεμοῦρα, προφῆται ἀποκαθημένης ταῦρος,

40) Totum hoc caput mutilum, nec e codd., qui in promptu sunt, restituendum.

41) Sic Ald.; τραγόνατον vulgo.

Cap. CIII. (CXIII.) [*De Leucade.*] Leucas montana latioribus est foliis, quam sativa, semine vero acriore, amariore atque ori etiam magis ingrato: potentior tamen est sativâ. Utraque cum vino et illitu et potu contra virulentorum animalium, maximeque marinorum, venena efficax.

Cap. CIV. (CXIV.) [*De Lychnide coronaria.*] Lychnis coronaria [nonnullis dicitur immortalis, aliis aquilonium, aut vallarium, geranopodium etiam, corymbium, taurium, sceptrum et maloïum, Aegyptiis semeon, prophetis sanguis mulieris menstrualis, Romanis genicularis seu vallaria] flos est leucoïo similis, sed purpurascens, qui in sertula nectitur. Semen in vino potum a scorpione ictis auxiliatur.

Cap. CV. (CXV.) [*De Lychnide sylvestri.*] Lychnis sylvestris [aliis tragonoton, aliis atocion, aut pes accipitris, aliis lampas, Aegyptiis semura, prophetis genitale

Ῥωμαῖοι ἴντιβουμ ἀγρέστεμ, οἱ δὲ λαπάτου [42] καφαγουΐνα, οἱ δὲ στέριδος] ὁμοία τῇ ἡμέρῳ κατὰ πάντα· τὸ δὲ σπέρμα αὐτῆς < β' πληθὲν ποθὲν ἄγει κατὰ κοιλίαν χολώδη, καὶ σκορπιοπλήκτοις ἁρμόζει· φασὶ δὲ καὶ τοὺς σκορπίους ναρκώδεις καὶ ἀπράκτους γίνεσθαι, παρατεθείσης αὐτοῖς τῆς πόας.

Κεφ. ρς'. (ρις'.) [Περὶ Κρίνου.] Κρίνον βασιλικόν· [οἱ δὲ κρινάνθεμον, οἱ δὲ καλλείριον, προφῆται αἷμα Ἄρεως, Ὀσθάνης αὖρα κροκοδείλου, Αἰγύπτιοι συμφαιφοῦ, οἱ δὲ τίαλος, Ῥωμαῖοι λίλιουμ, οἱ δὲ ῥόσα Ἰουνώνις [43], οἱ δὲ οἰνομάγριουμ [44], Σύροι σασᾶ, Ἀφροὶ ἀβίβλαβον.] Τούτου τὸ ἄνθος στεφανωματικόν ἐστι, καλούμενον ὑπ' ἐνίων λείριον· ἀφ' οὗ καὶ τὸ χρίσμα κατασκευάζεται, ὅ τινες λείρινον, οἱ δὲ σούσινον καλοῦσι· μαλακτικὸν ὂν τῶν νεύρων, καὶ ἰδίως τῶν περὶ μήτραν σκληριῶν. Τῆς δὲ πόας τὰ φύλλα καταπλασσόμενα ἑρπετοδήκτοις βοηθεῖ· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰ καύματα, ζεσθέντα [45]· ταριχευθέντα δὲ ἐν ὄξει τραυματικὰ

42) Sic Ald.; λάπατον vulgo.
43) Sic cod. C.; ἰκώνης vulgo. Λίλιουμ cod. N., λίνουμ vulgo.
44) Pariter e cod. C.
45) Cod. C. σβεσθέντα.

mulieris menstrualis, Romanis intybus agrestis, aliis lapathi cafaguina, aut steridos appellata] omni ex parte sativae similis est. Semen duabus drachmis potum biliosa per alvum ducit, ictis a scorpione idonea. Sed et aiunt, scorpiones hac herba admota torpescere prorsusque inertes fieri.

Cap. CVI. (CXVI.) [*De Lilio.*] Lilium regium [alii crinanthemon vocant, alii callirion, prophetae sanguinem Martis, Osthanes auram Crocodili, Aegyptii symphaiphu, alii tialos, Romani linum, aut rosam Iunonis, Syri sasa, Afri abiblabon.] Huius flos est coronarius; lirium nonnulli vocant. Ex eo paratur unguentum, quod aliqui lirinum, alii susinum appellant, nervos, privatimque matricis duritias molliens. Herbae folia imposita serpentium morsibus opitulantur: fervefacta quoque adustis proficiunt: aceto vero condita vulneribus prosunt. Ex

γίνεται. Ὁ δὲ χυλὸς αὐτῶν μιγεὶς ὄξει καὶ[46] μέλιτι, ἑψηθείς τε ἐν χαλκώματι ὑγρὸν[47] γίνεται φάρμακον πρὸς τὰ παλαιὰ ἕλκη καὶ πρόςφατα τραύματα. Ἡ δὲ ῥίζα ὀπτὴ λεία[48] σὺν ῥοδίνῳ πυρίκαυστα ἰᾶται, καὶ ὑστέραν μαλάσσει, καὶ ἔμμηνα ἄγει, καὶ ἕλκη ἐπουλοῖ· σὺν μέλιτι δὲ λεανθεῖσα νεύρων διακοπὰς καὶ στρέμματα ἰᾶται· ἀλφούς τε ἀποκαθαίρει καὶ λέπρας καὶ πίτυρα, καὶ ἀχῶρας σμήχει· τά τε πρόςωπα καθαίρει καὶ ἀῤῥυτίδωτα ποιεῖ· σὺν ὄξει δὲ λεία ἢ σὺν ὑοςκυάμου φύλλοις καὶ ἀλεύρῳ πυρίνῳ ὄρχεων φλεγμονὰς παραιτεῖται· τὸ δὲ σπέρμα ἑρπετῶν δήγμασιν ἀντιφάρμακον, ποθέν· ἐρυσιπελάτων δὲ κατάπλασμα, σὺν οἴνῳ λεανθέντα, τό τε σπέρμα καὶ τὰ φύλλα. Φασὶ δέ τινες καὶ πορφυρᾶ ἄνθη κρίνου γίνεσθαι· ἐνεργέστατα[49] δέ γεννᾶται ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ Πισιδίᾳ τῆς Παμφυλίας πρὸς τὴν τοῦ χρίσματος κατασκευήν.

Κεφ. ρζ. (ριζ.) [Περὶ Βαλλωτῆς.] Βαλλωτὴ, ἢ μέλαν ἢ μέγα πράσιον, οἱ δὲ πράσιον ἕτερον καλοῦσιν[50] [οἱ

46) Sic Serap. et cod. C.; ἢ vulgo.
47) Sic cod. C., quod iam Sarac. vulg. ὑγρῶν substituit.
48) Sic recte Ald.; λεῖα solus habet Sarac.; Marcell. interponit ἢ.
49) Sic emendavit ex interpretibus Sarac.; vulgo ἐναργέστατα.
50) Sic ex Ald.

eorum succo, in aeneo vase decocto, adiectis aceto et melle, liquidum fit medicamentum, veteribus ulceribus recentibusque vulneribus utile. Radix inassata et cum rosaceo trita ambusta sanat, vulvam emollit, menstrua ciet, ulceraque cicatrice obducit. Cum melle autem detrita, praecisis nervis contortisque medetur, alphosque, lepras et furfures emendat. Quin et achoras exterget, faciemque simul purgat et erugat. Eadem trita cum aceto aut hyoscyami foliis et farina tritici, testium inflammationes demulcet. Semen vero potum serpentium morsibus adversatur: erysipelatis autem semen et folia trita ex vino imponuntur. Tradunt nonnulli, etiam purpureos nasci liliorum flores. Ceterum in Syria et Pisidia Pamphyliae lilia unguento conficiendo efficacissima proveniunt.

Cap. CVII. (CXVII.) [*De Ballota.*] Ballota, aut nigrum aut maius marrubium, quod et alterum marru-

δὲ νοφθὰν, οἱ δὲ νοτιανοσκέμιν, οἱ δὲ νόσπρασσον, οἱ δὲ νωθερᾶς, οἱ δὲ νωχελὶς, οἱ δὲ νωστελὶς, οἱ δὲ νῶφρυς, οἱ δὲ γνώθουρις, οἱ δὲ γνωτέρα, Ῥωμαῖοι ἄπνιουμ, οἱ δὲ μέλιταμ[51], οἱ δὲ οὐλκεράρια, οἱ δὲ μαῤῥούβιουμ, οἱ δὲ κανθηρίνουμ[52], Αἰγύπτιοι ἄσφος, οἱ δὲ ἔσκε[53], προφῆται αἷμα Ἰσίωνος·] καυλοὺς ἀνίησι τετραγώνους, μέλανας, ὑποδασέας, ἐκ μιᾶς ῥίζης πλείονας· φύλλα δὲ πρασίῳ ὅμοια, μείζονα δὲ καὶ δασέα, ὑποστρόγγυλα[54], ἐκ διαστημάτων τοῦ καυλοῦ, δυςώδη, παραπλήσια μελισσοφύλλου· ὅθεν καὶ τοῦτο μελισσόφυλλον ἐκάλεσαν· καὶ τὰ ἄνθη τε ἅμα περίκειται[55] τοῖς καυλοῖς τροχοειδῶς. Ταύτης τὰ φύλλα, καταπλασσόμενα μεθ' ἁλῶν, ποιεῖ πρὸς τὰ κυνόδηκτα· μαρανθέντα δὲ ἐν θερμοσποδιᾷ κονδυλώματα στέλλει, ῥυπαρά τε ἕλκη σὺν μέλιτι ἀποκαθαίρει.

Κεφ. ρη΄. (ριη΄.) [Περὶ Μελισσοφύλλου.] Μελισσόφυλλον, ὃ ἔνιοι μελίτταιναν καλοῦσιν, [οἱ δὲ μελίτταιον, οἱ δὲ μελίφυλ-

51) Sic cod. C.; μέδαταμ vulgo.

52) Sic cod. C.; μαρούβιουμ, οἱ δὲ κανθουρίνουμ vulgo.

53) C. αἴσκι.

54) Sic Ald. Ceterae interponunt, omisso ὑποστρόγγυλα, στρογγυλότερα καὶ μέλανα.

55) Quod vulgo adest λευκοῖς, contrarium καυλοῖς μέλασι, sicut antea; neque λευκὰ legendum, ut ad flores traducatur. Omittendum cum Oribas.

bium dicunt [alii nophthan, notianoscemin, nosprasson, notheras, nochelis, nostelis, nophrys, gnothuris, gnotera, Romani apnium aut melitam, ulcerariam, etiam cantherinum, Aegyptii asphos aut eske, prophetae sanguinem dicunt Isionis] caules edit quadrangulos, nigros, hirsutiusculos, ex una radice plures. Folia habet marrubio similia, maiora tamen et hirsuta, subrotunda, ex intervallis caulis (nascentia), graveolentia, melissae similia, unde et hoc melissam appellant. Sed et flores una cum foliis rotatim caules ipsos ambeunt. Huius folia e sale imposita adversus canis morsus efficacia sunt. Calido vero cinere flaccida reddita condylomata reprimunt, sordidaque ulcera cum melle purgant.

Cap. CVIII. (CXVIII.) [*De Melissa.*] Melissa, quam aliqui melittaenam [alii melittaeum, alii meliphyl-

λον, οἱ δὲ ἐρυθρὰ, οἱ δὲ τημελῆ, Ῥωμαῖοι ἀπιάστρουμ[56], οἱ δὲ κιτράγω, Γάλλοι μερισειμόριον·] Ὠνόμασται δὲ οὕτω[57] διὰ τὸ ἥδεσθαι τῇ πόᾳ τὰς μελίττας· *ἔοικε δὲ αὐτῆς τὰ φύλλα καὶ τὰ καυλία τῇ προειρημένῃ βαλλωτῇ· μείζονα δὲ ταῦτα καὶ λεπτότερα, οὐχ οὕτω δασέα, ὄζοντα δὲ κιτρομήλου. Ἁρμόζει δὲ τὰ φύλλα ποτιζόμενα σὺν οἴνῳ καὶ καταπλασσόμενα πρὸς σκορπιοπλήκτους καὶ φαλαγγιοδήκτους καὶ κυνοδήκτους· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν καταντλούμενον πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ· εἴς τε ἐγκαθίσματα πρὸς ἐμμήνων ἀγωγὴν εὐθετεῖ· ὀδονταλγίαις τε διάκλυσμα, ἔγκλυσμά τε δυσεντερικοῖς· βοηθεῖ καὶ τοῖς ὑπὸ μυκήτων πνιγομένοις σὺν νίτρῳ τὰ φύλλα πινόμενα καὶ στροφουμένοις· καὶ ἐκλεικτὸν ὀρθοπνοϊκοῖς· καταπλασσόμενα δὲ σὺν ἁλσὶ[58] διαφορεῖ χοιράδας καὶ ἕλκη ἀνακαθαίρει· τά τε ἐπὶ τῶν ἀρθριτικῶν ἀλγήματα παραιτεῖται καταπλασθέντα.*

Κεφ. ρθ΄. (ριθ΄.) [Περὶ Πρασίου.] Πράσιον [οἱ δὲ

56) Vulgo *ὠτιωστροῦ.*

57) Ita cod. N. et ed. Ald. Alii *διὰ τὸ ἥδεσθαι* proxime post *καλοῦσι* ponunt.

58) Lacuna legit *ἀλφίτῳ.*

lum, alii erythran, alii temele, Romani apiastrum et citraginem, Galli merisimorion appellant.] Vocatur sic, quod apes ea herba delectantur, Foliis et cauliculis ante dictae ballotae similis: maiora tamen illa et tenuiora, neque ita hirsuta, citreum vero malum redolent. Folia autem e vino pota atque etiam imposita prosunt contra scorpionum ictus, nec non et phalangiorum canisque rabidi morsus. Eorumdem decoctum fotu ad eadem valet. Convenit etiamnum feminarum insessibus ad ciendos menses. Colluitur et in dentium doloribus, et clysma ex eo ad intestinorum difficultates paratur. Adminiculum praebent et folia cum nitro bibita iis, qui a fungis strangulantur, nec non torminosis, linctu vero erecta cervice anhelantibus. Ceterum imposita cum sale strumas discutiunt et ulcera purgant, sed et arthriticos dolores illita sedant.

Cap. CIX. (CXIX.) [*De Marrubio.*] Marrubium

εὐπατώριον, οἱ δὲ φυλλόφαρες, οἱ δὲ τριπέδιλον, οἱ δὲ καμηλοπόδιον, οἱ δὲ φιλόπολις[59], Αἰγύπτιοι ἀστερόπη, προφῆται αἷμα ταύρου, οἱ δὲ ἄφεδρος, γόνος Ὥρου, Ῥωμαῖοι μαρρούβιουμ, οἱ δὲ λαβεώνια, Ἀφροὶ ἀτιερβέρζια] θάμνος ἐστὶν ἀπὸ μιᾶς ῥίζης πολύκλαδος, ὑπόδασυς, λευκὸς, τετράγωνος τοῖς ῥάβδοις· φύλλον δὲ τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ ἴσον, ὑποστρόγγυλον, δασὺ, ἔνρυσσον[60], πικρὸν τῇ γεύσει· ἐκ διαστημάτων δὲ ἐπὶ τῶν καυλῶν τὸ σπέρμα, καὶ ἄνθη οἱονεὶ σπόνδυλοι τραχέα· φύεται περὶ τὰ οἰκόπεδα καὶ ἐρείπια[61]. Τούτου τὰ φύλλα ξηρὰ σὺν τῷ σπέρματι ἑψόμενα σὺν ὕδατι, ἢ χυλιζόμενα χλωρὰ[62], δίδοται μετὰ μέλιτι φθισικοῖς, ἀσθματικοῖς, βήσσουσιν· ἀνάγει καὶ πάχος ἐκ θώρακος, ἴριδος ξηρᾶς μιγείσης· δίδοται καὶ ταῖς μὴ καθαιρομέναις γυναιξὶ πρὸς ἀγωγὴν ἐμμήνων καὶ δευτέρων, καὶ δυστοκούσαις καὶ θηριοδήκτοις καὶ τοῖς θανάσιμον πεπωκόσι· κύστει μέντοι καὶ νεφροῖς ἄθετα[63]· τὰ δὲ φύλλα καταπλασ-

59) Sic cod. N.; φιλόφαρες vulgo.
60) Sic cod. C.; ἔρισσον vulgo.
61) θριγκία cod. C.
62) ὑγρὰ cod. N. et loco δίδοται habet ad finem βοηθεῖ.
63) Sic codd. C. N.; ἄθετοι vulgo.

[alii eupatorium aut phyllophares, alii tripedilon, alii camelopodion, alii philopolin, Aegyptii asteropen, prophetae sanguinem tauri, alii menstruum sanguinem aut genituram Hori, Romani marrubium et labeoniam, Afri atierberzia appellant] frutex est ab una radice ramosus, subhirsutus, albus, virgis quadrangulis. Folium pollicem aequat, subrotundum, hirsutum, subrugosum, gustu amarum. Semen est in caulibus ex intervallis: flores verticillato ambitu asperi. Nascitur circa domorum areas et rudera. Huius foliorum siccorum cum semine decoctum ex aqua, aut etiam recentium foliorum succus una cum melle tabidis, anhelantibus tussientibusque exhibetur. Crassos humores e pectore, admixta iride sicca educit. Datur et mulieribus, quae non purgantur, ad evocanda menstrua et secundas pellendas: itemque difficile parientibus atque his, qui a venenatis bestiis commorsi sunt, nec non et iis, qui venena hauserunt. Attamen vesicam ac

σόμενα σὺν μέλιτι ῥυπαρὰ ἕλκη ἀνακαθαίρει, πτερύγιά τε καὶ νομὰς ἀφίστησι, καὶ ὀδύνας πλευρῶν παραιτεῖται· καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν δὲ σκευαζόμενον χύλισμα, ἐκθλιβομένων τῶν φύλλων, καὶ συστρεφόμενον ἐν ἡλίῳ πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ· ἔστι δὲ καὶ ὀξυδερκὲς, σὺν οἴνῳ καὶ μέλιτι ἐγχριόμενον· ἀποκαθαίρει δὲ καὶ ἴκτερον διὰ τῶν ῥινῶν· ὠταλγίαις τε ἁρμόζει, ἐγχυματιζόμενον καθ' ἑαυτὸ καὶ μετὰ ῥοδίνου [64].

Κεφ. ρί. (ρκ΄.) [*Περὶ Στάχυος.*] Στάχυς, θάμνος ἐμφερὴς πρασίῳ, ὑπομηκέστερος δὲ καὶ πλεῖστα φυλλάρια ἔχων ἐκ διαστημάτων ὑποστρόγγυλα, δασέα [65], σκληρὰ, εὐώδη, λευκά· ῥαβδία δὲ πλείονα ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης, λευκότερα τῶν τοῦ πρασίου. Φύεται ἐν ὀρεινοῖς [66] καὶ τραχέσι χωρίοις. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, δριμεῖαν· ὅθεν τὸ ἀπόζεμα τῶν φύλλων ἔμμηνα καὶ δεύτερα ἄγει πινόμενον.

Κεφ. ρια΄. (ρκα΄.) [*Περὶ Φυλλίτιδος.*] Φυλλῖτις· [οἱ

64) Cod. N. adscripta habet sequentia: *Τὰ δὲ φύλλα σὺν στέατι ὑείῳ παλαιῷ κυνόδηκτα θεραπεύει.* Plura etiam aliena a nostris codd. habet Serap.

65) Sic codd. C. N. et Anguillara. Vulgo *πλεῖστα φύλλα ἀραιὰ ἔχων*, quod contrarium σκληροῖς manifeste corruptum est.

66) C. *ἀρούραις.*

renes offendit. Folia cum melle illita sordida ulcera purgant, pterygia nomasque sistunt, et laterum dolores mitigant. Sed et succus foliis contusis expressus et in sole coactus ad eadem pollet. Cum vino quoque ac melle inunctus oculorum claritatem adiuvat: per nares itidem regium morbum expurgat. Denique aurium doloribus per se et cum rosaceo convenienter instillatur.

Cap. CX. (CXX.) [*De Stachy.*] Stachys frutex est marrubio similis, sed aliquanto longior, et folia proferens ex intervallis minuta, numerosa, subrotunda, hirsuta, rigida, odorata, albida, et complures virgulas ab eadem radice exeuntes, quam marrubii candidiores. Nascitur in montosis et asperis locis. Vim habet calefacientem, acrem: ideoque foliorum decoctum menstrua secundasque potu pellit.

Cap. CXI. (CXXI.) [*De Phyllitide.*] Phyllitis [aliis

δὲ φυλλὶς[67], οἱ δὲ ἄκαυλον, οἱ δὲ λάπαθον ἄγριον καλοῦσι] φύλλα ἀνίησιν ὅμοια λαπάθῳ, ἐπιμηκέστερα δὲ καὶ εὐθαλέστερα[68], ϛ ἢ ζ, ὀρθὰ, λεῖα ἐκ τῶν ἔμπροσθεν[69], ἐκ τῶν ὄπισθεν δὲ καθάπερ σκώληκας ἔχοντα ἀπηρτημένους, λεπτούς. Φύεται ἐν παλισκίοις[70] καὶ παραδείσοις. Γευσαμένῳ στρυφνή. Οὔτε δὲ καυλὸν, οὔτε καρπὸν, οὔτε ἄνθος φέρει. Ταύτης τὰ φύλλα μετ᾽ οἴνου πινόμενα πρὸς ἑρπετοδήκτους ποιεῖ· ἐπὶ τετραπόδων τε διὰ στόματος ἐγχυματισθεῖσα[71] βοηθεῖ· πίνεται καὶ πρὸς δυσεντερίαν καὶ διάῤῥοιαν.

Κεφ. ριβ'. (ρκβ'.) [Περὶ Φαλαγγίου.] Φαλάγγιον, οἱ δὲ φαλαγγίτιον, οἱ δὲ καὶ ταύτην λευκάκανθαν καλοῦσι· κλῶνές εἰσι δύο, ἢ τρεῖς, ἢ πλείονες, διεστῶτες ἀπ᾽ ἀλλήλων· ἄνθη λευκὰ, παραπλήσια κρίνῳ, ἐντομὰς πολλὰς ἔχοντα· σπέρμα δὲ παχὺ[72], μέλαν, ὥσπερ φακοῦ ἥμισυ[73], ἰσχνότερον μέντοι πολλῷ· ῥιζίον μικρὸν, λεπτὸν, χλωρὸν ἅμα τῷ ἐλ-

67) Sic Ald., Asul. et Marc.; φύλλις Cornar., Goupyl. et Sarac.

68) C. εἰθαλῆ, στερεά. 69) C. et Oribas. ἔνδοθεν.]

70) Sic cod. C., Ald., Asul., Marc.; κατασκίοις Cornar., Goupyl., Sarac.

71) Sarac. legere malebat ἐγχυματισθέντα, ut ad folia quadraret, sed φυλλίτιδι respondet.

72) Marcell. et Sarac. praeferunt e Plin. πλατύ, sed perperam.

73) Marcell. et Lacuna legernnt ἢ μεῖζον.

phyllis, aliis acaulon, nonnullis lapathum sylvaticum dicta] folia promit lapatho similia, sed oblongiora et magis virentia, sena septenave, recta, quaeque parte anteriore laevia cernuntur, posteriore vero vermiculos quasi tenues distantes habent. Nascitur in umbrosis locis et viridariis. Gustu est acerba. Neque vero caulem, neque semen, neque florem profert. Folia in vino pota serpentium morsibus adversantur. Quadrupedibus per os infusa (herba) auxilio est. Bibitur et ad dysenteriam diarrhoeamque.

Cap. CXII. (CXXII.) [*De Phalangio.*] Phalangium, nonnulli phalangiten, alii et hoc leucacantham appellant. Ramuli ei sunt duo, aut tres pluresve, a se distantes; flores candidi, liliaceis similes, incisuras plures habentes. Semen vero crassum, nigrum, ad dimidiatae lentis figuram, sed multo gracilius. Radicula parva, tenuis, quae,

κυσθῆναι ἐκ τῆς γῆς· ὕστερον γὰρ συνέλκεται[74]. Φύεται δὲ ἐν γεωλόφοις. Ταύτης τὰ φύλλα καὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ ἄνθος πινόμενον μετ᾽ οἴνου σκορπιοπλήκτοις βοηθεῖ καὶ φαλαγγιοδήκτοις· λύει δὲ καὶ στρόφους.

Κεφ. ριγ′. (ρκγ′.) [Περὶ Τριφύλλου.] Τρίφυλλον, οἱ δὲ ὀξύφυλλον, οἱ δὲ μηνυανθὲς, οἱ δὲ ἀσφάλτιον, οἱ δὲ κνίκιον, Ῥωμαῖοι τριφόλιουμ ἀκούτουμ ὀδοράτουμ καλοῦσι. Θάμνος ἐστὶ πήχεως[75] μείζων, ῥάβδους ἔχων λεπτὰς[76], μελαίνας, σχοινώδεις[77] παραφυάδας ἐχούσας, ἐφ᾽ ὧν φύλλα ὅμοια λωτῷ τῷ δένδρῳ, τρία καθ᾽ ἑκάστην βλάστησιν· ὀσμὴ δὲ αὐτῶν ἄρτι μὲν φυομένων, πηγάνου, αὐξηθέντων δὲ ἀσφάλτου· ἄνθος δὲ ἀνίησι πορφυροῦν, σπέρμα δὲ ὑπόπλατυ καὶ ὑπόδασυ, ἐκ τοῦ ἑτέρου πέρατος ὥσπερ κεραίαν ἔχον· ῥίζα δὲ λεπτὴ, μακρὰ, ἰσχυρά[78]. Βοηθεῖ δὲ τὸ σπέρμα καὶ τὰ φύλλα, πινόμενα ἐν ὕδατι, πλευριτικοῖς, δυσουροῦσιν, ἐπιληπτικοῖς, ἀρχομένοις ὑδρωπιᾷν, ὑστερικαῖς· ἄγει δὲ καὶ

74) Cod. C. *συνέρχονται.*
75) Oribas. interponit *ἢ καὶ.*
76) Cod. C. *μεστάς.*
77) Cod. C. et interpretes omnes sic legunt; *Σχινώδεις* Ald. et editt.
78) Cod. C. et Lacuna *στερεά.*

dum e terra eruitur, colorem habet herbaceum, dein vero semet contrahit. Nascitur in collibus. Folia, semen et flos, si ex vino bibuntur, contra scorpionum ictus phalangiorumque morsus prosunt: tormina quoque discutiunt.

Cap. CXIII. (CXXIII.) [*De Trifolio.*] Trifolium, quod nonnulli oxyphyllum, alii menyanthes, aut asphaltion et cnicion vocant, Romani autem trifolium acutum odoratum, frutex est cubito altior, virgas habens tenues, nigras, cum surculis iunceis, in quibus folia loti arboris similia, terna e quovis germine. Odor eorum, ubi recens nata sunt, rutam, adultorum vero bitumen referens. Florem edit purpureum, semen latiusculum et subhirsutum, ab altera extremitate velut corniculum gerens. Radix vero tenuis, longa ac firma. Semen et folia in aqua pota pleuriticis, urinae difficultate laborantibus, comitialibus, hydropicis incipientibus et hystericis opitulantur:

καταμήνια. Δεῖ δὲ διδόναι τοῦ μὲν σπέρματος < γ', τῶν δὲ φύλλων < δ'· ἀρήγει δὲ καὶ θηριοδήκτοις τὰ φύλλα λεῖα σὺν ὀξυμέλιτι πινόμενα· Ἱστοροῦσι δὲ ἔνιοι, ὅτι τὸ ἀφέψημα ὅλου τοῦ θάμνου, καὶ τῆς ῥίζης καὶ τῶν φύλλων, καταντλούμενον ἐπὶ τῶν ἑρπετοδήκτων παραιτεῖται τοὺς πόνους. Ὡσὰν δὲ θεραπευθῇ ἕτερον ἕλκος ἔχων, τὰ αὐτὰ πάσχει καταντληθεὶς τοῖς δηχθεῖσι[80]· ποτίζουσι δέ τινες ἐπὶ μὲν τριταίου τρία φύλλα ἢ τρία σπέρματα σὺν οἴνῳ, ἐπὶ δὲ τεταρταίου δ', ὡς λύοντα τὰς περιόδους· μίγνυται δὲ αὐτὴ[81] ἡ ῥίζα καὶ ἀντιδότοις.

Κεφ. ριδ'. (ρκδ'.) [Περὶ Πολίου.] Πόλιον [οἱ δὲ τεύθριον, οἱ δὲ φευξασπίδιον, οἱ δὲ ἀχαιμενὶς, οἱ δὲ ἐβενῖτις, οἱ δὲ μήλοσμον, οἱ δὲ βέλιον, οἱ δὲ λεοντόχαρον] τὸ μέν ἐστιν ὀρεινὸν, ὃ καὶ τεύθριον καλεῖται, οὗ καὶ ἡ χρῆσις. Θαμνίον δέ ἐστι λεπτὸν[82], λευκὸν, σπιθαμιαῖον, καρποῦ πλῆρες, ἔχον κεφάλιον ἐπ' ἄκρου κορυμβοειδὲς, μικρὸν,

79) Sic Sarac. ex interpretibus emendavit; vulgo ὅλον.

80) Totam hanc periodum ad fidem codd. Vindobonensium sic faciliorem reddidi. Vulgo: ᾧ δ' ἂν θεραπευθῇ τις ὕδατι, ἂν ἕτερος ἕλκος ἔχων καταντληθῇ, τὰ αὐτὰ πάσχει τοῖς δηχθεῖσι.

81) Sarac. sic emendat; vulgo αὐτῆς.

82) Oribas. λεπτόφυλλον.

menses quoque cient. Seminis autem ternae drachmae, foliorum quaternae exhiberi debent. Succurrunt et venenatorum morsibus folia trita, ex aceto mulso pota. Tradunt vero nonnulli, totius fruticis, radicis scilicet et foliorum, decoctum fotu dolores eorum mitigare, quos serpentes momorderint. Sicubi curatur aliquis alieno ulcere laborans, eadem patitur ex hoc fotu, ac morsi. Propinant autem quidam terna folia aut totidem semina cum vino in tertianis, in quartanis quaterna, ceu, quae febrium circuitus solvant. Radix denique et antidotis admiscetur.

Cap. CXIV. (CXXIV.) [*De Polio.*] Polium [quod alii teuthrion, alii pheuxaspidion, nonnulli achaemenin, alii ebenitin aut melosmon, belion etiam et leontocharon vocant]. Eius species montana, et teuthrion dicta, usitata est. Exiguus frutex, albusque dodrantalis, semine refertus: capitulum parvum habet in cacumine, corymbii spe-

ὡς πολιὰν τρίχα[83], βαρύοσμον μετὰ ποσῆς εὐωδίας[84]. Τὸ δὲ ἕτερον θαμνωδέστερον, οὐχ οὕτως εὔτονον τῇ ὀσμῇ καὶ ἀδρανέστερον κατὰ τὴν δύναμιν[85]. Δύναται δὲ αὐτῶν τὸ ἀπόζεμα πινόμενον θηριοδήκτοις ἀρήγειν, ὑδρωπικοῖς, ἰκτεριώδεσι· σπληνικοῖς δὲ σὺν ὄξει· ἔστι δὲ καὶ κεφαλαλγὲς καὶ κακοστόμαχον· ἄγει δὲ καὶ κοιλίαν καὶ ἔμμηνα· ὑποστρωννύμενον δὲ καὶ θυμιώμενον θηρία διώκει· καταπλασσόμενον δὲ τραύματα κολλᾷ.

Κεφ. ριέ. (ρκέ.) [Περὶ Σκορδίου.] Σκόρδιον [οἱ δὲ σκόρβιον, οἱ δὲ πλευρῖτις, οἱ δὲ δύςοσμον, οἱ δὲ καλαμίνθη ἀγρία, οἱ δὲ χαμαίδρυς, οἱ δὲ μιθριδάνιος, προφῆται αἷμα Πόδοτος, Αἰγύπτιοι ἀφώ, Ῥωμαῖοι φριξάγω παλούστρις] φύεται ἐν (ὀρεινοῖς τόποις)[86] καὶ ἑλώδεσι, φύλλα ἔχον ἐοικότα χαμαίδρυϊ, μείζονα δὲ καὶ οὐχ οὕτως ἐντετμημένα τὴν περιφέρειαν, ποσῶς δὲ τῇ ὀσμῇ σκορδίζοντα, στυπτικὰ δὲ

83) Serap. legit ὡς κεφάλιον λευκακάνθης.

84) Lacuna maluit δυςωδίας, sed repugnant codd. et interpretes prisci.

85) Cod. N. φύλλα ὑσσώπῳ ἐμφερῆ.

86) Expungere haec non ausim, licet falsa, quoniam, cod. X. unico excepto, qui omittit, reliqui omnes habent. Plin. 25, 6. in campis pinguibus humidisque nasci tradit.

ciem prae se ferens, canis capillis (colore) simile, graveolens cum quadam suavitate. Altera species magis fruticulosa, non ita forti odore praedita, ac viribus imbecillior est. Earum decoctum epotum succurrit venenatorum morsibus, hydropicis et ictericis: spleneticis autem ex aceto propinatur. Capitis porro dolores producit, stomachumque male habet. Alvum etiam ducit et menses. Ceterum substratum suffitumve venenatas bestias abigit: impositum vero vulnera conglutinat.

Cap. CXV. (CXXV.) [*De Scordio.*] Scordium [quidam scorbium nominant, alii pleuritin, alii dysosmon, alii calamintham sylvestrem, alii chamaedryn, alii Mithridanion, prophetae sanguinem Podotis, Aegyptii apho, Romani trixaginem palustrem] nascitur in (montosis et) palustribus locis. Folia habet chamaedryi similia, sed maiora, neque in ambitu ita incisa, allium vero aliquan-

καὶ ἔμπικρα κατὰ τὴν γεῦσιν· καυλία δὲ τετράγωνα, ἐφ᾽ ὧν ἄνθος ὑπέρυθρον[87]. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ πόα θερμαντικὴν, διουρητικὴν, ποτιζομένη χλωρὰ, λεία καὶ ξηρὰ ἀφεψομένη σὺν οἴνῳ πρὸς ἑρπετῶν δήγματα καὶ θανάσιμα[88]. πρός τε δηγμὸν στομάχου καὶ δυσεντερίαν καὶ δυσουρίαν < β′ σὺν ὑδρομέλιτι· καθαίρει καὶ πάχος πυῶδες ἐκ θώρακος· ποιεῖ καὶ πρὸς παλαιὰν βῆχα καὶ ῥήγματα καὶ σπάσματα, σὺν καρδάμῳ καὶ μέλιτι καὶ ῥητίνῃ μιγεῖσα ξηρὰ ἐν ἐκλεικτῷ· καὶ ὑποχόνδριον χρονίως φλεγμαῖνον, ἀναληφθεῖσα κηρωτῇ, παρηγορεῖ· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ποδάγραν, μετ᾽ ὄξους δριμέος περιχριομένη, ἢ μεθ᾽ ὕδατος καταπλασσομένη· προστεθεῖσα δὲ ἔμμηνα κινεῖ· καὶ τραύματα κολλᾷ· ἕλκη παλαιὰ ἀνακαθαίρει καὶ ἀπουλοῖ σὺν μέλιτι· ξηρὰ δὲ ὑπερσαρκώματα στέλλει· πίνεται δὲ καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς χύλισμα πρὸς τὰ εἰρημένα πάθη· ἐνεργέστατον[90] δέ ἐστι τὸ ποντικὸν[91] καὶ τὸ κρητικόν.

87) Cod. C. in cap. peculiari *σίνηπι ἄγριον* una cum *σκορδίῳ* tractans, varias notas addit, quae ad Erysimum Alliariam potius quadrant.

88) Cod. C. omisso *καὶ* habet *θανασίμων*. 89) C. *καρδαμώμῳ*.

90) Sic Sarac. emendavit; vulgo *ἐναργέστατον*.

91) Lacuna legit: *τὸ λυδικὸν, εἶτα τὸ ποντικόν*.

tum redolentia, astringentia gustuque amara, cauliculos quadrangulos, in quibus flos rubicundus. Vim habet herba calefacientem, urinasque ciet. Recens trita itemque arida, decocta in vino, adversus serpentium morsus venenaque propinatur. Ad stomachi vero rosiones, dysenteriam et urinae difficultatem binis drachmis ex hydromelite. Sed et pus crassius e pectore expellit. Facit et arida ad veterem tussim, rupta convulsaque, si cum nasturtio, melle ac resina in eclegmate misceatur: diuturnam quoque hypochondrii inflammationem cerato excepta lenit: valet et ad podagram ex aceto acri oblita, vel ex aqua imposita: subdita vero menses movet. Quin et vulnera conglutinat, vetera ulcera repurgat, et cum melle ad cicatrices perducit. Sicca vero carnis luxuriem coërcet. Sed et expressus ex ea succus ad eadem bibitur vitia. Efficacissimum autem est ponticum creticumque.

Κεφ. ρις'. (ρκς'.) [Περὶ Βηχίου.] Βήχιον [οἱ δὲ ῥίχιον, οἱ δὲ πετρίνη, οἱ δὲ πήγανον, οἱ δὲ πίθιον, οἱ δὲ παγόνατον, οἱ δὲ χαμαιλεύκη, οἱ δὲ πρόχετον, οἱ δὲ ἀρκόφυτον[92], οἱ δὲ χαμαίγειρον, Αἰγύπτιοι σααρθὰ[93], Ῥωμαῖοι τουσιλάγω, οἱ δὲ φαρφάριαμ, οἱ δὲ πουστουλάγω, Βέσσοι ἀσᾶ·] φύλλα ἔχει ὅμοια κισσῷ, μείζονα δὲ, ς' ἢ ζ', ἐκ μὲν τῶν πρὸς τὰ ἄνω χλωρὰ, ἐκ δὲ τῶν πρὸς τὰ κάτω λευκὰ[94], γωνίας πλείους ἔχοντα, καυλὸν σπιθαμιαῖον· ἄνθος ὠχρὸν κατὰ τὸ ἔαρ· ὀξέως δὲ ἀποβάλλει τό τε ἄνθος καὶ τὸν καυλὸν, ὅθεν τινὲς ὑπέλαβον, ἄκαυλον καὶ ἀνανθῆ ὑπάρχειν τὴν πόαν· ῥίζα λεπτή[95]· φύεται περὶ λιβάδας καὶ ἐνύδρους τόπους. Ταύτης τὰ φύλλα λεῖα σὺν μέλιτι καταπλασσόμενα, ἐρυσιπέλατα καὶ πᾶσαν φλεγμονὴν ἴαται· ὑποθυμιώμενα δὲ ξηρὰ εἰς ἀποκαπνισμὸν, τοὺς ὑπὸ ξηρᾶς βηχὸς καὶ ὀρθοπνοίας ὀχλουμένους θεραπεύει, ὅταν χανόντες τὸν καπνὸν τῷ στόματι δέξωνται καὶ καταπίωσι· ῥήσσει δὲ καὶ τὰ ἐν

92) C. ἀρκόφυλλον.

93) C. σααρδρά.

94) Vera haec lectio apud solum Marcell. et cod. N. Ceteri omnes inversam, quae naturae est adversaria, lectionem habent.

95) Quod cum Ald. editt. omnes habent ἄχρηστος, deest in cod. C., nec legit id Oribas. Reiecerunt iam id additament. Manardus, Fuchsius, Matthiolus.

Cap. CXVI. (CXXVI.) [*De Tussilagine.*] Tussilago [nonnullis rhichion, aliis petrine, aut ruta, pithion etiam et pagonaton, aliis chamaeleuca aut procheton, nonnullis arcophyton, aliis chamaegiron, Aegyptiis saartha, Romanis tussilago, aut farfara, aut pustulago dicitur, Bessis asa] folia habet hederae similia, maiora vero, sena aut septena, supra virentia, subtus vero albida, angulis multis praedita, caulem dodrantalem, florem pallidum verno tempore. Brevi vero tempore abiicit et florem et caulem, unde nonnulli opinati sunt, herbam et caule et flore carere. Radix est tenuis. Nascitur in locis ex aqua pluvia inundatis et udis. Folia trita, ex melle imposita, erysipelatis omnique medentur inflammationi: suffita vero arida, ita ut fumus hianti ore excipiatur voreturque, eos sanant, qui sicca tusse ac orthopnoea infestantur: pecto-

θώρακι ἀποστήματα· τὸ δ' αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἡ ῥίζα ὑποθυμιωμένη· ἔμβρυόν τε τεθνηκὸς ἐκβάλλει ἐν ὑδρομέλιτι ἑφθὴ πινομένη.

Κεφ. ριζ'. (ρκζ'.) [Περὶ Ἀρτεμισίας.] Ἀρτεμισία, ἡ μὲν πολύκλωνος, ἡ δὲ μονόκλωνος [οἱ δὲ τοξητησία[96], οἱ δὲ ἐφεσία[97], οἱ δὲ ἀνακτόριος, οἱ δὲ σώζουσα, οἱ δὲ λεία, οἱ δὲ λυκόφρυς[98], προφῆται αἷμα ἀνθρώπου, οἱ δὲ χρυσάνθεμον, Ῥωμαῖοι οὐαλέντια, οἱ δὲ σερπύλλουμ, οἱ δὲ ἔρβα ῥέγια, οἱ δὲ ῥαπίουμ, οἱ δὲ τερτανάγετα, Γάλλοι πονὲμ, Δακοὶ ζουόστη.] Ἡ μὲν πολύκλωνος φύεται ὡς τὸ πολὺ ἐν παραθαλασσίοις τόποις, πόα θαμνοειδὴς, παρόμοιος ἀψινθίῳ, μείζων[99] δὲ καὶ λιπαρώτερα τὰ φύλλα ἔχουσα· καὶ ἡ μέν τις αὐτῆς ἐστιν εὐερνὴς, πλατύτερα ἔχουσα τὰ φύλλα καὶ τὰς ῥάβδους[100]· ἡ δὲ λεπτότερα, ἄνθη μικρὰ, λεπτὰ, λευκὰ, βαρύοσμα[1]· θέρους δὲ ἀνθεῖ[2]. Ἔνιοι δὲ τὸ ἐν μεσογείοις λεπτόκαρφον[3], ἁπλοῦν τῷ καυλῷ, σφόδρα μι-

96) Sarac. auguratur, τοκῶτις vel τοκίτης legendum esse.
97) C. interponit παρθενικὸν, ὑπόλυσσον.
98) Vulgo λυκόφρυξ.
99) Sic cod. C.; μείζω edidit.
100) Καὶ ἡ μέν τις — ῥάβδους deest in Ald.
1) Asul. βαρύοσμος. 2) Sarac. ἄνθει.
3) C. λεπτοκαρφότερον.

ris etiamnum vomicas rumpunt. Eumdem effectum praestat suffita radix, sed et decocta in hydromelite et epota partus mortuos eiicit.

Cap. CXVII. (CXXVII.) [*De Artemisia.*] Artemisia alia ramosa, alia simplex [nonnullis toxetesia, ephesia, anactorios, aliis salvans herba, aliis lia, aut lycophrys, prophetis sanguis humanus, aut chrysanthemon, Romanis valentia, serpyllum, herba regia, rapium, tertanageta, Gallis ponem, Dacis zuoste dicta]. Ramosa crescit plerumque in maritimis locis: herba est fruticosa, absinthii similis, nisi quod maiora habeat et nitidiora folia. Est autem quaedam vegetior, latioribus foliis virgisque: altera habet tenuiora: flores gerit parvos, tenues, candidos, graveolentes. Floret vero aestate. Sunt, qui in mediterraneis herbulam gracili surculo et simplici caule, valde exilem,

κρὸν, ἄνθους περίπλεων κηροειδοῦς[4] τῇ χροιᾷ, λεπτοῦ[5] καλοῦσιν ἀρτεμισίαν μονόκλωνον· ἔστι δὲ εὐωδεστέρα τῆς πρὸ αὐτῆς. Ἀμφότεραι δὲ θερμαίνουσι καὶ λεπτύνουσιν[6]· ἀποζεννύμεναι δὲ ἁρμόζουσιν εἰς γυναικεῖα ἐγκαθίσματα πρὸς ἀγωγὴν ἐμμήνων καὶ δευτέρων καὶ ἐμβρύων, μύσιν τε καὶ φλεγμονὴν τῆς ὑστέρας καὶ θρύψιν λίθων καὶ ἐποχὴν οὔρων· ἡ δὲ πόα κατὰ τοῦ ἤτρου καταπλασθεῖσα πολλὴ, ἔμμηνα κινεῖ· ὁ δὲ ἐξ αὐτῆς χυλὸς, λεανθεὶς σὺν[7] σμύρνῃ καὶ προστεθεὶς, ἄγει ἀπὸ μήτρας, ὅσα καὶ τὸ ἐγκάθισμα· καὶ ποτίζεται δὲ ἡ κόμη πρὸς ἀγωγὴν τῶν αὐτῶν, πλῆθος < γ.

[Κεφ. ριη΄. (ρκη΄.) [Περὶ Ἀρτεμισίας λεπτοφύλλου.[8]] Ἀρτεμισία λεπτόφυλλος, ἥτις γεννᾶται περὶ ὀχετοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ εἰς χώρας σπορίμους· τὸ ἄνθος οὖν αὐτῆς καὶ τὰ φύλλα τριβόμενα ὀσμὴν ἀποδίδωσι σαμψύχου· εἰ οὖν τις πονεῖ τὸν στόμαχον, καὶ κόψει τὴν βοτάνην ταύτης μετὰ ἀμυγδαλίνου ἐλαίου καλῶς, καὶ ποιήσει ὡς μάλαγμα,

4) Sic cod. C., Oribas. et Hermol.; κιῤῥοειδές Ald. et sequ.
5) Ald. et sequ. λεπτὸν, ὅ. 6) Καὶ λεπτ. deest in cod. C.
7) Sic cod. C. Rel. omittunt σύν.
8) Omne hoc caput, ipsa dictione alienum, deest in optimis codd., ut et in Oribas. Reiicitur iam a Marcell.

floribus refertam tenuibus, colore cereis, artemisiam monoclonon (simplicem) appellent. Haec, quam praecedens, gratior est odore. Utraque calefacit et attenuat. Fervefactae insidentibus feminis prosunt ad extrahendos menses, partus secundasque, itemque ad matricis praeclusionem inflammationemque, dein ad comminuendos calculos et ad cohibitam urinam (evocandam). Quin etiam herba ipsa copiosior iliis imposita menses ciet. Succus ex eadem expressus cum myrrha subactus ac vulvae subditus eadem ex utero, quae et insessus, trahit. Sed et coma, eorumdem educendorum gratia, ternis drachmis propinatur.

[Cap. CXVIII. (CXXVIII.) [*De Artemisia tenuifolia.*] Est et artemisia tenuifolia, quae circa rivulos et sepes et in agris frumentariis nascitur. Huius flores et folia si contriveris, sampsuchi odorem spirant. Si quis igitur herbam eam tusam et cum oleo amygdalino bene subactam, more malagmatis, dolenti stomacho imposuerit,

καὶ θήσει ἐπὶ τὸν στόμαχον, θεραπευθήσεται· εἰ δὲ καὶ τὰ νεῦρά τις πονεῖ, τὸν χυλὸν ταύτης μετὰ ῥοδίνου ἐλαίου μίξας χρίει, θεραπευθήσεται.]

Κεφ. ριθʹ. (ρκθʹ.) [Περὶ Ἀμβροσίας.] Ἀμβροσία· οἱ δὲ βότρυς, οἱ δὲ βότρυς ἀρτεμισία, [Ῥωμαῖοι κάπρουμ σιλβάτικουμ, οἱ δὲ ἄπιουμ ῥούστικουμ, Αἰγύπτιοι μερσεώ·] θαμνίσκος ἐστὶ τρισπίθαμος τὸ ὕψος, πολύκλαδος· φύλλα ἔχων περὶ τὴν ἐκβολὴν[9] τοῦ καυλοῦ μικρὰ, ὡς πηγάνου· τὰ δὲ καυλία περίπλεα σπερματίων, ἐοικότων βοτρυδίοις μηδέποτε ἀνθοῦσι· τῇ ὀσμῇ οἰνώδης[10]· ἡ δὲ ῥίζα λεπτὴ, δισπίθαμος. Καταπλέκεται δὲ ἐν Καππαδοκίᾳ τοῖς στεφάνοις. Δύναμιν δὲ ἔχει σταλτικὴν τῶν ἐπιφερομένων καὶ ἀποκρουστικὴν, καταπλασσομένη[11] στύφουσαν.

Κεφ. ρκʹ. (ρλʹ.) [Περὶ Βότρυος.] Βότρυς πόα ἐστὶν ὅλη μηλίνη, θαμνοειδὴς, διακεχυμένη, πολλὰς ἔχουσα μασχάλας· τὸ δὲ σπέρμα ὅλοις τοῖς κλωνίοις περιπέφυκε· φύλλα κιχωρίῳ ἐμφερῆ[12], καὶ τὸ σύμπαν εὐῶδες ἱκανῶς· διὸ καὶ

9) Cod. X. ἐμβολήν.
10) Ald. sola μηκωνώδης, quae cum aliis editt. addit ἡδεῖα, nec cum θαμνίσκῳ congruum, nec in codd. Vindob. reperiundum.
11) Sic Sarac. emendavit; vulgo καταπλασσομένην.
12) Lacuna et cod. X. πολλὰ addunt, quod Sarac. inseruit.

sanabitur. Si quem etiam nervorum dolor male habet, eius contritae succo expresso et mixto cum oleo rosaceo si eum perunxeris, curabitur.]

Cap. CXIX. (CXXIX.) [*De Ambrosia.*] Ambrosia, quam alii botryn aut botryn artemisiam, [Romani caprum sylvaticum, vel apium rusticum, Aegyptii merseo vocant], fruticulus est tres spithamas altus, ramosus: folia habet, qua caulis germinat, parva, rutacea, cauliculos vero minutis seminibus, quasi racemulis nunquam florentibus refertos. Est is odore vinoso. Radix tenuis, duas spithamas aequans. Nectitur in coronas apud Cappadoces. Vis eius, reprimere, repellere et illitu astringere humores, qui in aliquam partem irruunt.

Cap. CXX. (CXXX.) [*De Botry.*] Botrys herba est flava tota, fruticosa, diffusa, et axillis pluribus instructa. Semen circumnascitur ramulos totos: folia cichorio similia. Herba tota admodum suaviter olet, quamob-

ἱματίοις συντίθεται. Φύεται δὲ μάλιστα περὶ χαράδρας καὶ χειμάῤῥους. Δύναμιν δὲ ἔχει σὺν οἴνῳ πινομένη ὀρθοπνοίας παρηγορεῖν· καὶ ταύτην ἀμβροσίαν Καππαδόκαι καλοῦσι, τινὲς δὲ ἀρτεμισίαν.

Κεφ. ρκα'. (ρλα'.) [Περὶ Γερανίου.] Γεράνιον [οἱ δὲ τελωνιτὶς[13], οἱ δὲ τρίκα, οἱ δὲ γερανογέρων, Ῥωμαῖοι ἐχινάστρουμ[14], Ἀφροὶ ἰέσκε] τὸ μὲν φύλλον ἔχει ὅμοιον ἀνεμώνῃ, ἐσχισμένον, μακρότερον, ῥίζαν δὲ ὑποστρόγγυλον, γλυκεῖαν, ἐσθιομένην, ἥτις ποθεῖσα ἐν οἴνῳ ἄχρι < πλῆθος ὑστέρας ἐμπνευματώσεις λύει.

Καλεῖται ὑπ' ἐνίων καὶ ἕτερον γεράνιον [οἱ δὲ ὀξύφυλλον, οἱ δὲ μερτρὺξ, οἱ δὲ μυῤῥὶς, οἱ δὲ καρδάμωμον, οἱ δὲ ὀρίγανον, προφῆται ἱεροβρύγκας, Ῥωμαῖοι πουλμενία, οἱ δὲ κικοτρία, οἱ δὲ γρουΐνα, Ἀφροὶ ἰὲγκ[15]] ἔχον καυλία λεπτὰ, χνοώδη, δισπίθαμα, φύλλα μαλάχῃ ἐμφερῆ, καὶ ἐπ' ἄκρων τῶν μασχαλῶν ἐξοχάς τινας ἀνανενευκυίας, ὡς γεράνων κε-

13) Sarac. auguratur: πελαργῖτις. Posset quispiam πελανῖτις legere, quod inter πέλανον (σῖτον) crescat.

14) Sic cod. C.; οὐχιγάστρουμ vulgo.

15) Sic cod. C. et Ald. Alii ἰὲσκ.

rem vestibus etiam interponitur. Invenitur autem potissimum ad torrentium et rivulorum ripas. Pota ex vino efficax est ad mulcendam orthopnoeam. Et hanc Cappadoces ambrosiam vocant, alii artemisiam.

Cap. CXXI. (CXXXI.) [*De Geranio.*] Geranium [quod et pelonitidem, alii tricam aut geranogeronta, Romani echinastrum, Afri ieske vocant] folium habet anemones simile, incisum, sed longius, radicem subrotundam, dulcem et esui aptam. Haec drachmae pondere in vino pota matricis inflationes solvit.

Vocatur a nonnullis et alterum geranium [quod et oxyphyllum, mertryca, myrrhida, cardamomum, origanum etiam, prophetae hierobryncas, Romani pulmoniam, cicutariam, gruinam, Afri ienk vocant]. Habet id cauliculos tenues, lanuginosos, duarum spithamarum altitudine, folia vero malvae similia, et in summis axillis eminentias

φαλὰς σὺν τοῖς ῥάμφεσιν ἢ κυνῶν ὀδόντας· χρῆσις δὲ αὐτοῦ ἐν ἰατρικῇ οὐδεμία.

Κεφ. ρκβ'. (ρλβ'.) [Περὶ Γναφαλίου.] Γναφάλιον [οἱ δὲ ἱρὲς, οἱ δὲ ἀμπέτοκος[16], οἱ δὲ ἀνάξητον, οἱ δὲ ἀναφαλὶς, Αἰγύπτιοι σεμεὼν, Γάλλοι γελασονὲν, Ῥωμαῖοι κεντούγκλουμ[17], οἱ δὲ τουκούλαρις, οἱ δὲ ἀλβίνους.] Τούτου τοῖς φύλλοις τινὲς ἀντὶ γναφάλου χρῶνται, λευκοῖς[18] οὖσι καὶ μαλακοῖς· ποιεῖ δὲ σὺν οἴνῳ αὐστηρῷ ποτιζόμενα τὰ φύλλα πρὸς δυσεντερίαν.

Κεφ. ρκγ'. (ρλγ'.) [Περὶ Τύφης.] Τύφη φύλλον ἀνίησι κυπερίδι ὅμοιον, καυλὸν λεῖον[19], ὁμαλὸν, ἐπ' ἄκρῳ περικείμενον ἄνθος πυκνὸν καὶ ἐκπαππούμενον, ὃ καλοῦσιν ἔνιοι ἀνθήλην· ταύτης τὸ ἄνθος, ἀναληφθὲν στέατι παλαιᾷ[20] ὑείῳ πεπλυμένῳ, κατακαύματα θεραπεύει· φύεται δὲ ἐν ἕλεσι καὶ ὑδροστασίμοις τόποις.

Κεφ. ρκδ'. (ρλδ'.) [Περὶ Κιρκαίας.] Κιρκαία, οἱ δὲ διρκαίαν καλοῦσι· τὰ μὲν φύλλα ἔχει στρύχνῳ ὅμοια κηπαίῳ,

16) C. ἀμπέτογγος.
17) Sic cod. C.; κέντουλουμ vulgo.
18) Ald. λεπτοῖς.
19) Ald. λευκόν.
20) C. πολλῷ.

quasdam sursum versas, velut gruum capita cum rostris, aut dentes caninos. Usus eius autem in medicina nullus.

Cap. CXX. (CXXXII.) [*De Gnaphalio.*] Gnaphalium [id nonnulli hires, alii ampetocon aut anaxeton aut anaphalis, Aegyptii semeon, Galli gelasonen, Romani centunculum aut tucularin, albinum etiam vocant]. Huius foliis albis mollibusque tomenti vice utuntur. Faciunt autem cum vino austero propinata adversus dysenteriam.

Cap. CXXIII. (CXXXIII.) [*De Typha.*] Typha folium profert cyperidis aemulum, caulem laevem et aequabilem, quem in cacumine flos ambit densus, qui in pappos solvitur, quem aliqui anthelen dicunt. Huius flos, adipe suillo vetere loto exceptus, ambustis medetur. Habitat autem in paludibus aquisque stagnantibus.

Cap. CXXIV. (CXXXIV.) [*De Circaea.*] Circaea, quam et dircaeam appellant, folia gerit solani hortensis,

παραφυάδας δὲ πολλὰς, ἄνθη μέλανα, μικρὰ, πολλὰ, καρπὸν δὲ κεγχροειδῆ ἔν τισιν οἱονεὶ κερατίοις, ῥίζας σπιθαμιαίας, γ' ἢ δ' λευκὰς, εὐώδεις [21], θερμαντικάς· μάλιστα δὲ ἔν τισι πετρώδεσι φύεται τόποις, εὐπνοίοις καὶ εὐηλίοις. Ταύτης ἡ ῥίζα, ὅσον οὐγγίαι [22] δ', θλασθεῖσα καὶ βραχεῖσα ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν οἴνου γλυκέως κοτύλαις ς', καὶ ποθεῖσα ἡμέρας γ', ὑστέραν ἀποκαθαίρει· ὁ δὲ καρπὸς γάλα κατασπᾷ ἐν ῥοφήμασι λαμβανόμενος.

Κεφ. ρκε'. (ρλε'.) [Περὶ Οἰνάνθης.] Οἰνάνθη, οἱ δὲ κερασκόμιον, οἱ δὲ λεύκανθον καλοῦσι, τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὥσπερ σταφυλῖνος, ἄνθη δὲ λευκὰ, καὶ καυλὸν παχὺν, σπιθαμιαῖον, καρπὸν δὲ ὥσπερ ἀτραφάξιος, ῥίζαν μεγάλην, κεφαλὰς ἔχουσαν πλείονας, στρογγύλας· φύεται ἐν πέτραις. Ταύτης ὁ καρπὸς καὶ ὁ καυλὸς καὶ τὰ φύλλα ποτίζεται πρὸς δευτέρων ἐκβολὴν σὺν οἰνομέλιτι· ἡ δὲ ῥίζα σὺν οἴνῳ πρὸς στραγγουρίας ἁρμόζει καὶ ἴκτερον.

Κεφ. ρκς'. (ρλς'.) [Περὶ Κονύζης.] Κόνυζα [μεγάλη,

21) *Εὐώδεις* deest in cod. C.

22) Vulgare *μναῖ* non quadrat ad *κοτύλας ς'*, cum *μνᾶ* circiter centum drachmas aequaret. (Plin. 21, 109. Galen. de comp. sec. gen. lib. 5. p. 789. ed. Lips.)

ac propagines crebras: flores nigros, pusillos, numerosos: semen milii forma in quibusdam velut corniculis: radices dodrantales, ternas quaternasve, albas, odoratas, calefacientes. Nascitur maxime in locis rupestribus, perflabilibus et apricis. Radix unciarum quatuor pondere tusa et in vini dulcis heminis sex diem noctemque macerata triduoque bibita, matricem expurgat. At semen in sorbitionibus assumtum lactis ubertatem praestat.

Cap. CXXV. (CXXXV.) [*De Oenanthe.*] Oenanthe, quam et cerascomion et leucanthon vocant, folia habet dauci, flores candidos, caulem crassum, dodrantalem; semen atriplicis; radicem denique magnam, capitula habentem plura, rotunda. Nascitur in petris. Huius et fructus et caulis et folia ad secundas pellendas cum vino mulso propinantur. Ipsa quoque radix e vino ad stranguriam regiumque morbum valet.

Cap. CXXVI. (CXXXVI.) [*De Conyza.*] Conyza

οἱ δὲ κυνοζεματῖτις, οἱ δὲ δαναῒς, οἱ δὲ τανάχιον, οἱ δὲ φῦκος, οἱ δὲ ἰσχὺς, οἱ δὲ δεινοσμὸς, προφῆται βρεφυκτόνος, οἱ δὲ ἀνουβίας, οἱ δὲ ἡδεμίας, Αἰγύπτιοι κέτι, Ῥωμαῖοι ἴντυβουμ, οἱ δὲ μιλιτάρις μίνα, οἱ δὲ δελλιάριον, οἱ δὲ φεβριφοῦγα, οἱ δὲ φραγμοσὰ, οἱ δὲ μουστεροὶ, οἱ δὲ πισσάν.] Ἡ μέν τις μικρὰ καλεῖται, εὐωδεστέρα οὖσα· ἡ δὲ μείζων, ὑπερέχουσα τῷ θάμνῳ καὶ τοῖς φύλλοις πλατυτέρα καὶ βαρύοσμος· ἀμφότεροι δέ προςεοίκασι τοῖς φύλλοις ἐλαίᾳ· ἔστι δὲ δασέα ταῦτα καὶ λιπαρά· ὕψος δὲ τοῦ καυλοῦ, ἡ μὲν μείζων δύο πήχεων ἔχει, ἡ δὲ ἐλάττων ποδός· ἄνθος ψαφαρὸν [23], μήλινον, ὑπόκιῤῥον [24], ἐκπαππούμενον, ῥίζαι δὲ ἄχρηστοι. Δύναται δὲ ὁ θάμνος ὑποστρωννύμενος [25] σὺν τοῖς φύλλοις καὶ θυμιώμενος θηρία διώκειν καὶ κώνωπας ἀπελαύνειν· κτείνει δὲ καὶ ψύλλας· καταπλάσσεται δὲ τὰ φύλλα ὠφελίμως ἐπὶ ἑρπετοδήκτων καὶ φυμάτων καὶ τραυμάτων· καὶ πίνεται σὺν οἴνῳ τὸ ἄνθος καὶ τὰ φύλλα [26]

23) Cod. C. ψαθαρόν.

24) Sic Ald.; ὑποπικρὸν Asulan. et sequ., μικρὸν cod. C.

25) Cod. C. ἐμπατούμενος.

26) Lacuna addidit e cod. καὶ τὸ σπέρμα.

[grandis, quam alii cynozematitidem, alii danain, alii tanachion, alii fucum, alii ischyn aut graveolentem, prophetae infantum necem, alii anubiam aut hedemian dicunt: ab Aegyptiis vocatur keti, a Romanis intybum, aut militaris mina, aut delliarium et febrifuga. Sunt et qui phragmosa, musteri et pissan appellent]. Quaedam parva vocatur, odore praestantior: maior altera, quae frutice altior est et graveolens, foliisque latioribus. Utriusque folia oleae similia, hirsuta sunt et pinguia. Maioris quidem conyzae caulis binûm cubitorum altitudinem habet, minoris vero pedem aequat. Flos squalidus est, luteus, aut subfulvus, ac in pappos abit. Radices nullius usus. Frutex cum foliis substratu suffituque venenatas bestias fugat, culices abigit, ac pulices quoque necat. Folia utiliter imponuntur serpentium morsibus, tuberculis ac vulneribus. Flores etiam ac folia ad menses partusque pellendos in vino bibuntur: itemque contra

πρὸς καταμηνίων ἀγωγὴν καὶ ἐμβρύων ἐκβολὴν, καὶ στραγγουρίαν, καὶ στρόφους, καὶ ἴκτερον· μετ' ὄξους δὲ ἐπιληπτικοὺς πινόμενα ὠφελεῖ· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν τὰ ἐν μήτρᾳ ἀποκαθαίρει [27]· ὁ δὲ χυλὸς προστεθεὶς ἐκτρωσμοὺς ποιεῖ [28]· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ῥίγη συγχριομένη ἡ πόα μετ' ἐλαίου.

Ἡ δὲ λεπτὴ [οἱ δὲ κόνυζα μικρὰ, οἱ δὲ πάνιος, οἱ δὲ λιβανωτὶς, προφῆται Κρόνος] καὶ κεφαλαλγίας καταπλασσομένη ἰᾶται.

Γίνεται δὲ τρίτον εἶδος κονύζης· ἔστι δὲ καυλῷ παχυτέρα καὶ μαλακωτέρα, τοῖς δὲ φύλλοις μείζων τῆς λεπτῆς, ἐλάσσων δὲ τῆς μείζονος, οὐ λιπαρὰ, βαρυοσμοτέρα δὲ πολλῷ καὶ ἀηδεστέρα καὶ ἀπρακτοτέρα· φύεται δὲ ἐν ἐφύδροις [29].

Κεφ. ρκζ'. (ρλζ'.) [Περὶ Ἡμεροκαλλίδος.] Ἡμεροκαλλὶς [οἱ δὲ ἡμεροκατάλλακτος, οἱ δὲ κρίνον ἄγριον, οἱ δὲ κρινάνθεμον, οἱ δὲ πορφυρανθὲς, οἱ δὲ βολβὸς ὁ αἱματικὸς, οἱ δὲ ἀντικάνθαρον, Αἰγύπτιοι ἰοκροὶ, Ῥωμαῖοι βούλβουμ,

27) Sic codd. C. N. X.; θεραπεύει Ald. et rell. Lacuna add. καὶ ἔμμηνα ἀποκαθαίρει.

28) Cod. C. τρόμους παύει.

29) Ald. ἀνύδροις.

stranguriam, tormina morbumque regium. Eadem ex aceto pota comitiales adiuvant. Quin et decoctum insessu matricem expurgat. Subditus autem succus abortum infert. Sed et herba ex oleo peruncta contra rigores est efficax.

Tenuis vero [quam et conyzam parvam, alii panion aut libanotida, prophetae Saturnum vocant] capitis etiam dolores imposita sanat.

Est et tertium genus conyzae, caule crassiori molliorique, foliis mediae inter maiorem et minorem amplitudinis. Minime autem pinguis ea est, at odore longe gravior, suavitate inferior et minus efficax. Locis aquosis provenit.

Cap. CXXVII. (CXXXVII.) [*De Hemerocallide.*] Hemerocallis [nonnulli hemerocatallacton, alii lilium sylvestre, crinanthemon, porphyranthes, alii bulbum sanguineum, alii anticantharon, Aegyptii iocri, Romani bulbum

οἱ δὲ ἔλιουμ ἀγρέστεμ, οἱ δὲ ἔλιουμ μαρίνουμ, Ἀφροὶ ἀβιβλαβόν] φύλλα ἔχει καὶ καυλὸν ὅμοια κρίνῳ, χλωρὰ δὲ, ὥςπερ πράσα· ἄνθη δὲ ἐν αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἀπόφυσιν γ' ἢ δ', τὴν σχίσιν[30] τῷ κρίνῳ ἐοικότα, ὅταν ἄρξηται χαίνειν[31], τὴν δὲ χρόαν ἰσχυρῶς ὠχράν[32a]· ῥίζαν ὁμοίαν βολβῷ εὐμεγέθει· ἥτις λεία ποθεῖσα καὶ σὺν μέλιτι ἐν ἐρίῳ προστεθεῖσα πεσσός ἐστιν ὑδραγωγὸς καὶ αἱμαγωγός· τὰ δὲ φύλλα λεῖα καταπλασσόμενα φλεγμονὰς μαστῶν τὰς ἐκ τοκετῶν καὶ ὀφθαλμῶν πραΰνει· καὶ καταπλάσσεται δὲ ἡ ῥίζα καὶ τὰ φύλλα ὠφελίμως ἐπὶ τῶν πυρικαύστων.

Κεφ. ρκη'. (ρλη'.) [Περὶ Λευκοΐου.] Λευκόϊον [οἱ δὲ βασίλειον, Ῥωμαῖοι ὄπουλα ἄλβα, οἱ δὲ βίολα ἄλβα, οἱ δὲ αὐγουστία, οἱ δὲ βίολαμ ματρονάλεμ[32b], οἱ δὲ πασσαρίνα, οἱ δὲ πολύφουρα] γνώριμόν ἐστιν· ἔστι δὲ αὐτῆς διαφορὰ ἐν τῷ ἄνθει· ἢ γὰρ λευκόν ἐστιν, ἢ μήλινον, ἢ κυανοῦν[33], ἢ πορφυροῦν εὑρίσκεται. Ἔστι δὲ αὐτῶν εὔχρηστον πρὸς τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν τὸ μήλινον· οὗ τὰ ἄνθη ξηρὰ ἀποζεσθέντα

30) C. N. σχέσιν. 31) C. χάσκειν.

32a) C. εὐανθῆ.

32b) Sic cod. N.; ἀντρονάλεμ vulgo.

33) Ἡ κυανοῦν, quamquam in omnibus legatur exemplaribus, deest tamen in Oribas. et Serap.

aut lilium agreste seu marinum, Afri abiblabon vocant] folia caulemque habet lilio similia, sed porri modo virentia. Flores in singulis ramis terni aut quaterni, lilii divisura, cum dehiscere coeperint, colore perquam luteo. Radix praegrandi bulbo similis est, quae quidem trita potaque, aut cum melle ac lana subdita in passo, aquam et sanguinem educit. Folia vero trita ac illita mammarum a partu oculorumque inflammationes mitigant. Ceterum et radix et folia ambustis utiliter imponuntur.

Cap. CXXVIII. (CXXXVIII.) [*De Levcoïo.*] Levcoïon [alii regium, Romani opulam albam, seu violam albam, augustiam etiam et violam matronalem, aut passerinam et polyphuram vocant] notum est: sed est in floribus differentia. Inveniuntur enim vel albi, vel lutei, coerulei etiam atque purpurei. Est autem luteum praecipui in medicina usus: cuius flores aridi fervefacti in-

εἰς ἐγκαθίσματα ποιεῖ πρὸς τὰς περὶ ὑστέραν φλεγμονὰς καὶ ἀγωγὰς ἐμμήνων· ἀναληφθέντα δὲ κηρωτῇ ῥαγάδας τὰς ἐν δακτυλίῳ[34] θεραπεύει, σὺν δὲ μέλιτι ἄφθας· ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ σὺν οἴνῳ ποθεὶς δραχμῶν δυοῖν πλῆθος, ἢ προστεθεὶς σὺν μέλιτι, ἔμμηνα καὶ δεύτερα καὶ ἔμβρυα ἄγει· αἱ δὲ ῥίζαι, καταπλασθεῖσαι σὺν ὄξει, στέλλουσι σπλῆνα, καὶ ποδαγρικοὺς ὠφελοῦσι[35].

Κεφ. ρκθ'. (ρλθ'.) [Περὶ Κραταιογόνου.] Κραταιόγονον, οἱ δὲ κραταίονον, φύλλα ἔχει ὅμοια τοῖς τοῦ μελαμπύρου· πλείους δὲ ἀπὸ μιᾶς ῥίζης φύονται βλαστοὶ γονατώδεις· καρπὸν δὲ ὅμοιον κέγχρῳ· φύεται ἐν συσκίοις καὶ φρυγανώδεσι[36] ὡς ἐπιτοπολὺ τόποις· ἰσχυρῶς δὲ δριμύ. Ἱστορεῖται δὲ ὑπό τινων ἡ πόσις τοῦ καρποῦ γυναῖκα ἀῤῥενοτόκον ποιεῖν, ἐάν τις μετὰ τὴν κάθαρσιν τῶν καταμηνίων πρὸ τοῦ πλησιάσαι πίνῃ νῆστις τρὶς τῆς ἡμέρας ὁλκὴν τριωβόλου μεθ' ὕδατος κυάθων β' ἐπὶ ἡμέρας μ'· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ πινέτω τὰς ἴσας ἡμέρας καὶ πλησιαζέτω.

34) Vulgo *δακτύλῳ.*
35) Matthioli cod. Cantacuz. addit: *Λευκόϊον θαλάσσιον, οἱ δὲ ἴον θαλάσσιον, Ῥωμαίοις βίολα μαρίνα, δύναμιν ἔχει καὶ αὐτὸ τὴν αὐτὴν τῷ πρὸ αὐτοῦ λευκοΐῳ.*
36) Lacuna legit *φρυγμώδεσι* (*ἅπαξ λεγόμενον.*)

sessu valent contra matricis inflammationes, et menstrua pellunt. Cerato vero excepti rimas sedis, cum melle aphthas sanant. At semen duûm drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle subditum, menses, secundas partusque extrahit. Radices denique ex aceto illitae lienem reprimunt, ac podagricos iuvant.

Cap. CXXIX. (CXXXIX.) [*De Crataeogono.*] Crataeogonon, sive crataeonon, folia habet melampyri, (plures autem ab una radice emicant surculi geniculati,) semen milio simile. Nascitur ut plurimum in umbrosis locis et inter virgulta. Est autem vehementer acre. Traditur a quibusdam, seminis potum efficere, ut mulier virilis sexus fetum pariat, siquidem post menses purgatos, antequam cum viro congrediatur, ieiuna ter per diem seminis ternos obolos in aquae cyathis duobus ad dies quadraginta bibat: bibat et ipsum vir similiter ac totidem diebus, dein vero cum illa coëat.

Κεφ. ρλ'. (ρμ'.) [Περὶ Φύλλου.] Φύλλον, οἱ δὲ ἐλαιόφυλλον, οἱ δὲ βρυωνίαν καλοῦσι· φύεται ἐν πέτραις· τὸ μὲν θηλυγόνον λεγόμενον, ὥσπερεὶ βρύον, ἔχον[37] *χλωρότερον ἐλαίας τὸ φύλλον, καυλὸν λεπτὸν, βραχὺν*[38], *ῥίζαν λεπτὴν, ἄνθος λευκὸν, καρπὸν μείζονα, ὥσπερ μήκωνος. Τὸ δὲ ἀῤῥενογόνον τὰ μὲν ἄλλα ὅμοιον τῷ προειρημένῳ, καρπῷ δὲ διαφέρει· ἔχει γὰρ ὅμοιόν τι τῷ ἄρτι ἐξηνθηκυίας ἐλαίας βοτρυῶδες*[39]· *λέγεται δὲ τὸ ἀῤῥενογόνον ποθὲν ἀῤῥενοτοκεῖν, τὸ δὲ θηλυγόνον θηλυτοκεῖν. Ἱστορεῖ περὶ τούτων Κρατεύας· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τὰ τοιαῦτα μέχρι τῆς περὶ αὐτῶν ἱστορίας προάγειν.*

Κεφ. ρλα'. (ρμα'.) [Περὶ Ὄρχεως.] Ὄρχις, οἱ δὲ κυνὸς ὄρχιν καλοῦσι, φύλλα ἔχει κατὰ γῆς ἐστρωμένα περὶ τὸν καυλὸν καὶ τὸν πυθμένα, ἐλαίᾳ[40] *μαλακῇ ὅμοια, στενώτερα δὲ καὶ λεῖα, μακρότερα· καυλὸν σπιθαμῆς τὸ μῆκος, ἐφ' οὗ*

37) Integrum textum esse, e comparato Theophr. 9, 18. apparet.

38) Lacuna *καρπὸν λεπτὸν, μικρόν.*

39) Codd. C. N. sic scribunt, etiamsi cod. C. interponat *μηλέα*, quod huc non pertinet. Ald. *ὅμοιον ἄνθει ἐξ. ἐλ. βοτρυῶδες.* Sic et Asulan.; Cornar. et Goupyl. *βοτρυώδεα.* Sarac. ita corrigit: *ὅμοιόν τι τῷ ἐξ. ἐλ. βοτρυώδει.*

40) Codd. omnes et interpretes prisci in hac lectione congruunt. Malunt *σκίλλῃ* legere, qui Theophr. 9, 18. congruum reddere student.

Cap. CXXX. (CXL.) [*De Phyllo.*] Phyllon, alii elaeophyllon, bryoniam alii nominant: nascitur in petris. Ac illud quidem, quod thelygonon dicitur, velut floris gemmam (gerit), folium vero oleagineo magis virens, caulem tenuem, brevem, radicem gracilem, florem album, fructum maiorem, velut papaveris (semen). Arrhenogonon autem, cetera priori simile, fructu tamen differt. Habet enim simile aliquid (fructui) olivae, recens e flore emergenti, racemosum. Perhibetur autem, arrhenogoni potu mares generari, thelygoni vero feminas. Haec memoriae prodidit Cratevas: mihi autem videtur talia ad traditionem (solam) prosequi.

Cap. CXXXI. (CXLI.) [*De Orchi.*] Orchis, quem alii canis testiculum vocant, folia habet circa caulis imam partem in terra strata, mollis oleae similia, angustiora tamen, laevia ac longiora; caulem dodrantalem, in quo

ἄνθη πορφυροειδῆ· ῥίζαν βολβοειδῆ, ἐπιμήκη, διπλῆν, στενὴν, ὡς ἐλαίας, τὴν μὲν ἄνω, τὴν δὲ κατωτέρω· καὶ τὴν μὲν πλήρη[41], τὴν δὲ μαλακὴν καὶ ῥυσσήν· ἐσθίεται δὲ ἡ ῥίζα, ὡς βολβὸς ἑψηθεῖσα. Καὶ περὶ ταύτης δὲ ἱστορεῖται, τὴν μὲν μείζονα ῥίζαν, ὑπὸ ἀνδρῶν ἐσθιομένην, ἀῤῥενογόνον εἶναι, τὴν δὲ ἐλάττονα ὑπὸ γυναικῶν, θηλυγόνον. Προςιστορεῖται[42] δὲ καὶ τὰς ἐν Θετταλίᾳ[43] γυναῖκας τὸν μὲν ἁπαλὸν μετὰ αἰγείου γάλακτος ποτίζειν, ὡς παριστᾶν τὰ ἀφροδίσια· τὸν δὲ ξηρὸν πρὸς ἐπίσχεσιν καὶ ἔκλυσιν τῶν ἀφροδισίων· ἀναλύεσθαί τε τὸν ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου πινόμενον. Φύεται δὲ ἐν λιθώδεσι καὶ ἀμμώδεσι τόποις.

Κεφ. ρλβ΄. (ρμβ΄.) [Περὶ Ὄρχεως ἑτέρου.] Ὄρχις ἕτερος, ὃν καὶ σεραπιάδα ἕτερον καλοῦσιν, ὡς καὶ Ἀνδρέας, διὰ τὸ πολύχρηστον[44] τῆς ῥίζης· φύλλα ἔχει ἐοικότα πράσῳ[45], ἐπιμήκη, πλατύτερα δὲ καὶ λιπαρὰ[46], ἐπικαμπῆ ἐν ταῖς μασχάλαις· καυλία σπιθαμιαῖα, ἄνθη δὲ ὑποπόρφυρα· ῥίζα δὲ

41) Lacuna legit *σκληράν*.
42) Sic cod. N.; *προςιστόρηται* vulgo.
43) Serap. legit *Ἰταλίᾳ*.
44) Lobel. stirp. adv. p. 63. maluit *πολύσχιστον*.
45) Sic cod. C., Oribas., Serap.; *πρασίῳ* Ald., Asulan., Cornar.
46) Oribas. *παχέα*, C. *μαλακά*.

flores purpurascentes; radicem bulbosam, oblongam, geminam, angustam, olivarum ad instar; quarum altera superior est, inferior altera; haec quidem plenior, illa mollis et rugosa. Radix cocta ut bulbus comeditur. Et de hac traditur, si maiorem edant viri, mares generari, si minorem feminae, alterum sexum. Insuper autem proditum est, in Thessalia mulieres teneram e lacte caprino propinare ad excitandam libidinem, aridam vero ad eamdem inhibendam, atque ab unius potu alterius vires exsolvi. Nascitur in saxosis locis et sabuletis.

Cap. CXXXII. (CXLII.) [*De Orchi altero.*] Orchis alter, quem alii, velut Andreas et serapiada, propter multiplicem radicis usum, vocant, folia habet porro similia, oblonga, at latiora et pinguia, ex alarum sinu inflexa; cauliculos spithamaeos, flores purpurascentes. Ra-

ὕπεστιν ὀρχιδίοις[47] ὁμοία, ἥτις δύναμιν ἔχει καταπλαττομένη οἰδημάτων σκεδαστικὴν, καὶ ἑλκῶν ἀνακαθαρτικὴν, καὶ ἕρπητος ἐφεκτικήν· ἀνασκευάζει δὲ καὶ σύριγγας, καὶ τὰ φλεγμαίνοντα παρηγορεῖ καταπλασσομένη· ξηρὰ δὲ[48] νομὰς ἵστησι καὶ τὴν σηπεδόνα[49]· καὶ τὰ ἐν στόματι κακοήθη ἰᾶται· ἵστησι δὲ καὶ κοιλίαν σὺν οἴνῳ ποθεῖσα· ἱστορεῖται δὲ καὶ περὶ ταύτης, ὅσα καὶ περὶ τοῦ κυνὸς ὄρχεως.

Κεφ. ρλγ΄. (ρμγ΄.) [Περὶ Σατυρίου.] Σατύριον, οἱ δὲ τρίφυλλον καλοῦσιν, ἐπειδὴ ὡς ἐπιτοπολὺ φύλλα τρία φέρει ἐπὶ γῆς κεκλασμένα[50], λαπάθῳ ἢ κρίνῳ ὅμοια, ἐλάττονα μέντοι καὶ ἐνερευθῆ, καυλὸν δὲ ψιλὸν, μακρὸν, ὡς πήχεως· ἄνθος κρινοειδὲς[51], λευκόν· ῥίζαν βολβοειδῆ, ὅσον μῆλον, πυῤῥὰν, τὰ δὲ ἐντὸς λευκὴν, ὥςπερ ᾠὸν, γευομένῳ γλυκεῖαν καὶ εὔστομον· ταύτην δεῖ πίνειν ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ πρὸς ὀπισθότονον· καὶ εἰ βούλει γυναικὶ συνουσιάσαι, χρῆσαι· φασὶ γὰρ αὐτὴν καὶ ὁρμὴν κινεῖν τὴν ἐπὶ συνουσίᾳ.

47) Sic Oribas., Serap. et Ald.; ῥαβδίοις cod. C.
48) Lacuna addit ἐπιπασσομένη.
49) Sic e Serap. correxi; vulgo τὰ ἐν σηπεδόνι. C. σηπεδονῶδες.
50) Sic Oribas., Serap., Lacuna; ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὴν γῆν φύλλα τρία φέρει κεκλασμένα Ald. et sequ.
51) Sic Oribas., Serap. et Sarac.; κριθοειδὲς Ald. et rell.

dix autem subest testiculis similis. Haec vim habet imposita oedemata dissipandi, ulcera repurgandi, herpetem cohibendi. Fistulas quoque abolet, et illita partes inflammatas demulcet. Arida eadem nomas coërcet et putredinem: maligna etiam vitia in ore sanat. Sistit et alvum, e vino pota. Sed et de hac radice eadem, quae de testiculo canino, narrantur.

Cap. CXXXIII. (CXLIII.) [*De Satyrio.*] Satyrium, quod et alii trifolium vocant, quoniam utplurimum terna folia ad terram refracta, rumici aut lilio similia, sed minora ac rubescentia profert, caulem gerit nudum, cubitalem, florem liliaceum, candidum, radicem bulbosam, mali mole, rufam, intus vero albam, ovi ad instar, sapore dulcem orique gratam. Hanc in vino nigro austero bibere oportet contra opisthotonon. Ipsa quoque utere, si rem cum muliere habere volueris. Eam enim etiam ad complexus venereos excitare aiunt.

Κεφ. ρλδʹ. (ρμδʹ.) [Περὶ Σατυρίου ἐρυθρονίου.] Σατύριον τὸ ἐρυθρόνιον, οἱ δὲ σατύριον ἐρυθραϊκὸν, οἱ δὲ μήλιον τὸ ἐν ὕδασιν, οἱ δὲ ἐντατικὸν[52], οἱ δὲ πριαπίσκον ἢ μόριον[53] [οἱ δὲ σατυρίσκος, οἱ δὲ ὄρχις Σατύρου, Ῥωμαῖοι μολορτίκουλουμ βένερις[54]] ἔχει σπέρμα λινοσπέρμῳ ἐμφερὲς, μεῖζον δὲ καὶ ῥωμαλέον, καὶ στίλβον καὶ λεῖον, ὅπερ ἱστορεῖται καὶ αὐτὸ συνουσίας ἐγείρειν, ὥςπερ καὶ ὁ σκίγκος· ἔστι δὲ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ὁ μὲν φλοιὸς ὑπισχνὸς καὶ πυῤῥός· τὸ δὲ ἔνδοθεν λευκὸν, γευομένῳ εὔστομον καὶ γλυκύ. Φύεται ἐν εὐηλίοις[55] καὶ ὀρεινοῖς τόποις. Ἱστορεῖται δὲ, ὅτι καὶ εἰς τὴν χεῖρα ληφθεῖσα ἡ ῥίζα ἐρεθίζει πρὸς ἀφροδίσια· σὺν οἴνῳ δὲ ποθεῖσα, μᾶλλον.

Κεφ. ρλεʹ. (ρμεʹ.) [Περὶ Ὁρμίνου.] Ὅρμινον ἥμερον [Ῥωμαῖοι γεμινάλις, Δακοὶ ὅρμια] πόα ἐστὶν ἐμφερὴς πρασίῳ τοῖς φύλλοις· καυλὸς δὲ τετράγωνος, ἡμιπηχυαῖος· περὶ ὃν ἐξοχαὶ ὅμοιαι λοβοῖς, ὡς ἐπὶ τὴν ῥίζαν νενευκυῖαι, ἐν αἷς σπέρμα διάφορον· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἀγρίου στρογγύλον εὔ-

52) N. add. οἱ δὲ ἱερόν.
53) Sic cod. N.; πριαπικὸν vulgo.
54) N. αἰερίαν σατυρίου.
55) Serap. ἀνηλίοις legisse videtur.

Cap. CXXXIV. (CXLIV.) [*De Satyrio erythronio.*] Satyrium erythronium, quod aliis erythraicum dicitur, aliis melium aquaticum, aliis entaticum aut priapiscus et morion [nonnullis satyriscus, aut testis Satyri, Romanis molorticulum veneris] semen habet linum simulans, at maius, firmum, splendens ac laeve, quod fertur etiam, non secus ac scincus, libidinem excitare. Est vero cortex radicis subgracilis ac rufus, interna autem pars alba, sapore dulci orique grata. In apricis et montosis locis nascitur. Proditur et radix, si manu teneatur, venerem stimulare, eoque magis, si bibatur in vino.

Cap. CXXXV. (CXLV.) [*De Hormino.*] Horminum sativum [quod Romanis geminalis, Dacis hormia appellatur] herba est foliis marrubio similis; caule quadrangulo, semicubitali, circa quem eminentiae siliquis similes radicem versus spectant, in quibus semen est di-

ρίσκεται φαιὸν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπίμηκες καὶ μέλαν, οὗπερ ἡ χρῆσις. Δοκεῖ δὲ καὶ τοῦτο σὺν οἴνῳ πινόμενον συνουσίαν παρορμᾷν· ἀποκαθαίρει δὲ σὺν μέλιτι ἄργεμα, λευκώματα· καταπλασθὲν δὲ μεθ' ὕδατος, καὶ οἰδήματα διαφορεῖ, καὶ σκόλοπας ἐπισπᾶται· καὶ ἡ πόα δὲ καταπλασθεῖσα τὰ αὐτὰ ποιεῖ· τὸ δὲ ἄγριον ἰσχυροτέραν ἔχει τὴν δύναμιν· ὅθεν μίγνυται καὶ συγχρίσμασι, μάλιστα δὲ τῷ γλευκίνῳ[56].

Κεφ. ρλς'. (ρμς'.) [Περὶ Ἡδυσάρου.] Ἡδύσαρον, τὸ ὑπὸ τῶν μυρεψῶν καλούμενον πελεκῖνος, θάμνος ἐστὶ φυλλάρια ἔχων ἐρεβίνθῳ ὅμοια, λοβοὺς δὲ κερατίοις ἐοικότας· ἐν οἷς τὸ σπέρμα πυῤῥὸν, ὅμοιον πελέκει ἀμφιστόμῳ, ὅθεν ὠνόμασται· πικρὸν γευσαμένῳ, εὐστόμαχον ποθέν· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις· σὺν μέλιτι δὲ προςτεθὲν πρὸ τῆς μίξεως, ἀτόκιον εἶναι δοκεῖ. Φύεται δὲ ἐν κριθαῖς καὶ πυροῖς.

Κεφ. ρλζ'. (ρμζ'.) [Περὶ Ὀνόσματος.] Ὄνοσμα, οἱ δὲ ὀσμάδα, οἱ δὲ φλονῖτιν, οἱ δὲ ὄνωνιν καλοῦσι, τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὅμοια τοῖς τῆς ἀγχούσης, προμήκη, μαλακὰ, ὡς τετραδάκτυλα

56) C. γλαυκίῳ.

versum. Namque in sylvestri rotundum fuscumque reperitur, at in altero oblongum et nigrum, cuius et usus est. Creditur enim in vino bibitum etiam venerem stimulare. Purgat vero cum melle albugines et leucomata: illitumque ex aqua etiam oedemata discutit et infixos aculeos extrahit. Sed et imposita herba eadem praestat. Sylvestre autem magis viribus pollet: quamobrem etiam unguentis, praesertim gleucino, immiscetur.

Cap. CXXXVI. (CXLVI.) [*De Hedysaro.*] Hedysarum, quod unguentarii securigeram vocant, frutex est minutis foliis, ciceri similibus, siliquis vero cornicula referentibus, in quibus semen fulvum, quod ancipitem securim aemulatur, gustu amarum, stomachoque in potu utile. Additur et in antidota. Cum melle vero subditum ante coïtum spem partus adimere creditur. Nascitur inter hordea triticumque.

Cap. CXXXVII. (CXLVII.) [*De Onosmate.*] Onosma, quod alii osmada aut phlonitin, alii ononin vocant, folia habet anchusae similia, oblonga, mollia, quatuor

τὸ μῆκος, τὸ δὲ πλάτος δακτύλου, ἐπὶ γῆς κατεστρωμένα· ἐμφερέστατα τοῖς τῆς ἀγχούσης, καὶ ὁ καυλὸς, καὶ ὁ καρπὸς, καὶ τὰ ἄνθη[57]· ῥιζίον δὲ ὕπεστιν ὑπόμηκες, ἀσθενὲς, λεπτὸν, ἐνερευθὲς ἡσυχῇ. Φύεται δὲ ἐν τραχέσι τόποις. Τούτου τὰ φύλλα ἐν οἴνῳ ποθέντα ἔμβρυα ἄγει· φασὶ δὲ, ὅτι κἂν ἔγκυος ὑπερβῇ τὴν πόαν[58], ἐκτιτρώσκει.

Κεφ. ρλη'. (ρμη'.) [Περὶ Νυμφαίας.] Νυμφαία φύεται ἐν ἕλεσι καὶ ὕδασι στασίμοις· φύλλα δ' ἔχει ὅμοια κιβωρίῳ, σμικρότερα δὲ καὶ ἐπιμηκέστερα, ποσῶς ὑπερέχοντα τοῦ ὕδατος, τὰ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι, πλείονα ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης· ἄνθος δὲ λευκὸν, ὅμοιον κρίνῳ, ἔχον κροκῶδες τὸ μέσον· ὅταν δὲ ἀπανθήσῃ, στρογγύλον, μήλῳ παραπλήσιον τῇ περιφερείᾳ γίνεται ἢ μήκωνος κεφαλῇ, μέλαν, ἐν ᾧ καρπὸς μέλας, πλατὺς, πυκνὸς[59], γευομένῳ γλισχρός· ὁ δὲ καυλὸς[60] λεῖος, οὐ παχὺς, μέλας, ὅμοιος τῷ τοῦ κιβωρίου·

57) Sic codd. C. N. Ἔστι δὲ ἄκαυλος, ἄκαρπος, ἀνανθὴς vulg. lectio manifesto falsa, etiam ob adversarium τὸ ὄνομα.

58) Lacuna legit ῥίζαν.

59) Sic Oribas. et vulg.; Serap. loco πυκνός legit πικρός. Cod. N. οὐ παχὺς, μέγας.

60) Oribas. legit οὐ λεῖος, sed Serap. et codd. congruunt.

digitos longa, digitum lata, humi diffusa. Simillimi anchusae et caulis et fructus et flos. Radicula subest longiuscula, infirma, tenuis ac modice rutila. Nascitur in asperis locis. Folia huius in vino pota partus extrahunt. Sed et praegnans si herbam eam supergrediatur, abortire dicitur.

Cap. CXXXVIII. (CXLVIII.) [*De Nymphaea.*] Nymphaea nascitur in paludibus stagnantibusque aquis. Folia habet ciborio similia, sed minora oblongioraque, plura ex eadem radice prodeuntia, quorum alia super aquam quodammodo exstant, alia in eadem demerguntur. Flos est albus, lilio similis, in quo medium est croceum. At cum defloruerit, adest aliquid rotundum, figura pomum aut papaveris caput referens, nigrum: quod semen nigrum, latum, densum, gustanti glutinosum continet. Caulis vero laevis, non crassus, niger, ciborii cauli simi-

ῥίζα μέλαινα, τραχεῖα[61], ῥοπαλοειδής, ἥτις τέμνεται φθινοπώρῳ. Ξηρὰ οὖν σὺν οἴνῳ ποθεῖσα κοιλιακοὺς ὠφελεῖ, δυσεντερικοὺς, καὶ σπλῆνα τήκει· καταπλάσσεται δὲ πρὸς στομάχου καὶ κύστεως ἀλγήματα ἡ ῥίζα, καὶ ἀλφοὺς σμήχει σὺν ὕδατι· ἀλωπεκίας τε σὺν πίσσῃ ἐπιτεθεῖσα ἰᾶται· πίνεται δὲ[62] καὶ πρὸς ὀνειρωγμοὺς, παραιτεῖται γὰρ τούτους· ἀτονίαν[63] τε ἐργάζεται τοῦ αἰδοίου πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, εἴ τις ἐνδελεχῶς πίνοι· τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ τὸ σπέρμα ποθέν. Δοκεῖ δὲ ὠνομάσθαι νυμφαία διὰ τὸ ἔνυδρον φιλεῖν τόπον[64]. Εὑρίσκεται δὲ πολλὴ ἐν Ἥλιδι[65] ἐπὶ τοῦ Ἀνίγρου[66] ποταμοῦ καὶ τῆς Βοιωτίας ἐν Ἁλιαρτίᾳ[67].

Κεφ. ρλθ΄. (ρμθ΄.) [Περὶ Νυμφαίας ἄλλης.] Γίνεται καὶ ἄλλη νυμφαία, [οἱ δὲ νυμφῶνα καλοῦσι, ἧς τὸ ἄνθος νοῦφαρ λέγεται][68] φύλλα ἔχουσα ὅμοια τῇ προειρημένῃ· ῥί-

61) Oribas. παχεῖα, sed Serap. et codd., ut nos.
62) Vulgo ἡ ῥίζα repetitur, omissum in cod. C.
63) N. ἀγωνίαν.
64) Lacuna ἔνυδρα χωρία.
65) Oribas. Κιλικίᾳ.
66) Vulgo Ἀνύγρου. Cf. Strabo lib. 8. p. 87.
67) Vulgo ἐν Ἁλιάρτῳ. Cf. Strabo lib. 9. p. 428.
68) Codd. Vindob. non habent uncinis inclusa. Matthioli vero exemplar textum nostrum habuit. Ald. et sequentes, praeter Marcellum, loco νοῦφαρ βλέφαρα ponunt.

lis. Radix nigra, aspera, clavae similis, quae autumno secatur. Ea sicca, cum vino pota, coeliacis ac dysentericis auxiliatur, lienemque consumit. Stomachi quoque ac vesicae doloribus sedandis ipsa radix imponitur, et vitiligines ex aqua emendat: calvitiei etiamnum cum pice imposita medetur. Eadem contra veneris insomnia bibitur, quae adimit: quin et aliquot diebus continuo pota, genitale flaccidum et enerve reddit. Idem et seminis poti effectus est. Ceterum nymphaea dici fertur, quod aquosa loca amet. Plurima autem invenitur in Anigro, Elidis fluvio, et in Haliartia, regione Boeotica.

Cap. CXXXIX. (CXLIX.) [*De Nymphaea altera.*] Nascitur et altera nymphaea, [quam et nymphona vocant, cuius flos nuphar dicitur], folia habens priori si-

ζαν μέντοι λευκὴν καὶ τραχεῖαν ἔχει· ἄνθος μήλινον, στίλβον, ὅμοιον ῥόδῳ· ποιεῖ δὲ ἡ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα πρὸς ῥοῦν γυναικεῖον ἐν οἴνῳ μέλανι πινόμενον. Φύεται ἐν τοῖς περὶ Θεσσαλίαν[69] τόποις κατὰ τὸν Πηνειὸν ποταμόν.

Κεφ. ρμ΄. (ρν΄.) [Περὶ Ἀνδροσάκους.] Ἀνδρόσακες, οἱ δὲ πικράδα, οἱ δὲ λεύκην, οἱ δὲ θαλασσίαν καλοῦσι, γίνεται μὲν ἐν Συρίᾳ[70] ἐν παραθαλασσίοις[71] τόποις· πόα δέ ἐστι λευκὴ[72], λεπτόκαρφος, πικρὰ, ἄφυλλος, θυλάκιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχουσα περιεκτικὸν σπέρματος. Δύναμιν δὲ ἔχει ποθεῖσα σὺν οἴνῳ < β΄ πλῆθος οὖρα πολλὰ ἐπὶ ὑδρωπικῶν ἄγειν· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ τῆς πόας καὶ ὁ καρπὸς[73] πινόμενος τὸ αὐτὸ ποιεῖ· καταπλάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ ποδαλγικῶν[74] ὠφελίμως.

Κεφ. ρμα΄. (ρνα΄.) [Περὶ Ἀσπλήνου.] Ἄσπληνον, οἱ δὲ σκολοπένδριον, οἱ δὲ σπλήνιον, οἱ δὲ ἡμιόνιον, οἱ δὲ πτέρυξ, οἱ δὲ λογχῖτις, οἱ δὲ ἀτούριος, οἱ δὲ φρυγία, οἱ δὲ

69) Cod. N. παρὰ θάλασσαν. Lacuna παραθαλασσίοις.
70) C. εἰς τρία εἴδη.
71) C. παραλίοις.
72) Sic Plin., Oribas. et cod. C.; vulgo λεπτή.
73) Lacuna interponit αὐτάρκης μετ' οἴνου.
74) C. ποδαγρικῶν.

milia; radicem autem albam asperamque, florem luteum, splendidum, rosae similem. Radix et semen adversus profluvium muliebre ex vino nigro bibita prosunt. Nascitur autem in Thessaliae locis iuxta Peneum amnem.

Cap. CXL. (CL.) [*De Androsace.*] Androsaces, quod alii picrada, alii leucen, alii maritimam vocant, nascitur in Syriae maritimis locis: herba est alba, tenui surculo, amara, sine foliis, folliculum gerit in cacumine, quo semen continetur. Ea drachmis duabus in vino pota copiosam hydropicis urinam ciet. Quin et herbae decoctum et fructus id ipsum potu efficiunt. Utiliter quoque podagricis illinitur.

Cap. CXLI. (CLI.) [*De Aspleno.*] Asplenon, quod alii scolopendrium, alii splenion aut hemionion, pteryga, lonchitidem, aturium etiam, phrygiam et phrygitidem phil-

φρυγῖτος, οἱ δὲ φιλτροδότης, προφῆται αἷμα γαλῆς· φύλλα ἔχει σκολοπένδρᾳ τῷ θηρίῳ ὅμοια, πλείονα ἀπὸ μιᾶς ῥίζης περιεχόμενα. Φύεται ἐν πέτραις καὶ τοίχοις τοῖς ἀπὸ κοχλάκων[75] παλισκίοις· ἄκαυλα, ἄκαρπα, ἀνανθῆ· ἐντετμημένα ὡς τὰ τοῦ πολυποδίου, κάτωθεν ὑπόξανθα καὶ δασέα, ἄνωθεν δὲ χλωρά. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα ἀποζεσθέντα σὺν ὄξει καὶ πινόμενα ἐπὶ ἡμέρας μ', σπλῆνα τήκειν· δεῖ δὲ καταπλάσσειν καὶ τὸν σπλῆνα τοῖς φύλλοις λείοις σὺν οἴνῳ· βοηθεῖ καὶ στραγγουρίᾳ καὶ λυγμῷ καὶ ἰκτέρῳ· καὶ λίθους τοὺς ἐν κύστει θρύπτει. Δοκεῖ δὲ ἀτόκιος εἶναι καθ' ἑαυτὴν, καὶ μετὰ ἡμιόνου σπληνὸς περιαπτομένη· ἀσελήνου δὲ νυκτός φασι δεῖν αὐτὴν ὀρύσσειν εἰς ἀτόκιον.

Κεφ. ρμβ'. (ρνβ'.) [Περὶ Ἡμιονίτιδος.] Ἡμιονῖτις, οἱ δὲ σπλήνιον, φύλλον ἀνίησιν ὅμοιον δρακοντείῳ, μηνοειδές· ῥίζαι δὲ ὕπεισι πολλαὶ, λεπταί. Οὔτε δὲ καρπὸν, οὔτε καυλὸν, οὔτε ἄνθος φέρει. Φύεται ἐν πετρώδεσι τόποις. Γευσαμένῳ δὲ ἡ πόα στυπτικὴ, ἥτις σὺν ὄξει ποθεῖσα τήκει σπλῆνα.

75) Sic Oribas. et Serap.; vulgo ἐν τοίχοις καὶ πέτραις ταῖς ἀπὸ κοχλάκων.

trodotemque, prophetae vero sanguinem mustelae vocant; folia habet scolopendrae animali similia, plura ex una radice in ambitu posita. Nascitur in rupibus et muris umbrosis e silicibus (structis). Neque caule gaudet, neque fructu, neque flore. Folia sunt incisa velut polypodii, subtus subfulva et hirsuta, supra viridia. In aceto decocta et per dies XL bibita vim habent splenem liquandi. Sed et iis cum vino tritis oportet lienem illini. Stranguriae quoque, singultui et regio morbo subvenit, atque calculos in vesica comminuit. Ceterum spem partus adimere creditur tum per se, tum etiam cum muli liene amuleti instar alligata. Illuni vero quapiam nocte effodiendam esse in eum usum tradunt.

Cap. CXLII. (CLII.) [*De Hemionitide.*] Hemionitis, quam alii splenion vocant, folium emittit simile dracunculi, semilunare. Radices subsunt multae eaeque tenues. Neque caulem, neque fructum, neque florem profert. Nascitur in rupestribus locis. Astringente sapore praedita, ex aceto pota lienem liquat.

Κεφ. ρμγ'. (ργ'.) [Περὶ Ἀνθυλλίδος.] Ἀνθυλλὶς [οἱ δὲ ἄνθυλλον, οἱ δὲ ἀνθεμίδα, οἱ δὲ ἐράνθεμις, οἱ δὲ λευκάνθεμον, οἱ δὲ σωρανθὶς, οἱ δὲ ἄνθος πεδινὸν, Ῥωμαῖοι σωλάστρουμ καλοῦσι] διττή ἐστι· ἡ μὲν γὰρ φακῷ παραπλήσια φύλλα ἔχει, καὶ κλωνία σπιθαμῆς ὕψος, ὀρθὰ δὲ, καὶ τὰ φύλλα μαλακά· ῥίζα δὲ λεπτὴ, μικρά [76]. Φύεται ἐν ὑφάμμοις [77] τόποις καὶ εὐηλίοις· γευομένῳ ὕφαλμος [78]. Ἡ δὲ ἑτέρα χαμαιπίτυϊ τὰ φύλλα καὶ τὰ κλωνία ἔοικε, δασύτερα μέντοι καὶ βραχύτερα καὶ τραχύτερα [79]· τὸ δ' ἄνθος πορφυροῦν, βαρύοσμον ἰσχυρῶς· ῥίζα ὥςπερ κιχωρίου. Δύναται δὲ ἰσχυρῶς δυςουροῦσι καὶ νεφριτικοῖς πινομένη βοηθεῖν, πλῆθος < δ'· ἐκμαλάσσουσι δὲ φλεγμονὰς [80] τὰς ἐν ὑστέρᾳ λεῖαι, σὺν ῥοδίνῳ καὶ γάλακτι προςτιθέμεναι· ἰῶνται δὲ καὶ τραύματα. Ἡ δὲ τῇ χαμαιπίτυϊ ὁμοία μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐπιληπτικοὺς ἰᾶται, σὺν ὀξυμέλιτι πινομένη.

Κεφ. ρμδ'. (ρνδ'.) [Περὶ Ἀνθέμιδος.] Ἀνθεμὶς, οἱ δὲ

76) N. μακρά.

77) Sic primus e Plin. emendavit Marc.; ὑφαλμύροις Ald. et sequ., ὑφάλμοις C., cum quo et Oribas. et Serap. consentiunt.

78) C. non habet γευ. ὑφ.

79) C. τραχέα. Oribas. nec βραχ. nec τραχ. habet.

80) Sic Lacuna et cod. C.; φλέγματα Ald. et sequ.

Cap. CXLIII. (CLIII.) [*De Anthyllide.*] Anthyllis [nonnullis anthyllon, aliis anthemis, aliis eranthemis, leucanthemon, soranthis, aliis flos campestris, Romanis solastrum dicitur] duûm est generum. Altera folia habet lenti similia, mollia, ramulos spithamaeos, rectos, radicem tenuem, parvam. Nascitur in sabulosis, apricis; subsalsa gustanti. Altera est foliis ramusculisque chamaepityi similis, hirsutior tamen, brevior et asperior, flore purpureo et odoris admodum gravis; radice cichorii. Haec drachmis quatuor bibita, urinae difficultate laborantibus et nephriticis plurimum prodest. Tritae vero uteri inflammationes emolliunt, cum rosaceo et lacte subditae, ac vulneribus quoque medentur. Quae autem chamaepityos similitudinem refert, praeter alia etiam comitiales sanat, cum aceto mulso pota.

Cap. CXLIV. (CLIV.) [*De Anthemide.*] Anthemis,

λευκάνθεμον, οἱ δὲ ἠράνθεμον, διὰ τὸ ἀνθεῖν ἐπὶ ἔαρος, οἱ δὲ χαμαίμηλον, διὰ τὴν πρὸς τὰ μῆλα ὁμοιότητα τῇ ὀσμῇ, οἱ δὲ μελάνθεμον, οἱ δὲ χρυσοκόμην, οἱ δὲ καλλίαν, Ῥωμαῖοι μάλιουμ, Ἀφροὶ ἀστηρτιφὴ[81] καλοῦσι. Ταύτης εἴδη τρία, ἄνθεσι μόνον[82] διαφέροντα· κλῶνες σπιθαμιαῖοι[83], θαμνοειδεῖς, μασχάλας ἔχοντες πολλὰς, φυλλάρια[84] μικρὰ, λεπτὰ, πολλὰ, κεφάλια περιφερῆ, ἔνδοθεν μὲν χρυσίζοντα ἄνθη[85], ἔξωθεν δὲ περίκεινται κυκλοτερῶς λευκὰ, ἢ μήλινα, ἢ πορφυρᾶ, κατὰ μέγεθος πηγάνου φύλλων. Φύεται ἐν τόποις τραχέσι καὶ παρὰ τὰς ὁδούς· συλλέγεται δὲ ἔαρος. Δύναμιν δὲ ἔχουσιν αἱ ῥίζαι καὶ τὰ ἄνθη καὶ ἡ βοτάνη θερμαντικὴν, λεπτυντικήν· πινόμεναι δὲ καὶ ἐγκαθιζόμεναι καταμήνια ἄγουσι καὶ ἔμβρυα καὶ λίθους καὶ οὖρα· ποτίζονται[86] δὲ καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις καὶ εἰλεούς· καὶ ἴκτερον δὲ ἀποκαθαίρουσι, καὶ ἡπατικοὺς ἰῶνται· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῶν εἰς πυρίας λαμβάνεται τὰς πρὸς κύστιν· πρακτικώτε-

81) Ald. repetit: ἕτεροι δὲ χρυσοκόμην; Oribas. addit χρυσοκαλλίαν.
82) C. addit καὶ ὀσμῇ.
83) Marcellus legit δισπιθαμιαῖοι.
84) Sic Marcellus e Serap. correxit; vulgo κλωνάρια.
85) C. λευκὸν καὶ χρυσίζον ἀνθήλιον ἔχοντα.
86) Sic N., ut iam Sarac. emendavit; vulgo ποτίζεται.

quam alii leucanthemon, alii eranthemon vocant, quod vere floret, alii chamaemelum, propter mali odorem, nonnulli melanthemon, alii chrysocomen, aut calliam, Romani malium, Afri astertiphe, species tres habet, flore tantum differentes. Rami sunt dodrantales, fruticosi, axillis multis praediti: foliola parva, tenuia, numerosa: capitula rotunda, flores, intus aureos, extus circinatim circumdant candidi, lutei, aut purpurei, magnitudine foliorum rutae. Nascitur in asperis et iuxta semitas. Colligitur vere. Vim habent radices, flores et herba ipsa calefaciendi et attenuandi: potu pariter ac insessu menstrua pellunt, partus, calculos et urinas. Propinantur et adversus inflationes et volvulum. Sed et regium morbum expurgant, atque hepaticis medentur. Decoctum quoque vesicae fotibus accommodatur. Efficacior autem ad

ρον δὲ τοῖς λιθιῶσι τὸ πορφυρανθὲς, ὅπερ τοῖς ὅλοις[87] ἐστὶ μεῖζον, ἰδίως ἠράνθεμον καλούμενον· τὸ δὲ λευκάνθεμον[88] οὐρητικώτερον καὶ τὸ χρυσάνθεμον. Θεραπεύουσι δὲ καὶ αἰγιλώπια καταπλασσόμεναι, διαμασσώμεναι δὲ καὶ ἄφθας ἰῶνται· χρῶνται δέ τινες καὶ συναλείμματι[89] μετ᾽ ἐλαίου, λειοτριβοῦντες αὐτὰ πρὸς ἀνασκευὴν τῶν περιοδικῶν πυρετῶν· ἀποτίθεσθαι δὲ δεῖ τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη, ἕκαστον αὐτῶν κόπτοντας ἰδίᾳ, καὶ ἀναλαμβάνοντας τροχίσκους, τὴν δὲ ῥίζαν ξηραίνοντας· χρείας δὲ ἐπιγενομένης, διδόναι ὁτὲ μὲν τῆς βοτάνης μέρη β′, ὁτὲ δὲ τοῦ ἄνθους ἢ τῆς ῥίζης μέρος ἕν· ὁτὲ δὲ τοὐναντίον, τοῦ ἄνθους μὲν β′, τῆς δὲ βοτάνης ἕν, ἐναλλὰξ διπλασιάζοντας παρ᾽ ἡμέραν· πίνειν δὲ δεῖ ἐν οἰνομέλιτι κεκραμένῳ.

Κεφ. ρμέ. (ρνέ.) [Περὶ Παρθενίου.] Παρθένιον, οἱ δὲ ἀμάρακον, οἱ δὲ λευκάνθεμον καὶ τοῦτο καλοῦσι[90] [οἱ δὲ ἀνθεμὶς, οἱ δὲ χαμαίμηλον, οἱ δὲ χρυσόκαλις, οἱ δὲ μελάβαθρον, οἱ δὲ ἄνθος πεδινὸν, Ῥωμαῖοι σώλις ὤκουλουμ[91]

87) N. τοῖς ἰδιώταις. 88) N. ὑακίνθινον.
89) Sic cod. N. et Serap.; συγκλύσματι Ald. et sequ.
90) Sic Salmas. homon. p. 10. ex antiquissimo cod.
91) Sic interpretes prisci, loco vulg. σέκουλουμ.

calculosos affectus est, quae florem habet purpureum, quaeque totis partibus maior est, proprie eranthemum dicta. Ea vero, cui leucanthemo nomen, item quae chrysanthemum dicitur, potentius urinam cient: aegilopiis quoque illitae medentur, et manducatae aphthas sanant. Nonnulli iis ad laevorem tritis cum oleo utuntur ad illitiones, idque ad febres periodicas abigendas. Flores autem ac folia, singula seorsim tusa et in pastillos digesta, recondi oportet: radix vero prius exsiccanda est. Ac uti usus exigit, modo herbae partes duae dari debent, modo floris aut radicis pars una: alias contra floris partes duae et herbae pars una, vicissim duplicato pondere alternis diebus. Bibere autem oportet in vino mulso diluto.

Cap. CXLV. (CLV.) [*De Parthenio.*] Parthenium: sunt qui et hoc amaracum aut leucanthemon vocent [alii anthemida, chamaemelum, chrysocalin, melabathrum, florem campestrem, Romani solis oculum vel millefolium,

οἱ δὲ μιλλεφόλιουμ, Θοῦσκοι καυτὰν, Ἀφροὶ θαμάκθ·] φύλλα ἔχει ὅμοια κορίῳ λεπτά· ἄνθη λευκὰ κύκλῳ, τὸ δὲ μέσον μήλινον, ὀσμῇ ὑπόβρωμον, τῇ δὲ γεύσει πικρίζον. Δύναται δὲ ξηρὰ σὺν ὀξυμέλιτι[92] ἢ σὺν ἅλσὶ ποθεῖσα, ὡς τὸ ἐπίθυμον, φλέγμα καὶ χολὴν μέλαιναν[93] ἄγειν κάτω, καὶ τοὺς ἀσθματικοὺς ὠφελεῖν καὶ μελαγχολικούς. Ἡ πόα δὲ χωρὶς τοῦ ἄνθους ὠφελίμως ἐπὶ λιθιώντων καὶ ἀσθματικῶν ποτίζεται· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς ἐγκάθισμα ὑστέρας ἐσκληρυμένης καὶ φλεγμαινούσης ἐστί. Καταπλάσσεται δὲ καὶ πρὸς ἐρυσιπέλατα καὶ φλεγμονὰς σὺν τοῖς ἄνθεσιν.

Κεφ. ρμϛ΄. (ρνϛ΄.) [Περὶ Βουφθάλμου.] Βούφθαλμον, οἱ δὲ κάχλαν, [οἱ δὲ βαλσαμένη, προφῆται αἱμοῤῥα[94], οἱ δὲ γόνος Ἑρμοῦ, οἱ δὲ γόνος ἄφθιτος, οἱ δὲ Μνησίθεος, οἱ δὲ καππακοράνια, Ἀφροὶ ναράτ] καυλία[95] ἀνίησι τρυφερὰ, ὑπόλεπτα· φύλλα δὲ μαραθροειδῆ, ἄνθη μήλινα, μείζονα τῆς ἀνθεμίδος, ὀφθαλμοειδῆ, ὅθεν καὶ

92) Lacuna addit καὶ οἴνῳ. Serap. ἢ σὺν ἁλσί non habet.

93) E Serap. et lib. 4. c. 179. sic legendum, loco vulgaris, quae omittit μέλαιναν.

94) C. αἴλουρον.

95) Sic cod. C. et Ald., Cornar., Goup. et Sarac.; καυλὸν τρυφερόν Asulan. et Marcellus.

Etrusci cautan, Afri thamacth]. Folia habet coriandri tenuia, floribus ambitu albis, in medio vero luteis, odore subviroso et sapore amaricante. Siccatum cum aceto mulso aut sale potum aeque ac epithynum pituitam atramque bilem detrahit, anhelantibus prodest ac melancholicis. At herba citra florem calculosis et anhelantibus utiliter propinatur. Decoctum ipsius ad insidendum valet in matricis duritiis et inflammationibus. Sed et ipsa cum floribus erysipelatis et inflammationibus imponitur.

Cap. CXLVI. (CLVI.) [*De Buphthalmo.*] Buphthalmum, quidam cachlan, [alii balsaminam, prophetae haemorrham, alii Mercurii genituram, aut semen corruptionis expers, Mnesitheum etiam, Romani cappacoraniam, Afri narat vocant]. Cauliculos emittit teneros et subgraciles, folia foeniculi similia, flores luteos, maiores quam anthemidis, oculorum effigie, unde et nomen ade-

ὠνόμασται. Φύεται δὲ ἐν πεδίοις καὶ περὶ τὰς πόλεις. Ταύτης τὰ ἄνθη λεῖα σὺν κηρωτῇ οἰδήματα καὶ σκληρίας διαφορεῖ[96]· φασὶ δὲ, ὅτι ἐν τῷ βαλανείῳ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν πινόμενον, εὔχροιαν ποιεῖ[97] πρὸς χρόνον τινὰ τοῖς ἰκτερικοῖς[98].

Κεφ. ρμζ'. (ρνζ'.) [Περὶ Παιονίας.] Παιονία, ἢ γλυκυσίδη, οἱ δὲ πεντόβορον[99], οἱ δὲ ὀροβέλιον, οἱ δὲ ὀροβὰξ, οἱ δὲ αἱμαγωγὸν, οἱ δὲ παισαίδην, οἱ δὲ μηνογένειον, οἱ δὲ μήνιον, οἱ δὲ πανθικέρατον, οἱ δὲ ἰδαίους δακτύλους[100], οἱ δὲ ἀγλαοφώτιδα, οἱ δὲ θεοδόνιον, οἱ δὲ σελήνιον, προφῆται σεληνόγονον, οἱ δὲ φθίσι, Ῥωμαῖοι κάστα. Καυλὸς ὡς δισπιθαμιαῖος φύεται, παραφυάδας ἔχων πολλάς· φύλλα δὲ ἡ μὲν ἄῤῥην βασιλικῇ καρύᾳ ὅμοια· ἡ δὲ θήλεια ἀπέσχισται τὰ φύλλα, ὥςπερ σμύρνιον· λόβους δέ τινας ἀνίησιν ἐπ' ἄκρου τοῦ καυλοῦ ἀμυγδάλοις ὁμοίους, ὧν ἀνεῳχθέντων εὑρίσκονται ἐρυθροὶ κόκκοι πολλοὶ, μικροὶ, ἐμφερεῖς τοῖς τῆς ῥοιᾶς, ἐν μέσῳ δὲ μέλανες, ἐμπόρφυροι, ε' ἢ ς'. Ῥίζα δὲ τῆς μὲν

96) C. διαχεῖ.
97) C. περιποιεῖ.
98) C. ἰκτεριῶσιν.
99) Galen. πεντόροβον. C. πεντόμορον.
100) Asulan. his addit: τὴν ῥίζαν παιονίαν καλοῦσι, quod Marc. ad finem nominum ponit.

ptum est. Nascitur in campestribus et circa oppida. Huius flores triti cum cerato oedemata duritiasque discutiunt. Aiunt vero, post exitum a balneo epotam regio morbo correptis ad tempus aliquod colorem gratiorem facere.

Cap. CXLVII. (CLVII.) [*De Paeonia.*] Paeonia aut glycyside, nonnulli pentoborion, orobelion, orobax, haemagogum, paesaeden, menogenion, menion, panthiceratos, nonnulli dactylos idaeos, aglaophotida, theodonium, aut selenium, prophetae selenogonium, alii phthisi, Romani castam vocant. Caulis succrescit in duarum spithamarum altitudinem, soboles plures habens. Folia habet mas iuglandis similia, femina vero divisa, velut smyrnii. Siliquas emittit in summo caule amygdalis similes, quibus apertis cocci plures, rubri, parvi, acinis punicorum affines inveniuntur, et inter haec medii nigri, purpurascentes, quini aut seni. Radix maris digitum fere

ἄῤῥενος περὶ δακτύλου πάχος, μῆκος δὲ σπιθαμῆς[1], γευομένῳ στύφουσα, λευκή· ἐπὶ δὲ τῆς θηλείας παραφυάδας ὥσπερ βαλάνους ἔχουσα ζ' ἢ η', ὥσπερ ἀσφόδελος. Δίδοται δὲ ξηρὰ[2] γυναιξὶν ἡ ῥίζα ταῖς ἐκ τόκου μὴ καθαιρομέναις· κινεῖ δὲ καὶ τὰ καταμήνια, ἀμυγδάλου μέγεθος πινομένη· ταῖς τε κατὰ γαστέρα ὀδύναις βοηθεῖ, ποθεῖσα ἐν οἴνῳ· ὠφελεῖ δὲ καὶ ἰκτερικοὺς[3] καὶ νεφριτικοὺς καὶ κύστιν ἀλγοῦντας· ἑψηθεῖσα ἐν οἴνῳ καὶ πινομένη κοιλίαν ἵστησι· τοῦ δὲ καρποῦ ι' ἢ ιβ' κόκκοι πυῤῥοὶ ποθέντες ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ, ῥοῦν ἐρυθρὸν ἱστῶσι· στομαχικοῖς τε δακνομένοις ἐσθιόμενοι βοηθοῦσι· καὶ ὑπὸ τῶν παιδίων πινόμενοι καὶ ἐσθιόμενοι ἀρχὰς λιθιάσεως παραιτοῦνται· οἱ δὲ μέλανες καὶ πρὸς τοὺς ὑπὸ ἐφιαλτῶν πνιγμοὺς καὶ πρὸς τὰς ὑστερικὰς πνίγας καὶ ὀδύνας μήτρας, ἐν μελικράτῳ ἢ οἴνῳ, ὅσον ιε' κόκκοι πινόμενοι, ποιοῦσι. Φύεται δὲ ἐν ὑψηλοτάτοις ὄρεσι καὶ ἀκρωτηρίοις[4].

1) Oribas. et Ald. interponunt λεπτή. Deest tamen in Serap. et per se haud congruum.

2) ξηρά habent cod. C. et Ald. Deest in Serap. Uncinis includit Marcellus.

3) C. add. καὶ ἧπαρ ἐμπεφραγμένους.

4) Φύεται — ἀκρωτ. in cod. C. et Ald., ab Asulano et Marcello, nescio cur, ad notha ablegantur.

est crassa, spithamae longitudine, gustu astringens, alba: feminae vero radicibus ceu glandes septem octove adhaerent, quales in asphodelo. Exhibetur autem sicca radix mulieribus a partu non purgatis: ciet quoque menses, amygdalae mole pota: ventris etiam doloribus in vino bibita auxiliatur. Prodest et arquatis, iisque, qui renum ac vesicae doloribus vexantur. Eadem decocta in vino potaque alvum sistit. Fructus autem grana decem aut duodecim rubentia in vino nigro et austero pota fluorem muliebrem sanguinolentum sistunt, stomachicisque, qui morsus sentiunt, comesta opitulantur. Quin et a puerulis pota aut esitata initia calculi praepediunt. Nigra vero grana suffocationes ab incubis et ab hysterica passione ortas, ut et matricis dolores, tollunt, numero quindecim in aqua mulsa aut vino pota. Nascitur autem in altissimis montibus et promontoriis.

Κεφ. ρμή. (ρνή.) [Περὶ Λιθοσπέρμου.] Λιθόσπερμον, οἱ δὲ αἰγώνυχον, οἱ δὲ ἐξώνυχον, οἱ δὲ λεόντιον, οἱ δὲ λίθος λεοντικὴ, οἱ δὲ γοργώνιον, οἱ δὲ ταντάλιτις, οἱ δὲ διόσπορον[5], Ῥωμαῖοι κολούμβαμ, Δακοὶ γονολῆτα, οἱ δὲ ἡράκλειαν διὰ τὴν περὶ τὸ σπέρμα ἰσχὺν, ὅθεν καὶ λιθόσπερμον ὠνόμασται· φύλλα ἔχει ὅμοια ἐλαίας, μακρότερα δὲ καὶ πλατύτερα[6], καὶ τὰ περὶ τὸν πυθμένα ἐπὶ γῆς κείμενα· κλωνία δὲ ὀρθὰ, λεπτὰ, πάχος ὀξυσχοίνου[7], στερεὰ, ξυλώδη[8], ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων αὐτῶν δίχηλος[9] ἔκφυσις καυλοειδὴς, ἔχουσα φύλλα μικρὰ[10], παρ᾽ οἷς σπέρμα λιθῶδες, στρογγύλον, λευκὸν, ὀρόβῳ μικρῷ ἴσον[11]· φύεται ἐν τραχέσι τόποις καὶ ὑψηλοῖς. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ σπέρμα μετ᾽ οἴνου λευκοῦ πινόμενον λίθους θρύπτειν καὶ οὖρα ἄγειν[12].

Κεφ. ρμθ΄. (ρνθ΄.) [Περὶ Φαλαρίδος.] Φάλαρις καυ-

5) Plin. 27, 74. Διόςπυρον legit, ut et C. N.; διόσπορον vero legendum esse censet Salmas. homon. p. 9.

6) Quod addunt Asulan., Marc. et Cornar. μαλαχώτερα, Sarac. μαλακώτερα, non legitur in Oribas. et Ald.

7) C. ὡς σχοίνου, ut et Serap.

8) Oribas. χυλώδη.

9) Sic Oribas., Serap., codd. C. N., Sarac.; δίχολος Ald., Asul., Marc., δίσχολος Corn., δίσχηλος Goup.

10) Sic Oribas., Serap., codd. C. N.; Ald. vero cum editt. omnibus μακρά.

11) Sic codd. et editt. omnes, praeter Sarac., qui ὅμοιον.

12) C. addit καὶ πρὸς δυςεντερίαν ποιεῖν.

Cap. CXLVIII. (CLVIII.) [*De Lithospermo.*] Lithospermum, quod et aegonychon, exonychon, leontion, lapidem leonticum, gorgonium, tantalitidem, diosporon, Romani columbam, Daci gonoletam, quidam et Herculeam, propter seminis duritiem, vocant, a qua et lithospermi nomen accepit. Folia habet oleae, longiora tamen et latiora, eaque, quae in basi sunt, humi iacentia: ramuli recti, graciles, crassi, sicut schoenus acutus, firmi, lignosi: in quorum cacumine bifurca propago, cauliculi speciem exhibens, foliis minutis, inter quae semen lapideum, rotundum, album, ervi minoris mole. Nascitur in asperis et editis locis. Vim habet semen, cum vino albo potum, calculos frangendi urinasque pellendi.

Cap. CXLIX. (CLIX.) [*De Phalaride.*] Phalaris

λία ἀνίησιν ἐκ ῥιζῶν λεπτῶν καὶ ἀχρήστων πολλὰ[13], διπάλαιστα, γονατώδη, καλαμοειδῆ, ἐοικότα τοῖς τῆς ζέας[14], σπέρμα δὲ ἔπεστι μέγεθος κέγχρου, λευκὸν, ὑπόμηκες. Δύναμιν δὲ ἔχει κοπτομένη ἡ πόα καὶ χυλιζομένη δι' ὕδατος ἢ οἴνου πρὸς τὰ τῆς κύστεως ἀλγήματα ποιεῖν, πινομένη· καὶ τοῦ σπέρματος δὲ κοχλιαρίου πλῆθος μεθ' ὕδατος[15] πινομένου πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ.

Κεφ. ρν'. (ρξ'.) [Περὶ Ἐρυθροδάνου.] Ἐρυθρόδανον, ἢ ἐρευθόδανον, ἔνιοι δὲ τεύθριον καλοῦσι, οἱ δὲ δράκανος, οἱ δὲ κιννάβαρις, Ῥωμαῖοι ῥουβία πασσίβα, Θοῦσκοι λάππα μίνωρ, Αἰγύπτιοι σωφοβί. Ῥίζα δέ ἐστιν ἐρυθρὰ, βαφική· ἡ μέντις ἀγρία, ἡ δὲ σπαρτὴ, ὡς ἐν Ταβιάνῃ τῆς Γαλατίας[16] καὶ Ῥαβέννῃ τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐν Καρίᾳ μεταξὺ τῶν ἐλαιῶν[17] σπειρόμενον, ὥςπερ ἐν ταῖς ἀρούραις· ὠφελίμως δὲ σπείρεται[18], διὰ τὸ γίνεσθαι ἐκ τούτου πλείστην πρόσο-

13) C. addit μεστά.

14) Oribas. solus addit ἰσχνότερα καὶ γλυκέα τῇ γεύσει, τὰ φύλλα δὲ ὅμοια τοῖς τῆς ζέας. Haec absunt ab omnibus codd., nec in Ald. reperiuntur. Matthiolus male ἰσχυρότερα l. ἰσχνότερα posuit.

15) Bene monuit Sarac., transponenda sic esse vulg. σπέρμ. δὲ μετὰ κοχλ. ὕδ. πλῆθ. πινομ.

16) Ausus sum, vulg. Θαβάνῃ τῆς Γαλιλαίας sic mutare, quod nusquam eius oppidi aut regionis mentio fit, neque satis probabile est, rubiam in tam aestuoso climate coli. Ταουΐα autem est oppidum Galatiae, ad Halyn fluv., emporium celebre. Strab. lib. 12. p. 178.

17) C. ὠφελίμων.

18) Lacuna legit add. καὶ κηπεύεται.

cauliculos emittit a tenuibus ac nullius usus radicibus numerosos, duûm palmorum altitudine, geniculatos, culmis zeae similes. Semen vero milii mole, candidum et oblongum. Vim habet herbae tusae succus ex aqua aut vino expressus ad vesicae dolores. Semen quoque cochlearis mensura ex aqua potum ad eadem est efficax.

Cap. CL. (CLX.) [*De Rubia.*] Rubia, quae et ereuthodanon, nonnullis teuthrion, dracanos, cinnabaris, Romanis rubia passiva, Etruscis lappa minor, Aegyptiis sophobi dicitur, radicem habet rubram, tingendo idoneam. Altera sylvestris est, sativa altera, ut in Tabiana regione Galatiae et Ravennae in Italia. Sed et in Caria inter oleas seritur, velut in arvis. Utiliter autem colitur, nam quaestuosa est et amplissimus inde reditus percipitur. Sunt

δον. Εἰσὶ δὲ αὐτοῦ οἱ καυλοὶ τετράγωνοι, μακροὶ, τραχεῖς, ὅμοιοι τοῖς τῆς ἀπαρίνης, κατὰ πάντα δὲ μείζονες καὶ ῥωμαλεώτεροι, ἔχοντες ἐκ διαστημάτων τὰ φύλλα καθ' ἕκαστον γόνυ, ὥςπερ ἀστέρας εἰς κύκλον περικείμενα· καρπὸν στρογγύλον, τὰ πρῶτα χλωρὸν, εἶτα ἐρυθρὸν, εἶτα πεπαινόμενον μέλανα· ῥίζα λεπτὴ, μακρὰ, ἐρυθρὰ, διουρητική· ὅθεν ἰκτερικοῖς μετὰ μελικράτου πινομένη βοηθεῖ, ἰσχιαδικοῖς τε καὶ παραλελυμένοις· ἄγει δὲ οὖρα πολλὰ καὶ παχέα, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ αἷμα· λούεσθαι μέντοι δεῖ καθ' ἡμέραν τοὺς πίνοντας, [καὶ ὁρᾷν τῶν κενουμένων τὴν διαφοράν][19]· θηριοδήκτοις τε βοηθεῖ ὁ χυλὸς μετὰ τῶν φύλλων ποθείς[20]· ὁ δὲ καρπὸς μετ' ὀξυμέλιτος πινόμενος σπλῆνα τήκει· προςτεθεῖσα δὲ ἡ ῥίζα ἔμβρυα καὶ ἔμμηνα ἄγει καὶ δεύτερα· θεραπεύει δὲ καὶ ἀλφοὺς μετ' ὄξους καταπλασσομένη[21].

Κέφ. ρνα'. (ρξα'.) [Περὶ Λογχίτιδος.] Λογχῖτις [οἱ δὲ κέστρον ἢ Μηδοῦσα, Ῥωμαῖοι βενέρεα ἢ λαγκέολα] φύλλα

19) Uncinis inclusa sola Ald. habet. Asulan. et Marcell. nothis adnumerant. Deest in codd. Vindob.

20) Sic Ald., cod. C. et Serap.; Cornar. coniecit ἐπιτεθείς.

21) C. καταχριωμένη.

ei caules quadranguli, longi, asperi, quales aparines; sed omni ex parte maiores ac robustiores, folia in orbem per intervalla, circa singula genicula stellatim posita: semen rotundum, protinus viride, dein rubrum, postremo, dum maturuit, nigrum. Radix est tenuis, longa, rubra, ciendae urinae vi praedita, unde et arquatis auxiliatur, pota cum aqua mulsa, itemque ischiadicis ac paralyticis. Quin et pellit copiosam crassamque urinam, interdum etiam cruentam. Bibentes tamen quotidie lavari oportet [et excrementorum differentiam contemplari]. Contra serpentium morsus caulem cum foliis bibere prodest. Fructus vero, ex aceto mulso potus, lienem liquat. At subdita radix partus, menses secundasque trahit. Albae denique vitiligini illita ex aceto medetur.

Cap. CLI. (CLXI.) [*De Lonchitide.*] Lonchitis [quam alii cestrum aut Medusam, Romani veneream aut

ἔχει πράσῳ καρτῷ[22] ὅμοια, πλατύτερα δὲ καὶ ὑπέρυθρα πλεῖστα, πρὸς τὴν ῥίζαν περικλώμενα ὡς ἐπὶ τὴν γῆν· ἔχει δὲ καὶ περὶ τὸν καυλὸν ὀλίγα, ἐφ' οὗ ἄνθη ὅμοια πιλίσκοις, τῷ τύπῳ δὲ κωμικοῖς προςωπείοις κεχηνόσι· μήλινα[23] μὲν, λευκὸν δέ τι ἀπ' αὐτῶν ἐξέχει ἀπὸ τοῦ χάσματος πρὸς τὸ κάτω χεῖλος, ὥςπερ γλωσσάριον· τὸ σπέρμα δὲ ἐν περικαρπίοις λόγχῃ ὁμοίοις, τριγώνοις[24]· ὅθεν καὶ τῆς προςωνυμίας ἠξιώθη· ῥίζα δὲ ὁμοία δαύκῳ· φύεται ἐν τραχέσι καὶ ἀνίκμοις[25] τόποις. Ταύτης ἡ ῥίζα διουρητικὴ, πινομένη σὺν οἴνῳ[26].

Κεφ. ρνβ'. (ρξβ'.) [Περὶ ἑτέρας Λογχίτιδος.] Λογχῖτις ἑτέρα, οἱ δὲ λογχῖτιν τραχεῖαν, [Ῥωμαῖοι λογγίνα, οἱ δὲ καλαβρίνα] φύλλα ἀνίησιν ὅμοια σκολοπενδρίῳ, τραχύτερα δὲ καὶ μείζονα, καὶ μᾶλλον ἐσχισμένα. Δύναμιν δ' ἔχει τραυ-

22) Ald. et C. πράσῳ πλατυκάρπῳ. Asulan. et sequ. πράσῳ κάρτα. Hoc adverbium insolens.

23) Emendatio Caesalpin. de plant. 10, 21. Μέλανα vulgo, quod deest in codd. C. N.

24) Sic Marcell. emendavit; προκαρπίοις vulgo. Transpositio verborum, quam ausus sum, necessaria videbatur. Vulgo legitur: τὸ σπέρμα δὲ ὅμοιον λόγχῃ, τρίγωνον ἐν προκαρπίοις.

25) C. ἐνίκμοις.

26) Addit C. in margine: Τὰ φύλλα χλωρὰ εἰς κόλλησιν τραυμάτων ἐπιτήδεια, καὶ ξηρὰ σπλῆνας ἶᾶται.

lanceolam vocant] folia habet scissili porro similia, sed latiora ac pleraque subrubentia, ad radicem circumfracta, velut ad terram spectantia. Habet et circa caulem pauca, in quo flores pileolis similes, hiantes comicas personas figura referentes, lutei ii, sed albam e rictu lingulam promentes, quae ad labium inferius spectat. Semen in fructibus lanceae similibus, triangularibus reconditur: unde etiam cognomen nacta est planta. Radix dauco similis est. Nascitur in asperis aridisque locis. Radix e vino pota urinam ciet.

Cap. CLII. (CLXII.) [*De Lonchitide altera.*] Lonchitis altera, quam quidam asperam dicunt, [Romani longinam aut calabrinam] folia profert scolopendrii, sed asperiora maioraque, ac profundius incisa. Vim habet

ματικὴν, ἀφλέγμαντον· τήκει δὲ καὶ σπλῆνα, μετ᾽ ὄξους πινομένη.

Κεφ. ρνγ'. (ρξγ'.) [Περὶ Ἀλθαίας.] Ἀλθαία, ἔνιοι δὲ ἰβίσκον καλοῦσι, οἱ δὲ ἀλθίοκον. Μαλάχης ἐστὶν ἀγρίας εἶδος· φύλλα περιφερῆ, ὥςπερ κυκλάμινος, ἔγχνοα· ἔχει δὲ ἄνθος ῥοδοειδὲς, καυλὸν δίπηχυν[27], ῥίζαν δὲ γλίσχραν, λευκὴν ἔνδοθεν. Ὠνόμασται δὲ ἀλθαία διὰ τὸ πολύαλθες καὶ πολύχρηστον αὐτῆς· ἑψηθεῖσα γὰρ ἐν μελικράτῳ ἢ οἴνῳ, καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν κοπεῖσα[28] ποιεῖ πρὸς τραύματα, παρωτίδας, χοιράδας, δακτυλίων ἀποστήματα[29], μαστοὺς φλεγμαίνοντας, ἐμφυσήματα, συντάσεις νεύρων. Διαφορεῖ γὰρ καὶ ἐκπέσσει, ἢ ῥήγνυσι καὶ ἐπουλοῖ· συμμαλαχθεῖσα δὲ ἑφθὴ, ὡς εἴρηται, στέατι ὑείῳ, ἢ χηνείῳ, ἢ τερεβινθίνῃ, πρὸς ὑστέρας φλεγμονὰς ἢ μύσεις ἐν προσθέματι ποιεῖ· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῆς τὸ αὐτὸ ποιεῖ, ἄγον καὶ τὰ καλούμενα λόχια· τὸ δὲ τῆς ῥίζης ἀφέψημα σὺν οἴνῳ πινόμενον, ὠφελεῖ δυςουροῦντας, λιθιώντων ὠμότητας, δυςεντερικοὺς, ἰσχια-

27) Oribas. τρίπηχυν. Serap. πηχυαῖον.
28) Sic Serap. et Sarac.; ποθεῖσα vulgo.
29) Sic Serap.; δακτυλ. θλάσματα vulgo, quod Marcell. in ἀλγήματα mutare mavult: recepit hoc in textum Sarac.

vulnerariam, inflammationi adversaria. Lienem quoque pota ex aceto liquat.

Cap. CLIII. (CLXIII.) [*De Althaea.*] Althaeam alii hibiscum, alii althiocon vocant. Malvae sylvestris species est, foliis uti cyclaminis rotundis, lanuginosis, flore rosaceo, caule bicubitali, radice glutinosa, intus alba. Althaeae autem nomen sortita est a multiplici varioque, quem in medendi arte praestat, usu. Decocta enim in aqua mulsa aut vino, aut per se etiam tusa, facit ad vulnera, parotidas, strumas, ani abscessus, mammas inflammatas, emphysemata et distentiones nervorum: discutit nimirum et maturat, rumpit etiam et ad cicatricem perducit. Cocta autem, uti dictum est, ac subacta cum adipe suillo aut anserino, terebinthina etiam, facit subdita ad vulvae inflammationes praeclusionesque. Decoctum eius idem praestat, ac lochia ducit. Succurrit et radicis decoctae succus ex vino potus urinae difficultati, calculorum saevis accessibus, intestinorum difficultati, ischiadicis, tre-

δικοὺς, τρομώδεις, ῥηγματίας· καὶ πόνους ὀδόντων πραΰνει, σὺν ὄξει ἀφεψηθεῖσα καὶ διακλυζομένη· ὁ δὲ καρπὸς χλωρός τε καὶ ξηρὸς, λεῖος καταχρισθεὶς σὺν ὄξει ἐν ἡλίῳ, σμηκτικός ἐστιν ἀλφῶν· μετ᾿ ὀξελαίου δὲ συγχριόμενος προφυλακτικός ἐστιν ἰοβόλων· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς δυσεντερίας καὶ αἵματος ἀναγωγὴν καὶ διάῤῥοιαν· τὸ δὲ ἀφέψημα τοῦ σπέρματος πινόμενον καὶ πρὸς μελισσῶν καὶ τῶν λεπτῶν θηρίων πληγὰς πάντων, ἐν ὀξυκράτῳ ἢ οἴνῳ ποθέν· καὶ τὰ φύλλα δὲ μετ᾿ ὀλίγου ἐλαίου καταπλάσσεται ἐπὶ τῶν δηγμάτων καὶ ἐπὶ τῶν πυρικαύστων· πήγνυσι δὲ ἡ ῥίζα[30] καὶ ὕδωρ, μιγεῖσα λεία καὶ συνεξαιθριασθεῖσα.

Κεφ. ρνδ΄. (ρξδ΄.) [Περὶ Ἀλκέας.] Ἀλκέα καὶ αὕτη εἶδός ἐστιν ἀγρίας μαλάχης, ἔχουσα φύλλα ἐπεσχισμένα πρὸς τὰ τῆς ἱερᾶς βοτάνης, καυλοὺς γ΄ ἢ δ΄, φλοῦν[31] ἔχοντας καννάβει παραπλήσιον· ἄνθος μικρὸν, ἐμφερὲς ῥόδῳ[32], ῥίζας λευκὰς, πλατείας[33], ε΄ ἢ ς΄, ὅσον πήχεως· αἵτινες οἴνῳ ἢ ὕδατι πινόμεναι δυσεντερίαν καὶ ῥήγματα ἰῶνται.

30) Lacuna add. χλωρά.
31) C. φλοιόν.
32) Sic Ald. et sequ.; sed Serap. et cod. C. ἐμφ. ῥόδῳ non habent.
33) Sic Serap. et Ald.; πλαγίας C.

mulis ruptisque. Eadem dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Fructus vero, seu viridis seu etiam siccus, tritus vitiligines abstergit, si in sole cum eo et aceto delibuuntur. Ex aceto oleoque perunctus venenatorum animalibus arcet iniurias. Facit et ad dysenteriam sanguinisque reiectionem et alvi profluvium. Decoctum fructus cum posca aut vino bibitur contra apum bestiolarumque aliarum ictus. Folia vero cum olei momento morsibus ipsis ambustisque imponuntur. Radix ipsa aquam coagulat, si trita huic admisetur simulque sub dio posita fuerit.

Cap. CLIV. (CLXIV.) [*De Alcea.*] Alcea et ipsa sylvestris malvae est species: folia vero habet divisa, sicut verbena, caules tres aut quatuor, cortice cannabino vestitos, florem parvum, rosae similem, radices albas, latas, quinque aut sex, fere cubitales, quae quidem cum vino aut aqua potae dysenteriae ac ruptis medentur.

Κεφ. ρνέ. (ρξέ.) [*Περὶ Καννάβεως ἡμέρου.*] *Κάνναβις, οἱ δὲ καννάβιον, οἱ δὲ σχοινόστροφον, οἱ δὲ ἀστέριον, φυτόν ἐστιν εὔχρηστον ἐν τῷ βίῳ πρὸς τὰς τῶν εὐτονωτάτων σχοινίων πλοκάς· φύλλα φέρει παραπλήσια τῇ μελίᾳ, δυσώδη, καυλοὺς μακροὺς, κενούς· καρπὸν στρογγύλον, ὃς ἐσθιόμενος πλείων σβέννυσι τὴν γονήν· χλωρὸς δὲ χυλισθεὶς ἁρμόζει πρὸς τὰς τῶν ὤτων ἀλγηδόνας ἐνσταζόμενος.*

Κεφ. ρνς΄. (ρξς΄.) [*Περὶ Καννάβεως ἀγρίας.*] *Κάνναβις ἀγρία, οἱ δὲ ὑδράστινα, Ῥωμαῖοι τερμινάλις, ῥαβδία φέρει ὅμοια τοῖς τῆς ἀλθαίας, μελάντερα δὲ καὶ τραχύτερα*[34] *καὶ μικρότερα· τὸ ὕψος πήχεως· τὰ δὲ φύλλα ὅμοια τῇ ἡμέρῳ, τραχύτερα δὲ καὶ μελάντερα*[35]*· ἄνθη ὑπέρυθρα, λυχνίδι ἐμφερῆ· σπέρμα δὲ καὶ ῥίζαν ὅμοια τῇ ἀλθαίᾳ. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα ἑφθὴ καταπλασθεῖσα, φλεγμονὰς παρηγορεῖν καὶ οἰδήματα διαφορεῖν καὶ πώρους διαχεῖν. Καὶ ὁ ἀπὸ ταύτης δὲ φλοιὸς εὔθετος εἰς πλοκὴν σχοινίων.*

Κεφ. ρνζ. (ρξζ.) [*Περὶ Ἀναγύριος.*] *Ἀνάγυρις*[36]*, οἱ*

34) Hoc deest in Serap.
35) C. non habet *τραχ. κ. μελ.*
36) C. N. *Ὀνόγυρος.*

Cap. CLV. (CLXV.) [*De Cannabi sativa.*] Cannabis, quam alii cannabion, alii schoenostrophon aut asterion vocant, planta est in vita perutilis ad texendos funes validissimos; folia gerit fraxini, sed foedi odoris, caules proceros, inanes, semen rotundum, quod largius sumtum genituram exstinguit. Ex eo recente expressus succus convenienter aurium doloribus instillatur.

Cap. CLVI. (CLXVI.) [*De Cannabi sylvestri.*] Cannabis sylvestris, quam alii hydrastinam, Romani et terminalem vocant, virgulas profert, quales althaea, sed nigriores, asperiores et minores, cubiti altitudine; foliis sativae, asperioribus tamen ac nigrioribus; floribus subrubris, lychnidis aemulis, semine et radice althaeae. Cocta autem et imposita radix vim habet inflammationes leniendi, oedemata discutiendi et articulorum tophos dissipandi. Sed et huius cortex torquendis funibus est accommodatus.

Cap. CLVII. (CLXVII.) [*De Anagyri.*] Anagyris,

δὲ ἀνάγυρον, οἱ δὲ ἄκοπον[37], οἱ δὲ ἀγνάκοπον καλοῦσι, θάμνος ἐστὶ φύλλοις καὶ ταῖς ῥάβδοις προσεμφερὴς ἄγνῳ, δενδρώδης, βαρύοσμος ἰσχυρῶς· ἄνθος κράμβῃ ἐοικός· καρπὸς ἐν κερατίοις μακροῖς, τὸ σχῆμα νεφρῶν[38], ποικίλος, στερεός· σκληρύνεται δὲ περὶ τὸν τῆς σταφυλῆς πεπασμόν[39]. Ταύτης τὰ φύλλα ἁπαλὰ, λεῖα καταπλασσόμενα, οἰδήματα στέλλει· ποτίζεται δὲ < πλῆθος ἐν γλυκεῖ πρὸς ἆσθμα καὶ ἐκβολὴν χορίου καὶ ἐμμήνων καὶ ἐμβρύου· πρὸς δὲ κεφαλαλγίαν[40] σὺν οἴνῳ· ἔστι δὲ περίαπτον δυςτοκούσαις· δεῖ μέντοι μετὰ τὸ ἀποτεκεῖν εὐθέως ἀφελόντα ῥίπτειν τὸ περίαμμα· τῆς δὲ ῥίζης ὁ φλοιὸς[41] διαφορεῖ καὶ ἐκπέσσει· ὁ δὲ καρπὸς ἐσθιόμενος ἔμετον συντόνως κινεῖ.

Κεφ. ρνη΄. (ρξη΄.) [Περὶ Κηπαίας.] Κηπαία ἐμφερής ἐστιν ἀνδράχνῃ, μελάντερα δὲ ἔχει τὰ φύλλα, ῥίζαν λεπτήν· βοηθεῖ δὲ τὰ φύλλα πινόμενα σὺν οἴνῳ στραγγουριῶσι καὶ

37) Oribas. ἕλκοπον.

38) C. στρογγύλος. N. ὑποστρόγγυλος.

39) C. N. τῆς κεφαλῆς πεπλασμόν.

40) Cornar. suspicatur, ex Plin. legendum esse πρὸς τὰ φαλαγγία.

41) Sic Ald. et Galen. simpl. fac. 6. p. 829.; χυλός Asulan. et sequ.

alii anagyron, acopon et agnacopon appellant, est frutex foliis et virgis vitici assimilis, arborescens, perquam gravis odore. Flos est brassicae similis: semen in longis corniculis, figura renum, versicolor ac solidum, quod maturescente uva durescit. Huius folia tenera trita et imposita oedemata reprimunt. Propinantur quoque ad drachmam in passo adversus spirituum difficultatem, itemque ad eiectionem secundarum, menstrui sanguinis et fetus. Adversus capitis dolores in vino exhibentur. Difficulter parientibus amuleti ad instar alligantur; sed a partu statim auferri abiicique oportet. Radicis autem cortex discutit ac concoquit. Fructus denique comestus vomitiones vehementer concitat.

Cap. CLVIII. (CLXVIII.) [*De Cepaea.*] Cepaea portulacae similis est, verum nigriora habet folia, radicemque tenuem. Folia in vino pota stranguria et vesicae

ψωριῶσι τὴν κύστιν· μάλιστα δὲ ποιεῖ ἡ ῥίζα μετὰ ἑψήματος[42] ἀσπαράγου τοῦ μυακάνθου καλουμένου πινομένη.

Κεφ. ρνθ'. (ρξθ'.) [*Περὶ Ἀλίσματος.*] Ἄλισμα, οἱ δὲ ἀλκέαν, οἱ δὲ δαμασσώνιον, οἱ δὲ ἄκυρον, οἱ δὲ λύρον καλοῦσι, φύλλα μὲν ἔχει ἀρνογλώσσῳ ὅμοια, στενώτερα δὲ καὶ ἐπὶ γῆν κλώμενα· καυλὸς δὲ λεπτὸς, ἁπλοῦς, ὑπὲρ πῆχυν ἔχων κεφάλια, θυρσοειδής· ἄνθη λεπτὰ, λευκὰ, ὕπωχρα· ῥίζαι ὡς μέλανος ἐλλεβόρου λεπταὶ, εὐώδεις, δριμεῖαι, ὑπολίπαροι. Ὑδρηλὰ δὲ φιλεῖ χωρία. Ἁρμόζει ἡ ῥίζα πινομένη σὺν οἴνῳ, ὅσον < α' ἢ β' τοῖς λαγωὸν βεβρωκόσι θαλάσσιον καὶ τοῖς ὑπὸ φρύνου δηχθεῖσι καὶ τοῖς ὄπιον πεπωκόσι. Καὶ στρόφους (παύει)[43] καὶ δυσεντερίαν καθ' ἑαυτὴν καὶ σὺν ἴσῳ δαύκῳ πινομένη· ἁρμόζει καὶ σπάσμασι καὶ πρὸς τὰ ὑστερικὰ πάθη. Ἡ δὲ πόα ἵστησι κοιλίαν, καὶ ἔμμηνα ἄγει, καὶ οἰδήματα καταπλασθεῖσα πραΰνει.

Κεφ. ρξ'. (ρο'.) [*Περὶ Ὀνοβρυχίδος.*] Ὀνοβρυχὶς, [οἱ δὲ ὀνοβρόχειλος, οἱ δὲ ἐσχασμένη, οἱ δὲ ὑπερικὸν, οἱ δὲ κό-

42) [illegible] Paull. Aegin.; *ποιεῖ μετὰ ἑψήματος ῥιζῶν* vulgo.
43) Hoc addendum esse Sarac. iudicat.

scabie laborantibus prosunt. Maxime vero id praestat radix cum asparago, qui myacanthus vocatur, cocta.

Cap. CLIX. (CLXIX.) [*De Alismate.*] Alisma, nonnulli alceam, alii damasonium aut acyron, lyron etiam appellant, folia habet plantagini similia, sed angustiora et versus terram deflexa. Caulis gracilis, simplex, cubito altior, capitula thyrsi specie gerens. Flores tenues, candidi, pallescentes, radices ut hellebori nigri, tenues, odoratae, acres ac modice pingues. Aquosos amat tractus. Radix drachmae unius aut alterius pondere in vino pota his convenit, qui leporem marinum vorarunt iisque, qui a rana rubeta demorsi sunt, ut et iis, qui opium hauserunt. Curat et tormina et dysenteriam, per se aut cum pari modo seminis dauci potui data. Sed et convulsis et contra hystericos affectus prodest. Herba ipsa sistit alvum ac menses ciet, oedemata etiam imposita mitigat.

Cap. CLX. (CLXX.) [*De Onobrychide.*] Onobrychis [quam alii onobrochilos, alii eschasmenen, aut hy-

ριον, οἱ δὲ χαμαιπίτυν, Ῥωμαῖοι ὀπάκα[44], οἱ δὲ βριχιλλατά, οἱ δὲ λόπτα[45], οἱ δὲ ἰουγκινάλεμ[46], Δακοὶ ἀνιασσεξέ,] φύλλα ἔχει ὅμοια φακῷ, μικροῦ[47] μακρότερα, καυλὸν σπιθαμιαῖον, ἄνθος φοινικοῦν[48], μικρὰν ῥίζαν. Φύεται ἐν καθύγροις καὶ ἀργοῖς τόποις. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ πόα ἐπιπλασθεῖσα, λεία, διαχεῖν φύματα· μετ' οἴνου δὲ πινομένη στραγγουρίαν θεραπεύει· σὺν ἐλαίῳ δὲ ἀλειφομένη ἱδρῶτας κινεῖ.

Κεφ. ρξα'. (ροα'.) [Περὶ Ὑπερικοῦ.] Ὑπερικὸν, οἱ δὲ ἀνδρόσαιμον, οἱ δὲ κόριον, οἱ δὲ χαμαιπίτυν, διὰ τὸ τὴν περὶ τὸ σπέρμα ὀσμὴν ἐοικέναι πιτυΐνῃ ῥητίνῃ[49]· φύλλα ἔχει πηγάνῳ ὅμοια· θάμνος φρυγανοειδὴς, σπιθαμιαῖος, ὑπέρυθρος, ἄνθος ἔχων λευκοΐῳ ὅμοιον[50], ὃ διατριβὲν ἐν τοῖς δακτύλοις αἱματώδη τὸν χυλὸν ἐκκρίνει· ὅθεν καὶ ἀνδρόσαιμον ἐκλήθη· λοβὸν δὲ ὑπόδασυν[51], προμήκη ἐν τῷ περιφε-

44) C. ὀπτατά.

45) C. νῶπτα.

46) Sic C.; ἰοκινάλεμ vulgo.

47) Sic Cornar. primus correxit vulg. μικρὰ, quod et in cod. C.

48) C. addit μικρόν.

49) E libr. 3, 53. huc transponenda, dubia tamen: Ῥωμαῖοι ἐδεράλις, οἱ δὲ σεντουνάλις, Ἀφροὶ χουρμὰ σεμμακέδ.

50) Sic Oribas., Serap., Ald.; μήλινον Asulan., Marcell. et sequ.

51) Sic Oribas. et Ald.; κλωνάρια ὑποδασέα Asulan., Marcellus et sequ.

pericum et corion et chamaepityn vocant, Romani opacam ac brichilatam, loptam etiam et iuncinalem, Daci aniassexe] folia habet lentis similia, sed paullo ampliora, caulem spithamaeum, florem puniceum, radicem exilem. Nascitur in humentibus et incultis locis. Vim habet herba, si trita illinatur, panos discutiendi. Cum vino autem pota stranguriae medetur, et inuncta ex oleo sudores movet.

Cap. CLXI. (CLXXI.) [*De Hyperico.*] Hypericum alii androsaemon, alii corion, aut etiam chamaepityn appellant, quoniam semen odore resinam pineam imitatur. Folia habet rutae similia. Frutex est virgultosus, dodrantalis, rubescens: flos leucoïo similis, qui inter digitos tritus succum sanguineum excernit, unde et androsaemon dictum est. Siliquam gerit subhirsutam, subrotundo-ob-

ρεῖ, μέγεθος κριθῆς[52], ἐν ᾧ σπέρμα μέλαν, ῥητίνης ὄζον. Φύεται δὲ ἐν ἐργασίμοις καὶ τραχέσι τόποις. Δύναμιν δὲ ἔχει διουρητικὴν καὶ ἐμμήνων ἀγωγὸν, προστιθέμενον· τεταρταίους δὲ καὶ τριταίους ἀπαλλάσσει, μετ' οἴνου πινόμενον· θεραπεύει δὲ ἰσχιάδας ἐπὶ ἡμέρας μ' τὸ σπέρμα πινόμενον· καὶ τὰ φύλλα σὺν τῷ σπέρματι καταπλαττόμενα κατακαύματα ἰᾶται.

Κεφ. ρξβ'. (ροβ'.) [Περὶ Ἀσκύρου.] Ἄσκυρον, οἱ δὲ ἀσκυροειδὲς, οἱ δὲ ἀνδρόσαιμον, καὶ τοῦτο εἶδός ἐστιν ὑπερικοῦ, μεγέθει διαφέρον, κλωσὶ μεῖζον, φρυγανωδέστερον δὲ καὶ πεφοινιγμένον τοῖς φύλλοις λεπτοῖς· ἄνθη δὲ μήλινα φέρει· καρπὸν δὲ ὅμοιον ὑπερικῷ, ὄζοντα ῥητίνης, καὶ ἐν τῷ παρατριβῆναι οἱονεὶ αἱμάσσοντα τοὺς δακτύλους[53], ὡς διὰ τοῦτο ἀνδρόσαιμον καλεῖσθαι. Ποιεῖ καὶ ὁ τούτου καρπὸς πρὸς ἰσχιάδας, πινόμενος μεθ' ὑδρομέλιτος κοτυλῶν β'[54]· ἄγει γὰρ χολώδη κόπρια πολλά· συνεχῶς δὲ διδόναι χρὴ, ἄχρις ἂν ὑγιασθῶσι· ποιεῖ καὶ πρὸς πυρίκαυστα ἐπιπλασθείς.

52) Mallem cum Dodon. et cod. C. legere ὅμοιον κριθῇ, ni prisci interpretes et Ald. obstarent.

53) Cod. C. et Ald. addunt τὸ σπέρμα.

54) Serap. κοτύλη α'.

longam, grani hordei mole, in qua semen nigrum, quod resinam redolet. Gignitur locis cultis et asperis. Urinam ciet, subditumque menses trahit: ex vino autem bibitum quartanas tollit et tertianas. Medetur et semen ischiadicis, quadraginta diebus haustum. Sed et foliis cum semine impositis ambusta sanantur.

Cap. CLXII. (CLXXII.) [*De Ascyro.*] Ascyron, sive ascyroides, aliis androsaemon, etiam hyperici species est, magnitudine differens. Ramos enim habet maiores, magis fruticosum, foliis tenuibus rubentibus. Flores luteos profert et fructum hyperico similem ac resinosi odoris, cuius attritu digiti velut cruentantur, qua de caussa androsaemon appellatur. Est et huius fructus ad ischiadicos efficax potus in hydromelitis heminis duabus. Nam biliosa recrementa plurima alvo detrahit. Sed dari continuo oportet, donec sanitati restituti fuerint. Efficaciter et ambustis imponitur.

Κεφ. ρξγ'. (ρογ'.) [Περὶ Ἀνδροσαίμου.] Ἀνδρόσαιμον, οἱ δὲ Διονυσιάδα, οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἄσκυρον καλοῦσι· διαφέρει δὲ τοῦ ὑπερικοῦ καὶ τοῦ ἀσκύρου, θάμνος ὢν λεπτόκαρφος, φρυγανώδης, πεφοινιγμένος τὰ ῥαβδία, φύλλα τριπλασίονα[55] τοῦ πηγάνου, ἃ τριφθέντα οἰνώδη χυλὸν ἀφίησι· μασχάλας δ' ἔχει πλείους ἐπ' ἄκρῳ τεταρσωμένας, περὶ ἃς ἀνθήλια μικρὰ, μήλινα· καρπὸς ἐν κάλυκι ὁμοίῳ[56] τῷ τῆς μελαίνης μήκωνος, οἱονεὶ κατάγραφος· ἀνατριφθεῖσα δὲ ἡ κόμη, ῥητινώδη ὀσμὴν ἀποδίδωσι. Καὶ τούτου ὁ καρπὸς λεῖος δυοῖν < ὁλκῇ ποθεὶς ἄγει χολώδη κόπρια· θεραπεύει δὲ μάλιστα ἰσχιάδας· δεῖ δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν ὕδατος ἐπιῤῥοφεῖν. Καὶ πυρίκαυστα δὲ ἡ πόα καταπλασθεῖσα ἰᾶται, καὶ αἷμα[57] ἐπέχει.

Κεφ. ρξδ'. (ροδ'.) [Περὶ Κόρεως.] Κόρις, οἱ δὲ καὶ τοῦτο ὑπερικὸν καλοῦσι, φύλλον ἔχει παραπλήσιον τῷ τῆς ἐρείκης, μικρότερον δὲ καὶ λιπαρώτερον καὶ ἐρυθρόν. Θάμνος δ' ἐστὶ σπιθαμιαῖος[58], δριμὺς καὶ εὐώδης. Τούτου ὁ

55) Quod Ald. et sequ. addunt ἢ τετραπλασίονα, nec Oribas. habet, nec Serap., nec cod. C.
56) Sic Serap. et Dodon. p. 78.; ὅμοιος vulgo.
57) Lacuna legit νομάς.
58) Εὔστομος, quod Ald. habet, huc non quadrat, neque in Serap. legitur.

Cap. CLXIII. (CLXXIII.) [*De Androsaemo.*] Androsaemon, quod alii Dionysiada, alii etiam ascyron appellant, ab hyperico et ascyro differt. Frutex est ramis gracilibus, fruticulosus, virgultis puniceo colore rubentibus. Folia triplo maiora rutae, quaeque trita succum vini colore emittunt. Alas habet plures in cacumine expansas, circa quas flosculi exigui, lutei. Fructus in calyce simili papaveris nigri, punctis distinctus. Huius coma contrita resinosum odorem reddit. Sed et semen tritum drachmis duabus potum excrementa biliosa educit: prodest vero maxime ischiadicis, verum a purgatione aquam insuper sorberi oportet. Illita herba medetur ambustis, et sanguinem cohibet.

Cap. CLXIV. (CLXXIV.) [*De Cori.*] Coris, hypericum etiam appellatum, frutex est folio ericae, sed minore, pinguiore et rubente, dodrantalis, acris et odo-

καρπὸς πινόμενος, οὖρα καὶ καταμήνια ἄγει· βοηθεῖ καὶ φαλαγγιοδήκτοις, ἰσχιαδικοῖς τε καὶ ὀπισθοτονικοῖς, σὺν οἴνῳ πινόμενος· πρὸς δὲ ῥίγη, σὺν πεπέρει· ἐπὶ δὲ ὀπισθοτονικῶν καὶ σύγχρισμά ἐστι σὺν ἐλαίῳ ἁρμόδιον. [Ἡ δὲ ῥίζα αὐτοῦ, σὺν οἴνῳ ἑψηθεῖσα καὶ ποθεῖσα, παρέτοις βοηθεῖν πεπίστευται[59]· δεῖ δὲ τὸν πάσχοντα ἐν τῷ πίνειν περισκέπεσθαι καλῶς· ἱδροῖ γὰρ ὅλον τὸ σῶμα, καὶ τὴν εὐκινησίαν ἐκ τούτου λαμβάνει][60].

Κεφ. ρξέ. (ροέ.) [Περὶ Χαμαιπίτυος.] Χαμαιπίτυς, οἱ δὲ πιτυσόρυσιν, οἱ δὲ ὀρείζηλον, οἱ δὲ ἐν Πόντῳ ὁλόκυρον, οἱ δὲ βρυωνίαν ἀγρίαν, Ἀθήνησιν Ἰωνίαν, ἐν δὲ Εὐβοίᾳ σιδηρῖτιν, προφῆται αἷμα Ἀθηνᾶς, Ῥωμαῖοι κυπριποῦμ, Δακοὶ δοχελᾶ. Πόα ἕρπουσα ἐπὶ γῆς, ὑπόκυρτος· φύλλα δὲ ἔχει ὅμοια ἀειζώῳ μικρῷ, λεπτότερα δὲ πολλῷ καὶ λιπαρώτερα καὶ δασέα, πυκνὰ περὶ τοὺς κλάδους, ὀσμὴν ἔχοντα πίτυος· ἄνθη λεπτὰ, μήλινα [ἢ λευκά][61]· ῥίζαν δὲ ὡς κιχω-

59) Sic Ald., Asulan., Cornar.; *καλῶς βοηθεῖν πιστεύεται* Goupyl. et Saracen.

60) Uncinis inclusa reiecit Marc., quod deficerent in codd. nonnullis et in Serap.

61) Spuria habet uncinis inclusa Marcell., licet Oribas. ita legerit.

ratus. Huius fructus potus urinam et menses provocat. Est et auxilio ex vino potum a phalangio demorsis, ischiadicis, et opisthotonicis, itemque rigoribus, addito pipere. Convenit etiam opisthotonicis unguentum cum oleo factum. [Radix eius cum vino cocta et bibita credita est resolutis opitulari: sed laborantem inter potandum bene operiri oportet: corpore enim toto sudorem ciet, qua ex re agilitas pristina recuperatur.]

Cap. CLXV. (CLXXV.) [*De Chamaepity.*] Chamaepitys, aliis pitysorysis aut orizelos dicta, ab iis, qui Pontum incolunt, olocyron, aut bryonia sylvestris, ab Atheniensibus Ionia, ab Euboicis sideritis, prophetis sanguis Minervae, Romanis cypripum, Dacis dochela vocatur. Herba est humi serpens, incurva: foliis gaudet sempervivi minoris aemulis, at multo tenerioribus, pinguioribus et hirsutis, circa ramulos densis, quae pinum redolent: flores habet tenues, flavos [aut albos]: radicem cichorii.

ρίου. Ταύτης τὰ φύλλα πινόμενα μετὰ οἴνου ἐπὶ ἡμέρας ζ' ἴκτερον θεραπεύει, ἐπὶ δὲ μ' ἰσχιάδα μεθ' ὑδρομέλιτος πινόμενα. Δίδοται καὶ ἡπατικοῖς καὶ δυςουροῦσι καὶ νεφριτικοῖς ἰδίως, ἁρμόζοντα καὶ στροφουμένοις· χρῶνται δ' αὐτῇ καὶ οἱ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ποντικῇ, ὡς ἀντιδότῳ, πρὸς ἀκόνιτον ποτίζοντες τὸ ἀφέψημα· καταπλάσσεται δὲ πρὸς τὰ εἰρημένα[62] μετὰ ἀλφίτων δεδευμένων τῷ ἀφεψήματι τῆς πόας. λεανθεῖσα δὲ σὺν σύκοις καὶ ἀντὶ καταποτίου διδομένη[63] μαλάσσει κοιλίαν· μετὰ μέλιτος δὲ καὶ λεπίδος καὶ ῥητίνης ἀναληφθεῖσα καθαίρει· ἄγει δὲ καὶ τὰ ἀπὸ ὑστέρας, προςτεθεῖσα σὺν μέλιτι· διαφορεῖ δὲ καὶ σκληρίας μαστῶν, καὶ τραύματα κολλᾷ, καὶ ἕρπητας ἐπέχει, μετὰ μέλιτος καταπλασσομένη.

Κεφ. ρξς'. (ρος'.) [Περὶ ἑτέρας Χαμαιπίτυος.] Ἔστι καὶ ἑτέρα χαμαιπίτυς, κλάδους ἔχουσα πηχυαίους, ἀγκυροειδεῖς, λεπτοκάρφους· κόμην δὲ ἐοικυῖαν τῇ πρὸ αὐτῆς, καὶ ἄνθος λευκόν· σπέρμα δὲ μέλαν· ἀπόζει δὲ καὶ αὐτὴ πίτυος. Καὶ τρίτη τίς ἐστιν, ἄῤῥην καλουμένη· ἔστι δὲ βοτάνιον[64]

62) Sic Ald.; προειρημένα Asul. et sequ. 63) Ald. λαμβανομένη.
64) Vulgo additur λεῖον, quod, sequentibus contrarium, neque Oribas., neque Serap. agnoscunt.

Huius folia septem diebus in vino pota morbo regio medentur, et quadraginta diebus ex hydromelite ischiadem sanant. Dantur et hepaticis et urinae difficultate laborantibus ac peculiariter nephriticis: idonea etiam sunt torminosis. Utuntur et ea herba Heracleae ponticae incolae, velut antidoto, contra aconitum decoctum ipsius propinantes. Imponitur etiam ad antedicta vitia cum polenta iure decocti subacta. Contrita vero cum ficubus et pilularum instar exhibita alvum emollit. At excepta melle cum aeris squama et resina etiam purgat. Extrahit et quae in utero morantur, cum melle subdita in passo. Mammarum quoque duritias discutit vulneraque glutinat. Herpetas denique illita cum melle cohibet.

Cap. CLXVI. (CLXXVI.) [*De altera Chamaepity.*] Est et altera chamaepitys, ramis cubitalibus, in anchorae speciem incurvatis, gracilibus; coma supra dictae, flore candido ac semine nigro. Et haec pinum redolet. Additur tertia, quae mascula nominatur. Est herbula foliis

ἔχον φυλλάρια λεπτὰ, λευκὰ, δασέα· καυλὸν δὲ τραχὺν, λευκόν· ἀνθήλια μήλινα· σπερμάτιον δὲ παρὰ τὰς μασχάλας· ὄζει δὲ καὶ τοῦτο πίτυος. Δύναμιν δὲ ἔχουσι καὶ αὐτὰ ὁμοίαν τῇ προειρημένῃ, οὐ μὴν οὕτω πρακτικήν.

tenuibus, albis, hirsutis; caule aspero, albido; floribus flavis, semine exiguo iuxta alas. Redolet et haec pinum. Utraque vim antedictae similem obtinet, at non perinde efficacem.

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

'Εν τοῖς πρὸ τούτου τρισὶ βιβλίοις, φίλτατε Ἄρειε, παραδόντες περὶ ἀρωμάτων καὶ ἐλαίων καὶ μύρων καὶ δένδρων καὶ ζώων καὶ σιτηρῶν καὶ λαχάνων καὶ ῥιζῶν καὶ χυλισμάτων καὶ βοτανῶν καὶ σπερμάτων, ἐν τούτῳ τετάρτῳ ὄντι περὶ τῶν λειπομένων βοτανῶν καὶ ῥιζῶν διαλεξόμεθα.

Κεφ. α΄. [Περὶ Κέστρου.] Κέστρον τὸ καλούμενον ψυχότροφον, ἐπειδὴ ἐν τοῖς ψυχροτάτοις εὑρίσκεται τόποις, ὃ Ῥωμαῖοι οὐεττονικὴν[1] καλοῦσι, πόα ἐστὶ καυλὸν ἔχουσα λεπτὸν, πήχεως τὸ ὕψος, ἢ καὶ μείζονα, τετράγωνον· φύλλα μακρὰ, μαλακὰ, ὅμοια δρυῒ, τὴν περιφέρειαν ἐσχισμένα, εὐώδη[2], μείζονα δὲ τὰ πρὸς τὴν ῥίζαν· ἐπ᾽ ἄκρῳ δὲ τῶν καυλῶν ἔνεστι τὸ σπέρμα ἐσταχυωμένων[3] ὥςπερ θύμβρας. Ταύτης

1) Sic scribitur in codd. Vindob.; βετονίκην Ald. et sequ. Editiones adiungunt ἢ ῥοςμαρίνουμ, quod deest in codd.

2) Marc. auguratur ἰνώδη. Sed codd. et interpretes prisci refragantur.

3) Sic Dalechamp. p. 1282.; ἐσταχυωμένον vulgo.

LIBER IV.

Cum in tribus libris prioribus, amantissime Aree, de aromatibus, oleis, unguentis, arboribus, animalibus, cerealibus, oleribus, radicibus, succis, herbis ac seminibus egerimus; in hoc quarto de iis, quae supersunt, herbis ac radicibus disseremus.

Cap. I. [*De Cestro.*] Cestrum, quod psychotrophon vocatur, quoniam frigidissimis locis reperitur, Romani betonicam appellant. Herba est, caulem proferens tenuem, cubiti altitudine, aut etiam maiorem, quadrangulum: folia longa, mollia, quernis similia, in ambitu incisa, odorata, ac prope radicem maiora; semen in summitate caulium, thymbrae more spicatorum. Collecta huius folia siccanda

τὰ φύλλα δεῖ συλλέγοντας ξηραίνειν· ὧν ἐστι καὶ ἡ πλείων χρῆσις· ῥίζαι δὲ ὕπεισι λεπταὶ, ὡς ἐλλεβόρου, αἵτινες φλεγματώδη προςκαλοῦσιν ἔμετον, μεθ᾽ ὑδρομέλιτος πινόμεναι· τῶν δὲ φύλλων διδόναι[4] πρὸς τὰ σπάσματα[5], ῥήγματα καὶ πρὸς τὰς ἐν ὑστέρᾳ διαθέσεις καὶ πνίγας ὑστερικὰς < α΄ ὁλκὴ μεθ᾽ ὑδρομέλιτος πινόμεναι[6]· θηριοδήκτοις δὲ ὁλκαὶ γ΄ μετ᾽ οἴνου κοτυλῶν β΄[7]· καταπλασσομένη δὲ ἡ πόα ὠφελεῖ τοὺς θηριοδήκτους, καὶ πρὸς τὰ θανάσιμα ὁλκὴ μετ᾽ οἴνου ποθεῖσα ἁρμόζει· ἐὰν δέ τις προπίῃ, οὐδὲν βλαβήσεται λαβὼν φάρμακον θανάσιμον· ἔστι δὲ οὐρητικὴ, κοιλίας τε ὑποβιβαστικὴ· θεραπεύει δὲ καὶ ἐπιλήπτους καὶ μαινομένους[8], μεθ᾽ ὕδατος πινομένη, καὶ ἡπατικοὺς, σπληνικούς τε[9] μετ᾽ ὀξυμέλιτος ὁλκὴ < α΄ ἐπιποθεῖσα· ποιεῖ δὲ καὶ πέψιν, ἐάν τις μετὰ τὸ δεῖπνον αὐτὴν κυάμου μέγεθος καταπίῃ μετὰ μέλιτος ἑφθοῦ· ὁμοίως καὶ ὀξυρεγμιῶσι δίδοται· στομαχικοῖς δὲ διαμασσᾶσθαι καὶ καταπίνειν τὸν χυλὸν, εἶτ᾽ ἐπιῤῥοφᾷν

4) Sarac. suspicatur δίδοται. 5) C. σπαράγματα.
6) Sarac. coniecit πινομένη, cod. X. addit ἢ ὕδατος.
7) Serap. κοτύλη α΄.
8) Serap. ἀποπλήκτους.
9) Sic. corr. Sarac.; σπλ. δὲ vulgo.

sunt, quorum etiam frequentior est usus. Radices vero subsunt tenues, velut hellebori; quae quidem ex hydromelite potae pituitosam vomitionem efficiunt. At folia ad convulsa, rupta, matricis vitia et strangulationes drachmae pondere ex aqua mulsa potui dantur: et contra venenatarum bestiarum morsus drachmis tribus ex vini heminis duabus: sed et herba earumdem morsibus utiliter imponitur: itidemque adversus venena drachmae pondere ex vino pota prodest. Quin et ei, qui ipsam in potu praesumserit, haustum dein letale medicamentum minime nociturum est. Urinas praeterea ciet, alvumque subducit. Medetur et comitialibus atque insanis ex aqua bibita: hepaticis etiam et splenicis drachmae pondere in aceto mulso. Concoctionem quoque promovet, si quis ipsam a coena fabae mole cum melle cocto devorarit. Simili modo et acidum eructantibus exhibetur. Stomachicis autem eam commanducare succumque devorare, insuper vero dilutum

οἶνον κεκραμένον· δίδοται δὲ καὶ αἱμοπτοϊκοῖς ὁλκὴ τριωβόλου μετὰ κράματος κυάθου ἑνὸς γαλακτώδους· ἰσχιαδικοῖς τε μεθ' ὕδατος, καὶ νεφριτικοῖς καὶ κύστιν ἀλγοῦσιν· ὑδρωπικοῖς δὲ < β' μεθ' ὑδρομέλιτος πυρέσσουσιν, ἀπυρέτοις δὲ σὺν οἰνομέλιτι[10]· ἰκτεριῶντάς τε καθίστησι καὶ καταμήνια ἄγει ὁλκὴ < α', μετ' οἴνου πινομένη· κοιλίαν δὲ < δ' καθαίρουσι ποθεῖσαι μεθ' ὑδρομέλιτος κυάθων δέκα· ποιεῖ καὶ πρὸς φθισικούς, ἐμπυϊκοὺς[11], μετὰ μέλιτος· ἀποτίθεσθαι δὲ δεῖ τὰ φύλλα ξηρὰ λεῖα ἐν κεραμέῳ ἀγγείῳ.

Κεφ. β'. [Περὶ Βρεταννικῆς.] Βρεταννικὴ ἢ βεττονικὴ πόα ἐστὶν ἔχουσα φύλλα ἐμφερῆ λαπάθῳ ἀγρίῳ, μείζονα[12] δὲ καὶ δασύτερα, στύφοντα ἐν τῇ γεύσει· καυλὸν δὲ ἀνίησιν οὐ μέγαν, ῥίζαν λεπτὴν καὶ βραχεῖαν· χυλίζεται δὲ αὐτῆς τὰ φύλλα, καὶ ἐν ἡλίῳ ἢ πυρὶ συστρέφεται. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικήν, ἰδίως ἁρμόζουσαν πρὸς τὰς ἐν στόματι καὶ παρισθμίοις νομάς· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰ λοιπά, ὅσα στύψεως χρῄζει[13].

10) Πυρέσσ. — οἰνομέλιτι desunt in Ald. 11) C. αἱμοπτοϊκούς.
12) Sic C.; μελάντερα Ald. et sequ.
13) Cod. X. ἐφ' ὧν στύψεώς ἐστι χρεῖα.

vinum sorbere proderit. Datur et sanguinem exscreantibus, tribus obolis in vini diluti egelidi cyatho uno, itemque ischiadicis, nephriticis et a vesica dolentibus, ex aqua: hydropicis autem binis drachmis ex aqua mulsa, dum febriunt, si secus, e mulso. Regio quoque morbo laborantes restituit, mensesque pellit, drachmae pondere e vino pota: drachmis vero quatuor bibita in aquae mulsae cyathis decem, alvum purgat. Est et phthisicis ac empyicis auxilio cum melle. Ceterum folia siccata tritaque in vase fictili recondi oportet.

Cap. II. [*De Britannica.*] Britannica, seu bettonica, herba est foliis rumici sylvestri proximis, sed maioribus ac hirsutioribus, gustu astringentibus. Caulem vero promit haud ita magnum: radice tenui brevique nititur. Foliis exprimitur succus, qui sole aut igne cogitur ac inspissatur. Vim habet astringentem, privatim oris ac tonsillarum ulceribus depascentibus accommodatam. Valet etiam ad reliqua, quibus astrictione opus est.

['Εν ἄλλῳ καὶ ταῦτα· ζητητέον καίτοι, εἰ Διοσκορίδου[14].

Βεττονικὴ γεννᾶται ἐν χορτοκοπείοις καὶ ὀρεινοῖς τόποις, καὶ καθαροῖς καὶ ἡμέροις περὶ τὰ γεννήματα· καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων καὶ σώματα φυλάττει· νυκτερινάς τε ὁδοιπορίας καὶ τόπους ἐπιβλαβεῖς καὶ ὕπνους χαλεποὺς ἀντενεργεῖ· καὶ εἰς πᾶσαν ἴασίν ἐστιν εὐλογημένη· ἔχει δὲ τὴν μὲν ῥίζαν ὅλην ἐρυθρὰν καὶ εὐώδη· τὰ δὲ φύλλα πράσινα, καὶ τὸ μέσον τῶν φύλλων φοινικοῦν· καὶ εἰς τὸν ὀρθοκάλαμον τετραγώνια[15], καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄνθη πορφυρίζοντα. Ἡ δὲ δύναμις αὐτῆς ἐστιν αὕτη. λειωθεῖσα γὰρ νεαρὰ καὶ ἐπιτεθεῖσα εἰς τεθραυσμένην κεφαλὴν κατὰ τῆς πληγῆς, ἀνώδυνον ποιεῖ· καὶ τὰ τραύματα κολλᾷ, καὶ τὰ τεθλασμένα ὀστᾶ ἐκβάλλει· καὶ τοῦτο ποιεῖ καθ' ἑκάστην ἀλλασσομένη, ἕως θεραπεύσῃ· ἀφεψηθεῖσα δὲ μεθ' ὕδατος κεφαλαλγίαν καταντλουμένη, καὶ μετὰ ἀσφάλτου περιχριομένη τοῖς κροτάφοις ἰᾶται, ὑποθυμιωμένης αὐτοῖς καὶ τῆς ῥίζης.]

Κεφ. γ'. [Περὶ Λυσιμαχίου.] Λυσιμάχιον, οἱ δὲ λύ-

14) Haec et sequentia ex Ant. Musae commentariolo de betonica in nonnullos codices irrepsere. 15) Vulgo τριγώνια.

[In alio codice et quae sequuntur. Inquirendum tamen, sintne Dioscoridis.

Bettonica nascitur in pratis et montosis locis, itemque in mundis, et ubi mansueti frutices proveniunt. Animas hominum corporaque custodit. Nocturnorum itinerum ac locorum iniuriis, ut et gravibus somnis adversatur: denique ad omne genus medelae celebratur. Totam radicem rubram habet odoratamque: folia porracea, medio punicea: caules rectos, quadrangulares, et in ipsis flores purpurascentes. Vis ipsius haec est: Contusa recens et supra fracti capitis ictum imposita dolorem adimit: et vulnera glutinat, quin et ossa fracta extrahit. Illud vero praestat, si quotidie permutetur, donec sanescat. Sanat et dolorem capitis, seu decocta cum aqua et capiti affusa, seu etiam cum bitumine oblita temporibus: simul autem radicis suffitu utimur.]

Cap. III. [*De Lysimachio.*] Lysimachion, quod ali-

τρον καλοῦσι, καυλοὺς ἀνίησι πηχυαίους ἢ καὶ μείζονας, λεπτούς, θαμνώδεις, ὧν παρὰ τὰ γόνατα φύλλων λεπτῶν ἐκφύσεις, παραπλησίων τοῖς τῆς ἰτέας, στυφόντων ἐν τῇ γεύσει· ἄνθος πυῤῥὸν ἢ χρυσοειδές· φύεται ἐν ἑλώδεσι τόποις καὶ παρὰ τὰ ὕδατα. Ἁρμόζει δὲ ὁ χυλὸς τῶν φύλλων, στυπτικὸς ὤν, πρὸς αἵματος ἀναγωγὰς καὶ δυσεντερίας, πόμα καὶ ἔγκλυσμα· ῥοῦν τε γυναικεῖον ἵστησιν ἐν προσθέτῳ· καὶ πρὸς τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμοῤῥαγίας ἐμφρασσομένη ἡ πόα ἁρμόζει· ἔστι δὲ καὶ τραυματικὴ καὶ ἴσχαιμος. Θυμιαθεῖσα δὲ δριμύτατον ἔχει τὸν καπνόν, ὥστε καὶ ἑρπετὰ διώκειν καὶ μύιας ἀποκτείνειν.

Κεφ. δ΄. [Περὶ Πολυγόνου ἄῤῥενος.] Πολύγονον ἄῤῥεν, οἱ δὲ πολυγόνατον, οἱ δὲ κυνοχάλην, οἱ δὲ ἡράκλειαν, οἱ δὲ ἄσφαλτον, οἱ δὲ χιλιόφυλλον, οἱ δὲ κλῆμα, οἱ δὲ πολύκαρπον, οἱ δὲ καρκίνηθρον, οἱ δὲ τευθαλίδα[16], οἱ δὲ μυρτοπέταλον, οἱ δὲ κνωπόδιον, οἱ δὲ ζαριθέα, οἱ δὲ πηδάλιον, [Αἰγύπτιοι θεφὶν, οἱ δὲ Μεμφὶν, προφῆται γόνος Ἥρωος, οἱ δὲ ὄνυξ μυός, Ῥωμαῖοι σαγγουινάλις, οἱ δὲ προσερ-

16) Sic Ald.; πευθαλίδα Asulan.

qui lytron appellant, caules emittit cubitales, aut etiam altiores, tenues, fruticosos, a quorum geniculis folia prodeunt salignis similia, gustu astringentia. Flos est fulvus vel aureus. Nascitur in palustribus iuxtaque aquas. Foliorum succus, qua pollet astringendi vi, idoneus est ad sanguinis reiectiones et intestinorum difficultates, seu potui datus, seu clystere infusus: fluorem quoque muliebrem sistit, in pesso subditus. Sed et herba sanguinis e naribus profluvio subvenit, iisdem infarcta. Est et vulneraria, sanguinemque sistit. Acerrimum vero fumum suffita reddit, adeo ut et serpentes abigat et muscas enecet.

Cap. IV. [*De Polygono masculo.*] Polygonon masculum, quod et polygonaton et cynochalen, herculeam, asphalton, chiliophyllon, clema, polycarpon, carcinethron, teuthalida, myrtopetalon, cnopodium, zarithea, pedalion dicunt, [Aegyptiis dicitur thephin aut Memphin, prophetis genitura herois seu unguis muris, Romanis sanguinalis

πινακα[17], Ἀφροὶ χουλούμ]. Πόα ἐστὶ κλῶνας ἔχουσα λεπτοὺς, τρυφεροὺς, πολλοὺς, γόνασι περιειλημμένους, ἕρποντας ἐπὶ τῆς γῆς, ὥςπερ ἄγρωστις· φύλλα δὲ πηγάνου ὅμοια, ἐπιμηκέστερα[18] καὶ μαλακώτερα· ἔχει δὲ καρπὸν παρ᾽ ἕκαστον φύλλον, ὅθεν καὶ ἄῤῥεν καλεῖται· ἄνθος δὲ λευκὸν ἢ φοινικοῦν. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ψυκτικήν· ὁ δὲ χυλὸς πινόμενος ἁρμόζει αἱμοπτοϊκοῖς καὶ τοῖς κατὰ κοιλίαν ῥεύμασι, χολερικοῖς τε καὶ στραγγουριῶσιν· ἄγει γὰρ οὖρα ἐναργῶς· βοηθεῖ καὶ θηριοδήκτοις μετ᾽ οἴνου πινόμενος, καὶ πρὸς περιόδους πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς ἐπισημασίας λαμβανόμενος· ἵστησι δὲ καὶ ῥοῦν γυναικεῖον προςτεθεὶς, καὶ πρὸς ὠταλγίας καὶ πυοῤῥοίας ἐνσταζόμενος ἁρμόζει· συνεψηθεὶς δὲ οἴνῳ καὶ μέλι προςλαβὼν[19], ἄκρως ποιεῖ πρὸς τὰ ἐν αἰδοίοις ἕλκη· καταπλάσσεται δὲ τὰ φύλλα πρὸς στομάχου ἔγκαυσιν καὶ αἵματος ἀναγωγὴν καὶ ἕρπητας, ἐρυσιπέλατά τε καὶ φλεγμονὰς, καὶ οἰδήματα καὶ τραύματα πρόςφατα.

Κεφ. ε΄. [Περὶ Πολυγόνου θήλεως.] Πολύγονον θῆλυ

17) Sic Marc. e Plinio. Vulgo *σεμινάλις, οἱ δὲ στοπίνακα.*
18) Bene Sarac. ex Oribas. et Serap. correxit vulg. *ἐπιεικέστερα.*
19) Melius *μέλιτος προςληφθέντος.*

aut proserpinaca, Afris chulum.] Herba est, quae ramos habet exiles, teneros, numerosos, geniculis amplexatos, graminis instar humi serpentes: folia rutae, at longiora mollioraque: fructum habet secus singula folia, unde et masculum vocatur: flos ei candidus aut puniceus. Vim habet astringentem, refrigerantem: succus epotus prodest sanguinem exscreantibus, alvi fluxionibus, cholera et stranguria laborantibus: nam evidenter urinas ciet. Cum vino potus venenatorum morsibus auxiliatur, ac febrium circuitus finit, si hora una ante accessum assumatur. Sistit et subditus fluorem muliebrem, ac auribus dolentibus purulentisve apte instillatur. Cum vino autem decoctus, adiecto melle, facit eximie ad genitalium ulcera. Folia vero stomachi fervori, sanguinis reiectioni, herpetibus, erysipelatis, inflammationibus, oedematis et recentibus vulneribus imponuntur.

Cap. V. [*De Polygono femina.*] Polygonum femina

[Ῥωμαῖοι σεμινάλις[20]] θαμνίον ἐστὶ μονόκλωνον[21], τρυφερὸν, καλαμοειδὲς, γόνατα συνεχῆ ἔχον ἐγκείμενα ἀλλήλοις, ὥςπερ σάλπιγγες[22a]· καὶ περὶ τοῖς γόνασιν ἐν κύκλῳ ἐξοχὰς, πίτυος φυλλαρίοις ἐοικυίας· ῥίζα ἀχρεία. Φύεται παρὰ τοῖς ὑδατώδεσι. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ψυκτικὴν, ποιοῦσαν τὰ αὐτὰ τῷ πρὸ αὐτοῦ, ὅτι μὴ ἀσθενέστερον.

Κεφ. ς'. [Περὶ Πολυγονάτου.] Πολυγόνατον φύεται ἐν ὄρεσι, θάμνος μείζων πήχεως· φύλλα ἔχων ὅμοια δάφνῃ, πλατύτερα δὲ καὶ λειότερα· γευσαμένῳ ὅμοιόν τι μήλῳ κυδωνίῳ ἢ ῥοιᾷ [μετὰ στύψεως] προςβάλλει· καθ' ἑκάστην δὲ ἔκφυσιν τῶν φύλλων ἄνθη λευκὰ, τῷ πλήθει ὑπερέχοντα τῶν φύλλων τοῦ ἀριθμοῦ ἀπὸ τῆς ῥίζης γινομένου· ῥίζαν δὲ λευκὴν, μαλακὴν, μακρὰν, πολυγόνατον, δασεῖαν, βαρύοσμον, πάχος ἔχουσαν δακτύλου, ποιοῦσαν πρὸς τραύματα, καταπλασσομένην· αἴρει δὲ καὶ σπίλους τοὺς ἐν προςώπῳ.

Κεφ. η'. [Περὶ Κληματίδος.] Κληματὶς, οἱ δὲ φιλε-

20) Marc. σαγγουινάλις.
21) Sic codd. et Serap.; πολύκλωνον Oribas.
22a) Vulgo σάλπιγγος.

fruticulus est simplex, tener et arundini similis, geniculis crebris, quae tubarum ad instar sibi invicem incumbunt: et in ambitu geniculorum apices circinatim dispositi, velut foliola pinuum. Radix nullius est usus. Nascitur in aquosis. Vim habet astringentem, refrigerantem, ad eadem valentem, ad quae antedicta, nisi quod debilior est.

Cap. VI. [*De Polygonato.*] Polygonatum nascitur in montibus, frutex cubito altior: folia gerit lauro similia, sed latiora et leviora, sapore quodammodo cydonium malum aut punicum [cum quadam astrictione] redolentia. Flores autem per singulos foliorum exortus promit candidos, foliis ipsis numerosiores, incepta a radice supputatione. Radicem vero habet albam, mollem, longam, geniculis crebris instructam, hirsutam, graveolentem et digitum crassam. Haec vulneribus apte imponitur, maculas etiam in facie delet.

Cap. VII. [*De Clematide.*] Clematis, quam non-

ταίριον, οἱ δὲ δαφνοειδὲς, οἱ δὲ μυρσινοειδὲς, οἱ δὲ πολυγονοειδὲς καλοῦσι. Φύεται ἐπὶ γῆς ἐν εὐγείοις[22 b.] κλήματα δὲ ἔχει μικρὰ[23], ὅσον σχοίνου[24] τὸ πάχος· πέταλον δὲ μικρὸν, δάφνῃ ἐμφερὲς τῷ τε σχήματι καὶ τῇ χρόᾳ, μικρότερον δὲ πολλῷ. Ταύτης τὰ φύλλα καὶ οἱ καυλοὶ σὺν οἴνῳ πινόμενα διαῤῥοίας καὶ δυσεντερίας παύει· μετὰ γάλακτος δὲ καὶ ῥοδίνου ἢ κυπρίνου ἐν πεσσῷ προστιθέμενα ὑστέρας πόνους θεραπεύει· παύει δὲ καὶ ὀδόντων πόνους διαμασσωμένη· βοηθεῖ καὶ θηριοδήκτοις ἐπιτιθεμένη· ἱστορεῖται δὲ καὶ ἀσπιδοδήκτοις, μετ' ὄξους πινομένη, βοηθεῖν. Φύεται δὲ (καὶ) ἐν χέρσοις.

[Περὶ Κληματίδος ἑτέρας.] Ἑτέρα κληματὶς, οἱ δὲ ἐπιγῆτις, Αἰγύπτιοι φυλάκουον, Ῥωμαῖοι ἀμβουξοὺ, κλῆμα ἀνίησιν ὑπέρυθρον, λυγῶδες, φύλλον δριμὺ λίαν γευσαμένῳ καὶ ἑλκωτικόν· περιελίττεται δὲ τοῖς δένδρεσιν, ὡς σμίλαξ. Ταύτης ὁ καρπὸς λεῖος, μεθ' ὕδατος ἢ ὑδρομέλιτος ποθεὶς,

22 b) Oribas. non habet ἐπὶ γῆς: cod. C. solum hoc, nec ἐν εὐγ. Ald. ἐπὶ τῆς ἐν εὐγ., Marc., Asulan. et sequ. ἐπὶ γῆς ἐν εὐγ.

23) Sic codd. et interpretes prisci. Μακρὰ coniecit Cornar.

24) Ald. σχίνου, cod. C. ὡς ὁλοσχοίνου.

nulli philetaerion, alii daphnoides, myrsinoides alii, aut polygonoides appellant. Terrae innascitur solo laeto. Viticulas habet parvas, iunci fere crassitie. Folium parvum, laurino a forma et colore proximum, sed multo minus. Huius folia et caules, dum in vino bibuntur, alvi profluvia et intestinorum difficultates sedant. Cum lacte vero et rosaceo aut cyprino subdita in pesso uteri dolores curant. Dolores dentium commanducata mitigat, imposita quoque venenatorum morsibus iuvamentum praestat. Traditur etiam ex aceto pota contra aspidum morsus auxiliari. Nascitur (et) in incultis.

[*De Clematide altera.*] Altera clematis, nonnullis epigetis, Aegyptiis phylacuum, Romanis ambuxum dicta, surculum emittit subrubentem, vitigineum, folium gustanti perquam acre, ut etiam exulceret. Arboribus smilacis in modum advolvitur. Huius semen tritum ex aqua aut hydromelite potum, per inferna pituitam bilemque educit.

ἄγει κάτω φλέγμα καὶ χολήν· τὰ δὲ φύλλα καταπλασθέντα λέπρας ἀφίστησι· ταριχεύεται δὲ μετὰ τοῦ λεπιδίου εἰς βρῶσιν.]

Κεφ. η΄. [Περὶ Πολεμωνίου.] Πολεμώνιον, οἱ δὲ φιλεταίριον, Καππάδοκες μὲν χιλιοδύναμιν[25] καλοῦσι, κλωνία ἔχει λεπτὰ τεταρσωμένα, φύλλα δὲ ὀλίγῳ μείζονα πηγάνου [ἐπιμηκέστερα δὲ πρὸς τὰ τοῦ πολυγόνου ἢ τῆς καλαμίνθης·][26] ἐπ' ἄκρου δὲ αὐτῶν ὥσπερ κόρυμβοι, ἐν οἷς σπέρμα μέλαν· ῥίζα πηχυαία[27], ὑπόλευκος, ἐμφερὴς στρουθίῳ· φύεται ἐν ὀρεινοῖς καὶ τραχέσι τόποις. Ταύτης ἡ ῥίζα πίνεται ἐν οἴνῳ πρὸς θηρία καὶ δυσεντερίαν, δυσουρίαν τε καὶ ἰσχιάδα μεθ' ὕδατος, σπληνικοὺς δὲ μετ' ὄξους ὅσον < α΄ ὁλκήν· καὶ περιάπτεται ἡ τούτου ῥίζα πρὸς σκορπίου πληγήν· φασὶ δὲ μὴ τύπτεσθαι[28] τοὺς ἔχοντας αὐτήν, ἢ κἂν πληγῶσι, μηδὲν πάσχειν· παύει δὲ καὶ ὀδονταλγίας διαμασσωμένη.

25) Sic e Plin. 25, 28. Marcell. et Cornar., Goupyl. etiam et Saracen.; χειμοδύναμιν Ald. et Asulan., χελιδώνιαν se legisse testatur Marcellus.

26) Uncinis inclusa, cum neque in Plinio, neque in Cratevae fragmentis legantur, reiiciunt Anguillara p. 249. et Dodon. p. 172. Oribasius tamen habet.

27) Plin. legit παχεῖα, sed codd. et Oribas. nostram tuentur lectionem.

28) Sambuc. coniecit πλήττεσθαι.

Folia emplastri modo imposita lepras abigunt. Ceterum cum lepidio condiuntur ad cibos.]

Cap. VIII. [*De Polemonio.*] Polemonium, quod alii philetaerion, Cappadoces chiliodynamin appellant, ramulis est exilibus pansisque, foliis paullo quam rutae maioribus, [sed longioribus, ad polygoni aut calaminthae similitudinem,] quibus summis velut corymbi insunt, in quibus semen nigrum. Radix est cubitalis, albicans, struthio similis. Nascitur in montosis asperisque locis. Huius radix bibitur ex vino contra venenatas bestias ac dysenteriam, et ex aqua adversus urinae difficultatem et ischiadem. Datur autem ex aceto drachmae pondere lienosis. Eadem contra scorpionis ictum amuleti instar adalligatur. Tradunt porro, qui eam gustaverint, haud feriri, aut, si icti fuerint, nihil mali passuros. Dentium quoque dolores commanducata mitigat.

Κεφ. θ'. [*Περὶ Συμφύτου πετραίου.*] *Σύμφυτον πετραῖον φύεται ἐν πέτραις· κλωνία δὲ ἔχει ὅμοια ὀριγάνῳ, λεπτὰ φύλλα*[29], *κεφάλια ὡς θύμου· τὸ δὲ ὅλον ἐστὶ ξυλῶδες καὶ εὐῶδες, γλυκύ τε πρὸς τῇ γεύσει, καὶ πτυέλου προκλητικόν· ῥίζαν δὲ ἔχει μακρὰν, ὑπόπυῤῥον*[30], *ὅσον δακτύλου πάχος. Τοῦτο ἑψηθὲν σὺν μελικράτῳ καὶ ποθὲν ἀνακαθαίρει τὰ ἐκ πνεύμονος· καὶ τοῖς αἷμα ἀνάγουσι καὶ νεφριτικοῖς σὺν ὕδατι δίδοται· σὺν οἴνῳ δὲ ἑψηθὲν πίνεται πρὸς δυσεντερίαν καὶ ῥοῦν γυναικεῖον*[31] *ἐρυθρόν· σὺν ὀξυμέλιτι δὲ πρὸς σπάσματα καὶ ῥήγματα· καὶ ἄδιψον δέ ἐστι διαμασσώμενον· ἁρμόζει καὶ ταῖς βρόγχου τραχύτησι· κολλᾷ καὶ νεότρωτα, καὶ ἐντεροκήλας ἀποκρατεῖ καταπλασσόμενον· καὶ τὰ κρέα δὲ συμπήττει*[32] *ἑψόμενον σὺν αὐτοῖς.*

Κεφ. ι'. [*Περὶ Συμφύτου ἄλλου.*] *Σύμφυτον ἄλλο, οἱ δὲ πηκτὴν*[33], *Ῥωμαῖοι σολδάγινεμ, καυλὸν ἀνίησι*[34] *δι-*

29) *φύλλα* deest in Oribas. et Ald. Primus apposuit Asulan., Cornar. iterum omisit. Anguill. p. 249. sic distinguit: *κλωνία λεπτὰ, φύλλα δέ καὶ κεφάλια ὡς θύμου.*
30) Sic Oribas. et Ald.; *ὑποπόρφυρον* Asulan., Marcell. etc.
31) In Ald. deest *γυναικεῖον.*
32) Sic Sarac. emendavit vulg. *συμπέττει:* ut et sequens *ἑψόμενον* loco vulg. *ἑψόμενα.*
33) Sic cod. C. et N.; Ald. et sequ. *πηκτόν.* Cod. C. hic habet sequentia, quae haud scio an huc pertineant: *οἱ δὲ ἀναξελῖτις, ἀναζηλῖτις, οἱ δὲ ξυλοφόρον, οἱ δὲ ἑλένιον, οἱ δὲ αἱμοσάλις, Ῥωμαῖοι κονφέρβα, οἱ δὲ ἀνουγαλλικοῦ, Ἀφροὶ ἀργαλλικοῦ.*
34) Cod. C. interponit *δασύν.*

Cap. IX. [*De Symphyto petraeo.*] Symphytum petraeum in petris nascitur: ramulis origano similibus, foliis tenuibus, et capitulis ceu thymi. Totum vero lignosum et odoratum gustuque dulce est, salivam etiam ciet. Radice nititur longa, subfulva, digitali fere crassitie. Decoctum in aqua mulsa et potum, quae pulmonibus inhaerent, expurgat: sanguinem reiicientibus ac nephriticis cum aqua exhibetur. In vino decoctum bibitur adversus intestinorum difficultatem et fluorem rubrum muliebrem: cum aceto mulso vero ad convulsa ac rupta. Quin et commanducatum sitim sedat: faucium aspritudinibus subvenit. Glutinat recentia vulnera illitum, ac enterocelas cohibet. Denique carnes conglutinat, si cum iis coquatur.

Cap. X. [*De Symphyto alio.*] Symphytum aliud, quod et pecten dicunt, Romani vero solidaginem (conso-

πηχυαῖον ἢ καὶ μείζονα, κοῦφον, παχὺν[35], γωνιοειδῆ, κενὸν[36] ὡςπερεὶ σόγχου, περὶ ὃν οὐκ ἐκ μεγάλων διαστημάτων φύλλα δασέα, στενὰ[37], ὑπομήκη, πρὸς τὰ τοῦ βουγλώσσου· ἐξοχὰς δὲ ἔχει ὁ καυλὸς παρὰ τὰς γωνίας τινὰς τεταμένας, φύλλων λεπτῶν προςτύπων[38]· ἀφ᾿ ἑκάστης μασχάλης ἔχει τὰ ἄνθη λευκὰ ἢ μήλινα[39], καὶ καρπὸν περὶ τὸν καυλὸν[40], ὡς φλόμου. Ὅλος δὲ ὁ καυλὸς καὶ τὰ φύλλα[41] ἔχει χνοῦν ὑπότραχυν, κατὰ τὴν προςαφὴν κνησμὸν ἐμποιοῦντα· ῥίζαι δὲ ὕπεισι τὴν μὲν ἐπιφάνειαν μέλαιναι, ἔνδοθεν δὲ λευκαὶ καὶ γλίσχραι· ὧν καὶ ἡ χρῆσις. Ποιοῦσι δὲ λεῖαι πινόμεναι αἱμοπτοϊκοῖς καὶ ῥηγματίαις[42], καὶ τὰ νεότρωτα κολλῶσι καταπλασσόμεναι· καὶ τὰ κρέα δὲ συνεψόμεναι συνάγουσι· καταπλάττονται δὲ πρὸς φλεγμονὰς, μάλιστα τὰς ἐν δακτυλίῳ ὠφελίμως μετὰ φύλλων ἠριγέροντος.

35) Oribas. et cod. C. utroque carent.
36) Cod. C. ὑπόκαινον (ὑπόκενον).
37) Cod. N. ὑπόστενα. 38) Cod. C. πρὸς τύπον.
39) Post μασχάλης ponunt cod. N. et Ald. ἐν οἷς. Loco ἔχει, quod cod. N. et Ald. exhibent, ἔπεστι est apud Asulan. et sequ.; λευκά habent codd. C. N., omittunt editt. Post μήλινα Ald. habet ἐμφερῆ πρὸς τὰ τοῦ πηγάνου, quod nec in codd., nec in Oribas. est.
40) Περὶ τὸν καυλόν legitur in Oribas. et codd., deest in Ald.
41) Cod. C. interponit ἐνίοτε et χνοῦν ὑπόλευκον.
42) Cod. C. N. ῥήγμασιν.

lidam), caulem emittit bicubitalem aut altiorem, levem, crassum, angulatum, inanem sicut sonchi, circa quem haud ita magnis intervallis folia nascuntur hirsuta angusta, oblonga, buglosso similia. Prominentias autem caulis habet quasdam ad angulos porrectas foliorum tenuium adnatorum. E quavis axilla promit flores albidos aut flavidos et fructum circa caulem, sicut verbascum. Totus autem caulis ac folia lanuginem habent subasperam, quae tactu pruritum excitat. Radices subsunt foris nigrae, intus vero albae, glutinosae: quarum etiam est usus. Tritae et potae sanguinem eiicientibus ruptisque proficiunt, et recentia vulnera impositae glutinant: carnium quoque frusta, quibuscum coquantur, cogunt ut coalescant. Illinuntur denique inflammationibus, maxime iis, quae anum afficiunt, utiliter cum foliis senecionis.

Κεφ. ιά. [Περὶ Ὁλοστέου.] Ὁλόστεον[43] πόα ἐστὶ μικρὰ, ὑπὲρ γῆς ὡς τριῶν δακτύλων ἢ τεσσάρων· φύλλα δὲ ἔχει καὶ κλήματα κορωνόποδι παραπλήσια ἢ ἀγρώστει, στυπτικά· ῥίζαν δὲ σφόδρα λεπτὴν, ὡς τρίχα τῷ εἴδει[44], λευκὴν[45], μῆκος δακτύλων τεσσάρων· φύεται ἐν γεωλόφοις. Δύναται δὲ καὶ αὐτὴ κρέα συνάγειν συνεψομένη, καὶ πρὸς ῥήγματα σὺν οἴνῳ ποτίζεται.

Κεφ. ιβ'. [Περὶ Στοιβῆς.] Στοιβὴ, οἱ δὲ στόβιον[46], Ῥωμαῖοι στίπαμ· γνώριμος[47]· ἧς ὁ καρπὸς καὶ τὰ φύλλα στύφει· ὅθεν καὶ δυσεντεριῶσι τὸ ἀφέψημα αὐτῶν ἐνίεται[48]· ἐγκλύζεται δὲ καὶ εἰς ὦτα πυοῤῥοοῦντα· καταπλασθέντα δὲ τὰ φύλλα ὠφελεῖ σύγχυσιν ὀφθαλμῶν, τὴν ἐκ πληγῆς, καὶ αἱμοῤῥαγίαν ἴσχει.

Κεφ. ιγ'. [Περὶ Κλυμένου.] Κλύμενον [οἱ δὲ καλυκάνθεμον, οἱ δὲ περικλύμενον, οἱ δὲ ἡλιοφυὲς, οἱ δὲ ἡπα-

43) E Plin. 27, 65. et Galen. fac. simpl. 8. p. 88. sic scribendum, quasi per ἀντίφρασιν sit ὅλον ὀστέον. Vulgo Ὀλέστιον. Oribas. Ὀρεστία.

44) Manifesto hoc τῷ εἴδει ad τρίχα pertinet, quod vulgo ad λευκὴν ponitur, ubi haud congruum est.

45) Oribas. add. οἰνώδη, cuius loco Lacuna legit ἰνώδη.

46) Sic cod. C.; vulgo τόβιον.

47) Sic Ald.; deest autem in codd. C. N. et P.

48) Sic Ald.; δυσεντεριῶντας ἰᾶται C.

Cap. XI. [*De Holosteo.*] Holosteum herba est pusilla, tribus fere quatuorve digitis super terram semet attollens: folia habet ramulosque coronopodi aut gramini proximis, gustu astringentibus; radicem praetenuem, ad capilli speciem, albam, digitos quatuor longam. Nascitur in collibus terrenis. Potest et haec carnes cogere, dum cum iis coquitur, et ad rupta in vino propinatur.

Cap. XII. [*De Stoebe.*] Stoebe, quam alii stobion, Romani stipam appellant, vulgaris est notitiae. Semen et folia astringunt, quapropter eorum decoctum dysentericis infunditur: auribus quoque pus stillantibus immittitur. Folia vero imposita oculis ictu cruentatis prosunt, et erumpentis sanguinis impetus cohibent.

Cap. XIII. [*De Clymeno.*] Clymenon, [quod alii calycanthemon, alii periclymenon, alii heliophyes aut

τῖτις, οἱ δὲ σμίλαξ, οἱ δὲ ἀνατολικὸν, οἱ δὲ δυτικὸν, οἱ δὲ μεργίνη, Ῥωμαῖοι οὐόλουκρουμ, οἱ δὲ οὐόλουκρουμ μαίους, Αἰγύπτιοι ὀξιουὶ, οἱ δὲ κλυμένιον, ὃ καὶ ἄγονον καλοῦσι·] καυλὸν ἀνίησι τετράγωνον, ὅμοιον τῷ τοῦ κυάμου[49]· φύλλα πρὸς τὰ τοῦ ἀρνογλώσσου· θυσάνια δὲ ἔχει ἐπὶ τοῦ καυλοῦ[50] εἰς ἄλληλα νεύοντα[51] [ἐοικότα ἴριδι,] καὶ πολύποδος πλεκτάναις[52]· ἄριστον δὲ τὸ ὀρεινόν. Χυλίζεται δὲ ὅλον σὺν τῇ ῥίζῃ· ποιεῖ δὲ ὁ χυλὸς πρὸς αἵματος ἀναγωγὴν πινόμενος, καὶ κοιλιακοὺς, καὶ ῥοῦν ἐρυθρὸν, στύφων καὶ ψύχων· ἐπέχει δὲ καὶ τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμοῤῥαγίας· τὰ δὲ φύλλα λεῖα[53] τοῖς νεοτρώτοις ἐπιτιθέμενα μέχρι τῆς ἐπουλώσεως ἐνεργεῖ.

Κεφ. ιδ'. [Περὶ Περικλυμένου.] Περικλύμενον, οἱ δὲ αἰγίνη, οἱ δὲ κλύμενον, οἱ δὲ κάρπαθον, οἱ δὲ σπλήνιον, οἱ

49) C. ἀνίησι καὶ φύλλα πρὸς τὰ τοῦ περικλυμένου, κισσοειδῆ.

50) C. add. ἐν οἷς τὸ ἄνθος λευκόν.

51) C. N. add. καὶ περιπλεκόμενα.

52) Cum de cirris sermo sit, nec fructus huius plantae θυλάκια, sed λοβοί nominentur, valde corruptum esse locum censeo, etiamsi et Oribas. et Ald. congruant. In cod. C. tamen deest ἐοικ. — πλεκτάναις. Temeritatis arguar, si ita legerim: θυσάνια δὲ ἔχει — ἐοικότα ὄστλιγξι?

53) Ald. ἢ τὰ θυλάκια, quod deest in codd. Vindob.

hepatitin, smilacem etiam, anatolicum, dyticon et merginem, Romani volucrum aut volucrum maius, Aegyptii oxivi, nonnulli denique clymenium et agonon quoque appellant,] caulem profert quadrangulum, ceu fabae, folia plantagini similia: fimbrias vero habet circa caulem versus se invicem pendulas, circinorum ad instar aut cirrorum, quibus polypi gaudent. Probatissimum est montanum. Ex herba tota cum radice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectionem in potu efficax est, itemque ad coeliacorum profluvia, rubentemque fluorem muliebrem, quippe qui astringit simul ac refrigerat. Sanguinem quoque naribus erumpentem supprimit. Folia trita vulneribus recentibus imposita ea ita efficaciter sanant, ut etiam ad cicatricem perducant.

Cap. XIV. [*De Periclymeno.*] Periclymenon, quod alii aeginen, alii clymenon aut carpathon, splenion quo-

δὲ ἡπατῖτις, οἱ δὲ ἑλξίνη μείζων, οἱ δὲ κληματῖτις, οἱ δὲ μυρσίνη, οἱ δὲ καλυκάνθεμον [προφῆται πόλιον Ἀφροδίτης, Αἰγύπτιοι τοῦρκον, Ῥωμαῖοι οὐόλουκρουμ μαίους, Ἀφροὶ λανάθ.] Θαμνίσκος ἐστὶν ἁπλοῦς[54], ἔχων ἐκ διαστημάτων φυλλάρια περιειληφότα αὐτὸν, ὑπόλευκα, κισσοειδῆ· καὶ παρὰ τὰ φύλλα ἐκβλαστήσεις, ἐφ᾽ ὧν ἄνθος λευκὸν, κυάμῳ[55] ἐμφερὲς, οἱονεὶ ἐπικείμενον τῷ φύλλῳ, καὶ ὁ καρπὸς κισσῷ παραπλήσιος, ὑποστρόγγυλος, σκληρὸς καὶ δυςαπόστατος[56]· ῥίζαν ἔχει παχεῖαν[57], περιφερῆ. Φύεται ἐν ἀρούραις καὶ φραγμοῖς· περιελίττεται δὲ τοῖς πλησιάζουσι θάμνοις. Τούτου ὁ καρπὸς, πέπειρος συλλεγεὶς καὶ ξηρανθεὶς ἐν σκιᾷ, πίνεται μετ᾽ οἴνου < α΄ ὁλκὴν ἐπὶ ἡμέρας μ΄· καὶ σπλῆνα τήκει καὶ κόπον λύει, καὶ ὀρθόπνοιαν ὠφελεῖ καὶ λυγμόν· οὖρα ἄγει ἀπὸ τῆς ἕκτης ἡμέρας αἱματώδη· ἔστι δὲ καὶ ὠκυτόκιον· τὴν αὐτὴν δὲ καὶ τὰ φύλλα ἔχει δύναμιν, ἡμέρας

54) Oribas. καυλὸν ἔχων τετράγωνον καὶ φυλλ.

55) C. κρίνῳ.

56) Mutavi ordinem, cum vulgo fructus bis fiat mentio, ante florem nimirum et post eum. De flore tacet Oribas.

57) Cratevas (apud Anguillar. p. 252.) et Oribas. habent καὶ μακράν.

que et hepatitidem, helxinem dein maiorem et clematitidem, myrsinem et calycanthemon, [Prophetae polion Veneris, Aegyptii turcon, Romani volucrum maius, Afri denique lanath vocant.] Fruticulus est simplex, ex intervallis gerens foliola amplexicaulia, albida, hederacea, interque ea nascentia germina, in quorum summitate flos albidus, fabam referens folioque fere incumbens, fructus hederae similis, subrotundus, durus, et qui difficile separatur. Radicem habet crassam, teretem. Nascitur in arvis sepibusque: circumvolvitur vero fruticibus propinquis. Huius fructus maturus collectus et in umbra siccatus, si drachmae pondere e vino per XL dies bibatur, tum lienem liquat, tum lassitudinem discutit, tum orthopnoeae ac singultui prodest. Urinas ciet a sexto die cruentas. Idem partum quoque accelerat. Sed et folia iisdem praedita sunt viribus, dum per triginta septem dies bibuntur, quae et impotentes reddere viros dicuntur. Eadem cum

λζ' ποθέντα, καὶ ἀγόνους ἱστορεῖται ποιεῖν· ἀλειφόμενα δὲ μετ' ἐλαίου ἐπὶ τῶν περιοδικῶν, τὰ φρικία παραιτεῖται.

Κεφ. ιέ. [Περὶ Τριβόλου.] Τριβόλου δισσὸν μὲν εἶδος[58]. Ὁ χερσαῖος ἀνδράχνῃ[59] τὰ φύλλα ἔοικε, λεπτότερα δέ· καὶ τὰ κλήματα μακρὰ, κατὰ γῆς ἐστρωμένα, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἄκανθαι στρυφναὶ, σκληραί. Φύεται δὲ παρὰ ποταμοῖς[60] καὶ οἰκοπέδοις. Ἔστι δέ τις καὶ ἔνυδρος [οἱ δὲ βουκέφαλος, οἱ δὲ ταυρόκερως, Ῥωμαῖοι τρίβολουμ ἀκουάτικουμ[61],] ἐν[62] ποταμοῖς φυόμενος, ὑπερέχων τὴν κόμην, τὴν δὲ ἄκανθαν κρύπτων· φύλλα πλατέα, μόσχον ἔχοντα μακρόν· καυλὸς δὲ ἐξ ἄκρου παχὺς, μᾶλλον τοῦ ἐν βάθει[63]· πρόσεστι δὲ καὶ τριχώδη τινὰ ἀποπεφυκότα σταχυοειδῆ· καρπὸς σκληρὸς, ὡς καὶ ὁ θατέρου. Ἀμφότεροι δὲ στύφουσι, ψύχουσιν· εἰσὶ δὲ πάσης φλεγμονῆς καταπλάσματα· σὺν μέλιτι δὲ ἄφθας καὶ παρίσθμια καὶ τὰς ἐν στόματι σηπεδόνας καὶ

58) Sic Serap.; et cod. C. Τρίβολος ὁ μὲν χερσαῖος.

59) Mallem ἀράχῳ, aut ἀφάκῃ, aut cum Theophr. ἐρεβίνθῳ legere: sed nefas sit, novare sine codicum fide.

60) Iterum cogor interpretum codicumque consensu ita legere, licet ἐν πεδινοῖς multo melius esset.

61) Sic manifesto cod. N.; ἀκράτικουμ vulgo.

62) Sic optime cod. C., Oribas. et Serap.; παρὰ vulgo.

63) C. addit ὡς λωτοῦ.

oleo peruncta horrores febrium circuitibus redeuntium mitigant.

Cap. XV. [*De Tribulo.*] Tribuli duplex est genus. Terrestris folia habet portulacae similia, sed tenuiora, et ramulos longos, humi stratos, ad quos spinae acerbae duraeque. Nascitur iuxta fluvios et domorum areas. Est et alter aquatilis [quem et bucephalum et taurocero vocant] in fluviis proveniens, qui quidem comam supra aquas attollit, aculeos vero condit. Folia lata sunt, petiolis longis. Caulis superne quam inferne crassior. Adsunt et ei adnata quaedam capillamenta spicaeformia. Fructus vero durus est, ut et alterius iam memorati. Ambo astringunt et refrigerant. Imponuntur omni inflammationi, cum melle autem aphthas, tonsillas (ulceratas) et putredines in ore ac gingivarum vitia curant. Succus etiam

οὖλα θεραπεύουσι· χυλίζονται δὲ καὶ εἰς τὰ ὀφθαλμικά· ὁ δὲ καρπὸς αὐτῶν χλωρὸς λιθιῶντας πινόμενος ὠφελεῖ. Τοῦ δὲ χερσαίου ὅσον ∠ α΄ πινόμενος καὶ καταπλασσόμενος[64] (καρπὸς) τοὺς ἐχιοδήκτους ἀποκαθίστησιν· ἁρμόζει καὶ θανασίμοις μετ᾽ οἴνου πινόμενος· κτείνει δὲ καὶ ψύλλας τὸ ἀπόζεμα αὐτοῦ ῥανθέν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν Θρᾷκες τὴν μὲν πόαν χλωρὰν ἱπποτροφοῦσι, τὸν δὲ καρπὸν, γλυκὺν ὄντα καὶ τρόφιμον, σιτοποιοῦνται, χρώμενοι αὐτῷ ἀντὶ ἄρτου.

[*Περὶ Σαξιφράγου.* Σαξίφραγον, οἱ δὲ σαξίφραγγον, οἱ δὲ ἔμπετρον, οἱ δὲ καὶ τοῦτο σκολοπένδριον ἢ βροῦχον καλοῦσι[65], Ῥωμαῖοι σαξίφραγαμ, οἱ δὲ σανάριαμ. Θαμνίον[66] ἐστὶ φρυγανῶδες, ἐν πέτραις καὶ τραχέσι τόποις φυόμενον, ἐπιθύμῳ[67] ἐμφερές. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ πόα σὺν οἴνῳ ἑψηθεῖσα ἀπυρέτοις, πυρέσσουσι δὲ ἐν ὕδατι θερμῷ διδομένη στραγγουρίᾳ βοηθεῖν καὶ λυγμῷ, λίθους τε τοὺς ἐν κύστει θρύπτειν, καὶ οὖρα ἄγειν[68].]

64) Vulgo πινομένη καὶ καταπλασσομένη.
65) Duo postrema synonyma solus habet cod. C. Ceterum, quod ex Ald. repetunt editiones, σαρξίφραγον, est graeculi librarii error; cod. enim N. veram scripturam habet.
66) Sic cod. C. Cf. Salmas. Plin. exerc. p. 914.
67) Sic cod. N, et Marc. Verg.; θύμῳ Matth., γλήχωνι Paull. Aegin.
68) Hic textus compositus e codd. C. et N. Ille ad finem addit εὐθετῶς ἁρμόζει.

ad ocularia medicamenta exprimitur. Fructus recens bibitus calculosos iuvat. Terrestris privatim (fructus) drachmae pondere potus aut impositus a vipera morsos restituit: idoneus etiam contra letalia venena cum vino bibitus. Quin et pulices decoctum eius sparsum necat. Thraces denique, qui ad Strymona amnem habitant, virente herba equos pascunt, fructum vero dulcem alendoque idoneum ad panificia accommodant, eoque panis loco utuntur.

[*De Saxifrago.* Saxifragum, quod nonnulli saxifrangum dicunt, aut empetrum, alii et hoc scolopendrium vocant vel bruchum, Romani saxifragam aut sanariam. Fruticulus est surculosus, in rupibus asperisque locis nascens, epithymo similis. Vim habet herba auxiliatricem in stranguria et singultu, cum vino cocta, dum febris expertes sunt, cum aqua calida data, dum febriunt: calculos etiam in vesica comminuit, et urinas pellit.]

Κεφ. ιϛ'. [Περὶ Λειμωνίου.] Λειμώνιον[69] [οἱ δὲ νευροειδὲς, οἱ δὲ λογχῖτις, οἱ δὲ νάπειον ὀνίννου[70], Μυσοὶ[71] μενδρουτὰ, Σύροι μεούδα, οἱ δὲ λυκοσέμφυλλον, οἱ δὲ ἐλλεβοροσήματα, οἱ δὲ σκύλλιον, προφῆται λύκου καρδία, Ῥωμαῖοι οὐεράτρουμ[72] νίγρουμ, οἱ δὲ τιντιννάβουλουμ[73] τέῤῥαι, Γάλλοι ἰουμβαροὺμ, Δακοὶ δάκινα.] Τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὅμοια σεύτλῳ, λεπτότερα δὲ καὶ μακρότερα[74] καὶ πλείω[75]· καυλὸν λεπτὸν, ὄρθιον, ἴσον ὥςπερ κρίνου, γέμοντα καρποῦ ἐρυθροῦ, στύφοντος τὴν γεῦσιν. Δύναται δὲ ὁ καρπὸς λεῖος, σὺν οἴνῳ ποθεὶς, ὀξυβάφου πλῆθος δυςεντερικοὺς καὶ κοιλιακοὺς ὠφελεῖν· ῥοῦν τε γυναικεῖον ἐρυθρὸν ἐφιστάνειν· φύεται δὲ ἐν λειμῶσι καὶ ἑλώδεσι τόποις.

Κεφ. ιζ'. [Περὶ Λαγώποδος.] Λαγώπους, οἱ δὲ λαγωοῦ κύμινον, γνώριμός ἐστι· δύναμιν δὲ ἔχει σταλτικὴν κοιλίας, πινόμενος μετ' οἴνου, ἐπὶ δὲ τῶν πυρεσσόντων μεθ'

69) Ald. add. ἤδὲ ποταμογείτων.

70) Ald. ῥαπιονονίου, cod. N. ναπιονίου.

71) Marcell. *Marsi* interpretatur.

72) N. οὐηράτουμ. Ald. ὀνιάρτρυμ.

73) Sic. cod. N.; τιντιννάβουμ vulgo.

74) Sic cod. C., Oribas. et editt. omnes, praeter Marcell. interpr. et Sarac., qui μικρότερα.

75) Sic cod. C. et Oribas.; Ald. et editt. sequ. interponunt δέκα ἢ πλ.

Cap. XVI. [*De Limonio.*] Limonium [aliis nevroides dictum, aliis lonchitis aut sinapi aselli, Mysis mendruta, Syris meuda, aliis lycosemphyllon, aut helleborosemata, aut scyllion, prophetis lupi cor, Romanis veratrum nigrum aut tintinnabulum terrae, Gallis iumbarum, Dacis dacina]. Folia habet betae similia, sed tenuiora et longiora et numerosiora; caulem tenuem, rectum, liliaceo aequalem, rubro semine refertum, quod gustu astringit. Fructus tritus et ex vino acetabuli mensura potus dysentericis et coeliacis prodest, ac rubentem feminarum fluxum cohibet. Nascitur in pratis et paludosis locis.

Cap. XVII. [*De Lagopode.*] Lagopus, quem et leporis cuminum appellant, vulgaris est notitiae. Sistit alvum e vino pota, aut ex aqua, si febre laborant. Eadem

ὕδατος· περιάπτεται δὲ καὶ πρὸς φλεγμονὴν βουβώνων· φύεται δὲ ἐν πρασιαῖς.

Κεφ. ιή. [Περὶ Μηδίου.] Μήδιον [οἱ δὲ μηδικὴ, οἱ δὲ τρίφυλλον, οἱ δὲ κλημάτιον, οἱ δὲ ὀσμὸς, οἱ δὲ τρίγωνος, οἱ δὲ κυβέλλιον, οἱ δὲ πολύφυλλον, Ῥωμαῖοι τριφόλιουμ ὀδοράτουμ, Αἰγύπτιοι ἐπάφου] φύεται ἐν παλισκίοις τόποις καὶ πετρώδεσιν, ἔχει φύλλα ὅμοια σέριδι[76]· καυλὸς τρίπηχυς, ἄνθη πορφυροειδῆ, μεγάλα καὶ περιφερῆ· καρπὸς μικρὸς, ἐοικὼς κνίκῳ· ῥίζα σπιθαμιαία, βακτηρίας ἔχουσα πάχος, στρυφνὴ γευομένῳ· ἥτις ξηρὰ λεία ἐκλειχομένη σὺν μέλιτι ἑφθὴ ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας, ῥοῦν τὸν ἐρυθρὸν ἵστησι· τὸ δὲ σπέρμα σὺν οἴνῳ ποθὲν ἄγει ἔμμηνα.

Κεφ. ιθ'. [Περὶ Ἐπιμηδίου.] Ἐπιμήδιον, [οἱ δὲ ἐρινεὸς, οἱ δὲ θρυὰς[77], οἱ δὲ πολύῤῥιζον, Ῥωμαῖοι οὐινδίκτα] καυλός ἐστιν οὐ μέγας, κισσῷ παραπλήσια ἔχων φύλλα, ὅσον ί ἢ ιβ' · οὔτε δὲ καρπὸν, οὔτε ἄνθος φέρει· ῥίζαι δὲ λεπταὶ, μέλαιναι, βαρύοσμοι, γευσαμένῳ μωραί· φύεται ἐν

76) Sic ex Oribas. corrigunt et Matthiol. et Sarac.; vulgo ἴριδι.
77) Sic. Marcell. et cod. C.; θριάς vulgo.

ad inguinum inflammationem adalligatur. Nascitur autem in segetum areis.

Cap. XVIII. [*De Medio.*] Medium [quod aliqui medicam appellant, nonnulli trifolium aut clemation, osmon, trigonon, cybellion aut polyphyllon, Romani trifolium odoratum, Aegyptii epaphu]. Nascitur in umbrosis locis et rupestribus. Folia habet seridi similia, caulem tricubitalem, flores purpurascentes, grandes atque rotundos; semen minutum, cnico simile, radicem dodrantalem, baculi crassitudine, gustu acerbo. Haec arida trita decoctaque, cum melle per aliquot dies in linctu sumta, rubentem fluorem sistit. Semen vero in vino potum menstrua pellit.

Cap. XIX. [*De Epimedio.*] Epimedium [quod vel caprificum, vel thryada, vel etiam polyrrhizon, Romani autem vindictam vocant], caulis est non magnus, hederae foliis denis aut duodenis, neque fructum neque florem proferens, radicibus tenuibus, nigris, graveolentibus,

τόποις ὑδρηλοῖς. Ταύτης τὰ φύλλα λεῖα μετ' ἐλαίου κατάπλασμα μαστῶν εἰς τὸ μὴ αὔξεσθαι· ἀτόκιός τε ἡ ῥίζα, καὶ τὰ φύλλα λεῖα ἐν οἴνῳ μετὰ τὴν κάθαρσιν < έ πλῆθος ἐπὶ ἡμέρας έ ἀσυλλήπτους τηρεῖ.

Κεφ. κ'. [Περὶ Ξιφίου.] Ξιφίον, οἱ δὲ φάσγανον, οἱ δὲ μαχαιρώνιον, οἱ δὲ ἀνακτόριον, οἱ δὲ ἄριον καλοῦσι, Ῥωμαῖοι γλαδίολουμ, οἱ δὲ σεγετάλεμ[77b]. Διὰ τὸ τοῦ φύλλου σχῆμα ὠνόμασται ξιφίον[78]· ἔοικε γὰρ ἴριδι, ἔλαττον μέντοι καὶ στενώτερον καὶ ἄποξυ ὡς μαχαίριον, ἰνῶδες· καυλὸν δὲ ἀνίησι πηχυαῖον[79], ἐφ' οὗ ἄνθη πορφυρᾶ, στιχηδὸν[80] ἀπ' ἀλλήλων διεστῶτα· καρπὸν δὲ στρογγύλον· ῥίζας β'· τὴν μὲν μίαν ἐπὶ τῆς ἑτέρας καθημένην, ὥσπερ βολβία μικρά· τούτων ἡ μὲν κάτω[81] ἰσχνή ἐστιν, ἡ δὲ ἄνωθεν ἁδροτέρα· φύεται δὲ μάλιστα ἐν ἀρούραις. Δύναται δὲ ἡ ἄνωθεν ῥίζα, καταπλασσομένη μετ' οἴνου καὶ λιβανωτοῦ, ἀκίδας καὶ σκόλοπας ἐπισπᾶσθαι· σὺν ἀλεύρῳ δὲ αἰρίνῳ καὶ ὑδρομέλιτι

77b) Sic ex Apul.; vulgo *γενιτάλεμ*.

78) Sic Ald. et cod. C.; *ὠνόμ. ξυφ.* primus omisit Asulan. et post eum omnes.

79) Oribas. add. *ὅπου μεστόν*: Serap. *plenum*.

80) Ald. *στοιχηδόν*. 81) Lacuna add. *μικρὰ καὶ*.

gustu fatuo. Nascitur in aquosis. Folia ex oleo trita et mammis adhibita eas ita cohibent, ut ne augescant. Radix spem partus adimit. Folia quoque trita et post menstruam purgationem quinis drachmis in vino pota quinque diebus, praestant mulieribus, ne concipiant.

Cap. XX. [*De Gladiolo.*] Xiphion alii phasganon aut machaeronion, alii anactorion aut arion, Romani gladiolum aut segetalem. Ob folii formam appellatur xiphion. Est enim iridi simile, at minus et angustius, et cultelli modo mucronatum nervosumque. Caulem vero promit cubitalem, in quo purpurei flores serie a se invicem distantes: semen rotundum. Radices sunt geminae, quarum altera alteri insidet, bulborum exilium specie. Ex his inferior gracilis, uberior superior. In arvis potissimum nascitur. Superior radix cum vino et ture imposita spicula et aculeos e corpore extrahit: cum farina autem loliacea et aqua mulsa panos discutit: quam ob

διαφορεῖ[82] φύγεθλα· ὅθεν ταῖς τοιαύταις ἐμπλάστροις μίγνυται· ἄγει δὲ καὶ καταμήνια προςτεθεῖσα· φασὶ δὲ καὶ ἀφροδίσια παρορμᾷν τὴν ἀνωτέρω ῥίζαν σὺν οἴνῳ ποθεῖσαν, τὴν κατωτέρω[83] δὲ ἀγόνους[84] ποιεῖν· ἐντεροκηλικοῖς τε παιδίοις ὠφελίμως δίδοσθαι τὴν ἐπάνω ῥίζαν ἐν ποτῷ σὺν ὕδατι.

Κεφ. κα'. [Περὶ Σπαργανίου.] Σπαργάνιον, οἱ δὲ ξιφίδιον, οἱ δὲ βῶλον καλοῦσι· φύλλα ἔχει ἐοικότα ξιφίῳ, στενώτερα δὲ καὶ ἐπικλινέστερα· ἐπ' ἄκρου δὲ τοῦ καυλοῦ ὡσεὶ σφαιρία, ἐν οἷς ὁ καρπός· δίδοται ἡ ῥίζα καὶ ὁ καρπὸς σὺν οἴνῳ θηριοδήκτοις.

Κεφ. κβ'. [Περὶ Ξυρίδος.] Ξυρὶς, οἱ δὲ ἶριν ἀγρίαν, οἱ δὲ κακὸς, Ῥωμαῖοι γλαδίολουμ, οἱ δὲ ἴριμ ἀγρέστεμ, Δακοὶ ἄπρους. Τὰ μὲν φύλλα ἔχει ἴριδι ὅμοια, πλατύτερα δὲ καὶ ἐξ ἄκρου ὀξέα· καυλὸν δὲ ἐκ μέσου τῶν φύλλων πηχυαῖον, ἱκανῶς παχὺν, ἐφ' οὗ λοβοὶ τρίγωνοι· καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄνθος πορφυροῦν, τὸ δὲ ἐν μέσῳ φοινικοῦν· καρπὸς

82) Sic cod. C., Serap. et Sarac.; διαφθείρει Ald. et sequ.

83) N. μικροτέραν.

84) Marcellus suspicatur, ἀτόνους esse legendum.

rem eiusmodi vi praeditis emplastris admiscetur. Ciet et menses subdita in pesso. Aiunt et superiorem radicem potui datam in vino veneris appetentiam facere, inferiorem vero sterilitatem inducere: illam itidem infantibus, quibus intestina provoluta sunt, utiliter ex aqua propinari.

Cap. XXI. [*De Sparganio.*] Sparganium, quod alii xiphidion, alii bolon appellant, folia habet gladioli, sed angustiora et magis inclinata: in summo caule vero velut globulos, in quibus est semen. Adversus venenatarum bestiarum morsus et radix et semen ex vino potui dantur.

Cap. XXII. [*De Xyride.*] Xyris, quam et irin agrian et cacon, Romani gladiolum et irim agrestem, Daci aprum vocant, folia habet iridis, at latiora et apice acuta: quorum e medio caulis erumpit cubitalis, sat crassus, cui insident siliquae trigonae, et super his flos purpurascens, medio puniceus: semen in folliculis, simile fabis,

δὲ ἐν θυλακίοις, κυάμοις[85] ὅμοιος, στρογγύλος, ἐρυθρὸς[86], δριμύς· ῥίζα δὲ πολυγόνατος, μακρὰ[87], πυῤῥά· ποιοῦσα πρὸς τὰ ἐν κεφαλῇ τραύματα καὶ κατάγματα· ἀνάγει δὲ ὀστᾶ[88], καὶ πᾶν βέλος ἐπισπᾶται μετὰ ἀπονίας, μιγέντος αὐτῇ χαλκοῦ ἄνθους μέρος τρίτον καὶ κενταυρίου ῥίζης μέρος ε΄ καὶ μέλιτος τοῦ αὐτάρκους[89]· θεραπεύει δὲ καὶ οἰδήματα καὶ φλεγμονὰς, καταπλασσομένη μετ᾽ ὄξους· πίνεται δὲ καὶ πρὸς σπάσματα, ῥήγματα, ἰσχιάδας τε καὶ στραγγουρίας καὶ διαῤῥοίας ἡ ῥίζα μετὰ γλυκέος τεθλασμένη· ὁ δὲ καρπὸς οὐρητικώτατος, ὅσον τριώβολον ποθεὶς ἐν οἴνῳ· τήκει δὲ καὶ σπλῆνα σὺν ὄξει ποθείς.

Κεφ. κγ΄. [Περὶ Ἀγχούσης.] Ἄγχουσα, ἣν ἔνιοι κάλυκα, οἱ δὲ ὀνοκλείαν καλοῦσι [οἱ δὲ κατάγχουσαν, οἱ δὲ λιβυκὴν, οἱ δὲ ἀρχιβέλλιον, οἱ δὲ Ἀλκιβιάδιον, οἱ δὲ ὀνόφυλλος, οἱ δὲ πορφυρὶς, οἱ δὲ μύδουσα, οἱ δὲ σάλυξ, οἱ δὲ νωνεὰν, Ἀφροὶ βουινεσάθ] τὰ μὲν φύλλα ἔχει θριδακι τῇ[90] ὀξυφύλλῳ παραπλήσια, δασέα[91], τραχέα, μέλανα[92], πολλὰ,

85) Oribas. ὀρόβοις. Serap. *cucumis niger*. 86) Oribas. μέγας.
87) C. add. ὑπόλευκος, ἐνίοτε δὲ καί.
88) Sic cod. C. et Serap. Editiones habent σκόλοπας.
89) Cod. C. et Lacuna τοῦ αὐτάρκους addunt, ὀλίγον Serap., Ald. vero cum sequ. nihil.
90) C. τριδάκτυλα. 91) C. μακρά.
92) Lacuna μεγάλα.

rotundum, rubens et acre: radix geniculata, longa ac rufa. Ea contra capitis vulnera fractaque efficax est: ossa enim et teli genus omne citra molestiam extrahit, adiecta floris aeris tertia parte, itemque radicis centaurii parte quinta et melle sufficienti. Imposita quoque ex aceto oedemata inflammationesque sanat. Bibitur et ex passo radix contusa ad convulsa, rupta, ischiadas, stranguriam et alvi profluvia. Semen vero tribus obolis in vino potum potentissime urinam ciet, et cum aceto bibitum lienem liquat.

Cap. XXIII. [*De Anchusa.*] Anchusa, quam aliqui calycem, alii onocleam appellant, [nonnulli catanchusam, aut libycam, archibellion aut Alcibiadion, onophyllon etiam et porphyrida, mydusam, alii salyca aut noneam, Afri buinesath] folia habet lactucae acutifoliae proxima, hirsuta, aspera, nigra, numerosa, undequaque ab radice ter-

πανταχόθεν τῆς ῥίζης προςπεπλασμένα τῇ γῇ, ἀκανθώδη· ἡ δὲ ῥίζα δακτύλου τὸ πάχος, τὴν χρόαν ὕφαιμος, ἐν τῷ θέρει γεννωμένη [93] *καὶ βάπτουσα τὰς χεῖρας* [94]. *φύεται ἐν εὐγείοις τόποις. Ἔστι δὲ ἡ ῥίζα στυπτικὴ, ποιοῦσα πρὸς κατακαύματα καὶ παλαιὰ* [95] *ἕλκη, ἐναφεψομένη κηρῷ καὶ ἐλαίῳ· ἐρυσιπέλατα δὲ σὺν ἀλφίτῳ καταπλασθεῖσα θεραπεύει, καὶ ἀλφοὺς καὶ λέπρας σὺν ὄξει καταπλασσομένη· προςτιθεμένη δὲ καὶ ἔμβρυα κατασπᾷ· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς δίδοται καὶ ἰκτερικοῖς, νεφριτικοῖς, σπληνικοῖς, πυρέσσουσι μετὰ μελικράτου· τὰ δὲ φύλλα κοιλίαν ἵστησι μετ' οἴνου πινόμενα· χρῶνται δὲ καὶ οἱ μυρεψοὶ τῇ ῥίζῃ πρὸς τὰς στύψεις τῶν μύρων.*

Κεφ. κδ'. [*Περὶ Ἀγχούσης ἑτέρας.*] *Ἄγχουσα ἑτέρα, ἣν ἔνιοι Ἀλκιβιάδιον ἢ ὀνοχειλὲς ἐκάλεσαν· αὕτη διαφέρει τῆς πρώτης τῷ μικρότερα ἔχειν τὰ φύλλα, τραχέα δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ κλωνία λεπτὰ, ἐφ' ὧν τὸ ἄνθος πορφυροειδὲς ὑποφοινικίζον· ῥίζας ἐρυθρὰς, εὐμήκεις, περὶ τὸν πυραμητὸν*

93) Sic cod. C., Oribas. et Ald.; *γευομένη* Lacuna, *γινωσκομένη* Marcellus.

94) C. add. *ἄνθη δὲ πορφυρᾶ.*

95) C. N. *αὐτόματα.*

rae velut affixa, spinosa. Radix est digitali crassitie, colore subsanguineo, quae aestate nata et manus inficit. Provenit laeto solo. Radix est astringens, ad ambusta ceteraque ulcera efficax, si in oleo, addita cera, decoquatur. Erysipelatis cum polenta imposita medetur; itemque vitiliginibus et lepris, ex aceto illita. Subdita quoque fetus detrahit. Datur et eius decoctum ictericis, nephriticis, splenicis, si febris adsit, ex aqua mulsa. Folia vero sistunt alvum in vino pota. Utuntur et unguentarii radice ad spissamenta unguentorum.

Cap. XXIV. [*De Anchusa altera.*] Altera anchusa, quam aliqui Alcibiadion seu onochiles vocavere, a priore distat, quod minora habeat folia, quanquam simili modo aspera, et ramulos tenues, in quibus flos purpureus, in puniceum vergens, radices autem rubras, praelongas, quae

ἐχούσας τὸ αἱματῶδες [96]· φύεται δὲ ἐν ἀμμώδεσι τόποις. *Δύναμις δὲ αὐτῆς καὶ τῶν φύλλων θηριοδήκτοις βοηθεῖν, μάλιστα δὲ ἐχιοδήκτοις, ἐσθιόμενα, καὶ πινόμενα, καὶ περιαπτόμενα· κἂν μασσησάμενός τις εἰς τὸ στόμα τοῦ θηρίου ἀποπτύσῃ, ἀποκτενεῖ αὐτό.*

Κεφ. κέ. [*Περὶ ἑτέρας Ἀγχούσης.*] *Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη, ἐμφερὴς ταύτῃ, ἐλάττω δὲ καρπὸν ἔχουσα φοινικοῦν· ὃν ἐάν τις μασσησάμενος ἀποπτύσῃ εἰς τὸ στόμα τοῦ ἑρπετοῦ, ἀποκτενεῖ αὐτό* [97]· *ἡ δὲ ῥίζα μετὰ ὑσσώπου καὶ καρδάμου ποθεῖσα, ὀξυβάφου πλῆθος, πλατεῖαν ἕλμινθα ἐκτινάσσει.*

Κεφ. κϛ'. [*Περὶ Λυκόψεως.*] *Λύκοψις, οἱ δὲ καὶ ταύτην ἄγχουσαν ἐκάλεσαν· τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὅμοια θρίδακι, μακρότερα δὲ καὶ παχύτερα καὶ τραχέα* [98] *καὶ πλατύτερα, πεπτωκότα περὶ τὴν τῆς ῥίζης κεφαλήν· καυλὸν ἀνίησι μακρὸν, ὀρθὸν, τραχὺν* [99], *παραφυάδας ἔχοντα πολλὰς, πη-*

96) Sic Oribas. et Ald.; *ἀγγεῖα αἱματώδη* codd. C. et N.

97) *Ὃν — αὐτὸ* deest in cod. N., suspectum utique, quod repetuntur modo dicta. *Αὐτό* in cod. C. omittitur in editt., habet tamen Oribas., qui plantam *λύκοψιν* dicit.

98) Cum Plin. et Oribas. bene sic Sarac.; *τραχύτερα καὶ παχέα* vulgo.

99) C. *παχύν*.

tempore messis sanguineo succo turgent. In sabulosis nascitur. Tum ipsa radix, tum et folia contra venenatarum bestiarum, maximeque viperarum, morsus efficaciter auxiliantur, sive cibo, sive potu, sive etiam amuleto. Quin et si quis, iis commanducatis, in venenatae bestiae os exspuerit, eam interimet.

Cap. XXV. [*De tertia Anchusa.*] Est et alia huic similis, at minore semine, eoque puniceo, quo commanducato si in serpentis os inspuatur, ea enecatur. Radix autem acetabuli mensura cum hyssopo et nasturtio pota, latum vermem expellit.

Cap. XXVI. [*De Lycopsi.*] Lycopsis, quae etiam a nonnullis Anchusa dicitur, foliis est lactucae, at longioribus, crassioribus, asperis et latioribus, ac circa radicis caput ad terram deciduis. Caulem promit longum, rectum, asperum, ramis multis cubitalibus, asperis, in

χναίας, τραχείας· καὶ ἐπ' αὐταῖς ἄνθη μικρὰ, πορφυρίζοντα· ῥίζα δὲ ἐρυθρὰ, στυπτική· φύεται ἐν πεδίοις· καταπλασσομένη δὲ μετ' ἐλαίου ἡ ῥίζα, τραύματα ἰᾶται, μετὰ ἀλφίτου δὲ ἐρυσιπέλατα· λεία δὲ συναλειφομένη μετ' ἐλαίου ἱδρῶτας κινεῖ.

Κεφ. κζ. [Περὶ Ἐχίου.] Ἔχιον, οἱ δὲ δωρίδα[100], οἱ δὲ Ἀλκιβιάδιον, Ῥωμαῖοι ἀλκιβίακουμ· τὰ μὲν φύλλα ἔχει προμήκη, τραχέα, ὑπόλεπτα[1], πρὸς τὰ τῆς ἀγχούσης[2], ἥττονα δὲ καὶ λιπαρὰ, ἀκάνθια λεπτὰ[3] ἐπικείμενα[4], ἃ καὶ δασύνει τὰ φύλλα· καυλία λεπτὰ, πολλά· ἑκατέρωθεν δὲ φυλλάρια λεπτὰ, ταρσούμενα, μέλανα, ἐλάττονα δὲ πρὸς λόγον[5] ἐπ' ἄκρου τοῦ καυλοῦ· τὰ δὲ ἄνθη παρὰ τὰ φύλλα πορφυροειδῆ, ἐν οἷς ἐστι καὶ ὁ καρπὸς, κεφαλῇ ἔχιος ὅμοιος· ῥίζα δὲ λεπτοτέρα δακτύλου[6], ὑπομέλαινα· ἥτις οὐ μόνον τοῖς δηχθεῖσιν ὑπὸ ἑρπετῶν βοηθεῖ ποθεῖσα μετ' οἴνου, ἀλλὰ

100) Sic Plin., Paull. et cod. C.; ἀρίδαν Ald. et editt.

1) Oribas. et Ald. ὑπόλευκα. 2) C. add. ὑπέρυθρα.

3) C. add. ἀκάθαρτα, ἀκίδας σὺν τοῖς φύλλοις.

4) Ald. add. καὶ δασέα, et omittit sequentia, quae et desunt in cod. C., primum obvia in Asulan. et Marcell.

5) Sic in cod. C.; πρὸς λόγον τόν Ald. et sequ.; Sarac. coniicit πρὸς λόγον τά.

6) C. δακτυλιαία, ἀπὸ μέσου μέλαινα.

quibus flores parvi, purpurascentes. Radix rubra est et astringens. Nascitur in campestribus. Radix cum oleo imposita vulneribus medetur, et cum polenta erysipelatis illinitur. Trita vero si ex oleo perungatur, sudores movet.

Cap. XXVII. [*De Echio.*] Echium aliqui dorida, alii Alcibiadium, Romani Alcibiacum appellant. Folia habet oblonga, aspera, subtenuia, ad anchusam accedentia, sed minora et pinguia, spinulis tenuibus incumbentibus, quae et hirsuta reddunt folia. Cauliculi graciles, numerosi, utrinque vero foliola minuta, pennaeformia, nigra, minora proportione, quae in summo sunt caule. Flores autem secundum folia purpurascentes, in quibus semen viperae capiti simile. Radix est digito tenuior, subnigra: quae quidem non modo demorsis a serpentibus in vino pota auxiliatur, sed et eos, a quibus praebibita fuerit, a

καὶ τοὺς προϊόντας ἀδήκτους τηρεῖ[7]· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπός· παύει δὲ καὶ ὀσφύος ἄλγημα, καὶ γάλα κατασπᾷ, μετ' οἴνου ἢ ῥοφήματος ληφθεῖσα.

Κεφ. κη'. [Περὶ Ὠκιμοειδοῦς.] Ὠκιμοειδὲς, οἱ δὲ φιλεταίριον, οἱ δὲ καὶ ταύτην ἔχιον καλοῦσιν, [οἱ δὲ σκορπίουρον, οἱ δὲ σπάργανον, οἱ δὲ ἀλθαίαν, οἱ δὲ ἀμαραντίδα[8], οἱ δὲ προβαταίαν, οἱ δὲ ἐλάφιον, οἱ δὲ ἀντίμιμον, οἱ δὲ πορφυρίδα, οἱ δὲ αὔγιον, οἱ δὲ νεμέσιον, οἱ δὲ ὑαινόψωλον, οἱ δὲ θυρσίτην, οἱ δὲ θερμοῦτιν, οἱ δὲ μισόπαθος, Ῥωμαῖοι ὠκιμάστρουμ,] φύλλα μὲν ἔχει ὠκίμῳ ὅμοια, κλῶνας δὲ σπιθαμιαίους, δασεῖς· λοβοὺς δὲ παραπλησίους ὑοσκυάμῳ, πλήρεις σπέρματος μέλανος, ἐοικότος[9] μελανθίῳ. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ σπέρμα πινόμενον ἐν οἴνῳ, ἐχιοδήκτους καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἑρπετῶν δήγματα θεραπεύειν· δίδοται δὲ καὶ ἰσχιαδικοῖς μετὰ σμύρνης καὶ πεπέρεως· ῥίζα δὲ ὕπεστι λεπτὴ καὶ ἄχρηστος.

Κεφ. κθ'. [Περὶ Ἐρίνου.] Ἔρινος, [οἱ δὲ ὠκιμοειδὲς,

7) Sic C.; ποιεῖ vulgo.
8) Vulgo ἀμαρανθίδα.
9) Sic manifesto cod. C. Recte id iam auguratus erat Sarac. loco vulg. ἐοικότας.

serpentibus feriri minime patitur. Folia et semen idem ipsum praestant. Sed et radix lumborum dolorem sedat, et lac allicit, in vino aut sorbitione sumta.

Cap. XXVIII. [*De Ocimoide.*] Ocimoides, quod alii philetaerion, alii et ipsum echium vocant [alii scorpiuron, alii sparganon, alii althaeam, aut amarantida, probataeam etiam et elaphion, alii antimimon, alii porphyridem, alii augion, alii nemesion, alii hyaenopsolon, alii thyrsiten, alii thermutin, alii misopathos, Romani ocimastrum] folia habet ocimo similia, ramos autem dodrantales, hirsutos, siliquas hyoscyamo similes, semine nigro, ceu melanthii, plenas. Vim habet semen in vino potum, ut viperarum ceterarumque serpentium morsibus medeatur. Datur et ischiadicis cum myrrha et pipere. Ceterum radix subest tenuis et inutilis.

Cap. XXIX. [*De Erino.*] Erinus [quem alii oci-

οἱ δὲ ὑδρηρὸν, Ῥωμαῖοι ὤκιμουμ ἀκουάτικουμ[10]] φύεται παρὰ ποταμοῖς καὶ κρήναις· φύλλα ἔχει ὠκίμοις ὅμοια, μικρότερα[11] δὲ καὶ ἐπεσχισμένα ἐκ τῶν ἄνωθεν μερῶν, κλωνία δὲ ε΄ ἢ ς΄ σπιθαμιαῖα, ἄνθη λευκά· καρπὸν δὲ μέλανα, μικρὸν, στρυφνόν· ὀποῦ δὲ μεστός ἐστιν ὁ καυλὸς καὶ τὰ πέταλα. Τούτου[12] ὁ καρπὸς < β΄ πλῆθος μιγεὶς πρὸς κυάθους μέλιτος τέσσαρας[13], ῥεύματα ὀφθαλμῶν ἐγχριόμενος ἵστησιν· ὁ δὲ χυλὸς ὤτων πόνον παύει, μετὰ θείου ἀπύρου καὶ νίτρου ἐνσταζόμενος.

Κεφ. λ΄. [Περὶ Ἀγρώστεως.] Ἄγρωστις [οἱ δὲ αἰγικὸν, οἱ δὲ ἁμαξῖτις, Αἰγύπτιοι ἀνουφὶ, Ῥωμαῖοι γράμεν, οἱ δὲ ἀσιφόλιουμ, οἱ δὲ σαγγουινάλεμ, οἱ δὲ οὐνίολαμ, Ἱσπανοὶ ἀπαρία, Δακοὶ κοτίατα, Ἀφροὶ ἰεβάλ] κλήματα ἔχει γονατώδη, ἕρποντα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων προϊέμενα, ῥίζας γλυκείας, γονατώδεις, φύλλα ὀξέα, σκληρὰ, πλατέα[14], ὡς καλάμου μικροῦ, τρέφοντα βόας καὶ κτήνη.

10) Sic C.; Ald. omittit ἀκουάτικουμ, ut et editt. rell.

11) Trag. fol. 70[b]. ed. germ. Argent. 1551. μακρότερα legendum esse arbitratur, quod comminiscitur, Scrofulariam aquaticam esse ἔρινον.

12) Vulgo τούτων.

13) Ald. κυάθοις τέσσαρσι. Κυάθους iam omittunt Asulan. et Marcell., Paullo praeeunte, qui δραχμάς habet.

14) Hoc deest in Serap.

moides, alii hydreron, Romani ocimum aquaticum vocant] nascitur apud flumina ac fontes: folia habet ocimi, sed minora, versus apicem incisa, surculos quinque aut septem dodrantales, flores candidos, semen nigrum, parvum et acerbum: liquore vero turgent et caulis et folia. Semen huius, drachmis duabus mixtum cum mellis cyathis quatuor, oculorum fluxiones illita cohibet. At succus aurium dolorem sedat, cum sulfure ignem haud experto ac nitro instillatus.

Cap. XXX. [De Gramine.] Gramen Romanis, agrostis Graecis dicitur [aliis aegicon et hamaxitis, Aegyptiis ânuphi: inter Romanos quoque asifolium, sanguinalis aut unioli, Hispanis aparia, Dacis cotiata, Afris iebal]. Hoc viticulas habet geniculatas, per terram repentes, quae a ramis etiam radices spargunt dulces, internodiis distinctas: folia acuminata, dura, lata, ceu arundinis parvae: his

Ταύτης ἡ ῥίζα, καταπλαττομένη λεία, τραύματα κολλᾷ· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς πινόμενον πρὸς στρόφους ποιεῖ καὶ δυσουρίαν[15], καὶ τὰ περὶ τὴν κύστιν ἕλκη· καὶ λίθους θρύπτει[16].

Κεφ. λα΄. [Περὶ Καλαμαγρώστεως.] Καλαμάγρωστις μείζων ἐστὶ κατὰ πάντα τῆς ἀγρώστεως· [ὁμοιοῦται δὲ ἡ ῥίζα καλάμῳ[17]·] ἔστι δὲ κτηνῶν ἀναιρετικὴ βρωθεῖσα, καὶ μάλιστα ἡ ἐν Βαβυλῶνι παρὰ ταῖς ὁδοῖς φυομένη.

Κεφ. λβ΄. [Περὶ τῆς ἐν Παρνασσῷ ἀγρώστεως.] Ἡ δὲ ἐν τῷ Παρνασσῷ γεννωμένη ἄγρωστις, πολυκλαδωτέρα ἐστί[18]· φύλλα δὲ κισσῷ ὅμοια φέρει, ἄνθος λευκὸν καὶ εὐῶδες· καρπὸν μικρὸν, οὐκ ἄχρηστον· ῥίζας ε΄ ἢ ς΄, δακτύλου πάχος, λευκὰς, μαλακὰς, γλυκείας ἰσχυρῶς[19]· ὧν ὁ χυλὸς ἑψηθεὶς σὺν οἴνῳ καὶ μέλιτι συμμέτρῳ καὶ σμύρνης ἡμίσει μέρει, πεπέρει τε καὶ λιβανωτοῦ τῷ τρίτῳ, φάρμακόν ἐστιν ἄριστον πρὸς ὀφθαλμούς· ἀποτίθεται δὲ ἐν χαλκῇ πυξίδι.

15) Lacuna add. *καὶ δυσεντερίαν.*
16) Sic Plin., Serap. et cod. C.; *καὶ τὰ περὶ τὴν κύστιν περιττώματα λιθώδη θρύπτει* Ald. — Goupyl.
17) Sic cod. C. N. Deest vero in editt.
18) Plin. 24, 118. *θαμνωδεστέρα* legisse videtur: namque *densius quam usquam fruticat* interpretatur.
19) Sic Ald.; *ἰσχυράς* Asulan.; *δυσώδεις* legit Serap.

boves et iumenta pascuntur. Huius trita radix et imposita vulnera glutinat. Ipsius autem decoctum epotum efficax est adversus tormina, urinae difficultatem ac vesicae ulcera: calculos denique comminuit.

Cap. XXXI. [*De gramine arundinaceo.*] Calamagrostis s. gramen arundinaceum priore maior est ex omni parte: [radix calamum aequat.] Iumenta in pabulo sumta necat, maxime ea, quae in Babylonis regione secus vias provenit.

Cap. XXXII. [*De gramine in Parnasso.*] Quod vero in Parnasso gignitur gramen, ramosius est, folia gerit hederae similia, florem albidum et odoratum, fructum exilem, non inutilem: radices quinque aut sex, digitum crassas, albas, molles, valdeque dulces. Quarum succus, si in vino cum pari melle ac myrrhae dimidio piperisque ac turis tertiis portionibus decoquatur, praestantissimum est ad oculos medicamentum. Id vero in aerea pyxide

τὸ δὲ ἀφέψημα τῶν ῥιζῶν ποιεῖ πρὸς ἃ καὶ αὐτή· τὸ δὲ σπέρμα ταύτης ἰσχυρῶς διουρητικὸν, καὶ ἐμέτων καὶ κοιλίας ῥεούσης σταλτικόν.

Ἡ δὲ ἐν Κιλικίᾳ γεννωμένη, ἣν οἱ ἐπιχώριοι Κίνναν καλοῦσι, ὑγρὰ βρωθεῖσα πολλάκις, πίμπρησι[20] τοὺς βόας.

Κεφ. λγ΄. [Περὶ Σιδηρίτιδος.] Σιδηρῖτις, οἱ δὲ Ἡράκλειαν, [προφῆται γόνον, οἱ δὲ αἷμα Τιτάνου, οἱ δὲ οὐρὰ σκορπίου, Πυθαγόρας πάρμιρον, Ἀνδρέας ξανθοφανέα, Ὀσθάνης βούφθαλμον, Αἰγύπτιοι σενδιονὼρ, Ῥωμαῖοι οὐερτούμνουμ, οἱ δὲ σολεάστρουμ[21], Ἀφροὶ οὐδήδονι,] πόα ἐστὶ φύλλα ἔχουσα ὅμοια πρασίῳ, ἐπιμηκέστερα δὲ πρὸς τὰ τοῦ ἐλελισφάκου ἢ δρυὸς, μικρότερα μέντοι καὶ τραχέα· καυλοὺς δὲ ἀνίησι τετραγώνους, σπιθαμιαίους[22] ἢ καὶ μείζονας, οὐκ ἀηδεῖς ἐν τῇ γεύσει καὶ ποσῶς ὑποστύφοντας· ἐν οἷς ἐκ διαστημάτων σπόνδυλοι[23] περιφερεῖς, ὥςπερ πρασίου, καὶ ἐν αὐτοῖς σπέρμα μέλαν· φύεται δὲ ἐν ὑποπέτροις χωρίοις. Δύ-

20) Lacuna legit πίμπλησι. Serap. habet apostemantur.
21) Cod. N. addit οἱ δὲ μουλγήθρουμ, οἱ δὲ ἴντιβουμ σιλβάτικουμ.
22) C. N. πηχυαίους.
23) C. N. σφόνδυλοι.

reconditur. Radicum autem decoctum eadem, quae herba ipsa, praestat. Semen vehementer urinam pellit, vomitionesque et alvi profluvia sistit.

Gramen autem in Cilicia natum, quod incolae Cinnam appellant, boves saepe inflammat, si eo humido pascantur.

Cap. XXXIII. [De Sideritide.] Sideritis, quam aliqui Heracleam, [prophetae genituram aut sanguinem Titani, alii scorpionis caudam, Pythagoras parmiron, Andreas xanthophanea, Osthanes buphthalmum, Aegyptii sendionor, Romani vertumnum vocant, seu soleastrum, Afri udedoni] herba est foliis marrubii, sed oblongioribus, ad salviae aut quercus foliorum similitudinem, minoribus tamen et asperis. Caules edit quadrangulos, dodrantales aut etiam maiores, non ingrati gustus et aliquatenus astringentis, in quibus ex intervallis orbiculati verticilli, sicut marrubii, et in iis semen nigrum. In locis saxosis na-

ναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα καταπλασσόμενα τραυμάτων κολλητικὴν καὶ ἀφλέγμαντον[24].

Κεφ. λδ'. [Περὶ ἑτέρας Σιδηρίτιδος.] Ἄλλη σιδηρῖτις κλῶνας ἔχει διπήχεις, λεπτούς· φύλλα δὲ ἐπὶ μόσχων μακρῶν, ὅμοια τοῖς τῆς πτερίδος, ἀκροσχιδῆ, πολλὰ ἑκατέρωθεν, ἐκ δὲ τῶν ἀνωτέρω μασχαλῶν ἀποφύσεις μακρὰς, λεπτὰς, ἐπ' ἄκρου σφαιροειδεῖς ἐχούσας κεφαλὰς τραχείας, ἐν αἷς[25] σπέρμα ὅμοιον σεύτλῳ, στρογγυλώτερον δὲ καὶ σκληρότερον. Δύναμις δὲ καὶ ταύτης ἐστὶ[26] τῶν φύλλων τραυματική.

Κεφ. λε'. [Περὶ ἑτέρας Σιδηρίτιδος.] Ἔτι καὶ ἑτέρα εἶναι λέγεται σιδηρῖτις, ἣν καὶ αὐτὴν Κρατεύας Ἡράκλειαν καλεῖ, φυομένην ἐν τοίχοις καὶ ἀμπελῶσιν, ἔχουσα φύλλα πολλὰ ἀπὸ μίας ῥίζης[27], ὅμοια κοριάνῳ, περὶ καυλίοις σπιθαμιαίοις, λείοις, τρυφεροῖς, ὑπολεύκοις, ἐνερευθέσιν· ἄνθη δὲ φοινικὰ, μικρὰ, γευομένῳ πικρὰ, γλισχρά· καὶ ταύτης ἡ δύναμις ἐπιτιθεμένης κολλητικὴ ἐναίμων καὶ νεοτρώτων.

24) C. τηρεῖν.

25) Sic ex Oribas. emendo vulgarem lectionem: ἐπ' ἄκρου σφαιροειδεῖς, κεφαλὴν ἐχούσας τραχεῖαν, ἐν οἷς.

26) Καὶ vulgare cum Fab. Columna, ecphr. 1. p. 123. omisi.

27) Oribas. et Lacuna add. μικρά.

scitur. Vim habent imposita folia vulnera glutinandi et inflammationem arcendi.

Cap. XXXIV. [*De Sideritide altera.*] Sideritis altera ramos habet bicubitales, graciles: folia in longis petiolis, filicis similia, apice incisa, utrinque numerosa: e superioribus vero axillis propagines proceras, graciles, quae apice capitula gerunt globosa, aspera, in quibus semen betae simile, sed rotundius ac durius. Huius etiam foliorum vis vulneribus idonea est.

Cap. XXXV. [*De Sideritide tertia.*] Traditur et tertia sideritis, quam Cratevas quoque Heracleam vocat. Haec in maceriis nascitur ac vinetis: foliis ab una radice multis, coriandro similibus, circa cauliculos dodrantales, laeves, teneros, cum rubore candicantes, floribus puniceis, parvis, gustu amaris lentisque. Et huius impositae vis est, ut cruenta recentiaque vulnera glutinet.

Κεφ. λϛ'. [Περὶ Ἀχιλλείου.] Ἀχίλλειος· καλοῦσί τινες καὶ τὴν ἀχίλλειον σιδηρῖτιν [οἳ δὲ μυριόμορφον, οἳ δὲ χιλιόφυλλον, οἳ δὲ στρατιωτικὸν, οἳ δὲ ἡράκλειον, Ῥωμαῖοι σουπερκίλιουμ βένερις, οἳ δὲ ἄκρουμ[28] σιλβάτικουμ, οἳ δὲ μιλιτάρεμ, οἳ δὲ μιλλεφόλιουμ, Ἀφροὶ ἀστὴρ χοιλόθ[29]]· φέρει δὲ ῥαβδία σπιθαμιαῖα ἢ καὶ μείζω, ἀτρακτοειδῆ, καὶ περὶ αὐτὰ φυλλάρια λεπτὰ, ἐκ πλαγίων ἐντομὰς ἔχοντα πυκνὰς, προςεμφερῆ κορίῳ, ὑπόπικρα[30], γλίσχρα, πολύοσμα, οὐκ ἀηδῆ, φαρμακώδη δὲ τὴν ὀσμήν· σκιάδιον ἐπ' ἄκρου περιφερὲς, ἄνθη λευκὰ, ἢ πορφυρᾶ[31] καὶ χρυσίζοντα· φύεται ἐν εὐγείοις τόποις. Καὶ τούτου ἡ κόμη λεία ἐναίμων ἐστὶ κολλητικὴ καὶ ἀφλέγμαντος, αἱμοῤῥαγίας τε ἐφεκτικὴ, καὶ τῆς ἐκ μήτρας ἐν προςθέτῳ. Καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῆς ἐστιν ἐγκάθισμα ῥοϊκαῖς· πίνεται δὲ καὶ πρὸς δυςεντερίαν[32].

28) C. κύρουμ.

29) Sic cod. C.; χιλλός vulgo.

30) Sic N.; ὑπόπυρα Ald., ὑπόπυῤῥα Sarac., ὑπόμικρα cod. C.

31) Sic Cod. C. N., Ald. Primus Marcellus uncinis inclusit.

32) N. addit: παύει δὲ καὶ φλεγμονὰς, σφόδρα λεῖον, μεθ' ὕδατος καταχριόμενον· διαφορεῖ δὲ ψυκτικὸν ὑπάρχον. Et cod. C. e Crateva: ὅλη δὲ κοπεῖσα μετ' ἀξουγγίας παλαιᾶς τὰ παλαιὰ τῶν ἑλκῶν καὶ δυςεπούλωτα θεραπεύει· ξηρὰ δὲ κοπεῖσα καὶ μέλιτι μιγεῖσά ἐστιν ἀνακαθαρτική.

Cap. XXXVI. [*De Achillea.*] Achilleam sunt qui etiam sideritin vocent, [aliis dicitur myriomorphon aut chiliophyllon, stratioticon etiam et heracleon, Romanis supercilium veneris seu acorum sylvaticum, aut militaris et millefolium, Afris aster choeloth]. Gerit autem ramos dodrantales, aut etiam maiores, fusorum forma, foliolis cinctos minutis, ex obliquo crebras habentibus incisuras, coriandro proximis, subamaris, lentis, odore multo, non insuavi, sed medicato: umbellam in cacumine rotundam, floribus albis, purpureis vel aureis. Nascitur laeto solo. Et huius coma trita vulnera cruenta glutinat et ab inflammatione tuetur, nec non erumpentem sanguinem inhibet, uti etiam ex utero, subdita in pesso. Sed et ipsius decocto utiliter insident feminae uteri fluore laborantes. Denique et contra dysenteriam bibitur.

Κεφ. λζ'. [Περὶ Βάτου.] Βάτος, ἣν γινώσκομεν [οἱ δὲ κυνόσβατον, οἱ δὲ σεληνορύτιον, οἱ δὲ ἀσύντροφον, προφῆται αἷμα Τιτάνου, οἱ δὲ αἷμα ἴβεως, Ῥωμαῖοι σέντες, οἱ δὲ ῥούβουμ, οἱ δὲ μόρα βατικάνα, Δακοὶ μαντεῖα, Αἰγύπτιοι αἱμοιὼς, οἱ δὲ ἄμετρος] στύφει καὶ ξηραίνει καὶ τρίχας βάπτει· τὸ δὲ ἀφέψημα τῶν ἀκρεμόνων αὐτῆς κοιλίαν ἵστησι πινόμενον καὶ ῥοῦν ἐπέχει γυναικεῖον· καὶ πρηστῆρος[33] δήγματι εὐθετεῖ· κρατύνει δὲ καὶ οὖλα καὶ ἄφθας ὑγιάζει διαμασσώμενα τὰ φύλλα[34]· καὶ ἕρπητας ἐπέχει, καὶ ἀχῶρας τοὺς ἐν κεφαλῇ θεραπεύει, καὶ ὀφθαλμῶν προπτώσεις καὶ κονδυλώματα καὶ αἱμοῤῥοΐδας καταπλασσόμενα τὰ φύλλα· καὶ ἐπὶ στομαχικῶν[35] δὲ καὶ καρδιακῶν λεῖα ἐπιτιθέμενα ἁρμόζει· ὁ δὲ χυλὸς αὐτῆς, ἐκθλιβέντων τῶν καυλῶν καὶ τῶν φύλλων συστραφεὶς ἐν ἡλίῳ, βέλτιον ποιεῖ εἰς πάντα τὰ εἰρημένα· τοῦ δὲ καρποῦ αὐτοῦ ὁ χυλὸς, πεπείρου ὄντος τελείως, εἰς τὰ στοματικὰ ἁρμόζει· ἵστησι δὲ καὶ κοιλίαν ὁ

33) Serap. legit *κεράστου.*

34) C. *διαμασσωμένων τῶν φύλλων.*

35) Ald., Marcell. et Asulan. *στομάχων.* Cornar. et cod. C. N. *στομαχικῶν*, quos sequuntur Goupyl. et Sarac. Scrap. *super stomachum debilem, ad quem currunt humores.*

Cap. XXXVII. [*De Rubo.*] Rubus, quem cognoscimus [aliis cynosbaton aut selinorition vel asyntrophon, prophetis sanguis Titani aut ibis, Romanis sentis, vel rubus, vel mora etiam vaticana, Dacis mantia, Aegyptiis haemaeos seu ametros dictus] astringit et siccat, capillosque tingit. Summorum autem ipsius ramorum decoctum potu alvum sistit fluoremque muliebrem cohibet, nec non et contra pristiris morsum valet. Commanducata folia firmant et gingivas, orisque ulcera sanant. Imposita vero herpetas cohibent, et achoras capitis, oculorum procidentias et condylomata et haemorrhoïdes curant. Eadem cardiacis quoque et stomachicis trita convenienter imponuntur. Contusa caulibus foliisque expressus succus sole coactus ad ante dicta vitia est efficacior. At fructus perfectam maturitatem assecuti succus oris medicamentis accommodatur. Fructus vero, qui nondum maturuit, in

οὐ μέσως[36] πέπειρος ἐσθιόμενος· καὶ τὸ ἄνθος δὲ αὐτῆς ποθὲν σὺν οἴνῳ κοιλίαν ἵστησιν.

Κεφ. λη΄. [Περὶ ἰδαίας Βάτου.] Βάτος ἰδαία ἐκλήθη μὲν διὰ τὸ πολλὴν ἐν τῇ Ἴδῃ γεννᾶσθαι. Ἔστι δὲ ἁπαλωτέρα πολλῷ τῆς πρὸ αὐτῆς, ἀκάνθας μικρὰς ἔχουσα· εὑρίσκεται δὲ καὶ χωρὶς ἀκάνθης[37]. Δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῆς πρὸ αὐτῆς· ἐκ περισσοῦ δὲ τὸ αὐτῆς ἄνθος σὺν μέλιτι λεανθὲν ὀφθαλμικαῖς φλεγμοναῖς περιχριόμενον βοηθεῖ, καὶ ἐρυσιπέλατα σβέννυσι· στομαχικοῖς[38] τε μεθ᾽ ὕδατος ἐν ποτῷ δίδοται.

Κεφ. λθ΄. [Περὶ Ἑλξίνης[39].] Ἑλξίνη [οἱ δὲ ἑλεῖτιν, οἱ δὲ κανοχερσαίαν, οἱ δὲ ἀμελξίνην, οἱ δὲ εὐσίνην, οἱ δὲ ἀμοργίνην[40], οἱ δὲ σουκόταχος, οἱ δὲ ψυχούακος, οἱ δὲ μελάμπελον, οἱ δὲ κισσάμπελον, οἱ δὲ κισσάνθεμον, οἱ δὲ ἀνατεταμένον, Ῥωμαῖοι βολούτου λαπάρου, Αἰγύπτιοι ἄπαπ,]

36) Sic cod. C.; ὁ μέσος πέπειρος vulgo.

37) Oribas. omnino εὑρ. — ἀκάνθης: et Ald. habet. Ad notha ablegant Asulan., Marcell., Cornar. et Goupyl.

38) Cod. C. ἐν στομάχου καύσεσιν.

39) In Ald. et Marc. duas homonymas, sed diversas, plantas coniunctas habemus. Asul. primus disiunxit, altera helxine ad c. 86. ablegata.

40) Salmas. homon. p. 11. ἀμερσίνην.

cibo sumtus sistit et alvum pariter ac flos in vino potus.

Cap. XXXVIII. [*De Rubo idaeo.*] Rubus cognomen idaei tulit, quia copiose in Ida nascitur. Est autem longe tenerior priore, exiguis spinis praeditus, quanquam et sine spinis inveniatur. Eadem vero praestat, quae supra dictus. Expeditissimum autem contra oculorum inflammationes adminiculum praebet flos ipsius cum melle ad laevorem tritus et illitus: is etiam erysipelata restinguit. Stomachicis quoque ex aqua bibendus datur.

Cap. XXXIX. [*De Helxine.*] Helxine [sunt qui helitin, aut canochersaeam, amelxinen, eusinen, amorginen, sucotachon, psychuacon, melampelon, cissampelon aut cissanthemon aut anatetamenon vocent; Romani dicunt volutum laparum, Aegyptii hapap] folia habet hede-

φύλλα ἔχει ὅμοια κισσῷ, ἐλάττονα δὲ, καὶ κλωνία μακρὰ[41], περιπλεκόμενα, ὅπου ἂν τύχοι· φύεται δὲ ἐν φραγμοῖς καὶ ἀμπελῶσι καὶ σίτῳ. Δύναμιν δὲ ἔχει τῶν φύλλων ὁ χυλὸς πινόμενος λυτικὴν κοιλίας[42].

Κεφ. μ'. [Περὶ Ἐλατίνης.] Ἐλατίνη τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὅμοια τῇ ἑλξίνῃ, μικρότερα[43] δὲ καὶ στρογγυλώτερα, δασέα· κλῶνας λεπτοὺς, σπιθαμιαίους ε' ἢ ς' ἀπὸ τῆς ῥίζης, φύλλων πλήρεις στρυφνῶν ἐν τῇ γεύσει· φύεται ἐν σίτοις καὶ τόποις ἐργασίμοις. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα καταπλαττόμενα σὺν ἀλφίτοις, φλεγμαίνοντας καὶ ῥευματιζομένους ὠφελεῖν ὀφθαλμούς· ἑψηθεῖσα δὲ καὶ ῥοφουμένη δυσεντερίαν ἵστησιν.

Κεφ. μα'. [Περὶ Εὐπατωρίου.] Εὐπατώριον, οἱ δὲ ἡπατώριον, οἱ δὲ ἡπατῖτις[44], Ῥωμαῖοι οὐόλουκρουμ μαίους, πόα ἐστὶ φρυγανώδης, ῥάβδον ἀναφέρουσα μίαν, λεπτὴν, ξυλώδη[45], ὀρθὴν, μέλαιναν, ἔνδασυν, πηχυαίαν ἢ καὶ μείζονα· φύλλα δὲ ἐκ διαστημάτων, ἐσχισμένα μάλιστά που εἰς

41) Sic cod. C. et Lacuna; Ald. — Goupyl. μικρά.
42) Cod. X. καὶ σκίῤῥων μαλακτικήν.
43) Oribas. μακρότερα.
44) Haec synonyma iam Oribas. legit.
45) C. ὑλώδη.

rae similia, sed minora, ramulos longos, quibus circumplectitur quodcunque fulcrum. Nascitur autem in sepibus, vinctis ac segetibus. Succus foliorum potus alvum solvendi vim habet.

Cap. XL. [*De Elatine.*] Elatine folia habet helxines similia, minora tamen et rotundiora et hirsuta: ramos tenues, dodrantales, quinos senosve, a radice statim foliis refertos gustu acerbis. Nascitur in segetibus et cultis locis. Folia cum polenta imposita inflammatis fluxioneque infestatis oculis auxiliantur. Cocta vero herba ac sorpta intestinorum difficultatem coërcet.

Cap. XLI. [*De Eupatorio.*] Eupatorium, quod nonnulli hepatorium aut hepatitin, Romani volucrum maius dicunt, herba est suffruticosa, virgam proferens unam, gracilem, lignosam, rectam, nigram, hirsutam, cubitalem aut altiorem: folia per intervalla, in quinque potissimum

πέντε μοίρας ἢ καὶ πλείους, τοῖς τῆς πενταφύλλου ἢ καννάβεως μᾶλλον ἐοικότα, καὶ αὐτὰ δὲ ὑπομέλανα, πριονοειδῶς[46] ἐξ ἄκρων[47] ἐντετμημένα· σπέρμα δὲ περιπέφυκεν ἀνὰ μέσον[48] τοῦ καυλοῦ, ὑπόδασυ, κάτω νενευκὸς, ὡς καὶ τοῖς ἱματίοις ἐνίσχεσθαι ξηρανθέν. Ταύτης τὰ φύλλα, μετὰ στέατος χοιρείου[49] παλαιοῦ λεῖα ἐπιτεθέντα, τὰ δυςαπούλωτα τῶν ἑλκῶν ἰᾶται· τὸ δὲ σπέρμα καὶ ἡ πόα μετ᾽ οἴνου πινόμενα δυςεντερικοὺς καὶ ἑρπετοδήκτους ὠφελεῖ. Ἔνιοι ταύτην ἀργεμώνην[50] ἐκάλεσαν πλανηθέντες· ἑτέρα γάρ ἐστιν, ὡς ὑπεδείξαμεν.

Κεφ. μβ'. [Περὶ Πενταφύλλου.] Πεντάφυλλον [οἱ δὲ πενταπετὲς, οἱ δὲ πεντάτομον, οἱ δὲ πενταδάκτυλον, οἱ δὲ ψευδοσέλινον, οἱ δὲ καλλιπέταλον, οἱ δὲ ξυλόλωτον, οἱ δὲ ξυλοπέταλον, οἱ δὲ ἄσφαλτον, οἱ δὲ πεντάκοινον, οἱ δὲ θυμιατῖτις, Αἰγύπτιοι ὀρφιτεβεώκη, οἱ δὲ ἔνωτρον, προφῆται ἴβεως ὄνυξ, οἱ δὲ πτερὸν ἴβεως, οἱ δὲ ἑρμοδάκτυλον,

46) Sic cod. N., Oribas. et Serap.; *πρινοειδῶς* Ald. et sequ.
47) N. *ἐπ᾽ ἄκρου.*
48) Sic cod. C. et Serap.; *ἀπὸ μέσου* Ald. et sequ.
49) C. N. *ὑείου.*
50) Quanquam omnes, quod sciam, codd. *ἀρτεμισίαν* habent, cogimur tamen e loco lib. 2. c. 207. comparato, et e Serap. interpretatione, sicut iam Marcellus et Ruellius, *ἀργεμώνην* substituere.

aut plures etiam partes divisa, quinquefolii aut cannabis foliis similia, et ipsa nigrescentia et serrae in modum versus apicem incisa. Semen in medio caule adnascitur subhirsutum, ac ita deorsum nutans, ut etiam siccatum vestibus adhaereat. Huius folia cum adipe suillo veteri trita et imposita ulceribus cicatricem aegre trahentibus medentur. Tum semen, tum et herba pota ex vino dysentericis, hepaticis et quos serpentes momorderint, opitulantur. Ceterum hanc nonnulli errore inducti argemonem appellarunt, cum tamen alia sit, ut probavimus.

Cap. XLII. [*De Quinquefolio.*] Pentaphyllon, quod nonnulli pentapetes, alii pentatomon aut pentadactylon, alii pseudoselinum aut callipetalon, alii xylolotou aut xylopetalon, alii asphalton aut pentacoenum, alii thymiatitis, Aegyptii orphitebeoce aut enotron, prophetae ibis unguem aut alam, alii hermodactylon, Romani quinquefo-

Ῥωμαῖοι κιγκεφόλιουμ, Γάλλοι πεμπέδουλα, Δακοὶ προπεδουλά] κλῶνας[51] φέρει καρφοειδεῖς, λεπτοὺς, σπιθαμιαίους, ἐφ' ὧν ὁ καρπός· φύλλα δὲ ἔχει ἐοικότα ἡδυόσμῳ, πέντε καθ' ἕκαστον μόσχον, σπανίως δέ που πλείονα, κύκλωθεν ἐσχισμένα πριονοειδῶς, ἄνθος δὲ ὠχρὸν[52], χρυσοειδές· φύεται δὲ ἐν ἐφύδροις τόποις καὶ παρ' ὀχετοῖς· ῥίζαν δὲ ἔχει ὑπέρυθρον, ἐπιμήκη, παχυτέραν ἐλλεβόρου μέλανος[53]· ἔστι δὲ πολύχρηστος. Δύναται δὲ τὸ τῆς ῥίζης ἀφέψημα ἄχρι τρίτου καταβιβασθὲν ἐν τῇ ἑψήσει, ὀδονταλγίας παύειν, διακρατούμενον ἐν τῷ στόματι· καὶ σηπεδόνας τὰς ἐν τῷ στόματι διακλυζόμενον ἵστησι· καὶ τραχύτητας ἀρτηρίας ἀναγαργαριζόμενον παραιτεῖται· κοιλίᾳ τε ῥεούσῃ καὶ δυσεντερίᾳ βοηθεῖ· ἀρθριτικοῖς τε καὶ ἰσχιαδικοῖς πινόμενον· ἑφθὴ δὲ ἐν ὄξει λεία καταπλασσομένη ἕρπητας ἐπέχει· διαφορεῖ χοιράδας, σκληρίας, ἀνευρύσματα[54], ἀποστήματα· ἐρυσιπέλατα[55] καὶ πτερύγια τὰ ἐν δακτύλοις καὶ κονδυλώματα καὶ ψώρας[56] ἰᾶται· ὁ δὲ χυλὸς τῆς ῥίζης ἁπαλῆς ποιεῖ πρὸς τὰ

51) κλώνια.
52) Sic codd. C. et N.; ὠχρόλευκον Ald. et sequ.
53) C. solum ὑπόπαχυν.
54) C. add. νεύρων σπάσματα.
55) Cantacuz. ἀποσύρματα.
56) Lacuna ἀχῶρας.

lium, Galli pempedula, Daci propedula vocant] ramos fert festucaceos, tenues. dodrantales, in quibus semen: folia menthae similia, quina, raro plura in singulis petiolis, in ambitu serrata: florem pallidum vel aureum. Nascitur in aquosis locis et iuxta rivos. Radicem habet subrubram, elongatam, helleboro nigro crassiorem: cuius usus est multiplex. Valet autem radicis ius ad tertiam partem coctione absumtum, si ore detineatur, ad dolorem dentium sedandum: putrida etiam oris ulcera collutione sistit; fistulae spiritalis aspritudines gargarizatu emendat: contra alvi profluvium et dysenteriam iuvat, itemque eos, qui arthritide aut coxendicis malo vexati id biberint. Trita radix in aceto cocta et imposita herpetas cohibet. Strumas, duritias, oedemata, aneurysmata et abscessus discutit. Erysipelatis, digitorum pterygiis, condylomatis psorisque medetur. Tenerae radicis succus contra iocinoris

ἐν ἥπατι καὶ πνεύμονι πάθη, καὶ τὰ θανάσιμα· τὰ δὲ φύλλα πίνεται μεθ᾽ ὑδρομέλιτος ἢ οἴνου κεκραμένου καὶ πεπέρεως ὀλίγου πρὸς περιόδους· ἐπὶ μέντοι τεταρταίου τεσσάρων κλωναρίων φύλλα, ἐπὶ δὲ τριταίου δυοῖν[57], ἐπὶ δὲ ἀμφημερινοῦ[58] ἑνός· ἀρήγει δὲ καὶ ἐπιληψίας πινόμενα ἀνὰ φύλλων λ'[59] ἐφ᾽ ἡμέρας λ'· ὑγιάζει δὲ καὶ ἴκτερον ταχέως ὁ χυλὸς τῶν φύλλων ποθεὶς ἐπί τινας ἡμέρας τριῶν κυάθων πλῆθος· τραύματά τε καὶ σύριγγας μεθ᾽ ἁλῶν καὶ μέλιτος καταπλαττόμενα ἰᾶται· βοηθεῖ δὲ καὶ ἐντεροκηλικοῖς, καὶ αἱμοῤῥαγίας ἵστησι πινόμενον καὶ καταπλασσόμενον· τέμνεται δὲ καὶ πρὸς καθαρμοὺς καὶ ἁγνείας καὶ αἱμοῤῥαγίας.

Κεφ. μγ'. [Περὶ Φοίνικος.] Φοῖνιξ, οἱ δὲ ῥοῦν, οἱ δὲ ἀγχίνωπα[60], οἱ δὲ φοινικόπτερον, οἱ δὲ ῥοῦν στάχυος[61], οἱ δὲ ὀσθάλην, Ῥωμαῖοι παλόλου κουπίνουμ[62], Αἰγύπτιοι ἄθνον. Τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὅμοια κριθῇ, βραχύτερα δὲ

57) C. N. δυεῖν φύλλων ποθεὶς. Ald. τριῶν.
58) Sic C. N. et Ald.; ἐφημερινοῦ Cornar., Goupyl., Sarac.
59) Sic C. N. et Ald.; Marcell. et Asulan. ad notha ablegarunt.
60) Salmas. proleg. ad homon. p. 2. ἀγχύνωπα, ut et Oribas.
61) Salmas. ῥουσοστάχυον.
62) N. παλόλου κουπινοῦλα.

pulmonisque vitia prodest, itemque adversus venena. Folia autem cum hydromelite aut vino diluto et piperis exiguo bibuntur contra febrium circuitus: in quartana quidem quaternûm ramulorum folia, in tertiana duorum, in amphimerina unius. Adminiculo etiam sunt tricena folia per triginta dies pota in comitiali morbo. Celeriter regio morbo medetur foliorum succus, per aliquot dies ad tres cyathos bibitus. Cum sale ac melle imposita folia tam vulneribus, quam fistulis remedio sunt. Opitulatur et iis, quorum intestina provoluta sunt, et sanguinis cursum sistit herba, tum potu, tum etiam illitu. Inciditur et ad expicationes lustrationesque, et contra sanguinem erumpentem.

Cap. XLIII. [*De Phoenice.*] Phoenix, aliis rhus aut anchinops, aliis phoenicopteron, aut rhus stachyos, aut osthales dicta, Romanis palolu cupinum, Aegyptiis athnon: folia habet hordeo similia, sed breviora et angustiora,

καὶ στενώτερα, στάχυν δὲ ἐμφερῆ τῇ αἴρᾳ[63], κλῶνας δὲ ἑξαδακτύλους κύκλῳ τῆς ῥίζης· καὶ στάχυς ζ′ ἢ η′. Φύεται δὲ ἐν ἀρούραις καὶ ἐπὶ τῶν στεγῶν τῶν νεοκαταχρίστων. Δύναμιν δὲ ἔχει πινόμενος[64] ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ, διάῤῥοιαν καὶ αἱμοῤῥαγίαν τὴν ἐκ μήτρας, καὶ οὔρων πλείονα φορὰν ἱστᾶν· ἱστοροῦσι δέ τινες καὶ ἴσχαιμον αὐτὴν εἶναι ἐνδεσμουμένην φοινικῷ ἐρίῳ καὶ περιαπτομένην.

Κεφ. μδ′. [Περὶ Ἰδαίας ῥίζης.] Ἰδαία ῥίζα ὀξυμυρσίνῃ τὰ φύλλα ἔοικε· παρ᾽ αὐτὰ δὲ ὡς ἕλικες μικροὶ πεφύκασιν, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἄνθος· ταύτης ἡ ῥίζα, στυπτικὴ σφόδρα, ἁρμόζοντα ἐφ᾽ ὧν στύψεώς ἐστι χρεία· πίνεται δὲ καὶ πρὸς ῥεῦμα κοιλίας καὶ ῥοῦν γυναικεῖον· αἱμοῤῥαγίαν τε πᾶσαν ἵστησι.

Κεφ. με′. [Περὶ Ῥοδίας ῥίζης.] Ῥοδία ῥίζα, οἱ δὲ ῥοδίδα καλοῦσι, γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ, ἐοικυῖα κόστῳ, κουφοτέρα δὲ καὶ ἀνώμαλος, ῥόδων ἐν τῇ διατρίψει ἀποφορὰν ποιοῦσα ὁμοίαν· χρησιμεύει δὲ ἐπὶ τῶν κεφαλαλγούντων σὺν

63) C. N. αἴραις.
64) Sic C. N.; πινόμενον editt.

spicam vero lolio similem, et ramos senûm digitorum circa radicem, ac spicas septenas octonasve. Nascitur in arvis tectisque recens illitis. Vim habet pota in austero vino, ut alvi profluvium sanguinisque e matrice cursum ac urinae largiorem fluxum sistat. Tradunt et nonnulli in vellere puniceo amuleti ad instar adalligatam, sanguinem cohibere.

Cap. XLIV. [*De Idaea radice.*] Idaeae radicis folia oxymyrsinen referunt: iuxta ipsa exigui vero sunt velut capreoli, e quibus et flos. Radix valde astringit, iis iccirco conveniens, quibus astrictione opus est. Bibitur et adversus alvi profluvia fluoremque muliebrem: omnem denique sanguinis eruptionem sistit.

Cap. XLV. [*De Rhodia radice.*] Rhodia radix, quam alii et rhodida vocant, provenit in Macedonia, costo similis, at levior et inaequalis, quae, dum conteritur, rosarum odorem spirat. Caput dolentibus utilis est, si cum

νάρδῳ[65] *λεπτῇ ἐπιτιθεμένη καὶ ἐμβρεχομένη μετώπῳ καὶ κροτάφοις.*

Κεφ. μϛ'. [*Περὶ Ἱππούριδος.*] *Ἵππουρις* [*οἱ δὲ τριμάχιον, οἱ δὲ ἀνάβασις, οἱ δὲ χαράδρανον, οἱ δὲ ἔφεδραν, οἱ δὲ ἰτέαν δένδρον, οἱ δὲ γὶς, οἱ δὲ σχοινιόστροφον, Αἰγύπτιοι φερφρὰ, προφῆται Κρόνου τροφὴ, Ῥωμαῖοι ἐκυνάλις, οἱ δὲ σάλιξ ἐκυνάλις,*] *φύεται ἐν τόποις ἐφύδροις καὶ τάφροις· καυλία ἔχει κενὰ, ὑπέρυθρα*[66]*, ὑποτραχέα, στερεὰ, γόνασι διειλημμένα ἐμπεφυκόσιν εἰς ἄλληλα· περὶ δὲ αὐτὰ σχοινώδη φύλλα πυκνὰ, λεπτά· αὔξεται δὲ εἰς ὕψος ἀναβαίνουσα ἐπὶ τὰ παρακείμενα στελέχη, καὶ κατακρημνᾶται περικεχυμένη κόμαις πολλαῖς μελαίναις, καθάπερ ἵππου οὐρά· ῥίζα ξυλώδης, σκληρά. Στυπτικὴ δὲ ἡ πόα· ὅθεν ὁ χυλὸς αὐτῆς αἱμοῤῥαγίας ἵστησι τὰς ἐκ μυκτήρων· καὶ δυσεντερίας ὠφελεῖ, πινόμενος μετ' οἴνου· κινεῖ δὲ οὖρα· τὰ δὲ φύλλα ἔναιμα τραύματα κολλᾷ, λεῖα ἐπιπασσόμενα· ἡ δὲ ῥίζα καὶ ἡ πόα βήσσουσί τε καὶ ὀρθοπνοϊκαῖς καὶ ῥηγματίαις ἀρήγει·*

65) Sic cod. C. et Ald.; *ῥοδίνῳ ὀλίγῳ* Asulan. et sequ.
66) Deest in Oribas., sed habet Serap.

nardo tenuiter imponatur, aut fronti temporibusque inspergatur.

Cap. XLVI. [*De Equiseto.*] Equisetum [quod alii trimachion, anabasin, charadranon, alii ephedran, aut salicem arborem, alii gis, alii schoeniostrophon, Aegyptii pherphra, prophetae Saturni alimentum, Romani equinalem aut salicem equinalem appellant] nascitur in locis aquosis et fossis. Cauliculos edit inanes, rubescentes, subasperos, rigidos, geniculis interseptos sibi invicem innatis: circa eosdem folia iuncea crebra, tenuia. Succrescit autem in sublime, vicinos scandens truncos et ex iis dependens circumfusum comis multis, nigrescentibus, quae equi caudam referunt. Radix est lignea, dura. Herba autem astringit, unde et succus ipsius sanguinis eruptionem e naribus sistit, ac prodest dysenteriis in vino potus, et urinam ciet. Foliis tritis inspersisque vulnera glutinantur. Radix vero et herba tussientibus erectaque cervice spirantibus ruptisque succurrunt. Narrantur et folia in aqua

ἱστορεῖται δὲ καὶ ἐντέρου διαιρέσεις καὶ κύστεως διακοπὴν καὶ ἐντεροκήλην συνάγειν τὰ φύλλα πινόμενα ἐν ὕδατι.

Κεφ. μζ΄. [Περὶ ἑτέρας Ἱππούριδος.] Ἵππουρις ἑτέρα [οἱ δὲ ἐκύτιον, οἱ δὲ χέδραν, οἱ δὲ γύνον, Ῥωμαῖοι σάλιξ ἐκύνα[67]. Καυλός ἐστιν ὀρθὸς, ἴσος, μείζων δὲ πήχεως, ὑπόκενος[68]· κόμας ἐκ διαστημάτων ἔχουσα βραχυτέρας καὶ λευκοτέρας καὶ μαλακωτέρας· ἥτις καὶ αὐτὴ λεανθεῖσα σὺν ὄξει τραύματα ἰᾶται, τὴν αὐτὴν ἔχουσα δύναμιν.

Κεφ. μη΄. [Περὶ Κόκκου βαφικῆς.] Κόκκος βαφικὴ θάμνος ἐστὶ μικρὸς[69], φρυγανώδης, ᾧ πρόσκεινται οἱ κόκκοι ὡς φακοὶ[70], οἵτινες ἐκλεγόμενοι συντίθενται. Ἀρίστη δέ ἐστιν ἡ γαλατιατικὴ καὶ ἡ ἀρμενιακὴ[71], ἔπειτα ἡ ἐν Ἀσίᾳ[72] καὶ ἡ κιλίκειος[73]· ἐσχάτη δὲ πασῶν ἡ ἐν Ἱσπανίᾳ. Δύναμιν δὲ

67) Sic Ald.; ἐκυνάλις Cornar. et sequ.

68) Cur Asulan., et qui eum exceperunt, ad notha hanc descriptionem ablegarint, haud liquet. Codd. omnes et Ald. habent. Neque alia constructio, quam Sarac. suadet, necessaria est.

69) Μικρὸς defuit in exemplari veterrimo Salmasii Plin. exercit. p. 194.

70) Salmas. legit ᾧ προσκ. οἱονεὶ φακοί.

71) Serap. interponit *Andabasi*, quod forte ex Ἀμβρυσὸς, Phocidis oppido, cocci feraci praestantis, natum. Cf. Pausan. 10, 36.

72) Est Ἀσία ἰδίως λεγομένη Strab. lib. 12. p. 232., quae Ioniam complectebatur et Phrygiam. Dilabuntur ergo Saraceni coniecturae. Sed Serap. *Siana* et *Lithia* habet (Ἀσίᾳ forte et Λυδίᾳ).

73) Cod. C. solummodo legit: ἀρίστη δέ ἐστιν ἡ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Γαλατίᾳ, ἔπειτα ἡ κιλίκειος.

bibita divisionem intestini, vesicae dissectionem et intestinorum provolutionem cogere.

Cap. XLVII. [*De Equiseto altero.*] Equisetum alterum [quod et equitium, chedran aut gynon appellant, Romanis dicitur salix equina]. Caulis est rectus, aequalis, cubito altior, quodammodo inanis: comas habet per intervalla breviores, albidiores et molliores. Id cum aceto subactum vulnera sanat, eadem, qua prius, vi gaudens.

Cap. XLVIII. [*De Cocco tinctili.*] Coccum tinctile est fruticulus ramosus, cui grana ceu lentes adhaerent, quae quidem selecta reponuntur. Optimum est galaticum et armeniacum: dein in Asia (proprie sic dicta) et Cilicia: postremum locum obtinet, quod in Hispania gigni-

ἔχει στυπτικὴν, ἁρμόζουσαν τραύμασι καὶ νεύρων τρώσεσι, λεία μετ᾽ ὄξους καταπλασσομένη. Γίνεται δὲ ἡ ἐν Κιλικίᾳ ἐν ταῖς δρυσὶν[74], ὁμοίως κοχλίᾳ μικρῷ, ἣν αἱ τῇδε γυναῖκες στόνυξιν[75] ἀναλέγουσαι κόκκον καλοῦσιν.

Κεφ. μθ΄. [Περὶ Τραγίου.] Τράγιον φύεται μὲν ἐν Κρήτῃ μόνῃ· ἔχει δὲ τὰ φύλλα σχίνῳ ὅμοια καὶ τὰς ῥάβδους καὶ τὸν καρπὸν, μικρότερα[76] δὲ πάντα· φέρει δὲ ὀπὸν, κόμμει παραπλήσιον. Ταύτης τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπὸς καὶ τὸ δάκρυον, καταπλασσόμενα σὺν οἴνῳ, ἐπισπᾶται σκόλοπας καὶ πάντα τὰ ἐμπηγνύμενα. πινόμενα δὲ στραγγουρίαν ἰᾶται, καὶ λίθους τοὺς ἐν κύστει θρύπτει, καὶ καταμήνια ἄγει· λαμβάνεται δὲ ὁλκὴν < α΄. Φασὶ δὲ καὶ τὰς ἀγρίας αἶγας τοξευθείσας καὶ νεμηθείσας τὴν πόαν, ἐκβάλλειν τὰς ἀκίδας.

Κεφ. ν΄. [Περὶ ἄλλου Τραγίου.] Τράγιον ἄλλο [οἱ δὲ τράγος, οἱ δὲ τραγόκερως, οἱ δὲ σκορπίον, οἱ δὲ γάργα-

74) Anguill. p. 263. legere maluit ἐν τοῖς (ταῖς) πρίνοις.

75) Codd. omnes et Serap. τῷ στόματι. In cod. X. tamen στομώματι, cum scholio librarii στρέμματι. Marcell. et Cornar. ἐν τῷ θέρει, temere magis quam recte. Salmas. τῷ στύμματι, i. e. εἰς τὸ στύμμα, *in tincturam.* Denique Tychsenius apud Beckmannum Gesch. der Erf. 3. p. 11. egregie τῷ στόνυχι ex Hesychio et more etiam hodierno emendavit.

76) Guiland. et Honor. Bell. in Clus. hist. 2, 305. μακρότερα malunt. Ceterum cod. N. loco σχίνῳ habet ἐχίνῳ.

tur. Vis huic astringens, unde idonea est vulneribus nervorumque plagis, si tritum cum aceto imponitur. Nascitur autem cilicium in quercubus, exilis cochleae similitudine: id illius regionis mulieres ferramento cuspidato (vel unguibus acutis) legunt et coccum dicunt.

Cap. XLIX. [*De Tragio.*] Tragium in Creta sola nascitur, lentisco simile, quoad folia, ramos ac fructum, sed minora omnia. Liquorem profert gummi similem. Folia eius, fructus et lacrima, imposita ex vino, spicula omniaque corpori impacta eliciunt. Pota eadem drachmae unius pondere stranguriae medentur, calculos vesicae comminuunt, et menses trahunt. Aiunt et sylvestres capras sagittis ictas huius herbae pabulo spicula excutere.

Cap. L. [*De Tragio altero.*] Tragium alterum [alii tragon aut tragocerota, scorpion etiam et garganon vocant,

νον, Ῥωμαῖοι κορνουλάκα, οἱ δὲ βιτουένσα[77], Δακοὶ σαλία, Αἰγύπτιοι σοβὲρ, Ἀφροὶ ἀχοιοσίμ] τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὅμοια σκολοπενδρίῳ, ῥίζαν δὲ λεπτὴν, λευκὴν, παραπλησίαν ῥαφάνῳ ἀγρίᾳ[78]· ἥτις βοηθεῖ δυσεντερικοῖς ὠμή τε καὶ ἑφθὴ, ἐσθιομένη· προβάλλει δὲ κατὰ τὸ φθινόπωρον τὰ φύλλα τράγου ὀσμὴν, ὅθεν καὶ ὠνόμασται τράγιον· φύεται δὲ ἐν ὀρεινοῖς καὶ κρημνώδεσι τόποις[79].

Κεφ. να΄. [Περὶ Τράγου.] Τράγος, οἱ δὲ σκορπίον, οἱ δὲ τράγανος· φύεται παρὰ θαλάττῃ[80] μάλιστα· θαμνίσκος ἐπὶ γῆς, ἐπιμήκης[81], οὐ μέγας, ὅσον σπιθαμῆς ἢ μείζων, φύλλα δὲ οὐκ ἔχει· ἐπὶ δὲ τῶν κλάδων πρόσκεινται οἱονεὶ ῥάγες[82] μικραὶ, πυῤῥαὶ, κατὰ μέγεθος πυροῦ, ὀξεῖαι ἐπ᾽ ἄκρου, πολλαὶ, λίαν γευσαμένῳ στυπτικαί. Τούτου ὁ καρπὸς, ὡς ῥάγες δέκα σὺν οἴνῳ ποθεῖσαι, κοιλιακοὺς καὶ ῥοϊκὰς γυναῖκας ὠφελοῦσιν· ἔνιοι δὲ καὶ κόπτοντες αὐτὸν ἀναπλάττουσι τροχίσκους εἰς ἀπόθεσιν[83], καὶ οὕτω χρῶνται.

77) C. add. Ἑρκούλου δεντάρια. 78) C. add. ἢ ἀκόρῳ.
79) Cur haec de statione ad notha amandarint Asulan. et Marc., non liquet. 80) C. N. θάλασσαν.
81) ἐπὶ γῆς, ἐπιμ. desunt in cod. C.
82) C. N. ῥῶγεις, cum mascul. adiect. 83) N. ἀγγοθεσίαν.

Romani cornulacam et bituensam, Daci saliam, Aegyptii sober, Afri achoiosim] folia habet scolopendrii, radicem tenuem, albam, raphani sylvestris similem. Haec, seu cruda seu cocta comedatur, dysentericis est auxilio. Ceterum folia per autumnum hircinum odorem spirant, quapropter et tragion vocatur. Provenit in montibus locisque praeruptis.

Cap. LI. [*De Trago.*] Tragus, quem aliqui scorpium, alii traganon dicunt, nascitur maxime ad oram maritimam. Fruticulus est per terram sparsus, elongatus, non ita magnus, dodrantalis aut maior. Folia autem nulla habet: sed circa ramos haerentes gerit velut uvas pusillas, rufas, tritici mole, summa parte acuminatas, numerosas, gustuque valde astringentes. Fructus, uvarum forma, deni ex vino poti coeliacis feminisque fluore laborantibus auxiliantur. Sunt et qui tusos digerant in pastillos, quo melius asserventur, iisque ita utantur.

Κεφ. νβʹ. [*Περὶ Σχοίνου ἐλείας.*] *Σχοῖνος ἐλεία*[84] [*οἱ δὲ ὀξύπτερνος, οἱ δὲ ὀφρῦς ἡλίου, Ῥωμαῖοι ἰούγκουμ μαρίνουμ, οἱ δὲ μανουάλεμ, Ἀφροὶ χούδουα*]· *τούτου δισσὸν εἶδος*[85]· *τὸ μὲν ὀξύσχοινος, ἄποξυς ἐπ᾽ ἄκρου· δισσὸν δὲ καὶ ταύτης εἶδος· ἡ μὲν γὰρ ἄκαρπος, ἡ δὲ καρπὸν μέλανα ἔχει, περιφερῆ· παχύτεροι δὲ ταύτης οἱ κάλαμοι καὶ σαρκωδέστεροι. Ἔστι δὲ καὶ τρίτη πολλῷ σαρκωδεστέρα καὶ παχυτέρα*[86] *τοῖν δυοῖν, ὁλόσχοινος λεγομένη· ἔχει δὲ καὶ αὐτὴ καρπὸν ἐπ᾽ ἄκρου ὅμοιον τῷ πρὸ αὐτῆς. Ἀμφοτέρων δὲ ὁ καρπὸς φρυγεὶς καὶ πινόμενος μετὰ κράματος, κοιλίαν καὶ ῥοῦν ἐρυθρὸν ἵστησι, καὶ οὖρα κινεῖ· ἔστι δὲ καὶ κεφαλαλγής· τὰ δὲ πρὸς τὴν ῥίζαν ἁπαλὰ φύλλα καταπλαττόμενα φαλαγγιοδήκτοις ἁρμόζει. Ἡ δὲ εὐριπικὴ*[87] *σχοῖνος ὑπνωτικὸν ἔχει τὸν καρπόν· φυλάττεσθαι δὲ δεῖ αὐτοῦ ἐν ταῖς πόσεσι τὸ πλῆθος· καροῖ γὰρ λίαν.*

84) Ald. *Ὀξύσχινος*, Asulan. — Goupyl. *Σχῖνος*.

85) Quod post Ald. adiungunt: *τὸ μέντοι αὐτοῦ καλεῖται σχοῖνος λεία*, deest in Serap.; Paull. Aegin. lib. 7. p. 255. eius loco *σχοῖνος ἐλεία*, quod et hic substituendum censet Salmas. Plin. exercit. p. 185.

86) Sic Theophr. hist. 4, 12. Galen. fac. simpl. 8. p. 137. et Serap.; *παχυτέρα* omittitur ab Oribas. et cod. C., *τραχυτέρα* Ald., Sarac.

87) Sic codd. C. et N. Sic et Plin. 21. 71. et Harduin. ad h. l.; *αἰθιοπικὴ* editt. *Κατ᾽ ἐξοχὴν* dicitur *Εὔριπος*, qui Euboeam a Graecia continenti disterminat. Strabo lib. 10. p. 6. 7.

Cap. LII. [*De Schoeno palustri.*] Schoenus palustris, [aliis oxypternos, aut solis supercilium, Romanis iuncus marinus vel manualis, Afris chudua dictus]: duplex est eius genus. Alterum, oxyschoenos dictum, apice acutum est. Et huius duae sunt species, siquidem altera sterilis, altera fructum gerit nigrum, rotundum: posterioris culmi carnosiores et crassiores sunt. Est et tertia species (seu alterum genus) multo carnosior et crassior utraque praedicta, holoschoenos vocatur. Habet et haec fructum in summitate, sicut praedictum genus. Utriusque fructus tostus et ex vino diluto potus alvum sistit fluoremque mulierum rubentem: urinas quoque movet, at capitis dolores excitat. Folia vero tenera, radici proxima, imposita phalangiorum morsibus apta sunt. Ceterum euripicae schoeni semen somnum allicit: sed vitanda in potionibus maior ipsius copia, quippe veternum gravem inducit.

Κεφ. νγ'. [Περὶ Λειχῆνος.] Λειχὴν ὁ ἐπὶ τῶν πετρῶν, οἱ δὲ βρύον καλοῦσι· βρύον[88] ἐστὶ προσεχόμενον ταῖς ἐνδρόσοις πέτραις· τοῦτο καταπλασθὲν[89] αἱμοῤῥαγίας ἵστησι, καὶ φλεγμονὰς παραιτεῖται, καὶ λειχῆνας θεραπεύει· ὠφελεῖ δὲ καὶ ἰκτερικοὺς μετὰ μέλιτος διαχριόμενον· στόματος δὲ καὶ τῆς γλώττης ῥευματισμοὺς παραιτεῖται[90].

Κεφ. νδ'. [Περὶ Παρωνυχίας.] Παρωνυχία [οἱ δὲ ἀδόκητος, οἱ δὲ νευρὰς, οἱ δὲ φρύνιον, Ῥωμαῖοι βουϊνάλις] φύεται ἐν πέτραις, θαμνίσκιον ὅμοιον πέπλῳ, τῷ δὲ μήκει ἔλαττον, τοῖς δὲ φύλλοις μεῖζον· ὅπερ καταπλασθὲν λεῖον ὅλον παρωνυχίας καὶ κηρία[91] θεραπεύει.

Κεφ. νε'. [Περὶ Χρυσοκόμης.] Χρυσοκόμη, [οἱ δὲ χρυσῖτις, οἱ δὲ χρυσάνθεμον, οἱ δὲ ἀμάραντον, οἱ δὲ Διὸς πώγων, Ῥωμαῖοι Ἰόβις βάρβα, Ἀφροὶ δουβὰθ, οἱ δὲ βουρχουμάθ] θαμνίον[92] ἐστὶ σπιθαμιαῖον, ἔχον κόμην κορυμβοει-

88) Sarac. e Galen. fac. simpl. 7. p. 67. οἷον βρύον τι.

89) C. καταπασσόμενον.

90) Plin. 26, 10. sic legisse videtur: διαχριομένου στόματός τε καὶ τῆς γλώττης ῥευμ. Namque sic interpretatur: *Morbum regium cum melle sanat, ore illito et lingua.*

91) Sic et Galen. fac. simpl. 8. p. 96. citato loco nostro; σκληρίας cod. N. et Ruell.

92) Sic Ald., cod. N. et Sarac.; ῥαβδίον cod. C., Asulan. — Goupyl. et Oribas.

Cap. LIII. [*De Lichene.*] Lichen, qui petris innascitur, quem alii bryon vocant, est muscus roscidis rupibus adhaerens. Is impositus sanguinis sistit eruptiones, inflammationes lenit, et impetigini medetur. Iuvat et arquatos cum melle illitus: ceterum fluxionibus oris linguaeque succurrit.

Cap. LIV. [*De Paronychia.*] Paronychia [aliis adocetos, aliis neuras, aut phrynion, Romanis buinalis (unguinalis *Marcell.*) dicitur] fruticulus est in rupibus nascens, peplo similis, sed brevior; foliis tamen maioribus. Ea tota contrita paronychiis et favis remedio est.

Csp. LV. [*De Chrysocome.*] Chrysocome [aliis chrysitis aut chrysanthemon vel amaranton, Romanis Iovis barba, Afris dubath aut burchumath dicta] fruticulus est dodrantalis, comam corymbis similem habet, sicut hysso-

δῆ[93], ὁμοίαν ὑσσώπῳ· ῥίζαν δασεῖαν, λεπτὴν, ὡς ἐλλεβόρου μέλανος, γευσαμένῳ οὐκ ἀπηνῆ, κυπαρίσσῳ ἴσην οὖσαν[94], ἐν τῷ γλυκεῖ ὑπαυστηράν· φύεται ἐν παλισκίοις καὶ πετρώδεσι. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν καὶ στυπτικὴν ἡ ῥίζα, ἡπατικοῖς καὶ περιπνευμονικοῖς ἁρμόζουσαν· λαμβάνεται δὲ καὶ σὺν ὑδρομέλιτι ἑφθὴ πρὸς κάθαρσιν ὑστέρας.

Κεφ. νϛʹ. [Περὶ Χρυσογόνου.] Χρυσόγονον [οἱ δὲ χρυσόσπερμον, οἱ δὲ δάσπιν, οἱ δὲ ὀρίγανον, οἱ δὲ ἀρκόφθαλμον, Ῥωμαῖοι ἀριλάρια[95]] φύλλα ἔχει ὅμοια δρυΐ· ὁ δὲ θαμνός ἐστι πυκνὸς, ἄνθος δὲ παραπλήσιον τῷ στεφανωματικῷ φλόμῳ, ῥίζαν ὁμοίαν γογγύλῃ, ἔνδοθεν ἰσχυρῶς ἐρυθρὰν, ἔξωθεν δὲ μέλαιναν· ἥτις βοηθεῖ σὺν ὄξει λεανθεῖσα[96] καὶ ἐπιτεθεῖσα μυγαλῆς δήγμασιν.

Κεφ. νζʹ. [Περὶ Ἑλιχρύσου.] Ἑλίχρυσον, οἱ δὲ χρυσάνθεμον, οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἀμάραντον καλοῦσιν, ᾧ καὶ τὰ εἴδωλα[97] στεφανοῦσι· ῥαβδίον λευκὸν, χλωρὸν, ὀρθὸν, στε-

93) Dalechamp. p. 685. κορυμβώδη.

94) κυπαρίσσῳ Oribas., codd. C. N. et Salmas. homon. p. 18. Sed hic κυπ. ὑποκύουσαν habet, non tolerandum, cod. C. ποιοῦσαν, N. ἐμποιοῦσαν, Ald. — Sarac. κυπείρῳ ἴσην οὖσαν.

95) C. ἀγριλάρια.

96) C. ἑψηθεῖσα.

97) Sic Asulan. cum sequentibus; ὕδατα Ald., τοὺς θεοὺς codd. C. N.

pus: radicem hirsutam, tenuem, ceu hellebori nigri, sed gustanti haud insuavem, cupresso proximam, cum dulci subausteram. In opacis nascitur et petrosis. Radix calefacientem vim et astringentem habet, hepaticis et peripneumonicis accommodatam. Sed et eadem decocta in aqua mulsa ad purgandam vulvam assumitur.

Cap. LVI. [*De Chrysogono.*] Chrysogonon [quod alii chrysospermon, alii daspin, aut origanon et arcophthalmon vocant, Romani arillariam (aureliam *Sarac.*) est frutex densus, foliis quernis, flore verbasci coronarii, radice rapi, intus quidem ruberrima, foris vero nigra. Haec cum aceto subacta et imposita contra muris aranei morsus auxiliatur.

Cap. LVII. [*De Elichryso.*] Elichrysum quidam chrysanthemon, alii et hoc amaranton vocant, quo et Deorum simulacra coronant. Virgula est ex albido virens,

ρεόν· φύλλα στενὰ ἐκ διαστημάτων ἔχον πρὸς τὰ τοῦ ἀβροτόνου, κόμην κυκλοτερῆ, σκιάδια χρυσοφανῆ, περιφερῆ[98], ὥςπερ κορύμβους ξηρούς, ῥίζαν λεπτήν· φύεται δὲ ἐν τραχέσι καὶ χαραδρώδεσι τόποις. Βοηθεῖ δὲ ἡ κόμη, σὺν οἴνῳ ποθεῖσα, δυςουρίαις καὶ ἑρπετῶν δήγμασι, καὶ ἰσχιάσι καὶ ῥήγμασι· καὶ ἔμμηνα ἄγει· καὶ θρόμβους αἵματος τοὺς ἐν κύστει[99] ἢ κοιλίᾳ τήκει, σὺν οἰνομέλιτι[100] πινομένη· ἴσχει δὲ καὶ κατάῤῥουν, ὅσον τριώβολον νήστει δοθεῖσα ἐν κράματι οἴνου λευκοῦ· συντίθεται δὲ καὶ μετὰ ἱματίων, ἄβρωτα τηροῦσα αὐτά.

Κεφ. νη΄. [Περὶ Χρυσανθέμου.] Χρυσάνθεμον, ἢ χαλκάς, οἱ δὲ βούφθαλμον, [οἱ δὲ χαλκῖτιν, οἱ δὲ χάλκανθον, οἱ δὲ χαλκάνθεμον, Ῥωμαῖοι κάλθαμ[1], Θοῦσκοι γαρούλεουμ, Ἀφροὶ χουρζῆτα] τρυφερά τις πόα, θαμνοειδὴς δέ, λείους[2] ἀναφέρουσα καυλούς, καὶ φύλλα πολυσχιδῆ[3]· ἄνθη μήλινα, ἰσχυρῶς στίλβοντα καὶ ὀφθαλμοειδῶς[4] κυκλοτερῆ· διὸ καὶ

98) Sic cod. C.; κόμ. κυκλ. χρυσοφ. σκιάδιον περιφερές vulgo.
99) C. ἐν κύστει διατήκει.
100) Lacuna et C. σὺν οἴνῳ ἢ οἰνομέλ.
1) Sic Marcell. bene loco vulg. ἄκανθα. 2) C. πλείους.
3) C. et Marcell. in cod. προσχιδῆ.
4) Sic C.; ὀφθαλμόν editt.

recta, solida: folia habens angusta, distantia, abrotono similia: comam circinatam et umbellas ex aureo fulgentes, rotundas, velut corymbos aridos, radicem autem tenuem. Nascitur in asperis locis et ad torrentium ripas. Coma ex vino pota contra urinae difficultatem, serpentium morsus, ischiada ruptaque opitulatur, mensesque ciet. Sanguinem concretum ventris ac vesicae cousumit, cum mulso pota. Sistit et destillationes, trium obolorum pondere ieiunis potui data in vino albo diluto. Vestibus denique interponitur, ut eas a vermibus tueatur.

Cap. LVIII. [*De Chrysanthemo.*] Chrysanthemon, seu chalcas, aliis buphthalmon, [aliis chalcitis, aut chalcanthon et chalcanthemon, Romanis caltha, Etruscis garuleum, Afris churzeta dictum] tenera est herba, sed fruticosa, laeves proferens caules foliaque multifida: flores luteos, eximio splendore micantes, et oculi effigie orbicu-

οὕτως ὠνόμασται. Φύεται περὶ τὰς πόλεις· οἱ καυλοὶ δὲ αὐτοῦ λαχανεύονται. Τὰ δὲ ἄνθη λεῖα μετὰ κηρωτῆς στεατώματα λέγεται διαφορεῖν· ἰκτερικοὺς δὲ προςκαίρως εὐχροεῖν ποιεῖ, ποθεῖσα μετὰ τὴν ἐν τοῖς λουτροῖς ἀπὸ τῆς μακρᾶς διατριβῆς ἔξοδον.

Κεφ. νθ΄. [Περὶ Ἀγηράτου.] Ἀγήρατον θάμνος ἐστὶ δισπίθαμος[5], ταπεινὸς, ἁπλοῦς, ἐμφερὴς μάλιστα ὀριγάνῳ· σκιάδιον ἔχων, ἐφ᾽ οὗ ἄνθος πομφολυγῶδες, χρυσοειδὲς, ἔλαττον ἐλιχρύσου· ὠνόμασται δὲ ἀγήρατον διὰ τὸ ἐπιπολὺ τὸ ἄνθος ὁμοιοειδὲς φυλάττεσθαι. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ ἀφέψημα αὐτοῦ πυρωτικὴν[6]· καὶ αὐτὴ ἡ πόα πινομένη οὖρα ἄγει, καὶ τὰ περὶ ὑστέραν ἐκμαλάσσει[7].

Κεφ. ξ΄. [Περὶ Περιστερεῶνος.] Περιστερεὼν ὀρθός[8]· οἱ δὲ περιστέριον, οἱ δὲ τρυγώνιον, οἱ δὲ βούνιον, οἱ δὲ ἱερὰ βοτάνη, οἱ δὲ φιλτροδότης [Αἰγύπτιοι πεμψεμπτὲ, προφῆται

5) Sic Cod. C., Oribas. et Lacuna; σπιθαμώδης editt.

6) Sarac. πυριατικήν mavult, quod Galen. fac. simpl. lib. 6. p. 814. ἀφλέγμαντον dicat, contrarium plane πυρωτικῇ δυνάμει. At praeter codicum consensum vox illa πυριατική nec usitata, nec huius loci est.

7) Sic cod. C.; καὶ αὐτὴ ἡ πόα ὑποθυμιωμένη οὖρα ἄγειν καὶ τὰ περὶ ὑστέραν μαλάττειν vulg.

8) Sic cod. C. et Ald.; Asulan. et sequ. omiserunt ὀρθός.

latos, unde et nomen (buphthalmi) sortitum est. Provenit propter oppida: ipsius vero caules olerum ad instar esitantur. At flores cum cerato triti steatomata discutere produntur: regio morbo correptis tempestive colorem reddunt meliorem, si e balneo, post longiorem in eo moram, egredientibus propinantur.

Cap. LIX. [*De Agerato.*] Ageratum est frutex virgultosus, bispithamaeus, humilis, simplex, origano maxime similis: umbellam gerit, in qua flos aureis quasi bullis emicat, elichryso minor. Nominatur autem ageratum, quoniam flos diutissime in sua coloris specie conservatur. Decoctum eius vim habet cum fervore calefaciendi. Herba quoque ipsa bibita urinas ducit, et vulvae vitia emollit.

Cap. LX. [*De Verbena.*] Verbena recta, quam et peristereon aut peristerion, et trygonion et bunion, sacram herbam etiam et philtrodotem vocant, [Aegyptii pempsempte, prophetae Iunonis lacrimam, alii mustelae san-

Ἥρας δάκρυον, οἱ δὲ αἷμα γαλῆς, οἱ δὲ αἷμα Ἑρμοῦ, Ῥωμαῖοι κρίστα γαλλινάκεα, οἱ δὲ φερράρια[9], οἱ δὲ τριξαλὶς, οἱ δὲ ἐξούπερανς[10], οἱ δὲ ἕρβα σαγγουινάλις[11]] φύεται ἐν ἐνύδροις τόποις· δοκεῖ δὲ ὠνομάσθαι ἐκ τοῦ τὰς περιστερὰς ἡδέως διατρίβειν ἐν αὐτῇ. Πόα δέ ἐστι σπιθαμὴν ἔχουσα τὸ ὕψος, ἢ καὶ μεῖζον, πέταλα ἐντετμημένα, ὑπόλευκα, ἐκπεφυκότα[12] ἐκ τοῦ καυλοῦ· μονόκλωνος[13] ὡς τὸ πολὺ καὶ μονόῤῥιζος εὑρίσκεται. Δοκεῖ δὲ τὰ φύλλα σὺν ῥοδίνῳ ἢ στέατι χοιρείῳ νεαρῷ προςτιθέμενα ἀνωδυνίαν ὑστέρας ποιεῖν· στέλλει δὲ καὶ ἐρυσιπέλατα σὺν ὄξει καταπλασθεῖσα καὶ σηπεδόνας ἐπέχει· καὶ τραύματα κολλᾷ, καὶ ἀπουλοῖ τὰ παλαιὰ σὺν μέλιτι.

Κεφ. ξα'. [Περὶ Περιστερεῶνος ὑπτίου[14].] Περιστερεὼν ὕπτιος, οἱ δὲ ἱερὰν βοτάνην, οἱ δὲ ἠριγένιον, οἱ δὲ χαμαίλυκον, οἱ δὲ σιδηρῖτιν, οἱ δὲ κουρῖτιν, οἱ δὲ Περσεφό-

9) Sic cod. N., cuius lectio eo magis arridet, quod vestigia germanici *Eisenkraut*, belg. *Yzerkruud*, suec. *Jernört*, dan. *Jernurt* habet. Vulgo φέρια.

10) Sic cod. N.; ἐξούπερα vulgo.

11) Cod. N. addit παλουμβάρις.

12) C. ἐμπεφυκότα.

13) C. μονόκαυλος.

14) Inscriptio haec in codd. et Ald. Asulanus primus mutavit in: Περὶ ἱερᾶς βοτάνης, quem seriores sequuti sunt.

guinem aut sanguinem Mercurii, Romani cristam gallinaceam, ferrariam quoque, trixalidem, et exsuperantem, et herbam sanguinalem vocant]. Nascitur in aquosis locis. Nomen autem graecum (περιστερεών) ex eo duxisse videtur, quod columbae (περιστεραί) libenter circa eam commorentur. Herba est dodrantem alta, aut etiam maior; foliis incisis, subalbidis, e caule prodeuntibus: singulari plerumque ramo et radice unica reperitur. Folia cum rosaceo aut adipe suilla recenti subdita vulvae dolorem adimere creduntur. Ipsa quoque herba imposita cum aceto, erysipelata reprimit, putridaque ulcera cohibet: vulnera denique glutinat, veteraque cum melle ad cicatricem perducit.

Cap. LXI. [*De Verbena supina.*] Verbena supina, quam quoque herbam sacram, aut erigenion, chamaelycon, sideritin, curitin, Persephoniam, Iovis colum, di-

νιον, οἱ δὲ Διὸς ἠλακάτην, οἱ δὲ δίχρωμον, οἱ δὲ κάλλησιν, οἱ δὲ ἱππάρισον, οἱ δὲ Δημητριάδα, [Αἰγύπτιοι πεμφθεμφθὰμ, Πυθαγόρας ἐρυσίσκηπτρον, Ῥωμαῖοι κιγκιννάλις[15]] *ῥάβδους ἀνίησι πηχυαίους ἢ καὶ μείζονας, γωνιοειδεῖς, περὶ ἃς τὰ φύλλα ἐκ διαστημάτων ἐοικότα δρυῒ, πλὴν στενώτερα καὶ ἧττονα, ἐντετμημένα δὲ τῷ κύκλῳ, ὑπόγλαυκα· ῥίζαν δὲ ὑπομήκη, λεπτήν*[16]*· ἄνθη πορφυρᾶ, λεπτά. Ταύτης τὰ φύλλα καὶ ἡ ῥίζα, ποτιζόμενα μετ' οἴνου καὶ καταπλασσόμενα, ποιεῖ πρὸς ἑρπετά*[17]*· πρὸς δὲ ἴκτερον τὰ φύλλα, ὅσον* < *ὁλκὴν, μετὰ λιβανωτοῦ τριωβόλου σὺν οἴνου παλαιοῦ καὶ θερμοῦ*[18] *κοτύλῃ μιᾷ νήστει ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας*[19] *πινόμενα· οἰδήματά τε χρόνια καὶ φλεγμονὰς καταπλασθέντα πραΰνει· καὶ ῥυπαρὰ ἕλκη καθαίρει· ἑψηθεῖσα δὲ ὅλη σὺν οἴνῳ ἐσχάρας τὰς ἐν παρισθμίοις περιῤῥήττει, καὶ νομὰς τὰς ἐν στόματι ἀναγαργαριζομένη ἐφίστησι· ῥαινόμενόν τε ἐν συμποσίοις τὸ ἀπόβρεγμα, εὐδιαγωγοτέρους ἱστορεῖται ποιεῖν·*

15) Cod. N. add.: *οἱ δὲ βερβένακαμ, οἱ δὲ λουστράγω, οἱ δὲ κολουμβίνα, οἱ δὲ οὐερπίδιον.*
16) C. N. *λευκήν.*
17) Lacuna *πρὸς ἕρπητας καὶ ἐρυσιπέλατα.*
18) Sic Lacuna et cod. N. Editt. omittunt *καὶ θερμοῦ.*
19) Sic cod. C. et interpretes; *ἡμέρας μ'* vulgo.

chromon, callesin, hipparison et Demetriada [Aegyptii pemphthemphtham, Pythagoras erysisceptrum, Romani cincinnalem appellant] ramulos emittit cubitales aut et altiores, angulatos: circa quos folia ex intervallis quernis similia, nisi quod angustiora et minora, per ambitum incisa, subglauca: radicem habet elongatam, tenuem: flores purpureos, tenues. Huius folia et radix, propinata cum vino et imposita, adversus serpentes pollent: eadem contra morbum regium, drachmae unius pondere, ex vini veteris et calidi hemina una, quaternis diebus ieiuno ventriculo bibuntur. Sed et oedemata diuturna inflammationesque imposita mitigant, sordidaque ulcera purgant. Tota vero herba in vino decocta tonsillarum crustas circumscindit et rodentia oris ulcera gargarizatu cohibet. Aiunt, si aqua, in qua maduerit, spargatur inter convivia, hilariores fieri in convictu. Datur et potandum tertiana la-

δίδοται δὲ τριταΐζουσι πιεῖν τὸ τρίτον γόνυ ἀπὸ τῆς γῆς σὺν τοῖς περικειμένοις φύλλοις, τεταρταΐζουσι δὲ τὸ τέταρτον. Καλοῦσι δὲ αὐτὴν ἱερὰν βοτάνην διὰ τὸ εὔχρηστον ἐν τοῖς καθαρμοῖς εἶναι εἰς περιάμματα.

Κεφ. ξβ'. [Περὶ Ἀστραγάλου.] Ἀστράγαλος [οἱ δὲ χαμαισύκη, οἱ δὲ ὄνυξ, οἱ δὲ γατάλης, Ῥωμαῖοι πίνουμ τρίβιουμ, ὁμοίως φίκουμ τέῤῥαι, οἱ δὲ γλάνδουλαμ, οἱ δὲ τιοὺμ, οἱ δὲ νωνάριαν] θάμνος[20] ἐστὶ μικρὸς, ἐπὶ γῆς φυόμενος[21], φύλλοις καὶ κλωνίοις ὅμοιος ἐρεβίνθῳ· ἄνθη πορφυρᾶ, μικρά· ῥίζα δὲ ὕπεστι στρογγύλη, ὥςπερ ῥάφανος[22] εὐμεγέθης, παραφυάδας ἔχουσα στερεὰς, μελαίνας, σκληροτέρας ὡς κέρατα ἀντεμπεπλεγμένας ἀλλήλαις, γευσαμένῳ στυπτικάς. Φύεται δὲ ἐν εὐανέμοις καὶ συσκίοις[23] καὶ χιονιζομένοις τόποις· πολλὴ δὲ ἐν Φενεῷ[24] τῆς Ἀρκαδίας. Ἵστησι δὲ κοιλίαν ῥευματιζομένην ἐν οἴνῳ ποθεῖσα ἡ ῥίζα· κινεῖ τε καὶ οὖρα· ποιεῖ,

20) Sic codd. C. et N.; *θαμνίσκος* vulgo.

21) Sic cod. C.; *φυόμ.* vulgo omittitur.

22) Dalechamp. et Fab. Columna. phytobas. p. 60. malunt *βάλανος*.

23) C. *εὐηλίοις*.

24) Sic Plin., Galen., Oribas., codd. C. et N.; *Μεμφίδι* Ald. et sequ.

borantibus tertium a terra geniculum, una cum foliis circumdantibus, uti et quartana quartum. Ceterum sacram herbam ideo eam vocant, quod in expiationibus sit ad amuleta perutilis.

Cap. LXII. [*De Astragalo.*] Astragalus [nonnulli chamaesycen, alii onycha, alii gatalen vocant, Romani pinum trivium, similiter et ficum terrae, alii glandulam, alii tium aut nonariam] frutex est parvus, terrae adnatus, foliis ramulisque ciceri similis, floribus purpureis, parvis. Radix subest rotunda, raphani modo praegrandis, quae adnatas habet appendices, easque solidas, nigras, praeduras, ceu cornua, inter se implicatas, gustuque astringentes. Nascitur in ventosis, opacis et nivalibus; magna vero copia circa Pheneum Arcadiae. Radix fluentem alvum in vino pota sistit, urinasque movet: veteribus quo-

καὶ πρὸς παλαιὰ ἕλκη ξηρὰ ἐπιπασσομένη[25]· καὶ αἷμα ἴσχει· κόπτεται, δὲ δυςχερῶς διὰ τὸ στερεὸν αὐτῆς.

Κεφ. ξγ'. [Περὶ Ὑακίνθου.] Ὑάκινθος, [οἱ δὲ ἑλωνιὰς, οἱ δὲ πορφυρανθὲς, Ῥωμαῖοι οὐακκίνουμ[26], οἱ δὲ οὐλκίνουμ] φύλλα ἔχει ὅμοια βολβῷ· καυλὸν σπιθαμιαῖον, λεῖον, λεπτότερον τοῦ μικροῦ δακτύλου, χλωρόν[27]· κόμην ἐπικειμένην κυρτὴν, ἄνθους πλήρη πορφυροειδοῦς· ῥίζαν καὶ αὐτὴν ἐμφερῆ βολβῷ· ἥτις σὺν οἴνῳ καταπλασθεῖσα λευκῷ ἐπὶ παίδων, ἀνήβους τηρεῖν πεπίστευται· ἵστησι δὲ καὶ κοιλίαν, καὶ οὖρα ἄγει ποθεῖσα, καὶ φαλαγγιοδήκτους ὠφελεῖ· ὁ καρπὸς δὲ, στυπτικώτερος ὢν καὶ αὐτὸς, θηριακοῖς ἁρμόζει[28]· ἴκτερόν τε ἀποκαθαίρει, σὺν οἴνῳ πινόμενος.

Κεφ. ξδ'. [Περὶ Μήκωνος ῥοιᾶς.] Μήκων ῥοιὰς, ὠνόμασται δὲ διὰ τὸ ταχέως τὸ ἄνθος ἀποβάλλειν, [οἱ δὲ ὀξύτονον[29], Ῥωμαῖοι παπαβεράλις, Αἰγύπτιοι ναντί], φύεται ἐν

25) C. ἐπιπλασσομένη.
26) Sic cod. C.; βάκκουμ vulgo.
27) Hoc deest in cod. C.
28) Lacuna κοιλιακοὺς ὠφελεῖ.
29) Marcell. ὀξύγονον.

que ulceribus sicca efficaciter inspergitur, sanguinemque supprimit: difficulter vero tunditur propter soliditatem.

Cap. LXIII. [*De Hyacintho.*] Hyacinthus [quem alii heloniada, alii porphyranthes, Romani vaccinium aut ulcinum appellant] folia habet bulbo similia, caulem dodrantalem, laevem, minimo digito graciliorem, et herbacei coloris, cui coma incumbit incurva, florum purpurascentium plena, radicem quoque bulbo similem. Haec creditur pueris e vino albo illita pubertatem coërcere. Sistit et alvum, urinamque pellit pota, morsibus etiam phalangiorum resistit. Fructus vero, qui et magis astringit, theriacis idoneus est, morbum regium quoque emendat, cum vino potus.

Cap. LXIV. [*De Papavere Rhoeade.*] Papaver Rhoeas cognomen hoc nactum est a flore protinus deciduo: [alii vocant oxytonon, Romani papaveralem, Aegyptii nanti]. Nascitur in arvis verno tempore, quo etiam

ἀρούραις[30] ἔαρος, ὅτε καὶ συλλέγεται· ἔοικε δὲ τὰ φύλλα ὀριγάνῳ ἢ εὐζώμῳ ἢ κιχωρίῳ ἢ θύμῳ, ἐπεσχισμένα, μακρότερα[31] δὲ καὶ τραχύτερα[32]· καυλὸν δὲ σχοινώδη[33], ὄρθιον, τραχὺν, ὡς πήχεως· ἄνθος φοινικοῦν, ἐνίοτε δὲ καὶ λευκὸν, ὅμοιον τῷ τῆς ἀγρίας ἀνεμώνης[34]· κεφαλὴ δὲ προμήκης, ἧττων μέντοι ἢ τῆς ἀνεμώνης· καρπὸς πυῤῥός· ῥίζα ἐπιμήκης, ὑπόλευκος, δακτύλου ἔχουσα μικροῦ πάχος, πικρά. Ταύτης τὰ κεφάλια πέντε ἢ ἓξ μετ' οἴνου κυάθων[35] τριῶν ἑψήσας, ὡς εἰς δύο ἀγαγεῖν, πότιζε οὓς ἂν βούλει ὑπνῶσαι· τοῦ δὲ σπέρματος ποθὲν ὅσον ὀξύβαφον σὺν μελικράτῳ, κοιλίαν ἠπίως μαλάσσει· μίγνυται δὲ καὶ μελιττώμασι καὶ ἰτρίοις[36] πρὸς τὸ αὐτό· τὰ δὲ φύλλα σὺν ταῖς κωδίαις καταπλασθέντα φλεγμονὰς ἶᾶται· καὶ τὸ ἄντλημα δὲ αὐτῶν προςκλυσθὲν ὑπνοποιόν ἐστι[37].

30) C. κριθαῖς.
31) C. μικρότερα.
32) Sic cod. C.; τραχέα editt.
33) Sic Oribas. et codd.; χνοώδη Marcell. auguratus est.
34) Trag. f. 45 b. ἀργεμώνης.
35) Cornar. κοτυλῶν perperam suspicatur.
36) Sic Marcell. correxit vulg. ἠτρίοις: codd. Vindob. non habent.
37) Sic Ald.; τὸ ἄντλ. δ. ἀ. ἀντλησθέν Asul., Marc., Cornar. et Goupyl.; τὸ ἀφέψημα δ. ἀ. ἀντληθέν Lacuna et Saracen.; τὸ προςάντλημα δ. ἀ. ὑποζεσθέν C.

colligitur. Folia origano aut erucae, vel cichorio seu thymo similia, eaque divisa, sed longiora et aspera. Caulem habet iunceum, strictum, asperum et cubitalem. Flos puniceus, interdum et candidus, similis anemones sylvestris: caput oblongum, sed anemones minus: semen rufum. Radix elongata, subalbida, digiti parvi crassitudine et amara. Huius capitula quinque aut sex in vini cyathis tribus decocta, donec ad duos redeant, iis potui dabis, quibus somnum inducere cupiveris. At semen, acetabuli mensura ex aqua mulsa potum, alvum leniter mollit, ad idem praestandum mellitis placentulis et crustulis admiscetur. Ceterum folia cum capitibus imposita inflammationibus medentur. Infusio autem eorum allutu somnium conciliat.

Κεφ. ξε΄. [Περὶ Μήκωνος ἡμέρου.] Μήκων [οἱ δὲ χαμαισύκην, οἱ δὲ ὀξύτονον, Ῥωμαῖοι παπάβερ, Αἰγύπτιοι ναντί] ἡ μέν τίς ἐστιν ἥμερος, κηπευτὴ, ἧς τὸ σπέρμα ἀρτοποιεῖται εἰς τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν· καὶ σὺν μέλιτι δὲ ἀντὶ σησάμης αὐτῇ χρῶνται· καλεῖται δὲ θυλακῖτις[38], ἐπίμηκες ἔχουσα τὸ κεφάλιον, καὶ τὸ σπέρμα λευκόν. Ἡ δέ τις ἀγρία ἐγκαθημένην[39] ἔχουσα τὴν κωδίαν καὶ ἐπιμήκη[40], μέλαν δὲ τὸ σπέρμα· ἣ[41] καὶ πιθῖτις ὀνομάζεται· ὑπ᾿ ἐνίων δὲ ῥοιὰς καὶ αὐτὴ, διὰ τὸ ῥεῖν ἐξ αὐτῆς τὸν ὀπόν. Τρίτη δὲ ἀγριωτέρα καὶ φαρμακωδεστέρα καὶ μακροτέρα[42] τούτων, ἔχουσα τὴν κωδίαν ἐπιμήκη. Κοινὴ δὲ αὐτῶν δύναμις ψυκτικὴ, ὅθεν τὰ φύλλα καὶ αἱ κωδίαι καθεψηθεῖσαι ἐν ὕδατι καὶ προςαντλούμεναι ὑπνοποιοῦσι· πίνεται δὲ πρὸς ἀγρυπνίαν τὸ ἀφέψημα· καὶ εἰς τὰ καταπλάσματα δὲ λεῖαι αἱ κωδίαι[43] μετὰ ἀλφίτων μιγνύμεναι πρὸς φλεγμονὰς καὶ ἐρυσιπέλατα ἁρμόζουσι. Δεῖ δὲ κόπτοντας αὐτὰς χλωρὰς ἀναπλάττειν εἰς τρο-

38) C. θυλακίς. N. θύλακος.
39) Oribas. ἐγκαθειμένην.
40) Hoc habet cod. C., sed non sequens.
41) Sarac. substituit vulgari ὅ.
42) Dodon. p. 446. μικροτέρα suspicatur, non legit.
43) Serap. de foliis loquitur.

Cap. LXV. [*De Papavere sativo.*] Papaveris [quod Graeci et chamaesycen et oxytonon, Aegyptii nanti vocant] est genus quoddam sativum et hortense, cuius semen in sanorum usum ad panes adhibetur: eo etiam ex melle pro sesama utuntur: thylacitin vocant. Capitulum id habet oblongum, ac semen candidum. Alterum est sylvestre papaveris genus, demisso (sessili) capitulo ac oblongo et semine nigro. Nonnullis et ipsum rhoeas ex eo dicitur, quod ab eo liquor emanet: nominatur et pithitis. Est et tertium agrestius et medicatius, hisque longius, oblongo capitulo. Communis omnium vis est refrigerans: proinde, si folia cum capitibus ipsis in aqua decocta fuerint, somnum fotu producunt: bibitur et decoctum contra vigilias. Capitula vero trita et cum polenta cataplasmatis admixta inflammationibus ac erysipelatis prosunt. Verum ex ipsis

χίσκους, καὶ ξηραίνοντας ἀποτίθεσθαι, καὶ οὕτω χρῆσθαι. Καθ᾽ ἑαυτὰς δὲ ἑψηθεῖσαι αἱ κωδίαι ἐν ὕδατι μέχρις ἡμίσεως, εἶτα σὺν μέλιτι πάλιν ἑψηθεῖσαι, ἄχρις ἂν συστραφῇ[44] τὸ ὑγρὸν, ποιοῦσι φάρμακον ἐκλεικτὸν, ἀνώδυνον πρὸς βῆχας καὶ ῥευματισμοὺς ἀρτηρίας καὶ κοιλιακὰς διαθέσεις· ἐνεργέστερον δὲ γίνεται, μιγέντων αὐτῷ ὑποκιστίδος χυλοῦ καὶ ἀκακίας· τὸ δὲ σπέρμα τῆς μελαίνης μήκωνος λεῖον σὺν οἴνῳ ποτίζεται πρὸς ῥεῦμα κοιλίας καὶ γυναικεῖον ῥοῦν· καταπλάσσεται δὲ ἐπὶ τῶν ἀγρυπνούντων μεθ᾽ ὕδατος κατὰ τοῦ μετώπου καὶ τῶν κροτάφων. Ὁ δὲ ὀπὸς, καὶ αὐτὸς ψύχων ἐπιπλέον καὶ παχύνων καὶ ξηραίνων, ληφθεὶς βραχὺς, ὅσον ὄροβος, ἀνώδυνός ἐστι καὶ ὑπνοποιὸς καὶ πεπτικὸς, βοηθῶν βηξὶ καὶ κοιλιακοῖς διαθέσεσι. Πλείων δὲ ποθεὶς, βλάπτει, ποιῶν ληθαργικοὺς, καὶ ἀναιρεῖ· ποιεῖ δὲ καὶ κεφαλαλγοῦσι, σὺν ῥοδίνῳ ἐμβρεχόμενος· ὠταλγοῦσι δὲ σὺν ἀμυγδαλίνῳ καὶ κρόκῳ καὶ σμύρνῃ ἐγχεόμενος[45]· ἐπὶ δὲ φλεγμοναῖς ὀφθαλμοῦ σὺν λεκύθῳ ὠοῦ[46] ὀπτῇ καὶ κρόκῳ· καὶ

44) N. ἀναστραφῇ.
45) C. N. ἐμβρεχόμενος.
46) ὠοῦ habent cod. C. et Serap., deest in editt.

virentibus tusis fingi trochiscos oportet, eosque siccatos ad usum recondere. E capitibus quoque per se in aqua decoctis ad dimidiam pertem, iterumque dein cum melle coctis, donec humidum coiverit, linctus conficitur, qui in tussi, fistulae spiritalis fluxionibus coeliacisque affectibus dolorem sedat. Efficacius tamen redditur, additis hypocistidis succo et acacia. Papaveris autem nigri semen tritum cum vino potui datur contra alvi fluxionem et fluorem muliebrem. In pervigiliis fronti temporibusque ex aqua imponitur. Ipse vero liquor, refrigerans maxime, incrassans et exsiccans, ervi mole sumtus, dolori blanditur, somnum conciliat, et coctionem adiuvat: tussi coeliacorumque affectibus auxiliatur. Verum, si copiosior hauriatur, nocet, facit enim veternosos et interimit. Est et ad capitis dolores efficax, si cum rosaceo irrigetur: uti et ad aurium dolores, si cum amygdalino, myrrha et croco instillatur. Oculorum inflammationibus cum ovi vitello

πρὸς ἐρυσιπέλατα δὲ καὶ τραύματα σὺν ὄξει· πρὸς δὲ ποδάγρας, σὺν γάλακτι γυναικείῳ καὶ κρόκῳ· προςτεθεὶς δὲ δακτυλίῳ[47] ἀντὶ βαλάνου, ὕπνον ποιεῖ. Κράτιστος δέ ἐστιν ὀπὸς ὁ πυκνὸς καὶ βαρύοσμος[48], ἐν δὲ τῇ ὀσμῇ καρωτικὸς, πικρὸς ἐν τῇ γεύσει, εὐχερῶς διειμένος ὕδατι, λεῖος, λευκὸς, οὐ τραχὺς, οὔτε θρομβοειδὴς, οὔτε συστρεφόμενος[49] ἐν τῷ διηθεῖσθαι, ὡς κηρός· ἔν τε τῷ ἡλίῳ τεθεὶς, διαχεόμενος[50]· καὶ πρὸς λύχνον ἐξαπτόμενος, οὐ ζοφώδει φλογί· φυλάσσων τε μετὰ τὸ σβεσθῆναι τὴν ἐν τῇ ὀσμῇ δύναμιν. Δολοῦσι δὲ αὐτὸν, γλαύκιον μιγνύντες, ἢ κόμμι, ἢ χυλὸν[51] ἀγρίας θρίδακος· ἔστι δὲ ὁ μὲν ἐκ τοῦ γλαυκίου κροκίζων ἐν τῇ ἀνέσει[52]· ὁ δὲ ἐκ τῆς θρίδακος ἐξίτηλος τὴν ὀσμὴν καὶ τραχύτερος· ὁ δὲ ἐκ τοῦ κόμμεως ἄτονος[53] καὶ διαυγής. Ἔνιοι δὲ εἰς τοσοῦτον ἀνοίας παραγίνονται, ὥς καὶ στέαρ[54] παραμιγνύναι αὐτῷ. Φώγνυται δὲ εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ ἐπ᾿ ὀστράκου

47) Sic N.; δακτύλῳ vulgo.
48) Sic Lacuna; βαρὺς vulgo.
49) C. οὐ ταχὺ στρεφόμενος.
50) C. διαχριόμενος.
51) C. N. τῇ. 52) C. γεύσει.
53) N. ἄγονος. Lacuna legit καὶ ἄνοσμος.
54) Oribas. γῆν.

tosto et croco proficit: erysipelatis ac vulneribus cum aceto: podagris cum lacte muliebri et croco: denique ano balani vice subditus, somnum facit. Praestantissimus autem est succus, qui densus est et graveolens, quique odoratu soporem inducit, gustu amarus, in aqua facilis dilutu, laevis, candidus, neque asper, neque grumosus, quique inter colandum non uti cera coit, sed soli expositus diffunditur, et ad lucernam accensus flamma ardet minime caliginosa: qui denique, postquam exstinctus fuerit, suam odoris vim etiamnum servat. Adulterant autem, admixto glaucio, gummi, vel lactucae sylvestris succo. Sed glaucio fucatus, dum diluitur, colorem croci reddit: qui lactucae succo, debili et evanido est odore ac asperior: gummi denique vitiatus, invalidus est et pellucidus. Nonnulli eo dementiae pervenerunt, ut et adipem illi admiscerent. Torretur autem ad oculorum medicamenta fi-

καινοῦ, ἕως ἂν μαλακὸς καὶ κιῤῥὸς[55] φανῇ. Ἐρασίστρατος μέντοι Διαγόραν φησὶν[56] ἀποδοκιμάζειν αὐτοῦ τὴν χρῆσιν ἐπὶ τῶν ὠταλγικῶν καὶ ὀφθαλμιώντων, διὰ τὸ ἀμβλυωπὲς εἶναι καὶ καρωτικόν[57]. Ἀνδρέας δέ φησιν, ὅτι, εἰ μὴ ἐδολοῦτο, ἐτυφλοῦντο ἂν οἱ ἐγχριόμενοι ὑπ' αὐτοῦ. Μνησίδημος δέ φησι, μόνην αὐτοῦ χρῆσιν εἶναι τὴν κατ' ὄσφρησιν, εἰς ὕπνον ἁρμόζουσαν, ἄλλως δὲ ἐπιβλαβῆ τυγχάνειν· ἅπερ ἐστὶ ψευδῆ, ὑπὸ τῆς πείρας ἐλεγχόμενα· διὰ τὸ ἐπιμαρτυρεῖσθαι τοῖς ἔργοις τὴν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου. Οὐκ ἄτοπον δὲ ὑπογράψαι καὶ τὸν τρόπον, ᾧ συλλέγουσι τὸν ὀπόν· ἔνιοι μὲν οὖν τὰς κωδίας μετὰ τῶν φύλλων κόπτοντες ἐκθλίβουσι[58] διὰ πρεστῆρος[59], καὶ τρίβοντες ἐν θυΐᾳ, ἀναπλάττουσι τροχίσκους· καλεῖται δὲ τὸ τοιοῦτον μηκώνειον, ἀδρανέστερον τοῦ ὀποῦ· ὀπίζοντας δὲ δεῖ, μετὰ τὸ τὰς δρόσους ἀνικμασθῆναι, περιγράφειν μαχαιρίῳ τὸν ἀστερίσκον, ὡς μὴ εἰς τὰ ἐντὸς δια-

55) Sic cod. C. et Oribas.; μαλακώτερος καὶ κιῤῥότερος Ald. et sequ.

56) Plin. 20, 76. *Diagoras et Erasistratus in totum damnavere.* Serap. c. 374. *Diagoras refert, quod Erasistratus vitabat* etc.

57) C. N. καθαρτικήν. Ald. καρωτικήν.

58) Sic C.; ἐκτρίβουσι editt.

59) Sic C. et post Asulan. editt.; πριστῆρος Ald.

ctili novo, usque dum mollis evadat ac fulvus. At Erasistratus Diagoram testatur illius usum damnasse in aurium doloribus oculorumque vitiis, quoniam et visus aciem hebetet, et veternum afferat. Addidit Andreas, nisi adulteretur, occoecatum iri, qui illinatur. Mnesidemus praeterea usum solius odoratus ad somnum conciliandum probavit: alio modo (adhibitum) ceu noxium damnat. Quae quidem omnia commentitia esse experimento deprehenditur, siquidem effectus virium huius medicamenti fidem facit. Verumtamen haud abs re erit, liquoris illius excipiendi rationem adiungere. Nonnulli capita foliaque ipsa tundunt et prelo exprimunt, mox terentes in mortario, pastillos effingunt: id meconium vocatur, multum opio ignavius. Liquorem vero ipsum extracturos oportet, cum ros exaruerit, stellulam (quae in summo papaveris capite est) cultello ita circumscribere, ut ne penitus intro adi-

τρῆσαι, καὶ ἐκ πλαγίων δὲ τῆς κωδίας ἐπ' εὐθείας ἐκτέμνειν ἐξ ἐπιπολῆς[60], καὶ ἀποψᾷν τὸ δάκρυον ἐπερχόμενον δακτύλῳ εἰς μύακα, καὶ πάλιν ἐπιπορεύεσθαι μετ' οὐ πολύ· εὑρίσκεται γὰρ ἐπισυνεστὼς καὶ τῇ ἐπιούσῃ δὲ οὕτως εὑρίσκεται· δεῖ δὲ ἐν θυΐᾳ παλαιᾷ[61] τρίβειν καὶ ἀποτίθεσθαι ἀναπλάσσοντας· ἐν μέντοι τῷ τέμνειν ὀπίσω ἀναχωρεῖν δεῖ πρὸς τὸ μὴ ἀποψᾶσθαι τῶν ἱματίων τὸν ὀπόν.

Κεφ. ξϛ'. [Περὶ Μήκωνος κερατίτιδος.] Μήκων κερατῖτις, οἱ δὲ παράλιον, οἱ δὲ ἀγρίαν μήκωνα, οἱ δὲ θαλάσσιον [Ῥωμαῖοι πάβουλουμ μαρίνουμ, Ἀφροὶ σισιμάκα] φύλλα ἔχει λευκὰ[62], δασέα, ὅμοια φλόμῳ, πεπρισμένα τὴν περιφέρειαν, ὥςπερ τὰ τῆς ἀγρίας μήκωνος, καὶ τὸν καυλὸν ὅμοιον· ἄνθος ὠχρόν[63]· καρπὸν δὲ μακρὸν[64], καμπύλον, ὥςπερ κέρας, ὅμοιον τῷ τῆς τήλεως· ὅθεν καὶ ἐπωνόμασται· σπέρμα δὲ μικρὸν, μέλαν, ὅμοιον τῷ τῆς μήκωνος, ῥίζαν ἐξ ἐπιπολῆς φυομένην, μέλαιναν, παχεῖαν· φύεται ἐν παραθα-

60) C. ἐξ ἐπιλογῆς.

61) Sic cod. Par., Ald. et Marcell. Reliqui παλαιᾷ omittunt.

62) Consensu codicum firmata lectio: nec assensu digna Marc. coniectura, λεπτά legendum esse. Ceterum Serap. interponit λιπαρά.

63) Serap. *glaucum aut citrinum.*

64) Sic Serap. et Cornar.; μικρόν Oribas. et editt.

gatur, et e capitis lateribus per directum superficiem incidere, erumpentem post lacrimam digito in conchulam abstergere, ac non ita multo post eo redire: tum enim rursum et alia densata reperitur, atque etiam postero die. Tandem in pila teri et in pastillos coacta reponi debet. Attamen, dum inciditur, retro cedere oportet, ne vestium affrictu liquor deradatur.

Cap. LXVI. [*De Papavere cornuto.*] Papaver cornutum, quod alii maritimum aut marinum, alii agreste, [Romani pabulum marinum, Afri sisimaca vocant] folia habet albida, hirsuta, verbasco similia, serrata in ambitu, sicut papaver agreste; caulem similem; florem pallidum; fructum longum, cornu ad instar incurvum, ad foeni graeci similitudinem, unde et cognomen accepit. Semen est exile, nigrum, ceu papaveris; radix superficiem terrae legit, nigra est et crassa. Gignitur in maritimis locis et asperis·

λασσίοις τόποις καὶ τραχέσι. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ μὲν ῥίζα ἑψηθεῖσα ἄχρις ἡμίσους ἐν ὕδατι καὶ ποθεῖσα, ἰσχιάδας καὶ ἡπατικὰς διαθέσεις θεραπεύειν, καὶ τοὺς παχέα ἢ ἀραχνώδη οὐροῦντας ὠφελεῖν· τὸ δὲ σπέρμα πλῆθος ὀξυβάφου ποθὲν σὺν μελικράτῳ, κοιλίαν ἐπιεικῶς καθαίρει· τὰ δὲ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη ἐσχάρας περιῤῥήττει, καταπλασθέντα σὺν ἐλαίῳ· ἐγχρισθέντα δὲ τὰ ἐπὶ κτηνῶν ἄργεμα καὶ νεφέλια ἀποκαθαίρει· ἔνιοι δὲ ἐπλανήθησαν, νομίσαντες ἐκ ταύτης τὸ γλαύκιον γίνεσθαι διὰ τὴν τῶν φύλλων ἐμφέρειαν.

[Ἐν ἄλλῳ[65]*. Ἐν δὲ τῷ βρωθῆναι ἢ ποθῆναι ταύτην τὴν κερατῖτιν μήκωνα, ἐπιφέρονται ὅσα καὶ τῷ ὀπῷ τῆς μήκωνος συμπτώματα· καὶ τοῖς αὐτοῖς ὑποπίπτει βοηθήμασι· συνάγεται δὲ ὁ καρπὸς ἐν θέρει ξηρός· τὸ δὲ ἀφέψημα τῆς ῥίζης πίνεται μετὰ οἴνου, καὶ θεραπεύει δυσεντερίας.]*

Κεφ. ξζ΄. [Περὶ Μήκωνος ἀφρώδους.] Μήκων ἀφρώδης, ὑπὸ δέ τινων Ἡράκλεια κληθεῖσα, καυλὸν ἔχει σπιθαμιαῖον, καὶ τὰ φύλλα σφόδρα μικρὰ, στρουθίῳ ἐοικότα, καὶ καρπὸν παρ᾽ αὐτοῖς λευκὸν [καὶ τὸ ὅλον δὲ βοτάνιον λευκὸν

65) Sola Ald. haec habet. Asulan. et rell. ad notha relegarunt.

Vim habet radix, cocta ad dimidiam in aqua ac pota, coxendicum iecinorisque vitia curandi, eosque iuvandi, qui crassa et araneosa cum lotio reddunt. Semen autem, mensura acetabuli ex aqua mulsa potum, leniter alvum purgat. Imposita cum oleo folia floresque crustas emarginant: argemas et nubeculas iumentorum inunctione depurgant. Ceterum non desunt, qui ex hoc glaucium parari perperam existimaverint, decepti quadam foliorum similitudine.

[In alio codice. Ex huius cornuti papaveris esu potuve eadem proficiscuntur symptomata, quae a papaveris liquore. Sed et iisdem succurritur auxiliis. Semen aestate, dum siccum est, colligitur. Radicis denique decoctum, ex vino bibitum, intestinorum difficultatem sanat.]

Cap. LXVII. [*De Papavere spumeo.*] Papaver spumeum, a nonnullis Heracleum dictum, caulem habet dodrantalem, foliis admodum parvis, struthio similibus, semine iuxta ea candido. Sed et herbula tota candida est

ἐστι καὶ ἀφρῶδες][66]· ῥίζα δὲ λεπτὴ καὶ ἐπιπόλαιος[67]. Ταύτης ὁ καρπὸς συλλέγεται, ὅταν τελείως ἁδρυνθῇ θέρους, καὶ ξηρανθεὶς ἀποτίθεται[68]· καθαίρει δὲ δι' ἐμέτων, ὀξυβάφου πλῆθος σὺν μελικράτῳ λαμβανόμενος· ἰδίως δὲ ἡ τοιαύτη κάθαρσις ἐπιληπτικοῖς ἁρμόζει.

Κεφ. ξη'. [Περὶ Ὑπηκόου.] Ὑπήκοον, οἱ δὲ ὑπόφεων καλοῦσι. Φύεται μὲν[69] ἐν τῷ σίτῳ καὶ ταῖς ἀρούραις· φύλλα[70] δὲ ἔχει πηγάνῳ ὅμοια, κλῶνας μικρούς. Δύναμιν δὲ ἔχει ἀναλογοῦσαν τῷ τῆς μήκωνος ὀπῷ.

Κεφ. ξθ'. [Περὶ Ὑοσκυάμου.] Ὑοσκύαμος [οἱ δὲ διοσκύαμος, οἱ δὲ πυθώνιον, οἱ δὲ ἀδάμαντα, οἱ δὲ ἀδάμενον, οἱ δὲ ὑπνωτικὸν, οἱ δὲ ἐμμανὲς, οἱ δὲ ἄτομον[71], οἱ δὲ διθιάμβριον, Πυθαγόρας καὶ Ὀσθάνης ξελέων, Ζωροάστρης τυφώνιον, Ῥωμαῖοι ἰνσάνα, δεντάρια, οἱ δὲ Ἀπολλινάρις, προφῆται ῥαποντικὴ, Αἰγύπτιοι σαφθὼ, Θοῦσκοι φαβουλώ-

66) Uncinis inclusa licet desint in codd. Vindob., habent tamen Oribas. et Serap. Hic autem ἀφρῶδες omittit.

67) Sic cod. C. et Marcell. e Theophr. hist. 9, 12.; ῥίζαν δὲ λεπτὴν ἐπιπλέον vulgo.

68) Oribas., Serap. et cod. Matthiol. sic; ἀποπέσῃ vulgo, μὴ ἀποπέσῃ cod. N.

69) Sic C.; δὲ vulgo.

70) Sic C.; φύλλον vulgo.

71) Apulei. αὔγινον, cod. N. ἄτνος.

et spumea. Radix tenuis, superficiem legens. Colligitur semen aestate, cum penitus adoleverit, aridumque reponitur. Acetabuli autem mensura in aqua mulsa sumtum vomitione purgat, privatimque huiusmodi purgatio comitialibus prodest.

Cap. LXVIII. [*De Hypecoo.*] Hypecoon aliqui hypopheon vocant. Nascitur in segetibus et arvis. Folia habet rutae similia, ramos exiles. Vim habet succi papaveris aemulam.

Cap. LXIX. [*De Hyoscyamo.*] Hyoscyamus [aliis Dioscyamus, aut pythonion et adamas, adamenon etiam et hypnoticon, emmanes et atomon et dithiambrion dicitur. Pythagoras et Osthanes xeleon, Zoroastres typhonion, Romani insanam aut dentariam, alii Apollinarem, prophetae rhaponticam, Aegyptii saphtho, Etrusci fabu-

νια, Γάλλοι βιλινουντία, Δακοὶ διέλεια] θάμνος ἐστὶ καυλοὺς ἀνιεὶς παχεῖς, φύλλα πλατέα, ἐπιμήκη, ἐσχισμένα, μέλανα, δασέα· παρὰ δὲ τὸν καυλὸν ἐφεξῆς πεφύκασιν[72] ὥςπερ ῥοιᾶς κύτινοι, πεφραγμένοι ἀσπιδίσκοις σπέρματος μεστοῖς, ὥςπερ μήκωνος. Ἔστι δὲ αὐτοῦ διαφορὰ τρισσή[73]. Ὁ μὲν γὰρ ἄνθη ὑποπόρφυρα φέρει, φύλλα σμίλακι ὅμοια, σπέρμα μέλαν, καὶ τοὺς κυτίνους σκληροὺς καὶ ἀκανθώδεις. Ὁ δέ τις ἄνθη μηλινοειδῆ[74], φύλλα καὶ λοβοὺς ἁπαλώτερα, σπέρμα ὑπόξανθον, ὥςπερ ἐρύσιμον· ἀμφότεροι δὲ οὗτοι μανιώδεις ὑπάρχουσι καὶ καρωτικοὶ, δύςχρηστοι. Εὔχρηστος δὲ εἰς θεραπείαν, ἠπιώτατος ὢν, ὁ τρίτος, λιπαρὸς καὶ ἁπαλὸς καὶ χνοώδης, ἄνθη λευκὰ ἔχων καὶ τὸ σπέρμα λευκόν· φύεται παρὰ θαλάττῃ καὶ ἐρειπίοις[75]· εἰ δὲ μὴ παρείη οὗτος, χρῆσθαι δεῖ τῷ ξανθῷ, τὸν δὲ μέλανα ἀποδοκιμάζειν ὡς χείριστον. Χυλίζεται δὲ ὁ καρπὸς[76] ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα καὶ οἱ καυλοὶ κοπτόμενοι καὶ ἐκθλιβόμενοι, ἐν ἡλίῳ

72) Manifesto fructus intelliguntur. Ita et Serap. legit, et in cod. N. omittitur ἄνθη, quod in Orib. tamen et Ald. adest.

73) N. δισσή.

74) Sic Oribas., Serap.; μηλοειδῆ vulgo.

75) Lacuna addidit e cod. χρηστέον οὖν ἐστι τῷ λευκῷ: quod nusquam alibi, quam in Sarac. edit.

76) Lacuna add. τοῦ λευκοῦ.

loniam, Galli belinuntian, Daci dieliam appellant] frutex est, caules emittens crassos, folia lata, oblonga, incisa, nigra, hirsuta. Cauli vero continua serie adnati sunt, ceu punicorum cytini, scutulis septi seminum plenis, ceu papaveris. Tria autem sunt eius genera. Primum quidem flores profert subpurpureos, folia smilaci proxima, semen nigrum, cytinosque duros ac spinescentes. Alterum flores habet luteos, folia et fructus teneriores, semen subflavum, sicut erysimi. Utrumque insaniam gignit et soporem, usui anceps. Utilis autem ad medicinam ac mitissimus est tertius, pinguis, tener, lanuginosus, floribus seminibusque candidis. In maritimis nascitur ruderibusque. Quodsi hic defuerit, flavus adhibendus est, reiiciendus autem niger, ut deterrimus. Recenti semine, foliis caulibusque tusis succus exprimitur, qui ad solem sic-

ξηραινομένου τοῦ ὑγροῦ· χρῆσις δὲ αὐτοῦ πρὸς ἐνιαυτὸν, διὰ τὸ εὔσηπτον[77]. Χυλίζεται δὲ καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κατ' ἰδίαν κοπτόμενον ξηρὸν, ὑφ' ὕδατος θερμοῦ παραχεομένου[78] καὶ ἐκθλιβομένου· ἔστι δὲ βέλτιον τοῦ ὀποῦ τὸ χύλισμα καὶ ἀνωδυνώτερον. Ἡ δὲ χλόη[79] κοπεῖσα καὶ μιγεῖσα σιτανίῳ ἀλεύρῳ[80] ἀναπλάσσεται εἰς ἀρτίσκους καὶ ἀποτίθεται· ἁρμόζει δὲ τὸ πρῶτον χύλισμα καὶ τὸ ἀπὸ ξηροῦ τοῦ σπέρματος εἰς κολλύρια ἀνώδυνα, καὶ πρὸς ῥεῦμα δριμὺ καὶ θερμὸν, ὠταλγίαν τε καὶ τὰ περὶ ὑστέραν· σὺν ἀλεύροις δὲ ἢ ἀλφίτοις πρός τε ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς καὶ ποδῶν καὶ τὰς ἄλλας. Τὸ δὲ σπέρμα τὰ αὐτὰ παρέχει, ποιοῦν καὶ πρὸς βῆχας καὶ κατάῤῥουν καὶ ῥεῦμα ὀφθαλμῶν καὶ περιωδυνίας, πρός τε ῥοῦν γυναικεῖον καὶ τὰς ἄλλας αἱμοῤῥαγίας, ὅσον ὀβολὸς σὺν μήκωνος σπέρματι καὶ μελικράτῳ ποθέν· ἁρμόζει καὶ πρὸς ποδάγρας καὶ πρὸς ὄρχεις πεφυσσωμένους[81], μαστοὺς ἐν τοκετῷ ἐπαιρομένους, λεῖον μετ' οἴνου καταπλασ-

77) Ald. ἄσηπτον. 78) Ald. παραθλιβομένου.
79) Sic cod. N. et Marc.; χλωρά vulgo.
80) Lacuna σησαμίνῳ ἀλεύρῳ ἢ πηγάνῳ.
81) Serap. *apostema testiculorum.*

catur. Usus autem eius ad annum duntaxat prorogatur, quia facile corrumpitur. Elicitur et separatim succus e semine, cum inaruit, affusa aqua calida tuso et expresso. Est autem is expressus praestantior liquore (spontaneo) leniendisque doloribus aptior. Ipsa vero frons virens contusa, farina e tritico trimestri addita, redigitur in pastillos ac reconditur. Prius succi genus, et quod e sicco semine exprimitur, collyriis anodynis utiliter inseruntur: prosunt et contra acres calidasque fluxiones, aurium dolores matricisque mala. Cum farina vero ac polenta contra oculorum, pedum ceterarumque partium inflammationes. Semen eadem praestat, insuper etiam ad tussim, destillationem, oculorum fluxiones doloresque efficax, itemque contra fluorem muliebrem aliasque sanguinis eruptiones, si oboli pondere cum papaveris semine ex aqua mulsa bibatur. Subvenit et podagris, testibus inflatis, mammisque a partu tumentibus, si tritum ex vino imponatur.

σόμενον, καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἀνώδυνα καταπλάσματα μίγνυται ὠφελίμως. Καὶ τὰ ἀναπεπλασμένα φύλλα εἰς πάντα τὰ ἀνώδυνα εὔχρηστα, μιγνύμενα ἀλφίτοις, καὶ καθ' ἑαυτὰ καταπλασσόμενα. Τὰ δὲ πρόσφατα φύλλα [82] καταπλασθέντα ἀνωδυνώτατα πρὸς πάντα πόνον. Τρία δὲ ἢ τέτταρα [83] ποθέντα σὺν οἴνῳ, ἠπιάλους πυρετοὺς θεραπεύει· ἑψηθέντα δὲ ὡς λάχανα καὶ βρωθέντα τρυβλίου πλῆθος μετρίαν παρακοπὴν ἐργάζεται. Φασὶ δὲ, ὅτι ἐάν τις ἕλκος ἔχοντα ἐν κώλῳ [84] ἐγκλύσῃ [85], τὸ αὐτὸ ἀπεργάζεται. Ἡ δὲ ῥίζα μετ' ὄξους ἑψηθεῖσα ὀδονταλγίας ἐστὶ διάκλυσμα.

Κεφ. ο'. [Περὶ Ψυλλίου.] Ψύλλιον [οἱ δὲ κατάφυσις, οἱ δὲ κυνοκεφάλιον, οἱ δὲ κρυστάλλιον, οἱ δὲ κυνόμυνα, οἱ δὲ ψυλλερὶς, οἱ δὲ σικελιωτικὸν, οἱ δὲ Σικελοὶ κονιδιῒς, Ῥωμαῖοι σιλβάκιουμ, οἱ δὲ ἔρβα πουλικάρια, Ἀφροὶ οὐαργουγούμ] φύλλον ἔχει κορωνόποδι ὅμοιον, δασὺ καὶ μακρότε-

82) Lacuna λεῖα, perperam.

83) Sic Serap., Asulan. et sequ.; τρὶς δὲ ἢ τετράκις cod. N., Lacuna et Ald.

84) Cod. N. ἐν κόλπῳ, X. ἐν κύκλῳ.

85) Lacuna add. σὺν γλυκεῖ.

Denique et aliis cataplasmatis anodynis utiliter admiscetur. Quin et in pastillos digesta folia medicamentis dolores sedantibus omnibus, tum per se, tum ex polenta imposita, commode admiscentur. Recentia vero folia illita ad mitigandos omnis generis dolores apprime sunt idonea. Eadem terna quaternave cum vino pota febres epialas depellunt. Cocta autem olerum instar, et heminae mensura comesta, mediocrem mentis alienationem faciunt. Aiunt et idem efficere, si cui in colo ulcus sentienti infundantur. Ceterum radice in aceto decocta dentes utiliter in dolore colluuntur.

Cap. LXX. [*De Psyllio.*] Psyllium [quod alii cataphysin, alii cynocephalion aut crystallion, muscam etiam caninam, psyllerida et siculum, Siculi ipsi conidiis, Romani sylvacium seu herbam pulicariam, Afri vargugum appellant] folium habet coronopodis, hirsutum, sed lon-

ρον[86], κλῶνας δὲ σπιθαμιαίους, καὶ τὸ ὅλον βοτάνιον χορτῶδες· ἄρχεται δ' αὐτοῦ ἡ κόμη ἀπὸ μέσου τοῦ καυλοῦ, κεφάλια δὲ δύο ἢ τρία ἐπ' ἄκρου συνεσταλμένα[87], ἐν οἷς σπέρμα ψύλλοις ὅμοιον, μέλαν, σκληρόν· φύεται ἐν ἀρούραις καὶ χέρσοις. Δύναμιν δὲ ἔχει ψυκτικήν[88]· ὠφελεῖ δὲ καταπλαττόμενον ἀρθρίτιδα, παρωτίδας, φύματα, οἰδήματα, στρέμματα[89], κεφαλαλγίαν, μετὰ ῥοδίνου ἢ ὄξους ἢ ὕδατος· ἐντεροκήλας τε τὰς ἐπὶ παίδων καὶ ἐξομφάλους ὑγιάζει, καταπλασσόμενον σὺν ὄξει. Δεῖ δὲ ὀξυβάφου πλῆθος λεαίνοντας βρέχειν ἐν δυσὶν ὕδατος κοτύλαις[90], καὶ ὅταν παγῇ τὸ ὕδωρ[91], ἐπιπλάττειν· ψύχει γὰρ ἱκανῶς. [Καὶ εἰς ὕδωρ δὲ ζέον ἐπιτιθεμένη καταστέλλει τὴν θέρμην· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ἐρυσιπέλατα· φασὶ δὲ, ὅτι κομισθεῖσα ἐν οἴκῳ χλωρὰ, οὐκ ἐᾷ ψύλλας γενέσθαι· κοπεῖσα δὲ μετὰ στέατος τὰ ῥυπαρὰ καὶ κακοήθη τῶν ἑλκῶν ἀνακαθαίρει. Ὁ δὲ χυλὸς μετὰ

86) Sic Ald. Solum δασὶ legit Serap., μακρότερον omittit Asulan.

87) C. N. συνεστραμμένα.

88) Ald. add. μαλακτικήν, quod vero deest in Serap., omissum in Asulan. et sequ. Lacuna add. στυπτικήν.

89) Sic Serap. et editt. post Asulan.; σπάσματα codd. C. et N. et Ald.

90) Sic cod. C. et Serap.; δακτύλοις Ald. et editt.

91) Cod. C. addit πάντῃ.

gius, totaque herbula foeni modo gracilis est. Coma ipsius a medio caule incipit, capitulis duobus tribusve conglobatis, in quibus semen pulicibus simile, nigrum durumque. Nascitur in arvis et incultis. Vis ei refrigerans. Articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, oedematis contorsionibusque et capitis dolori cum rosaceo aut aceto aquave impositum auxiliatur. Infantium quoque enterocelis et umbilico provoluto illitum ex aceto medetur. Acetabuli vero mensuram tritam in duabus aquae heminis macerari oportet, ac, ubi sese aqua densaverit, illini. Siquidem vehementer refrigerat. [In ferventem aquam immissa calorem reprimit: facit et contra erysipelata. Si virens herba domum importetur, pulices abigi dicuntur. Tusa porro cum adipe, sordida malignaque ulcera repurgat.

μέλιτος πρὸς ὦτα ῥευματιζόμενα ποιεῖ καὶ σκώληκας ἔχοντα] 92.

Κεφ. οα'. [Περὶ Στρύχνου.] Στρύχνος κηπαῖος, [οἱ δὲ ἥμερον, Ῥωμαῖοι στρούμουμ, οἱ δὲ κουκούβαλουμ 93, Αἰγύπτιοι ἀλληλώ, Γάλλοι σκούβουλουμ, Ἀφροὶ ἀστρεσμουνίμ.] Στρύχνος ἐδώδιμός ἐστι θαμνίσκος, οὐ μέγας, μασχάλας ἔχων πολλὰς, φύλλα μέλανα, ὠκίμου μείζονα καὶ πλατύτερα, καρπὸν περιφερῆ, χλωρόν· μέλας δὲ ἢ κιῤῥὸς γίνεται μετὰ τὸ πεπανθῆναι 94· ἀβλαβὴς δὲ ἡ βοτάνη πρὸς γεῦσιν. Δύναμιν δὲ ἔχει ψυκτικήν 95· ὅθεν τὰ φύλλα καταπλασσόμενα ἁρμόζει πρὸς ἐρυσιπέλατα καὶ ἕρπητας μετὰ παιπάλης ἀλφίτου· καθ' ἑαυτὰ δὲ ἐπιτιθέμενα λεῖα αἰγίλωπα θεραπεύει καὶ κεφαλαλγίαν, καὶ στομάχῳ καυσομένῳ βοηθεῖ 96· παρωτίδας δὲ διαφορεῖ σὺν ἁλσὶ λεῖα καταπλασσόμενα· καὶ ὁ χυλὸς δὲ αὐτοῦ ποιεῖ πρὸς ἐρυσιπέλατα καὶ ἕρπητας σὺν ψιμυθίῳ καὶ ῥοδίνῳ καὶ λιθαργύρῳ· πρὸς αἰγίλωπα δὲ σὺν

92) Uncinis inclusa quamvis Ald. habeat cum editt. sequ., desunt tamen in codd. Vindob. Eorum loco Serap. longe alia habet, iam deperdita.

93) Sic cod. N.; κακουβαλούμ editt.

94) Plura addit Serap. de seminibus, quae nusquam alibi.

95) Serap. add. στυπτικήν.

96) Cod. C. παρηγορεῖ cum accus.

Succus auribus fluxione infestatis et vermiculosis ex melle prodest.]

Cap. LXXI. [*De Strychno.*] Strychnus hortensis [quem et domesticum, Romani strumum dicunt aut cucubalum, Aegyptii allilo, Galli scubulum, Afri astresmunim.] Strychnus edulis est fruticulus, non ita magnus, axillis plurimis, foliis nigris et quam ocimi maioribus latioribusque, fructu rotundo, (protinus) viridi, postquam maturuit, nigro aut fulvo. Est vero herba innocentis gustus. Vim habet refrigerantem, unde folia erysipelatis et herpetibus cum polline polentae convenienter imponuntur. Trita ac per se imposita aegilopa capitisque dolorem sanant, et stomacho aestuanti auxiliantur: parotidas cum sale detrita illitu discutiunt. Et ipsius succus valet adversus erysipelata et herpetas cum cerussa, rosaceo et lithargyro,

ἄρτῳ· ἁρμόζει καὶ σειριῶσι[97] παιδίοις, σὺν ῥοδίνῳ ἐμβρεχόμενος· μίγνυται δὲ καὶ κολλυρίοις ἀντὶ ὕδατος ἢ ὠοῦ τοῖς πρὸς ῥεύματα δριμέα εἰς τὰς ἐγχρίσεις· ὠφελεῖ καὶ ὠταλγίαν ἐνσταγείς· ἴσχει δὲ καὶ ῥοῦν γυναικεῖον ἐν ἐρίῳ προστεθείς. [Ὁ δὲ χυλὸς ἀναγκαῖός ἐστι πρὸς αἰγίλωπας, συμμαλασσόμενος ἀφόδῳ πυῤῥᾷ ὀρνίθων κατοικιδίων καὶ ῥάκει ἐπιτιθέμενος][98].

Κεφ. οβ'. [Περὶ Στρύχνου ἁλικακάβου.] Ἔστι καὶ ἕτερον στρύχνον, ὃ ἰδίως ἁλικάκαβον καλοῦσιν, οἱ δὲ φυσαλίδα, [οἱ δὲ δίρκαιον, οἱ δὲ στρύχνον μανικὸν, οἱ δὲ δορύκνιον, οἱ δὲ καλλιάδα, Ῥωμαῖοι βισσικάλις[99], οἱ δὲ ἀπολλινάρις μίνωρ, οἱ δὲ ἕρβα οὐλτικάνα, οἱ δὲ ὀψάγινεμ, Δακοὶ κυκωλίδα, Ἀφροὶ κακαβούμ·] φύλλοις ὅμοιον τῷ προειρημένῳ, πλατυτέροις μέντοι· οἱ καυλοὶ δὲ αὐτοῦ μετὰ τὸ αὐξηθῆναι χαμαικλινεῖς γίνονται· καρπὸν δὲ ἔχει ἐν θυλακίοις περιφερέσιν, ὅμοιον φύσαις, πυῤῥὸν, περιφερῆ, λεῖον, ὡς ῥᾶγα σταφυλῆς, ᾧ καὶ οἱ στεφανοπλόκοι χρῶνται, καταπλέκον-

97) Cod. N. ῥιγοῦσι.

98) Quanquam uncinis inclusa Ald. et editt. habeant, absunt tamen a codd. Vindob. et Serapione.

99) Sic codd. C. et N. In editt. desideratur.

aegilopa vero cum pane. Infantibus siriasi laborantibus cum rosaceo infusus prodest. Inseritur et aquae vice vel ovi collyriis, quae contra fluxiones acres illinuntur. Quin et aurium dolori instillatus prodest: fluorem denique muliebrem sistit, in lana subditus. [Denique succus fulvo cohortalium pullorum fimo subactus et linteo appositus expedit adversus aegilopa.]

Cap. LXXII. [*De Strychno halicacabo.*] Est et aliud strychnon, quod peculiariter halicacabum, aut physalida vocant, [alii dircaeum, alii strychnon insanum, aut dorycnion, aut calliada, Romani vesicalem, aut Apollinarem minorem, herbam etiam ulticanam et opsaginem, Daci cycolida, Afri cacabum]. Foliis gaudet antedicto similibus, sed latioribus. Caules, postquam adoleverunt, in terram declinati sunt. Fructum gerit in folliculis globosis, vesicas referentibus, fulvum, globosum, laevem, sicut uvam racemi. Eo etiam coronarii utuntur, sertis imple-

τες τοὺς στεφάνους. *Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ χρῆσιν τὴν αὐτὴν τῷ κηπαίῳ στρύχνῳ, χωρὶς τοῦ βιβρώσκεσθαι. Δύναται δὲ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πινόμενος ἴκτερον ἀποκαθαίρειν, οὐρητικὸς ὤν. Χυλίζεται δὲ ἀμφοτέρων ἡ πόα, καὶ ξηραίνεται ἐν σκιᾷ πρὸς ἀπόθεσιν· ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ αὐτά.*

Κεφ. ογ'. [Περὶ Στρύχνου ὑπνωτικοῦ.] Στρύχνον ὑπνωτικὸν, οἱ δὲ ἁλικάκαβον[100]*, θάμνος ἐστὶ κλάδους ἔχων πολλοὺς, πυκνοὺς, στελεχώδεις, δυςθραύστους, φύλλων πλήρεις λιπαρῶν, ἐμφερῶν μήλῳ κυδωνίῳ· ἄνθος ἐρυθρὸν, εὐμέγεθες· καρπὸν ἐν λοβοῖς*[1] *κροκίζοντα· ῥίζαν φλοιὸν ἔχουσαν ὑπέρυθρον, εὐμεγέθη· φύεται ἐν πετρώδεσι τόποις*[2]*, οὐ πόῤῥω θαλάσσης*[3]*. Ταύτης ὁ φλοιὸς τῆς ῥίζης ἐν οἴνῳ ποθεὶς* < *ὁλκὴ ὑπνωτικὴν ἔχει δύναμιν, τοῦ ὀποῦ τῆς μήκωνος ἐπιεικεστέραν. Ὁ δὲ καρπὸς οὐρητικός ἐστιν ἄγαν· δίδονται δὲ ὑδρωπικοῖς κόρυμβοι ὡς ιβ'· πλείονες δὲ ποθέντες ἔκστασιν ἐργάζονται· βοηθοῦνται δὲ μελικράτῳ πολλῷ πινομένῳ. Μί-*

100) Salmas. homon. p. 66. legit: *οἱ δὲ κακαλίαν, οἱ δὲ λεαντικήν.*
1) C. et X. *θυλακίοις.*
2) Ald. *ἐν πέτραις.*
3) Ultimum neque in Oribas., neque in Serap. legitur.

ctentes. Vim usumque habet strychni hortensis, nisi quod in cibos minime recipitur. Valet autem fructus epotus ad expurgandum morbum regium, cum urinam cieat. Ceterum ex utriusque strychni herba succus elicitur, qui siccatus in umbra reconditur, ac ad eadem pollet.

Cap. LXXIII. [*De Strychno somnifero.*] Strychnon somniferum, quod alii et halicacabum vocant, frutex est ramis numerosis, densis, caudicosis, fractu contumacibus, foliorum pinguium, cydoniae similium plenis, flore rubro, praegrandi: fructu in folliculis crocei coloris, radicis grandis cortice rubescente. Nascitur in petrosis locis, non procul a mari. Radicis cortex drachmae pondere in vino potus somniferam vim habet, quam opium mitiorem: fructus autem potenter urinam ciet. Exhibentur hydropicis fructus circiter duodecim: quodsi plures propinentur, mentis alienatio sequitur. Sed remedio est aqua mulsa copio-

γνυται καὶ ἀνωδύνοις ὁ φλοιὸς[4] αὐτῆς καὶ τροχίσκοις· ἐναφεψηθεὶς δὲ οἴνῳ καὶ διακρατούμενος, ὀδονταλγίαις ἀρήγει· ὁ δὲ χυλὸς τῆς ῥίζης ἀμβλυωπίας μετὰ μέλιτος ἐγχρισθεὶς παραιτεῖται.

Κεφ. οδ'. [Περὶ Στρύχνου μανικοῦ.] Στρύχνον μανικὸν, ὃ ἔνιοι πέρσιον, οἱ δὲ θρύον ἐκάλεσαν, [οἱ δὲ ἄνυδρον, οἱ δὲ πεντάδρυον, οἱ δὲ ἔνορον, οἱ δὲ ὀρθόγυιον]. Τούτου τὸ μὲν φύλλον παραπλήσιον ἐστὶν εὐζώμῳ, μεῖζον δὲ[5], πρὸς τὰ τῆς ἀκάνθης, ἥτις καὶ παίδερως καλεῖται· καυλοὺς δὲ ἀνίησιν ἀπὸ τῆς ῥίζης ὑπερφυεῖς, δέκα ἢ ιβ', ὀργυιᾶς ἔχοντας ὕψος· τὴν κεφαλὴν ἐπικειμένην, ὥςπερ ἐλαίαν, δασυτέραν δὲ, ὡς πλατάνου σφαῖραν, μείζονα δὲ καὶ παχυτέραν[6]· ἄνθος μέλαν, μετὰ δὲ τοῦτο καρπὸν ἴσχει βοτρυοειδῆ, στρογγύλον, μέλανα, ῥᾶγας[7] ι' ἢ ιβ', ὁμοίας κισσοῦ κορύμβοις, μαλακὰς, ὥςπερ σταφυλή· ῥίζα δὲ ὕπεστι λευκὴ, παχεῖα, κοίλη, ὡς πήχεως. Φύεται ἐν ὀρεινοῖς χωρίοις καὶ

4) Sic Serap. et Lacuna; *χυλός* Ald. et sequ.

5) Serap. add. *καὶ ἀκανθῶδες*.

6) Oribas. et Sarac. sic legerunt; *πλατυτέραν* vulgo.

7) Sic cod. Par. et Oribas.; *ῥαγάδας* vulgo. Serap. *grana*.

sa potui data. Cortex eius et anodynis additur et pastillis. Idem decoctus in vino, si ore contineatur, dentium doloribus succurrit. Radicis denique succus cum melle inunctus oculorum hebetudines tollit.

Cap. LXXIV. [*De Strychno furiali.*] Strychnon furiale, quod nonnulli persion, alii thryon, [anydron etiam et pentadryon, enoron et orthogyion vocant]. Huius folium simile est erucae, at maius, ad acanthi, quem paederota appellant, folium accedens. Caules vero a radice proceros emittit decem aut duodecim, orgyiae altitudine. Caput sessile, olivae figura, sed platani instar fructuum hirsutius, maius tamen et crassius. Flos niger: cui succedit fructus racemosus, rotundus, niger, denis aut duodenis constans uvulis, hederae fructus aemulantibus et velut uva vitis, mollibus. Radix subest alba, crassa, concava ac fere cubitalis. Nascitur in montosis locis, vento

προςηνέμοις καὶ πλατανῶσι[8]. *Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα πινομένη μετ᾽ οἴνου < α΄ πλῆθος, φαντασίας ἀποτελεῖν οὐκ ἀηδεῖς· δύο δὲ < ποθεῖσαι ἐξιστάνουσιν ἄχρι τριῶν ἡμερῶν· δ΄ δὲ ποθεῖσαι καὶ ἀναιροῦσιν· ἀντιφάρμακον δὲ αὐτοῦ ἐστι μελίκρατον, πολὺ πινόμενον καὶ ἐξεμούμενον.*

Κεφ. οε΄. *[Περὶ Δορυκνίου.] Δορύκνιον, Κρατεύας ἁλικάκαβον ἢ καλέαν καλεῖ, θάμνος ὅμοιος ἐλαίᾳ ἀρτιφυεῖ, κλῶνας ἔχων ἐλάσσονας πήχεως· φύεται ἐν πέτραις, οὐ πόῤῥω θαλάσσης· φύλλα δὲ τῷ χρώματι ἐλαίᾳ παραπλήσια*[9], *μικρότερα δὲ καὶ στεῤῥότερα, καὶ τραχέα ἰσχυρῶς· ἄνθος λευκὸν, ἐπ᾽ ἄκρου ἔχει λευκὰ καὶ*[10] *πυκνὰ θυλάκια, ὥςπερ ἐρεβίνθου· ἐν οἷς σπερμάτια στρογγύλα ε΄ ἢ ς΄, ὅσον ὄροβοι μικροὶ, λεῖα, ἰσχυρὰ καὶ ποικίλα· ῥίζαν πάχος δακτύλου, μῆκος δὲ πήχεως. Δοκεῖ δὲ καὶ τοῦτο ὑπνωτικὸν εἶναι, πλεονασθὲν δὲ ἀναιρεῖν· φασὶ δέ τινες, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὰ φίλτρα παραλαμβάνεσθαι.*

8) Sic Oribas. et Serap.; *πλαταμῶσι καὶ πλανώδεσι* Ald., *πλατανώδεσι* Asulan., Marcell., *πλαταμῶσι* Cornar., Goup., Sarac.
9) Nusquam, quod Sarac. perhibet, nec in Ald., nec in Asulan., *λευκά.*
10) Sic Ald., quod Asulan. ad notha amandavit.

perflatis et platanorum feracibus. Vis ea est radici, ut drachmae unius pondere pota ex vino imagines haud iniucundas menti repraesentet: duplicatus autem hic modus ad triduum usque insaniam faciat. Quodsi vero drachmae quatuor sumuntur, letifera fit. Remedio autem est aqua mulsa largius pota, iterumque vomitu reddita.

Cap. LXXV. [*De Dorycnio.*] Dorycnion, quod Cratevas halicacabum vocavit aut caleam, est frutex oleae nuper prodeunti similis, ramos habet cubito minores. Nascitur in rupibus, haud procul a mari. Folia habet colore oleae, sed minora, firmiora ac valde aspera: florem candidum et in apice folliculos albos densosque, ceu ciceris, in quibus semina minuta, rotunda, quina aut sena, ervi exigui mole, laevia, firma et versicolora. Radix ad digiti crassitudinem et cubiti longitudinem succrescit. Et hoc somniferum esse putatur, copiosius vero haustum, enecare. Nec desunt, qui dicant, eius semen in amatoria expeti.

Κεφ. οϛʹ. [Περὶ Μανδραγόρου.] Μανδραγόρας, οἱ δὲ ἀντίμηλον, οἱ δὲ[11] διρκαίαν, οἱ δὲ Κιρκαίαν καλοῦσιν, ἐπειδὴ δοκεῖ ἡ ῥίζα φίλτρων εἶναι ποιητική· [οἱ δὲ ἀντιμήνιον[12], οἱ δὲ βομβόχυλον, οἱ δὲ μῖνον, Αἰγύπτιοι ἀπεμοὺμ, Πυθαγόρας ἀνθρωπόμορφον, οἱ δὲ ἀλθέργιν[13], οἱ δὲ θριδακίαν, οἱ δὲ κάμμαρον, Ζωροάστρης διάμονον ἢ ἀρχίνην, προφῆται ἡμιόνους, οἱ δὲ γονογεῶνας, Ῥωμαῖοι μάλα κανίνα, οἱ δὲ μάλα τεῤῥέστρια.] Ἔστι δὲ αὐτῆς ὁ μέν τις θῆλυς, ὁ μέλας, θριδακίας καλούμενος, φύλλα ἔχων στενώτερα καὶ μικρότερα[14], βρωμώδη καὶ βαρέα κατὰ τὴν ὀσμὴν, κεχυμένα δὲ ἐπὶ γῆς· καὶ παρ' αὐτὰ μῆλα, οὔοις[15] ἐμφερῆ, ὠχρὰ[16], εὐώδη, ἐν οἷς καὶ καρπὸς, ὥσπερ ἀπίου· ῥίζαι εὐμεγέθεις, δύο ἢ τρεῖς, ἀντεμπεπλεγμέναι ἀλλήλαις, μέλαιναι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν[17], ἔνδοθεν λευκαὶ καὶ παχύφλοιοι[18]· καυλὸν δὲ οὐ φέρει. Τοῦ δὲ ἄῤῥενος καὶ λευκοῦ, ὃν ἔνιοι νώριον[19] ἐκάλεσαν,

11) Ald. οἱ δὲ κίρκαιον, οἱ δὲ ξηράνθη.
12) Sic cod. N.; ἀντίμνιον, ἀντίμιον vulgo.
13) Sic cod. N.; ἀλοίτην vulgo.
14) Sic cod. C., Oribas., Ald., Asulan., Cornar., Marcell., Goupyl.; μακρότερα Sarac. solus.
15) Sic Oribas., Serap.; λεκύθοις ᾠῶν codd. C. N. et Ald.
16) N. ὠχροειδῆ. 17) C. καθάπερ ἔφην addit.
18) N. φλοιώδεις. 19) N. τόριον. Serap. ἀντίμενος.

Cap. LXXVI. [*De Mandragora.*] Mandragoram nonnulli antimelum, vel dircaeam, alii etiam Circaeam ideo vocant, quod credatur radix in amatoriis efficax esse. [Nonnulli etiam antimenium aut bombochylum, alii minon, Aegyptii apemum, Pythagoras anthropomorphon, alii althergin, seu thridacian, alii cammaron, Zoroastres diamon aut archinen, prophetae hemionus, aut gonogeonas, Romani mala canina aut mala terrestria vocant.] Altera species est femina, nigra, thridacias vocata, quae folia habet angustiora et minora, virosa ac graveolentia, humi diffusa. Inter ipsa mala gerit, sorbis similia, e luteo pallida, odorata, in quibus et fructus pyriformis. Radices praegrandes, binae aut ternae, invicem implicitae, foris nigrae, intus albae, crasso cortice vestitae. Caule vero caret. Altera species mascula et albidior, quam nonnulli

φύλλα ἐστὶ μεγάλα, λευκὰ, πλατέα, λεῖα, καθάπερ τεύτλου· τὰ δὲ μῆλα διπλάσια, κροκίζοντα τῇ χροιᾷ, εὐώδη μετὰ βάρους τινός· ἃ καὶ ἐσθίοντες οἱ ποιμένες[20] ποσῶς ὑποκαροῦνται[21]· ῥίζα δὲ ὁμοία τῇ πρὸ αὐτῆς, μείζων δὲ καὶ λευκοτέρα[22]· ἄκαυλος δὲ καὶ αὐτή.

Χυλίζεται δὲ ὁ φλοιὸς τῆς ῥίζης χλωρὸς κοπεὶς καὶ ὑποτεθεὶς πιεστῆρι· δεήσει δὲ ἡλιάσαντας[23] μετὰ τὸ συστραφῆναι ἀποτίθεσθαι ἐν ὀστρακίνῳ ἀγγείῳ· χυλίζεται δὲ καὶ τὰ μῆλα ὁμοίως, ἀνειμένον δὲ γίνεται τὸ ἐξ αὐτῶν χύλισμα· καὶ ὁ φλοιὸς δὲ τῆς ῥίζης περιαιρεθεὶς καὶ διαβληθεὶς λίνῳ, κρεμᾶται εἰς ἀπόθεσιν· ἔνιοι δὲ καθεψοῦσιν οἴνῳ τὰς ῥίζας ἄχρι τρίτου καὶ διϋλίσαντες ἀποτίθενται, χρώμενοι ἐπὶ τῶν ἀγρύπνων καὶ περιοδυνώντων κυάθῳ ἑνὶ, καὶ ἐφ' ὧν βούλονται ἀναισθησίαν τεμνομένων ἢ καιομένων ποιῆσαι. Ὁ δὲ ὀπὸς ποθεὶς ὀβολῶν δυοῖν πλῆθος ὁλκῆς σὺν μελικράτῳ, ἄγει ἄνω φλέγμα καὶ μέλαιναν χολὴν, ὡς ἐλλέβορος· πλείων δὲ ποθεὶς

20) C. N. ποιμαίνοντες.
21) C. ἐπικαροῦνται.
22) Lacuna λεπτοτέρα.
23) Sic cod. C., Oribas., Serap.; ἐκπιάζοντας N., λεάναντας Ald. et editt.

norion vocant, folia habet magna, albida, lata, glabra, ut betae: poma priore duplo maiora, colore in croceum vergente, odorata cum gravitate quadam. Iis et pastores, si iis vescuntur, quodammodo soporantur. Radix ante dictae similis, sed maior et albidior. Et haec caule caret.

E radicis recentis cortice tuso ac prelis subiecto succus exprimitur, quem in sole versatum, ubi densatus fuerit, fictili vase recondi oportet. Succus fit et e malis simili modo, sed vi est remissior. Quin et detractus radici cortex filoque traiectus ad usum suspenditur. Nonnulli radices in vino ad tertiam partem decoquunt, excolatumque ius asservant, eiusque cyathum unum propinant in pervigiliis gravioribusque doloribus, itemque ante sectiones ustionesque, ne sentiantur. Ipse vero liquor binis obolis ex aqua mulsa potus, hellebori instar superne pituitam atramque bilem evacuat, sed largius potus vitam

ἐξάγει τοῦ ζῆν. Μίγνυται δὲ[24] καὶ εἰς τὰς ὀφθαλμικὰς καὶ ἀνωδύνους δυνάμεις καὶ πεσσοῖς μαλακτικοῖς· καθ' ἑαυτὸν δὲ ὅσον ἡμιώβολον προςτεθεὶς ἔμμηνα καὶ ἔμβρυα ἄγει, δακτυλίῳ τε ἀντὶ βαλάνου ἐπιτεθεὶς, ὕπνον ποιεῖ. Μαλάσσειν δὲ καὶ ἐλέφαντα[25] λέγεται ἡ ῥίζα συνεψομένη αὐτῷ ἐπὶ ὥρας ς', καὶ εὔπλαστον αὐτὸν εἰς ὃ ἄν τις βουληθῇ σχῆμα παρασκευάζειν. Τὰ δὲ φύλλα πρόσφατα ἁρμόζει πρός τε ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἑλκῶν, μετὰ ἀλφίτου καταπλασσόμενα· διαφορεῖ δὲ καὶ πᾶσαν σκληρίαν καὶ ἀποστήματα, χοιράδας, φύματα· παρατριβόμενά τε ἡσυχῇ ἐπὶ ἡμέρας ε' ἢ ς', στίγματα ἄνευ τοῦ ἑλκοῦν ἀφανίζει· ταριχευθέντα δὲ τὰ φύλλα ἀποτίθεται πρὸς τὰς αὐτὰς χρείας. Ἡ δὲ ῥίζα σὺν ὄξει λεία ἐρυσιπέλατα ἰᾶται· πρὸς δὲ ἑρπετῶν πληγὰς, σὺν μέλιτι ἢ ἐλαίῳ· σὺν ὕδατι δὲ χοιράδας καὶ φύματα διαχεῖ· καὶ ἄρθρων πόνους παύει μετὰ ἀλφίτων. Σκευάζεται δὲ καὶ δίχα ἑψήσεως οἶνος ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς ῥίζης· δεῖ δὲ ἐμβάλλειν μνᾶς γ'[26] εἰς μετρητὴν οἴνου γλυκέος, δι-

24) Serap. legit τῆς ῥίζης ὁ φλοιός.
25) C. N. ἐλεφάντας.
26) Serap. legit ῥίζας μεγάλας γ'.

adimit. Miscetur et oculorum medicamentis iisque, quibus dolores leniuntur, ac pessis quoque emollientibus. Per se autem, semioboli pondere appositus, menses ciet partusque: sedi quoque pro balano inditus, somnum conciliat. Quid quod et radix fertur ebur emollire, quae per sex horas cum eo cocta fuerit, hactenus etiam tractabile illud reddere, ut, quam quisque voluerit, formam facile suscipiat. Folia vero recentia oculorum inflammationibus iisque, quae ulceribus superveniunt, cum polenta convenienter imponuntur. Sed et duritias omnes, apostemata, strumas et tubercula discutiunt. Eadem, si per quinque aut sex dies leniter affricentur, stigmata citra exulcerationem delent. Ea quoque ad eosdem usus in muria servantur. Radix ex aceto trita erysipelatis medetur: serpentium ictibus ex melle aut oleo: ex aqua vero, strumas ac tubercula dissipat, et articulorum dolores cum polenta sedat. Paratur et sine coctione vinum e cortice radicis, dum minae tres

δόναι τε ἐξ αὐτοῦ κυάθους γ΄[27] τοῖς μέλλουσι τέμνεσθαι ἢ καίεσθαι, ὡς προείρηται· οὐ γὰρ ἀντιλαμβάνονται τοῦ ἀλγήματος, διὰ τὸ καταφέρεσθαι. Τὰ δὲ μῆλα ὀσφραινόμενα καὶ ἐσθιόμενα[28], καρωτικά, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν χυλός· πλεονασθέντα δὲ καὶ ἀφώνους ποιεῖ· τὸ δὲ σπέρμα τῶν μήλων ποθὲν, ὑστέραν καθαίρει· προςτεθὲν δὲ μετ᾽ ἀπύρου θείου, ῥοῦν ἵστησιν ἐρυθρόν. Ὀπίζεται δὲ περιχαραττομένης τῆς ῥίζης πολυειδῶς[29], καὶ τοῦ συῤῥέοντος εἰς τὴν κοιλότητα συλλεγομένου· ἔστι δὲ ἐνεργέστερος τοῦ ὀποῦ ὁ χυλός· οὐκ ἐν παντὶ δὲ τόπῳ φέρουσιν ὀπὸν αἱ ῥίζαι· ὑποδείκνυσι δὲ τὸ τοιοῦτον ἡ πεῖρα.

Ἱστοροῦσι[30] δὲ καὶ ἑτέραν μόριον[31] λεγομένην, φυομένην ἐν παλισκίοις καὶ περὶ τὰ ἄντρα, φύλλα ἔχουσαν ὅμοια τῷ λευκῷ μανδραγόρᾳ, μικρότερα δὲ ὡς σπιθαμιαῖα, λευκὰ, κύκλῳ περὶ τὴν ῥίζαν, οὖσαν ἁπαλὴν καὶ λευκὴν, μικρῷ

27) Serap. legit ὀβόλους δ΄.

28) N. ἐσθιόμενα καὶ μὴ ὀσφραινόμενα.

29) Sic Ald.; θολοειδῶς Marcell., θυλοειδῶς (θηλοειδῶς) cod. C., θαλοειδῶς cod. N.

30) Quanquam codices nonnulli hoc additamento careant, habet tamen iam Serap.

31) Sic Ald. et Asulan.; μώριον Marcell., Cornar. et rell.; Scrap. interpres مريص (*morbus*) pro مرين (*morion*).

in vini dulcis amphoram (cadum) coniiciuntur: eius tres cyathi dantur iis, qui secandi sunt aut urendi, ut ante dictum est: altiore enim somno sepeliti dolorem non percipiunt. Poma vero et olfactu et cibo sunt soporifera, itemque expressus ex iis succus: nimia vero copia vocem praecludunt. Semen autem ipsorum epotum matricem purgat, subditumque cum sulfure ignem non experto, fluorem sistit rubrum. Ceterum radice multifariam circumscarificata liquor erumpit, qui in cavitatem receptus colligitur. At succus expressus hoc liquore efficacior est. Neque vero, quod experientia testatur, ubique liquorem radices fundunt.

Aliam deinde tradunt esse speciem, morion dictam, in opacis et iuxta specus provenientem. Haec folia habet albae mandragorae, sed minora, fere dodrantalia, alba, radicem ambeuntia. Haec vero tenera est et candida, do-

μείζονα σπιθαμῆς, πάχος δακτύλου μεγάλου· ἣν φασι πινομένην ὅσον < α΄, ἢ μετὰ ἀλφίτων ἐσθιομένην ἐν μάζῃ ἢ ὄψῳ, ἀποκαροῦν[32]· καθεύδει γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧπερ ἂν φάγοι σχήματι, αἰσθανόμενος οὐδενὸς ἐπὶ ὥρας γ΄ ἢ δ΄, ἀφ' οὗπερ ἂν προσενέγκηται· χρῶνται δὲ καὶ ταύτῃ οἱ ἰατροὶ, ὅταν τέμνειν ἢ καίειν μέλλωσι· φασὶ δὲ καὶ ἀντίδοτον εἶναι τὴν ῥίζαν, πινομένην μετὰ στρύχνου τοῦ καλουμένου μανικοῦ.

Κεφ. οζ΄. [Περὶ Ἀκονίτου.] Ἀκόνιτον, οἱ δὲ παρδαλιαγχὲς, οἱ δὲ κάμμορον, οἱ δὲ θηλυφόνον, οἱ δὲ μυοκτόνον, οἱ δὲ θηροφόνον[33]. Φύλλα ἔχει τρία ἢ τέσσαρα, κυκλαμίνῳ ἢ σικύῳ[34] ὅμοια, μικρότερα δὲ καὶ ὑποτραχέα· καυλὸς δὲ σπιθαμῆς· ῥίζα ὁμοία σκορπίου οὐρᾷ, στίλβουσα ἀλαβαστροειδῶς. Τούτου τὴν ῥίζαν φασὶ προςαχθεῖσαν σκορπίῳ παραλύειν αὐτὸν, διεγείρεσθαι δὲ πάλιν, ἐλλεβόρου προςτεθέντος· μίγνυται δὲ καὶ ὀφθαλμικαῖς ἀνωδύνοις δυνάμεσι·

32) Sic Serap. et Marcell.; ἀπομωροῦν Ald. et editt.

33) Sic Ald.; Asulan. vero, Marcell. et Cornar. θηροφόνον ceu adiectivum μυοκτόνῳ apponunt. Veram lectionem, neglecta Aldina, iterum e cod. Paris. restituit Goupyl.

34) Oribas. add. ἀγρίῳ.

drante paullo maior, pollicis crassitudine. Hanc ferunt epotam drachmae pondere, aut cum polenta in maza aut obsonio comestam, in veternum coniicere. Obdormiscit enim homo, eadem, qua illam comederit, figura, sensus impos per tres aut quatuor, ex quo data est, horas. Sed et illa medici utuntur, cum secandi urendive necessitas adest. Aiunt insuper pro antidoto esse radicem, si cum strychno furiali bibatur.

Cap. LXXVII. [*De Aconito.*] Aconitum nonnulli pardalianches, alii cammorum, alii thelyphonon, alii myoctonon aut therophonon appellant. Folia habet terna aut quaterna, cyclamini aut cucumeri (agresti) similia, minora tamen et subaspera: caulem dodrantalem: radicem scorpii caudae similem, et alabastri modo splendentem. Huius, ut aiunt, radice admota scorpius resolutus torpescit, rursusque expergefit apposito helleboro. Miscetur et oculorum medicamentis anodynis. Enecat et pardales

κτείνει δὲ καὶ παρδάλεις καὶ σῦς καὶ λύκους καὶ πᾶν θηρίον, κρεαδίοις ἐντιθέμενον καὶ παραβαλλόμενον.

Κεφ. οη΄. [Περὶ ἑτέρου Ἀκονίτου.] Ἀκόνιτον ἕτερον, ὃ ἔνιοι κυνοκτόνον, οἱ δὲ λυκοκτόνον καλοῦσι [οἱ δὲ κύαμον λευκὸν, Ῥωμαῖοι κολομέστρουμ. Τούτου γένη εἰσὶ τρία· ἓν μὲν, ᾧ ἐν θηραῖς[35] χρῶνται· τοῖς δὲ δυσὶν οἱ ἰατροί· ὧν τὸ τρίτον, λεγόμενον ποντικὸν] γεννᾶται μὲν πλεῖστον ἐν Ἰταλίᾳ ἐν τοῖς καλουμένοις Οὐεστίνοις[36] ὄρεσι· διαφέρον τοῦ πρὸ αὐτοῦ. Φύλλα δὲ ἔχει ὅμοια τοῖς τοῦ πλατάνου, μᾶλλον δὲ ἐπεσχισμένα, καὶ μικρότερα[37] πολλῷ καὶ μελάντερα· καυλὸν δὲ καθάπερ πτέριδος, μόσχον ψιλὸν, ὕψος πήχεως, ἢ καὶ μείζονα· καρπὸν δὲ ἐν λοβοῖς ἐπιμήκεσι ποσῶς· ῥίζας ὥςπερ πλεκτάνας καρίδων μελαίνας· αἷς χρῶνται πρὸς τὰς τῶν λύκων θηρὰς, ἐντιθέντες κρέασιν ὠμοῖς· βρωθεῖσαι γὰρ ὑπὸ τῶν λύκων, ἀναιροῦσιν αὐτούς.

Κεφ. οθ΄. [Περὶ Κωνείου.] Κώνειον [οἱ δὲ αἴγυνος, οἱ δὲ ἤθουσα, οἱ δὲ ἀπολήγουσα[38], οἱ δὲ δολία, οἱ δὲ

35) Sic cod. N.; ᾧ οἱ κυνόθηρες Ald. et cod. C., sed haec vox pro θηραταὶ aut θηρευτῆρες sine auctoritate est.

36) Sic cod. C. et Paris. apud Goupyl.; Ἰουστίνοις Ald. et sequ. Cf. lib. 1. c. 9. n. 66.

37) Ald. μακρότερα. 38) N. ἀπολύουσα.

et sues et lupos, ferarum denique omne genus, carnium frustulis inditum et appositum.

Cap. LXXVIII. [*De altero Aconito.*] Alterum aconitum nonnulli cynoctonon, alii lycoctonon, [alii fabam albam vocant, Romani colomestrum. Huius tria sunt genera. Primo in venationibus utuntur: duobus reliquis medici. Tertium, ponticum dictum,] nascitur ubertim in Italiae montibus Vestinis, a superiore differens. Folia enim habet similia platani, sed profundius incisa, minora multo et nigriora: caulem, velut filicis stipitem, nudum, cubiti altitudine, aut maiorem, et semen in siliquis aliquantum oblongis. Radices in modum squillae marinae cirrorum nigrae adhibentur ad luporum venationes: crudis enim carnibus insertae et a lupis voratae eos enecant.

Cap. LXXIX. [*De Conio.*] Conium [nonnullis aegynos, aliis ethusa, aliis apolegusa, aut dolia, amaurosis,

ἀμαύρωσις, οἱ δὲ παράλυσις, οἱ δὲ ἄφρων, οἱ δὲ κρήϊδιον, οἱ δὲ κοίτην, οἱ δὲ κατεχομένιον, οἱ δὲ ἀβίωτον, οἱ δὲ ἀψευδὴς, οἱ δὲ ἀγεόμωρον, οἱ δὲ τιμωρὸν, οἱ δὲ πολυανώδυνος, οἱ δὲ δαρδανὶς, οἱ δὲ κατάψυξις, Ὀσθάνης βαβάθυ, Αἰγύπτιοι ἀπεμφὶν, Ῥωμαῖοι κικοῦταμ]. Καυλὸν ἀνίησι γονατώδη, ὡς μάραθρον, μέγαν, φύλλα δὲ νάρθηκι[39] ἐμφερῆ, στενώτερα δὲ καὶ βαρύοσμα· ἐπ' ἄκρων δὲ ἀποφύσεις καὶ σκιάδια[40]· ἄνθος ὑπόλευκον· σπέρμα ἐμφερὲς ἀνίσῳ, λευκότερον· ῥίζα [κοίλη][41] οὐ βαθεῖα. Ἔστι δὲ καὶ αὐτὸ τῶν φθαρτικῶν, κατὰ ψύξιν ἀναιροῦν· βοηθεῖται δὲ ἀκράτῳ. Χυλίζεται οὖν ἄκρα ἡ κόμη[42] πρὸ τοῦ ξηρανθῆναι τὸ σπέρμα, καὶ ἐκθλίβεται κοπτομένη, καὶ συστρέφεται ἐν ἡλίῳ. Ἔστι δὲ πολύχρηστον εἰς τὴν ὑγιαστικὴν χρῆσιν ξηρανθὲν, καὶ οἴνῳ[43] μιγνύμενον ἐπιτηδείως τοῖς ἀνωδύνοις κολλυρίοις τὸ χύλισμα· ἕρπητάς τε καὶ ἐρυσιπέλατα καταπλασθὲν σβέν-

39) Sic codd. omnes et ipse Serap. Plin. 25, 95. quidem verius coriandro similia habet folia, unde Anguill. p. 273. et nostrum textum mutare ausus est.

40) C. ἐπ' ἄκρῳ δὲ ἀπόφυσις σκιαδίων ἄμφω ὑπολεύκων.

41) Nec Oribas., nec Serap., nec Anguillarae cod. hoc habent.

42) Sic cod. C. N. et Serap.; χυλίζονται δὲ τὰ ἄκρα πρὸ τοῦ ξηρ. τὸ σπέρμα, ἢ ἡ κόμη.

43) Sic optime cod. C.

paralysis etiam et aphron, creïdion et coete, aliis catechomenion aut abioton, aliis apseudes, aut ageomoron, aliis timoron et polyanodynos, aliis dardanis et catapsyxis, Osthani babathy, Aegyptiis apemphin, Romanis cicuta dicitur.] Caulem edit geniculatum, more foeniculi, magnum, foliis ferulae similibus, sed angustioribus et graveolentibus. In cacuminibus sunt ramorum propagines et umbellae, flos albidus: semen ceu anisi, sed candidius. Radix [cava] non profunda. Est autem in letalium venenorum genere, quippe quod refrigerante sua vi enecet: remedio vero est merum. Contusa summa coma, antequam semina arescunt, succus exprimitur, qui dein sole densatur ac cogitur. Huius autem siccati multiplex est ad tuendam sanitatem usus, et vino mixtum collyriis anodynis idoneum est. Herpetas et erysipelata illitu restin-

νυσιν. Ἡ δὲ πόα καὶ ἡ κόμη λεία καταπλαττομένη τῶν διδύμων ὀνειρώττουσι βοηθεῖ· παρίησι δὲ καὶ αἰδοῖα καταπλασθέντα· καὶ γάλα σβέννυσι, μαστούς τε ἐν παρθενίᾳ κωλύει αὔξεσθαι, καὶ διδύμους ἀτρόφους ποιεῖ ἐπὶ παιδίων. Ἐνεργέστατον δέ ἐστι τὸ κρητικὸν καὶ μεγαρικὸν καὶ τὸ ἀττικὸν καὶ τὸ ἐν τῇ Χίῳ[44] καὶ Κιλικίᾳ γεννώμενον.

Κεφ. π΄. [Περὶ Σμίλακος.] Σμίλαξ, οἱ δὲ θύμαλον, Ῥωμαῖοι δὲ τάξον καλοῦσι. Δένδρον ἐστὶ παραπλήσιον ἐλάτῃ τοῖς φύλλοις καὶ μεγέθει, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ναρβωνίᾳ[45] τῇ κατὰ τὴν Ἱσπανίαν φυόμενον. Τοῦ δὲ ἐν Ἰταλίᾳ γεννωμένου τὸν καρπὸν ὀρνίθια ἐσθίοντα πνίγεται[46]· οἱ δὲ προσενεγκάμενοι διαῤῥοίαις περιπίπτουσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ Ναρβωνίᾳ τοσαύτης δυνάμεως μετέχει, ὥς καὶ ἐκ τῆς σκιᾶς τοὺς ὑποκαθίσαντας ἢ κοιμηθέντας βλάπτεσθαι, πολλάκις δὲ καὶ θνήσκειν. Ἱστορεῖται δὲ περὶ αὐτῆς, χάριν τοῦ προφυλάττεσθαι.

44) *Χίῳ* abest ab Oribas., sed legitur in Serap. Eius loco τὸ *κῷον* habet cod. Cantacuz. apud Matthiol. et post *κρητικὸν*, τὸ ἐν τῇ *Ἀσίᾳ γεννώμενον*, quod etiam in cod. C. legitur.

45) Sic Asulan. primus. *Ναρβωνῖτιδα* Strabo vocat, *Ναρβωνησίαν* Marcianus. Ald. *Καρβωνίᾳ*, quam nusquam reperimus, ni forte *Καρπητανοὶ* ad Tagi ripas in Hispania intelliguntur. Strabo lib. 3. p. 433.

46) Sic Lacuna legit. Cf. Nicandr. alex. v. 628. et Eutecn. ad h. l. *μελαίνεται* vulg.; *πιαίνεται* suspicatus est Sarac., propter Ruellii testimonium.

guit. Herba vero cum coma trita testibusque circumlita pollutionibus nocturnis opitulatur. Sed et genitalia illita effoeta reddit. Lac itidem exstinguit, et mammas virginum crescere non patitur: puerorum quoque testes tabidos facit. Efficacissimum est creticum et megaricum et atticum, tum id, quod in Chio et Cilicia provenit.

Cap. LXXX. [*De Taxo.*] Smilax, quam alii thymalum, Romani autem taxum appellant, est arbor abietem foliis et statura referens, in Italia et Narbonensi provincia, Hispaniae contermina, nascitur. Si italicae taxi fructibus vescuntur pulli gallinacei, suffocantur: qui eumdem ederint homines, alvi profluviis corripiuntur. Narbonensis vero eam vim habet, ut, qui sub eius umbra sederint aut obdormiverint, laedantur, saepenumero etiam moriantur. Ceterum haec de taxo traduntur eo consilio, ut ab ea quisque caveat.

Κεφ. πα'. [Περὶ Ἀποκύνου.] Ἀπόκυνον, οἱ δὲ κύναγχον, οἱ δὲ παρδαλιαγχὲς, οἱ δὲ κυνόμορον, οἱ δὲ κυνοκράμβην καλοῦσι, [οἱ δὲ κυνοκτόνον, οἱ δὲ φάλεως, οἱ δὲ κυνάγχη, οἱ δὲ ὀλίγωρος, οἱ δὲ ἱππομανὲς, οἱ δὲ ὄνιστις, οἱ δὲ ὀφιοσκόροδον, οἱ δὲ κυναρικὴ, οἱ δὲ ἐλαφόσκορδον, προφῆται παράλυσις, Ῥωμαῖοι βράσσικα ῥούστικα, οἱ δὲ κανίνα] θάμνος ἐστὶ ῥάβδους ἔχων μακρὰς[47], λυγώδεις, [δυςώδεις][48], δυςθραύστους· φύλλα κισσῷ ὅμοια, μαλακώτερα δὲ καὶ ὀξύτερα κατ' ἄκρον, βαρύοσμα, ὑπόγλισχρα, ὀποῦ μεστὰ μηλίνου· καρπὸς δὲ ὡσεὶ λοβὸς κυάμων, περὶ δακτύλου τὸ μῆκος, θυλακώδης, ἐφ' ὧν σπερμάτια σκληρὰ, μέλανα[49]. Ταύτης τὰ φύλλα σὺν στέατι ἀρτοποιηθέντα καὶ παραβληθέντα κτείνει κύνας, λύκους, ἀλώπεκας, παρδάλεις· παραχρῆμα δὲ παραλύει αὐτῶν τὰ ἴσχια.

Κεφ. πβ'. [Περὶ Νηρίου.] Νήριον, οἱ δὲ ῥοδοδάφνη, οἱ δὲ ῥοδόδενδρον, [οἱ δὲ σπόγγος, οἱ δὲ αἱμοσταρὶς, Ῥω-

47) Sic Asul. et cod. C.; μικράς Ald.

48) Ald. sola.

49) Ald. addit λευκά, σμικρά.

Cap. LXXXI. [*De Apocyno.*] Apocynon, quod nonnulli cynanchum, alii pardalianches, aut cynomoron, aut cynocramben vocant, [alii cynoctonon, alii phaleos, alii cynanche, alii oligoros, alii hippomanes, alii onistis, alii ophioscorodon, alii cynaricen, alii elaphoscordon, prophetae paralysin, Romani brassicam rnsticam aut caninam] frutex est virgis elongatis, vitilium modo flexilibus, [mali odoris], fractu contumacibus: foliis hederae, sed mollioribus et apice acutioribus, graveolentibus, subglutinosis et luteo succo scatentibus. Fructus ceu fabarum siliqua, digiti longitudine, folliculum refert, minutis intus seminibus duris nigrisque. Huius folia cum subacta farina in panes coacta et pabuli vice proiecta, canes interimunt, lupos, vulpes et pardales: eorum enim coxendices protinus resolvunt.

Cap. LXXXII. [*De Nerio.*] Nerium, quod alii rhododaphnen, alii rhododendron, [alii spongos aut haemo-

μαῖοι ὀλεάνδρουμ[50], οἱ δὲ λαυροῤῥόσα, Λευκάνοι ἰκμανὴ, Αἰγύπτιοι σκινφή][51]. Θάμνος γνώριμος, ἀμυγδαλῆς μακρότερα καὶ παχύτερα[52] ἔχων φύλλα· τὸ δὲ ἄνθος ῥοδοειδές· καρπὸν δὲ φέρει ὡς κέρατα[53], ἀνεῳγμένον πλήρη ἐριώδους φύσεως[54], ὁμοίας τοῖς ἀκανθίνοις πάπποις[55]. Ῥίζα δὲ ἀπόξυς καὶ μακρὰ, ξυλώδης, γευσαμένῳ ἁλμυρά. Φύεται ἐν παραδείσοις καὶ παραθαλασσίοις τόποις καὶ παρὰ ποταμοῖς. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ ἄνθος καὶ τὰ φύλλα κυνῶν μὲν καὶ ὄνων καὶ ἡμιόνων καὶ τῶν πλείστων τετραπόδων δὲ ζώων[56] φθαρτικὴν, ἀνθρώπων δὲ σωστικὴν, σὺν οἴνῳ πινόμενα, πρὸς δήγματα θηρίων, καὶ μᾶλλον, εἰ πηγάνῳ παραμίξειας· τὰ δὲ ἀσθενέστερα[57] τῶν ζώων, ὡς[58] αἶγες καὶ πρόβατα, ἐπὰν τὸ ἀπόβρεγμα αὐτῶν πίῃ, ἀποθνήσκει.

50) ῥοδάνδρουμ vulgo, ῥοράνδρουμ C., qui codex sequens addit synonymon.

51) Vulgo additur: Ἄφροὶ ῥοδοδάφνη, ineptum.

52) Sic Lacuna et Asulan.; τραχύτερα Ald. et cod. C.

53) Sic codd. C., N. et Cantacuz.; καρπὸν δὲ ἐμφερῆ ἀμυγδάλῳ, ὡς κέρατι vulgo.

54) C. ὑφέσεως, forte ὑφῆς.

55) Sic optime cod. C. et Cantacuz.; ὅμοιον τοῖς ὑακινθίνοις πάπποις vulgo. C. tamen παπύροις.

56) C. κτηνῶν μὲν πάντων φθαρ.

57) C. ἀσθενέστατα.

58) ὡς deest in codd. C. et N.

staris, Romani oleandrum vocant aut laurorosam, Lucani icmanen, Aegyptii scinphe]. Frutex est notus, folia habet quam amygdalus longiora crassioraque, florem rosaceum. Fructum fert cornuum forma; dum aperitur, lanosa substantia farctus, quae acanthii pappos refert. Radix acuminata est et longa, lignosa, gustanti salsa. Nascitur in viridariis, maritimis locis et secus amnes. Vim habent flores et folia in canibus, asinis mulisque et in plerisque quadrupedibus letiferam; homines vero noxis eripiunt a bestiarum venenatarum morsu ortis, si e vino bibantur, eoque magis ruta addita. Imbecilliores autem animantes, ut caprae ac oves, si aquam biberint, in qua illa maduerint, moriuntur.

Κεφ. πγ'. [*Περὶ Μυκήτων.*] *Μυκήτων διαφορὰ διττή· ἢ γὰρ βρώσιμοί εἰσιν, ἢ φθαρτικοί· παρὰ πολλαῖς δὲ αἰτίαις*[59] *γίνονται τοιοῦτοι· ἢ γὰρ ἥλοις κατιωμένοις, ἢ ῥάκεσι σεσηπόσιν*[60] *ἢ ἑρπετῶν φωλεοῖς παραφύονται, ἢ δένδρεσιν ἰδίως βλαπτικοὺς φέρουσι τοὺς καρπούς*[61]*· ἔχουσι δὲ καὶ γλοιώδη*[62] *οἱ τοιοῦτοι ἐπίπαγον· κατατεθέντες δὲ μετὰ τὸ ἀφαιρεθῆναι, ταχέως διαφθείρονται σηπόμενοι· οἱ δὲ μὴ τοιοῦτοι*[63]*, ζωμοποιοὶ ἡδεῖς· πλεονασθέντες μέντοι καὶ οὗτοι βλάπτουσι δυςπεπτούμενοι, πνίγοντες ἢ*[64] *χολέραν ἐπάγοντες. Βοηθοῦνται δὲ πάντες ποτιζόμενοι ἐλαίῳ*[65] *καὶ νίτρῳ ἢ κονίᾳ, μετὰ ὀξάλμης ἢ θύμβρας ἀποζέματι, ἢ ὀριγάνῳ, ἢ ὀρνιθείῳ κόπρῳ μετ' ὄξους πινόμενοι, ἢ μέλιτι ἐκλειχόμενοι πολλῷ· τρόφιμοι δέ εἰσι καὶ δυςδιάλυτοι· ὁλοσχερεῖς γὰρ ὡς ἐπιτοπολὺ σὺν τοῖς περιττώμασιν ἀποδίδονται.*

59) Samb. iam accusativum substituit, quem in textum recepissem, ni Cilicismum auguratus essem.

60) Plin. 22, 46. easdem caussas recenset. Serap. forte non intellexit locum, sola enim *loca putrida* accusat.

61) Oribas. *δένδρεσι βλαπτικοῖς.*

62) C. *γλινώδη.* 63) Oribas. *ἐδώδιμοι.*

64) O. *ἔμετον καὶ χ.*

65) Sic Oribas. et Lacuna. Deest *ἐλαίῳ* in editt. et Serap.

Cap. LXXXIII. [*De Fungis.*] Fungorum differentia duplex. Aut enim edules sunt, aut exitiosi. Ac tales quidem multis de caussis evadunt: nempe quia iuxta clavos rubiginosos, aut putridos pannos, aut serpentium latibula gignuntur, aut etiam prope arbores, noxiis fructibus onustas. Tales habent in superficie coagulum quoddam glutinosum, atque, si eruti reponantur, putredine celeriter corrumpuntur. Qui haud tales sunt, iuscula reddunt sapori grata. Sed et hi largius sumti nocent, quod difficulter concoquuntur, strangulant, aut choleram arcessunt. Praesidio est omnibus potio ex oleo et nitro aut e lixivio cum muria acida, aut thymbrae decoctae aut origani, stercoris etiam gallinacei cum aceto, aut e copioso melle linctus. Quanquam illi alibiles sunt, aegre tamen dissolvuntur, namque integri ut plurimum cum excrementis reiiciuntur.

Κεφ. πδ'. [Περὶ Κολχικοῦ.] Κολχικὸν, οἱ δὲ ἐφήμερον, οἱ δὲ βολβὸν ἄγριον, [Ῥωμαῖοι βούλβουμ ἀγρέστεμ] λήγοντος τοῦ φθινοπώρου ἀνίησιν ἄνθος ὑπόλευκον, ὅμοιον κρόκου ἄνθει· ὕστερον δὲ τὰ φύλλα φέρει βολβῷ παραπλήσια, λιπαρώτερα· καυλὸν σπιθαμιαῖον, καρπὸν ἔχοντα πυῤῥόν[66]· ῥίζαν, φλοιὸν ἔχουσαν ἔγκιῤῥον ἐν τῷ μέλανι· ἥτις λεπιζομένη λευκὴ καὶ ἁπαλὴ καὶ ὀποῦ μεστὴ εὑρίσκεται καὶ γλυκεῖα· ἔχει δὲ ὁ βολβὸς διάφυσιν[67] μέσην, καθ' ἣν τὸ ἄνθος ἀφίησι. Γεννᾶται δὲ πλεῖστον ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ[68] καὶ Κόλχοις. Βρωθεῖσα δὲ κτείνει κατὰ τὸν πνιγμὸν ὁμοίως μύκησιν. Ἀνεγράψαμεν δὲ αὐτὴν, ἵνα μὴ λάθῃ βρωθεῖσα ἀντὶ βολβοῦ· παραδόξως γάρ ἐστιν ἐπακτικὴ διὰ τὴν ἡδονὴν τοῖς ἀπείροις· βοηθεῖ δὲ τοῖς φαγοῦσιν, ὅσα καὶ τοῖς μύκητας φαγοῦσι, καὶ γάλα βόειον πινόμενον· ὥστε, ὅταν παρῇ τοῦτο, μηδενὸς ἄλλου δεῖσθαι βοηθήματος.

Κεφ. πε'. [Περὶ Ἐφημέρου.] Ἐφήμερον, οἱ δὲ ἶριν ἀγρίαν[69], φύλλα καὶ καυλὸν ὅμοια ἔχει κρίνῳ, λεπτότερα

66) C. addit ἐν τῷ μέλανι. Conf. Salmas. exerc. Plin. p. 171.
67) C. διάχυσιν. 68) Cum Salmasio l. c. p. 172. suspicor Μυσίᾳ.
69) Sic Galen. fac. simpl. lib. 6. p. 879. et Paull. p. 237. Ἐφή-

Cap. LXXXIV. [*De Colchico.*] Colchicum, quod aliqui ephemeron, alii [et Romani] bulbum agrestem vocant, sub finem autumni florem edit albicantem: deinceps vero folia bulbi (esculenti) sed nitidiora; caulem spithamaeum cum fructu rufo: radicem cortice praeditam e nigro fulvescente, quae, cortice detracto, candida apparet, tenera, succi plena ac dulcis. Habet vero bulbus mediam rimam, e qua flos erumpit. Plurimum nascitur in Messenia (Moesia, Mysia?) et apud Colchos. Comesta radix fungorum more strangulando enecat. Descripsimus hanc herbam, ne quis inscius eam pro bulbo (esculento) comedat: mire enim allicit imperitos iucunditate saporis. Opem ferunt eadem, quae fungis devoratis, praecipue vero lac bubulum epotum, ut, si hoc affuerit, aliud nullum desideretur auxilium.

Cap. LXXXV. [*De Ephemero.*] Ephemerum, quod alii irin agrestem appellant, caulem foliaque habet lilii,

δὲ· ἄνθη λευκά, μικρά[70]· καρπὸν δὲ μαλακόν· ῥίζα δὲ ὕπεστι δακτύλου πάχος μία, μακρά, στυπτική, εὐώδης· φύεται ἐν δρυμοῖς καὶ παλισκίοις. Τούτου ἡ μὲν ῥίζα ὀδονταλγίας ἐστὶ φάρμακον διακλυζομένη[71]· τὰ δὲ φύλλα ἐν οἴνῳ ἑψηθέντα καὶ καταπλασθέντα, οἰδήματα καὶ φύματα διαφορεῖ, μήπω ὑγρὸν[72] ἔχοντα.

Κεφ. πς΄. [Περὶ Ἑλξίνης.] Ἑλξίνη, οἱ δὲ παρθένιον, οἱ δὲ σιδηρῖτιν, οἱ δὲ ἡράκλειαν, οἱ δὲ ἀσυρίαν[73], οἱ δὲ ὑγιεινὴν[74] ἀγρίαν, οἱ δὲ κλιβάδιον[75], οἱ δὲ πολυώνυμον καλοῦσι· φύεται ἐπὶ θριγκοῖς καὶ τοίχοις. Καυλία δὲ ἔχει λεπτὰ[76], ὑπέρυθρα· φύλλα ὅμοια λινοζώστει, δασέα· περὶ δὲ τοὺς καυλοὺς, οἱονεὶ σπερμάτια τραχέα, ἀντιλαμβανόμενα

μερον, οὐ τὸ δηλητήριον, ὃ καὶ κολχικὸν ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ὅπερ ἶρις ἀγρία καλεῖται. Unde hallucinatur Dodon. p. 203., qui hic κρίνον ἄγριον legendum esse putat. Sed patet, et Colchicum ἐφημέρου nomine notum fuisse, unde et in cod. C. hoc nomine illud, non nostrum, inscribitur.

70) Vulgo πικρά.

71) Lacuna παύει γὰρ τὴν ὀδύνην e cod. addit.

72) Galen. l. c. p. 880. πρὶν ἐκπυῆσαι, unde Fuchs. hist. stirp. p. 239. πύον, non ὑγρὸν, legendum esse censet.

73) Corruptam vocem Sarac. habet, pro qua substituendum est περδίκιον.

74) Sarac. ex Apuleio ὀξίνην.

75) Κλυβάτιν existimat Sarac. e Nicol. Myreps. Oribas. adiungit ἐλεῖτιν.

76) Sic Ald. Lectio, quam Sarac. citat, pertinet ad cod. C. lib. huius c. 35.

sed hac tenuiora, flores candidos, minutos: fructum mollem; radicem unam, digitali crassitudine, longam, astringentem, odoratam. Nascitur in sylvis et opacis. Huius radix dentium doloribus collutu medetur. Folia vero, in vino cocta ac illita, oedemata et tubercula discutiunt, quae humidi nihildum contraxere.

Cap. LXXXVI. [*De Parietaria.*] Parietaria, quam et parthenion et sideritin, heracleam etiam et asyriam, hygienem sylvestrem, clibadium ac polyonymon vocant, nascitur in maceriis et parietibus. Cauliculos profert tenues ac subrubentes, folia mercurialis, hirsuta et circa caules velut exigua semina, aspera, vestibus adhaerentia. Vim

τῶν ἱματίων. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα ψυκτικὴν, στυπτικήν· ὅθεν καταπλασσόμενα ἴαται ἐρυσιπέλατα, κονδυλώματα, κατακαύματα, φύγεθλα ἀρχόμενα, καὶ πᾶσαν φλεγμονὴν καὶ οἰδήματα. Ὁ δὲ χυλὸς αὐτῆς μιγεὶς ψιμυθίῳ, ἐρυσιπέλατα καὶ ἕρπητας ὠφελεῖ καταχριόμενος, καὶ ποδάγρας σὺν κηρωτῇ κυπρίᾳ ἀναληφθεὶς, ἢ τραγείῳ στέατι· ὠφελεῖ καὶ βήττοντας χρονίως ὁ χυλὸς καταῤῥοφούμενος ὅσον κύαθος· καὶ παρισθμίοις φλεγμαίνουσιν ἀναγαργάρισμα καὶ διάχρισμα ὠφέλιμόν ἐστι· καὶ ὠταλγίαν σὺν ῥοδίνῳ ἐγχεόμενον ὠφελεῖ.

Κεφ. πζ΄. (πη΄.) [Περὶ Φακοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν τελμάτων[77].] Φακὸς ὁ ἐπὶ τελμάτων [οἱ δὲ φακὸς ἄγριος, οἱ δὲ ἐπίπτερον, Ῥωμαῖοι βιπεράλις, οἱ δὲ ἰκεοσμίγδονος] εὑρίσκεται ἐπὶ τῶν στασίμων ὑδάτων, βρύον ὂν, ὅμοιον φακῷ, ψύχων τῇ δυνάμει· ὅθεν[78] πάσαις φλεγμοναῖς καὶ ἐρυσιπέλασι καὶ ποδάγραις ἁρμόζει καταπλασσόμενος, καθ᾽ ἑαυτόν τε[79] καὶ σὺν ἀλφίτῳ· παρακολλᾷ δὲ καὶ ἐντεροκήλας τὰς ἐπὶ παίδων.

77) Quod Sarac. capitulum habet περὶ ἀλσίνης, iam in libr. 2. c. 214. affuit.

78) Sic cod. C. Editiones ὅθεν omittunt.

79) Deest in cod. C., sed habet N. et Ald.

habent folia refrigerantem, astringentem: qua ex caussa sanant illitu erysipelata, condylomata, adusta, incipientes panos, omnes inflammationes et oedemata. Succus eius cum cerussa erysipelatis et herpetibus utiliter illinitur, uti et podagris, si cerato cyprino aut hircino sebo exceptus fuerit. Quin et tonsillis inflammatis utiliter gargarizatur et oblinitur, nec non et aurium dolorem cum rosaceo instillatus levat.

Cap. LXXXVII. (LXXXVIII.) [*De Lenticula stagnina.*] Lenticula stagnina, [quam et agrestem et epipteron, Romani viperalem, alii iceosmigdonon vocant] invenitur in residibus aquis, muscus scilicet, lenticulae similis, vi refrigerans: omnibus igitur inflammationibus et erysipelatis et podagris tum per se, tum cum polenta imposita, conducit. Agglutinat quoque intestina infantium provoluta.

Κεφ. πή. (πθ΄.) [Περὶ Ἀειζώου τοῦ μεγάλου.] Ἀείζωον τὸ μέγα ὠνόμασται διὰ τὸ ἀειθαλὲς τῶν φύλλων· [οἱ δὲ ἀειθαλὲς, οἱ δὲ ἀμβρόσιον, οἱ δὲ χρυσίσπερμον, οἱ δὲ ζωόφθαλμον, οἱ δὲ βούφθαλμον[80], οἱ δὲ στέργηθρον, οἱ δὲ αἰώνιον, οἱ δὲ ἀείχρυσον[81], οἱ δὲ ὁλόχρυσον, οἱ δὲ χρυσάνθεμον, οἱ δὲ πρωτόγονον, οἱ δὲ βόρος[82], οἱ δὲ νότιος[83], προφῆται παρωνυχία, οἱ δὲ χρυσῖτις, Ῥωμαῖοι κηριοκούσσια[84], οἱ δὲ Ἰόβις καύλις, οἱ δὲ διοπετὲς[85], οἱ δὲ σουδεμμοὺρ, Αἰγύπτιοι παμφανής]. Καυλοὺς δ᾽ ἀνίησι πηχυαίους ἢ καὶ μείζονας, πάχος δακτύλου μεγάλου, λιπαροὺς, εὐθαλεῖς, ἐντομὰς ἔχοντας, ὥςπερ τοῦ χαρακίου τιθυμάλλου· φύλλα λιπαρὰ, μέγεθος δακτύλου μεγάλου, γλωσσοειδῆ κατὰ τὸ ἄκρον· καὶ τὰ μὲν κατωτέρω τῶν φύλλων ὑπτιούμενα[86], τὰ δὲ κατὰ τὴν κεφαλὴν προςεσταλμένα ἐπ᾽ ἄλληλα, κύκλον ὀφθαλμοειδῆ περιγράφοντα. Φύεται δὲ ἐν τόποις ὀρεινοῖς· καὶ ἐν ὀστράκοις ἔνιοι φυτεύουσιν αὐτὸ ἐπὶ τῶν οἰκημάτων[87].

80) Sic cod. C.; βουβόφθαλμον Ald., βουόφθαλμον Asul. et rell.
81) C. interponit οἱ δὲ μελίχρυσον.
82) C. βόριος. 83) C. addit οἱ δὲ βηράλιος.
84) Sic C.; κεριακούσπια Ald. et rell.
85) Sic C.; λεαπετές editt.
86) C. ὑψούμενα.
87) Hanc veram lectionem aperuit cod. C., cum iam Oribas. et

Cap. LXXXVIII. (LXXXIX.) [*De Sempervivo magno.*] Sempervivum magnum ita nominatur, quoniam folia semper virent. [Alias dicitur sempervirens, ambrosion, chrysospermon, zoophthalmon, buphthalmon, stergethron, sempiternum, aïchryson, holochryson, chrysanthemon, protogonon, borion, notion, prophetis paronychia aut chrysitis, Romanis ceracusia, aut Iovis caulis, diopetes etiam, aut sedum maius, Aegyptiis pamphanes]. Caules edit cubitales, aut maiores, crassitudine pollicari, pingues, satis virentes, incisuris praeditos, ut tithymallus characias: folia pinguia, pollicis magnitudine, versus apicem linguaeformia: et inferiora quidem folia in terram sunt reclinata: summa vero ita conferta, ut orbiculato ambitu oculum repraesentent. Nascitur in locis montosis: et in fictilibus nonnulli id plantant, quae super domibus

Δύναμιν δὲ ἔχει ψυκτικὴν, στύφουσαν, ποιοῦσαν πρὸς ἐρυσιπέλατα, ἕρπητας, νομὰς, ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς, πυρίκαυστα, ποδάγρας, καταπλαττόμενα τὰ φύλλα καθ' ἑαυτὰ καὶ μετὰ ἀλφίτων. Ὁ δὲ χυλὸς πρὸς κεφαλαλγίας μετὰ ῥοδίνου[88] ἐμβρέχεται· καὶ φαλαγγιοδήκτοις ἐν ποτῷ δίδοται, καὶ διαῤῥοϊζομένοις καὶ δυσεντερικοῖς· στρογγύλας τε ἕλμινθας ἐκτινάσσει σὺν οἴνῳ ποθείς· ἵστησι καὶ ῥοῦν γυναικεῖον ἐν προσθέτῳ· ἐγχρίεται δὲ ὁ χυλὸς καὶ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμιώντων ὠφελίμως[89].

Κεφ. πθʹ. (ςʹ.) [Περὶ Ἀειζώου μικροῦ.] Ἀείζωον τὸ μικρὸν[90] [οἱ δὲ πετροφυὲς, οἱ δὲ βρότιον, οἱ δὲ θεοβρότιον, οἱ δὲ κρόβυσσον, οἱ δὲ χειμερινὴν, οἱ δὲ κεραυνία, Ῥωμαῖοι βιτάλις, οἱ δὲ ἔρβα σεμπερβίβα, Αἰγύπτιοι ἐτιεικελτά.] Φύεται ἐν τοίχοις καὶ πέτραις καὶ θριγκοῖς καὶ τάφοις[91] ὑπο-

Serap. (addito tamen *stercore bubulo*) ita legerint. Vulgo ὀρεινοῖς καὶ ὀστρακίνοις· ἔνιοι δὲ φυτεύ. etc. Ἐν ὀστρακίνοις nasci Sarac. exposuit in *locis argillosis*, quod tolerari nequit.

88) Anteponitur vulgo τῷ ῥοδίνου, ἀλφίτων: sed deest in Serap. et cod. C.

89) Addit Ald. et editt. ἀπὸ αἵματος, suspectum iam Marcello, omissum a Serap. et cod. C.

90) C. λεπτόφυλλον.

91) Sic Oribas. et cod. Cantacuz.; τάφροις vulgo.

collocantur. Vis ei perfrigerans et astringens: quare folia, tum per se, tum cum polenta imposita, valent ad erysipelata, herpetas, ulcera rodentia, oculorum inflammationes, ambusta et podagras. Succus autem adversus capitis dolores cum rosaceo affunditur: morsis a phalangio potui datur, itemque profluvio alvi laborantibus et intestinorum difficultate. Sed et teretes lumbricos excutit ex vino potus, et fluorem muliebrem sistit, in vellere subditus: denique in oculorum lippitudine utiliter inungitur.

Cap. LXXXIX. (XC.) [*De Sempervivo parvo.*] Sempervivum parvum [quod alii petrophyes, alii brotion, aut theobrotion, aut crobysson, aut hyemalem, aut ceraunian, Romani vitalem aut herbam sempervivam, Aegyptii etiicelta vocant]. Nascitur in muris, rupibus, mace-

σκίοις. Καυλία ἀπὸ μιᾶς ῥίζης πολλὰ, λεπτὰ, περιπλέα[92] φυλλαρίων περιφερῶν, λιπαρῶν, μικρῶν[93], ὀξέων ἐπ' ἄκρου· ἀνίησι δὲ καὶ καυλὸν ἐν μέσῳ περὶ σπιθαμὴν τὸ μέγεθος, ἔχοντα σκιάδιον, καὶ ἄνθη λεπτὰ καὶ χλωρά[94]. Τούτου τὰ φύλλα δύναμιν ἔχει τὴν αὐτὴν τῷ προειρημένῳ.

(Κεφ. ϛα΄. Περὶ Ἀειζώου ἑτέρου)[95]. Δοκεῖ δὲ εἶναι καὶ τρίτον εἶδος ἀειζώου, ὃ ἔνιοι ἀνδράχνην ἀγρίαν ἢ τηλέφιον ἐκάλεσαν, Ῥωμαῖοι δὲ ἰλλέκεβραν[96]· ἔχει δὲ αὐτὴ πλατύτερα[97] τὰ φυλλάρια πρὸς τὰ τῆς ἀνδράχνης καὶ δασέα· φύεται ἐν πέτραις. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, δριμεῖαν, ἑλκωτικὴν, χοιράδων διαφορητικὴν, σὺν ὀξυγγίῳ καταπλασθέν.

Κεφ. ϛ΄. (ϛβ΄.) [Περὶ Κοτυληδόνος.] Κοτυληδὼν, οἱ δὲ σκυτάλιον, οἱ δὲ κυμβάλιον [οἱ δὲ κῆπος Ἀφροδίτης, οἱ δὲ γῆς ὀμφαλὸς, οἱ δὲ στιχὶς, οἱ δὲ στέργηθρον, Ῥωμαῖοι οὐμβιλίκουμ βένερις] φύλλον ἔχει ὥςπερ ὀξύβαφον, περιφερὲς,

92) C. add. ἐκ πλαγίου. 93) Cod. C. et Cantacuz. μακρῶν.
94) Serap. *flores citrinos* habet.
95) Idem est, quod lib. 2. c. 151. ἀνδράχνη ἀγρία.
96) Huc et Aldinae additamenta: Ἀείζωον τὸ λεπτόφυλλον, Ῥωμαῖοι σεμπερβίβουμ μίνους.
97) Sic Oribas. et Lacuna; παχύτερα vulgo.

riis et sepulcris umbrosis. Cauliculi surgunt ex una radice multi, tenues, pleni foliolis teretibus, nitidis, pusillis, apice acutis. Promit et e medio caulem fere dodrantalem, umbella floribusque tenuibus et ex luteo pallidis praeditum. Folia eadem, ac prioris, vi pollent.

(Cap. XCI. De Sempervivo alio.) Videtur et tertium esse sempervivi genus, quod nonnulli portulacam agrestem aut telephium vocaverunt, Romani illecebram, foliolis latioribus, quam portulacae, ac hirsutis. Nascitur in rupibus. Vim habet calefacientem, acrem et exulcerantem: strumas discutit, cum exungia cataplasmatis vice impositum.

Cap. XC. (XCII.) [*De Cotyledone.*] Cotyledon, quam alii scytalion, cymbalion alii, [alii hortum veneris, nonnulli umbilicum terrae, alii stichis aut stergethron, Romani umbilicum veneris vocant] folium habet acetabuli instar orbiculatum ac obscure concavum, brevem cau-

λεληθότως κοῖλον· καυλίον δὲ ἐν μέσῳ βραχὺ, ἐν ᾧ[98] τὸ σπέρμα· ῥίζαν, ὡς ἐλαίαν, στρογγύλην. Ταύτης καὶ τῶν φύλλων ὁ χυλὸς μετ' οἴνου περιχριόμενος ἢ ἐγκλυζόμενος φιμοὺς τοὺς ἐν αἰδοίοις χαλᾷ· φλεγμονάς τε καὶ ἐρυσιπέλατα καὶ χειμέτλας καὶ χοιράδας καταπλαττομένη ὠφελεῖ, καὶ στόμαχον καυσούμενον· ἐσθιόμενα δὲ τὰ φύλλα σὺν τῇ ῥίζῃ λίθους θρύπτει καὶ οὖρα κινεῖ· καὶ ὑδρωπικοῖς σὺν οἰνομέλιτι δίδοται, χρῶνται δὲ αὐτῇ καὶ εἰς τὰ φίλτρα.

Κεφ. ϛα'. (ϛγ'.) [*Περὶ ἑτέρας Κοτυληδόνος.*] Ἔστι καὶ ἕτερον εἶδος κοτυληδόνος, ὅ τινες καὶ κυμβάλιον καλοῦσι, πλατύτερα ἔχον καὶ ἁπαλώτερα[99] φύλλα, ὡς γλωττάρια[100], πυκνὰ περὶ τὴν ῥίζαν, οἱονεὶ ὀφθαλμὸν ἕνα μέσον περιγράφοντα, ὥςπερ τὸ μεῖζον ἀείζωον, τῇ γεύσει στύφοντα· καυλίον λεπτὸν, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἄνθη καὶ σπέρματα ὅμοια ὑπερικῷ, ῥίζαν δὲ μείζονα· ποιεῖ δὲ πρὸς ἃ καὶ τὸ ἀείζωον.

Κεφ. ϛβ'. (ϛδ'.) [*Περὶ Ἀκαλύφης*[1].] Ἀκαλύφη, οἱ δὲ κνίδη, [οἱ δὲ ἀδίκη, Ῥωμαῖοι οὐρτίκα, Αἰγύπτιοι σελέψιον,

98) C. ἐφ' οὗ. 99) Sic C.; λιπαρά vulgo.
100) C. κλωνάρια.
1) Cod. C. inscriptionem habet: περὶ κνήφης.

liculum in medio fructiferum, radicem olivae modo rotundam. Huius foliorumque succus cum vino circumlitus aut collutus in pudendis constrictionem laxat: inflammationibus, pernionibus ac strumis, itemque stomacho aestuanti utiliter imponitur. Folia cum radice comesta calculos comminuunt urinasque cient, et hydropicis cum mulso exhibentur. Est et ipsius usus ad amatoria.

Cap. XCI. (XCIII.) [*De Cotyledone altera.*] Est et alterum cotyledonis genus, quod etiam cymbalion appellant, latiora habens folia et pinguia, sicut lingulae, crebra circa radicem et velut oculum in medio constituentia, quemadmodum de sempervivo maiori dictum est, gustu astringentia. Cauliculus tenuis, in cuius summo flores sunt et fructus hyperici. Radix maiuscula. Usus eius ad eadem, quae sempervivi.

Cap. XCII. (XCIV.) [*De Urtica.*] Urticae, quam et cniden [et adicem, Aegyptii selepsion, Daci dyn vo-

Δακοὶ δύν.] Διssὸν εἶδος ἔστιν αὐτῶν· ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἀγριωτέρα, τραχυτέρα καὶ πλατυτέρα καὶ μελαντέρα τοῖς φύλλοις· καρπὸν δὲ ὅμοιον λινοσπέρμῳ[2] ἔχει, πλὴν ἐλάττονα. Ἡ δὲ ἑτέρα [Ῥωμαῖοι οὐρτίκα μόλλις] λεπτόσπερμός τε καὶ οὐχ ὁμοίως τραχεῖα. Ἀμφοτέρων δὲ τὰ φύλλα καταπλασσόμενα μεθ᾽ ἁλῶν, κυνόδηκτα ἰᾶται καὶ γαγγραινικὰ, καὶ τὰ κακοήθη καὶ καρκινώδη καὶ τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἑλκῶν, καὶ στρέμματα, φύματα, παρωτίδας, φύγεθλα, ἀποστήματα· σπληνικοῖς δὲ μετὰ κηρωτῆς ἐπιτίθενται· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμοῤῥαγίας τὰ φύλλα σὺν τῷ χυλῷ λεῖα ἐπιτιθέμενα· κινεῖ δὲ καὶ ἔμμηνα, λεῖα μετὰ σμύρνης ἐπιτιθέμενα, καὶ ὑστέρας προπτώσεις ἀποκαθίστησι νεαρὰ τὰ φύλλα προσαπτόμενα. Τὸ δὲ σπέρμα ἐπὶ συνουσίαν παρορμᾷ, πινόμενον μετὰ γλυκέος, καὶ ὑστέραν ἀναστομοῖ· σὺν μέλιτι δὲ ἐκλειχόμενον, ὀρθοπνοίας ὠφελεῖ καὶ πλευρίτιδας καὶ περιπνευμονίας· ἀνάγει δὲ καὶ τὰ ἐκ θώρακος· μίγνυται δὲ καὶ σηπταῖς. Συνεψηθέντα δὲ τὰ φύλλα κογχαρίοις, τὰς κοιλίας μαλάττει, λύει ἐμπνευματώσεις, οὖρα κινεῖ· σὺν πτισάνῃ

2) Serap. *cannabis* habet.

cant] duo sunt genera. Altera nimirum agrestior est, foliis asperioribus, latioribus nigrioribusque, fructu lini, sed minori. Altera [quam mollem Romani dicunt] minuto semine est et non aeque aspera. Utriusque folia cum sale cataplasmate imposita canis morsibus medentur, itemque in gangraenam proclivia, maligna, in carcinoma vergentia sordidaque ulcera, luxata, tubercula, parotidas, panos et abscessus sanant. Lienosis eadem cum ceratis imponuntur. Faciunt et ad sanguinis e naribus profluvia folia ipsa cum succo trita et naribus indita. Menses quoque cient eadem cum myrrha trita et apposita: quin et matricis prolapsus restituunt folia recentia admota. Semen ex passo potum venerem stimulat et uterum aperit. Idem cum melle delinctum erecta cervice anhelantibus, lateris et pulmonum inflammatione laborantibus prodest: thoracem purgat, ac septicis etiam medicamentis admiscetur. Cum conchulis cocta folia cavitates corporis emolliunt, inflationes discutiunt urinasque cient. At cum pti-

δὲ ἑψηθέντα τὰ ἐκ θώρακος ἀνάγει· τὸ δὲ ἀφέψημα τῶν φύλλων σὺν ὀλίγῃ σμύρνῃ ποθὲν κινεῖ καταμήνια· ὁ δὲ χυλὸς ἀναγαργαριζόμενος στέλλει κιονίδα φλεγμαίνουσαν.

Κεφ. ϛγ΄. (ϛε΄.) [Περὶ Γαλιόψεως.] Γαλίοψις, οἱ δὲ γαλεόβδολον [οἱ δὲ γάλεφος, Αἰγύπτιοι αἴθοπι, Ῥωμαῖοι οὐρτίκα λαβωνέμ]. Ὅλον τὸ θαμνίον σὺν τῷ καυλῷ καὶ τοῖς φύλλοις ἐμφερές ἐστι κνίδῃ, λειότερα δὲ τὰ φύλλα καὶ ἱκανῶς δυσώδη ἐν τῷ διατρίψαι· ἄνθη λεπτὰ πορφυρίζοντα[3]. Φύεται ἐν φραγμοῖς καὶ παρὰ τὰς ὁδοὺς καὶ οἰκόπεδα πανταχοῦ. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα καὶ ὁ χυλὸς καὶ ὁ καυλὸς καὶ ὁ καρπὸς[4] διαχυτικὴν σκληρωμάτων καὶ καρκινωμάτων, χοιράδων, παρωτίδων, φυγέθλων. Δεῖ δὲ μετ᾽ ὄξους δὶς[5] τῆς ἡμέρας καταπλάσσειν, χλιαρὸν ποιοῦντας τὸ κατάπλασμα· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτῆς καταντλεῖται ὠφελίμως· ποιεῖ καὶ πρὸς νομὰς, γαγγραίνας καὶ σηπεδόνας, μεθ᾽ ἁλῶν καταπλασσόμενα.

3) C. πορφυρᾶ.

4) Καὶ ὁ καυλὸς καὶ ὁ καρπὸς, ut antecedens πανταχοῦ, desunt in cod. C.

5) Deest in Goupyl.

sana cocta egerunt, quae intra pectus haerent. Menstruum sanguinem provocat decoctum foliorum cum myrrhae modico potum. Inflammatam denique uvulam gargarizatus succus reprimit.

Cap. XCIII. (XCV.) [*De Galiopsi.*] Galiopsis, quam alii galeobdolon, [alii galephos, Aegyptii aethopi, Romani urticam labeonem vocant] toto fruticulo cum caule et foliis urticam refert. At laeviora sunt folia et valde graveolentia, si conteruntur: flores tenues ac purpurascentes. Nascitur iuxta sepes, semitas et aedificiorum areas ubique. Folia et succus, caulis ac fructus vim habent duritias, carcinomata, strumas, parotidas et panos discutiendi. Sed eiusmodi cataplasma, addito aceto, tepidum bis de die imponi oportet. Utiliter etiam decocto herbae partes foventur. Ceterum et ad ulcera depascentia et putrescentia, ad gangraenas etiam cum sale (folia) imponuntur.

Κεφ. ϛδ'. (ϛϛ'.) [Περὶ Γαλίου.] Γάλιον[6], οἱ δὲ γαλλέριον, οἱ δὲ γαλάτιον· ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ γάλα πηγνύειν ἀντὶ πυτίας αὐτό[7]. Τὸ δὲ κλωνίον καὶ τὰ φύλλα[8] ἔχει ἐμφερέστατα ἀπαρίνῃ, [ἐκεῖνο] ὀρθὸν δὲ, καὶ ἐπ᾽ ἄκρου ἄνθος μήλινον, λεπτὸν, πυκνὸν, πολὺ εὔοσμον· οὗ τὸ ἄνθος πρὸς τὰ πυρίκαυστα καταπλάσσεται, καὶ αἱμοῤῥαγίας ἵστησι· μίγνυται δὲ καὶ κηρωτῇ ῥοδίνῃ, ἡλιαζόμενον, ἄχρις ἂν λευκὸν γένηται· καὶ ἔστι τὸ τοιοῦτον ἄκοπον. Ἡ δὲ ῥίζα πρὸς συνουσίαν παρορμᾷ· φύεται δὲ ἐν ἑλώδεσι τόποις.

Κεφ. ϛε'. (ϛζ'.) [Περὶ Ἠριγέροντος.] Ἠριγέρων, οἱ δὲ ἐρεχθίτης [Ῥωμαῖοι ἕρβουλουμ, οἱ δὲ σενέκιουμ,] καυλίον ἐστὶ πηχυαῖον, ὑπέρυθρον, συνεχῆ ἔχον φυλλάρια, ἀκροσχιδῆ ὥςπερ εὔζωμον, παραπολὺ δὲ ἐλάττονα· ἄνθη μηλίζοντα, ταχέως σχιζόμενα καὶ ἐξανθοῦντα εἰς τοὺς λεγομένους πάππους· ὅθεν καὶ ἠριγέρων ὠνομάσθη, διὰ τὸ ἔαρος τὰ ἄνθη τριχοειδῶς πολιοῦσθαι· ῥίζα ἄχρηστος. Φύεται μάλιστα ἐπὶ

6) Vulgo scribitur *γάλλιον*, sed perperam, ut ex etymo patet. *Γάλιον* etiam Paull., *γάλαιον* cod. C.

7) Ultima *ἀντὶ πυτίας αὐτό* desunt in cod. C.

8) Sic cod. C.; *φύλλον* vulgo.

Cap. XCIV. (XCVI.) [*De Galio.*] Galium, quod alii gallerion, galation alii appellant, ita nominatur, quod coaguli vice lac cogat. Ramulum foliaque habet aparines simillima, illum quidem rectum atque in eius fastigio florem luteum, tenuem, crebrum, admodum odoratum. Is illinitur ambustis, sanguinisque profluvia sistit. Admixtus et cerato rosaceo insolatusque, donec albescat, medicamentum fit ad lassitudinem tollendam. Radix venerem concitat. Ceterum nascitur in palustribus locis.

Cap. XCV. (XCVII.) [*De Senecione.*] Senecio, quem alii erechthiten dicunt, [Romani etiam herbulam,] cauliculum sistit cubitalem, subrubentem, foliolis crebris et erucae modo profundius incisis, floribus lutescentibus, qui quidem cito finduntur ac deflorescentes in pappos abeunt. Atque inde etiam erigerontis nomen apud Graecos adeptus est, quod verno tempore flores capillorum more canescant. Radix nullius est usus. Nascitur maxime in

θριγκοῖς καὶ περὶ τὰς πόλεις. Δύναμιν δὲ ἔχει ψυκτικὴν τὰ φύλλα σὺν τοῖς ἄνθεσιν· ὅθεν καταπλασσόμενα τὰ φύλλα σὺν οἴνῳ γλυκεῖ[9], ἢ καὶ καθ᾽ ἑαυτὰ, φλεγμονὰς ὄρχεων καὶ δακτυλίου θεραπεύει· σὺν δὲ μάννῃ τά τε ἄλλα τραύματα καὶ τὰ ἐν νεύροις ἰᾶται. Καὶ οἱ πάπποι δὲ καθ᾽ ἑαυτοὺς καταπλασθέντες ἐν ὄξει τὸ αὐτὸ δρῶσι· ποθέντες μέντοι νεαροὶ πνιγμὸν ἐπιφέρουσιν· ὅλος δὲ ὁ καυλὸς σὺν ὕδατι ἑψηθεὶς, καὶ σὺν γλεύκει πινόμενος, στομάχου πόνους τοὺς ἀπὸ χολῆς θεραπεύει.

Κεφ. ϛϛ΄. (ϛη΄.) [Περὶ Θαλίκτρου.] Θάλικτρον[10] φύλλα παραπλήσια κορίῳ ἔχει, λιπαρώτερα δὲ, καὶ καυλίον πηγανίου πάχος, ἐφ᾽ οὗ τὰ φύλλα· ἅπερ καταπλασθέντα λεῖα τὰ χρόνια τῶν ἑλκῶν ἐπουλοῖ. Φύεται δὲ μάλιστα ἐν πεδίοις.

Κεφ. ϛζ΄. (ϛθ΄.) [Περὶ Βρύου θαλασσίου.] Βρύον θαλάσσιον [οἱ δὲ βάλλαρις, οἱ δὲ ἰράνη, Ῥωμαῖοι γνωμουσίλλον][11]· φύεται ἐπὶ λίθων καὶ ὀστράκων παρὰ θάλασσαν·

9) Sic cod C. Quam veram lectionem iam commendat Marcellus. Ἐν ὀλίγῳ οἴνῳ vulgo.

10) Plinii (27, 112.) codd. omnes *Thalitruum.* Galen. θαλίηκτρον. Paull. θαλίητρον.

11) Sic cod. C.; γνωμευσίλου editt.

maceriis et circa oppida. Folia cum floribus refrigerandi vim habent: proindeque illita cum vino dulci, aut etiam per se, testium et sedis inflammationes sanant. Quin et ex manna (turis) cum reliquis medentur vulneribus, tum iis, quae nervis inflicta sunt. Illiti quoque pappi per se cum aceto idem praestant: verum recentes epoti suffocationem producunt. Totus autem caulis ex aqua coctus, si cum musto potui datur, stomachi dolores a bile contractos sanat.

Cap. XCVI. (XCVIII.) [*De Thalictro.*] Thalictrum folia coriandro similia habet, sed pinguiora: cauliculum rutae crassitudine, in quo folia: quae quidem trita et illita ulcera diuturna ad cicatrices perducunt. Nascitur praecipue in campestribus.

Cap. XCVII. (XCIX.) [*De Musco marino.*] Muscus marinus [quem et vallarem et iranem, Romani gnomusillon vocant] nascitur in saxis testisque ad mare. Est

θριδακῶδες[12], ἰσχνὸν, ἄκαυλον, ἱκανῶς στυπτικὸν, ποιοῦν πρὸς φλεγμονὰς καὶ ποδάγρας τὰς στύψεως[13] δεομένας.

Κεφ. ϛη΄. (ρ΄.) [Περὶ Φύκου θαλασσίου.] Φῦκος θαλάσσιον γίνεται τὸ μέντοι αὐτοῦ πλατὺ, τὸ δὲ ὑπόμηκες καὶ φοινίσσον, τὸ δὲ λευκὸν[14], φυόμενον δὲ ἐν Κρήτῃ πρὸς τῇ γῇ, εὐανθὲς ἄγαν καὶ ἄσηπτον. Στυπτικὴν[15] δὲ ἔχει πάντα τὴν δύναμιν, ποιοῦσαν ἐν καταπλάσμασι πρὸς ποδαγρικὰς διαθέσεις καὶ φλεγμονάς[16]. Δεῖ δὲ αὐτοῖς χρῆσθαι ἐνίκμοις πρὸ τοῦ ξηρανθῆναι. Νίκανδρος δέ φησι καὶ θηριακὸν εἶναι τὸ φοινικοῦν[17]· ὅπερ ἔδοξαν ἔνιοι εἶναι, ᾧ αἱ γυναῖκες χρῶνται, ὄντος ἐκείνου ῥιζίου, ὁμωνύμως δὲ καλουμένου φύκους[18].

Κεφ. ϛθ΄. (ρα΄.) [Περὶ Ποταμογείτονος.] Ποταμογείτων, [οἱ δὲ σταχυΐτην, Ῥωμαῖοι φοντίλις ἢ φλουμινάλις[19],

12) Sic codd. C., N., Lacuna et Plin. 13, 49.; τριχῶδες editt. et Oribas.
13) Ψύξεως Sarac. e Galeno suspicatur.
14) Lacuna legit οὖλον.
15) Sic Oribas. et Lacuna; ψυκτικὴν vulgo.
16) Sic legendum Sarac. suasit. Ποδαγρικαῖς καὶ ταῖς φλεγμοναῖς vulgo.
17) Nicandr. ther. v. 845.
18) Theophr. de odor. c. 31. p. 743. ed. Schneid. Salmas. Plin. exerc. p. 808.
19) Sic codd. C. N.; prius forte φοντινάλις, vulgo φατάλις.

autem lactucaeformis, gracilis, sine caule, valde astringens, efficax ad inflammationes et podagras, quae astrictionis opus habent.

Cap. XCVIII. (C.) [*De Fuco marino.*] E fuci marini generibus quoddam latum, alterum oblongum et puniceum, tertium candidum, quod in Creta nascitur iuxta terram (oram), pulcre floridum, neque corruptioni obnoxium. Omnia autem genera habent vim astringentem, quae in cataplasmatibus ad podagricos affectus et inflammationes utilis est. Oportet vero iis uti etiamnum humentibus, antequam exaruerint. Nicander puniceum asserit adversus serpentes valere. Id est, quod credidere esse (fucum), quo mulieres utantur, qui tamen radicula eiusdem nominis est.

Cap. XCIX. (CI.) [*De Potamogetone.*] Potamogeton [quem nonnulli stachyïtem, Romani fontinalem aut

Αἰγύπτιοι ἐθέγχις] φύλλον ἐστὶν ὅμοιον σεύτλῳ, δασὺ, καὶ ὀλίγον ὑπερκύπτον τοῦ ὕδατος. Ψύχει δὲ καὶ στύφει, ἁρμόζον κνησμοῖς καὶ νεμομένοις καὶ παλαιοῖς ἕλκεσιν· ὠνόμασται δὲ διὰ τὸ ἐν τέλμασι καὶ ἐνύδροις τόποις φύεσθαι.

[[20]Ἔστι καὶ ποταμογείτων ἕτερος[21], οἱ δὲ ἁλιμοκτόνον, οἱ δὲ θύρσιον[22], Ῥωμαῖοι βῆναι φόλιουμ, οἱ δὲ ἑρβάγω, οἱ δὲ γλαδιατώριαμ, Ἀφροὶ ἀστιρκὸκ, Δακοὶ κοαδάμα, Γάλλοι ταυρούκ. Τὰ μὲν φύλλα ἔχει ὅμοια σεύτλῳ, λεπτότερα δὲ καὶ μακρότερα καὶ πλείω· καυλία δὲ λεπτὰ[23], γέμοντα καρποῦ ὑπερύθρου, στύφοντος τῇ γεύσει[24]. Δύναται δὲ ὁ καρπὸς λεῖος σὺν οἴνῳ ποθεὶς ὀξυβάφου πλῆθος δυσεντερικοὺς καὶ κοιλιακοὺς ὠφελεῖν, καὶ ἐρυθρὸν ῥοῦν γυναικεῖον ἐφιστάνειν. Φύεται ἐν λειμῶσι καὶ ἐνύδροις τόποις[25].]

Κεφ. ρ'. (ρβ'.) [*Περὶ Στρατιώτου.*] *Στρατιώτης*, ὁ ἐπὶ τῶν ὑδάτων φυόμενος, οἱ δὲ ποτάμιον στρατιώτην κα-

20) Quae sequuntur, in codd. C. et N. leguntur.

21) Jam repetuntur plura synonyma e plantaginis descriptione lib. 2. c. 153.

22) Sic cod. N.; οὔρσιον C. 23) Ὀρθά addit N.

24) Sambuc. apud Sarac. p. 469. ὃς βρωθεὶς στύφει.

25) Sambuc. ἐν ἐνύδροις καὶ ἑλώδεσι τόποις; et ante, δύναται omisso, ὠφελεῖ καὶ ῥοῦν κ. τ. λ. ἵστησι.

fluminalem, Aegyptii ethenchis vocant] folia habet betae similia, sed hirsuta et paullo super aquam eminentia. Refrigerat autem et astringit, convenit igitur pruriginibus ulceribusque depascentibus et vetustis. Nomen ei inditum est, quod in stagnis et aquosis locis nascitur.

[Est et alter potamogeton, quem et halimoctonon et thyrsion, Romani venae folium appellant, aut herbaginem ac gladiatoriam, Afri astircoc, Daci coadama, Galli tauruc. Folia is etiam habet betae, sed tenuiora, longiora et numerosiora: cauliculos tenues, refertos semine rubente, quod gustu astringit. Tritum vero cum vino ac acetabuli mensura potum dysentericos iuvat ac coeliacos: sistit et rubentem fluxum muliebrem. Nascitur in pratis et aquosis locis.]

Cap. C. (CII.) [*De Stratiote.*] Stratiotes, in aquarum superficie nascens, quem alii fluviatilem, [Aegyptii ti-

λοῦσιν, [*Αἰγύπτιοι τιβοῦς*[26], προφῆται αἷμα αἰλούρου]. Ὠνόμασται δὲ διὰ τὸ ἐπινήχεσθαι τοῖς ὕδασι καὶ χωρὶς ῥίζης ζῆν. Φύλλον δὲ ἔχει ἀειζώου ὅμοιον, μεῖζον μέντοι, καὶ ψυκτικὴν ἔχον δύναμιν· ἐφιστάνον τὰς ἐκ νεφρῶν αἱμοῤῥαγίας, πινόμενον· τραύματά τε ἀφλέγμαντα τηρεῖ, καὶ ἐρυσιπέλατα καὶ οἰδήματα σὺν ὄξει καταπλασσόμενον ἰᾶται[27].

Κεφ. ρα΄. (ργ΄.) [Περὶ Στρατιώτου χιλιοφύλλου.] Στρατιώτης ὁ χιλιόφυλλός ἐστι θαμνίσκος μικρὸς, σπιθαμιαῖος καὶ μείζων, ἔχων τὰ φύλλα ὅμοια νεοττοῦ πτερῷ[28]· εἰσὶ δὲ αἱ ἐκφύσεις τῶν φύλλων σφόδρα βραχεῖαι, ἐσχισμέναι· ἔοικε δὲ μάλιστα τὰ φύλλα τῇ βραχύτητι καὶ τῇ τραχύτητι κυμίνῳ ἀγρίῳ, καὶ ἔτι βραχύτερα· καὶ τὸ σκιάδιον δὲ πυκνότερον τούτου καὶ ἁδρότερον· ἔχει γὰρ ἐπ᾽ ἄκρου καρφία μικρὰ, ἐφ᾽ ὧν τὰ σκιάδιά ἐστιν ἀνήθου τρόπον· ἄνθη λευκὰ, μικρὰ[29]. Φύεται ἐν ἀγροῖς ὑποτραχέσι καὶ περὶ τὰς ὁδοὺς

26) Cod. N. τιβούρ.

27) Id ultimum additamentum aptissimum habet cod. C.

28) Sic Oribas. et editt.; περωνέῳ codd. C. et N., quod non intelligo.

29) Lacuna et cod. X. καὶ ὠχρὰ πολλὰ, λεπτά.

bus, prophetae sanguinem felis] appellant, nomen inde obtinuit, quod aquis supernatat et sine radice vivit. Folium habet sempervivo proximum, sed maius: ac refrigerante vi pollet. Potum coërcet sanguinem e renibus prorumpentem. Ex aceto autem illitum vulnera ab inflammatione vindicat, erysipelatis etiam et oedematibus medetur.

Cap. CI. (CIII.) [*De Stratiote millefolio.*] Stratiotes millefolius est fruticulus parvus, spithamam et quod excurrit altus. Folia habet pulli pennas imitantia. Sunt autem pinnae foliorum admodum breves et incisae: simulant maxime cuminum agreste, tum brevitate, tum scabritie: sunt tamen breviores. Umbella est magis conferta et plena: siquidem in apice habet surculos parvos, in quibus umbellae in modum anethi, flores exigui candidique. Nascitur in agris subasperis, praesertim iuxta se-

μάλιστα. Ἔστι δὲ αὕτη ἡ βοτάνη σφόδρα ἀγαθὴ πρὸς αἱμοῤῥαγίαν καὶ ἕλκη παλαιὰ καὶ πρόςφατα καὶ σύριγγας.

Κεφ. ρβʹ. (ρδʹ.) [Περὶ Φλόμου.] Φλόμος [οἱ δὲ φλόνον, Ῥωμαῖοι βερβάσκλουμ, οἱ δὲ φημιναλή] τὴν μὲν ἀνωτάτω διαφορὰν ἔχει διττήν. Ἡ μὲν γάρ ἐστιν αὐτῆς λευκὴ[30], ἡ δὲ μέλαινα. καὶ τῆς λευκῆς ἡ μὲν θήλεια, ἡ δὲ ἄῤῥην· τῆς μὲν οὖν θηλείας τὰ φύλλα παραπλήσιά ἐστι κράμβῃ, δασύτερα δὲ πολλῷ καὶ πλατύτερα καὶ λευκά· καυλὸς πηχυαῖος καὶ μείζων, λευκὸς, ὑπόδασυς· ἄνθη λευκὰ ἢ ὕπωχρα[31]· σπέρμα μέλαν· ῥίζα δὲ μακρὰ, στρυφνὴ, πάχος ἔχουσα δακτύλου· φύεται δὲ ἐν πεδίοις. Ἡ δὲ ἄῤῥην καλουμένη, λευκόφυλλος, ὑπομήκης δὲ, καὶ στενωτέρα τοῖς φύλλοις, καὶ τῷ καυλῷ δὲ λεπτοτέρα. Ἡ δὲ μέλαινα ὁμοία ταῖς λευκαῖς κατὰ πάντα, πλατυφυλλοτέρα μέντοι καὶ μελαντέρα[32] ὑπάρχει.

Γίνεται καὶ ἡ λεγομένη ἀγρία, ῥάβδους ὑψηλὰς φέρουσα καὶ δενδρώδεις, φύλλα ἐλελισφάκῳ ὅμοια· ἔχει δὲ δακτυλίους[33] περὶ τὰς ῥάβδους, ὥςπερ πράσιον· ἄνθος μήλινον, χρυσοειδές.

30) C. λευκοτέρα. 31) Oribas. ὑπόχλωρα.
32) C. addit καὶ τῷ καυλῷ.
33) Δακτύλους scribunt codd. C. et N., Oribas. et editt. κλῶνας. Saracen. suspicatur σπονδύλους. Lacuna legit: φύλλα δὲ ἐλελισφάκῳ ὅμοια ἔχει κύκλῳ περὶ τὰς ῥάβδους.

mitas. Herba est eximii usus ad sanguinis profluvium, ad ulcera, tum recentia, tum vetusta, atque ad fistulas.

Cap. CII. (CIV.) [*De Verbasco.*] Verbascum, quod Graeci phlomon [aut phlonon, Romani etiam feminalem appellant] genera habet summa duo: siquidem hoc album, illud est nigrum. Et in albi genere alterum mas est, alterum femina. Ac feminae quidem folia sunt brassicae, sed multo hirsutiora, latiora ac alba: caulis cubitalis aut maior, candidus, subhirsutus: flores albi aut ex luteo pallescentes: semen nigrum: radix longa, austera, crassitudine digiti. Nascitur in campestribus. Quod vero mas appellatur, foliis est albis, oblongis et angustioribus, caule etiam tenuiori. Nigrum autem albo in totum simile, nisi latiora haberet et nigriora folia.

Est et verbascum sylvestre, virgas gerens altas lignosasque, folia salviae proxima: habet autem annulos circa virgas, sicut marrubium: flos luteus, aureo nitens fulgore.

Εἰσὶ δὲ καὶ φλομίδες διπλαῖ, δασεῖαι, προςφυεῖς[34] τῇ γῇ, στρογγύλα ἔχουσαι τὰ φύλλα. Καὶ τρίτη φλομὶς, ἡ καλουμένη λυχνῖτις, ὑπὸ δέ τινων θρυαλλὶς, φύλλα γ' ἢ δ', ἢ καὶ πλείονα ἔχουσα, παχέα, λιπαρὰ, δασέα, εἰς ἐλλύχνια χρησίμη. Τῶν μὲν οὖν πρώτων δύο ῥίζα στυπτική· ὅθεν διαῤῥοϊζομένοις, ὅσον ἀστράγαλος, σὺν οἴνῳ ὠφελίμως ἐν ποτῷ δίδοται· τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῆς ῥήγμασι καὶ σπάσμασι καὶ θλάσμασι καὶ βηξὶ παλαιαῖς ἀρήγει· ὀδονταλγίας δὲ πραΰνει διακλυζόμενον[35]. Ἡ δὲ χρυσοειδῆς τὰ ἄνθη τρίχας βάπτει, καὶ ὅπου ἂν τεθῇ, σίλφας συνάγει· τὰ δὲ φύλλα ἑφθὰ ἐν ὕδατι πρὸς οἰδήματα καὶ ὀφθαλμῶν φλεγμονὰς καταπλάσσεται, καὶ πρὸς σφακελίζοντα ἕλκη σὺν μέλιτι ἢ οἴνῳ· σὺν ὄξει δὲ τραύματα θεραπεύει, καὶ σκορπιοπλήκτοις βοηθεῖ[36]. Τὰ δὲ τῆς ἀγρίας φύλλα πυρικαύστων ἐστὶ καταπλάσματα· τὰ δὲ τῆς θηλείας φύλλα φασὶ μετὰ σύκων ξηρῶν συντιθέμενα ἄσηπτα αὐτὰ διαφυλάττειν.

34) Sic cod. C. et Oribas.; περιφυεῖς Ald.

35) C. ὀδονταλγίαις δὲ ἁρμόζει, διακλυζομένη.

36) Sequentia desunt in cod. Paris. Goupyl. Sambucus haec sic legit: Φασὶ μετὰ σύκων ξηρῶν συντιθέμενα ἄσηπτα φυλάττειν, τὰ δὲ τῆς θηλείας φύλλα πυρικαύστων ἐστὶ κατάπλασμα.

Sunt et phlomides duae, hirsutae, terrae adnatae, foliis rotundis. Et tertia phlomis, quae lychnitis appellatur, ab aliis thryallis, foliis ternis, quaternis, aut etiam pluribus, crassis, pinguibus, hirsutis: haec ad ellychnia utilis est.

Primorum autem duorum generum radix astringens, unde alvi profluvio laborantibus, tali ludicri mole, utiliter ex vino propinatur. Decoctum ruptis, convulsis, contusis et diuturnae tussi auxiliatur, ac dentium quoque dolores collutione mitigat. Verbascum autem, cui flos aureus, capillos tingit, et quocunque loco reponatur, blattas in se contrahit. Cocta in aqua folia oedematis et oculorum inflammationibus imponuntur, item syderatis ulceribus, ex melle aut vino. Cum aceto quoque vulneribus medentur, et a scorpione ictis opitulantur. Sylvestris folia ambustorum sunt cataplasmata: feminae vero folia tradunt caricis interposita eas a putredine immunes servare.

Κεφ. ργ′. (ρε′.) [Περὶ Αἰθιοπίδος.] Αἰθιοπὶς καὶ αὐτὴ[37] παραπλήσια φλόμῳ ἔχει τὰ φύλλα, δασέα δὲ λίαν καὶ πυκνὰ, κύκλῳ περὶ τὸν πυθμένα τῆς ῥίζης· καυλὸν τετράγωνον, τραχὺν[38], ἐοικότα μελιτταίνῃ ἢ ἀρκτίῳ, μασχάλας ἀνιέντα πολλάς· καρπὸν δὲ περὶ μέγεθος ὀρόβου, σύνδυο ἐν ἑνὶ ἀγγείῳ· ῥίζας ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πυθμένος πολλὰς, μακρὰς, παχείας, γευομένῳ κολλώδεις· γίνονται δὲ ξηραινόμεναι μέλαιναι καὶ σκληραὶ, κέρασιν ἐοικυῖαι· πλείστη δὲ γεννᾶται κατὰ τὴν Μεσσηνίαν καὶ τὴν Ἴδην. Ταύτης ἡ ῥίζα ἑψομένη καὶ πινομένη βοηθεῖ ἰσχιάδι, πλευρίτιδι, αἵματος πτύσει καὶ ἀρτηρίας τραχύτητι· λαμβάνεται δὲ μετὰ μέλιτος ἀντὶ ἐκλεικτοῦ.

Κεφ. ρδ′. (ρς′.) [Περὶ Ἀρκτίου.] Ἄρκτιον, οἱ δὲ ἀρκτοῦρον, φλόμῳ καὶ αὐτὴ ἔχει ἐοικότα τὰ φύλλα, δασύτερα δὲ καὶ στρογγυλώτερα· ῥίζαν ἁπαλὴν[39], γλυκεῖαν, λευκήν· καυλὸν δὲ μαλακὸν, μακρόν[40]· καρπὸν δὲ κυμίνῳ μικρῷ ὅμοιον. Ταύτης ἡ ῥίζα δύναται καὶ ὁ καρπὸς ἀφεψηθέντα

37) Sic Cornar. primus; αὐτό Ald., Asulan., Marcell.

38) Id solum habent Plin. et Oribas., παχὺν solum Ald., παχὺν καὶ τραχὺν Asulan. et sequ.

39) C. ἁπλήν.

40) C. μακρὸν, ἁπαλόν.

Cap. CIII. (CV.) [*De Aethiopide.*] Aethiopis folia etiam habet verbasco similia, perquam hirsuta ac densa, et circa basin in orbem posita: caulem quadrangulum, asperum, similem melissae aut arctio, multas edentem axillas: semina ervi mole bina in quovis conceptaculo: radices ab eodem caespite numerosas, longas, crassas et gustu glutinosos, quae siccae nigrescunt duranturque, ut cornua videri possint. Plurima nascitur circa Messeniam et in Ida. Huius radix decocta ac pota ischiadi, pleuritidi, sanguinis exscreationi et fistulae spiritalis asperitati opitulatur: sumitur autem cum melle, tanquam linctus.

Cap. CIV. (CVI.) [*De Arctio.*] Arctium, quod nonnulli arcturon vocant, folia habet verbasco itidem similia, hirsutiora tamen et rotundiora: radicem teneram, dulcem et albam: caulem mollem, procerum: semen cumino parvo simile. Radix cum semine in vino decocta

ἐν οἴνῳ, ὀδονταλγίας διακρατούμενα πραΰνειν, καὶ πυρικαύστων καὶ χιμέτλης ἐστὶ κατάντλημα· πίνεται δὲ καὶ πρὸς ἰσχιάδας καὶ δυςουρίαν ἐν οἴνῳ.

Κεφ. ρε'. (ρζ.) [Περὶ Ἀρκείου.] Ἄρκειον, οἱ δὲ προςωπίδα, οἱ δὲ προςώπιον καλοῦσι, [οἱ δὲ ἀπαρίνην, Ῥωμαῖοι περσωνάκεαμ, οἱ δὲ λάππαμ] φύλλα ἔχει ὅμοια τοῖς τῆς κολοκύνθης, μείζονα μέντοι καὶ σκληρότερα καὶ μελάντερα καὶ δασέα· καυλὸν ὑπόλευκον, [ἐνίοτε δὲ καὶ ἄκαυλος ἡ πόα][41]· ῥίζα μεγάλη καὶ λευκὴ ἔνδοθεν, ἔξωθεν[42] δὲ μέλαινα. Ἥτις βοηθεῖ ποθεῖσα < α' πλῆθος μετὰ στροβίλων αἱμοπτοϊκοῖς, ἐμπυϊκοῖς· παύει δὲ τὰ ἐκ τῶν λυγισμῶν περὶ τὰ ἄρθρα ἀλγήματα, καταπλασσομένη λεία· καὶ τὰ φύλλα δὲ ὠφελίμως ἐπὶ τῶν παλαιῶν ἑλκῶν καταπλάττεται.

Κεφ. ρς'. (ρη'.) [Περὶ Πετασίτου.] Πετασίτης μόσχος ἐστὶ μείζων πήχεως, δακτύλου μεγάλου πάχος, ἐφ' οὗ φύλλον πετασῶδες μέγα, προςκείμενον ὥςπερ μύκης, ποιοῦν

41) Omnia haec in Aldina. Asulan. cum Oribas. sola habet ἄκαυλος δὲ ἡ πία. Hoc vero plane omittit cod. C., quae vera videtur lectio.

42) C. κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν.

dentium dolores mulcet, si ore contineatur. Ambusta pernionesque eodem foventur. Bibitur et e vino contra coxendicis morbum urinaeque difficultatem.

Cap. CV. (CVII.) [*De Personata.*] Personatam Graeci arcion, prosopida, prosopion, [aparinem etiam, Romani autem et lappam] appellant: folia habet cucurbitae, maiora tamen, duriora, nigriora et hirsuta; caulem albicantem: [interdum et sine caule est herba]. Radix est grandis, intus quidem alba, foris vero nigra. Haec drachmae unius pondere pota cum pineis nucleis, sanguinem exspuentibus, et quorum in pectore pus colligitur, proficua est. Trita quoque articulorum dolores e contorsionibus ortos illitu sedat. Folia denique antiquis ulceribus utiliter imponuntur.

Cap. CVI. (CVIII.) [*De Petasite.*] Petasites petiolo est cubitum superante, pollicem crasso, cui iucumbit fungi more folium amplum, petasiforme. Tritum id

πρὸς τὰ κακοήθη καὶ φαγεδαινικὰ ἕλκη[43], λεῖον καταπλασσόμενον.

Κεφ. ρζ'. (ρθ'.) [Περὶ Ἐπιπακτίδος.] Ἐπιπακτὶς, οἱ δὲ ἐλλεβόρινην, οἱ δὲ βόριον· θαμνίσκος μικρὸς, ἐλάχιστα φυλλάρια ἔχων· πρὸς τὰ θανάσιμα δὲ πίνεται καὶ πρὸς τὰ ἐν ἥπατι πάθη.

Κεφ. ρη'. (ρι'.) [Περὶ Καπνοῦ.] Καπνὸς [οἱ δὲ κορυδάλιον ἢ κόριον, οἱ δὲ κορυδάλιον ἄγριον, οἱ δὲ καπνὸς ὁ ἐν ταῖς κριθαῖς, οἱ δὲ καπνίτης, οἱ δὲ μαρμαρίτης, οἱ δὲ καπνογόργιον, οἱ δὲ χελιδώνιον μικρὸν, οἱ δὲ περιστέριον, οἱ δὲ κανθαρὶς, οἱ δὲ χαλκοκρὶ, Ῥωμαῖοι ἄπιουμ, οἱ δὲ φουμάρια, Αἰγύπτιοι κνὺξ, οἱ δὲ τοῦκιν] βοτάνιόν ἐστι θαμνοειδὲς, κορίῳ ἐοικὸς, τρυφερὸν πάνυ· τὰ δὲ φύλλα λευκότερα καὶ τεφροειδῆ, πολλὰ πανταχόθεν· ἄνθος πορφυροῦν. Τούτου ὁ χυλὸς δριμὺς[44], ὀξυδερκὴς, δακρύων ἀγωγὸς, ὅθεν καὶ τοὔνομα εἵλκυσε. Δύναται δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν βλεφά-

43) C. add. καὶ ἄνθρακας.

44) Cod. X. καὶ πικρός.

contra maligna et phagedaenica ulcera efficaciter illinitur.

Cap. CVII. (CIX.) [*De Epipactide.*] Epipactis, quam alii elleborinem, alii borion appellant, fruticulus est parvus, perquam exilibus foliolis obsitus. Contra letalia hepatisque vitia bibitur.

Cap. CVIII. (CX.) [*De Fumaria.*] Fumaria [quam et corydalion et corion, sylvestre etiam corydalion et capnon in hordeo, capnitem et marmaritem, alii capnogorgion, aut chelidonium minus, alii peristerion, alii canthārida, aut chalcocri vocant, Romani etiam apium, Aegyptii cnyx aut tucin] herbula est fruticulosa, coriandri similitudine, praetenera, foliis albidioribus et cinerascentibus, undique numerosis, flore purpureo. Huius succus acris est, aciem visus auget, lacrimas provocat, unde et nomen nacta est. Vim habet, dum cum gummi illinitur,

ρων τιλθείσας[45] τρίχας σὺν κόμμει καταχρισθεὶς μὴ ἐᾷν φύεσθαι. Βρωθεῖσα δὲ ἡ πόα οὖρα ἄγει χολώδη[46].

Κεφ. ρθ΄. (ρια΄.) [Περὶ Λωτοῦ ἡμέρου.] Λωτὸς ἥμερος, οἱ δὲ τρίφυλλον [οἱ δὲ τριπόδιον, οἱ δὲ τριβόλιον[47]] φύεται ἐν παραδείσοις· ὃς χυλισθεὶς καὶ μιγεὶς μέλιτι, ἄργεμα καὶ νεφέλια καὶ λευκώματα καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις ἀποκαθαίρει[48].

Κεφ. ρι΄. (ριβ΄.) [Περὶ Λωτοῦ ἀγρίου.] Λωτὸς ἄγριος, οἱ δὲ λίβυον καλοῦσι [οἱ δὲ τρίφυλλον, Ῥωμαῖοι τριφόλιουμ μίνους]. Φύεται μὲν πλεῖστος ἐν Λιβύῃ, καυλὸν φέρων δίπηχυν ἢ καὶ μείζονα, μασχάλας ἔχοντα πολλάς· φύλλα ὅμοια λωτῷ τριφύλλῳ, τῷ ἐν χορτοκοπείοις γεννωμένῳ· σπέρμα ἐοικὸς τήλιδι, μικρότερον δὲ πολλῷ, φαρμακῶδες ἐν τῇ γεύσει. Δύναμιν δὲ ἔχει θερμαντικὴν, ἠπίως στυπτικὴν, ἀποκαθαρτικὴν σπίλων τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ ἐφηλίδων, σὺν μέλιτι καταχριόμενος· πινόμενος δὲ καθ᾽ ἑαυτὸν λεῖος, ἢ

45) Sic emendavit iam Marcell.; ἑλκυσθείσας legit Lacuna; διπλᾶς vulgo.

46) Cod. C. addit: Πίνεται δὲ καὶ πρὸς ἡπατικὰ, καὶ πολλὰ ἄλλα δύναται.

47) Sic codd. et Ald.; τριφόλιον Cornar., Goupyl. et Sarac.

48) Cod. N. add. ἐγχριόμενος.

pilos palpebrarum evulsos impediri, quominus renascantur. Herba in cibo sumta urinam biliosam ducit.

Cap. CIX. (CXI.) [*De Loto sativa.*] Lotus sativa, quam nonnulli trifolium, [tripodium aut tribolion] appellant, nascitur in hortis. Expressus ea succus, addito melle, argema, nubeculas, albugines ceteraque vitia caliginem oculis offundentia expurgat.

Cap. CX. (CXII.) [*De Loto sylvestri.*] Lotus sylvestris, quam et libyon [et trifolium minus] vocant, plurima nascitur in Libya; caulem gerit bicubitalem aut maiorem, axillis multis: folia similia sunt loto trifoliae, quae in pratis gignitur. Fructus proximus est foeno graeco, sed multo minor, gustu medicato. Vim habet calefacientem, leniter astringentem. Tollit e facie naevos maculasque a sole contractas, si cum melle perungatur. At

καὶ μετὰ μαλάχης σπέρματος, σὺν οἴνῳ ἢ γλυκεῖ, τοῖς περὶ κύστιν ἀλγήμασι βοηθεῖ.

Κεφ. ρια΄. (ριγ΄.) [Περὶ Κυτίσου.] Κύτισος[49] [οἱ δὲ τηλίνην, οἱ δὲ λωτὸν μέγαν, οἱ δὲ τρίφυλλον, Ῥωμαῖοι τριφόλιουμ μαίους] θάμνος ἐστὶ ὅλος λευκὸς, ὡς ῥάμνος, κλάδους[50] ἀνιεὶς πηχυαίους καὶ μείζονας, περὶ οὓς τὰ φύλλα ὅμοια τήλιδι ἢ λωτῷ τριφύλλῳ, μικρότερα δὲ καὶ ῥάχιν ἔχοντα μέσην[51], ἔν τε τῷ διατριβῆναι τοῖς δακτύλοις ὄζοντα εὐζώμου[52], ἐν δὲ τῇ γεύσει ὅμοια ἐρεβίνθοις χλωροῖς[53]. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα ψυκτικὴν[54], διαφορητικὴν τῶν ἐν ἀρχῇ οἰδημάτων, σὺν ἄρτῳ λεῖα καταπλασθέντα· κινεῖ δὲ καὶ οὖρα τὸ ἀφέψημα αὐτῶν πινόμενον. Ἔνιοι δὲ φυτεύουσιν αὐτὸν παρὰ τοῖς σμήνεσιν, ὡς ἐπακτικὸν τῶν μελισσῶν.

Κεφ, ριβ΄. (ριδ΄.) [Περὶ Λωτοῦ αἰγυπτίου.] Λωτὸς ὁ ἐν Αἰγύπτῳ γεννώμενος ἐν τῷ ὕδατι τῶν ἐπικλυσθέντων

49) In editionibus omnibus male scribitur κύτισσος, cuius nulla est auctoritas.

50) Cod. N. ῥάβδους.

51) Sic cod. N. et Ald.; μείζονα Asulan. et sequ.

52) Cod. N. ζωμοῦ.

53) Χλωροῖς deest in Ald.

54) Lacuna addit καὶ στυπτικήν.

trita, per se aut cum malvae semine, et ex vino aut passo bibita, doloribus vesicae succurrit.

Cap. CXI. (CXIII.) [*De Cytiso.*] Cytisus [quam alii telinem, alii lotum maiorem, aut trifolium, Romani trifolium maius appellant] albus in totum est, uti rhamnus, ramos spargit cubitales aut maiores, in quibus folia foeni graeci aut loti trifoliae, nisi quod minora sunt dorsoque medio (prominulo.) Ea digitis trita erucam olent, gustata cicer viride sapiunt. Vim autem habent folia refrigerantem: oedemata inter initia discutiunt, si cum pane trita illinantur. Eorum quoque decoctum urinam pota ciet. Nonnulli denique propter alvaria plantant, quod apes alliciat.

Cap. CXII. (CXIV.) [*De Loto aegyptio.*] Lotus, quae in Aegypti campis flumine inundatis provenit, cau-

πεδίων καυλός ἐστι τῷ τοῦ κυάμου ἐμφερὴς, ἔχων ἄνθος[55] λευκὸν, ἐοικὸς κρίνῳ[56], ὅ φασι κατὰ τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου ἁπλοῦσθαι[57], δύνοντος δὲ μύειν, καὶ ὅλην τὴν κωδίαν κρύπτεσθαι, ἐν τῷ ὕδατι πάλιν τε πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ὑπερκύπτειν· ἔοικε δὲ ἡ κωδία μήκωνι μεγίστῃ· ἐν ᾗ καρπὸς ὡς κέγχρος, ὃν ξηράναντες οἱ ἐν Αἰγύπτῳ βάλλουσιν εἰς ἀρτοποιΐαν· ῥίζαν δὲ ἔχει ὁμοίαν μήλῳ κυδωνίῳ, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐσθίεται ὠμή τε καὶ ἑφθή· ἀναλογεῖ δὲ ἑψηθεῖσα τῇ ποιότητι λεκύθῳ ὠοῦ.

Κεφ. ριγ΄. (ριέ.) [Περὶ Μυριοφύλλου.] Μυριόφυλλον [οἱ δὲ μυλλόφυλλον, οἱ δὲ στρατιωτικὴ, οἱ δὲ Ἀχίλλειος, Ῥωμαῖοι μιλλεφόλιουμ, οἱ δὲ σουπερκίλιουμ βένερις, Γάλλοι βελιουκάνδας] καυλίσκος ἐστὶ μονοφυὴς, τρυφερὸς, μονόῤῥιζος[58]· περὶ ὃν φύλλα πολλὰ, λεῖα, μαράθρῳ[59] ὅμοια· ὅθεν καὶ ὠνόμασται· ὁ δὲ καυλός ἐστιν ὑπόκοιλος, διάπυκνος, ὡς

55) Quod editiones habent μικρόν, expungendum. Cf. P. Alpin. plant. exot. p. 215.

56) Marcell. et Goupyl. iam e Theophr. hist. 4, 8. sic correxerunt vulgare κριθῇ.

57) Cod. C. ἀναπλοῦσθαι.

58) Ultimum deest in cod. C.

59) Asulan. et Anguillara primi in codicibus ita legerunt; ἀμαράκῳ cod. C. et Ald.

lem habet fabae (aegyptiae) similem, florem candidum, liliaceum, quem tradunt ad solis ortum pandi, eodem occidente comprimi, totumque caput sub aqua occultari, rursumque ad exortum solis emergere. Refert vero caput papaveris maximi (caput.) In eo grana sunt ceu milii, quae Aegyptii arefaciunt et in panes cogunt. Radicem habet mali cydonii similem, quae et ipsa manditur tum cruda, tum cocta. Cocta qualitate vitello ovi respondet.

Cap. CXIII. (CXV.) [*De Myriophyllo.*] Myriophyllum [quod alii myllophyllum, alii militarem herbam, Achilleam alii, Romani millefolium aut supercilium veneris, Galli beliucandas appellant] cauliculo est singulari, tenero et unica nixo radice: foliis circa caulem laevibus, foeniculi similibus, unde et nomen accepit. Est vero caulis quadantenus cavus, perquam dense consitus et quasi

ἐπίτηδες διεῤῥηγμένος[60]· φύεται ἐν ἑλώδεσι τόποις. Τοῦτο τηρεῖ ἀφλέγμαντα τὰ νεότρωτα τῶν ἑλκῶν, σὺν ὄξει χλωρόν τε καὶ ξηρὸν καταπλασσόμενον· ποτίζεται δὲ καὶ πρὸς πτώματα[61] σὺν ὕδατι καὶ ἁλσίν.

Κεφ. ριδ΄. (ρις΄.) [Περὶ Μυῤῥίδος.] Μυῤῥὶς, οἱ δὲ μύῤῥαν, οἱ δὲ κονίλην καλοῦσι, τῷ καυλῷ καὶ τοῖς φύλλοις ἔοικε κωνείῳ· ῥίζαν δὲ ἔχει ἐπιμήκη, ἁπαλὴν[62], περιφερῆ, εὐώδη, ἡδεῖαν βρωθῆναι. Ἥτις πινομένη σὺν οἴνῳ φαλαγγιοδήκτοις βοηθεῖ· καθαίρει δὲ ἔμμηνα καὶ λόχια· καθεψηθεῖσα δὲ ἐν ῥοφήμασιν ὠφελίμως φθισικοῖς δίδοται. Ἱστοροῦσι δὲ ἔνιοι, πινομένης αὐτῆς δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας σὺν οἴνῳ ἐν λοιμικαῖς καταστάσεσι, βοηθεῖν πρὸς τὸ ἀνόσους διαμένειν[63].

Κεφ. ριέ. (ριζ΄.) [Περὶ Μυάγρου.] Μύαγρος, οἱ δὲ μελάμπυρον, πόα φρυγανώδης, δίπηχυς, φύλλα ἔχουσα ἐμ-

60) Mira est lectionum varietas huius loci. Ald. ὑπόκιῤῥος, διάπυκνος, ὡς ἐπίτηδες διαῤῥερινισμένος. Asulan. mutavit διάπυκνος in διαποίκιλος. Sic et Marcell. et Cornar. et Goupyl. Sarac. ὑπόκοιλος e cod. C. et διεῤῥινημένος e cod. Par. apud Goupyl. recepit. Codd. C. et N. ὑπόκοιλος, διάπυκνος, ὡς ἐπίτηδες διεῤῥημένος. Hos sequor. Oribas. ὑπόκιῤῥος.

61) Marcell. legit πνευματιζομένους.

62) Cod. X. ὑπομήκη, ἁπλοῦν.

63) Codd. C. et N. πρὸς τὸ ἄνοσμον εἶναι. Manifesto falsum!

studio perforatum opus sistens. Nascitur in palustribus. Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, seu viride, seu etiam siccum ex aceto oblinatur. Propinatur et ad casus ex alto cum aqua ac sale.

Cap. CXIV. (CXVI.) [De Myrrhide.] Myrrhis, quam alii myrrham, alii conilam vocant, similis est conio caule foliisque: radicem habet oblongam, teneram, rotundam, odoratam, cibo gratam. Haec pota in vino phalangiorum morsibus auxiliatur. Purgat a menstruis et lochiis. Eadem decocta et in sorbitione data phthisicis utilis est. Tradunt et nonnulli, eamdem bis die terve potam ex vino in pestilenti constitutione ita salutarem esse, ut arceat morbi contagia.

Cap. CXV. (CXVII.) [De Myagro.] Myagros, quem alii melampyrum dicunt, herba est fruticulosa, bi-

φερῆ τοῖς τοῦ ἐρυθροδάνου, (ἄνθη) ὠχρά· σπέρμα τήλει[64] ἐοικὸς, λιπαρόν· ᾧ χρῶνται κόπτοντες αὐτὸ πεφωγμένον, καὶ περιπλάττοντες ῥάβδοις καὶ ἀντὶ λύχνου χρώμενοι· δοκεῖ δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ[65] λίπος ὁμαλίζειν καὶ λεαίνειν τὰς τοῦ σώματος τραχύτητας.

Κεφ. ρις΄. (ρια΄.) [Περὶ Ὀνάγρας.] Ὄναγρα, οἱ δὲ ὀνοθήραν, οἱ δὲ ὄνουριν, θάμνος ἐστὶ δενδροειδὴς, εὐμεγέθης, φύλλα ἔχων ἀμυγδαλῇ παραπλήσια, πλατύτερα[66] δὲ καὶ ἐμφερῆ τοῖς τοῦ κρίνου· ἄνθη ῥοδοειδῆ, μεγάλα· ῥίζαν δὲ λευκὴν, μακρὰν[67], ἥτις ξηρανθεῖσα οἴνου ὀσμὴν ἀποδίδωσι. Φύεται ἐν ὀρεινοῖς τόποις. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ απόβρεγμα τῆς ῥίζης, ὑπὸ τῶν ἀγρίων ζώων πινόμενον, ἡμεροῦν αὐτά· καταπλασθεῖσα δὲ πραΰνει τὰ θηριώδη ἕλκη.

Κεφ. ριζ. (ριθ΄.) [Περὶ Κιρσίου.] Κίρσιον[68] [οἱ δὲ βούγλωσσον μέγα καλοῦσι, Ῥωμαῖοι σπίνα μόλλις] καυλός ἐστιν ἁπαλὸς, ὡς δίπηχυς, τρίγωνος, τὰ κάτωθεν φυλλάρια

64) Sic iam Marcellus in codd.; nos pariter in cod. C. legimus. τραχήλῳ editt.

65) αὐτῶν vulgo.

66) E codd. Paris. Goup. et Oribas. Sarac. emendavit vulg. γλυκύτερα.

67) Sarac. ex Oribas. pro vulg. μικράν.

68) Primus Cornar. sic scripsit; Ald., Asul. et Marc. κρίσσιον. Codd. C. et N. κρίσιον.

cubitalis, folia gerens rubiae similia; flores e luteo pallidos, semen foeno graeco proximum, pingue; quo quidem torrefacto ac tuso virgas oblinunt iisque lucernarum vice utuntur. Pingui hoc constat, aspritudines corporis expoliri ac laevigari.

Cap. CXVI. (CXVIII.) [*De Onagra.*] Onagra, quam et onotheram et onurida vocant, frutex est arborescens, praegrandis; folia habet amygdalina, sed latiora et lilii folia referentia. Flores sunt rosacei, magni: radix vero alba, elongata, quae siccata vinum redolet. Nascitur in montosis locis. Vim habet infusum radicis, a feris animantibus potum, ea mansueta reddendi: quin et ferina ulcera mitigat eadem illita.

Cap. CXVII. (CXIX.) [*De Cirsio.*] Cirsium [nonnullis buglossum magnum, Romanis spina mollis dictum] tenero gaudet caule, fere bicubitali, triangulari: foliola

ῥοδοειδῆ[69], ἔχοντα τὰς γωνίας ἀκανθώδεις ἐκ διαστημάτων[70] μαλακάς· τὰ δὲ φύλλα βουγλώσσῳ ἐμφερῆ, δασέα μετρίως καὶ μικρότερα[71], ὑπόλευκα, ἀκανθώδη τοῖς πέρασι· τὸ δὲ ἀνωτάτω τοῦ καυλοῦ περιφερὲς, δασὺ, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ κεφάλια ἀκροπόρφυρα, ἐκπαππούμενα. Ταύτης τὴν ῥίζαν Ἀνδρέας ἀναγράφει ὑπὲρ τὸν ἀλγοῦντα τόπον ἀναδουμένην[72] παύειν κιρσῶν πόνους.

Κεφ. ριη΄. (ρκ΄.) [Περὶ Ἀστέρος ἀττικοῦ.] Ἀστὴρ ἀττικὸς [οἱ δὲ ἀστερίσκος, οἱ δὲ ἀστέριον, οἱ δὲ βουβώνιον, οἱ δὲ ὑόφθαλμον, Ῥωμαῖοι ἰγγυνάλις[73], Δακοὶ ῥαθίβιδα] ῥαβδίον ξυλῶδες[74], ἐπ᾽ ἄκρου ἔχον ἄνθος πορφυροῦν καὶ μήλινον[75], ὥςπερ ἀνθεμίδος κεφάλιον περισχιδές[76]· ἔχει δὲ φυλλάρια ἀστέρι ὅμοια· τὰ δὲ περὶ τὸν καυλὸν φύλλα ὑπομήκη καὶ δασέα. [Ὠφελεῖ δὲ στόμαχον ἐκπυρούμενον, κα-

69) Consensus codd. et priscorum interpretum prohibet, cum Sarac. depravatum locum censere.

70) Cod. C. addit ἐπ᾽ αὐτῶν.

71) Sic Plin. 27, 59. et cod. C.; μακρότερα editt.

72) Ἀναδούμενον Ald. et Asulan., χερσῶν Asulan., ἀναδευομένην C.

73) Sic C. N.; ἐγγινάλις editt.

74) C. ῥαβδία ξυλώδη.

75) *Καὶ* loco *ἢ* Codd. et Matth.; πορφυροῦν Oribas. non habet. Utrumque Serap., qui cum Avic. أطراطيقوس vocat.

76) Cod. X. πολυσχιδές. C. et N. περὶ σχέσιν φυλλαρίων στενῶν, omissis sequ. ἔχει — ὅμοια, quae tamen in Oribas. et Serap. adsunt.

inferiora rosaceo modo congesta, angulis molliter et remote spinosis. Folia (superiora) buglosso similia, mediocriter tamen hirsuta et minora, albicantia, ambitu spinosa. Apex caulis teres, hirsutus, et in ipso capitula superne purpurea, quae in pappos fatiscunt. Huius radicem tradidit Andreas loco affecto adalligatam dolores varicum sedare.

Cap. CXVIII. (CXX.) [De *Astere attico.*] Aster atticus [quem alii asteriscon aut asterion, bubonion etiam et hyophthalmon, Romani inguinalem, Daci rathibida vocant] virgultum est lignosum, florem gerens in cacumine purpureum et luteum, in ambitu, sicut anthemidis capitulum, fissum, foliolis stellae modo radiatis. Folia caulina oblonga sunt et hirsuta. [Exaestuanti stomacho, ocu-

ταπλασσόμενον, καὶ ὠφθαλμῶν φλεγμονὰς καὶ βουβῶνας, καὶ τὰς προπτώσεις ἕδρας· φασὶ δὲ τὸ πορφυρίζον τοῦ ἄνθους, μεθ' ὕδατος ποθὲν συναγχικοῖς βοηθεῖν καὶ ἐπιληψίαις παίδων][77]. Ἁρμόζει δὲ καταπλασσόμενον ὑγρὸν πρὸς βουβώνων φλεγμονάς· ξηρὸν δὲ ἀναιρεθὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ[78] τοῦ ἀλγοῦντος, καὶ περιαφθὲν τῷ βουβῶνι ἀπαλλάσσει τῆς ὀδύνης. [Γίνεται δὲ μέσον πετρῶν καὶ τόπων τραχέων. Ταύτης οἱ ἀστέρες ἐν νυκτὶ λάμπουσιν· οἱ γὰρ μὴ εἰδότες, ὅταν αὐτὴν ἴδωσι, νομίζουσι φάντασμα εἶναι· εὑρίσκεται δὲ παρὰ βοσκοῖς προβάτων. Καὶ Κρατεύας ὁ ῥιζοτόμος ἱστορεῖ· αὕτη χλωρὰ κοπεῖσα μετὰ ὀξυγγίου παλαιοῦ, ποιεῖ πρὸς λυσσοδήκτους καὶ βρογχοκηλικούς· ὑποθυμιωμένη δὲ φυγαδεύει θηρία][79].

Κεφ. ριθ'. (ρκα'.) [Περὶ Ἰσοπύρου.] Ἰσόπυρον, οἱ δὲ φασίολον[80] καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ ἐοικέναι φασιόλῳ, τῷ

77) Uncinis inclusa, a Serapione lecta et in omnibus editt. obvia, desunt tamen in cod. C. Nec tamen legerunt Plin. aut Galen. Repetuntur autem, paucis mutatis, in capite 120 (122).

78) C. addit ὑπό.

79) Uncinis inclusa absurda et superstitionem ab auctore alienam sapiunt. Nec inveniuntur in vetustis exemplaribus aut priscis interpretibus.

80) C. φασήλιον.

lorum et inguinum inflammationibus, anique prolapsui auxiliatur. Aiunt et id, quod in flore purpurascit, ex aqua potum, angina laborantibus puerisque comitialibus opitulari.] Convenit vero, dum etiamnum humet, impositus inguinum inflammationi. Si vero aridus sinistra laborantis manu arripiatur et inguini adalligatur, dolore liberat. [Nascitur medius inter rupes locaque aspera. Stellae noctu fulgent. Quapropter, qui hoc ignorant, ubi id viderint, spectrum quoddam esse arbitrantur. Invenitur ab opilionibus. Ceterum Cratevas herbarius hanc herbam refert, si viridis cum axungia vetere tundatur, contra rabiosorum morsus gutturisque ramices prodesse, ac suffitu quoque serpentes fugare.]

Cap. CXIX. (CXXI.) [*De Isopyro.*] Isopyrum et phasiolon appellant, quia ad phasioli similitudinem ad

κατ᾽ ἄκρον τὸ πέταλον ἕλικα φέρειν[81]· ἔπεισι δὲ κεφαλαὶ ἐπ᾽ ἄκρου τοῦ καυλοῦ λεπταί, σπερματίων πλήρεις, παραπλησίων μελανθίῳ τὴν γεῦσιν· τὸ δὲ φύλλον ἀνίσῳ. Τούτου τὸ σπέρμα πινόμενον σὺν μελικράτῳ τοὺς περὶ θώρακα πόνους καὶ βῆχας ὠφελεῖ· αἱμοπτοϊκοῖς τε καὶ ἡπατικοῖς ἁρμόζει.

Κεφ. ρκ'. (ρκβ'.) [Περὶ Ἴου.] Ἴον πορφυροῦν[82] [οἱ δὲ δασυπόδιον, οἱ δὲ πριαπήϊον, οἱ δὲ ἴον ἄγριον[83], οἱ δὲ κυβέλιον, Ῥωμαῖοι σετιάλις, οἱ δὲ μουράρια, οἱ δὲ βίολα πουρπούρεα] φύλλον ἔχει μικρότερον κισσοῦ καὶ λεπτότερον, μελάντερον δὲ καὶ οὐκ ἀνόμοιον[84], καυλίον μέσον[85] ἀπὸ τῆς ῥίζης, ἐφ᾽ οὗ ἀνθήλιον σφόδρα εὐῶδες, πορφυροῦν. Φύεται ἐν παλισκίοις καὶ τραχέσι τόποις. Δύναμιν δὲ ἔχει ψυκτικήν· οὗ τὰ φύλλα καταπλασσόμενα καθ᾽ ἑαυτὰ καὶ μετὰ

81) Expungendum esse τῷ — φέρειν, perperam autumat Dodon. p. 680. Fab. Columna ἄκρον contrario sensu de infima petali parte (Aquilegiae vulg.) intelligit. Sarac. κατ᾽ ἄκρον τὸν καυλὸν esse legendum suspicatur.

82) *Πορφυροῦν* recte addunt codd. Vindob. et Ald. Asulan. cum sequ. omittunt, aut inter notha ablegant.

83) Sic Ald. et Marc. In Asul. ex menda typographi ἄγριον trahitur ad πριαπήϊον, unde et mendosa scriptio ad Sarac. transiit.

84) Veram hanc lectionem esse, testantur Oribas. et Serap. Codd. C. et N. φύλλον ἔχει κισσοειδὲς, μικρότερον δὲ καὶ λεπτότερον.

85) C. N. καυλία μέσα. Serap. addit: *super eum* (cauliculum) *pilus*. Nec divino, quid legerit, nec intelligo sensum.

apicem folii cirrum gerat. Capitula sunt in summo caule tenuia, minutorum seminum plena, nigellae saporem imitantium. At folium est aniso simile. Huius semen contra tussim ceteraque pectoris vitia cum aqua mulsa bibitur. Sanguinem quoque exscreantibus ac hepaticis idoneum est.

Cap. CXX. (CXXII.) [*De Viola.*] Viola purpurea [quam et dasypodion, priapeion, violam agrestem et cybelion, Romani quoque setialem et murariam vocant] folium habet hederaceo minus, tenuius ac nigrius, cetera haud dissimile. Cauliculus a radice medius prodit, in quo flosculus perquam suaviter olens, purpureus. Locis nascitur opacis et asperis. Vim habet refrigerantem, unde folia, per se et cum polenta imposita, stomacho ardenti,

ἀλφίτων, βοηθεῖ στομάχῳ καυσουμένῳ καὶ ὀφθαλμῶν φλεγμοναῖς καὶ ταῖς τῆς ἕδρας προπτώσεσι· φασὶ δὲ τὸ πορφυρίζον τοῦ ἄνθους[86] *μεθ' ὕδατος ποθὲν, συναγχικοῖς βοηθεῖν καὶ ἐπιληψίαις ταῖς ἐπὶ παίδων.*

Κεφ. ρκα'. (ρκγ'.) [*Περὶ Κακαλίας.*] *Κακαλία, οἱ δὲ λεοντικὴν, φύλλα φέρει λευκὰ, εὐμεγέθη· καυλὸς δὲ ἐξ αὐτῶν μέσος, ὀρθὸς, λευκὸς, ἄνθος ἔχων ἐοικὸς βρύῳ ἢ ἐλαίᾳ*[87]*· ἐν ὄρεσι δὲ φύεται. Ταύτης ἡ ῥίζα ἐν οἴνῳ βρεχομένη, ὡς τραγάκανθα, καὶ ἐκλειχομένη ἢ διαμασσωμένη καθ' ἑαυτὴν, βῆχας καὶ τραχύτητας τῆς ἀρτηρίας θεραπεύει· οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐξάνθησιν ἐπιφυόμενοι κόκκοι λεῖοι ἀναληφθέντες κηρωτῇ καὶ ἐπιχρισθέντες, τετανὸν καὶ ἀῤῥυτίδωτον τηροῦσι τὸ πρόσωπον.*

Κεφ. ρκβ'. (ρκδ'.) [*Περὶ Βουνίου.*] *Βούνιον, [οἱ δὲ ἄτον, οἱ δὲ ἀκτίνην*[88]*, οἱ δὲ ἀνεμόσφορον, προφῆται παραδάκρυ, Αἰγύπτιοι ἐρξώην, Ῥωμαῖοι σκόπα ῥέγια, Ἀφροὶ*

86) Cf. Theoph. hist. 1, 13. (21.) et Marcell. ad h. l.

87) Sic Marcellus legit in exempl.; *δρυῒ ἢ ἐλαίᾳ* Ald., Asulan., Corn. et Goupyl.; *βρυωνίᾳ* Lacuna et Sarac.

88) Galen. *ἀρκτικὸν*, Oribas. *ἄκτιον*, Paull. *ἄρκτιον.*

oculorum inflammationibus sedisque prolapsibus auxiliantur. Aiunt et id, quod in flore purpureum est, in aqua potum, angina laborantibus puerisque comitialibus opitulari.

Cap. CXXI. (CXXIII.) [*De Cacalia.*] Cacalia, quam et leonticem vocant, folia profert alba et ampla, e quorum medio caulis emicat rectus, albus, florem ferens musco aut oleae similem. In montibus nascitur. Huius radix in vino macerata, velut tragacantha, et delincta aut per se commanducata, tussi et fistulae spiritalis asperitati subvenit. Grana, quae post excussum florem enascuntur, trita et cerato excepta ac illita extendunt cutem in facie eamque erugant.

Cap. CXXII. (CXXIV.) [*De Bunio.*] Bunium, quod alii aton, alii actinen, alii anemosphoron, prophetae paradacry, Aegyptii erxoïn, Romani scopam regium, Afri

ζιγὰρ[89], οἱ δὲ θεψὼ[90]], καυλὸν ἀνίησι τετράγωνον[91], καὶ ἐν αὐτῷ κλωνάρια περίπλεα φυλλαρίων λεπτῶν καὶ ἀνθῶν πολλὰ, τῷ μήκει δακτυλιαῖα· φύλλα δὲ πρὸς τῇ ῥίζῃ ὅμοια σελίνῳ, λεπτότερα δὲ πολλῷ, πρὸς τὰ τοῦ κορίου[92]· ἄνθος ἀνήθου· σπέρμα εὐῶδες, ὑοσκυάμου μικρότερον. Ἔστι δὲ οὐρητικὸν, θερμαντικὸν καὶ δευτέρων ἀγωγὸν, σπληνί τε καὶ νεφροῖς καὶ κύστει ἐπιτήδειον· χρῆσις δὲ αὐτοῦ, ὑγροῦ τε καὶ ξηροῦ, καὶ χυλισθέντος σὺν ταῖς ῥίζαις καὶ τοῖς καυλοῖς καὶ τοῖς φύλλοις μετὰ μελικράτου.

Κεφ. ρκγ΄. (ρκε΄.) [Περὶ Ψευδοβουνίου.] Ψευδοβούνιον θαμνίον ἐστὶ σπιθαμιαῖον ἐν Κρήτῃ, ἔχον φύλλα καὶ κλωνία[93] βουνίῳ ὅμοια, δριμέα. Δύναται δὲ καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ πινόμενα κλωνία ὅσον δ΄ σὺν ὕδατι στρόφους καὶ στραγγουρίαν καὶ πλευρᾶς πόνον[94] θεραπεύειν· διαφορεῖ δὲ καὶ χοιράδας μετὰ ἁλῶν καὶ οἴνου καταπλασσόμενα χλιαρά.

89) C. γιζάρ. 90) C. θεμψώ.

91) Quae sequuntur, verbotenus e cod. C. et Ald. transscripsi. Lectio vulgaris ad Oribas. ab Asulano formata, haec est: τετράγωνον, εὐμήκη, πάχος δακτυλιαῖον· φύλλα δὲ ὅμοια σελίνῳ.

92) C. τριβόλου. Lacuna τριβόλου ἢ κορίου. Dodon. πρὸς τῷ ἄκρῳ.

93) Καὶ κλωνία habent codd. Vindob. et Paris., Aldina etiam, sed post δριμέα positum. Asulan. cum rell. reiiciunt.

94) Cod. X. πλευρῶν ἀλγήματα.

zigar aut thepso vocant] caulem emittit tetragonum, cuius ramusculi numerosi, foliolis minutis floribusque confertim obsiti, longitudine digitales sunt: folia radicalia selinum aemulantur, multo tamen tenuiora, et ad coriandri formam accedunt. Flos est anethi, semen odoratum, hyoscyami semine minus. Ciet id urinas, excalefacit, et secundas evocat, lieni, renibus ac vesicae utile. Ceterum seminis, tam humidi quam sicci, itemque succi ex eo una cum radicibus, caulibus ac foliis expressi usus est ex aqua mulsa.

Cap. CXXIII. (CXXV.) [*De Pseudobunio.*] Pseudobunium fruticulus est dodrantalis in Creta, folia ramulosque bunii ferens, acri gustu. Quatuor eius ramuli ex aqua bibiti tormina, stranguriam laterisque dolores sanant: discutiunt et strumas, si cum sale et vino tepentes imponuntur.

Κεφ. ρκδ΄. (ρκϛ΄.) [Περὶ Χαμαικίσσου.] Χαμαίκισσος [οἱ δὲ χαμαιλεύκη, οἱ δὲ κισσὸς ἄκαρπος, οἱ δὲ γῆς στέφανος, οἱ δὲ σεληνῖτις, Ῥωμαῖοι ἕδερα πλουβιάτικα] φύλλα ἔχει ὅμοια κισσοῖς[95], μακρότερα[96] δὲ καὶ λεπτότερα, πολλά· κλωνία σπιθαμιαῖα, περίπλεα φύλλων ἀπὸ τῆς γῆς ε΄ ἢ ϛ΄· ἄνθη λευκοΐοις ὅμοια, λεπτότερα δὲ[97] καὶ πικρὰ πρὸς τὴν γεῦσιν ἰσχυρῶς· ῥίζα λεπτὴ, λευκὴ, ἄχρηστος· φύεται ἐν ἐργασίμοις χωρίοις. Ἁρμόζει δὲ τὰ φύλλα ἰσχιαδικοῖς, ὅσον τριώβολος ἐν ὕδατι κυάθοις τρισὶ πινόμενα ἐπὶ ἡμέρας μ΄ ἢ ν΄[98], καὶ ἴκτερον δὲ ἀποκαθαίρει, ὁμοίως πινόμενα πρὸς ϛ΄ ἢ ζ΄ ἡμέρας.

Κεφ. ρκε΄. (ρκζ΄.) [Περὶ Χαμαιπεύκης.] Χαμαιπεύκη[99] ποιεῖ πρὸς ὀσφύος ἀλγήματα, ἐν ὕδατι λεία πινομένη. [Ἐν

95) Cod. C. πυροῖς, quod cum Plin. 24, 84. (*spicata est tritici modo*) congruit.

96) Cum Fuchsio, stirp. hist. 877, reliqui commentatores fere omnes μικρότερα volunt: repugnant tamen codd. et interpretes prisci.

97) Solum λεπτότερα habent Oribas. et cod. C., λευκότερα καὶ λεπτότερα Ald., μικρότερα solum Asulan. cum sequentibus.

98) Plin. l. c. *septem diebus.*

99) Marcell., Ruell. et Valer. Cord. in codd. sic scriptum invenerunt, quod cum Plin. 24, 86. congruit. Χαμαιλεύκη, synonymon βηχίου (lib. 3. c. 116. [126.]) eodem nomine a Plinio 24, 85. distinguitur, *farfarum* dicta. Et, quanquam Galen. et Paull. χαμαιλεύκην a βηχίῳ removeant, in iis auctoribus nostra lectio substituenda esse videtur. Cf. Alpin. exot. p. 77.

Cap. CXXIV. (CXXVI.) [*De Chamaecisso.*] Chamaecissus [aliis chamaeleuce, aliis hedera sterilis, aut terrae corona, aliis selenitis, Romanis hedera pluviatica dicitur] folia habet hederae similia, sed longiora ac tenuiora, numerosa: ramulos a radice quinos senosve, dodrantales, foliosos: flores levcoïum (colore) referentes, minores tamen et gustu admodum amaros. Radix est tenuis, alba, inutilis. Nascitur in cultis locis. Folia conveniunt ischiadicis, dum tribus obolis in aquae cyathis totidem per quadraginta aut quinquaginta dies bibuntur: regium quoque morbum expurgant, simili modo pota per sex aut septem dies.

Cap. CXXV. (CXXVII.) [*De Chamaepeuce.*] Chamaepeuce facit adversus lumborum dolores, si trita ex

ἄλλῳ][100]. *Ἔστι δὲ ἡ βοτάνη ὁλόχλωρος, ἔχουσα φυλλάρια ἐπικαμπῆ, καὶ τοὺς κλάδους ἐπικαμπεῖς, καὶ ἄνθη ὡς ῥόδα.*

Κεφ. ρκϛ'. (ρκη'.) [Περὶ Βουγλώσσου.] Βούγλωσσον [προφῆται γόνος αἰλούρου, Ὀσθάνης σαννουχὶ[1]*, Αἰγύπτιοι ἀντὸν ἐριν͂βεσὼρ, Ῥωμαῖοι λογγαίβουμ, οἱ δὲ λίγγουα βόβουμ*[2]*, οἱ δὲ λιβανὶν*[3]*, Ἄφροι ἀνσανὰφ*[4]*, Δακοὶ βουδάλλα*[5]*]*[6] *ἔοικε φλόμῳ*[7]*· φύλλον δὲ ἔχει χαμαιπετὲς, τραχύ τε καὶ μελάντερον, ἀκανθῶδες καὶ μικρότερον*[8]*, ὅμοιον βοὸς γλώσσῃ· ὅπερ καθιέμενον εἰς τὸν οἶνον, εὐφρόσυνον δοκεῖ εἶναι. [Φύεται ἐν πεδίοις καὶ ὑποτραχέσι τόποις]*[9].

100) Sic Ald. 1) Sic C.; *τζανουχεί* Ald.

2) Hoc add. C.

3) C. addit *λικανεῖ.*

4) C. *ἀλσουνάλφ.*

5) Hoc addit C.

6) Quae iam sequuntur in Aldina, nothis adiudicata a Marcell., Asulan. et qui sequuti sunt, tam manifesto peregrina sunt, cum nullus codex antiquior habeat, neque interpretes prisci, neque medicorum quisquam, qui Dioscoridem excerpserunt, ut, ne uncinis quidem inclusa, audeam textui inserere. Sunt autem haec: *Γεννᾶται εἰς τόπους ὁμαλοὺς καὶ ἀτμώδεις* (*ἀμμώδεις* forte Sarac.). *Συνάγεται δὲ ἐν Ἰουλλίῳ μηνί. Φασὶ δὲ πρὸς ῥίγη λυσιτελεῖν· πρὸς μὲν τριταῖον, τοῦ ἔχοντος βουγλώσσου γ' καυλοὺς ὅλην ἀποτριτώσας μετὰ τῶν ῥιζῶν καὶ τοῦ σπέρματος τὴν βοτάνην, δίδου πιεῖν· τοῦ δὲ τέσσαρας ἔχοντος τῷ τεταρταΐζοντι· ἡ δὲ ἕψησις τούτων σὺν οἴνῳ· καὶ πρὸς ἀποστήματά φασιν αὐτὸ χρησιμεύειν.* In quo quidem panno assuto protinus insolentia verborum *εἰς* cum accus. loco *ἐν* cum dat., *λυσιτελεῖν* loco *ἀρήγειν*, *ὠφελεῖν* etc. et *Julius mensis* nos offendunt, cum *πυραμητόν* dixisset Diosc. Dein eadem in cap. de *ἀρνογλώσσῳ* suadentur, quae Plin. 25, 41. ad cynoglosson transtulit.

7) C. N. *φλοιῷ.* Serap. *caromas*, scilicet قرمس pro فلمس legit.

8) Duo haec adiectiva habent codd. C. et Cantacuz., *μικρότερον* etiam Oribas. et Serap.

9) Uncinis inclusa leguntur in cod. X.

aqua bibatur. Est autem herba tota viridis, foliolis ramisque inflexis, floribus rosaceis.

Cap. CXXVI. (CXXVIII.) [*De Buglosso.*] Buglossum [prophetae felis genituram, Osthanes sannuchi, Aegyptii anton erinbesor, Romani longaevum, aut linguam bovis, aut libanin, Afri ansanaph, Daci budalla vocant] verbasco simile est, folio in terram sparso, aspero tamen et nigriore, spinoso et minore, bubulae linguae simili: quod vino inditum hilaritatem afferre creditur. [Nascitur in campis et asperis locis.]

Κεφ. ρκζ΄. (ρκθ΄.) [*Περὶ Κυνογλώσσου.*] *Κυνόγλωσσον* [οἱ δὲ φυτὸν, οἱ δὲ καβαλλάτιον, οἱ δὲ σπληνίον, οἱ δὲ σκόλυμος, Ῥωμαῖοι λίγγουα κάνις, οἱ δὲ λίγγουα κανίνα] φύλλα ἔχει ἀρνογλώσσῳ τῷ πλατυφύλλῳ ἐμφερῆ, στενώτερα δὲ καὶ μικρότερα, χνοώδη· ἄκαυλον, ἐπὶ γῆς ἐστρωμένον· φύεται ἐν ἀμμώδεσι τόποις. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα λεῖα σὺν στέατι παλαιῷ ὑείῳ κυνόδηκτα καὶ ἀλωπεκίας καὶ κατακαύματα ἰᾶσθαι· ἑψηθεῖσα δὲ ἡ πόα, καὶ πινομένη σὺν οἴνῳ, κοιλίας ἐστὶ μαλακτική.

Κεφ. ρκη΄. (ρλ΄.) [*Περὶ Φυτεύματος.*] *Φύτευμα*[10] φύλλα ἔχει ὅμοια στρουθίῳ, μικρότερα δέ· καρπὸν πολὺν τετρημένον[11]· ῥίζην μακρὰν[12], λεπτὴν, ἐπιπόλαιον· ἣν ἀναγράφουσί τινες[13] εὐθετεῖν πρὸς φίλτρον.

Κεφ. ρκθ΄. (ρλα΄.) [*Περὶ Λεοντοποδίου.*] *Λεοντοπόδιον* [οἱ δὲ ζωόνυχον, οἱ δὲ ἀετώνυχον, οἱ δὲ κῆμος, οἱ δὲ δαμναμένη, οἱ δὲ ἰδιόφυτον, οἱ δὲ φυτοβασίλα, οἱ δὲ κρόσσιον, οἱ δὲ κροσσόφθοον, προφῆται αἷμα κροκοδείλου, οἱ δὲ

10) C. addit: οἱ δὲ ἀδρώδης, Ῥωμαῖοι ἀπλουμέρους.
11) C. τετμημένον.
12) Sic Marcell. et C.; μικρὰν vulgo.
13) C. ἥν τινες ἀνέγραψαν.

Cap. CXXVII. (CXXIX.) [*De Cynoglosso.*] Cynoglossum [aliis phyton, aliis caballation, aut splenion, aut scolymos dicitur, Romani linguam canis seu caninam appellant] folia habet plantaginis latifolia, sed angustiora, minora et lanuginosa. Caule caret, humique sternitur. Provenit in sabuletis. Vim habent folia trita cum adipe suillo veteri canum morsus, calvitiem et ambusta sanandi. Decocta vero herba et cum vino bibita alvum mollit.

Cap. CXXVIII. (CXXX.) [*De Phyteumate.*] Phyteuma habet folia struthio similia, sed minora: fructum copiosum, foratum; radicem longam, tenuem et superficialem, quam ad amatoria idoneam esse nonnulli tradunt.

Cap. CXXIX. (CXXXI.) [*De Leontopodio.*] Leontopodium [quod nonnulli zoonychon, alii aëtonychon, aut cemos, domitricem etiam et idiophyton, phytobasila, crossion et crossophthoon, prophetae sanguinem crocodili, aut

κροκομέριον, Αἰγύπτιοι δαφνοινὴς, Ῥωμαῖοι Μινέρκιουμ, οἱ δὲ νεουμάτους, οἱ δὲ Παλλάδιουμ, οἱ δὲ φλάμμουλα] διδακτυλιαῖόν ἐστι βοτάνιον, ἔχον φυλλάρια στενὰ[14], ὡς τεσσάρων δακτύλων ἢ καὶ τριῶν τὸ μῆκος, δασέα, ἐριωδέστερα[15] τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ[16] καὶ ὑπόλευκα· ἐπ' ἄκρων δὲ τῶν καυλῶν κεφάλια ὥςπερ τετμημένα[17], ἐν οἷς ἄνθη μέλανα[18]· ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ[19] δυςθεώρητος διὰ τὸν περικεχυμένον αὐτῷ[20] χνοῦν· ῥίζα δ' ὕπεστι μικρά. Φασὶ δὲ καὶ ταύτην εὐχρηστεῖν εἰς φίλτρα περιαπτομένην, καὶ φύματα διαφορεῖν[21].

Κεφ. ρλ'. (ρλβ'.) [Περὶ Ὑπογλώσσου.] Ὑπόγλωσσον[22] [οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἀντίῤῥινον, οἱ δὲ ἀνάῤῥινον, οἱ δὲ καὶ λυχνίδα ἀγρίαν καλοῦσι] θαμνίσκος ἐστὶ μυρσίνῃ ἀγρίᾳ καὶ λεπτῇ[23] τὰ φύλλα ὅμοιος· κόμην δὲ ἀκανθώδη ἔχει καὶ

14) Asul. addit ἰσχυρά, quod sequentes repetunt, nec tamen legitur in Ald., nec in codd.

15) Sic cod. C., Ald., Cornar., Goup. et Sarac.; εὐωδέστερα Asul. et Marcellus.

16) Asul. τὴν ῥίζαν.

17) Sic cod. C., Ald., Hermol., cod. Paris. apud Goupyl.; τετρημένα Asulan. et qui sequuntur.

18) C. μήλινα.

19) Sarac. αὐτῷ.

20) Sarac. αὐτοῦ.

21) Cur ultima περιαπτ. — διαφορεῖν Asul. reiecerit, non liquet, cum in codd. et Ald. adsint.

22) Sic cod. C., Plin., Galen. et Paull.; ἱππόγλωσσον vulgo.

23) Dalechamp. p. 206. mavult λευκῇ.

crocomerion, Aegyptii daphnoenes, Romani Minercium; aut neumatum, Palladium etiam et flammulam vocant]. Herbula est duorum digitorum, foliola habens angusta, trium aut quatuor digitorum (transversorum) longitudine, hirsuta; quaeque radici proxima sunt magis lanata et albicantia. In summis caulibus capitula sunt incisa, in quibus flores nigricantes. Semen vero visu difficile est, propter circumfusam lanuginem. Radix subiacet parva: quam etiam tradunt amuleti ratione alligatam ad amatoria prodesse, et tubercula discutere.

Cap. CXXX. (CXXXII.) [*De Hypoglosso.*] Hypoglossum [nonnulli et hoc antirrhinum vel anarrhinum, alii et lychnidem agrestem vocant]. Fruticulus est folia habens myrti sylvestris tenuisque figura; comam autem

ἐπ' ἄκρου ὥςπερ γλωσσίδια, παραφύσεις μικρὰς[24] παρὰ τοῖς φύλλοις. Δοκεῖ δὲ ἡ κόμη περίαμμα εἶναι χρήσιμον κεφαλαλγοῦσι· μίγνυται δὲ καὶ εἰς μαλάγματα ἥ τε ῥίζα καὶ τὸ χύλισμα.

Κεφ. ρλα'. (ρλγ'.) [Περὶ Ἀντιῤῥίνου.] Ἀντίῤῥινον[25], οἱ δὲ ἀνάῤῥινον, ἔνιοι δὲ καὶ ταύτην λυχνίδα ἀγρίαν ἐκάλεσαν· πόα ἐστὶν ἐμφερὴς ἀναγαλλίδος φύλλοις καὶ καυλῷ· τὰ δὲ ἄνθη λευκὰ, ἐμπόρφυρα, εὐειδῆ[26]· διὸ καὶ ἀγρία λυχνὶς ἐκλήθη· καρπὸν δὲ φέρει μόσχου ῥισὶν ὅμοιον, [ῥούσιον ἰδεῖν][27]. Ἱστορεῖται δὲ τοῦτο ἀντιπαθὲς εἶναι φαρμάκοις περιαπτόμενον, ἐπίχαρίν τε ποιεῖν ἀλειφόμενον σὺν ἐλαίῳ κρινίνῳ ἢ κυπρίνῳ.

Κεφ. ρλβ'. (ρλδ'.) [Περὶ Καταναγκης.] Κατανάγκη [οἱ δὲ δαμναμένη[28], οἱ δὲ Διονυσιὰς, οἱ δὲ θύρσιον, οἱ δὲ δῆμος, οἱ δὲ κῆμος, οἱ δὲ κρότιον, προφῆται ἀρχαρὰς, οἱ

24) Sic cod. C.; ὥςπερ γλωσσίδα παρὰ τ. φ. vulgo. Ἐπ' ἄκρου, καὶ ὥςπερ γλωττίδας παρὰ τ. φ. Dalechamp. Καὶ ἀπ' ἄκρου ὥςπερ ἐπιγλωττίδας παρὰ τ. φ. Lacuna. Cf. Fab. Columna phytob. p. 55.

25) Κυνοκέφαλον C.

26) Sic codd. C. et N.; ἄνθη πορφυρᾶ, ὅμοια λευκοΐῳ, μικρότερα δέ editt.

27) Uncinis inclusa desunt in codd. Vindob.

28) Ald. δαμναμέτη.

spinosam, et versus apicem appendices parvas, ceu lingulas, secundum folia exeuntes. Coma caput dolentibus amuletum utile creditur. Radix succusque expressus malagmatis admiscentur.

Cap. CXXXI. (CXXXIII.) [*De Antirrhino.*] Antirrhinum, aliis anarrhinum: non desunt, qui et hanc lychnidem dicant agrestem. Herba est foliis cauleque anagallidem referens, flores albi, purpurascentes, aspectu amoeni: quapropter et lychnis agrestis vocatur. Fructum fert vituli nares repraesentantem (rubricae colore). Traditur amuleti instar adalligatum veneficiis adversari, iisque gratiam conciliare, qui eo cum oleo liliaceo cyprinove peruncti fuerint.

Cap. CXXXII. (CXXXIV.) [*De Catanance.*] Catanance [quae et domitrix et dionysias et thyrsion, demos etiam et cemos, aut crotion, prophetis archaras et

δὲ ἀρκόπους, Ῥωμαῖοι ἕρβα φιλικλὰ, οἱ δὲ δατίσκα, οἱ δὲ Ἰόβις μάδιους, Δακοὶ καροπίθλα.] Ἡ μέν τις αὐτῆς ἔχει φύλλα μακρὰ, ὡς κορωνόποδος, ῥίζαν λεπτὴν, σχοινώδη, κεφαλὰς δὲ ϛ′ ἢ ζ′, ἐν αἷς καρπὸς ὅμοιος ὀρόβῳ· κάμπτεται δὲ ξηραινόμενος[29] εἰς[30] τὴν γῆν, καὶ ἰκτίνου ὄνυξιν ὁμοιοῦται νεκροῦ[31]. Τὸ δὲ ἕτερον μήλου μέγεθος ἔχει μικροῦ[32], ῥίζαν δὲ μικράν[33]· τὰ δὲ φύλλα σχήματι καὶ χροιᾷ ἐοικότα ἐλαίᾳ, μαλακὰ δὲ, ἐπὶ γῆς ἐστρωμένα καὶ ἐπεσχισμένα· καρπὸν ἐπὶ ῥαβδίοις μικρὸν, τετρημένον κατὰ πολλὰ μέρη, ὡς ἐρέβινθον[34]· ἀμφοτέρας δὲ ἱστοροῦσί τινες εἰς φίλτρα ἁρμόζειν· χρῆσθαι δὲ λέγουσιν αὐταῖς τὰς θεσσαλὰς γυναῖκας.

Κεφ. ρλγ′. (ρλέ.) [Περὶ Τριπολίου.] Τριπόλιον[35] [οἱ δὲ ψυχὴν, οἱ δὲ μηρὶς, οἱ δὲ ποταμογείτων, οἱ δὲ σταχυΐτης, Ῥωμαῖοι κολιουμάρης]. Φύεται ἐν παραθαλασσίοις

29) Sarac. mavult ξηραινομένη.
30) Sic cod. N.; ἐπί vulgo.
31) C. ἰκτῖνος νεκροῦ ὄνυχι ὁμ.
32) C. μικροῦ μηλίνου.
33) Quod editt. habent ὅσον ἐλαία, deest in codd., et manifesto redundat.
34) Asulan. solus addit φοινικοῦν, quod deest in codd. et Ald.
35) Serap. *Turbith* appellat, et in textu *Caricamon*. Illud تربد ex تربل (*tripol*) manifesto ortum. *Caricamon* e καλιουμάρης forte natum est.

arcopus, Romanis herba filicula, aut datisca, aut Iovis madius, Dacis caropithla vocatur]. Altera eius species habet folia longa, velut coronopodis, radicem tenuem, iunceam, capitula sena aut septena, in quibus semen ervo simile. Arescens in terram curvatur, atque ad speciem unguium milvi exanimati. Alterum vero pomi parvi mole est, radicem habet parvam, folia oleae figura et colore, mollia tamen, per terram strata et divisa: fructum in virgulis minutum, multifariam foratum, ciceris figura. Utramque narrant nonnulli in amatoria expeti, thessalisque mulieribus in usu esse.

Cap. CXXXIII. (CXXXV.) [*De Tripolio.*] Tripolium, [quod nonnulli psychēn, alii merida, alii potamogetona aut stachyïten, Romani calamarem nominant]

τόποις[36], οὓς ἐπικλύζει θάλασσα καὶ ὑποχωρεῖ, οὔτε δὲ ἐν ξηρᾷ, οὔτε ἐν θαλάσσῃ· φύλλα δὲ ἔχει ἰσάτῃ[37] παραπλήσια, ξηρὰ[38], πλατύτερα[39] μέντοι· καυλὸν σπιθαμιαῖον, ἄνωθεν ἐπεσχισμένον. Ταύτης ἱστορεῖται τὸ ἄνθος[40] τρὶς τῆς ἡμέρας μεταβάλλειν τὸ χρῶμα, πρωῒ[41] μὲν λευκὸν, κατὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν πορφυρίζον, ὀψὲ[42] δὲ φοινικοῦν· ῥίζα λευκὴ, εὐώδης[43], θερμαντικὴ γευομένῳ· ἥτις πινομένη ἐν οἴνῳ < β′ πλῆθος, κατὰ κοιλίας ὕδωρ ἄγει καὶ οὖρα· τέμνεται δὲ καὶ εἰς ἀλεξιφάρμακα.

Κεφ. ρλδ′. (ρλϛ′.) [Περὶ Ἀδιάντου.] Ἀδίαντον[44], οἱ δὲ πολύτριχον, οἱ δὲ καλλίτριχον, οἱ δὲ τριχομανὲς, οἱ δὲ ἐβενότριχον, [οἱ δὲ ἄργιον, οἱ δὲ κόριον ἔνυγρον, Αἰγύπτιοι ἐπιὲρ, Ῥωμαῖοι κιγκινάλις, οἱ δὲ τέῤῥαι καπίλλους, οἱ δὲ σουπερκίλιουμ τέῤῥαι, Δακοὶ φιθοφθεθελά], φυλλάρια ἔχει

36) Plin. et Lacuna πέτραις.

37) Codd. et editt. omnes sic scribunt, quanquam ἰσάτιδι vera sit lectio.

38) Ξηρά est in codd. et in Ald., reiicitur a Marcello et editoribus sequentibus, vindicatur a Fab. Columna ecphras. 1. p. 162.

39) Sic C., quam lectionem et Columna praefert; παχύτερα Oribas. et editt.

40) Lacuna τὰ φύλλα.

41) C. ἕωθεν. 42) C. δείλης.

43) Lacuna λευκή. Anguill. e Crateva solum παχυτέρα.

44) In cod. C. inscribitur Καλλίτριχον.

nascitur in maritimis locis, quae mare inundat, vicissim vero retro cedit: sed neque in sicco provenit, neque in mari ipso. Folia habet isati similia, sed exsucca et latiora; caulem dodrantalem, superne divisum. Eius flos ter de die colorem mutare perhibetur: ita ut mane candidus, meridie purpureus, vesperi puniceus sit. Radix est alba, odorata, gustu calefaciens: quae drachmis duabus in vino pota, aquas urinamque per alvum ducit. Conciditur et in medicamenta, quae alexipharmaca vocant.

Cap. CXXXIV. (CXXXVI.) [*De Adianto.*] Adiantum, quod et polytrichum et callitrichum et trichomanes et ebenotrichum dicunt, [nonnulli et argion et coriandrum aquaticum; Aegyptii epier, Romani cincinalem, aut terrae capillum, supercilium etiam terrae, Daci phithophthe-

κοριάνδρῳ ὅμοια, ἐπεσχισμένα ἐπ' ἄκρον· τὰ δὲ ῥαβδία[45] μέλανα, ἰσχυρῶς λεπτὰ[46], σπιθαμιαῖα, στίλβοντα[47]· οὔτε δὲ καυλὸν, οὔτε ἄνθος, οὔτε καρπὸν φέρει· ῥίζα ἄχρηστος. Δύναται δὲ τὸ ἀφέψημα τῆς πόας πινόμενον βοηθεῖν ἀσθματικοῖς, δυσπνοϊκοῖς, ἰκτερικοῖς, σπληνικοῖς, δυσουροῦσι· θρύπτει δὲ καὶ λίθους, καὶ κοιλίαν ἵστησι, καὶ θηριοδήκτοις βοηθεῖ· καὶ στομάχου ῥεύματι, σὺν οἴνῳ πινόμενον· ἄγει δὲ καὶ ἔμμηνα καὶ λόχια· ἵστησι δὲ καὶ αἵματος ἀναγωγήν· καταπλάττεται δὲ καὶ πρὸς θηριόδηκτα ὠμὴ, καὶ ἀλωπεκίας δασύνει, χοιράδας διαφορεῖ[48]· καὶ ἀποσμᾷ πίτυρα καὶ ἀχῶρας σὺν κονίᾳ· σὺν λαδάνῳ δὲ καὶ μυρσινίνῳ καὶ ὑσσώπῳ[49] καὶ οἴνῳ τρίχας ῥεούσας παρακρατεῖ· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ αὐτοῦ, σὺν κονίᾳ καὶ οἴνῳ σμηχόμενον, ποιεῖ καὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας καὶ τοὺς ὄρτυγας μαχιμωτέρους, μιγνύμενον τῇ τροφῇ· [φυ-

45) Sic C., et N.; καυλία, ἐφ' ὧν ἐπέφυκε vulgo.

46) Sic Oribas. et Ald.; ἰσχυρῶς λεῖα C., ἰσχυρὰ καὶ λεπτὰ Serap. et Matthiol. cod.

47) His addit Ald. φύλλα ὅμοια πτέριδι, μικρὰ λίαν. Quod sine codicum interpretumque priscorum auctoritate omnino reiiciendum est. Valer. Cord. ad h. l. p. 72 b.

48) Sic cod. C., qui tamen adiicit καὶ ἀποστήματα loco sequentis: σκορπίζει vulgo.

49) Sic Serap., Ald., Goupyl.; οἰσύπῳ Lacuna et Sarac.

thela.] Foliola habet coriandro similia, apice incisa: virgulae sunt nigrae, valde subtiles, spithameae, splendentes. At neque caulem, neque florem, neque fructum fert. Radix est inutilis. Decoctum herbae epotum anhelantibus aut dyspnoeicis, morbo regio, lienis vitio et urinae difficultate laborantibus prodest. Calculos quoque comminuit, alvum cohibet, et venenatorum morsibus resistit. Contra stomachi fluxiones in vino bibitur. Menstrua insuper ciet et secundas. Sed et sanguinis reiectiones inhibet. Contra venenatorum morsus herba cruda illinitur: calvitiem eadem pilis donat, et strumas discutit. Ex lixivio furfures et achores detergit. Cum ladano vero ac myrtino et susino aut hyssopo etiam et vino defluentes capillos continet: sed et decoctum eius, affrictum cum lixivio et vino, idem praestat. Facit et gallinaceos et coturnices pugnaciores, in pabulum eorum additum. Circa

τεύεται δὲ ἐπ᾽ ὠφελείᾳ προβάτων ἐν ταῖς μάνδραις[50]. Φύεται δὲ ἐν παλισκίοις[51] τόποις καὶ τοίχοις ἐνίκμοις καὶ περὶ τὰς κρήνας.

Κεφ. ρλε΄. (ρλζ΄.) [Περὶ Τριχομανοῦς.] Τριχομανὲς, [οἱ δὲ πτέριον, οἱ δὲ ὄπτερον, Ῥωμαῖοι καπιλλάρεμ, οἱ δὲ πίνουλαμ, οἱ δὲ φιλίκλαμ] οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἀδίαντον καλοῦσι· φύεται κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους, ὅμοιον πτέριδι, μικρὸν, λεῖον[52]· στοιχηδὸν ἐξ ἑκατέρου μέρους τὰ φύλλα ἔχον λεπτὰ, φακοειδῆ, ἐναντία ἀλλήλοις, ἐπὶ ῥαβδίων λεπτῶν καὶ στιλπνῶν καὶ στρυφνῶν, ὑπομελάνων. Δοκεῖ δὲ τὰ αὐτὰ δύνασθαι τῷ προειρημένῳ.

Κεφ. ρλϛ΄. (ρλη΄.) [Περὶ Ξανθίου.] Ξάνθιον, οἱ δὲ φάσγανον, οἱ δὲ ἀντιθέσιον, οἱ δὲ χάσκανον, οἱ δὲ χοιραδόλεθρον, οἱ δὲ καὶ ταύτην ἀπαρίνην καλοῦσι, [Ῥωμαῖοι λάππαμ]. Φύεται ἐν εὐγείοις τόποις καὶ λίμναις ἀνεξηραμέναις. Καυλὸν ἔχει πηχυαῖον, λιπαρὸν, γωνιοειδῆ[53] καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ μασχάλας πλείονας· ἀτραφάξει δὲ τὰ φύλλα ἐμ-

50) Ultima desunt in codd. Vindob., habet tamen Serap.

51) Ald. addit *καὶ ἑλώδεσι*, C. *καὶ ἀχυρώδεσι*.

52) Sic Oribas.; *λίαν* Ald., *λείαν* Asul., Marcell., Cornar. et Goupyl.

53) C. *γωνιώδη*. Asul., Marc., Cornar. *γωνοειδῆ*.

ovilia quoque in usum pecorum plantatur. Nascitur in umbrosis locis et muris humidis ac circa fontes.

Cap. CXXXV. (CXXXVII.) [*De Trichomane.*] Trichomanes [quod alii pterion aut opteron vocant, Romani capillarem, pinnulam et filiculam]: nonnulli et hoc nominant adiantum. Nascitur iisdem locis, filici simile, exile, glabrum. Folia tenuia, lenticulae similia, serie duplici utrinque disposita, opposita inter se, in virgulis itidem tenuibus, lucidis, austeris, nigricantibus. Eadem, quae modo dictum, praestare videtur.

Cap. CXXXVI. (CXXXVIII.) [*De Xanthio.*] Xanthium, alii phasganon, alii antithesion, chascanon aut choeradolethron, nonnulli et aparinen vocant, [Romani lappam.] Nascitur in solo laeto ac in lacubus siccatis. Caulem habet cubitalem, pinguem, angulosum, axillis pluribus: folia vero atriplicis, incisuras habentia, nastur-

φερῆ ἔχει, ἐντομὰς ἔχοντα, καρδάμῳ δὲ τὴν ὀσμὴν παραπλήσια· καρπὸν δὲ στρογγύλον, ὡς ἐλαίαν μεγάλην, ἀκανθώδη, ὡς πλατάνου σφαίρας, ἀντιλαμβανόμενον τῶν ἱματίων κατὰ[54] τὴν ψαῦσιν. Δύναται δὲ ὁ καρπὸς, πρὶν τελείως ξηρανθῆναι συλλεγεὶς[55] καὶ κοπεὶς καὶ ἀποτεθεὶς εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον, ξανθὰς τρίχας ποιεῖν, ἐάν τις ἐπὶ τῆς χρήσεως λαβὼν τρυβλίου πλῆθος ἐξ αὐτοῦ, διείς τε ὕδατι χλιαρῷ, καὶ προεκνιτρώσας τὴν κεφαλὴν καταπλάσῃ· τινὲς δὲ καὶ μετ' οἴνου κόψαντες αὐτὸ, ἀποτίθενται· καταπλάττεται δὲ καὶ πρὸς οἰδήματα ὁ καρπὸς ἐπιτηδείως.

Κεφ. ρλζ΄. (ρλθ΄.) [Περὶ Αἰγίλωπος.] Αἰγίλωψ [οἱ δὲ σιτόσπελος, οἱ δὲ σίφων, οἱ δὲ βρῶμος, Ῥωμαῖοι ἀβένα][56] βοτάνιόν ἐστι φύλλα πυρῷ ἔχον ὅμοια, μαλακώτερα δὲ, ἐπ' ἄκρας δὲ τῆς κεφαλῆς καρποὺς ἔχον ἐν β΄ ἢ γ΄ ἐλύτροις[57], ἐφ' ὧν ἀθέρες οἱονεὶ τρίχες ἐκπεφύκασι· θεραπεύει δὲ ἡ πόα μετὰ ἀλεύρου καταπλασθεῖσα αἰγιλώπια, καὶ σκλη-

54) Sic codd. et editt., exceptis Goup. et Sarac., qui μετά habent.

55) C. συναχθείς.

56) His addit cod. C.: οἱ δὲ ἀπιάτην, οἱ δὲ ἀκρόσπελος, Ἄφροι γυμμάθ.

57) Sic cum Serap. et Avicenna lego. Codd. C. et N. καρπὸν ἔχον γ΄ ἢ δ΄ ἐνίοτε καὶ ἐρυθρά. Editt. καρποὺς ἔχον β΄ ἢ γ΄ ἐρυθρούς.

tium odore imitantia: fructum teretem, grandis olivae instar, et platani globulorum modo spinosum, qui contactu vestibus adhaerescit. Is ante collectus, quam perfecte siccescat, dein tusus ac fictili vase reconditus, flavos facit capillos; siquidem, cum usus exigit, eius heminam aqua tepida diluas, moxque eo caput, nitro ante perfrictum, illinas. Sunt et qui in vino tundant atque ita asservent. Commode quoque oedematis fructus imponitur.

Cap. CXXXVII. (CXXXIX.) [*De Aegilope.*] Aegilops [quam et sitospelos, et siphonem et bromon, Romani vero avenam vocant] herbula est, quae folia tritici habet, sed molliora, et in summo capite semina in binis ternisve involucris, e quibus aristae velut capillaceae enascuntur. Herba cum farina imposita sanat aegi-

ρίας διαφορεῖ[58]· ἀποτίθεται δὲ ὁ χυλὸς πρὸς τὰ αὐτὰ, μιγεὶς ἀλεύρῳ καὶ ξηρανθείς.

Κεφ. ρλη'. (ρμ'.) [Περὶ Βρώμου[59].] Βρῶμος [οἱ δὲ σιφώνιον, οἱ δὲ ἀκρόσπελος, Ῥωμαῖοι ἀβέναμ] πόα ἐστὶν αἰγίλωπι ἐμφερὴς, δύναμιν ἔχουσα ἐπιξηραντικήν· ἀφεψηθεῖσαν οὖν σὺν ταῖς ῥίζαις μεθ' ὕδατος, ἕως ἀποτριτωθῇ[60] τὸ ἀπόζεμα, διϋλίζων αὐτὸ ἐπίμισγε μέλι τοσοῦτον καὶ ἕψει, μέχρις ἂν σχῇ πάχος ὑγροῦ μέλιτος· καὶ ποιεῖ ἐπὶ τῶν ὀζαινικῶν, εἰ βρέχων ὀθόνην προστίθῃς τῷ μυκτῆρι, καὶ καθ' ἑαυτὸ μέντοι ποιεῖ οὕτως· ἔνιοι δὲ ἀλόην λειώσαντες παραμίσγουσι, καὶ οὕτω χρῶνται· ποιεῖ δὲ καὶ μετὰ ῥόδων ξηρῶν ἀφεψηθεὶς σὺν οἴνῳ πρὸς τὰς τοῦ στόματος δυσωδίας.

Κεφ. ρλθ'. (ρμα'.) [Περὶ Γλαυκός.] Γλαὺξ κυτίσῳ[61] ἢ φακῷ τὰ φύλλα ἔοικεν, ὧν τὰ κάτωθεν λευκότερα, ἄνωθεν δὲ χλωρά· κλωνία δὲ ἐπὶ γῆς[62] ἀνίησι ε' ἢ ς', λεπτὰ,

58) Ultimum non habet cod. C., attamen Serap.

59) Adulterinum hoc caput esse, inde iam Marc. effecit, quod in pluribus vetustis exemplaribus desit, desit etiam in Oribasio, Paullo et Serapione, dictio quoque aliquantum peregrina sit.

60) C. εἰς τρίτον ἔλθῃ.

61) Sic e Plinio Ruell. et Sarac. correxerunt. Sic et cod. C. Κιττῷ editt. Ald. — Goupyl.

62) Sic e Plin. et codd. correxit Marcell.; ἀπὸ γῆς vulgo.

lopas, duritiasque discutit. Ad eadem succus cum farina permixtus siccatusque reconditur.

Cap. CXXXVIII. (CXL.) [*De Avena.*] Avena [quam et siphonion et acrospelos vocant] herba est aegilopi cognata, vi gaudens exsiccante. Quapropter si cum radicibus in aqua decoquatur ad tertias, iurique colato par modus mellis admisceatur rursumque discoquatur, donec mellis crassitudinem adipiscatur, medicamentum parabitur, quo imbutum linteum et naribus etiam per se inditum, ad graveolentia narium ulcera efficax erit. Sunt, qui tritam aloën addant, eodemque modo utantur. Cum rosis siccis in vino decocta gravem oris halitum emendat.

Cap. CXXXIX. (CXL.) [*De Glauce.*] Glaux folia cytiso aut lenti similia habet, supra virentia, subtus albidiora: ramulos spargit per terram quinque aut sex, tenues,

σπιθαμιαῖα ἀπὸ τῆς ῥίζης· ἄνθη λευκοΐοις[63] ὅμοια, μικρότερα δὲ, πορφυρᾶ· φύεται παρὰ θάλατταν· αὕτη ἑψομένη μετὰ ἀλεύρου κριθίνου καὶ ἁλὸς καὶ ἐλαίου, καὶ ῥοφηθεῖσα, γάλα σβεννύμενον ἀνακαλεῖται.

Κεφ. ρμ΄. (ρμβ΄.) [Περὶ Πολυγάλου.] Πολύγαλον θαμνίον ἐστὶ σπιθαμιαῖον, ἔχον φύλλα φακοειδῆ, γεύσει ὑπόστρυφνον[64]· ποθὲν δὲ καὶ τοῦτο γάλα δοκεῖ πλεῖον ποιεῖν.

Κεφ. ρμα΄. (ρμγ΄.) [Περὶ Ὀσύριδος.) Ὄσυρις, φρυγάνιον μέλαν, λεπτόραβδον, δύσθραυστον, καὶ περὶ αὐτὸ φυλλάρια[65], ὥςπερ λίνου, μέλανα καταρχὰς, μεταβαλλόμενα δὲ ὑπέρυθρα γίνονται· ταύτης τὸ ἀφέψημα πινόμενον ἰκτέρῳ βοηθεῖ.

Κεφ. ρμβ΄. (ρμδ΄.) [Περὶ Σμίλακος τραχείας.] Σμίλαξ τραχεῖα [οἱ δὲ ἐπακτῖτις[66], οἱ δὲ λυκάνθεμον, οἱ δὲ κυνόςβατον, οἱ δὲ ἀνίκητον, οἱ δὲ ἡλιόφυτον, οἱ δὲ ἀνατολικὸν, οἱ δὲ δυτικὸν, οἱ δὲ ἑλίδη[67], Αἰγύπτιοι λυϊσθῆ[68],

63) Sic Sarac.; λευκοΐᾳ Ald., Goupyl.

64) Cod. C. ὑποστύφον.

65) In editt. additur γ΄, ἔστι δὲ καὶ δ΄ ἢ ε΄ ἢ ς΄ αὐτῆς. Quae satis inepta desunt in Plin., Oribas. et bonis codd.

66) Sic cod. C.; ἐπαπήτης N., ἐπάπιτις Ald.

67) C. addit οἱ δὲ κλυτόν.

68) C. λυειαθῆ, οἱ δὲ κόννυσσον.

a radice spithamaeos: flores albae violae, minores tamen et purpureos. Nascitur iuxta mare. Ipsa decocta cum farina hordeacea, sale et oleo, in sorbitione lac suppressum provocat.

Cap. CXL. (CXLII.) [*De Polygalo.*] Polygalon fruticulus est spithamaeus, folia habet lentiformia, gustu austero. Potus is itidem lactis abundantiam facere creditur.

Cap. CXLI. (CXLIII.) [*De Osyride.*] Osyris virgultum est nigrum, tenuibus virgis fractuque difficilibus: ambeunt id foliola lini similia, initio nigra, dein, colore mutato, rubescentia. Decoctum eius potu iuvat arquatos.

Cap. CXLII. (CXLIV.) [*De Smilace aspera.*] Smilax aspera [nonnulli epactitin, alii lycanthemon, cynosbaton, aniceton etiam et heliophyton, anatolicon et dyticon, denique helidem, Aegyptii autem lyisthe, Romani mer-

Ῥωμαῖοι μεργῖνα [69], Θοῦσκοι ῥαδία·] τὰ μὲν φύλλα ἔχει περικλυμένῳ ὅμοια καὶ κλήματα πολλὰ, λεπτὰ, ἀκανθώδη, ὡς παλίουρος ἢ βάτος· ἑλίσσεταί τε περὶ τὰ δένδρα ὡς ἄνω καὶ κάτω νεμομένη· καρπὸν δὲ φέρει βοτρυώδη, ὡς ἐπιφυλλίδα [70], πεπανθέντα δὲ ἐρυθρὸν, ὑποδάκνοντα ἠρέμα ἐν τῇ γεύσει· ῥίζαν σκληρὰν, παχεῖαν· φύεται ἐν τόποις ἑλώδεσι καὶ τραχέσι. Ταύτης τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπὸς θανασίμων ἐστὶν ἀντίδοτος, προπινόμενα καὶ ἐπιπινόμενα· παραδέδοται, ὅτι ἐάν τις ἀρτιγενεῖ [71] παιδίῳ τρίψας τι τούτων δῷ πιεῖν, ὑπ' οὐδενὸς δηλητηρίου φαρμάκου βλαβήσεται· τέμνεται δὲ καὶ εἰς ἀλεξιφάρμακα [72].

Κεφ. ρμγ'. (ρμε'.) [Περὶ Σμίλακος λείας.] Σμίλαξ λεία ὅμοια κισσῷ τὰ φύλλα ἔχει, μαλακώτερα δὲ καὶ λειότερα καὶ λεπτότερα [73], τὰ δὲ κλήματα, ὥσπερ ἡ πρὸ αὐτῆς, ἀκάνθας οὐκ ἔχοντα· ἑλίσσεται περὶ τὰ δένδρα, ὥσπερ ἡ

69) C. addit οἱ δὲ βούλουκρουμ λέντουμ.

70) Non deest ὡς ἐπιφυλλίδα in textu Ald., nec superfluum est. Cf. Bodaeum ad Theoph. 3. p. 280. Sed Asulan. reiecit.

71) C. ἀῤῥηγενεῖ.

72) Ultimum deest in Ald.

73) λεπτότερα deest in cod. C.

ginam, Etrusci radiam appellant] folia habet periclymeni, sarmenta multa, tenuia, paliuri aut rubi modo spinosa: arboribus semet circumvolvit, sursum deorsumque iis pasta. Fructum vero profert racemosum, velut exilem labruscae racemulum, qui, ubi maturuit, colorem obtinet rubrum, gustuque leniter mordet. Radicem duram habet crassamque. Nascitur locis palustribus asperisque. Huius folia fructusque letalium antidota sistunt, seu ante, seu post bibantur. Quin et memoriae proditum est, si quis horum aliquid tritum infanti recens nato propinaverit, nulla ei postea esse venena nocitura. Conciditur et ad alexipharmaca.

Cap. CXLIII. (CXLV.) [*De Smilace laevi.*] Smilax laevis habet folia hederae similia, sed molliora, laeviora et tenuiora: surculi se eodem modo habent ac prioris: sed nequaquam spinosi. Circumvolvitur arboribus

προτέρα· καρπὸν δὲ ἔχει θέρμου [74] μέλανα, μικρόν· ἀεὶ δὲ ἐπάνω ἔχοντα ἄνθη λευκὰ, πολλὰ κατὰ πᾶσαν τὴν σμίλακα καὶ περιφερῆ· καὶ σκηναὶ δι' αὐτῆς γίνονται τοῦ θέρους· φυλλοῤῥοεῖ δὲ τῷ φθινοπώρῳ. Τούτου ὁ καρπὸς μετὰ δορυκνίου πινόμενος, τριώβολον ἀττικὸν ἑκατέρου [75] ἐνύπνια ποιεῖν πολλὰ καὶ ταραχώδη [76] ἱστορεῖται.

Κεφ. ρμδ΄. (ρμς΄.) [Περὶ Μυρσίνης ἀγρίας.] Μυρσίνη ἀγρία [77], οἱ δὲ μυρτάκανθα [78], οἱ δὲ ἱερόμυρτον, οἱ δὲ ὀξυμυρσίνη, [οἱ δὲ μυάκανθα, οἱ δὲ ἄγονον, οἱ δὲ σκίγκος, οἱ δὲ μίνθη, οἱ δὲ κατάγγελος, οἱ δὲ ἀνάγγελος, οἱ δὲ ἄκαιρον, οἱ δὲ ὀκνηρὸν, οἱ δὲ κίνην, οἱ δὲ λειχήνη, οἱ δὲ χαμαιπίτυς, οἱ δὲ χαμαιμύρτη, Βοιωτοὶ δὲ γυρηνίας, προφῆται γόνος Ἡρακλέους, Ῥωμαῖοι ῥούσκουμ·] τὸ μὲν φύλλον μυρσίνῃ ἔχει ὅμοιον, πλατύτερον [79] δὲ, λογχοειδὲς, ὀξὺ ἐπ' ἄκρου· τὸν δὲ καρπὸν στρογγύλον, μέσῳ τῷ πετάλῳ περι-

74) Lobel. advers. p. 271. ἔρβου (vox latina). Dalechamp. p. 1423. suspicatur ἐπὶ θυλάκου s. ἐπὶ τοῦ ἕρκους.

75) Sic cod. C. et Matthiol.

76) Sic cod. C. Editt. omittunt ποιεῖν; post ταραχώδη ponunt ὁρᾷν.

77) In cod. C. inscribitur Μυρτάκανθον.

78) In Ald. adest, a Sarac. male ad marginem relegatur. In cod. Paris. caput hoc incipit: Μυῤῥίνη ἀγρία, ἢ ὀξυμυῤῥίνη, ἧς ἀσπάραγος νεοθαλὴς διουρητικὸς ὢν, καρπὸν ἔχει περιφερῆ, ἐρυθρὸν ἐν τῷ πεπαίνεσθαι etc.; ea ipsa sunt Oribasii verba.

79) C. ἐλαττότερον.

ut prior: fructum vero gerit ceu lupini, nigrum, parvum: cui semper insident flores candidi, per omnem plantam numerosi et rotundi. Ex hac per aestatem tentoria seu umbracula conficiuntur: sed autumno folia amittit. Huius fructus cum dorycnio potus, singulorum drachmae semisse efficere narratur insomnia multa et turbulenta.

Cap. CXLIV. (CXLVI.) [*De Myrto sylvestri.*] Myrtus agrestis, quam et myrtacanthen, hieromyrton et oxymyrsinen, [alii myacanthan, agonon, scincum, mentham, catangelon, anangelon, acaeron, ocneron, cinen, lichenen, chamaepityn, chamaemyrten, Boeotii gyreniam, prophetae genituram Herculis, Romani ruscum appellant] folium habet myrto simile, sed latius, lanceolatum, acutum: fructum vero globosum, medio folio adnatum, qui

φυῆ[80], ἐρυθρὸν ἐν τῷ πεπαίνεσθαι, ἔχοντα τὸ ἐντὸς ὀστῶδες· κλωνία λυγοειδῆ, πολλὰ ἐκ τῆς ῥίζης αὐτῆς, δύσθραυστα, ὅσον πήχεως, φύλλων μεστά· ῥίζαν παραπλησίαν ἀγρώστει, γευομένῳ στρυφνὴν, ὑπόπικρον[81]. Φύεται ἐν τραχέσι τόποις καὶ κρημνώδεσι[82]. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπὸς ἐν οἴνῳ πινόμενα οὖρα κινεῖν, καταμήνια ἄγειν, καὶ λίθους τοὺς ἐν κύστει θρύπτειν. Θεραπεύει δὲ καὶ ἴκτερον καὶ στραγγουρίαν καὶ κεφαλαλγίαν· καὶ τὸ ἀφέψημα δὲ τῆς ῥίζης σὺν οἴνῳ ποθὲν τὰ αὐτὰ ποιεῖ· καὶ ἀντὶ ἀσπαράγου δὲ οἱ καυλοὶ νεοθαλεῖς λαχανευόμενοι ἐσθίονται· εἰσὶ δὲ ἔμπικροι καὶ διουρητικοί.

Κεφ. ρμέ. (ρμζ΄.) [Περὶ Δάφνης ἀλεξανδρείας.] Δάφνη ἀλεξάνδρεια, οἱ δὲ ἰδαίαν, οἱ δὲ Δανάην, οἱ δὲ ὑπόγλωττον, οἱ δὲ ζάλειαν, οἱ δὲ στεφάνην, [οἱ δὲ δαφνὸς, οἱ δὲ σαμοθρακικὴ, οἱ δὲ μέθριον, οἱ δὲ ὑπογλώσσιον] φύλλα ὀξυμυρσίνῃ ὅμοια ἔχει, μείζονα δὲ καὶ μαλακώτερα καὶ λευ-

80) Sic corrigendum esse censeo vulg. ἐν μέσῳ δὲ τῷ πετάλῳ περιφερῆ, quae repetitio fieri nequit. Interpretes prisci sensisse id videntur; habent enim: *fructum in medio folio* [*haerentem, rotundum.* Quid Serap. legerit, non liquet: *fructum rotundum, aliquantulum depressum et latum, inter folia eius repertum.*

81) C. N. ὑπόκιῤῥος. Sed nobiscum Serap.

82) C. addit καὶ ἐνίκμοις, quod tamen deest in Serap.

per maturitatem rubet, nucleumque osseum includit. Ramuli ex eadem radice numerosi, vitilium modo lenti, fractu contumaces, cubitales, foliorum pleni. Radix gramini similis, gustanti acerba et subamara. In asperis nascitur et praeruptis locis. Folia cum fructu in vino pota urinas cient, menses pellunt, et calculos vesicae frangunt. Morbo quoque regio, urinae stillicidio et capitis dolori medentur. Et radicis decoctum in vino potum eosdem praebet effectus. Denique et cauliculi recentes asparagorum vice ac olerum modo in cibo sumuntur: sunt autem subamari, et urinas cient.

Cap. CXLV. (CXLVII.) [*De Lauro alexandrina.*] Laurus alexandrina, quam et idaeam et Danaen, hypoglotton etiam et zaleam et coronam, [alii vero daphnon, samothracicam, methrion et hypoglossium vocant] folia habet myrti agrestis, maiora tamen, molliora et albidio-

κότερα· καρπὸν δὲ ἐν μέσοις ἐρυθρὸν, ἐρεβίνθου τὸ μέγεθος· κλῶνας ἐπὶ γῆς σπιθαμιαίους ἢ καὶ μείζονας· ῥίζαν παραπλησίαν τῇ ὀξυμυρσίνῃ, μείζονα δὲ καὶ εὐώδη καὶ μαλακωτέραν· φύεται ἐν τόποις ὀρεινοῖς. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ ῥίζα πινομένη < ϛ′ πλῆθος μετ' οἴνου γλυκέος[83] βοηθεῖν ταῖς δυςτοκούσαις καὶ στραγγουριῶσιν· ἄγει δὲ καὶ αἷμα.

Κεφ. ρμϛ′. (ρμη′.) [*Περὶ Δαφνοειδοῦς.*] Δαφνοειδὲς [ὅμοιον ἀλύπῳ, ἄνθος ὡς νυμφαίας, καὶ μέσον τούτου κώνῳ ἐμφερὲς, ἐν ᾧ τὸ σπέρμα· οἱ δὲ εὐπέταλον, οἱ δὲ χαμαιδάφνην, οἱ δὲ πέπλιον καλοῦσι][84]· θαμνίσκος ἐστὶ πηχυαῖος[85], κλάδους πολλοὺς ἔχων ἱμαντώδεις πρὸς τὸ ἄνωθεν ἥμισυ φυλλοφόρους· φλοιὸς δὲ περὶ τὰς ῥάβδους γλίσχρος ἰσχυρῶς[86]· φύλλα δάφνῃ ἐοικότα, μαλακώτερα δὲ καὶ ἰσχνότερα[87], καὶ οὐκ εὔκλαστα, δάκνοντα καὶ πυροῦντα τὸ στόμα καὶ τὸν φάρυγγα· ἄνθη λευκὰ, καρπὸν δὲ μέλανα[88],

83) Lacuna addit *κυάθου ἑνός*.
84) Nisi in paucis codd. non leguntur, quae uncinis inclusa sunt.
85) C. *πηχυαίους κλάδους ἔχων*.
86) C. *ἰσχυρός*.
87) Sic C., Oribas. et Ald.; *ἰσχυρότερα* N. et Lacuna; *tenaciora* Serap.
88) Ald. *καρπὸς δὲ μέγας*.

ra: fructum in mediis foliis rubrum, ciceris mole. Ramos per terram spargit dodrantales, aut etiam maiores: radicem myrti agrestis similem, maiorem tamen, odoratam molli oremque. Nascitur in montosis. Radix drachmarum sex pondere in vino dulci pota difficulter parientibus urinaeque stillicidio laborantibus auxiliatur. Sed et sanguinem pellit.

Cap. CXLVI. (CXLVIII.) [*De Daphnoide.*] Daphnoides [alypo simile, flore nymphaeae, cuius medium conum refert, in quo et semen: alii id eupetalon, alii chamaedaphnen aut peplion appellant] fruticulus est cubitalis, ramis multis loriformibus, a medio sursum foliosis. Cortex virgarum valde tenax est: folia laurinis similia, at molliora, graciliora fractuque difficilia, quorum gustatu os faucesque mordentur et uruntur: flores albi, fructus, ubi maturuit, niger. Radix nullius est usus. Na-

ὅταν πεπανθῇ· ῥίζα ἄχρηστος. Φύεται ἐν ὀρεινοῖς τόποις. Ἄγει δὲ καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ ξηρὸν ἢ νεαρὸν ποθὲν κατὰ κοιλίαν φλεγματώδη[89], κινεῖ καὶ ἐμέτους καὶ ἔμμηνα· καὶ διαμασσηθὲν ἀποφλεγματίζει· ἔστι δὲ καὶ πταρμικόν· καθαίρει δὲ καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, ὅσον κόκκοι ιέ πινόμενοι.

Κεφ. ρμζʹ. (ρμθʹ.) [Περὶ Χαμαιδάφνης.] Χαμαιδάφνη, [οἱ δὲ δαφνίτην, οἱ δὲ ὑδραγωγὸν, Ῥωμαῖοι λαυρέολα, οἱ δὲ λακτάγω, Γάλλοι οὐσουβίμ], οἱ δὲ καὶ ταύτην ἀλεξάνδρειαν ἐκάλεσαν· ῥάβδους ἀνίησι μονοκλώνους[90], πηχυαίους, ὀρθὰς, λεπτὰς καὶ λείας· καὶ ταύτης δὲ τὰ φύλλα ὅμοια δάφνῃ, λειότερα δὲ πολλῷ[91] καὶ χλωρότερα· καρπὸν δὲ περιφερῆ, ἐρυθρὸν, τοῖς φύλλοις ἐπιπεφυκότα. Ταύτης τὰ φύλλα λεῖα καταπλασθέντα κεφαλαλγίαις καὶ στομάχου ἐγκαύσεσιν[92] ἀρήγει· ποθέντα δὲ μετ᾽ οἴνου στρόφους παύει· ὁ δὲ χυλὸς, σὺν οἴνῳ ποτιζόμενος, καταμήνια καὶ οὖρα ἄγει, καὶ ἐν πεσσῷ προστεθεὶς τὸ αὐτὸ ποιεῖ.

89) Serap. legit καὶ διψῶδές ἐστιν.

90) Sic Ald. et codd. Vindob., Asulan. ad notha ablegavit; Sarac. restituit.

91) Lacunae cod. et ex eo Sarac. καὶ λεπτότερα.

92) Sarac. suspicatur e Serap. ἐμπνευματώσεσιν.

scitur in montosis. Folium, seu aridum, seu etiam recens potum, pituitosa per alvum eiicit; ciet quoque vomitus mensesque: quin et commanducatum mucum detrahit: sternutamenta etiamnum movet. Purgant et fructus grana quindecim epota.

Cap. CXLVII. (CXLIX.) [*De Chamaedaphne.*] Chamaedaphne [alii daphnitin, alii hydragogon, Romani laureolam seu lactaginem, Galli usubim] nonnulli et hanc (laurum) alexandrinam vocant: virgas emittit simplices, rectas, tenues ac glabras. Sed et huius folia lauri similia sunt, at multo laeviora et viridiora. Fructus est globosus, ruber, foliis annexus. Huius folia trita illitaque capitis doloribus et ventriculi ardoribus prosunt: bibita cum vino tormina sedant. Succus autem cum vino propinatus menses ciet urinasque: idem quoque in pesso subditus praestat.

Κεφ. ρμη'. (ρν'.) [*Περὶ Ἐλλεβόρου λευκοῦ.*] *Ἐλλέβορος λευκὸς [οἱ δὲ ἀσκίδα, οἱ δὲ ἔκτομον*[93]*, οἱ δὲ πιγνατόξαρις, προφῆται γόνος Ἡράκλειος, οἱ δὲ πολύειδες, οἱ δὲ ἀνάφυστος*[94]*, Αἰγύπτιοι σομφία, οἱ δὲ οὖνρε, Ῥωμαῖοι βεράτρουμ ἄλβουμ, Γάλλοι λάγινον, οἱ δὲ ἀνεψᾶ] φύλλα ἔχει ὅμοια τοῖς τοῦ ἀρνογλώσσου ἢ σεύτλου ἀγρίου*[95]*, βραχύτερα δὲ καὶ μελάντερα καὶ ἐρυθρὰ τὴν χρόαν*[96]*· καυλὸν δὲ παλαιστιαῖον*[97]*, κοῖλον, περιφλοιζόμενον, ὅταν ἄρξηται*[98] *ξηραίνεσθαι. Ῥίζαι δ' ὕπεισι πολλαί, λεπταί, ἀπὸ κεφαλίου μικροῦ καὶ ἐπιμήκους, ὥςπερ κρομμύου, συμπεφυκυῖαι. Φύεται ἐν ὀρεινοῖς τόποις καὶ τραχέσι. Συλλέγειν δὲ δεῖ τὰς ῥίζας περὶ τὸν πυραμητόν· ἄριστος δέ ἐστιν αὐτοῦ ὁ μετρίως τεταμένος*[99] *καὶ λευκὸς καὶ εὔθραυστος καὶ σαρκώδης,*

93) Sic optime cod. C. Ita et Theophr. hist. 9, 10. cod. *Urbin.* Hippocr. morb. mul. I. p. 627. Foës. de nigro elleboro; *ἄτομον* vulgo.

94) Sic cod. C., Ald., Marcell., Asulan.; *ἀνάφυτος* Cornar., Goupyl., Sarac.

95) Deest *ἢ σ. ἀ.* in cod. C.

96) Sic legerunt Oribas. et Serap.; Plin. vero et cod. C. *τῇ ῥάχει ἐρυθρόν,* in quo et consentit Marcell.

97) Sic Oribas., Serap. et Ald. In codd. C. et N. omnis de caule sermo omittitur. Cum naturae repugnet mensura, Bod. a Stapel ad Theophr. p. 1065. *πηχυαῖος* legendum esse suadet.

98) Sic cod. C., sed statim post *τῇ ῥάχει ἐρυθρόν· ὅτε ἄρξεται* vulg. Serap. addit, quae nusquam obvia sunt, de putrescente caule et superstitibus capillorum speciebus.

99) C. et Aët. *τετανός*; N. *τετανώδης.*

Cap. CXLVIII. (CL.) [*De Elleboro albo.*] Elleborus albus [quem alii ascida, alii ectomon, aut pignatoxarin, prophetae genituram herculeam, aut polyïdes, anaphystos etiam, Aegyptii somphia et unre, Romani veratrum album, Galli laginum, et alii anepsa vocant] folia habet plantaginis aut betae sylvestris, sed breviora, colore etiam nigriora aut rubescentia: caulem palmarem, concavum, corticis tunicas deiicientem, cum arescere incipit. Radices subiacent numerosae, tenues, ab exiguo oblongoque capitulo, velut a cepa, exeuntes et connatae. Nascitur in montosis et asperis. Colligi autem debent radices messis tempore. Optimus habetur, qui modice extentus est, albus, fragilis et carnosus, minime acuminatus aut

οὐκ ἄποξυς δὲ καὶ σχοινώδης, ἢ χνοῦν ἀφιεὶς ἐν τῷ θραύεσθαι, ἔχων δὲ καὶ τὴν ἐντεριώνην λεπτήν, ἐκπυρῶν[100] τὴν γεῦσιν οὐ λίαν, οὐδὲ ἀθρόως σίελον ἐπισπώμενος· πνιγώδης γὰρ ὁ τοιοῦτος. Πρωτεύει δὲ ὁ ἀντικύρινος[1]· ὁ δὲ γαλατικὸς καὶ καππαδοκικὸς[2] λευκότερος καὶ σχοινώδης[3] καὶ πνιγωδέστερος. Καθαίρει δὲ δι' ἐμέτων, ἄγων ποικίλα· μίγνυται δὲ καὶ κολλυρίοις τοῖς δυναμένοις τὰ ἐπισκοτοῦντα ταῖς κόραις ἀποκαθαίρειν· καὶ ἔμμηνα ἄγει, καὶ ἔμβρυα κτείνει προστιθέμενος· πταρμούς τε ἐρεθίζει, καὶ μύας κτείνει σὺν μέλιτι καὶ ἀλφίτῳ φυραθείς· συγκαθεψόμενός τε κρέασι[4], συντήκει αὐτά· δίδοται δὲ νήστεσι καθ' ἑαυτὸν καὶ μετὰ σησάμου καὶ πτισάνης χυλοῦ[5], ἢ ἄλικος, ἢ μελικράτου, ἢ πόλτου φακί-

100) C. πυροῦντα.

1) Sic cod. N. Anticyra duplex, maliaca et phocensis. Strab. lib. 9. p. 497. Serapion forte ἡρακλεωτικόν legit, optimum enim esse dicit e terra *Ercehalon*. Heraclea in Ponto (Bithyniae) est. In Ponto autem et Theophr. elleborum album optimum nasci perhibet. Cod. C. ἀγκυρατικός, quod minus placet, quia Ancyra, insignis Galatiae metropolis fuit, galaticus autem elleborus statim post ponitur. Vulgata lectio κυρηναϊκός, quanquam et ab Oribasio et Aëtio repetatur, taxanda esse videtur, quod nusquam alibi Cyrene ellebori albi patria nominatur, neque clima eius regionis plantae favet.

2) Serap. et Lacunae cod. ἰταλικός.

3) Sic Serap. et codd. C. et N.; χνοώδης editt.

4) C. κέρασι.

5) E Paullo et Serap. sic correxit Sarac.; μετὰ σησαμοειδοῦς καὶ θαψίας χυλοῦ cod. C. et Ald.

iuncum referens, aut, dum frangitur, lanuginem emittens, tenuem habens medullam, gustuque non admodum fervens, neque salivam copiose attrahens: talis enim strangulat. Primatum tenet anticyrenus. Galaticus autem ac cappadocicus albidior, iunco similis, maiorem strangulandi vim habet. Vomitionibus varii coloris humores extrahit: collyriis itidem admiscetur, quae caliginem oculorum discutiendi vim habent. Menses pellit partusque necat appositus. Sternutamenta movet. Mures quoque interficit, cum melle et polenta subactus: quin et carnes, simul coctus, colliquat. Datur autem ieiunis vel per se, vel cum sesamo et ptisanae succo aut alicae, aut cum aqua

νου[6], ἢ ἄλλου ῥοφήματος· συσσιτοποιεῖται δὲ καὶ ἄρτῳ, καὶ ὀπτᾶται. Ἡ δὲ προςαγωγὴ καὶ ἐπιδιαίτησις ἐξείργασται παρὰ τοῖς προηγουμένως περὶ τῆς δόσεως αὐτῆς γράψασι· μάλιστα δὲ συγκατατιθέμεθα Φιλωνίδῃ τῷ Σικελῷ, τῷ ἀπὸ Ἔννης· μακρὸν γάρ ἐστιν ἐν ὕλης παραδόσει προηγουμένως θεραπευτικὴν ἐκτίθεσθαι ἀγωγήν[7]. Διδόασι δὲ ἔνιοι σὺν πόλτου ῥοφήματι[8] ἢ χόνδρου χυλῷ[9]· ἢ καὶ τροφὴν ὀλίγην προδιδόντες, ἐπιδιδόασι τὸν ἐλλέβορον εὐθέως, ἐφ᾽ ὧν μάλιστα πνιγμὸς ὑποπτεύεται ἢ ἀσθένεια σώματος ὑπόκειται· ἀκίνδυνος γὰρ ἐπὶ τῶν οὕτω λαμβανόντων ἡ κάθαρσις· διὰ τὸ μὴ ἀκαίρως τὸ φάρμακον παρατίθεσθαι τοῖς σώμασι[10]. Καὶ βάλανοι δὲ ἐξ αὐτοῦ προςτεθεῖσαι τῇ ἕδρᾳ μετ᾽ ὄξους[11] ἐμέτους κινοῦσιν.

6) Sic e Serap. legendum; ἢ πόλτου ἢ φακοῦ vulgo; ἢ φακοῦ ῥοφήματος, omisso πόλτου, cod. C.

7) Longe aliter, nec male, cod. N. τῷ Σικελῷ, τῷ μηδὲ λίαν ἐν ὕλαις θεραπευτικὴν ἀναγράφειν ἀγωγήν.

8) Sic Ald. et Serap. Sic et codd. C. et N. Asul. vero, quem Sarac. sequitur, σὺν πολλῷ ῥοφήματι.

9) Ald. χόνδρου πλήθει; C. ἢ χόνδρῳ; σὺν χυλῷ Serap.

10) Longe aliter haec posteriora in codd. Vindob. Κινδυνώδης γὰρ ἡ τοιαύτη κάθαρσις, διὰ τὸ ἀκαίρως παρακεῖσθαι τὸ φάρμακον τοῖς σώμασι.

11) Μετ᾽ ὄξους in cod. C. deest.

mulsa, vel pulte lenticulae, aut alia sorbitione. Sed et cogitur cum pane, atque ita inassatur. Apparatus vero et subsequens victus ratio diligenter ab iis tradita est, qui ex professo de ipsius dosi scripserunt. Sed maxime Philonidi Siculo Ennaeo assentimur. Longum enim est, in hac materiae medicae tractatione curandi viam omnem ex professo aperire. Nonnulli etiam exhibent cum pultis sorbitione aut alicae cremore: vel exhibito parciore cibo confestim elleborum offerunt: in iis maxime, quibus strangulatio imminet, aut corporis imbecillitas adest. Eo enim modo sumentibus purgatio periculi expers est, quod non intempestive iustove citius medicamentum corporibus accedat. Ceterum et balani ex eo, cum aceto ano subditae, vomitiones concitant.

Κεφ. ρμθ'. (ρνα'.) [Περὶ Ἐλλεβόρου μέλανος.] Ἐλλέβορος μέλας, οἱ δὲ Μελαμπόδιον, οἱ δὲ ἔκτομον[12], οἱ δὲ πολύῤῥιζον, οἱ δὲ Προίτιον[13], οἱ δὲ κοιράνειον[14], οἱ δὲ μελανόῤῥιζον, [προφῆται ζωμαρῖτις[15], Αἰγύπτιοι ἰσαία, οἱ δὲ ἐλαφυὴς[16], οἱ δὲ κεμελὲγ[17], Ῥωμαῖοι βεράτρουμ νίγρουμ[18], οἱ δὲ σαράκα, Δακοὶ προδίορνα.] Μελαμπόδιον δὲ λέγεται, ἐπειδὴ δοκεῖ Μελάμπους τις αἰπόλος τὰς Προίτου θυγατέρας μανείσας ἐν αὐτῷ καθᾶραι πρῶτος καὶ θεραπεῦσαι. Ἔχει δὲ τὰ φύλλα χλωρὰ, πλατάνῳ προςεμφερῆ, ἐλάττονα δὲ [πρὸς τὰ τοῦ σπονδυλίου[19]] καὶ πολυσχιδέστερα καὶ μελάντερα καὶ ὑποτραχέα· καυλὸς βραχύς[20]· ἄνθη δὲ φέρει[21] ἐμπόρφυρα, τῷ δὲ σχήματι ῥοδοειδῆ[22]· καὶ ἐν αὐτῷ καρπὸς κνίκῳ ὅμοιος, ὃν καὶ αὐτὸν καλοῦσιν οἱ ἐν Ἀντικύρᾳ σησαμοειδῆ· χρώμενοι πρὸς τὰς καθάρσεις αὐτῷ. Ῥίζαι δ'

12) Ἔκτομον vulgo; vid. supra nota 93. Eius loco Ὀρέστιον habet cod. C.
13) Sic iam Marcell. correxit πρώτιον vulg.
14) Sic cod. C.; κυΐράνιον Ald.
15) Sic cod. C.; ζωμαρίτιον Ald.
16) Sic cod. C.; ἐλαφινέ Ald.
17) C. οἱ δὲ ἑρμιέλυ.
18) C. οἱ δὲ κονσάλικο.
19) Inclusa desunt in codd. C. et N.; ἀσφοδέλου legit Serap.
20) Sic cod. C. et Serap.; τραχὺς vulgo.
21) Sic cod. C. et N.; ἄνθη δὲ λευκὰ, ἐμπόρφυρα vulgo.
22) Sic cod. C. et N.; βοτρυώδη vulg. et Serap.

Cap. CXLIX. (CLI.) [*De Elleboro nigro.*] Elleborus niger, quem et Melampodium, ectomon, polyrrhizon et Proetium, alii dominicum aut melanorrhizon, [prophetae zomaritin, Aegyptii isaeam, aut elaphyen, aut kemeleg, Romani veratrum nigrum, vel saracam, Daci prodiornam vocant]. Melampodium autem appellatur, quoniam Melampus, caprarum quidam pastor, furentes Proeti filias eo primus purgasse et sanasse dicitur. Folia habet viridia, platano similia, sed minora, [ad sphondylii folia accedentia], multo magis divisa et nigriora ac subaspera. Caulis brevis est, flores vero fert purpurascentes, forma rosaceos, et in ipso fructus est cnico similis, quem et Anticyrae incolae sesamoiden vocant, ad purgationes eo utentes. Radices sub-

ὕπεισι λεπταὶ, μέλαιναι, οἱονεὶ ἀπό τινος κεφαλίου κρομμυώδους ἠρτημέναι, ὧν καὶ ἡ χρῆσις. Φύεται ἐν τραχέσι καὶ γεωλόφοις καὶ καταξήροις τόποις. Καὶ ἄριστος ὁ ἐκ τῶν τοιούτων λαμβανόμενος χωρίων· οἷός ἐστιν ὁ ἐκ Ἀντικύρας· καὶ γὰρ ὁ μέλας καὶ κάλλιστος ἐν αὐτῇ γεννᾶται· ἐκλέγου δὲ τὸν εὔσαρκον καὶ εὔτροφον, λεπτὴν[23] ἔχοντα τὴν ἐντεριώνην, δριμὺν ἐν τῇ γεύσει καὶ πυρώδη· τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ ἐν τῷ Ἑλικῶνι καὶ Παρνασσῷ καὶ Οἴτῃ[24] φυόμενος· διαφέρει μέντοι ὁ ἑλικώνιος. Καθαίρει δὲ τὴν κάτω[25] κοιλίαν, ἄγων φλέγμα καὶ χολὴν, καθ᾽ ἑαυτὸν, ἢ μετὰ σκαμμωνίας διδόμενος καὶ ἁλῶν < α′ ἢ τριωβόλου ὁλκῆς· συνέψεται δὲ καὶ φακῇ καὶ ζωμοῖς τοῖς εἰς κάθαρσιν λαμβανομένοις· ὠφελεῖ δὲ ἐπιληπτικοὺς, μελαγχολικοὺς, μαινομένους, ἀρθριτικοὺς, παραλελυμένους· προστεθεὶς δὲ ἔμμηνα ἄγει καὶ ἔμβρυα κτείνει· σύριγγάς τε καθαίρει κατατεθεὶς καὶ μετὰ τρίτην ἐξαιρεθείς· ὁμοίως καὶ ἐπὶ δυσηκοούντων[26] καθ-

23) C. λευκήν.

24) Sic cod. X., ut et Theophr. hist. 9, 10.; καὶ Αἰτωλίᾳ legitur in editt., quod vero codd. C. et N. non habent.

25) E Serap. et ipsa natura Sarac. sic correxit vulgare ἄνω.

26) C. δυσκωφούντων.

sunt tenues, nigrae, velut e capitulo quodam cepae simili dependentes, quarum etiam usus est. Provenit in asperis, collibus et aridis locis. Optimus autem e talibus locis petitur, qualis est ex Anticyra: niger enim et probatissimus ibi gignitur. Elige vero carnosum, plenum, cui tenuis sit medulla, acrem gustu ferventemque. Huiusmodi est et in Helicone, Parnasso et Oeta natus: heliconius vero praecellit. Purgat autem per inferiora, trahitque pituitam bilemque, datus per se, aut cum scammonia et sale ad drachmam dimidiam vel integram. Decoquitur cum lente ac iusculis, quae purgationis causa sumuntur. Prodest comitialibus, melancholicis, furentibus, arthriticis et resolutione nervorum laborantibus. Subditus menses trahit partusque enecat: fistulas inditus ac tertia die exemptus purgat. Similiter in auditu difficili immittitur in

ἵεται εἰς τὸ οὖς, ἐώμενος ἐπὶ β′ ἢ γ′ ἡμέρας[27]· θεραπεύει δὲ καὶ ψώρας μετὰ λιβανωτοῦ ἢ κηροῦ καὶ πίσσης[28] καὶ κεδρίνου ἐλαίου καταχριόμενος· μετ᾽ ὄξους δὲ καθ᾽ ἑαυτὸν καταπλασσόμενος, ἀλφοὺς καὶ λειχῆνας καὶ λέπρας θεραπεύει· ἑψηθεὶς δὲ σὺν ὄξει ὀδονταλγίας πραΰνει διακλυζόμενος· σηπταῖς δὲ μίγνυται[29]· μετὰ δὲ κριθίνου ἀλεύρου καὶ οἴνου κατάπλασμά ἐστιν ὑδρωπικοῖς ὠφέλιμον· συμφυτευθεὶς δὲ ἀμπέλοις πρὸς τῇ ῥίζῃ, τὸν ἐξ αὐτῶν οἶνον καθαρτικὸν ἐργάζεται· περιῤῥαίνουσι δὲ καὶ οἰκίαις αὐτὸν, καθαρτικὸν εἶναι νομίζοντες· ὅθεν καὶ ὀρύσσοντες ἵστανται προσευχόμενοι Ἀπόλλωνι καὶ Ἀσκληπιῷ, φυλαττόμενοι ἀετόν· ἐφίπτασθαι γάρ φασιν οὐκ ἀκινδύνως· δίδωσι γὰρ θάνατον ὁ ὄρνις, ἐάν περ ἴδῃ τὴν ὀρυγὴν τοῦ ἐλλεβόρου[30]· συντόμως δὲ δεῖ ὀρύττειν, διὰ τὸ καρηβαρίαν ἐκ τῆς ἀποφορᾶς γίνεσθαι· ὅθεν εἰς προφυλακὴν οἱ ὀρύττοντες ἐσθίουσι σκόροδα, καὶ οἶνον

27) N. ἕως μείνῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

28) Deest πίσσης in cod. C., adest tamen in Serap.

29) Ultimum hoc in utroque cod. C. et N. legitur, deest in X.

30) Theophr. hist. 4, 8. ταῦτα μὲν ἐπιθέτοις ἔοικεν.

aurem, ibique ad biduum triduumve sinitur. Scabiem quoque sanat, cum ture, aut cera et pice ac cedrino oleo perunctus. Vitiligini vero, impetigini ac lepris ex aceto impositus per se medetur. Dentium dolores coctus cum aceto collutione mitigat. Septicis insuper medicamentis admiscetur. Quin et cum farina hordeacea et vino utile in hydropicis constituit cataplasma. Consitus autem iuxta vitium radices, vino inde expresso purgandi vim impertit. Sed et eo domos aspergunt, purgandi expiandique vim ei tribuentes. Quamobrem et qui ipsum effodiunt, stantes Apollinem et Aesculapium precantur, observant etiam aquilae volatum: eam enim avem tradunt non absque periculo advolare, atque etiam mortem inferre ei, quem, dum elleborum effoderet, conspexerit. Celeriter quoque effodiatur oportet, quoniam halitu caput aggravat: quapropter ad id praecavendum effossuri allia praesumunt et vinum sorbent, quo facto noxae minus opportuni

πίνουσιν· ἀβλαβέστεροι γὰρ οὕτω διατίθενται· ἐξεντερίζεται δὲ, ὥσπερ καὶ ὁ λευκὸς ἐλλέβορος.

Κεφ. ρν΄. (ρνβ΄.) [Περὶ Σησαμοειδοῦς τοῦ μεγάλου.] Σησαμοειδὲς τὸ μέγα[31] [οἱ δὲ σησαμίτης, οἱ δὲ σησαμὶς, οἱ δὲ λυκοσκυτάλιον, οἱ δὲ ἐλλέβορος λευκὸς, οἱ δὲ ἀντικύρικον] ἐν Ἀντικύρᾳ δὲ ἐλλέβορον καλοῦσι[32], διὰ τὸ μίγνυσθαι ἐν ταῖς καθάρσεσι τῷ λευκῷ ἐλλεβόρῳ· ἔοικεν ἡ πόα ἠριγέροντι ἢ πηγάνῳ[33]· φύλλα μακρὰ, ἄνθος λευκόν· ῥίζα ἰσχνὴ, ἄπρακτος· σπέρμα ὅμοιον σησάμῳ, πικρὸν ἐν τῇ γεύσει· ὃ καθαίρει τὴν ἄνω κοιλίαν[34], φλέγμα τε καὶ χολὴν, ὅσον τοῖς τρισὶ δακτύλοις λεῖον ληφθὲν μετὰ ἐλλεβόρου λευκοῦ τριῶν ἡμιωβόλων σὺν μελικράτῳ.

Κεφ. ρνα΄. (ρνγ΄.) [Περὶ Σησαμοειδοῦς τοῦ μικροῦ.] Σησαμοειδὲς τὸ μικρὸν[35] [οἱ δὲ κορώνιον, οἱ δὲ σήσαμον ἄγριον καλοῦσι] καυλία ἐστὶ σπιθαμιαῖα, ἔχοντα φύλλα κο-

31) Τὸ μέλαν dici in antiquissimis exemplaribus, testatur Marcell.

32) C., omisso ἐν Ἀντικύρᾳ: ἐλλέβορον δὲ καλοῦσι. N. οἱ δὲ ἀντικύρικον ἐλλέβορον καλοῦσι.

33) Deest ἢ πηγάνῳ in codd. Vindob.; solum adest in Oribas.

34) Sic codd. C. et N. et Ald. Primus Asul. omisit τὴν κοιλίαν, quem sequentes imitati sunt.

35) Codd. Vindob. τὸ λευκόν habent.

redduntur. Emedullatur denique eodem, quo albus elleborus, modo.

Cap. CL. (CLII.) [*De Sesamoide magna.*] Sesamoides magnum [quod et sesamiten, sesamin, lycoscytalion quoque, alii elleborum album, alii anticyricum vocant]. In Anticyra autem elleborum appellant, quoniam in purgationibus albo elleboro admiscetur. Similis est herba senecioni aut rutae: folia longa: flos candidus: radix gracilis, inefficax: fructus similis sesamo, gustu amaro. Hic per superiora ventrem bile ac pituita exonerat, si tritus, quantum tribus digitis capitur, cum ellebori albi sesquiobolo ex aqua mulsa detur.

Cap. CLI. (CLIII.) [*De Sesamoide parvo.*] Sesamoides parvum [alii coronion, alii sesamum sylvestre vocant]. Cauliculi sunt spithamaei, folia coronopi, at hir-

ρωνόποδι ὅμοια, δασύτερα μέντοι καὶ μικρότερα[36]· ἐπ' ἄκρου δὲ τῶν καυλίων κεφάλια ἀνθίων ὑποπορφύρων, ὧν τὸ μέσον λευκὸν, ἐν οἷς σπέρμα σησάμῳ ἐοικὸς, πικρὸν, κιῤῥόν· ῥίζα λεπτή. Καθαίρει δὲ χολὴν καὶ φλέγμα κάτω ποθὲν τὸ σπέρμα, ὀξυβάφου ἥμισυ σὺν μελικράτῳ· καταπλασθὲν δὲ μεθ' ὕδατος φύματα καὶ οἰδήματα διαφορεῖ. Φύεται ἐν τραχέσι χωρίοις.

Κεφ. ρνβ'. (ρνδ'.) [Περὶ Σίκυος ἀγρίου.] Σίκυς ἄγριος [οἱ δὲ ἐλατήριον, οἱ δὲ γρῦνον, οἱ δὲ βαλὶς, οἱ δὲ σύγκρισις, οἱ δὲ βουβάλιον, οἱ δὲ σκόπιον, οἱ δὲ φέρομβρον, οἱ δὲ πευκεδανὸν, οἱ δὲ νότιον, Ῥωμαῖοι ἀγκέντουμ[37], οἱ δὲ κουκούμερεμ ῥούστικουμ[38], οἱ δὲ ἀγρέστεμ, Ἄφροι κουσίμεζαρ] τῷ καρπῷ μόνῳ διαφέρει τοῦ ἡμέρου σίκυος, ἐλάσσονα πολλῷ ἔχων, βαλάνοις[39] ἐπιμήκεσιν ἐοικότα· τὰ δὲ φύλλα καὶ τὰ κλήματα ἡμέρῳ ὅμοια· ῥίζα δὲ λευκὴ καὶ μεγάλη. Φύεται ἐν οἰκοπέδοις καὶ ἀμμώδεσι[40] τόποις·

36) Lobel. advers. p. 237. μακρότερα suspicatur.

37) Sic C.; ἀγκέλουμ Ald., Asul., Marc., Corn.; ἀγτέτουμ Goup. et Sarac.

38) Hoc e cod. C. Solum ἀγρέστεμ habent editt.

39) Ex priscorum interpretum auctoritate et ipsa natura sic legendum loco vulg. βαλανείοις.

40) C. ἀμπελώδεσι.

sutiora ac minora: in summis cauliculis capitula flosculorum paene purpureorum, quorum medium albicat: in iis fructus sesami similis, amarus, fulvus, radix tenuis. Fructus potus dimidio acetabulo in aqua mulsa bilem ac pituitam per inferiora purgat. Ex aqua vero impositum tubercula et oedemata discutit. Nascitur in asperis locis.

Cap. CLII. (CLIV.) [*De Cucumere sylvestri.*] Cucumis sylvestris [alii elaterion, alii grynon, nonnulli balida, vel syncrisin, alii bubalion, aut scopion, quidam pherombron, peucedanon et notion appellant, Romani et ancentum, Afri cusimezar] fructu solo differt a cucumere sativo, quem longe minorem parit, oblongis glandibus similem: folia et surculi sativo similes: radix alba, magna. Nascitur in ruderibus et sabuletis, frutice in totum amaro.

ὅλος δὲ ὁ θάμνος πικρός. Ἁρμόζει δὲ ὁ τῶν φύλλων χυλὸς ἐνσταζόμενος ὠταλγίαις· ἡ δὲ ῥίζα καταπλασθεῖσα μετὰ ἀλφίτου, πᾶν οἴδημα παλαιὸν διαφορεῖ· μετὰ ῥητίνης δὲ τερεβινθίνης ἐπιτεθεῖσα φύματα ῥήττει· μετ᾽ ὄξους δὲ ἑψηθεῖσα[41] καὶ καταπλασθεῖσα ποδάγρας διαφορεῖ[42]· καὶ ἰσχιάδος δέ ἐστιν[43] ἔγκλυσμα, καὶ ὀδονταλγίας διάκλυσμα τὸ ἀφέψημα· ξηρὰ δὲ λεία ἀλφούς, λέπρας καὶ λειχῆνας σμήχει· οὐλάς τε μελαίνας καὶ σπίλους τοὺς ἐν προσώπῳ ἀποκαθαίρει· καὶ ὁ χυλὸς δὲ τῆς ῥίζης, πλῆθος τριῶν ἡμιωβολίων τὸ ἐλάχιστον, καὶ ὁ φλοιὸς δὲ ὅσον τέταρτον ὀξυβάφου καθαίρει φλέγμα καὶ χολήν, καὶ μάλιστα ἐπὶ ὑδρωπικῶν, δίχα δὲ τοῦ τὸν στόμαχον ἀδικεῖν, ποιεῖ[44] τὴν κάθαρσιν· δεῖ δὲ τῆς ῥίζης λαβόντα[45] ἡμίλιτρον, μετὰ δυοῖν ξεστῶν οἴνου, μάλιστα λιγυστικοῦ[46], λεαίνειν, καὶ διδόναι ἐκ τούτου κυάθους γ΄, νήστεσιν παρ᾽ ἡμέρας τρεῖς[47], ἕως ἂν ὁ ὄγκος ἱκανῶς συσταλῇ.

41) C. *ὑποτεθεῖσα*. N. neutrum habet.
42) X. *ὠφελεῖ ποδαγρικούς*.
43) C. *καὶ ἰσχιαδικῶν ἐστι*.
44) Sic codd. C. et N.; *ποιεῖται* editt.
45) N. codd. *ὡςεί*.
46) Sic codd. C., N. et X.; *λιβυκοῦ* editt.; Lacuna *αἰγυπτίου γλυκέος*; *Babylonici* Serap.
47) Sic cod. C. et N., Serap. et Ald. Sed cum Asulano editiones omittunt *νήστεσιν παρ᾽ ἡμέρας γ΄*.

Foliorum succus instillatus aurium doloribus confert. Radix autem illita cum polenta vetus quodvis oedema discutit: imposita cum resina terebinthina tubercula rumpit: cocta ex aceto ac illita podagras discutit: in coxendicis morbo alvus ea decocta eluitur, os in dentium dolore colluitur. Arida ea tritaque vitiligines, lepras et impetigines abstergit: cicatrices nigras naevosque faciei emendat. Quin et radicis succus, sesquioboli pondere minimum, itemque cortex acetabuli quarta parte bilem ac pituitam purgant, maximeque in hydropicis, idque citra ventriculi offensionem. Radicis selibra in vini, praesertim ligustici, sextariis duobus conteritur, danturque ex eo ieiunis cyathi terni tertio quoque die, donec tumor plurimum subsederit.

[Κεφ. ρνέ. Περὶ Ἐλατηρίου][48]. Τὸ δὲ λεγόμενον ἐλατήριον ἐκ τοῦ καρποῦ τῶν σικύων σκευάζεται τὸν τρόπον τοῦτον· τοὺς ἅμα τῷ ἅψασθαι σικύους ἀποπηδῶντας ἐκλέγων ἀποτίθεσο, ἐῶν νύκτα[49]· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐπὶ κρατῆρι κόσκινον μὴ πυκνὸν ἐπίθες, καὶ μαχαίριον ὕπτιον ἁρμόσας, τὴν ἀκμὴν ἔχον ἄνω, λαμβάνων ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ καθ' ἕνα τῶν σικύων, διαίρει καὶ ἔκθλιβε[50] τὸ ὑγρὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην κρατηρίαν· προςεκθλίβων καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς σαρκῶδες, ὃ δὴ προςπίπτει τῷ κοσκίνῳ, ἵνα καὶ αὐτὸ διεκπίπτῃ[51]. καὶ εἰς λεκάνην παρακειμένην τὰ ἐκθλιβόμενα τῶν σικύων[52] βάλλε· σωρεύσας δὲ τὰ τετμημένα ἐπὶ τοῦ κοσκίνου, ὕδατί τε γλυκεῖ περιχέας καὶ ἀποπιέσας[53], ταῦτα μὲν ῥίπτε[54]· ταράξας δὲ τὸ ἐν τῇ λεκάνῃ ὑγρὸν καὶ σκεπάσας

48) Codices hoc naturaliter cohaerens cum praecedente iunctim scribunt.

49) C. et N. codd. μίαν.

50) Quod interpositum habent editt. διὰ τοῦ κοσκίνου, deest in codd. C., N. et X.

51) C. ἃ δὴ καὶ τῷ κοσκίνῳ προςεκθλίβων ἔα καὶ αὐτὰ ἐκπίπτειν. Ald. addit: καὶ ὅταν ὅλον ἐκθλίψῃς, ἔασον αὐτὸ καταστῆναι. Id autem ignoratum ab interpretibus priscis, Asulan. nothis adiudicavit.

52) Sic cod. C. Editt. omittunt τῶν σικύων.

53) C. et N. ἀποκλύσας καὶ περιπιέσας.

54) C. et N. τὰ αὐτὰ νίπτε.

[Cap. CLV. *De Elaterio.*] Quod elaterium dicitur, sequenti modo e cucumerum agrestium fructu conficitur. Cucumeres eligito, qui, simulac tanguntur, dissiliunt, eosque decerptos per noctem unam sinito. Postero die, imposito supra craterem rariore cribro, insuperque resupinato ita cultello, ut aciem sursum versus habeat, prehensos utraque manu cucumeres dividito, humoremque in vas subiectum exprimito, simulque carnosam cucumerum partem, quae cribro adhaeret, quo ipsa transmittatur, exterito, et quae e cucumeribus expressa sunt, in pelvim adstantem coniicito. Acervata autem super cribro segminum frustula, ubi aqua dulci perfuderis itidemque expresseris, reiice. Exceptum vero pelvi succum agitato,

ὀθόνῃ[55], τίθεσο ἐν ἡλίῳ· καὶ ὅταν συστῇ[56], πᾶν τὸ ἐπινηχόμενον ὕδωρ μετὰ τοῦ ἐπιπάγου[57] ἀπόχει, καὶ τοῦτο ποίει πολλάκις, ἄχρις οὗ καταστῇ τὸ ἐφιστάμενον ὕδωρ[58]· ὅπερ ἐκσπογγίσας[59] ἐπιμελῶς, τὴν ὑποστάθμην βαλὼν εἰς θυΐαν, λέαινε καὶ ἀνάπλαττε τροχίσκους· ἔνιοι δὲ πρὸς τὸ ταχέως ἀνικμασθῆναι τὸ ὑγρὸν, τέφραν σεσησμένην ἐπὶ γῆς καταστρώσαντες καὶ κοιλάναντες τὸ μέσον, ὀθόνιον τριπλοῦν ἐπιτείναντες, κατὰ τούτου τὸ ἐλατήριον σὺν τῇ ἰκμάδι ἐπιχέουσιν· ἀναξηρανθὲν δὲ ἐν θυΐᾳ[60] λεαίνουσιν, ὡς προείρηται· ἔνιοι δὲ ἀντὶ τοῦ ὕδατος θάλατταν παραχέοντες, πλύνουσιν· οἱ δὲ τῇ τελευταίᾳ πλύσει μελίκρατον παραχέουσι. Δοκεῖ δὲ ἐλατήριον κάλλιστον εἶναι τὸ μετὰ τοῦ λευκοῦ ἡσυχῇ ἔνικμον, κοῦφον, λεῖον, πικρότατον τῇ γεύσει, καὶ προσαχθὲν λύχνῳ, εὐκαές[61]· τὸ μέντοι πρασίζον καὶ τραχὺ καὶ

55) Cod. X. περικαλύψας ὀθονίῳ.

56) Sic codd. C. et N. ac Oribas.; ὅτε στῇ editt.

57) N. ἐπιπαγέντος.

58) C. et N. non habent ἄχρις — ὕδωρ. Sed adest in Orib. et Serap.

59) Sic codd. C., N. et X.; σπογγιάσας Lacuna; ἐκστραγγίσας editt.

60) Sic C. In editt. ἀναξηρανθὲν, ἐν δὲ θυΐᾳ.

61) Sic Codd. et interpretum consensu; ἀκαὲς cod. X.

dein opertum linteo soli exponito. Atque ubi coïerit, supernatantem aquam cum eo, quod in summo concretum est, effundito, illudque iterato, quamdiu aquae aliquid superfuerit. Id autem solerter spongia exterge: sedimentum ipsum, mortario inditum, conterito, pastillos ex eo formaturus. Nonnulli, ut confestim humores exhauriant, cribratos cineres humi sternunt, ac in eorum medio excavata foveola triplicatum linteolum obtendunt, cui elaterium cum humoribus suis infundunt, siccatum vero in pila, ut ante dictum est, conterunt. Nonnulli pro dulci aqua marinam affundunt, atque ita eluunt. Alii in postrema lotura mulsam addunt. Elaterium autem optimum creditur, quod cum candore modice humectum est, leve, glabrum, gustu amarissimum, quodque lucernae admotum

θολερὸν τῇ ὄψει[62], γέμον ὀροβίου[63] καὶ τέφρας, βαρύ τε[64] καὶ φαῦλον[65]· ἔνιοι δὲ καὶ τῷ χυλῷ τοῦ σικύου μιγνύουσιν ἄμυλον, πρὸς τὸ μιμήσασθαι αὐτοῦ τὸ λευκὸν[66] καὶ κοῦφον· εἰς μέντοι τὰ καθαρτικὰ ὁ διετὴς ἁρμόζει ἄχρι δεκαετῶν· ἡ δὲ τελεία δόσις[67], ὀβολὸς, ἡ δ᾽ ἐλαχίστη, ἡμιωβόλιον· παιδίοις δὲ δίχαλκον· πλεῖον γὰρ ποθὲν κίνδυνον ἐπιφέρει· κινεῖ δὲ τὴν κάτω καὶ τὴν ἄνω κάθαρσιν, ἄγον φλέγμα καὶ χολήν· ἀρίστη δὲ τοῖς δυςπνοοῦσιν ἡ δι᾽ αὐτοῦ κάθαρσις· εἰ μὲν οὖν θέλεις κατὰ κοιλίαν καθαίρειν, διπλάσιον ἁλῶν μίξας καὶ σινήπεως[68], ὅσον χρῶσαι, δι᾽ ὕδατος ὀροβιαῖα καταπότια δίδου, ἐπιῤῥοφείτω δὲ χλιαροῦ ὕδατος κύαθον ἕνα· εἰς δὲ ἔμετον, ὕδατι ἀνιεὶς, πτερῷ τοὺς ὑπὸ γλῶσσαν διάχριε τόπους ὡς ὅτι ἐσωτάτω· εἰ δὲ δυςεμὴς εἴη, ἢ

62) Codd. C. et N. ὀλερὸν τῇ γεύσει.
63) Oribas. ῥυπαρίας.
64) Serap. aliud legit: *adulterinum*.
65) N. ἄχρηστον.
66) Sic N.; αὐτὸ λευκόν vulgo.
67) Sic cod. Paris. apud Goup. et Sarac.; Ald. et sequ. πόσις; C. et N. χρῆσις.
68) Ex euporistis, Galeno et Aëtio Sarac. vulgare στίμμεως sic emendat. Serap. ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ legit. C. Hofm. var. lect. 2, 6. κόμμεως suspicatur.

facile accenditur. At quod porraceum est, scabrum, turbidum aspectu, ervi cinerisque plenum, grave iuxta est ac vitiosum. Nec desunt, qui cucumeris succo amylum immisceant, ut candorem eius et levitatem imitentur. Purgationibus idoneus est succus biennis ad decennem. Integra dosis est obolus, minima semiobolus: infantibus autem quarta oboli pars: nam copiosius haustum periculum affert. Bilem ac pituitam per inferiora pariter ac superiora eiicit, quod quidem purgationis genus in iis expeditissimum est, qui difficiles spiritus ducunt. Quodsi cupiveris per alvum purgare, adiecto salis duplo et sinapis tantillo, quantum ad colorandum satis sit, ex aqua catapotia ervi mole formato: quae posteaquam exhibueris, aquae tepidae cyathum unum sorbendum dato. Si vomitum concitare volueris, elaterium aqua diluito intinctaque

ἐλαίῳ ἢ ἰρίνῳ μύρῳ διεὶς, κώλυε δὲ κοιμᾶσθαι. Τοῖς δὲ ὑπερκαθαιρομένοις συνεχῶς προςφέρειν δεῖ οἰνέλαιον· οὕτως γὰρ παύσονται ἐμοῦντες· μὴ ἀποκαθισταμένων δὲ[69] τῶν ἐμέτων, ὕδωρ ψυχρὸν καὶ ἄλφιτον καὶ ὀξύκρατον καὶ ὀπώραν, καὶ ὅσα δύνανται τὸν στόμαχον πυκνῶσαι, προςενεκτέον· κινεῖ δὲ τὸ ἐλατήριον καὶ ἔμμηνα, καὶ ἔμβρυα κτείνει ἐν προςθέτῳ· ἐγχυθὲν δὲ[70] μετὰ γάλακτος εἰς τοὺς ῥώθωνας[71], ἴκτερον ἀποκαθαίρει, καὶ κεφαλαλγίας τὰς χρονίους ἀπαλλάττει· συναγχικοῖς δὲ διάχρισμα πρακτικὸν[72] μετ' ἐλαίου παλαιοῦ, ἢ μέλιτος, ἢ χολῆς ταυρείας. Τοῦ δὲ ἡμέρου σικύου ἡ ῥίζα λεία ποθεῖσα σὺν ὑδρομέλιτι < α', ἐμέτους κινεῖ· εἰ δέ τις μετὰ τὸ δεῖπνον πραέως ἐμέσαι ἐθέλει, ἀρκοῦσιν ὀβολοὶ β'[73].

Κεφ. ρνγ'. (ρνς'.) [Περὶ Σταφίδος ἀγρίας.] Σταφὶς ἀγρία [οἱ δὲ τρίφυλλον, οἱ δὲ στήσιον, οἱ δὲ ἀσταφὶς, οἱ

69) Sic codd. C. et N.; *ἐμοῦντες γὰρ ἀποκαθίστανται. μὴ παυομένων δέ* vulgo.
70) Sic N.; *ἐγχυθέν τε* vulgo.
71) N. *εἰς τὸ οὖς.*
72) Marcelli cod., C. et N. *πταρμικόν.* Sed Serap. tuetur nostram lectionem: *confert squinantiae iuvamentum maximum* (contra Marcell.)
73) Haec ultima licet in omnibus adsint exemplaribus, omissa tamen a Marc., uncinis inclusa sunt a Sarac.

penna subiectas linguae partes quam penitissime oblinito. At si aeger ad vomitum difficilis fuerit, vel oleo, vel irino unguento diluito: somnum vero inhibeto. Iis, qui praeter modum purgantur, frequenter vinum oleo mixtum propinari oportet: sic enim desinent vomere. Quodsi non cessaverint vomitiones, aqua frigida, polenta, posca, poma, et quaecunque stomachum densare possunt, offerenda sunt. Elaterium menses quoque ciet, et partus enecat, in pesso subditum. Cum lacte vero naribus infusum, et regium morbum depellit, et diuturnos capitis dolores summovet. In anginis autem efficaciter illinitur cum oleo vetere, melle et felle taurino. Sativi cucumeris radix contrita et drachmae pondere in hydromelite pota, vomitus ciet. Si cui a coena placide vomere libuerit, oboli duo sufficient.

Cap. CLIII. (CLVI.) [*De Staphide agria.*] Staphis agria, [quam alii trifolium, alii stesion, aut astaphis, phthi-

δὲ φθειροκτόνον, οἱ δὲ φθείριον, οἱ δὲ ἀπάνθρωπον, οἱ δὲ πολυειδὲς, οἱ δὲ ψευδοπαθὲς, οἱ δὲ ἀρσενοτὴ, Αἰγύπτιοι ἰβησαοιδὴ, Ῥωμαῖοι ἕρβα πεδικουλάρια[74]] φύλλα μὲν ἔχει ὥσπερ ἀμπέλου ἀγρίας ἐπεσχισμένα· καυλία ὀρθὰ, μαλακὰ, μέλανα, τὸ δὲ ἄνθος φέρει ἰσάτῃ ὅμοιον· τὸν δὲ καρπὸν ἐν θυλακίοις χλωροῖς, ὥσπερ ἐρεβίνθου, τρίγωνον, τραχὺν[75], ὑπόκιῤῥον ἐν τῷ μέλανι, τὰ δὲ ἔνδον λευκὸν, γευσαμένῳ δριμύν. Τούτου κόκκους ιε΄[76], ἐάν τις λεάνας ἐν μελικράτῳ δῷ, καθαίρει δι᾽ ἐμέτων πάχη· περιπατείτωσαν δὲ οἱ πεπωκότες· δεῖ μέντοι προσέχειν συνεχῶς[77] μελίκρατον διδόντας, διὰ τὸ ἐπιφέρειν τοὺς κατὰ πνιγμὸν κινδύνους[78], καὶ καίειν τὸν φάρυγγα· ἁρμόζει δὲ τριφθεῖσα καθ᾽ ἑαυτὴν καὶ μετὰ σανδαράχης[79], συγχρισθεῖσα δὲ μετ᾽ ἐλαίου[80] πρὸς φθειριάσεις καὶ κνησμοὺς καὶ ψώρας· διαμασσηθεῖσα δὲ φλέγμα ἄγει

74) N. add. *οἱ δὲ μιουτεσσούδια.*

75) C. *παχύν.*

76) Sic cod. C. Serap. et Avic. p. 209. diserte خمس عشر حبة Vulgo legitur *ι΄ ἢ ε΄*, cuius loco Mareell. et Sarac. suadent *ι΄ ἢ ιε΄.*

77) Cum Serap. Marcell. et Sarac.; *συνετῶς* vulgo; Codd. C. et N. neutrum habent.

78) C. et N. *φθείρει γὰρ τοὺς κατά π. κ.*

79) Lacuna sic legit cum Serap. et Avic.

80) C. et N. *ἀνδράχνης* addunt, quod e *σανδαράχῃ* corruptum videtur.

roctonon etiam et phthirion, apanthropon, polyïdes, pseudopathes et arsenoten, Aegyptii ibesaoide, Romani herbam pedicularíam vocant] folia habet vitis sylvestris modo incisa, cauliculos rectos, molles nigrosque; florem vero fert (colore) glasti: semen in folliculis viridibus, ceu ciceris, triangulum, asperum, ex nigro subfulvescens, intus album, gustu acre. Huius grana quindecim si trita in aqua mulsa dentur, crassos humores vomitu purgabunt: sed qui hauserint, deambulare debent. Videndum nihilominus, ut iis frequenter aqua mulsa potui detur: alioqui in strangulationis periculum deducuntur faucesque aduruntur. Herba autem ipsa trita per se, aut cum sandaracha, et illita cum oleo ad pediculorum abundantiam, pruriginem scabiemque idonea est. Commanducata pluri-

πλεῖστον· καὶ ὀδονταλγίας ὠφελεῖ, σὺν ὄξει ἑψηθεῖσα καὶ διακλυζομένη· οὖλά τε ῥευματιζόμενα στέλλει, καὶ ἄφθας τὰς ἐν στόματι θεραπεύει μετὰ μέλιτος· μίγνυται καὶ τοῖς πυρωτικοῖς μαλάγμασι [81].

Κεφ. ρνδ΄. (ρνζ΄.) [Περὶ Θαψίας.] Θαψία [οἱ δὲ ὑπώπιον, οἱ δὲ πάγκρανον, οἱ δὲ σκαμμώνιον, οἱ δὲ θηλυτερὶς, Ῥωμαῖοι φερουλάγω, οἱ δὲ φέρουλα σιλβέστρις, Ἄφροι βοιδὴν] ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ δοκεῖν πρῶτον εὑρῆσθαι ἐν Θάψῳ τῇ νήσῳ τῇ ὁμωνύμῳ [82]. Τῇ δ᾿ ὅλῃ φύσει ἔοικε νάρθηκι, ἰσχνότερος δ᾿ αὐτῆς μᾶλλον ὁ καυλὸς [83], καὶ τὰ φύλλα μαράθρῳ ἐμφερῆ· ἐπ᾿ ἄκρου δὲ σκιάδια καθ᾿ ἑκάστην ἀπόφυσιν, ἀνήθῳ ὅμοια· ἐφ᾿ ὧν ἄνθος μήλινον [84]· σπέρμα ὑπόπλατυ, τῷ τοῦ νάρθηκος ἐμφερὲς, ἔλαττον μέντοι· ῥίζα ἔνδοθεν λευκὴ, μεγάλη, μέλαινα δ᾿ ἔξωθεν, παχύφλοιος [85], δριμεῖα· ἥτις ὀπίζεται περιορυχθεῖσα καὶ ἐγκοπτομένη τὸν

81) Serap. legit καὶ τοῖς μαλακτικοῖς μύροις. φύεται δὲ ἐν παλισκίοις τόποις.

82) Dio Cass. 43, 7. Ἡ δὲ δὴ Θάψος κεῖται μὲν ἐν χεῤῥονήσῳ τρόπον τινὰ, ἔνθεν μὲν τῆς θαλάσσης, ἔνθεν δὲ λίμνης παρηκούσης.

83) Si Aldinam consuluissent editores, mendum Asul. καρπός non repetiissent. Ibi enim manifesto καυλός.

84) Serap. legit ἄνθος λευκὸν, ὑπομήλινον.

85) Confusa est C. lectio: ῥίζα μέλαινα ἔνδοθεν, λευκὴ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, μεγάλη, πάχους φλοιός.

mum mucum attrahit. Dentium dolores iuvat, cum aceto cocta ac colluta. Gingivarum fluxiones cohibet, et aphthas in ore cum melle sanat. Miscetur et malagmatis urendi vi praeditis.

Cap. CLIV. (CLVII.) [*De Thapsia.*] Thapsia [alii hypopion, alii pancranon, alii scammonium, aut thelyterida vocant, Romani ferulaginem aut ferulam sylvestrem, Afri boiden] ita vocatur, quod in Thapso, eiusdem nominis insula, primum inventa fuisse creditur. Toto vero habitu ferulae similis est, sed graciliore caule et foliis foeniculaceis: umbellae in singulis ramis anethi similes, flos in iis luteus, semen latiusculum, quale ferulae, sed minus: radix intus candida, foris nigra, magna, crasso vestita cortice, acris denique, cuius liquor excipitur hunc in modum. Effossa in ambitu scrobe inciditur radicis cor-

φλοιὸν, ἢ κοιλανθεῖσα αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ θολοειδῶς ἡ ῥίζα καὶ πωμαζομένη πρὸς τὸ καθαρὸν μένειν τὸν ὀπόν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ δεῖ ἐπιόντας ἀναιρεῖσθαι τὸν ἐπισυλλεγέντα ὀπόν· χυλίζεται δὲ κοπεῖσα ἡ ῥίζα καὶ διὰ κυρτίδος καὶ ὀργάνου ἐκθλιβεῖσα καὶ ξηρανθεῖσα ἐν ἡλίῳ δι' ὀστρακίνου παχέος ἀγγείου· ἔνιοι δὲ καὶ τὰ φύλλα συναποθλίβουσιν· ἀσθενὴς δὲ ὁ τοιοῦτος· διακρίνεται δὲ, τῷ βρωμωδέστερον[86] εἶναι τὸν ἀπὸ τῆς ῥίζης, καὶ μένειν ἔνικμον, ξηραίνεσθαι δὲ τὸν ἀπὸ τῶν φύλλων καὶ τερηδονίζεσθαι. Ὀπίζοντα[87] δὲ δεῖ μὴ κατ' ἀνέμου ἵστασθαι, μᾶλλον δὲ νηνεμίας οὔσης· ἐποιδεῖ γὰρ ἰσχυρῶς τὸ πρόσωπον καὶ φλυκταινοῦται τὰ γυμνὰ μέρη [τοῦ γυμνοῦ σώματος][88] διὰ τὴν δριμύτητα τῆς ἀποφορᾶς· δεῖ οὖν κηρωταῖς στυφούσαις ὑγραῖς προχρίειν τὰ γυμνὰ τῶν μερῶν, καὶ οὕτω προςέρχεσθαι. Δύναμιν δὲ ἔχει καθαρτικὴν ὅ τε φλοιὸς τῆς ῥίζης καὶ ὁ χυλὸς καὶ ὁ ὀπὸς, σὺν

86) Quanquam et in Xenocr. c. 20. βρωματώδης occurrat, cum Sarac. tamen βρωμωδέστερον praeferendum esse vulgari βρωματωδέστερον arbitror, ne sensus patiatur.

87) C. et X. ὀρύττοντας. Sed Serap. nobiscum.

88) Uncinis inclusa habet Ald., cod. Goupyl. et Hermol.; ad notha ablegavit Asulanus.

tex: aut radix ipsa fornicatim excavatur, dein operitur, ut purus maneat liquor: postero autem die congestum eum tolli par est. Elicitur autem succus e contusa radice, ac per fiscum instrumento ad id apto exprimitur, tunc, fictili crasso inditus, in sole cogitur ac siccatur. Nonnulli et folia simul exprimunt, sed is succus debilior est. Discernitur vero, quod, qui e radice paratur, magis viroso est odore humidusque permanet: siccescit vero e foliis petitus, ac vermibus obnoxius est. Qui autem liquorem colligit, minime obversum vento stare oportet; satius est tranquillitatem aëris opperiri. Alioqui enim propter halitus acrimoniam vehementer facies intumescit, pustulis existentibus per nudas corporis (nudi) partes. Iccirco etiam cerato quodam astringente et liquido, prius oblitis partibus nudis, accedendum est. Purgandi vim habent cortex radicis, succus (expressus) et liquor (ema-

μελικράτῳ πινόμενος· ἄνω γὰρ καὶ κάτω χολὴν καθαίρουσι· δίδοται δὲ τῆς μὲν ῥίζης τετρώβολον μετὰ ἀνήθου σπέρματος < γ', τοῦ δὲ χυλίσματος τριώβολον, τοῦ δὲ ὀποῦ ὀβολός[89]· πλεῖον γὰρ δοθὲν, κινδυνῶδες· ἁρμόζει δὲ ἡ δι' αὐτοῦ κάθαρσις πάθεσιν ἀσθματικοῖς, πλευρῶν ἀλγήμασι χρονίοις καὶ ἀναγωγαῖς· τοῖς δὲ δυςεμέσιν ἐν σιτίοις ἢ ἑψήματι[90] δίδοται· κέκτηται δὲ καὶ μετασυγκριτικὴν δύναμιν ὅ τε ὀπὸς καὶ ἡ ῥίζα πάντων μάλιστα τῶν ἰσοδυναμούντων, ὅπου τι δεῖ ἐκ βάθους ἑλκύσαι ἢ μεταποροποιῆσαι· ὅθεν ἀλωπεκίας καταχριόμενος ὁ χυλὸς ἢ ἡ ῥίζα χλωρὰ προςτριβομένη, δασύνει· ὑπώπιά τε αἴρει καὶ πελιώματα λεία ἡ ῥίζα ἢ ὁ χυλὸς σὺν λιβανωτῷ καὶ κηρῷ ἴσοις· δεῖ δὲ μὴ πλέον δυοῖν ὡρῶν ἐᾷν· μετὰ δὲ ταῦτα πυριᾷν θερμῇ θαλάττῃ· αἴρει δὲ καὶ ἔφηλιν σὺν μέλιτι καταχρισθεὶς, καὶ λέπρας ἀφίστησι· φύματά τε ῥήττει μετὰ θείου καταχριόμενος ὁ χυλός· χρησίμως δὲ κατα-

89) Serap. legit < α'.

90) Cum codd. consentiant, non video, cur cum Sarac. ὀψήμασι legendum sit. Serap. de *cibo* loquitur, quia non intellexit.

nans), si in aqua mulsa bibantur. Per inferiora enim aeque ac superiora bilem evacuant. Exhibentur autem radicis quaterni oboli cum seminis anethi drachmis ternis, expressi succi terni oboli, at liquoris obolus unus. Maior dosis salutem in discrimen adducit. Confert autem purgatio ope ipsius in difficultate spirituum, lateris doloribus diuturnis difficilibusque exscreationibus: iis vero, qui aegre vomunt, in cibis aut sapa porrigitur. Tam radix, quam liquor omnium maxime, quae pares cum iis vires sortita sunt, metasyncritica vi pollent, sive quid ex alto evocare, sive pororum rationes mutare expedit. Hinc succus perunctione aut radix recens affrictu calvas partes hirsutie donat. Radix trita succusque cum aequali portione turis ac cerae sugillatas ac lividas partes emendat: sed non ultra binas horas mittatur, ac locus dein aqua marina calida foveatur. Tollit et macnlas a sole contractas illitus ex melle succus, ac lepras removet; sed et tubercula rumpit, cum sulfure perunctus. In diuturnis

χρίεται καὶ ἐπὶ τῶν χρονίας ἐχόντων διαθέσεις περὶ πλευρὸν, ἢ πνεύμονα, ἢ πόδας, ἢ ἄρθρον· χρησιμεύει δὲ καὶ πρὸς ἐπαγώγια ἐπὶ τῶν μὴ ἐκ περιτομῆς λειποδέρμων, οἴδημα ἐγείρων, ὅπερ καταντλούμενον καὶ τοῖς λιπαίνουσι μαλαττόμενον, τὸ ἐλλειπὲς τῆς πόσθης ἐκπληροῖ[91].

Κεφ. ρνέ. (ρνή.) [Περὶ Σπαρτίου.] Σπάρτιον [οἱ δὲ λοβὸν, οἱ δὲ λύγον καλοῦσι] θάμνος ἐστὶ φέρων ῥάβδους μακρὰς, ἀφύλλους[92], στερεὰς, δυςθραύστους, αἷς τὰς ἀμπέλους δεσμεύουσι· φέρει δὲ λοβοὺς, ὥςπερ φασίολος[93], ἐν οἷς σπερμάτια φακοειδῆ· ἄνθος μήλινον, ὥςπερ λευκοΐου. Τούτου ὁ καρπὸς καὶ τὰ ἄνθη ποθέντα σὺν μελικράτῳ ὁλκῇ ὀβολῶν ε', καθαίρει ἄνω μετ' ἐντάσεως, ὥςπερ ὁ ἐλλέβορος, ἀκινδύνως· ὁ δὲ καρπὸς κινεῖ τὴν κάτω κάθαρσιν· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ῥάβδων ἐν ὕδατι βραχεισῶν, εἶτα κοπεισῶν καὶ χυλισθεισῶν, ἰσχιαδικῶν καὶ συναγχικῶν ἐστι βοήθημα, ὅσον κύαθος εἷς πινόμενος νήστεσιν· ἔνιοι δὲ ἐναπο-

91) Ultimum hunc usum thapsiae ignorat Serap. Addit, quod ineptum puto: *ponitur super ossa denudata, vestita carne.*

92) C. ἐμφύλλους.

93) Sic N.; φασίλους vulgo.

quoque lateris, pulmonis, pedum articulorumque vitiis utiliter illinitur. Ceterum valet et ad integendam penis glandem, si modo alia ex caussa, quam circumcisione, nudata fuerit. Namque tumorem producit, qui, adhibitis et fotibus et pinguibus mollitus, praeputii iacturam rasarcit.

Cap. CLV. (CLVIII.) [*De Spartio.*] Spartium [quod nonnulli siliquam, alii viticem appellant] est frutex ferens virgas longas, foliis destitutas, firmas, fractu contumaces, quibus vites alligantur: siliquas gerit, velut phaseolus, in quibus semina exigua, lentiformia: florem leucoii, luteum. Huius semina et flores vehementer per superiora purgant, ellebori modo, et citra periculum: semen vero et deiectionem movet. Quin et ramuli in aqua macerati, mox tusi, succum dant ischiadicis et angina laborantibus utilem, si cyathi unius modum ieiuni biberint. Quidam eosdem ramulos muria aut aqua marina macerare

βρέξαντες ἅλμῃ ἢ θαλάττῃ, ἐγκλύζουσι τοὺς ἰσχιαδικούς· ἄγει δὲ αἱματῶδες καὶ ξυσματῶδες.

Κεφ. ρνς'. (ρνθ'.) [Περὶ Σιλύβου.] Σίλυβον ἄκανθά ἐστι, πλατεῖα φύλλα ἔχουσα, χαμαιλέοντι ὅμοια τῷ λευκῷ· ἥτις ἀρτιφυὴς ἐσθίεται ἑφθὴ σὺν ἐλαίῳ καὶ ἁλσί· τῆς δὲ ῥίζης[94] ὁ ὀπὸς ὅσον ὁλκὴ ποθεὶς σὺν μελικράτῳ, ἐμέτους κινεῖ[95].

Κεφ. ρνζ'. (ρξ'.) [Περὶ Βαλάνου μυρεψικῆς.] Βαλανὸς μυρεψικὴ καρπός ἐστι δένδρου, μυρίκῃ[96] ἐοικότος, ὅμοιος τῷ λεγομένῳ ποντικῷ καρύῳ, οὗ τὸ ἐντὸς[97] θλιβόμενον, ὥςπερ τὰ πικρὰ ἀμύγδαλα, ἐξίησιν ὑγρὸν, ᾧ εἰς τὰ πολυτελῆ μύρα ἀντ' ἐλαίου χρῶνται· γεννᾶται δὲ ἐν Αἰθιοπίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ καὶ Ἀραβίᾳ καὶ ἐν τῇ κατὰ Ἰουδαίαν Πέτρᾳ[98]· διαφέρει δὲ αὐτῆς ἡ νέα καὶ πλήρης, λευκή τε καὶ εὐλέπιστος· ἥτις μετ' ὀξυκράτου ποθεῖσα λεία, ὅσον ὁλκὴ

94) C. N. καὶ ἀντὶ ῥίζης.

95. In Ald. sequitur caput περὶ βολβοῦ ἐμετικοῦ, quod libr. 2. c. 200. iam affuit.

96) Mallem μυῤῥίνῃ legere, maxime e Theophr. hist. 4, 2. auctoritate, ni codd. et interpretes omnes refragarentur.

97) Hermol. Barbar. ex eodem Theophr. ἐκτός legit. Sed Theophr. τοῖς κελύφεσι κόπτοντας χρῆσθαι τοὺς μυρεψοὺς perhibet, non exprimi oleum, quod ex ipsis seminibus conficitur. Galen. facult. simpl. lib. 6. p. 844. 845. ed. *Kühn.*

98) Serap. sueta hallucinatione *nitram* scribit loco *petram.*

malunt, extractumque succum clystere infundunt ischiadicis. Educit et cruenta et strigmenta.

Cap. CLVI. (CLIX.) [*De Silybo.*] Silybum est e spinosarum genere, foliis latis, chamaeleonti albo similibus: quae, novella adhuc, cum oleo et sale cocta comeditur. Liquor radicis drachmae pondere ex aqua mulsa potus vomitiones ciet.

Cap. CLVII. (CLX.) [*De Glande unguentaria.*] Glans unguentaria fructus est arboris, tamaricem referentis, cum nuce avellana conferendus, cuius nucleus, amygdalarum amararum more contusus liquorem reddit, quo in pretiosa unguenta pro oleo utuntur. Nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia et Petra, Iudaeae contermina. Praefertur recens, plena, candida, quaeque facile cortice spoliatur. Ea trita et ex posca drachmae pondere pota lie-

<, σπλῆνα τήκει· καὶ καταπλάσσεται δὲ ἐπ' αὐτοῦ μετὰ αἰρίνου ἀλεύρου, καὶ μετὰ μελικράτου καὶ ἐπὶ ποδαγρικῶν· σὺν ὄξει δὲ ἑψηθεῖσα ἀποσμήχει ψώραν, λέπραν· σὺν νίτρῳ δὲ ἀλφοὺς, οὐλὰς μελαίνας· σὺν οὔρῳ δὲ αἴρει φακοὺς, ἰόνθους, ἐφήλεις, ἐξανθήματα ἐν προσώποις· ἐμέτους δὲ κινεῖ, καὶ κοιλίαν λύει μετὰ ὑδρομέλιτος· κακοστόμαχος δέ ἐστιν ἱκανῶς, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς ἔλαιον ποθὲν, τὴν κοιλίαν ἐπάγει[99]· στυπτικώτερος δέ ἐστιν ὁ φλοιὸς αὐτῆς· τὸ δὲ ἐκκοπείσης καὶ ἐκθλιβείσης αὐτῆς ἐκπίεσμα[100] μίγνυται σμήγμασι τοῖς πρὸς τραχύτητας καὶ κνησμοὺς εὐθετοῦσιν[1].

Κεφ. ρνη'. (ρξα'.) [Περὶ Ναρκίσσου.] Νάρκισσος [οἱ δὲ νάρκισσος ἄνυδρος, οἱ δὲ αὐτογενὲς, οἱ δὲ βολβὸς ὁ ἐμετικὸς, Ῥωμαῖοι βούλβους μορβιτάριους]· ἔνιοι καὶ τοῦτο, ὥσπερ τὸ κρίνον, λείριον ἐκάλεσαν· τὰ μὲν φύλλα πράσῳ ἔοικε, λεπτὰ δὲ καὶ μικρότερα κατὰ πολὺ καὶ στενώτερα· καυλὸν

99) Sarac. suspicatur ὑπάγει.

100) Cod. Roman. et Paris. Goupyl. τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς ἐκθλιβὲν πίεσμα.

1) Quae in Aldina sequuntur: περὶ Μυροβαλάνου, farraginem continent a sciolo librario seriore e Paullo, Oribasio, Porphyrio, (Eusebio, quem Priscianus citat), Magno Iatrosophista, Archigene etc. congestam. Ergo ante saeculum aerae nostrae septimum additum non est id caput, neque in vetustis exemplaribus occurrit.

nem liquat. Quin et iidem (visceri) cum lolii farina, itemque podagricis cum aqua mulsa imponitur. Cum aceto cocta psoram lepramque exterit: cum nitro vitiligines et cicatrices nigras emendat: cum lotio lentigines varosque, maculas a sole contractas et papulas in facie tollit. Vomitiones autem movet alvumque solvit cum hydromelite, sed stomacho valde adversatur. Oleum, quod ea exprimitur, alvum potu subducit. Cortex eius autem magis astringit. Quod superest ex ea tusa ac expressa, smegmatis immiscetur, quae ad scabritias et prurigines accommodantur.

Cap. CLVIII. (CLXI.) [*De Narcisso.*] Narcissus [quam et anydron et autogenes vocant, bulbum etiam emeticum, Romani bulbum morbitarium [? vomitorium], a nonnullis etiam, sicut lilium, lirium appellatur. Foliis quidem ad porrum accedit, sed tenuia sunt, multo minora

κενὸν, ἄφυλλον, ὑπὲρ σπιθαμῆς τὸ ὕψος[2], ἐφ' οὗ ἄνθος λευκὸν, ἐν μέσῳ δὲ κοῖλον ἔχον κροκοειδὲς[3], ἐπ' ἐνίων δὲ πορφυροειδές· ῥίζα δὲ λευκὴ ἔνδοθεν, στρογγύλη, βολβοειδής· καρπὸς ὡς ἐν ὑμένι, μέλας, προμήκης· φύεται ὁ κάλλιστος ἐν ὀρεινοῖς τόποις, εὐώδης· ὁ δὲ λοιπὸς[4] πρασίζει καὶ βοτανώδη τὴν ἀποφορὰν ἔχει. Τούτου ἡ ῥίζα βρωθεῖσα ἑφθὴ καὶ ποθεῖσα ἐμέτους κινεῖ· ἁρμόζει δὲ καὶ πυρικαύστοις σὺν μέλιτι λεία· καὶ τὰς περὶ νεῦρα διακοπὰς παρακολλᾷ καταπλασσομένη· στρέμματά τε σφυρῶν καὶ τὰ περὶ ἄρθρα χρόνια ἀλγήματα λεία σὺν μέλιτι καταπλασθεῖσα ὀνίνησι· καθαίρει καὶ ἔφηλιν καὶ ἀλφὸν σὺν κνίδης σπέρματι καὶ ὄξει· σὺν ὀρόβῳ δὲ καὶ μέλιτι τὰς ἀκαθαρσίας τῶν ἑλκῶν ἀποκαθαίρει, καὶ τὰ δύσπεπτα τῶν ἀποστημάτων ῥήσσει· ἄγει[5] καὶ σκόλοπας, σὺν αἰρίνῳ ἀλεύρῳ καὶ μέλιτι[6] καταπλασσομένη.

Κεφ. ρνθ'. (ρξβ'.) [Περὶ Ἱπποφαοῦς.] Ἱπποφαὲς [οἱ δὲ ἱπποφυὲς, οἱ δὲ ἱπποφανὲς, οἱ δὲ ἱππίον, οἱ δὲ ἐχίνιον,

2) Sic cod. C. et Ald.; μείζω σπιθαμῆς Asul. et sequ.
3) Sic C., N.; λευκὸν ἐν μέσῳ· ἔσωθεν δὲ κρ. Ald.; λευκὸν· ἔσωθεν δὲ κρ. Asul. et sequ.
4) C. λευκός. Oribas. καὶ ἐν λειμῶσι καὶ ἀμμώδεσι φυόμενος.
5) N. ἀνάπτει.
6) Lacuna add. καὶ ῥοδίνῳ ἐλαίῳ.

et angustiora; caulis inanis ac sine foliis, cuius altitudo spithamam excedit: et in eo flos candidus, qui in medio concavum croceum habet, quod in nonnullis et purpurascit. Radix intus alba, rotunda, bulbosa: semen velut in membrana, nigrum et oblongum. Optimus nascitur in montosis locis, odore suavi: reliqui porrum imitantur, halitum spargunt herbaceum. Huius radix cocta, sive edatur, sive bibatur, vomitus ciet: ambustis idonea est cum melle trita: praecisos nervos imposita glutinat: contorsiones malleolorum doloresque articulorum diuturnos ex melle trita ac illita adiuvat. Maculas a sole contractas et vitiligines cum urticae semine et aceto emendat: cum ervo autem ac melle ulcerum sordes expurgat, et abscessus rumpit aegre maturescentes: denique aculeos extrahit, cum lolii farina ac melle imposita.

Cap. CLIX. (CLXII.) [*De Hippophaë.*] Hippophaës [alii hippophyes, alii hippophanes aut hippion,

οἱ δὲ πελεκῖνος, Ῥωμαῖοι λαππάγω, οἱ δὲ λαππολάμερα καλοῦσιν] ᾧ γνάφουσι τὰ ἱμάτια· φύεται μὲν ἐν παραθαλαττίοις καὶ ἀμμώδεσι τόποις· θάμνος δέ ἐστι φρυγανώδης, πυκνὸς[7], ἀμφιλαφὴς, φύλλα ἔχων μακρὰ πρὸς τὰ τῆς ἐλαίας, στενώτερα δὲ καὶ μαλακώτερα[8], καὶ μεταξὺ ἀκάνθας ξηρὰς, ὑπολεύκους, γωνιοειδεῖς, ἀπ᾽ ἀλλήλων διεστώσας· ἄνθη κορύμβοις ἐοικότα κισσοῦ, ὡς βοτρύδια προςκείμενα ἀλλήλοις, πλὴν μικρότερα καὶ μαλακὰ καὶ μετὰ τοῦ λευκοῦ φοινίσσοντα ἐκ μέρους· ῥίζα παχεῖα καὶ μαλακὴ, ὀποῦ μεστὴ, γευσαμένῳ πικρὰ, ὀπιζομένη ὥςπερ θαψία. Ἀποτίθεται δὲ καθ᾽ ἑαυτὸν ὁ ὀπὸς, καὶ σὺν ὀροβίνῳ ἀλεύρῳ ἀναλαμβανόμενος καὶ ξηραινόμενος· καθαίρει δὲ χολῶδες, ὑδατῶδες καὶ φλεγματῶδες κάτω, ὅσον ὀβολὸς, ἀκέραιος· τοῦ δὲ μετὰ τοῦ ὀροβίνου, τετρώβολον σὺν μελικράτῳ· καὶ ὁ θάμνος δὲ σὺν ταῖς ῥίζαις ξηραινόμενος κόπτεται, καὶ δίδοται λεῖος μετὰ μελικράτου, κοτύλης μιᾶς ἡμισείας· γίνεται δὲ καὶ χύλισμα τῆς

7) Lacuna add. μικρός.

8) Ald. μακρότερα (μικρότερα) δὲ καὶ μαλακώτερα; Asul. στενώτερα δὲ καὶ λεπτότερα; στενώτερα δὲ καὶ μαλακώτερα cod. C. et Lacuna.

echinion etiam et pelecinus, Romani lappaginem aut lappolameram vocant] quo vestes carpendo poliunt, nascitur in maritimis sabulosisque. Est autem frutex surculosus, densus, foliis crebris consitus, iisque oblongis: ad oleae proximis, sed angustioribus ac mollioribus: inter quae spinae aridae, subalbidae, angulosae, distantes inter se: flores hederae corymbis similes, ac velut racematim secum invicem cohaerentes, minores tamen ac molles, et ex candido partim punicei: radix crassa, mollis, laticis plena, gustu amara. Ex hac perinde ac e thapsia liquor elicitur, qui et per se, et cum ervi farina subactus, siccatur et ad usum reconditur. Sincerus is, oboli pondere, biliosa, aquosa ac pituitosa deorsum ducit: at ervi farina exceptus, quaternis obolis ex aqua mulsa. Sed et frutex cum radicibus siccatus tunditur tritusque cum aquae mulsae sesquihemina exhibetur. Succus praeterea ex herba

ῥίζης καὶ τῆς πόας, ὥςπερ ἐπὶ τῆς θαψίας· δίδοται δὲ τούτου < α΄ εἰς τὰς καθάρσεις.

Κεφ. ρξ΄. (ρξγ΄.) [Περὶ Ἱπποφαίστου.] Ἱππόφαιστον[9], οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἱπποφαὲς καλοῦσι, φύεται ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις, ἐν οἷς καὶ τὸ ἱπποφαὲς, καὶ αὐτὸ γναφικῆς ἀκάνθης εἶδος ὑπάρχον· ἔστι δὲ χαμαιπετὲς, ἔχον μόνον φυλλάρια μικρὰ, ἀκανθώδη, καὶ κεφάλια χαῦνα[10]· οὔτε δὲ καυλὸν, οὔτε ἄνθος φέρει[11], ῥίζαν δὲ παχεῖαν καὶ μαλακήν. Ταύτης τὰ φύλλα καὶ τὴν ῥίζαν καὶ τὴν κεφαλὴν χυλίσας ξήραινε, καὶ δίδου ὁλκὴν τριωβόλου μετὰ μελικράτου, ᾧ[12] βούλει· ἡ γὰρ διὰ τούτου κάθαρσις ὕδωρ καὶ φλέγμα ἄγει, ἰδίως δὲ ὀρθοπνοίαις ἁρμόζει καὶ ἐπιληψίαις καὶ τοῖς περὶ νεῦρα πάθεσιν ἡ διὰ τούτου κάθαρσις.

Κεφ. ρξα΄. (ρξδ΄.) [Περὶ Κίκεως.] Κίκι, ἢ κρότων, οἱ δὲ σήσαμον ἄγριον, οἱ δὲ σέσελι κύπριον, [Αἰγύπτιοι σύσθαμνα, οἱ δὲ τρίξιν, προφῆται αἷμα πυρετοῦ, Ῥωμαῖοι ῥίκινουμ, οἱ δὲ λοῦπα.] Ὠνόμασται κρότων διὰ τὴν[13] πρὸς

9) Paull. et cod. C. Ὑπόφαιστον. Plin. tamen et Oribas. nobiscum.
10) C. ὅμοια.
11) Cf. Fab. Column. phytob. p. 88.
12) C. ἐφ᾽ ὧν. 13) Ald. interserit ὡς.

ac radice iuxta ac e thapsia exprimitur: cuius ad purgationem drachma una offertur.

Cap. CLX. (CLXIII.) [*De Hippophaesto.*] Hippophaestum non desunt qui et hippophaës nominent; nascitur in iisdem locis, quibus et hippophaës, cum et ipsum spinae fulloniae genus sit. Prostrata est herba, minutis tantum foliis, iisque spinosis, et capitulis laxis: neque caulem fert, neque florem, radicem vero crassam mollemque. Succum, e foliis, radice et capitulo expressum, siccato ac, cui volueris, ad tres obolos cum aqua mulsa exhibeto. Eiusmodi enim purgatio aquam et pituitam detrahit, privatim vero erecta cervice spirantibus, comitialibus nervorumque vitiis congruit.

Cap. CLXI. (CLXIV.) [*De Ricino.*] Kiki aut croton, nonnulli sesamum sylvestre, alii seseli cyprium, [Aegyptii systhamna dicunt, alii trixin, prophetae sanguinem febris, Romani ricinum aut lupam.] Ricini au-

τὸ ζῶον ἐμφέρειαν τοῦ σπέρματος· δένδρον δέ ἐστι συκῆς μικρᾶς μέγεθος ἔχον· φύλλα δὲ ὅμοια πλατάνῳ, μείζονα δὲ καὶ λειότερα καὶ μελάντερα· τὰ δὲ στελέχη καὶ τὰς κράδας[14] κοῖλα καλάμου τρόπον ἔχει· καρπὸν δὲ ἐν βότρυσι τραχέσι, λεπισθέντα, ὅμοιον κρότωνι τῷ ζώῳ· ἐξ οὗ καὶ ἀποθλίβεται τὸ λεγόμενον κίκινον ἔλαιον· ἄβρωτον μὲν, ἄλλως δὲ χρήσιμον εἰς λύχνους καὶ ἐμπλάστρους· καθαρθέντες δὲ ὅσον λʹ[15] κόκκοι τὸν ἀριθμὸν καὶ ποθέντες λεῖοι ἄγουσι κατὰ κοιλίαν φλέγμα καὶ χολὴν καὶ ὕδωρ· κινοῦσι δὲ καὶ ἔμετον· ἔστι δὲ λίαν ἀηδὴς καὶ ἐργώδης ἡ τοιαύτη κάθαρσις, ἀνατρέπουσα στόμαχον ἰσχυρῶς· κοπέντες δὲ κόκκοι καὶ καταπλασθέντες[16] ἴονθους καὶ ἐφήλεις καθαίρουσι· τὰ δὲ φύλλα, τριβέντα μετὰ παιπάλης ἀλφίτου, ὀφθαλμῶν οἰδήματα καὶ φλεγμονὰς παύει, καὶ σπαργῶντας μαστοὺς, ἐρυσιπέλατά τε σβέννυσι καθ᾽ ἑαυτὰ καὶ μετ᾽ ὄξους[17] καταπλασσόμενα.

14) N. οἱ κλάδοι.

15) Sic codd. omnes et Serap.; τρεῖς Matthiol. cod.

16) Sic legit Serap. Lectionem vulgatam κοπεῖσα δὲ καὶ καταπλασθεῖσα iam suasit Sarac. mutandam esse in κοπεὶς δὲ ὁ καρπὸς καὶ καταπλασθείς.

17) Matthiol. cod. μετ᾽ ὀξυκράτου.

tem nomen accepit a similitudine, quae est illius semini cum ricino animali. Arbor est ficus parvae staturae, foliis platani, sed maioribus, glabrioribus ac nigrioribus, truncis ramisque cavis, in calami modum, semine in uvis asperis, quod decorticatum ricinum animal repraesentat. Ex eo oleum nomine kikinum exprimitur, cibis quidem ineptum, sed alias et ad lucernas et emplastra utile. Grana numero triginta purgata ac trita potu pituitam, bilem et aquam per alvum ducunt, ac vomitiones etiam cient. Est tamen valde ingrata ac laboriosa eiusmodi purgatio; scilicet ventrem valenter subvertit. Tusa vero et imposita grana varos et maculas a sole contractas depurgant. Folia cum polentae polline trita oculorum oedemata inflammationesque leniunt. Eadem, seu per se, seu ex aceto illita, turgentes mammas cohibent, et erysipelata restinguunt.

Κεφ. ρξβ'. (ρξέ.) [*Περὶ Τιθυμάλων.*] *Τιθυμάλων εἴδη ζ'. ὧν ὁ μὲν ἄῤῥην χαρακίας καλεῖται, ὑπὸ δέ τινων κομήτης, ἢ ἀμυγδαλοειδὴς, ἢ κωβιὸς ὀνομάζεται· ὁ δέ τις θῆλυς ἢ μυρτίτης, ὃν καὶ καρυΐτην ἢ μυρσινίτην καλοῦσιν· ὁ δὲ παράλιος, ὃν ἔνιοι τιθυμαλίδα ἐκάλεσαν· ὁ δέ τις ἡλιοσκόπιος· ὁ δὲ κυπαρισσίας· ὁ δὲ δενδρώδης· ὁ δὲ πλατύφυλλος.*

Τοῦ δὲ χαρακίου καλουμένου καυλοὶ μὲν ὑπὲρ πῆχυν, ἐνερευθεῖς, ὀποῦ δριμέος καὶ λευκοῦ μεστοί· φύλλα δὲ περὶ τὰς ῥάβδους ὅμοια ἐλαίᾳ, μακρότερα δὲ καὶ στενώτερα· ῥίζα ἁδρὰ καὶ ξυλώδης· ἐπ' ἄκρων δὲ τῶν καυλῶν κόμη σχοινοειδῶν ῥαβδίων, καὶ ἐπ' αὐτῶν[18] *ὑπόκοιλα, ὅμοια πυέλοις*[19]*, ἐν οἷς ὁ καρπός· φύεται ἐν τραχέσι καὶ ὀρεινοῖς τόποις. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ ὀπὸς καθαρτικὴν τῆς κάτω κοιλίας, ἄγων φλέγμα καὶ χολήν, ὀβολῶν β' πλῆθος λαμβανόμενος μετ' ὀξυκράτου· σὺν μελικράτῳ δὲ καὶ ἔμετον κινεῖ· ὀπίζεται δὲ*

18) Egregie cod. N. loco vulg. *ὑπ' αὐτῶν.* Bracteae enim perfoliatae (*τὰ ὑπόκοιλα*) in apice radiorum umbellae sunt, qui *ῥαβδία* hic dicuntur.

19) Ald. *πυελοῖσιν.* Cornar., Goup. et Sarac. *πυέλοισιν.* Serap. interpres non intellexit, ف cum ن commutans, hinc *noalis* interpretatus est.

Cap. CLXII. (CLXV.) [*De Tithymalis.*] Tithymalorum genera septem sunt: quorum masculus characias, a nonnullis comatus, amygdaloides, aut gobius dictus: alter, qui femina existimatur, myrtites, quem et caryïtem, aut myrsinitem appellant: tertius paralius, quem nonnulli tithymalida appellarunt: quartus helioscopius, quintus cyparissias, sextus arborescens, septimus denique latifolius dicitur.

Characiae vero caules cubitum superant, rubescunt, latice acri alboque scatent. Folia circa ramos sunt oleaginis similia, sed longiora et angustiora: radix crassa ac lignosa. In caulibus summis coma est virgultorum iunceorum, in quorum apice (foliola) concava, pelvium forma, ac in iis fructus. Nascitur in asperis montosisque. Vim habet latex purgantem per inferiora, dum obolis binis in posca sumtus mucum trahit bilemque: cum aqua mulsa vomitiones etiam ciet. Circa vindemiam li-

περὶ τὸν τρυγητὸν, συναχθεισῶν τῶν ῥάβδων καὶ ἀποτμηθεισῶν· ἐπικλίσθαι[20] δὲ αὐτὰς δεῖ εἰς ἀγγεῖον· ἔνιοι δὲ ὀρόβινον ἄλευρον μιγνύντες, συναναπλάσσουσιν ὀροβιαῖα μεγέθη· τινὲς δὲ εἰς τὰ ξηραινόμενα σῦκα ἀποστάζουσι σταλαγμοὺς γ′ ἢ δ′, καὶ ξηραίνοντες ἀποτίθενται· καθ' ἑαυτὸν δὲ τριβόμενος ἐν θυΐᾳ ἀναπλάσσεται καὶ ἀποτίθεται. Ἐν δὲ τῷ ὀπίζειν οὐ δεῖ κατὰ ἄνεμον ἵστασθαι, οὐδὲ τὰς χεῖρας ἄγειν τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ ὀπίζειν τὸ σῶμα δεῖ χρίειν στέατι ἢ ἐλαίῳ μετ' οἴνου, καὶ μάλιστα πρόσωπον καὶ τράχηλον καὶ ὄσχεον· τραχύνει[21] δὲ καὶ τὴν φάρυγγα· ὅθεν δεῖ καταπότια περιπλάττειν κηρῷ ἢ μέλιτι ἑφθῷ, καὶ οὕτως διδόναι· ἰσχάδες μέντοι δύο ἢ τρεῖς λαμβανόμεναι αὐτάρκεις εἰσὶ πρὸς κάθαρσιν· ψιλοῖ δὲ καὶ τρίχας ὀπὸς πρόσφατος ἐπιχρισθεὶς μετ' ἐλαίου ἐν ἡλίῳ, καὶ τὰς ἐπιγινομένας δὲ ξανθὰς καὶ λεπτὰς ποιεῖ· καὶ τέλος ἐκφθείρει πάσας· ἐντίθεται δὲ καὶ τοῖς βρώμασι τῶν ὀδόντων, κουφίζων τὰ ἀλγήματα· κηρῷ δὲ δεῖ τοὺς ὀδόντας ἐπιπλάττειν, ἵνα μὴ παραῤῥυεὶς

20) Sic legendum esse e Serap., iam Saracenus docuit; ἐγκεκλεῖσθαι vulgo.

21) Manifesto, loco vulg. τραχύνειν, Sarac.

quor is, congestis ramulis, mox dissectis et in vas inclinatis, excipitur. Nonnulli adiecta ervi farina pastillos ex eo fingunt, qui ervi molem aequant. Alii in ficos, quae exsiccantur, ternas quaternasve guttas instillant, ut cum iis inarescant, eoque modo recondunt. Sed et per se tritus in pila cogitur in pastillos atque reponitur. Qui autem liquorem colligit, minimé obversum vento stare aut manus oculis admovere oportet: quinimo antequam semet accingat ad id opus, perungere debet corpus, praesertim faciem, collum scrotumque adipe aut oleo cum vino. Quoniam vero et fauces exasperat, catapotia, quae ex eo concinnantur, cera aut melle decocto oblini atque ita dari expedit. Caricas vero binas ternasve solvendae alvi gratia sumsisse sufficit. Recens idem liquor ex oleo illitos in sole capillos detrahit, renascentesque reddit flavos et exiles, tandem vero omnes abolet. Dentium cavis inditus eorum doloribus blanditur, sed oblinendi cera sunt

κακώσῃ τὴν φάρυγγα ἢ τὴν γλῶτταν· αἴρει δὲ καὶ μυρμηκίας καὶ ἀκροχορδόνας καὶ θύμους καὶ λειχῆνας ἐπιχριόμενος· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς πτερύγια καὶ ἄνθρακας, φαγεδαίνας, γαγγραίνας, σύριγγας. Καὶ ὁ καρπὸς δὲ φθινοπώρῳ συλλεγεὶς καὶ ξηρανθεὶς ἐν ἡλίῳ, κοπείς τε κούφως καὶ ἀποβρασθεὶς καθαρῶς ἀποτίθεται· καὶ τὰ φύλλα ὁμοίως ξηρά· ποιεῖ δὲ ὁ καρπὸς καὶ τὰ φύλλα τὰ αὐτὰ τῷ ὀπῷ, πλῆθος ἡμίσους ὀξυβάφου ποτιζόμενα· ἔνιοι δὲ καὶ ταριχεύουσιν αὐτὰ, μιγνύντες τῷ διὰ τοῦ γάλακτος λεπιδίῳ καὶ τυρῷ κοπτῷ. Καὶ ἡ ῥίζα δὲ, ἐπιπασθεῖσα[22] < α' σὺν ὑδρομέλιτι καὶ ποθεῖσα, ἄγει κατὰ κοιλίαν· ἑψηθεῖσα δὲ σὺν ὄξει καὶ διακλυζομένη, ὀδονταλγίας[23] βοηθεῖ.

[Περὶ τοῦ θήλεως.] Ὁ δὲ θῆλυς, ὃν ἔνιοι μυρσινίτην ἢ καρυΐτην ἐκάλεσαν, προςεμφερὴς τῷ δαφνοειδεῖ, καὶ λευκὸς τῷ εἴδει[24]· καὶ τὰ φύλλα ὅμοια ἔχει μυρσίνῃ, μείζονα

22) C. ἐπιπλασθεῖσα menda librarii.

23) C. N. γομφαλγίας l. γομφιαλγίας, dentium molarium dolores.

24) Sic C. N. et Oribas., ut et Theophr. hist. 9, 11. Hinc iam Marcell. sic emendavit vulg. τῷ δαφνοειδεῖ τὴν φύσιν. Habet tamen cod. C. τῇ γεύσει interpositum, cuius loco N. melius λευκὸς τῇ φύσει καὶ τῷ εἴδει.

dentes, ne praeterlapsus (latex) fauces linguamque male afficiat. Tollit et illitu verrucas a formicatione dictas, pensilesque, thymos et lichenas. Valet idem adversus pterygia, carbunculos, gangraenas et fistulas. Fructus autumno legitur, et sole siccatus leviter tunditur, atque ab auribus repurgatus loco mundo reponitur. Similiter et folia siccata reponuntur: quae iuxta ac fructus ad eadem valent, ad quae et liquor, dimidio acetabulo propinata. Sunt et qui ea condiunt, admisto etiam cum lacte lepidio caseoque contuso. Sed et radix drachmae pondere hydromeliti inspersa potaque per alvum purgat. Decocta eadem cum aceto dentium doloribus auxiliatur, dum ea colluuntur.

[*De Tithymalo femina.*] Femina, quam myrsiniten aut caryïten vocarunt, similis est daphnoidi, et aspectu alba. Folia habet myrto similia, maiora tamen et firma,

δὲ καὶ στερεὰ[25], ἐπ' ἄκρου ὀξέα καὶ ἀκανθώδη· κλήματα δὲ ἀπὸ τῆς ῥίζης σπιθαμιαῖα ἀφίησι· τὸν δὲ καρπὸν φέρει παρ' ἐνιαυτὸν, καρύῳ ὅμοιον, ἡσυχῆ[26] δάκνοντα τὴν γλῶσσαν· ἐν τραχέσι δὲ χωρίοις καὶ οὗτος φύεται. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ ὀπὸς καὶ ἡ ῥίζα καὶ ὁ καρπὸς καὶ τὰ φύλλα ὁμοίαν τῷ πρὸ αὐτοῦ· ἐμετικώτερος μέντοι ἐκεῖνος τούτου ἐστίν.

[Περὶ τοῦ παραλίου.] Ὁ δὲ παράλιος λεγόμενος, ὃν ἔνιοι τιθυμαλίδα ἢ μήκωνα[27] ἐκάλεσαν, φύεται ἐν παραθαλασσίοις τόποις· κλῶνας δὲ ἔχει σπιθαμιαίους, ὀρθίους[28], ὑπερύθρους, ε ἢ ς, ἀπὸ τῆς ῥίζης, περὶ οὓς τὰ φύλλα στοιχηδὸν[29] μικρὰ, ὑπόστενα, προμήκη, ἐοικότα λίνῳ· κεφαλὴν δὲ ἐπ' ἄκρου πυκνὴν[30], περιφερῆ, ἐν ᾗ ὁ καρπὸς, ὡς ὄροβος, ποικίλος· ἄνθη λευκά· ὅλος δὲ ὁ θάμνος καὶ ἡ ῥίζα ὀποῦ λευκοῦ μεστή· καὶ τούτου χρῆσις καὶ ἀπόθεσις ὁμοία ἐστὶ τοῖς προειρημένοις.

25) *Δυςώδη* interposita legit Serap.

26) Serap. legit *ἰσχυρῶς*.

27) C. *μηκώνιον*.

28) Primus Sarac. in textum ex Oribas., Serap. et Lacunae cod. inseruit. Habet etiam cod. C.

29) Mallem *στεγανῶς*, quod natura confirmat. Sed codices et interpretes vindicant lectionem vulgatam, quanquam Serap. *stricta* dicat aptissime folia.

30) Sic codd. omnes et interpretes; editt. omittunt.

apice acuta et spinosa. Surculos emittit a radice spithamaeos, fructumque profert alternis annis nuci similem, qui quidem leniter linguam mordet. Nascitur et hic in asperis locis. Latex, radix, fructus et folia similem antedicto nacta sunt facultatem. Sed ille ad citandas vomitiones hoc ipso efficacior.

[*De Paralio.*] Paralius dictus, quem alii tithymalida aut mecona appellant, nascitur in maritimis locis. Ramos habet dodrantales, rectos, subrubescentes, quinos aut senos, a radice exeuntes, quos folia ambeunt serie quadam exigua, angusta, oblonga, lini similia: caput in acumine densum, subrotundum, in quo fructus ervi similis, variegatus: flores albi. Frutex totus cum radice latice albo scatet. Idem huius, qui antedictorum, usus, similiterque reponitur.

[Περὶ τοῦ ἡλιοσκοπίου.] Ὁ δὲ ἡλιοσκόπιος λεγόμενος[31] ἀνδράχνῃ ὅμοια φύλλα ἔχει, λεπτότερα δὲ καὶ περιφερέστερα· κλῶνας δὲ ἀνίησιν[32] ἀπὸ τῆς ῥίζης δ' ἢ ε' σπιθαμιαίους, λεπτοὺς καὶ ἐρυθροὺς, ὀποῦ λευκοῦ μεστοὺς πολλοῦ· κεφαλὴ δὲ ἀνηθοειδὴς, καὶ ὁ καρπὸς δὲ ὥσπερ ἐν φύλλοις[33]· συμπεριφέρεται δὲ τούτου ἡ κόμη τῇ τοῦ ἡλίου κλίσει· ὅθεν καὶ ὠνόμασται ἡλιοσκόπιος· ἐν ἐρειπίοις[34] δὲ μάλιστα καὶ περὶ τὰς πόλεις φύεται· συλλέγεται δὲ ὁ ὀπὸς καὶ ὁ καρπὸς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων· δύναμιν ἔχων τὴν αὐτὴν τοῖς προτέροις, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐπιτεταμένην.

[Περὶ Κυπαρισσίου.] Ὁ δὲ κυπαρισσίας[35] καλούμενος[36] καυλὸν ἀνίησι σπιθαμιαῖον ἢ καὶ μείζονα, ὑπέρυθρον· ἐξ οὗ βεβλάστηκε τὰ φύλλα τοῖς τῆς πίτυος ὅμοια, τρυφερώτερα μέντοι καὶ λεπτότερα· καὶ καθόλου ἔοικε πίτυϊ ἀρτιφυεῖ· ὅθεν καὶ ὠνόμασται· πεπλήρωται δὲ καὶ οὗτος ὀποῦ λευκοῦ. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁμοίαν τοῖς πρὸ αὐτοῦ.

31) Synonyma adiicit cod. C.: *οἱ δὲ τιθυμαλλὶς, Ῥωμαῖοι ἕρβα λάκτεα, οἱ δὲ λακτοῦκα καπρίνα, Ἄφροι νουκουβάτ.*

32) Sic C.; *ἀφίησιν* vulgo.

33) Sic cod. C., N. et Oribas.; *κεφαλίοις* editt.

34) C. N. *εὐρίποις.*

35) C. addit synonyma: *οἱ δὲ χαμαίπιτυς, Ῥωμαῖοι μουλτιλάγω καπρίνα, οἱ δὲ ταπαγίνε.*

36) Hoc addunt codd. C. et X.

[*De Helioscopio.*] Helioscopius dictus folia habet portulacae, sed tenuiora ac rotundiora. Ramulos emittit a radice quaternos aut quinos, dodrantales, tenues rubrosque, copiosi laticis albi plenos. Caput anethum refert, fructu velut inter folia locato. Comam cum sole circumagit, ideoque helioscopii nomen sortitus est. Ceterum in ruderibus potissimum et circa oppida nascitur. Colligitur fructus succusque, ut et aliorum: nam et eaedem, quae superioribus, vires, non tamen usque adeo validae.

[*De Cyparissia.*] Qui cyparissias dicitur aut chamaepitys, caulem profert dodrantalem aut maiorem, subrubrum: ex quo folia progerminant pini similia, molliora tamen ac tenuiora. Cum tota etiam planta pinum referat recens natam, cognomen inde accepit. Candido et hic latice refertus est, eadem quoque vis, quae superioribus.

[Περὶ Δενδρίτου][37]. Ὁ δὲ ἐν ταῖς πέτραις φυόμενος, δενδροειδὴς δὲ καλούμενος, ἀμφιλαφὴς ἄνωθεν καὶ πολύκομος, ὀποῦ μεστὸς, ὑπέρυθρος τοὺς κλάδους[38], περὶ οὓς τὰ φύλλα μυρσίνῃ λεπτῇ προςεοικότα· καρπὸς δὲ ὅμοιος τῷ τοῦ χαρακίου· παραπλησίως δὲ καὶ οὗτος ἀποτίθεται, καὶ ἐνεργεῖ ὁμοίως[39] τοῖς προειρημένοις.

[Περὶ Πλατυφύλλου.] Ὁ δὲ πλατύφυλλος φλόμῳ ἔοικε[40]· καὶ αὐτοῦ δὲ ἡ ῥίζα καὶ ὁ ὀπὸς καὶ τὰ φύλλα ἄγει ὑδατώδη κατὰ κοιλίαν· ἀποκτείνει δὲ τοὺς ἰχθύας, κοπεὶς καὶ διεθεὶς[41] τῷ ὕδατι· καὶ οἱ προγεγραμμένοι δὲ τὸ αὐτὸ δρῶσι[42].

Κεφ. ρξγʹ. (ρξςʹ.) [Περὶ Πιτυούσης.] Πιτύουσα, οἱ δὲ κλῆμα, οἱ δὲ κραμβίον, οἱ δὲ παράλιον, οἱ δὲ κανοπικὸν καλοῦσιν· εἴδει δὲ[43] δοκεῖ διαφέρειν τοῦ κυπαρισσίου τιθυμάλου· ὅθεν καὶ εἶδος ἐν αὐτοῖς καταριθμεῖται· ἀνίησι δὲ καυλὸν πήχεως μείζονα, πολυγόνατον, φυλλαρίοις ὀξέσι, λε-

37) Sic inscribunt codd. Περὶ τοῦ ἐν ταῖς πέτραις φυομένου vulgo.
38) C. καυλούς.
39) C. ὡςαύτως.
40) Cf. Anguillar. p. 293.
41) C. ἐνδιηθείς.
42) C. ποιοῦσι.
43) Soli Goup. et Sarac. δὲ omittunt.

[*De Dendrite.*] Qui in rupibus provenit, dendroides dictus, foliosus est in cacumine, et crebras habet comas, liquore albo praegnans, subrubentibus ramis, quos ambeunt folia myrti tenuioris, fructu characiae. Simili modo reconditur, similia cum prioribus efficiens.

[*De Platyphyllo.*] Platyphyllos verbasco similis est. Radix, succus et folia aquosa deorsum trahunt. Pisces necat tusus aquaque dilutus: id quod et ante memorati tithymali efficiunt.

Cap. CLXIII. (CLXVI.) [*De Pityusa.*] Pityusa, quam es surculum, et crambion, paralion etiam et canopicon vocant, a cyparissia specie differre existimatur, ideoque etiam in tithymali genere connumeratur. Caulem profert cubito altiorem, crebris geniculis praeditum, fo-

πτοῖς κατειλημμένον, ἐμφερέσι τοῖς τῆς πίτυος· ἄνθη μικρὰ[44], ὡσεὶ πορφυρᾶ· καρπὸν δὲ πλατὺν, ὡς φακόν· ῥίζαν [ἣν καλοῦσι τούρπετ[45]] λευκὴν, παχεῖαν, ὀποῦ μεστήν· εὑρίσκεται δὲ κατὰ τόπους σφόδρα εὐμεγέθης ὁ θάμνος. Καθαίρει δὲ κάτω ἡ μὲν ῥίζα, < β' ὁλκὴ δοθεῖσα σὺν μελικράτῳ· τοῦ δὲ καρποῦ α', τοῦ ὀποῦ δὲ ὅσον κοχλιάριον, ἐν καταποτίῳ ἀναληφθέντος ἀλεύρῳ· τῶν δὲ φύλλων ὁλκαὶ γ'[46].

Κεφ. ρξδ'. (ρξζ'.) [Περὶ Λαθυρίδος.] Λαθυρίς· οἱ δὲ καὶ ταύτην τιθύμαλον καλοῦσι· καταριθμοῦνταί τινες καὶ αὐτὴν ἐν τοῖς τιθυμάλοις· καυλὸν ἀνίησι πήχεως τὸ ὕψος, κενὸν, πάχος δακτύλου· ἐπ' ἄκρου δὲ αὐτοῦ μασχάλαι· φύλλα δὲ τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ καυλοῦ ἐπιμήκη, ὅμοια τοῖς τῆς ἀμυγδαλῆς[47], πλατύτερα δὲ καὶ λειότερα[48]· τὰ δὲ ἐπ' ἄκρων τῶν κλωνίων μικρότερα[49], ὥσπερ ἀριστολοχίας ἐπιμήκους ἢ κισσοῦ[50]· καρπὸν δὲ ἔχει ἐπ' ἄκρων τῶν κλάδων τρίχωρον[51],

44) Serap. legit μακρά.
45) Haec in sola Aldina, valde suspecta.
46) Aliter haec in Serap. Omisso ὀπῷ, et radici et fructui et foliis suam cuivis efficaciam assignat: doses eaedem.
47) C. pessime μυγαλῆς.
48) Sic et Serap.; λεπτότερα legit Lacuna.
49) Sic Serap., Marcell., Goupyl. et Sarac.; μακρότερα C., Ald. Cornar.
50) Cum Serap. lego; vulgo ἀριστολοχίας ἢ κισσοῦ τοῦ ἐπιμήκους. Namque hederae longae nulla fit mentio; notissima est aristolochia longa.
51) C. inepte τριχλώρων.

liolis tenuibus acutisque circumdatum, pini folia imitantibus: flores exiguos, paene purpureos: semen latum, ceu lenticulam: radicem [quam turpet appellant] albam, crassam, latice albo refertam. Quibusdam locis hic frutex praegrandis reperitur. Purgat per inferiora radix, drachmis duabus data in aqua mulsa: fructus vero drachma una. At liquoris farina excepti cochlearium in catapotio datur: foliorum denique modus, drachmae tres.

Cap. CLXIV. (CLXVII.) [*De Lathyride.*] Lathyris, quam nonnulli et tithymalon appellant, eamque tithymalorum numero adscribunt, caulem emittit cubitalem, digiti crassitudine, inanem. Versus apicem sunt axillae. Folia quidem in caule oblonga, amygdalinis proxima, sed latiora et laeviora: quae vero in summis ramis, minora sunt, sicut aristolochiae longae aut hederae. Fructum fert

περιφερῆ, ὥςπερ κάππαριν[52], ἐν ᾧ τρία σπερμάτια διειργόμενα ἐλύτροις ἀπ᾽ ἀλλήλων, περιφερῆ, μείζονα ὀρόβων· λεπισθέντα δὲ λευκὰ καὶ γλυκέα ἐν τῇ γεύσει· ῥίζα λεπτὴ[53], ἄχρηστος· ὅλος δὲ ὁ θάμνος ὀποῦ μεστὸς, ὥςπερ τιθύμαλος. Δύναμιν δὲ ἔχει καθαρτικὴν κοιλίας τὰ σπέρματα, ὅσον ζ′ ἢ η′ τὸν ἀριθμὸν λαμβανόμενα ἐν καταποτίῳ, ἢ ἐσθιόμενα καὶ καταπινόμενα μετὰ ἰσχάδων ἢ φοινίκων, ὕδατος ψυχροῦ ἐπιῤῥοφουμένου· ἄγει δὲ φλέγμα καὶ χολὴν καὶ ὕδωρ· καὶ ὁ ὀπὸς ἀναληφθεὶς, ὥςπερ ὁ τοῦ τιθυμάλου, τὸ αὐτὸ ποιεῖ· συνέψεται δὲ καὶ ὄρνιθι ἢ λαχάνοις τὰ φύλλα πρὸς τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν.

Κεφ. ρξε′. (ρξη′.) [Περὶ Πέπλου.] Πέπλος, οἱ δὲ συκῆν, οἱ δὲ μήκωνα ἀφρώδη καλοῦσι, θαμνίσκος ἐστὶν ὀποῦ λευκοῦ μεστὸς, ἔχων φύλλον μικρὸν, ὅμοιον πηγάνῳ, πλατύτερον δέ· ἡ δέ σύμπασα κόμη, ὡς σπιθαμῆς, περιφερὴς, ἐκκεχυμένη ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐπὶ[54] τοῖς φύλλοις καρπὸς μικρὸς, στρογγύλος, ἥττων τῆς λευκῆς μήκωνος· πολύχρηστος

52) Interpres Serapionis, defectu vocalium, reddit *Cyperi*.
53) Sarac. e cod. Lacunae addidit καὶ λευκή, quod nusquam alibi.
54) Cum Lacuna lego loco vulg. ὑπό.

in apice ramorum trilocularem, teretiusculum, ut capparis, qui continet terna semina exigua, involucris a se invicem distincta, rotunda, ervis maiora: quae decorticata alba sunt et gustu dulcia. Radix est tenuis, nullius usus. Totus vero frutex latice turget, ut tithymalus. Alvum purgant semina septena aut octona in catapotio sumta, vel comesta, aut cum caricis palmulisve vorata: aqua frigida tamen insuper est sorbenda. Trahunt autem pituitam, bilem et aquas. Latex exceptus more tithymali eumdem praebat effectum. Coquuntur etiam folia cum gallinacea et oleribus in eosdem usus.

Cap. CLXV. (CLXVIII.) [*De Peplo.*] Peplus, alii ficum, alii papaver spumeum appellant, fruticulus est albi succi plenus, folio parvo, ceu ruta, sed latiori. Universa coma fere spithamam complectitur, rotunda est humique sparsa. In ipsis foliis fructus parvus, rotundus, minor, quam candidi papaveris. Herba multiplicis est usus, at

δὲ ἡ πόα, ῥίζαν ἔχουσα μίαν ἄχρηστον, ἀφ' ἧς ὅλος ὁ θάμνος πέφυκε· γεννᾶται δὲ ἐν κήποις καὶ ἀμπελῶσι. Συνάγεται ἐν πυραμητῷ, ξηραινομένη ἐν σκιᾷ, καὶ συνεχῶς στρεφομένη· ἀποτίθεται δὲ ὁ καρπὸς κοπεὶς καὶ ἀποβρασθείς· ἄγει δὲ φλέγμα καὶ χολὴν ὀξυβάφου πλῆθος μετὰ ὑδρομέλιτος κοτύλης[55], καὶ ἐν προσοψήμασι[56] δὲ μιγνύμενος, ταράσσει τὴν κοιλίαν· ταριχεύεται δὲ εἰς ἁλμαίας.

Κεφ. ρξς'. (ρξθ'.) [Περὶ Πεπλίδος.] Πεπλὶς[57], οἱ δὲ ἀνδράχνην ἀγρίαν, Ἱπποκράτης δὲ πέπλιον καλεῖ[58]. Φύεται μάλιστα ἐν παραθαλασσίοις τόποις· θάμνος ἀμφιλαφὴς, ὀποῦ μεστὸς λευκοῦ, φύλλα ἔχων ὅμοια τῇ κηπαίᾳ ἀνδράχνῃ, περιφερῆ δὲ καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν[59] ἐνερευθῆ[60]· καὶ ὁ καρπὸς δὲ στρογγύλος, ὑποκάτω τῶν φύλλων, ὥςπερ τοῦ πέπλου, πυρώδης τῇ γεύσει· ῥίζα λεπτὴ, μία, ἄχρηστος[61]·

55) Sic Codd. C. N., Paris., Goupyl. et Hermol. Barbar.; *κυάθου* Ald. — Goupyl.

56) C. N. *ἑψήμασι.*

57) C. N. *Πέπλιον.*

58) N. adiungit synonyma: *οἱ δὲ ἰαγὸς, οἱ δὲ πολύγαλον, Ῥωμαῖοι πορτουλάκα μίνωρ, ἢ λάκτεα, οἱ δὲ γαλούμβρον.*

59) Sic Ald. cum codd. C. et N.; *κάτω ἔχοντα* Asulan. et rell.

60) Vulgo *ἐνερευθές.*

61) His adiungit cod. C., quae supra de *πέπλῳ* dicta sunt: *συνάγεται — ἁλμαίας.*

radicem habet unicam eamque inutilem, e qua totus frutex erumpit. Nascitur in hortis vineisque. Colligitur messis tempore, siccatur in umbra crebraque versatur. Fructus vero tusus repurgatusque reconditur. Deducit pituitam ac bilem, acetabulo eius in hydromelitis hemina poto: obsoniis admistum conturbat alvum. Muria quoque conditur, ac ita asservatur.

Cap. CLXVI. (CLXIX.) [*De Peplide.*] Peplis, quam nonnulli portulacam sylvestrem dicunt, Hippocrates peplion, in maritimis maxime nascitur. Frutex est foliosus, candidi liquoris plenus, foliis portulacae hortensis, rotundis et subtus rubentibus. Fructus rotundus infra (inter) folia, sicut pepli, gustu fervens. Radix tenuis, simplex ac nullius usus. Colligitur, reponitur ac exhibe-

συλλέγεται δὲ καὶ ἀποτίθεται καὶ δίδοται, ὥςπερ ὁ πέπλος, καὶ ταριχεύεται. Δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτήν.

Κεφ. ρξζ'. (ρο'.) [Περὶ Χαμαισύκης.] Χαμαισύκη, οἱ δὲ συκῆν, οἱ δὲ μήκωνα ἀφρώδη[62] καλοῦσι· κλῶνας ἀνίησι τετραδακτύλους, ἐπὶ γῆς ἐῤῥιμένους, περιφερεῖς, ὀποῦ μεστούς· φύλλα φακοειδῆ, τῷ πέπλῳ ὅμοια, μικρὰ[63], λεπτὰ, πρὸς τῇ γῇ· καρπὸς δὲ ὑπὸ τοῖς φύλλοις στρογγύλος, ὡς πέπλου· οὔτε δὲ ἄνθος, οὔτε καυλὸν ἔχει· ῥίζαν λεπτὴν καὶ ἄχρηστον. Δύναμιν δὲ ἔχουσιν οἱ κλῶνες, λεανθέντες σὺν οἴνῳ, τὰς περὶ μήτραν ὀδύνας παύειν, ἀντὶ πεσσοῦ προςτεθέντες· καταπλασσόμενος δὲ οἰδήματα καὶ ἀκροχορδόνας καὶ μυρμηκίας αἴρουσιν· ἑφθοὶ δὲ ἐσθιόμενοι κοιλίαν ἐκλύουσι· καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν δὲ ὀπὸς τὰ αὐτὰ δρᾷ· καὶ καταχριόμενος σκορπίου πληγῇ βοηθεῖ· ἁρμόζει καὶ πρὸς ἀμβλυωπίαν καὶ ἀχλὺν, καὶ ἀρχομένας ὑποχύσεις, οὐλὰς, νεφέλια, σὺν μέλιτι ἐγχριόμενος. Φύεται ἐν πετρώδεσι καὶ αὐχμηροῖς τόποις.

Κεφ. ρξη'. (ρoα'.) [Περὶ Σκαμμωνίας.] Σκαμμωνία

62) Hoc habent codd. C. et N. cum Ald.; seriores ad notha ablegant.

63) C. μακρά.

tur, uti peplus, ac conditur etiam. Eamdem quoque vim habet.

Cap. CLXVII. (CLXX.) [*De Chamaesyce.*] Chamaesyce, quam et ficum et papaver spumeum appellant, ramos emittit quatuor digitorum, per terram stratos, teretes, latice turgentes. Folia lentis figura, peplo similia, parva, tenuia, humi decumbentia. Fructus sub foliis rotundus, sicut pepli: flore cauleque caret: radix tenuis est et inutilis. Rami ex vino triti inque pesso appositi vulvae dolores sedant: oedemata vero, verrucas et pensiles et quibus e formicis nomen, tollit. Elixi autem si comedantur, alvum solvunt. Sed et, qui emanat, liquor similia efficit: illitus adversus scorpionum ictus auxiliatur. Valet et contra oculorum hebetudinem, caliginem, incipientes suffusiones, cicatrices ac nubeculas, cum melle inunctus. Nascitur in petrosis et squalidis locis.

Cap. CLXVIII. (CLXXI.) [*De Scammonia.*] Scam-

[οἱ δὲ σκαμβωνίας ῥίζα, οἱ δὲ Κολοφωνία, οἱ δὲ δακτύλιον, Ῥωμαῖοι Κολοφώνιον, προφῆται ἀποπλεύμονος, Αἰγύπτιοι σάνιλουμ] κλῶνας ἀνίησι πολλοὺς ἀπὸ μιᾶς ῥίζης, τριπήχεις, λιπαροὺς, ἐμφαίνοντάς τι δασύτητος[64]· καὶ τὰ φύλλα δὲ δασέα, ὅμοια ἑλξίνῃ ἢ κιττῷ, μαλακώτερα μέντοι καὶ τριγωνοειδῆ· ἄνθη λευκὰ, περιφερῆ, κοῖλα, ὡς οἱ κάλαθοι[65], βαρύοσμα· ῥίζα δὲ εὐμήκης, παχεῖα ὅσον βραχίων[66], λευκὴ, βαρύοσμος, ὀποῦ μεστή. Συλλέγεται δὲ ὁ ὀπὸς, τῆς κεφαλῆς ἀπὸ τῆς ῥίζης ἀφαιρουμένης καὶ θολοειδῶς[67] τεμνομένης εἰς κοιλότητα· συῤῥεῖ γὰρ εἰς αὐτὴν ὁ ὀπὸς, καὶ οὕτως ἀναλαμβάνεται εἰς μύακας· ἔνιοι δὲ τὴν γῆν ὀρύξαντες θολοειδῶς[68], καρύας[69] φύλλα ὑποθέντες, καταχέουσι τὸν ὀπὸν, καὶ οὕτω ξηρανθέντα ἀναιροῦνται. Ἔστι δὲ καλὸς ὁ διαυγὴς καὶ κοῦφος, ἀραιὸς, ταυροκολλώδης τὴν χρόαν, σύριγγας[70] ἔχων λεπτὰς, σπογγώδης[71]· τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ ἐκ

64) Sic cod. C., Paris. et Lacuna; *παχύτητος* Ald.

65) C. N. *καλαμίνθοι*, inepte.

66) Sic Oribas., cod. Paris. Lacuna, Hermol. Barb. et Sarac.; *πῆχυς* Ald.; *Pollex* Serap.

67) C. N. *θολερῶς*.

68) Oribas. *θυϊοειδῶς*. 69) C. *ῥοᾶς*.

70) Sic Oribas.; *σήραγγας* Ald. et editt.; *Gibbositates* Serap.; *λεπίδας ἔχων σπογγώδεις* C. et N.

71) Vulg. *σφογγώδης*.

monia [aliis scamboniae radix, aliis Colophonia, aut dactylion, Romanis Colophonium, prophetis apopleumonos, Aegyptiis sanilum] ramos ab una radice multos profert, ternûm cubitorum, pingues et quadantenus hirsutos: folia etiam hirsuta, helxines aut hederae proxima, sed molliora ac triangula: flores albi, rotundi, calathorum forma concavi et graveolentes. Radix praelonga, crassitudine brachii, candida, gravis odoris, latice turgens. Is autem liquor colligitur, dum, capite radicis sublato, ea fornicatim inciditur ut cavea nascatur. In hanc confluit liquor, cochleis postmodum excipiendus. Alii postquam scrobes in terra fornicatas effoderunt, nucum folia insternunt, in quae liquor diffundatur, cumque ibi siccatum auferunt. Bonitate praestat, qui pellucidus est ac levis, rarus et colore glutini taurino similis, fistulis tenuibus

Μυσίας τῆς κατὰ τὴν Ἀσίαν κομιζόμενος· μὴ προςέχειν δὲ μόνον δεῖ τῷ λευκαίνεσθαι[72] αὐτὸν κατὰ τὴν τῆς γλώττης θίξιν[73]· τοῦτο γὰρ γίνεται καὶ παραμιγέντος αὐτῷ ὀποῦ τιθυμάλου· μᾶλλον δὲ τοῖς προειρημένοις, καὶ τῷ μὴ λίαν πυροῦν τὴν γλῶσσαν, ὅπερ γίνεται, τιθυμάλου μιγέντος· ὁ δὲ συριακὸς[74] καὶ ὁ ἐν Ἰουδαίᾳ γεννώμενος χείριστοι, βαρεῖς, πυκνοὶ, δολούμενοι τιθυμάλῳ καὶ ὀροβίνῳ ἀλεύρῳ. Δύναμιν δὲ ἔχει ὁ ὀπὸς, ληφθεὶς σὺν μελικράτῳ ἢ ὕδατι πλῆθος < ἢ τετρωβόλου, καθαίρειν κάτω χολὴν καὶ φλέγμα· εἰς δὲ τὸ λῦσαι τὴν κοιλίαν ἀρκέσουσιν ὀβολοὶ β', μετὰ σησάμου ἤ τινος ἄλλου[75] σπέρματος λαμβανόμενοι· δίδοται καὶ πρὸς ἐνεργεστέραν κάθαρσιν τοῦ μὲν ὀποῦ τριώβολον, ἐλλεβόρου δὲ μέλανος ὀβολοὶ β', καὶ ἁλὸς[76] < α'· σκευάζονται δὲ καὶ ἅλες καθαρτικοὶ, πρὸς κυάθους ς' τῶν ἁλῶν, ὁλκῶν κ' τῆς σκαμμωνίας τοῦ ὀποῦ μιγνυμένου· λαμβάνεται δὲ πρὸς δύναμιν, τὸ μὲν τέλειον τρία κοχλιάρια, μέσον δὲ β', τὸ δὲ

72) Lacuna legit γεύεσθαι.

73) C. ἕξιν.

74) Serap. *e Seni.* Σινὲς κολωνία τῆς Καππαδοκίας. Procop. de aedific. 3, 4.; seu Σίννα Μεσοποταμίας Ptolem.

75) Lacuna τήλεως. Sed nostrae lectioni favet Serap.

76) Sic Serap. et cod. Paris.; ἀλόης Ald. et editt.

praeditus ac fungosus. Talis e Mysia asiatica deportatur. Neque vero animadverti solummodo debet, utrum linguae tactu albescat: hoc enim evenit etiam admisto tithymali liquore: sed magis prius commemoratis attendendum est: itemque, si non vehementer linguam urat, quod et adiecto tithymalo contingit. Syriacus autem et in Iudaea natus pessimi sunt, graves, densi, ervi farina et tithymalo adulterati. Succus drachmae unius aut quaternûm obolorum pondere haustus ex aqua pura aut mulsa, per inferiora bilem pituitamque educit. Solvendae alvi gratia binos obolos cum sesamo aliove semine sumsisse sat est. Efficacioris purgationis caussa exhibentur laticis tres oboli cum ellebori nigri duobus et salis drachma una. Fiunt et sales purgatorii, drachmis viginti liquoris scammoniae in senos salis cyathos adiectis. Horum modus ratione virium est: integer quidem, cochlearia tria: medius,

ἐλάχιστον α'· καθαίρει δὲ καὶ τῆς ῥίζης < α' ἢ β', σὺν οἷς εἴρηται· ἔνιοι δὲ ἀφέψοντες αὐτὴν πίνουσι· συνεψηθεῖσα δὲ ὄξει καὶ λεανθεῖσα μετὰ ἀλεύρου κριθίνου, ἰσχιαδικῶν ἐστι κατάπλασμα· ὁ δὲ ὀπὸς προστιθέμενος ἐν ἐρίῳ τῇ μήτρᾳ, ἔμβρυα φθείρει· διαφορεῖ δὲ καὶ φύματα, σὺν μέλιτι ἢ ἐλαίῳ καταχριόμενος· ἑψηθεὶς δὲ ἐν ὄξει καὶ καταχρισθεὶς, λέπρας ἐξάγει· κεφαλαλγίας τε χρονίας ἐστὶν ἐπίβρεγμα σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ.

Κεφ. ρξθ'. (ροβ'.) [Περὶ Χαμελαίας.] Χαμέλαια, οἱ δὲ πυρὸς ἄχνη ἢ ἄκνηστος, οἱ δὲ κόκκος κνίδειος, [οἱ δὲ χαμελαίαν μέλαιναν, οἱ δὲ ἡράκλειον, οἱ δὲ βδελυρὰν, Ῥωμαῖοι κιτοκάκιουμ, οἱ δὲ ὀλεάγω, οἱ δὲ ὀλεαστέλλουμ·] κλῶνας μὲν ἔχει σπιθαμιαίους· ὁ δὲ θάμνος φρυγανώδης· φύλλα ἔχει ἐλαίᾳ παραπλήσια, λεπτότερα δὲ καὶ πυκνὰ, καὶ πικρὰ, δάκνοντα τὴν γεῦσιν, καὶ χαράττοντα τὴν ἀρτηρίαν. Ταύτης τὰ φύλλα κάτω καθαίρει φλέγμα καὶ χολὴν, μάλιστα ἐν καταποτίῳ λαμβανόμενα, μιγνυμένου διπλασίονος ἀψινθίου

duo: minimus, unum. Purgat et radicis drachma una aut duae cum iis, quae retulimus. Ipsius quoque decoctum nonnulli ebibunt. Ex eadem decocta in aceto contritaque cum hordei farina cataplasma fit ischiadicis utile. Latex autem, vulvae appositus in lana, partus enecat, tubercula quoque discutit, cum melle oleove peruncctus. Eodem decocto in aceto illitae leprae auferuntur. Sed et eodem caput contra diturnum dolorem ex aceto et rosaceo irrigatur.

Cap. CLXIX. (CLXXII.) [*De Chamelaea.*] Chamelaea, aliis ignis palea, aut acnestos, aut coccus cnidius dicta [sunt et, qui chamelaeam nigram, et herculeam, et abominandam dicant, Romani citocacium, aut oleaginem et oleastellum]. Frutex virgultosus, ramis dodrantalibus, foliis oleaginis, tenuioribus tamen, confertis, amaris, gustu mordentibus et fistulam spiritalem scabentibus. Ea per inferiora pituitam bilemque detrahunt, maxime si in catapotio assumantur. Uni enim chamelaeae parti duplum absinthii adiicitur, atque ex his, aqua aut melle exceptis,

πρὸς ἓν μέρος τῆς χαμελαίας· ἀναλαμβανέσθω δὲ ὕδατι ἢ μέλιτι εἰς καταπότιον· ἔστι δὲ ἄτηκτα[77]· διαχωρεῖται γὰρ ὅσα λαμβάνεται· ἀναλαμβανόμενα λεῖα τὰ φύλλα μετὰ μέλιτος ἀνακαθαίρει τὰ ῥυπαρὰ ἕλκη καὶ ἐσχαρωμένα.

Κεφ. ρο'. (ρογ'.) [Περὶ Θυμελαίας] Θυμέλαια, οἱ δὲ χαμέλαιαν, οἱ δὲ πυρὸς ἄχνην, ἢ κνῆστρον[78], ἢ κνέωρον καλοῦσιν· ἐκ ταύτης ὁ κνίδειος κόκκος, καρπὸς ὤν, συλλέγεται· ὃν[79] Σύριοι μὲν ἀπόλινον καλοῦσι, οἱ δὲ λίνον, διὰ τὸ εἶναι τῷ σπαρτῷ λίνῳ θάμνον τῇ φύσει παρόμοιον· ῥάβδους δὲ ἀνίησι καλὰς καὶ πολλὰς, λεπτὰς, ὅσον διπήχεις· τὰ δὲ φύλλα χαμελαίᾳ ὅμοια, πλὴν στενώτερα καὶ λιπαρώτερα, ὑπόγλισχρα ἐν τῷ διαμασσᾶσθαι καὶ κολλώδη· ἄνθη λευκὰ, καὶ μεταξὺ αὐτῶν[80] ὁ καρπὸς, ὡς μύρτου[81], μικρὸς, στρογγύλος[82], ἐν ἀρχῇ μὲν χλωρὸς, αὖθις δὲ ἐρυθρός· τὸ δὲ περικάρπιον σκληρὸν καὶ μέλαν, τὸ δ' ἐντὸς λευκόν·

77) Asulan. et Cornar. ἄδηκτα.

78) Ex Hippocr., Galeno et Hesychio emendarunt Foës., Sarac. et Bodaeus vulgare κέστρον.

79) Asulan. interposuit: ὃν Εὐβοεῖς μὲν αἰτώλιον, quod nusquam alibi.

80) Recte sic Ald., Asulan. Marc., Cornar. Solus Goupyl. αὐτῷ, quod repetit, quasi suo ingenio emendaturus, Sarac.

81) Vulgo μύρτον.

82) C. στρογγυλώτερος.

catapotia finguntur. Ea autem non liquescunt, sed prout vorata fuerint, ita per alvum egeruntur. Foliis denique tritis melleque exceptis ulcera sordida aut crustosa purgantur.

Cap. CLXX. (CLXXIII.) [*De Thymelaea.*] Thymelaea, quam alii chamelaean, alii ignis paleam, aut cnestron, aut cneorum vocant. Ex hac coccus cnidius, fructus nimirum colligitur. Eum Syri quoque apolinon aut linum vocant, quod natura sua frutex lino sativo similis sit. Virgas edit speciosas, numerosas, tenues ac ferme bicubitales: foliis chamelaeae, sed angustioribus et pinguioribus, quae inter mandendum subviscosa et glutinosa sunt. Flores sunt albi, et inter ipsos fructus, ceu myrti, parvus, rotundus, initio quidem viridis, tandem vero rubens, cuius involucrum durum est et nigrum, medulla

ὅπερ καθαίρει κάτω χολὴν καὶ φλέγμα καὶ ὕδωρ, ὅσον κʹ κόκκων τὸ ἐντὸς ποθέν· καίει δὲ τὴν φάρυγγα· διὸ μετὰ ἀλεύρου ἢ ἀλφίτου δοτέον, ἢ ἐν ῥαγὶ[83] σταφυλῆς, ἢ μέλιτι ἑφθῷ περιειλημμένον καταπιεῖν· συγχρίειν δὲ καὶ τοὺς δυςίδρους λεῖον μετὰ νίτρου καὶ ὄξους· τὰ δὲ φύλλα, ἅπερ ἰδίως καλεῖται κνέωρον, συλλέγειν δεῖ περὶ τὸν πυραμητὸν, καὶ ἀποτίθεσθαι ξηράναντές ἐν σκιᾷ· διδόντας δὲ δεῖ κόπτειν καὶ ἀφαιρεῖν τὰς ἐν αὐτοῖς ἶνας· καθαίρει δὲ ἐπιπλασσόμενον ὅσον ὀξυβάφου πλῆθος μετὰ κράματος, ἄγον ὑδατῶδες· μετριωτέραν δὲ ποιεῖ τὴν κάθαρσιν, μιχθὲν ἑφθῇ φακῇ καὶ λαχάνοις τριπτοῖς· ἀνατίθεται δὲ λεῖα ἀναληφθέντα ὄμφακος χυλῷ εἰς ἀρτίσκους· ἔστι δὲ κακοστόμαχος ἡ βοτάνη· προςτεθεῖσα δὲ, ἔμβρυα κτείνει. Φύεται ἐν ὀρεινοῖς καὶ τραχέσι τόποις. Πλανῶνταί δὲ νομίζοντες, τὸν κνίδειον κόκκον τῆς χαμελαίας εἶναι καρπὸν, ἀπατώμενοι διὰ τὸ τῶν φύλλων ὁμοειδές.

Κεφ. ρoαʹ. (ρoδʹ.) [Περὶ Ἀκτῆς.] Ἀκτὴ [οἱ δὲ δέν-

83) C. N. ῥωγί.

vero alba. Hic per inferiora bilem, mucum et aquosa ducit, si pars interna viginti granorum bibatur: sed fauces adurit. Ideo cum farina aut polenta, aut in racemi uva dari debet, aut cocto melle obducta vorari. Quibus autem aegre sudores eliciuntur, eadem trita cum nitro acetoque inungitur. At folia, quae peculiariter cneoron appellantur, messis tempore colligenda sunt, et siccata in umbra recondenda. Qui vero exhibiturus est, prius tundere ea debet, fibrasque, quae in ipsis sunt, eximere. Vino diluto inspersa acetabuli modo aquosa detrahunt: sed moderatius purgant, admixta lente cocta et contritis oleribus. Eadem trita uvae acerbae succo excepta et in pastillos coacta reponuntur. Herba est stomacho infesta: subdita fetus interimit. Nascitur in montosis et asperis. Hallucinantur denique, qui granum cnidium chamelaeae fructum esse opinantur, decepti quadam foliorum similitudine.

Cap. CLXXI. (CLXXIV.) [*De Sambuco.*] Sambu-

δρον ἄρκτου, οἱ δὲ ἥμερον, Ῥωμαῖοι σαμβούκουμ, Γάλλοι σκοβιὴν, Δακοὶ σέβα] διοσή ἐστιν· ἡ μὲν γάρ τίς ἐστι δενδρώδης, καλαμοειδεῖς ἔχουσα κλάδους, στρογγύλους, ὑποκοίλους[84]*, ὑπολεύκους, εὐμήκεις· τὰ φύλλα δ' ἢ ε'*[85] *ἐκ διαστημάτων περὶ τὴν ῥάβδον, καρύᾳ βασιλικῇ ὅμοια, βαρύοσμά τε καὶ μακρότερα*[86]*· ἐπ' ἄκρων δὲ τῶν κλάδων ἢ τῶν καυλῶν σκιάδια περιφερῆ, ἔχοντα ἄνθη λευκά· καρπὸν δὲ ἐοικότα τερμίνθῳ, ἐν τῷ μέλανι ὑποπόρφυρον, βοτρυώδη, πολύχυλον, οἰνώδη*[87].

[Κεφ. ροβ'. (ροε'.) *Περὶ Χαμαιάκτης.*] *Τό δὲ ἕτερον αὐτῆς χαμαιάκτη καλεῖται [οἱ δὲ ἕλειος ἀκτὴ, οἱ δὲ ἀγρία ἀκτὴ, οἱ δὲ εὐβοϊκὴ, Ῥωμαῖοι ἔβουλουμ, Γάλλοι δουκωνὲ, Δακοὶ ὄλμα]. Αὕτη χαμαιπετὴς οὖσα, ἐλάσσων ἐστὶ καὶ βοτανωδεστέρα, καυλὸν ἔχουσα τετράγωνον καὶ πολυγόνατον· τὰ δὲ φύλλα ἐκ διαστημάτων περὶ ἕκαστον γόνυ τεταρσωμένα, ὅμοια ἀμυγδαλῇ, κεχαραγμένα δὲ κύκλῳ καὶ μακρότερα, βα-*

84) C. ὑποποικίλους.

85) Sic C. et Serap.; γ' ἢ δ' editt.

86) Sic Oribas.; μικρότερα C. X. et Serap.; πικρότερα Lacuna et Cantacuz.; τμητικώτερα Ald. et editt., cuius sensus saltem alienus est.

87) Cod. X. addit καὶ ὅλως ἀντιδοτικὸν καὶ φαρμακώδη. Cod. C. plura de vi baccarum addit, quae de χαμαιάκτῃ repetuntur.

cus [quam nonnulli ursi arborem, alii domesticam, Galli scobien, Daci seba appellant] duplicis est generis. Altera enim arborescens est, ramis arundinaceis, teretibus, quadantenus cavis, subalbidis, praelongis. Folia quaterna aut quina ex intervallis circa virgas singulas exeunt, nucis iuglandis foliorum similitudine, graveolentia et longiora. In summis autem ramis caulibusve umbellae sunt circinatae, floribus albis: fructus terebinthino similis, ex nigro purpurascens, racemiformis, succosus vinosusque.

[Cap. CLXXII. (CLXXV.) *De Chamaeacte seu Ebulo.*] Altera species chamaeacte vocatur [aliis sambucus palustris aut sylvestris, aliis euboica, Romanis ebulum, Gallis ducone, Dacis olma]. Humilis ea est, minor et herbaceae magis substantiae, caulem habet quadrangulum et geniculatum. Folia per intervalla circa singula genicula utrinque expansa [s. pinnata], eaque amygdalina, sed in ambitu serrata

ῥύσμα· σκιάδιον δὲ ἐπ᾽ ἄκρου ὅμοιον τῇ πρὸ αὐτῆς· ἔχουσα καὶ ἄνθος καὶ καρπόν· ῥίζα δ᾽ ὕπεστι μακρὰ, δακτύλου πάχος. Δύναμις δὲ ἡ αὐτὴ ἀμφοτέραις καὶ χρῆσις, ξηραντικὴ, ὑδραγωγὸς, κακοστόμαχος μέντοι· ἑψόμενα[88] δὲ τὰ φύλλα, ὡς λάχανα, καθαίρει φλέγμα καὶ χολήν· καὶ οἱ καυλοὶ δὲ ἁπαλοὶ ἐν λοπάδι ληφθέντες[89] τὰ αὐτὰ ποιοῦσιν· ἡ ῥίζα δὲ αὐτῆς ἀφεψηθεῖσα σὺν οἴνῳ καὶ διδομένη παρὰ τὴν δίαιταν, ὑδρωπικοὺς ὠφελεῖ· βοηθεῖ καὶ ἐχιοδήκτοις, ὁμοίως πινομένη· ἀφεψηθεῖσα δὲ μεθ᾽ ὕδατος εἰς ἐγκάθισμα, μαλάσσει ὑστέραν καὶ ἀναστομοῖ, καὶ διορθοῦται τὰς περὶ αὐτὴν διαθέσεις· καὶ ὁ καρπὸς δὲ σὺν οἴνῳ ποθεὶς τὰ αὐτὰ ποιεῖ· μελαίνει δὲ καὶ τρίχας ἐγχριόμενος· τὰ δὲ φύλλα πρόσφατα καὶ ἁπαλὰ φλεγμονὰς πραΰνει, μετὰ ἀλφίτων καταπλαττόμενα· καὶ κατακαύμασιν ἁρμόζει καὶ κυνοδήκτοις καταπλαττόμενα· κολλᾷ δὲ ὑποφορὰς, καὶ ποδαγρικοῖς βοηθεῖ, μετὰ στέατος ταυρείου ἢ τραγείου καταπλαττόμενα[90].

Κεφ. ροϛ΄. (ροϛ΄.) [Περὶ Πυκνοκόμου.] Πυκνόκομον

88) C. σὺν μέλιτι δὲ διεψόμενα.

89) Sic C., Ald., Asul., Marcell. et Cornar.; ἑφθέντες sine auctoritate Goupyl. et Sarac.

90) Multa sequuntur in Serap. de usu utriusque sambuci, quae nusquam alibi.

et longiora et graveolentia. In apice umbella est, flore ac fructu sambuci. Radix subest longa, crassitie digitali. Eadem utrique vis et usus, exsiccans nimirum, et aquas alvo detrahens, et stomachum offendens. Folia olerum more cocta pituitam bilemque purgant. Sed et caules teneri in patinis sumti eadem praestant. Radix in vino cocta et cum victu congruo exhibita hydropicos adiuvat. Prodest et contra viperarum morsus, eodem modo bibita. Decocta vero ex aqua ad insessum, matricem emollit et aperit, ipsius denique affectus emendat. Fructus in vino potus eadem efficit: denigrat insuper etiam capillos inunctus. Folia vero recentia ac tenera, illita ex polenta, inflammationes mitigant: ambustis et canum morsibus illitu prosunt. Ulcera etiam sinuosa agglutinant, et podagricis prosunt, cum sebo taurino aut hircino illita.

Cap. CLXXIII. (CLXXVI.) [*De Pycnocomo.*] Py-

φύλλα ἔχει ὅμοια εὐζώμῳ, τραχέα δὲ καὶ παχέα καὶ δριμύτερα[91]· καυλὸν τετράγωνον, ἄνθος δὲ τῷ τοῦ ὠκίμου ἐμφερές· καρπὸν δὲ, ὡς πρασίου[92]· ῥίζαν μέλαιναν, στρογγύλην, ὠχρὰν, ὡς μικρὸν μῆλον, γεῶδες ὄζουσαν. Φύεται ἐν πετρώδεσι τόποις. Δύναμιν δ᾽ ἔχει ὁ καρπὸς ποθεὶς, ὅσον < α´ πλῆθος, ταραχώδη καὶ δεινὰ ἐνύπνια ποιεῖν· διαφορεῖ δὲ καὶ οἰδήματα ἐπιπλαττόμενος σὺν ἀλφίτῳ, καὶ ἀκίδας καὶ σκόλοπας ἐξάγει· καὶ τὰ φύλλα δὲ καταπλαττόμενα, φύματα καὶ δοθιῆνας διαφορεῖ· ἡ δὲ ῥίζα αὐτῆς λυτικὴ κοιλίας καὶ κινητικὴ χολῆς, δίδοται < β´ ἐν μελικράτῳ.

Κεφ. ροδ´. (ροζ´.) [Περὶ Ἀπίου.] Ἄπιος, οἱ δὲ ἰσχάδα[93], οἱ δὲ χαμαιβάλανον[94], ὀρεινὴν ἢ ἀγρίαν, οἱ δὲ λινόζωστιν, [Ῥωμαῖοι ῥάδιξ σιλβέστρις, Ἄφροι θορφὰθ σαδή] κλωνία δύο ἢ τρία ἀπὸ γῆς ἀνίησι, σχοινώδη, λεπτὰ, ἐρυθρὰ, μικρὸν ὑπὲρ τῆς γῆς αἴροντα· φύλλα πηγάνῳ ἐοικότα[95], ἐπιμηκέστερα μέντοι καὶ στενώτερα, χλωρά· καρπὸς

91) Lacuna legit μικρότερα.

92) Sic codd. C. N. et X., Ald. et editt.; πράσον Lacuna, Oribas., Fab. Column.

93) E Theophr. hist. 9, 10. iam Marcell. vulg. ἰσχιάδα correxit.

94) Paull. p. 261. 264. χαμαιράφανον.

95) Cod. Cantac. addit ἀγρίῳ.

cnocomon folia habet erucae, sed aspera, crassa et acriora, caulem quadrangulum, florem ocimi: fructum marrubii, radicem (extus) nigram, (intus) pallidam, rotundam, exigui pomi forma, terram olentem. Nascitur in rupestribus. Fructus drachma potus turbulenta ac gravia facit somnia. Discutit et oedemata, impositum cum polenta: nec non et spicula extrahit et aculeos. Imposita quoque folia tubercula furunculosque discutiunt. Radix denique eius cum aquae mulsae drachmis duabus exhibita alvum solvit, et bilem commovet.

Cap. CLXXIV. (CLXXVII.) [*De Apio.*] Apios, aliis ischas, aut chamaebalanos, montana aut sylvestris, aliis linozostis, [Romanis radix sylvestris, Afris thorphath sadeh dicitur] ramulos duos aut tres e terra mittit, iunceos, tenues, rubentes, parum a terra semet attollentes: folia habet rutae similia, sed oblongiora, angustiora et

μικρός· ῥίζα ἀσφοδέλῳ[96] παραπλησία, καὶ πρὸς τὸ τῆς ἀπίου σχῆμα, στρογγυλωτέρα δὲ, μεστὴ ὀποῦ, φλοιὸν ἔχουσα ἔξωθεν μέλανα, ἔνδοθεν δὲ λευκόν. Ταύτης τὸ μὲν ἄνωθεν[97] μέρος τῆς ῥίζης ληφθὲν, δι᾽ ἐμέτων ἄγει χολὴν καὶ φλέγμα· τὸ δὲ πρὸς τῇ ῥίζῃ κάτω καθαίρει· ὅλη δὲ ληφθεῖσα ἀμφοτέρας τὰς καθάρσεις κινεῖ· ὀπίσαι δὲ βουληθεὶς κόπτε τὰς ῥίζας, καὶ βαλὼν εἰς κρατῆρα ὕδατος, συντάρασσε, καὶ τὸν ἐφιστάμενον ὀπὸν πτερῷ ἀναλέγων, ξήραινε· τούτου τρία ἡμιωβόλια ποθέντα ἄνω καὶ κάτω καθαίρει.

Κεφ. ροέ. (ρογ΄.) [Περὶ Κολοκυνθίδος.] Κολοκυνθὶς, οἱ δὲ κολόκυνθα αἰγὸς[98], οἱ δὲ σικύαν πικρὰν, οἱ δὲ κολόκυνθα ἀλεξανδρίνη [Ζωροάστρης θύμβρη, Ὀσθάνης αὐτογενὲς, Ῥωμαῖοι κουκούρβιτα σιλβάτικα, Δακοὶ τουτάστρα] κλημάτια καὶ φύλλα ἐστρωμένα ἐπὶ τῆς γῆς ἀνίησιν, ὅμοια τοῖς τοῦ ἡμέρου σικύου, ἐπεσχισμένα· καρπὸν δὲ περιφερῆ, ὅμοιον σφαίρᾳ μέσῃ[99], πικρὸν ἰσχυρῶς, ὃν δεῖ συνάγειν, ἀρ-

96) Sic Oribas., Asulan., Marcell.; σπονδύλῳ Ald.
97) Sic e Paull. p. 264. iam correxit Sarac.; ἔνδοθεν vulgo.
98) Cornar. suspicatus est perperam, ἄγριος esse legendum.
99) C. μέσον.

viridia. Fructus est parvus. Radix asphodelo similis et ad pyri formam accedens, rotundior tamen et latice plena, cortice extus nigro, intus candido. Superior eius pars asumta vomitu bilem pituitamque evacuat, inferior per alvum. Tota vero sumta utraque parte purgat. Liquorem si libet excipere, radices tundito, et crateri aquae inditis agitato, ac liquorem, qui supernatat, penna collectum siccato. Huius sesquiobolus potus per superna ac inferna purgat.

Cap. CLXXV. (CLXXVIII.) [*De Colocynthide.*] Colocynthis, aliis cucurbita caprina, aliis cucumis amara, cucurbita etiam alexandrina, [Zoroastri thymbre, Osthani autogenes, Romanis cucurbita sylvatica, Dacis tutastra] sarmenta foliaque emittit per terram strata, sativi cucumeris similia ac incisa: fructum rotundum, pilae mediocri similem, vehementer amarum. Quem legere oportet, cum coeperit ad pallidiorem colorem vergere. Medulla

χόμενον μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ ὠχρότερον. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ μὲν ἐντεριώνη τοῦ καρποῦ καθαρτικὴν, τετρωβόλου[100] πλῆθος μετὰ ὑδρομέλιτος λαμβανομένη, σὺν νίτρῳ καὶ σμύρνῃ καὶ μέλιτι ἑφθῷ εἰς καταπότιον· αὗται δὲ αἱ σφαῖραι ξηραὶ λεῖαι ὠφελίμως μίγνυνται κλύσμασιν ἐπὶ ἰσχιαδικῶν καὶ παραλυτικῶν καὶ κωλικῶν, ἄγουσαι φλέγμα καὶ χολὴν καὶ ξύσμα, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ αἱματῶδες· ἔμβρυά τε φθείρουσι προστιθέμεναι· ὀδονταλγίας τε διάκλυσμα, ἐάν τις ἐκκαθάρας αὐτὴν καὶ περιπλάσας πηλῷ, ἐναποζέσας τε ἐν ὄξει καὶ νίτρῳ, δῷ διακλύζεσθαι· εἰ δέ τις ἐναφεψήσας μελίκρατον ἢ καὶ γλυκὺ καὶ ἐξαιθριάσας δῷ πιεῖν, καθαίρει πάχος καὶ ξύσμα· ἔστι δὲ κακοστόμαχος λίαν· προστίθεται δὲ καὶ βάλανος ἐξ αὐτῆς πρὸς κομιδὴν τῶν περιττωμάτων· καὶ χλωρᾶς δὲ αὐτῆς ὁ χυλὸς ἐπὶ ἰσχιαδικῶν ἀνατριβόμενος ἁρμόζει.

Κεφ. ρος΄. (ροθ΄.) [Περὶ Ἐπιθύμου.] Ἐπίθυμον [οἱ δὲ κεδοῖς, Ῥωμαῖοι ἰμβολούκρουμ] θύμου ἐστὶν ἄνθος σκληροτέρου καὶ θύμβρᾳ ἐοικότος· ἔχει δὲ κεφάλια λεπτὰ, κοῦφα

100) C. τριωβόλου. Serap. tamen nobiscum.

fructus vim habet purgandi, si eius quatuor oboli ex aqua mulsa sumantur: vel additis nitro et myrrha, et melle decocto in pilulas cogantur. Ipsi vero fructus globi arefacti et triti utiliter clysmatibus adduntur adversus coxendicis dolorem, nervorum resolutionem et coli vitia, ut quae pituitam, bilem ac strigmenta, interdum etiam cruenta, eliciant. Subditae eaedem fetus enecant. Si quis vero fructum, exemta medulla, luto obducat, atque in eo acetum nitrumque fervefaciat, id collutu dentium dolores sedat. Quodsi in eodem fructu mulsa aut pasum coquatur, atque aëri ventilandum exponatur, id crassos humores ac strigmenta potu evacuat: stomacho autem valde adversarium est. Subditur etiam ex eo balanus, ut alvi excrementa educantur. Prodest denique virentis succus coxendicis dolori, si infricetur.

Cap. CLXXVI. (CLXXIX.) [*De Epithymo.*] Epithymum [aliis cedoïs, Romanis involucrum] flos est thymi durioris et thymbrae similis. Capitula gerit tenuia

οὐραχοὺς[1] ἔχοντα, ὡς τρίχας. Πινόμενον δὲ σὺν μέλιτι κάτω καθαίρει φλέγμα καὶ χολὴν μέλαιναν· ἰδίως ἁρμόζον ἐπὶ μελαγχολικῶν καὶ ἐμπνευματουμένων, ὀξυβάφου πλῆθος πρὸς ὁλκὴν < δ΄, σὺν μέλιτι καὶ ἁλσὶ καὶ ὀλίγῳ ὄξει· γεννᾶται δὲ πλεῖστον ἐν Καππαδοκίᾳ[2] καὶ Παμφυλίᾳ.

Κεφ. ροζ΄. (ρπ΄.) [Περὶ Ἀλύπου.] Ἄλυπον φρυγανώδης ἐστὶ πόα, ὑπέρυθρος, λεπτόκαρφος[3], λεπτόφυλλος, ἄνθους μαλακοῦ καὶ κούφου μεστή· ῥίζα, ὡς τεύτλου[4]· σπέρμα, ὡς ἐπιθύμου· γεννᾶται δὲ ἐν τόποις παραθαλασσίοις, μάλιστα τοῖς τῆς Λιβύης τόποις καὶ ἄλλοις δὲ χωρίοις πλείστοις[5]. Καθαίρει δὲ τὸ σπέρμα μέλαιναν χολὴν κάτω λαμβανόμενον πλῆθος ἴσον ἐπιθύμῳ μεθ' ἁλῶν καὶ ὄξους[6]· τὰ δὲ ἔντερα ἐλαφρῶς ἑλκοῖ.

1) Sic codd. C. et N.; οὐραγούς Ald et editt.; οὐριαχούς Scaliger. Essetne diminutivum aeolicum οὔριχος, sicut κάδδιχος a κάδος, idem ac καδδίσκος?

2) Deest hoc in cod. C.

3) Sic Cod. Paris. apud Goupyl.; πλατόκαρφος Ald.

4) Vulgare ὡς ῥίζα τεύτλου manifesto sic mutandum est. Quod editt. addunt λεπτή, deest in Plin., Oribas. et in bonis codicibus. Cf. Anguill. p. 300.

5) Ex Oribas. sic correxi vulgatam, ubi πλεῖστον post τόποις et πλείστη post χωρίοις: utrumque pariter ineptum.

6) Ex Paullo p. 260. sic loco vulg. τὸ ἴσον πλῆθος μετὰ ἁλῶν τῷ ἐπιθύμῳ καὶ ὄξει.

ac levia, caudulis instructa capillaceis. Potum id cum melle detrahit pituitam bilemque atram per inferiora: aptum est praesertim melancholicis et flatulentis, acetabuli mensura ad quatuor drachmas cum melle, sale et aceti exiguo. Provenit plurimum in Cappadocia et Pamphylia.

Cap. CLXXVII. (CLXXX.) [*De Alypo.*] Alypum est herba fruticulosa, subrubra, surculis foliisque gracilibus, flore molli levique plena. Radix betae similis: fructus ceu epithymi. Nascitur in locis maritimis, praesertim in Libyae variis et in aliis plurimis regionibus. Fructus expellit atram bilem per inferiora, si eadem, qua epithymum, dosi cum sale acetoque exhibetur. Sed intestina leviter exulcerat.

Κεφ. ροη'. (ρπα'.) [Περὶ Ἐμπέτρου.] Ἔμπετρον, οἱ δὲ πρασοειδὲς[7], ἐν παραλίοις καὶ ὀρεινοῖς φύεται, ἁλυκὸν τῇ γεύσει· τὸ δὲ προσγειότερον πικρότερον· διδόμενον δὲ ἐν ζωμῷ ἢ ὑδρομέλιτι, καθαίρει φλέγμα καὶ χολὴν καὶ ὑδατώδη.

Κεφ. ροθ'. (ρπβ'.) [Περὶ Κληματίτιδος[8].] Κληματῖτις[9] κλῆμα ἀνίησιν ὑπέρυθρον, λυγῶδες, φύλλον λίαν δριμὺ γευομένῳ καὶ ἑλκωτικόν· περιελίττεται δὲ τοῖς δένδροις, ὡς σμίλαξ. Ταύτης ὁ καρπὸς λεῖος μεθ' ὕδατος ἢ ὑδρομέλιτος ποθεὶς, ἄγει κάτω φλέγμα καὶ χολήν· τὰ δὲ φύλλα καταπλασθέντα λέπρας ἀφίστησι· [ταριχεύεται δὲ μετὰ τοῦ λεπιδίου εἰς βρῶσιν][10].

Κεφ. ροι'. (ρπγ'.) [Περὶ Ἀμπέλου ἀγρίας.] Ἄμπε-

7) Sic cum Galeno, Aëtio et Paullo legendum; *φακοειδές* vulgo.

8) Cum supra, c. 7., iam *περὶ Κληματίδος* caput occurrat, non defuerunt, qui, Marcello et Matthiolo praeeuntibus, et hoc caput eo traherent, non memores testimonii, quod Galen. de simpl. fac. lib. 7. p. 31. profert: *Διοσκορίδης δ' ἀμφοῖν ἐν τῷ τετάρτῳ μέμνηται, τοῦ μὲν ἁπλῶς ὀνομαζομένου κληματοειδοῦς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ βιβλίου, θατέρου δὲ κατὰ τὴν ἀρχήν.*

9) Cod. N. addit: *οἱ δὲ ἐπιγῆτες, οἱ δὲ φιλάκυον, Ῥωμαῖοι ἀμβούξου, οἱ δὲ ὄλουκρουμ λακτούκης.*

10) Suspecta mihi videntur, quia *ἑλκωτικά* nequeunt *εἰς βρῶσιν* sumi. Cumque et Paullus hoc additamentum sileat, ex alio capite assutum arbitror.

Cap. CLXXVIII. (CLXXXI.) [*De Empetro.*] Empetrum, quod nonnulli prasoïdes vocant, in maritimis provenit montanisque locis: salsum est gustu. Quod vero magis mediterraneum est, amarius esse solet. Exhibitum in iusculo aut hydromelite pituitam evacuat et bilem et aquosa.

Cap. CLXXIX. (CLXXXII.) [*De Clematitide.*] Clematitis sarmentum emittit subrubrum et viticis modo lentum, folium gustanti admodum acre et exulcerans. Arboribus smilacis in modum semet circumvolvit. Huius fructus tritus, cum aqua aut hydromelite potus, pituitam bilemque per inferiora purgat. Folia imposita lepras removent. [Eadem cum nasturtio in cibos condiuntur.]

Cap. CLXXX. (CLXXXIII.) [*De Vite sylvestri.*]

λος ἀγρία κλήματα ἀνίησι μακρὰ, ὡς ἀμπέλου οἰνοφόρου[11], ξυλώδη, τραχέα, φλοιοῤῥαγοῦντα[12], φύλλα δὲ ὅμοια στρύχνῳ κηπαίῳ, πλατύτερα δὲ καὶ μικρότερα[13]· ἄνθος, ὡς τρίχας βρυώδεις[14]· καρπὸν δὲ βοτρυδίοις μικροῖς ὅμοιον, πεπαινόμενον ἐρυθρόν· περιφερὲς δέ ἐστι τὸ σχῆμα τῶν κόκκων. Ταύτης ἡ ῥίζα ἀποζεσθεῖσα ἐν ὕδατι καὶ πινομένη μετ' οἴνου τεθαλασσωμένου[15] κυάθων β', ὑδατῶδες καθαίρει· δίδοται δὲ ὑδρωπικοῖς· οἱ δὲ βότρυες ἐφήλεις ἀποκαθαίρουσι καὶ πάντα σπῖλον· ταριχεύονται δὲ οἱ ταύτης ἀκρέμονες ἀρτιφυεῖς εἰς βρῶσιν.

Κεφ. ρπα'. (ρπδ'.) [Περὶ Ἀμπέλου λευκῆς.] Ἄμπελος λευκὴ, οἱ δὲ βρυωνίαν, οἱ δὲ ὀφιοστάφυλον, οἱ δὲ χελιδόνιον, οἱ δὲ μήλωθρον, ἢ ψίλωθρον, ἢ ἀρχέζωστιν, ἢ ἐχέτρωσιν[16], ἢ κέδρωστιν καλοῦσι. Ταύτης τὰ κλήματα καὶ τὰ φύλλα καὶ αἱ ἕλικες, ὅμοια τῇ ἡμέρῳ ἀμπέλῳ, δασύτερα

11) Sic cod. C., Oribas. et Serap. In editt. omissum.

12) C. φλοιοῤῥοοῦντα.

13) Sic cod. C. et Serap.; *μακρότερα* editt.

14) Oribas. *βοτρυοειδεῖς*.

15) Sic lego cum cod. C.; ut et Serap. et Marcell. iam recte interpretati sunt. Vulgo: *ἀποζεσθεῖσα ἐν οἴνῳ καὶ μεθ' ὕδατος πινομένη τεθαλασσωμένων*.

16) Vulgare *ἄγρωστιν* esse sic mutandum, Sarac. e Galeni expos. voc. Hipp. p. 476. efficit, ubi *ἡ λευκὴ βρυωνία* dicitur *ἐχέτρωσις*.

Vitis sylvestris sarmenta longa emittit, quemadmodum vitis vinifera, lignosa, aspera et rimoso cortice: folia solani hortensis similia, sed latiora minoraque: florem habet capillaceum, muscosum: fructum exiguis uvis similem, dum maturuit, rubrum: rotunda autem est coccorum forma. Huius radix decocta in aqua et in vini aqua marina diluti cyathis duobus pota purgat aquosa. Datur igitur hydropicis. Uvae eius tum maculas a sole contractas, tum et alias emendant. Cibi vero gratia novelli surculi condiuntur.

Cap. CLXXXI. (CLXXXIV.) [*De Vite alba.*] Vitem albam nonnulli bryoniam, alii ophiostaphylon, aut chelidonion, melothron etiam et psilothron, alii archezostin, echetrosin aut cedrostin appellant. Et sarmentis, et foliis, et cirris vitem sativam imitatur, sed hirsutiora sunt

δὲ πάντα· καὶ ἐμπλέκεται τοῖς παρακειμένοις θάμνοις, ἐλλαμβανομένη ταῖς ἕλιξι· καρπὸν δ' ἔχει βοτρυοειδῆ, πυῤῥόν, ᾧ ψιλοῦται τὰ δέρματα· ταύτης οἱ ἀσπάραγοι κατὰ τὴν πρώτην ἐκβλάστησιν ἑφθοὶ ἐσθίονται, οὔρησιν καὶ κοιλίαν κινοῦντες[17]. Δύναμιν δὲ ἔχει τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπὸς καὶ ἡ ῥίζα δριμεῖαν· ὅθεν ἐπὶ τῶν Χειρωνείων καὶ γαγγραινικῶν καὶ φαγεδαινικῶν καὶ σαπροκνήμων ἑλκῶν μεθ' ἁλὸς καταπλασσόμενα ποιεῖ· ἡ δὲ ῥίζα χρῶτα ῥύπτει καὶ τετανοῖ· καὶ ἔφηλιν ἀποκαθαίρει, ἰόνθους, φακοὺς, οὐλὰς μελαίνας σὺν ὀρόβῳ καὶ γῇ χίᾳ καὶ τήλει· καθεψηθεῖσα δὲ μετ' ἐλαίου, μέχρι τακερωθῇ[18], πρὸς τὰ αὐτὰ ἁρμόζει· αἴρει δὲ καὶ ὑπώπια, καὶ πτερύγια τὰ ἐν δακτύλοις συστέλλει· σὺν δὲ οἴνῳ καταπλασσομένη διαφορεῖ φλεγμονὰς, καὶ ἀποστήματα ῥήσσει· ἀνάγει δὲ καὶ ὀστᾶ, λεία καταπλασσομένη· σηπταῖς τε μίγνυται ἐπιτηδείως· πίνεται δὲ καὶ πρὸς ἐπιληψίας ὁλκὴ α' καθ' ἡμέραν πρὸς ἐνιαυτόν· ὠφελεῖ ἀποπλήκτους καὶ σκοτω-

17) Matthiol. legit in exemplari, quod interpres tyranni Constantinopolitani mutuum dederat: ῥίζα λευκὴ καὶ παχεῖα, ὡς καὶ κύημα. Quod Sarac. vertit in κνήμη.

18) Serap. non intellexit: *donec fiat sicut cera.* Aut legit forte: μέχρι κηρωθῇ.

omnia. Implicat se vicinis fruticibus, cirris eos amplectens. Fructum gerit racemosum, fulvum, quo coria depilantur. Eius turiones, qui prima germinatione prodeunt, cocti et comesti alvum et urinam cient. Folia, fructus et radix acrem habent efficaciam: proinde ulceribus Chironiis, gangraena stipatis, phagedaenicis et tibias putredine depascentibus cum sale illinuntur. Radix corporis cutem abstergit et erugat: maculas itidem a sole contractas, varos, lentigines ac cicatrices nigras emendat cum ervo, terra chia et foeno graeco. Eodem effectu prodest decocta in oleo, donec liquescat. Tollit et sugillata, et digitorum pterygia coërcet. Illita ex vino inflammationes discutit, et abscessus rumpit: trita quoque et imposita, ossa extrahit: septicis quoque medicamentis apte immiscetur. Bibitur eadem ad morbum comitialem drachmae pondere, quotidie, per integrum annum. Prodest apoplecticis et

ματικοὺς, ὁμοίως λαμβανομένη· δυοῖν δὲ < ὁλκὴ ποθεῖσα ἐχιοδήκτοις βοηθεῖ, καὶ ἔμβρυα φθείρει· ὑποταράττει δ᾽ ἐνίοτε τὴν διάνοιαν· καὶ οὖρα κινεῖ[19] πινομένη· καὶ προςτεθεῖσα ὑστέρᾳ ἔμβρυα καὶ δεύτερα ἐπισπᾶται[20]· καὶ ἐκλεικτὸν δὲ μετὰ μέλιτος δι᾽ αὐτῆς[21] τοῖς πνιγομένοις καὶ δυςπνοοῦσι καὶ βήσσουσι, πλευράν τε ἀλγοῦσι καὶ ῥήγμασι καὶ σπάσμασι δίδοται· καὶ σπλῆνα τήκει, τριωβόλου ὁλκὴ ποθεῖσα σὺν ὄξει ἐπὶ ἡμέρας λ΄· καὶ καταπλάσσεται δὲ μετὰ σύκου πρὸς τὰ αὐτὰ χρησίμως· ἀφέψεται δὲ καὶ εἰς ἐγκάθισμα, καθαρτικὸν ὑστέρας ὂν καὶ ἐκβόλιον. Χυλίζεται δὲ ἡ ῥίζα αὐτῆς ἔαρος· πίνεται δὲ σὺν μελικράτῳ ὁ χυλὸς πρὸς τὰ αὐτὰ, ἄγων φλέγμα· ὁ δὲ καρπὸς ποιεῖ πρὸς ψώρας καὶ λέπρας, συγχριόμενος καὶ καταπλασσόμενος· κατασπᾷ δὲ καὶ γάλα ὁ καυλὸς[22] αὐτῆς χυλισθεὶς, καὶ μετὰ πυρῶν ἑψημένων ῥοφηθείς[23].

19) Nec Ald., nec Asulan., nec Marcell. habent *κινεῖ*, sed primus Cornarus. Asulan. et Marcell. addunt *δι᾽ αὐτοῖς*.

20) Hoc *καὶ* — *ἐπισπᾶται* quanquam Serap. habet, in Ald. deest; primus scripsit Asulan.

21) Sic Ald. et Cornar.; pessime vero Asulan. *κινεῖ μετὰ μέλιτος τοῖς πνιγομένοις* etc.

22) Sic Serap. et Lacuna; *χυλὸς* Ald.; *καρπὸς* Asulan. et sequ.

23) In cod. X. additur: *ψυκτικὴν δὲ ἔχει δύναμιν ἐπὶ τῶν καυσωδῶς πυρεττόντων*.

vertiginosis, similiter sumta. Drachmis vero duabus pota, contra viperarum morsus auxiliatur, et partus interimit. Mentem vero interdum non nihil turbat. Ciet et urinam epota. Subdita autem vulvae, partus secundasque attrahit. Sed et eclegma ex ea fit cum melle strangulatu oppressis, aegre spirantibus tussientibusque, laterum doloribus, ruptis atque convulsis. Quin etiam lienem ternis obolis pota ex aceto tricenis diebus colliquat: nec non ad idem vitium cum fico utiliter illinitur. Ad muliebres insessus decoquitur, qui quidem matricem purgandi fetusque enectos eiiciendi potestatem habent. Succus e radice vere exprimitur, qui ex aqua mulsa potus tum cetera antedicta praestat, tum pituitam ducit. Ad scabies et lepras fructus efficaciter inungitur ac imponitur. Sed et caulis succus lac attrahit, cum tritico cocto sorptus.

Κεφ. ρπβʹ. (ρπεʹ.) [Περὶ Ἀμπέλου μελαίνης.] Ἄμπελος μέλαινα, οἱ δὲ βρυωνία μέλαινα, οἱ δὲ Χειρώνειον ἄμπελον, [οἱ δὲ βουκράνιον, Ῥωμαῖοι ὀβλαμήνια, οἱ δὲ βατανούτα, οἱ δὲ βετισάλκα, Δακοὶ πριαδήλα, οἱ δὲ πεγρίνα, Ἄφροι λαουοθέν·] φύλλα ἔχει κισσῷ ὅμοια, μᾶλλον δὲ πρὸς τὰ τῆς σμίλακος, καὶ οἱ καυλοί· μείζονα δὲ ταῦτα· ἐλλαμβάνεται δὲ καὶ αὕτη τῶν δένδρων ταῖς ἕλιξι· καρπὸς βοτρυώδης, χλωρὸς κατ᾽ ἀρχὴν, πεπανθεὶς δὲ μέλας γίνεται· ῥίζα μέλαινα ἔξωθεν, ἔνδοθεν δὲ πυξοειδής. Καὶ ταύτης οἱ καυλοὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκβλάστησιν λαχανεύονται· εἰσὶ δὲ καὶ οὐρητικοὶ καὶ καταμηνίων ἀγωγοὶ, τηκτικοὶ σπληνός· ἐπιληπτικοῖς καὶ σκοτωματικοῖς καὶ παραλυτικοῖς ἁρμόζουσιν· ἡ δὲ ῥίζα ὁμοίαν ἔχει δύναμιν τῇ λευκῇ, πρὸς τὰ αὐτὰ ἁρμόζουσαν, ἧττον μέντοι ἐνεργῇ[24]· ποιεῖ δὲ πρὸς τοὺς τῶν ὑποζυγίων λόφους, ἐπειδὰν ἑλκωθῶσι τὰ φύλλα σὺν οἴνῳ καταπλασσόμενα, καὶ πρὸς στρέμματα ὁμοίως ἐπιτίθενται.

Κεφ. ρπγʹ. (ρπϛʹ.) [Περὶ Πτέριδος.] Πτέρις, οἱ δὲ

24) Sic cum Serap. lego; vulg. ἐνεργεῖ.

Cap. CLXXXII. (CLXXXV.) [*De Vite nigra.*] Vitis nigra, quam alii bryoniam nigram, alii vitem Chironiam, [nonnulli bucranium, Romani uvam taminiam, vel batanutam aut betisalcam vocant, Daci priadela aut pegrina, Afri lavothen] folia fert hederae similia, sed magis ad smilacis accedentia, ut et caules, sed omnia haec maiora. Ipsa quoque arbores cirris amplectitur. Fructus racemosus, protinus viridis, maturus vero niger fit. Radix extus nigra, intus buxei coloris. Huius etiam caules ad primam germinationem olerum ad instar adhibentur. Urinas quoque cient, menses pellunt, lienem colliquant: nec non et comitialibus, vertiginosis et paralyticis idonei sunt. Radix autem simili gaudet, ac alba, efficacia, licet minore, eadem etiam praestat. Folia vero cum vino exulceratis iumentorum cervicibus efficaciter illinuntur: atque contorsionibus quoque utiliter imponuntur.

Cap. CLXXXIII. (CLXXXVI.) [*De Filice.*] Filix,

πτέριον, οἱ δὲ πτερίνεον, οἱ δὲ δασύκλωνον, οἱ δὲ ἀνάσφορον, οἱ δὲ βλῆχνον[25], οἱ δὲ πολύῤῥιζον καλοῦσι [προφῆται Ἑρμοῦ βάϊν, Ῥωμαῖοι φίλις φανάρια, οἱ δὲ λακούλλα, οἱ δὲ φίλικεμ, Αἰγύπτιοι αἷμα ὄνου.] Φύλλα ἐστὶν ἄκαυλα καὶ ἀνανθῆ καὶ ἄκαρπα ἐξ ἑνὸς μόσχου, περὶ πῆχυν τὸ μέγεθος, ἐντετμημένα καὶ ἀνηπλωμένα, ὡς πτέρυξ, ὑποδυσώδη· ῥίζαν δὲ ἔχει ἐπιπόλαιον, μέλαιναν, ὑπομήκη, ἐκφύσεις ἔχουσαν πολλὰς, ὑποστυφούσας τῇ γεύσει. Φύεται ἐν ὀρεινοῖς καὶ πετρώδεσι τόποις. Ταύτης ἡ ῥίζα ἕλμινθα[26] πλατεῖαν ἐκτινάσσει, < δ' ὁλκὴ μετὰ μελικράτου λαμβανομένη[27]· βέλτιον δὲ, εἰ μετὰ σκαμμωνίας ἢ ἐλλεβόρου μέλανος ὀβολῶν τεττάρων[28] δοίη τις· δεῖ δὲ προσκορδοφαγεῖν τοὺς λαμβάνοντας· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν σπληνιῶσιν· [καὶ μετὰ ἀξουγγίου δὲ ἡ ῥίζα τριφθεῖσα[29] καὶ καταπλασθεῖσα ποιεῖ πρὸς τοὺς ὑπὸ καλάμου πληγέντας· ἡ δὲ δοκιμὴ τοιαύτη, ἔνθα ἐστὶ βλῆχνον καὶ πολὺς κάλαμος στεφανῶν, ἀφανίζεται

25) Cod. N. *βλῆχρον*. In ipso hoc capite postea *βλάχνον*, quae lectio etiam adoptatur a Phania Eresio (Athen. 9, 19.) et Scholiaste Nicandri ther. 39. Nicander ipse *βλῆτρον* vocat.
26) Sic primus Cornar.; *ἕλμιν* habent cod. N., Ald., Asulan. et Marcell.
27) Cod. X. addit *καὶ ἔμβρυα ἐκβάλλει*.
28) Cod. N. *δύο*. Sic et Oribas.
29) Ex Plin. et Celso Sarac. pro inepto *ποθεῖσα* hanc vocem substituit.

quam alii pterion aut pterineon, alii dasyclonon, seu anasphoron, nonnulli blechnon, aut polyrrhizon appellant, [prophetae Mercurii surculum, Romani filicem (?) veneream, aut lacullam, aut filicem, Aegyptii asini sanguinem] folia habet sine caule, sine flore, sine semine, eaque ex uno stipite cubitali prodeunt, incisa et pennae in modum pansa, subgravi odore. Radice gaudet superficiali, nigra, longiuscula, propaginibus multis, gustu subadstringentibus. Nascitur in montanis et rupestribus locis. Huius radix latum vermem excutit, sumtis drachmis quatuor ex aqua mulsa: satius est, si cum scammoniae aut ellebori nigri obolis quatuor (duobus potius ?) aliquis exhibuerit. Allia autem prius sumturos edisse expedit. Eadem et lienosis, ut convalescant, confert. [Quin etiam cum axungia contrita et imposita ictis ab arundine efficaciter auxiliatur. Cuius rei

τὸ βλῆχνον· καὶ πάλιν ἔνθα ἐστὶ κάλαμος, καὶ πολὺ βλῆχνοστεφανοῦν, ἀφανίζεται ὁ κάλαμος][30].

Κεφ. ρπδ'. (ρπζ'.) [Περὶ Θηλυπτερίδος.] Θηλυπτερὶς, οἱ δὲ νυμφαίαν πτέριν ὀνομάζουσι, [Ῥωμαῖοι λίγγουα κερβίνα] τὰ μὲν φύλλα πτέριδι ὅμοια, [οὐ μονόμοσχα δὲ, ὡς τὰ ἐκείνης, ἀλλὰ][31] πολλὰς ἔχοντα ἀποφύσεις καὶ ὑψηλοτέρας. Ῥίζαι δὲ ὕπεισι μακραὶ, πλατεῖαι[32], ὑπόξανθοι ἐν τῷ μέλανι, τινὲς δὲ ἐρυθραί. Καὶ αὗται δὲ σὺν μέλιτι ἐν ἐκλεικτῷ λαμβανόμεναι, πλατεῖαν ἕλμινθα[33] ἐκβάλλουσι· σὺν οἴνῳ δὲ πινόμεναι < γ' πλῆθος, στρογγύλην ἐκτινάσσουσιν ἕλμινθα· γυναιξὶ δὲ δοθεῖσαι, ἀσυλληψίαν ποιοῦσι· κἂν ἔγκυος δὲ λάβῃ[34], ἐκτιτρώσκει· ξηραὶ δὲ ἐπὶ τῶν δυςαλθῶν[35] καὶ

30) Omnis hic locus valde suspectus, quia, praeter Ald., in nullo veteri codice occurrit: nec dictionem habet Dioscor., δοκιμῆς exemplo, ubi ἔλεγχος dicturus noster fuisset. Neque scriptura alius loci mendosior; ita enim Ald.: καὶ μετὰ ἀξουγγίου ἡ ῥίζα ποθεῖσα καὶ καταπλασθεῖσα ποιεῖ πρὸς τοὺς ὑπὸ καλάμου πληγέντας· ἡ δὲ δοκιμὴ τοιαύτη· ἔνθα ἐστὶ πολὺς κάλαμος καὶ πολὺ βλάχνον, στεφάνωσον ...... ἀφανίζεται τὸ βλάχνον. Equidem scripsi hunc locum, quemadmodum Sarac. resarciendam esse lacunam suasit.

31) Cum nec cod. C., nec Serap. haec habeat, nec cum natura congruant, suspecta sunt.

32) Cum Oribas., cod. C. et Ald. lego. πλαγίαι legit Plin. et Marcell. ex eo. Omisit hoc et sequens πλείους, quod sola Ald. habet, Serap.

33) Et hic et infra cod. C. et Ald. habent ἕλμιν.

34) Sic cod. C., Lacuna, Marcell., cum Plin. et Serap.; διαβῇ sola Aldina.

35) Sic Ald. et Serap.; δυςαλφῶν C.

probatio talis est: perimetur filix, quam copiosior arundo ambitu cinxerit, et contra evanescet arundo, quam multa filix circumdederit.]

Cap. CLXXXIV. (CLXXXVII.) [*De Thelypteride.*] Thelypteris, quam et nymphaeam pterin, [Romani vero linguam cervinam] vocant, folia habet filici similia [non tamen ex uno stipite, sicut illius, sed] plures habentia propagines et elatiores. Radices subsunt longae, latae, ex nigro flavescentes, interdum et rubrae. Hae autem cum melle in linctu sumtae latum vermem expellunt: potae vero ex vino drachmis tribus teretes lumbricos eiiciunt. Datae feminis conceptum impediunt. Quodsi a gravida sumantur, abortum illa faciet. Aridae vero in-

καθύγρων ἑλκῶν ἐπιπάσσονται[36]· λόφους τε ὑποζυγίων ἰῶνται· τὰ δὲ φύλλα αὐτῆς ἀρτίβλαστα λαχανεύεται ἑφθὰ βιβρωσκόμενα[37], καὶ κοιλίαν μαλάσσουσιν.

Κεφ. ρπέ. (ρπή.) [Περὶ Πολυποδίου.] Πολυπόδιον, [οἱ δὲ σκολόπενδρον, οἱ δὲ πτερὶς, οἱ δὲ πολύῤῥιζον, Ῥωμαῖοι φιλίκουλα φλουκιτάλις][38] φύεται ἐν πέτραις βρύα ἐχούσαις καὶ ἐν ἀρχαίοις πρέμνοις, μάλιστα δρυῶν[39], σπιθαμῆς ἔχουσα τὸ ὕψος, ὅμοιον τῇ πτέριδι, ὑπόδασυ, τετμημένον, οὐ μὴν οὕτω λεπτοσχιδῶς[40]· ῥίζα δ' ὕπεστι δασεῖα, πλεκτάνας, ὥςπερεὶ πολύπους, ἔχουσα, πάχος μικροῦ δακτύλου· ξυσθεῖσα δὲ, ἔνδοθεν χλωρὰ, στρυφνὴ δὲ τῇ γεύσει καὶ ὑπόγλυκυς, δύναμιν ἔχουσα καθαρτικήν. Δίδοται δὲ συγκαθεψομένη ὄρνιθι, ἢ ἰχθύσιν, ἢ σεύτλῳ, ἢ μαλάχῃ πρὸς κάθαρσιν· ξηρὰ δὲ ἐπιπασσομένη ἐν μελικράτῳ, ἄγει φλέγμα

36) Omnino sic e cod. C. et Serap. emendanda vulgata scriptura ἐπιπλέσσονται.

37) Paullo aliter cod. N., λαχανευθέντα, ἑφθὰ καὶ βρωθέντα κοιλίαν μαλάσσει.

38) Sic cod. N.; φολίκου λαλίκου τάλις legitur in Ald.

39) E Serap. iam Marcell. corruptum textum sic castigavit. Legitur enim in editt.: ἐν τοῖς ἀγρίοις πρέμνοις τοῖς ἐπὶ τῶν δρυῶν. Codd. Vindobonenses nil auxilii offerunt: alter enim (C.) lacunam habet, alter ineptiora vulgata scriptura: καὶ ἐπὶ τοῖς γεράνοις κρήμνοις ἐπὶ τῶν βρύων.

40) C. λεπτόν.

sperguntur ulceribus aegre sanescentibus ac praehumidis: iumentorum quoque cervicibus medentur. Ceterum elixa folia, quae recens eruperint, olerum vice manduntur, ut alvum molliant.

Cap. CLXXXV. (CLXXXVIII.) [*De Polypodio.*] Polypodium [quod alii scolopendron, alii filicem, alii polyrrhizon, Romani filiculam (?) flucitalem vocant] nascitur in rupibus muscosis et in truncis antiquis, praesertim quercuum: spithamam altum est, filici simile, subhirsutum, incisum, sed haud tam tenui divisura. Radix subest hirsuta, cirros habens, ceu polyporum, digitum minimum crassa. Derasa vero, intus virens est, gustu acerba et subdulcis, purgandi vi praedita. Datur autem ad alvum solvendam, cocta cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malva. Arida vero aquae mulsae inspersa pituitam

καὶ χολήν· ποιεῖ καὶ πρὸς στρέμματα[41] ἡ ῥίζα λεία καταπλασσομένη, καὶ πρὸς ῥαγάδας τὰς ἐν μεσοδακτύλοις[42].

Κεφ. ρπϛ΄. (ρπθ΄.) [Περὶ Δρυοπτερίδος.] Δρυοπτερὶς [οἱ δὲ πτέριον, οἱ δὲ νυμφαία πτέρις, Ῥωμαῖοι φιλίκλαμ][43] φύεται κατὰ τὰ βρυώδη μέρη τῶν παλαιῶν δρυῶν, ὁμοία πτέριδι, ἐλάττων δὲ πολλῷ τῇ σχέσει[44]. Ῥίζας δὲ ἔχει κατ' ἐπιπλοκὴν δασείας, στρυφνὰς κατὰ τὴν γεῦσιν ἐν τῷ γλυκεῖ[45]. Αὕτη ἐπιπλασθεῖσα λεία σὺν ταῖς ῥίζαις, τρίχας ψιλοῖ. Δεῖ δὲ ἀποψᾷν τὸ πρῶτον, μετὰ τὸ ἰκμᾶσαι τὸν χρῶτα, καὶ νεαρὸν ἐπιπλάσσειν.

Κεφ. ρπζ΄. (ρϛ΄.) [Περὶ Κνίκου.] Κνίκος φύλλα ἔχει ἐπιμήκη, ἐντετμημένα, τραχέα[46], ἀκανθώδη· καυλοὺς δὲ δι-

41) Serap. forte legit: τρίμματα νεύρων. Cod. C. ὄμματα, N. στόματα, utrumque pessime.

42) Insolentissimam parumque graecam vocem Marcell. iam cum δακτυλίῳ mutare cupiebat, sed refragabatur consensus codicum ipsorumque interpretum, in quibus Serapion habet: *scissuras digitorum* et *emorroydes.* C. Hofm. var. lect. 5, 14. male igitur ad codicem quemdam provocavit, qui δακτυλίῳ habeat: nusquam is exstat.

43) Haec cod. C.

44) Sic cod. C.; σχίσει vulg. naturae contrarium. Plinii (27, 48.) *tenuis foliorum dulcium divisura* hunc locum plane non reddit.

45) Ald. habet ῥέπουσα l. ῥέπουσαν, quod abest a codd. Neque cum ἐν τῷ componi solet, sed cum πρὸς τὸ et εἰς τό.

46) Matthioli cod. παχέα.

ducit et bilem. Trita imposita facit eadem ad contorsiones et ad rimas, quae inter digitos fiunt.

Cap. CLXXXVI. (CLXXXIX.) [*De Dryopteride.*] Dryopteris [quam et pterion et nymphaeam pterin, Romani filiculam nominant] nascitur in muscosis partibus veterum quercuum, filici similis, sed multo humilior habitu. Radices habet inter se implicitas, hirsutas, gustu cum dulcedine quadam adstringentes. Filix haec si trita cum radicibus illinatur, pilos abolet. Primum autem cutem, ante humectam, abstergere oportet, ac recentem eam herbam imponere.

Cap. CLXXXVII. (CXC.) [*De Carthamo.*] Carthamus folia habet oblonga, incisa, aspera, spinosa: caules

πηχυαίους[47], ἐφ' ὧν κεφάλια[48] κατὰ μέγεθος ἐλαίας[49]· ἄνθος κρόκῳ ὅμοιον· σπέρμα λευκὸν καὶ πυῤῥὸν[50], ἐπίμηκες, γεγωνιωμένον. Τούτῳ τῷ ἄνθει χρῶνται εἰς τὰ προσοψήματα. Τὸ σπέρμα κοπτόμενον καὶ χυλιζόμενον σὺν ὑδρομέλιτι καὶ ζωμῷ ὄρνιθος, κοιλίαν καθαίρει· κακοστόμαχον δέ ἐστι· γίνεται δὲ καὶ κοπτάρια, κοιλίας μαλακτικὰ, τοῦ ὀποῦ αὐτοῦ[51] μιγέντος ἀμυγδάλῳ καὶ νίτρῳ καὶ ἀνίσῳ καὶ μέλιτι ἑφθῷ. Δεῖ δὲ πρὸ δείπνου λαμβάνειν εἰς δ' διελόντα, ὡς βασιλικοῦ καρύου μέγεθος, β' ἢ γ'· σκευάζειν δὲ τὸν τρόποι τοῦτον δεῖ· κνίκου λευκοῦ ξέστην α', θασίων[52] πεφωγμένων καὶ λελεπισμένων[53] κυάθους τρεῖς, ἀνίσου ξέστην ἕνα[54], ἀφρονίτρου < α', ἰσχάδων τῆς σαρκὸς ἀριθμῷ λ'. Πήσσει δὲ καὶ γάλα ὁ χυλὸς τοῦ σπέρματος, καὶ λυτικώτερον[55] ποιεῖ.

47) Sic cod. C. et Serap.; *πηχυαίους* vulgo.
48) Sic cod. C.; *κεφαλήν* vulgo.
49) Ex Oribas. et Serap. *θαλλίας* s. *θαλίας*, vulgarem scripturam, cuius verum significatum lib. 2. c. 75. invenimus, correxi.
50) Marcell. suspicatur *πύρινον* sive *πικρόν*.
51) C. *καὶ δι' αὐτοῦ πτισθέντος καὶ μιγέντος*.
52) Sic cod. C.; *θασσίων* vulgo.
53) Ex Serap. corrigendum vulgare *λελεπτυσμένων*.
54) Cod. N. *λίτραν μίαν*. 55) Cod. C. *ἁλυκώτερον*.

autem bicubitales, in quibus capitula mole olivae. Flos croceus: semen album rufumque, oblongum et angulatum. Eo flore in obsoniis utuntur. Seminis vero contusi expressique succus ex aqua mulsa aut gallinacei iusculo alvum purgat, sed stomacho adversatur. Fiunt et ex eo placentulae alvum mollientes, adiectis succo amygdalis, nitro, aniso melleque cocto. In frustula quatuor divisis singulis (placentulis), nucis iuglandis mole frustula bina aut terna ante prandium sumuntur. Ratio parandi ea est, ut accipiantur carthami candidi sextarius unus, thasiorum (amygdalarum) tostarum et decorticatarum cyathi tres, anisi sextarius unus, spumae nitri drachma una, cum carne caricarum numero triginta. Seminis denique succus lac etiam coagulat, ipsumque ad solvendam alvum efficacius reddit.

Κεφ. ρπη'. (ρϛα'.) [Περὶ Λινοζώστεως.] Λινόζωστις [ἄῤῥην[56]], οἱ δὲ παρθένιον, [οἱ δὲ ἄργυρος, οἱ δὲ ἀριτριλλὶς, οἱ δὲ χρυσῖτις, Αἰγύπτιοι ἀφλοφὸ,] οἱ δὲ Ἑρμοῦ βοτάνιον, [Ῥωμαῖοι ἔρβα μερκουριάλις μάσκουλα, οἱ δὲ τεστικουλάτα, Ἄφροι ἀσουμές] ἔχει τὰ φύλλα ὅμοια ὠκίμῳ, πρὸς τὰ τῆς ἑλξίνης, ἐλάττονα δέ· κλωνία διγόνατα[57], μασχάλας πολλὰς, πυκνὰς ἔχοντα· τὸν δὲ καρπὸν ἡ μὲν θήλεια βοτρυοειδῆ καὶ πολὺν, ὁ δὲ ἄῤῥην πρὸς τοῖς πετάλοις μικρὸν, στρογγύλον, ὥσπερ ὀρχίδια κατὰ δύο προσκείμενα· ὅλος δὲ ὁ θαμνίσκος σπιθαμιαῖος ἢ καὶ μείζων. Κινοῦσι δ' ἀμφότεραι κοιλίαν, λαχανευόμεναι καὶ ἐσθιόμεναι· καθεψόμεναι δὲ ἐν ὕδατι, καὶ πινουμένου τοῦ ὕδατος, ἄγουσι χολὴν καὶ ὑδατώδη· Δοκεῖ δὲ τὰ μὲν τῆς θηλείας φύλλα, λεῖα πινόμενα καὶ προστιθέμενα μετὰ τὴν κάθαρσιν τοῖς αἰδοίοις, σύλληψιν θήλεως ποιεῖσθαι, τὰ δὲ τοῦ ἄῤῥενος ὁμοίως ἐπιτηδευθέντα, ἀῤῥενογόνα γίνεσθαι.

Κεφ. ρπθ'. (ρϛβ'.) [Περὶ Κυνοκράμβης.] Κυνία[58], ἡ

56) Ἄῤῥην addunt codd. C. N. et Ald. Omittunt cum Asul. editt.
57) Sic Ald. et Marcell.; διαγόνατα Asulan.
58) Cod. C. N. κυναία. Ceterum Marcell. iam veritus est, ut genuinum sit hoc caput, quando interpretes veteres id ignorant.

Cap. CLXXXVIII. (CXCI.) [*De Mercuriali.*] Mercurialis [mas], nonnullis parthenion [aliis argyros, aritrillis, aut chrysitis, Aegyptiis aphlopho], aliis herbula Mercurii, [Romanis mercurialis mascula aut testiculata, Afris asumes] dicitur. Habet folia ocimo similia, ad helxines accedentia, sed minora: ramulos duobus geniculis interceptos, multis densisque axillis praeditos. Fructus feminae quidem, racemosus copiosusque: mari vero iuxta folia parvus, rotundus, quasi e binis testiculis conflatus. Totus autem frutex spithamaeus est aut altior. Utraque alvum ciet, si olerum vice mandatur. Cocta vero in aqua, epoto iure, bilem aquosaque deducit. Creduntur autem feminae folia trita si bibantur, atque etiam a purgatione menstrua pudendis admoveantur, conceptum conciliare femellae: maris vero, si masculae folia pari modo administrentur.

Cap. CLXXXIX. (CXCII.) [*De Cynocranbe.*] Cy-

κυνοκράμβη, οἱ δὲ λινόζωστις ἀγρία ἄῤῥην, [Ἄφροι ἁρμὰς, οἱ δὲ ἀσουμέϛλαβον,] καυλίον ἀνίησι δισπιθαμιαῖον, τρυφερὸν, ὑπόλευκον· φύλλα ἐμφερῆ λινοζώστιδι ἢ κισσῷ, ὑπόλευκα ἐκ διαστημάτων· τὸν δὲ καρπὸν πρὸς τοῖς πετάλοις προςκείμενον, μικρὸν, στρογγύλον. Δύναμιν δὲ ἔχει ὅ τε καυλὸς καὶ τὰ φύλλα πινόμενα κοιλίας κινητικὴν, λαχανευόμενα· καθεψομένων δὲ τὸ ὕδωρ ἄγει χολὴν καὶ ὑδατώδη.

Κεφ. ρϛ΄. (ρϛβ΄.) [Περὶ Ἡλιοτροπίου τοῦ μεγάλου.] Ἡλιοτρόπιον τὸ μέγα, ὃ ἔνιοι ἐκάλεσαν σκορπίουρον ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ ἄνθος σχήματος, ἡλιοτρόπιον δὲ ἀπὸ τοῦ συμπεριτρέπεσθαι τὰ φύλλα τῇ τοῦ ἡλίου κλίσει· [οἱ δὲ ἡλιότροπος, οἱ δὲ διάλιον, οἱ δὲ ἡλιόπουν, οἱ δὲ σκορπιοκτόνον, οἱ δὲ σήσαμον ἄγριον, οἱ δὲ σκορπίου οὐράν.] Ἔχει δὲ τὰ φύλλα ὠκίμῳ παραπλήσια, δασύτερα δὲ καὶ λευκότερα[59], *καὶ μείζονα· κλωνία ἀπὸ τῆς ῥίζης ὅσον γ΄ ἢ δ΄ ἢ ε΄, καὶ ἐκ τούτων μασχάλας πλείους· ἐπ᾽ ἄκρων δὲ ἄνθος λευκὸν, ὑπόπυῤῥον*[60], *ἐπικαμπὲς, καθάπερ σκορπίου οὐρά· ῥίζα δὲ*

59) Sic cod. C. et Ald., *μελάντερα* Oribas., Asulan. et rell.

60) Sic codd. plerique, Oribas. et Ald. Lacuna ex cod. addit: *ἢ ὑποπόρφυρον*. Sarac., omisso *ὑπόπυῤῥον*, solum *ὑποπόρφυρον* retinuit.

nia, seu cynocrambe, aliis mercurialis sylvestris mascula [Afris harmas, nonnullis asumeslabon] cauliculum emittit duarum spithamarum, mollem ac subalbidum, folia mercuriali aut hederae similia, ex interstitiis candicantia: fructus foliis adiacens, parvus, rotundus. Folia cum caulibus olerum instar vorata, alvum movent. Ius autem decocti bilem aquosaque detrahit.

Cap. CXC. (CXCIII.) [*De Heliotropio magno.*] Heliotropium magnum nonnulli a floris figura scorpiuron appellavere, alii heliotropium, quoniam folia cum inclinante sole circumagit; [alii heliotropon, alii dialion, heliopum etiam et scorpioctonon, sesamum agreste et scorpii caudam dicunt.] Folia ocimo proxima habet, hirsutiora tamen, albidiora maioraque: ramulos a radice ternos, quaternos, quinosve, et ex his iterum plures axillas. In apicibus (ramulorum) flos albidus, subrufus, qui ad similitudinem caudae scorpionis incurvatur. Radix tenuis

λεπτὴ καὶ ἄχρηστος. Φύεται ἐν τραχέσι τόποις. Τούτου ὅσον δέσμη[61] ἀφεψηθεῖσα μεθ' ὕδατος καὶ ποθεῖσα, ἄγει φλέγμα καὶ χολὴν κατὰ κοιλίας· ἁρμόζει δὲ καὶ σκορπιοπλήκτοις, μετὰ οἴνου πινομένη καὶ καταπλασσομένη· πρὸς ἀτόκιον[62] δὲ περιάπτεται. Φασὶ δὲ πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς ἐπισημασίας τοῦ καρποῦ δ' κόκκους μετ' οἴνου ποθέντας τεταρταίους καταπαύειν[63], τριταίους δὲ τρεῖς· καταπλασσόμενος δὲ ὁ καρπὸς μυρμηκίας καὶ ἀκροχορδόνας καὶ θύμους καὶ ἐπινυκτίδας ξηραίνει· τὰ δὲ φύλλα ποδάγραις καὶ στρέμμασι καὶ σιριῶσι παιδίοις ἐπιπλάττεται ὠφελίμως· κινεῖ δὲ καὶ ἔμμηνα, καὶ ἔμβρυα ἄγει λεῖα προςτεθέντα.

Κεφ. ρϛα'. (ρϛδ'.) [Περὶ Ἡλιοτροπίου τοῦ μικροῦ.] Ἡλιοτρόπιον τὸ μικρὸν, οἱ δὲ σκορπίουρον[64], φύεται ἐν τελματώδεσι τόποις καὶ παρὰ λίμναις· ἔχον φύλλα παραπλήσια τῷ προειρημένῳ, στρογγυλώτερα δέ· καρπὸν στρογγύλον, ἀποκρεμάμενον, ὡς ἀκροχορδόνας. Δύναται δὲ ἡ πόα μετὰ

61) C. δράχμη.
62) C. ἀτονίαν.
63) N. ἀπαλλάσσειν.
64) Hoc synonymon habent codd. Vindob., Oribas. Ald., Marcell. In Sarac. edit. ad marginem relegatur.

est et nullius usus. Nascitur in asperis locis. Huius manipulus ex aqua decoctus et potus pituitam bilemque per alvum ducit. Prodest et contra scorpionum ictus, ex vino bibitum atque etiam illitum: ad impediendum conceptum adalligatur. Fructus grana quatuor una ante febris accessum hora cum vino pota quartanas finire dicuntur, tria vero tertianas. Illitus autem fructus verrucas formicantes pensilesque, thymos et epinyctidas exsiccat. Folia podagris et contorsionibus et infantibus inflammatione cerebri correptis utiliter imponuntur. Menses eadem cient, et partus trita ac imposita pellunt.

Cap. CXCI. (CXCIV.) [*De Heliotropio parvo.*] Heliotropium parvum, quod et scorpiurum vocant, provenit in palustribus et iuxta lacus. Folia habet priori proxima, sed rotundiora: fructum rotundum, verrucarum pensilium modo dependentem. Herba cum fructu pota,

τοῦ καρποῦ, πινομένη σὺν νίτρῳ καὶ ὑσσώπῳ καὶ καρδάμῳ[65] καὶ ὕδατι, ἕλμινθα πλατεῖαν καὶ στρογγύλην ἐκτινάσσειν· αἴρει δὲ καὶ ἀκροχορδόνας σὺν ἁλσὶ καταπλασσομένη.

Κεφ. ρϛβ΄. (ρϛε΄.) [Περὶ Σκορπιοειδοῦς.] Σκορπιοειδὲς βοτάνιον, φύλλα ἔχον ὀλίγα, καὶ σπέρματα οὐραῖς σκορπίου ἐμφερῆ· βοηθεῖ δὲ καταπλασσόμενα σκορπιοπλήκτοις ἄκρως.

65) Lacuna legit καρδαμώμῳ.

additis nitro, hyssopo, nasturtio et aquà; valet ad latos teretesque vermes excutiendos. Quin et pensiles verrucas cum sale illita tollit.

Cap. CXCII. (CXCV.) [*De Scorpioide.*] Scorpioides herbula est foliis paucis et fructu scorpionis caudam referente. Illita vero expeditissimo est praesidio iis, qui a scorpione icti sunt.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

Ἀποδόντες ἐν τοῖς προγραφεῖσι τέτταρσι βιβλίοις, φίλτατε Ἄρειε, τὸν περὶ ἀρωμάτων καὶ ἐλαίων καὶ μύρων καὶ δένδρων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν καρπῶν τε καὶ δακρύων, ἔτι τε ζώων καὶ μέλιτος καὶ γάλακτος καὶ στεάτων καὶ τῶν καλουμένων σιτηρῶν καὶ λαχάνων, καὶ τὸν σύμπαντα περὶ ῥιζῶν καὶ βοτανῶν καὶ χυλισμάτων καὶ σπερμάτων λόγον· ἐν τούτῳ, τελευταίῳ ὑπάρχοντι τῆς ὅλης πραγματείας[66], διαλεξόμεθα περὶ οἴνων καὶ τῶν καλουμένων μεταλλικῶν, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς περὶ ἀμπέλου παραδόσεως.

Κεφ. α'. [Περὶ Ἀμπέλου οἰνοφόρου.] Ἀμπέλου οἰνοφόρου τὰ φύλλα καὶ αἱ ἕλικες λεῖαι καταπλασσόμεναι κεφαλαλγίας πραΰνουσι, φλεγμονήν τε στομάχου καὶ καῦσον σὺν ἀλφίτῳ· καὶ καθ' ἑαυτὰ ἐπιτιθέμενα τὰ φύλλα, ψυκτικὰ καὶ στυπτικὰ ὄντα· καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν δὲ χυλὸς ποθεὶς

66) Cf. praef. p. 4. n. 16.

LIBER V.

Quoniam superioribus quatuor libris, amicissime Aree, de aromatibus, oleis, unguentis, arboribus earumque fructibus ac lacrimis, itemque de animalibus, melle, lacte, adipe, cerealibus egimus et oleribus; nec non et universum de radicibus, herbis, succis seminibusque tractationem absolvimus; in hoc, totius operis ultimo, de vinis et iis, quae metallica dicuntur, disseremus, a vitis tractatione inchoaturi.

Cap. I. [*De Vite vinifera.*] Vitis vinifera folia cum claviculis trita et imposita capitis dolores mitigant, itemque ventriculi inflammationem et ardorem cum polenta. Id ipsum etiam folia per se imposita praestant: quippe quae refrigerandi astringendique vim habeant. Po-

ὠφελεῖ δυσεντερικοὺς καὶ αἱμοπτοϊκοὺς καὶ στομαχικοὺς καὶ κισσώσας· ἀποβραχεῖσαι δὲ αἱ ἕλικες ἐν ὕδατι καὶ ποθεῖσαι, τὰ αὐτὰ ποιοῦσι· τὸ δὲ δάκρυον αὐτῆς, ὅμοιον ὂν κόμμει, περιπηγνύμενον τοῖς στελέχεσι, λίθους ἐκτινάσσει, πινόμενον σὺν οἴνῳ· ἰᾶται δὲ καὶ λειχῆνας καὶ ψώρας καὶ λέπρας καταχριόμενον· δεῖ δὲ προεκνιτροῦν τὸν τόπον· σὺν ἐλαίῳ δὲ ἐγχριόμενον συνεχῶς ψιλοῖ[67] τὰς τρίχας, καὶ μάλιστα ὁ ἀπὸ τοῦ χλωροῦ κλήματος καιομένου ἀφιδρούμενος ἰχώρ· ὃς καὶ μυρμηκίας ἐπιχριόμενος ἐκβάλλει· ἡ δὲ ἐκ τῶν κλημάτων καὶ στεμφύλων τέφρα τὰ περὶ δακτύλιον ἀφαιρεθέντα κονδυλώματα καὶ θύμια, σὺν ὄξει καταπλασθεῖσα, θεραπεύει· καὶ στρέμματα καὶ ἐχιοδήκτους ὠφελεῖ, καὶ σπληνὸς φλεγμονάς, σὺν ῥοδίνῳ καὶ πηγάνῳ καὶ ὄξει καταπλασσομένη.

Κεφ. β΄. [Περὶ Ἀμπέλου ἀγρίας.] Ἄμπελος ἀγρία διττή· ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς οὐ περκάζει τὴν σταφυλήν, ἄχρι δ᾽ ἀνθήσεως ἄγει τὴν λεγομένην οἰνάνθην· ἡ δέ τις τελεσφορεῖ,

67) Serap. *ψιλοῦν, abradendi enim prius pili, oleo inungenda et nitro perfricanda loca, quibus lacrima vitis ad curandas lepras applicatur.* At temerarium videtur, uni interpreti fidem habere, quando sequens *καὶ μάλιστα* non apte cohaeret.

tus eorum succus iuvat dysentericos: sanguinem exscreantes, stomacho laborantes et mulieres malacia laborantes. Eadem efficiunt macerati in aqua capreoli et poti. Lacrima vitium, quae velut gummi est, quaeque circa illarum caudices concrescit, ex vino pota, calculos pellit: inuncta lichenas, psoras, leprasque, nitro affricto praeparatas, sanat. Eadem cum oleo saepius pilis illitis eosdem detrahit: maximeque liquor, quem accensa sarmenta vitium viridia exsudarunt, quo et perunctae verrucae formicantes tolluntur. Cinis autem sarmentorum et vinaceorum detractis circa sedem condylomatis et thymiis, illitus ex aceto, medetur. Prodest et contorsionibus et viperarum morsibus: quin et contra lienis inflammationes proficit, cum rosaceo, ruta et aceto impositus.

Cap. II. [*De Vite sylvestri.*] Vitis sylvestris (specie) duplex est. Altera enim, uvam non maturans, florem solum, oenanthes nomine, producit. Altera autem rite

μικρόῤῥαξ οὖσα, καὶ μέλαινα καὶ στυπτική. Δύναμιν δ' ἔχει ταύτης τὰ φύλλα καὶ αἱ ἕλικες καὶ οἱ καυλοὶ ὁμοίως τῇ ἡμέρῳ.

Κεφ. γ'. [Περὶ Σταφυλῆς.] Σταφυλὴ ἡ μὲν πρόσφατος πᾶσα ἐκταράσσει κοιλίαν, καὶ ἐμπνευματοῖ στόμαχον· ἡ δὲ ἐπὶ χρόνον τινὰ κρεμασθεῖσα ὀλίγον μετέχει τούτων, διὰ τὸ πολὺ τῆς ἰκμάδος ἀνεξηράνθαι, εὐστόμαχός τέ ἐστι καὶ ὀρέξεως ἀνακλητικὴ, καὶ ἐπιτήδειος πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας· αἱ δὲ ἐκ τῶν στεμφύλων [68] καὶ ἐκ τῶν βικῶν εὔστομοι, εὐστόμαχοι, κοιλίας ἐφεκτικαί· κύστεως δὲ καὶ κεφαλῆς ἅπτονται· ἁρμόζουσι δὲ καὶ αἱμοπτοϊκοῖς [69]· ὅμοιαι δέ εἰσι καὶ αἱ εἰς τὸ γλεῦκος ἐμβαλλόμεναι· αἱ δὲ ἐκ τοῦ ἑψήματος καὶ γλυκέος [70] κακοστομαχώτεραι· συντίθενται δὲ καὶ μετ' ὀμβρίου ὕδατος προσταφιδωθεῖσαι· γένονται δὲ αἱ τοιαῦται ἐπ' ὀλίγον οἰνώδεις, διψώδεσι δὲ καὶ καυσώδεσι καὶ χρονίοις πυρετοῖς χρήσιμοι [71]· τὸ δὲ στέμφυλον αὐτῶν ἀποτεθὲν κατα-

68) Matthiol. in cod. Cantacuz. φύλλων. Cf. Galen. facult. alim. lib. 2. p. 576. 577.

69) X. ἐπὶ αἱμοπτοϊκῶν.

70) Goupyl. sic primus; γλεύκους Ald., Asul., Marcell., Cornar.

71) Quam negligenter haec interpretatus sit Plin. 23, 6., docuit iam Reines. var. lect. p. 188.

maturescit, sed parvas profert uvas, nigricantes astringentesque. Vim habent huius folia et claviculae et caules sativae similem.

Cap. III. [*De Uva.*] Quaelibet uva recens alvum turbat et stomachum inflat: quae vero aliquamdiu suspensa fuit, minorem eiusmodi noxam infert, quia humidi plurimum siccatum est: tum ventriculo confert et appetentiam ciborum restituit, et infirmis idonea est. Intra vinacea et in ollis servatae ori stomachoque gratae sunt, alvum tamen cohibent, ac vesicam et caput tentant. Sanguinem exscreantibus prosunt. Similes sunt, quae in mustum coniectae fuerunt. At quae in sapa aut passo conditae sunt, stomachum magis infestant. Servantur et in aqua pluvia, quae prius in passas conversae fuerunt: sed ea parum vinosae sunt, siticulosis tamen febribusque ardentibus utiles. Vinaceum eorum reconditum cum sale im-

πλάττεται μεθ' ἁλῶν πρὸς φλεγμονὰς καὶ σκληρίας καὶ σπάργωσιν μαστῶν· τὸ δὲ ἀφέψημα τῶν στεμφύλων δυςεντερικοὺς καὶ κοιλιακοὺς καὶ ῥοϊκὰς ὠφελεῖ ἐνιέμενον· καὶ εἰς ἐγκαθίσματα καὶ προςκλύσματα λαμβάνεται. Τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν γίγαρτα στυπτικὰ, εὐστόμαχα· φρυγέντα δὲ, καὶ ἀντὶ ἀλφίτου[72] ἐπιπασσόμενα λεῖα, ἁρμόζει δυςεντερικοῖς καὶ κοιλιακοῖς καὶ τοῖς τὸν στόμαχον ἀναλελυμένοις.

Κεφ. δ'. [*Περὶ Σταφίδος*] Τῆς δὲ σταφίδος στυπτικωτέρα[73] ἐστὶν ἡ λευκή· ὠφελεῖ δὲ καὶ ἡ σὰρξ αὐτῶν ἐσθιομένη ἀρτηρίας καὶ βῆχας καὶ νεφροὺς καὶ κύστιν· καὶ δυςεντερίαν σὺν τοῖς γιγάρτοις ἐσθιομένη καθ' ἑαυτήν· μιγεῖσα δὲ ἀλεύρῳ κεγχρίνῳ καὶ κριθίνῳ καὶ ᾠῷ, καὶ τηγανισθεῖσα μετὰ μέλιτος καὶ λαμβανομένη· εἴς τε ἀποφλεγματισμοὺς καθ' ἑαυτὴν καὶ σὺν πεπέρει μασσωμένη εὐθετεῖ· διδύμων τε φλεγμονὰς παύει, καταπλασθεῖσα μετὰ ἀλεύρου κυαμίνου καὶ κυμίνου[74]· ἐπινυκτίδας δὲ καὶ ἄνθρακας καὶ κηρία καὶ τὰς

72) Marcell. suspicatur μετὰ ἀλφίτου. At Plin. 23, 9.: *Inspergitur, polentae modo*; et Serap.: *Assantur* et *teruntur sicut sauich* (polenta).

73) Sic primus Cornar.; λεπτικωτέρα Ald., Asul., Marcell.; λεπτυντικωτέρα Manard. Nostram lectionem tuetur Serap.

74) Eodem modo Serap. Sed Plin. 23, 12. *farinam cymini aut coriandri* habet. Nequit autem e cymini semine farina confici.

ponitur inflammatis, praeduris ac turgentibus mammis. Decoctum vinacei infusum dysentericos iuvat, coeliacos ac mulieres fluxu laborantes. Sed et ad insessus et collutiones adhibetur. Acini vero ex ipsis astringentes sunt et ventriculo prosunt: tosti iidem, triti ac polentae modo inspersi, dysentericis praesidio sunt, coeliacis ac stomachi resolutione laborantibus.

Cap. IV. [*De Uva passa.*] Uva passa alba magis astringit. Utilis est caro earum comesta fistulae spiritali, tussi, renibus ac vesicae. Estur et cum nucleis per se contra intestinorum difficultatem: admixta et milii et hordei farina et ovo, in sartagine cum melle fricta sumitur. Sed et eadem ad extrahendam pituitam, tum per se, tum cum pipere manducata, prodest. Testium quoque inflammationes sedat, imposita cum fabarum farina et cymino. Epinyctidas vero, carbunculos, favos et putre-

περὶ ἄρθρα σηπεδόνας καὶ γαγγραίνας χωρὶς γιγάρτων ἶᾶται, λεία σὺν πηγάνῳ ἐπιτιθεμένη· πρός τε ποδάγραν ἁρμόζει μετὰ τοῦ ὀποπάνακος ἐπιπλασσομένη· καὶ ὄνυχας δὲ θᾶττον ἀφίστησι σαλευθέντας ἐπιπλασθεῖσα.

Κεφ. ε΄. [Περὶ Οἰνάνθης.] Οἰνάνθη καλεῖται ὁ τῆς ἀγρίας ἀμπέλου καρπὸς, ὁπότε ἀνθεῖ· ἀποτίθεσθαι δὲ δεῖ εἰς ἀκώνιστον[75] ἀγγεῖον ὀστράκινον, συλλέγοντας καὶ ξηραίνοντας ἐπὶ ὀθονίου ἐκ σκιᾷ· καλλίστη δὲ γίνεται ἐν Συρίᾳ καὶ Κιλικίᾳ καὶ Φοινίκῃ. Δύναμις δὲ αὐτῆς στυπτικὴ, ὅθεν πινομένη εὐστόμαχος καὶ οὐρητική, κοιλίαν ἐφεστῶσα καὶ αἵματος πτύσιν· ξηρὰ δὲ καταπλασθεῖσα καὶ πρὸς ἀσώδη καὶ ὀξύνοντα στόμαχον ποιεῖ· ἔστι δὲ καὶ κεφαλαλγίαις ἔμβρεγμα, σὺν ὄξει καὶ ῥοδίνῳ, χλωρά τε καὶ ξηρά· κατάπλασμά τε ἐναίμων ἀφλέγμαντον καὶ ἀρχομένων αἰγιλώπων καὶ τῶν ἐν στόματι ἑλκῶν[76] καὶ νομῶν τῶν ἐν αἰδοίοις, σὺν μέλιτι καὶ κρόκῳ καὶ ῥοδίνῳ καὶ σμύρνῃ λεανθεῖσα· εἴς τε πεσσοὺς μίγνυται πρὸς ἐπίσχεσιν αἵματος· καὶ πρὸς ῥεύματα ὀφθαλμῶν

75) Vulgo ἀκόνιτον.

76) Cod. X. Sambuc. sic habet; οὐλῶν vulgo. Serap. *vulnera gingivarum*, ergo τῶν ἐν οὔλοις πληγῶν legit.

scentia circa articulos ulcera atque gangraenas sine acinis trita et cum ruta illita sanat. Convenit et podagrae, cum opopanace adhibita: denique et mobiles ungues illita celerius decutit.

Cap. V. [*De Oenanthe.*] Oenanthe vocatur vitis sylvestris fructus, dum floret. Condi vero debet in vas fictile non picatum, lecta prius et substrato linteo in umbra siccata. Laudatissima provenit in Syria, Cilicia et Phoenice. Vis ei est astringens: quare pota stomacho ac ciendae urinae utilis, alvum sistit ac sanguinis exscreationes. Contra fastidia et acorem stomachi sicca et illita etiam efficax est. In capitis doloribus tam viridis quam sicca cum aceto et rosaceo perfunditur. Cruenta vulnera et incipientes aegilopas, oris ulcera et pudendorum depascentia, trita et additis melle, croco, myrrha et rosaceo adhibita pro cataplasmate, ab inflammatione vindicat. Pessis quoque admiscetur ad cohibendum sanguinem: et con-

καὶ καυσούμενον στόμαχον καταπλάσσεται σὺν παιπάλῃ ἀλφίτου καὶ οἴνῳ[77]· καυθεῖσα[78] δὲ ἐπ᾽ ὀστράκου διαπύροις ἄνθραξι ποιεῖ πρὸς τὰ ὀφθαλμικά· παρωνυχίας τε καὶ πτερύγια καὶ οὖλα ἀφεστῶτα καὶ αἱμασσόμενα σὺν μέλιτι θεραπεύει.

Κεφ. ϛ΄. [Περὶ Ὀμφακίου.] Ὀμφάκιόν ἐστι μὲν χυλὸς ὄμφακος θασίας σταφυλῆς μήπω περκαζούσης ἢ ἀμιναίας· δεῖ δὲ πρὸ κυνὸς ἐκθλίβοντα τὸν χυλὸν ἡλιάζειν ἐν χαλκώματι ἐρυθρῷ ἐσκεπασμένῳ ὀθονίῳ, μέχρις οὗ συστραφῇ, ὅλον ἀεὶ τὸ περιπηγνύμενον μίσγοντα τῷ ὑγρῷ, νύκτωρ δὲ αἴρειν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ὑπαιθρίου· κωλύουσι γὰρ αἱ δρόσοι τὴν σύστασιν αὐτῶν· ἐκλέγου δὲ τὸ ξανθὸν καὶ εὔθρυπτον, στῦφον ἱκανῶς καὶ δάκνον τὴν γλῶσσαν· ἔνιοι δὲ ἕψοντες τὸν χυλὸν συστρέφουσιν. Ἁρμόζει δὲ πρὸς παρίσθμια καὶ σταφυλὴν, ἄφθας, οὖλα πλαδαρὰ, ὦτα πυοῤῥοοῦντα σὺν μέλιτι ἢ γλυκεῖ· πρὸς δὲ σύριγγας καὶ παλαιὰ ἕλκη καὶ νομὰς σὺν ὄξει· ἐγκλύζεται δὲ ἐπὶ δυσεντερικῶν καὶ ῥοϊκῶν·

77) Vulgo οἴνου.
78) X. καεῖσα.

tra oculorum fluxiones stomachique ardores cum polline polentae ac vino illinitur. Cremata vero in testa, candentibus prunis, facit ad oculorum medicamenta: quin et paronychias, pterygia, abscedentes et cruentas gingivas cum melle sanat.

Cap. VI. [*De Omphacio.*] Omphacium est succus acerbae uvae, seu thasiae, seu aminaeae, nondum variantis. Oportet autem ante canis ortum expressum succum in aheno aereo rubro, quod linteo sit opertum, insolare, donec coëat, semper autem totum id, quod ipsi vasi concretum adhaeserit, liquido reliquo permiscere, atque noctu ipsum a locis subdialibus sub tectum referre: rores enim impediunt coagulationem. Eligendum est flavum, quod facile comminuitur, valde astringens, linguamque mordens. Sunt, qui coctione succum condensent. Prodest contra tonsillarum uvulaeque vitia, aphthas, gingivas humore flaccidas, purulentasque aures cum melle aut passo: item ad fistulas, ulcera vetera et depascentia cum

ἔστι δὲ καὶ ὀξυδερκές· τραχύτησι δὲ ὀφθαλμῶν ἁρμόζει καὶ περιβρώσεσι κανθῶν· πίνεται καὶ πρὸς αἵματος πτύσιν τὴν πρόσφατον καὶ κατὰ ῥῆξιν γενομένην· ὑδαρεῖ δὲ δεῖ χρῆσθαι λίαν καὶ ὀλίγῳ· ἐπικαίει γὰρ ἱκανῶς[79].

Κεφ. ζ΄. [*Περὶ ποιότητος τῶν οἴνων ἐκ τῆς ἡλικίας*[80].] Οἶνοι οἱ μὲν παλαιοὶ νεύρων βλαπτικοὶ καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθητηρίων, πρὸς δὲ γεῦσιν ἡδίονες· ὅθεν ἐπὶ τῶν ἀσθενές τι μέρος ἐχόντων ἔνδον παραιτητέον· ἐπὶ μέντοι τῆς ἐν ὑγείᾳ χρήσεως ὀλίγος τε καὶ ὑδαρὴς λαμβάνεται ἀβλαβῶς· ὁ δὲ νέος ἐμπνευματικὸς, δύσπεπτος, δυσόνειρος, οὐρητικός· ὁ δὲ μέσος τῇ ἡλικίᾳ ἐκπέφευγε τὰ ἀμφότερα ἐλαττώματα· ὅθεν ἐκκριτέος ἐστὶν ἔν τε ὑγείας καὶ ἀσθενείας χρήσεσιν.

Κεφ. η΄. [*Ἐκ τῆς χρόας.*] Ἔστι ὁ μὲν λευκὸς λεπτός τε καὶ εὐανάδοτος, καὶ εὐστόμαχος ὑπάρχει· ὁ δὲ μέλας παχὺς καὶ δύσπεπτος, μέθης καὶ σαρκῶν γεννητικός·

79) Aldina addit ex veteri codice, quae huius loci esse non possunt, licet, ad literam confirmata a Serap., habeat etiam cod. X. Cum vero eadem verba capite 12. repetantur, Marcellus penitus expunxit. Asulan. ad notha ablegavit.

80) Sequentia capita ad finem c. 14. Ald. uno comprehendit, *περὶ οἴνων* inscripto.

aceto. Alvus etiam eo colluitur in urinae difficultate et fluxu muliebri. Oculorum quoque claritati confert, eorumque scabritiae et angulis arrosis convenit. Bibitur et ad recentem sanguinis exscreationem atque e ruptis vasis obortam. Sed eo admodum diluto paucoque utendum est, siquidem potenter exurit.

Cap. VII. [*De vini indole pro aetatis ratione.*] Vina vetusta nervos reliquaque sensuum instrumenta laedunt, attamen gustu sunt suaviora. Quare vitanda ab iis, qui internae alicuius partis imbecillitatem sentiunt. Nihilominus in secunda valetudine vinum eiusmodi paucum aquaque dilutum sine noxa sumitur. At novum inflationes parit, aegre coquitur, gravia facit somnia, urinasque ciet. Quod vero aetate medium est, utroque illo vitio caret, proindeque ad usum sanorum aegrorumque deligendum.

Cap. VIII. [*Pro ratione coloris.*] Insuper album est tenue stomachoque utile, facileque in membra distribuitur. Nigrum vero crassum est et ad concoquendum

ὁ δὲ κιῤῥὸς, μέσος ὢν, μέσην ἔχει καὶ τὴν πρὸς ἑκάτερα τούτων δύναμιν· αἱρετώτερος μέντοι ἔν τε ὑγείᾳ καὶ ἀσθενείᾳ ὁ λευκός· ἔτι καὶ πρὸς τὴν ποιότητα διαφέρουσιν.

Κεφ. θ΄. [Ἐκ τῆς γεύσεως καὶ τῶν μεμιγμένων.] Ὁ μὲν γὰρ γλυκὺς οἶνος ἁδρομερής ἐστι καὶ δυςδιάπνευστος, στομάχου πνευματωτικός· κοιλίας τε καὶ ἐντέρων ταρακτικὸς, ὥςπερ καὶ τὸ γλεῦκος· ἧττον δὲ μεθύσκει· κύστει δὲ καὶ νεφροῖς εὔθετος· ὁ δὲ αὐστηρὸς οὐρητικώτερος, κεφαλαλγίας τε καὶ μέθης ποιητικός· ὁ δὲ στρυφνὸς εὐθετώτατος πρὸς ἀνάδοσιν σιτίων· κοιλίας τε σταλτικὸς καὶ τῶν ἄλλων ῥευματισμῶν· ὁ δὲ ἁπαλὸς[81] ἧττον ἅπτεται τοῦ νευρώδους, καὶ ἧττόν[82] ἐστιν οὐρητικός· ὁ δὲ τεθαλασσωμένος κακοστόμαχος, διψοποιὸς, νεύρων κακωτικὸς, εὐκοίλιος, ἀνεπιτήδειος τοῖς ἐξ ἀσθενείας[83]· ὁ δὲ ἐκ τῆς θειλοπεδευθείσης σταφυ-

81) Veram esse lectionem, efficitur ex Eustathio, qui τῷ σκληρῷ opponit. *Vinum leve* Serap.; ἁπλοῦς esse legendum, suspicatur Cornar.

82) Lacuna μετρίως; sed nostram lectionem tuetur Serap.

83) Lacunam habet Marcell., sed ὑγιάζουσι aut περιγινομένοις subintelligendum, ut iam Serap. interpretatus est.

difficile, temulentiam facit, et carnium generationi favet. Fulvum vero, medium nimirum, medias etiam inter utrumque vires obtinet. Album tamen tum in secunda valetudine, tum in adversa praeferendum. Sed et vina sapore distant.

Cap. IX. [*Pro saporum eorumque, quae iis miscentur, differentia.*] Dulce quidem vinum crassis constat particulis et aegre e corpore perspirat, stomachum inflat, alvum et intestina, uti et mustum, turbat: sed minus inebriat, vesicae ac renibus aptum. Austerum urinas magis expellit, sed capitis dolorem facit, et temulentiam gignit. Acerbum ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum: alvum ceterasque fluxiones cohibet. At vinum molle et sapore languidum nervos minus tentat, minusque urinas pellit. Vinum porro aqua marina temperatum stomacho adversatur, sitim facit, nervos infestat, bonam facit alvum, sed haud idoneum ab infirmitate convalescentibus. Passum autem, quod uvis in cratibus sole

λῆς, ἢ ἐπὶ τῶν κλημάτων ὀπτηθείσης καὶ τριβομένης γενόμενος, γλυκὺς καλούμενος, κρητικὸς ἢ πρότροπος ἢ πράμνιος, καὶ ὁ καθεψομένου τοῦ γλεύκους, σείριος ἢ ἕψημα καλούμενος· ὁ μὲν μέλας, καλούμενος δὲ μελαμψίθιος[84], παχύς ἐστι καὶ πολύτροφος· ὁ δὲ λευκὸς λεπτότερος· ὁ δὲ μέσος μέσην ἔχει καὶ τὴν δύναμιν· στυπτικὸς δὲ πᾶς ἐστι, σφυγμῶν ἀνακτητικός· ποιῶν πρὸς πάντα τὰ θανάσιμα, ὅσα κατὰ ἕλκωσιν ἀναιρεῖ, πινόμενος σὺν ἐλαίῳ καὶ ἐξεμούμενος· καὶ πρὸς μηκώνειον δὲ καὶ φαρικὸν καὶ τοξικὸν καὶ κώνειον καὶ γάλα θρομβωθέν· καὶ πρὸς κύστιν καὶ νεφροὺς ὀδαξουμένους καὶ εἱλκομένους· εἰσὶ δὲ πνευματικοὶ καὶ κακοστόμαχοι· ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν τὴν κοιλίαν ῥευματιζομένων ἁρμόζει ὁ μελαμψίθιος[85]· ὁ δὲ λευκὸς μαλακτικὸς κοιλίας τῶν ἄλλων μᾶλλον· ὁ δὲ τὴν γύψον ἔχων, κακωτικὸς τῶν νεύρων, καρηβαρικὸς, πυρώδης, κύστει ἄθετος· πρὸς δὲ τὰ θανάσιμα τῶν ἄλλων εὐθετώτερος· οἱ δὲ πίσσαν ἢ ῥητίνην πιτυΐνην ἔχοντες θερμαντι-

84) Quanquam codd. et editt. priores *μελαψίνθιος* habeant, Goupylus tamen primus, quod *ψίθιος* cum *πραμνίῳ* a Nicandri Scholiasta et Athenaeo componitur, *μελαμψίθιος* scripsit.
85) X. *μέλας*.

siccatis aut in ipso sarmento torrefactis exprimitur, creticum dictum, aut protropum aut pramnium, itemque sapa, quae fit musto igne decocto, Graeci sirion seu hepsema appellant: nigra quidem si fuerint, melampsithia dicta, crassa sunt et corpora multum alunt; at alba tenuiora: quae vero medio inter haec colore sunt, medias quoque vires obtinent. Omnia tamen astringunt, pulsus excitant, et faciunt adversus venena, quae exulcerando necant, ex oleo pota et vomitu reddita: itemque contra meconium, pharicum, toxicum, conium et lactis coagula: nec non et contra renum ac vesicae rosiones et exulcerationes. Nihilominus inflationes pariunt, et stomacho adversantur. Speciatim melampsithium confert iis, qui alvi fluxione laborant. Album magis ceteris alvum emollit. Gypso conditum nervos offendit, capitis gravitatem infert, viscera calore accendit et vesicae infestum est: sed contra venena ceteris aptius. Picata aut resinata excalfaciunt, concoctionem adiuvant, sanguinem tamen

κοὶ καὶ πεπτικοί· ἄθετοι δὲ τοῖς αἱμοπτοϊκοῖς[86]· οἱ δὲ καλούμενοι ἀπαράχυτοι, ἔχοντες δὲ ἕψημα μεμιγμένον, κεφαλῆς εἰσι πληρωτικοὶ, μέθης γεννητικοὶ, δυςδιάπνευστοι, κακοστόμαχοι[87].

Κεφ. ι. [Περὶ διαφορᾶς ἐκ τῶν τόπων.] Ὁ μὲν οὖν δοκῶν πρωτεύειν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ οἴνων, φάλερνος δὲ καλούμενος, παλαιωθεὶς ἄγαν εὔπεπτος[88], σφυγμῶν ἀνακλητικὸς, κοιλίας στεγνωτικὸς καὶ εὐστόμαχος· κύστει ἄθετος καὶ ἀμβλυωποῦσι, καὶ πρὸς πολυποσίαν ἀνάρμοστος· ὁ δὲ ἀλβανὸς ἁδρομερέστερος[89] τοῦ φαλέρνου, ἔγγλυκος, ἐμπνευματῶν στόμαχον, κοιλίαν τε μαλάττων, πέψει τε οὐχ ὁμοίως συνεργῶν, τοῦ δὲ νευρώδους ἧττον κακωτικός· παλαιωθεὶς δὲ καὶ οὗτος αὐστηρὸς γίνεται· ὁ δὲ καίκουβος, γλυκὺς ὢν, ἁδρομερέστερός ἐστι τοῦ ἀλβανοῦ, σαρκῶν δὲ καὶ εὐχροίας γεννητικὸς, πέψει δὲ ἄθετος· ὁ δὲ συρεντῖνος αὐστηρὸς ἱκα-

86) Lacuna et X. ἐμετικοῖς.

87) Lacuna legit addita: πληκτικοὶ, πυρωτικοὶ καὶ φυσώδεις.

88) Hermol. Barbar. et Marcell. legerunt εὔποτος. Marcell. e Plin. 23, 20. suspicatur ἄπεπτος. Φάλερνος scribit Strabo lib. 5. p. 163.; φαλέρνος Ald., Asulan., Marc.; φάλερνος Cornar., Goupyl. et Sarac.; φαλερῖνος Galen. meth. med. lib. 12. p. 832.

89) Cod. X. υδρομερέστερος, sed Plin. 23, 21. nostrae scripturae favet.

exscreantibus inimica. Quae vero maris expertia dicuntur et sapam admixtam habent, caput implent, temulentiam gignunt, de corpore difficulter exspirant, et stomachum male habent.

Cap. X. [*Pro locorum differentia.*] Inter italica vina falernum principem obtinere locum videtur: quod inveteratum perquam facile concoquitur, pulsus suscitat, alvum astringit, stomacho confert: sed vesicae nocet ac iis, qui hebetudinem visus sentiunt, liberaliori potioni minime idoneum. Albanum crassioribus, quam falernum, constat partibus, subdulce est, ventriculum inflat et alvum emollit: sed concoctionem non aeque adiuvat, nervosum vero genus minus infestat. Et hoc ipsum vetustate austerum concipit saporem. Caecubum, cum sit dulce, est albano crassius, corpus auget et colorem cutis meliorem facit, at iuvandae concoctioni minime idoneum. Sur-

νῶς ἐστιν· ὅθεν ἐντέρων καὶ στομάχου ῥεῦμα ἵστησι, κεφαλῆς δὲ ἧττον[90] ἅπτεται, λεπτομερὴς ὤν· παλαιωθεὶς δὲ εὐστόμαχος[91] καὶ ἡδίων γίνεται· ὁ δὲ ἀδριανὸς, καὶ ὁ μαμερτῖνος, γεννόμενος ἐν Σικελίᾳ, κατ᾽ ἴσον εἰσὶν ἁδρομερεῖς, μετρίως στύφοντες, καὶ τάχιον παλαιοῦνται, ἧττόν τε τοῦ νευρώδους ἅπτονται, διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς λεῖον[92]· ὁ δὲ πραιτουτιανὸς[93] καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν κατ᾽ Ἀδρίαν κομιζόμενος τόπων, εὐώδης καὶ λειότερός[94] ἐστιν· οὐ δὲ λανθάνει πολὺς πινόμενος, φυλάττει τε ἐφ᾽ ἱκανὸν τὴν μέθην καὶ καροῖ· ὁ δὲ ἰστρικὸς λεγόμενος ἔοικε τῷ πραιτουτιανῷ, οὐρητικώτερος ὑπάρχων· ὁ μέντοι χῖος ἁπαλώτερος τῶν προειρημένων, εὔτροφος, πότιμος, ἧττον μεθύσκων, ῥεύματος σταλτικὸς, χρήσιμος εἰς τὰ ὀφθαλμικά· ὁ δὲ λέσβιος εὐανάδοτος, κουφότερος τοῦ χίου, καὶ εὐκοίλιος· τὴν αὐτὴν δὲ τούτῳ κέκτηται δύναμιν ὁ κατὰ Ἔφεσον γεννώμενος, καλούμενος δὲ φυγελίτης· ὁ δὲ ἐκ

90) Cod. X. et Lacuna ἥκιστα.

91) Cod. X. εὐστομαχώτερος.

92) Marcell. in cod. legit id, quod magis consentit cum reliquis, quam vulgare λεπτόν.

93) Sic Marcell. iam e Plin. 8, 18. correxit vulg. πραιπιανός, pro quo X. παραιτυπιανός.

94) Cod. X. λεπτότερος.

rentinum valde austerum est, quare intestinorum ventriculique fluxiones cohibet, et, cum tenuibus constet partibus, caput minime tentat: vetustate autem fit et stomacho utile, et suavius. Adrianum et mamertinum, in Sicilia generatum, ex aequo crassarum sunt partium, modice astringunt, et celerius inveterantur, minusque ob suam laevitatem nervos tentant. Praetutianum, quod et ipsum e locis circum Adriam devehitur, est odoratum et laevius: haustum copiosius eo se prodit indicio, quod et ebrietatem diu servat, et soporem conciliat. Istricum praetutiano simile est, sed urinam vehementius pellit. Chium antedictis mollius est, probe nutrit, potui aptum est, ac minus inebriat: fluxiones cohibet, oculorum medicamentis utile. Lesbium distributu per corpus facile est, chio laevius, et alvo idoneum. Quod circa Ephesum nascitur, phygelites dictum, eamdem vim habet. Verum asianum,

τῆς Ἀσίας μεσσωγίτης[95], ἐκ τοῦ Τμώλου, κεφαλαλγὴς καὶ νεύρων βλαπτικός· ὁ δὲ κῷος καὶ κλαζομένιος, διὰ τὸ θαλάττης πολλῆς μετέχειν, εὔφθαρτος καὶ ἐμπνευματώδης, κοιλίας τε ταρακτικὸς, νεύρων ἐστὶ βλαπτικός.

Κεφ. ιά. [Περὶ δυνάμεως τῶν οἴνων.] Κοινῶς δὲ πᾶς ἀμιγὴς οἶνος καὶ ἀκέραιος, αὐστηρὸς δὲ τὴν φύσιν, θερμαντικὸς, εὐανάδοτος, εὐστόμαχος, ὀρεκτικὸς, θρεπτικὸς, ὑπνοποιὸς, ῥωστικὸς, εὐχροίας παρασκευαστικός· ἱκανῶς δὲ ποθεὶς βοηθεῖ τοῖς κώνειον, ἢ κόριον, ἢ φαρικὸν, ἢ ἰξίαν, ἢ μηκώνειον, ἢ λιθάργυρον, ἢ σμίλακα, ἢ ἀκόνιτον, ἢ μύκητας εἰληφόσι· πρός τε ἑρπετῶν δηγμοὺς ἢ πληγὰς πάντων, ὅσα πλήξαντα ἢ δακόντα κατὰ ψύξιν ἀναιρεῖ ἢ ἀνατρέπει στόμαχον· ποιεῖ καὶ πρὸς ἐμπνευμάτωσιν καὶ δῆξιν ὑποχονδρίου[96], καὶ πλατυσμὸν καὶ λύσιν[97] στομάχου, ἐντέρων τε καὶ κοιλίας ῥευματισμόν· καὶ ἐφιδροῦσι καὶ διαφο-

95) *Μεσσωγίτης* Stephan. Byzant. Mons *Μεσσωγὶς* Strabo lib. 14. p. 523. 575. Vulgo *μεσογείτης*.

96) Cod. X. *σκορπίου*.

97) Marcell. e Serap., qui *debilitatem* habet, pro vulg. *λύγγα* posuit.

e Tmolo monte, messogites dictum, capitis dolorem affert, nervosque laedit. Coum vero et clazomenium, quoniam copiosam maris aquam admistam habent, facile corrumpuntur, inflationes excitant, alvum turbant, ac nervos offendunt.

Cap. XI. [*De efficacia vinorum.*] In universum vinum omne merum ac sincerum suaque natura austerum excalfacit, facile in membra distribuitur, stomacho convenit, appetentiam ciborum incitat, corpus alit, somnum conciliat, robur auget, et colorem commendat. Potum liberalius, auxilio est contra assumta conium, coriandrum, pharicum, ixiam, meconium, lithargyrum, taxum, aconitum fungosque; nec minus contra serpentium morsus et omnium ictus, quae refrigerando necant, aut stomachum subvertunt. Facit et ad diuturnam hypochondriorum inflationem rosionemque, et ad dilatationem resolutionemque ventriculi, intestinorum etiam et ventris fluxiones. Conveniunt iis, qui partialibus locorum quo-

ρουμένοις ἁρμόζουσι, μάλιστα δὲ οἱ λευκοὶ καὶ παλαιοὶ καὶ εὐώδεις· οἱ μέντοι παλαιοὶ καὶ γλυκεῖς, καὶ πρὸς τὰ περὶ κύστιν καὶ νεφροὺς ἐπιτηδειότεροι· πρός τε τραύματα καὶ φλεγμονὰς σὺν ἐρίοις οἰσυπηροῖς ἐπιτιθέμενοι· καταντλοῦνται δὲ ὠφελίμως πρὸς τὰ θηριώδη καὶ φαγεδαινικὰ καὶ ῥευματιζόμενα ἕλκη· πρὸς δὲ τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν εὔθετοι οἱ ἀθάλασσοι, αὐστηροὶ καὶ λευκοί· διαφέρουσι δὲ τούτων οἱ ἰταλικοί· ὡς ὁ φάλερνος[98], συρεντῖνος καὶ καίκουβος, ὅ τε σιγνηνὸς[99] καὶ ἄλλοι πολλοὶ οἱ ἀπὸ τῆς Καμπανίας, καὶ ὁ πραιτουτιανὸς[100] ἀπὸ τοῦ ἀδριανοῦ, καὶ σικελιωτικὸς, ὁ μαμερτῖνος[1] καλούμενος· ἑλληνικῶν δὲ χῖος, λέσβιος, φυγελίτης, ὁ ἐν Ἐφέσῳ γεννώμενος. Οἱ δὲ παχεῖς καὶ μέλανες κακοστόμαχοι, φυσώδεις, σαρκὸς μέντοι γεννητικοί[2]. Οἱ μέντοι λεπτοὶ καὶ αὐστηροὶ εὐστόμαχοι, ἧττον δὲ σαρκοποιοί· οὐρητικώτεροι δὲ καὶ κεφαλαλγεῖς οἱ σφόδρα παλαιοὶ

98) Ald. φαλερῖνος; Marcell. φαλέρνος; Sarac. φαλέρινος.

99) Σιγνηνός editiones omnes habent. Σιγνῖνος Galen. meth. med. lib. 12. p. 831. De signino vino cf. Plin. 23, 21. Est tamen et alia lectio in cod. X. σητανός, quod dixeris σητινόν Strab. lib. 5. p. 163. Plin. l. c.

100) Vulgo πραιπιανός.

1) Scribo cum Strabone lib. 5. p. 258. μαμερτῖνος, non μαμερτιανός, ut editt. Cum Adriaticus in Sicilia generari nequeat, supra et iam separavi, γεννώμενοι in γεννώμενος mutando.

2) Cod. X. addit: καὶ χρόνῳ εὐανάδοτοι.

rumdam sudoribus vexantur, aut universalibus infirmantur, maxime vina alba, vetera et odorata. At quae sunt vetusta simul et dulcia, renum ac vesicae vitiis magis sunt accommodata: vulneribus itidem et inflammationibus cum lana succida imponuntur. Quin et iisdem utiliter foventur fera, phagedaenica et fluxionibus infestata ulcera. Sanorum victui idonea sunt, quibus aquae marinae nihil additum est, austera et alba. In his praestant italica, uti falernum, surrentinum, caecubum, signinum et alia multa e Campania: itemque praetutianum ex adriatica regione et siculum, quod mamertinum appellatur. Ex graecis: chium, lesbium et phygelites, quod in Epheso gignitur. Crassa vero et nigra stomacho sunt inimica, flatus pariunt, carnes tamen generant. Tenuia autem et austera stomacho quidem prosunt, sed carnes minus alunt. At

[καὶ λεπτοὶ][3] καὶ λευκοί· ἅπτονται δὲ τοῦ νευρώδους πλεονασθέντες· οἱ μέσοι δὲ τὴν ἡλικίαν ἄριστοι πρὸς πόσιν, ὡς οἱ ἀπὸ ζ′ ἐτῶν. Ἡ δὲ ποσότης παρὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ὥραν, καὶ ἔθη καὶ ποιότητα τοῦ οἴνου ὁριζέσθω[4]· καὶ τὸ μὴ διψῆν[5] δὲ ἄριστόν ἐστι παράγγελμα[6], καὶ τὸ μετρίως βραχῆναι τὴν τροφήν. Μέθη δὲ πᾶσα, καὶ μάλιστα ἡ συνεχὴς, ἐπιβλαβής· τά τε γὰρ νεῦρα πολιορκούμενα καθ᾽ ἑκάστην ἐνδίδωσι, καὶ παθῶν ὀξέων ἀρχὰς ἐμποιεῖ καθημέραν ἡ πολυποσία· μετρίως δὲ οἰνοῦσθαι ἐπί τινων ἡμερῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ ὑδροποσίας, ὠφέλιμον· μετασυγκρίνει γάρ πως, τάς τε αἰσθητὰς ἀνακαθαῖρον ἐκκρίσεις, καὶ ἀδήλως ποροποιοῦν· δεῖ μέντοι μετὰ τὴν οἴνωσιν ὕδωρ πίνειν· ἀπὸ θεραπείας γάρ τινος, τῆς συγκειμένης οἰνώσεως[7], τρόπον ἐπάγει βοηθείας.

3) Uncinis inclusa vox, mihi suspecta, deest et in cod. X.

4) Goupyl. et Sarac. ὁριζέσθω. Ald. πιότητα, quod quodammodo defendi posset, cum et a Theophrasto πίων et πιότης de plantis earumque succis usurpetur. Sed volo insistere huic lectioni, quandoquidem in Ald. diphthongi saepius ad sonum scribuntur.

5) Lucian. de luctu, p. 214. ed. Reiz., Οὐκ ἐννοεῖς δὲ, ὅτι τὸ μὴ διψῆν πολὺ κάλλιον τοῦ πιεῖν; Ionica haec forma usitatior, quam διψᾶν. 6) Cod. X. παράπηγμα.

7) Ald., Asul., Marcell. et Cornar. in hac lectione consentiunt.

quae sunt valde vetera, [tenuia] et candida, fortius urinas cient, dolores capitis inferunt, nervosumque genus, largius pota, tentant. Quae media sunt aetate, ut a septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autem pro aetate, anni tempestate, consuetudine et qualitate vini decernatur. Optime vero praecipitur, non (duntaxat) sitiendum esse et modice irriganda alimenta. Siquidem ebrietas omnis, praesertim continua, admodum noxia est. Nervos enim obsessos indies magis infirmat, morborumque acutorum initia quotidie producit. Attamen moderate aliquot diebus vino indulgere, maximeque post aquae potum, utile est. Recorporat enim quodammodo, excretiones, quae sub sensus cadunt, purgans, ac occulte pororum rationem restituens. Sed illi potationi aquam superbibere par est. Namque e medicatione quadam, potatione nimirum consulto instituta, modum auxilii inducit.

Κεφ. ιβ΄. [Περὶ ὀμφακίτου οἴνου.] Ὁ δὲ καλούμενος ὀμφακίτης σκευάζεται ἰδίως ἐν Λέσβῳ, θειλοπεδευομένης μήπω κατὰ πάντα πεπείρου τῆς σταφυλῆς οὔσης, ἔτι δὲ ὀξιζούσης, ἐπὶ ἡμέρας γ΄ ἢ δ΄, ἕως ἂν ῥυσσωθῶσιν οἱ βότρυες, καὶ μετὰ τὸ ἐκθλιβῆναι ἡλιάζεται οἶνος ἐν κεραμίοις. Στυπτικὴν δὲ ἔχει τὴν δύναμιν, καὶ εὐστόμαχον, καὶ κισσώδεσι καὶ εἰλεώδεσι καὶ τοῖς δυςπέπτοις καὶ ἐκλελυμένοις τὸν στόμαχον ἁρμόζουσαν· δοκεῖ δὲ καὶ λοιμικαῖς διαθέσεσι βοηθεῖν καταῤῥοφούμενος· χρῄζουσι δὲ οἱ τοιοῦτοι οἶνοι ἐτῶν πλειόνων· ἄλλως γὰρ οὔκ εἰσι πότιμοι.

Κεφ. ιγ΄. [Περὶ δευτερίου καὶ ἀδυνάμου.] Ὁ δὲ καλούμενος δευτερίας, ὃν ἔνιοι πότιμον καλοῦσι, σκευάζεται τοῦτον τὸν τρόπον· εἰς τὰ στέμφυλα, ὧν ἐξέθλιψας οἴνου μετρητὰς λ΄, βάλε ὕδατος μετρητὰς γ΄, καὶ μίξας καὶ πατήσας ἔκθλιψον, καὶ ἀφέψησον εἰς τὸ τρίτον· χοεῖ δὲ ἑκάστῳ τῶν ὑπολειφθέντων μετρητῶν μίξον ἁλὸς ξέστας β΄, καὶ μετὰ τὸν χειμῶνα

Primus Goupyl. ἀπὸ θεραπείας γάρ τινος χάριν τῆς συγκειμένης οἰνώσεως τρόπον ἐπάγει βοηθείας. Sarac. ἀποθεραπείας γάρ τινος χάριν τῆς συγκειμένης οἰνώσεως τρόπον ἐπάγει βοηθείας. Cod. X. ἀποθεραπείας γάρ τινα τῆς συγκινήσεως τρόπον ἐπάγει.

Cap. XII. [*De vino omphacite.*] Vinum, quod omphacites appellatur, peculiariter fit in Lesbo, uva nondum plane matura, sed adhuc acerba, ad tres quatuorve dies in cratibus siccata sole, donec racemi in rugas contrahantur. Ex iis postquam expressum est vinum, in fictilibus insolatur. Vim habet astringendi, stomacho amicam, et malacia laborantibus, ileosis, aegre concoquentibus et stomachi dissolutione vexatis utilem. Creditur et sorptum pestilentibus affectibus praesidio esse. Ceterum huiusmodi vina nonnisi post annos complures potui apta sunt.

Cap. XIII. [*De vino secundario et imbecillo.*] Vinum secundarium, quod nonnulli potimon appellant, sic paratur. In vinacea, e quibus vini triginta amphorae expressae fuerint, tres aquae amphoras adiicito, ac, ubi vinacea ipsa versaveris calcaverisque, exprimito: expressum decoque ad tertias partes, et in singulos residui congios salis binos sextarios addito, ac post hyemem in ca-

μετάχει εἰς κεράμια· χρῶ δ' αὐτῷ πρὸς ἐνιαυτόν[8]· ταχέως γὰρ ἐξίτηλος γίνεται· ἁρμόζει δὲ ἐφ' ὧν διστάζομεν οἶνον διδόναι, ἀναγκαζόμενοι δι' ἐπιθυμίαν τοῦ νοσοῦντος, καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ νόσου[9] ἀναλαμβανόντων χρονίως. Γίνεται δὲ καὶ ἀδύναμος λεγόμενος, τὴν αὐτὴν ἔχων τῷ δευτερίᾳ[10] δύναμιν· δεῖ δὲ ἴσον μέτρον ὕδατος τῷ τοῦ γλεύκους μίξαντας ἑψῆσαι πραέως πυρὶ μαλακῷ, ἄχρις ἂν ἐξαναλωθῇ τὸ ὕδωρ· καὶ μετὰ τοῦτο ψύξαντας καταγγίζειν εἰς ἀγγεῖον πεπισσωμένον· ἔνιοι δὲ θαλάττης πελαγίας καὶ ὕδατος ὀμβρίου καὶ μέλιτος καὶ γλεύκους ἴσα μίξαντες καὶ καταγγίσαντες, ἡλιάζουσιν ἐπὶ ἡμέρας μ΄. χρῶνται δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ αὐτὰ μετ' ἐνιαυτόν.

Κεφ. ιδ΄. [Περὶ οἴνου ἐκ τῆς ἀγρίας σταφυλῆς.] Ὁ δὲ ἐκ τῆς ἀγρίας σταφυλῆς μέλας, στυπτικὸς ὑπάρχων, ἁρμόζει κοιλίᾳ ῥευματιζομένῃ καὶ στομάχῳ· καὶ πρὸς τὰ ἄλλα, ὅσα στύψεως καὶ συστολῆς χρῄζει.

Κεφ. ιε΄. [Περὶ μελιτίτου οἴνου.] Οἶνος μελιτίτης δί-

8) Sic Marcell. et Sambuc. legerunt; μετ' ἐνιαυτόν vulgo.
9) Sic Sambuc. Vulgo καὶ ἐπὶ τῶν νόσων ἀναλαμβανόντων.
10) Sic optime Ald.; δευτερίῳ Asul. et rell.

dos defundito. Eo per annum utitor: celeriter enim exolescit. Convenit aegris, quibus vinum propinare dubitamus, et cogimur tamen ipsorum desideriis obtemperare, itemque a longa valetudine semet recolligentibus. Fit et vinum, quod imbecillum vocatur, viribus iisdem, quibus illud, praeditum. Pares aquae et musti mensurae leviter ac lento igne fervefiunt, donec excoquatur aqua: reliquum ubi refrixerit, in vas picatum transfunditur. Alii aquae marinae et pluviae, mellis ac musti pares miscent portiones, et in aliud vas transfusum soli per quadraginta dies exponunt. Huiusmodi potu ad eadem illa post annum utuntur.

Cap. XIV. [*De vino e vite sylvestri.*] Vinum ex uva sylvestri nigrum astringit, proindeque prodest alvi stomachique fluxionibus, et ad cetera valet, quae astrictionem contractionemque desiderant.

Cap. XV. [*De vino melitite.*] Vinum melitites datur in longis febribus iis, qui stomacho sunt imbecilli: leviter enim alvum emollit, urinas ciet, ac stomachum

δοται μὲν ἐν χρονίοις πυρετοῖς, ἀσθενῆ στόμαχον ἔχουσιν· ὑπομαλάττει γὰρ τὴν κοιλίαν, οὖρα κινεῖ, στόμαχον ἀποκαθαίρει· ἁρμόζει καὶ ἀρθριτικοῖς καὶ νεφριτικοῖς καὶ τοῖς ἀσθενῆ τὴν κεφαλὴν ἔχουσι· χρήσιμος δὲ καὶ γυναιξὶν ὑδροποτούσαις· εὐώδης γάρ ἐστι καὶ θρεπτικός· διαφέρει δὲ τοῦ οἰνομέλιτος, ὅτι ἐκεῖνο μὲν ἐξ αὐστηροῦ οἴνου καὶ παλαιοῦ καὶ ὀλίγου μέλιτος σκευάζεται· ὁ δὲ μελιτίτης πρὸς έ χόας αὐστηροῦ γλεύκους, μέλιτος χοῦν ἕνα καὶ ἁλὸς κύαθον ἕνα· σκευάζειν δὲ δεῖ ἐν μεγάλῳ ἀγγείῳ, ἵνα τόπον ἔχῃ πρὸς τὸ ὑπερζεῖν παραπάσσοντας τοῦ προειρημένου ἁλὸς κατ᾽ ὀλίγον, ἄχρις ἂν ἐκζέσῃ· παυσαμένου δὲ καταγγίζειν εἰς ἕτερα κεράμια.

Κεφ. ιϛ΄. [Περὶ οἰνομέλιτος.] Οἰνόμελι δὲ διαφέρει τὸ ἐκ τοῦ παλαιοῦ οἴνου καὶ αὐστηροῦ καὶ μέλιτος καλοῦ γινόμενον· ἧττον γὰρ πνευματοῖ καὶ ταχέως παρίσταται τὸ τοιοῦτον· ἔστι δὲ τὸ μὲν παλαιὸν θρεπτικόν· τὸ δὲ μέσον εὐκοίλιον, οὐρητικόν· βλάπτει δὲ, ἐπὶ τροφῇ ληφθέν· πινόμενον δὲ ἐν ἀρχῇ πληροῖ· ὄρεξιν δὲ μετὰ ταῦτα κινεῖ· σκευάζεται δὲ πρὸς δύο μετρητὰς ὡς ἐπιτοπολὺ οἴνου, ἑνὸς μετρη-

expurgat. Prodest et arthriticis, nephriticis et capitis infirmitate laborantibus: utile quoque mulieribus aquam potantibus, siquidem odoratum est, et corpora alit. Distat a mulso eo, quod illud fit e vino austero vetereque ac melle exiguo: melitites autem, adiecto ad quinque congios austeri musti congio uno mellis salisque cyatho. In magno autem vase confici illud oportet, quo locum habeat ad vehementer effervescendum, sensim antedicto sale asperso, quamdiu efferbuerit: ubi vero desierit, in cados alios transfundito.

Cap. XVI. [*De mulso.*] Mulsum praefertur, quod ex vetere vino austeroque et bono melle factum est. Nam tale minus inflat, ac celeriter in usum venit. Ac vetus quidem corpus alit: mediae aetatis alvo est utile urinamque ducit. Nocet autem, post pastum sumtum: inter initia vero (prandii) potum, implet, postea autem appetentiam revocat. Fit mulsum ut plurimum duabus vini am-

τοῦ μέλιτος μιγνυμένου· οἱ δὲ, ἵνα τάχιον αὐτὸ παραστήσωσι, συνεψοῦσι τὸ μέλι τῷ οἴνῳ, καὶ οὕτω καταγγίζουσιν· ἔνιοι δὲ διὰ λυσιτέλειαν γλεύκους ζέοντος ξέστας ϛʹ πρὸς ξέστον αʹ μέλιτος μιγνύντες, μετὰ τὸ ἀποζέσαι καταγγίζουσι· μένει δὲ γλυκύ.

Κεφ. ιζʹ. [Περὶ μελικράτου.] Μελίκρατον δὲ τὴν αὐτὴν τῷ οἰνομέλιτι δύναμιν κέκτηται· χρώμεθα δὲ τῷ μὴ[11] ἀφεψημένῳ, ἐφ᾽ ὧν κοιλίαν μαλάξαι βουλόμεθα ἢ ἔμετον κινῆσαι, ὡς ἐπὶ τῶν θανάσιμον πεπωκότων, διδόντες αὐτὸ μετ᾽ ἐλαίου· τῷ δὲ ἀφεψημένῳ ἐπὶ τῶν μικροσφύκτων καὶ ἀσθενῶν καὶ βησσόντων καὶ περιπνευμονικῶν καὶ διαφορουμένων. Τὸ δὲ σκευαστὸν καὶ ἀπόθετον, ὃ ἰδίως ἔνιοι ὑδρόμελι καλοῦσι, μέσον μὲν τῇ ἡλικίᾳ ὑπάρχον, ἀναλογεῖ τῷ δευτερίᾳ καὶ ἀδυνάμῳ οἴνῳ, ὅσον ἐπὶ τῷ τὰς δυνάμεις ἀνακτᾶσθαι· ὅθεν ἐπὶ τῶν φλεγμαινόντων τι μέρος ἐστὶν εὔθετον μᾶλλον τοῦ δευτερίου· τὸ δὲ παλαιότερον ἀδόκιμον ἐπὶ

11) Lacunae cod. optime μὴ habet. Vulgo id omittitur, sed perperam. Namque Galen. meth. med. lib. 12. p. 824., τὸ ὠμὸν (μελίκρατον) ἧττον μὲν τρέφει, μᾶλλον δὲ ὑπάγει. Manard. voluit ἀναφεψημένῳ.

phoris, admixta una mellis. Nonnulli, quo promtius exhiberi possit, mel cum vino coquunt, atque ita transfundunt. Alii, impensae parcentes, ad musti ferventis sextarios sex unum mellis adiiciunt, postquam ferbuerit, transfundunt. Dulce autem permanet.

Cap. XVII. [*De aqua mulsa.*] Aqua mulsa eamdem habet, quam mulsum, efficaciam. Non decocta utimur, cum ventrem mollire cupimus, aut etiam vomitus ciere: quemadmodum facimus iis, qui venena hauserunt, ipsum addito oleo propinantes. Decoctum vero exhibemus exilis pulsus hominibus infirmisque, tussientibus, peripneumonicis, iis denique, qui nimio sudore diffluunt. Parata et condita, quam aliqui proprie hydromel vocant, dum mediae est aetatis, vino secundario et imbecillo in recreandis viribus respondet: quare iis, qui membri alicuius inflammatione laborant, magis, quam secundarium ipsum, accommodata est. Quae vero vetustior est, in inflamma-

τῶν φλεγμαινόντων καὶ στεγνῶν· ἐπὶ δὲ τῶν στόμαχον πεπονθότων ἢ ἀνορέκτων[12] ἢ διαφορουμένων ἐπιτήδειον· σκευάζεται δὲ, πρὸς ἓν μέλιτος μέρος δυοῖν ὕδατος ὀμβρίου παλαιοῦ μιγνυμένων καὶ ἡλιαζομένων[13]· οἱ δὲ, πηγαῖον μίξαντες, ἀφεψοῦσιν εἰς τὸ τρίτον καὶ ἀποτίθενται· καλοῦσι δέ τινες καὶ ἀπόμελι[14] τὸ ἐκπλυνομένων τῶν κηρίων ὕδατι σκευαζόμενον ὑδρόμελι καὶ ἀποτιθέμενον· δεῖ δὲ αὐτὸ καὶ ἀκρατέστερον ποιεῖν[15]· οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἕψουσιν· ἔστι δὲ ἄθετον ἐπὶ νοσούντων, διὰ τὸ πλεῖστον ἔχειν κηρανθέμου.

Κεφ. ιη΄. [Περὶ ὕδατος.] Ὕδωρ τὴν μὲν ἐν τῷ καθόλου ἐπίκρισιν δυςχερῆ ἔχει, διὰ τὰς τῶν τόπων ἰδιότητας καὶ ἰδιοσυγκρισίας, καὶ τοὺς ἀέρας, καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα· ὡς δὲ ἐπιτοπολὺ ἄριστόν ἐστι τὸ καθαρὸν καὶ γλυκὺ, ἀμέτοχον δὲ οἵας δηποτοῦν ποιότητος, καὶ τοῖς ὑποχονδρίοις

12) Sambuc. *ἀνορεκτούντων*; X. *ἢ ῥευματιζομένων*.

13) Sic suasit Sarac. loco vulg. *δύο ὕδατος ὀμβρίου παλαιοῦ μιγνυμένου καὶ ἡλιαζομένου*.

14) Cornaro primo monente sic legendum loco vulg. *καὶ τὸ ἀπὸ μέλιτος ἐκπλυνομένων*. Namque *ἀπόμελι*, Galen. meth. med. lib. 8. p. 567., Oribasio 5, 15. teste, sic conficiebatur. Eam confectionem paullo uberius Paullus docet lib. 7. p. 280.

15) Lacuna legit *πίνειν*.

tis strictisque damnatur: at laborantibus ex stomacho et appetentia carentibus, ut et sudore diffluentibus, convenit. Conficitur autem, duabus aquae pluviae veteris partibus ad unam mellis adiectis et insolatis: alii fontanam aquam miscent, et ad tertias partes docoquunt, atque ita recondunt. Nonnulli et apomeli vocant eam hydromelitos speciem, quae elotis aqua favis conficitur atque servatur. Id vero etiam meracius confici oportet: nonnulli et ipsum coquunt. Aegrotantibus minime aptum est, quippe ceraginis plurimum habet.

Cap. XVIII. [*De Aqua.*] De aquis in universum decernere, propter locorum proprietates et peculiares naturas, itemque aëris qualitates aliaque non pauca, difficile est. Magna tamen ex parte optima est, quae pura, dulcis ac cuiuscunque qualitatis expers est, quaeque ne minimum quidem tempus hypochondriis immoratur, in-

μηδ' ἐλάχιστον χρόνον ἐπιμένον· ἔτι δὲ ἀλύπως εὐοδοῦν, καὶ μὴ πνευματοῦν[16], μηδὲ διαφθειρόμενον.

Κεφ. ιθ'. [Περὶ θαλασσίου ὕδατος.] Θαλάττιον ὕδωρ θερμὸν, δριμὺ, κακοστόμαχον, κοιλίας γὰρ ταρακτικὸν, ἄγον φλέγμα καὶ χολήν[17]· θερμὸν δὲ καταντλούμενον ἐπισπᾶται καὶ διαφορεῖ· ἁρμόζον τοῖς περὶ νεῦρα πάθεσι καὶ χιμέτλοις πρὸ τοῦ ἑλκωθῆναι· ὠμηλύσεσί τε ἐπιτηδείως μίγνυται, καὶ ἐμπλάστροις καὶ μαλάγμασι διαφορητικοῖς εὔθετον· καὶ πρὸς τὰ κενώματα ἐνιέμενον χλιαρὸν, καὶ πρὸς στρόφους θερμόν· ψώρας τε καὶ κνησμῶν καὶ λειχήνων καὶ κονίδων καὶ μαστῶν σπαργώντων κατάντλημα· διαφορεῖ καὶ πελιώματα πυριώμενον· καὶ πρὸς τὰ τῶν θηρίων δήγματα, ὅσα τρόμους καὶ ψυγμοὺς φέρει, μάλιστα δὲ σκορπίων καὶ φαλαγγίων καὶ ἀσπίδων· καὶ εἰ προςεμβαίνῃ τις εἰς θερμὸν αὐτὸ, ὠφελεῖ· καὶ ταῖς χρονίαις καχεξίαις τοῦ σώματος καὶ τῶν νεύρων ὠφέλιμον τὸ δι' αὐτοῦ λουτρόν· ὑπατμιζόμενον[18] δὲ θερ-

16) Sic cod. X.; ἐμπνευματοῦν Ald. — Goupyl.
17) Ultimum e codd. suis melioribus addit Marcell.
18) Marcell. legit in quibusdam exempl. ὑπαντλιζόμενον.

super etiam sine molestia vias feliciter permeat, nequaquam flatus gignitur, neque corrumpitur.

Cap. XIX. [*De aqua marina.*] Aqua marina calida est et acris, stomacho adversatur, alvum enim conturbat, pituitam bilemque expellit. Calida ad fotus adhibita attrahit pariter ac discutit. Apta est nervorum vitiis et pernionibus, priusquam exulcerantur. Commode admiscetur cataplasmatibus e cruda farina, idonea etiam emplastris et malagmatis discutientibus. Ad movendas deiectiones tepefacta clysmatibus infunditur: ad tormina vero calens. Eadem psorae, pruritus, lichenes, lendes et mammae turgentes foventur. Sed et liventia fotu discutit. Salutaris quoque est ad venenatorum morsus, quibus tremores ac frigora inferuntur, maxime vero scorpionum, phalangiorum aspidumque: si quis etiam in ipsius calidae balneum descenderit, auxiliatur. Quin et balneum ex ea utile diuturnis cachexiis corporis nervorumque. Eiusdem fer-

μὸν ὑδρωπικοὺς, κεφαλαλγίας καὶ δυσηκοΐας παρηγορεῖ· ἀποτεθεῖσα δὲ ἡ ἀκέραιος θάλασσα καὶ ἀμιγὴς ποτίμου ὕδατος, ἄβρωμος γίνεται· οἱ δὲ προέψουσιν αὐτὴν, καὶ οὕτως ἀποτίθενται· δίδοται δὲ καὶ πρὸς κάθαρσιν καθ' ἑαυτὴν, ἢ μετ' ὀξυκράτου, ἢ οἴνου, ἢ μέλιτος[19]· καὶ μετὰ τὸ καθαρθῆναι ἐπιδιδόασι ζωμὸν ὄρνιθος ἢ ἰχθύων πρὸς τὸ κατακεράσαι τὴν τῆς δήξεως δριμύτητα.

Κεφ. κ'. [Περὶ θαλασσομέλιτος] Θαλασσόμελι δοκεῖ καθαίρειν ἀνδρικῶς· σκευάζεται δὲ ἐκ μέλιτος καὶ ὕδατος ὀμβρίου καὶ θαλάσσης, ἴσων διϋλισθέντων καὶ ἡλιασθέντων ἐν ἀγγείῳ πεπισσωμένῳ ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασιν· οἱ δὲ δύο μέρη θαλάσσης ἀφεψημένης καὶ ἓν μέλιτος καταμίξαντες καταγγίζουσι· μετριώτερον[20] δὲ γίνεται καὶ ἐπιεικέστερον τὸ τοιοῦτον τῆς θαλάσσης.

Κεφ. κα'. [Περὶ ὄξους.] Ὄξος ψύχει καὶ στύφει, εὐστόμαχόν τέ ἐστι καὶ εὐόρεκτον, σταλτικόν τε αἱμοῤῥαγίας πάσης, πινόμενόν τε καὶ ἐγκαθιζόμενον, καὶ ἐπὶ ῥευμάτων

19) Cod. X. et Lacuna ὀξυμέλιτος.
20) Cod. X. σμηκτικώτερον.

ventis vapor hydropicos, capitis dolores difficilemque auditum levat. Sincera et citra potabilis aquae mixturam asservata, odorem ingratum amittit. Alii eam praecoquunt, atque ita recondunt. Ceterum datur ad purganda corpora per se, aut e posca, vino, vel melle: sed post deiectionem insuper exhibetur gallinae pisciumve iusculum ad temperandam rosionis acrimoniam.

Cap. XX. [*De Thalassomelite.*] Thalassomeli dictum egregie purgare creditur. Temperatur autem aequis portionibus aquae marinae et pluviae, itemque mellis, percolatis et picato vase per caniculae ardores insolatis. Sunt, qui ad duas aquae marinae coctae partes mellis unam adiiciant et vase condant. Huiusmodi confectura moderatior est ac mitior ipsa aqua marina.

Cap. XXI. [*De Aceto.*] Acetum refrigerat et astringit, stomacho est utile, et appetentiam excitat: omnes haemorrhagias sistit, sive potu, sive insessu: prodest et alvi

κοιλίας συνεψόμενον ταῖς τροφαῖς ἁρμόζει· ἔναιμόν τέ ἐστι καὶ ἀφλέγμαντον, σὺν ἐρίοις οἰσυπηροῖς ἢ σπόγγοις ἐπιτιθέμενον· στέλλει καὶ ὑστέραν καὶ ἕδραν προπεπτωκυῖαν, καὶ οὖλα ἀφεστῶτα καὶ αἱμοῤῥαγοῦντα· ποιεῖ καὶ πρὸς νομὰς καὶ ἐρυσιπέλατα, ἕρπητας, λέπρας, λειχῆνας, πτερύγια, σύν τινι τῶν ἐπιτηδείων μιγνύμενον· φαγεδαινικά τε ἕλκη, συνεχῶς ἀπαντλούμενον, καὶ νομὰς ἵστησιν· ὠφελεῖ καὶ ποδαγρικοὺς, καταντλούμενον θερμὸν μετὰ θείου· ὑπώπιά τε αἴρει, σὺν μέλιτι καταχριόμενον· πρός τε τὰς ἐγκαύσεις τῆς κεφαλῆς σὺν ῥοδίνῳ καὶ οἰσυπηροῖς ἐρίοις ἢ σπόγγῳ· ὑδρωπικούς τε καὶ δυσηκόους ὑπατμισθὲν θερμὸν ὠφελεῖ, καὶ ἤχους καὶ συριγμούς· ἐνσταχθὲν δὲ κτείνει τοὺς ἐν ὠσὶ σκώληκας· στέλλει καὶ φύγεθλα, χλιαρὸν καταντλούμενον, ἢ διὰ σπόγγων ἐπιτιθέμενον, καὶ κνησμοὺς παρηγορεῖ· πρός τε θηρίων δήγματα, ὅσα ψύχει, κατάντλημα θερμόν· ψυχρὸν δὲ τοῖς πυροῦσι τῶν ἰοβόλων· ποιεῖ καὶ πρὸς θανάσιμα πάντα, πινόμενον θερμὸν καὶ ἐξεμούμενον, μάλιστα πρὸς μηκωνείου καὶ κωνείου[21] πόσιν, καὶ αἵματος καὶ γάλακτος θρόμβωσιν

21) Cod. X. add. καὶ ἀκονίτου, quod et Serap. habet.

fluxionibus, in cibariis coctum. Cruentis vulneribus idoneum est, ac inflammationes arcet, cum succidis lanis aut spongiis impositum. Reprimit et procidentias vulvae sedisque, item gingivas abscedentes et sanguinem fundentes. Est etiam efficax ad ulcera pascentia, erysipelata, herpetas, lepras, lichenas et pterygia, si cum aliquo convenienti misceatur: ulcera phagedaenica et alia vastantia fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu cum sulfure auxiliatur: sugillata tollit, cum melle inunctum. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus et spongia imponitur. Ad hydropem, auditum difficilem auriumque sonitus et susurros ferventis vapor proficit: instillatum quoque vermes in auribus necat. Panos coërcet tepidi fotus, aut si imbuta eo spongia imponatur: pruritus etiam permulcet. Contra venenatorum morsus, qui frigoris sensum afferunt, calidi fotus prodest: uti frigidi contra eorum ictus, quae exurens virus eiaculantur. Calidum potum ac vomitu redditum adversus omnia venena

ἐν κοιλίᾳ, πρός τε μύκητας καὶ ἰξίαν καὶ σμίλακα σὺν ἁλσί· βδέλλας τε ποθείσας καταῤῥοφούμενον ἀποβάλλει· καὶ βῆχα χρονίαν πραΰνει, τὴν δὲ πρόσφατον ἐρεθίζει· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς ὀρθόπνοιαν, θερμὸν καταῤῥοφούμενον· στέλλει δὲ ἀναγαργαριζόμενον καὶ τὰ ἐν βρόγχῳ ῥεύματα, συναγχικοῖς τε ἁρμόζει, καὶ πρὸς κιονίδα κεχαλασμένην, καὶ πρὸς ὀδόντων πόνον, θερμὸν διακλυζόμενον.

Κεφ. κβʹ. [Περὶ ὀξυμέλιτος.] Ὀξύμελι σκευάζεται οὕτω· λαβὼν ὄξους κοτύλας εʹ, καὶ ἁλὸς θαλασσίου μνᾶν μίαν[22], μέλιτος μνᾶς ιʹ, ὕδατος κοτύλας ιʹ, μίξας ἕψησον, ἄχρις οὗ δεκάκις ἀναβράσῃ, καὶ ψύξας κατάγγισον. Δοκεῖ δὲ λαμβανόμενον πάχος ἄγειν, ὠφελεῖν ἰσχιαδικοὺς καὶ ἀρθριτικοὺς καὶ ἐπιληπτικούς· ἀρήγει δὲ καὶ τοῖς ὑπὸ ἐχίδνης καὶ[23] τῆς καλουμένης σηπὸς δηχθεῖσι, καὶ τοῖς μηκώνειον ἢ ἰξίαν πιοῦσιν· ἀναγαργάρισμά τε συναγχικῶν ὠφέλιμον.

22) Cf. Plin. 14, 21. et 23, 29.; ubi *salis marini pondo libram et quadrantem* posuit pro *thymbrae quadrantem* Pintianus, seu Ferdin. Nannez de Gusman.

23) Cornar. καὶ interponendum esse suasit.

efficax est: ac praesertim contra hausta meconium, conium, sanguinis lactisque in ventre coagula, fungos, ixiam et taxum, cum sale. Voratas hirudines sorbitione eiicit: tussim veterem mitigat, ac recentem lacessit. In orthopnoea calidum commode sorbetur. Quin et gutturis fluxiones gargarizatu inhibet; anginis et laxatae uvulae convenit: nec non et calidum contra dentium dolorem colluitur.

Cap. XXII. [*De Oxymelite.*] Oxymel hoc modo paratur: Aceti heminas quinque, salis marini minam unam, mellis minas decem et aquae sextarios quinque pariter coquito, donec decies efferbuerint, mox, ubi refrixerint, elutriato. Creditur sumtum crassos humores extrahere, atque ischiadicis, arthriticis atque comitialibus opitulari. Est et auxilium contra viperae morsum eiusque lacertae, quam sepa vocant, itemque contra haustum meconium ixiamve. Utilis denique anginosis gargarizatus.

Κεφ. κγ'. [Περὶ Ὀξάλμης.] Ὀξάλμη ὠφελεῖ καταντλουμένη πρὸς νομὰς, σηπεδόνας, κυνόδηκτα καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἰοβόλων δήγματα· στέλλει δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τῶν λιθοτομηθέντων αἱμοῤῥαγίας, εὐθέως μετὰ τὴν χειρουργίαν θερμὴ ἐγκλυζομένη[24], καὶ ἕδραν προπεπτωκυῖαν· ἐγκλύζεται δὲ ἐπὶ τῶν μετὰ νομῆς δυσεντερικῶν· δεῖ δὲ ἐπεγχυματίζειν γάλακτι· καταῤῥοφουμένη δὲ καὶ ἀναγαργαριζομένη βδέλλας κτείνει· σμήχει δὲ καὶ πίτυρα καὶ ἀχῶρας.

Κεφ. κδ'. [Περὶ Θυμοξάλμης.] Θυμοξάλμῃ, ᾗ ἐχρῶντο οἱ ἀρχαῖοι ἐπὶ τῶν ἀσθενῆ τὸν στόμαχον ἐχόντων, κατὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας κυάθους πρὸς ὕδωρ θερμὸν κεραννύντες, καὶ διδόντες ἐπὶ ἀρθριτικῶν καὶ πνευματουμένων· ἄγει δὲ τὰ παχέα καὶ μέλανα· σκευάζεται δὲ οὕτω· θύμου λείου ὀξύβαφον, ἁλῶν ἴσον, ἀλφίτων, πηγάνου[25], γλήχωνος, ἑκάστου ὀλίγον, βαλὼν εἰς ἄγγος, ἐπίχει ὕδατος κοτύλας ς', ὄξους ἡμικοτύλιον, περιθείς τε ὀθόνιον ἐξαιθρίαζε.

24) Lacuna legit *καὶ ἐγκαθιζομένη.*

25) Haec duo, *ἀλφίτων* et *πηγάνου*, adsunt in Ald.; Asulan. videtur neglexisse in textu, in nothis vero habet.

Cap. XXIII. [*De Aceto salso.*] Acetum salsum fotu contra ulcera depascentia, putrida, canum morsus et venenatos ictus auxiliatur. Sistit et sanguinis eruptiones, quae post exsectum calculum obveniunt, dum protinus post operationem calidum infunditur: prociduam quoque sedem reprimit. Alvus eorum eo colluitur, qui intestinorum difficultate cum ulceribus vastantibus vexantur: sed illico post superinfundendum lac est. Hirudines sorbitione interimit et gargarizatu: furfures denique et achores exterget.

Cap. XXIV. [*De Thymoxalme.*] Thymoxalme veteres utebantur, dabantque laborantibus imbecillitate stomachi, itemque arthriticis et inflatione oppressis ternos quaternosve cyathos, aqua calida dilutos: humores crassos atrosque ducit. Hoc vero modo factitatur: Thymi triti acetabulum, salis idem modus, polentae, rutae, pulegii, singulorum exiguae portiones in vas coniiciuntur, et aquae sex heminae acetique dimidia hemina affunduntur, atque circumposito linteo sub diu exponuntur.

Κεφ. κέ. [*Περὶ σκιλλητικοῦ ὄξους.*] Τὸ δὲ σκιλλητικὸν ὄξος σκευάζεται τοῦτον τὸν τρόπον· καθάρας λευκὴν σκίλλαν καὶ κατατεμὼν καὶ διείρας λίνῳ, ὥςτε μὴ θιγγάνειν τοὺς τόμους ἀλλήλων, ξηράνας ἐν σκιᾷ ἐπὶ ἡμέρας μ΄, λαβὼν μνᾶν μίαν ἐξ αὐτῆς, κάθες εἰς ξέστας ὄξους καλοῦ ιβ΄· ἄφες τε ἡλίῳ ἡμέρας μ΄[26] βρέχεσθαι, πωμάσας τὸ ἀγγεῖον ἐπιμελῶς· μετὰ δὲ ταῦτα ἀνελόμενος τὴν σκίλλαν καὶ ἐκπιέσας, αὐτὴν μὲν ῥίψον· τὸ δὲ ὄξος ὑλίσας κατάγγιζε καὶ ἀποτίθεσο· ἔνιοι δὲ μνᾶν πρὸς ὄξους ξέστας ε΄ μίσγουσιν· οἱ δὲ, αὐτόθεν καθάραντες, δίχα τοῦ ξηρᾶναι, τὸν σταθμὸν ἴσον βάλλουσι, καὶ ἐῶσι μῆνας ϛ΄· γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον τμητικώτερον. Εὐθετεῖ δὲ διακλυζόμενον πρὸς οὖλα μυδῶντα, στέλλον καὶ στεῤῥοποιοῦν αὐτὰ, καὶ ὀδόντας κινουμένους· καὶ τὰς περὶ τὸ στόμα σηπεδόνας καὶ δυςωδίας ἱκανῶς ἀνασκευάζον· καταῤῥοφούμενον δὲ τόν τε βρόγχον στερεοῖ, καὶ τυλώδη[27] ποιεῖ, καὶ τὸν ἦχον εὔτονον καὶ λαμπρὸν ἀποτελεῖ·

26) Sic manifesto legit Serap. Nec aliter in Aëtio ac Columella. ζ΄ vulgo.

27) Serap. legit *σαρκώδη*.

Cap. XXV. [*De Aceto scillitico.*] Acetum scilliticum hoc modo conficitur: Purgatam scillam candidam concidito, sectas taleolas autem lino traiectas modicis intervallis, ne se contingant, suspendito, atque ita siccato in umbra per quadraginta dies. Earum minam in aceti boni sextarios duodecim immergito, et, vase diligenter operculato, per quadraginta dies in sole macerari sinito: postea scillam eximito, et expressam abiicito: acetum vero percolatum in vas diffundito atque reponito. Nonnulli minam scillae unam aceti sextariis quinque admiscent. Alii postquam extemplo scillam repurgarunt citra exsiccationem, parem eius mensuram adiiciunt, et per sex menses macerari iubent. Ac tale quidem acetum maiorem incidendi vim habet. Aptum autem id est, dum colluitur, ad gingivas humore praegnantes astringendas roborandasque, ad dentes vacillantes stabiliendos, putrida oris ulcera et graveolentiam sananda: sorbitione fauces durat callosasque reddit, vocem denique expedit, ac limpidam

παραλαμβάνεται δὲ πρὸς στομαχικοὺς καὶ δυςπεπτοῦντας, ἐπιληπτικοὺς, σκοτοδινιῶντας, μελαγχολικοὺς, ἀπηλιθιωμένους· ἔτι δὲ καὶ πρὸς ὑστερικὰς πνίγας καὶ σπλῆνας ὑπερόγκους καὶ ἰσχιάδας· ἀναλαμβάνει δὲ καὶ τοὺς λίαν ἀσθενεῖς· καὶ τὸ σῶμα ὑγιεινὸν καὶ εὔχρουν κατασκευάζει· ἔστι δὲ καὶ ὀξυδερκές· καὶ πρὸς δυςηκοΐαν [ἐνσταγῆναι][28] δυνατὸν, ἐὰν ἐγχυματίζηται· καὶ καθόλου πρὸς ἅπαντα ἐνεργεῖ, πλὴν ἑλκώσεων τῶν ἐντός [κεφαλαλγιῶν καὶ νευρικῶν][29]· δίδου δὲ καθ' ἡμέραν ῥοφεῖν νήστει τὴν μὲν ἀρχὴν ὀλίγου, καταβραχὺ δὲ προςαύξων ἄχρι κυάθου· τινὲς δὲ κυάθους β' διδόασιν, ἢ καὶ πλεῖον.

Κεφ. κς'. [Περὶ σκιλλητικοῦ οἴνου.] Ὁ δὲ ἀπὸ τῆς σκίλλης οἶνος γίνεται οὕτως· κατατεμὼν, ὡς εἴρηκα, τὴν σκίλλαν, ξήρανον ἐν ἡλίῳ, ἔπειτα κόψας αὐτῆς μνᾶν μίαν, καὶ διασήσας λεπτῷ κοσκίνῳ, ἔνδησον ὀθονίῳ ἀραιῷ, καὶ κάθες εἰς γλεύκους καλοῦ καὶ προςφάτου ξέστας κ'· τρίμηνόν

28) Hoc redundat: nec in Serap. legitur.

29) Desunt uncinis inclusa in Serap., nec consentiunt cum veterum reliquorum praeceptis. Codex interpretis constantinop. apud Matthiolum habet *νεφριτικῶν* loco *νευρικῶν*.

reddit canoramque. Sed et stomachicis, cibum aegre concoquentibus, comitialibus, vertiginosis, melancholicis ac mente captis exhibetur. Datur et contra hystericas suffocationes, lienes praetumidos et ischiada. Imbecillos admodum recreat: corporis salubritatem coloremque meliorem praestat. Oculorum quoque aciem auget: ad auditum difficilem efficax est, si infundatur. Generatim ad omnia valet, praeterquam ad internas exulcerationes [eorum, qui capitis dolori nervorumque affectibus sunt obnoxii]. Ceterum datur quotidie ieiunis sorbendum, inter initia quidem quantitate exigua, sed ea dein paullatim augetur ad cyathum usque. Nonnulli binos cyathos aut amplius exhibent.

Cap. XXVI. [*De scillitico vino.*] Fit et e scilla vinum hoc modo: Dissectam, uti dictum est, scillam in sole siccato, dein contusam eius minam tenui cribro incernito, et linteo raro illigatum in vicenos sextarios musti recentis ac boni demergito: atque, ubi trimestri spatio

τε ἔασον βραχῆναι· μετὰ δὲ ταῦτα μετεράσας τὸν οἶνον εἰς ἕτερον ἀγγεῖον, ἀπόθου περισφηκώσας ἐπιμελῶς· ἔνεστι δὲ καὶ ὑγρᾷ τῇ σκίλλῃ χρῆσθαι, ἐπιτέμνοντα αὐτὴν γογγυλίδος τρόπον, καὶ τὴν ὁλκὴν διπλασιάσαντα· δεῖ δὲ ἡλιάζειν ἐπὶ ἡμέρας μ', καὶ παλαιοῦν ἄγαν. Ἔτι δὲ καὶ οὕτω σκευάζεται ὁ προειρημένος οἶνος· λαβὼν σκίλλης ἐντετμημένης καὶ κεκαθαρμένης μνᾶς γ', κάθες εἰς γλεύκους καλοῦ μετρητὴν ἰταλικὸν, καὶ μῆνας ἕξ ἔασον πωμάσας· εἶτα ὑλίσας καὶ μετεράσας ἀπόθου. Εὐθετεῖ δὲ πρὸς ἀπεψίας καὶ διαφθορὰς τροφῆς, καὶ τοὺς ἀπεμοῦντας ταύτην· ἐφ' ὧν τε πάχος κοιλίᾳ παράκειται ἢ στομάχῳ· σπληνικοῖς καὶ καχέκταις, καὶ ὑδρωπικοῖς, ἰκτερικοῖς, δυςουροῦσι, στροφουμένοις, πνευματουμένοις, παραλυτικοῖς, ῥίγεσι χρονίοις, σκοτωματικοῖς, σπάσμασι· καταμηνίων τε ἀγωγός· ἥκιστα δὲ νεῦρα λυπεῖ· ἀμείνων δὲ ὁ παλαιότερος· φυλάσσεσθαι δὲ δεῖ αὐτοῦ τὴν χρῆσιν ἔν τε πυρετοῖς καὶ ἐπὶ τῶν ἐντὸς ἐχόντων ἕλκος.

Κεφ. κζ'. [Περὶ θαλαττίων οἴνων.] Οἱ δὲ διὰ θα-

maduerit, elutriatum vinum, obstructo diligenter vase, recondito. Licet quoque humida scilla uti, (in orbiculos) rapi modo dissecta, sed duplicato pondere. Ceterum vinum id quadraginta diebus insolari oportet, et valde inveterascere. Sed et insuper alia est ratio parandi id vinum. Scilicet scillae dissectae ac purgatae minae tres in musti boni cadum (amphoram) italicum adiiciuntur, et senos menses vase obstructo macerari sinuntur: post id tempus defaecatum transfusumque vinum reconditur. Utile autem est ad cruditates ciborumque corruptiones, item iis, qui cibum revomunt, nec non, quorum ventrem stomachumve crassi humores obsident. Prodest et lienosis, malo habitu praeditis, hydropicis, regio morbo urinaeque difficultate laborantibus, torminosis, inflatione vexatis, paralyticis, diuturnis rigoribus, vertiginosis atque convulsis. Menses etiam pellit, minimeque nervos infestat. Vetustate fit melius. Sed vitandus ipsius usus tum in febribus, tum in iis, qui ulcus quoddam intus habent.

Cap. XXVII. [*De vinis aqua marina confectis.*]

λάττης οἶνοι ποικίλως σκευάζονται· οἱ μὲν γὰρ εὐθέως αὐτῶν, μετὰ τὸ τρυγηθῆναι[30] τὴν σταφυλὴν, μιγνύουσι θάλασσαν· ἔνιοι δὲ προθειλοπεδεύουσι, καὶ οὕτω πατοῦσι, μιγνύντες θάλασσαν· οἱ δὲ σταφιδώσαντες τὴν σταφυλὴν, βρέχουσιν ἐν πίθοις μετὰ θαλάσσης, καὶ οὕτω πατοῦντες ἐκθλίβουσι· γίνεται δὲ ὁ τοιοῦτος γλυκύς· οἱ μέντοι γε πρὸς τὴν γεῦσιν αὐστηρότερον σκευαζόμενοι, ποιοῦσι καὶ πρὸς πυρετῶν παρασκευὴν, εἰ μὴ παρεῖεν ἀμείνους, καὶ πρὸς κοιλίας ὑπαγωγὴν, καὶ ἐμπύοις, σκληροκοιλίοις, καὶ ὅσοι ὑπὸ τῶν ἀμιναίων ψαύονται κεφαλῆς· κακοστόμαχοι μέντοι καὶ οὗτοι, καὶ πνευμάτων γεννητικοί.

Κεφ. κη΄. [Περὶ οἴνων σκευαστῶν ἄλλων[31].] Οὐκ ἄχρηστον δὲ ὑπογράψαι νομίζομεν πρὸς τὸ πλήρη τὴν ἱστορίαν τοῖς φιλιστοροῦσι γενέσθαι, καὶ τὴν τῶν ποικιλοτέρων οἴνων σκευασίαν· οὐχ ὅτι πολλή τίς ἐστιν ἢ ἀναγκαία ἡ χρῆσις αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἵνα κατὰ μηδὲν αὐτῶν ἐλλείπειν δοκῶ-

30) Lacuna addidit e vet. cod. καὶ πατηθῆναι.

31) Ausus sum, novum caput ordiri, cum antea attexta sint sequentia capiti priori.

Marina vina vario modo conficiuntur. Nonnulli enim, simul ac decerptae sunt uvae, aquam maris admiscent: alii in cratibus prius uvas in sole siccant, iisque dein calcatis marinam adiiciunt. Alii passas prius uvas in doliis aqua marina macerant, moxque calcatas exprimunt. Et eiusmodi quidem vinum dulce evadit. Quae tamen austeriore gustu temperantur, etiam in febribus subsidio sunt, dum meliora defuerint. Valent et ad alvum subducendam et ad puris colluvies, iisque, qui alvo sunt dura (prosunt), quique facile ex aminaei usu capite tentantur. Attamen et huiusmodi vina stomacho adversantur flatusque pariunt.

Cap. XXVIII. [*De vinis aliis factitiis.*] Quo pleniorem habeant historiam, qui huius studio tenentur, haud inutile duximus, multiplices varie conficiendorum vinorum modos describere: non, quod frequens aut necessarius sit eorum usus, sed ne quid omisisse videamur, quod ad vi-

μεν· εἰσὶ δὲ αὐτῶν ἔνιοι ἧττον περίεργοι καὶ πίπτοντες εἰς τὴν χρῆσιν· ὡς ὁ διὰ τῶν κυδωνίων καὶ ἀπίων καὶ κερατίων, ἔτι δὲ καὶ ὁ διὰ μύρτων σκευαζόμενος[32]. Ὁ μὲν οὖν κυδωνίτης, ὃν ἔνιοι μηλίτην καλοῦσι, σκευάζεται οὕτω· μήλων κυδωνίων ἐξελὼν τὸ σπέρμα, καὶ τεμὼν ὡς γογγυλίδα, εἰς μετρητὴν γλεύκους, χάλασον μνᾶς ιβ′ πρὸς ἡμέρας λ′· εἶτα διϋλίσας ἀπόθου· σκευάζεται δὲ καὶ οὕτω· δεῖ μετὰ τὸ κόψαι καὶ ἐκθλίψαι τὰ κυδώνια τοῦ χυλοῦ τούτων μίξαι τοῖς ιβ′ ξέσταις ἕνα ξέστην μέλιτος, καὶ οὕτω χρὴ ἀποθέσθαι· ἔστι δὲ στυπτικὸς, εὐστόμαχος, δυσεντερίαις ἁρμόζων, ἡπατικοῖς, νεφριτικοῖς τε καὶ δυσουροῦσι.

Κεφ. κθ′. [Περὶ μηλομέλιτος.] Καὶ μηλόμελι δὲ, ὃ καὶ κυδωνόμελι ὀνομάζεται, σκευάζεται οὕτω· μήλων κυδωνίων ἐξαιρεθέντων τὰ σπέρματα καὶ βληθέντων εἰς μέλι ὅτι πλεῖστον, ὥστε ἐνεσφηνῶσθαι· γίνεται προσηνὲς μετ' ἐνιαυτὸν, οἰνομέλιτι ἐοικός· ἁρμόζον πρὸς ἃ καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ σκευασία.

32) Editt. hic: *Κεφ. κη′. Περὶ κυδωνίτου οἴνου.*

norum tractatum pertineat. Sunt autem ex factitiis illis nonnulla minoris operae et laboris, quae tamen in usum veniunt: sicut quae e cydoniis, pyris, siliquis, itemque myrti baccis parantur. Itaque cydonites, quod alio nomine melites appellatur, ita fieri solet: Cydonia mala, exemtis seminibus, frustatim, raporum modo, conciduntur, eaque duodecim minarum pondere in musti cadum demittuntur, ubi per triginta dies manent: tandem excolatum vinum reponitur. Paratur et hoc modo: Ad succi cydoniorum tusorum pressorumque sextarios duodenos mellis sextarios singulos adiicere oportet, atque ita recondere. Vinum id astringit, stomacho utile est: itemque prodest dysentericis, hepaticis, nephriticis, et qui difficulter mingunt.

Cap. XXIX. [*De Melomelite.*] Melomeli, quod et cydonomeli appellatur, hoc modo paratur: Cydonia mala, seminibus exemtis, in plurimam mellis copiam ac ita coniiciuntur, ut quasi cuneentur. Id post annum suave redditur, mulso non dissimile. Valet autem ad eadem, ad quae superior confectura.

Κεφ. λ'. [Περὶ ὑδρομήλου.] Ὑδρόμηλον δὲ σκευάζεται, μιγνυμένου τοῦ ἐκ τῶν κυδωνίων μηλομέλιτος[33] μετρητοῦ ἑνὸς πρὸς β' μετρητὰς ἀφεψημένου ὕδατος καὶ ἡλιαζομένου ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα· δύναμις δὲ καὶ τούτου ἡ αὐτή.

Κεφ. λα'. [Περὶ ὀμφακομέλιτος.] Ὀμφακόμελι δὲ σκευάζεται τοῦτον τὸν τρόπον· λαβὼν ὄμφακας μήπω περκαζούσας, ἡλίαζε ἐπὶ ἡμέρας γ', καὶ μετὰ ταῦτα ἐκθλίψας βάλε πρὸς γ' μέρη τοῦ χυλοῦ μέλιτος καλλίστου ἀπηφρισμένου μετρητοῦ μέρος ἕν· καὶ ἡλίαζε καταγγίσας εἰς κεράμους. Δύναμιν δὲ ἔχει σταλτικὴν, ψυκτικήν· ὅθεν ἁρμόζει στομαχικοῖς, κοιλιακοῖς· ἡ χρῆσις δὲ αὐτοῦ μετ' ἐνιαυτόν.

Κεφ. λβ'. [Περὶ ἀπίτου οἴνου.] Ἀπίτης σκευάζεται ὁμοίως, ὥςπερ καὶ ὁ κυδωνίτης· μὴ λίαν δὲ ἔστωσαν οἱ ἄπιοι πέπειροι· καὶ ὁ τῶν κερατίων δὲ, καὶ ὁ τῶν μεσπίλων καὶ οὔων ὁμοίως σκευάζεται· πάντες δέ εἰσι στυπτικοὶ, στρυφνοὶ, εὐστόμαχοι, ῥεύματα ἔνδον ἐπέχοντες.

Κεφ. λγ'. [Περὶ οἰνανθίνου.] Ὁ δὲ οἰνάνθινος σκευά-

33) Cf. Paull. lib. 7. p. 279.

Cap. XXX. [*De Hydromelo.*] Fit hydromelon, mensura una melomelitis e cydoniis facti ad duas aquae coctae et per caniculae aestum insolatae addita. Ac vis huius eadem quoque est.

Cap. XXXI. [*De Omphacomelite.*] Omphacomelitis faciendi ratio haec est: Uvas acerbas nondum variantes tribus diebus insolato, dein exprimito: et ad ternas succi partes mellis optimi despumati singulas partes adiicito: mox confectionem in fictilia diffusam insolato. Vim reprimendi habet ac refrigerandi, quare stomachicis convenit ac coeliacis. Usus autem post annum est.

Cap. XXXII. [*De vino e pyris.*] Fit id perinde ac e cydoniis, sed circumspiciendum, ne nimis matura sint pyra. Quin et e siliquis etiam, mespilis et sorbis simili modo vina temperantur. Omnia haec astringunt, et acerba stomachoque utilia sunt, ac internas fluxiones cohibent.

Cap. XXXIII. [*De Oenanthino.*] Oenanthinum vi-

ζεται οὕτω· λαβὼν τῆς ἀγρίας ἀμπέλου τὸ ἄνθος βρυούσης ξηρὸν μνᾶς β′ εἰς μετρητὴν γλεύκους, πρὸς ἡμέρας λ′, εἶτα διϋλίσας ἀπόθου. Ποιεῖ δὲ πρὸς ἀτονίαν στομάχου, ἀνορεξίαν, κοιλιακοὺς καὶ δυσεντερικούς.

Κεφ. λδ′. [Περὶ ῥοΐτου οἴνου.] Ὁ δὲ ῥοΐτης οἶνος σκευάζεται οὕτως· ῥόας ἀπυρήνους λαβὼν ὡρίμους, καὶ θλίψας τὸν χυλὸν τῶν κόκκων ἀπόθου, ἢ ἀφεψήσας εἰς τρίτον, οὕτως ἀποτίθεσο. Ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ ἐντὸς ῥεύματα καὶ πυρετοὺς ῥοώδεις· ἔστι δὲ εὐστόμαχος καὶ στεγνωτικὸς κοιλίας καὶ οὐρητικός.

Κεφ. λε′. [Περὶ ῥοδίτου οἴνου.] Ῥοδίτης δὲ οὕτω σκευάζεται· ῥόδων ξηρῶν κεκομμένων μνᾶν μίαν ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον, κάθες εἰς γλεύκους ξέστας η′· μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας διϋλίσας μετάγγιζε καὶ ἀποτίθεσο· χρήσιμος δὲ ἀπυρέτοις πρὸς στομάχου πέψεις καὶ πόνους ἐπιπινόμενος, πρός τε καθύγρους κοιλίας καὶ δυσεντερίαν[34]· σκευάζεται δὲ καὶ διὰ

34) Sic Ald. — Cornar.; δυσεντερίας Goupyl., Sarac.

num hoc modo concinnatur: Sumito florum siccorum e vite sylvestri pullulante minas duas, et in musti cadum mittito, post triginta dies excolatum recondito. Efficax est contra stomachi imbecillitatem, appetentiae defectum, coeliacum morbum et intestinorum difficultatem.

Cap. XXXIV. [*De rhoïte vino.*] E punicis autem vinum sic paratur: Punica sume nuclei expertia et matura, expressum e coccis succum, (aut ita ut est,) aut ad tertias decoctum, reponito. Efficax est contra fluxiones internas et febres profluviis comitatas. Est et stomacho utile, alvum astringit, et urinam movet.

Cap. XXXV. [*De vino rosato.*] Rosatum vero tali modo paratur: Rosarum siccarum tusarumque minam illigatam linteolo in musti sextarios octo coniicito: et post tres menses colo traiectum transfundito ac reponito. Utile est iis, qui febre carent, ad stomachi coctiones iuvandas doloresque leniendos, a cibo potum: nec non et contra humidas alvos ac dysenteriam. Fit quoque e succo rosa-

χυλοῦ ῥόδων καὶ μέλιτος μιγνυμένου, ὃ καλεῖται ῥοδόμελι· ἁρμόζει πρὸς τὰς ἐν ἀρτηρίᾳ τραχύτητας.

Κεφ. λϛʹ. [Περὶ μυρτίτου οἴνου.] Μυρτίτης δὲ σκευάζεται οὕτω· δεῖ μύρτα μέλανα παρακμάζοντα λαβόντα κόπτειν, καὶ ἐκθλίβειν τὸν χυλὸν δι' ὀργάνου καὶ καταγγίζειν· ἔνιοι δὲ καὶ ἀφεψοῦσιν εἰς τρίτον· οἱ δὲ καὶ προθειλοπεδεύουσιν ἐν ἡλίῳ, καὶ ξηράναντες μίσγουσι τῇ χοίνικι κοπείσῃ τρεῖς κοτύλας ὕδατος καὶ οἴνου παλαιοῦ τὸ αὐτό· οὕτω τέ ἐκθλίβουσι καὶ ἀποτίθενται. Ἱκανῶς δέ ἐστι στυπτικὸς καὶ εὐστόμαχος· ῥευματιζομένῳ τε στομάχῳ καὶ κοιλίᾳ χρήσιμος, πρός τε τὰς ἑλκώσεις καὶ ῥοῦν· μελαίνει δὲ καὶ τρίχας ἐν κεφαλῇ.

Κεφ. λζʹ. [Περὶ μυρσινίτου οἴνου.] Μυρσινίτης δὲ σκευάζεται οὕτω· δεῖ λαβόντα τῶν μελαίνων μυρσινῶν τοὺς ἀκρέμονας καὶ τὰ φύλλα σὺν τοῖς μύρτοις κόπτειν, καὶ βάλλειν εἰς τοὺς τρεῖς τοῦ γλεύκους χόας, τῆς μυρσίνης κεκομμένης μνᾶς ιʹ, καὶ ἕψειν, ἄχρις ἂν δύο ὑπολειφθῶσιν ἢ τὸ ἥμισυ, καὶ διϋλίσαντας ἀποτίθεσθαι. Ποιεῖ δὲ οὗτος πρός

rum, admixto melle, quod rhodomeli vocant, fistulae spiritalis asperitudini utile.

Cap. XXXVI. [*De vino myrtite.*] Myrteum conficitur hoc modo: Myrti baccas nigras maturescentes tundito, torculoque expressum succum diffundito. Aliqui etiam ad tertias decoquunt. Alii baccas prius in cratibus ad solem siccant, et earum contusarum singulis choenicibus ternas aquae heminas et vini veteris parem modum adiiciunt: postea exprimunt atque reconduut. Potenter astringit, stomacho utile, alvi stomachique fluxionibus prodest, itemque contra intestinas ulcerationes fluoremque muliebrem: denique capitis etiam capillos denigrat.

Cap. XXXVII. [*De vino myrsinite.*] Myrsinites ita temperatur: Nigrae myrti teneri ramuli cum suis baccis foliisque tusi, decem minarum pondo, in tres musti congios merguntur coquunturque, donec duo supersint, aut certe dimidium: tandemque colatum id vinum ad usum reconditur. Contra achoras, furfures, exanthemata,

τε ἀχῶρας καὶ πίτυρα, ἐξανθήματα, οὖλα, παρίσθμια, ὦτα πυοῤῥοῦντα· στέλλει καὶ ἱδρῶτας.

Κεφ. λη'. [Περὶ σχινίνου οἴνου.] Καὶ ὁ σχίνινος δὲ ἐοικότως τῷ μυρσινίτῃ σκευάζεται.

Κεφ. λθ'. [Περὶ τερμινθίνου οἴνου.] Καὶ ὁ τερμίνθινος ὁμοίως· ἔγκαρποι γὰρ καὶ τούτων οἱ ἀκρέμονες λαμβάνονται· καὶ παραπλησίας εἰσὶ δυνάμεως· στυπτικοὶ καὶ εὐστόμαχοι, ῥεύμασί τε ἁρμόζοντες στομάχου, ἐντέρων, κύστεως, αἱμοῤῥαγίαις· κατουλοῦσι δὲ καὶ τὰ ῥευματικὰ πάντα ἕλκη, ἐπαντλούμενοι· τούς τε περὶ ὑστέραν καὶ ἕδραν ῥευματισμοὺς στέλλουσιν, ἐγκαθιζόμενοι.

Κεφ. μ'. [Περὶ φοινικίτου οἴνου.] Φοινικίτης· λαβὼν φοίνικας τὰς χυδαίους πεπείρους, βάλε εἰς πιθάκνην τετρημένην ἐν τῷ πυθμένι καὶ ἐσφηκωμένην[35] καλάμῳ πεπισσωμένῳ· τὸ δὲ τρῆμα λίνῳ βεβύσθω· ἐπίχει δὲ τοῖς δέκα χοίνιξιν χόας ὕδατος γ'· εἰ δὲ μὴ λίαν αὐτὸ γλυκὺ θέλεις εἶναι, πέντε χόας ἐπίχει· ἔα δὲ ἐπὶ ἡμέρας ι'· τῇ δὲ ια' ἀφαιρῶν

35) Vulgo ἐσφηνωμένην.

gingivarum tonsillarumque affectus et aures purulentas efficax est, ac sudores quoque cohibet.

Cap. XXXVIII. [*De lentiscino vino.*] Lentiscinum similiter ac myrsinites temperatur.

Cap. XXXIX. [*De terebinthino vino.*] Nec secus terebinthinum. Nam et harum arborum ramuli fructiferi sumi debent. Sed et similis sunt vina facultatis, siquidem astringunt, stomacho conducunt, fluxionibus ventriculi, intestinorum ac vesicae, itemque sanguinis profluvio commoda sunt. Ulcera omnia fluxioni obnoxia fotu ad cicatricem perducunt: vulvae denique ac sedis rheumatismos insessione cohibent.

Cap. XL. [*De vino palmeo.*] Palmeum vinum ut conficias, palmulas vulgares maturas in doliolum fundo pertusum ac arundine picata obstructum demittito, ita ut foramen lino obturatum sit. Tum denis choenicibus ternos aquae congios affundito: quodsi non admodum dulce esse libeat, quinos congios infundito, et ad decem dies ma-

τὸ ἀπὸ τοῦ καλάμου ὀθόνιον, ἀποδέχου οἶνον παχὺν καὶ γλυκὺν, καὶ ἀποτίθεσο. Ἔστι δὲ ἡδὺς μὲν, κεφαλαλγὴς δέ· ποιῶν πρὸς ῥεύματα, διὰ τὸ στύφειν· ὅθεν στομαχικοῖς καὶ κοιλιακοῖς καὶ αἱμοπτοϊκοῖς ἁρμόζει· ἔνιοι δὲ τὸ αὐτὸ πάλιν τοῦ ὕδατος μίσγοντες δέχονται· καὶ τοῦτο τρίτον ποιοῦσι, καὶ τέταρτον καὶ πέμπτον καὶ ἕκτον[36], ὅτε λοιπὸν ὀξίζει.

Κεφ. μα'. [Περὶ κατορχίτου οἴνου.] Καὶ ο κατορχίτης δὲ, ὃν ἔνιοι συκίτην καλοῦσιν, ἐν Κύπρῳ σκευάζεται ὁμοίως τῷ φοινικίτῃ· διαφέρει δὲ, ὅτι ἐπὶ τούτου ἔνιοι ἀντὶ ὕδατος στεμφύλων ἀπόβρεγμα νεοθλίπτων τὸ ἴσον μέτρον βάλλουσιν· ἰσχάδες δὲ λαμβάνονται, αἱ χελιδόνιοι καλούμεναι, ἢ φοινικαί· μέλαιναι δέ εἰσι καὶ ἀποβρέχονται, ὡς προείρηται· μετὰ δὲ ἡμέρας δέκα ἐκλαμβάνεται τὸ ὑγρὸν, καὶ ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου ἐπιχεῖται τοῦ ἐκ τῶν στεμφύλων ἀποβρέγματος τὸ αὐτὸ μέτρον· ὁμοίως δὲ ἐκ διαστημάτων ἐκλαμβάνεται τὸ τέταρτον καὶ πέμπτον ἀπόβρεγμα, ὁμοίως ὀξίζον,

36) Sic Ald.; ἕκτον omisit Asulan., ad notha ablegatum.

cerari sinito. Die undecimo, detracto ab arundine linteo, vinum crassum ac dulce excipito ac reponito. Suave illud quidem, sed capiti noxium. Facit contra fluxiones astringente sua vi: unde et stomachicis, coeliacis, sanguinemque exscreantibus confert. Sunt qui, addita rursum pari aquae mensura, liquorem excipiunt: id quod tertio, quarto, quinto et sexto faciunt: quod vero reliquum ab his est, acescit.

Cap. XLI. [*De vino catorchite.*] Catorchites, quod nonnulli sycites vocant, in Cypro, sicut palmeum, concinnatur: sed interest, quod in hoc parando nonnulli pro aqua recens pressorum vinaceorum diluti tantumdem adiiciunt. Sumuntur in hunc usum caricae nigrae, quae chelidoniae aut puniceae nominantur. Sunt autem nigrae, et macerantur, ut antedictum est. Post dies decem liquor excipitur, atque iterum ac tertio diluti vinaceorum par modus affunditur. Similiter spatiis intercedentibus excipitur et quarta et quinta infusio, qua simili modo acescente aceti vice utuntur. Vinum eiusmodi est tenuium par-

ῷ ἀντὶ ὄξους χρῶνται. Λεπτομερὴς δέ ἐστι καὶ φυσώδης καὶ κακοστόμαχος, ἀποστρέφων ὄρεξιν, εὐκοίλιος μέντοι καὶ οὐρητικός· κατασπᾷ δὲ καὶ ἔμμηνα, καὶ γάλα δαψιλὲς ποιεῖ· αἷμα δὲ φαῦλον κατασκευάζει, καὶ ἐλεφαντιάσεώς ἐστι ποιητικὸν, ὡς καὶ τὸ ζῦθος· ἔνιοι δὲ καὶ ἅλῶν τοῖς ἓξ κεραμίοις ξέστας ἐμβάλλουσι δέκα· οἱ δὲ ἅλμης κεράμιον, δυςμετάβλητον καὶ εὐκοίλιον ἔσεσθαι διανούμενοι· οἱ δὲ καὶ θύμον καὶ μάραθρον προςτιθέασι τῷ πυθμένι, εἶτα τὰς ἰσχάδας, καὶ ἐναλλὰξ τοῦτο ποιοῦσιν, ἄχρις ἂν πληρώσωσι τὸ ἀγγεῖον.

Κεφ. μβʹ. [Περὶ συκομορίτου οἴνου.] Σκευάζεται δὲ ὁ ἐκ τῶν συκομόρων ὡςαύτως· ὄξος δὲ γίνεται δριμὺ, διὰ τὸ μὴ ἐξισχύειν τὴν δύναμιν αὐτῶν φυλάσσειν τὴν γλυκύτητα τοῦ ῥυέντος[37].

Κεφ. μγʹ. [Περὶ ῥητινίτου οἴνου.] Ὁ δὲ ῥητινίτης καὶ κατὰ τὰ ἔθνη σκευάζεται· πλεονάζει δὲ ἐν Γαλατίᾳ, διὰ τὸ ἀποξύνεσθαι τὸν οἶνον ἀπεπάντου μενούσης τῆς σταφυλῆς, διὰ τὸ ψύχειν, εἰ μὴ παραπλακῇ πευκίνῃ· κόπτεται

37) En Cilicismum cum Paullino congruum. Ep. ad Eph. 3, 18. ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι.

tium, flatus gignit, stomacho adversatur, appetentiam demit: bonam tamen facit alvum, et urinam ciet. Menses quoque trahit, et lactis ubertatem praestat: at vitiosum sanguinem creat, et elephantiasin gignit, sicut et zythum. Nonnulli senis amphoris denos salis sextarios adiiciunt: alii muriae amphoram. Sic enim aegrius vitiari et alvo idoneum reddi existimant. Alii etiam thymum foeniculumque in fundo substernunt, deinde caricas componunt, ac ita vicissim, donec vas expleverint.

Cap. XLII. [*De vino e sycomoris factitio.*] Fit et e sycomoris vinum eodem modo, sed in acetum acre degenerat, quoniam non ita praevalet vis eorum, ut manantis liquoris dulcedo retineri possit.

Cap. XLIII. [*De vino resinato.*] Resinatum vinum apud varias gentes factitari solet, sed plurimum in Galatia: quoniam illic, prae frigore non maturescente uva, vinum facile coacescit, nisi picea resina condiatur. Tundi-

δὲ σὺν τῷ φλοιῷ ἡ ῥητίνη, καὶ τῷ κεραμίῳ μίγνυται ἡμικοτύλιον· καὶ οἱ μὲν ἀπηθοῦσι μετὰ τὸ ἀποζέσαι, χωρίζοντες τὴν ῥητίνην· οἱ δὲ ἐῶσι· παλαιωθέντες δὲ γίνονται ἡδεῖς· πάντες δὲ κεφαλαλγεῖς οἱ τοιοῦτοι καὶ σκοτωματικοὶ, πεπτικοὶ μέντοι καὶ οὐρητικοὶ, καὶ καταῤῥοϊζομένοις καὶ βήσσουσιν ἁρμόζοντες· κοιλιακοῖς, δυσεντερικοῖς, ὑδρωπικοῖς, καὶ ῥοϊκαῖς γυναιξί· τοῖς δὲ ἐν βάθει εἱλκωμένοις ἔγκλυσμα· στυπτικώτερος μέντοι τοῦ λευκοῦ ἐστιν ὁ μελανίζων.

Κεφ. μδ΄. [Περὶ στροβιλίτου οἴνου.] Στροβιλίτης δὲ σκευάζεται, ἐναποβρεχομένων τῷ γλεύκει στροβίλων προσφάτων καὶ τεθλασμένων· ποιεῖ δὲ τὰ αὐτὰ τῷ ῥητινίτῃ· ἐὰν δὲ γλεύκει ἐναποβρέξας τις τοὺς στροβίλους ἑψήσῃ, ἁρμόζει καὶ φθινώδεσιν, ἱκανῶς πινόμενος.

Κεφ. με΄. [Περὶ κεδρίνου.] Ὁ δὲ κέδρινος, ἢ ἀρκεύθινος, ἢ κυπαρίσσινος, ἢ δάφνινος, ἢ πιτύϊνος, ἢ ἐλάτινος[38] σκευάζεται ὁμοίως· χρὴ γὰρ τὰ ξύλα νεότμητα σχίζοντας, ὅτε τὸν καρπὸν ἐκδίδωσι, τιθέναι πρὸς ἥλιον, ἢ ἐν βαλα-

38) Lacuna e vet. cod. addit ἢ δρύϊνος.

tur autem cum cortice resina et amphorae dimidia hemina permiscetur. Nonnulli, ubi efferbuit, excolant separantque resinam: alii eamdem relinquunt. Haec autem vina vetustate suavia redduntur. Sed omnia capitis dolorem vertiginemque faciunt: concoctionem tamen adiuvant et urinam cient: destillatione vexatis ac tussientibus prosunt: item coeliacis, dysentericis, hydropicis et feminis fluore muliebri laborantibus. Alvus iis eluitur, si intestina ulcerata sunt. Ceterum in hoc genere nigricans albo magis constringit.

Cap. XLIV. [*De vino strobilite.*] Strobilites fit, maceratis in musto strobilis recentibus et contusis, praebetque resinati effectus. Si quis strobilos musto praemaceratos decoxerit, abunde potum tabidis conducet.

Cap. XLV. [*De vino cedrino.*] Cedrinum, iuniperinum, cupressinum, laurinum, pineum et abiegnum simili ratione concinnantur. Arborum enim, dum fructus edunt, ligna recens caesa findenda sunt, solique aut balnei aestui exponenda, aut igni admovenda, uti consudent.

νείῳ, ἢ ἐν πυρὶ, ὥςτε συνιδρῶσαι, καὶ μίσγειν τῷ χοῒ τοῦ οἴνου μνᾶν μίαν, καταμίξαντάς τε ἐᾷν μῆνας β΄, εἶτα μεταγγίζειν, καὶ ἡλιάσαντας ἀποτίθεσθαι· πληροῦν δὲ δεῖ τὰ ἀγγεῖα τῶν σκευαστῶν οἴνων· ἀποξύνει γὰρ τὰ ἀπόκενα. Ἄθετοι μέντοι οἱ φαρμακώδεις οἶνοι τοῖς ὑγιαίνουσι· θερμαντικοὶ δὲ πάντες, οὐρητικοὶ, ὑποστύφοντες· ὁ μέντοι δάφνινος θερμαντικώτερος· γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ τῶν μειζόνων[39] κέδρων[40] οἶνος· δεῖ δὲ τῷ χοῒ τοῦ γλεύκους ἡμιμναῖον κεκομμένων τῶν κεδρίδων[41] μίξαι· ἡλιάσαι τε ἐφ᾽ ἡμέρας μ΄· μετὰ δὲ ταῦτα διϋλίζειν καὶ μεταγγίζειν.

Κεφ. μς΄. [Περὶ ἀρκευθιδίτου οἴνου.] Γίνεται καὶ ἐκ τοῦ τῶν ἀρκευθίδων καρποῦ, ὁμοίως τῷ κεδρίτῃ, τὰ αὐτὰ ποιῶν.

Κεφ. μζ΄. [Περὶ κεδρίτου.] Κεδρίτης δὲ γίνεται οὕτω· κεδρίαν πλύναντες ὕδατι γλυκεῖ, διακλύζουσιν ἕκαστον κεράμιον κυάθῳ ἑνὶ, καὶ οὕτω πληροῦσι γλεύκους· θερμαντικὸς

39) Dalech. p. 39. legere maluit μειόνων.

40) Cod. X. κεδρίνων.

41) Sarac. solus κεδρίνων.

Tum congio vini minam eorum unam addere licet, atque ita per duos sinere menses: dein transfundere, insolare iterum atque recondere. Vasa vero factitiorum vinorum impleri debent: namque ea, non expletis vasis, acescunt. Medicata quidem vina recte valentibus haud idonea sunt. Omnia haec calefaciunt, urinam cient, leviterque astringunt. Laurinum tamen vehementius excalfacit. Fit quoque vinum e cedri maioris fructu, in unum musti congium addito baccarum contusarum minae semisse. Sed diebus quadraginta insolari, ac, iis exactis, defaecatum in vasa transferri debet.

Cap. XLVI. [*De iuniperino vino.*] Fit et e baccis iuniperi similiter ac e cedri fructibus, et ad eadem valens.

Cap. XLVII. [*De cedrite.*] Cedrites hoc modo fit: cedriam dulci aqua lavant, et singulas amphoras singulis cyathis proluunt, et ita musto replent. Calefacit et hoc, attenuat, tussi antiquae citra febrem utile, nec non et

δὲ καὶ οὗτος γίνεται καὶ λεπτυντικὸς, βηχὶ παλαιᾷ ἁρμόζων δίχα πυρετῶν, καὶ πόνοις θώρακος, πλευρῶν, στρόφοις, ἕλκεσι τοῖς ἐν κοιλίᾳ καὶ ἐντέροις, ἐμπυϊκοῖς, ὑδρωπικοῖς[42], ὑστερικαῖς· ποιεῖ καὶ πρὸς ἕλμινθας καὶ πρὸς ῥίγη· βοηθεῖ θηριοδήκτοις, καὶ ἑρπετὰ κτείνει· ὠταλγίας τε ἐνσταζόμενος ἰᾶται.

Κεφ. μη΄. [*Περὶ πισσίτου οἴνου.*] Οἶνος πισσίτης σκευάζεται διὰ πίσσης ὑγρᾶς καὶ γλεύκους· δεῖ δὲ τὴν πίσσαν πρῶτον πλύνειν θαλάσσῃ ἢ ἅλμῃ ἐφ᾽ ἱκανὸν, μέχρις ἂν λευκανθῇ, καὶ ἡ θάλασσα καθαρὰ ἀποῤῥέῃ, ἔπειτα ὕδατι γλυκεῖ· καὶ τοῖς η΄ χοεῦσι μίσγειν οὐγγίας πίσσης α΄ ἢ β΄, καὶ ἐᾶν· μετὰ δὲ τὸ ἀναζέσαι καὶ καταστῆναι καταγγίζειν· ἔστι δὲ θερμαντικὸς, πεπτικὸς, σμηκτικὸς, ἀνακαθαρτικός· εὔθετος τοῖς περὶ θώρακα, κοιλίαν, ἧπαρ, σπλῆνα καὶ ὑστέρας πόνοις δίχα πυρετοῦ, καὶ χρονίοις ῥεύμασι, καὶ ἑλκώσεσι τοῖς ἐν βάθει· ποιεῖ καὶ πρὸς βῆχας, βραδυπεψίας, πνευματώσεις, ἄσθματα· καὶ πρὸς στρέμματα δὲ μᾶλλον μετ᾽ οἰσυπηρῶν ἐρίων.

42) Hoc deest in solis Asul. et Marcell. Omnino tamen legitur in Ald., Cornar., Goupyl. et Sarac.

pectoris laterumque doloribus, torminibus, ulceribus in ventre intestinisque, purulentae colluviei in pectore, hydropibus et hystericis affectibus. Facit et adversus vermes et rigores: contra venenatorum morsus auxiliatur, ac serpentes necat: aurium denique doloribus instillatum medetur.

Cap. XLVIII. [*De vino picato.*] Picatum vinum ex liquida pice ac musto temperatur. Picem autem primum marina aut muria tantisper eluere oportet, donec inalbuerit, et sincera maris aqua defluat; mox aqua dulci iterum proluenda. Tum in congios octo musti additur picis uncia una aut altera, atque ita sinitur. Post ubi efferbuerit ac subsederit, in vasa diffunditur. Est autem calefaciens, concoquens, abstergens, purgans: commodum igitur in doloribus pectoris, alvi, hepatis, lienis atque matricis, si sine febre sint, itemque veteribus fluxionibus, inflationibus et anhelationibus: luxatis denique, praesertim in succida lana, imponitur.

Κεφ. μθ'. [*Περὶ ἀψινθίτου οἴνου.*] Ἀψινθίτης δὲ ποικίλως σκευάζεται· οἱ μὲν γὰρ τοῖς μ' καὶ η' ξέσταις τῶν ἰταλικῶν κεραμίων μίξαντες ἀψινθίου ποντικοῦ λίτραν μίαν, ἕψουσι μέχρι τὸ τρίτον ἀπολειφθῇ· ἔπειτα προσεπιχέαντες γλεύκους[43] ξέστας ς', καὶ ἀψινθίου ἡμίλιτρον ἐπιμελῶς μίξαντες, καταγγίζουσι, καταστταθέντα δὲ διϋλίζουσιν[44]. Οἱ δὲ μνᾶν ἀψινθίου εἰς τὸ κεράμιον καθιᾶσι, καὶ τὸ μετρητῇ τοῦ γλεύκους ἐμβρέχουσι[45], κόψαντες καὶ ἐνδήσαντες εἰς ὀθόνιον ἀραιὸν, ἐῶσιν ἐπὶ μῆνας δύο[46]. Οἱ δὲ ἀψινθίου οὐγγίας γ', ἔνιοι δὲ δ', καὶ νάρδου συριακῆς, κινναμώμου, κασσίας, σχοίνου ἄνθους, καλάμου, ἐλάτης φοινίκης ἀνὰ οὐγγίας β' καθιᾶσιν εἰς μετρητὴν γλεύκους, καὶ εἰς ὅλμον[47] κόψαντες καὶ σφηκώσαντες, ἐῶσι δίμηνον ἢ τρίμηνον· εἶτα διϋλίσαντες καὶ μεταγγίσαντες, ἀποτίθενται. Οἱ δὲ εἰς γλεύ-

43) E Plinio 14, 19. Asulan. et Cornar. posuerunt pro ὄξους Ald. Cornarum legisse ξέστας ς' ς', exponitur e scriptura ξς ς' abbreviata, in manuscriptis codd. et in Ald. vulgari.

44) Lacuna addit e veteri cod. *καὶ ἀποτίθενται ἐπὶ μῆνας τρεῖς.*

45) *Καὶ — ἐμβρέχουσι* est in Ald., ad notha ablegatum ab Asulan., aut, ut videtur, in textu negligenter omissum, dein additum.

46) Lacuna legit: *Οἱ δὲ μνᾶν ἀψινθίου κόψαντες καὶ ἐνδήσαντες εἰς ὀθόνιον ἀραιὸν, εἰς τὸ κεράμιον τοῦ γλεύκους καθιᾶσι, καὶ ἐῶσιν ἐπὶ μῆνας δύο.*

47) Cod. X. *εἰς ὅλον.*

Cap. XLIX. [*De absinthite vino.*] Absinthites vario modo conficitur. Nonnulli in quadraginta octo sextarios italicarum amphorarum additam absinthii pontici libram coquunt ad tertias partes. Dein, ubi insuper affuderint sex musti sextarios, et absinthii dimidiam libram diligenter miscuerint, in vas diffundunt, cumque subsederit, excolant. Alii minam unam absinthii in amphoram demittunt, ac cado musti maceratam, tusam, et linteolo raro illigatam per duo menses sinunt. Alii absinthii uncias tres aut quatuor, nardi syriacae, cinnamomi, cassiae, floris iunci odorati et palmae elates, singulorum uncias duas, postquam in pila tuderint, in cadum musti coniiciunt, et obturato vase per duos tresve menses mittunt, tandem vero defaecatum vinum ad usum transfundunt. Sunt et, qui in musti cadum addant nardi celticae un-

κους μετρητὴν νάρδου κελτικῆς < ιδ καὶ ἀψινθίου < μ΄ καθιᾶσιν, ἐν ὀθονίῳ δήσαντες, καὶ μεθ' ἡμέρας μ΄ μεταγγίζουσιν. Οἱ δὲ, εἰς τοὺς ξέστας κ΄[48] τοῦ γλεύκους λίτραν α΄ ἀψινθίου ἐμβάλλουσι, καὶ πιτυΐνης ξηρᾶς ῥητίνης οὐγγίας β΄· μετὰ δὲ ἡμέρας ι΄ διϋλίσαντες ἀποτίθενται. Ἔστι δὲ εὐστόμαχος, οὐρητικὸς, χρήσιμος βραδυπεπτοῦσιν, ἡπατικοῖς τε καὶ νεφριτικοῖς, καὶ ἰκτερικοῖς, ἀνορέκτοις, κακουμένοις στόμαχον· καὶ πρὸς ὑποχονδρίων τάσιν χρόνιον, καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις, ἕλμινθας στρογγύλας, ἔμμηνα ἐπεχόμενα· πρός τε ἰξίου πόσιν πλεῖστος ποθεὶς καὶ ἐξεμούμενος ἁρμόζει.

Κεφ. ν΄. [Περὶ ὑσσωπίτου οἴνου.] Ὑσσωπίτης δὲ ὁ ἐκ τοῦ κιλικίου ὑσσώπου κάλλιστός ἐστι· σκευάζεται δὲ ὁμοίως τῷ ἀψινθίτῃ· δεῖ δὲ τῷ κεραμίῳ τοῦ γλεύκους λίτραν μίαν τοῦ ὑσσώπου κεκομμένων τῶν φύλλων προςδιδόναι, ἐνειλοῦντας εἰς ὀθόνιον ἀραιόν· συγκαθίενται δὲ λιθάρια, ἵνα τῷ πυθμένι προςκαθίσῃ ὁ ἔνδεσμος· μετάγγιζε δὲ δι' ἡμέρας μ΄, διϋλίζων· ἁρμόζει δὲ πρὸς τὰ ἐν θώρακι καὶ πλευρῷ καὶ

48) Sic Ald. et Lacuna; Asulan. ξέστας ϛ΄.

cias XIV et absinthii uncias XL, linteo illigatas: post XL dies vero elutriant. Alii denique in viginti sextarios musti absinthii libram et resinae pini siccae uncias duas immittunt, et post dies decem vinum excolant ac recondunt. Utile est stomacho, urinam ciet, tandem concoctionem promovet: hepaticis, nephriticis, regio morbo laborantibus, cibum aversantibus et stomacho male affectis auxiliatur. Valet et contra diuturnam hypochondriorum tensionem, inflationes, teretes lumbricos et remoratos menses. Denique prodest et contra haustum ixian, maiore copia potum, et vomitione redditum.

Cap. L. [*De hyssopite vino.*] Hyssopites e cilicio hyssopo optimum est: fitque haud secus ac absinthites. Scilicet tusorum hyssopi foliorum libra linteo raro involuta in amphoram musti coniicitur. Intra linteolum vero simul etiam lapilli immittuntur, ut degravatus ponderculo fasciculus fundum petat. Vinum post XL dies defaecatum elutriatur. Contra pectoris, lateris pulmonisque vitia, ve-

πνεύμονι πάθη, βῆχας τε παλαιὰς καὶ ἆσθμα· ἔστι δὲ καὶ οὐρητικὸς, καὶ στροφουμένοις ἁρμόζει, πρός τε ῥίγη τὰ ἐν περιόδοις· κινεῖ δὲ καὶ ἔμμηνα.

Κεφ. να΄. [*Περὶ χαμαιδρυΐτου οἴνου.*] *Καὶ ὁ χαμαιδρυΐτης ὁμοίως τῷ ὑσσωπίτῃ σκευάζεται· θερμαντικὸς ὢν καὶ διαλυτικὸς, ἁρμόζων σπασμοῖς καὶ ἰκτέροις, ὑστερικαῖς πνευματώσεσι, βραδυπεψίαις, ὕδρωπι ἀρχομένῳ· ἀμείνων δὲ παλαιούμενος γίνεται.*

Κεφ. νβ΄. [*Περὶ στοιχαδίτου οἴνου.*] *Σκευάζεται καὶ στοιχαδίτης ὁμοίως· δεῖ δὲ τοῖς ς΄ χοεῦσι μνᾶν μίαν στοιχάδος διδόναι· διαλύει δὲ πάχη καὶ πνευματώσεις, καὶ πόνους πλευρᾶς καὶ νεύρων, καὶ καταψύξεις· δίδοται δὲ καὶ ἐπιληπτικοῖς ὠφελίμως μετὰ πυρέθρου καὶ σαγαπηνοῦ.*

Κεφ. νγ΄. [*Περὶ ὄξους στοιχαδικοῦ.*] *Γίνεται καὶ ὄξος διὰ στοιχάδος πρὸς τὰ εἰρημένα, ἐναποβρεχομένης ὄξει τῆς πόας, ὡς προείρηται· ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ αὐτά.*

Κεφ. νδ΄. [*Περὶ κεστρίτου οἴνου.*] *Γίνεται δὲ ἐκ τοῦ*

terem tussim et anhelationem prodest. Urinam quoque ciet, atque torminibus febriumque rigoribus circuitu redeuntibus auxiliatur. Menses denique movet.

Cap. LI. [*De chamaedryite.*] Chamaedryites simili, quo hyssopites, modo fieri solet. Calefacit ac discutit, ideoque convulsis, regio morbo, inflationibus hystericis, tardae concoctioni et incipienti hydropi subvenit. Ceterum inveterascens praestantius evadit.

Cap. LII. [*De stoechadite.*] Pari modo et stoechadites conficitur: sed in congios sex minam stoechadis unam addere oportet. Humores crassos dissolvit, et inflationes, lateris ac nervorum dolores ac frigora discutit. Datur et utiliter comitialibus cum pyrethro et sagapeno.

Cap. LIII. [*De aceto stoechadico.*] Ad eadem quoque fit acetum e stoechade, herba ipsa, uti ante dictum, aceto macerata: eosdem vero implet effectus.

Cap. LIV. [*De vino e betonica.*] Fit vinum et e

κέστρου τοῦ ψυχοτρόφου[49] οἶνος· δεῖ δὲ λαμβάνειν τὴν πόαν, σπέρματος πλήρη πεπείρου σὺν τοῖς κλάδοις, καὶ μνᾶν μίαν βάλλειν εἰς οἴνου χοὰς β΄, ἐᾶν τε ἑπτὰ μῆνας, καὶ οὕτω μεταγγίζειν· ποιεῖ δὲ πρὸς πολλὰ τῶν ἐντὸς, καθάπερ καὶ ὁ θάμνος αὐτῆς. Καὶ καθόλου πάντες οἱ σκευαστοὶ οἶνοι ἀναλαμβάνουσι τὴν δύναμιν τῶν μιγμάτων· διὸ τοῖς τὰς ἐκείνων ἐπεγνωκόσι φύσεις εὐχερὲς, καὶ τὰς τῶν οἴνων δυνάμεις συμβάλλειν· ἀπυρέτοις μέντοι ἐστὶν ἡ τῶν οἴνων χρῆσις· καὶ ὄξος δὲ ἐξ αὐτοῦ γίνεται, πρὸς τὰ ἐοικότα πάθη χρησιμεῦον.

Κεφ. νε΄. [Περὶ τραγοριγανίτου οἴνου.] Τραγοριγανίτης. Τραγοριγάνου < δ΄ εἰς γλεύκους ξέστας δ΄ ἐν ὀθονίῳ χάλα πρὸς μῆνας γ΄, καὶ μετάγγιζε· ἁρμόζει στρόφοις, σπάσμασι, ῥήγμασι, πόνοις πλευροῦ, πνευμάτων διαδρομαῖς, δυςπεψίαις.

Κεφ. νϛ΄. [Περὶ βουνίτου οἴνου.] Οἶνος διὰ βουνίου· βουνίου < β΄ κόψας, κάθες εἰς κοτύλας γλεύκους τέσσαρας, καὶ

49) Guil. Budaeus (de asse lib. 5. f. 115.) primus animadvertit, Plinium (14, 19.) κέγχρον pro κέστρῳ legisse, cum e milio vinum confici iubeat, et totidem quidem verbis, quae hic habet Diosc. Namque *libra et quadrans* facit fere *minam* = drachmas centum. Forte Plinius et legit κέγχρου τοῦ φοβοτρόφου. Alioquin enim haud tam graviter lapsurus fuisset.

betonica, quam psychotrophon appellant. Herba semine maturo praegnans cum suis ramulis, minae pondo, in vini congios duos coniicitur, septemque mensium spatio dimittitur, tandemque transfunditur. Ad multa intestina vitia, uti et frutex ipse, pollet. Generatim quoque factitia vina eorum, e quibus finguntur, vires sibi asciscunt. Quare iis, qui illorum naturam pernoverint, facile fuerit, vinorum vires coniectura consequi. Sed vinorum usus iis solummodo permittendus, qui febre careant. Fit etiamnum e betonica acetum, ad eadem vitia utile.

Cap. LV. [*De tragoriganite vino.*] Tragoriganites fit quaternis tragorigani drachmis linteo colligatis, in quaternos musti sextarios coniectis, et post tertium mensem transfusis. Prodest torminibus, convulsis, ruptis, lateris doloribus, flatuum discursibus ac difficilibus concoctionibus.

Cap. LVI. [*De bunite vino.*] E bunio fit vinum, binis drachmis bunii tusi in musti heminas quatuor mis-

τἄλλα ὁμοίως ποίει· ἁρμόζει δὲ στομαχικοῖς, κεκοπωμένοις δι᾽ ὁπλομαχίαν ἢ ἱππασίαν πολλήν.

Κεφ. νζ΄. [Περὶ δικταμνίτου οἴνου.] Δικταμνίτης· δικτάμνου < δ΄[50] εἰς γλεύκους κοτύλας η΄ ἀπόβρεχε ὁμοίως. Ποιεῖ δὲ ἀσωμένοις στόμαχον, ἄγει καὶ λόχια καὶ ἔμμηνα.

Κεφ. νη΄. [Περὶ πρασίτου οἴνου.] Ὁ διὰ πρασίου· πρασίου τοῦ ἀκμαίου φύλλα κόψας, χοίνικας β΄ κάθες εἰς μετρητὴν γλεύκους, καὶ τἄλλα ὁμοίως ποίει· ἁρμόζει δὲ τοῖς περὶ θώρακα καὶ πρὸς ὅσα τὸ πράσιον.

Κεφ. νθ΄. [Περὶ θυμίτου οἴνου.] Θυμίτης· θύμου κεκομμένου καὶ σεσησμένου οὐγγίας ρ΄[51], ἐνδήσας εἰς ὀθόνην, κάθες εἰς γλεύκους κεράμιον· ἁρμόζει πρὸς δυςπεψίας, ἀνορεξίας, δυςεντερίας[52], νεύρων πόνους καὶ ὑποχονδρίων, φρίκας χειμερινάς, καὶ πρὸς ἰοβόλα τὰ ψύχοντα καὶ σήποντα.

50) Cod. Paris. apud Goupyl. α΄.

51) Cur Cornar. suaserit *δράχμας* l. *οὐγγίας* esse legendum, nescio. Namque *μνᾶν μίαν* potius, quam < ρ΄ Diosc. scripsisset. Quadrant etiam centum unciae potius ad amphoram = 1080 unc., quam centum drachmae.

52) Sic Ald., Cornar., Goupyl. et Sarac.; *δυςενεργείας* Asul. et Marcell.; *δυςερευγμίας* Lacuna.

sis et ceteris eodem modo factis. Confert stomachicis, ac armorum certamine aut equitatione fessis.

Cap. LVII. [*De dictamnite vino.*] Dictamnitis conficiendi ratio haec est: Dictamni quaternas drachmas in octonis musti heminis similiter macerato. Facit adversus stomachi fastidia: ciet et lochia et menstruum sanguinem.

Cap. LVIII. [*De prasite vino.*] Ad vinum e marrubio conficiendum, foliorum marrubii adulti tusorum libras quatuor in musti cadum demittito, cetera similiter facturus. Convenit autem pectoris vitiis omnibusque, quibus et ipsum marrubium.

Cap. LIX. [*De thymite vino.*] Thymites sic fit: Thymi tusi et cribrati uncias centum linteo illigatas musti amphorae indito. Valet contra difficiles coctiones, appetentiae defectus, intestinorum difficultates, nervorum hypochondriorumque dolores, frigoris hyemalis horrores, itemque adversus animalia virus eiaculantia, quo frigus et putredo arcessuntur.

Κεφ. ξ'. [Περὶ θυμβρίτου οἴνου.] Θυμβρίτης ὁμοίως σκευάζεται, καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ, πρὸς ἃ καὶ ὁ θυμίτης.

Κεφ. ξα'. [Περὶ ὀριγανίτου οἴνου.] Ὀριγανίτης δι' ὀριγάνου ἡρακλεωτικῆς σκευάζεται, ὁμοίως τῷ θυμίτῃ, ποιῶν πρὸς τὰ αὐτά.

Κεφ. ξβ'. [Περὶ καλαμινθίτου, γληχωνίτου καὶ ἀβροτονίτου οἴνου.] Καλαμινθίτης, γληχωνίτης, ἀβροτονίτης ὁμοίως σκευάζονται τῷ διὰ θύμου· ποιοῦσι δὲ στομαχικοῖς καὶ ἀνορεκτοῦσι, καὶ πρὸς ἴκτερον· οὐρητικοὶ γάρ εἰσιν.

Κεφ. ξγ'. [Περὶ κονυζίτου οἴνου.] Οἶνος κονυζίτης ὁμοίως σκευάζεται· ἔστι δὲ πάντων μᾶλλον θηριακός.

Κεφ. ξδ'. [Περὶ ἀρωματίτου οἴνου.) Ὁ δὲ ἀρωματίτης οὕτω κατασκευάζεται· φοίνικος, ἀσπαλάθου, καλάμου, νάρδου κελτικῆς, ἑκάστου χοίνικα[53] λειώσας, φύρασον γλεύκει[54], καὶ ποιήσας εὐμεγέθεις μάζας, βάλε εἰς γλεύκους αὐ-

53) Pondus suspectum. Si enim choenix habet duos sextarios aut tres heminas, id pondus quadruplicatum dat iam octo sextarios, qui musti sextariis duodecim macerari nequeunt. Hinc iam Cornar. suasit *οὐγγίαν* esse legendum, et Sarac. sic interpretatur. Forte loco *ξέστων* legendum *χόας*, sed haereo.

54) Lacuna sic legit in vet. cod.; *γλυκεῖ* vulgo.

Cap. LX. [*De vino thymbrite.*] Simili modo e thymbra vinum fit, quod eadem, quae thymites praestat.

Cap. LXI. [*De origanis vino.*] Origanites ex origano heracleotico non secus ac thymites conficitur, ad eadem etiam efficax.

Cap. LXII. [*De vinis e calamintha, pulegio et abrotano.*] E calamintha, pulegio et abrotano vina fiunt eodem, quo thymites, modo. Prosunt stomachicis et qui appetentia carent, ac valent etiamnum in morbo regio, cum urinas cieant.

Cap. LXIII. [*De vino conyzite.*] Similiter et e conyza vinum fit, quod contra venenata prae ceteris est efficax.

Cap. LXIV. [*De vino aromatico.*] Vinum aromaticum ita componitur: Palmae, aspalathi, calami, nardi celticae, singulorum choenica postquam contriveris, passo subigito, indeque factas grandiores offas in musti austeri

στηροῦ ξέστας ιβ', καὶ ἔασον ἡμέρας μ', σφηκώσας τὸ ἀγγεῖον· εἶτα διϋλίσας ἀποτίθεσο. Σκευάζεται δὲ καὶ ἄλλως· καλάμου ὁλκὰς η', φοῦ < ζ', κόστου < β', νάρδου συριακῆς < ς', κασσίας < η', κρόκου < δ', ἀμώμου < ε', ἀσάρου < δ'· ταῦτα ὁμοῦ λειώσας καὶ ἐν ὀθονίῳ δήσας, χάλασον εἰς μετρητὴν γλεύκους, καὶ μετὰ τὸ ἀποζέσαι τὸν οἶνον μετάγγιζε. Ποιεῖ δὲ πρὸς πόνους θώρακος, πλευροῦ, πνεύμονος· δυσουρίαις τε καὶ ῥίγεσιν, ἐμμηνίοις ἐπισχεθεῖσι, καὶ τοῖς διὰ κρυμὸν ὁδεύουσιν ἁρμόζει πινόμενος· καὶ πρὸς τοὺς πάχος γεννῶντας· περιποιεῖ δὲ καὶ εὔχροιαν, ὑπνωτικός τέ ἐστι καὶ ἀνώδυνος, τοῖς περὶ κύστιν καὶ νεφροὺς ἁρμόζων πάθεσιν.

Κεφ. ξε'. *[Περὶ οἴνου τοῦ ἐκ σμύρνης, πεπέρεως καὶ ἴριδος.] Σκευάζεται δὲ καὶ οἶνος ἀρωματίτης*[55] *πρὸς κατάῤῥους, βῆχας, ὠμότητας, ἐμπνευματώσεις καὶ πλάδον στομάχου· σμύρνης < β', πεπέρεως λευκοῦ < α', ἴριδος < ς', ἀνίσου*[56] *< β'· ταῦτα ὁλόκοπα ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον, κάθες*

55) Hoc *ἀρωματίτης* et Lacuna et Sambuc. legerunt in suis codd.
56) Sic Ald. et cod. Paris. Goupyl.; *ἀνήθου* Asul. et rell.

sextarios (congios?) duodecim deiicito, et operculato vase quadraginta dies macerari sinito: excolatum deinde vinum recondito. Est et altera eius parandi ratio: Calami drachmas octo, phu septem, costi duas, nardi syriacae sex, cassiae octo, croci quatuor, amomi quinque, asari quatuor: haec omnia simul trita et in linteo colligata in musti amphoram demergito, et postquam vinum deferbuerit, transfundito. Facit ad pectoris, lateris pulmonisque dolores: difficili urinae, rigoribus, retardatis mensibus, atque iis, qui per gelu iter faciunt, potu auxiliatur. Confert et iis, qui humores crassos gignunt, colorem quoque meliorem facit, somnum conciliat, dolores levat, vesicae ac renum vitiis utile.

Cap. LXV. [*De vino ex myrrha, pipere et iride.*] Fit et vinum aromaticum adversus catarrhos, tussim, cruditates, inflationes et superfluos ventriculi humores. Myrrhae drachmas duas, piperis albi unam, iridis sex, anisi tres: haec de integro concisa et linteolo illigata in sex

εἰς ξέστας ϛ′ οἴνου· μετὰ δὲ τρίτην διϋλίσας, ἀποτίθεσο εἰς λάγηνον· καὶ πότιζε μετὰ περίπατον, διδοὺς ἄκρατον, κύαθον α′.

Κεφ. ξϛ′. [Περὶ νεκταρίτου οἴνου.] Ὁ δὲ νεκταρίτης σκευάζεται ἐκ τοῦ ἑλενίου, ὃ ἔνιοι μηδικὴν, οἱ δὲ σύμφυτον, οἱ δὲ ἰδαῖον φλόμον, οἱ δὲ Ὀρέστειον, οἱ δὲ νεκτάριον καλοῦσιν[57]· ἑλενίου ῥίζης ξηρᾶς οὐγγίας[58] ε′, ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον, κάθες εἰς χόας ϛ′ γλεύκους, καὶ μετὰ γ′ μῆνας ἀπόχει· ποιεῖ δὲ πρὸς στόμαχον, θώρακα· ἄγει δὲ καὶ οὖρα.

Κεφ. ξζ′. [Περὶ τοῦ διὰ συριακῆς νάρδου καὶ κελτικῆς καὶ μαλαβάθρου οἴνου.] Ὁ δὲ διὰ συριακῆς νάρδου καὶ κελτικῆς καὶ μαλαβάθρου σκευάζεται οὕτως· ἑκάστου ἡμίμναιον λαβὼν, εἰς δίχουν γλεύκους κάθες, καὶ μετὰ μῆνας β′ διΰλιζε· δίδου δὲ καὶ κύαθον α′ πρὸς τρεῖς ὕδατος· ποιεῖ νεφριτικοῖς, ἰκτερικοῖς, ἡπατικοῖς, δυσουροῦσιν, ἀχρο-

57) Cf. lib. 1. c. 27.

58) Sic Asulan.; < Ald. et cod. par. Goupyl.

vini sextarios coniicito. Vinum post triduum excolato et in lagena recondito. Ab inambulatione meraculum cyathi unius mensura propinatur.

Cap. LXVI. [*De vino nectarite.*] Nectarites paratur ex helenio, quod alii medicam, alii symphytum, alii phlomon idaeum, alii Orestion, nectarion alii nominant. Radicis helenii siccae uncias quinque, linteolo colligatas, in musti sex congios addito, et post tertium mensem diffundito. Facit ad stomachi et pectoris vitia, ac urinas quoque pellit.

Cap. LXVII. [*De vino e nardo syriaca, celtica et malabathro.*] E syriaca nardo, celtica et malabathro vinum conficitur in hunc modum: singulorum minae semissem in binos musti congios mittito, et post bimestre colato: cyathum unam cum tribus aquae exhibeto. Bene facit nephriticis, ictericis, hepaticis, in urinae difficultate, decolore corporis habitu et stomachi affectionibus. Sunt,

οῦσι, στομαχικοῖς· οἱ δὲ ἀκόρου οὐγγίας β′[59], κελτικῆς νάρδου οὐγγίας γ′ ἐν κεραμίῳ γλεύκους σκευάζουσιν.

Κεφ. ξη′. [Περὶ ἀσαρίτου οἴνου.] Ἀσαρίτης· ἀσάρου οὐγγίας γ′ κάθες εἰς γλεύκους κοτύλας ιβ′ ὁμοίως· ἔστι δὲ διουρητικὸς, ὑδρωπικοῖς ἁρμόζων καὶ ἰκτεριώδεσιν, ἡπατικοῖς, ἰσχιαδικοῖς.

Κεφ. ξθ′. [Περὶ τοῦ διὰ τῆς ἀγρίας νάρδου οἴνου.] Ὁ δὲ διὰ τῆς ἀγρίας νάρδου· νάρδου ἀγρίας τῆς ῥίζης προσφάτου λειώσας σεσησμένης κάθες οὐγγίας η′ εἰς χοῦν γλεύκους ὁμοίως· καὶ ἔα μῆνας β′· χρήσιμος ἡπατικοῖς, δυςουροῦσι, πνευματουμένοις, στομαχικοῖς.

Κεφ. ο′. [Περὶ δαυκίτου οἴνου.] Δαυκίτης· δαύκου τῆς ῥίζης ὁλοκόπου οὐγγίας ϛ′[60] εἰς γλεύκους κεράμιον κάθες ὁμοίως, καὶ μετάγγιζε· ποιεῖ δὲ πρὸς πόνους θώρακος, ὑποχονδρίων, ὑστέρας· ἄγει ἔμμηνα, ἐρυγὰς κινεῖ καὶ οὖρα· ἁρμόζει βηχὶ, σπάσμασι, ῥήγμασιν.

59) Sic Asulan., Marcell.; οὐγγίας η′ ἢ β′ Ald.; οὐγγίας α′ ἢ β′ Cornar., Goupyl. et Sarac.

60) Sarac. e proportione musti ratus est pro <, quod priores habent editt., esse ponendum.

qui acori uncias duas, nardi celticae tres in musti amphoram adiiciant.

Cap. LXVIII. [*De vino asarite.*] Asarites sic conficito: Asari uncias tres in musti heminas duodecim itidem immittito. Id urinam ciet, atque hydropicis, regio morbo laborantibus, hepaticis ischiadicisque convenit.

Cap. LXIX. [*De vino e sylvestri nardo.*] E sylvestri nardo sic fit: Radicis sylvestris nardi recentis ac tritae cribrataeque uncias octo in musti congium similiter addito, et per duos menses sinito. Utile est in hepatis affectibus, urinae difficultate, inflatione et ventriculi passionibus.

Cap. LXX. [*De vino daucite.*] Radicis dauci de integro contusae uncias sex musti amphorae similiter indito, ac transfundito. Facit ad pectoris, hypochondriorum matricisque dolores: menses pellit, ructus promovet et urinas: prodest denique tussi, convulsis ruptisque.

Κεφ. οα'. [Περὶ ἐλελισφακίτου οἴνου.] Ἐλελισφακίτης ὁμοίως· ἐλελισφάκου οὐγγίας η'[61] *ὁμοίως εἰς γλεύκους ἀμφορέα, ὅ ἐστι κεράμιον, κάθες· ποιεῖ δὲ πρὸς νεφρῶν πόνους καὶ κύστεως καὶ πλευρῶν, αἵματος ἀναγωγὰς, βῆχα, ῥήγματα, σπάσματα, θλάσματα*[62], *ἔμμηνα ἐστεγνωμένα.*

Κεφ. οβ'. [Περὶ πανακίτου οἴνου.] Πανακίτης· πάνακος οὐγγίαν α'[63] *εἰς χόα γλεύκους καθεὶς ὁμοίως μετάγγιζε· ποιεῖ σπάσμασι, ῥήγμασι, θλάσμασιν, ὀρθοπνοίαις· λεπτυντικὸς πάχους σπληνός· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς στρόφους, ἰσχιάδας, βραδυπεψίας· καταμήνια ἄγει καὶ ἔμβρυα· ὑδρωπικοῖς καὶ θηριοδήκτοις ἁρμόζει.*

Κεφ. ογ'. [Περὶ ἀκορίτου οἴνου.] Ἀκορίτης δὲ καὶ ὁ ἀπὸ γλυκυῤῥίζης ὁμοίως σκευάζεται· δεῖ γὰρ ἑκάστου < η'[64] *εἰς χόας ϛ' πρὸς μῆνας γ' ἀποβρέχοντας μεταγγίζειν· ποιοῦσι δὲ πρὸς πλευρὰν καὶ θώρακα, κινοῦντες καὶ οὔρησιν.*

61) Cornar. sic; < *η'* Ald.; *οὐγγίας ο'* Asulan. et Marcell.
62) Adest in Ald., sed Asulan. omisit, dein inter notha positum.
63) Cod. X. *οὐγγίας ι'.*
64) Sic Ald., cod. Par. apud Goupyl. et Marcell. interpr.; *οὐγγίας π'* Asulan. et sequentes. Cum autem unc. 80 faciant libr. 13, drachm. 6, ratio ad congios 6 = 45 libr. haud idonea.

Cap. LXXI. [*De vino e salvia.*] Vinum e salvia similiter conficitur: Salviae uncias octo ad musti amphoram, quae eadem cum ceramio est, simili modo mittito. Valet contra renum dolores, vesicae et laterum, sanguinis reiectiones, tussim, rupta, convulsa, contusa et menses suppressos.

Cap. LXXII. [*De vino panacite.*] Panacis unciam unam in musti congium unum demittito ac similiter elutriato. Prodest convulsis, ruptis, contusis et orthopnoeae: lienis crassitiem extenuat: est et efficax contra tormina, coxendicum dolores tardasque concoctiones: menses partusque ducit: hydropi et venenatorum morsu auxiliatur.

Cap. LXXIII. [*De vino acorite.*] Vina ex acoro et glycyrrhiza simili modo fiunt. Oportet enim singulorum drachmas octo in sex vini congiis per tres menses macerare, dein in vasa transferre. Faciunt ad lateris pectorisque vitia, et urinas movent.

Κεφ. οδ΄. [Περὶ σελινίτου οἴνου.] Σελίνου σπέρματος ὡρίμου, νέου, σεσησμένου οὐγγίας θ΄ [65], ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον, βάλε εἰς κεράμιον γλεύκους ὁμοίως· ποιεῖ δὲ ὄρεξιν, καὶ στομαχικοῖς ἁρμόζει καὶ δυσουροῦσιν· ἔστι δὲ καὶ εὔπνους.

Κεφ. οε΄. [Περὶ μαραθρίτου καὶ ἀνηθίνου οἴνου.] Καὶ μαραθρίτης καὶ ἀνήθινος καὶ πετροσελινίτης ὁμοίως σκευάζονται, πρὸς τὰ αὐτὰ ποιοῦντες.

Κεφ. ος΄. [Περὶ ἁλοςανθίνου οἴνου.] Σκευάζεται δὲ καὶ δι᾿ ἁλὸς ἄνθους καθαρτικώτερος τοῦ διὰ θαλάττης· κακοῖ δὲ φάρυγγα καὶ νεφροὺς, κύστιν, στόμαχον· ὅθεν οὔτε πρὸς ὑγείαν, οὔτε πρὸς πάθη χρήσιμος ὁ τοιοῦτος.

Κεφ. οζ΄. [Περὶ φθορίου ἐμβρύων οἴνου.] Γίνεται δὲ καὶ φθόριος ἐμβρύων οἶνος· φυτευομέναις γὰρ ταῖς ἀμπέλοις συμφύεται ἐλλέβορος, ἢ σίκυς ἄγριος, ἢ σκαμμωνία, ὧν ἀναλαμβάνει ἡ σταφυλὴ τὴν δύναμιν· καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν

65) Sic Cornar., Goupyl. et Sarac.; *οὐγγίας ο΄* Asulan. < θ΄. Unciae 70 = $5\frac{10}{12}$ libr., pariter ac drachm. 9, ad amphorae mensuram, plus quam octoginta pondo, rationem ineptam constituunt.

Cap. LXXIV. [*De vino selinite.*] Seminis apii maturi, recentis et cribrati uncias novem linteolo colligatas in musti amphoram similiter demittito. Cibi appetentiam facit: stomachicis aptum est iisque, qui urinae difficultate laborant: halitum quoque commendat.

Cap. LXXV. [*De vinis marathrite et anethino.*] Ex foeniculo, anetho et petroselino vina eodem modo concinnantur, ad eadem efficacia.

Cap. LXXVI. [*De vino e salis flore.*] Paratur et e salis flore vinum, ad purgandum efficacius, quam quod aqua marina temperatur. Sed fauces, renes, vesicam et stomachum infestat. Quare neque in secunda, neque in adversa valetudine utile censetur.

Cap. LXXVII. [*De vino abortivo.*] Fit et vinum, quod fetus interimit. Namque, dum seruntur vites, elleborus aut cucumis sylvestris, aut scammonia una seruntur. Quorum vires uvae sibi asciscunt ita, ut vinum ex iis promtum abortivum evadat. Datur vero ieiunis

οἶνος γίνεται φθόριος· δίδοται[66] δὲ προεμημεκυίαις[67] νήστεσι κυάθων πλῆθος η′ κεκραμένος.

Κεφ. οη′. [Περὶ θυμελαΐτου οἴνου.] Ὁ θυμελαΐτης· τῶν κλώνων σὺν τοῖς φύλλοις καὶ τῷ καρπῷ < λ′[68] βάλε εἰς γλεύκους χόας γ′ καὶ σκεύαζε ἕψων κούφως, ἄχρις ἂν β′ ἀπολειφθῶσι χόες, καὶ διϋλίσας ἀποτίθεσο. Καθαίρει ὑδατώδη καὶ σπλῆνα τήκει[69].

Κεφ. οθ′. [Περὶ χαμαιλαΐτου οἴνου.] Χαμαιλαΐτης· ἐπειδὰν ἀνθῇ ὁ θάμνος, μετὰ τῶν φύλλων κόψας καὶ σήσας βάλε < ι′[70] εἰς γλεύκους χοῦν, καὶ μετὰ μῆνας β′ μετάγγιζε. Ποιεῖ δὲ ὑδεριῶσιν, ἡπατικοῖς, κεκοπωμένοις, καὶ ταῖς ἐκ τοκετοῦ δυςκαθάρτοις.

Κεφ. π′. [Περὶ χαμαιπιτυΐνου οἴνου.] Χαμαιπιτυΐνος ὁμοίως σκευάζεται, καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ ἁρμόζει, διουρητικὸς ὤν.

Κεπ. πα′. [Περὶ μανδραγορίτου.] Μανδραγορίτης·

66) Vulgo γίνεται.
67) Asulan. et Marcell. προςκεκμηκυίαις.
68) Sic Ald., Cornar., Goupyl. et Sarac.; οὐγγίας λ′ Asul. et Marcell.
69) Cod. X. στέλλει.
70) Sic Ald.; οὐγγίας ιβ′ Asulan. et Marcell.; < ιβ′ Cornar., Goupyl. et Sarac.

mulieribus, quae ante vomuerint, aqua mistum, cyathorum octo mensura.

Cap. LXXVIII. [*De vino thymelaïte.*] Ramorum thymelaeae cum suis foliis et fructu drachmas triginta in tres musti congios mittito et levi igne coquito, donec congii duo supersint: dein excolatum vinum recondito. Purgat aquosa, et lienem liquat.

Cap. LXXIX. [*De chamaelaite vino.*] Chamelaeae fruticem dum floret cum foliis tusum cribratumque decem drachmarum pondere in musti congium addito, ac post duos menses vinum transfundito. Hydropicis, hepaticis ac fatigatis auxiliatur, itemque feminis, quae a partu aegre purgantur.

Cap. LXXX. [*De chamaepityino vino.*] Chamaepityinum simili modo concinnatur, et ad eadem convenit, urinae ciendae vi praeditum.

Cap. LXXXI. [*De mandragorite.*] Corticem radi-

τοῦ φλοιοῦ τῆς ῥίζης κατατεμὼν, ἔνειρον εἰς λίνον ἡμιμναῖον, καὶ κάθες εἰς μετρητὴν γλεύκους πρὸς μῆνας γ', εἶτα μετάγγιζε· ἡ μέση πόσις ἡμικοτύλιον· πίνεται δὲ, γλυκέως προςδιδομένου εἰς διπλάσιον· φασὶ δὲ κοιμίζειν καὶ καροῦν [71] κοτύλην αὐτοῦ χοῒ ἑνὶ μιχθεῖσαν καὶ ποθεῖσαν· μετὰ ξέστου [72] δὲ οἴνου κύαθος εἷς ποθεὶς ἀναιρεῖ. Ἔστι δὲ ἡ σύμμετρος χρῆσις ἀνώδυνος, ῥευμάτων παχυντική· ὀσφραινόμενος δὲ καὶ ἐγκλυζόμενος καὶ πινόμενος [73] τὸ αὐτὸ ποιεῖ.

Κεφ. πβ'. [Περὶ ἐλλεβορίτου.] Ἐλλεβορίτης· εἰς χοῦν γλεύκους τεθαλασσωμένου μέλανος ἐλλεβόρου ιβ' < λείου βάλε ἐν ὀθονίῳ ἀραιῷ [74], μετάχει δὲ, ὅταν ἀναζέσῃ· ἢ εἰς ἀθαλάσσου χοῦν οὐγγίας ιδ' ἢ ιε' ὁλοσχερῶς θλάσας βάλε [75], καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς διϋλίσας χρῶ· πότιζε δὲ κύαθον α' πρὸς κοιλίας λύσιν μεθ' ὕδατος ἐκ βαλανείου, ἐμημεκόσιν ἀπὸ δείπνου· ἢ ἐλλεβόρου < κ', σχοίνου

71) Lacuna et Sambuc. interpositum legerunt ὅλον τρίκλινον.

72) Lacuna κοτύλης.

73) Hoc Ald. habet, Asulan. et rell. omiserunt.

74) Lacuna sic legit. Vulg. καθαρῷ.

75) Sic Asulan., quem sequitur Sarac., omisso tamen ἢ initii, necessario. Ald. ἀναζέσῃ εἰς θαλάσσης χόας ιε' ἢ ιδ' ὁλοσχερῶς, quam lectionem, licet a Goupylo adoptatam, reiiciendam duco propter ὁλοσχερῶς συνθλάσας, cum idem helleborus iam ante λεῖος fuerit.

cis mandragorae concidito: segmentorum minae semissem lino traiicito et in musti amphoram demittito, ubi per tres menses maneat, demum diffundenda. Media potio heminae dimidium: bibitur vero, passo in duplum addito. Aiunt, ipsius heminam, uni congio mistam, potu somnum et soporem inducere. Unicus vero cyathus, cum sextario vini potus, enecat. At moderatus ipsius usus doloris sensum aufert et fluxiones incrassat. Ceterum et olfactu, et collutione idem praestat, ac potu.

Cap. LXXXII. [*De elleborite.*] In congium musti, aqua marina diluti, drachmas duodecim ellebori nigri triti linteo raro inditas coniicito, atque, ubi efferbuerit, transfundito. Aut in congium musti, aquae marinae expertis, ellebori drachmas XIV aut XV de integro contusas coniicito: post aliquot dies vinum excolato et utitor. Ad

οὐγγίας ιβ΄[76], *στάχυος συριακοῦ οὐγγίας ιγ΄· σεσησμένα ἐν ὀθονίῳ δήσας, κάθες εἰς κοτύλας ιδ΄ κώου οἴνου ἐπὶ ἡμέρας μ΄· εἶτα ἀπηθήσας πότιζε τρία ἡμικοτύλια· ἢ εἰς γλεύκους κεράμιον θαλάττης πελαγίας ἑψημένης ξέστας ιβ΄, ἐλλεβόρου λευκοῦ λίτρας ϛ΄· ἔμβρεχε ἡμέρας μ΄, καὶ ἀπηθήσας χρῶ· ἢ ἐλλεβόρου < ιβ΄*[77], *ἀφρονίτρου < δ΄, γλεύκους κοτύλας ιβ΄, βρέχε ἐπὶ ἡμέρας ιε΄, καὶ ἀπηθήσας χρῶ μετὰ μῆνας ἕξ· τοῦτο καὶ βρέφη ἐκτιτρώσκει· ἢ καὶ ἐκ θειλοπεδευομένης*[78] *σταφυλῆς βάλε εἰς γλεύκους μετρητήν· ἔστι δὲ ὁ μετρητὴς χόες ιβ΄*[79]*· καὶ βάλε γύψον εἰς τὸν οἶνον < κ΄· καὶ ἔασον ἡμέρας β΄· καὶ κάθες ἔνδεσμον ἐλλεβόρου μέλανος οὐγγίας λ΄, σχοίνου < λ΄*[80], *καλάμου < λ΄, ἀρκευθίδων ἡμιχοίνικον καὶ δ΄, σμύρνης δὲ καὶ κρόκου ἀνὰ < α΄· ἐνει-*

76) Cornar. suspicatur, drachmas esse substituendas.

77) Oribas. lib. 5. c. 25. totidem uncias legit.

78) Ald. *ἐκθηλοπαιδευομένης*, quam scripturam repetunt Asulan., Marcell. et Cornar.

79) Quanquam Ald. habeat *ι΄*, adversatur tamen notissima mensurae ratio: *μετρητὴν ἀττικὸν χόας ιβ΄, ἰταλικὸν η΄* comprehendere. Paull. Aegin. lib. 7. p. 305.

80) Aldina hic et in sequentibus habet drachmas, pro quibus Asulanus et sequaces uncias ponunt.

alvum solvendam cyathum unum ex aqua propinato a balneo iis, qui a coena vomuerint. Alia ratio: Ellebori drachmas viginti, schoeni uncias XII, spicae syriacae uncias XIII, cribratas et linteo colligatas in vini coi heminas XII, per dies XL macerandas indito: postmodum colato, et in potu sesquiheminam dato. Aliter: Decoctae aquae marinae ex alto petitae sextarios duodecim; ellebori albi libras sex in musti amphora diebus XL macerato, atque, ubi excolaveris, utitor. Alia ratio: Ellebori drachmas duodecim, aphronitri drachmas quatuor in musti heminis duodecim macerato XV diebus: post colato, et exacto semestri utitor. Id vini genus etiam fetus abigit. Aliter: Sumito musti ex uvis in sole siccatis metretam (capit autem metretes congios duodecim) et in illud vinum gypsi drachmas XX mittito, ac biduo residere sinito: tum indito ellebori nigri fasciculo illigati uncias XXX, schoeni calamique drachmas totidem, baccarum

λήσας ὀθονίῳ, κρέμασον ἡμέρας μ′· εἶτα διΰλιζε καὶ δίδου κυάθους[81] γ′ ἢ β′ κεράσας. Καθαίρει τὰς ἐκ τοκετῶν καὶ ἐκ τρωσμῶν· κατασπᾷ δὲ καὶ ἔμβρυα, καὶ πρὸς τὰς ὑστερικὰς πνίγας ποιεῖ.

Κεφ. πγ′. [Περὶ σκαμμωνίτου.] Σκαμμωνίτης· σκαμμωνίας τῆς ῥίζης < ε′[82a], ὀρυττομένης ἐν πυραμητῷ ἔμβαλε εἰς γλεύκους χοῦν ἕνα λείας, δήσας ἐν ὀθονίῳ ἐπὶ ἡμέρας λ′· καθαίρει δὲ κοιλίαν, ἄγων χολὴν καὶ φλέγμα.

ΠΕΡΙ ΠΑΝΤΟΣ ΛΙΘΟΥ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟΥ.

Κεφ. πδ′. [Περὶ Καδμείας.] Καδμείας ἀρίστη μέν ἐστιν ἡ κυπρία, καλουμένη δὲ βοτρυῗτις, πυκνὴ, βαρεῖα μέσως, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τὸ κουφότερον ῥέπουσα, ἔχουσα τὴν ἐπιφάνειαν βοτρυώδη, χρώματι σποδοειδὴς, θλασθεῖσα δὲ ἔντεφρος ἔνδοθεν καὶ ἰώδης· ἐχομένη δέ ἐστιν ἡ ἔξωθεν μὲν

81) Sic Asulan.; κοτύλας Ald., quae nimia dosis.

82a) Sic Ald. et Ruellius; οὐγγίας ιε′ Asulan.; Cornar., Goupyl. et Sarac. < ιε′; Lacuna < ις′.

iuniperi choenicis semissem et quartam illius partem, myrrhae et croci ana drachmam unam. Ex his omnibus fasciculum linteolo involutum diebus XL suspendito, postea excolato et binos ternosve cyathos dilutos exhibeto. Purgat a partu et abortu feminas, fetus quoque extrahit, utile denique in hystericis suffocationibus.

Cap. LXXXIII. [*De vino scammonite.*] Scammonites sic fit: Radicis scammoniae per messem effossae, tritae et linteo illigatae drachmas quinque in musti congium unum mittito ad dies triginta. Purgat alvum, ac bilem et pituitam detrahit.

DE METALLICIS OMNIBUS.

Cap. LXXXIV. [*De Cadmia.*] E Cadmiae generibus optima est cypria, quae racemosa cognominatur, densa, modice ponderosa, et in levitatem magis declinans, extima sui parte racemosa, colore cinereo, quaeque confracta intus cinerea et aeruginosa conspicitur. Proxima huic

κυανίζουσα, ἔνδοθεν δὲ λευκοτέρα, διαφύσεις ἔχουσα ἐμφερεῖς ὀνυχίτῃ λίθῳ[82b]· [τοιαῦται γάρ ἐστιν αἵ ἐκ τῶν παλαιῶν μετάλλων ὀρυσσόμεναι.] Ἔστι δὲ καὶ πλακώδης τις λεγομένη, ὥςπερ ζώνας ἔχουσα τὰς διαφύσεις· ὅθεν καὶ ζωνῖτιν αὐτὴν ἐκάλεσαν· καλεῖται δέ τις καὶ ὀστρακῖτις, ἰσχνὴ[83], καὶ ὡς ἐπιτοπολὺ μέλαινα, γεώδει δὲ ἢ ὀστρακώδει[84] κεχρημένη ἐπιφανείᾳ· φαύλη δὲ ἡ λευκή. Χρησιμεύει δὲ πρὸς μὲν τὰ ὀφθαλμικὰ φάρμακα ἡ βοτρυΐτις καὶ ὀνυχῖτις καλουμένη· αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς ἐμπλάστρους καὶ ξηρὰ κατουλοῦν δυνάμενα φάρμακα[85]· καὶ πρὸς ταῦτα χρησιμεύει ἡ κυπρία. Ἡ γὰρ ἐκ Μακεδονίας καὶ Θρᾴκης καὶ Ἱσπανίας κομιζομένη ἄθετος. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, κοιλωμάτων ἀναπληρωματικὴν, καθαρτικὴν ῥυπαριῶν· παρεμπλάσσει δὲ καὶ ἐξιποῖ[86]

82b) Uncinis inclusa librarii scioli esse additamentum, probare studuit Beckmannus *Gesch. der Erfind.* III. p. 385. Ergo omnes hae species factitiae sunt.

83) Marcell. suspicabatur, ἰσχυρὰν esse legendum, cum Plin. 34, 22. eam speciem *fortissimam ceteris* dicat. Sed deceptus est Marcell. textu corrupto. Nos loco Plin. citato legimus: *ceteris sordidissima.*

84) Cod. X. et Marcell. sic habent; γεώδης δὲ ἢ ὀστρακώδει Ald. — Goupyl.

85) Sic Cod. X.; κατουλοῦν δυνάμεναι Ald.

86) Cod. X. et Cantacuz. Veram esse lectionem, efficitur e Galen. compos. med. sec. gen. lib. 7. p. 993. ed. Lips., ubi ἐξιπωτικὰ dicuntur medicamenta, quae humores crassos discutiant. Et Aët. lib. 13. c. 2. de emplastris e cerussa: τὸν ἰώδη χυμὸν ἐξιποῦσι.

habetur, quae extra quidem coerulescit, intus vero candidior, intercurrentes lineas onychitae lapidi similes habet: [tales sunt, quae e fodinis veteribus eruuntur.] Est et quae glebosa dicitur, lineis intercurrentibus, ceu zonis quibusdam, cincta, unde et zonitin eam appellant. Est et alia, quae ostracitis dicitur, gracilis magnaque ex parte nigra, terrea aut testacea superficie: sed candida improbatur. Oculorum autem medicamentis botryitis nomine et onychitis utiles: reliquae emplastris et aridis medicamentis, cicatrices inducturis. Et ad ipsa quidem prodest cypria: nam quae ex Macedonia, Thracia et Hispania defertur, inutilis est. Cadmiae effectus astringere, cava explere, sordes purgare: sed et obducit (cutis spiracula)

καὶ ξηραίνει[87] καὶ στέλλει τὰ ἐκσαρκώματα, καὶ τὰ κακοήθη τῶν ἑλκῶν ἀπουλοῖ.

Γεννᾶται δὲ ἡ καδμεία[88] ἐκ τοῦ χαλκοῦ καμινευομένου, προσιζανούσης τῆς λιγνύος τοῖς τοίχοις καὶ τῇ κορυφῇ τῶν καμίνων· εἰσὶ δὲ (ῥάβδοι)[89] σιδηραὶ, παμμεγέθεις, ὑπὸ τῶν μεταλλουργῶν καλούμεναι ἀκεστίδες, κατὰ κορυφὴν συνημμέναι, πρὸς τὸ κατέχεσθαι καὶ ἐφιζάνειν τὰ ἀναφερόμενα σώματα ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ· ἅπερ δὴ καὶ μᾶλλον ἐφιζάνοντα ἐπισωματοῦται, καί ποτε μὲν ἓν εἶδος αὐτῆς, ποτὲ δὲ δύο, ἢ ἅπαντα ἀποτελεῖται. Μεταλλουργεῖται δὲ ἐκ τοῦ προϋπερκειμένου Σόλοις[90] ὄρους, τοῦ λεγομένου πυρίτου λίθου καιομένου· ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ὄρει εὑρίσκεται οἱονεὶ διαζώματά τινα χαλκίτεως, μίσυος, σώρεως, μελαντηρίας, κυανοῦ, χρυσοκόλλης, χαλκάνθου, διφρυγοῦς· τινὲς δὲ καὶ ἐν μετάλλοις

87) Ald. interponit καὶ ἐσχαροῖ, quod nec Serap. legit, nec naturae respondet.

88) Esse hanc lectionem genuinam, quae in Ald. reperitur, Beckmanno l. c. largior, licet Sarac. Lacunae lectioni γεννᾶται δέ τις καδμεία nimis confisus sit. Nulla fossilis videtur cadmia Dioscoridi nota fuisse.

89) Marcello praeeunte subintelligendum, loco vulgo αὗται. Serap. tamen sequentia de ipsis fornacibus intellexit.

90) Recte Sarac. pro σολέου vulg. Urbs Cypri. Strab. lib. 14. p. 746.

et quasi premendo expurgat et exsiccat et cohibet luxuriantes carnes, et maligna ulcera ad cicatrices perducit.

Gignitur autem cadmia ex aere in fornacibus fuso, dum fuligo parietibus verticique fornacum applicatur. Sunt vero (ibi virgae) ferreae, praegrandes, a metallicis acestides appellatae, in vertice caminorum coagmentatae, ut corpuscula ab aëre sursum elata detineantur et inhaerescant. Haec cum spissius applicantur, in unum coëunt corpus, atque unum modo cadmiae genus, modo duo, modo omnia efficiuntur. Conficitur et cadmia, cremato lapide, cui pyrites cognomen est, e monte, qui Solis incumbit, eruto. In eodem vero monte reperiuntur quaedam quasi venae chalciteos, misyos, soreos, melanteriae, coerulei, chrysocollae, chalcanthi atque etiam diphrygis.

φασὶ λιθίνοις εὑρίσκεσθαι καδμείαν, πλανώμενοι ὑπὸ λίθων, πολλὴν ἐμφέρειαν ἐχόντων· ὥςπερ καὶ ὁ ἐν τῇ Κύμῃ λίθος εὑρισκόμενος, δύναμιν δὲ οὐδεμίαν ἐνδεικνύμενος· ἐπιγινωσκομένων αὐτῶν ἐκ τοῦ κουφοτέρους αὐτοὺς εἶναι τῆς καδμείας, καὶ διαμασσηθέντας μὴ ἐπιεικεῖς ἐν τῇ γεύσει· ἀγανακτεῖν δὲ τοὺς ὀδόντας[91], εἰ λίθος εἴη, ἐν τῇ διαμασσήσει· εἰ δὲ καδμεία εἴη, ἀνέχεσθαι τῆς διαβρώσεως, συνεικούσης[92] αὐτῆς· ἔτι διακρίνεται καὶ τῷ τὴν μὲν καδμείαν λειοτριβηθεῖσαν σὺν ὄξει, καὶ ξηρανθεῖσαν ἐν ἡλίῳ, ἐμπήγνυσθαι[93]· τὸν δὲ λίθον μὴ πάσχειν τοῦτο· καὶ ἐκ τοῦ ἐπιθέντα μὲν τὸν λίθον τετριμμένον πυρὶ ἀποπηδᾷν, καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ καπνὸν ὁμοειδῆ ὑπάρχειν τῷ πυρί· τὴν δὲ καδμείαν μένειν τε καὶ ἀναδιδόναι αἰθάλην μηλίζουσαν καὶ χαλκοφανῆ, ὥςπερεὶ ζώνην τινὰ ποικίλην· ἔτι ὁ μὲν λίθος πυρωθεὶς καὶ ψυγεὶς ἀλλοιωθήσεται τῷ χρώματι, καὶ κουφότερος ἔσται· ἡ δὲ καδμεία κατ᾽ οὐδὲν μεταβάλλει, εἰ μή τις αὐτὴν ἐφ᾽ ἱκανὰς ἡμέρας[94]

91) Editiones repetunt ἐν τῇ γεύσει, quod hic manifesto redundat.
92) Bene Sarac. loco vulg. συνοικούσης.
93) Cum Serap. omnes interpretes simile verbum legerunt, quod equidem vulgari ἐκπιέζειν substituere ausus sum. Cornarius de bullulis emicantibus loquitur, ac si ἐκφλύζειν legisset: sed haud quadrat.
94) Oribas. et Lacuna ὥρας.

Nec desunt, qui cadmiam in lapidum fodinis inveniri tradant, decepti non parva lapidum quorumdam cum cadmia similitudine, qualis deprehenditur et apud Cumas lapis, nullam sui vim ostendens. Atque hi eo dignoscuntur, quod cadmia sunt leviores, itemque commanducati gustum ac ipsos etiam dentes offendunt: at cadmia, quippe quae dentibus cedit, sine offensa mandi potest. Discernuntur etiam alio modo: cadmia nimirum, ad laevorem trita, cum aceto subacta, ac in sole siccata, coït, quod lapidi non accidit. Ad haec tritus lapis, igni impositus, desilit, ac fumum emittit ab ignis fumo non diversum. Cadmia vero quieta manet fuliginemque reddit ad luteum vergentem aereoque colore splendentem, ceu zonam quamdam variam. Insuper lapis ignem expertus, dein refrigeratus, colorem mutabit, ac levior quoque fiet: sed cadmia nullo modo variat, nisi quis eam per plures dies

ἐγκαύσει. Γεννᾶται δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀργυρίων λευκοτέρα καὶ κουφοτέρα οὖσα, κατὰ δὲ τὴν δύναμιν ἥττων· καυστέον δὲ τὴν προειρημένην καδμείαν, ἐγκρύπτοντας εἰς ἄνθρακας, ἕως οὗ διαφανὴς γένηται, καὶ πομφολυγήσῃ, ὡς σιδήρου σκωρία· εἶτα ἐν οἴνῳ σβεννύναι[95] *ἀμιναίῳ· τὴν δὲ εἰς τὰ ψωρικὰ ὄξει· τινὲς δὲ τὴν οὕτω καεῖσαν ἀναλεάναντες οἴνῳ, κατοπτῶσι πάλιν ἐν ὠμῇ χύτρᾳ, μέχρι κισσηρώδης τὴν ὄψιν γένηται· πάλιν δὲ μετ' οἴνου λειοτριβήσαντες, τρίτον καίουσι, μέχρι τελείως εἰς σποδὸν ἀναλυθῇ, μηδὲν ἔχουσα τραχύ· καὶ ἀντὶ σποδίου χρῶνται τῇ τοιαύτῃ· πλύνεται δὲ ἐν θυΐᾳ τριβομένη σὺν ὕδατι, ἀποχεομένου τοῦ ὕδατος, ἄχρι μηδὲν ἐφιστῆται ῥυπαρὸν, καὶ ἀναπλασθεῖσα ἀποτίθεται.*

Κεφ. πέ. [Περὶ Πομφόλυγος.] Πομφόλυξ σποδοῦ[96] *εἰδικῶς διαφέρει· γενικὴν γὰρ οὐκ ἔχει παραλλαγήν· ἡ μὲν γὰρ ὑπομελανίζει καὶ βαρυτέρα ἐστὶ κατὰ τὸ πλεῖστον, ἔμπλεως καρφῶν καὶ τριχῶν καὶ γῆς, ὡσὰν ἀπόψηγμά τι καὶ*

95) In vulgatissimo hoc infinitivi usu neutiquam haereo. Sarac. vel *δεῖ* supplendum, vel *σβεστέον* legendum esse censet.

96) Recte Sarac. pro vulg. *σποδίου*, cum *ἡ μὲν γάρ* sequatur.

cremaverit. Fit et in argenti fornacibus candidior et minus ponderosa, sed viribus impar. Urenda vero est antedicta cadmia carbonibus obruta, donec pellucida evadat, et ferri scoriae modo bullat: dein exstinguenda est vino aminaeo, sed, quae ad psorarum medicamenta paratur, aceto. Nonnulli vero hoc modo exustam vino subigunt, rursumque in olla cruda torrent, donec pumicosa aspectu existat, iterumque tritam ex vino tertium urunt, usque dum prorsus in cinerem redigatur, nil asperi retinens. Hac autem spodii vice utuntur. Lavatur denique trita in mortario, aqua subinde effusa, donec nihil sordidi supernatet: tumque in pastillos coacta reponitur.

Cap. LXXXV. [*De Pompholyge.*] Pompholyx a spodo specie sola distat, non item genere. Siquidem spodos quodammodo nigricat, et plerumque ponderosior est, festucarum, pilorum ac terrae plena, quasi purgamentum

σύρμα τῶν ἐν τοῖς χαλκουργείοις ἐδάφων καὶ καμίνων οὖσα· ἡ δὲ πομφόλυξ λιπαρὰ[97] ὑπάρχει καὶ λευκὴ, ἔτι δὲ κουφοτάτη, ὡς δύνασθαι ἐπιποτᾶσθαι τῷ ἀέρι. Καὶ ταύτης δὲ δύο ἐστὶν εἴδη· τὸ μὲν ἀερίζον καὶ ὑποπίμελον, τὸ δὲ λίαν λευκὸν καὶ ἄκραν ἔχον κουφότητος. Γίνεται δὲ ἡ λευκὴ πομφόλυξ, ὅταν ἐν τῇ κατεργασίᾳ καὶ τελειώσει τοῦ χαλκοῦ πυκνότερον οἱ ἐκ τῶν χαλκουργείων συνεμπάσσωσι λελεασμένην καδμείαν, βελτιοῦν αὐτὴν βουλόμενοι· ἡ γὰρ ἀπὸ ταύτης ἀναφερομένη αἰθάλη, λεπτοτάτη[98] οὖσα, πομφολυγοῦται· οὐ μόνον δὲ ἐκ τῆς τοῦ χαλκοῦ κατεργασίας τε καὶ ὕλης γίνεται πομφόλυξ, ἀλλὰ καὶ ἐκ καδμείας προηγουμένως ἐκφυσωμένης εἰς γένεσιν αὐτῆς. Ποιεῖται δὲ οὕτως· ἐν οἴκῳ διστέγῳ κατασκευάζεται κάμινος, καὶ κατὰ ταύτην πρὸς τὸ ὑπερῷον ἐκτομὴ σύμμετρός τε καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν μερῶν ἀνεῳγμένη· ὁ δὲ τοῖχος τοῦ οἰκήματος, ᾧ πλησιάζει ἡ κάμινος, τιτρᾶται λεπτῷ τρήματι ἄχρις αὐτῆς τῆς χώνης εἰς παραδοχὴν φυσητῆρος· ἔχει δὲ καὶ θύραν σύμμετρον πρὸς εἴσο-

97) Cod. X. ῥυπαρά.
98) Sic Ald.; λευκοτάτη Asulan. et sequ.

quoddam, quod abraditur et deverritur ab aerariarum officinarum pavimentis fornacibusque. Pompholyx vero pinguis est et candida, insuperque levissima, ut in aërem evolare possit. Et huius quidem duo sunt genera: alterum ad aëris colorem vergens et pinguiusculum, alterum perquam candidum summamque nactum levitatem. Fit vero candida pompholyx, cum in parando perficiendoque aere fabri detritam cadmiam cumulatius insperserint, ut illum reddant meliorem. Etenim, quae ab hac effertur favilla, tenuissima est et in pompholygem abit. Neque vero ex aere solo factitatur pompholyx, dum illud temperatur ac perficitur, sed et e cadmia follibus perflata, consulto ut illa gignatur. Eius autem faciundae ratio haec est: In domo gemina contignatione operta exstruitur caminus, et in eo versus tabulatum mediocre ostium, quod superne pateat. Aediculae vero camino proximae paries angusto foramine ad ipsum usque infundibulum perforatur, follis excipiendi gratia. Habet et ianuam

δον καὶ ἔξοδον κατεσκευασμένην ὑπὸ τοῦ τεχνίτου· συνῆπται δὲ τούτῳ τῷ οἰκήματι ἕτερος οἶκος, ᾧ αἱ φῦσαι καὶ ὁ φυσητὴρ ἐργάζεται· λοιπὸν ἄνθρακες ἐντίθενται τῇ καμίνῳ καὶ πυροῦνται· ἔπειτα παρεστὼς ὁ τεχνίτης ἐμπάσσει λελεπτοκοπημένην τὴν καδμείαν ἐκ τῶν ὑπὲρ κεφαλὴν τῆς χώνης τόπων· ὁ ὑπὸ χεῖρά τε τὸ αὐτὸ ποιεῖ, ἅμα καὶ ἀνθρακιὰν προςεμβάλλει, ἄχρις ἂν ὃ προςτέθειται πλῆθος ἀναλώσῃ· ἐκθυμιωμένης οὖν αὐτῆς, τὸ μὲν λεπτομερὲς καὶ κοῦφον εἰς τὸν ἄνω ἀναφέρεται οἶκον, καὶ προςιζάνει τοῖς τοίχοις αὐτοῦ καὶ τῇ ὀροφῇ· τὸ δὲ σῶμα τὸ ποιούμενον ὑπὸ τῶν ἐπιφερομένων κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ταῖς ἐπανισταμέναις τῶν ὑδάτων πομφόλυξιν ἐοικὸς γίνεται, ὕστερον δὲ πλείονος τῆς αὐξήσεως συμβαινούσης ἐρίων τολύπαις ἀφομοιοῦται· τὸ δὲ βαρύτερον εἰς τοὺς ὑπὸ πόδα χωρεῖ τόπους· καὶ περιχεῖται τοῦτο μὲν τῇ καμίνῳ, τοῦτο δὲ τῷ ἐδάφει τοῦ οἴκου· ὃ καὶ φαυλότερον τοῦ λεπτομεροῦς ἡγητέον, διὰ τὸ γεῶδες καὶ ἔμπλεων ἀκαθαρσίας εἶναι ἐν τῇ συγκομιδῇ· τινὲς δὲ μόνως οὕτως οἴονται γίνεσθαι τὴν προειρημένην σποδόν· ἀρίστην δὲ ἡγη-

mediocrem pro ingressu egressuque ab artifice fabricatum. Huic aediculae praeterea altera est contigua, in qua et vesicae et folles aptantur. Quod superest, carbones fornaci inditi succenduntur: ac dein, qui astat, artifex cadmiam minutim contritam inspergit a locis supra infundibuli verticem exstructis. Idem negotium obit minister artificis, simul et carbones identidem ingerit, usque dum, cadmiae quicquid inditum est, absumtum fuerit. Dum ipsa uritur, pars eius tenuis levisque in superius coenaculum effertur, ipsius parietibus tectoque adhaesura. Inde vero conflatum corpus inter initia quidem bullarum in aqua surgentium similitudinem refert, at postea, incremento subinde accedente, lanarum carptarum glomera imitatur. Quod autem ponderosius est, in ima loca concedit, et partim quidem fornaci, partim etiam domus pavimento circumfunditur. Et hoc quidem tenuiore deterius aestimandum est, quia, dum colligitur, terrae spurcitiaeque non parum asciscit. Sunt, qui hoc tantum modo ante memoratam spodon fieri arbitrentur. Optima autem censetur pompho-

τέον τὴν κυπρίαν, ἐν τῷ ὄξει φυραθεῖσαν ἀποφορὰν μὲν ἔχουσαν χαλκοῦ, χρόαν δὲ πισσίζουσαν[99] ποσῶς, ἔτι δὲ βορβορίζουσαν ἐν τῇ γεύσει· κἂν ἐπ᾽ ἄνθρακος διαπύρου ἐπιτεθῇ ἄδολος, ἐπιζεῖ ἀερόχρους γενομένη· ἐπιμελῶς δὲ προςεκτέον τοῖς προειρημένοις κριτηρίοις· δολοῦται γὰρ ὑπό τινων ταυροκόλλῃ ἢ πνεύμοσιν ἀρνείοις ἢ θαλασσίοις, ἢ κεκαυμένοις ὀλύνθοις, καί τισιν ἄλλοις παραπλησίοις· εὐχερὲς δὲ τὸ διαγνῶναι· οὐδὲν γὰρ τῶν προειρημένων ἐν τῇ δοκιμασίᾳ ἐπὶ τούτων εὑρίσκεται.

Πλυτέον δὲ κοινῶς πομφόλυγα τὸν τρόπον τοῦτον· ἐνδήσας αὐτὴν ἐν καθαρῷ ὀθονίῳ μέσως ἔχουσαν ἀραιότητος, ἢ ξηρὰν, ἢ ὕδατι πεφυραμένην, κάθες εἰς λεκάνην ὕδωρ ἔχουσαν ὄμβριον, καὶ ἔγκλυζε ὧδε κἀκεῖσε διαφέρων τὸν ἔνδεσμον· οὕτω γὰρ τὸ μὲν ἰλυῶδες καὶ νόστιμον αὐτῆς ἀποῤῥυήσεται, τὸ δὲ σκύβαλον πᾶν ἐν τῷ ὀθονίῳ μενεῖ· εἶτα ἐάσας καταστῆσαι, ἀπήθησον τὸ ὕδωρ σὺν τῇ σποδῷ· καὶ πάλιν ἄλλο ἐπιχέας ἀνατάρασσε καὶ ἀπόχει· καὶ ταῦτα ποίει

99) Serap. vel id, vel ῥητινίζουσαν legit. Oribas. ἰΐζουσαν, quod aptius videtur.

lyx cypria, quae aceto subacta odorem aeris praestat, et colore picem (resinam? aeruginem?) quodammodo refert, gustu vero coenosa est. Atque si fraudem non experta ignito carboni imponatur, infervescit, aëreum contrahens colorem. Ceterum antedictis notis diligenter attendendum est. Siquidem a nonnullis taurino glutine, aut pulmonibus agninis, vel etiam marinis, aut grossis crematis et quibusdam aliis eiusmodi adulteratur: id quod tamen facile dignoscitur: quippe in his explorandis nihil eorum comperietur, quae ante dicta sunt.

Lavanda autem in universum pompholyx sequenti est modo: linteolo mundo modiceque raro illigatam, seu aridam, seu aqua subactam, in pelvim demittito, quae pluviam aquam contineat: linteolum, cui illigatur, aquae immergito, ipsum huc ac illuc peragitans: ita enim limosa eius pars utilisque praeterfluet: omne vero crassamentum intra linteolum retinebitur. Posteaquam vero residere siveris, aquam cum cinere excolato: ac, ubi aliam rur-

ἀπηθῶν τε καὶ ἀποχέων, μέχρις ἂν μηδὲν ἀμμῶδες ὑφιζάνῃ· λοιπὸν τὸ μὲν ὕδωρ ἐξίπωσον, τὴν δὲ σποδὸν ξηράνας ἀποτίθεσο· τινὲς δὲ ξηράναντες, ἐφ' ὅσον ἐνδέχεται, ταῖς χερσὶ, λεαίνουσι μεθ' ὕδατος, καὶ μελιτώδη τὴν σύστασιν ποιήσαντες, διηθοῦσι δι' ὀθονίου, περιπετάσαντες αὐτὸ τῷ ὑποδέχεσθαι μέλλοντι ἀγγείῳ, ἢ καὶ ἀποδήσαντες οὐ λίαν ἀποτεταμένον· πρὸς δὲ τὸ ῥαδίως διεξελθεῖν, δαψιλὲς ὕδωρ ἐπιχέαντες τῷ ὀθονίῳ, ἀναταράσσουσι τὴν σποδόν· εἶτα τὸ διϋλισθὲν καὶ ἐπινηχόμενον αὐτῆς τῷ ἀγγείῳ, ἀφρῶδες ὂν, αὐτόθεν μύακι ἀναλαμβάνοντες, ἀποτίθενται εἰς ὀστράκινον καινὸν ἀγγεῖον· τὸ δὲ ἐγκαθήμενον πράως διασήσαντες, μεταχέουσιν εἰς ἕτερον ἀγγεῖον, ἀπολειπομένου τοῦ ἐν τῷ πυθμένι ἀμμώδους· πάλιν δὲ ἐάσαντες ὑποστῆναι τὰ λιθώδη, εἰς ἄλλο ἀγγεῖον καθαρὸν ἀπηθοῦσι, καὶ τοῦτο πολλάκις δρῶσιν, ἕως ἂν καθαρὰ καὶ ἀμέτοχος ἄμμου γένηται ἡ σποδός· ἄλλοι δὲ, ὥς ἐστιν ὁλομερὴς εἰς ὕδωρ κατ' ὀλίγον ἐμπάσσουσι, τὴν προειρημένην οἰόμενοι ἄμμον μὲν καὶ τὰ λιθώδη τῷ ἰδίῳ βάρει εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου καταῤῥυήσεσθαι· τρίχας δὲ καὶ κάρφη καὶ τὰ ὅμοια ἐπαιωρηθήσεσθαι

sum affuderis, agitato et effundito, totiesque aquam permutato, ceteraque similiter facito, donec nil arenosi subsidat. Demum aquam exprimito siccatumque cinerem reponito. Sunt, qui, postquam pompholygem, quantum licuit, exsiccarunt, eam manibus in aqua conterunt, donec mellis molem habeat, deinde linteo faucibus excepturi vasis obtento, aut etiam laxius deligato colant, et, quo facilius transmittatur, infusa linteo largiore aqua cinerem conturbant: mox spumosum, quod traiectum est et vasi supernatat, concha excipiunt, atque fictili novo ad usus recondunt. Quod vero resedit, sensim cribratum in aliud vas transfundunt, relicto, quod fundum petierat, arenoso. Rursus lapidosa sidere patiuntur, et in vas aliud mundum excolant, atque hoc identidem faciunt, donec cinis purus et arenae expers evaserit. Alii pompholygem integram aquae paullatim inspergunt, arbitrati, fore ut antedictae arenae lapillique insita gravitate vasis fundum petant, pili autem et festucae ceteraque eiusmodi levitate sua in sublime

διὰ τὴν κουφότητα· λοιπὸν χωρίσαντες αὐτῶν τὴν σποδὸν ἐν μέσῳ οὖσαν, καὶ εἰς θυΐαν βαλόντες, πλύνουσιν ὡς καδμείαν· πλύνεται δὲ καὶ οἴνῳ χίῳ τεθαλασσωμένῳ κατὰ τοὺς προειρημένους τρόπους· καὶ γίνεται στυπτικωτέρα τῆς ὕδατι πλυνομένης.

Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ πομφόλυξ στυπτικὴν, ψυκτικὴν, ἀναπληρωτικὴν, καθαρτικὴν, προςπλαστικὴν, ποσῶς ξηραντικήν· ἔστι δὲ καὶ τῶν πράως ἐσχαρούντων[100]. Ἐὰν δὲ ὀπτῆσαι δέῃ τὴν σποδὸν, λεάνας ἐπιμελῶς αὐτὴν καὶ ἀναδεύσας ὕδατι, ποιήσας τροχίσκους, θὲς ἐπ' ὄστρακον καινόν· ἐπιτίθει δὲ τοῦτο ἐπὶ λεπτὴν καὶ κούφην ἀνθρακιὰν, καὶ στρέφε τοὺς κυκλίσκους συνεχῶς, ἄχρις ἂν πυῤῥοὶ[1] καὶ ξηροὶ γένωνται. Γνωστέον δὲ, ὅτι ἐκ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἔτι δὲ καὶ μολύβδου, γίνεται σποδιά· καὶ ἔστι μετὰ τὴν κυπρίαν ἡ ἐκ τοῦ μολύβδου ἀρίστη.

Κεφ. πς'. [Περὶ ἀντισπόδων.] Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ ἀν-

100) Hoc habent Ald., cod. Par. et interpretes prisci, excepto tamen Serap. Genuinum esse, patet e cap. 95., ubi de plumbo: *καὶ καθόλου ποιεῖ ὅσα καὶ ἡ σποδὸς, δίχα τοῦ ἐσχαροῦν.* Sed omiserunt cum Asulano editiones.

1) Sic Serap. et Ald.; *καταπυροί* Oribas. et Lacuna.

tollantur. Tandem, ubi cinerem medium seposuerunt et in pilam coniecerunt, eum velut cadmiam eluunt. Lavatur et vino chio, aqua marina diluto, iuxta modos, quos supra commemoravimus; et ita redditur magis astringens, quam dum aqua eluitur.

Vim habet pompholyx astringendi, refrigerandi, explendi, purgandi, obturandi et quodammodo exsiccandi. Militat etiam in iis, quae mitem crustam obducunt. Quod si hunc cinerem torrere opus fuerit, diligenter tritum aquaque irrigatum cogito in pastillos, fictilique novo subiectis levibus prunis orbiculos assidue versato, donec siccati rufescant. Denique memoratu dignum est, ex auro quoque et argento, plumbo etiam, fieri spodium (cinerem metallorum): verum post cupreum plumbeum maxime commendatur.

Cap. LXXXVI. [*De succedaneis cineris metallici.*]

τίσποδα ἱκανῶς εὐχρηστεῖ, ὑστερούσης πολλάκις σποδοῦ, τὰ ἰσοδυναμοῦντα ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑποδεῖξαι, τίνα τε ὑπάρχει, καὶ ὃν τρόπον παραληφθείη. Λαβὼν τοίνυν μυρσίνης τὰ φύλλα σὺν τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς μύρτοις ἀώροις ἔτι οὖσιν, ἔμβαλε εἰς ὠμὴν χύτραν[2], καὶ περιπλάσας τὸ πῶμα κατατετρημένον συνεχέσιν ὀπαῖς, δὸς εἰς κάμινον κεραμικήν· ὅταν δὲ ὀπτηθῇ ὁ κέραμος, εἰς ἄλλην χύτραν ὠμὴν μετέρασον[3] αὐτό· καὶ πάλιν κατοπτηθείσης καὶ τῆς δευτέρας, ἐξελὼν πλῦνε, καὶ χρῶ. Ὡσαύτως δὲ καὶ θαλλίαν σκευάσας παραλάμβανε· ἔστω δὲ τῆς ἀγρίας ἐλαίας· εἰ δὲ μὴ, τῆς ἡμέρου σὺν τοῖς ἄνθεσιν, ἢ[4] μῆλα κυδώνια κατατετμημένα καὶ ἐξοστεϊσμένα, ἢ κηκίδα[5], ἢ ῥάκη λινᾶ, ἢ ἄωρα συκάμινα λευκὰ προεξηραμένα ἐν ἡλίῳ, ἢ σχῖνον[6], ἢ τέρμινθον, ἢ οἰνάνθην, ἢ βάτου τὰ ἁπαλὰ φύλλα, ἢ πύξου κόμας, ἢ τὴν λεγομένην ψευδοκύπειρον σὺν τῷ ἄνθει· τινὲς δὲ κράδας συκῆς,

2) Quod Saracenus Ald. nothis ascribit καινὴν, in Asulan. nothis quidem adest, sed huc ne pertineat an aliorsum, latet. Cetero καινήν neque Serap., neque Ald. habent.

3) Sarac. loco vulg. μετάρασον.

4) Sic Ald.; ἢ δὲ μή Asulan. — Goupyl.; ἢν δὲ μὴ Sarac.

5) Lacuna ἄωρον, quod vero in Serap. deest.

6) Sic Sarac. primus post Serap.; σχοῖνον Ald., Cornar., Goupyl.; βοτάνην σχοῖνον Asulan.

Cum cinis metallicus saepe deficiat eaque, quae substituuntur, perquam utilia sint, necesse est ostendere, quaenam ea sint, quoque modo assumantur. Folia igitur myrti sumito cum floribus baccisque adhuc immaturis, eaque in ollam crudam coniicito, et oblito operculo crebris pertuso foraminibus, indito figlinae fornaci. Cumque figlinum percoctum fuerit, in aliud fictile crudum illa transferto, et hoc altero rursum perassato, exemta lavato, et utitor. In eumdem usum similiter praeparare licet ramos sylvestris olivae floridos; si non affuerint, sativae: aut etiam mala cydonia concisa, nucleis exemtis, aut gallam, aut panniculos linteos, aut mora immatura candida in sole prius arefacta, aut lentiscum, aut terebinthum, aut oenanthen, tenera etiam rubi folia, vel buxi comam, vel pseudocyperum appellatam cum flore. Sunt etiam,

προεξηραμένας ἐν ἡλίῳ ὡσαύτως σκευάζουσιν[7]. Ἄλλοι δὲ ταυρείαν κόλλαν, οἱ δὲ ἔρια οἰσυπηρὰ τραχέα, πίσσῃ ἢ μέλιτι δεύσαντες, ὁμοίως σκευάζουσι· χρῆσις δὲ πάντων πεποίηται εἰς τὰ ἀντισπόδια[8].

Κεφ. πζ'. [Περὶ κεκαυμένου χαλκοῦ.] Ὁ δὲ κεκαυμένος χαλκός ἐστι καλὸς ὁ ἐρυθρὸς καὶ ἐν τῇ τρίψει κινναβαρίζων· ὁ δὲ μέλας πλέον ἢ δεῖ κέκαυται. Σκευάζεται δὲ ἐκ τῶν ἥλων τῶν λελυμένων πλοίων, συντιθεμένων ἐν ὠμῇ χύτρᾳ, ὑποπασσομένου θείου μεθ' ἁλῶν ἴσων, καὶ ἐπιπασσομένων ἐναλλάξ· πωμασθεῖσα δὲ ἡ χύτρα καὶ ὑποχρισθεῖσα[9] πηλῷ κεραμικῷ, δίδοται εἰς κάμινον, ἄχρις οὗ τελείως ὀπτηθῇ· οἱ δὲ ἀντὶ τοῦ θείου καὶ τῶν ἁλῶν στυπτηρίαν παρεμπάσσουσιν· ἔνιοι δὲ δίχα τοῦ θείου καὶ τῶν ἁλῶν συνθέντες ἐν χύτρᾳ, καίουσιν ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας· οἱ δὲ τῷ θείῳ μόνῳ χρῶνται, ἀπασβολοῦνται μέντοι· ἄλλοι δὲ χρίοντες τοὺς ἥλους σχιστῇ στυπτηρίᾳ μετὰ θείου καὶ ὄξους, καί-

7) Cod. X. his addit: τούτων ὁποτέρῳ πληρώσας χύτραν ὠμὴν καὶ καύσας ἐν καμίνῳ, ἀποτεφρώσεις εἰς σποδιάν.

8) Ultima habet Ald., ad notha amandavit Asulan., revocavit iterum Sarac., quasi e Goupyl., qui πάντων τῶν εἰρημένων scribit.

9) Sambuc. περιπλασθεῖσα.

qui ficulneos ramulos in sole antea siccatos eodem modo praeparent: alii taurinum gluten, alii succidas lanas asperas, pice aut melle imbutas. Usus autem omnium est vice cinerum metallicorum.

Cap. LXXXVII. [*De aero usto.*] Aes ustum probatur rubrum, et quod, dum teritur, colore cinnabarim imitatur, nigrum plus iusto exustum est. Fit autem e clavis dissolutarum navium, in fictili crudo compositis, substrato sulfure cum pari salis pondere, et iisdem vicissim insparsis. Olla operculata etiam, circumlito luto figulari ostio, inditur fornaci, donec figlinum plane percoquatur. Alii pro sulfure et sale alumen inspergunt. Quidam sine sulfure et sale compositos in olla clavos ad multos dies urunt. Alii solo sulfure utuntur, sed (clavi sic usti) fuligine inficiuntur. Alii oblitos scissili alumine clavos, additis sulfure et aceto, in fictili crudo cremant.

ουσιν ἐν ὠμῇ χύτρᾳ· ἄλλοι δὲ ἐν χαλκῇ χύτρᾳ ὄξει καταῤῥαίνοντες αὐτοὺς, οὕτως ὀπτῶσι· μετὰ δὲ τὸ καῆναι, πάλιν τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν ἐπὶ τρὶς, ἔπειτα ἀποτίθενται· πρωτεύει δὲ ὁ ἐν Μέμφιδι καιόμενος, ἔπειτα ὁ ἐν Κύπρῳ. Δύναται δὲ στύφειν, ξηραίνειν, λεπτύνειν, καταστέλλειν, ἐπισπᾶσθαι, ἀνακαθαίρειν, ἕλκη ἀπουλοῦν[10]*, σμήχειν τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς, τήκειν τὰ ὑπερσαρκοῦντα, νομὰς ἱστᾷν· κινεῖ δὲ καὶ ἐμέτους μεθ' ὑδρομέλιτος ποθεὶς, ἢ ἐκλιχθεὶς σὺν μέλιτι*[11]*· πλύνεται δὲ ὡς ἡ καδμεία, τετράκις τῆς ἡμέρας ἀλλασσομένου τοῦ ὕδατος, ἄχρι μηδεμία ἐφίστηται λάμπη*[12]*· καὶ ἡ σκωρία δὲ αὐτοῦ, ὡσαύτως πλυνομένη, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν, ἀσθενεστέραν μέντοι.*

Κεφ. πη'. [Περὶ ἄνθους χαλκοῦ.] Χαλκοῦ δὲ ἄνθος, ὅ τινες τῶν παλαιῶν ἥλων ψῆγμα ἐκάλεσαν, ἄριστόν ἐστι τὸ εὔθρυπτον[13] *καὶ κατάπυῤῥον ἐν τῷ λεαίνεσθαι, κεγχροειδὲς*

10) Sic Goupyl. et Sarac.; *διαπουλοῦν* Ald., Asulan., Marcell. et Cornar.

11) Ald. et sequ. editt. addunt *ἢ διαχριόμενος*, quod cum iam Marcellum offenderet, ipse *διακλυζόμενος* potius legendum esse suasit. Sed deest istud in Serap. et codicibus vetustis.

12) Non opus est, cum Cornaro voculam hanc mutare. *Λάμπη γὰρ λέγεται τὸ ἐφιστάμενον τῆς δεδολωμένης οἴνης ἐν τῷ ὄξει.* Erotian. glossar. p. 238. *Franz.*

13) Cod. X. *εὔθραυστον.*

Alii denique in aenea olla aceto aspersos urunt, dein iterum ac tertio idem faciunt, posteaque recondunt. Principem locum obtinet, quod in Memphide combustum est, proximum, quod in Cypro. Efficax est ad astringendum, siccandum, extenuandum, reprimendum, attrahendum, repurgandum, ulcera cicatricibus obducenda, vitia oculorum exterenda, ad carnes liquandos excrescentes, et ulcera depascentia coërcenda. Facit et vomitiones ex hydromelite potum, aut cum melle delinctum. Lavatur autem, ut cadmia, mutata quater per diem aqua, donec nullae sordes supernataverint. Quin et aeris scoria, simili modo lota, eamdem quoque vim, sed imbecilliorem, obtinet.

Cap. LXXXVIII. [*De flore aeris.*] Flos aeris, quem nonnulli veterum clavorum ramentum vocant, optimus est, facilis comminutu, et, dum teritur, valde ru-

τε τῷ ῥυθμῷ[14], καὶ βραχὺ, καὶ βαρὺ, καὶ μέσως στίλβον [καὶ ἐπιστύφον][15]· ἔτι δὲ ῥινισμάτων χαλκοῦ ἀμέτοχον, οἷς δολοῦται· ἐλέγχεται δὲ πλατυνομένων αὐτῶν ταῖς τῶν ὀδόντων ἐπερείσεσι. Γίνεται δὲ οὕτως· ὅταν ἐν μεταλλικαῖς χώναις τακεὶς ὁ χαλκὸς εἰς τὰς δεξαμενὰς καταῤῥυῇ διὰ τῶν ἠθμῶν τῶν διηκόντων σωλήνων, διακαθαίροντες τὴν ἀκαθαρσίαν οἱ πρὸς τούτοις ὄντες, ὕδωρ ἐπιχέουσιν ἀκραιφνέστατον αὐτῷ, ψύξαι προαιρούμενοι. Ὑπὸ οὖν τῆς αἰφνιδίου πυκνώσεως καὶ συναγωγῆς ὥςπερεὶ ἐκπτύεται καὶ ἐπανθεῖ τὸ προειρημένον· στύφει δέ καὶ τοῦτο καὶ καταστέλλει τὰς ὑπεροχάς· καὶ σμήχει τὰ ταῖς κόραις ἐπισκοτοῦντα, δάκνον ἱκανῶς· ἔστι δὲ καὶ πάχους ἀγωγὸν, τετρωβόλου πλῆθος διδόμενον· ἐκτήκει δὲ καὶ τὰ ἐν μυκτῆρσι σαρκώματα, καὶ δακτυλίων ἐξανθήματα σὺν οἴνῳ στέλλει· καὶ πρὸς δυςκώφους χρονίους τὸ λευκὸν ἐμφυσᾶται διὰ σίφωνος λεῖον·

14) Minus suspecta mihi haec vox est, quam Saraceno, namque σχῆμα, τύπον et λόγον significare ῥυθμόν, magis etiam formam ionicam ῥυσμόν, testantur Eustathius aliique lexicographi.

15) Uncinis inclusum habet Ald., sed deest in Serap., nec huc pertinet.

fus, milio similis, quoad (particularum) modulum, nisi quod hae breviores sint, ponderosus, mediocriter splendens [ac astringens:] quique nil scobium aeris continet, quibus adulterari solet. Sed eo fraus deprehenditur, quod scobs illa dentium pressu dilatatur. Fit autem ille, cum aes in fornacibus metallicis fusum in receptacula delapsum fuerit per cola tubulorum ad ea pertinentium. Tum enim ii, qui repurgandis metallorum inquinamentis praefecti sunt, aquam purissimam aeri affundunt, eius refrigerandi gratia. Hac vero repentina densatione et concretione velut exspuitur et emicat flos antedictus. Astringit is et excrescentia cohibet, deterget, quae pupillis caliginem offundunt, sed magnopere mordet. Quaternûm etiam obolorum pondere datur, ut crassos educat humores: absumit narium carnosa vitia, cohibet quoque cum vino applicatus exanthemata ad anum. Candidus autem contra diuturnas aurium gravitates tritus, in eas per fistulam flatu

στέλλει δὲ καὶ κιονίδας καὶ παρίσθμια, λεῖον σὺν μέλιτι προςαπτόμενον.

Κεφ. πθ'. [Περὶ λεπίδος.] Λεπὶς δὲ ἡ μὲν ἐκ τῶν κυπρίων χαλκουργικῶν ἥλων παχεῖα, καλουμένη δὲ ἡλῖτις, καλή[16]· φαύλη δὲ ἡ ἐκ τοῦ φαύλου χαλκοῦ, ἢ ἐκ τοῦ λευκοῦ[17], λεπτὴ καὶ ἀσθενὴς ὑπάρχουσα· ἣν ἀποδοκιμάζομεν, ἐγκρίνοντες τὴν παχεῖαν καὶ ἔγκιῤῥον, καὶ ὄξους ἐπιῤῥαινομένου ἰουμένην. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν[18], σταλτικὴν, λεπτυντικὴν, νομῶν ἐφεκτικήν, [σηπτικὴν,] ἀπουλωτικήν· πινομένη δὲ μετὰ μελικράτου ὕδωρ ἄγει· τινὲς δὲ φυρῶντες αὐτὴν μετ' ἀλεύρου, ἐν καταποτίῳ διδόασι· μίγνυται δὲ καὶ ταῖς ὀφθαλμικαῖς δυνάμεσι· ξηραίνει γὰρ τὰ ῥεύματα, ἀποτήκουσα καὶ τὰ βλέφαρα τὰ τραχέα[19]. Πλύνεται δὲ οὕτως· καθάρας τῆς ξηρᾶς λεπίδος ἡμιμναῖον, βάλε εἰς θυΐαν μεθ' ὕδατος διαυγοῦς, καὶ συνταράξας τῇ χειρὶ ἐπιμελῶς, ἄχρις οὗ ὑποστῇ ἡ λεπὶς, ἀφαίρει τὰ ἐφεστῶτα[20], ἀποχέας τε τὸ

16) Sic Ald.; ἐκ τῶν κυπρίων μετάλλων καλουμένη δὲ ἡλῖτις καλή Asulan.
17) Sic Ald.; φαύλη δὲ ἐκ τοῦ χαλκοῦ λευκοῦ Asulan.
18) Hoc in Ald. et Serap. et Galen.; omisit Asulan. et sequ.
19) Sic ponenda verba e Serap. et Sambuci cod.; ξηραίνει γὰρ τὰ βλέφαρα τὰ τραχέα, ἀποτήκουσα καὶ τὰ ῥεύματα vulgo.
20) E Serap. correxi vulg. ὑφεστῶτα, sicut iam Sarac. auguratus est.

impellitur: reprimit et uvulam ac tonsillas, farina eius cum melle admota.

Cap. LXXXIX. [*De squama aeris.*] Squama cypriarum officinarum clavis excussa commendatur, quae crassa est, helitis nominata: at vitiosa habetur, quae e vili aere eoque, quod album est, decutitur, quippe quae tenuis sit ac invalida. Hanc ideo damnamus: illam vero seligimus, quae crassa est et fulva, acetoque aspersa aeruginem contrahit. Vim habet astringentem, reprimentem, attenuantem, depascentia ulcera cohibentem, [putredini faventem] et cicatrices inducentem. Pota ex aqua mulsa aquosa subducit. Nonnulli cum farina subactam exhibent in catapotio. Additur et ad oculorum medicamenta: siquidem fluxiones exsiccat, et scabrities palpebrarum consumit. Lavatur autem hoc modo: Siccae aeris squamae expurgatae minam dimidiam cum aqua limpida

ὕδωρ, ἐπίχει ὀμβρίου ὕδατος κοτύλην α΄[21], πλατείᾳ τε τῇ χειρὶ τρίβε εὐτόνως ἐν τῇ θυίᾳ, οἱονεὶ ἀποψήχων[22]· ἐπὰν δὲ ἄρξηται ἀνιέναι τινὰ γλισχρότητα, κατὰ μικρὸν ὕδωρ προσεπίχει ἄχρι κοτύλων ς΄[23], τρίβων εὐτόνως· ἀναλαβών τε τὴν λεπίδα τῇ χειρὶ, ὡς πρὸς τὸ πλευρὸν τῆς θυίας, τρίβε εὐτόνως· καὶ ἐξιπώσας ἀνελοῦ τὸ ἀποῤῥυὲν εἰς πυξίδα ἐρυθροῦ χαλκοῦ· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ὥςπερ ἄνθος τῆς λεπίδος καὶ εὔτονον τῇ δυνάμει, καὶ εὔθετοῦν[24] εἰς τὰ ὀφθαλμικά· τὸ δὲ λοιπὸν ἄτοπον[25]· καὶ τὸ καταλειφθὲν δὲ ὁμοίως πλύνων, ἀναιροῦ, μέχρις ἂν μηδεμίαν γλισχρότητα ἀποκρίνῃ· τὸ δὲ λοιπὸν σκεπάσαντα δεῖ ὀθονίῳ ἐᾶσαι ἀκίνητον ἐπὶ δύο ἡμέρας, εἶτα ἀποχέαντας τὸ ἐφεστηκὸς ὕδωρ καὶ ξηράναντας, ἀποτίθεσθαι εἰς πυξίδα· ἔνιοι δὲ καὶ ταύτην πλύναντες, ὡς τὴν καδμείαν ἀποτίθενται.

21) Sic Serap., Ald. et Asulan.; *κύαθον* primus Cornar., dein Goupyl. et Sarac.

22) Goupyl. primus recte sic, loco vulg. *ἀποψύχων*.

23) Vid. n. 21.

24) Vulgo *εὐτονοῦν*, manifesta menda.

25) Sic Ald., Asulan. et Cornar.; *ἄτονον* Goupyl. et Sarac.

in pilam coniicito, et manu diligenter misceto, donec squama subsederit: quae superstant, abiicito, et, effusa priore aqua, pluviae heminam unam affundito: tumque diducta manu squamam, quasi destringenda sit, vehementer in mortario confricato. Cum vero coeperit lentorem quendam remittere, paullatim aquam ad sex heminas usque superinfundito, valide interim terens: deinde manu squamam ad latus mortarii convertito, ibique fortiter apprimito: et expressum humorem, qui defluxerit, pyxide ex aere rubro facta excipito. Hoc enim est veluti flos squamae, valens viribus et ad oculorum medicamenta idoneum: quod reliquum est, ineptum censetur. Attamen et quod relictum est, similiter lavato, donec nullum prorsus lentorem ex se remittat, tandemque opertum linteolo ad biduum conquiescere sinito: postmodum diffusa exstante aqua, reliquum siccatum pyxide recondito. Sed et hoc nonnulli cadmiae instar elotum reponunt.

Κεφ. ϛ΄. [*Περὶ λεπίδος στομώματος.*] Λεπίδος δὲ στομώματος δύναμίς ἐστιν ἡ αὐτὴ τῇ τοῦ χαλκοῦ λεπίδι· καὶ πλύσις καὶ ἀπόθεσις ὁμοία· ἐν μέντοι τῷ τὴν κοιλίαν καθαίρειν λείπεται τῆς τοῦ χαλκοῦ.

Κεφ. ϛα΄. [*Περὶ ἰοῦ ξυστοῦ.*] Ἰὸν δὲ ξυστὸν οὕτω σκευαστέον· εἰς πιθάκνην ἢ ἄλλο ὅμοιον ἀγγεῖον ἐγχέας δριμύτατον ὄξος, ἐπικατάστρεψον χαλκοῦν ἀγγεῖον, καλὸν μὲν, εἰ καμαροειδές· εἰ δὲ μή γε, ἰσόπεδον· ἔστω δ᾽ ἐσμηγμένον καὶ διαπνοὴν μηδεμίαν ἔχον· διὰ δὲ ἡμερῶν δέκα ἀναιρούμενος τὸ πῶμα, ἀπόξυε τὸν ἐπιτρέχοντα ἰόν· ἢ λεπίδα ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιήσας χαλκοῦ, ἐγκρέμασον εἰς τὸ ἀγγεῖον, ἵνα μὴ ψαύσῃ τοῦ ὄξους· καὶ διὰ τῶν ἴσων ἡμερῶν ἀπόξυε· ἢ εἰς τὰ στέμφυλα μὴ[26] πρόσφατα ὄντα ὀξίζοντα ἐγκρύψας μᾶζαν ἢ λεπίδα μίαν, ἢ καὶ πλείονας, ὡσαύτως ἀνάστρεφε· ἔνεστι δὲ καὶ ἐκ ῥινισμάτων ποιῆσαι ἢ λεπίδων, αἷς περιεχόμενα τὰ χρυσᾶ πέταλα ἐλαύνεται, ἐάν τις, αὐτὰ ἐπιῤῥαίνων ὄξει, ἀνακινῇ[27] τρὶς ἢ τετράκις, ἄχρις ἂν παντελῶς ἰω-

26) Hermol. et Goupyl. *μή* in cod. omissum habuerunt.

27) Cod. X. *στρέφῃ*.

Cap. XC. [*De squama chalybis.*] Squamae chalybis eadem vis est. Simili quoque modo lavatur ac reconditur, minus vero efficax est ad alvum purgandam.

Cap. XCI. [*De aerugine rasili.*] Aerugo rasilis hoc modo paratur: In cadum aut aliud simile vas acetum quam acerrimum infundito, atque illi superponito inversum vas aeneum, maxime fornicatum, sin minus, planum. Sit vero id probe detersum, nullumque habeat spiraculum. Post decem dies, sublato operculo, aeruginem inhaerentem deradito. Aut ipsam aeris laminam in vase super acetum ita suspendito, ut ne ipsum attingat: et totidem post dies radito. Aut massulam seu lamellam aeris unam pluresve vinaceis, non recentibus, sed acescentibus, condito ac similiter invertito. Quin etiam aeruginem facere licet e delimata aeris scobe, nec non et e laminis, quibus interiectae auri bracteae malleo ducuntur, si quis eas aceto respergat et ter quaterve verset, donec omni ex parte aeruginem contraxerint. Tradunt et aeruginis duo

θῇ. Γεννᾶσθαι δέ φασι τοῦτον τὸν ἰὸν καὶ ἐν τοῖς κυπριακοῖς μετάλλοις, τὸν μὲν λίθοις τισὶν ἐπανθοῦντα, ἔχουσι τὸν χαλκόν, τὸν δὲ, ἔκ τινος σπηλαίου στάζοντα ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι· καὶ τὸν μὲν ὀλίγον τε καὶ κάλλιστον εἶναι· τὸν δὲ ἐκ τοῦ σπηλαίου δαψιλῆ μὲν ἐπιῤῥεῖν καὶ εὔχρουν, φαῦλον δὲ ὑπάρχειν, διὰ τὸ πολλοῖς ἀναμεμίχθαι λιθώδεσι. Δολοῦται δὲ καὶ ἄλλοις πολλοῖς μισγόμενος, μᾶλλον δὲ τούτοις· τινὲς μὲν γὰρ κισσήρει, οἱ δὲ μαρμάρῳ, ἄλλοι δὲ χαλκάνθῳ κυκῶσιν αὐτόν· καταληψόμεθα δὲ τὴν μὲν κίσσηριν καὶ τὸ μάρμαρον, διὰ τοῦ νοτίσαι καὶ τὸν ἀντίχειρα τῆς εὐωνύμου χειρὸς, καὶ τῷ ἑτέρῳ προςτρίβειν τι μέρος ἰοῦ· συμβαίνει γὰρ, τὸ μὲν αὐτοῦ διαχεῖσθαι, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς κισσήρεως καὶ μαρμάρου μέρη ἀδιάχυτα μένειν, καὶ τέλος ἀπολευκαίνεσθαι τῇ ἐπιπλέον παρατρίψει καὶ τῇ τοῦ ὑγροῦ παραπλοκῇ[28], οὐ μὴν ἀλλὰ διὰ τῆς καὶ τῶν ὀδόντων ἐπειρέσεως· λεῖον γὰρ ὑποπίπτει καὶ οὐ τραχὺ τὸ ἀμιγές. τὸ δὲ χάλκανθον[29] ἀπελέγχεται τῷ πυρί· εἰ γάρ τις ἐμπάσας[30] τὸν οὐ-

28) Cod. X. παρατροπῇ.
29) Cod. X. χαλκανθῶδες.
30) Sarac. monuit, sic esse legendum loco vulg. ἐμπλάσας.

genera in cypriis fodinis gigni, alterum quidem, quod supra lapides quosdam efflorescit, qui aeris aliquid continent, alterum vero, quod per caniculae aestus e specu quodam exstillat: adduntque, illud paucum optimumque esse, hoc, quod e specu manat, copiosum quidem affluere et boni esse coloris, sed vitiosum, quod lapidosa plura intermixta gerat. Adulteratur aerugo tum aliis multis admixtis, tum vero maxime sequentibus: nonnulli enim pumicem, quidam marmor, alii chalcanthon admiscent. Pumicem autem et marmor deprehendemus, si sinistrae manus pollicem madefaciamus, et altero aeruginis portiunculam illi affricemus. Siquidem, quicquid est aeruginis, dissolvetur, pumicis autem marmorisque partes dissolvi minime poterunt, ac demum crebro affrictu humorisque permixtione inalbescent. Quin et dentium appressu vitium licet deprehendere: quoniam, quae sincera est, laevis occurrit ac sine asperitate. Chalcanthum vero igne

τω δεδολωμένον ἰὸν ἐπὶ λεπίδα ἢ ὄστρακον, καὶ τὸ ἕτερον τούτων ἐπιθήσει ἐν θερμῇ τέφρᾳ ἢ ἐπὶ ἄνθραξι[31], μεταβάλλεται καὶ ἐρυθραίνεται τὸ χαλκανθῶδες, διὰ τὸ φύσει καιόμενον αὐτὸ τοιαύτην ἔχειν χροιάν.

Κεφ. ϛβ. [Περὶ ἰοῦ σκώληκος.] Τοῦ δὲ λεγομένου σκώληκος ἰοῦ δισσὸν εἶδος ὑπάρχει· ὁ μὲν γὰρ ὀρυκτός ἐστιν· ὁ δὲ σκευάζεται οὕτως· εἰς θυΐαν κυπρίου χαλκοῦ, ἔχουσαν δὲ καὶ δοίδυκα ἀπὸ τῆς αὐτῆς πεποιημένον ὕλης, ἐγχέας ὄξους λευκοῦ καὶ δριμέως κοτύλης ἥμισυ, τρίβε ἕως οὗ γλοιωθῇ· εἶτα ἔμβαλλε στυπτηρίας στρογγύλης < α′[32], καὶ ἁλὸς ὀρυκτοῦ διαφανοῦς ἢ θαλασσίου, ὡς ὅτι λευκοτάτου καὶ στερεοῦ, εἰ δὲ μή γε, νίτρου τὸ ἴσον· εἶτα λέαινε ἐν ἡλίῳ, ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασιν, ἕως τῇ μὲν χροιᾷ ἰώδης, τῇ δὲ συστάσει γλοιώδης[33] γένηται· καὶ οὕτως ἀναπλάσας σκώληκας τοῖς ῥοδιακοῖς[34] ὁμοίους, ἀποτίθεσο· ἐνεργὴς δὲ

31) Sambuc. ἀνθρακιᾶς θείης.

32) Omnes consentiunt in hoc pondere, solo Asulano excepto, qui οὐγγίας δ′ ponit.

33) Oribas. et cod. X. addunt: καὶ ῥυπώδης.

34) Suntne ῥοδίδες? Lib. 1. c. 131.

coarguitur. Namque, si laminae aut fictili aeruginem ita adulteratam insperseris, et horum alterutrum ferventi cineri aut prunis imposueris, mutato colore rubescet, quae chalcanthi particeps est: quia id ustum sua natura talem obtinet colorem.

Cap. XCII. [*De aerugine vermiculari.*] Aeruginis, quae vermicularis dicitur, duae sunt species. Quaedam enim fossilis est, altera factitia ad hunc modum: In mortarium cyprii aeris, quod et pistillum ex eadem materia factum habeat, aceti albi aerisque dimidiam heminam infundito teritoque tantisper, donec strigmenti crassitudinem asciscat: dein indito aluminis rotundi drachmam unam cum salis fossilis translucidi aut marini quam albissimi solidique, aut, si hic defuerit, nitri pari pondere: atque in sole, sub aestu ad caniculae ortum, subigito, donec aeruginis colorem strigmentique spissitudinem acquirat, tandemque, ubi in vermiculorum roseis pastillis similium speciem coëgeris, recondito. Efficax autem et

καὶ εὔχρους γίνεται ἄγαν, ἐὰν ὄξους μὲν λάβῃ μέρος ἓν, οὔρου δὲ παλαιοῦ μέρη δύο, τὰ δ᾽ ἄλλα, ὡς προείρηται· τινὲς δὲ τὸν ἀποτετευγμένον ἐν τῷ ξυστῷ κόμμει μίξαντες ἀναπλάσσουσι καὶ πωλοῦσιν[35]*, ὃν παραιτητέον ὡς φαῦλον. Ἔστι δέ τις καὶ ὑπὸ χρυσοχόων γινόμενος ἰὸς, διὰ θυΐας καὶ δοίδυκος κυπρίου χαλκοῦ, ἔτι δὲ οὔρου παιδίου, ᾧ τὸ χρυσίον κολλῶσιν· ἀναλογοῦσι δὲ κοινῶς οἱ προειρημένοι ἰοὶ κεκαυμένῳ χαλκῷ, μᾶλλον δ᾽ ἐῤῥωμένοι περὶ τὴν ἐνέργειαν· ἰστέον δὲ, ὅτι προέχει μὲν αὐτῶν ὁ ὀρυκτὸς σκώληξ, ἐχόμενος δέ ἐστιν ὁ ξυστὸς, εἶτα ὁ σκευαστός· δηκτικώτερος μέντοι καὶ μᾶλλον στύφων οὗτος ὑπάρχει, ὁ δὲ τῶν χρυσοχόων ἀνάλογος τῷ ξυστῷ. Δύναται δὲ πᾶς ἰὸς στύφειν, θερμαίνειν, ἀποσμᾶν τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλὰς καὶ λεπτύνειν, δάκρυον ἄγειν, νομὰς ἴσχειν, τραύματα ἀφλέγμαντα τηρεῖν, ἀπουλοῦν ἕλκη σὺν ἐλαίῳ καὶ κηρῷ· σὺν μέλιτι δὲ ἑψηθέντες, τύλους καὶ τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἑλκῶν ἀνακαθαίρουσιν· ἀμμωνιακῷ δὲ ἀναληφθέντες εἰς κολλύρια, σύριγγας καὶ τύλους*

35) Hoc adest in Ald., omissum ab Asulan. et sequ.

valde boni coloris redditur, si duae partes urinae veteris cum una aceti adiiciantur, et reliqua, uti dictum est, peragantur. Sunt, qui aeruginem rasilem, quae frustrata sit, admixto gummi digerant in pastillos, et ita vendant, sed ut vitiosum repudiandum est. Fit et ab aurificibus aerugo quaedam, qua aurum ferruminant, ducta scilicet urina pueri in mortario cupreo pistilli ope ex eadem materia confecti. Antedictae vero in universum aerugines usto aeri respondent, sed efficacia praestant. Sciendum vero, inter ipsa vermicularem fossilem primas tenere: proximum locum dari rasili, postremum factitiae. Mordacissima tamen haec est, atque magis astringit: at aurificum aerugo rasili respondet. Itaque aeruginis genera omnia astringunt, calefaciunt, oculorum cicatrices exterunt ac attenuant, lacrimas cient, ulcera depascentia sistunt, vulnera ab inflammatione tuentur: ulcera ex oleo ceraque ad cicatricem perducunt: callos et sordida ulcera purgant, cum melle cocta: ammoniaco excepta et collyrii modo in fistulas adacta, earum callos absumunt. Sunt et

ἐκτήκουσι· χρήσιμοι δὲ καὶ πρὸς ἐπουλίδας καὶ τὰς τῶν οὔλων ἐξοχάς· ἱκανῶς δὲ καὶ βλέφαρα λεπτύνουσι, σὺν μέλιτι ἐγχριόμενοι· δεῖ δὲ πυριᾷν μετὰ τὴν ἔγχρισιν σπόγγῳ ἐξ ὕδατος θερμοῦ· ἀναληφθέντες δὲ ῥητίνῃ τερεβινθίνῃ σὺν χαλκῷ[36] ἢ νίτρῳ, λέπρας ἐξάγουσι. Καυστέον δὲ ὃν ἂν ἐθέλῃς ἰὸν οὕτω· θλάσας αὐτὸν εἰς ὁλοσχερέστατα μέρη καὶ τηγάνῳ κεραμέῳ ἐπιθεὶς, ἀπερείσας ἐπ' ἀνθράκων διαπύρων, κίνει, ἕως ἂν μεταβάλλῃ καὶ ὑποσποδίσῃ τῇ χρόᾳ· λοιπὸν δὲ ψύξας[37], ἀποτίθεσο καὶ χρῶ· τινὲς δὲ ἐν ὠμῇ χύτρᾳ καίουσιν αὐτὸν, ὡς προείρηται· οὐκ εἰς τὸ αὐτὸ δὲ πάντοτε καιόμενος μεταβάλλει χρῶμα.

Κεφ. ϛγ'. [Περὶ ἰοῦ σιδήρου.] Ἰὸς δὲ σιδήρου στύφει, ῥοῦν τε γυναικεῖον προστεθεὶς ἴσχει· πινόμενος τε ἀσυλληψίαν ποιεῖ· ἐπιχριόμενος δὲ σὺν ὄξει ἐρυσιπέλατα καὶ ἐξανθήματα[38] ἰᾶται· πρός τε παρωνυχίας καὶ πτερύγια καὶ τραχέα βλέφαρα εὔχρηστος καὶ κονδυλώματα· καὶ οὖλα κρα-

36) Χάλκανθον adhibet auctor euporist. lib. I. c. 128.

37) Cod. X. στέψας.

38) Cod. X. add. ἐνεργῶς.

ad epulidas aliaque gingivarum tubera utilia. Magnopere quoque extenuant palpebrarum crassitiem, cum melle inuncta: verum postquam delibuta sunt loca, foveantur spongia ex aqua calida. Eadem subacta cum resina terebinthina, addito aere aut nitro, lepras tollunt. Ceterum aeruginem, quamcunque velis, uri oportet in hunc modum: Ipsam minutissime tritam fictili patellae, subiectis flagrantibus prunis, imponito, versatoque, donec sese mutet et colorem cinereum quodammodo referat: postea refrigeratam ad usum seponito. Sunt, qui olla cruda eam urant, sicut dictum est: sed non prorsus eumdem undique colorem cremata reddit.

Cap. XCIII. [*De rubigine ferri.*] Rubigo ferri astringit, fluorem muliebrem subdita sistit, potuque conceptionem impedit. Illita ex aceto, erysipelatis et papularum eruptionibus medetur. Perquam utilis est ad paronychias et pterygia, palpebrarum scabrities et condylo-

τύνει, ποδαγρικούς τε ὠφελεῖ ἐπιχριόμενος, καὶ ἀλωπεκίας δασύνει· σίδηρος δὲ πεπυρωμένος ἐνσβεσθεὶς ὕδατι ἢ οἴνῳ καὶ πινόμενος ἁρμόζει κοιλιακοῖς, δυσεντερικοῖς, σπληνικοῖς, χολεριῶσι, καὶ στομάχῳ ἀναλελυμένῳ.

Κεφ. ϛδ'. [Περὶ σκωρίας σιδήρου.] Ἡ δὲ σκωρία τοῦ σιδήρου δύναται, ὅσα καὶ ὁ ἰὸς τοῦ σιδήρου, ἐπ' ἔλαττον δέ. Βοηθεῖ δὲ ἀκονίτῳ, μετ' ὀξυμέλιτος ποθεῖσα.

Κεφ. ϛε'. [Περὶ μολύβδου πεπλυμένου.] Σκευάζεται καὶ ὁ πεπλυμένος μόλυβδος τοῦτον τὸν τρόπον· βαλὼν εἰς μολυβδίνην θυΐαν ὕδωρ, τρίβε μολυβδίνῳ δοίδυκι, ἕως ἂν μελανθῇ τὸ ὕδωρ καὶ γένηται ἰλυῶδες[39], εἶτα διήθει αὐτὸ δι' ὀθονίου, προςεπιχέων τε ὕδωρ, ἵνα πᾶν τὸ διαλυθὲν ὑλισθῇ· καὶ ποίει τὸ αὐτὸ πάλιν, ἄχρις ἂν σοι αὐτάρκως ἔχειν δόξῃ· εἶτα ἐάσας καταστῆναι τὸ πεπλυμένον, ἀποχέας τε τὸ ὕδωρ καὶ ἄλλο ἐπιχέας, πλῦνε, ὡς τὴν καδμείαν, ἄχρις ἂν μηκέτι ἐφίστηταί τις μελανία· ἀναπλάσας δὲ τροχίσκους, ἀποτίθεσο· οἱ δὲ, καθαρὸν μόλυβδον ῥινήσαντες, τρίβουσιν ἐν

39) Primus Marcell. sic scripsit, cum Ald. et Asul. haberent ὑλῶδες, ἢ χυλῶδες, ἢ πηλῶδες. Scrap. *nigrum* et *spissum*.

mata. Gingivas eadem firmat, et podagricis inunctione prodest, et calvities pilis ornat. Vinum et aqua, in quibus candens ferrum restinctum fuerit, potu coeliacis, dysentericis, lienosis, cholera et ventriculo resoluto laborantibus.

Cap. XCIV. [*De scoria ferri.*] Scoria ferri idem potest, quae rubigo, sed efficacia minore. Contra aconiti venenum ex aceto mulso pota opitulatur.

Cap. XCV. [*De plumbo loto.*] Paratur plumbum lotum modo sequenti: In mortarium plumbeum ubi aquam inieceris, pistillo plumbeo terito, usque dum aqua nigrescat et limi modo spissescat. Linteolo dein colato, aquam insuper affundens, quo facilius, quicquid resolutum est, incernatur. Hoc ipsum iterum iterumque facito, donec satis esse videatur. Post, ubi lotum plumbum consederit, priore aqua effusa, novam affundens, ut cadmiam, lavato, dum nigritiae nil amplius supernatet: tandem coactos inde lapillos reponito. Quidam puri plumbi limatam scobem

λιθίνῃ θυΐᾳ δοίδυκι λιθίνῳ, ἢ ἐπιχέοντες ὕδωρ, ταῖς χερσὶ τρίβουσι, καὶ συλλέγοντες τὸ μελαινόμενον[40], ὅπερ ἐάσαντες ὑποστῆναι καὶ ἀποχέαντες, ἀναπλάσσουσιν εὐθέως· τὸ γὰρ ἐφ' ἱκανὸν τριβόμενον γίνεται ψιμυθίῳ ὅμοιον· ἔνιοι δὲ προσεμβάλλουσι τοῖς ῥινίσμασιν ὀλίγην μολύβδαιναν, φάσκοντες, βελτίονα εἶναι τὸν οὕτω πλυνόμενον μόλυβδον. Δύναται δὲ ψύχειν, στύφειν, παρεμπλάττειν, μαλάττειν, πληροῦν τὰ κοιλώματα, στέλλειν τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ῥεύματα, καὶ τὰ ὑπερσαρκοῦντα τῶν ἑλκῶν· ἔστι δὲ καὶ ἴσχαιμος, καὶ πρὸς τὰ ἐν τῷ δακτυλίῳ ἕλκη, κονδυλώματα, αἱμοῤῥοΐδας, μετὰ ῥοδίνου, καὶ τὰ δυςκατούλωτα· καὶ καθόλου ποιεῖ, ὅσα καὶ ἡ σποδὸς, δίχα τοῦ ἐσχαροῦν· ὁ δὲ ἀκέραιος μόλυβδος παρατριβόμενος βοηθεῖ τῇ τοῦ θαλασσίου σκορπίου καὶ δράκοντος πληγῇ.

Κεφ. ϛϛ'. [Περὶ μολύβδου κεκαυμένου.] Καίεται δὲ ὁ μόλυβδος οὕτω· λαβὼν μολύβδου ἐλάσματα ὡς ὅτι λεπτό-

40) Sic e Serap. restituere ausus sum valde corruptum locum, qui in Ald. et sequ. editt. talis est: ἢ ταῖς χερσὶ μεθ' ὕδατος ὑπὸ χεῖρα κατ' ὀλίγον ἐπιχέοντες τὸ μελαινόμενον. Quod Sarac. ita curare studuit: τοῦ ὑπὸ χεῖρα κατ' ὀλίγον ἐπιχέοντος τὸ ὕδωρ οὕτω μελαινόμενον. Utra magis placeat scriptura, in discrimine est.

mortario pistilloque lapideis terunt, aut, superfusa aqua, manibus ita subigunt, ut id, quod nigrescit, colligant: id ubi subsederit, effusa aqua, in pastillos statim formant. Nam, quod diutius conteritur, cerussae simile evadit. Alii elimatae scobi plumbaginis pauxillum addunt, asserentes, elotum ita plumbum praestantius reddi. Potest autem refrigerare, astringere, cutem obducere, mollire, cava explere, sistere oculorum fluxiones et ulcerum excrescentias. Sanguinem quoque sistit, ac prodest contra ani ulcera, condylomata et haemorrhoïdas, ex rosaceo: item ad ea, quae aegre cicatricem ducunt. Denique praestat ea, quae et cinis metallorum, nisi quod crustas haud inducat. Ceterum sincerum plumbum affrictu marini scorpionis draconisque ictibus praesidio est.

Cap. XCVI. [*De plumbo usto.*] Uritur plumbum sic: Sumito plumbi laminas quam minutissimas et novae

τατα, ἐπίθες εἰς καινὴν λοπάδα, καὶ ἐπιπάσας θεῖον, πάλιν ἕτερα ἐπίθες πέταλα, καὶ θεῖον ἐπίπασσε, καὶ πάλιν ἕτερα, καὶ τοῦτο ποίει, ἄχρις ἂν πληρώσῃς τὴν λοπάδα, εἶτα ὑπόκαιε· ἀναφθέντος δὲ τοῦ μολύβδου, κίνει σιδήρῳ, ἄχρις ἂν ἀποτεφρωθῇ τελέως, καὶ μηδὲν ἐντρέχῃ ἀκαὲς μολυβδῶδες[41]· καὶ ἀναιροῦ, σκεπάσας τοὺς ῥώθωνας· βλαβερὰ γὰρ ἡ ἀποφορά. Ἢ ῥινίσματα μολύβδου βαλὼν μετὰ θείου εἰς λοπάδα, οὕτω καῖε, οἱ δὲ, εἰς χύτραν ὠμὴν βαλόντες τὰ πέταλα, ὡς εἴρηται, καμίνῳ ἐντιθέασιν ἢ ἐπ᾽ ἐσχάρας, περιπλάσαντες τὸ πῶμα, καὶ ὀλίγην δόντες ἀναπνοὴν, καίουσιν. Οἱ δὲ ψιμύθιον παρεμπάσσουσιν ἀντὶ τοῦ θείου, ἢ κριθάς. Οἱ δὲ, ἀκεραίους τὰς λεπίδας ἐπιθέντες, ὀξεῖ πυρὶ χρῶνται[42], καὶ κινοῦσιν ἐπιτεταμένως σιδηρίῳ, ἄχρις ἂν ἐκτεφρωθῇ· ἔστι δὲ δυσχερὴς ἡ τοιαύτη καῦσις· καὶ ἐπιπλέον δὲ καεὶς, οὕτω λιθαργύρου λαμβάνει τὸ χρῶμα. Ἡμῖν μέντοι ἀρέσκει ἡ πρώτη καῦσις· δεῖ δὲ πλύνειν αὐτὸν, ὡς τὴν καδμείαν, καὶ

41) Sic Ald.; *καὶ μηδὲν ἔχῃ μολιβδῶδες* Asulan. et sequ.; *μηδενὸς ἐντρέχοντος μολιβδώδους* Lacuna.

42) Sic, exemplaria probatissima sequentes, Marcell. et Sarac.; quam scripturam confirmat Serap. *ἐπιθέντες ὄξει, πυρὶ χρῶνται* Ald., Asulan., Cornar. et Goupyl.

patinae imponito ac sulfur inspergito, rursumque laminas alias addito, ac sulfur itidem inspergito, et ita vicissim tum laminas tum sulfur insternito, donec vas expleveris, dein autem succendito. Flagrans plumbum ferrea rude versato, usque dum perfecte redigatur in cinerem, nihilque intercurrat, quod, ustionis expers, plumbi similitudinem habeat. Tum demum obstructis naribus tolle, quoniam halitus plumbi noxius est. Aut scobem plumbi delimatam cum sulfure indito patellae, atque sic urito. Alii laminas crudo fictili, uti dictum est, inditas imponunt fornaci, aut (collocant) super foco ardenti, operculo circumlito et exili dato spiramento, atque sic urunt. Non desunt, qui pro sulfure cerussam intersternant aut hordeum. Alii, postquam sinceras laminas imposuerunt, acri igne utuntur, et baculo ferreo vehementer agitant, donec in cinerem solvantur. Sed difficilis est huiusmodi ustio, et dum amplius urantur, lithargyri colorem contrahunt.

ἀποτίθεσθαι. *Δύναμιν* δὲ ἔχει, ἣν καὶ ὁ πεπλυμένος μόλυβδος, εὐτονωτέραν δὲ μᾶλλον.

Κεφ. ϛζ'. [*Περὶ σκωρίας μολύβδου.*] Σκωρία μολύβδου ἀρίστη ἐστὶν ἡ ψιμυθιοφανὴς, πυκνὴ καὶ δύςθραυστος, μηδὲν ἔχουσα μολυβδῶδες, μηλινοειδὴς[43] τῷ χρώματι καὶ ὑελίζουσα· δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῷ κεκαυμένῳ μολύβδῳ, στύφουσα μᾶλλον· πλύνεται δὲ ἐν θυΐᾳ, ἐπιχεομένου ὕδατος, καὶ ἀποχεομένου τοῦ ἐφισταμένου μηλίνου χρώματος· πολλάκις τε τοῦτο γίνεται, ἄχρις ἂν ἀναλωθῇ ἡ σκωρία· τό τε λοιπὸν ἐάσαντες ὑποστῆναι αὐτὴν ἀποχέομεν τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτως ἀναπλάσσομεν.

Κεφ. ϛη'. [*Περὶ τοῦ μολυβδοειδοῦς λίθου.*] Καὶ ὁ μολυβδοειδὴς δὲ λίθος ἀνάλογον ἔχει τὴν δύναμιν τῇ σκωρίᾳ· πλύνεται δὲ ὁμοίως.

Κεφ. ϛθ'. [*Περὶ στίμμεως.*] Στίμμι δὲ κράτιστόν ἐστι τὸ στιλπνότατον καὶ λαμπυρίζον, ἐν τῇ θραύσει[44] πλα-

43) Cum Sarac. in notis loco vulg. *μηλοειδής* posui.
44) Sambuci cod. male *καύσει*.

Nobis tamen magis placet prima urendi ratio. Debet vero plumbum ustum lavari, sicut cadmia, atque ita reponi. Ceterum vim habet eamdem, ac plumbum elotum, sed efficaciorem.

Cap. XCVII. [*De scoria plumbi.*] Scoria plumbi optima est, quae cerussae similis, densa est et fractu contumax, nihil plumbosi habens, quaeque ad luteum colorem vergit, ac vitrum imitatur. Eadem, quae plumbum crustum, potest, sed magis astringit. Lavatur in mortario, affusa aqua, et refusa summa aquae parte, quae luteum traxerit colorem. Iteratur id saepius, donec scoria absumta fuerit. Tandem, ubi subsederit, effusa aqua, dividitur in pastillos.

Cap. XCVIII. [*De lapide plumbario.*] Lapis plumbarius vim habet scoriae finitimam: lavatur eodem quoque modo.

Cap. XCIX. [*De Stibio.*] Stibium optimum est splendidissimum et radians, dum frangitur, glebosum, ni-

κᾶδες, μηδὲν ἔχον γεῶδες[45] ἢ ῥυπαρὸν, εὐχερῶς[46] δὲ θλώμενον· τοῦτο οἵ μὲν στίβι, οἵ δέ πλατυόφθαλμον, οἵ δὲ λάρβασον, οἵ δὲ γυναικεῖον, οἵ δὲ χαλκηδόνιον[47] ἐκάλεσαν. Δύναμιν δὲ ἔχει ἐμπλαστικὴν, στυπτικὴν, ψυκτικὴν, σταλτικὴν τῶν ὑπερσαρκούντων, ἀπουλωτικὴν ἑλκῶν καὶ καθαρτικὴν ῥυπαριῶν καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἑλκῶν· ἐπέχει δὲ καὶ τὰς ἐκ μήνιγγος αἱμοῤῥαγίας· καὶ καθόλου δὲ ἐμφερής ἐστιν ἡ δύναμις αὐτοῦ τῷ κεκαυμένῳ μολύβδῳ· ἰδίως δὲ τὰ κατακαύματα οὐκ ἐᾷ ἐσχαροῦσθαι, σὺν στέατι καταχρισθὲν νεαρῷ· καὶ ἀπουλοῖ τὰ ἐσχαροῦντα, κηροῦ καὶ ὀλίγου ψιμυθίου μιγέντων. ὀπτᾶται δὲ στέατι περιπλασθὲν καὶ ἐγκρυβὲν εἰς ἄνθρακας, ἄχρις ἂν ἀνθρακωθῇ τὸ στέαρ· ἐξαιρεθὲν δὲ σβέννυται γάλακτι ἀῤῥενοτόκου γυναικὸς, ἢ οἴνῳ παλαιῷ· καίεται δὲ ἐπ' ἀνθράκων ἐπιτεθὲν καὶ ἐμφυσηθὲν ἄχρι πυρώσεως· ἐὰν γὰρ ἐπιπλέον καῇ, μολυβδοῦται· πλύνεται δὲ, ὡς ἡ καδμεία καὶ ὁ χαλκὸς κεκαυμένος[48]· ἔνιοι δὲ ὁμοίως τῇ τοῦ μολύβδου πλύνουσι σκωρίᾳ.

45) Marcell. legit *γλοιῶδες*: cum nostra tamen lectione et natura, et Serap. consentiunt. 46) Sambuc. *εὐθέως*.
47) Duo postrema synonyma Asulan. ad notha amandavit.
48) *Κεκαυμένος* addidi e Serap.

hil terreni aut sordidi habens et fractu facile. Hoc nonnulli stibi, alii platyophthalmon, larbason alii, aut muliebre et chalcedonium vocant. Vis eius est cutem obducendi, astringendi, refrigerandi, carnes luxuriantes coërcendi, ulcera ad cicatricem perducendi, sordes et ulcera oculorum expurgandi. Sistit et sanguinem e meninge profluentem; generatim vero vis plumbo usto proxima est. Peculiariter vero ambustas partes crustis obduci prohibet, cum adipe recenti illitum. Quae vero crustam contraxere, ad cicatrices perducit, additis cera et exigua cerussa. Torretur autem farina subacta circumlitum et carbonibus obrutum, donec crusta in carbonem abierit: exemptumque restinguitur mulieris lacte, quae marem pepererit, aut vino vetere. Uritur vero prunis impositum sufflatumque, quoad ignescat: si enim ulterius uratur, plumbi instar semet habet. Lavatur autem cadmiae et aeris usti modo: nonnulli et sicut scoriam plumbi eluunt.

Κεφ. ρ'. [*Περὶ μολυβδαίνης.*] *Μολύβδαινα* δὲ ἀρίστη ἐστὶν ἡ λιθαργυροφανὴς, ξανθὴ, ὑποστίλβουσα καὶ κιῤῥὰ ἐν τῷ λειοτριβεῖσθαι, ἑψηθεῖσά τε ἐλαίῳ ἡπατοειδὴς τῷ χρώματι γίνεται· ἡ δὲ ἀερίζουσα ἢ μολυβδόχρους φαύλη· γεννᾶται δὲ ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ· ἔστι δέ τις καὶ ὀρυκτὴ κατὰ Σεβαστὴν[49] καὶ Κώρυκον εὑρισκομένη· καὶ ταύτης ἐστὶ βελτίων ἡ μὴ σκωριοειδὴς, μηδὲ λιθώδης, ξανθὴ δὲ καὶ στίλβουσα. *Δύναμιν* δὲ ἔχει ὁμοίαν λιθαργύρῳ καὶ σκωρίᾳ μολύβδου, πλύσιν δὲ καὶ καῦσιν τὴν αὐτήν· μίγνυται δὲ ἐπιτηδειότερον αὕτη, καὶ ταῖς λιπαραῖς καὶ ἀνεπιδέτοις[50] ἐμπλάστροις χρησίμως, οὖσα σαρκωτικὴ καὶ ἀπουλωτική· ταῖς μέντοι κολλητικαῖς καὶ σμηκτικαῖς οὐχ ἁρμόζει δυνάμεσιν.

Κεφ. ρα'. [*Περὶ σκωρίας ἀργύρου.*] Ἡ δὲ τοῦ ἀργύρου σκωρία καλεῖται ἕλκυσμα[51] ἢ ἔγκαυμα, τὴν αὐτὴν δὲ

49) Sic scribendum esse, non *Σεβάστειαν*, ut vulgo, patet e Joseph. antiqu. iud. lib. 16. c. 4. et Steph. Byzant. v. *Ἐλαιοῦσσα· νῆσος Κιλικίας, μετὰ τὸν ἤπειρον, ἡ νῦν Σεβαστὴ, πρὸς τῷ Κωρύκῳ.* Alibi, v. *Σεβαστὴ*, verius *χεῤῥόνησος* dicitur.

50) Sic legit Plin. 34, 53.; unde Cornar., Dalechamp. et Sarac. vulgaris scripturae *ἀνεπιδήκτοις* emendationem duxerunt.

51) Marcell. primus e Plin. 33, 35. correxit *ἔγκλυσμα*, quod Ald. et Asulan. habent. *Ἕλκυσμα* etiam dicitur Galeno fac. simpl. lib. 9. p. 236., Oribasio et Aëtio.

Cap. C. [*De Galena.*] Galena optima est lithargyro similis, flava, modice splendens, ac dum teritur fulva, quaeque cocta in oleo hepatis colorem adipiscitur. Vitiosa, quae aëreum aut plumbeum habet colorem. Gignitur in auri argentique fornacibus. Est et fossilis quaedam, quae ad Sebasten et Corycum reperitur: ac in eo genere probatur magis, quae neque scoriae speciem prae se fert, neque lapidosa est, sed flava ac nitens. Vim habet lithargyro et scoriae plumbi similem, sed et uritur lavaturque simili modo. Miscetur aptius cum emplastris pinguibus et quae haud alligantur, cum carnes generet, et cicatrices inducat. At vero glutinantibus detergentibusque compositionibus minime convenit.

Cap. CI. [*De scoria argenti.*] Argenti scoria, quae helcysma seu encauma vocatur, eamdem, quam galena,

ἔχει δύναμιν τῇ μολυβδαίνῃ· ὅθεν ἐμπλάστροις φαιαῖς μίγνυται καὶ ἀπουλωτικαῖς, στυπτικὴ οὖσα καὶ ἐμπλαστική[52].

Κεφ. ρβ'. [Περὶ λιθαργύρου.] Λιθάργυρος, ἡ μέν τις ἐκ τῆς μολυβδίτιδος καλουμένης ἄμμου γεννᾶται, χωνευομένης ἄχρι τελείας ἐκπυρώσεως, ἡ δ' ἐξ ἀργύρου, ἡ δ' ἐκ μολύβδου. Διαφέρει δὲ ἡ ἀττική· δευτερεύει δὲ ἡ ἱσπανή· μεθ' ἃς ἡ ἐν Δικαιαρχίᾳ τῆς Καμπανίας[53] καὶ Σικελίᾳ[54]· πλείστη γὰρ ἐν τοῖσδε τοῖς τόποις γεννᾶται, μολυβδίνων ἐλασμάτων ἐκφλογουμένων· καλεῖται δὲ ἡ μὲν ξανθὴ καὶ στίλβουσα χρυσῖτις· ἥτις ἐστὶ κρείττων· ἡ δὲ ἐν Σικελίᾳ ἀργυρῖτις, ἡ δ' ἐκ τοῦ ἀργύρου Λαυρῖτις[55]. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, μαλακτικὴν, κοιλωμάτων πληρωτικὴν, σταλτικὴν τῶν ἐκσαρκούντων καὶ ἀπουλωτικὴν, ψυκτικὴν, παρεμπλαστικήν. Καύ-

52) Vulgo *ἐπισπαστική*, cui quidem favet Serapion, cuius interpres *attrahens* habet: sed refragantur natura ipsa, Galenus et Aëtius.

53) Recte monente Sarac. sic legendum, loco vulg. *καὶ ἐν Καμπανίᾳ*, cum Dicaearchia (Puteoli) oppidum sit Campaniae. Plin. 3, 9. Strab. lib. 5. p. 194.

54) Ald. addit: *καὶ Ποντεόλοις καὶ Βαίαις*, librarii certe additamentum.

55) Fallopius suasit loco vulg. *Καλαυρῖτις*. Namque, etsi Strabonis aetate iam defecissent *τὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν Ἀττικῇ*, quae in Laurio promontorio culta fuerant, recoxerunt tamen veterem *ἐκβολάδα* et scoriam, ut e mineris plumbi argentum continentibus lithargyrum optimum atticum pararent. Strabo lib. 9. p. 382. Agricol. de natur. fossil. lib. 9. p. 315. Böckh in act. acad. Berol. 1814. 1815. p. 104. s.

vim habet. Quamobrem emplastris fuscis et cicatricem inducentibus admiscetur, cum astringat et cutem obducat.

Cap. CII. [*De lithargyro.*] Lithargyri quaedam species fit ex arena, quam plumbosam appellant, in fornacibus conflata, donec igne penitus candescat: alia fit ex argento, tertia e plumbo. Probatissima est attica, proxima hispaniensis. Has sequitur, quae fit Dicaearchiae (Puteolis) Campaniae et in Sicilia. Plurima enim in iis regionibus e laminis gignitur plumbeis flagrantibus. Quae flavo colore splendet, chrysitis dicitur, omnium optima, quae in Sicilia argyritis, quae ex argento Lauritis. Vim habet astringendi, molliendi, cava explendi, carnes reprimendi excrescentes, cicatrices inducendi, refrigerandi,

σεις δὲ αὐτὴν οὕτω· κατακόψας εἰς καρύων μεγέθη, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ᾽ ἄνθρακας, ἐκριπίσας τε ἄχρι πυρώσεως, καὶ περιμάξας τὴν περικειμένην ἀκαθαρσίαν, ἀποτίθεσο. Ἔνιοι δὲ ὄξει ἢ οἴνῳ σβέσαντες αὐτὴν ἐπὶ τρὶς, πάλιν καίουσι, καὶ ταῦτα ποιήσαντες ἀποτίθενται· πλύνεται δὲ, ὡς ἡ καδμεία· λευκαίνεται δὲ οὕτω· λαβὼν τῆς ἀργυρίτιδος λεγομένης, εἰ δὲ μή γε, τῆς ἄλλης κατάθραυστον εἰς μεγέθη κυάμων, ὅσον χοίνικα ἀττικὴν, βαλών τε εἰς καινὴν χύτραν, ἐπίχει ὕδωρ, προςεμβάλλων πυρῶν λευκῶν χοίνικα καὶ ἰδίᾳ ἐν ὀθονίῳ καθαρῷ ἀραιῷ κριθῶν δράκα δήσας, ἀπὸ τοῦ ὠτὸς τῆς χύτρας κρέμασον, ἕψε δὲ, ἕως ἂν ῥαγῶσιν αἱ κριθαί· εἶτα κατεράσας πάντα εἰς κρατῆρα πλατύστομον καινὸν, τοὺς μὲν πυροὺς ῥίψον χωρίσας, τὴν δὲ λιθάργυρον πλῦνον, ἐπιχέας ὕδωρ, βιαίως ταῖς χερσὶ προςτρίβων ἅμα· εἶτα ἀνελόμενός τε αὐτὴν καὶ ξηράνας, τρίβε ἐν θυΐᾳ θηβαϊκῇ, ἐπιχέων θερμὸν ὕδωρ, ἕως ἂν διαλυθῇ, καὶ ἀπηθήσας τὸ ὕδωρ, πάλιν τρίβε δι᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας· εἰς ἑσπέραν δ᾽ ἐπιχέας ὕδωρ θερμὸν, ἔασον· καὶ πρωῒ ἀπη-

cutem obducendi. Ures vero lithargyrum tali modo: Ipsam in frusta, iuglandum mole, dividito: haec prunis imposita follibus accendito, ut conflagrent: tum, abstersa quae insidet spurcitia, reponito. Nonnulli, ubi ter aceto aut vino restinxere, rursum urunt, et hoc facto recondunt. Abluitur, ut cadmia. Candor vero datur ad hunc modum: Sumito de ea, quae argyritis nominatur, aut, si haec defuerit, de alia quapiam, in partes fabarum magnitudine confracta, quantum choenix attica capit: ac, ubi fictili novo indideris, aquam superfundito, adiectaque candidi tritici parvi mensura, privatimque hordei pugillo, intra linteolum mundum rarumque de vasis auricula suspenso, coquito, donec rumpantur hordea. Dein cum omnia in novum craterem oris ampli transfuderis, triticum quidem seorsim abiicito, lithargyrum vero aqua affusa eluito, simulque manibus vehementer confricato: demum exemtam ac arefactam in mortario thebaico terito, calidam affundens, donec ea penitus soluta fuerit. Excolata aqua, iterum toto die terito, et vesperi infusa calida sinito:

θήσας, ἄλλο ἐπίχει καὶ ἀπήθει τῆς ἡμέρας τρίς· τοῦτο ποίει ἐπὶ ἡμέρας ζ΄ [56]· εἶτα μίξας τῇ μνᾷ τῆς λιθαργύρου ἁλῶν ὀρυκτῶν < ε΄ [57], θερμόν τε παραχέων, λέαινε τρὶς τῆς ἡμέρας, ἀπηθῶν καὶ μιγνὺς ὕδωρ· ὅταν δὲ λευκὴ γένηται, θερμὸν ἐπιχέων, τὸ αὐτὸ ποίει, ἄχρις ἂν μηδεμιᾶς ἔμφασιν ἁλυκότητος ἔχῃ· καὶ ξηράνας ὀξυτάτῳ ἡλίῳ, προεκβάλλων τὴν ἰκμάδα, ἀποτίθεσο· εἰ δὲ μὴ, μνᾶν μίαν λαβὼν τῆς ἀργυρίτιδος, λέανον ἐπιμελῶς· καὶ τρίψας μίξον ἁλῶν τριπλάσιον λείων, ὀρυκτῶν· καὶ βάλλε εἰς καινὴν χύτραν· ἐπιχέας τε ὕδωρ, ὥςτε ὑπερέχειν αὐτὸ, κίνει ἑκάστης ἡμέρας πρωῒ καὶ δείλης, προςεπιχέων ὕδωρ, μηδὲν τοῦ πρώτου ἀποχέων· καὶ ποίει τοῦτο ἐπὶ ἡμέρας λ΄· μὴ κινουμένου γὰρ, ἀποστρακοῦται· μετὰ δὲ ταῦτα ἀποχέας πραέως τὴν ἅλμην, ἐν θηβαϊκῇ θυΐᾳ τὴν λιθάργυρον λέαινε, καὶ βαλὼν αὐτὴν εἰς κεραμεοῦν ἀγγεῖον, ἐπιχέας τε ὕδωρ, κίνει ταῖς χερσὶν ἐπιμελῶς, ἀποχέων τὸ πρῶτον καὶ ἐπιχέων τὸ ἕτερον, ἄχρις ἂν μηδεμίαν ἔμφασιν ἁλυκότητος ἔχῃ· εἶτα ἀποχέας τὸ λευκὸν

56) Oribas. et Serap. ς΄.

57) Sic Oribas., Ald., Cornar., Goupyl., Saracen.; οὐγγίας Asulan. et Marcell. Quid Serapion legerit, non liquet. Corruptam enim vocem *athgokilos* quis divinaverit?

postero mane hanc ubi eliquaveris, aliam infundito, atque ita ter per diem excolato. Idem septenis diebus repetito. Post id tempus additis ad singulas lithargyri minas quinis salis fossilis drachmis, affusaque aqua calida, ter die terito, admixtaque aqua excolato. Cum inalbuerit, calida infusa, idem facito, dum nullam prorsus salsuginem resipiat. Tandem ardentissimo sole siccatam, eiecto prius humore, recondito. Sin aliter, argyritidis minam unam diligenter terito, dein, addito triplo sale fossili trito, in ollam novam coniicito, infusaque aqua, ita ut superemineat, moveto quotidie mane et vesperi, aquam superinfundens, priore nequaquam effusa. Hoc idem facito tricenis diebus: namque, nisi moveatur, in testae duritiem abitura est. Post haec, effusa leniter muria, lithargyrum in mortario thebaico terito, coniectamque in fictile, infusa aqua, manibus diligenter agitato, aqua subinde mutata, donec nullum salsuginis indicium praebeat. Demum,

τῆς λιθαργύρου εἰς ἄλλο ἀγγεῖον, ἀνάπλασσε τροχίσκους, καὶ ἀπόθου εἰς μολυβδίνην πυξίδα. Οἱ δὲ, καταθραύσαντες εἰς μεγέθη κυάμων τὴν λιθάργυρον, καὶ βαλόντες εἰς χοίρειον κοιλίαν ὠμὴν ἕψουσιν ἐν ὕδατι, ἄχρις ἂν τακερωθῇ τὸ σπλάγχνον· εἶτα ἐξελόντες καὶ μετ' ἴσων ἁλῶν τρίψαντες, πλύνουσιν, ὡς προείρηται· ἔνιοι δὲ ἁλῶν λίτραν μίαν καὶ λιθαργύρου τοσοῦτον τρίβουσιν ἐν ἡλίῳ μεθ' ὕδατος, συνεχῶς ἀποχέοντες, ἄχρις ἂν λευκὸν γένηται· ἢ καὶ οὕτω· λαβὼν τῆς λιθαργύρου ὅσον θέλεις, καὶ εἰλήσας ἐρίοις λευκοῖς, καὶ θεὶς εἰς κεραμέαν χύτραν καινὴν, ἐπιδούς τε ὕδωρ καὶ κυάμων καθαρῶν καὶ νέων δράκα μίαν, ἕψε· ὅταν δὲ οἱ κύαμοι διαῤῥαγῶσι, τό τε ἔριον (πάλιν) λευκανθῇ[58], ἐξελὼν τὴν λιθάργυρον[59], καὶ ἑτέρῳ εἰλήσας ἐρίῳ, ἐκ δευτέρου ἕψε, κύαθον ἐπιδοὺς ὕδατος, κυάμων τε τὸ ἴσον πλῆθος· καὶ τὰ αὐτὰ ποίει τοῖς προειρημένοις ἐκ τρίτου, καὶ καθόλου, ἕως τὸ ἔριον μηκέτι βάπτηται· καὶ τὸ λοιπὸν κατεράσας εἰς θυΐαν πρὸς < π' ἀττικὰς λιθαργύρου, μίξας ἁλὸς ὀρυκτοῦ

58) *Λευκανθῇ* habent codd. probatissimi, quos citat Marcell.; *λεανθῇ* vulgare ineptum. Lacuna legit *μελανθῇ*, Ruell. *μὴ μελανθῇ*.

59) Cod. X. addit: *ἐπιδοὺς ὕδωρ*.

quod ex lithargyro candidum apparet, in aliud vas transferto, et redactum in pastillos, plumbea pyxide condito. Alii lithargyrum ad fabarum magnitudinem confractum in ventre suillo recenti coquunt, donec viscus liquescat, inde exemtum et cum pari sale tritum abluunt, uti supra dictum est. Sunt, qui salis libram unam et lithargyri tantumdem in sole ex aqua terant, hac frequenter mutata, dum candor ei concilietur. Alia ratio: Sumito quantum vis lithargyri, ac ubi lana candida involveris, fictili novo indita aqua, cum fabarum recentium et repurgatarum pugillo decoquito. Rumpentibus fabis lanaque iterum albescente exemtum lithargyrum et altera lana obvolutum iterum coquito, cyathum aquae et parem fabarum modum adiiciens: eadem tertio, quae supra, facito, et generatim usque dum lana non amplius tingatur. Tandem transferens in mortarium, ad octogenas lithargyri drachmas atticas, singulas salis fossitii libras adiicito et te-

λίτραν α΄, καὶ λέαινε διαλιπών τε ἐπίδος νίτρου πάνυ λευκοτάτου διειλημμένου μεθ᾽ ὕδατος ὁλκὰς μζ΄, καὶ πάλιν τρίβε, ἄχρις ἂν ἡ λιθάργυρος ἱκανῶς λευκὴ γένηται· οὕτω δὲ καταντλήσας[60] αὐτὴν εἰς κεραμεοῦν πλατύστομον ἀγγεῖον, καὶ προσεπιχέας δαψιλὲς ὕδωρ, ἐάσας τε καταστῆναι, τὸ μὲν ἀπήθησον· ἕτερον δ᾽ ἐπιδοὺς ὕδωρ καὶ ταῖς χερσὶν ἀναταράξας, πάλιν ἐάσας καταστῆναι, ἀπήθησον· ἐναλλὰξ δὲ τοῖς προειρημένοις ποίει, ἕως ἂν καθαρὸν ἄγαν τὸ ἀποῤῥέον ὕδωρ καὶ γλυκὺ καὶ ἁλυκότητος ἀμέτοχον γένηται· ἐπὶ πᾶσι δὲ κατεράσας αὐτὴν εἰς λοπάδα κεραμέαν καινὴν, ἀπηθημένου παντὸς πράως τοῦ ὑγροῦ, θὲς ἐν ἡλίῳ ἡμέρας μ΄, ὑπὸ κύνα, καὶ ξηράνας χρῶ· δοκεῖ δὲ ἡ πεπλυμένη ἁρμόζειν εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ, καὶ οὐλὰς ἀπρεπεῖς καὶ ἐῤῥακωμένα πρόσωπα καὶ σπίλων ἔμπλεα.

Κεφ. ργ΄. [Περὶ ψιμυθίου·] Ψιμύθιον δὲ γίνεται οὕτως· εἰς πιθάκνην πλατύστομον ἢ εἰς κεραμέαν γάστραν ἐγχέας δριμύτατον ὄξος, ἀπέρεισον μολυβδίνην πλίνθον ἐπὶ τὸ

60) Hermol. et Goupyl. in altero cod. Paris. καταγγίσας.

rito. Ac interiecto aliquo temporis spatio nitri quam albissimi aqua diluti drachmas XLVII indito, atque iterum terito, donec lithargyrum satis candidum redditum sit. Ita autem, ubi fuderis eam ex alto in fictile oris ampli, affusa insuper largiore aqua, ac subsidere siveris, hanc quidem colato, novam autem superaddens aquam, manibus probe versato, ac sinito rursum, ut considat, demumque per colum traiicito. Alternis eam prosequere, donec, quae effluit, aqua valde pura, dulcis et salsitudinis expers sit. Postremo in fictile novum translatum, excolato sensim omni humore, soli quadraginta diebus sub canicula exponito, et siccata utitor. Ceterum constat, elotam conferre ad oculorum medicamenta et ad cicatricum foeditates tollendas, itemque ad facies rugosas et maculosas.

Cap. CIII. [*De Cerussa.*] Cerussa fit hoc modo: Infuso in urceum oris lati aut in fictilem urnam aceto quam acerrimo, massam plumbeam ad fictilis os, substrata

στόμα τῆς κεραμίας[61], προϋποκειμένου καλαμίνου ψιαθίου[62]· ἄνωθέν τε αὐτῆς ἐπίῤῥιψον σκεπάσματα, πρὸς τὸ μὴ διαπνεῖσθαι τὸ ὄξος, ὡς ἂν διαλυθῇ καὶ συγκαταῤῥυεῖσα διαπέσῃ· καὶ τὸ μὲν ἐπαιωρούμενον καὶ καθαρὸν ὑγρὸν ἀπήθει· τὸ δὲ γλοιῶδες εἰς ἀγγεῖον ἐγχυτέον, καὶ ξηραντέον ἐν ἡλίῳ· εἶτα ἀλεστέον ἐν χειρομύλωνι, ἢ λεαντέον ἄλλως καὶ σηστέον, καὶ μετὰ ταῦτα λοιπὸν τοῦ στερεμνίου λεπτοποιητέον καὶ σηστέον· ἐναλλάξ τε τὰ αὐτὰ καὶ τρίτον καὶ τέταρτον ποιητέον. ἄμεινον δέ ἐστι τὸ πρῶτον ἀποσησθὲν, ὃ καὶ εἰς τὰς ὀφθαλμικὰς παραληπτέον δυνάμεις· δευτερεύει δὲ τὸ ἐχόμενον καὶ κατὰ τάξιν τὰ λοιπά· τινὲς δὲ κατὰ μέσον τοῦ ἀγγείου κρεμῶσι ξύλον καὶ ἐπὶ τὸν καλούμενον ῥίπον τιθέασιν, ὡς μὴ ψαύειν τοῦ ὄξους[63]· τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ πωμάσαντες καὶ περιχρίσαντες ἐῶσι· καὶ διὰ ι΄[64] ἡμερῶν ἀφαιρούμενοι τὸ πῶμα ἐπισκοποῦνται, ὅ τε δὲ διαλυθῇ τὰ ἄλλα

61) Ald. κεραμέας. Goup. in cod. Paris. κεραμείου.

62) Sambuc. cod. addit ἢ ῥύπου, aut ῥίπου potius.

63) Sic Ald. et Oribas. Asulan: τινὲς δὲ κατὰ μέσον τὸ ἀγγεῖον κατερείσαντες τὸν ῥύπον ἐπιτιθέασιν, ὡς μικρὸν ψαύειν τοῦ ὄξους. Eum sequuntur seriores, nisi quod Goup. et Sarac. recte ῥίπον pro ῥύπῳ ponant.

64) Sic e Plin. 34, 54. Sarac. et Agricol. de nat. fossil. lib. 9. p. 358. Δι' ἡμερῶν vulgo.

prius arundinea tegete firmato: superiicitoque velamina, ne perspiret acetum, donec plumbum resolutum ac depluens dilapsum sit: tunc excolato humore puro, qui superstat, quod glutinosum est, in vas transfundito. Hoc dein siccandum in sole, mox trusatili mola aliave ratione terendum cribrandumque. Postea, quod superest, duri solidive in tenues partes redigendum itidemque cribrandum: vicissim eadem tertio quartoque facienda. Melior, quae prima cribro excreta est, et haec quoque ad oculorum medicamenta assumenda. Secundum locum tenet sequens, ac deinceps reliquae suo ordine. Nec desunt, qui, suspenso circa medium dolium ligno, sic dictam mattam ita superponant, ut ne acetum attingat, ac indito operculo circumlitoque mittant. Post dies decem, amoto operculo, inspiciunt, ac, cum resoluta materia fuerit, reliqua,

ποιοῦσιν ὁμοίως τοῖς προειρημένοις· εἰ δὲ ἀναπλάσαι τις αὐτὸ ἐθέλει, ὄξει δριμεῖ φυρατέον, καὶ οὕτως ἀναπλαστέον καὶ ξηραντέον ἐν ἡλίῳ. Θέρους μέντοι ἐργαστέον τὰ προειρημένα· οὕτω γὰρ λευκὸν καὶ ἐνεργὲς γίνεται· σκευάζεται δὲ καὶ χειμῶνος, τῶν πιθακνῶν ὑπεράνω ἴπνων, ἢ βαλανείων, ἢ καμίνων τιθεμένων· ἡ γὰρ ἄνω[65] φερομένη θερμασία τὸ αὐτὸ δρᾷ τῷ ἡλίῳ. Κάλλιστον δὲ ἡγητέον τὸ ἐν Ῥόδῳ σκευαστὲν, ἢ ἐν Κορίνθῳ, ἢ ἐν Λακεδαίμονι· δευτερεύει δὲ τὸ ἐκ Δικαιαρχίας. Ὀπτητέον δὲ αὐτὸ τὸν τρόπον τοῦτον· ἐπ᾽ ἀνθράκων πεπυρωμένων θεὶς ὄστρακον καινὸν, καὶ μάλιστα ἀττικὸν, ἔμπασον[66] λεῖον τὸ ψιμύθιον, καὶ κίνει συνεχῶς· ὅταν δὲ τῇ χρόᾳ ἔνσποδον γένηται, ἀνελόμενος ψύχε καὶ χρῶ· καῦσαι δὲ θέλων, εἰς κοίλην λοπάδα λεῖον ἀπόδος, ἐπιθείς τε ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας, νάρθηκι κίνει, ἕως ἂν τὴν χρόαν ἐοικὸς σανδαράχῃ γένηται, καὶ ἀνελόμενος χρῶ· τὸ δὲ οὕτω σκευασθὲν σάνδυξ ὑπό τινων λέγεται· πλύνεται δὲ τὸ ψιμύθιον ὁμοίως τῇ καδμείᾳ. Δύναμιν δὲ ἔχει ψυκτικὴν, ἐμ-

65) Bene suasit Sarac. loco vulg. ἄνωθεν.
66) Sarac. suasit in notis loco ἔμπλασσον.

ut supra diximus, exsequuntur. Quod si quis in pastillos redigere voluerit, aceto acri subigenda, moxque dividenda in pastillos, qui siccentur in sole. Aestate vero supra dictum opus obeundum: ita enim candida redditur ac efficax. Sed et hyeme paratur, urceolis supra furnos (culinas?), hypocausta et fornaces collocatis: sursum enim latus calor idem praestat, quod sol. Laudatissima est cerussa, quae paratur in Rhodo, Corinthi aut in Lacedaemone: proxime quae in Dicaearchia (Puteolis). Torretur autem hoc modo: Prunis candentibus fictile novum, maximeque atticum, imponito, eique tritam cerussam inspergito et assidue versato: cumque cinereum asciverit colorem, exemtam refrigerato atque ita utitor. Urere vero si libuerit, tritam patinae concavae indito et prunis impositam ferula agitato, donec colore sandaracham aequet, extractaque utitor. Quae vero ita parata est, sandyx a quibusdam appellatur. Lavatur cerussa cadmiae modo. Vim habet refrigerandi, cutem obducendi, molliendi, ex-

πλαστικὴν, μαλακτικὴν, πληρωτικὴν, λεπτυντικήν· ἔτι τε πράως κατασταλτικὴν ὑπεροχῶν καὶ κατουλωτικὴν, μιγνυμένον κηρωταῖς καὶ λιπαραῖς ἐμπλάστροις καὶ τροχίσκοις· ἔστι δὲ καὶ τῶν ἀναιρετικῶν.

Κεφ. ρδ΄. [Περὶ Χρυσοκόλλης.] Χρυσοκόλλα δὲ διαφέρει ἡ ἀρμενιακὴ, κατακόρως πρασίζουσα· δευτερεύει δὲ ἡ μακεδονικὴ, εἶτα ἡ κυπρία, καὶ ταύτης τὴν καθαρὰν προκριτέον: τὴν δὲ γῆς καὶ λίθων ἔμπλεων ἀποδοκιμαστέον· πλυτέον δὲ τὴν προειρημένην οὕτω· κόψας αὐτὴν ἔμβαλε εἰς θυΐαν, καὶ ἐπιχέας ὕδωρ, τρίβε πλατείᾳ τῇ χειρὶ πρὸς τὴν ἴγδην εὐτόνως· εἶτα ἐάσας ἀποκαταστῆναι, ἀπήθησον· καὶ ἕτερον ἐπιχέας ὕδωρ, πάλιν τρίβε· ταῦτα δὲ ποίει ἐναλλὰξ, ἕως καθαρὰ καὶ εἰλικρινὴς γένηται· λοιπὸν ξηράνας ἐν ἡλίῳ, ἀποτίθεσο καὶ χρῶ. Ἐὰν δὲ καῦσαι θέλῃς, καῖε τὸν τρόπον τοῦτον· λεάνας αὐτῆς τὸ αὔταρκες, ἐπίθες εἰς τήγανον, καὶ ἀπόθου ἐπ᾽ ἀνθράκων, καὶ τὰ ἄλλα ποίει, ὡς προείρηται ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ χρυσοκόλλα

plendi, attenuandi, excrescentia leniter reprimendi et cicatrices inducendi: hinc miscetur ceratis et emplastris pinguibus et pastillis. Est tamen et ex eorum genere, quae necare possunt.

Cap. CIV. [*De chrysocolla.*] Chrysocolla praestantissima est armeniaca, saturrimi prasini coloris. Secundum locum sibi vindicat macedonica, et proximum huic cypria, quo in genere praeferenda est pura, damnanda, quae terra calculisque referta. Antedictae lavandae ratio haec est: Tusam iniice in mortarium, et affusa aqua ad pilam pansa manu vehementer affricato, mox, ubi considere permiseris, excolato. Alteram infundens aquam, rursum terito, atque haec vicissim repetito, donec pura sinceraque fiat. Tandem siccatam in sole ad usus recondito. Quodsi urere volueris, ure in hunc modum: Ubi ex ea triveris, quantum sat esse videbitur, sartagini supra carbones imponito, et alia facito, quae in urendis ante memoratis praecepta sunt. Vim habet chrysocolla

σμηκτικὴν οὐλῶν[67], κατασταλτικὴν σαρκωμάτων καὶ ἀνακαθαρτικὴν, στυπτικήν τε καὶ θερμαντικὴν, σηπτικὴν πράως, μετὰ τοῦ ἐπὶ ποσὸν δάκνειν· ἔστι δὲ καὶ τῶν ἔμετον κινούντων καὶ ἀναιρεῖν δυναμένων.

Κεφ. ρέ. [Περὶ ἀρμενίου[68].] Ἀρμένιον δὲ προκριτέον τὸ λεῖον καὶ τὸ χρῶμα κυάνεον, ὁμαλόν τε ἄγαν καὶ ἄλιθον, εὔθρυβές· τὰ αὐτὰ ποιεῖ τῇ χρυσοκόλλῃ, περὶ τὴν εὐτονίαν μόνον λειπόμενον αὐτῆς· ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐν βλεφάροις τριχῶν αὐξητικόν.

Κεφ. ρϛ́. [Περὶ κυανοῦ.] Κυανὸς δὲ γεννᾶται μὲν ἐν Κύπρῳ ἐκ τῶν χαλκουργῶν μετάλλων· ὁ δὲ πλείων ἐκ τῆς αἰγιαλίτιδος ἄμμου, εὑρισκόμενος[69] κατά τινας σπηλαιώδεις

67) Marcell. legit ἑλκῶν. Cui favet Paull. lib. 7. p. 258. ἕλκεσι γοῦν κακοήθεσιν ἁρμόττει. Nostra lectio tamen et a Plin. 33, 28. confirmatur.

68) Editores Saraceno priores λίθου addunt, magnopere hallucinantes. Namque λίθος ἀρμενιακός, a Paullo primo memoratus, lib. 7. p. 246., a Nic. Myrepsico λίθος λαζούριος ἢ λίτζι dicitur (antidot. 111.), quam vocem ex arabico لازورد (lasvard) corruptam esse Salmas. homon. p. 217. probavit. Hunc, e media Asia allatum, a saeculo sexto inde (Beckmann. Gesch. der Erf. III. p. 192.) adhibuerunt medici ad purgandam alvum in melancholicis. Serapion c. 389. utrumque, nostrum ἀρμένιον et lapidem illum armeniacum, coniungit nomine حجر لازورد. Avicenna vero probe distinguit لازورد p. 199. a حجر ارمنى p. 182., quemadmodum et Paullus ἀρμενιακόν nostrum p. 231., aut, ut Aëtius ἀρμενιακὸν τῶν ζωγράφων, rite discriminat a lapide illo.

69) Sarac. suspicatur εὑρισκομένης legendum esse.

cicatrices exterendi, carnes excrescentes coërcendi, itemque repurgandi, astringendi, calefaciendi et cum quantulacunque mordacitate leniter exedendi. Est vero ex iis, quae vomitus concitant, et necem inferre possunt.

Cap. CV. [*De Armenio.*] Armenium praeferendum, quod est laeve, colore coeruleo, perquam aequabile, calculorum expers ac friabile. Eadem, quae chrysocolla, praestat, efficacia tamen minus. Sed et usum habet ad pilos in palpebris alendos.

Cap. CVI. [*De cyano s. coeruleo.*] Cyanus in Cypro quidem procreatur ex aerariis metallis: at copiosior ex arena litorali temperatur, inventus intra maris quas-

ὑποσκαφὰς τῆς θαλάσσης, ἥτις [70] καὶ διαφέρει· παραληπτέον δὲ τὴν σφόδρα κατακορῆ· καυστέον δὲ ὡς χαλκῖτιν, καὶ πλυτέον ὡς καδμείαν. Δύναμιν δὲ ἔχει κατασταλτικὴν καὶ μετρίως σηπτικὴν, ἐσχαρωτικήν τε καὶ ἑλκωματικήν·

Κεφ. ρζ´ [Περὶ ἰνδικοῦ·[71]] Τοῦ δὲ λεγομένου ἰνδικοῦ τὸ μὲν αὐτομάτως γίνεται, οἱονεὶ ἔκβρασμα [72] ὂν τῶν ἰνδικῶν καλάμων· τὸ δὲ βαφικόν ἐστιν ἐπανθισμὸς πορφυροῦς [73], ἐπαιωρούμενος τοῖς χαλκείοις, ὃν ἀποσύραντες ξηραίνουσιν οἱ τεχνῖται· ἄριστον δὲ ἡγητέον εἶναι τὸ κυανοειδές τε καὶ ἔγχυλον, λεῖον. Ἔστι δὲ τῶν στυφόντων [74] ἐλαφρῶς καὶ ῥησσόντων φλεγμονὰς καὶ οἰδήματα· ἀνακαθαίρει δὲ καὶ καταστέλλει ἕλκη.

Κεφ. ρη´. [Περὶ ὤχρας.] Ὤχραν δὲ ληπτέον τὴν κουφοτάτην καὶ μηλίνην δι᾽ ὅλου, κατακορῆ δὲ καὶ ἄλιθον

70) Galen. fac. simpl. lib. 9. p. 223. εἴτ᾽ ἀρσενικῶς εἴτε θηλυκῶς ἐθέλεις ὀνομάζειν· (κυανόν.)

71) Editiones habent addit. λίθου, e gemma indica Plinii 37, 61. male huc traducta.

72) Sic primus Asul.; ἐκβλάστημα Ald.

73) Salmas. Plin. exerc. p. 181. πορφύρας, quem refutavit Beckmann. Gesch. der Erf. IV. 487.

74) Paull. lib. 7. p. 246. Μέλαν ἰνδικὸν, ὥς φησι Διοσκ., τῶν ψυχόντων ἐλαφρῶς ἐστι.

dam suffossiones, specuum aemulas, et hic quoque magis probatur. Eligi debet, qui valde saturo est colore. Uritur porro, ut chalcitis, et lavatur cadmiae ad instar. Vis est reprimens et modice exedens, crustas gignens et exulcerans.

Cap. CVII. [*De Indico.*] Indici dicti alterum sponte provenit, velut spuma reiecta indicarum arundinum: alterum est tinctorium, flos purpureus, aereis innatans cortinis, quem derasum artifices siccant. Optimum censetur, quod coerulei speciem praebet, succosum ac laeve. Inter medicamenta est, quae leviter astringunt, et inflammationes ac oedemata rumpunt. Ulcera quoque purgat et reprimit.

Cap. CVIII. [*De ochra.*] Ochram eligere oportet levissimam ac penitus flavam, saturo colore, minime la-

καὶ εὔθρυβῆ, ἀττικὴν δὲ τῷ γένει· καυστέον δὲ καὶ πλυτέον καὶ ταύτην, ὡς τὴν καδμείαν. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν[75], σηπτικὴν, σκεδαστικὴν φλεγμονῶν καὶ φυμάτων· καταστέλλει τε τὰ ὑπερσαρκοῦντα, καὶ τὰ κοῖλα πληροῖ σὺν κηρωτῇ, καὶ πώρους θρύπτει.

Κεφ. ρθ'. [Περὶ κινναβάρεως.] Κιννάβαρι οἴονταί τινες ταὐτὸν ὑπάρχειν τῷ καλουμένῳ ἀμμίῳ[76], πλανώμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἄμμιον σκευάζεται ἐν Ἱσπανίᾳ[77], ἐκ λίθου τινὸς μεμιγμένου τῇ ἀργυρίτιδι ψάμμῳ ἄλλως δὲ οὐ γινώσκεται. Ἐν δὲ τῇ χώνῃ μεταβάλλει εἰς εὐανθέστατον καὶ φλογωδέστατον χρῶμα· ἔχει δὲ τὴν ἀποφορὰν ἐν τοῖς μετάλλοις πνιγώδη· περιτίθενται γοῦν οἱ ἐπιχώριοι τοῖς προςώποις φύσας, πρὸς τὸ βλέπειν μὲν, μὴ σπᾶν δὲ τὸν ἀέρα· χρῶνται δὲ αὐτῷ οἱ ζωγράφοι εἰς τὰς πολυτελεῖς τῶν τοίχων ἐκκοσμήσεις[78]. Τὸ δὲ κιννάβαρι τοῦτο κομίζεται μὲν ἀπὸ Λιβύης, πιπράσκεται δὲ πολλοῦ· καὶ τοσοῦτόν ἐστιν, ὡς μό-

75) Hoc habet Ald.; Asul. ad notha amandavit.
76) Goupyl. in cod. μινίῳ.
77) Strabo lib. 3. p. 384. μίλτος, οὐ χείρων τῆς σινωπικῆς γῆς.
78) Cod. X. ἐμφάσεις.

pidosam, friabilem ac natione atticam. Urenda etiam et lavanda haec est cadmiae modo. Vim habet astringentem, exedentem, inflammationes et tubercula dissipantem, carnes excrescentes reprimentem, cava explentem, cum cerato adhibita, et callos comminuentem.

Cap. CIX. [*De Cinnabari.*] Cinnabarim falso putant nonnulli cum eo, quod minium appellatur, unum esse idemque. Minium enim in Hispania e lapide quodam argentariae arenae permixto temperatur. Alioqui autem non cognoscitur: sed, dum in fornace excoquitur, in floridissimum ardentissimumque colorem transit. Halitum vero in metallis suffocantem exspirat: ideoque metallici faciem vesicis obvelant, ut spectent quidem, neque tamen aërem (perniciosum) attrahant. Utuntur eo pictores ad sumtuosa parietum ornamenta. Cinnabaris autem, de qua hic agitur, ex Africa quidem invehitur, at magno

λις ἐξαρκεῖν τοῖς ζωγράφοις εἰς τὴν ἐν ταῖς γραμμαῖς ποικιλίαν· ἔστι δὲ καὶ βαρύχρουν ἢ βαθύχρουν[79], ὅθεν ἐνόμισάν τινες αὐτὸ εἶναι αἷμα δράκοντος[80]. Δύναμιν δὲ ἔχει τὸ κιννάβαρι τὴν αὐτὴν τῷ αἱματίτῃ, ἁρμόζον εἰς ὀφθαλμικὰ, πλὴν ἐπιτεταμένως· μᾶλλον γὰρ στυφόν ἐστι καὶ ἴσχαιμον· καὶ πυρίκαυστα καὶ ἐξανθήματα ἀναληφθὲν κηρωτῇ θεραπεύει.

Κεφ. ρι΄. [Περὶ ὑδραργύρου.] Ὑδράργυρος δὲ σκευάζεται ἀπὸ τοῦ ἀμμίου[81] λεγομένου, καταχρηστικῶς δὲ καὶ τούτου κινναβάρεως λεγομένου· θέντες γὰρ ἐπὶ λοπάδος κεραμέας κόγχον σιδηροῦν, ἔχοντα κιννάβαρι, περικαθάπτουσιν ἄμβικα, περιαλείψαντες πηλῷ, εἶτα ὑποκαίουσιν ἄνθραξιν· ἡ γὰρ προσίζουσα τῷ ἄμβικι αἰθάλη ἀποξυσθεῖσα[82] καὶ ἀποψυχθεῖσα, ὑδράργυρος γίνεται· εὑρίσκεται δὲ καὶ ἐν τῷ μεταλλεύεσθαι τὸν ἄργυρον ἐν ταῖς στέγαις κατὰ σταλαγμοὺς συνεστῶσα· ἔνιοι δὲ ἱστοροῦσι, καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν ἐν τοῖς με-

79) Redundare alterutrum videtur: potest tamen utrumque retineri.

80) *Δρακοντίου* habet Aët. Cf. Plin. 33, 38. Oribas. et Strabo lib. 3. p. 468. 469. Agricol. Bermann. p. 461.

81) Goup. primus sic. Priores *ἀμηνίου*.

82) Ex Oribas., loco vulg. *ἀποζεσθεῖσα*, quod iam Sarac. damnavit.

constat, et usque adeo rara est, vix ut versicoloribus pictorum lineis satisfaciat. Est autem alte et abunde colorata, unde et quidam draconis sanguinem esse rati sunt. Vim habet cinnabaris eamdem, quam haematites, ad oculorum medicamenta utilem, imo etiam efficaciorem: magis enim astringit et sanguinem cohibet. Ambustis quoque et papularum eruptionibus, cerato excepta, medetur.

Cap. CX. [*De hydrargyro.*] Hydrargyrum paratur e minio dicto, quod et abusive cinnabaris appellatur. Imposita nimirum patinae fictili concha ferrea cinnabarim continente, operculum adaptant, quod undique luto circumlinunt, dein carbonibus succendunt. Tum, quae operculo adhaeret, fuligo derasa ac refrigerata in hydrargyrum abit. Quin etiam invenitur, quod, dum conflatur argentum, in tectis guttatim concrevit. Sunt et qui hy-

τἄλλοις εὑρίσκεσθαι τὴν ὑδράργυρον· Φυλάττεται δὲ ἐν ὑε-λίνοις, ἢ μολυβδίνοις, ἢ κασσιτερίνοις, ἢ ἀργυροῖς[83] ἀγγείοις· τὴν γὰρ ἄλλην ὕλην πᾶσαν διεσθίει καὶ ποιεῖ ἀποῤῥεῖν. Δύναμιν δὲ ἔχει φθαρτικὴν ποθεῖσα, τῷ βάρει διαβιβρώσκουσα τὰ ἐντός· βοηθεῖται δὲ γάλακτι πολλῷ πινομένῳ καὶ ἐξεμουμένῳ, ἢ οἴνῳ σὺν ἀψινθίῳ, ἢ ἀφεψήματι σελίνου, ἢ ὁρμίνου σπέρματι, ἢ ὀριγάνῳ, ἢ ὑσσώπῳ σὺν οἴνῳ[84]· ῥίνισμα δὲ χρυσοῦ, τουτέστι ξύσμα λεπτότατον, πινόμενον ὑδραργύρου ἐστὶ θαυμαστὸν βοήθημα.

Κεφ. ρια΄, [*Περὶ μίλτου σινωπικῆς.*] Μίλτος σινωπική· κρατίστη ἡ πυκνὴ, καὶ βαρεῖα, ἡπατίζουσα, ἄλιθος, ὁμόχρους, πολύχυτος ἐν τῇ ἀνέσει· συλλέγεται δὲ ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ἐν σπηλαίοις τισί· διϋλίζεται καὶ φέρεται εἰς Σινώπην, καὶ πιπράσκεται· ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχηκε. Δύναμιν δὲ ἔχει ξηραντικὴν, ἐμπλαστικὴν, στυπτικήν[85]· διὸ

83) Ultima duo desunt in codd. C. et X.

84) Quae sequuntur, textus Ald. habet, Asul. et seriores ad notha ablegarunt.

85) Ultimum habent Ald. et Serap.; Asulan. et seriores ad notha ablegant.

drargyrum per se in metallis inveniri tradant. Asservatur in vitreis, plumbeis, stanneis aut argenteis vasis, quandoquidem aliam omnem materiem ita exest, ut perfluat. Vim autem habet perniciosam, dum voratur, suo enim pondere interna perrodit. Remedio est lac copiosum bibitum vomituque reiectum, aut vinum cum absinthio, aut apii decoctum, aut semen hormini, aut origanum, vel hyssopum cum vino. Auri limata scobs, id est ramentum tenuissimum, epota mirabili est contra hydrargyrum auxilio.

Cap. CXI. [*De rubrica sinopica.*] Rubrica sinopis maxime probatur densa, gravis, hepatis colorem referens, calculorum expers, concolor, quaeque, dum diluitur, late diffundi potest. Effoditur in Cappadocia speluncis quibusdam, expurgataque defertur in Sinopem, ubi venumdatur, atque inde etiam cognomen habet. Vim habet siccantem, cutim obducentem, astringentem, quapropter em-

καὶ ἐμπλάστροις τραυματικαῖς μίγνυται, καὶ τροχίσκοις ξηραντικοῖς καὶ στεγνωτικοῖς· ἵστησι δὲ καὶ κοιλίαν, ἐν ᾠῷ λαμβανομένη καὶ ἐγκλυζομένη· δίδοται καὶ ἡπατικοῖς.

Κεφ. ριβʹ. [Περὶ τεκτονικῆς.] Ἡ δὲ τεκτονικὴ ἥττων ἐστὶ κατὰ πάντα τῆς σινωπικῆς· ἀρίστη δὲ ἡ αἰγυπτιακὴ καὶ ἡ καρχηδονική, ἄλιθος, εὔθρυβής· γεννᾶται καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑσπέραν Ἰβηρίᾳ [86], τῆς ὤχρας καιομένης καὶ μεταβαλλούσης εἰς μίλτον.

Κεφ. ριγʹ. [Περὶ λημνίας γῆς.] Ἡ δὲ λημνία γεννωμένη γῆ ἔστιν ἔκ τινος ὑπονόμου ἀντρώδους, ἀναφερομένη ἀπὸ Λήμνου τῆς νήσου, ἐχούσης ἑλώδη τόπον, κἀκεῖθεν ἐκλέγεται καὶ μίγνυται αἵματι αἰγείῳ [87]· ἣν οἱ ἐκεῖ ἄνθρωποι ἀναπλάσσοντες καὶ σφραγίζοντες εἰκόνι αἰγὸς, σφραγῖδα καλοῦσιν αἰγός [88]. Δύναμιν δὲ ἔχει ἀντιδότου θανασίμων φαρμάκων ἔξοχον, πινομένη σὺν οἴνῳ καὶ προληφθεῖσα ἐξεμεῖ-

86) Cornar. suasit, interponendum esse *γίνεται δὲ καί.* Sed Oribas. nobiscum.

87) Haec et alia *αὐτόπτης* optime refutavit Galenus, fac. simpl. lib. 9. p. 174. s.

88) Galen l. c. p. 169. *σφραγῖδα λημνίαν, διὰ τὴν ἐπιβαλλομένην αὐτῇ σφραγῖδα τῆς Ἀρτέμιδος ἱεράν.*

plastris vulnerariis additur, ut etiam pastillis exsiccantibus et constringentibus. Alvum quoque sistit, tum ex ovo sumta, tum etiam clystere infusa. Datur et hepaticis.

Cap. CXII. [*De rubrica fabrili.*] Fabrilis prorsus inferior sinopide est. Optima aegyptia et carthaginensis, calculorum expers atque friabilis. Nascitur et in Iberia, quae ad occidentem spectat, exusta ochra et degenerante in rubricam.

Cap. CXIII. [*De lemnia terra.*] Lemnia terra defertur e cuniculo quodam antrum referente Lemni insulae. Scilicet palustris ibi locus est, e quo eruitur, et caprino sanguini miscetur. Hanc dein incolae coactam in pastillos caprae imagine signant, unde et caprae sigillum illam appellant. Vim antidoti habet insignem contra perniciosa venena. Siquidem pota cum vino et praesumta evomere cogit venena. Idonea quoque est contra ictus

σθαι ἀναγκάζει τὰ δηλητήρια· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν θανασίμων ἰοβόλων πληγὰς καὶ δήξεις· μίγνυται δὲ καὶ ἀντιδότοις· χρῶνται δέ τινες καὶ εἰς τελετὰς αὐτῇ· ἔστι δὲ καὶ δυσεντερίαις χρήσιμος.

Κεφ. ριδ'. [Περὶ χαλκάνθου.] Χάλκανθον τῷ μὲν γένει ἓν καὶ ταὐτὸν ὑπάρχει· ὑγρὸν γάρ ἐστι πεπηγός· Εἰδικὰς δὲ ἔχει διαφορὰς τρεῖς· τὸ μὲν γὰρ κατὰ σταλαγμὸν διηθουμένων ὑγρῶν εἴς τινας ὑπονόμους συνίσταται· ὅθεν καὶ σταλακτὶς καλεῖται ὑπὸ τῶν τὰ κυπριακὰ μέταλλα ἐργαζομένων· Πετεήσιος δὲ αὐτὸ καλεῖ πινάριον, οἱ δὲ σταλακτικόν[89]· τὸ δὲ ἀφανῶς λιμναζόμενον[90] ἐν σπηλαίοις, ἔπειτα μεταχεόμενον εἰς βόθρους, τὴν πῆξιν λαμβάνει· ὃ δὴ καὶ πηκτὸν ἰδίως ὀνομάζεται· τὸ δὲ τρίτον καλεῖται μὲν ἑφθόν· σκευάζεται δὲ ἐν Ἱσπανίᾳ· σκευὴν δὲ ἔχει τοιαύτην, εὔχρουν[91] τε καὶ ἀσθενέστατον ὑπάρχον· ὕδατι διέντες αὐτὸ ἕψουσιν, εἶτα εἰς τὰς δεξαμενὰς κατεράσαντες ἐῶσι· τοῦτο δὴ πήγνυ-

89) Quae in editt. adduntur: πηκτὸν, ἑφθὸν, ἀρακτόν, manifesto huc non pertinent: λογχωτόν posthaec dicitur. Cum et in Oribasio et in Serap. desint, inscitiam librarii probant.

90) Sic Lacuna; ἁπλῶς ἐργαζόμενον Ald. — Goup.; ἀφθόνως ὑλιζόμενον Sambuc. cod.

91) Cum Serap. lego; ἄχρηστον vulgo; ἀχρούστατον Lacun. et cod. Paris. Nostram lectionem vindicare videtur Plin. 34, 32.

morsusque animalium, quae virus eiaculantur. Antidotis quoque immiscetur. Quin etiam non desunt, qui ea ad expiationes utantur. Est denique et intestinorum difficultatibus proficua.

Cap. CXIV. [*De chalcantho.*] Chalcanthum genere quidem unum est idemque, siquidem liquor est concretus: at speciales differentias tres habet. Quippe unum liquoribus stillatim in cuniculos quosdam percolatis concrescit: quamobrem ab iis, qui cypria metalla tractant, stalactis appellatur. Peteesius hoc ipsum pinarium vocat, alii stalacticon. Alterum latenter stagnat in speluncis, posteaque transfusum in excavatas scrobes, concrementum capessit: unde id proprie pecton (concretitium) appellatur. Tertium, coctile dictum, in Hispania paratur, pulcri quidem coloris, sed infimum viribus est. Aqua dilutum decoquunt, mox in conceptacula transfusum resi-

ται τεταγμέναις ἡμέραις, εἰς πολλὰ διαιρούμενον κυβοειδῆ, βοτρυδὸν ἀλλήλοις συνεχόμενα[92]. Ἄριστον δ' αὐτοῦ ἡγητέον τὸ κυάνεον καὶ βαρὺ, πυκνόν τε[93] καὶ διαυγές· οἷόν ἐστι τὸ σταλακτὸν, ὑπ' ἄλλων δὲ λογχωτὸν καλούμενον· ἐχόμενον δὲ τὸ πηκτόν[94]· τὸ δὲ ἑφθὸν πρὸς μὲν βαφὰς καὶ μελάσματα ἐπιτηδειότερον τῶν ἄλλων δοκεῖ εἶναι, πρὸς δὲ ἰατρικὴν ἀσθενέστερον ἡ πεῖρα δείκνυσι. Δύναται δὲ στύφειν, θερμαίνειν, ἐσχαροῦν· ἕλμινθας πλατείας ἀναιρεῖν < α' βάρος καταπινόμενον, ἢ μετὰ μέλιτος ἐκλειχόμενον· ἐμέτους τε κινεῖ, καὶ μύκητας λαβοῦσι βοηθεῖ, σὺν ὕδατι ποθέν· κεφαλήν τε καθαίρει, ἐνεθὲν ὕδατι, καὶ δι' ἐρίου ῥινεγχυτούμενον· καίεται δὲ, ὡς ὑποδείξομεν αὐτίκα ἐπὶ τῆς χαλκίτεως.

Κεφ. ριέ. [Περὶ χαλκίτεως.] Χαλκῖτιν προκριτέον τὴν χαλκοειδῆ καὶ εὔθρυπτον, ἄλιθόν τε καὶ οὐ παλαιὰν, ἔτι δὲ τὰς ἶνας ἐπιμήκεις καὶ ἀποστιλβούσας ἔχουσαν. Δύ-

92) Sic Ald., cod. Par. apud Goupyl. et Oribas.; προςερχόμενα Asul., Marc., Cornar.; προςεχόμενα Goup. et Sarac.

93) Sic Oribas. et Serap.; πηκτόν vulgo.

94) Sic Ald., Cornar., Goupyl.; πυκνόν cod. Par. et Asulan.

dere patiuntur. Hoc statis diebus cogitur, et in complures dividitur cubicas formas, racematim inter se cohaerentes. Optimum censetur, quod coeruleum est et ponderosum, densum et translucens, cuiusmodi stillatitium est, quod ab aliis lonchoton appellatur. Proximum concretitium. Coctile vero inficiendis denigrandisque pannis aptius ceteris esse creditur, sed ad medicinae usum invalidius esse experientia probat. Vim habet astringentem, calefacientem, crustas inducentem. Latos vermes necat, drachmae pondere voratum, aut cum melle delinctum: vomitus ciet, et adversus hausta fungorum venena ex aqua potum auxiliatur. Purgat et caput, aqua dilutum, et in vellere naribus instillatum. Ceterum uritur, uti statim in chalcitidis mentione ostendemus.

Cap. CXV. [*De chalcitide.*] Praeferenda chalcitis aeris aemula, friabilis, nec lapidosa, nec inveterata, intercursantibus venis oblongis atque splendentibus. Vim

ναμιν δὲ ἔχει στυπτικήν[95] τε καὶ θερμαντικὴν καὶ ἐσχαρωτικὴν, ἀποκαθαρτικὴν τῶν περὶ κανθοὺς καὶ ὄμματα· ἔστι δὲ καὶ τῶν μετρίως σηπόντων[96]· ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς ἐρυσιπέλατα, ἕρπητας, αἱμοῤῥαγίας τὰς ἐξ ὑστέρας καὶ μυκτήρων σὺν πράσου χυλῷ· ξηρὰ δὲ πρός τε ἐπουλίδας καὶ νομὰς καὶ παρίσθμια· κεκαυμένη δὲ πρὸς τὰ ὀφθαλμικὰ μᾶλλον χρησιμεύει λεία σὺν μέλιτι· τετυλωμένα μὲν βλέφαρα καὶ τραχέα ἀποτήκει καὶ σμήχει· σύριγγας δὲ αἴρει ἐν κολλυρίου σχήματι ἐντιθεμένη.

[Κεφ. ρις΄. Περὶ ψωρικοῦ.] Σκευάζεται δὲ ἐξ αὐτῆς τὸ καλούμενον ψωρικὸν, διπλασίονος χαλκίτεως πρὸς ἁπλῆν καδμείαν μιγνυμένου, καὶ σὺν ὄξει λεαινομένου· δεῖ δὲ ἐν κεραμέῳ ἀγγείῳ κατορύσσειν ἐν κοπρίᾳ ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασιν ἡμέρας μ΄· γίνεται δὲ δριμύτερον, δυνάμενον ὅσα καὶ ἡ χαλκῖτις· ἔνιοι δὲ ἴσα μίξαντες οἴνῳ λεαίνουσι, καὶ τὰ αὐτὰ ποιοῦσι· καυστέον δὲ αὐτὴν ἐν ὀστράκῳ καινῷ ἐντιθέντας,

95) Sic Asulan. et sequ.; ῥυπτικήν Ald.

96) Sic Ald. et cod. Par. apud Goup. Tuetur eam lectionem et Galen. fac. simpl. lib. 9. p. 241. Στυφόντων cum Asul. posteriores.

habet astringentem, calefacientem et crustas inducentem; repurgat, quae oculis eorumque angulis inhaerent. Est et in genere leviter exedentium. Quin etiam efficax est ad erysipelata et herpetas, itemque sanguinis e matrice et naribus eruptiones cum porri succo. Arida apta est ad epulidas, ulcera depascentia et tonsillarum vitia: usta eadem ac cum melle trita oculorum medicamentis praecipue idonea est. Callum quidem scabritiemque palpebrarum absumit detergetque: fistulas vero collyrii modo indita sanat.

[Cap. CXVI. *De psorico.*] Paratur porro ex ipsa medicamentum, psoricum dictum, duabus chalcitis partibus unam cadmiae addendo et cum aceto terendo. Oportet autem in fictile coniici, quod fimo obruatur diebus quadraginta per caniculae ardores. Sic enim medicamentum acrius evadit, atque idem, quod chalcitis, potest. Sunt, qui mixtas pares utriusque portiones in vino terant, et eadem illa prosequantur. Uritur chalcitis fictili novo

καὶ διαπύροις ἄνθραξιν ἀπερεισαμένους· μέτρον δὲ ἔστω τῆς καύσεως, ἐπὶ μὲν τῶν πολύγρων, τὸ ἀπομφολύγωτον καὶ καλῶς ξηρὸν γενέσθαι· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἡ ἐπὶ τὸ εὐανθέστερον μεταβολή· ὅταν γὰρ αἱματοειδὴς[97] καὶ μιλτώδης γένηται τὴν χρόαν κατὰ βάθος, ἀναιρετέον αὐτήν· τήν τε προςκαθημένην ἀκαθαρσίαν ἀποφυσητέον καὶ ἀποθετέον· ὀπτᾶται δὲ ἐπ᾽ ἀνθράκων ἐμφυσωμένων, μέχρι τοῦ ὕπωχρον αὐτὴν γενέσθαι· ἢ ὑπ᾽ ὀστράκου καὶ διαπύρων ἀνθράκων στρεφομένη πυκνῶς, ἕως ἂν πυρωθῇ καὶ μεταβάλλῃ τὴν χρόαν.

Κεφ. ρις΄. (ριζ΄.) [Περὶ μίσυος.] Μίσυ δὲ παραληπτέον τὸ κύπριον[98], χρυσοφανὲς, σκληρὸν, καὶ ἐν τῷ θραυσθῆναι χρυσίζον, καὶ ἀποστίλβον ἀστεροειδῶς. Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ καῦσιν τὴν αὐτὴν τῇ χαλκίτιδι, δίχα τῆς τοῦ ψωρικοῦ διασκευῆς, ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον διαφέρον· τὸ μὲν αἰγύπτιον πρὸς μὲν τ᾽ ἄλλα διαφέρει ἐμπρακτικώτερον

97) Sic Ald.; omissum a posterioribus, praeter Sarac., qui mendose αἱματώδης. Sambuci cod. ὁμοειδής.

98) Cf. Galen. fac. simpl. lib. 9. p. 226—229.

indita et ignitis carbonibus imposita. At vero modus ustionis esto metallicorum, quae multo humore abundaverint, dum bullulas edere desierint ac perfecte inaruerint: reliquorum vero, dum floridiorem assumserint colorem. Cum ergo chalcitis sanguinem ac miniatum colorem interius altiusve contraxerit, tum demum igni eximenda est: mox, insidente spurcitia flatu depulsa, reponenda est. Torretur etiamnum perflatis carbonibus, usque dum subluteo colore pallescat, aut fictili subditis candentibus prunis subinde versata, donec ignescat coloremque mutet.

Cap. CXVI. (CXVII.) [*De Misy.*] Misy assumendum cyprium, aureo colore, durum, quodque, dum comminuitur, aureis scintillis ac velut stellulis splendeat. Ustionem autem ac vim cum chalcitide eamdem habet, praeterquam quod psoricum non ex eo conficitur, intensius etiam aut remissius agit. Aegyptium quidem ad ce-

ὄν· πρὸς δὲ τὰς ὀφθαλμικὰς δυνάμεις πολλῷ λείπεται τοῦ προειρημένου.

Κεφ. ριζ΄. (ριη΄.) [Περὶ μελαντηρίας.] Τῆς δὲ μελαντηρίας ἡ μέν τις τοῖς ὀρυγμάτων στομίοις, ἀφ᾽ ὧν ἂν μεταλλευθῇ ὁ χαλκὸς, ἐπιπήσσεται ἁλμυρίδος τρόπον· ἡ δὲ ἐκ τῆς ἄνωθεν ἐπιφανείας τῶν προειρημένων τόπων, ἥ τις καὶ γεώδης ἐστίν· εὑρίσκεται δέ τις καὶ ὀρυκτὴ ἐν Κιλικίᾳ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ τόποις· διαφέρει δ᾽ αὐτῆς ἡ θειόχρους, λεία, ὁμαλὴ, καθαρὰ, καὶ ἐν τῷ θίγειν ὕδατος μελαινομένη ταχέως. Δύναμιν δὲ ἔχει καυστικὴν τὴν αὐτὴν τῷ μίσυϊ.

Κεφ. ριη΄. (ριθ΄.) [Περὶ σώρεως.] Τὸ δὲ σῶρυ ἔνιοι ὑπέλαβον μελαντηρίαν, πλανώμενοι· ἴδιον γάρ ἐστι γένος, οὐκ ἀφόμοιον· βρωμωδέστερον δὲ τὸ σῶρυ καὶ ναυτίας ποιητικόν· εὑρίσκεται δὲ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἄλλοις δὲ τόποις, ὡς ἐν Λιβύῃ καὶ Ἱσπανίᾳ καὶ Κύπρῳ· προκριτέον δὲ τὸ αἰγύπτιον, καὶ ἐν τῷ θραυσθῆναι μελάντερον φαινόμενον· κατατρήσεις τε πολλὰς ἔχον, καὶ ὑπολίπαρον· ἔτι δὲ στῦφον, καὶ πρὸς τὴν κατάποσιν ἢ ὄσφρησιν βρωμῶδες, καὶ

tera praefertur tanquam efficacius: sed ad ocularia medicamenta praedicto longe inferius est.

Cap. CXVII. (CXVIII.) [*De Melanteria.*] Melanteria quaedam in faucibus fodinarum, quibus aes erutum fuerit, salsuginis modo concrescit: altera vero in summa facie supra dictorum locorum coït, quae quidem etiam terrena est. Sed et invenitur fossilis quaedam in Cilicia et aliis quibusdam regionibus. Praestat in hoc genere, quae sulfurei est coloris, laevis, aequabilis, pura, et quae contactu aquae confestim nigrescit. Ceterum vim causticam eamdem obtinet, quam et misy.

Cap. CXVIII. (CXIX.) [*De Sory.*] Sory nonnulli autumavere esse melanteriam, sed lapsi sunt: siquidem peculiare est genus, quanquam illi haud absimile. Sed sory magis virosum est, et nauseam excitat. Invenitur in Aegypto et aliis quibusdam regionibus, ut et in Africa, Hispania et Cypro. Praeferendum autem aegyptium, quodque comminutum nigrius apparet, crebris foraminibus pervium ac subpingue, insuper astringens et haustu olfactu-

ἀνατρεπτικὸν στομάχου· τὸ δὲ μὴ λαμπυρίζον ἐν τῷ θραυσθῆναι ἐμφερῶς μίσυϊ, ἑτερογενές τε καὶ ἀσθενὲς οἰητέον εἶναι. Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ καῦσιν τὴν αὐτὴν τοῖς προειρημένοις· ἴᾶται δὲ καὶ ὀδονταλγίας, ἐντιθέμενον εἰς τὰ βρώματα, καὶ τοὺς ὑποσάλους δὲ ὀδόντας κρατύνει· καὶ ἰσχιαδικοῖς βοηθεῖ μετ᾽ οἴνου ἐγκλυζόμενον· ἰόνθους τε σβέννυσι, μεθ᾽ ὕδατος καταχρισθέν· μίγνυται καὶ εἰς τριχῶν μελάσματα· κοινῷ δὲ τρόπῳ ἐπὶ τούτων σχεδὸν καὶ τῶν ἄλλων πάντων δυναμικώτερα τὰ ἄκαυστα τῶν κεκαυμένων ἡγητέον· πλὴν ἁλῶν καὶ τρυγὸς καὶ νίτρου καὶ τιτάνου καὶ τῶν ὁμοίων, ὅσα ὠμὰ ὄντα ἀνίεται· καιόμενα γὰρ τὴν δύναμιν ἐμπρακτότερα γίνεται.

Κεφ. ριθ′. (ρκ′.) [Περὶ διφρυγοῦς.] Τοῦ δὲ διφρυγοῦς τρία ἡγητέον εἴδη· τὸ μὲν γὰρ μεταλλικόν ἐστιν, ὃ δὴ ἐν Κύπρῳ μόνῃ γίνεται· πηλῶδες γὰρ ὄν, ἀναφέρεται ἐκ βυθοῦ[98b] τινος τῶν ἐκεῖ τόπων. εἶτα ἀνενεχθὲν ξηραίνεται ἐν ἡλίῳ, καὶ μετὰ ταῦτα φρυγάνοις κύκλῳ περιτεθειμένοις καίεται· ὅθεν καὶ διφρυγὲς ἐκλήθη, διὰ τὸ ὑπὸ ἡλίου καὶ φρυ-

98b) Ald. male πηλοῦ.

que virosum, subvertendi stomachum etiam vim habens. Quod vero, dum comminuitur, misyos modo non scintillat, et alius generis esse et invalidum censendum est. Vim et ustionem supra dictis similem habet: dolori dentium, cavis iis inditum, medetur: eosdem labantes firmat: ischiadicis ex vino infusum auxiliatur: illitum cum aqua varos exstinguit. Miscetur et medicamentis, quae pilos denigrant. Haec vero in communi et alia fere omnia, quae ustionem non experta sunt, ustis potentiora censeri debent: salem excipio, viri faecem, nitrum, calcem et similia, quae quidem cruda remissiora sunt, cremata vero efficaciora redduntur.

Cap. CXIX. (CXX.) [*De diphryge.*] Diphrygis tria genera esse censendum: primum enim metallicum est, quod in Cypro sola nascitur. Ita enim, ut lutosum est, e gurgite quodam ibi eruitur, erutum deinde in sole siccatur, post cremiis uritur circumpositis. Diphryges ideo vocatum est, quod et eo sole et a cremiis uratur, arefiat

γάνων καίεσθαι καὶ ξηροποιεῖσθαι καὶ οἱονεὶ φρύγεσθαι· τὸ δὲ ἕτερον τοῦ κατεργαζομένου χαλκοῦ ὥςπερ ὑποστάθμη τις καὶ τρὺξ ὑπάρχει· μετὰ γὰρ τὴν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος περίχυσιν, ὡς ἀνωτέρω ἔφαμεν, περὶ ἄνθους χαλκοῦ διαλεγόμενοι, μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ χαλκοῦ εὑρίσκεται ἐν τῇ χώνῃ ἐγκείμενον τῷ πυθμένι αὐτῆς τὸ τοιοῦτον εἶδος, τήν τε στύψιν καὶ τὴν γεῦσιν χαλκοῦ ἔχον· τὸ δὲ τρίτον σκευάζεται οὕτω· λίθον τὸν λεγόμενον πυρίτην συνθέντες εἰς κάμινον, οἱ πρὸς τούτοις ὄντες, καίουσιν ἐπὶ ἡμέρας ἱκανὰς ὡς τίτανον· ὅταν δὲ ἡ χρόα μιλτώδης γένηται, ἀνελόμενοι ἀποτίθενται· τινὲς δέ φασιν, ἐκ μόνης τῆς τὸν χαλκοῦν λίθον ἀποτελούσης ὕλης γεννᾶσθαι τὸ προειρημένον· ὅταν ὀπτηθεῖσα ἐν ταῖς λεγομέναις ἅλωσιν ἀνενεχθῇ[99] εἰς τοὺς βόθρους, καὶ ἐνταῦθα καίηται· τόν τε γὰρ κύκλῳ τόπον τῶν βόθρων ἐπιλαμβάνει, καὶ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν λίθων οὐδὲν ἧττον[100] εὑρίσκεται· προκριτέον δ᾽ αὐτοῦ τὸ τῇ γεύσει ἔγχαλκον, ἰῶζον, στῦφόν τε καὶ ἀναξηραῖνον ἱκανῶς τὴν γλῶσσαν· ὅπερ ἡ κεκαυμένη ὤχρα οὐ κέκτηται, ἣν δὴ καίοντες ἀντὶ διφρυγοῦς πιπρά-

99) Ald. ἄνω μετενεχθῇ.

100) Ald. ἴσον.

et quasi torreatur. Alterum, dum conficitur aes, illius quasi faex quaedam subsidet; siquidem post frigidae affusionem, uti supra praecepimus, de aeris flore disserentes, sublato aere, fundo fornacis inhaerens id genus invenitur, aeris tum astrictione, tum etiam sapore praeditum. Tertium sic fit: lapidem pyritem dictum, qui ista tractant, dies multos uti calcem cremant in camino: ac, ubi colorem rubricae contraxerit, exemtum recondunt. Quidam vero asserunt, hoc e sola materia fieri, e qua lapis aerosus perficitur, quando in dictis areis assata indeque in scrobes translata peruritur. Nam et locum foveas ambeuntem occupat, et exemtis lapidibus nihilominus invenitur. Praefertur, quod saporem aeris reddit, aeruginis colore, astringens linguamque vehementer exsiccans: quod quidem in ochra usta locum non obtinet, quae tamen cremata diphrygis loco ponitur veno. Vim habet astringentem, valide perpurgantem, extergentem, siccantem, carnes

σκουσι. *Δύναμιν* δὲ ἔχει στυπτικήν τε καὶ ξηραντικὴν καὶ σταλτικὴν ὑπερσαρκώσεως, ἀπουλωτικὴν κακοήθων καὶ ἑρπυστικῶν· διαφορεῖ καὶ ἀποστήματα ἀναληφθὲν τερεβινθίνῃ ἢ κηρωτῇ.

Κεφ. ρκ'. (ρκα'.) [Περὶ ἀρσενικοῦ.] Ἀρσενικὸν κατὰ τὰ αὐτὰ γεννᾶται μέταλλα τῇ σανδαράχῃ· ἄριστον δὲ ἡγητέον τὸ πλακῶδες καὶ χρυσίζον τῇ χρόᾳ, τάς τε πλάκας λεπιζομένας ἔχον, ὡς ἀεὶ ἐπικειμένας ἀλλήλαις· ἔτι[1] δὲ ἀμιγὲς ἑτέρας φύσεως· τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ γεννώμενον ἐν Μυσίᾳ τῇ ἐν Ἑλλησπόντῳ[2]· ἔστι δὲ αὐτοῦ δύο εἴδη· τὸ μὲν ἕν, οἷον προείρηται· τὸ δὲ ἄλλο βαλανοειδὲς καὶ ὠχροειδὲς, καὶ σανδαραχίζον τῇ χρόᾳ καὶ βωλοειδὲς[3], ἐκ Πόντου καὶ Καππαδοκίας φερόμενον· δευτερεύει δὲ τὸ τοιοῦτον· ὀπτᾶται δὲ οὕτως· ἐπ' ὀστράκου καινοῦ ἐπερεισάμενος[4] αὐτὸ, θὲς ἐπὶ διαπύρου ἄνθρακος, καὶ στρέφε συνεχῶς, ὡς δ' ἂν πυρωθῇ καὶ μεταβάλλῃ, ψύξας καὶ λεάνας ἀποτίθεσο. *Δύναμιν* δὲ

1) Sarac. suadet pro vulg. ἔστι.

2) Ἐν, *iuxta*, *prope*, ut saepius, e. g. Xenoph. hellen. 7, 5. Lucian. dialog. mort. p. 128. Hemsterh. ad h. l. Cf. et cap. 180. ἐν Σελευκείᾳ.

3) Sic Ald. et cod. Par.; βωλ. καὶ σανδαρ. sola Asulan. et sequ.

4) Cod. Paris. Goup. ὄστρακον καινὸν ἀπερεισάμενος.

excrescentes cohibentem, ulcera maligna et quae late serpunt ad cicatrices perducentem. Abscessus quoque terebinthina aut cerato exceptum discutit.

Cap. CXX. (CXXI.) [*De Arsenico.*] Arsenicum in iisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optimum existimatur glebosum, auri colore micans, quodque glebas eas squamatim habet sibi incumbentes, insuper alius omnis materiae expers. Tale est, quod in Mysia iuxta Hellespontum generatur. Sunt autem illius duo genera: unum quidem, quale ante commemoratum est: alterum glandibus simile et ochraceum, sandaracham colore imitans et glebosum, e Ponto et Cappadocia delatum. Sed secundum hoc locum tenet. Torretur autem hoc modo: Testae novae inditum carbonibus ignitis imponito assidueque versato, donec igne flagret coloremque mutet: dein refrigeratum tritumque recondito. Vim habet exedentem,

ἔχει σηπτικήν τε καὶ στυπτικὴν καὶ ἐσχαρωτικὴν μετὰ πυρώσεως καὶ βιαίου δήξεως· ἔστι δὲ καὶ τῶν στελλόντων· ψιλοῖ δὲ τρίχας.

Κεφ. ρκα'. (ρκβ'.) [Περὶ σανδαράχης.] Σανδαράχην δέ προκριτέον τὴν κατακορῆ πυῤῥὰν, [ἄθραυστον[5],] εὐανθῆ[6] τε καὶ καθαρὰν, κινναβαρίζουσαν τὴν χρόαν, ἔτι δὲ θειώδη ἀποφορὰν ἔχουσαν. Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ ὄπτησιν τὴν αὐτὴν τῷ ἀρσενικῷ· θεραπεύει δὲ καὶ ἀλωπεκίας, ἀναληφθεῖσα ῥητίνῃ, καὶ λεπροὺς ὄνυχας σὺν πίσσῃ ἀφίστησι· καὶ πρὸς φθειριάσεις σὺν ἐλαίῳ ποιεῖ· φύματά τε σὺν στέατι διαφορεῖ· ἁρμόζει δὲ καὶ πρὸς τὰ ἐν ῥισὶ καὶ στόμασιν ἕλκη, καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ ἐξανθήματα σὺν ῥοδίνῳ, καὶ πρὸς κονδυλώματα· δίδοται καὶ ἐμπυϊκοῖς σὺν οἰνομέλιτι· καὶ ὑποθυμιᾶται σὺν ῥητίνῃ καὶ πρὸς παλαιὰν βῆχα, διὰ σίφωνος ἑλκομένου τοῦ ἀτμοῦ τῷ στόματι· φωνήν τε ἀποκαθαίρει ἐκλειχομένη σὺν μέλιτι, καὶ ἀσθματικοῖς σὺν ῥητίνῃ καταπότιον ἄριστόν ἐστιν[7].

5) Sic Ald.; εὔθραυστον Asul. et seriores. Neutrum Oribas.

6) Sic Oribas.; εὐλέαντον editt., quod naturae aeque repugnat ac εὔθραυστον.

7) Sic Ald.; καταπ. δίδοται Asulan. et sequ.

astringentem et crustas inducentem cum fervore ac violento morsu. Reprimit et quicquid excrescit ac pilos detrahit.

Cap. CXXI. (CXXII.) [*De Sandaracha.*] Sandaracha praefertur ad satietatem rufa, fractu contumax, florida, pura, et quae cinnabaris colorem imitatur, insuperque sulfureos halitus edit. Vis et ustio eadem, quae arsenici. Sed et calvities explet, resina excepta, et scabros ungues cum pice abscedere iubet. Contra pedicularem morbum cum oleo efficax est; tubercula cum adipe discutit. Prodest etiam ad narium orisque ulcera ceterasque papularum eruptiones, cum rosaceo: itemque ad condylomata. Datur et in purulenta thoracis colluvie cum mulso. Quin et adversus veterem tussim cum resina suffitur, vapore per tubulum in os attracto. Vocem denique purgat, cum melle delincta, et anhelantibus cum resina catapotium est optimum.

Κεφ. ρκβ΄. (ρκγ΄.) [*Περὶ στυπτηρίας.*] Στυπτηρίας δὲ σχεδὸν πᾶν εἶδος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ μετάλλων εὑρίσκεται[8]· γεννᾶται δὲ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ τόποις, ἐν Μήλῳ, ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν Λιπάραις, καὶ Σαρδονίᾳ, καὶ Ἱεραπόλει τῆς Φρυγίας, Λιβύῃ, Ἀρμενίᾳ, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ τόποις πλείοσιν, ὥςπερ ἡ μίλτος· ἔστι δὲ αὐτῆς εἴδη πλεῖστα· πρὸς δὲ ἰατρικὴν χρῆσιν λαμβάνεται ἡ σχιστή τε καὶ ἡ στρογγύλη καὶ ἡ ὑγρά· ἀρίστη δὲ ὑπάρχει ἡ σχιστὴ, καὶ ταύτης ἡ πρόςφατος καὶ λευκὴ ἄγαν καὶ ἄλιθος καὶ βαρύοζος, στύφουσά τε εὐτόνως· ἔτι τε οὐ πεπιεσμένη βωληδὸν ἢ σχιδακηδὸν, ἀλλ᾽ ἐξασμένη[9] κατὰ μονάδας, πολιαῖς θριξὶν ἐμφερῶς, οἷα ἐστὶν ἡ λεγομένη τριχῖτις, γεννωμένη δὲ ἐν Αἰγύπτῳ· εὑρίσκεται δὲ καὶ λίθος ἐμφερὴς αὐτῇ ἄγαν, ὃν διακριτέον τῷ τῆς γεύσεως κριτηρίῳ, μὴ στύφοντα· τῆς δὲ στρογγύλης ἡ χειροποίητος ἀδόκιμος ὑπάρχει· γνωρίζεται δὲ ἐκ τοῦ σχήματος· παραληπτέα δ᾽ ἂν εἴη ἡ φυσικῶς στρογγύλη καὶ πομφολυ-

8) Quae hic vulgo interseruntur: ἔστι γὰρ σχιστὴ, οἱονεὶ τῆς βολίτιδος (βωλίτιδος aut potius χαλκίτιδος Marcell.) ἄνθος, margini a librario quodam adscripta, huius loci prorsus non esse, testantur Oribas. et Serap., qui ea ignorant. Cf. Beckmann. Gesch. der Erf. II. p. 100.

9) Vox obscura, quam interpretes videntur ab ἐξάττω derivasse. Tum vero ἐξαττομένη vel ἐξασσομένη scribendum.

Cap. CXXII. (CXXIII.) [*De alumine.*] Aluminis omne prope genus in iisdem Aegypti metallis invenitur. Gignitur et in aliis quibusdam locis, in Melo, Macedonia, Liparis, Sardinia, Hierapoli Phrygiae, Africa, Armenia et compluribus aliis regionibus, sicut et rubrica. Sunt autem eius species plurimae. Sed ad medicinae usum scissile, teres et humidum expetuntur. Optimum vero scissile, et in eo laudatissimum, quod recens est, valde candidum, calculorum expers, graveolens, perquam astringens, insuperque neque glebis neque assulis compactum, sed singulatim quasi in capillamenta canescentia dehiscens (dissiliens?), quale est quod trichitis appellatur, in Aegypto proveniens. Reperitur quoque lapis huic perquam similis, qui tamen gustus indicio dignoscitur: haud enim astringit. Damnatur in teretis genere, quod manu fabrefactum sit, sed ex figura deprehenditur. Assumen-

γώδης, ὑπόλευκός τε καὶ στύφουσα ἐῤῥωμένως, ἔτι δὲ ποσὸν ὠχρότητος ἅμα καὶ λιπαρίας ἔχουσα· πρὸς δέ τούτοις ἄλιθός τε καὶ εὔθρυβής, καὶ γένει μηλία ἢ αἰγυπτία· τῆς δὲ ὑγρᾶς τὴν μάλιστα διαφανῆ προκριτέον καὶ γαλακτώδη, ὁμαλήν τε καὶ διόλου χυλώδη, ἔτι δὲ ἄλιθον καὶ πυρῶδες[10] ἀποπνέουσαν[11]. Δύναμιν δὲ ἔχουσι θερμαντικὴν, στυπτικὴν [ἀποθεραπευτικὴν][12], ἀποκαθαρτικὴν τῶν ἐπισκοτούντων ταῖς κόραις, τήκουσαν δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τῶν βλεφάρων σάρκας καὶ τὰ ἄλλα ὑπερσαρκώματα· ἐνεργεστέραν δὲ τῆς στρογγύλης τὴν σχιστὴν ἡγητέον· καίονται δὲ καὶ ὀπτῶνται, ὡς χαλκῖτις· ἴσχουσι δὲ καὶ σηπεδόνας, αἱμοῤῥαγίας· οὖλα πλαδῶντα στέλλουσι, καὶ ὀδόντας σειομένους κρατύνουσι σὺν ὄξει ἢ μέλιτι· ἄφθας δὲ ὠφελεῖ σὺν μέλιτι, καὶ ἐξανθήματα καὶ ῥεύματα ἐν ὠσὶ σὺν πολυγόνου χυλῷ· λέπραις δὲ ἁρμόζουσι, σὺν κράμβης φύλλοις ἢ σὺν μέλιτι ἐψηθεῖσαι· καὶ κνησμοῖς,

10) Vulgaris τυρῶδες loco optime Marcell. hoc posuit, confirmantibus Plin. et Serap. .. Oribas. vero τυρῶδες legisse videtur.

11) His addit Lacun. cod.: Ὑγρὰ στυπτηρία ἐστὶν ἡ πλακῖτις (quam et Galen. fac. simpl. lib. 9. p. 237. habet) ἡ ἀπὸ Φιλαδελφίας φερομένη, ᾗ οἱ βαφεῖς χρῶνται.

12) Hoc habet Ald., sed ad notha relegavit Asul.

dum autem est, quod natura teres est, bullis turgens, subcandidum et valenter astringens, praetereaque nonnihil palloris cum quadam pinguetudine prae se ferens: ad haec calculorum expers ac friabile, et natione melium aut aegyptium. Humidum praefertur, maxime pellucens, lacteum, aequabile ac omni ex parte succosum, insuper minime lapidosum et ignei aliquid spirans. Vim habet calefacientem, astringentem, [curationes perficientem] et expurgantem, quae pupillis caliginem offundunt, palpebrarum quoque carnes aliasque excrescentias absumentem. Scissile porro efficacius tereti censendum est. Uruntur vero torrenturque chalcitidis modo. Ulcerum putrescentia compescunt et sanguinis cursus: gingivas humoribus flaccidas comprimunt, vacillantes quoque dentes cum aceto aut melle firmant. Aphthis admixto melle prosunt, itemque papulis auriumque fluxionibus cum polygoni succo. Lepris conveniunt cum brassicae foliis aut melle cocta,

ὄνυξί τε λεπροῖς καὶ πτερυγίοις καὶ χιμέτλοις· σὺν ὕδατι καταιονούμεναι· σὺν τρυγὶ δὲ ὄξους καταχριόμεναι μετὰ κηκίδος ἴσης κεκαυμένης πρὸς φαγεδαινικά· πρὸς δὲ νομὰς σὺν ἁλσὶ διπλοῖς· πιτυριάσεις δὲ σὺν ὀρόβῳ καὶ πίσσῃ ὑγρᾷ[13] σμήχουσι καταχριόμεναι· κονίδων τε καὶ φθειρῶν καὶ πυρικαύστων, σὺν ὕδατι καταχριόμεναι, βοήθημα· οἰδήμασί τε[14] καὶ μασχαλῶν καὶ βουβώνων δυςωδίαις κατάχριστοι· ἡ δὲ μηλία καὶ πρὸς ἀσυλληψίαν συνεργεῖ, πρὸ τῆς συνόδου παρατεθεῖσα[15] τῷ στόματι τῆς ὑστέρας· καὶ ἔμβρυα ἐκτινάσσει· ἐπουλίσι τε καὶ σταφυλαῖς καὶ παρισθμίοις ἐπιτήδειοι· καὶ στόμασι καὶ πρὸς ὦτα καὶ αἰδοῖα σὺν μέλιτι[16] ἐπίχριστοι.

Κεφ. ρκγ΄, (ρκδ΄.) [*Περὶ θείου.*] Θεῖον δὲ ἄριστον ἡγητέον τὸ ἄπυρον καὶ λαμπυρίζον τῇ χρόᾳ, διαφανές τε καὶ ἄλιθον· τοῦ δὲ πεπυρωμένου τὸ χλωρόν τε καὶ εὐλιπές· γεννᾶται δὲ πλεῖστον ἐν Μήλῳ καὶ Λιπάρᾳ[17]· θερμαίνει δὲ

13) Hoc legit Lacuna in cod. Neque alienus Serap., qui aquam picis, neque Plin., qui serum et picem reddit. Uterque ergo *πίσσης ὀῤῥὸν* legisse videtur.

14) Marc. credit, loco *οἰδήμασί τε* melius esse *εἰσὶ δέ*, sed Serap. legit, ut nos.

15) Lacun. e cod. add. *σὺν ἐρίῳ.*

16) Goupyl. legit in cod. add. *καὶ σμύρνῃ.*

17) Maxima ex insulis Aeoliis, quae et *τῶν Λιπαραίων νῆσοι* dicuntur, Lipara et a Strabone vocatur lib. 6. p. 277.

nec non et prurigini, unguium scabritiei, pterygiis et pernionibus cum aqua perfusa. Valent cum aceti faece et gallae crematae pari pondere ad phagedaenas et ad depascentia ulcera cum salis duplo. Furfures cum ervo et liquida pice illita exterunt. Ad lendes, pediculos et ambusta cum aqua inuncta auxilio sunt. Contra oedemata et axillarum inguinumque foetores illinuntur. Melium autem mulieribus etiam praestat, ne concipiant, ante coïtum ori matricis inditum: fetus quoque excutit. (Aluminis genera) gingivis excrescentibus, uvulae ac tonsillis accommodata, itemque ori, auribus ac verendis cum melle illinuntur.

Cap. CXXIII. (CXXIV.) [*De sulfure.*] Sulfur optimum habendum est, quod ignem non expertum est, et splendido colore nitet, translucet, nec calculos habet. In eo, quod ignem expertum est, probatur virens ac

τὸ προειρημένον καὶ διαφορεῖ καὶ πεπαίνει ταχέως· βῆχάς τε καὶ ἐμπύους καὶ ἀσθματικοὺς ὠφελεῖ, ἐν ᾠῷ λαμβανόμενον καὶ ὑποθυμιώμενον· πρὸς δὲ τούτοις ἔμβρυα κατασπᾷ ὑποθυμιασθέν· καὶ λέπρας, ἔτι δὲ λειχῆνας καὶ ὄνυχας λεπροὺς αἴρει, τερεβινθίνῃ μιχθὲν ῥητίνῃ· σὺν ὄξει δὲ καταχριόμενον ποιεῖ μὲν καὶ πρὸς λέπρας, αἴρει δὲ καὶ ἀλφούς· ἰᾶται καὶ σκορπίων πληγὰς, μιγὲν ῥητίνῃ· σὺν ὄξει δὲ καὶ δρακοντίου θαλασσίου καὶ σκορπίων πληγὴν ἰᾶται· παύει καὶ τοὺς καθ᾽ ὅλον τὸ σῶμα κνησμοὺς, σὺν νίτρῳ σμηχόμενον· ἀποκαθαίρει δὲ καὶ ἴκτερον, κοχλιαρίου πλῆθος σὺν ὕδατι ποθὲν[18], ἢ μετὰ ᾠοῦ ῥοφητοῦ λαμβανόμενον[19]· καὶ πρὸς κόρυζαν δὲ καὶ κατάῤῥουν ποιεῖ· καὶ ἱδρῶτας στέλλει καταπασσόμενον· καὶ ποδαγρικοῖς σὺν νίτρῳ καὶ ὕδατι καταχρισθὲν συμβάλλεται· καὶ δυσηκοΐαν ὑποθυμιώμενον διὰ σίφωνος θεραπεύει, καὶ ληθαργικοὺς ὑποθυμιώμενον· αἱμοῤῥαγίαν τε ἴσχει. Θλάσεις τε ὤτων σὺν οἴνῳ[20] καὶ μέλιτι καταχριόμενον ἰᾶται.

18) Sic legit Serap.; *ἐπιπασσόμενον τῷ μετώπῳ* vulgo.

19) Cf. Paull. lib. 3. p. 109.

20) Cod. Cantacuz. apud Matthiol. *καὶ σμύρνῃ*, quod et Marcell. loco *μέλιτι*: neutrum Serap.

praepingue. Plurimum in Melo et Lipara gignitur. Priore loco commemoratum sulfur calefacit, discutit et maturat celeriter. Tussientibus, empyïcis et asthmaticis prodest, tum in ovo sumtum, tum etiam suffitum: suffitu quoque fetus extrahit. Lepras aufert, itemque lichenas scabrosque ungues cum terebinthinae resina. Ex aceto illitum efficax est ad lepras, tollit et vitiligines. Scorpionum ictibus addita resina medetur. Cum aceto vero draconis marini et scorpionum ictus sanat. Pruritus totius corporis sedat, nitro mixtum et affrictum. Regium quoque morbum emendat, cochlearis mensura ex aqua potum, aut in sorbili ovo sumtum. Facit et ad gravedinem ac destillationes: sudores quoque conspersum inhibet: podagricis cum nitro et aqua illitum conducit: gravitatem auditus fumus eius, tubuli ope immissus, sanat. Lethargicos suffitu excitat. Sanguinis eruptionem sistit: contusis denique auribus cum vino et melle illitum medetur.

Κεφ. ρκδ'. (ρκέ.) [Περὶ κισσήρεως.] Κίσσηριν δὲ προκριτέον τὴν ἄγαν κούφην καὶ πολύκενον, σχιστήν τε καὶ ἄλιθον, ἔτι δὲ ψαθυράν τε καὶ λευκήν· καυστέον δὲ οὕτω· λαβὼν αὐτῆς ὁπόσον ἂν θέλῃς, διαπύροις ἔγκρυψον ἄνθραξιν· ὡς δ' ἂν ἐκπυρωθῇ, ἀνελόμενος σβέσον οἴνῳ εὐώδει· καὶ πάλιν πυρώσας σβέσον· τὸ δὲ τρίτον ἀνελόμενος αὐτὴν, καθ' ἑαυτὴν ἔα ψυγῆναι, καὶ ἀποθέμενος χρῶ. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, καὶ σμηκτικὴν οὔλων[21], ἀποκαθαρτικὴν τῶν ἐπισκοτούντων ταῖς κόραις μετὰ τοῦ θερμαίνειν· ἑλκῶν τε πληρωτικὴν καὶ κατουλωτικὴν, ἔτι δὲ καὶ κατασταλτικὴν ὑπεροχῶν καὶ σμηκτικὴν ὀδόντων λεία, καὶ ἐσχαρωτικὴν σώματος, καὶ εἰς ψίλωσιν τριχῶν ἐπιτήδειον. Θεόφραστος δὲ ἱστορεῖ[22], ἐὰν εἰς ζέοντά τις οἴνου πίθον καθῇ κίσσηριν, παύεσθαι παραχρῆμα τὴν ζέσιν τοῦ οἴνου.

Κεφ. ρκέ. (ρκς'.) [Περὶ ἁλῶν.] Τῶν δὲ ἁλῶν ἐνεργέστερον μέν ἐστι τὸ ὀρυκτόν· τούτου δὲ κοινῶς μὲν τὸ ἄλιθον καὶ λευκὸν καὶ διαφανὲς, πυκνόν τε καὶ ὁμαλὸν τῇ

21) Solum hoc Serap. Lacuna e cod. addit *καὶ ὀδόντων*.
22) Theophr. hist. 9, 17. Quamquam Marcell. hoc alienum habet, est tamen in Oribas. et Serap.

Cap. CXXIV. (CXXV.) [*De pumice.*] Pumicis probatio est, ut sit quam maxime levis, multicavus (multiforus), scissilis ac minime lapidosus, insuper friabilis ac candidus. Cremari autem oportet in hunc modum: Sumito eius quantum libuerit et candentibus prunis obruito: ac ubi igne flagraverit, extractum vino odorato restinguito, iterumque incensum pariter exstinguito: tertia ustione exemtum sinito per se refrigescere, tandemque ad usus condito. Vis eius astringens gingivasque abstergens: purgat cum calefactione, quae pupillis caliginem offundunt: explet ulcera et ad cicatricem perducit, insuperque excrescentia cohibet: tritus etiam dentes fricando deterget. Corpori crustam obducit; est denique pilis abolendis aptus. Theophrastus tradit, si quis in ferventis vini dolium pumicem immiserit, illico fervorem vini desinere.

Cap. CXXV. (CXXVI.) [*De salibus.*] Salium efficacissimus est fossilis. In hoc quidem genere communi-

συγκρίσει· ἰδίως δὲ τὸ ἀμμωνιακὸν τῷ γένει, εὔσχιστόν τε[23] καὶ εὐθείας τὰς διαφύσεις ἔχον· τοῦ δὲ θαλασσίου τὸ πυκνὸν παραληπτέον καὶ λευκὸν καὶ ὁμαλόν· κάλλιστον δὲ ἐν Κύπρῳ καὶ Κύπρου τῇ Σαλαμῖνι[24] γίνεται καὶ Μεγάροις, καὶ ἐν Σικελίᾳ καὶ Λιβύῃ· ἐν τοῖς λεγομένοις δὲ καὶ τὰ λιμναῖα προκριτέον· εὐτονώτατον δὲ αὐτοῦ ἐστι τὸ φρύγιον, καλούμενον δὲ ταττaῖον[25]. Δύναμιν δὲ ἔχουσι οἱ προειρημένοι ἅλες κοινῶς πολύχρηστον, στυπτικήν τε καὶ σμηκτικὴν, καὶ ἀποκαθαρτικὴν καὶ διαχυτικὴν, ἔτι δὲ κατασταλτικὴν καὶ ἰσχνωτικὴν καὶ ἐσχαρωτικὴν, τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον διαφέροντες· εἰσὶ δὲ καὶ σηπεδόνων ἐφεκτικοί· καὶ σμήξεσι ψωρικαῖς μίγνυνται· στέλλουσι καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς ὑπεροχὰς, καὶ πτερύγια τήκουσι, καὶ τὰς ἄλλας δὲ ὑπερσαρκώσεις αἴρουσι· καὶ κλυσμοῖς εὔθετοι· καὶ κόπου λυτήριοι, σὺν ἐλαίῳ χριόμενοι· καὶ πρὸς τὰ οἰδήματα τῶν ὑδρωπικῶν, πυρία τε ἡ δι' αὐτῶν ἐν σακκίοις πραϋντικὴ ἀλγημάτων· καὶ κνησμοὺς

23) Plin. 81, 39. *Colore similis est alumini, quod schiston vocant.* Cf. Beckmann. Gesch. der Erf. V. p. 260.

24) Strabo lib. 14. p. 740. 741.

25) E Plin. 31, 41. primus Marcell. emendavit lectionem Ald. *τάπεον ἢ τριταῖον ἢ γανταῖον:* primus nostram in textum recepit Cornar. De Tatta lacu insigni Galatiae Phrygiaeque et de salis proventu Strabo lib. 12. p. 183. 184.

ter laudatur, quod calculis vacat, pellucidum est, densum et aequabili compage: peculiariter vero natione ammoniacum, quod findi facile potest, et rectis est scissuris. In marino sale eligendus est densus, candidus et aequabilis. Probatissimus in Cypro fit et Salamine Cypri et Megaris, itemque in Sicilia et Africa. Sed inter haec ipsa salis genera lacustris praefertur, censeturque validissimus phrygius, qui tattaeus dicitur. Antedictorum salium communis vis est ad multa perquam utilis: astringens nimirum, abstergens, repurgans, dissipans, ac insuper reprimens, extenuans et crustas inducens: differunt intensiore actione et remissiore. Quin et putredinem arcent, et medicamentis psoras abstergentibus admiscentur. Excrescentia in oculis reprimunt, pterygia consumunt, ceterasque carnis extuberationes tollunt: clysteribus utiliter

δὲ παύουσι μετ' ἐλαίου καὶ ὄξους συγχριόμενοι παρὰ πυρὶ, ἄχρις ἂν ἱδρώσωσιν· ὁμοίως καὶ λειχῆνας καὶ ψώρας καὶ λέπρας, συναγχικούς τε κουφίζουσι, σὺν μέλιτι καὶ ὄξει καὶ ἐλαίῳ διαχριόμενοι· πρὸς δὲ παρίσθμια καὶ κιονίδας, σὺν μέλιτι ὀπτοί· καὶ ἄφθας καὶ οὔλων πλάδον καὶ πρὸς φαγεδαίνας σὺν ἀλφίτῳ κεκαυμένοι καταπάσσονται[26]· πρὸς δὲ σκορπίων πληγὰς, σὺν λινοσπέρμῳ· πρὸς δὲ ἔχεων δήγματα, σὺν ὀριγάνῳ καὶ μέλιτι καὶ ὑσσώπῳ· πρὸς δὲ κεράστου, μετὰ πίσσας ἢ κεδρίας ἢ μέλιτος· πρὸς δὲ σκολοπένδρας δῆγμα, σὺν μέλιτι καὶ ὄξει· πρὸς δὲ σφηκῶν πληγὰς καὶ τενθρηδόνας[27], καὶ πρὸς ψυδράκια τὰ ἐν κεφαλῇ, θύμους τε καὶ φύματα, σὺν στέατι μοσχείῳ ἀναληφθέντες· σὺν σταφίδι δὲ ἢ στέατι ὑείῳ ἢ μέλιτι δοθιῆνας διαφοροῦσι· καὶ ὄρχεων οἰδήματα σὺν ὀριγάνῳ καὶ ζύμῃ θᾶττον πεπαίνουσι· καὶ κροκοδειλοδήκτοις βοηθοῦσιν, ἐνδεθέντες εἰς ὀθόνιον λεῖοι, καὶ βαπτόμενοι εἰς ὄξος, στυφομένων[28] τῶν μερῶν τοῖς ἐν-

26) Cornar. loco vulg. καταπλάσσονται.

27) Sic legendum esse coniicit Sarac.; ἀνθρηνῶν Marcell.; τερθηδόνας Ald. et Asul.; τερήδόνας Cornar., Goup. et Sarac.

28) Τυπτομένων forte legit Plin., cum batuenda esse ulcera dicat.

infunduntur: lassitudines etiam tollunt, ex oleo illiti. Contra hydropicorum oedemata auxiliantur, doloresque sacculis inditi fotu mitigant, et pruritus sedant, ex oleo et aceto infricati ad ignem, donec sudor provocetur: similiter et lichenas, psoras ac lepras. Anginas ex melle, aceto et oleo inunctione levant. Tosti tonsillis uvulaeque cum melle adhibentur. Cremati vero aphthis, gingivis flaccidis et phagedaenis cum polenta insperguntnr. Adversus scorpionum ictus cum lini semine: contra viperarum morsus cum origano, melle et hyssopo: adversus cerasten cum pice aut cedria aut melle opitulantur. Contra scolopendrae morsum ex melle et aceto, adversus vesparum ictus et tenthredinum, itemque ad capitis psydracia, thymos ac tubercula, sebo excepti vitulino. Furunculos cum uva passa aut suillo adipe aut melle discutiunt. Testium tumores cum origano et fermento citius maturant. Crocodilorum morsibus auxiliantur triti, in linteolo invo-

δέσμοις. Θηριοδήκτοις τε βοηθοῦσι καὶ πρὸς ὑπώπια προςώπου σὺν μέλιτι· καὶ πρὸς ὀποῦ μήκωνος πόσιν, καὶ πρὸς μύκητας, σὺν ὀξυμέλιτι πινόμενοι· πρὸς δὲ στρέμματα, σὺν ἀλεύρῳ καὶ μέλιτι, πρὸς πυρίκαυστα δὲ σὺν ἐλαίῳ ἐπιτεθέντες, οὐκ ἐῶσι φλυκταινοῦσθαι· ποδαγρικοῖς τε ὁμοίως ἐπιτίθενται· πρὸς ὠταλγίαν τε σὺν ὄξει· ἐρυσιπέλατά τε καὶ ἕρπητας ἴσχουσι, μετ' ὄξους καταχρισθέντες ἢ καταπλασθέντες σὺν ὑσσώπῳ[29]. Καυστέον δὲ αὐτοὺς, εἰς ὀστράκινον ἀγγεῖον ἐμβαλόντας, καὶ ἐπιμελῶς πωμάσαντας, ἵνα μὴ ἐξάλλωνται, ἀνθρακιᾷ τε ἐγκρύψαντας ἄχρις ἐκπυρώσεως· τινὲς δὲ τοὺς ὀρυκτοὺς σταιτὶ περιπλάσαντες, εἰς ἄνθρακας ὑποτιθέντες, ἐῶσιν, ἄχρις ἂν τὸ σταῖς κατακαῇ· ἔνεστι δὲ καὶ τοὺς κοινοὺς ἅλας τοῦτον τὸν τρόπον καίειν· ἀποκλύσας αὐτοὺς ἅπαξ ὕδατι, καὶ ἐάσας ξηρανθῆναι, ἔμβαλε εἰς χύτραν, καὶ πωμάσας ὑπόκαιε, κινῶν, ἕως ἂν μηκέτι ἐξάλλωνται.

Κεφ. ρκϛ΄. (ρκζ΄) [Περὶ ἄχνης ἁλός.] Ἁλὸς ἄχνη ἐπί-

29) Mavult Sarac. οἰσύπῳ. Sed pro nostra stant codd. et Serap.

luti, fasciis insuper additis, quibus partes affectae constringantur. Prosunt et ad virulentarum bestiarum morsus et sugillata faciei, cum melle. Contra haustum opium et fungos cum aceto mulso bibuntur. Luxatis cum farina et melle imponuntur. Ambustis cum oleo impositi, pustulas erumpere vetant. Podagricis itidem adhibentur, et aurium doloribus cum aceto. Erysipelata et herpetas cohibent, cum aceto illiti, aut cum hyssopo impositi. Uri porro salem oportet, fictili diligenter operculato, ne exsiliat, conditoque prunis: donec candefiat. Nonnulli fossilem subacta farinae massa oblitum carbonibus subiiciunt, ibique tamdiu sinunt, donec farina crusta fuerit. Sed et sal communis hoc uri modo potest: aqua semel ablutum ac dein siccatum in ollam mittito, obditoque operculo ignem succendito, tandemque salem moveto, donec haud amplius exsiliat.

Cap. CXXVI. (CXXVII.) [*De lanugine salis.*] La-

ψηγμά[30] ἐστιν ἁλὸς ἀφρῶδες[31], εὑρισκόμενον ἐπὶ τῶν πετριδίων. Δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν τοῖς ἁλσίν.

Κεφ. ρκζ΄. (ρκη΄.) [Περὶ ἅλμης.] Ἅλμη τὴν αὐτὴν τοῖς ἁλσὶν ἔχει ἐνέργειαν, σμηκτικήν· δυςεντερικοῖς τέ ἐστι τοῖς κατὰ νομὴν ἔγκλυσμα, καὶ ἰσχιαδικοῖς χρονίοις· πρός τε καταντλήσεις ἁρμόζει, ἐφ᾽ ὧν θάλαττά ἐστι χρησίμη.

Κεφ. ρκη΄. (ρκθ΄.) [Περὶ ἄνθους ἁλός.] Ἁλὸς δὲ ἄνθος καταῤῥεῖ μὲν τῷ Νείλῳ ποταμῷ· ἐφίσταται δὲ λίμναις τισί· παραληπτέον δὲ τὸ κροκίζον τῇ χρόᾳ, ὑποδυςωδέστερον, ὥςπερ γάρος, ἐνίοτε δὲ καὶ δυςωδέστερον[32] μᾶλλον, καὶ τῇ γεύσει δηκτικώτερον καὶ ὑπολίπαρον· τὸ δὲ ἔμμιλτον[33] ἢ θρόμβους ἔχον φαῦλον ἡγητέον· ἔτι τὸ ἀκέραιον ἐλαίῳ συνανίεται μόνον· τὸ δεδολωμένον δὲ ἐκ μέρους καὶ ὕδατι[34]. Ποιεῖ δὲ πρὸς τὰ κακοήθη καὶ φαγεδαινικὰ ἕλκη, καὶ νομὰς τὰς ἐν αἰδοίοις, καὶ ὦτα πυοῤῥοοῦντα, καὶ ἀμβλυωπίας, καὶ τὰς οὐλὰς αἴρει καὶ λευκώματα· μίγνυται καὶ ἐμπλάστροις

30) C. Gesnerus suasit, ἀπόψηγμα aut ἐπίπηγμα legendum esse, neutrum aptum. 31) Sarac. loco ἀφρώδους vulg.
32) Sic interpretes prisci, Oribas. et Serap.; εὐωδέστερον Hermol. Barbar. et cod. Paris. apud. Goup.
33) Sic Cornar. primus. ἔμμιλτρον Ald., Asulan. et Marcell.
34) Vulgo ὕδατος.

nugo salis est ramentum spumosum maris, quod in exilibus rupibus reperitur. Vim habet eamdem cum salibus.

Cap. CXXVII. (CXXVIII.) [*De salsugine s. muria.*] Muria salis effectus praebet abstergitque: dysentericis, quorum intestina ulceribus depascentibus occupantur, infunditur, ac iis, qui diuturno coxendicis dolore vexantur. Ad perfusiones apta est, ubi aqua marina usum praestat.

Cap. CXXVIII. (CXXIX.) [*De flore salis.*] Flos salis e Nilo quidem flumine defluit, sed et stagnis quibusdam innatat. Assumendus croceus et subingratus odore, velut garum, nonnunquam et magis graveolens, gustu mordacior atque subpinguis. Rubricosus autem aut grumosus improbatur. Praeterea sincerus oleo solo solvitur, adulteratus nonnulla ex parte etiam aqua. Efficax est ad ulcera maligna et phagedaenica, et depascentia genitalium et purulentas aures. Oculorum hebetudines, cicatrices et albugines tollit. Emplastris unguentisque coloris gratia

καὶ μύροις εἰς χρῶσιν, ὡς καὶ τῷ ῥοδίνῳ. Ἔστι δὲ καὶ ἱδρώτων κινητικὸν, κοιλίας ταρακτικὸν, σὺν οἴνῳ καὶ ὕδατι ληφθέν, κακοστόμαχον· μίγνυται καὶ ἀκόποις καὶ σμήγμασι πρὸς τριχῶν λεπτυσμόν[35]· καὶ καθόλου ἐστὶ δριμὺ, πυρωτικὸν, ὥςπερ οἱ ἅλες.

Κεφ. ρκθʹ. (ρλʹ.) [Περὶ νίτρου.] Νίτρον προκριτέον τὸ κοῦφον, καὶ ῥοδωπὸν ἢ λευκὸν τὴν χρόαν, κατατετρημένον, οἱονεὶ σπογγῶδές τι· τοιοῦτον δέ ἐστι ἐκ τῶν βουνῶν[36]. Δύναμιν δὲ ἔχει μετασυγκριτικήν.

Κεφ. ρλʹ. (ρλαʹ.) [Περὶ ἀφροῦ νίτρου.] Ἀφρὸς δὲ νίτρου ἄριστος μὲν εἶναι δοκεῖ ὁ κουφότατος καὶ πλακώδης, εὔθρυπτός τε καὶ ἐμπόρφυρος καὶ[37] ἀφρώδης, ἔτι δὲ δηκτικός· οἷός ἐστι ὁ ἐκ Φιλαδελφίας κομιζόμενος τῆς ἐν Λυδίᾳ· δευτερεύει δὲ ὁ αἰγύπτιος· γεννᾶται δὲ καὶ ἐν Μαγνησίᾳ τῆς Καρίας. Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ καῦσιν οὗτός τε καὶ τὸ νίτρον

35) Consentiunt veteres interpretes et Serap. cum cod. Par. apud Goupyl. in hac lectione, quam C. Gesnerus primus suasit. *Λευκασμόν* vulgo.

36) Dubia vox, quam Marcell. iam in ambiguo posuit. Forte gentilitium nomen, *Bunorum*, gentis illyricae (Plin. 3, 25.) *Βοῦνος, πόλις Ἰλλυρίας*, Steph. Byz. Oribas. habet *νήσων*.

37) Ex Oribas. et Serap. iam Sarac. loco vulg. *ἢ*.

additur, uti et rosaceo. Sudorem quoque ciet: alvum turbat, in vino et aqua sumtus: stomacho adversatur. Additur et acopis et smegmatis, quibus (palpebrarum) pili extenuantur: generatim vero acris est et fervens, sicut salis.

Cap. CXXIX. (CXXX.) [*De soda s. nitro veterum.*] Nitrum praefertur leve, et roseo colore aut candido, multiforum, velut spongiosum quiddam. Tale est, quod e tumulis (Bunis Illyriae?) affertur. Vim habet metasyncriticam.

Cap. CXXX. (CXXXI.) [*De spuma nitri.*] Spuma nitri optima censetur levissima, crustosa, friabilis, colore purpureo et spumosa, insuperque mordens, qualis e Philadelphia Lydiae defertur. Secundas tenet aegyptia. Quin et ad Magnesiam Cariae gignitur. Sali parem vim et ustionem habet, aeque ac nitrum ipsum. Sed utrumque

ἁλσὶν ἐμφερῆ· ἐκ περισσοῦ δὲ καὶ τὸ νίτρον στρόφους παύει, λεανθὲν μετὰ κυμίνου[38] καὶ ποθὲν μετὰ ὑδρομέλιτος, ἢ μετὰ ἑψήματος, ἢ τινος τῶν διαφορεῖν δυναμένων πνεύματα, οἷον πηγάνου ἢ ἀνήθου· ἔστι δὲ καὶ περιοδικῶν σύγχρισμα πρὸ τῆς ὑπόπτου προςβολῆς· μίγνυται καὶ διαφορητικαῖς καὶ ἐπισπαστικαῖς καὶ λεπρικαῖς ἐμπλάστροις καὶ λεπτυντικαῖς· σὺν ὕδατι δὲ θερμῷ ἢ οἴνῳ ἐγχεόμενον, ἐμπνευματώσεις τε καὶ ἤχους ὤτων ἰᾶται καὶ πυοῤῥοίας· καθαίρει δὲ καὶ ῥύπον, σὺν ὄξει ἐγχεόμενον· κυνοδήκτους τε ἰᾶται σὺν στέατι ὀνείῳ[39] ἢ ὑείῳ· ἀναστομοῖ δὲ καὶ δοθιῆνας, ἀναληφθὲν τερμινθίνῃ ῥητίνῃ· μετὰ σύκων δὲ ὑδρωπικῶν ἐστι κατάπλασμα· σὺν μέλιτι δὲ ἐγχριόμενον, ὀξυδερκές· καὶ πρὸς μύκητας σὺν ὀξυκράτῳ ποθὲν ἁρμόζει· πρὸς δὲ βουπρήστεις σὺν ὕδατι· πρὸς ταύρειον δὲ αἷμα σὺν σιλφίῳ· ἀτροφοῦσί[40] τε χρήσιμον κατάπλασμα· παρακμάζουσί τε ὀπισθοτονικοῖς πάθεσι σὺν κηρωτῇ καὶ στρέμμασι· μίγνυται καὶ ἄρτῳ ὠφελί-

38) Integer locus habendus, cum Serap. et interpretes prisci cum codd. consentiant. Sarac. putat, transponenda esse verba, quin et ἕψημα ἀντὶ τοῦ ἀποζέματος sumendum, quod minime probari potest.
39) Matthiol. legit αἰγείῳ.
40) Lacuna τρέμουσί τε καὶ στροφουμένους.

(sale) maiorem vim habet tormina sedandi, si cum cumino tritum bibatur in hydromelite, aut cum sapa, aut cum eorum aliquo, quae flatus discutere valent, velut ruta et anetho. In periodicis morbis illinitur ante suspectam accessionem. Miscetur et emplastris discutientibus, epispasticis, extenuantibus leprasque exterentibus. Cum aqua vero calida aut vino infusum aurium inflationes sonitusque et earum purulentos fluxus sanat. Quin sordes (aurium) expurgat, cum aceto instillatum. Canum morsibus ex asinino adipe aut suillo medetur. Resina exceptum terebinthinae furunculos aperit. Cum ficubus cataplasmatis vice hydropicis imponitur: cum melle inunctum claritatem visus adiuvat. Succurrit venenis fungorum, ex posca potum, buprestium vero ex aqua: iis, qui tauri sanguinem biberint, e silphio datur: macrescentibus etiam impositum prodest: opisthotonis iam remissioribus cum cerato, itemque luxatis: in paralysi linguae utiliter pani

μως ἐπὶ τῶν τὴν γλῶτταν παραλελυμένων· ἔνιοι δὲ καίουσι τὰ προειρημένα, ἐπ᾽ ἄνθρακας πεπυρωμένους ἀπερεισάμενοι, προϋποκειμένου καινοῦ ὀστράκου, ἕως ἂν ἐκπυρωθῇ.

Κεφ. ρλα΄. (ρλβ΄.) [Περὶ τρυγός.] Τρύγα δὲ παραληπτέον μάλιστα μὲν τὴν ἀπὸ οἴνου παλαιοῦ ἰταλικοῦ· εἰ δὲ μὴ[41], ἀπὸ ἄλλου ὁμοίου· ἡ γὰρ ἀπὸ ὄξους ἐπιτέταται τῇ δυνάμει· καυστέον δὲ ὡς ἁλκυόνιον προεξηραμένην ἐπιμελῶς· τινὲς δὲ ἐπ᾽ ὀστράκων καινῶν θέντες καίουσι πυρὶ δαψιλεῖ, ἕως ἂν ἐμπυρωθῇ κατὰ βάθος· ἄλλοι δὲ εἰς ἄνθρακας πεπυρωμένους ἐγκρύψαντες βῶλον, τὸ ὅμοιον ποιοῦσι· σημεῖον δὲ τῆς δεούσης καύσεως ἡγητέον τὸ λευκὸν ἢ ἀερόχρουν τοῦ χρώματος· καὶ τὸ προςενεχθεῖσαν τῇ γλώσσῃ, οἱονεὶ φλέγειν αὐτήν· ὡςαύτως δὲ καὶ ἡ ἀπὸ ὄξους καίεται. Δύναμιν δὲ ἔχει καυστικὴν σφόδρα, καὶ σμηκτικὴν, κατουλωτικὴν, στυπτικὴν, καὶ σηπτικὴν ἄγαν, καὶ ξηραντικήν. Χρηστέον δὲ τῇ τρυγὶ προςφάτῳ οὔσῃ· ταχὺ γὰρ διαπνεῖται· ὅθεν οὐδὲ ἀσκέπαστον, οὐδὲ χωρὶς ἄγγους αὐτὴν ἀποθετέον. Πλύνεται δὲ αὕτη, ὡς πομφόλυξ· ἡ δὲ ἄκαυστος στέλλει

41) Ald. habet interpositum κἂν.

permiscetur. (De utroque semper, de nitro et spuma eius, sermo est.) Nonnulli supra dicta ignitis indita carbonibus urunt, subiecta prius testa nova, donec incanduerint.

Cap. CXXXI. (CXXXII.) [*De faece.*] Eligenda faex maxime a vino vetere italico, sin minus, ab alio consimili. Nam aceti faex intensioribus est praedita viribus. Crematur, ut alcyonium, ante diligenter exsiccata. Sunt, qui testae novae inditam igni largo urant, usque altius tota incanduerit. Alii ignitis carbonibus faecis glebam obruunt, et similiter faciunt. Signum est legitimae ustionis, ut candido aut aëreo colore conspiciatur, et linguam tactu urere videatur. Eadem est ratio urendae faecis, quae ex aceto fit. Vim autem habet valde urentem, detergentem, cicatrices inducentem, astringentem, vehementer exedentem et siccantem. Sed recenti utendum est: quoniam celeriter exspirat: proinde nonnisi operculata et vase aliquo condita reponenda est. Lavatur eadem, uti pompholyx. Quae ustionem experta non est, oe-

οἰδήματα καὶ καθ' ἑαυτὴν, καὶ μετὰ μυρσίνης· κοιλίαν τε καὶ στόμαχον ῥευματιζόμενον καταπλασθεῖσα στέλλει· καὶ ῥοῦν γυναικεῖον κατὰ ἤτρου καὶ αἰδοίου καταπλαττομένη πραΰνει· καὶ φύγεθλα ἀνέλκωτα διαφορεῖ καὶ φύματα· μαστοὺς δὲ σπαργῶντας ῥέοντας γάλα σβέννυσι, σὺν ὄξει καταχρισθεῖσα· ἡ δὲ κεκαυμένη λεπροὺς ἀφίστησιν ὄνυχας σὺν ῥητίνῃ· καὶ μετὰ σχινίνου ἐλαίου συγχρισθεῖσα νύκτα ὅλην, ξανθὰς ποιεῖ τὰς τρίχας· πλυθεῖσα δὲ μίγνυται εἰς τὰ ὀφθαλμικὰ, ὡς σποδός· σμήχει τε οὐλὰς καὶ ἀχλῦς τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς ἡ τοιαύτη.

Κεφ. ρλβ'. (ρλγ'.) [Περὶ ἀσβέστου.] Ἄσβεστος γίνεται οὕτω· τῶν θαλαττίων κηρύκων τὰ ὄστρακα λαβὼν, πυρὶ ἔγκρυψον, ἢ εἰς κλίβανον διάπυρον καθεὶς, ἄφες ἐννυκτερεῦσαι· τῇ δὲ ἐχομένῃ, ἐὰν μὲν λευκότατα[42] *γένηται, ἀνελοῦ· εἰ δὲ μὴ, πάλιν καὶ ἄχρις ἂν ἱκανῶς λευκανθῇ· εἶτα ἀποβάψας αὐτὰ εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, ἔμβαλε εἰς χύτραν καινὴν, καὶ σκεπάσας αὐτὰ ῥάκεσιν ἐπιμελῶς, ἔασον ἐνταῦθα νύκτα μίαν· πρωῒ δὲ ἀνελόμενος ἀπειληφυῖαν τὸ παντελὲς τῆς κατ-*

42) Pluralem habent Oribas. et Serap., quod et nexus docet; *λευκοτάτη* vulgo.

demata per se et cum myrto cohibet: ventris stomachique fluxiones cataplasmatis vice adhibita sistit: muliebre profluvium iliis et verendis imposita mitigat: panos nondum exulceratos atque tubercula discutit. Turgentes mammas et lac profundentes cum aceto peruncta coërcet. Cremata vero scabros ungues cum resina aufert: addito oleo lentiscino illita per totam noctem, flavos reddit capillos. Lota oculorum medicamentis, uti cinis metallicus, miscetur: et talis etiam eorum cicatrices atque caligines abstergit.

Cap. CXXXII. (CXXXIII.) [*De calce viva.*] Calx viva hoc modo paratur: Buccinorum marinorum testas igne condito aut ardenti clibano per noctem immittito. Postero die, si candidissimae fuerint, eximito: sin minus, iterum urito, usquedum satis inalbuerint. Dein ubi in frigidam eas immerseris, ollae novae indito, et pannis exacte operiens, noctem unam conquiescere sinito. Mane calcem, perfecto omni opere, elaboratam extrahito atque

ἐργασίας, ἀποτίθεσο· σκευάζεται δὲ καὶ ἐκ λίθων κοχλάκων καιομένων, καὶ ἐκ τῆς χυδαίας μαρμάρου, ἥτις καὶ προκρίνεται τῶν ἄλλων. Δύναμιν δὲ ἔχει πᾶσα κοινῶς ἄσβεστος πυρωτικὴν, δηκτικὴν, καυστικὴν, ἐσχαρωτικήν· μιγνυμένη δέ τισιν ἑτέροις, ὡς στέατι ἢ ἐλαίῳ, γίνεται πεπτικὴ, μαλακτικὴ, διασκεδαστικὴ, κατουλωτική· ἐνεργεστέραν δὲ αὐτῆς ἡγητέον τὴν πρόσφατον καὶ ἄβροχον.

Κεφ. ρλγ΄. (ρλδ΄.) [Περὶ γύψου.] Γύψος δύναμιν ἔχει στυπτικὴν, ἐμπλαστικήν· αἱμοῤῥαγίας τε καὶ ἱδρώτων ἐφεκτικήν· ποθεῖσα δὲ κτείνει[43] τῷ κατὰ πνιγμὸν τρόπῳ.

Κεφ. ρλδ΄. (ρλε΄.) [Περὶ τέφρας κληματίνης.] Τέφρα κληματίνη δύναμιν ἔχει καυστικήν· σὺν ὀξυγγίῳ δὲ ἢ ἐλαίῳ καταπλασθεῖσα, θλάσματα νεύρων καὶ ἄρθρων λυγίσματα καὶ συστροφὰς νεύρων ὠφελεῖ· σὺν νίτρῳ δὲ καὶ ὄξει σαρκώσεις ὀσχέου στέλλει· καταπλασθεῖσα δὲ σὺν ὄξει ἑρπετόδηκτα καὶ κυνόδηκτα ἰᾶται· ἐσχαρωτικαῖς τε μίγνυται· καὶ γίνεται ἡ ἐξ αὐ-

43) Nullus dubito, loco vulg. *πνίγει* hoc esse ponendum, cum et Serap. sic legerit.

recondito. Conficitur et e calculis litoreis igne crematis, nec non et e vulgari marmore: et haec quidem ceteris antefertur. Vis omni generatim calci ignea, mordens, adurens et crustas inducens. Mixta tamen aliis quibusdam, ut adipi oleoque, redditur coctioni favens, molliens, dissipans, cicatrices inducens. Efficacior habetur, quae recens est, nec aquis madida.

Cap. CXXXIII. (CXXXIV.) [*De gypso.*] Gypsum vim habet astringentem cutimque obducentem. Sanguinis eruptiones sudoresque cohibet, sed potum strangulando necat.

Cap. CXXXIV. (CXXXV.) [*De cinere sarmentorum.*] Sarmentorum cinis urendi vim habet. Cum axungia autem oleove illitus nervorum (tendinum) contusionibus tumoribusque et contorsionibus articulorum prodest. Cum nitro et aceto carnosos tumores in scroto reprimit. Idem serpentium canumque morsibus illitus ex aceto medetur: atque etiam crustas obducentibus medicamentis ad-

τῆς κονία πρὸς πτώματα καὶ μύκητας, σὺν ὄξει καὶ ἁλσὶ καὶ μέλιτι.

Κεφ. ρλέ. (ρλς΄.) [Περὶ ἀλκυονίου.] Τοῦ δὲ ἀλκυονίου πέντε γνωστέον εἴδη ὑπάρχειν· τὸ μὲν γὰρ πυκνόν ἐστι [καὶ στρυφνὸν][44], καὶ τῷ ἰδεῖν[45] σπογγῶδες, ἔτι δὲ βρωμῶδες καὶ βαρὺ καὶ ἰχθύος ὄζον, ὃ δὴ πλεῖστον ἐπὶ τῶν ἠϊόνων εὑρίσκεται· τὸ δὲ ἑξῆς[46] κατὰ μὲν τὸ σχῆμα πτερυγίῳ ὀφθαλμικῷ ἢ σπόγγῳ ἔοικε[47], κοῦφόν τέ ἐστι καὶ πολύκενον, καὶ φυκώδη ἀποφορὰν ἔχον· τὸ δὲ τρίτον σκωληκοειδὲς[48] ὑπάρχει τῷ τύπῳ, καὶ τῇ χρόᾳ πορφυρώτερον[49], ὅ τινες μιλήσιον καλοῦσι· τὸ τέταρτον δὲ ἐρίοις οἰσυπηροῖς ὅμοιον, πολύκενον, κοῦφον· τὸ δὲ πέμπτον ἔοικε μὲν κατὰ σχῆμα[50] μύκητι, ἄνοσμόν τέ ἐστι, καὶ τραχὺ μὲν ἔνδοθεν, κισσήρει κατά τι ἐοικὸς, ἔξωθεν δὲ λεῖον, δριμύ· ὃ πλεῖστον ἐν τῇ Προποντίδι κατὰ τὴν καλουμένην Βέσβικον[51] νῆσον

44) Uncinis inclusum nec huius est loci, nec agnoscitur ab Oribas., Serap., vel priscis interpretibus.
45) Oribas. τῷ ῥυθμῷ, ut cap. 88.
46) Serap. legit, sicut Galen. fac. simpl. lib. 11. p. 370., προμηκέστερον.
47) Hoc ad sequens pertinere, e Serap. patet, qui ita forte legit: κοῦφόν τέ ἐστι καὶ πολύκενον, ὡς σπόγγος.
48) Serap. legit ῥοδοειδές.
49) Oribas. add. ὀνυχοειδές.
50) Haec longe alio modo tum in Oribas., tum in Serap.
51) Strabo lib. 12. p. 225. Plin. 5, 44.

miscetur. Fit et ex eo lixivium contra lapsus ex alto et fungorum venena, cum aceto, sale et melle.

Cap. CXXXV. (CXXXVI.) [*De alcyonio.*] Alcyonii quinque esse species cito. Primum enim (alcyonium) densum est [et austerum], aspectu spongiosum, graveolens et ponderosum et piscem olens, quod plurimum in litoribus invenitur. Alterum pterygio oculorum simile, leve est et multicavum, sicut spongia, odore algarum. Tertium vermiculi forma et colore paene purpureum, quod milesium quidem vocant. Quartum succidis velleribus non dissimile, multicavum et leve. Quintum figura fungi, inodorum, intus quidem asperum, pumici quodammodo simile, foris vero laeve, acre, quod plurimum in Propontide circa insulam Besbicum gignitur, pa-

γεννᾶται, ὃ ἐπιχωρίως ἁλὸς ἄχνην καλοῦσι· τούτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον εἰς σμήγματα παραλαμβάνεται γυναικῶν, καὶ πρὸς φακοὺς, λειχῆνάς τε καὶ λέπρας, ἀλφούς τε καὶ μελανίας καὶ σπίλους τοὺς ἐπὶ προςώπου καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος· τὸ δὲ τρίτον εὐθετεῖ πρὸς δυςουροῦντας καὶ ἀμμώδη συλλέγοντας ἐν τῇ κύστει· καὶ πρὸς νεφρικοὺς, πρὸς ὕδρωπα, σπλῆνα· καὲν δὲ καὶ καταπλασθὲν σὺν οἴνῳ ἀλωπεκίας δασύνει· τὸ δὲ ὕστατον ὀδόντας λευκαίνειν δύναται· παραλαμβάνεται δὲ καὶ πρὸς ἄλλα σμήγματα καὶ ψίλωθρα, μιγνύμενον σὺν ἁλσί· καῦσαι δέ τι τούτων βουλόμενος, μεθ' ἁλῶν εἰς ὠμὴν χύτραν ἔμβαλε, καὶ περιαλείψας τὸ στόμα αὐτῆς πηλῷ, δὸς εἰς κάμινον· ὅταν δὲ ὀπτηθῇ ὁ κέραμος αὐτῆς, ἀνελόμενος ἀπόθου καὶ χρῶ· πλύνεται δὲ, ὡς ἡ καδμεία.

Κεφ. ρλϛ' (ρλζ'.) [*Περὶ ἀδάρκου.*] Ὁ δὲ προςαγορευόμενος ἀδάρκης[52] γίνεται μὲν ἐν Γαλατίᾳ[53], ἔστι δὲ ὥςπερ ἐπίπαγος ὑφαλμυρίζων, καθ' ὑγρῶν καὶ τελματωδῶν

52) Galen. fac. simpl. lib. 11. p. 370. *Ἀδάρκιον, ἔνιοι δὲ ἀῤῥενικῶς ἄδαρκον, ἄλλοι δὲ θηλυκῶς ἀδάρκην καλοῦσι.*

53) Sic Oribas. et Asulan.; *Καππαδοκίᾳ* Ald.

trio nomine maris lanugo appellatum. Primum quidem et secundum in smegmata feminarum assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigredines et maculas in facie reliquoque corpore. Tertium vero iis, qui difficili urina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est, itemque nephriticis, et ad hydropem lienisque vitia. Ustum autem et ex vino illitum calvitiem hirsutam reddit. Postremum dealbandis dentibus aptum est: assumitur et in alia smegmata ac psilothra, cum sale mixtum. Si quis ex his aliquid cremare voluerit, addito sale in crudam ollam coniiciat, lutoque oblito eius spiraculo, fornaci mandet: et cum figlinum assatum fuerit, extrahat et ad usus recondat. Ceterum lavatur, uti cadmia.

Cap. CXXXVI. (CXXXVII.) [*De adarce.*] Gignitur in Galatia, quod adarces appellatur. Est autem concrementum, salsuginis aliquid habens, quod humidis et

τόπων ἐν ξηρασίᾳ ἐπιγινόμενος, καὶ περιπηγνύμενος καλάμοις καὶ χορταρίοις· ἔοικε δὲ τὴν χρόαν ἄνθει ἀσσίας λίθου, τῷ δὲ ὅλῳ τύπῳ ἁλκυονίῳ τῷ μαλακῷ καὶ πολυκένῳ[54], καί ἐστιν οἷον λιμναῖον ἁλκυόνιον· εὐθετεῖ δὲ πρὸς ἐκδορὰν λεπρῶν καὶ ἐφηλίδων καὶ λειχήνων καὶ φακῶν καὶ τῶν ὁμοίων· καθόλου δέ ἐστι δριμὺ καὶ μετασυγκριτικόν· ὠφελεῖ καὶ ἰσχιαδικούς.

Κεφ. ρλζ΄. (ρλη΄.) [Περὶ σπόγγων.] Τῶν δὲ σπόγγων τοὺς μὲν ἄῤῥενας ἐκάλεσάν τινες λεπτοτρήτους καὶ πυκνοὺς ὄντας, ὧν τοὺς σκληρoτέρους τράγους ὠνόμασαν[55]· τοὺς δὲ θήλεις οἳ ἐναντίως τοῖς προειρημένοις διάκεινται· καῦσιν δὲ ἔχουσι τὴν αὐτὴν τῷ ἁλκυονίῳ· ὁ καινὸς δὲ καὶ ἀλιπὴς[56] τραυματικός τέ ἐστι, καὶ οἰδήματα στέλλει· καὶ τὰ νεότρωτα κολλᾷ σὺν ὕδατι ἢ ὀξυκράτῳ· σὺν μέλιτι δὲ ἑφθῷ παλαιοὺς κόλπους παρακολλᾷ· ὁ δὲ παλαιὸς[57] ἄχρηστος· (οἱ δὲ καινοὶ καὶ ξηροὶ)[58] διαστέλλουσι καὶ μεμυκότα ἕλκη καὶ τύλους,

54) Sic Serap. et Asulan.; ὑποκένῳ Ald.
55) Aristot. hist. anim. 5, 14.
56) Ὁ κενὸς δὲ καὶ ἀλυπής editt. Nostram lectionem tuentur Galen., Oribas. et Serap., tum et quod παλαιός opponatur. Sed Serap. habet: *nova, sicca cum sua pinguedine.*
57) Serap. forte μανός legit.
58) Sic legendum esse, e Serap. apparet.

palustribus locis siccitate emergit, ac circa arundines graminaque coit. Colore florem lapidis assii aemulatur, tota vero forma alcyonium molle ac multiforum, ut videri possit alcyonium palustre. Ad exterendas lepras, maculas a sole contractas, lichenas, lentigines ac similia vitia accommodatur: in universum vero vis ei est acris et metasyncritica. Iuvat et ischiadicos.

Cap. CXXXVII. (CXXXVIII.) [*De spongiis.*] E spongiis alias nonnulli mares appellavere, quae tenuiter sunt foratae ac densae, e quibus rursum duriores tragos appellarunt: alias vero feminas, quae contrario praedictis modo se habent. Uruntur autem pari modo ac alcyonium. Recens et minime pinguis vulneraria est, et oedemata reprimit: recentia vulnera ex aqua poscave, at ex melle cocto veteres sinus conglutinat. Vetusta autem inutilis. (Recentes porro et siccae) diducunt praeclusa ul-

ἀποδεσμούμενοι λίνῳ, καὶ αὐτοὶ ξηροὶ παρεντιθέμενοι ὥςπερ μοτά· τὰ δὲ ῥευματικὰ, ὑπόνομα καὶ χρόνια ἕλκη ἐξικμάζουσιν, ἐπιθέμενοι ἄνικμοι νέοι[59]· ἐπέχουσι δὲ καὶ αἱμοῤῥαγίαν σὺν ὄξει· κεκαυμένοι δὲ[60] πρὸς ξηροφθαλμίας, καὶ ὅπου δεῖ σμῆξαί τι ἢ στύψαι· βέλτιον δὲ ποιοῦσι πλυθέντες εἰς τὰ ὀφθαλμικά· σὺν πίσσῃ δὲ καέντες πρὸς αἱμοῤῥαγίαν ἁρμόζουσι· λευκαίνονται δὲ αὐτῶν οἱ ἁπαλώτατοι ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα[61] καύμασι, βρεχόμενοι τῇ ἐπὶ τῶν πετρῶν συνισταμένῃ ἁλὸς ἄχνῃ, καὶ ἡλιαζόμενοι· ἐπιβλεπέτω δὲ τὸ μὲν κοῖλον αὐτῶν ἄνω, κάτω δὲ ἡ ἀποτομή· εἰ δὲ εἴη αἰθρία θερία, καὶ ὑπὸ τὴν σελήνην τίθενται, βρεχόμενοι ἁλὸς ἄχνῃ ἢ θαλάσσῃ· γίνονται δὲ λευκότατοι οἱ τοιοῦτοι.

Κεφ. ρλη'. (ρλθ'.) [Περὶ κοραλλίου.] Τὸ δὲ κοράλλιον, ὅπερ ἔνιοι λιθόδενδρον ἐκάλεσαν, δοκεῖ μὲν εἶναι φυτὸν ἐνάλιον, στεῤῥοποιεῖσθαι δὲ, ὅταν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἑλκυ-

59) *Καὶ κενοὶ* (*καινοὶ*) vulg. redundat.

60) Sic Serap., Marcell. ac Cornar.; *αἱμοῤῥαγίαν· σὺν ὄξει δὲ κεκαυμένοι* vulgo.

61) *Ὑπὸ κύνα* addit cod. Par.

cera et callos, si, aridae linteo illigatae, linamentorum carptorum vice adigantur: fluxione autem laborantia, cuniculosa et diuturna ulcera siccant humoris expertes et recentes impositae: sanguinis eruptiones cum aceto adhibitae cohibent. Crematae oculorum inflammationi aridae auxiliantur, et ubi aliquid abstergendum est aut astringendum. Satius vero est, ad ocularia medicamenta prius lavare cineres. Eos cum pice adversus sanguinis cursus adhibere expedit. Mollissimae vero spongiarum albescunt caniculae ardoribus, si salis spuma rupibus adhaerente tingantur et insolentur: ita tamen, ut parte cava sursum spectent, qua vero resectae fuerint, deorsum. Quodsi aestiva sit serenitas, etiam ad lunam sternuntur, spuma salis marinave aqua perfusae. Tales autem candidissimae evadunt.

Cap. CXXXVIII. (CXXXIX.) [*De corallio.*] Corallium, quod nonnulli lithodendron appellarunt, marinam esse plantam constat; solidescere vero ex alto mari

σθῇ, ἔξαλον γινόμενον, καὶ βαπτόμενον[62] ἤτοι πηγνύμενον, ὥςπερ ὑπὲρ τοῦ περικεχυμένου ἡμῖν ἀέρος· εὑρίσκεται δὲ πλεῖστον ἐν τῷ κατὰ Συρακούσας ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Παχύνῳ· ἄριστον δέ ἐστι τὸ πυῤῥὸν τῇ χρόᾳ, καὶ ἐμφερὲς σανδαράχῃ[63] ἢ σάνδυκι κατακορεῖ, εὔτριβές τε ὡςαύτως καὶ ὁμαλὸν δι' ὅλης τῆς συγκρίσεως· ἔτι δὲ ὀσμὴν βρυώδη καὶ φυκίοις ἐμφερῆ ἔχον· πρὸς δὲ τούτοις πολύοζον καὶ κινναμωμίζον τῷ τύπῳ τῶν θαμνίσκων· τὸ δὲ λιθῶδες τῇ συγκρίσει καὶ[64] ψωρὸν, σεσηραγγωμένον τε καὶ χαῦνον, φαῦλον οἰητέον εἶναι. Στύφει δὲ τῇ δυνάμει καὶ ψύχει ἐπιεικῶς· καταστέλλει δὲ τὰ ὑπερσαρκοῦντα [καὶ ὑπερέχοντα][65], καὶ οὐλὰς σμήχει τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς· πληροῖ δὲ καὶ κοιλώματα[66]· πρός τε αἵματος ἀναγωγὰς ἱκανῶς ἐνεργεῖ, καὶ δυςουροῦσιν ἁρμόζει· καὶ σπλῆνα τήκει, σὺν ὕδατι πινόμενον[67].

62) Quanquam Sarac. hac voce offendatur, nec alibi *βάπτεσθαι* hoc significatu occurrat, usitata tamen et hunc locum illustrans est *ἡ βαφὴ τοῦ σιδήρου*. Theophr. hist. 5, 3. causs. 1, 22. *Ἤτοι πηγνύμενον* in omnibus editt. adest, a solo Sarac. omissum.

63) Interpretes prisci et Cornar. hoc suaserunt loco vulg. *ἀνθερικῷ*, eo magista xandi, quod nusquam in Diosc. occurrat. Serap. interpres *asseregi* ponit, quod manifesto أسرنج *sandaracha*.

64) Interpositas voculas *τῇ χρόᾳ* delendas esse, Sarac. sensit, quod confirmant Oribas. et Serap.

65) Sic Serap. et cod. X.; omittitur in editt.

66) *Καὶ οὐλάς* editt., forte menda librarii; deest in Oribas.; Marcellus legisse videtur *καὶ κατουλοῖ*.

67) In codice Matthioli ad marginem scripta superstitiosa: *τοῦτο καὶ φυλακτήριον καὶ παντὸς κακοῦ ἀποτρόπαιόν ἐστιν.*

extractam durari ac coagulari, velut a circumfuso nobis aëre. Plurimum invenitur ad promontorium secus Syracusas, quod Pachynum dicitur. Optimum est rufum colore et sandaracha aut sandyci saturatae simile, fragile item, totaque sua concretione aequabile, insuper algarum aut fucorum odorem referans: ad haec ramosissimum et forma fruticulum cinnamomi specie referens. Calculosum autem in concretione et asperum, fistulosum et rarum vitiosum existimatur. Astringit et refrigerat mediocriter; carnes coërcet excrescentes, oculorum cicatrices absterget, cavaque explet. Contra sanguinis reiectiones satis efficax est, et urinae difficultate laborantibus opitulatur: denique et potum ex aqua lienem liquat.

Κεφ. ρλθ΄. (ρμ΄.) [*Περὶ ἀντιπαθοῦς.*] Καὶ τὸ καλούμενον δὲ ἀντιπαθὲς κοράλλιον οἰητέον ὑπάρχειν, εἰδικὴν ἔχον διαφοράν· ἔστι δὲ τῇ μὲν χρόᾳ μέλαν, δενδρίζον δὲ καὶ αὐτὸ, καὶ ὀζῶδες μᾶλλον. Δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν τῷ προειρημένῳ.

Κεφ. ρμ΄. (ρμα΄.) [*Περὶ φρυγίου λίθου.*] Λίθος φρύγιος, ᾧ οἱ βαφεῖς ἐν Φρυγίᾳ χρῶνται, ὅθεν καὶ ὠνόμασται, γεννᾶται ἐν Καππαδοκίᾳ· ἄριστος δ᾽ ἐστὶν ὁ ὠχρὸς καὶ μέσως βαρὺς, οὐκ ἰσότονος τῇ συγκρίσει τοῦ χρώματος[68], ἔχων δὲ διαφύσεις λευκὰς, ὡς καδμεία. Καίεται δ᾽ ὁ λίθος οὕτω· βρέξας αὐτὸν καλλίστῳ οἴνῳ, διαπύροις ἔγκρυψον ἄνθραξι, καὶ ῥίπιζε συνεχῶς· ἐὰν δὲ μεταβάλλῃ τὴν χρόαν, κιῤῥότερος γενόμενος, ἐξελὼν αὐτὸν, τῷ αὐτῷ σβέσον οἴνῳ· καὶ πάλιν εἰς τοὺς ἄνθρακας ἀποθέμενος, τὰ αὐτὰ ποίει· καῖε δὲ αὐτὸν ἐκ τρίτου, προσέχων, μὴ θρυβῇ καὶ ἀπασβολωθῇ. Δύναμιν δ᾽ ἔχει ὠμός τε καὶ κεκαυμένος στυπτικὴν ἐναργῶς[69], ἔτι δὲ ἀνακαθαρτικὴν καὶ ἐσχαρωτικὴν ποσῶς,

68) Sic Ald., Marcelli interp. et Lacunae cod.; *οὐκ εὔτονος τῇ συγκρίσει τοῦ σώματος* Asulan. cum reliquis.

69) Sic Ald., Asulan. et Cornar.; *ἐνεργῶς* Goupyl. et Sarac.

Cap. CXXXIX. (CXL.) [*De antipathe.*] Quod antipathes vocatur, corallium quoque esse censendum est, sed specificam habens differentiam. Est autem colore nigro, arborescens et ipsum, ac magis ramosum. Vires habet antecedentis.

Cap. CXL. (CXLI.) [*De phrygio lapide.*] Phrygius lapis, quo tinctores in Phrygia utuntur, a qua etiam nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, mediocriter ponderosus, coloris compactione haud aequabilis, cum albas habeat intercurrentes lineas, sicut cadmia. Uritur autem in hunc modum. Vino optimo perfusum ignitisque carbonibus obrutum flabello assidue ventilato: ac, ubi colore mutato magis fulvus evaserit, extractum eodem vino restinguito. Eadem iterum prunis imponens facito: sed et tertio ipsum urito: attamen attende, ne comminuatur, aut in fuliginem abeat. Crudus ustusque vim habet manifesto astringentem, insuper ex-

κατακαυμάτων τε[70] ἰατικὴν σὺν κηρωτῇ· πλύνεται δὲ, ὡς ἡ καδμεία.

Κεφ. ρμα'. (ρμβ'.) [Περὶ ἀσσίου λίθου.] Ἄσσιον[71] δὲ λίθον παραληπτέον τὸν κισσηρώδη τὴν χρόαν, χαῦνόν τε καὶ κοῦφον, ἔτι δὲ εὔθρυβῆ, καὶ διαφύσεις μηλίνας ἔχοντα διὰ βάθος· τὸ δὲ ἄνθος αὐτοῦ ἐστιν ἡ ἐφιζάνουσα ἐπίξανθος ἁλμυρὶς τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν λίθων, τῇ μὲν συστάσει λεπτὴ, τῇ δὲ χρόᾳ τὸ μέν τι λευκόν ἐστι, τὸ δέ τι ἔοικε κισσήρει, ἐπὶ τὸ μήλινον τετραμμένον· προσαγόμενόν τε τῇ γλώττῃ, δάκνει ποσῶς. Δυνάμιν δὲ ἔχει ἑκάτερον[72] σηπτικὴν ἡσυχῇ, καὶ διαφορητικὴν φυμάτων, τερεβινθίνῃ ἀναλαμβανόμενον ῥητίνῃ ἢ ὑγρᾷ πίσσῃ· εὐτονώτερον δὲ τὸ ἄνθος ἡγητέον· ἐκ περισσοῦ δὲ τοῦτο ξηραινόμενον τὰ παλαιὰ καὶ δυςκατούλωτα ἕλκη ἰᾶται· καταστέλλει δὲ τὰ ὑπερσαρκοῦντα, καὶ ἀνακαθαίρει σὺν μέλιτι τὰ μύκησιν ὅμοια καὶ θηριώδη· πληροῖ δὲ καὶ τὰ κοῖλα τῶν ἑλκῶν, καὶ ἀνακαθαίρει σὺν μέλιτι· καὶ τὰ νεμόμενα δὲ ἵστησι, μιγὲν κηρωτῇ· καὶ πο-

70) Sarac. et Marcell. interpr. mutavit vulg. καταπλασμάτων.

71) Ἄσσιον scribo cum Salmas., non ἄσιον, quia circa Assum Troadis, Mitylenaeorum coloniam, reperiebatur. Strabo lib. 13. p. 410. Plin. 36, 27. Steph. Byz. s. v. Ἄσσος.

72) Interpositum στυπτικήν nec natura, nec codd., nec Serap. agnoscit.

purgantem et quadantenus crustas obducentem. Ambustis cum cerato medetur. Lavatur, uti cadmia.

Cap. CXLI. (CXLII.) [*De assio lapide.*] Assius lapis assumi debet pumicis colore, fungosus ac levis, insuper friabilis ac lineis ad imum discurrentibus luteis distinctus. Flos eius est salsugo flavescens, summis lapidibus insidens, tenui compage, colore partim candido, partim pumici simili, ad luteum vergente. Admotus linguae aliquantum mordet. Vim habet et flos et lapis ipse leviter exedentem et tubercula discutientem, si resina terebinthina aut pice liquida excipiantur: efficacior autem flos habetur. Siccatus vero flos expedite vetera ulcera sanat, quae cicatrici repugnant: carnes excrescentes cohibet: repurgat cum melle fungis similia ac ferina: cava eorum explet cum eodem melle et expurgat: depascentia

δαγρικοῖς ἐν καταπλάσμασι μετὰ ἐρεγμοῦ· καὶ σπληνικοῖς μετ᾽ ὄξους καὶ ἀσβέστου· ἐκλειχόμενόν τε τὸ ἄνθος μετὰ μέλιτος φθισικοὺς ὠφελεῖ. Κατασκευάζονται δὲ καὶ πύελοι ἐκ τοῦ λίθου, εἰς ἃς οἱ ποδαγρικοὶ τοὺς πόδας ἐντιθέντες ὠφελοῦνται, καὶ σόροι σαρκοφάγοι· τὸ δὲ ἄνθος ἰσχναίνει τὰ πολύσαρκα καὶ παχέα σώματα, καταπασσόμενον ἀντὶ νίτρου ἐν βαλανείῳ[73]· ἐὰν δέ τις πλῦναι θέλῃ τὰ προγεγραμμένα, πλυνέτω ὡς τὴν καδμείαν.

Κεφ. ρμβ'. (ρμγ'.) [Περὶ πυρίτου λίθου.] Πυρίτης εἶδός ἐστι λίθου, ἀφ᾽ οὗ χαλκὸς μεταλλεύεται· ληπτέον μέντοι τὸν χαλκοειδῆ, εὐχερῶς δὲ σπινθῆρας ἀφιέντα. Καυστέον δέ τρόπῳ τοιούτῳ· μέλιτι δεύσας αὐτὸν, ἔνθες εἰς ἀνθρακιὰν μαλακὴν, καὶ ῥίπιζε συνεχῶς, ὡς ἂν τὴν χροιὰν κιῤῥὸς[74] γένηται· ἔνιοι δὲ εἰς πολλοὺς καὶ πεπυρωμένους ἄνθρακας ἀποτίθενται ἱκανῶς βεβρεγμένον τῷ μέλιτι τὸν λίθον· ὅταν δὲ μέλλῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὸ κιῤῥὸν, ἀναιροῦνται· καὶ ἀποφυσήσαντες τὴν σποδὸν, πάλιν καίουσι διάβροχον,

73) Egregie sic e Serap. et priscis interpretibus hunc locum restituit Salmasius Plin. exerc. p. 847. Vulg. σαρκοφάγοι γίνονται, ἰσχναίνουσαι τὰ πολύσαρκα καὶ παχέα σώματα, καταπλασσόμεναι ἀντί etc.

74) Serap. πυῤῥός.

cum cerato sistit. Fit ex eo cataplasma podagricis cum fabae farina, et lienosis ex aceto et viva calce. Prodest itidem flos ex melle linctu phthisicis. Iuvantur etiam podagrici, pedibus in pelves ex eodem lapide cavatas inditis, et loculi sarcophagi dicti (inde parantur). Flos autem extenuat valde carnosa et obesa corpora, inspersus balneo nitri vice. Quodsi utrumque lavare libet, cadmiae modo lavato.

Cap. CXLII. (CXLIII.) [*De pyrite lapide.*] Pyrites lapidis species est, e qua aes conflatur. Eligi debet, quod aeris speciem prae se fert, quique facile scintillas edit. Uritur autem in hunc modum: Melle irrigatus carbonibus lentis inditur et assidue ventilatur flabello, donec fulvus fiat. Alii lapidem copioso melle perfusum in multos carbones igne candentes demittunt, ac, ubi ad fulvum colorem vergere coeperit, ab igne amovent, difflatoque

ἕως ἂν ψαθυρώτερος γένηται ὁμαλῶς· πολλάκις γὰρ μόνον ἐπικαίεται τὴν ἐπιφάνειαν· οὕτω δὲ ἀποκαύσαντες καὶ ξηράναντες, ἀποτίθενται· ἐὰν δὲ πεπλυμένου χρεία ὑπάρχῃ, πλυτέον ὡς καδμείαν. Δύναμιν δὲ ἔχει κεκαυμένος καὶ ὠμὸς θερμαντικὴν[75], σμηκτικὴν, ἀποκαθαρτικὴν τῶν ἐπισκοτούντων ταῖς ὄψεσι, διαφορητικήν τε καὶ πεπτικὴν σκληρωμάτων· ἀναληφθεὶς δὲ ῥητίνῃ καταστέλλει τὰ ὑπερσαρκοῦντα μετὰ ποσῆς θερμασίας καὶ στύψεως· καλοῦσι δὲ ἔνιοι τὸν οὕτω καέντα διφρυγές.

Κεφ. ρμγʹ. (ρμδʹ.) [Περὶ αἱματίτου λίθου.] Αἱματίτης δὲ λίθος ἄριστός ἐστιν ὁ εὔθρυβὴς μὲν καὶ κατακορὴς[76] ἤτοι μέλας, ἐν ἑαυτῷ δὲ σκληρὸς καὶ ὁμαλὸς, ἀνεπίμικτος ῥυπαρίας τινὸς ἢ διαζωμάτων. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, θερμαντικὴν ποσῶς, καὶ λεπτυντικὴν, καὶ σμηκτικὴν οὐλῶν[77] τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ τραχωμάτων, σὺν μέλιτι· σὺν δὲ γάλακτι γυναικείῳ, πρὸς ὀφθαλμίας καὶ ῥήξεις καὶ ὑφαίμους ὀφθαλμούς· πίνεται δὲ σὺν οἴνῳ πρὸς δυσουρίαν καὶ ῥοϊκάς,

75) Hoc deest in cod. X.; Serap. eius loco πυρωτικήν legit.
76) Serap. legit addita αἱμόχρους ἢ ἰώδης.
77) Editt. omnes οὔλων.

cinere, denuo perfusum cremant, donec aequaliter siccatus friabilior reddatur: siquidem saepe superficies sola amburitur. Ita porro crematum siccatumque recondunt. Sin eloto opus sit, lavari debet, uti cadmia. Tam usti quam crudi vis est calefaciens, abstergens, offusam oculis caliginem expurgans, duritias et discutiens et maturans. Idem, resina exceptus, carnes excrescentes cohibet cum aliquantula caliditate et astrictione. Nonnulli sic ustum vocant diphryges.

Cap. CXLIII. (CXLIV.) [*De haematite lapide.*] Haematites optimus habetur friabilis et saturato sanguinis colore, seu niger, suapte natura durus et aequabilis, nulla sorde admixta nulloque zonarum discursu. Vim habet astringentem, aliquantum calefacientem et extenuantem. Oculorum cicatrices et scabritias cum melle exterit. Cum lacte vero muliebri oculorum inflammationi, rupturis et suffusionibus medetur. Bibitur ex vino contra urinae dif-

καὶ πρὸς αἵματος πτύσεις σὺν χυλῷ ῥοιᾶς· γίνεται δὲ καὶ κολλύρια ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀκόνια, πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς πάθη ἐπιτήδεια· καίεται δ᾽ ἐμφερῶς τῷ φρυγίῳ λίθῳ, τοῦ οἴνου περιῃρημένου[78]· μέτρον δὲ ἔστω τῆς καύσεως τὸ γενέσθαι αὐτὸν μέσως κοῦφον καὶ πεπομφολυγωμένον. Δολοῦσι δέ τινες τὸν προειρημένον οὕτω· λαβόντες βῶλον σχιστοῦ λίθου, πυκνόν τε καὶ στρογγύλον, τοιαῦται δέ εἰσιν αἱ λεγομέναι ῥίζαι αὐτοῦ, εἰς κεραμίαν γάστραν, ἔχουσαν θερμοσποδιὰν θερμὴν, ἐγκρύπτουσιν· εἶτα διαλιπόντες μικρὸν, ἀναιροῦνται καὶ ἐπ᾽ ἀκόνης τρίβουσι, δοκιμάζοντες, εἰ τὴν τοῦ αἱματίτου χρόαν ἀπείληφε· κἂν μὲν οὕτως ἔχῃ, ἀποτίθενται· εἰ δὲ μὴ, πάλιν ἐγκρύπτουσι, συνεχῶς ἐφορῶντες καὶ δοκιμάζοντες· ἀφεθεὶς γὰρ ἐπιπολὺ ἐν τῇ σποδιᾷ μεταβάλλει τῷ χρώματι, ἔπειτα διαχεῖται· ἀπελέγχεται δὲ ὁ κεκακοτεχνημένος[79] πρῶτον μὲν ταῖς διαφύσεσι· ὁ μὲν γὰρ εἰς κτηδόνας ἐπ᾽ εὐθείας ἀποκλᾶται· ὁ δ᾽ αἱματίτης οὐχ οὕτως ἔχει· ἔτι δὲ τῇ χρόᾳ[80]· ὁ μὲν γὰρ ἐπ᾽ ἀκόνης τριβόμενος[81] εὐανθῆ

78) Lacuna περιῤῥαινομένου. Sed Plin., Oribas. et prisci interpretes vulgatam scripturam tuentur.

79) H. Stephan. iam sic legit et post eum Sarac. Reliqui sine augmento κακοτεχνημένος.

80) Bene sic Sarac.; ἔχει ἐν τῇ χρόᾳ vulgo; εἶτα ἀπὸ τῆς χρόας Sambuc. cod.

81) Haec addo e Serap.

ficultatem et mulierum profluvia, cum punici mali succo contra sanguinis reiectiones. Fiunt et ex eo collyria itemque coticulae, quae adversus oculorum affectus accommodantur. Uritur, ut phrygius lapis, demto tamen vino. Modus ustionis est, ut modice levis fiat, et bullis tumescat. Adulterant haematiten nonnulli ita, ut glebam schisti lapidis densam rotundamque, cuius modi sunt quae eius radices vocantur, in urceum figlinum, fervente cinere repletum, condant; dein, mora brevi interposita, eximant atque explorent, num ad cotem trita haematitae colorem reddat. Quod si ita se habet, reponunt: sin minus, iterum novo cinere obruunt, et frequenter inspicientes explorant; quoniam diutius in cinere dimissa colorem mutat, et mox diffunditur. Discernitur autem adulteratus primum venis scissilibus: quippe per venarum ductus in rectum diffringitur; at haematites non item. Dein etiam

ἀνίησιν· ὁ δ' αἱματίτης βαθυτέραν καὶ τῷ κινναβάρει ἐοικυῖαν. Εὑρίσκεται δὲ καὶ ἐν τῇ σινωπικῇ μίλτῳ, καὶ ἐκ τῆς μαγνήτιδος πέτρας καιομένης ἐφ' ἱκανὸν κατασκευάζεται αἱματίτης· ὁ δὲ αὐτοφυὴς ἐν Αἰγύπτῳ μεταλλεύεται.

Κεφ. ρμδ'. (ρμε'.) [*Περὶ σχιστοῦ λίθου.*] *Σχιστὸς δὲ λίθος γεννᾶται μὲν ἐν τῇ κατὰ ἑσπέραν Ἰβηρίᾳ· ἄριστος δὲ εἶναι δοκεῖ ὁ παρακροκίζων τῇ χρόᾳ, εὔθρυβής τε καὶ εὔσχιστος, ὡς ἐν ἑαυτῷ· ἔοικε δὲ τῆς συνθέσεως ἕνεκεν καὶ τῆς ἀλληλουχίας τῶν κτηδόνων αὐτοῦ ἀμμωνιακῷ ἁλί. Δύναμιν δὲ τὴν αὐτὴν τῷ αἱματίτῃ εἰςφέρεται, τῇ εὐτονίᾳ μόνον λειπόμενος αὐτοῦ· πληροῖ δὲ καὶ κοιλώματα, γυναικείῳ διεθεὶς γάλακτι, καὶ πρὸς ῥήξεις καὶ προπτώσεις, ἔτι δὲ παχύτητας βλεφάρων καὶ σταφυλώματα λίαν ἐνεργεῖ.*

Κεφ. ρμε'. (ρμς'.) [*Περὶ γαγάτου λίθου.*] *Τοῦ δὲ γαγάτου προκριτέον τὸν ταχέως ἐξαπτόμενον καὶ ἀσφαλτίζοντα τῇ ὀσμῇ· μέλας δὲ κοινῶς ὑπάρχει καὶ αὐχμηρός, ἔτι δὲ πλακώδης καὶ κοῦφος ἄγαν. Δύναμιν δὲ ἔχει μαλακτικὴν καὶ διαφορητικήν· ἔστι δὲ καὶ ἐπιληπτικῶν ἔλεγχος ὑποθυ-*

colore: nam hic in cote tritus floridam reddit, haematites vero saturiorem et cinnabaris aemulam. Invenitur et in rubrica sinopide, et e magnete lapide vehementer usto paratur: nativus autem in Aegypto effoditur.

Cap. CXLIV. (CXLV.) [*De schisto lapide.*] Schistus lapis in occidentali Iberia nascitur. Probatur maxime, qui croci colorem aemulatur, tritu facilis ac sua natura fissilis est, tum compage, tum mutua venarum cohaerentia sali ammoniaco similis. Vim exhibet haematitae, sed ad omnia infirmiorem. Quin et cava ulcera explet, lacte muliebri dilutus, itemque ad rupturas et prolapsus, ut et crassitiem palpebrarum et staphylomata magnopere efficax est.

Cap. CXLV. (CXLVI.) [*De gagate lapide.*] Praeferendus gagates, qui celeriter accenditur, et odorem bituminis reddit. Est autem plerumque niger et squalidus, praeterea crustosus et perquam levis. Vim habet mollientem et discutientem. Suffitus comitialem morbum de-

μιαθεὶς, καὶ ὑστερικὰς ἀνακαλεῖται· διώκει δὲ καὶ ἑρπετὰ θυμιαθεὶς, καὶ ποδαγρικαῖς καὶ ἀκόποις μίγνυται δυνάμεσι. Γεννᾶται δὲ ἐν Λυκίᾳ[82], κατά τινα ποταμοῦ εἴσρυσιν εἰς θάλασσαν ἐκχεομένου· ἔστι δὲ πλησίον τῆς λεγομένης Παλαιοπόλεως[83]· καλεῖται δὲ ὁ τόπος καὶ ὁ ποταμὸς Γάγας[84], παρ' οὗ τῷ στόματι εὑρίσκονται οὗτοι οἱ λίθοι[85].

Κεφ. ρμς'. (ρμζ'.) [Περὶ θρακίου λίθου.] Ὁ δὲ λεγόμενος θρακίας γεννᾶται μὲν κατὰ Σιντίαν[86], ἐν ποταμῷ τῷ λεγομένῳ Πόντῳ[87]. Δύναται δὲ τὰ αὐτὰ τῷ γαγάτῃ· ἱστορεῖται δὲ, ἐκκαίεσθαι μὲν αὐτὸν ὕδατι, σβέννυσθαι δὲ ὑπὸ ἐλαίου· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἀσφάλτου γίνεται.

Κεφ. ρμζ'. (ρμη'.) [Περὶ μαγνήτου.] Τοῦ δὲ μαγνή-

82) Ex Galeno fac. simpl. lib. 9. p. 203. Steph. Byz. *Γάγαι* et Nicandr. schol. ad ther. v. 37.; vulgo *Κιλικίᾳ*.

83) E Steph. Byzant. *Γάγαι, ἣν καὶ παλαιὸν τεῖχος* coniectura consequitur Salmas. Plin. exerc. p. 178. loco vulgaris *Πλαγιοπόλεως*, nusquam memoratae, sic esse legendum.

84) *Γάγαι* Steph. Byz., Etym. magn., Plin. 5, 28. 36, 34. *Γάγγαι* Schol. Nicandr. ther. v. 37., unde et lapis *γαγγῆτις* et forte Strabonis *γαγγῖτις* lib. 16. p. 291.

85) In nothis quaedam habet e Sambuci codice Saracenus, librarii commenta de *διακριτικῷ τῆς ἱερᾶς νόσου* hoc lapide, quod iam in textu adest, et de usu *θυμιωμένου λίθου* contra *νόσους γυναικῶν κρυφίους*, quae haud digna videntur, ut reprimantur.

86) *Σιντίαν, πόλιν τῆς Μακεδονίας πρὸς τῇ Θρᾴκῃ* habet Steph. Byz., ad quam fluvius ille, Pontus dictus, cum lapide mirabili inveniatur, de quo et Aristot. mirab. ausc. c. 125. Hinc iam Salmas. Plin. exerc. p. 179. vulgarem lectionem *ἐν Σκυθίᾳ* sic mutandam esse probavit. Strab. exc. libr. 7. p. 492. *Σιντοὶ, ἔθνος θρᾳκικόν.*

87) Sic et Nicand. ther. v. 49.

prehendit, recreatque hystericas: fugat et serpentes fumo. Podagricis medicamentis et acopis additur. In Lycia autem nascitur, qua influens amnis in mare effunditur, prope ab oppido, quod Palaeopolis vocatur. Appellatur autem et locus et amnis Gagas, ad cuius ostium id genus lapidum invenitur.

Cap. CXLVI. (CXLVII.) [*De thracio lapide.*] Lapis thracius dictus generatur iuxta Sintiam, in fluvio, qui Pontus vocatur. Vis eadem, quae gagatae. Traditur autem accendi aqua, oleo autem exstingui: id quod etiam bitumini accidit.

Cap. CXLVII. (CXLVIII.) [*De magnete.*] Lapis

του λίθου ἄριστός ἐστιν ὁ τὸν σίδηρον εὐχερῶς ἕλκων, καὶ τὴν χρόαν κυανίζων, πυκνός τε καὶ οὐκ ἄγαν βαρύς. Δύναμιν δὲ ἔχει πάχους ἀγωγὸν, διδόμενος μετὰ μελικράτου τριωβόλου βάρος· ἔνιοι δὲ τοῦτον καίοντες ἀντὶ αἱματίτου πιπράσκουσιν[88].

Κεφ. ρμη′. (ρμθ′.) [Περὶ ἀραβικοῦ λίθου.] Ὁ δὲ ἀραβικὸς[89] λεγόμενος λίθος ἔοικεν ἐλέφαντι ἀσπίλῳ[90]· οὗτος λεῖος καταπασθεὶς[91] αἱμοῤῥοΐδας ἀποξηραίνει· ὀδόντων δὲ σμῆγμα γίνεται καυθεὶς κάλλιστον[92].

Κεφ. ρμθ′. (ρν′.) [Περὶ γαλακτίτου λίθου.] Ὁ δὲ γαλακτίτης ὠνόμασται ἀπὸ τοῦ γαλακτῶδες ἀνιέναι· ἔστι μέντοι ἄλλως ἔντεφρος τὴν χρόαν, γλυκὺς πρὸς τὴν γεῦσιν· ἁρμόζει δὲ πρὸς ὀφθαλμῶν ῥεύματα καὶ ἕλκη, ἐγχριόμενος· δεῖ δὲ τρίψαντας αὐτὸν ὕδατι, ἀποτίθεσθαι ἐν πυξίδι μολυβδίνῃ, διὰ τὸ περὶ αὐτὸν κολλῶδες.

Κεφ. ρν′. (ρνα′.) [Περὶ μελιτίτου λίθου.] Ὁ δὲ μελι-

88) Quae in nothis e Sambuci codice huic capiti adiecta habet Sarac., absurda sunt et plane indigna, quae hic transscribantur.

89) Galen. fac. simpl. 9. p. 204. ἀράβιος.

90) Lacunae cod. sic habet loco vulg. ἐλέφαντος σπίλῳ.

91) Vulg. καταπλασθείς.

92) Ultimum in Ald. omiserant seriores.

magnes optimus est, qui ferrum facile trahit, et colore coerulescit, densus est, nec admodum gravis. Vim habet crassos humores educendi, si ex aqua mulsa detur trium obolorum pondere. Sunt vero, qui crematum hunc pro haematite vendant.

Cap. CXLVIII. (CXLIX.) [*De arabico lapide.*] Lapis arabicus dictus ebori minime maculoso similis est. Is tritus illitu haemorrhoidas exsiccat. Crematus autem optimum fit dentifricium.

Cap. CXLIX. (CL.) [*De galactite lapide.*] Galactites nomen inde traxit, quod lacteum succum remittat. Alioquin cinerei est coloris et gustu dulcis. Ad oculorum fluxiones et ulcera convenienter inungitur. Oportet autem in aqua tritum in pyxide plumbea recondere, propter viscosum, quod adhaeret.

Cap. CL. (CLI.) [*De melitite lapide.*] Melitites

τίτης κατὰ πάντα ἔοικε τῷ γαλακτίτῃ· διαφέρει ἐν τῷ γλυκότερον ἀνιέναι τὸν χυλόν· ποιεῖ δὲ πρὸς ἃ καὶ ὁ γαλακτίτης[93].

Κεφ. ρνα΄. (ρνβ΄.) [Περὶ μορόχθου λίθου.] Λίθος μόροχθος[94], ὃν ἔνιοι γαλαξίαν ἢ λευκογραφίδα ἐκάλεσαν, ἐν Αἰγύπτῳ γεννᾶται· ᾧ καὶ οἱ ὀθονοποιοὶ πρὸς λεύκωσιν τῶν ἱματίων χρῶνται[95], μαλακῷ καὶ εὐανέτῳ ὄντι. Δοκεῖ δὲ παρεμπλάσσειν, ἁρμόζων ἐπὶ αἱμοπτοϊκῶν καὶ κοιλιακῶν καὶ πρὸς κύστεως[96] ἀλγήματα, σὺν ὕδατι πινόμενος· καὶ ῥοϊκαῖς ὁμοίως καὶ ἐν προςθέματι· εἴς τε τὰ μαλακὰ ὀφθαλμικὰ μίγνυται· πληροῖ γὰρ κοιλώματα, καὶ ῥεύματα ἵστησι· σὺν δὲ κηρωτῇ ἀναληφθεὶς, τὰ τρυφερὰ τῶν ἑλκῶν ἀπουλοῖ.

Κεφ. ρνβ΄. (ρνγ΄.) [Περὶ ἀλαβαστρίτου λίθου.] Λίθος ἀλαβαστρίτης, ὁ καλούμενος ὄνυξ, ἀναληφθεὶς κεκαυμένος ῥητίνῃ ἢ πίσσῃ, διαφορεῖ σκληρίας· στομάχου δὲ ἀλγήματα μετὰ κηρωτῆς παρηγορεῖ· στέλλει δὲ καὶ οὖλα.

93) Piget, iterum absurda transscribere additamenta e Sambuci cod. in Sarac. nothis.

94) Lacuna legit, ut Galen. et Aët., μόροξος.

95) Galen. l. c. p. 198. ᾧ χρῶνται στιλπνοῦντες τὰς ὀθόνας.

96) Vulgo καὶ κύστεων.

omnino galactitae similis: hoc tantum interest, quod dulciorem succum remittat. Ad eadem valet, ad quae galactites.

Cap. CLI. (CLII.) [*De morochtho lapide.*] Morochthus lapis, quem aliqui galaxian aut levcographida vocant, in Aegypto nascitur: ac eo quidem, cum mollis sit, facileque solvatur, linteones dealbandis linteis utuntur. Creditur spiracula corporis obducere, convenitque sanguinem reiicientibus, coeliacis et adversus vesicae dolores, cum aqua potus: itemque feminis profluvio laborantibus similiter potus, et in pesso appositus. Mollibus etiam oculorum medicamentis miscetur: cava enim eorum ulcera explet, fluxionesque sistit. Idem cerata exceptus teneras ulcerum partes ad cicatricem perducit.

Cap. CLII. (CLIII.) [*De alabastrite.*] Alabastrites, vocatus onyx, exustus resinaque aut pice exceptus, duritias discutit, stomachi dolores cum cerato levat, et gingivas reprimit.

Κεφ. ρνγʹ. (ρνδʹ.) [Περὶ θυΐτου λίθου.] Λίθος ὁ καλούμενος θυΐτης γεννᾶται μὲν ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ· ἔστι δὲ ὑπόχλωρος, ἰασπίζων[97]· ἐν δὲ τῷ ἀνίεσθαι γαλακτώδης φαινόμενος, ἀναδάκνων σφοδρῶς. Δύναμιν δὲ ἔχει ἀποκαθαρτικὴν τῶν ταῖς κόραις ἐπισκοτούντων.

Κεφ. ρνδʹ. (ρνεʹ.) [Περὶ ἰουδαϊκοῦ λίθου.] Ὁ δὲ ἰουδαϊκὸς λίθος[98] γεννᾶται μὲν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, τῷ σχήματι βαλανοειδής, λευκός, εὔρυθμος ἱκανῶς, ἔχων καὶ γραμμὰς παραλλήλους, ὡς ἀπὸ τόρνου· ἀνιέμενος δʼ ἐστὶν ἄποιος ἐν τῇ γεύσει· δύναται δὲ ἐρεβινθιαῖον μέγεθος, διεθὲν ὡς κολλύριον ἐπʼ ἀκόνης σὺν ὕδατος θερμοῦ κυάθοις τρισὶ, καὶ ποθὲν, δυςουρίαις βοηθεῖν, καὶ τοὺς ἐν κύστει λίθους θρύπτειν.

Κεφ. ρνεʹ. (ρνςʹ.) [Περὶ ἀμιάντου λίθου.] Λίθος ἀμίαντος γεννᾶται μὲν ἐν Κύπρῳ, στυπτηρίᾳ σχιστῇ ἐοικώς· ὃν ἐργαζόμενοι[99] ὑφάσματα ποιοῦσιν ἐξ αὐτοῦ, ὄντος ἱμαντώδους πρὸς θέαν· ἃ βληθέντα εἰς πῦρ φλογοῦνται μὲν, λαμπρότερα δὲ ἐξέρχονται, μὴ κατακαιόμενα.

97) Galen. l. c. ὡς ἴασπις ὀνομαζόμενος (? ὀνυχούμενος).
98) Aët. τηκόλιθος.
99) Lacuna legit ἐργαζόμεναι αἱ Αἰθιοπίδες.

Cap. CLIII. (CLIV.) [*De thyite lapide.*] Lapis nomine thyites in Aethiopia gignitur, subviridis quidem et iaspidem referens: attamen, cum diluitur, lacteum reddens succum. Vehementer mordet, valetque ad expurganda, quae pupillis caliginem offundunt.

Cap. CLIV. (CLV.) [*De iudaico lapide.*] Iudaicus lapis in Iudaea nascitur, glandis effigie, candidus, apprime concinnus, lineis parallelis quasi tornatis distinctus. Dilutus nullam qualitatem gustui exhibet: at ciceris mole solutus ad cotem collyrii instar, cum aquae calidae cyathis tribus, potu urinae difficultatem levat, et vesicae calculos frangit.

Cap. CLV. (CLVI.) [*De lapide amianto.*] Amiantus lapis in Cypro nascitur, alumini scissili similis, e quo elaborato, utpote flexili, telas spectaculi gratia texunt: quae ignibus iniectae ardent quidem, sed flammis invictae splendidiores exeunt.

Κεφ. ρνς'. (ρνζ'.) [Περὶ σαπφείρου.] Λίθος σάπφειρος δοκεῖ ὠφελεῖν σκορπιοπλήκτους πινόμενος· πίνεται δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐντὸς ἑλκώσεις· καὶ τὰς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπεροχὰς καὶ σταφυλώματα καὶ φλυκταίνας στέλλει, καὶ τὰς ῥήξεις τῶν ὑμένων συνάγει.

Κεφ. ρνζ'. (ρνη'.) [Περὶ μεμφίτου λίθου.] Λίθος μεμφίτης εὑρίσκεται ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ Μέμφιν, ἔχων ψηφίδων μέγεθος, λιπαρὸς καὶ ποικίλος· οὗτος ἱστορεῖται καταχρισθεὶς λεῖος ἐπὶ τῶν μελλόντων τέμνεσθαι ἢ καίεσθαι τόπων, ἀναισθησίαν ἀκίνδυνον ἐπιφέρειν.

Κεφ. ρνη'. (ρνθ'.) [Περὶ σεληνίτου λίθου.] Λίθος σεληνίτης, ὅν τινες ἀφροσέληνον[100] ἐκάλεσαν, διὰ τὸ εὑρίσκεσθαι αὐτὸν νυκτὸς [μεστὸν[1]] ἐν τῇ τῆς σελήνης παραυξήσει· γεννᾶται δὲ ἐν Ἀραβίᾳ, λευκὸς, διαυγὴς, κοῦφος· τοῦτον ὑποξύσαντες διδόασι πόμα ἐπιληπτικοῖς· καὶ ἀντὶ

100) Galen. fac. simpl. lib. 9. p. 208. ἀφροσέληνος: admin. anat. lib. 9. p. 721. διαφανεῖς λίθοι, οὓς τέμνοντες εἰς λεπτὰ ταῖς θυρίσιν ἐντιθέασιν.

1) Salmas. Plin. exerc. p. 773. mavult ναστόν. Gesnerus autem στιλπνὸν ἐν τῇ τῆς σελήνης μεστῆς παραυγάσει legendum esse putat. Sic etiam G. Agricola de nat. fossil. lib. 5. p. 257. intellexit.

Cap. CLVI. (CLVII.) [*De sapphiro.*] Sapphirus lapis ictis a scorpione potu prodesse existimatur. Bibitur et contra intestinas exulcerationes. Extuberantia in oculis, staphylomata et pustulas reprimit, et ruptas membranas cogit.

Cap. CLVII. (CLVIII.) [*De memphite lapide.*] Lapis memphites in Aegypto iuxta Memphin invenitur, calculorum magnitudine, pinguis et versicolor. Hoc tradunt trito et illito partibus, quae secandae vel urendae sunt, sensus abolitionem citra periculum inferri.

Cap. CLVIII. (CLIX.) [*De selenite lapide.*] Lapis selenites, quem nonnulli aphroselenon appellarunt, quod noctu luna crescente [plenus] reperiatur. Nascitur in Arabia, candidus, translucens et levis. Huius ramenta comitialibus in potu exhibentur. Eum etiam mulieres

φυλακτηρίου δὲ περιάμματι αὐτῷ αἱ γυναῖκες χρῶνται· δοκεῖ δὲ καὶ δένδρεσι προςδεθεὶς καρπογόνος εἶναι.

Κεφ. ρνθ′. (ρξ′.) [Περὶ ἰάσπιδος λίθου.] Λίθος ἴασπις, ὁ μέν τίς ἐστι σμαραγδίζων, ὁ δὲ κρυσταλλώδης, ἐοικὼς φλέγματι, ὁ δὲ ἀερίζων, ὁ δὲ καπνίας, ὥςπερεὶ κεκαπνισμένος· ὁ δέ τις καὶ διαφύσεις ἔχων διαλεύκους καὶ ἀποστιλβούσας, ἄστριος[2] καλούμενος· ὁ δέ τις τερεβινθίζων λέγεται, καλλαΐνῳ[3] χρώματι προςόμοιος· λέγονται δὲ πάντες εἶναι φυλακτήρια περίαπτα καὶ ὠκυτόκια, μηρῷ περιαπτόμενα

Κεφ. ρξ′. (ρξα′.) [Περὶ ἀετίτου λίθου[4].] Ἀετίτης λίθος, ὁ ἐν τῷ κινεῖσθαι ἦχον ἀποτελῶν, ὡς ἑτέρου ἐγκύμων λίθου ὑπάρχων, κατόχιον ἐμβρύων ἐστὶν, ὅταν ὀλισθηραὶ ὦσιν αἱ μῆτραι, περιαπτόμενος ἀριστερῷ βραχίονι· ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ἀποτέξεως, ἄρας ἐκ τοῦ βραχίονος, περίαπτε τῷ μηρῷ, καὶ ἐκτὸς ὠδίνων τέξεται[5]· λειωθεὶς δὲ καὶ ἀναλαμ-

2) Sic Lacuna legit. Quam veram esse lectionem, patet e Plin. 37, 48. cf. Salmas. Plin. exerc. p. 531. 532. Vulgo ἀσσύριος.

3) De callaide gemma, post aversa Indiae nascente, Plin. 37, 53.

4) Suspectum caput, cum nec in cod. X., nec in aliis pluribus reperiatur. Nec Oribas. habet, nec Serap. sua hinc promsit.

5) Quae sequuntur in editt. de deprehendendo fure ope aëtitis, tam absurda sunt, ut et Marcellum taeduerit, ea interpretari. Cum solus Aëtius habeat, ex hoc demum in Dioscoridis textum irrepsisse videntur.

sibi pro amuleto alligant. Sed et eodem adalligato arbores frugiferae reddi creduntur.

Cap. CLIX. (CLX.) [*De iaspide lapide.*] Iaspis alius smaragdum imitatur; alius crystallum, adiuncto quodam phlegmate; alius quasi aëreus; alius velut fumo infectus, capnias iccirco dictus; alius, lineis albis et resplendentibus distinctus, astrius appellatur; alius terebinthi aemulus vocatur, callaïda gemmam colore imitans. Omnes pro amuletis gestati ac femoribus alligati partum accelerare traduntur.

Cap. CLX. (CLXI.) [*De aëtite lapide.*] Aëtites, qui, dum agitatur, sonitum edit, quasi alio lapide praegnans fuerit, gravidis, quibus lubricae sunt partes genitales, partus continet, sinistro earum brachio alligatus: sed cum parturiunt, e brachio sublatus femori alligatur,

βανόμενος κηρωτῇ σκευασθείσῃ διὰ κυπρίνου ἢ γλευκίνου ἤ τινος ἑτέρου τῶν θερμαινόντων, ὀνίνησι μεγάλως ἐπιληπτικούς.

Κεφ. ρξα'. (ρξβ'.) [Περὶ ὀφίτου λίθου.] Λίθος ὀφίτης· ὁ μέν τίς ἐστι βαρὺς καὶ μέλας· ὁ δὲ σποδοειδὴς τὴν χρόαν καὶ κατεστιγμένος· ὁ δέ τις γραμμὰς ἔχων λευκάς. Πάντες δ' εὐχρηστοῦσι περιαπτόμενοι ἐπὶ ὀφιοδήκτων καὶ κεφαλαλγούντων· ὁ δὲ τὰς γραμμὰς ἔχων ἰδίως ἱστορεῖται ληθάργῳ καὶ κεφαλαλγίαις βοηθεῖν.

Κεφ. ρξβ'. (ρξγ'.) [Περὶ τῶν ἐν τοῖς σπόγγοις λίθων.] Λίθοι οἱ ἐν τοῖς σπόγγοις εὑρισκόμενοι, σὺν οἴνῳ ποθέντες, τοὺς ἐν κύστει λίθους θρύπτουσιν.

Κεφ. ρξγ'. (ρξδ'.) [Περὶ λιθοκόλλης.] Ἡ δὲ λιθοκόλλα, μίγμα οὖσα μαρμάρου ἢ λίθου παρίου καὶ ταυροκόλλης, δύναται διὰ μηλωτίδος πεπυρωμένης τρίχας ἀνακολλᾷν τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς.

Κεφ. ρξδ'. (ρξε'.) [Περὶ ὀστρακίτου λίθου.] Λίθος ὀστρακίτης ὅμοιός ἐστιν ὀστράκῳ, πλακώδης καὶ εὔσχιστος, ᾧ χρῶνται ἀντὶ κισσήρεως πρὸς τριχῶν ἄρσιν αἱ γυναῖκες·

ut citra dolores pariant. Tritus et cerato exceptus cyprino, gleucinove, aut alio quopiam calefaciente, comitiales insigniter iuvat.

Cap. CLXI. (CLXII.) [*De ophite lapide.*] In hoc lapidum genere quidam est ponderosus ac niger, alter cinereo colore punctisque distinctus. Omnes alligati morsis a serpente et caput dolentibus opitulantur. Privatim vero, qui lineas habet, lethargo capitisque doloribus auxiliari perhibetur.

Cap. CLXII. (CLXIII.) [*De spongiarum lapidibus.*] Lapides, qui in spongiis inveniuntur, in vino poti, calculos vesicae rumpunt.

Cap. CLXIII. (CLXIV.) [*De lithocolla.*] Lithocolla mixtura est marmoris aut lapidis parii et glutinis taurini. Potest candente specillo admota pilos ad oculos agglutinare.

Cap. CLXIV. (CLXV.) [*De ostracite lapide.*] Ostracites testae similis, crustosus est et fissilis, quo pumicis loco mulieres ad pilos amovendos utuntur. Menses, dra-

ἴσχει δὲ καὶ καταμήνια, πινόμενος σὺν οἴνῳ < α΄ πλῆθος· δυοῖν δὲ < βάρος ἐὰν πίνῃ τις ἐφ᾽ ἡμέρας δ΄ μετὰ τὴν ἄφεδρον, ἀσυλληψίαν ποιεῖ· σὺν μέλιτι δὲ ἐπιτιθέμενος, φλεγμαίνοντας μαστοὺς παρηγορεῖ, καὶ νομὰς ἵστησι.

Κεφ. ρξέ. (ρξϛ΄.) [Περὶ σμύριδος.] Σμύρις λίθος ἐστὶν, ᾗ τὰς ψήφους οἱ δακτυλιογλύφοι[6] σμήχουσι, χρησίμη εἰς σήπτας[7] καὶ καυστικά· καὶ πρὸς οὔλων πλάδον καὶ ὀδόντων σμῆξιν.

Κεφ. ρξϛ΄. (ρξζ΄.) [Περὶ ἄμμου.] Ἄμμος ἡ παρὰ τοῖς αἰγιαλοῖς πυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐξικμάζει τὰ ὑδερώδη σώματα περιχωννύμενα δίχα κεφαλῆς· φώγνυται δὲ καὶ εἰς τὰς ξηρὰς πυρίας ἀντὶ κέγχρου ἢ ἁλῶν.

Κεφ. ρξζ΄. (ρξη΄.) [Περὶ ἀκόνης.] Ἀκόνης ναξίας τὸ ἀπότριμμα τοῦ πρὸς αὐτὴν ἀκονηθέντος σιδήρου ἐγχρισθὲν ἀλωπεκίας τριχοῖ, καὶ μαστοὺς παρθένων κωλύει αὔξεσθαι[8]· ποθὲν δὲ μετ᾽ ὄξους σπλῆνα τήκει, καὶ ἐπιληπτικοὺς ὠφελεῖ.

6) Vulgo δακτυλογλύφοι. Cf. Albert. ad Hesych. II. p. 1231.

7) Cod. Par. Goupyl. ὀπτά.

8) Sic recte Ald.; αὔξασθαι omnes reliqui.

chmae pondere potus ex vino, sistit: quodsi duarum drachmarum pondere ad dies quatuor a menstrua purgatione bibatur, feminis praestat, ne concipiant. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, et ulcera depascentia cohibet.

Cap. CLXV. (CLXVI.) [*De smyrite.*] Smyris lapis est, quo annularii sculptores gemmas poliunt, utilis ad septica ac caustica medicamenta. Prodest et ad flaccidas gingivas et ad dentifricia.

Cap. CLXVI. (CLXVII.) [*De arena.*] Arena litoralis sole fervefacta hydropicorum corpora resiccat, si citra caput ea undique obruantur. Torretur et ad aridos fotus pro milio aut sale.

Cap. CLXVII. (CLXVIII.) [*De cote.*] E cote naxia quod exacuendo ferro deteritur, illitum calvities pilis occupat, virginumque mammas vetat increscere: potum vero ex aceto lienem liquat, et comitialibus prodest.

Κεφ. ρξη'. (ρξθ'.) [Περὶ λίθου γεώδους.] Λίθος γεώδης στύφει, ξηραίνει, ἀποκαθαίρει τὰ ἐπισκοτοῦντα τοῖς ὀφθαλμοῖς· καταχρισθεῖσα δὲ μεθ' ὕδατος, μαστῶν καὶ ὄρχεων παύει φλεγμονάς.

Κεφ. ρξθ'. (ρο'.) [Περὶ γῆς.] Γῆ πᾶσα ἡ πίπτουσα εἰς ἰατρικὴν χρῆσιν, τὴν μὲν ἀνωτάτω δύναμιν ἔχει ψύχουσαν καὶ παρεμπλάσσουσαν· κατ' εἶδος δὲ διαφέρει, ἄλλης εἰς ἄλλα μετά τινος σκευασίας χρησιμευούσης.

Κεφ. ρο'. (ροα'.) [Περὶ ἐρετριάδος γῆς.] Τῆς ἐρετριάδος γῆς ἡ μέν ἐστι λευκὴ ἐπιτεταμένως, ἡ δὲ σποδοειδής· ἀρίστη δὲ ὑπάρχει ἡ τῇ χρόᾳ σποδίζουσα καὶ μαλακὴ ἄγαν, πρός τε χαλκώματα ἑλκυσθεῖσα γραμμὴν ἰώδη ἀποφερομένη. Πλύνεται δὲ ὡς ψιμύθιον, ἢ οὕτω· λεάνας αὐτῆς ὅσον ἂν θέλῃς κατ' ἰδίαν[9] τε καὶ σὺν ὕδατι, ἔασον καταστῆναι· εἶτα τὸ μὲν ὑγρὸν ἐλαφρῶς ἀπήθησον· τὴν δὲ γῆν ἐν ἡλίῳ ξηράνας, πάλιν τρίβε, ἐπὶ ἡμέρας ἐπιδοὺς ὕδωρ, ἑσπέρας δὲ ἐάσας ὑποστῆναι, περὶ τὸν ὄρθρον

9) Marcell. suspicatur καθ' ἡμέραν.

Cap. CLXVIII. (CLXIX.) [*De geode lapide.*] Geodes lapis astringit, siccat, caligines oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, mammarum testiumque inflammationes sedat.

Cap. CLXIX. (CLXX.) [*De terra.*] Terra omnis, quae quidem in medicum usum venit, primam summamque vim habet refrigerandi meatusque obducendi: sed specie differt, cum alia hoc vel illo modo praeparata ad alia sit utilis.

Cap. CLXX. (CLXXI.) [*De terra eretriade.*] Terra eretrias alia candidissima est, alia cinerea. Optima habetur ad cinereum colorem vergens et perquam mollis, quaeque, si ad aeramenta tractim ducatur, ferrugineam lineam retinet. Lavatur, ut cerussa, aut hunc in modum: Ex ea quantum libuerit terito seorsim et aqua perfusa, tum subsidere iubeto, ac humorem leviter excolato: terram vero sole siccatam iterum terito per diem, adiecta aqua, ut vespere considat. Ubi illuxit, colo excernito, ad solem

ἀπήθησον, καὶ λεάνας ἐν ἡλίῳ τροχίσκους ἀνάπλασσε, ὡς δυνατόν· ἐὰν δὲ καὶ ὠπτημένης χρεία ὑπάρχῃ, λαβὼν ἐρεβινθιαῖα μεγέθη τῆς γῆς, δὸς εἰς ἀγγεῖον κεραμεοῦν κατατετρημένον· πωμάσας τε τὸ στόμα ἐπιμελῶς, ἔνθες εἰς διαπύρους ἄνθρακας, καὶ ῥίπιζε συνεχῶς· ὅτε δὲ ἡ σποδὸς αἰθαλωθῇ, ἤτοι ἀερώδης μᾶλλον γένηται τὴν χρόαν, ἀνελόμενος ἀπόθου. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν καὶ ψυκτικὴν, κούφως μαλακτικὴν, καὶ κοιλωμάτων πληρωτικὴν, καὶ ἐναίμων κολλητικήν.

Κεφ. ρoα΄. (ρoβ΄.) [Περὶ σαμίας γῆς.] Τῆς δὲ σαμίας γῆς τὴν ἄγαν λευκὴν προκριτέον καὶ ἐλαφρὰν, καὶ ἐν τῷ θίγειν τὴν γλῶτταν κρατουμένην ἐχεκόλλως, ἔτι τε εὔχυλον καὶ μαλακὴν καὶ εὔθρυβῆ, οἵα ἐστιν, ἥν τινες κολλύριον[10] καλοῦσιν. Ἔστι γὰρ αὐτῆς δύο εἴδη· τό τε προειρημένον, καὶ ὁ καλούμενος ἀστὴρ, πλακώδης ὢν καὶ πυκνὸς, ὡς ἀκόνη. Δύναμιν δὲ ἔχει καὶ καῦσιν καὶ πλύσιν ἐμφερῆ ἐρετριάδι· ἵστησι δὲ αἵματος ἀναγωγὴν, καὶ ῥοϊκαῖς δίδοται γυναιξὶ σὺν βαλαυστίῳ· καὶ ὄρχεων καὶ μαστῶν[11] φλε-

10) Ald. ἐκάλεσαν καὶ καλοῦσιν.
11) Marcell. suspicatur ὀφθαλμῶν. Sed perperam: teste Galen. fac. simpl. lib. 9. p. 182.

tritam digerito in pastillos, quatenus fieri potest. Quodsi assatae opus est, terrae frusta ciceris mole, in vas fictile perforatum coniicito, oreque vasis diligenter obturato, candentibus indito carbonibus, ac frequenter flabellis ventilato. Cum cinis in favillas se converterit, aut aëreum colorem contraxerit, exemtum reponito. Vim habet astringentem, refrigerantem, modiceque mollientem: cava itidem explet, vulneraque cruenta glutinat.

Cap. CLXXI. (CLXXII.) [*De terra samia.*] E samia terra eligito perquam candidam, levem et tangenti linguae glutinis modo adhaerentem, insuper succosam, mollem et friabilem, cuiusmodi est, quam nonnulli collyrium vocant. Duae enim sunt eius species, altera modo commemorata, altera, asteris nomine, glebosa et densa, cotis in modum. Uritur ac lavatur, uti eretria, vimque similem habet. Sanguinis reiectiones sistit, et feminis profluvio laborantibus cum flore punicae datur. Testium

γμονὰς καταχριομένη σὺν ὕδατι καὶ ῥοδίνῳ παύει· στέλλει καὶ ἱδρῶτας· καὶ θηριοδήκτοις καὶ θανασίμοις ἀρήγει, σὺν ὕδατι[12] πινομένη.

Κεφ. ροβ'. (ρογ'.) [Περὶ τοῦ ἐν τῇ σαμίᾳ λίθου.] Εὑρίσκεται δέ τις ἐν τῇ σαμίᾳ γῇ λίθος, ᾧ οἱ χρυσοχόοι χρῶνται πρὸς τὸ λεαίνειν καὶ στιλβοῦν· διαφέρει δὲ ὁ λευκὸς καὶ στιβαρός[13]. Δύναμιν δὲ ἔχει στυπτικὴν, ψυκτικήν· ὠφελῶν στομαχικοὺς ἐν ποτῷ, ἀμυντικὴν τοῖς αἰσθητηρίοις[14]· ποιεῖ πρὸς τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς ῥεύματα καὶ ἕλκη σὺν γάλακτι· δοκεῖ δὲ καὶ ὠκυτόκιος εἶναι καὶ φυλακτήριος τῶν συνειληφυιῶν, περιαπτόμενος.

Κεφ. ρογ'. (ροδ'.) [Περὶ χίας γῆς.] Καὶ τῆς χίας δὲ τὴν λευκὴν καὶ ὑπότεφρον παραληπτέον, καὶ τῇ σαμίᾳ ἐμφερῆ· πλακώδης δέ ἐστι καὶ λεπτὴ[15], τοῖς δὲ σχήμασι τῆς ἀναπλάσεως διαφέρουσα. Δύναμιν δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν τῇ σα-

12) Lacuna et Sambuc. legerunt *σὺν οἴνῳ.*

13) Sarac. cod. addit: *καὶ αἱμοσάτην καλοῦσι, χρήσιμον ἐπιληπτικοῖς καὶ αἱμοῤῥαγίαις γυναικείαις.*

14) Ex Plin. 36, 40. primus Hermol. vulg. *ἀμβλυντικήν*, alibi et cum genitivo constructum, sic mutavit, assentientibus Dalechampio, Saraceno et Harduino.

15) Ex Oribasio; *λευκή* vulgo.

quoque et mammarum inflammationes illita ex aqua et rosaceo sedat: compescit et sudores: denique contra venenatorum morsus et exitialia pota ex aqua auxiliatur.

Cap. CLXXII. (CLXXIII.) [*De lapide in samia terra.*] Invenitur et lapis quidam in samia terra, quem aurifices ad poliendum illustrandumque adhibent. Praestat in eo genere candidus et solidus. Vim habet astringentem, refrigerantem: prodest stomachicis potus: instrumenta sensuum adiuvat: ad oculorum fluxiones et ulcera cum lacte prodest. Creditur et adalligatus partus accelerare et conceptus custodire.

Cap. CLXXIII. (CLXXIV.) [*De chia terra.*] Chia terra eligi debet candicans et subcinerea et samiae similis. Est autem glebosa ac tenuis, sed conformationis figura differens. Vim habet eamdem, quam samia: faciei

μίᾳ, τετανὸν δὲ καὶ στίλβον, ἔτι δὲ εὔχρουν τὸ πρόσωπον καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἀποτελεῖ· σμήχει δὲ ἀντὶ νίτρου ἐν βαλανείῳ.

Κεφ. ροδ΄. (ροε΄.) [Περὶ σελινουσίας.] Τὰ αὐτὰ δὲ ποιεῖ καὶ ἡ σελινουσία γῆ· ἀρίστη δέ ἐστιν ἡ ἄγαν στίλβουσα καὶ λευκὴ, εὔθρυβὴς δὲ καὶ ταχέως ἄγαν χυλουμένη, ἐπειδὰν ὑγρὸν λάβῃ.

Κεφ. ροε΄. (ροϛ΄.) [Περὶ κιμωλίας γῆς.] Τῆς δὲ κιμωλίας ἡ μέν ἐστι λευκὴ, ἡ δὲ ἐμπόρφυρος, καὶ λιπαρίαν τινὰ ἔμφυτον κεκτημένη, πρός τε τὴν ἁφὴν κατάψυχρος, ἣν ἀρίστην ἡγητέον· ἑκάτεραι δὲ διαφοροῦσιν, ὄξει διεμέναι, παρωτίδας καὶ τὰ ἄλλα φύματα· πρός τε τὰ πυρίκαυστα ποιοῦσιν ἐπιχριόμεναι παραχρῆμα, ὥςτε ἀφλυκταίνωτα διατηρεῖν τὰ πεπονθότα μέρη· καταστέλλουσι δὲ καὶ διδύμων σκληρίας καὶ φλεγμονὰς τὰς περὶ ὅλον τὸ σῶμα· ἔτι δὲ ἐρυσιπέλασιν ἐνίστανται· καθόλου δὲ πολύχρηστοι εἰσὶν αἱ γνήσιοι, ἐὰν μὴ νόθοι παραλαμβάνωνται.

Κεφ. ροϛ΄. (ροζ΄.) [Περὶ πνιγίτιδος γῆς.] Ἡ δὲ λεγομένη πνιγῖτις γῆ, τῇ χρόᾳ ἔοικέ πως τῇ ἐρετριάδι· ἔστι δὲ ἁδρόβωλος, ψυκτικὴ πρὸς τὰς τῶν χειρῶν ἐπιβολάς· τῇ

ac totius corporis cutem laevem, nitidam et boni coloris reddit: denique in balneis pro nitro deterget.

Cap. CLXXIV. (CLXXV.) [*De selinusia.*] Idem effectus et selinusiae: optima est, quae valde splendet, candida est, friabilis, ac quae citissime in succum solvitur, cum primum humore diluitur.

Cap. CLXXV. (CLXXVI.) [*De cimolia terra.*] Cimolia quaedam est candida, altera purpurascens, innata quadam pinguitudine, et tactu frigida sentitur: quae optima existimator. Utraque aceto diluta parotidas discutit et alia tubercula: ambustis confestim inuncta partes affectas a pustularum eruptione vindicat: testium duritias totiusque corporis inflammationes cohibet; quin et repugnat erysipelatibus. Generatim multiplici sunt in usu, dummodo genuinae ac minime spuriae assumantur.

Cap. CLXXVI. (CLXXVII.) [*De pnigitide terra.*] Quae pnigitis dicitur, colore quodammodo eretriada aemulatur. Crassiusculis praedita est glebis: si quis manus ad-

δὲ γλώσσῃ μάλιστα κολλᾶται, ὡς ἐκκρεμᾶσθαι. Δύναμιν δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει τῇ κιμωλίᾳ, βραχὺ τῆς εὐτονίας ὑστεροῦσα· ταύτην ἀντὶ ἐρετριάδος τινὲς πιπράσκουσι.

Κεφ. ροζ'. (ροη'.) [Περὶ ὀστράκων.] Ὄστρακα δὲ τὰ ἐξ ἰπνῶν τὰ λίαν κάτοπτα, ἐσχαρωτικά· ὅθεν ἐπιχριόμενα σὺν ὄξει κνησμοὺς καὶ ἐξανθήματα ἰᾶται, καὶ ποδαγρικοὺς ὠφελεῖ· ἀναληφθέντα τε κηρωτῇ, χοιράδας διαφορεῖ.

Κεφ. ροη'. (ροθ'.) [Περὶ τῆς ἐκ τῶν καμίνων γῆς.] Καὶ ἡ ἐκ τῶν καμίνων δὲ κάτοπτος γῆ πυῤῥὰ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν τοῖς ὀστράκοις.

Κεφ. ροθ'. (ρπ'.) [Περὶ μηλίας γῆς.] Ἡ δὲ μηλία τὴν μὲν χρόαν καὶ αὐτή ἐστιν ἐμφερὴς ἐρετριάδι τῇ σποδοειδεῖ· ἔντραχυς δὲ καὶ παρατριβομένη τοῖς δακτύλοις, ὡς ψιθυρισμόν τινα ἀποτελεῖν ὅμοιον ψωχομένῃ[16] κισσήρει· τῇ δὲ δυνάμει στυπτηριώδης ἐστὶν, ἀνειμένως δὲ μᾶλλον· ὃ δὲ καὶ διὰ τῆς γεύσεως ἐμφαίνει· ἀναξηραίνει δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν πραέως· δύναται δὲ καθαρὸν καὶ εὔχρουν ἀποτελεῖν τὸ

16) Ald. ψυχομένῃ.

moveat, refrigerans: tactu linguae usque adeo glutinatur, ut pensilis haereat. Vim eamdem habet, ac cimolia, paullo tamen infirmior. Hanc pro eretriade nonnulli vendunt.

Cap. CLXXVII. (CLXXVIII.) [*De testis.*] Testae e fornacibus, vehementer tostae, crustas ulceribus obducunt: prurigini et exanthematibus ex aceto inunctae medentur. Podagricis etiam prosunt, et strumas, cerato exceptae, discutiunt.

Cap. CLXXVIII. (CLXXIX.) [*De terra fornacum.*] Fornacum terra, quae quidem retosta rufescit, eamdem habet cum testis efficaciam.

Cap. CLXXIX. (CLXXX.) [*De terra melia.*] Imitatur et melia colore eretriam cineream: aspera autem est, ac, dum digitis atteritur, stridorem edit, qualem pumex, quando deraditur. Vim habet aluminosam, sed potius remissiorem, id quod et gustu deprehenditur. Leniter quoque linguam tactu siccat. Corpus mundum ac probe coloratum reddit: pilos extenuat: vitiligines ac le-

σῶμα· λεπτύνει δὲ καὶ τὰς τρίχας, καὶ ἀλφοὺς καὶ λέπρας σμήχει· χρησιμεύει δὲ καὶ ζωγράφοις πρὸς πλείονα παραμονὴν χρωμάτων, καὶ χλωραῖς δυνάμεσι συνεργεῖ· ταύτης δὲ καὶ κοινῶς ἁπάσης γῆς τὴν ἄλιθον ἐκλεκτέον καὶ πρόσφατον, μαλακήν τε καὶ εὔθρυβῆ καὶ εὔλυτον, ὅταν ὑγροῦ θίγῃ.

Κεφ. ρπ΄. (ρπα΄.) [*Περὶ ἀμπελίτιδος γῆς.*] Τῆς δὲ ἀμπελίτιδος γῆς, ἥν τινες φαρμακῖτιν καλοῦσι, γεννωμένης ἐν Σελευκείᾳ τῇ κατὰ Συρίαν, τὴν μέλαιναν προκριτέον, ἣ πευκίνοις ἄνθραξι μακροῖς[17] ἐμφερής ἐστιν, ὑποσχιδακώδης τε καὶ στίλβουσα ἴσως· ἔτι δὲ οὐδὲ βραδέως τηκομένη, ὅταν λεανθείσῃ ἐπιχυθῇ ποσῶς ἔλαιον· τὴν δὲ λεπτὴν[18] καὶ τεφρώδη καὶ ἄτηκτον φαύλην ἡγητέον. Δύναμιν δὲ ἔχει διαχυτικὴν καὶ ψυκτικήν. Παραλαμβάνεται δὲ καὶ πρὸς καλλιβλέφαρα καὶ βαφὰς τριχῶν· καὶ τὰς τῶν ἀμπέλων χρίσεις πρὸς τὴν τῆς ἐκβλαστήσεως ὥραν, κτείνουσα τοὺς ἐπιγινομένους σκώληκας.

17) Ex Oribas. Ruell. loco vulg. μικροῖς.

18) Sic Oribas. et cod. X.; vulgo λευκήν.

pras exterit. Pictoribus etiam usum praebet, ut colores diutius perennent. Emplastris viridibus efficaciter inseritur. Ex hac terra et ex omni alia eligenda est, quae lapidibus careat, recens, mollis sit ac friabilis, quaeque, cum humorem attigerit, facile solvatur.

Cap. CLXXX. (CLXXXI.) [*De ampelitide terra.*] Ex ampelitide terra, quam pharmacitin quidam nominant, quaeque ad Seleuciam Syriae nascitur, laudatur inprimis nigra et longos piceae carbones referens, in assulas quodammodo fissilis et aequaliter splendens: quaeque insuper trita cito liquescit, si olei aliquantulum affundatur. Vitiosa censetur tenuis, cinerea, quaeque minime liquescit. Vim habet dissipantem et refrigerantem: additur remediis, quae palpebras decorant et pilos inficiunt. Est et eius usus ad illinendas vites, dum germinant; quippe quae supervenientes vermiculos enecet.

Κεφ. ρπα΄. (ρπβ΄.) [Περὶ ἀσβόλης.] Ἀσβόλη, ᾗ οἱ ζωγράφοι χρῶνται, λαμβάνεται μὲν ἐκ τῶν ὑελουργείων[19]· διαφέρει γὰρ αὕτη. Δύναμιν δὲ ἔχει σηπτικὴν, στυπτικήν[20]· ἀπουλοῖ δὲ καὶ κατάγματα σὺν ῥοδίνῃ κηρωτῇ.

Κεφ. ρπβ΄. (ρπγ΄.) [Περὶ μέλανος.] Μέλαν, ᾧ γράφομεν, σκευάζεται[21] ἐκ λιγνύος συναγομένης ἐκ δαδίων· μίγνυνται δὲ πρὸς οὐγγίαν α΄[22] τοῦ κόμμεως οὐγγίαι τρεῖς λιγνύος· σκευάζεται δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ῥητίνης λιγνύος καὶ τῆς προειρημένης ζωγραφικῆς ἀσβόλης· δεῖ δὲ τῆς μὲν ἀσβόλης μνᾶν μίαν λαμβάνειν, κόμμεως δὲ λίτραν μίαν ἥμισυ, ταυροκόλλης οὐγγίαν μίαν ἥμισυ, χαλκάνθου οὐγγίαν μίαν ἥμισυ. Ἁρμόζει δὲ εἴς τε σήπτας καὶ πυρίκαυστα, καταχριόμενον μεθ' ὕδατος παχὺ, καὶ ἐώμενον ἄχρις ἀπουλώσεως· ἀποπίπτει γὰρ αὐτόματον, ὑγιασθέντων τῶν ἑλκῶν.

19) Sarac. et J. G. Schneider in lex. sic emendant vulg. ὑελουργῶν. Paull. Aeg. lib. 7. p. 232. ὑελουργιῶν.

20) Sic omnes Saraceno priores. Is e Paullo δριμεῖαν posuit. Plura tamen Aegineta habet, quae a Diosc. aliena videntur: δριμείας δυνάμεώς ἐστιν, ὥςτε καὶ καίειν καὶ σήπτειν l. σήπειν. Cod. X. καυστικήν.

21) Loco vulg. συνάγεται Sarac. suasit.

22) Ald. et cod. Par. τὴν λίτραν habent; Asulan. recte nostram scripturam.

Cap. CLXXXI. (CLXXXII.) [*De fuligine.*] Fuligo, qua pictores utuntur, e vitrariis officinis petitur: praestat enim. Vis ei exedens est et astringens. Fracta itidem cum cerato rosaceo ad cicatricem perducit.

Cap. CLXXXII. (CLXXXIII.) [*De atramento.*] Atramentum, quo scribimus, e fuligine taedarum collecta conficitur. In singulas gummi uncias ternae fuliginis unciae adiiciuntur. Fit etiam e resinae fuligine et pictoria illa modo dicta. Huius fuliginis autem sumi oportet minam unam, gummi sesquilibram, taurini glutinis et chalcanthi singulorum sesquiunciam. Idoneum est ad septica: et confert ambustis ex aqua paullo crassius inunctum et tamdiu dimissum, donec cicatrix obducatur: sanatis nimirum ulceribus sponte sua excidit.

Καὶ δὴ σχεδὸν, ἐφ' ὅσον ἱκανὸν ἐδόξαμεν, ὦ φίλτατε Ἄρειε, ἅμα εἶναι καὶ μήκους συντάξεως καὶ πλήθους ὕλης τε καὶ βοηθημάτων ταμιεύσασθαι, ἅλις ἔχει.

Τέλος τοῦ τῶν ὑλικῶν βιβλίου πέμπτου καὶ τελευταίου.

Atque iam, carissime Aree, tum pro operis modo, quem proposueramus, tum pro materiae auxiliorumque copia, quam colligere licuit, hucusque dicta sufficiant.

Libri quinti et ultimi de materia medica finis.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΥΛΙΚΟΙΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

[*Τὰ ἐν ἀρχῇ κυρία γράμματα ὑποδεικνύει τὰ τῶν φυτῶν ὀνόματα.*]

INDEX

EORUM, QUAE HIS LIBRIS CONTINENTUR.

Folgende Werke sind bei mir erschienen, und durch alle Buchhandlungen zu erhalten:

Albers, F. J. H., die Pathologie und Therapie der Kohlkopfskrankheiten. gr. 8. 1 Thlr. 12 gr.

Angeli, der junge Arzt am Krankenbette, nach dem Ital. für deutsche Aerzte bearbeitet von Dr. Choulant. 8. 16 gr.

Aretaei Cappadocis opera omnia, ed. Dr. C. G. Kühn. gr. 8. 1828. 5 Thlr.

Arndt, W., Beiträge zu den durch animalischen Magnetismus zeither bewirkten Erscheinungen. Aus eigner Erfahrung. N. A. 8. 1 Thlr. 12 gr.

Bell, John, über die Natur und Heilung der Wunden; aus dem Engl. umgearbeitet und mit Anmerkungen und Zusätzen von Dr. J. C. Fr. Laune. 2 Theile. gr. 8. 1 Thlr. 6 gr.

Celsus, A. C., von der Arzneiwissenschaft, in 8 Büchern. Aus dem Latein. übersetzt, mit dem Leben des Celsus, nach Bianconi, u. einigen erläut. Anmerk. versehen. gr. 8. 1 Thlr. 16 gr.

Cerutti, L., Beschreibung der patholog. Präparate des anatomischen Theaters zu Leipzig, nebst einem Kupfer. gr. 8. 1 Thlr. 12 gr.

Choulant, Dr. J. L., decas 1 et 2 pelvium spinarumque deformatorum, adjectis nonnullis annotationibus. 4. 18 gr.

Cicero, M. T., de officiis libri tres. rec. F. G. Born. gr. 8. 1 Thlr. 8 gr.

Copeland, T., Bemerkungen üb. die Zufälle u. die Behandlung der Krankheiten des Rückgrathes, besonders im ersten Zeitraume desselben. A. d. Engl. von C. Hesse. gr. 8. 12 gr.

Falconer, Dr. W., Abhandlung von der Wirksamkeit des luftsauren alkalischen Wassers in Steinkrankheiten und andern Beschwerden der Harnwege. 8. 16 gr.

Galeni, Claudii, opera omnia, ed. C. G. Kühn. Tom. I — XVIII. 8 maj. 5 Thlr. pr. Band.

Hamilton's, R., Beobachtungen über die Skrophelkrankheiten Drüsenverhärtung, Krebs und engl. Krankheiten, aus dem Engl. übersetzt. gr. 8. 12 gr.

— — Bemerkungen über den Nutzen u. die Anwendung der abführenden Mittel in verschiedenen Krankheiten; aus dem Engl. nach der 6ten Ausgabe von J. Müller. gr. 8. 1 Thlr. 6 gr.

Hippocratis, opera omnia; ed. Dr. C. G. Kühn. 3 Tomi. 8 maj. 15 Thlr.

Horatii, R. F., de arte poetica ed. Schelle. 8 maj. 21 gr.

Hufelands, Dr. C. W., neueste Annalen d. franz. Arzneikunde und Wundarzneikunst. 3 Bde. mit Kupfern. gr. 8. 5 Thlr. 6 gr.

Jörg, Dr. Joh. Chr. Gottfr., Handbuch der Krankh. des Weibes, nebst einer Einleitung in die Physiologie u. Psychologie des weiblichen Organismus; mit 1 Kupf. gr. 8. 2te Aufl. 3 Thlr. 18 gr.

— — kritische Hefte für Aerzte und Wundärzte. gr. 8. 3 Hefte. 1 Thlr. 19 gr.

— — Materialien zu einer künftigen Materia medica. 1r Theil. gr. 8. 2 Thlr. 12 gr.

— — Handbuch zum Erkennen und Heilen der Kinderkrankheiten, nebst der Physiologie, Psychologie und diätetischen Behandlung des Kindes. gr. 8. 4 Thlr. 12 gr.

Köhlers, Dr. J. V. H., Anleitung zum Verband u. zur Kenntniss der nöthigen Instrumente in der Wundarzneikunst; mit Kupfern. gr. 8. 2 Thlr.

Kohlrusch, Dr. G. Fr., commentatio, chirurgica, sistens exstirbationem steatomatis in pelvis cavitate radicantis, cum 3 tab. aen. 4. 12 gr.

Königs, Dr. G., praktische Abhandl. üb. die Krankheiten der Nieren, durch Krankheitsfälle erläutert. 1826. gr. 8. 1 Thlr. 12 gr.

Krimer, Dr. W., Untersuchung über die nächste Ursache des Hustens, mit Beziehung für die Lehre von Athemholen und vom Croupp. Herausgegeben von Fr. Nasse. gr. 8. 12 gr.

— — Physiologie des Blutes. gr. 8. 1 Thlr. 16 gr.

— physiol. Untersuchungen. Mit 3 Kupfern. gr. 8. 1 Thlr. 12 gr.

Kühn, M. O. B., Versuche einer Antropochemie. gr. 8. 21 gr.

Loders, Dr. von, einige Bemerkungen über die Aerzte und ärztlichen Anstalten Italiens, im Jahre 1811. gr. 8. 2 Thlr. 6 gr.

Müller, Dr. J., de respiratione foetus. Comment. physiol., cum tab. aen. 1823. 8 maj. 1 Thlr.

— — zur vergl. Physiologie des Gesichtssinnes des Menschen und der Thiere, nebst einem Versuch über die Bewegungen der Augen und über den menschlichen Blick. 1826. gr. 8. mit 8 Kupfern. 3 Thlr. 12 gr.

Nasse, Fr., von der Stellung der Aerzte im Staate. gr. 8. 2 Thlr.

Neumanns, K G., Erkenntniss und Kur in Krankheiten des Vorstellungs-Vermögens. gr. 8. 1 Thlr. 18 gr.

Panegyrici veteres quod ex codice Ms. librisque collatis rec. C. G. Schwarzii. 2 Tomi. 8 maj. 3 Thlr.

Phercydis fragmenda, emendavit et illustravit; comment. et ind. adj. F. G. Sturz. 8 maj. 1 Thlr. 4 gr.

Plinii epistolarum libri IX. ed. Titze. gr. 8. 1 Thlr. 12 gr.

Reichenbach, G. H. L., conspectus regni vegetabilis per gradus naturales evolut. 8 maj. 1 Thlr. 12 gr.

Rush, Dr. B., medizinische Untersuchungen u. Beobachtungen über die Seelenkrankheiten. Nach der 2ten Aufl. bearbeitet mit Anmerkungen von Dr. G. König. 1825. gr. 8. 1 Thlr. 12 gr.

Schelle, K. G., welche alte klassische Autoren soll man auf Schulen lesen. 2 Bde. 8. 3 Thlr. 12 gr.

Schneegass, Dr. C. P., über die Erzeugung oder Aufzählung und Beurtheilung aller bisherigen Zeugungstheorien, nebst einer neuen und vollständigen Erklärung dieses bewundernswürdigen Geschäftes der Natur. 8. 16 gr.

Thucydides de bello peloponnens. lib. VIII. rec. Goeller. 2 Tomi. gr. 8. 6 Thlr.

Voigtels, F. G., vollständ. System der Arzneimittellehre. Herausgegeben von C. G. Kühn. gr. 8. I und II. 1 — 3. 7 Thlr. 12 gr.

Wiesmann Commentatio de coalitu partium a reliquo corpore humano etc. 4. 18 gr.

Windischmann, C. J. H., über Etwas, das der Heilkunst noth thut. Ein Versuch zur Vereinigung dieser Kunst mit der Philosophie. gr. 8. 1 Thlr. 18 gr.

Wildberg, J. C. L., Rhapsodien aus der gerichtlich. Arzneiwissenschaft, nebst einem Anhange, einen neuen Vorschlag zu einer Anstellung der Lungenprobe enthaltend. gr. 8. 16 gr.

— — Versuch eines Lehrbuchs der medizin. Rechtsgelahrtheit, zum Unterricht für Rechtsgelehrte. gr. 8. 1 Thlr. 6 gr.